

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 103 Год. LXIV

Вторник, 19 август 2008

Цена на овој број е 450 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
1951. Закон за основното образование.....	3	1965. Закон за престанување на примената на Законот за заштита на граѓаните на Социјалистичка Федеративна Република Југославија на привремена работа во странство.....	98
1952. Закон за изменување и дополнување на Законот за технолошки индустриски развојни зони.....	44	1966. Закон за престанување на важење на Законот за задолжување на Република Македонија со кредит кај Владата на Република Португалија по Договорот за Проектот "Акциона програма за унапредување на општините и животната средина" во општините Велес и Штип...	98
1953. Закон за престанување на важењето на Законот за комасација.....	52	1967. Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност.....	99
1954. Закон за хидрометеоролошка дејност	52	1968. Закон за изменување на Законот за преземање на гаранции по користени кредити од Европската инвестициона банка.....	99
1955. Закон за изменување и дополнување на Законот за водостопанствата.....	64	1969. Закон за изменување на Законот за уредување на односите во врска со отплатата на користени кредити од меѓународните финансиски организации	100
1956. Закон за изменување и дополнување на Законот за шумите.....	67	1970. Закон за изменување и дополнување на Законот за ревизија.....	100
1957. Закон за изменување на Законот за заштита на потрошувачите.....	68	1971. Закон за изменување на Законот за задолжување на Република Македонија со заем кај Јапонската банка за меѓународна соработка по Договорот за заем за реализација на Проектот за подобрување на искористување на водата во басенот на реката Злетовица...	102
1958. Закон за изменување и дополнување на Законот за акредитација.....	69		
1959. Закон за изменување на Законот за платите на судиите.....	70		
1960. Закон за основање на Агенција за промоција и поддршка на туризмот во Република Македонија.....	70		
1961. Закон за аудиовизуелните добра.....	75		
1962. Закон за прогласување на локалитетот "Куклица" за споменик на природата.....	88		
1963. Закон за изменување и дополнување на Законот за високото образование...	91		
1964. Закон за изменување и дополнување на Законот за научно – истражувачката дејност.....	96		

	Стр.		Стр.
1972. Закон за изменување и дополнување на Законот за Царинската управа.....	103	13. Закон за ратификација на Натамошниот дополнителен протокол кон Договорот меѓу државите-страни во Северноатлантскиот договор и другите држави кои учествуваат во Партнерството за мир за статусот на нивните сили.....	126
1973. Закон за задолжување на Република Македонија со заем кај Меѓународната банка за обнова и развој - Светска банка по Договор за Третиот програмски заем за развојни политики- ПДПЛ 3....	105	14. Закон за ратификација на Дополнителниот Протокол кон Конвенцијата за заштита на поединците во поглед на автоматска обработка на лични податоци, во врска со надзорните тела и прекуграничниот пренос на податоци	133
1974. Закон за дополнување на Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2008 година.....	106	15. Закон за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Црна Гора за соработка во областа на здравството и медицинските науки.....	140
1975. Закон за изменување и дополнување на Законот за буџетите.....	107	16. Закон за ратификација на Договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Државата Катар за одбегнување на двојното оданочување и за заштита од фискална евазија по однос на даноците на доход.....	151
1976. Закон за изменување и дополнување на Законот за стокските резерви.....	107	17. Закон за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Словачка за соработка и заемна помош по царински прашања.....	230
1977. Закон за контрола на опојни дроги и психотропни супстанции.....	109	18. Закон за ратификација на Договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Литванија за одбегнување на двојното оданочување и за заштита од фискална евазија по однос на данокот од доход и данокот на капитал.....	285
1978. Закон за изменување и дополнување на Законот за заштита на лични податоци.....	138	19. Закон за ратификација на Договорот за поттикнување и заштита на инвестициите меѓу Владата на Република Македонија и Фондот на ОПЕК за меѓународен развој.....	355
1979. Закон за изменување и дополнување на Законот за судскиот буџет.....	156	20. Закон за дополнување на Законот за ратификација на Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за меѓусебна правна помош во кривичната материја.....	377
1980. Закон за изменување на Законот за малолетничка правда.....	157	21. Закон за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Советот на министрите на Република Албанија за заемни патувања на граѓаните со Протоколот за малограничен сообраќај кон Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Советот на министрите на Република Албанија за заемни патувања на граѓаните.....	380
1981. Закон за изменување и дополнување на Законот за воздухопловство.....	157	22. Закон за ратификација на Договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Турција за соработка во областа на спречување, ограничување и ублажување на последици од несреќи и катастрофи....	446
1982. Закон за изменување и дополнување на Законот за радиодифузната дејност	157		
1983. Закон за изменување и дополнување на Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбани отпадни води.....	158		
1984. Закон за изменување и дополнување на Законот за жичари и ски-лифтови...	160		
1985. Закон за дополнување на Законот за личното име.....	162		
1986. Закон за изменување и дополнување на Законот за заштита од пушењето...	163		
Меѓународни договори			
7. Закон за ратификација на Конвенцијата за заштита на децата и за соработка во областа на меѓународно посвојување.....	1		
8. Закон за изменување и дополнување на Законот за ратификација на Европската конвенција за посвојување на деца.....	44		
9. Закон за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Австрија за научна и технолошка соработка.....	46		
10. Закон за ратификација на Меѓународната конвенција против допинг во спортот.....	61		
11. Закон за ратификација на Дополнителниот протокол кон Женевските конвенции од 12 август 1949 година, кој се однесува на усвојување дополнителен симбол (Протокол III).....	98		
12. Закон за ратификација на измените и дополнувањата на Статутот на Хашката конференција за меѓународно приватно право.....	113		

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 1951.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Се прогласува Законот за основното образование, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3352/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

И. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредува задолжителното основно образование што се остварува во основните училишта (во натамошниот текст: основно училиште), како и дејноста на основното образование како дел од единствениот воспитно-образовен систем.

Член 2

(1) Секое дете има право на основно образование.
(2) Се забранува дискриминација по основ на пол, раса, боја на кожата, национална, социјална, политичка, верска, имотна и општествена припадност во остварување на правата од основното воспитание и образование, утврдени со овој закон.

Член 3

Целите на основното воспитание и образование се:

- стекнување општи и применливи знаења што се потребни во секојдневниот живот или за натамошно образование,
- хармоничен, интелектуален, емоционален и социјален развој на учениците соодветно со нивните способности,
- развивање на писменоста и способностите на учениците за разбирање, информирање и изразување на македонски јазик и неговото кирилско писмо,
- развивање на писменоста и способностите на учениците за разбирање, информирање и изразување, покрај на македонски јазик и неговото кирилско писмо, и на јазик и писмо на припадниците на заедниците кои зборуваат јазик различен од македонскиот јазик,
- развивање самоверба и свест кај ученикот за сопствената индивидуалност и одговорност за своите постапки,
- воспитување за меѓусебна толеранција, соработка, почитување на различноста, основните човекови слободи и права,
- развивање свест кај учениците за припадност на Република Македонија и негување на сопствениот национален и културен идентитет,
- воспитување за општи културни и цивилизациски вредности кои произлегуваат од светските традиции,

- усвојување општи и применливи знаења кои овозможуваат самостојно креативно дејствување во општествената и природната околина и развивање способности за расудување и за изразување во уметноста и културните традиции,

- развивање на способности за истражување, експериментирање и решавање на проблеми,
- вклучување и водење грижа за развојот на учениците со посебни образовни потреби,
- развивање на надареноста на учениците во различни области и
- унапредување на здравиот начин на живеење и воспитување за преземање одговорност за сопственото здравје и за заштита на животната средина.

Член 4

Основното образование е задолжително, трае девет години и се организира во три воспитно-образовни периоди и тоа од прво до трето одделение, од четврто до шесто одделение и од седмо до деветто одделение.

Член 5

Родителот, односно старателот на ученикот (во натамошниот текст: родителот) е должен да му овозможи на своето дете да ја исполни обврската за задолжително основно образование и воспитание.

Член 6

За учениците со посебни образовни потреби се обезбедуваат соодветни услови за стекнување на основно воспитание и образование во редовните и посебните основни училишта и имаат право и на индивидуална помош за стекнување на основното образование и воспитание.

Член 7

(1) За децата на граѓаните на Република Македонија кои престојуваат во странство се организира настава за учење на македонскиот јазик и култура, а за припадниците на заедниците кои зборуваат јазик различен од македонскиот јазик и на мајчиниот јазик, во согласност со меѓународни договори ратификувани согласно со Уставот на Република Македонија.

(2) На децата на граѓаните на Република Македонија кои престојувале во странство и се вратиле во Република Македонија каде што го започнуваат, односно продолжуваат основното образование, основните училишта се должни да им помогнат во изучувањето на мајчиниот јазик.

(3) Заради успешно вклучување во воспитно-образовниот процес на учениците од ставот (2) на овој член, основното училиште во коешто е запишан ученикот организира индивидуална и групна дополнителна настава за совладување на мајчиниот јазик и за надоместување на знаењето од одредени наставни предмети.

(4) Наставата за учениците од ставот (1) на овој член се изведува според наставен план и програма што ја изготвува Бирото за развој на образованието (во натамошниот текст: Бирото), а ја утврдува министерот надлежен за образование (во натамошниот текст: министерот).

(5) Наставата за учениците од ставот (2) на овој член трае најмногу една година и се изведува според програма што ја изготвува Бирото, а ја утврдува министерот.

(6) Начинот и постапката за избор на наставниците кои ги остваруваат наставниот план и програма од ставот (4) на овој закон ги утврдува министерот.

Член 8

(1) Деца со странско државјанство или деца без државјанство, кои престојуваат во Република Македонија имаат право на основно образование под еднакви услови како децата државјани на Република Македонија.

(2) За децата од ставот (1) на овој член се организира настава по мајчин јазик, во согласност со меѓународните договори ратификувани согласно со Уставот на Република Македонија.

(3) Деца државјани на државите членки на Европската унија имаат право на основно образование под еднакви услови како и децата државјани на Република Македонија.

(4) Деца државјани на државите членки на Европската унија чии родители се со престој во Република Македонија каде вршат или вршеле самостојна дејност, односно кои се вработени или биле вработени на територијата на Република Македонија, имаат право на стекнување на знаење од мајчиниот јазик и култура на државата од којашто потекнуваат.

(5) Министерството е должно, во соработка со основачот на училиштето и државата од којашто потекнува ученикот од ставот (3) на овој член, а во согласност со можностите, да даде поддршка за стекнување на знаење од мајчин јазик и култура на државата од која потекнува ученикот.

Член 9

(1) Воспитно-образовната работа во основното училиште се остварува на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

(2) За учениците на припадниците на заедниците кои следат настава на јазик различен од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, воспитно-образовната работа се изведува на јазикот и писмото на соодветната заедница, на начин утврден со овој закон.

(3) Учениците од ставот (2) на овој член задолжително го изучуваат и македонскиот јазик и неговото кирилско писмо.

Член 10

(1) Основното образование се организира и остварува во основно училиште.

(2) Основно образование се организира и остварува и во здравствени установи, социјални установи, казнено-поправни и воспитно-поправни установи, согласно со овој закон.

(3) Основното образование за учениците со посебни образовни потреби се организира и остварува во посебни основни училишта и во посебни паралелки при редовните основни училишта.

Член 11

Во основното училиште се забранува политичко и верско организирање и дејствување, како и истакнување на партиски и верски обележја.

Член 12

(1) Дејноста на основното училиште е од јавен интерес.

(2) Основното училиште има својство на правно лице и се запишува во Централниот регистар на Република Македонија.

Член 13

Основното училиште има печат. Во средината на печатот е грбот на Република Македонија, а од страната името на Република Македонија и името (назив) и седиште на училиштето.

Член 14

(1) Името на основното училиште е напишано на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

(2) Во основните училишта во кои наставата се изведува и на друг јазик и писмо различен од македонскиот јазик, името на училиштето е напишано на македонски јазик и неговото кирилско писмо и на јазикот и писмото на кое се изведува наставата.

Член 15

Во основно образование можат да се вклучат и возрасни лица, на начин утврден со закон.

II. ОСНОВАЊЕ И ПРЕСТАНОК СО РАБОТА НА ОСНОВНОТО УЧИЛИШТЕ

1. Основање на основното училиште

Член 16

(1) Основното училиште може да биде општинско или државно.

(2) Општинското основно училиште се основа од општината.

(3) Државното основно училиште се основа од Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Владата).

(4) Советот на општината донесува одлука за основање на основно училиште, по претходно прибавено позитивно мислење од Владата.

(5) Државните основни училишта кои ги основа Владата, се основаат само за остварување на наставен план и програми за основно образование на одредени ученици за кои државата има посебен интерес (училишта за ученици со посебни образовни потреби).

Член 17

(1) Основно училиште може да се основа, ако:

- има доволен број ученици за формирање на најмалку по две паралелки од прво до деветто одделение,
- е обезбеден соодветен наставен кадар,
- се обезбедени соодветни училишни простории, опрема и наставни средства согласно со утврдени нормативи и стандарди и
- се обезбедени потребни финансиски средства.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член основно училиште може да се основа и кога нема доволен број ученици за формирање 18 паралелки, доколку основачот обезбеди доволно финансиски средства за работа.

(3) Нормативите и стандардите од ставот (1) алинеја 3 на овој член ги утврдува министерот, на предлог од Бирото.

Член 18

Основачот е должен при основање на основно училиште да формира комисија која во согласност со овој закон извршува подготовка за почеток со работа на училиштето.

Член 19

(1) Со актот за основање на основното училиште се утврдуваат:

- името и седиштето на основното училиште,
- бројот на учениците,
- реонот, односно реоните од кои се опфаќаат учениците,
- јазикот на кој ќе се изведува наставата,
- бројот на подрачни училишта,
- потребниот наставен кадар, опремата, просторот според стандардите и нормативите,
- програмата за воспитно - образовната дејност,
- средствата кои основачот ги обезбедил за основање и почеток со работа на основното училиште и начинот на обезбедување на средствата и
- започнувањето со работа на основното училиште.

(2) Основното училиште може да започне со работа откако Министерството надлежно за образование (во натамошниот текст: Министерството) ќе утврди дека се исполнети условите од членот 17 на овој закон и ќе донесе решение за верификација.

(3) Проверка за исполнетоста на условите за верификација врши комисија формирана од министерот.

(4) Против решението од ставот (2) на овој член може да се поднесе жалба до Второстепена комисија на Владата на Република Македонија од областа на образованието.

(5) Начинот на верификацијата на основното училиште го пропишува министерот.

Член 20

(1) Основното училиште во својот состав може да има подрачно училиште.

(2) Подрачно училиште се организира во населено место со мал број ученици, за што одлучува основачот, по претходно позитивно мислење од министерот.

2. Статут на основното училиште

Член 21

(1) Основното училиште има статут.

(2) Со статутот особено се уредуваат: организацијата и вршењето на воспитно-образовната дејност, називот, седиштето, управувањето и раководењето, правата и обврските на учениците, правата и обврските на работните и други прашања од значење за работа на основното училиште.

(3) Статутот на основното училиште го донесува училишниот одбор.

(4) На статутот на основното училиште согласност дава Министерството.

3. Регистар

Член 22

(1) Министерството води централен регистар на основните училишта основани на територијата на Република Македонија.

(2) Секоја општина за своето подрачје води регистар на основни училишта и за тоа доставува податоци до Министерството.

(3) Формата и содржината, како и начинот на водење на регистрите од ставовите (1) и (2) на овој член ги пропишува министерот.

3. Престанок со работа на основното училиште

Член 23

(1) Основното училиште престанува со работа, ако не се спроведуваат одредбите од овој закон и подзаконските акти што произлегуваат од него.

(2) Постапката за престанување со работа на основното училиште ја покренува и води основачот, а по претходна согласност на Министерството.

(3) Постапката за престанување со работа на подрачното основно училиште ја покренува и води основачот, по претходна согласност од министерот.

Член 24

(1) Основачот на основното училиште донесува акт за престанување со работата ако основното училиште:

- не ги остварува целите и задачите на образованието и воспитанието и
- престанало да ги исполнува условите утврдени со овој закон.

(2) По донесувањето на актот за престанување со работа на основното училиште, основачот е должен на учениците да им обезбеди да го продолжат образованието, на товар на основачот.

(3) Основното училиште по донесувањето на актот за престанување со работа се брише од регистрите од членот 22 ставови (1) и (2) на овој закон.

(4) Актот за престанување со работа на основното училиште се објавува во "Службен весник на Република Македонија" и службеното гласило на општината.

(5) Основачот во рок од три дена по донесувањето на актот за престанување со работа на основното училиште, го известува Централниот регистар на Република Македонија за бришење од регистарот.

III. ПРОГРАМИ И ОРГАНИЗАЦИЈА НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА РАБОТА ВО ОСНОВНОТО УЧИЛИШТЕ

1. Наставен план и наставни програми

Член 25

(1) Министерот ја утврдува Концепцијата за основно воспитание и образование, врз основа на која се донесуваат наставниот план и наставните програми за основно образование (во натамошниот текст: наставен план и програми).

(2) Во основното училиште воспитно-образовната работа се организира и остварува според наставен план и програми кои, на предлог на Бирото, ги утврдува министерот.

(3) Наставниот план за основното училиште содржи задолжителни и изборни предмети, дополнителна и додатна настава, како и часови за одделенската заедница.

(4) Со наставниот план се определува годишниот и неделниот број на часови за наставата одделно по задолжителните и изборните предмети, нивниот редослед по одделенија, бројот на неделните часови за дополнителна настава, часовите за додатна настава и часот за одделенската заедница.

(5) Со наставните програми се определуваат наставните цели, содржините, основните поими, активностите и методите во наставата, оценувањето на постигањата на учениците, условите за реализирање на наставната програма и нормативот за наставен кадар.

Член 26

Во основното училиште може да се остварува и верско образование како изборен предмет.

Член 27

Дополнителна настава се организира за учениците кои имаат тешкотии во учењето и на кои им е потребна повремена помош во текот на наставната година.

Член 28

Додатна настава се организира за учениците кои покажуваат значителни резултати по одделни предмети.

Член 29

На часот на одделенската заедница се разработуваат содржини за личниот и социјалниот развој на учениците според програма што ја утврдува министерот, на предлог на Бирото.

Член 30

(1) Наставниот план и програми за основно образование на ученици со посебни образовни потреби во посебните училишта и посебните паралелки во основните училишта ги утврдува министерот, на предлог на Бирото.

(2) За учениците со посебни образовни потреби задолжителните и изборните предмети се реализираат со прилагодените програми според нивните посебни образовни потреби.

Член 31

Наставниот план и програми за основно музичко и балетско образование ги утврдува министерот, на предлог на Бирото.

2. Проширена програма

Член 32

(1) Во основното училиште се реализира и проширена програма според Концепцијата за основно воспитување и образование.

(2) Проширената програма на основното училиште опфаќа организирано прифаќање и заштита на учениците еден час пред започнување на часовите за редовната настава и еден час по завршувањето на редовната настава, како и продолжен престој.

Член 33

(1) Основното училиште за учениците во прво, второ и трето одделение организира прифаќање и заштита на учениците еден час пред започнувањето на часовите за редовната настава и еден час по завршувањето на наставата, во согласност со родителот.

(2) Основното училиште за учениците од прво до трето одделение може да организира продолжен престој со учениците од иста паралелка, по добиена согласност од Министерството. Во продолжен престој учениците се вклучуваат во согласност со родителот.

(3) Ако се обезбедени услови и средства од основачот, основното училиште може да организира продолжен престој за учениците во групи и тоа, од прво до петто одделение со ученици од исто одделение, или од прво до трето и од четврто и петто одделение со ученици од различни одделенија. Во продолжен престој учениците се вклучуваат во согласност со родителот.

(4) За време на продолжениот престој учениците учат, ги работат домашните задачи, работат други училишни обврски и учествуваат во културно-уметнички и други активности, согласно со годишната програма за работа на училиштето.

Член 34

(1) За развивање на различните интереси на учениците основното училиште организира слободни ученички активности коишто се определени со годишната програма за работа на училиштето.

(2) Учениците во слободните ученички активности се вклучуваат доброволно.

(3) Начинот на организирање и изведување на натпреварите на учениците по одделни предмети на општинско, регионално и државно ниво го утврдува министерот, во соработка со Бирото.

(4) Начинот на изведувањето на училишните екскурзии и другите слободни активности на учениците го утврдува министерот, на предлог на Бирото.

3. Годишна програма за работа на основното училиште

Член 35

(1) Годишната програма за работа на основното училиште (во натамошниот текст: годишна програма за работа) се изработува врз основа на програмата за развој на училиштето.

(2) Со годишната програма за работа се планира наставата согласно со наставниот план и другата воспитно-образовна работа во училиштето.

(3) Формата и содржината на годишната програма за работа ги утврдува министерот.

(4) Училишниот одбор ја доставува годишната програма за работа до основачот најдоцна до 31 август во тековната учебна година.

(5) Годишната програма за работа ја донесува основачот до 30 септември за секоја тековна учебна година.

(6) Ако годишната програма за работа не ја донесе основачот во рокот утврден во ставот (5) на овој член, се смета дека истата е донесена.

(7) Донесената годишна програма за работа основното училиште ја доставува до Бирото и до Државниот просветен инспекторат, во електронска форма.

Член 36

Основното училиште е должно да ги запознае учениците и родителите преку брошура со одделни делови од програмата за работа, правата и обврските на учениците и организацијата на работата во училиштето.

4. Организација на наставата во основното училиште

Член 37

(1) Наставниот план и програми во основното училиште се изработуваат според трите воспитно-образовни периоди (во натамошниот текст: периоди), и тоа:

- од прво до трето одделение,
- од четврто до шесто одделение и
- од седмо до деветто одделение.

(2) Со прилагодените или посебните програми за основното воспитување и образование за учениците со посебни образовни потреби во посебните училишта и посебните паралелки во основните училишта, периодите можат да се одредат и поинаку од оние утврдени во ставот (1) на овој член.

Член 38

(1) Учебната година во основното училиште, по правило, започнува на 1 септември, а завршува на 31 август наредната година.

(2) Наставата во учебната година се остварува во 180 наставни дена.

(3) Настава во основното училиште не се изведува за време на државни празници и други празници утврдени со закон.

(4) По исклучок, наставата може да се организира и во неработен ден за да се остварат наставните денови од ставот (2) на овој член.

(5) Наставата може да се остварува и во скратено траење, но не помалку од 100 наставни дена, по добиена согласност од Министерството, според посебна наставна програма донесена од министерот, по предлог на Бирото.

(6) Воспитно-образовната работа не смее да се прекинува во текот на наставната година, освен за вонредни состојби (природни непогоди, епидемии и друго), за што решава основачот, а по претходна согласност со Министерството.

Член 39

(1) Наставниот час трае 40 минути.

(2) Наставниот час за учениците со посебни образовни потреби може да трае пократко од наставниот час од ставот (1) на овој член, доколку тоа е утврдено со наставниот план и програмите.

(3) Наставниот час за учениците во основните музички училишта, како и во други установи, може да трае пократко од наставниот час од ставот (1) на овој член, доколку тоа е утврдено со наставниот план и програмите.

Член 40

(1) Наставата во учебната година се организира во две полугодии.

(2) Учебната година се утврдува со календар за организација и работа на основното училиште.

(3) Календарот од ставот (2) на овој член го донесува министерот.

Член 41

(1) Наставата во основното училиште се изведува по одделенија, паралелки и наставни групи со ученици од исто одделение.

(2) Одделението е воспитно-образовна целина во која се обработуваат наставните програми според наставниот план за една учебна година. Учениците од исто одделение се распоредени по паралелки.

(3) Паралелка се формира од ученици од исто одделение.

(4) Бројот на ученици во паралелката е од 24 до 34.

(5) Паралелка може да се формира и со помалку од 24 ученици по добиена согласност од основачот.

(6) Основачот може да формира паралелка од ставот (5) на овој член по претходно позитивно мислење од Министерството.

(7) Во основното училиште може да се формира и комбинирана паралелка, по правило, од ученици од прво до трето одделение, со ученици од четврто и петто одделение или со ученици од шесто до деветто одделение, по добиена согласност од основачот.

(8) Основачот може да формира комбинирана паралелка од ставот (7) на овој член по претходно позитивно мислење од Министерството.

(9) Кога не може да се организира наставата по одделенија во паралелки за учениците во здравствени установи, социјални установи, казнено-поправни или воспитно-поправни установи, основното училиште организира индивидуална или групна воспитно-образовна работа.

(10) Бројот на учениците со посебни образовни потреби во паралелка го утврдува министерот.

Член 42

(1) Воспитно-образовната работа во основното училиште опфаќа настава и други облици на организирана работа со учениците.

(2) Наставата во прво одделение ја изведува наставник по одделенска настава, педагог или наставник за предучилишно воспитание.

(3) Наставата во второ и трето одделение ја изведува наставник по одделенска настава или педагог.

(4) За изведување на наставата по англиски јазик од прво до трето одделение се вклучува наставник по англиски јазик.

(5) Наставата во четврто одделение ја изведува наставник по одделенска настава или педагог, освен за наставата по англиски јазик и за наставата по македонски јазик за учениците од припадниците на заедниците кои наставата ја остваруваат на јазик и писмо различни од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо.

(6) Наставата во петто одделение продолжува да ја изведува наставник по одделенска настава или педагог, освен за наставата по англиски јазик и за наставата по македонски јазик за учениците од припадниците на заедниците кои наставата ја остваруваат на јазик и писмо различни од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, а по природни науки и техничко образование се вклучуваат и предметни наставници.

(7) Бројот на часовите на одделенскиот наставник по задолжителните предмети во петто одделение не може да биде помал од 20 часа во неделата вклучувајќи го часот на одделенската заедница.

(8) Наставата од шесто до деветто одделение ја изведуваат предметни наставници.

(9) Во паралелките во кои има ученици со посебни образовни потреби може да се ангажира и дефектолог за работа со учениците со посебни образовни потреби.

(10) Во продолжениот престој за учениците од прво одделение воспитно-образовната работа ја изведуваат наставниците за одделенска настава, педагог или наставници за предучилишно воспитание, а од второ до петто одделение наставниците за одделенска настава или педагог.

5. Индивидуална и групна работа во наставата

Член 43

(1) За учениците од прво до шесто одделение во наставата се остваруваат и содржини и задачи по нивоа на сложеност.

(2) Учениците од седмо до деветто одделение кои покажуваат особени резултати по одделени наставни предмети според резултатите од стандардизирани тестови изработени од Бирото, можат да се определат за следење на настава во наставни групи формирани од ученици од исто одделение од различни паралелки, за усвојување на посложени содржини и тоа најмногу во обем од 25% од вкупните часови наменети за соодветниот предмет.

(3) Учениците од ставот (2) на овој член часовите од останатиот дел од наставата, ги следат во матичната паралелка во своето одделение.

(4) Организирањето на наставата во наставни групи од ставот (2) на овој член го утврдува министерот, по предлог на Бирото.

Член 44

(1) Учениците во наставните групи по одделен предмет од членот 43 став (2) на овој закон во групите можат да се задржат во текот на целата наставна година или да се откажат од таа настава.

(2) Учениците од ставот (1) на овој член можат да следат настава во иста наставна година само за предметите за кои се определиле.

(3) Во осмо или деветто одделение учениците можат да ги заменат предметите.

IV. ЗАПИШУВАЊЕ НА УЧЕНИЦИТЕ

Член 45

(1) Детето со поаѓањето во основното училиште стекнува статус на ученик.

(2) Ученикот ја следи наставата и учествува во другите активности утврдени со наставниот план и програми за основно образование и воспитание.

Член 46

(1) Децата во прво одделение во основното училиште се запишуваат во месец мај за следната учебна година.

(2) При запишувањето на детето во прво одделение родителот е должен да достави потврда за примените задолжителни вакцини за детето, издадена од надлежна здравствена установа.

(3) Основното училиште е должно да ги опфати учениците од својот реон.

(4) Основното училиште може да запише ученици од друг реон или од друга општина само доколку има слободни места за запишување.

(5) Основачот го утврдува реонот на основните училишта од кои се запишуваат учениците.

Член 47

(1) Во прво одделение на основното училиште родителот е должен да го запише детето кое до крајот на календарската година ќе наполни шест години.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, детето може да се запише во прво одделение, доколку наполни шест години до 31 јануари наредната година, по претходно барање од родителот и добиено мислење од педагогот или психологот во училиштето.

(3) Запишувањето на детето, на барање на родителот, здравствената установа може да го одложи за една година ако се утврди дека детето не е подготвено да оди на училиште.

Член 48

(1) Запишувањето на детето во училиштето го врши комисија која ја формира директорот на училиштето. Комисијата е составена од педагог или психолог и наставник за предучилишно воспитание, односно одделенски наставник.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член е должна, по правило, да го извести родителот за подготвеноста на детето за тргнување во училиштето, најмалку два месеци пред почетокот на наставата.

(3) Родителот по одлуката на комисијата има право на жалба до комисија формирана од градоначалникот на општината.

Член 49

(1) Во текот на наставната година на ученикот во прво одделение, на предлог на наставникот што ја води паралелката, педагог или психолог, во согласност со родителот од здравствени или други причини, може да му се одложи следењето на наставата за една година.

(2) За одложувањето на следењето на наставата од ставот (1) на овој член одлучува комисија составена од психолог, педагог, наставник за предучилишно воспитување или одделенски наставник.

(3) Комисијата од ставот (2) на овој член ја формира директорот на основното училиште.

(4) Родителот по одлуката на комисијата има право на жалба до комисија формирана од градоначалникот на општината.

Член 50

(1) Родителот има право да го запише детето во основното училиште во реонот во кој живее или каде што постојано престојува.

(2) Родителот може да го запише детето во друго основно училиште во истиот или друг реон ако за тоа има согласност од училиштето во кое се запишува.

(3) Списокот од децата од реонот за запишување во основното училиште се добива од надлежните служби во единицата на локалната самоуправа кои водат евиденција на постојаните и привремените жители.

(4) Списокот од ставот (3) на овој член содржи име и презиме и година на раѓање на детето.

(5) Во текот на школувањето ученикот може да премине во друго основно училиште ако има согласност од училиштето во којшто преминува.

(6) Одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член не се однесуваат на децата со посебни образовни потреби.

Член 51

(1) Родителот има право детето со посебни образовни потреби да го запише во основно училиште, освен во случаите кога посебните образовни потреби на детето се такви што тоа треба да следи настава во посебно основно училиште.

(2) Начинот и условите за запишувањето на учениците со посебни образовни потреби во основните училишта го утврдува министерот, по предлог на Бирото.

Член 52

Основното училиште е должно да го извести овластениот просветен инспектор на општината за децата кои не се запишани, односно учениците кои неоправдано не го посетуваат основното училиште повеќе од 30 дена.

V. ПРАВА И ОБВРСКИ НА УЧЕНИЦИТЕ

Член 53

Забрането е телесно и психичко малтретирање на ученикот.

Член 54

(1) Ученикот има право да ја посетува наставата и да учествува во воспитно-образовната работа што ја организира основното училиште.

(2) Ученикот има обврска редовно да ја посетува наставата и да ги исполнува планираните обврски и задачи што се предвидени со наставниот план и програми и годишната програма за работа.

Член 55

За учениците кои покажуваат значителни резултати од одделни области, извршувањето на обврските и начинот на остварување на програмата на основното училиште може да се прилагоди на начин кој го утврдува министерот, по предлог на Бирото.

Член 56

Ученикот од здравствени причини може да биде ослободен од учеството во одделни активности во наставата во основното училиште, врз основа на потврда издадена од соодветна здравствена установа.

Член 57

(1) За секое изостанување на ученикот од настава родителот е должен да го извести раководителот на паралелката за причините за изостанувањето.

(2) Ученикот може да отсуствува од наставата ако неговото изостанување родителот го најави однапред во училиштето, но не повеќе од пет дена во наставната година.

(3) Директорот на училиштето по писмено барање на родителите од оправдани причини може да му дозволи на ученикот подолго изостанување од наставата, но не подолго од 30 дена.

Член 58

(1) На ученикот кој наполнил 16 години му престанува обврската за редовно основно образование со истекот на учебната година.

(2) По исклучок, од ставот (1) на овој член, по барање на родителот или ученикот, а по мислење на училишниот педагог или психолог, ученикот кој наполнил 16 години може да го продолжи образованието до навршување на 17 години.

(3) Ученикот од ставот (2) на овој член го задржува статусот на ученик ако го продолжи школувањето како возрасен ученик, согласно со закон.

(4) На ученикот со посебни образовни потреби кој наполнил 20 години му престанува обврската за редовно основно образование со истекот на учебната година.

Член 59

Кон ученикот кој не ги извршува обврските и ги повредува правилата на воспитно-образовната работа се применуваат следниве педагошки мерки: укор, усна опомена, писмена опомена, намалување на поведението, преместување на ученикот во друга паралелка и преместување на ученикот во друго основно училиште.

Член 60

(1) Ако има оправдани причини што се поврзани со однесувањето на ученикот во основното училиште, училиштето може да го префрли ученикот во друго основно училиште доколку има согласност од училиштето кое треба да го прифати ученикот.

(2) За причините за префрлување на ученикот во друго основно училиште одлучува комисија формирана од директорот на училиштето, составена од одделенскиот раководител или раководител на паралелката, два наставника и психологот или педагогот во училиштето и претседателот на Советот на родителите.

(3) Комисијата од ставот (2) на овој член соработува со родителот на ученикот.

(4) Ако училиштето не може да обезбеди преминување на ученикот во друго училиште за тоа одлучува комисија формирана од градоначалникот на општината.

Член 61

(1) Ученикот има право на бесплатен превоз ако местото на живеење е оддалечено најмалку два километри од најблиското основно училиште.

(2) Учениците со посебни образовни потреби имаат право на бесплатен превоз без оглед на оддалеченоста на нивното место на живеење до основното училиште.

Член 62

(1) Основното училиште во договор со родителите може за сите ученици да организира најмалку еден оброк во текот на престојот во училишто. Трошоците за оброкот ги плаќа родителот.

(2) Стандардите за оброците во училиштето ги утврдува Министерството, во соработка со соодветна стручна установа.

Член 63

(1) Учениците кои се истакнуваат со своето знаење или со други видови постигања основното училиште ги пофалува односно наградува.

(2) На учениците кои постигнуваат натпросечни резултати во наставните и воннаставните активности, основното училиште, на предлог на наставничкиот совет, им издава посебни дипломи и пофалници.

(3) Формата и содржината на дипломите, како и начинот на нивното издавање ги пропишува министерот.

Член 64

Начинот на остварувањето на правата и обврските на учениците, наградувањето и изрекувањето на педагошките мерки за нарушување на училишните правила и кукниот ред ги пропишува министерот, по предлог на Бирото.

VI. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА И НАПРЕДУВАЊЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ

Член 65

(1) Постигањата на учениците во основното училиште се оценува описно и бројчано.

(2) Во првиот период, постигањето на ученикот во текот на наставната година по задолжителните и изборните предмети се оценува описно.

(3) Ученикот од ставот (2) на овој член само на крајот на учебната година добива свидетелство со описни оценки.

(4) Во вториот период, постигањето на ученикот во текот на наставната година по задолжителните и изборните предмети се оценува описно и бројчано.

(5) Ученикот од ставот (4) на овој член на крајот на прво полугодие добива известување за успехот со бројчани оценки, а на крајот на учебната година добива свидетелство со бројчани оценки и оценка за општ успех.

(6) Во третиот период, постигањето на ученикот во текот на наставната година по задолжителните и изборните предмети се оценува бројчано.

(7) Ученикот од ставот (6) на овој член на крајот на прво полугодие добива известување за успехот со бројчани оценки, а на крајот на учебната година добива свидетелство со бројчани оценки и оценка за општ успех.

(8) Бројчаните оценки се: одличен (5), многу добар (4), добар (3), доволен (2) и недоволен (1). Сите оценки се преодни освен оценката недоволен (1).

(9) Највисока оценка е одличен (5).

Член 66

Оценувањето на ученикот е според стандарди кои ги утврдува министерот, на предлог на Бирото.

Член 67

Одделенскиот наставник, односно раководител на паралелката е должен да го извести родителот за успехот на ученикот најмалку два пати во секое полугодие.

Член 68

(1) Во првиот период, знаењето на ученикот кој наставата ја следи во посебните основни училишта се оценува описно.

(2) Во вториот и третиот период, знаењето на ученикот кој наставата ја следи во посебните основни училишта може да се оценува описно и бројчано во зависност од видот на попреченоста на ученикот.

Член 69

(1) Ученикот од прво заклучно со петто одделение, по правило, не може да го повторува одделението.

(2) Ученикот кој не успеал да ги совлада наставните содржини до крајот на учебната година како последица на подолго отсуство од наставата поради болест, преселување и други оправдани причини, по предлог на родителот или по предлог на одделенскиот наставник и стручните соработници на училиштето, а во согласност со родителот може да остане во истото одделение за што одлука донесува наставничкиот совет на училиштето.

Член 70

(1) Ученикот којшто на крајот на наставната година во седмо, осмо и деветто одделение има негативна оценка до два предмета се упатува на поправен испит.

(2) За ученик од седмо, осмо и деветто одделение кој на крајот на наставната година има до две негативни оценки, основното училиште е должно да организира дополнителна настава во јуни.

(3) Ученикот од ставот (2) на овој член кој по одржаната дополнителна настава не постигнал позитивен успех, се упатува на поправен испит.

(4) Поправните испити ученикот ги полага во јуни и август.

(5) Ученикот од ставот (3) на овој член кој нема да го положи поправниот испит по еден или по два предмета се задржува во истото одделение.

(6) Ученикот којшто на крајот на наставната година во седмо, осмо и деветто одделение има повеќе од две негативни оценки се задржува во истото одделение.

Член 71

(1) Следењето и проверувањето на напредокот и постигањето на успехот на учениците се врши со интерно или екстерно проверување.

(2) Интерното проверување на постигањето на успехот на учениците на крајот од трето одделение го вршат наставниците во училиштето врз основа на стандардизирани тестови подготвени од Бирото.

(3) Екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците на крајот на секоја учебна година за учениците од четврто до деветто одделение се спроведува врз основа на стандардизирани тестови изготвени од Бирото, а го организираат и спроведуваат Министерството и Државниот просветен инспекторат.

(4) Резултатите од проверување на напредокот и постигањето на успехот на ученикот од ставот (3) на овој член не влијаат врз општиот успех на ученикот, односно на неговите оценки, освен доколку разликата меѓу добиената оценка од екстерното проверување на постигањето на успехот на учениците и добиената оценка од наставникот се разликува повеќе од една оценка.

(5) На ученикот му се издава свидетелство за завршено одделение по спроведеното екстерно проверување од ставот (3) на овој член.

(6) Начинот на организирање и спроведување на проверување на постигањето на успехот на учениците од ставовите (2) и (3) на овој член, како и начинот на утврдувањето на завршните оценки на ученикот го пропишува министерот.

Член 72

(1) Годишните оценки одделенскиот, односно раководителот на паралелката на родителите ги соопштува на родителска средба која се одржува три дена по денот на одржувањето на наставничкиот совет на кој се утврдуваат годишните оценки на учениците.

(2) Ако ученикот или родителот не е задоволен од годишна оценка, родителот има право, во рок од три дена од денот на соопштувањето на успехот, да поднесе писмен приговор до наставничкиот совет на училиштето, кој треба да биде образложен.

(3) Наставничкиот совет по приговорот решава наредниот ден од денот на истекот на рокот од ставот (2) на овој член.

(4) Наставничкиот совет може приговорот да го уважи, да го одбие или да организира повторна проверка на знаењата на ученикот.

(5) За повторна проверка на знаењето директорот, најдоцна во рок од пет дена од денот на приемот на приговорот, формира комисија за повторна проверка на знаењето.

(6) Комисијата од ставот (5) на овој член е составена од претседател и два члена-испитувачи.

(7) Претседателот на комисијата, по правило, е одделенскиот раководител, односно раководителот на паралелката во која ученикот учи, а за членови-испитувачи се именуваат наставници по предметот по кој се врши проверувањето на знаењето од редот на наставниците од училиштето или од друго основно училиште.

(8) Претседател и член-испитувач на комисијата не може да биде наставникот кој ја утврдил оценката.

(9) Оценката на комисијата е конечна.

Член 73

(1) Ученикот кој поради болест или поради оправдани и неоправдани причини не ја посетува наставата најмалку една третина од фондот на наставни часови од одредени предмети и нема елементи за оценување, полага одделенски испит според предвидените предмети со наставниот план.

(2) За оправданоста на причините од ставот (1) на овој член одлучува наставничкиот совет на училиштето.

Член 74

(1) Поправниот испит или одделенскиот испит ученикот го полага пред испитна комисија.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член ја формира директорот на училиштето и е составена од претседател и два члена-наставници, од кои еден член е наставник од соодветниот предмет.

Член 75

(1) Ученик кој има одличен општ успех и посебно се истакнува со способност, знаење и работни навики може побрзо да напредува.

(2) Ученик од прво до трето одделение, по предлог на одделенскиот наставник, а по мислење на стручните соработници на училиштето и согласност на родителот може забрзано да напредува и премине во наредното одделение, за што одлука донесува наставничкиот совет.

(3) Ученик од четврто до деветто одделение, по предлог на одделенскиот раководител, а по одобрување на наставничкиот совет и согласност на родителот може забрзано да напредува, за што одлука донесува наставничкиот совет.

(4) Ако ученикот побрзо напредува во првиот период преминува без полагање на испити за побрзо напредување, а ако побрзо напредува во вториот, односно третиот период полага испити за побрзо напредување.

(5) Правото од ставовите (2) и (3) на овој член, ученикот може да го користи најмногу два пати во текот на основното образование.

(6) Основното училиште има обврска да организира менторска и консултативна помош од наставниците по соодветните предмети за ученикот кој побрзо напредува.

Член 76

Начинот на оценувањето и напредувањето на учениците, организирањето и спроведувањето на поправните испити, како и вршењето на интерното и екстерното проверување го пропишува министерот.

VII. НАСТАВНИЦИ, СТРУЧНИ СОРАБОТНИЦИ И ВОСПИТУВАЧИ

Член 77

(1) Воспитно-образовната работа во основното училиште ја остваруваат наставници, стручни соработници (педагог, психолог, социолог, социјален работник, дефектолог, библиотекар) и воспитувачи.

(2) Наставниците, стручните соработници и воспитувачите во основното училиште имаат соодветно високо образование.

(3) Видот на стручната подготовка на лицата кои остваруваат воспитно-образовна работа во основното училиште се уредува со норматив за наставен кадар на основното училиште, што го утврдува министерот.

Член 78

(1) Воспитно-образовната работа во училиштата за основно музичко и балетско образование ја остваруваат наставници, корепетитори, библиотекар, училишни педагози и психолози со соодветно образование.

(2) Видот на стручната подготовка на лицата кои остваруваат воспитно-образовна работа во основните музички и балетски училиште се уредува со норматив за наставен кадар за училиштата за основно музичко и балетско образование, што го утврдува министерот.

Член 79

(1) Воспитно-образовната работа во посебните училишта и посебните паралелки во основните училишта ја остваруваат наставници, дефектолози, библиотекар, воспитувачи, училишни педагози и психолози со соодветно високо образование.

(2) Видот на стручната подготовка на лицата кои остваруваат воспитно-образовна работа во посебните училишта и посебните паралелки во основните училишта се уредува со норматив за наставен кадар во посебните училишта и посебните паралелки во основните училишта, што го утврдува министерот.

1. Засновање работен однос

Член 80

(1) За наставник, стручен соработник и воспитувач може да се вработи лице коешто покрај општите услови ги исполнува и следниве посебни услови:

- да е државјанин на Република Македонија,
- да има соодветно образование,
- да го познава македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и

- да има положено стручен испит за наставник, стручен соработник, односно за воспитувач.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член во училиштата и паралелките во кои наставата се изведува на јазик и писмо различни од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, освен наставниците за предметот македонски јазик, треба да го познаваат и јазикот и писмото на кој се изведува наставата.

(3) Директорот на основното училиште формира комисија составена од три члена од редот на воспитно-образовниот кадар кој врши проверка на познавањето на јазикот на наставниците од ставовите (1) и (2) на овој член.

(4) Ако на јавниот оглас за засновање на работен однос за наставник, стручен соработник, односно воспитувач не се јави лице со положен стручен испит, работен однос може да заснова лице без положен стручен испит, на определено време до крајот на учебната година.

Член 81

Наставници за предметите за кои наставата се изведува на странски јазик можат да бидат и лица странски државјани кои имаат соодветен вид на образование и го познаваат јазикот на кој се изведува наставата, за што согласност дава Министерството.

Член 82

(1) Наставникот, стручниот соработник и воспитувачот се избираат по пат на јавен оглас.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член, можат да засноваат работен однос и без јавен оглас, на определено време, најмногу до три месеца.

(3) Јавниот оглас од ставот (1) на овој член се објавува во најмалку два дневни весника од кои најмалку во по еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и во весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(4) При изборот на стручни соработници, воспитувачи и друг ненаставен кадар се применува начелото на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници и почитување на критериумите на стручност и компетентност.

Член 83

(1) Наставниците кои работат во подрачно основно училиште во населено место со помалку од десет ученици и реализираат настава со скратена програма засноваат работен однос на определено време со полн фонд на часови до реализација на скратената програма.

(2) Наставниците можат да засноваат работен однос на определено време до крајот на учебната година, доколку на јавен оглас не се пријави лице кое ги исполнува условите утврдени со закон.

(3) Наставниците можат да засноваат работен однос на неопределено време, пократко од полното работно време, доколку обемот на работата изнесува најмалку половина од работното време во работната недела на начин утврден со закон.

Член 84

Наставниците, стручните соработници и воспитувачите ги избира директорот на училиштето по претходно мислење на училишниот одбор.

2. Приправнички стаж

Член 85

(1) Наставник, стручен соработник или воспитувач кој за првпат се вработува во основно училиште е наставник-приправник, стручен соработник-приправник, односно воспитувач-приправник.

(2) Приправничкиот стаж трае една година.

(3) За време на приправничкиот стаж на приправникот му припаѓа плата во висина од 80% од платата на наставникот, стручниот соработник, односно воспитувачот.

(4) За време на приправничкиот стаж лицата од ставот (1) на овој член се оспособуваат за самостојна воспитно-образовна, односно стручна работа преку совладување на програмата за стручен испит.

(5) Приправникот за време на приправничкиот стаж соработува со наставниците, стручните соработници, односно воспитувачите и се подготвува за стручен испит.

(6) За време на приправничкиот стаж приправникот го следи ментор.

(7) Менторот на приправникот го определува директорот на училиштето од редот на наставниците, односно стручните соработници или воспитувачи кои вршат работа за која се оспособува приправникот и имаат звање наставник - ментор или наставник - советник.

(8) Менторот на приправникот му подготвува програма која вклучува методска, дидактичка и друга подготовка потребна за оспособување на наставникот и за полагање испит. Менторот изработува извештај за работата на приправникот.

(9) Исто лице не може да биде ментор во исто време на повеќе од два приправника.

(10) За вршење на работа на ментор, училиштето на менторот му исплаќа надоместок во висина од 10% од платата која ќе ја прима приправникот по завршувањето на приправничкиот стаж.

(11) Приправникот по истекот на приправничкиот стаж полага стручен испит пред комисија формирана од министерот.

(12) Приправникот за полагање на стручниот испит плаќа надоместок, чија висина ја утврдува министерот врз основа на реалните трошоци за спроведувањето на стручниот испит.

(13) Програмата за полагањето на стручниот испит на приправникот и начинот на спроведувањето на испитот ги пропишува министерот.

3. Работни должности на наставникот и стручниот соработник

Член 86

(1) Работните должности на наставникот во основното училиште опфаќа настава и други видови на организирана работа со учениците, подготовка за настава, прегледување и оценување на писмените задачи и другите работи што се потребни за остварување на воспитно-образовната програма.

(2) Времето што се издвојува за подготовка на наставата и другата воспитно-образовна работа на наставникот опфаќа:

- планирање на наставата во писмена или електронска форма и избор на наставни средства,
- подготовка на дидактички помагала,
- соработка со родителите,
- соработка со стручните органи на училиштето,
- вршење на задачи на одделенски раководител,
- учество во интерно проверување во постигањата на учениците со стандардизирани тестови,
- учество во организирано стручно и дидактичко-методско образование и надоградување,
- собирање и обработка на податоци во врска со вршењето на воспитно-образовната и друга работа,
- водење на педагошка документација и евиденција,
- менторство на учениците,
- менторство на приправниците,
- уредување на кабинети, збирки, училишни работилници, вежбални, игралишта, насади итн.,
- организирање на културни спортски и други општо корисни и хумани акции во кои учествуваат учениците,
- водење слободни ученички активности и работа со ученици на проекти и истражување,
- подготвување и водење екскурзии, излети, натпревари, настава во природа, летување, логорување што ги организира училиштето и
- вршење на други работи определени со годишната програма за работа.

Член 87

Работните должности на стручниот соработник во основното училиште опфаќаат стручни работи за:

- запишување на учениците и следење на нивниот развој во основното училиште,
- следење на навременото вакцинирање на учениците,
- планирање на наставата и другата воспитно-образовна работа,
- развивање на програми, постапки и инструменти за вреднување на постигањата на учениците и самовреднување на училиштето,
- учество во организирано стручно и дидактичко-методско образование и надоградување,
- соработка со родителите,
- поддршка на работата на заедницата на учениците,
- примена на прописите за остварување на правата и должностите на учениците, напредувањето и изрекувањето на педагошки мерки за кршење на училишните правила и кукниот ред на основното училиште,
- поддршка на стручните активи на наставниците за изборот на учебниците и детските списанија и другата литература што се користи во училиштето,
- организирање на педагошка и методска практика на студентите од наставничките факултети,
- поддршка на наставниците за индивидуалната работа со учениците,
- организирање и водење на работата на училишната библиотека,
- професионална ориентација на учениците,
- поддршка на наставниците за водење на педагошката документација и евиденција на основното училиште и
- водење на педагошки картон за наставниците.

Член 88

(1) За наставниците во основното образование неделниот фонд на наставни часови изнесува за одделенскиот наставник од 20 до 23 наставни часови во кои влегува и времето за организирано прифаќање на учениците пред и по наставата.

(2) Во неделниот фонд на наставни часови од ставот (1) на овој член не влегуваат часовите за дополнителна и додатна настава.

(3) Неделниот фонд на наставни часови за предметниот наставник изнесува од 20 до 23 часа во кои не влегуваат часовите за дополнителна и додатна настава.

Член 89

Работното време на стручниот соработник во основното училиште во текот на неделата изнесува 40 часа.

Член 90

(1) Обемот на работните должности во рамките на работното време на наставниците, стручните соработници и воспитувачите во текот на 40-часовна работна недела, го утврдува министерот.

(2) Почетокот и завршетокот на работното време, користењето на дневниот и годишниот одмор на лицата од ставот (1) на овој член се утврдува со статутот на училиштето.

4. Професионално усовршување, оспособување и напредување

Член 91

(1) Директорот, наставникот и стручниот соработник во основното училиште во текот на својата работа се должни професионално да се усовршуваат.

(2) Министерството во соработка со Бирото донесува годишна програма за професионално усовршување на наставниците и стручните соработници за поддршка на реформите во образованието и за истото обезбедува средства.

(3) Професионалното усовршување се остварува преку акредитирани програми за обука кои ги реализираат јавни и приватни установи, здруженија на граѓани и трговски друштва чии програми се акредитирани.

(4) Акредитацијата на програмите за обука од ставот (2) на овој член го врши Бирото врз основа на јавен оглас.

(5) За да се акредитира програма за обука за професионално усовршување, јавната и приватната установа, здружението на граѓани и трговското друштво кои ја вршат обуката треба да ги исполнуваат следниве услови:

- да ги исполнуваат барањата за програмата утврдени во јавниот оглас,

- да имаат искуство во реализација на обуки за професионално усовршување,

- да имаат обезбедено соодветно опремени простории со наставни помагала за современа реализација на обуките и

- да имаат ангажирано обучувачи за соодветната област кои имаат најмалку високо образование и искуство во изведување обука.

(6) Акредитацијата на програмата за обука за професионално усовршување има важност две години и во текот на реализацијата на програмата Бирото врши нејзина евалуација.

(7) За акредитираната програма за обука за професионално усовршување на директорот, наставникот и стручниот соработник во основното училиште Бирото води евиденција.

(8) Начинот на професионалното усовршување го пропишува министерот.

Член 92

(1) Наставниците и стручните соработници во основното училиште се усовршуваат, оспособуваат и напредуваат во звања.

(2) Наставникот и стручниот соработник кои за прв пат се вработуваат во образование се со звање наставник-приправник и стручен соработник-приправник.

(3) Наставникот-приправник може да напредува во звањата наставник, наставник-ментор и наставник - советник.

(4) Стручниот соработник-приправник може да напредува во звањата стручен соработник, стручен соработник - ментор и стручен соработник - советник.

(5) Платата на наставникот и стручниот соработник е според стекнатото звање.

(6) Напредување на наставниците и стручните соработници во звањата наставник, наставник-ментор, стручен соработник и стручен соработник-ментор го врши училишна комисија која ја формира директорот на училиштето.

(7) Комисијата од ставот (6) на овој член е составена од по два одделенски наставници и наставници по предметна настава, педагог, односно психолог во училиштето, еден родител, директорот на училиштето, член од училишниот одбор кој е претставник од основачот и советник од Бирото.

(8) Одделенските и предметните наставници за членови во комисијата од ставот (6) на овој член ги избира наставничкиот совет во училиштето, родителот го избира советот на родители на училиштето, членот од училишниот одбор го избира училишниот одбор.

(9) Напредувањето на наставниците и стручните соработници во звањата наставник-советник и стручен соработник-советник го врши комисија формирана од министерот.

(10) Основното училиште во текот на една учебна година може да врши напредување на двајца вработени од редот на наставниците и стручните соработници во секое од звањата од ставот (6) на овој член и да предложи двајца вработени од редот на наставниците и струч-

ните соработници да напредуваат во звањата од ставот (9) на овој член ако има до 50 вработени наставници и стручни соработници.

(11) Основното училиште во текот на една учебна година може да врши напредување на три вработени од редот на наставниците и стручните соработници во секое од звањата од ставот (6) на овој член и да предложи три вработени од редот на наставниците и стручните соработници да напредуваат во звањата од ставот (9) на овој член ако има повеќе од 51 вработен наставник и стручен соработник.

(12) Наставник и стручен соработник може да напредува во следното звање по три години, на начин утврден со овој закон.

(13) Наставникот и стручниот соработник кој е незадоволен од извршениот избор за напредување во звања, има право на приговор до Министерството, во рок од осум дена од денот на објавувањето на списокот на наставници и стручни соработници кои напредуваат во звање.

(14) Начинот на стручното усовршување, оспособување и напредување на наставниците и стручните соработници во звањата од ставовите (3) и (4) на овој член го пропишува министерот.

Член 93

(1) Вработените во основното училиште на секои три години мораат да бидат систематски прегледани.

(2) На лице кое боледува од душевна болест, алкохолизам и наркоманија му престанува работниот однос во основното училиште.

(3) Утврдувањето на психофизичките способности на вработените во основното училиште, односно заболеноста од одредени душевни болести, алкохолизам и наркоманија се врши согласно со прописите од областа на здравствената заштита.

Член 94

(1) На наставник, стручен соработник и воспитувач за чија работа престанала потребата поради деловни причини, не може да му престане работниот однос, додека не му се обезбеди едно од правата согласно со закон и колективен договор.

(2) Начинот и критериумите за престанок на работниот однос поради деловни причини се утврдуваат со колективен договор.

Член 95

(1) При промени во обемот на работа во основното училиште што се јавуваат поради промена во наставниот план и програмите, организацијата на работа, бројот на паралелки и други промени, работниот однос на наставникот во основното училиште се променува од работен однос на неопределено време со полно работно време во работен однос на неопределено време со пократко од полното работно време и обратно.

(2) Директорот е должен во случаите од ставот (1) на овој член на наставникот да му издаде ново решение за работното време.

5. Оценување на наставници

Член 96

(1) За наставниците, стручните соработници или воспитувачите, кои во остварувањето на воспитно-образовниот процес не покажуваат задоволителни резултати, Бирото, Советот на родители или Државниот просветен инспекторат покренуваат иницијатива до училишниот одбор за преиспитување на нивната способност за реализација на работните обврски.

(2) Бирото, Советот на родители или Државниот просветен инспекторат покренуваат иницијатива до училишниот одбор за престанок на работниот однос и за

наставници во основните училишта кои вршат подготовки и други активности на учениците од училиштето кои следат настава по завршување на работното време, а не се утврдени со годишната програма за работа.

(3) Иницијативата од ставовите (1) и (2) на овој член мора да содржи образложение за причините поради кои се покренува.

(4) Ако иницијативата од ставовите (1) и (2) на овој член е покрената од Советот на родители, Училишниот одбор пред да расправа по иницијативата, задолжително бара мислење од Државниот просветен инспекторат.

(5) Ако училишниот одбор ја прифати иницијативата од ставовите (1) и (2) на овој член до директорот поднесува предлог за престанок на работниот однос на наставник, стручен соработник или воспитувач, во рок од седум дена.

(6) Директорот е должен да постапи по предлогот од ставот (4) на овој член во рок од седум дена од денот на добивањето на предлогот.

Член 97

(1) Врз основа на резултатите од екстерното проверување на постигањата на успехот на учениците од членот 71 став (3) на овој закон се оценува објективноста и професионалноста на наставникот во вреднувањето на постигнувањата на успехот на ученикот.

(2) Оценувањето од ставот (1) на овој член се врши со споредување на резултатите на екстерното проверување на постигањата на ученикот со завршната оценка на ученикот по соодветниот предмет, за што Министерството изготвува ранг листа за отстапување од добиените показатели.

(3) Врз основа на ранг-листата од ставот (2) на овој член, 20% од наставниците кај кои има најмали отстапувања во добиените показатели им се зголемува платата за наредната година 15% од платата што ја примале.

(4) Врз основа на ранг-листата од ставот (2) на овој член, 20% од наставниците кај кои има најголеми отстапувања во добиените показатели им се намалува платата за наредната година 10% од платата што ја примале.

(5) Ако наставникот три години еднопосредно покажува резултати од ставот (3) на овој член се унапредува во првото наредно звање.

(6) Ако наставникот три години едно по друго покажува резултати од ставот (4) на овој член му престанува работниот однос.

(7) Акт за зголемување, односно намалување на платата на наставникот согласно со ставовите (3) и (4) на овој член донесува директорот на училиштето.

(8) Против актот на директорот од ставот (7) на овој член наставникот може да поднесе жалба до надлежен суд.

(9) Начинот на изготвување на ранг-листата, утврдувањето на процентот на најголеми, односно најмали отстапувања од добиените показатели, процентот на зголемување, односно намалување на платата како и начинот на намалувањето, односно зголемувањето на платата на наставникот во рамките на утврдените проценти согласно со овој член го пропишува министерот.

VIII. ПЕДАГОШКА ДОКУМЕНТАЦИЈА И ЕВИДЕНЦИЈА

Член 98

Основното училиште собира, обработува, чува, посредува и употребува податоци што се содржат во педагошката документација и евиденција во согласност со овој закон и Законот за заштита на личните податоци.

Член 99

(1) Педагошката документација во смисла на овој закон опфаќа: главна книга на учениците, дневник на паралелката, евидентни листови за успехот на учениците, ученичка легитимација, свидетелство и преведница.

(2) Главната книга на учениците е документ од трајна вредност.

Член 100

(1) Педагошката документација од членот 100 став (1) на овој закон се води и издава на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

(2) За учениците од припадниците на заедниците кои наставата ја остваруваат на јазик и писмо различен од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, педагошката документација од ставот (1) на овој член се води и издава на македонски јазик и неговото кирилско писмо и на јазикот и писмото на којшто се изведува наставата.

Член 101

(1) Свидетелството, ученичката легитимација и преведницата се јавни исправи.

(2) Јавните исправи се издаваат во еден примерок. Во случај издадениот документ од став (1) на овој член да се изгуби или уништи, основното училиште издава нов примерок-дупликат.

Член 102

Ученикот кој изгубил свидетелство може да бара издавање на документот во вонпроцесна постапка пред надлежниот суд на чие подрачје е седиштето или било седиштето на основното училиште ако основното училиште кое ја чува документацијата не може да издаде нов примерок.

Член 103

Формата и содржината на педагошката документација и евиденција, како и начинот на водењето ги пропишува министерот.

IX. УЧЕБНИЦИ

Член 104

(1) Во основното училиште за остварување на основното воспитание и образование се употребуваат учебници.

(2) Учебниците се издаваат на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

(3) За учениците од припадниците на заедниците кои наставата ја следат на јазик и писмо различен од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, учебниците се издаваат на јазикот и писмото на којшто се остварува наставата.

(4) Учениците можат да користат и други извори за учење (интернет, списанија, енциклопедии, речници и слично).

Член 105

(1) Учебникот се изработува според наставниот план и програми за соодветното одделение и предмет и Концепцијата за учебник, што на предлог на Бирото ја утврдува министерот.

(2) Со Концепцијата за учебник се определуваат научно-стручните и методолошките основи на учебникот, развојните воспитно-образовни функции, основите за мотивација и самостојно учење, дидактичко-методските стандарди за изборот и систематизирањето на содржините, дополнителните текстови, визуелните прилози, како и соодветноста на јазикот според возраста на учениците и градењето на јазична култура.

Член 106

(1) Учебникот го издава правно лице кое ги исполнува условите за вршење на издавачка дејност (во натамошниот текст: издавач на учебници), утврдени со закон.

(2) Автор на учебник е лице со високо образование, магистер или доктор на науки чие образование е од областа на која припаѓа наставниот предмет за кој е наменет учебникот.

(3) Автор на учебник може да биде и лице со високо образование, магистер или доктор на науки чие образование е соодветно според наставната програма за предметот за кој е наменет учебникот.

Член 107

Вработен во Министерството, во органите во состав на Министерството, во Центарот за стручно образование и обука и во Центарот за образование на возрасните не може да биде издавач, односно автор на учебник.

Член 108

(1) Програмата за издавање на учебници ја изработува Бирото, а ја утврдува министерот.

(2) Министерството, врз основа на програмата од ставот (1) на овој член, објавува конкурс за издавање на учебници одделно за секое одделение и предмет.

(3) Конкурсот од ставот (2) на овој член трае најмалку четири, а најмногу до шест месеца.

(4) Во конкурсот се утврдуваат условите кои треба да ги исполни авторот, односно издавачот, постапката и рокот за издавањето на учебниците, малопродажната цена на учебникот и квалитетот на учебникот.

(5) На конкурсот може да учествува издавач на учебници, односно автор на учебник само со еден ракопис за еден наставен предмет.

(6) За учебници по странски јазици на конкурсот може да учествува и издавач од друга држава во која е регистриран за издавачка дејност, преку овластени законски застапници во Република Македонија.

Член 109

(1) При донесување на нов наставен план и програми или ако се врши изменување или дополнувања на повеќе од 30% на наставниот план и програми, Министерството објавува конкурс за нов учебник по соодветниот предмет.

(2) За перманентно унапредување на квалитетот и осовременување на одобриениот учебник, после петгодишната употреба на учебникот од првото издание, Министерството може да објави нов конкурс.

Член 110

(1) На конкурсот за учебник издавачот или авторот на учебникот, покрај другата документација утврдена со закон, задолжително приложува и:

- ракопис за учебникот во шест примероци, ликовно и графички разработен и јазично уреден во форма на ракопис и во електронска форма и

- изјава од лектор за јазично уредување на текстот.

(2) Ако издавачот на ракописот за учебник, односно авторот смета дека има потреба од дополнителна литература на ракописот за учебник, истата ја приложува во електронска форма.

(3) За разгледување на ракопис за учебник, издавачот, односно авторот на учебникот уплаќа одредена сума на средства на сметка на Министерството, која ја одредува министерот врз основа на реално направените трошоци.

(4) Средствата од ставот (3) на овој член се наменети исклучиво за покривање на трошоците на рецензентите.

(5) Издавачот, односно авторот на учебник кој е наменет за учениците кои ја следат наставата на јазик и писмо различен од македонскиот, е должен ракописот да го поднесе на македонски јазик и неговото кирилско писмо и на јазикот и писмото на припадниците на заедниците за коишто е наменет учебникот.

Член 111

(1) Министерот формира рецензиона комисија која врши стручно вреднување на ракописи за учебник за соодветен предмет, согласно со методологијата што ја изработува Бирото, а ја утврдува министерот.

(2) Рецензионата комисија од ставот (1) на овој член е составена од три члена, и тоа:

- еден рецензент наставник од наставничките факултети за наставниот предмет за кој е наменет учебникот и со најмалку пет години работно искуство во настава и

- двајца рецензенти од основно училиште соодветни за наставниот предмет за кој е наменет учебникот и со најмалку пет години работно искуство во настава.

(3) Во составот на комисијата за стручно вреднување на учебник кој е наменет за учениците кои ја следат наставата на јазик и писмо различен од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, еден од членовите е од редот на припадниците на заедниците за кои е наменет учебникот.

(4) Вработен во Министерството, во органите во состав на Министерството, во Центарот за стручно образование и обука, авторот, односно издавачот на поднесениот ракопис за учебник или пак лице кое е во друг договорен однос со издавачот кои би можеле да влијаат на објективноста на оценувањето, како и членови на нивното потесно семејство (брачен другар, деца, родители, браќа и сестри), не можат да бидат членови на рецензионата комисија, за што доставува изјава до Педагошката служба.

(5) Начинот на изборот, именувањето и разрешувањето на членовите на рецензионата комисија и начинот на работа на рецензионата комисија ги пропишува министерот.

Член 112

(1) Педагошката служба ракописот за учебник од конкурсот го доставува до Бирото во рок од седум дена од денот на завршувањето на конкурсот.

(2) Бирото дава стручно мислење за усогласеноста на ракописот за учебник со наставниот план и програмите, со Концепцијата за деветгодишно основно образование и со Концепцијата за учебник, во рок од 14 дена од денот на добивањето на ракописите за учебник и го доставува до Педагошката служба.

(3) Педагошката служба, ракописот за учебник и стручното мислење од Бирото од ставот (2) на овој член ги доставува до рецензионата комисија.

(4) Рецензионата комисија врши стручно вреднување на ракописот согласно со Методологијата за вреднување на учебници во рок од 14 дена од денот на приемот на ракописот за учебник и стручното мислење на Бирото од ставот (2) на овој член.

(5) Педагошката служба, врз основа на стручното мислење на Бирото од ставот (2) на овој член и стручното вреднување од рецензионата комисија од ставот (4) на овој член, на министерот му доставува извештај во рок од пет дена.

(6) Извештајот од ставот (5) на овој член ги содржи стручното мислење од Бирото од ставот (2) на овој член и стручното вреднување од рецензионата комисија од ставот (4) на овој член.

(7) Врз основа на извештајот од ставот (5) на овој член министерот донесува решение за одобрување и употреба на учебникот, најдоцна во рок од 50 дена од денот на завршувањето на конкурсниот рок за доставување на ракописите.

(8) Министерот, пред да донесе решение за одобрување и употреба на ракопис за учебник, на предлог на рецензионата комисија може да побара одделни ракописи на учебниците да бидат соодветно корегирани во рок од пет дена.

(9) Против решението на министерот, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението може да се поднесе жалба до второстепена комисија на Владата на Република Македонија од областа на образованието.

(10) По конечноста на решението за одобрување и употреба на учебникот, Министерството објавува каталог на одобрени учебници за употреба на веб страницата на Министерството.

(11) Каталогот од ставот (10) на овој член се објавува најдоцна до крајот на март во тековната година.

Член 113

Министерот може да одобри издавање и употреба најмногу до три ракописи за учебник за еден наставен предмет.

Член 114

(1) Министерот и издавачот на учебници, односно авторот потпишуваат договор за издавање на одобрените учебници во кој се утврдуваат меѓусебните права и обврски.

(2) Ако издавачот на учебник, односно авторот на конкурсот понудил дополнителна литература согласно со членот 110 став (2) од овој закон, истата е должен да ја издаде бесплатно во печатена или во електронска форма.

(3) Ако издавачот, односно авторот не го издаде учебникот во рок од 30 дена од денот на потпишувањето на договорот од ставот (1) на овој член или издавачот, односно авторот се откаже од правото да го издаде учебникот, министерот го раскинува договорот и склучува договор со друг издавач, односно автор кој конкурiral на конкурсот.

Член 115

Учебникот и детските списанија не смеат да содржат рекламни пораки и огласи.

Член 116

(1) Министерството може да партиципира во издавањето на малотиражните учебници.

(2) Малотиражни учебници се оние кои имаат тираж најмногу до 500 примероци.

Член 117

(1) Одлука за изборот на учебниците од каталогот на одобрени учебници кои ќе бидат во употреба во наредната учебна година донесува наставничкиот совет на училиштето по предлог на стручните активи на одделенските, предметните наставници и претставниците на родителите на учениците.

(2) Одлуката за избор на учебници од ставот (1) на овој член не може да се менува во текот на учебната година.

(3) За изборот на учебниците кои ќе бидат во употреба во наредната учебна година училиштето е должно писмено на огласната табла во училиштето да ги извести учениците и нивните родители, како и Државниот просветен инспекторат, до крајот на јуни во тековната година.

Член 118

(1) По исклучок, од членот 109 став (1) на овој закон, доколку се менува, односно дополнува содржината на учебникот помалку од 30%, издавачот на учебникот, односно авторот може да поднесе барање до Педагошката служба за одобрение на измени на учебникот.

(2) Министерот може да даде одобрение за измена на учебникот по претходно добиено позитивно мислење од Бирото и стручно вреднување од рецензионата комисија.

Член 119

Авторот е должен учебникот од македонски јазик да го преведе и издаде на јазикот и писмото на припадниците на заедниците кои истиот ќе го користат, во рок од еден месец по приемот на решението за одобрување на учебникот за употреба.

Член 120

Издавачот, односно авторот е должен:

- да го издаде учебникот врз основа на ракописот што е одобрен,
- печатењето на одобрениот учебник и обезбедувањето на неговата достапност до книжарската мрежа да го заврши најдоцна еден месец пред почетокот на учебната година,
- да се придржува до цената на учебникот утврдена во конкурсот и
- од секое издание на учебникот да достави по два примерока до Министерството, Педагошката служба и Бирото и пет примероци до Народната и универзитетска библиотека "Свети Климент Охридски" - Скопје.

Член 121

На учебникот се отпечатуваат следниве податоци:

- име и презиме на авторот или авторите на учебникот,
- име и презиме на илустраторот,
- име и презиме на преведувачот и податоци за издавачот, ако учебникот е преведен,
- име и презиме на рецензентите,
- име и презиме на јазичниот лектор,
- име и презиме на уредникот,
- назив на седиштето на издавачката организација,
- назив и седиште на печатарската организација,
- тираж на учебникот,
- малопродажната цена на учебникот,
- бројот и датумот на решението на министерот со кое се одобрува учебникот за употреба и
- ЦИП Каталогизација во публикација на Народната и универзитетска библиотека "Свети Климент Охридски" - Скопје.

Член 122

(1) За оценување на квалитетот на одобрен учебник министерот формира комисија составена од седум члена од кои по два члена од Министерството, два члена од редот на истакнати наставници и по еден член советник од Бирото од областа за која е наменет учебникот, Државниот просветен инспекторат и наставник од соодветен факултет.

(2) По предлог од комисијата од ставот (1) на овој член, министерот може да повлече од употреба одобрен учебник.

Член 123

(1) Министерството, по предлог на комисија формирана од министерот, дава согласност за употреба на стручна литература и детски списанија во основното училиште, по претходно мислење од Бирото.

(2) Во основното училиште се забранува продажба на учебници, списанија и друга литература.

Х. ОРГАНИ НА УПРАВУВАЊЕ, РАКОВОДЕЊЕ И СТРУЧНИ ОРГАНИ НА ОСНОВНОТО УЧИЛИШТЕ

1. Орган на управување на основно училиште

Член 124

(1) Орган на управување на основното училиште е училишниот одбор.

(2) Училишниот одбор на основното училиште е составен од девет члена, и тоа: тројца претставници од наставниците, стручните соработници и воспитувачите од училиштето, тројца претставници од родителите на учениците, двајца претставници од основачот и еден претставник од Министерството.

(3) Мандатот на членовите на училишниот одбор е три години, а мандатот на претставниците на родителите е за период до завршување на основното образование на нивното дете, но не подолго од три години.

(4) Училишниот одбор од редот на своите членови избира претседател со мнозинство гласови од вкупниот број членови, по пат на тајно гласање.

(5) Одлуките на училишниот одбор се донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број членови.

Член 125

(1) Наставниците, стручните соработници и воспитувачите во основното училиште своите претставници во училишниот одбор ги избираат непосредно и тајно.

(2) Претставниците од наставниците, стручните соработници и воспитувачите во училишниот одбор ги избира наставничкиот совет.

(3) Претставниците на родителите ги избира Советот на родителите непосредно и тајно.

(4) Постапката за избор на претставниците на вработените на основното училиште и родителите во училишниот одбор на училиштето се утврдува со статутот на училиштето.

Член 126

(1) Училишниот одбор на основното училиште:

- донесува статут на основното училиште,
- предлага годишна програма за работа и извештај за работа на основното училиште до советот на општината,
- донесува програма за развој на училиштето,
- донесува програма за воведување на повисоки стандарди и други програми,
- предлага финансиски план до основачот,
- предлага завршна сметка до основачот,
- објавува јавен оглас за избор на директор на основно училиште,
- врши интервју со кандидатите за директор,
- предлага на градоначалникот на општината еден, односно двајца кандидати од пријавените кандидати на објавениот јавен оглас за избор на директор,
- дава мислење до директорот за избор на наставниците, стручните соработници и воспитувачите,
- поднесува предлог до директорот за престанок на работниот однос на лицата од членот 96 став (1) на овој закон,
- одлучува по приговорите и жалбите на вработените во основното училиште,
- одлучува по жалбите на ученици, родители, односно старатели на ученици и
- врши и други работи утврдени со статутот на основното училиште.

(2) Училишниот одбор на основното училиште за поднесените жалби мора да одлучи во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на жалбата.

Член 127

(1) Ако Државниот просветен инспекторат оцени дека во училиштето битно е нарушен воспитно-образовниот процес, врши вонредна интегрална евалуација и го задолжува училиштето причините за нарушувањето да ги отстрани во рок од една година од денот на добивањето на извештајот за извршената интегрална евалуација.

(2) Ако причините за нарушувањето на воспитно-образовниот процес училиштето не ги отстрани во рок од една година од денот на добивањето на извештајот од ставот (1) на овој член, во училиштето се врши екстерно проверување и оценување на напредокот и постигнувањата на учениците.

(3) Ако по извршеното екстерно проверување и оценување од ставот (2) на овој член се утврди дека знаењето на учениците е под образовните стандарди, Државниот просветен инспекторат на основачот на основното училиште му предлага разрешување на сите членови на училишниот одбор и на директорот на училиштето.

(4) Основачот во случаите утврдени во ставот (3) на овој член е должен да постапи во рок од 15 дена од денот на добивањето на предлогот и веднаш да ја започне постапката за именување нов училишен одбор и вршител на должноста директор на училиштето.

(5) Доколку основачот не постапи согласно со ставот (4) на овој член, Министерството по право на надзор, а за обезбедување вршење на дејноста ги разрешува членовите на училишниот одбор и веднаш именува нов училишен одбор и вршител на должноста директор со мандат најмногу до една година.

(6) Барање за вонредна интегрална евалуација и екстерно проверување и оценување на напредокот и постигањата на учениците до Државниот просветен инспекторат можат да поднесат до советот на општината, градоначалникот или советот на родителите.

(7) Трошоците за екстерното проверување и оценување на напредокот и постигнувањата на учениците се на товар на барателот.

2. Орган на раководење на основно училиште

Член 128

(1) Орган на раководење во основното училиште е директорот.

(2) Директорот е одговорен за законитоста во работата и за материјално-финансиското работење на училиштето.

(3) За директор на основно училиште може да се избира лице кое има најмалку високо образование и кое ги исполнува условите за наставник или стручен соработник во основно училиште и ако има најмалку пет години работно искуство во воспитно-образовната работа, положен испит за директор.

(4) По исклучок, доколку нема пријавено кандидат со положен испит за директор, за директор може да биде избрано и лице кое не положило испит за директор, но е должно истиот да го положи во рок од една година од денот на изборот за директор.

(5) Ако избраниот директор не го положи испитот за директор во рокот утврден во ставот (4) на овој член, му престанува мандатот на директор.

(6) Мандатот на директорот трае четири години, со можност за уште еден мандат.

Член 129

(1) Оспособување на кандидати за директори на основните училишта и полагањето на испитот по успешно завршената обука го врши Државниот испитен центар, согласно со закон.

(2) Програмата за подготвување и полагање испит за директори и начинот на спроведувањето на испитот ги пропишува министерот на предлог на Државниот испитен центар.

(3) На кандидатот кој го положил испитот за директор му се издава уверение.

(4) Формата и содржината на уверението за положен испит за директор на основно училиште ги пропишува министерот.

Член 130

Директорот ги врши следниве работи:

- го застапува и претставува училиштето и е одговорен за законитото работење,
- ја организира, планира и ја води работата на основното училиште,
- подготвува програма за развој на училиштето,
- подготвува предлог на годишна програма за работа,
- е одговорен за реализација на годишната програма за работа,
- е одговорен за остварување на правата и обврските на учениците,
- врши избор на наставници, стручни соработници и воспитувачи и друг административно-технички кадар согласно со закон и актите на училиштето,
- врши распоредување на наставници, стручни соработници и воспитувачи и друг административно-технички кадар,
- одлучува за престанок на работен однос на наставници, стручни соработници и воспитувачи и друг административно-технички кадар согласно со закон и колективен договор,
- поттикнува стручно оспособување и усовршување на наставниците, стручните соработници и воспитувачи,
- организира менторство за наставниците-приправници, стручните соработници-приправници, воспитувачи-приправници, присуствува на часови во наставата и ја следи работата на наставниците, стручните соработници и воспитувачи и ги советува,
- ја следи работата на училишниот педагог, психолог и другите стручни работници,
- се грижи за соработката со родителите,
- ги известува родителите за работата на училиштето и за измени на правата и обврските на учениците,
- одлучува за воспитните мерки,
- ја поттикнува и следи работата на заедницата на учениците,
- обезбедува извршување на одлуките на училишниот одбор,
- ја донесува систематизацијата на работните места на училиштето,
- одлучува за склучување договори за работните односи,
- покренува постапка за дисциплинската одговорност на наставниците, стручните соработници и воспитувачи,
- се грижи за соработката на училиштето со здравствена установа во општината и
- врши други работи согласно со закон и статутот на училиштето.

Член 131

(1) Во основното училиште може да се именува помошник на директорот за вршење на раководни и педагошки работи.

(2) За помошник на директорот може да се именува лице кое ги исполнува условите за наставник, односно стручен работник на основното училиште и има три години работно искуство во областа на образованието и е од редот на вработените во училиштето.

(3) Помошникот на директорот го именува и разрешува директорот по предлог на училишниот одбор.

(4) Помошникот на директорот ги врши работите за кои писмено го овластил директорот и го заменува во негова отсуност.

(5) Ако во училиштето нема помошник на директорот, директорот за извршување на одделни задачи од својата надлежност и за замена во времето на отсуност, може да овласти наставник или стручен соработник од основното училиште кој ќе го заменува.

Член 132

(1) Директорот на општинско основно училиште го избира и разрешува градоначалникот по предлог на училишниот одбор на основното училиште.

(2) Директорот на државно основно училиште го избира и разрешува министерот по предлог на училишниот одбор на основното училиште.

(3) Градоначалникот, односно министерот три месеца пред истекот на мандатот на постојниот директор донесува одлука училишниот одбор на училиштето да објави јавен оглас за избор на директор.

(4) Ако градоначалникот, односно министерот не постапи во рокот утврден во ставот (3) од овој член, училишниот одбор објавува јавен оглас за избор на директор.

(5) Во јавниот оглас на јавните гласила се утврдуваат условите кои треба да ги исполнува кандидатот за директор, потребната документација, времето на траење на јавниот оглас и рокот во кој ќе се изврши изборот.

(6) Пријавените кандидати ги доставуваат потребните документи до училишниот одбор на училиштето. Кандидатите кон пријавата мораат да приложат програмата за работа за период од четири години.

(7) Пристигнатите документи ги прегледува комисија составена од три члена, избрана од училишниот одбор чија надлежност се утврдува со статутот на училиштето.

(8) Комисијата од ставот (7) на овој член е должна во рок од пет дена по завршувањето на јавниот оглас да ги разгледа пристигнатите документи.

(9) На кандидатите кои не ги исполнуваат условите предвидени во јавниот оглас им се враќаат документите со образложение во рок од три дена од денот на разгледувањето на истите.

(10) Училишниот одбор може да побара дополнителни документи од кандидатите кои ги исполнуваат условите согласно со одредбите во статутот на училиштето.

(11) Училишниот одбор и претставникот од Бирото вршат интервју со кандидатите кои ги исполнуваат условите.

(12) Училишниот одбор на општинското основно училиште, во рок од седум дена од извршениот разговор со кандидатите, на градоначалникот на општината му предлага два кандидата за избор на директор, доколку на јавниот оглас се пријавиле повеќе кандидати.

(13) Училишниот одбор на државното основно училиште, во рок од седум дена од извршениот разговор со кандидатите, на министерот му предлага два кандидата за избор на директор, доколку на јавниот оглас се пријавиле повеќе кандидати.

(14) Градоначалникот, односно министерот во рок од десет дена од денот на добивањето на предлогот избира еден кандидат за директор за основно училиште.

(15) Ако градоначалникот во рокот утврден во ставот (14) од овој член не избере директор, изборот го врши министерот.

(16) Кандидатите кои не се избрани во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката, имаат право на жалба во однос на спроведувањето на постапката за избор на директор до Второстепената комисија на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на прашања од областа на работните односи.

(17) Против одлуката на комисијата од ставот (16) на овој член кандидатот може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

Член 133

(1) На директорот на основното училиште му престанува мандатот, ако:

- тоа сам го побара,
- трајно ја загуби способноста за вршење на должноста директор и

- ги исполни условите за старосна пензија.

(2) Директорот на основното училиште се разрешува пред истекот на мандатот, ако:

- направи повреда на одредбите на законите или други прописи и акти, утврдени од Државниот просветен инспекторат,

- не ја остварува програмата за работа и не се реализираат плановите и програмите за воспитно-образовната работа,

- по негова вина е нанесена штета на учениците, на нивните родители или на училиштето,

- дозволи организирање на дејности и активности што се во спротивност со наставниот план и програмите,

- три години во текот на неговиот мандат најмалку 10% од наставниците вработени во училиштето се на листата од членот 97 став (4) на овој закон и

- дозволи исплаќање на средства кои не се утврдени во годишниот финансиски план на училиштето.

Член 134

(1) Ако постојат одредени сознанија за постапување на директорот согласно со одредбите од членот 132 став (2) на овој закон, училишниот одбор свикува седница на која се донесува заклучок во писмена форма кој се доставува до директорот.

(2) Директорот има право во рок од седум дена од денот на приемот на заклучокот од ставот (1) на овој член, писмено да се изјасни за наводите во заклучокот.

(3) Ако училишниот одбор не го прифати изјаснувањето на директорот, свикува седница во рок од три дена и во присуство на претставник од Државниот просветен инспекторат врши интервјуирање на директорот. Претставникот од Државниот просветен инспекторат дава мислење за оправданоста на разрешувањето на директорот.

(4) Ако училишниот одбор оцени дека е неопходно, во рок од седум дена доставува предлог за разрешување на директорот на општинското основно училиште до градоначалникот, односно на директорот на државното основно училиште до министерот.

(5) Градоначалникот, односно министерот е должен во рок од седум дена од денот на добивањето на предлогот од училишниот одбор да го разреши директорот.

(6) Разрешениот директор во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката на градоначалникот, односно министерот има право на жалба во однос на спроведување на постапката за разрешување до Второстепената комисија на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на прашања од областа на работните односи.

(7) Против одлуката на Комисијата од ставот (6) на овој член кандидатот може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

Член 135

(1) Градоначалникот, односно министерот во рок од три дена од денот на разрешувањето на директорот, именува вршител на должноста на директор од редот на вработените во училиштето кој ги исполнува условите за директор.

(2) Градоначалникот, односно министерот во рок од пет дена од денот на именување на вршител на должноста на директор донесува одлука училишниот одбор да објави јавен оглас за избор на директор.

(3) Вршител на должноста директор се именува и во случај на предвремен престанок на мандатот на директорот.

(4) Вршителот на должноста директор ги врши работите до именување на нов директор, но не подолго од шест месеца од денот на неговото именување.

(5) Исто лице едноподруго не може да биде именувано за вршител на должноста директор на основно училиште.

Член 136

(1) Државниот просветен инспекторат, по утврдувањето на потешките повреди во работењето согласно со членот 133 став (2) од овој закон, до директорот на основното училиште доставува извештај со предлог на мерки, по кои директорот треба да постапи во рок од 30 дена од денот на добивањето на извештајот.

(2) Ако директорот на училиштето не постапи во рокот утврден во ставот (1) на овој член, Државниот просветен инспектор доставува до училишниот одбор решение за извршување на предлогот на мерките. Рокот за извршување на решението е 30 дена од денот на неговото добивање.

(3) Ако училишниот одбор не постапи по решението за извршување на предлогот на мерките, Државниот просветен инспекторат го доставува решението до градоначалникот и основачот на основното училиште, а за државното основно училиште до министерот и основачот на основното училиште.

(4) Градоначалникот, односно министерот во рок од 30 дена од денот на добивањето на решението за извршување на предлогот на мерките е должен да го разреши директорот на училиштето, а основачот училишниот одбор.

(5) Ако градоначалникот не го разреши директорот, а основачот училишниот одбор во рокот од ставот (4) на овој член, Министерството по право на надзор ги разрешува директорот и членовите на училишниот одбор на основното училиште.

(6) Министерството веднаш, по право на надзор именува вршител на должноста директор од редот на вработените во училиштето, кој ги врши работите најдолго шест месеца и именува членови на училишниот одбор со мандат од најмногу една година.

Член 137

Директорот кој повторно не е именуван на јавен оглас или му престанал мандатот се распоредува на работно место соодветно на неговата стручна подготовка во училишта на подрачјето на општината и во градот Скопје.

Член 138

Подрачното основно училиште го води раководител на подрачно училиште што го именува и разрешува директорот од редот на наставниците на подрачното основно училиште.

3. Стручни органи на основното училиште

Член 139

Стручни органи на основното училиште се наставничкиот совет на основното училиште, советот на одделенските наставници, советот на предметните наставници, одделенскиот раководител, раководителот на паралелката и стручните активи на наставниците.

Член 140

(1) Наставничкиот совет на основното училиште го сочинуваат одделенските и предметните наставници и стручните соработници на училиштето. Наставничкиот совет го свикнува и со него претседава директорот.

(2) Наставничкиот совет на основното училиште:

- дава мислења по предлогот на програмата за развој и на годишната програма за работа и го следи нејзиното извршување,

- го разгледува и утврдува успехот на учениците и работата на други стручни органи,

- им одобрува на учениците побрзо напредување во основното училиште,

- го разгледува остварувањето на наставниот план и програмите и презема мерки за нивно извршување,

- донесува одлуки по приговори на учениците за утврдени оценки,

- го разгледува извештајот од реализација на годишната програма за работа, од самоевалуација, од извршената интегрална евалуација и предлага соодветни мерки,

- расправа и одлучува за стручни прашања поврзани со воспитно-образовната работа,

- дава мислење за годишниот финансиски план на училиштето,

- избира претставници во училишниот одбор,

- дава мислење за планирањето, реализацијата и вреднувањето на постигањата во наставата и учењето,

- дава предлози за напредување на наставниците и стручните соработници на училиштето,

- одлучува за воспитни мерки и

- врши и други работи утврдени во статутот на училиштето.

Член 141

(1) Советот на одделенските наставници го сочинуваат одделенските наставници, предметните наставници кои се вклучуваат во реализацијата на наставата од прво до петто одделение и стручните соработници на училиштето.

(2) Советот на одделенските наставници ги разгледува годишната програма за работа и планирањето на наставата, воспитно-образовните проблеми по одделенија, подготвува програма за работа со талентирани ученици, односно за учениците кои потешко напредуваат, предлага и одлучува за воспитните мерки и врши други работи утврдени во статутот на училиштето.

Член 142

(1) Советот на предметните наставници го сочинуваат предметните наставници што ја изведуваат наставата од шесто до деветто одделение и стручните соработници на училиштето.

(2) Советот на предметните наставници ги разгледува годишната програма за работа и планирањето на наставата, воспитно-образовните проблеми по одделенија, подготвува програма за работа со талентирани ученици, односно со оние кои потешко напредуваат, одлучува за воспитните мерки и врши други работи утврдени во статутот на училиштето.

Член 143

Одделенскиот, односно раководителот на паралелката ја остварува програмата за часот на одделенската заедница, ги анализира воспитните и наставните резултати на одделението, се грижи за решавање на воспитните и наставните проблеми на одделни ученици, соработува со родителите и стручните соработници на училиштето, предлага и одлучува за воспитните мерки и врши други работи утврдени во статутот на училиштето.

Член 144

(1) Стручните активи на наставниците ги сочинуваат наставници кои предаваат ист предмет или подрачје.

(2) Стручните активи на училиштето ги усогласуваат критериумите за планирање на наставата и за оценување на постигањата на учениците, даваат предлози на наставничките совети на училиштето за подобрување на воспитно-образовната работа, одлучуваат за употреба на учебниците во основното училиште, расправаат за забелешките на родителите, учениците и вршат други стручни работи определени со годишната програма за работа на училиштето.

4. Совет на родители

Член 145

(1) За организирано остварување на интересите на учениците во основното училиште од родителите на училиштето се формира совет на родители на училиштето.

(2) Во советот на родители има по еден претставник од секоја паралелка којшто го избираат родителите на родителскиот состанок на паралелката.

(3) Првото свикување на советот на родители го врши директорот на училиштето.

(4) Советот на родители:

- дава мислење за предлогот на програмата за развој на основното училиште и за годишната програма за работа,

- расправа за извештајот за работата на училиштето,
- предлага програми за подобрување на стандардите за наставата,

- дава согласност на предлозите на директорот за воведување повисоки стандарди,

- разгледува жалби на родителите во врска со воспитно-образовната работа,

- избира претставници во училишниот одбор на основното училиште и

- врши други работи утврдени со статутот на училиштето.

XI. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТ НА НАСТАВАТА

Член 146

За обезбедување на квалитет на наставата училишниот одбор на секои пет години донесува програма за развој на училиштето, во која се земени предвид резултатите од самоevaluацијата, препораките од извештајот од интегралната евалуација спроведена од страна на Државниот просветен инспекторат, како и мислењата од советодавната и стручната помош од Бирото.

Член 147

(1) На секои три години за реализација на програмите од членот 146 на овој закон училиштето врши самоevaluација.

(2) Самоevaluација се спроведува на крајот на секоја трета учебна година.

(3) Самоevaluацијата ја спроведува училишна комисија составена од пет члена од редот на наставниците, стручните соработници, воспитувачите и родителите која по предлог на директорот ја формира училишниот одбор.

(4) Самоevaluацијата ги опфаќа особено следниве области:

- организација и реализација на наставата и учењето,

- постигањата на учениците,
- професионален развој на наставниците, стручните соработници и воспитувачи и на раководниот кадар,

- управување и раководење,

- комуникации и односи со јавноста,

- училишната клима и култура и

- соработката со родителите и со локалната средина.

(5) Комисијата од ставот (3) на овој член изготвува извештај за извршената самоevaluација со предлог на мерки за подобрување на квалитетот на наставата кој го доставува до училишниот одбор, директорот на училиштето и основачот. Училишниот одбор и директорот треба да постапат по предлогот на мерките на комисијата.

Член 148

Резултатите од самоevaluацијата на основните училишта се објавуваат на веб страницата на училиштето и на општината.

Член 149

Начинот и областите за вршењето на самоevaluацијата на основните училишта ги пропишува министерот.

XII. НОСТРИФИКАЦИЈА И ЕКВИВАЛЕНЦИЈА НА СВИДЕТЕЛСТВА СТЕКНАТИ ВО СТРАНСТВО

Член 150

(1) Државјанин на Република Македонија кој во странство завршил основно образование или завршил одделно одделение од основното воспитание и образование, има право да бара признавање на свидетелството, односно нострификација или признавање на еквиваленција во согласност со овој закон, доколку со меѓународните договори поинаку не е одредено.

(2) Странски државјани и лице без државјанство имаат право да бараат нострификација или признавање на еквиваленција на свидетелството стекнато во странство.

Член 151

(1) Со нострификација се врши признавање на свидетелството стекнато во странство во целина во поглед на правата што му припаѓаат на имателот на свидетелството за продолжување на образованието.

(2) Со еквиваленција се врши издначување на свидетелството стекнато во странство со соодветното свидетелство стекнато во Република Македонија.

(3) Нострификацијата, односно признавањето на еквиваленција на свидетелство стекнато во странство ја врши Министерството.

Член 152

Со нострификација и со признавање на еквиваленција свидетелството стекнато во странство се издначува со соодветното свидетелство стекнато во Република Македонија во целина во поглед на правата што му припаѓаат на имателот за продолжување на образованието.

Член 153

Во постапката за нострификација и признавање на еквиваленција на свидетелството стекнато во странство, односно нивна еквиваленција се зема предвид:

- системот на образование во државата во која свидетелството е стекнато,

- траењето на образованието,

- наставниот план и програми,

- правата што свидетелството ги дава на имателот во земјата каде што е стекнато и

- други работи од значење за нострификација и еквиваленција.

Член 154

Ако во постапката за нострификација, односно еквиваленција се утврди дека наставниот план и програмите битно отстапуваат од наставниот план и програмите во Република Македонија со кого се споредува, нострификацијата се условува со полагање предмети.

Член 155

(1) Кон барањето за нострификација и признавање на еквиваленција на свидетелството стекнато во странство се доставува оригиналот на свидетелството издаден од верифицирано странско основно училиште, еден примерок на превод извршен од страна на овластен преведувач и заверен кај нотар и две копии од истото. Барателот треба да достави и наставен план и програми по кои ученикот се образувал во странство.

(2) Кон барањето од ставот (1) на овој член се доставува и доказ за претходно завршено образование и доказ за државјанство.

(3) Министерството може да бара и други докази во заверен превод од кои можат да се видат условите и текот на образованието.

(4) Ако барањето од ставот (1) на овој член не содржи комплетна документација, Комисијата во рок до десет дена од приемот на барањето, го известува писмено лицето да ја достави документацијата која недостасува.

Член 156

(1) Лицето кое поднело барање за нострификација, односно признавање на еквиваленција на свидетелството стекнато во странство, може условно да го посетува наредното одделение, доколку постапката не е завршена до истекот на рокот за упис на учениците во училиште.

(2) Ученикот чие свидетелство врз основа на извршена нострификација, односно признавање на еквиваленција дава право на запишување во пониска година од годината во која условно е запишан, се префрлува во соодветната година и со тоа се поништува условно запишување.

Член 157

(1) Решение за нострификација и решение за признавање на еквиваленција на свидетелството стекнато во странство донесува министерот, по предлог на комисија.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член ја формира министерот и е составена од истакнати стручни лица, со високо образование и со најмалку седум години работно искуство во воспитно-образовната дејност или во орган на државната управа надлежен за работите на образованието.

(3) Повеќе од половината членови на комисијата од ставот (2) на овој член се од воспитно-образовната дејност.

(4) Против решението за одбивање на нострификацијата, односно еквиваленцијата, може да се изјави жалба до Второстепена комисија на Владата на Република Македонија од областа на образованието.

Член 158

Ако министерот не донесе решение во рок од 30 дена од денот кога лицето доставило барање за нострификација, односно еквиваленција со комплетна документација, се смета дека решението е донесено.

Член 159

(1) Надоместокот на трошоците во постапката за нострификација се утврдува врз основа на направените реални трошоци.

(2) Висината на надоместокот на трошоците од ставот (1) на овој член и начинот на распределбата на надоместокот, ги пропишува министерот.

Член 160

Министерството ја чува документацијата од извршената нострификација, односно еквиваленција и за тоа води евиденција.

Член 161

Формата и содржината на обрасците за нострификација, односно еквиваленција и начинот на водење на евиденцијата ги утврдува министерот.

XIII. ФИНАНСИРАЊЕ НА ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Член 162

(1) Средствата за финансирање на дејноста на основното образование се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија, на начин и постапка утврдени со Законот за буџетите на Република Македонија, Законот

за извршување на Буџетот на Република Македонија и Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа.

(2) Средствата од ставот (1) на овој член се распределуваат на општините по пат на блок дотации и наменски дотации согласно со Уредбата за методологијата за утврдување на критериуми за распределба на блок дотациите и Уредбата за методологијата за распределба на капиталните и наменските дотации утврдени во Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа.

(3) Општината средствата од ставот (2) на овој член ги распределува на основните училишта на своето подрачје за обезбедување на реализација на воспитно-образовниот процес, во согласност со утврдените стандарди и нормативи.

(4) Со уредбите од ставот (2) на овој член се уредува распределбата на средствата од блок дотацијата и од наменската дотација која се врши врз основа на формула и согласно со фазите за фискалната децентрализација утврдени во Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа.

(5) Формулата од ставот (4) на овој член за распределба на средствата се изведува основно од бројот на учениците во основните училишта на своето подрачје. Врз изведувањето на формулата можат да имаат влијание и други дополнителни показатели.

Член 163

Општината може да ја дополни добиената блок дотација, односно наменска дотација за образование со средства од сопствени извори, освен за платите на вработените во училиштата.

Член 164

(1) Податоците од годишниот финансиски план и од завршната сметка на основните училишта, општината ги објавува во своето службено гласило.

(2) Министерот утврдува кои податоци ќе бидат објавени.

Член 165

Средствата за финансирање на дејноста на основното образование можат да се обезбедуваат и од други извори (легати, подароци, завештанија и друго), а се користат наменски.

Член 166

(1) Министерството за средствата за финансирање на основното образование донесува финансов план и програми и годишна пресметка.

(2) Министерството утврдува мерила и критериуми за распоредување на средствата за државните основни училишта.

(3) Советот на општината утврдува мерила и критериуми за распоредување на средства за општинските основни училишта.

(4) Министерството го контролира наменското користење на средствата кои се распределуваат од Буџетот на Република Македонија.

Член 167

Основните училишта се должни да склучат соодветно осигурување за одговорност од предизвикана штета, за што средства обезбедува основачот.

XIV. НАДЗОР

Член 168

(1) Надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Министерството.

(2) Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Државниот просветен инспекторат и овластените инспектори на општините, согласно со закон.

Член 169

(1) Кога Министерството ќе смета дека статутот или друг акт на основното училиште не е во согласност со Уставот и закон има право да го запре од извршување актот до донесување на одлука на Уставниот суд на Република Македонија.

(2) Ако Министерството во вршење на надзорот од членот 168 став (1) на овој закон, утврди дека основното училиште издало свидетелство спротивно на одредбите на овој закон донесува решение за нивно поништување што се објавува во средствата за јавно информирање и поднесува пријава до органот за кривично гонење.

Член 170

(1) При вршењето на надзорот над работата на органите на општината, Министерството ги врши следниве работи:

- ја следи законитоста на работата на органите на општината, презема мерки и активности и поднесува иницијативи за остварување на надлежностите на општината во согласност со овој закон,
- оценува дали органите на општината ги извршуваат надлежностите согласно со овој закон,
- им укажува на органите на општината на пречекорувањето на нивните надлежности утврдени со овој закон и друг пропис и им предлага соодветни мерки за надминување на таквата состојба,
- укажува на определени материјални и процедурални недостатоци во работата на органите на општината со кои се оневозможува вршењето на работите од областа на основното образование од локално значење,
- дава препораки за доследно спроведување на надлежностите на општината согласно со овој закон на барање на органите на општината,
- го следи навременото донесување на прописи на општината предвидени со овој закон,
- ја следи законитоста на решенијата што градоначалникот ги донесува во решавањето на поединечните права, обврски и интереси на физичките и правните лица и презема мерки во согласност со овој закон,
- дава мислење и стручна помош по предлогот на прописите на општината предвидени со овој закон, на барање на органите на општината,
- го следи остварувањето на јавноста во работата на органите на општината, во остварувањето на нивните надлежности утврдени со закон, а особено од аспект на редовно, навремено, вистинито и потполно известување на граѓаните,
- го следи остварувањето на претходниот надзор на прописите на општините и
- навремено ги известува органите на општината за констатираните состојби во нивната работа и за преземените мерки при вршењето на надзорот.

(2) За преземените мерки и активности од ставот (1) алинеи 6 и 7 на овој член, Министерството го информира органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на локалната самоуправа.

Член 171

(1) Ако и покрај укажувањата и преземените мерки и активности, органите на општината не го обезбедат извршувањето на работите кои со закон се утврдени како нејзина надлежност и за чие извршување одговорна е општината, по сила на овој закон им се одзема вршењето на соодветната надлежност.

(2) Вршењето на одземените работи го презема Министерството, но најмногу до една година од денот на нивното преземање.

(3) Министерството одземените работи од надлежност на општината ги врши во име и за сметка на општината.

(4) За одземањето на работите од ставот (1) на овој член се известува органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на локалната самоуправа и органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на финансиите.

XV. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 172

(1) Глоба во износ од 2.500 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на основното училиште, ако:

- во основното училиште се врши дискриминација (член 2 став (2)),
- воспитно-образовната работа не се изведува согласно со членот 9 од овој закон,
- се организира политичко и верско организирање и дејствување и се истакнуваат партиски и верски обележја (член 11),
- името на основното училиште е испишано спротивно на членот 14 од овој закон,
- отпочне со работа пред утврдување на исполнувањето на условите за почеток со работа и пред донесување на решение за верификација (член 19 став (2)),
- се организира подрачно училиште без одлука на основачот и претходно позитивно мислење од министерот (член 20 став (2)),
- задолжителните и изборните предмети за учениците со посебни образовни потреби се реализираат спротивно на членот 30 став (2) од овој закон,
- не го организира прифаќањето и заштитата, како и продолжен престој на учениците (член 33 ставови (1) и (2)),
- годишната програма за работа не ја достави до основачот, Бирото и Државниот просветен инспекторат во определениот рок (член 35 ставови (4) и (7)),
- не ги запознае учениците и родителите преку брошура со одделни делови од програмата за работа, правата и должностите на учениците и организацијата на работата во училиштето (член 36),
- не го оствари вкупниот број наставни денови (член 38 став (2)),
- ја прекине воспитно-образовната работа спротивно на членот 38 став (6) од овој закон,
- организира паралелка со помалку од 24 ученици без добиена согласност од основачот (член 41 став (5)),
- организира комбинирана паралелка без добиена согласност од основачот (член 41 став (7)),
- основното училиште навреме не организира и изврши запишување на учениците (член 46 став (1)),
- не ги опфати учениците од својот реон (член 46 став (2)),
- запише ученици од друг реон или друга општина без да има слободни места (член 46 став (3)),
- не го известил овластениот просветен инспектор на општината за децата кои не се запишани односно кои неоправдано не го посетуваат училиштето повеќе од 30 дена (член 52),
- се врши телесно и психичко малтретирање на ученикот (член 53),
- професионалното усовршување се остварува преку неакредитирани програми (член 91 став (3)),
- не се води или се води и издава педагошката документација спротивно на членовите 99 и 100 од овој закон,
- издаде јавни исправи спротивно на овој закон (член 101 став (2)),

- употреби учебници што не се одобрени од министерот (член 112 став (7)),

- постапи спротивно на членот 117 ставови (1), (2) и (3) од овој закон,

- не спречи продажба на учебници, списанија и друга литература од вработените и други лица во основните училишта (член 123 став (2)),

- постапи спротивно на членот 126 став (1) алинеи 2 и 3 од овој закон,

- не склучи соодветно осигурување за одговорност од предизвикана штета (член 167) и

- не овозможи вршење на надзор над законитоста и инспекциски надзор (член 168).

(2) Глоба во износ од 1.500 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на директорот на основното училиште, ако:

- изврши избор на наставници и стручни соработници спротивно на одредбите на членовите 80, 82 и 84 од овој закон,

- постапи спротивно на членот 85 ставови (6), (7), (8) и (9) од овој закон и

- на наставникот не му издаде ново решение за работното време (член 95 став (2)).

(3) Глоба во износ од 500 до 800 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на наставникот, ако:

- врши телесно и психичко малтретирање на ученикот (член 53),

- како одделенски наставник, односно раководител на паралелката не го извести родителот за успехот на ученикот најмалку двапати во секое полугодие (член 67),

- како одделенски, односно раководител на паралелката годишните оценки на родителите не ги соопшти на родителска средба која се одржува три дена по денот на одржувањето на наставничкиот совет на кој се утврдуваат годишните оценки на учениците (член 72 став (1)),

- како ментор не изработи програма и извештај од членот 85 став (8) на овој закон,

- не ја планира наставата во писмена или електронска форма (член 86 став (2) алинеја 1),

- не ја води педагошката документација или ја води и издава спротивно на членовите 99 и 100 од овој закон;

- издаде јавни исправи спротивно на овој закон (член 101 став (2)),

- употреби учебници што не се одобрени од министерот (член 112 став (7)) и

- врши продажба на учебници, списанија и друга литература во основните училишта (член 123 став (2)).

(4) Глоба во износ од 400 до 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на родителот, односно старателот, ако:

- не му овозможи на своето дете да ја исполни обврската за задолжително основно образование и воспитание (член 5) и

- ученикот не е запишан во рокот утврден во членот 47 став (1) од овој закон.

Член 173

Надлежен орган за изрекување на прекршочните санкции е надлежниот суд.

Член 174

Пред поднесување на барање за прекршочна постапка, за прекршоците предвидени во овој закон, Државниот просветен инспекторат и овластените инспектори водат постапка за порамнување согласно со Законот за порамнување.

XVI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 175

(1) Основното училиште во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон ја усогласува својата организација, работа, статут и другите акти со овој закон.

(2) До донесувањето на актите од ставот (1) на овој член се применуваат постојните акти на основното училиште доколку не се во несогласност со овој и друг закон.

Член 176

(1) Подзаконските акти предвидени во овој закон, министерот ќе ги донесе во рок од една година од денот на неговото влегување во сила, освен актите предвидени во членот 129 од овој закон, кои министерот ќе ги донесе во рок од три месеца по основањето на Државниот испитен центар, како и прописот од членот 71 став (6) на овој закон кој министерот ќе го донесе до 31 декември 2008 година.

(2) До донесувањето на актите од членот 129 на овој закон ќе се применува Правилникот за постапката и начинот на полагањето на испитот за директор на основното училиште, како и формата и содржината на уверението за положен испит за директор ("Службен весник на Република Македонија" број 36/2005).

Член 177

До донесување на актите предвидени со овој закон ќе се применуваат постојните акти.

Член 178

Постапките кои се започнати пред влегувањето во сила на овој закон ќе се завршат согласно со Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 63/2004, 82/2004, 55/2005, 81/2005, 113/2005, 35/2006, 70/2006 и 51/2007).

Член 179

(1) Учениците кои се запишале во основно училиште пред учебната 2006/2007 година го продолжуваат образованието според наставниот план и програмите за основно осмогодишно образование до завршување на нивното основно образование.

(2) Учениците кои во учебната 2006/2007 година посетувале подготвителна година во учебната 2008/2009 година го продолжуваат образованието во трето одделение според наставниот план и програмите за деветгодишно основно образование.

Член 180

Учениците запишани во основното училиште заклучно со учебната 2006/2007 година ќе се оценуваат со бројчани оценки од четврто до осмо одделение од осумгодишното основно образование до завршувањето на основното образование.

Член 181

(1) Со денот на влегувањето во сила на овој закон, наставниците со вишо образование во основните училишта со работно искуство над десет години во наставата продолжуваат да ги вршат работите на работните места на кои се затекнати.

(2) Со денот на влегувањето во сила на овој закон, наставниците со вишо образование во основните училишта со работно искуство до десет години во настава продолжуваат да ги вршат работите на работните места на кои се затекнати, до стекнување со соодветно високо образование.

(3) Наставниците од ставот (2) на овој член се должни да се стекнат со соодветно високо образование најдоцна за четири години од денот на влегувањето во сила на овој закон, во спротивно им престанува работниот однос.

Член 182

(1) Со денот на влегувањето во сила на овој закон, наставниците кои изведуваат настава во посебни основни училишта и паралелки во основните училишта со работно искуство над 20 години во настава продолжуваат да ги вршат работите на работните места на кои се затекнати.

(2) Наставниците кои не ги исполнуваат условите од ставот (1) на овој член се должни да се стекнат со соодветно образование најдоцна за две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 183

Одредбите од членот 8 на овој закон ќе се применуваат од 2012 година.

Член 184

Директорите на основните училишта именувани пред влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да ги вршат своите функции до истекот на времето за кои се именувани.

Член 185

(1) Нострификација, односно еквиваленција на свидетелство извршено во републиките и автономните покраини на поранешна Социјалистичка Федеративна Република Југославија до 1 септември 1991 година, има иста вредност на територијата на Република Македонија.

(2) Свидетелствата на лицата кои го стекнале образованието во поранешните републики, односно држави на Социјалистичка Федеративна Република Југославија до 1 септември 1995 година се признаваат без спроведување постапка за нострификација.

Член 186

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, Заводот за рехабилитација на деца со оштетен слух “Кочо Рацин” - Битола, Посебното основно училиште “Иднина” - Скопје, Јавната установа за згрижување деца со воспитно-социјални проблеми - Скопје, Јавната установа - Завод за рехабилитација на деца и младинци - Скопје, Јавната установа - Завод за згрижување, воспитување и образование на деца и младинци “Ранка Милановиќ” - Скопје, Посебното училиште за основно образование на децата попречени во психичкиот развој “Д-р Златан Сремец” - Скопје, Јавната установа - Завод за заштита и рехабилитација “Бања Банско” - Струмица, Посебното основно училиште за ученици со посебни воспитно - образовни потреби “Св. Климент Охридски” - Ново Село и Посебното основно училиште со ученички дом “Маца Ѓорѓиева Овчарова” - Велес на кои не се пренесени основачките права на општината, продолжуваат со работа како државни основни училишта, согласно со одредбите на овој закон.

Член 187

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за основното образование (“Службен весник на Република Македонија” број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 63/2004, 82/2004, 55/2005, 81/2005, 113/2005, 35/2006, 70/2006 и 51/2007).

Член 188

(1) Одредбата на членот 26 од овој закон ќе отпочне да се применува од 1 септември 2008 година.

(2) Одредбите на членовите 43 и 44 од овој закон ќе отпочнат да се применуваат од 1 септември 2012 година.

(3) Одредбата на членот 85 став (7) од овој закон ќе отпочне да се применува со денот на влегувањето во сила на актот од членот 85 став (13) на овој закон.

(4) Одредбите на членот 92 од овој закон ќе отпочнат да се применуваат три години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 189

Со денот на основањето на Државниот испитен центар, стандардизираните тестови од членот 71 став (3) на овој закон кои ги изготвува Бирото, продолжува да ги изготвува Државниот испитен центар.

Член 190

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

L I G J PËR ARSIMIN FILLOR

I. DISPOZITAT THEMELORE

Neni 1

Me kete ligj rregullohet arsimi i obligueshem fillor, qe realizohet ne shkollat fillore (ne tekstin e metejme: shkolla fillore), si dhe veprimtaria e arsimet fillor, si pjese e sistemit unik edukativ arsimor.

Neni 2

(1) Secili femije ka te drejte per arsim fillor.
(2) Ndalohet diskriminimi ne baze te gjinise, races, ngjyres se lekures, perkatesise nacionale, sociale, politike, fetare, pronesore dhe shoqerore ne realizimin e te drejtave nga edukimi dhe arsimi fillor, te percaktuara me kete ligj.

Neni 3

Qellimet e edukimit dhe arsimet fillor jane:
- arritje e diturive te pergjithshme dhe aplikative, qe jane te nevojshme ne jeten e perditshme ose per arsimin e metejme,
- zhvillimi harmonik, intelektual, emocional dhe social i nxenesve ne perputhje me aftesite e tyre,
- zhvillimi i shkrim-leximit dhe aftesive te nxenesve per t'u kuptuar, informuar dhe shprehur ne gjuhen maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik,
- zhvillimi i shkrim-leximit dhe aftesive te nxenesve per t'u kuptuar, informuar dhe shprehur pervec ne gjuhen maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik, edhe ne gjuhen dhe alfabetin e pjesetareve te bashkesive qe flasin gjuhe te ndryshme nga gjuha maqedonase,
- zhvillimi i vetebesimit dhe vetedijes te nxenesi per individualitetin dhe pergjegjesine personale per veprimet e veta,
- edukimi per tolerancen, bashkepunimin e ndersjelle, respektimin e dallimeve, te drejtat dhe lirite themelore te njeriut,
- zhvillimi i vetedijes te nxenesit per perkatesine e Republikes se Maqedonise dhe kultivimi i identitetit te vet nacional dhe kulturor,
- edukimi per vlerat e pergjithshme kulturore dhe civilizuese, qe dalin nga traditat boterore,
- pervesimi i diturive te pergjithshme dhe aplikative qe mundesojne veprim te pavarur kreativ ne mjedisin shoqeror dhe natyror, dhe zhvillimi i aftesive per gjykim dhe te shprehurit ne art dhe tradita kulturore,
- zhvillimi i aftesive per hulumtim, eksperimentim dhe zgjidhjen e problemeve,

- perfshirja dhe perkujdesja për zhvillimin e nxenesve me nevoja të vecanta arsimore,
 - zhvillimi i pririjes së nxenesve në sfera të ndryshme dhe
 - perparimi i menyres së shendoshe të jetes dhe edukimit për marrjen e pergjegjesise për shendetin personal dhe për mbrojtjen e mjedisit jetesor.

Neni 4

Arsimi fillor eshte i obligueshem, zgjat nente vjet dhe organizohet në tri periudha edukative-arsimore, edhe atë nga klasa e pare deri në klasen e trete, nga klasa e katert deri në klasen e gjashte dhe nga klasa e shtate deri në klasen e nente.

Neni 5

Prindi, perkatesisht tutori i nxenesit (në tekstin e metejme: prindi) eshte i obliguar t'ia mundesoje femijes së vet, që ta plotesoje obligimin për arsimin dhe edukimin e obligueshem fillor.

Neni 6

Për femijet me nevoja të vecanta arsimore sigurohen kushte perkatese për arritjen e edukimit dhe arsimin fillor në shkollat e rregullta dhe të vecanta fillore, dhe kane të drejte edhe për ndihme individuale për arritjen e edukimit dhe arsimin fillor.

Neni 7

(1) Për femijet e qytetareve të Republikës së Maqedonisë që qendrojnë jashte vendit, organizohet mesimdhënie për mesimin e gjuhes dhe kultures maqedonase, ndersa për pjesetaret e bashkesive që flasin gjuhe të ndryshme nga gjuha maqedonase edhe në gjuhen amtare, në pajtim me marreveshjet nderkombetare të ratifikuara në pajtim me Kushtetuten e Republikës së Maqedonisë.

(2) Femijeve të qytetareve të Republikës së Maqedonisë, që kane qendruar jashte vendit dhe jane kthyer në Republikën e Maqedonisë ku e fillojne, perkatesisht e vazhdojne arsimin fillor, shkollat fillore jane të obliguara që t'u ndihmojne në mesimin e gjuhes amtare.

(3) Për perfshirjen e suksesshme në procesin edukativ arsimor të nxenesve nga paragrafi (2) i ketij neni, shkolla fillore ku eshte regjistruar nxenesi, organizon mesim plotesues individual dhe grupor për pervetesimin e gjuhes amtare dhe për kopsimin e diturise nga lende të caktuara mesimore.

(4) Mesimi për nxenesit nga paragrafi (1) i ketij neni, realizohet sipas plan-programit mesimor, që e perpilon Byroja për Zhvillimi e Arsimin (në tekstin e metejme: Byroja), ndersa e konfirmon ministri kompetent i Arsimin (në tekstin e metejme: ministri).

(5) Mesimi për nxenesit nga paragrafi (2) i ketij neni zgjat më së shumti një vit dhe realizohet sipas programit që e pergatit Byroja, ndersa e konfirmon ministri.

(6) Menyren dhe proceduren për zgjedhjen e arsimtareve, që e realizojne plan-programin mesimor nga paragrafi (4) i ketij ligji e percakton ministri.

Neni 8

(1) Femijet me shtetesi të huaj apo femijet pa shtetesi që qendrojnë në Republikën e Maqedonisë, kane të drejte për arsim fillor në kushte të njejta, si femijet shtetas të Republikës së Maqedonisë.

(2) Për femijet nga paragrafi (1) i ketij neni, organizohet mesim nga gjuha amtare, në pajtim me marreveshjet nderkombetare të ratifikuara në pajtim me Kushtetuten e Republikës së Maqedonisë.

(3) Femijet shtetas të shteteve anetare të Unionit Evropian kane të drejte për arsim fillor, në kushte të njejta si femijet shtetas të Republikës së Maqedonisë.

(4) Femijet shtetas të shteteve anetare të Unionit Evropian, prinderit e të cileve jane me qendrim në Republikën e Maqedonisë, ku kryejne apo kane kryer veprimtari të pava-

gur, perkatesisht të cilet jane të punesuar apo kane qene të punesuar në territorin e Republikës së Maqedonisë, kane të drejte për marrjen e diturise nga gjuha dhe kultura amtare e shtetit prej nga vijne.

(5) Ministria eshte e obliguar që në bashkepunim me themeluesin e shkolles dhe shtetin prej nga vjen nxenesi nga paragrafi (3) i ketij neni, e në pajtim me mundesite, të jape perkrahje për marrjen e njohurive nga gjuha dhe kultura amtare e shtetit prej nga vjen nxenesi.

Neni 9

(1) Puna edukative-arsimore në shkollen fillore realizohet në gjuhen maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik.

(2) Për nxenesit e pjesetareve të bashkesive që e ndjekin mesimin në gjuhe të ndryshme nga gjuha maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik, puna edukative-arsimore realizohet në gjuhen dhe alfabetin e bashkesive perkatese, në menyren e percaktuar me kete ligji.

(3) Nxenesit nga paragrafi (2) i ketij neni, në menyre obliguese e mesojne edhe gjuhen maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik.

Neni 10

(1) Arsimi fillor organizohet dhe realizohet në shkollat fillore.

(2) Arsimi fillor organizohet dhe realizohet në institucione shendetesore, institucione sociale, institucione ndeshkuese-permiresuese dhe edukuese-permiresuese në pajtim me kete ligji.

(3) Arsimi fillor për nxenesit me nevoja të vecanta arsimore, organizohet dhe realizohet në shkolla të vecanta fillore dhe në paralele të vecanta në shkollat e rregullta fillore.

Neni 11

Në shkollen fillore ndalohet organizimi dhe veprimi politik dhe fetar, si dhe paraqitja e shenjave partiake dhe fetare.

Neni 12

(1) Veprimtaria e shkolles fillore eshte me interes publik.

(2) Shkolla fillore e ka statusin e personit juridik dhe regjistrohet në Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë.

Neni 13

Shkolla fillore ka vule. Në mesin e vules eshte stema e Republikës së Maqedonisë, ndersa anesh emri i Republikës së Maqedonisë dhe emri (titulli) dhe selia e shkolles.

Neni 14

(1) Emri i shkolles fillore eshte i shkruar në gjuhen maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik.

(2) Në shkollat fillore ku mesimi zhvillohet edhe në gjuhe dhe alfabet të ndryshme nga gjuha maqedonase, emri i shkolles shkruhet në gjuhen maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik, dhe në gjuhen dhe alfabetin në të cilin zhvillohet mesimi.

Neni 15

Në arsimin fillor mund të perfshihen edhe persona të moshes madhore, në menyren e percaktuar me ligji.

II. THEMELIMI DHE NDERPRERJA E PUNES SË SHKOLLES FILLORE

1. Themelimi i shkolles fillore

Neni 16

(1) Shkolla fillore mund të jete komunale ose shtetere.

(2) Shkolla fillore komunale themelohet nga komuna.

(3) Shkolla fillore shtetere themelohet nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë (në tekstin e metejme: Qeveria).

(4) Keshilli komunal merr vendim për themelimin e shkollës fillore, pas mendimit pozitiv të marre paraprakisht nga Qeveria.

(5) Shkollat fillore shtetore që i themelon Qeveria, themelohen vetem për realizimin e plan-programeve mesimore për arsimin fillor të nxenesve të caktuar, për të cilët shteti ka interes të vecante (shkolla për nxenes me nevoja të vecanta arsimore).

Neni 17

(1) Shkolla fillore mund të themelohet, nese:

- ka numer të mjaftueshem të nxenesve për formimin e së paku nga dy paraleleve nga klasa e pare deri në klasen e nente,

- eshte siguruar kuadri perkates arsimor,

- jane siguruar lokale perkatese shkollore, pajisja dhe mjetet mesimore në pajtim me normativat dhe standardet e percaktuara dhe

- jane siguruar mjetet e nevojshme financiare.

(2) Me perjashtim nga paragrafi (1) i ketij neni, shkolla fillore mund të themelohet edhe kur nuk ka numer të mjaftueshem të nxenesve për formimin e tetembedhjete paraleleve, nese themeluesi siguron mjete të mjaftueshme financiare për pune.

(3) Normativat dhe standardet nga paragrafi (1) alineja (3) e ketij neni i percakton ministri me propozimin e Byrose.

Neni 18

Themeluesi eshte i obliguar që gjate themelimit të shkollës fillore të formoje komision, i cili në pajtim me ke- te ligj i kryen pergatitjet për fillimin e shkollës me pune.

Neni 19

(1) Me aktin për themelimin e shkollës fillore, perca- tohet:

- emri dhe selia e shkollës fillore,

- numri i nxenesve,

- rajoni, perkatesisht rajonet prej nga perfshihen nxenesit,

- gjuha në të cilen do të zhvillohet mesimi,

- numri i shkollave rajonale,

- kuadri i nevojshem mesimor, pajisja, lokali sipas stan- dardeve dhe normativave,

- programi për veprimtarine edukative-arsimore,

- mjetet që themeluesi i ka siguruar për themelimin dhe fillimin e punës së shkollës fillore dhe menyren e sigurimit të mjeteve dhe

- fillimi i punës së shkollës fillore.

(2) Shkolla fillore mund të filloje punen pasi që Mini- stria kompetente për Arsim (në tekstin e metejme: Mini- stria) do të konfirmoje se jane plotesuar kushtet nga neni 17 i ketij ligji, dhe do të miratoje aktvendim për verifikim.

(3) Kontrollin e permbushjes së kushteve për verifikim e kryen komisioni i formuar nga ministri.

(4) Kunder aktvendimit nga paragrafi (2) i ketij neni mund t'i paraqitet ankese Komisionit të shkollës së dyte të Qeverise të Republikës së Maqedonise nga sfera e arsimit.

(5) Menyren e verifikimit të shkollës fillore e percakton ministri.

Neni 20

(1) Shkolla fillore në perberjen e vet mund të kete shkollë rajonale.

(2) Shkolla rajonale organizohet në vendbanim me nu- mer të vogel nxenesish, për çka vendos themeluesi pas mendimit paraprak pozitiv nga ministri.

2. Statuti i shkollës fillore

Neni 21

(1) Shkolla fillore ka statut.

(2) Me statut vecanerisht rregullohet: organizimi dhe kryerja e veprimtarise edukative-arsimore, emri, selia, menaxhimi dhe udheheqja, të drejtat dhe obligimet e nxenesve, të drejtat dhe obligimet e të punesuarve dhe ceshtje të tjera me rendesi për punen e shkollës fillore.

(3) Statutin e shkollës fillore e miraton keshilli i shkollës.

(4) Për statutin e shkollës fillore pelqim jep Ministria.

3. Regjistri

Neni 22

(1) Ministria e mban regjistrin qendror të shkollave fillore, të themeluara në territorin e Republikës së Maqedonise.

(2) Secila komune për rajonin e vet mban regjister të shkollave fillore, dhe për kete i dergon të dhena Ministrise.

(3) Formen dhe permbajtjen si dhe menyren e mbajtjes së regjistrave nga paragrafet (1) dhe (2) të ketij neni i per- cakton ministri.

4. Nderprerja e punës së shkollës fillore.

Neni 23

(1) Shkolla fillore e nderpret punen nese nuk zbatohen dispozitat e ketij ligji, dhe aktet nenligjore që dalin prej tij.

(2) Proceduren për nderprerjen e punës së shkollës fil- lore e ngre dhe e udheheq themeluesi, pas pelqimit para- prakisht të Ministrise.

(3) Proceduren për nderprerjen e punës së shkollës fil- lore rajonale e ngre dhe e udheheq themeluesi, pas pelqimit paraprakisht të Ministrise.

Neni 24

(1) Themeluesi i shkollës fillore miraton akt për nder- prerjen e punës, nese shkolla fillore:

- nuk i realizon qellimet dhe detyrat e arsimit dhe edu- kimit dhe

- ka pushuar që t'i permbushe kushtet e percaktuara me kete ligj.

(2) Pas miratimit të aktit për nderprerjen e punës së shkollës fillore, themeluesi eshte i obliguar që nxenesve t'u siguroje ta vazhdojne arsimimin, në llogari të themeluesit.

(3) Shkolla fillore pas miratimit aktit për nderprerjen e punës fshihet nga regjistrat nga neni 22 paragrafet (1) dhe (2) të ketij ligji.

(4) Akti për nderprerjen e punës së shkollës fillore bo- tohet në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise" dhe në fleten zyrtare të komunes.

(5) Themeluesi në afat prej tri ditesh nga miratimi i aktit për nderprerjen e punës së shkollës fillore, e njofton Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonise për shlyer- je nga regjistri.

III. PROGRAMET DHE ORGANIZIMI I PUNES EDU- KATIVE ARSIMORE NË SHKOLLEN FILLORE

1. Plan-programet mesimore

Neni 25

(1) Ministri e percakton Konceptin për edukimin dhe arsimin fillor, në baze të të cilit miratohen plan-programet mesimore për arsimin fillor (në tekstin e metejme: plan- programet mesimore).

(2) Në shkollen fillore, puna edukative-arsimore orga- nizohet dhe realizohet sipas plan-programeve mesimore, të cilat me propozimin e Byrose i verifikon ministri.

(3) Plani mesimor i shkollës fillore permban lende obli- guese dhe zgjedhore, mesim plotesues dhe mesim shtese, si dhe orë për bashkesine e klases.

(4) Me planin mesimor percaktohet numri vjetor dhe javor i oreve për mesimin veç e veç për lendet obliguese dhe zgjedhore, orarin e tyre neper klase, numrin e oreve ja- vore për mesimin plotesues, oret për mesimin shtese dhe oren për bashkesine e klases.

(5) Me programet mesimore percaktohen qellimet me- simore, permbajtjet, nocionet themelore, aktivitetet dhe metodat në mesim, notimi i arritjeve të nxenesve, kushtet për realizimin e programit mesimor dhe normativi i kuadrit mesimor.

Neni 26

Në shkollën fillore mund të realizohet edhe arsimiti fetar si lende zgjedhore.

Neni 27

Mesimi plotësues organizohet për nxenesit që kanë veshitësi në mesim, dhe të cileve u nevojitet ndihme e heqërsishme gjatë vitit mesimor.

Neni 28

Mesimi shtesë organizohet për nxenesit që tregojnë rezultate të konsiderueshme për lende të caktuara.

Neni 29

Në orën e bashkësisë klasore përpunohen përmbajtjet për zhvillimin personal dhe social të nxenesve, sipas programit që e percakton ministri me propozimin e Byrose.

Neni 30

(1) Plan-programet mesimorë për arsimin fillor të nxenesve me nevoja të vecanta arsimore, në shkollat e vecanta dhe në paralelet e vecanta në shkollat fillore, i percakton ministri me propozimin e Byrose.

(2) Për nxenesit me nevoja të vecanta arsimore, lëndet e obligueshme dhe zgjedhore realizohen me programet e adaptuara, sipas nevojave të tyre të vecanta arsimore.

Neni 31

Plan-programet mesimorë për arsimin fillor muzikor dhe të baletit i percakton ministri me propozimin e Byrose.

2. Programi i zgjeruar

Neni 32

(1) Në shkollën fillore realizohet edhe programi i zgjeruar, sipas Konceptit për edukimin dhe arsimin fillor.

(2) Programi i zgjeruar i shkollës fillore përfshin pranimin dhe mbrojtjen e organizuar të nxenesve një orë para fillimit të orëve për mesim të rregullt dhe një orë pas përfundimit të mesimit të rregullt, si dhe qëndrimin e vazhduar.

Neni 33

(1) Shkolla fillore për nxenesit e klases së parë, të dytë dhe të tretë, e organizon pranimin dhe mbrojtjen e nxenesve një orë para fillimit të orëve për mesim të rregullt, dhe një orë pas përfundimit të mesimit, në pajtim me prindin.

(2) Shkolla fillore për nxenesit nga klasa e parë deri në të tretën, mund të organizojë qëndrim të vazhduar për nxenesit nga paralelja e njëjta, pas marrjes së pelqimit nga Ministria. Në qëndrimin e vazhduar nxenesit përfshihen në pajtim me prindin.

(3) Nëse janë siguruar kushte dhe mjete nga themeluesi, shkolla fillore mund të organizojë qëndrim të vazhdueshëm për nxenesit në grupe si vijon, nga klasa e parë deri në klasën e pestë me nxenes nga klasa e njëjta, ose nga klasa e parë deri në klasën e tretë dhe nga klasa e katërt dhe e pestë me nxenes nga klase të ndryshme. Në qëndrimin e vazhduar nxenesit përfshihen në pajtim me prindin.

(4) Në kohën e qëndrimit të vazhduar nxenesit mesojnë, i bëjnë detyrat e shtëpisë, kryejnë obligime të tjera shkollë dhe marrin pjesë në aktivitete kulturore-artistike dhe aktivitete të tjera, në pajtim me programin vjetor për punën e shkollës.

Neni 34

(1) Për zhvillimin e interesave të ndryshme të nxenesve, shkolla fillore organizon aktivitete të lira të nxenesve, që janë percaktuar me programin vjetor për punën e shkollës.

(2) Nxenesit në aktivitete të lira të nxenesve përfshihen vullnetarisht.

(3) Mënyrën e organizimit dhe realizimit të garave të nxenesve për lende të vecanta në nivel komunal, rajonal dhe shtetëror e percakton ministri, në bashkëpunim me Byronë.

(4) Mënyrën e realizimit të ekskursioneve shkollë dhe të aktiviteteve të tjera të lira të nxenesve, e percakton ministri me propozimin e Byrose.

3. Programi vjetor për punën e shkollës fillore

Neni 35

(1) Programi vjetor për punën e shkollës fillore (në tekstin e metejmë: programi vjetor i punës), përpilohet në bazë të programit për zhvillimin e shkollës.

(2) Me programin vjetor të punës planifikohet mesimi sipas planit mesimor dhe punës tjetër edukative-arsimore në shkollë.

(3) Formën dhe përmbajtjen e programit vjetor të punës, i percakton ministri.

(4) Keshilli i shkollës ia dorezon programin vjetor të punës themeluesit, më së voni deri më 31 gusht në vitin rrjedhës shkollor.

(5) Programin vjetor të punës e miraton themeluesi, deri më 30 shtator për secilin vit rrjedhës shkollor.

(6) Nëse programin vjetor të punës themeluesi nuk e miraton në afatin e percaktuar në paragrafin (5) të këtij neni, konsiderohet se i njëjti është miratuar.

(7) Programin e miratuar vjetor të punës themeluesi i shkollës ia dorezon Byrose dhe Inspektoratit Shtetëror të Arsimit në formë elektronike.

Neni 36

Shkolla fillore është e obliguar që t'i njoftojë nxenesit dhe prindërit përmes broshurës me pjesë të vecanta nga programi i punës, të drejtat dhe obligimet e nxenesve dhe organizimi i punës në shkollë.

4. Organizimi i mesimit në shkollën fillore

Neni 37

(1) Plan-programet mesimorë në shkollën fillore përpilohen sipas tri periudhave edukative-arsimore (në tekstin e metejmë: periudha) si vijojnë:

- nga klasa e parë deri në klasën e tretë,
- nga klasa e katërt deri në klasën e gjashtë dhe
- nga klasa e shtatë deri në klasën e nëntë.

(2) Me programet e adaptuara ose të vecanta për edukimin dhe arsimin fillor të nxenesve me nevoja të vecanta arsimore në shkollat e vecanta dhe në paralelet e vecanta në shkollat fillore, periudhat mund të percaktohen edhe ndryshe nga ato të percaktuara në paragrafin (1) të këtij neni.

Neni 38

(1) Viti shkollor në shkollën fillore sipas rregullit fillon më 1 shtator dhe mbaron më 31 gusht të vitit vijues.

(2) Mesimi në vitin shkollor realizohet në 180 dite mesimorë.

(3) Mesimi në shkollën fillore nuk realizohet në kohën e festave shtetërore dhe festave të tjera të percaktuara me ligj.

(4) Me përjashtim, mesimi mund të organizohet edhe në ditë jopune, që të realizohen ditët mesimorë nga paragrafi (2) i këtij neni.

(5) Mesimi mund të realizohet edhe me afat të shkurtuar, por jo më pak se 100 ditë mesimorë, pas pelqimit të marrë nga Ministria, sipas programit të vecantë mesimor, të miratuar nga ministri me propozimin e Byrose.

(6) Puna edukative-mesimorë nuk guxon që të nderpriet gjatë vitit mesimor, përveç rasteve të jashtëzakonshme (fatkeqesi natyrore, epidemi etj.), për këtë vendos themeluesi pas pajtimit paraprakisht nga Ministria.

Neni 39

- (1) Ora mesimore zgjat 40 minuta.
- (2) Ora mesimore për nxenesit me nevoja të vecanta arsimore mund të zgjase më pak se ora mesimore nga paragrafi (1) i këtij neni, nese kjo është e percaktuar me plan-programet mesimore.
- (3) Ora mesimore për nxenesit në shkollat fillore të muzikes, si dhe në institucione të tjera mund të zgjase më pak se ora mesimore nga paragrafi (1) i këtij neni nese kjo është e percaktuar me plan-programet mesimore.

Neni 40

- (1) Mesimi në vitin shkollor realizohet në dy gjysmevjetore.
- (2) Viti shkollor percaktohet me kalendarin për organizimin dhe punen e shkollës fillore.
- (3) Kalendarin nga paragrafi (2) i këtij, e miraton ministri.

Neni 41

- (1) Mesimi në shkollën fillore realizohet në klasa, paralele dhe grupe mesimore me nxenesit e klases së njejte.
- (2) Klasa është teresi edukative-arsimore në të cilën perpunohen programet mesimore, sipas planit mesimor për një vit shkollor. Nxenesit e klases së njejte janë të sistemuar në paralele.
- (3) Paralelja formohet nga nxenesit e klases së njejte.
- (4) Numri i nxenesve në paralele është prej 24 deri në 34.
- (5) Paralelja mund të formohet edhe me më pak se 24 nxenes, pas pelqimit të marre nga themeluesi.
- (6) Themeluesi mund të formoje paralele nga paragrafi (5) i këtij neni, pas mendimit pozitiv paraprak nga Ministria.
- (7) Në shkollën fillore mund të formohet edhe paralele e kombinuar, sipas rregullit, nga nxenesit prej klases së pare deri në klasen e trete, me nxenes prej klases së katert dhe të peste ose me nxenes prej klases së gjashte deri në klasen e nente, pas mendimit të marre nga themeluesi.
- (8) Themeluesi mund të formoje paralele të kombinuar nga paragrafi (7) i këtij neni, pas mendimit pozitiv paraprak nga Ministria.
- (9) Kur nuk mund të organizohet mesimi neper klasa në paralele për nxenesit në institucione shendetesore, institucione sociale, institucione ndeshkuese-permiresuese ose institucione edukuese-permiresuese, shkolla fillore organizon pune individuale ose grupe edukative-arsimore.
- (10) Numrin e nxenesve me nevoja të vecanta arsimore në paralele e percakton ministri.

Neni 42

- (1) Puna edukative-arsimore në shkollën fillore perfshin mesimin dhe format e tjera të punes së organizuar me nxenesit.
- (2) Mesimin në klasen e pare e realizon mesuesi i grupit klasor, pedagogu ose arsimtari për edukim parashkollor.
- (3) Mesimin në klasen e dyte dhe të trete e realizon mesuesi i grupit klasor ose pedagogu.
- (4) Për realizimin e mesimit të gjuhes angleze nga klasa e pare deri në të terten angazhohet arsimtari i gjuhes angleze.
- (5) Mesimin në klasen e katert e realizon mesuesi i grupit klasor ose pedagogu, pervec mesimit nga gjuha angleze dhe mesimit nga gjuha maqedonase, për nxenesit nga pjesetaret e bashkesive të cilet mesimin e realizojne në gjuhen dhe alfabetin e ndryshem nga gjuha maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik.
- (6) Mesimin në klasen e peste vazhdon ta realizoje mesuesi i grupit klasor ose pedagogu, pervec mesimit nga gjuha angleze dhe mesimit nga gjuha maqedonase, për nxenesit nga pjesetaret e bashkesive të cilet mesimin e realizojne në gjuhen dhe alfabetin e ndryshem nga gjuha maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik, ndersa për shkencat natyrore dhe arsimin teknik perfshihen edhe arsimtaret e lendes.

(7) Numri i oreve të mesuesit të grupit klasor për lendet e obligueshme në klasen e peste nuk mund të jete më i vogel se 20 orë në jave, duke e perfshire edhe oren e bashkesise së klases.

(8) Mesimin nga klasa e gjashte deri në klasen e nente, e realizojne arsimtaret lendore.

(9) Në paralelet ku ka nxenes me nevoja të vecanta arsimore, mund të angazhohet edhe defektologu për pune me nxenesit me nevoja të vecanta arsimore.

(10) Në qendrimin e vazhduar për nxenesit nga klasa e pare punen edukative arsimore e realizojne mesuesit e grupit klasor, pedagogu ose arsimtaret e edukimit parashkollor, ndersa nga klasa e dyte deri në klasen e peste mesuesit e grupit klasor ose pedagogu.

5. Puna individuale dhe grupe në mesim

Neni 43

- (1) Për nxenesit nga klasa e pare deri në klasen e gjashte në mesim realizohen edhe permbajtje dhe detyra sipas niveleve të nderlikimit.
- (2) Nxenesit nga klasa e shtate deri në klasen e nente, të cilet tregojne rezultate të vecanta nga lende të caktuara mesimore, sipas rezultateve nga testet e standardizuara të perpiluara nga Byroja, mund të caktohen për percjelljen e mesimit në grupe mesimore të formuara nga nxenesit e klases së njejte të paraleleve të ndryshme për pervesimin e permbajtjeve më të nderlikuara dhe atë më së shumti në vellim prej 25% nga oret e pergjithshme të dedikuara për lenden perkatese.
- (3) Nxenesit nga paragrafi (2) i këtij neni oret nga pjesa tjetere e mesimit i percjellin në paralelen amë të klase së vet.
- (4) Organizimin e mesimit në grupe mesimore nga paragrafi (2) i këtij neni e percakton ministri me propozimin e Byrosee.

Neni 44

- (1) Nxenesit në grupe mesimore nga lenda e vecante të nenit 43 paragrafi (2) i këtij ligji në grupe mund të mbahen gjate tere vitit mesimor, ose të heqin dore nga ai mesim.
- (2) Nxenesit nga paragrafi (1) i këtij neni mund ta percjellin mesimin në vitin e njejte mesimor vetem për lendet për të cilat janë percaktuar.
- (3) Në klasen e tete apo të nente nxenesit mund t'i zevendesojne lendet.

IV. REGJISTRIMI I NXENESVE

Neni 45

- (1) Femija me shkuarjen në shkolle e merr statusin e nxenesit.
- (2) Nxenesi e percjell mesimin dhe merr pjese në aktivitete të ndryshme të percaktuara me plan-programe mesimore për arsimin dhe edukimin fillor.

Neni 46

- (1) Nxenesit në klasen e pare të shkollës fillore regjistrohen në muajin maj për vitin vijues shkollor.
- (2) Gjate regjistrimit të femijes në klasen e pare prindi është i detyruar që të dorezoje vertetim për vaksinat e marra të obligueshme për femijen, i leshuar nga institucioni kompetent shendetesor.
- (3) Shkolla fillore është e obliguar t'i perfshije nxenesit nga rajoni i vet.
- (4) Shkolla fillore mund të regjistroje nxenes nga rajoni tjetere ose nga komuna tjetere vetem nese ka vende të lira për regjistrim.
- (5) Themeluesi e percakton rajonin e shkollave fillore nga i cili regjistrohen nxenesit.

Neni 47

(1) Në klasen e pare të shkolles fillore prindi eshte i detyruar ta regjistroje femijen, i cili deri në fund të vitit kalendarik i mbush gjashte vjet.

(2) Me perjashtim nga paragrafi (1) i ketij neni femija mund të regjistrohet në klasen e pare nese i mbush gjashte vjet deri më 31 janar të vitit të ardhshem, me kerkesen paraprake nga prindi dhe mendimin e marre nga pedagogu ose psikologu i shkolles.

(3) Regjistrimin e femijes me kerkesen e prindit institucioni shendetesor mund ta prolongoje për një vit, nese vertetohet se femija nuk eshte i pergatitur për të shkuar në shkollë.

Neni 48

(1) Regjistrimin e femijes në shkollë e kryen komisioni, që e formon drejtori i shkolles. Komisioni perbehet nga pedagogu ose psikologu dhe arsimtari i edukimit parashkollor, perkatesisht mesuesi i grupit klasor.

(2) Komisioni nga paragrafi (1) i ketij neni eshte i obliguar që sipas rregullit, ta njoftoje prindin për pergatitjen e femijes për të shkuar në shkollë, së paku dy muaj para fillimit të mesimit.

(3) Prindi pas vendimit të komisionit ka të drejte t'i paraqese ankese komisionit të formuar nga kryetari i komunes.

Neni 49

(1) Gjate vitit shkollor nxenesit në klasen e pare me propozimin e arsimtarit që e udheheq paralelen, pedagogut apo psikologut, në pajtim me prindin për shkaqe shendetesore apo shkaqe të tjera mund t'i prolongohet percjellja e mesimit për një vit.

(2) Për prolongimin e percjelljes së mesimit nga paragrafi (1) i ketij neni vendos komisioni i perbere nga psikologu, pedagogu, arsimtari i edukimit parashkollor ose mesuesi i grupit klasor.

(3) Komisionin nga paragrafi (2) i ketij neni e formon drejtori i shkolles fillore.

(4) Prindi pas vendimit të komisionit ka të drejte për ankese komisionit të formuar nga kryetari i komunes.

Neni 50

(1) Prindi ka të drejte ta regjistroje femijen në shkollën fillore në rajonin ku jeton, apo ku qendron perhere.

(2) Prindi mund ta regjistroje femijen në shkollën tjetër fillore në rajonin e njejte apo rajonin tjetër nese për kete ka pajtim nga shkolla ku regjistrohet.

(3) Lista e femijeve nga rajoni për regjistrim në shkollën fillore merret nga sherbimet kompetente në njesine e vetadministrimit lokal, të cilat mbajne evidence për banoret e perhershem dhe të perkohshem.

(4) Lista nga paragrafi (3) i ketij neni permban emrin dhe mbiemrin dhe vitin e lindjes së femijes.

(5) Gjate shkollimit femija mund të kaloje në shkollë tjetër fillore nese ka pelqim nga shkolla në të cilën kalon.

(6) Dispozitat nga paragrafet (1) dhe (2) të ketij neni nuk kane të bejne me nxenesit me nevoja të vecanta arsimore.

Neni 51

(1) Prindi ka të drejte që femijen me nevoja të vecanta arsimore ta regjistroje në shkollën fillore, pervec në rastet kur nevojat e vecanta arsimore të femijes jane të atilla që ai duhet të percjelle mesim në shkollën e vecante fillore.

(2) Menyren dhe kushtet për regjistrimin e nxenesve me nevoja të vecanta arsimore në shkollat fillore e percahton ministri me propozimin e Byrose.

Neni 52

Shkolla fillore eshte e obliguar që ta njoftoje inspektorin e autorizuar komunal të arsimit për femijet që nuk jane regjistruar, perkatesisht nxenesit që pa arsye nuk e percjellin shkollën fillore më shume se 30 dite.

V. TË DREJTAT DHE OBLIGIMET E NXENESVE

Neni 53

Ndalohet keqtrajtimi trupor dhe psikik i nxenesit

Neni 54

(1) Nxenesi ka të drejte ta percjelle mesimin dhe të marre pjese në punen edukative-arsimore që e organizon shkolla fillore.

(2) Nxenesi ka obligim që rregullisht ta percjelle mesimin dhe t'i plotesoje obligimet dhe detyrat e planifikuara, që jane parapare me plan-programme mesimore dhe programin vjetor të punes.

Neni 55

Për nxenesit që tregojne rezultate të konsiderueshme në sfera të vecanta, kryerjta e obligimeve dhe menyra e realizimit të programit të shkolles fillore, mund të adaptohet në menyren që e percahton ministri, me propozimin e Byrose.

Neni 56

Nxenesi për shkaqe shendetesore mund të lirohet nga pjesemarrja në aktivitetet e vecanta mesimore në shkollën fillore në baze të vertetimit të leshuar nga institucioni perkates shendetesor.

Neni 57

(1) Për çdo mungese të nxenesit nga mesimi prindi eshte i obliguar ta njoftoje udheheqesin e paraleles për shkaqet e mungeses.

(2) Nxenesi mund të mungoje nga mesimi nese mungesen e tij prindi paraprakisht e lajmeron në shkollë, por jo më teper se pese dite në vitin mesimor.

(3) Drejtori i shkolles pas kerkeses me shkrim nga prinderit, për shkaqe të arsyeshme mund t'i lejoje nxenesit mungese më të gjate nga mesimi, por jo më shume se 30 dite.

Neni 58

(1) Nxenesit që i ka mbushur 16 vjet i hiqet obligimi për arsimin e rregullt fillor me kalimin e vitit shkollor.

(2) Me perjashtim nga paragrafi (1) i ketij neni me kerkesen e prindit ose të nxenesit, e me mendimin e pedagogut apo psikologut të shkolles, nxenesi që i ka mbushur 16 vjet mund ta vazhdoje arsimimin deri në mbushjen e 17 viteve.

(3) Nxenesi nga paragrafi (2) i ketij neni e mban statusin e nxenesit nese e vazhdon shkollimin si nxenes i moshes madhore, në pajtim me ligjin.

(4) Nxenesit me nevoja të vecanta arsimore që i ka mbushur 20 vjet, i hiqet obligimi për arsimin e rregullt fillor me kalimin e vitit shkollor.

Neni 59

Ndaj nxenesit që nuk i permbush obligimet dhe i cenon rregullat e punes edukative-arsimore, zbatohen masa pedagogjike si vijojne: qortim, verejtje gojore, verejtje me shkrim, zvogelim i sjelljes, zhvendosja e nxenesit në paralele tjetër dhe zhvendosja e nxenesit në shkollën tjetër fillore.

Neni 60

(1) Nese ka shkaqe të arsyeshme që lidhen me sjelljen e nxenesit në shkollën fillore, shkolla mund ta zhvendose nxenesin në shkollën tjetër fillore nese ka pajtim nga shkolla që duhet ta pranoje nxenesin.

(2) Për shkaqet e zhvendosjes së nxenesit në shkollën tjetër fillore, vendos komisioni i formuar nga drejtori i shkolles, i perbere nga kujdestari i klases ose udheheqesi i paraleles, dy arsimtare dhe psikologu ose pedagogu i shkolles dhe kryetari i keshillit të prinderve.

(3) Komisioni nga paragrafi (2) i ketij bashkepunon me prindin e nxenesit.

(4) Nese shkolla nuk mund ta siguroje kalimin e nxenesit në shkollën tjetër, për kete vendos komisioni i formuar nga kryetari i komunes.

Neni 61

(1) Nxenesi ka të drejte për transport falas nese vendbanimi eshte larg së paku dy kilometra nga shkolla më e afert fillore.

(2) Nxenesit me nevoja të vecanta arsimore kane të drejte transporti falas pa dallim nga largesia e vendbanimit të tyre deri te shkolla fillore.

Neni 62

(1) Shkolla fillore në marrevshje me prinderit të gjithë nxenesit mund të organizoje së paku një shujte gjate qendrimit në shkollë. Shpenzimet e shujtes i paguan prindi.

(2) Standardet për shujtat në shkollë i percakton Ministria në bashkepunim me institucionin perkates profesional.

Neni 63

(1) Nxenesit që dallohen me diturine e tyre, ose me lloje të tjera arritjesh shkolla fillore i levdon apo i shperblen.

(2) Nxenesve që arrijne rezultate mbi mesataren në aktivitete mesimore dhe jashtemesimore, shkolla fillore me propozimin e keshillit të arsimtareve u leshon diploma dhe fletelavderime të vecanta.

(3) Formen dhe permbajtjen e diplomave, si dhe menyren e leshimit të tyre i percakton ministri.

Neni 64

Menyren e realizimit të të drejtave dhe obligimeve të nxenesve, shperblimin dhe kumtimin e masave pedagogjike për shkeljen e rregullave të shkolles dhe rendit shtepiak, i percakton ministri me propozimin e Byrose.

VI. VLERESIMI I ARRITJEVE DHE PERPARIMIT TË NXENESVE

Neni 65

(1) Arritjet e nxenesve në shkollën fillore vleresohen në menyre pershkruese dhe me numra.

(2) Në periudhen e pare arritja e nxenesit gjate vitit mesimor për lendet e obligueshme dhe zgjedhore, vleresohet në menyre pershkruese.

(3) Nxenesi nga paragrafi (2) i ketij neni vetem në fund të vitit shkollor merr deftese me nota pershkruese.

(4) Në periudhen e dyte arritja e nxenesit gjate vitit mesimor për lendet e obligueshme dhe zgjedhore vleresohet në menyre pershkruese dhe me numra.

(5) Nxenesi nga paragrafi (4) i ketij neni në gjysmevjetorin e pare merr njoftim për suksesin me nota me numra, ndersa në fund të vitit shkollor merr deftese me nota numra dhe note për suksesin e pergjithshem.

(6) Në periudhen e trete arritja e nxenesit gjate vitit mesimor për lendet e obligueshme dhe zgjedhore, notohet me numra.

(7) Nxenesi nga paragrafi (6) i ketij neni në fund të gjysmevjetorit të pare merr njoftim për suksesin me nota me numra, ndersa në fund të vitit shkollor merr deftese me nota me numra dhe note për suksesin e pergjithshem.

(8) Notat me numra jane: shkelqyeshem (5); shume mire (4); mire (3); mjaftueshem (2) dhe pamjaftueshem (1). Të gjitha notat jane të kalueshme pervec notes pamjaftueshem (1).

(9) Nota më e larte eshte shkelqyeshem (5).

Neni 66

Vleresimi i nxenesit behet sipas standardevë që i percakton ministri, me propozimin e Byrose.

Neni 67

Mesuesi i grupit klasor, perkatesisht udheheqesi i paraleles eshte i obliguar që ta njoftoje prindin për suksesin e nxenesit, së paku dy here në çdo gjysmevjetor.

Neni 68

(1) Në periudhen e pare dituria e nxenesit që e percjell mesimin në shkollat e vecanta fillore, vleresohet në menyre pershkruese.

(2) Në periudhen e dyte dhe të trete, dituria e nxenesit që e percjell mesimin në shkollat e vecanta fillore mund të vleresohet në menyre pershkruese dhe me numra, varesisht nga lloji i pengeses së nxenesit.

Neni 69

(1) Nxenesi nga klasa e pare duke permbyllur me klasen e peste, sipas rregullit nuk mund ta perserite klasen.

(2) Nxenesi që nuk ka mundur t'i pervetesoje permbajtjet mesimore deri në fund të vitit shkollor, si pasoje e mungeses më të gjate nga mesimi për shkak të semundjes, shpernguljes ose shkaqe tjera të arsyeshme, me propozimin e prindit ose me propozimin e mesuesit të grupit klasor dhe të bashkepunetoreve të tjere profesionale të shkolles, e në pajtim me prindin mund të mbetet në klasen e njejte, e për kete merr vendim keshilli i arsimtareve i shkolles.

Neni 70

(1) Nxenesi i cili në fund të vitit mesimor në klasen e shtate, të tete apo të nente ka note negative deri në dy lende, dergohet në riprovim.

(2) Për nxenesin nga klasa e shtate, të tete dhe të nente, i cili në fundin e vitit mesimor ka deri në dy nota negative, shkolla fillore eshte e obliguar që të organizoje mesim plotesues në muajin qershor.

(3) Nxenesi nga paragrafi (2) i ketij neni, i cili pas mbajtjes së mesimit plotesuese nuk ka arritur sukses pozitiv, dergohet në riprovim.

(4) Riprovimeve nxenesi u nenshtrohet në muajin qershor dhe gusht.

(5) Nxenesi nga paragrafi (3) i ketij neni, i cili nuk do ta kaloje riprovimin nga njera apo të dyja lendet, mbetet në klasen e njejte.

(6) Nxenesi i cili në fund të vitit mesimor në klasen e shtate, të tete apo të nente ka më teper se dy nota negative mbetet në klasen e njejte.

Neni 71

(1) Percjellja dhe kontrolli i perparimit dhe arritjes së suksesit të nxenesve behet me kontroll të brendshem ose të jashtem.

(2) Kontrollin e brendshem të arritjes së suksesit të nxenesve në fund të klases së trete e bëjne arsimtaret në shkollë në baze të testeve të standardizuara të pergatitura nga Byroja.

(3) Kontrolli i jashtem i arritjeve të suksesit të nxenesve në fund të çdo viti shkollor prej klases së katert deri në të nenten zbatohet në baze të testeve të standardizuara të perpiluar nga Byroja, ndersa e organizon dhe zbaton Ministria dhe Inspektorati Shteteror i Arsimit.

(4) Rezultatet nga kontrolli i perparimit dhe arritjes së suksesit të nxenesit nga paragrafi (3) i ketij neni nuk ndikojne mbi suksesin e pergjithshem të nxenesit, perkatesisht të notave të tyre, pervec nese dallimi ndermjet notes së marre nga kontrolli i jashtem i arritjes së suksesit të nxenesve dhe notes së marre nga arsimtari dallohet më teper së një note.

(5) Nxenesit i jepet deftese për klasen e kryer pas zbatimit të kontrollit të jashtem nga paragrafi 3 i ketij neni.

(6) Menyren e organizimit dhe zbatimit të kontrollit të arritjes së suksesit të nxenesve nga paragrafet (2) dhe (3) të ketij neni, si dhe menyren e perfundimit të notave perfundimtare të nxenesit e percakton ministri.

Neni 72

(1) Notat vjetore udheheqesi i klases ose i paraleles prinderve ua kumton në takimin prinderor, i cili mbahet tri dite pas dites së mbajtjes së keshillit të arsimtareve në të cilen verifikohen notat vjetore të nxenesve.

(2) Nese nxenesi ose prindi nuk eshte i kenaqur me noten vjetore, prindi ka të drejte që në afat prej tri ditesh nga dita e kumtimit të suksesit, t'i parashtroje kundershtrim në forme të shkruar keshillit të arsimtareve të shkollës, i cili doemos duhet të jete i arsyetuar.

(3) Keshilli i arsimtareve ndaj kundershtrimit vendos ditën e ardhshme nga dita e skadimit të afatit të paragrafit (2) të ketij neni.

(4) Keshilli i arsimtareve kundershtrimin mund ta aprovoje, ta refuzoje ose të organizoje rikontroll të njohurive të nxenesit.

(5) Për rikontrollin e njohurise, drejtori më së voni në afat prej pese ditesh nga dita e pranimit të kundershtrimit, formon komision për rikontroll të njohurise.

(6) Komisioni nga paragrafi (5) i ketij neni perbehet nga kryetari dhe dy anetare - kontrollues.

(7) Kryetar i komisionit, sipas rregullit, eshte udheheqesi i klases, perkatesisht i paraleles ku nxenesi meson, ndersa për anetare - kontrollues emerohen arsimtare nga lenda në të cilën behet kontrolli i diturive nga radhet e arsimtareve të shkollës ose nga një shkollë tjetër filllore.

(8) Kryetar dhe anetar - kontrollues i komisionit nuk mundet të jete arsimtari i cili e ka perfunduar noten.

(9) Vleresimi i komisionit eshte perfundimtar.

Neni 73

(1) Nxenesi i cili për shkak të semundjes ose për shkak të arsyeshme ose të paarsyeshme nuk e percjell mesimin së paku një të tretën e fondit të oreve mesimore nga lende të caktuara dhe nuk ka elemente për vleresim, jep provim klasor sipas lendeve të parapara.

(2) Për arsyen e shkaqeve nga paragrafi (1) i ketij neni, vendos keshilli arsimtar i shkollës.

Neni 74

(1) Riprovimin ose provimin klasor nxenesi e jep para komisionit të provimeve.

(2) Komisionin nga paragrafi (1) i ketij neni e formon drejtori i shkollës dhe perbehet nga kryetari dhe dy anetare-arsimtare, nga të cilet njeri anetar eshte arsimtar nga lenda perkatese.

Neni 75

(1) Nxenesi i cili ka sukses të shkelqyeshem dhe vecanerisht dallohet me aftesi, dituri dhe shprehi pune më shpejt mund të perparoje.

(2) Nxenesi prej klases së pare deri në të tretet, me propozimin e arsimtarit të klases, ndersa me mendim të bashkepunetoreve profesionale të shkollës dhe pelqimin e prindit në menyre të shpejtuar mund të perparoje dhe të kaloje në klasen që vijon, për çka vendim merr keshilli i arsimtareve.

(3) Nxenesi prej klases së katert deri në klasen e nente, me propozimin e kujdestarit të klases, ndersa me lejen e keshillit të arsimtareve dhe pelqimin e prindit në menyre të shpejtuar mund të perparoje, për çka vendim merr keshilli i arsimtareve.

(4) Nese nxenesi më shpejt perparon në periudhen e pare, kalon pa dhenien e provimeve për perparim më të shpejtte, ndersa nese më shpejt perparon në të dyten, perkatesisht në periudhen e trete, jep provim për perparim më të shpejtte.

(5) Të drejten nga paragrafet (2) dhe (3) ketij neni, nxenesi mund ta shfrytetoje së paku dy here gjate arsimit fillor.

(6) Shkolla filllore ka për detyre të organizoje ndihme keshilledhenese dhe konsultative nga arsimtaret sipas lendeve perkatese për nxenesin i cili më shpejt perparon.

Neni 76

Menyren e vleresimit dhe perparimit të nxenesve, organizimin dhe zbatimin e riprovimeve, si dhe kryerjen e kontrollit të brendshem dhe të jashtem e percakton ministri.

VII. ARSIMITARET, BASHKEPUNETORET DHE EDUKATORET

Neni 77

(1) Punen edukative-arsimore në shkollen filllore, e realizojne arsimtaret, bashkepunetoret profesionale (pedagogu, psikologu, sociologu, punetori social, defektologu, bibliotekari) dhe edukatore.

(2) Arsimtaret, bashkepunetoret profesionale dhe edukoret në shkollë fillore kane arsim të larte perkates.

(3) Lloji i perгатitjes profesionale të personave të cilet realizojne pune edukative-arsimore në shkollë fillore rregullohet me norme për kuadrin mesimor të shkollës fillore, që e percakton ministri.

Neni 78

(1) Punen edukative-arsimore në shkollen fillore të muzikes dhe të baletit e realizojne arsimtaret, koorepetitoret, bibliotekaret, pedagoget shkollore dhe psikologet me arsim perkates.

(2) Lloji i perгатitjes profesionale të personave të cilet realizojne pune edukative-arsimore në shkollen fillore të muzikes dhe të baletit rregullohet me norme për kuadrin mesimor të shkollat fillore të muzikes dhe të baletit, që e percakton ministri.

Neni 79

(1) Punen edukative-arsimore në shkolla dhe paralele të vecanta në shkollat fillore e realizojne arsimtaret, defektologet, bibliotekaret, edukoret, pedagoget shkollore dhe psikologet me arsim perkates.

(3) Lloji i perгатitjes profesionale të personave të cilet e realizojne punen edukative-arsimore në shkolla të vecanta dhe klase të vecanta në shkollat fillore rregullohet me norme për kuadrin mesimor në shkolla të vecanta dhe klase të vecanta në shkollat fillore, që e percakton ministri.

1. Themelimi i marredhenies së punes

Neni 80

(1) Arsimtar, punetor profesional dhe edukator mundet të punesohet personi i cili pervec kushteve të pergjithshme, i ploteson edhe kushtet e vecanta si vijon:

- të jete shtetas i Republikës së Maqedonise,
- të kete arsim perkates,
- ta njohe gjuhen maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik dhe

- të kete të dhene provim profesional për arsimtar, bashkepunetor profesional, perkatesisht për edukator.

(2) Personat nga paragrafi (1) i ketij neni në shkollat dhe paralelet në të cilat mesimi realizohet në gjuhen dhe alfabetin të ndryshem nga gjuha maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik, pervec arsimtareve për lenden gjuhen maqedonase, duhet doemos ta njohin edhe gjuhen dhe alfabetin në të cilën realizohet mesimi.

(3) Drejtori i shkollës fillore formon komision të perbere prej tre anetaresh nga radhet e kuadrin edukator-arsimor i cili bën kontrollimin e njohjes së gjuhes së arsimtareve nga paragrafet (1) dhe (2) të ketij neni.

(4) Nese në shpalljen publike për themelimin e marredhenies së punes për arsimtar, bashkepunetor profesional, perkatesisht edukator nuk paraqitet person me provim të dhene profesional, marredhenie pune mund të themeloje personi pa provim të dhene profesional, në kohe të caktuar deri në fund të vitit shkollos.

Neni 81

Arsimtare për lendet për të cilat mesimi realizohet në gjuhe të huaj mund të jene edhe persona shtetas të huaj të cilet kane arsim të llojit perkates dhe e njohin gjuhen në të cilën realizohet mesimi, për çka pelqim jep Ministria.

Neni 82

(1) Arsimtari, bashkepunetori profesional dhe edukatori zgjidhen me shpallje publike.

(2) Personat nga paragrafi (1) i ketij neni, mund të themelojne marredhenie pune dhe pa shpallje publike, në kohe të caktuar, së shumti deri në tre muaj.

(3) Shpallja publike nga paragrafi (1) e ketij neni botohet së paku në dy gazeta ditore prej të cilave së paku në një prej gazetave që botohen në gjuhen maqedonase dhe në gazetë që botohen në gjuhen që e flasin së paku 20% e qytetareve të cilet flasin gjuhe zyrtare të ndryshme nga maqedonishtja.

(4) Gjate zgjedhjes së bashkepunetoreve profesionale, edukatoreve dhe kuadrit tjetër mesimor ku zbatohet parimi i perfaqesimit perkates dhe adekuat të qytetareve të cilet u takojne të gjitha bashkesive dhe respektimit të kriterëve të profesionalizmit dhe kompetences.

Neni 83

(1) Arsimtaret të cilet punojne në rajonin e shkolles fillore në vendbanim me më pak se 10 nxenes dhe realizojne mesim me program të shkurtuar themelojne marredhenie pune në kohe të caktuar me fond të plote të oreve deri në realizimin e programit të shkurtuar.

(2) Arsimtaret mund të themelojne marredhenie pune në kohe të caktuar deri në fund të vitit mesimor, nese në shpalljen publike nuk paraqitet person i cili i ploteson kushtet e percaktuara me ligj.

(3) Arsimtaret mund të themelojne marredhenie pune në kohe të pacaktuar, më të shkurter nga orari i plote e punës, nese vëllimi i punës paraqet së paku gjysmen e orarit të punës në javen e punës në menyre të percaktuar me ligj.

Neni 84

Arsimtaret, bashkepunetoret profesionale dhe edukatorët i zgjedh drejtori i shkolles me mendim paraparak të keshillit të shkolles.

2. Stazhi i praktikantit

Neni 85

(1) Arsimtari, bashkepunetori profesional ose edukatori, i cili për here të pare punesohet në shkolle fillore eshte arsimtar-praktikant, bashkepunetor-praktikant profesional, perkatesisht edukator-praktikant.

(2) Stazhi i praktikantit zgjat një vit.

(3) Për kohen e stazhit praktikant, praktikantit i takon page në lartesi prej 80% nga paga e arsimtarit, bashkepunetorit profesional, perkatesisht edukatorit.

(4) Për kohen e stazhit të praktikantit personat nga paragrafi (1) i ketij neni aftesohen për pune të pavarur edukative-arsimore, perkatesisht pune profesionale permes pervetesimit të programit për provim profesional.

(5) Praktikanti gjate kohes së stazhit të praktikantit bashkepunon me arsimtaret, bashkepunetoret profesionale, perkatesisht edukatorët dhe pergatitet për provim profesional.

(6) Për kohen e stazhit të praktikantit, praktikantin e percjell mentori.

(7) Mentorin e praktikantit e cakton drejtori i shkolles nga radhet e arsimtareve, perkatesisht bashkepunetoreve profesionale ose edukatoreve të cilet kryejne pune për të cilën aftesohet praktikanti dhe kane titullin arsimtar-mentor ose arsimtar-keshilltar.

(8) Mentori praktikantit i pergatit program i cili perfshin pergatitje metodike, didaktike dhe pergatitje tjetër të nevojshme për aftesimin e arsimtarit dhe për dhenien e provimit. Mentori perpilon raport për punen e praktikantit.

(9) I njejt person mund të jete mentor në të njejtën kohe i më shume se dy praktikanteve.

(10) Për kryerjen e punës së mentorit, shkollla i paguan kompensim mentorit në lartesi prej 10% nga paga të cilën do ta pranoje praktikanti pas mbarimit të stazhit të praktikantit.

(11) Praktikanti pas skadimit të stazhit të praktikantit jep provim profesional para komisionit të formuar nga ministri.

(12) Praktikanti për dhenien e provimit profesional paguan kompensim, lartesine e të cilit e percakton ministri në baze të shpenzimeve reale për zbatimin e provimit profesional.

(13) Programin për dhenien e provimit profesional të praktikantit dhe menyren e zbatimit të provimit e percakton ministri.

3. Detyrat zyrtare të arsimtarit dhe bashkepunetorit profesional

Neni 86

(1) Detyrat zyrtare të arsimtarit në shkollen fillore perfshijne mesim dhe lloje të tjera të punës së organizuar me nxenesit, pergatitje për mesim, kontrollim dhe notim të detyrave me shkrim dhe detyrave tjera që jane të nevojshme për zbatimin e programit edukativ-arsimor.

(2) Koha që ndahet për pergatitjen e mesimit dhe punës tjetër edukative-arsimore të arsimtarët perfshin:

- planifikimin e mesimit në forme të shkruar ose elektronik dhe zgjedhjen e mjeteve mesimore;
- pergatitjen e mjeteve didaktike ndihmese,
- bashkepunimin me prinderit,
- bashkepunimin me organet profesionale të shkolles,
- kryerjen e detyrave të kujdestarit të klases,
- pjesemarrjen në kontroll të brendshem në arritjet e nxenesve me teste të standardizuara;
- pjesemarrjen në arsimin profesional dhe didaktik-metodik dhe persosje,
- grumbullimin dhe perpunimin e të dhenave në lidhje me kryerjen e puneve edukative-arsimore dhe puneve të tjera,
- mbajtjen e dokumentacionit pedagogjik dhe evidencen,
- keshillimin e nxenesve,
- keshillimin e praktikanteve,
- rregullimin e kabineteve, permbledhjeve, punetorive shkollore, ushtrimoreve, shesheve të lojërave, plantacioneve e të tjera,
- organizimin e aksioneve të ndryshme kulturore sportive dhe aksioneve të tjera të pergjithshme dhe humane në të cilat marrin pjese nxenesit,
- mbajtjen e aktiviteteve të lira të nxenesve dhe pune me nxenesit në projekte dhe kerkime,
- pergatitjen dhe mbajtjen e ekskursioneve, shetitjeve, garave, mesimit në natyre, pushimin veror, fushimin që e organizon shkollla dhe
- kryerjen e puneve të tjera të percaktuara me programin vjetor për pune.

Neni 87

Detyrat zyrtare të bashkepunetorit profesional në shkollen fillore perfshijne punet profesionale:

- regjistrimin e nxenesve dhe percjelljen e zhvillimit të tyre në shkollen fillore,
- percjelljen me kohe të vaksinimit të nxenesve,
- planifikimin e mesimit dhe punës së tjetër edukative-arsimore,
- zhvillimin e programeve, procedurave dhe instrumenteve për vleresimin e arritjeve të nxenesve dhe vetevleresimin e shkolles,
- pjesemarrjen në organizimin e arsimimit profesional dhe didaktik-metodik dhe persosje,
- bashkepunimin me prinderit,
- perkrahjen e punës së bashkesive së nxenesve,
- zbatimin e dispozitave për realizimin e drejtave dhe detyrimeve të nxenesve, avancimin dhe kumtimin e masave pedagogjike për shkeljen e rregullave të shkolles dhe rendit të shtepise së shkolles fillore,

- perkrahjen e aktivave profesionale të arsimtareve për zgjedhjen e teksteve shkollore dhe revistave për femije dhe literature tjetër që shfrytëzohet në shkollë,
- organizimin e praktikës pedagogjike dhe metodike të studenteve të fakulteteve mesimore,
- perkrahjen e arsimtareve për punën individuale me nxenesit,
- organizimin dhe udhëheqjen e punës së bibliotekës së shkolles,
- orientimin profesional të nxenesve,
- perkrahjen e arsimtareve për mbajtjen e dokumentacionit pedagogjik dhe evidencën shkolle fillore dhe
- mbajtjen e kartonit pedagogjik për arsimtarët.

Neni 88

(1) Për arsimtarët në shkollën fillore fondi javor i orëve mesimore për arsimtarin klasor është prej 20 deri në 23 orë mesimore në të cilat hyn edhe koha për pranimin e organizuar të nxenesve para dhe pas mesimit.

(2) Në fondin javor të orëve mesimore nga paragrafi (1) i ketij neni nuk hyjnë orët për mesim plotësues dhe shtese.

(3) Fondi javor i orëve mesimore për arsimtarin e lëndës është prej 20 deri në 23 orë ku nuk bëjnë pjesë orët për mesim plotësues dhe shtese.

Neni 89

Orari i punës së bashkepunëtorit profesional në shkollën fillore gjatë javës është 40 orë.

Neni 90

(1) Vellimin e detyrimeve të punës në kornizat e orarit të punës së arsimtareve, bashkepunëtorëve profesionale dhe edukatoreve gjatë punës javore prej 40 orësh, e percakton ministri

(2) Fillimin dhe mbarimin e orarit të punës, shfrytëzimin e pushimit ditor dhe vjetor të personave nga paragrafi (1) i ketij neni percaktohet me statutin e shkolles.

4. Perkrjerje profesionale, aftesimi dhe avancimi

Neni 91

(1) Drejtori, arsimtari dhe bashkepunëtorit profesional në shkollën fillore gjatë punës së vete janë të obliguar të perkrjehen në menyrë profesionale.

(2) Ministria në bashkëpunim me Byrone miraton program vjetor për perkrjerjen profesionale të arsimtareve dhe bashkepunëtorëve profesionale për perkrahjen e reformave në arsim dhe për të njëjtat siguron mjete.

(3) Perkrjerja profesionale realizohet përmes programeve të akredituara për trajnim të cilat i realizojnë institucionet publike dhe private, shoqatat e qytetareve dhe shoqëritë tregtare, programet e të cileve janë të akredituara.

(4) Akreditimin e programeve për trajnimin nga paragrafi (2) i ketij neni e bën Byroja në baze të shpalljes publike.

(5) Që të akreditohet programi për trajnim për perkrjerje profesionale, institucioni publik dhe privat, shoqata e qytetareve dhe shoqëria tregtare, të cilat e bëjnë trajnimin duhet t'i permbushin kushtet në vijim:

- t'i permbushin kërkesat për programin e percaktuar në shpalljen publike;
- të kenë përvojë në realizimin e trajnimeve për perkrjerje profesionale;
- të ketë siguruar lokale të pajisura në menyrë perkatese me mjete ndihmëse mesimore për realizimin bashkekohor të trajnimeve, dhe
- të kenë angazhuar trajnues për lëmin perkates të cilet kanë së paku arsim sipëror dhe përvojë në realizimin e trajnimit.

(6) Akreditimi i programit të trajnimit për perkrjerje profesionale vlen dy vjet dhe gjatë realizimit të programit Byroja bën evolimin e saj.

(7) Për programin e akredituar të trajnimit për perkrjerje profesionale të drejtorit, të arsimtarit dhe të bashkepunëtorit profesional në shkollën fillore, Byroja mban evidencë.

(8) Menyren e perkrjerjes profesionale e percakton ministri.

Neni 92

(1) Arsimtarët dhe bashkepunëtorët profesionale në shkollën fillore perkrjehen, aftësohen dhe avancohen në tituj.

(2) Arsimtari dhe bashkepunëtorit profesional të cilet për here të parë punësohen në arsim me titullin arsimtar-praktikant dhe bashkepunëtor profesional-praktikant.

(3) Arsimtari-praktikant mund të avancohet në titullin arsimtar, arsimtar-mentor dhe arsimtar-keshilltar.

(4) Bashkepunëtorit profesional-praktikant mund të avancohet në titullin bashkepunëtor profesional, bashkepunëtor profesional-mentor dhe bashkepunëtor profesional-keshilltar.

(5) Paga e arsimtarit dhe bashkepunëtorit profesional është në baze të titullit të arritur.

(6) Avancimin e arsimtareve dhe bashkepunëtorëve profesionale në titujt arsimtar, arsimtar-mentor, bashkepunëtor profesional dhe bashkepunëtor profesional-mentor e bën komisioni shkollor të cilin e formon drejtori i shkolles.

(7) Komisioni nga paragrafi (6) i ketij neni perbehet prej dy arsimtaresh klasore dhe arsimtareve të mesimit lëndor, pedagogut, perkatesisht psikologut në shkollë, një prindi, drejtorit të shkolles, anetarit të keshillit të shkolles i cili është perfaqësues i themeluesit dhe keshilltar nga Byroja.

(8) Arsimtarët klasore dhe lëndore për anetare në komisionin nga paragrafi (6) i ketij neni i zgjedh keshilli i arsimtareve në shkollë, prindin e zgjedh keshilli i prindërve të shkolles, anëtarin e keshillit të shkolles e zgjedh keshilli i shkolles.

(9) Avancimi i arsimtareve dhe bashkepunëtorëve profesionale në titujt arsimtar-keshilltar dhe bashkepunëtor profesional-keshilltar e bën komisioni i formuar nga ministri.

(10) Shkolla fillore gjatë një viti shkollor mund të kryejë avancimin e dy të punësuarve nga radhet e arsimtareve dhe bashkepunëtorëve profesionale në cdonjerin nga titujt e paragrafit (6) të ketij neni dhe të propozojë dy të punësuar nga radhet e arsimtareve dhe bashkepunëtorëve profesionale që të avancohen në titujt nga paragrafi (9) i ketij neni nëse ka deri në 50 arsimtare dhe bashkepunëtorë profesional të punësuar.

(11) Shkolla fillore gjatë një viti shkollor mund të beje avancimin tre të punësuarve nga radhet e arsimtareve dhe bashkepunëtorëve profesionale në cdonjerin nga titujt nga paragrafi (6) i ketij neni dhe të propozojë tre të punësuar nga radhet e arsimtareve dhe bashkepunëtorëve profesionale që të avancohen në titujt nga paragrafi (9) i ketij neni nëse ka më tepër se 51 arsimtare dhe bashkepunëtorë profesionale të punësuar.

(12) Arsimtari dhe bashkepunëtorit profesional mundet të avancohet në titullin si vijon pas tre vitesh në menyrë të percaktuar me kete ligj.

(13) Arsimtari dhe bashkepunëtorit profesional i cili është i pakenaqr me zgjedhjen e bere për avancim në tituj, ka të drejtë t'i paraqese kundërshtim Ministrisë, në afat prej tete ditësh nga shpallja e listes së arsimtareve dhe bashkepunëtorëve profesionale të cilet avancohen në titujt.

(14) Menyren e perkrjerjes profesionale, aftesimin dhe avancimin e arsimtareve dhe bashkepunëtorëve profesionale në titujt nga paragrafet (3) dhe (4) të ketij neni, e percakton ministri.

Neni 93

(1) Të punësuarit në shkollën fillore në çdo tri vjet duhet doemos të kontrollohen sistematikisht.

(2) Çdo personi i cili lengon nga semundje shpirtërore, alkoolizem dhe narkomani i nderpritet marrëdhënia e punës në shkollën fillore.

(3) Përcaktimi i aftësive psikofizike të të punësuarve në shkollën fillore, perkatesisht lengimi nga semundje të caktuara shpirtërore, alkoolizem dhe narkomani behet në pajtim me dispozitat nga sfera e mbrojtjes shëndetësore.

Neni 94

(1) Arsimitari, bashkëpunëtorit profesional dhe edukatorit për punën e të cileve ka pushuar nevojat për shkaqe afariste, nuk mund t'i nderpritet marrëdhënia e punës, përderisa nuk i sigurohet njera nga drejtat në pajtim me ligjin dhe marrëveshjen kolektive.

(2) Menyra dhe kriteret për nderprerje të marrëdhënies së punës për shkak të shkaqeve afariste vertetohet me marrëveshjen kolektive.

Neni 95

(1) Gjate ndryshimeve në vëllimin e punës në shkollën fillore që paraqiten për shkak të ndryshimit në planin mesimor dhe programet, organizimin e punës, numrin e paraleleve dhe ndryshimeve të tjera, marrëdhënia e punës së arsimtarit në shkollën fillore ndryshohet nga marrëdhënia e punës në kohe të pacaktuara me orar të plote pune në marrëdhënie pune në kohe të pacaktuara me orar pune më të shkurter se orari i plote dhe anasjelltas.

(2) Drejtori është i detyruar që në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni arsimtarët t'i leshojë aktvendim të ri për orarin e punës.

5. Vlerësimi i arsimtareve

Neni 96

(1) Për arsimtarët, bashkëpunëtorët profesionalë ose edukatorët, të cilët në realizimin e procesit edukativ-arsimor nuk tregojnë rezultate të kënaqshme, Byroja, keshilli i prindërve ose Inspektorati Shtetëror i Arsimor ngre iniciativë në keshillin e shkolles për rishqyrtimin e aftësive të tyre për realizimin e detyrimeve të punës.

(2) Byroja, keshilli i prindërve ose Inspektorati Shtetëror i Arsimor ngritin iniciativë në keshillin e shkolles për nderprerjen e marrëdhënies së punës edhe për arsimtarët në shkollat fillore të cilët bëjnë përgatitje dhe aktivitete tjera të nxenesve nga shkolla të cilët përcjellin ligjerata pas mbarimit të orarit të punës, ndërsa nuk janë përcaktuar me programin vjetor për punë.

(3) Iniciativa nga paragrafet (1) dhe (2) i këtij neni doemos duhet të përmbajë arsytet për shkaqet për të cilët ngrihet.

(4) Nese iniciativa nga paragrafet (1) dhe (2) të këtij neni është ngritur nga keshilli i prindërve, keshilli i shkolles para se të shqyrtoje iniciativën, detyrimisht kërkon mendim nga Inspektorati Shtetëror i Arsimor.

(5) Nese keshilli shkollor e pranon iniciativën nga paragrafet (1) dhe (2) të këtij neni drejtorit i paraqet propozim për nderprerjen e marrëdhënies së punës së arsimtarit, bashkëpunëtorit profesional ose edukatorit, në afat prej shtate ditësh.

(6) Drejtori është i detyruar të veprojë ndaj propozimit nga paragrafi (4) i këtij neni në afat prej shtate ditësh nga dita e marrjes së propozimit.

Neni 97

(1) Në baze të rezultateve nga kontrolli i jashtëm të arritjeve të suksesit të nxenesve nga neni 71 paragrafi (3) i këtij ligji, vlerësohet objektiviteti dhe profesionalizmi i arsimtarit në vlerësimin e arritjeve të suksesit të nxenesit.

(2) Vlerësimi nga paragrafi (1) i këtij neni behet me krahasimin e rezultateve të kontrollit të jashtëm të arritjeve të nxenesit me note përfundimtare të nxenesit të lendes perkatese, për çka Ministria përgatit rang-liste për shmangie nga treguesit e fituar.

(3) Në baze të rang-listes nga paragrafi (2) i këtij neni, 20% të arsimtareve të të cilët ka së paku shmangie në treguesit e fituar u rritet paga për vitin e ardhshëm 15% nga paga që e ka pranuar.

(4) Në baze të rang-listes nga paragrafi (2) i këtij neni, 20% të arsimtareve të të cilët ka së paku shmangie në treguesit e fituar, u ulët paga për vitin e ardhshëm 10 % nga paga që e ka pranuar.

(5) Nese arsimtari tre vjet njera pas tjetres tregon rezultate nga paragrafi (3) i këtij neni avancohet në titullin e parë vijues.

(6) Nese arsimtari tre vjet njera pas tjetres tregon rezultate nga paragrafi (4) i këtij neni, i nderpritet marrëdhënia e punës.

(7) Aktin për rritjen, perkatesisht zvogelimin e rrogës së arsimtarit në pajtim me paragrafet (3) dhe (4) të këtij neni e miraton drejtori i shkolles.

(8) Kunder aktit të drejtorit nga paragrafi (7) të këtij neni, arsimtari mund të paraqesë ankese gjykates kompetente.

(9) Menyren e përgatitjes së rang-listes, përcaktimin e përqindjes së shmangieve më të mëdha perkatesisht më të vogla nga treguesit e fituar, përqindjen e rritjes perkatesisht zvogelimit të pages si dhe menyren e zvogelimit, perkatesisht rritjes së pages së arsimtarit në kornizat e përqindjeve të përcaktuara, në pajtim me kete nen e përcakton ministri.

VIII. DOKUMENTACIONI PEDAGOGJIK DHE EVIDENCA

Neni 98

Shkolla fillore grumbullon, përpunon, ruan, ndermjetojnë dhe perdor të dhëna që përmbahen në dokumentacionin pedagogjik dhe evidence në pajtim me kete ligj dhe Ligjin për mbrojtjen e të dhënave personale.

Neni 99

(1) Dokumentacioni pedagogjik në kuptimin e këtij ligji përfshin: librin kryesor të nxenesve, ditarin e paraleles, listat e evidentimit për suksesin e nxenesve, legjitimacionin e nxenesve, deftesën dhe fletetransferimin.

(2) Libri kryesor i nxenesve është dokument me vlerë të përherëshme.

Neni 100

(1) Dokumentacioni pedagogjik nga neni 100 paragrafi (1) të këtij ligji mbahet dhe leshohet në gjuhën maqedonase dhe shkrimin e saj cirilik.

(2) Për nxenesit e pjesëtarëve të bashkësive të cilët mesimin e realizojnë në gjuhë dhe alfabet të ndryshëm nga gjuha maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik, dokumentacioni pedagogjik nga paragrafi (1) i këtij neni mbahet dhe leshohet në gjuhën maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik dhe në gjuhën dhe alfabetin në të cilin realizohet mesimi.

Neni 101

(1) Deftesa, legjitimacioni i nxenesit dhe fletetransferimi janë dokumente publike.

(2) Dokumentet publike leshohen në një ekzemplar. Në rastin kur dokumenti i leshuar nga paragrafi (1) i këtij neni të humbet ose asgjesohet, shkolla fillore leshon ekzemplar të ri-dublikate.

Neni 102

Nxenesi i cili e ka humbur deftesën mund të kerkojë leshimin e dokumentit në procedure jashtëprocesore para gjykates kompetente në rajonin e së ciles është selia ose ka qene selia e shkolles fillore nese shkolla fillore e cila e ruan dokumentacionin nuk mund të leshojë ekzemplar të ri.

Neni 103

Formen dhe përmbajtjen e dokumentacionit pedagogjik dhe evidences, si dhe menyren e leshimit e përcakton ministri.

IX. TEKSTET SHKOLLORE

Neni 104

(1) Në shkollen fillore për realizimin e edukates dhe arsimimit themelor perdoren tekste shkollore.

(2) Tekstet shkollore botohen në gjuhen maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik.

(3) Për nxenesit e pjesetare të bashkesive që e ndjekin mesimin në gjuhe dhe alfabet të ndryshem nga gjuha maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik, tekstet shkollore leshohen në gjuhen dhe alfabetin në të cilin realizohet mesimi.

(4) Nxenesit mund të shfrytëzojnë edhe burime të tjera për mesim (internet, revista, enciklopedi, fjalore dhe ngjashem).

Neni 105

(1) Teksti shkollor perpunohet në baze të planit dhe programit mesimor për klase dhe lende perkatese dhe Konceptin për tekst shkollor, që me propozimin e Byrose e verifikon ministri.

(2) Me Konceptin për tekst shkollor percaktohen bazat shkencore-profesionale dhe metodologjike të tekstit shkollor, funksionet zhvillimore edukative-arsimore, bazat për motivim dhe mesim të pavarur, standardet didaktike-metodike për zgjedhjen dhe sistematizimin e permbajtjeve, tekstet plotesuese, materiale-vizuale, si dhe perputhshmeria e gjuhes sipas moshes së nxenesve dhe ndertimit të kultures gjuhesore.

Neni 106

(1) Tekstin shkollor e boton personi juridik i cili i ploteson kushtet për kryerjen e veprimtarise botuese (në tekstin e metutjeshem: botues i teksteve shkollore) të percaktuara me ligj.

(2) Autori i tekstit shkollor me arsim të larte, magjister ose doktor shkence, arsimi i të cilit eshte nga sfera të ciles i takon lenda mesimore për të cilin eshte i dedikuar teksti shkollor.

(3) Autor i tekstit shkollor mund të jete edhe personi me arsim të larte, magjister ose doktor shkence, arsimi i të cilit eshte perkates sipas programit mesimor për lenden për të cilin eshte i dedikuar teksti shkollor.

Neni 107

I punesuari në Ministri, në organet në perberje të Ministrise, në Qendren për arsim profesional dhe trajnim dhe në qendren për arsim të të moshuarve nuk mund të jete botues, perkatesisht autor i tekstit shkollor.

Neni 108

(1) Programin për botimin e teksteve shkollore e perpunon Byroja, ndersa e percakton ministri.

(2) Ministria, në baze të programit nga paragrafi (1) i ketij neni, shpall konkurs për botimin e teksteve shkollore vecas për çdo klase dhe lende.

(3) Konkursi nga paragrafi (2) i ketij neni zgjat së paku kater, ndersa më shume pese muaj.

(4) Në konkurs percaktohen kushtet të cilat doemos duhet t'i plotesoje autori, perkatesisht botuesi, procedura dhe afati i botimit të teksteve shkollore, cmimi i shitjes me pakice të tekstit shkollor dhe kualiteti i tekstit shkollor.

(5) Në konkurs mund të marre pjese botuesi i teksteve shkollore, perkatesisht autori i tekstit shkollor vetem në një doreshkrim për tekst shkollor për një lende mesimore.

(6) Për tekste shkollore të gjuheve të huaja në konkurs mund të marre pjese edhe botuesi nga shteti i huaj në të cilin eshte i regjistruar për veprimtari botuese, permes perfaqesuesve të autorizuar ligjore në Republiken e Maqedonise.

Neni 109

(1) Gjate miratimit të planit dhe programeve të reja mesimore ose nese behet ndryshimi ose plotesimi i më teper se 30% të planit dhe programeve mesimore, Ministria shpall konkurs për tekst të ri mesimor të lendes perkatese.

(2) Për perparimin dhe modernizimin permanent të kualitetit të tekstit shkollor të lejuar, pas perdorimit pesevjeçar të tekstit shkollor nga botimi i pare, Ministria mund të shpalle konkurs të ri.

Neni 110

(1) Në konkursin e tekstit shkollor botuesi ose autori i tekstit shkollor, pervec dokumentacionit tjeter të percaktuar me ligj, detyrimisht bashkengjit edhe:

- doreshkrimin për tekstin shkollor në gjashte ekzemplare, të perpunuar në art figurativ dhe grafik dhe gjuhesisht të redaktuar në forme doreshkrimi dhe në forme elektronike dhe

- deklaraten e lektorit për redaktimin gjuhesor të tekstit.

(2) Nese botuesi i doreshkrimit të tekstit shkollor, perkatesisht autori konsideron se ka nevoje për literature plotesuese të doreshkrimit të tekstit shkollor, të njejtin e paraqet në forme elektronike.

(3) Për shqyrtimin doreshkrimit për tekst shkollor, botuesi, perkatesisht autori i tekstit shkollor paguan shume të caktuar të mjeteve në llogari të Ministrise, të cilin e percakton ministri në baze të shpenzimeve të bera reale.

(4) Mjetet nga paragrafi (3) i ketij neni jane të dedikuara ekskluzivisht për mbulimin e shpenzimeve të recensenteve.

(5) Botuesi, perkatesisht autori i tekstit shkollor, i cili eshte i dedikuar për nxenesit të cilet e percjellin mesimin në gjuhe dhe alfabet të ndryshem nga ajo maqedonase, eshte i detyruar që doreshkrimin ta dergoje në gjuhen maqedonase dhe në alfabetin e saj cirilik dhe në gjuhen dhe alfabetin e pjesetareve të bashkesive të cileve u dedikohet teksti shkollor.

Neni 111

(1) Ministri formon komision recensues i cili bën vleresimin profesional të doreshkrimeve të tekstit shkollor për lenden perkatese, në perputhje me metodologjine të cilin e perpunon Byroja, ndersa e percakton ministri.

(2) Komisioni recensues nga paragrafi (1) i ketij neni perbehet nga tre anetare edhe atë:

- një recensues arsimtar nga fakultetet mesimore për lenden mesimore për të cilin eshte i dedikuar teksti shkollor dhe së paku pese vjet pervoje pune në arsim dhe

- dy recensues nga shkolla fillore kompetente për lenden arsimore për të cilin eshte i dedikuar teksti shkollor dhe së paku pese vjet pervoje pune në arsim.

(3) Në perberjen e komisionit për vleresim profesional të tekstit shkollor i cili eshte i dedikuar për nxenesit të cilet e percjellin mesimin në gjuhen dhe alfabet të ndryshem nga ajo maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik, njeri nga anetaret eshte nga radhet e pjesetareve të bashkesive për të cilet eshte i dedikuar teksti shkollor.

(4) I punesuari në Ministri, në organet në perberje të Ministrise, në Qendren për arsim profesional dhe trajnim, autori, perkatesisht botuesi i doreshkrimit të paraqitur për tekst shkollor ose personi i cili eshte në marredhenie tjeter kontraktuese me botuesin, të cilet do të mund të ndikonin në vleresimin objektiv, si dhe anetare të familjes së tyre më të ngushte (bashkeshorti, femijet, prinderit, vellezer dhe motra) nuk mund të jene anetare të komisionit recensues, për çka i dergon deklarate Sherbimit pedagogjik.

(5) Menyren e zgjedhjes, të emerimit dhe të shkarkimit të anetareve të komisionit recensues dhe menyren e punes së komisionit recensues e percakton ministri.

Neni 112

(1) Sherbimi pedagogjik doreshkrimin për tekstin shkollor nga konkursi ia paraqet Byrose në afat prej shtate ditesh nga dita e mbarimit të konkursit.

(2) Byroja jep mendim profesional për perputshmerine e doreshkrimit të tekstit shkollor me planin dhe programet mesimore, me Konceptin për arsim fillor nentevjecar dhe me Konceptin për tekst shkollor, në afat prej 14 ditësh nga dita e marrjes së doreshkrimit për tekstin mesimor dhe ia dergon Sherbimit pedagogjik.

(3) Sherbimi pedagogjik, doreshkrimin për tekst shkollor dhe për mendim profesional të Byrose nga paragrafi (2) i ketij neni ia dergon komisioni recensues.

(4) Komisioni recensues bën vleresimin profesional të doreshkrimit në pajtim me Metodologjine për vleresim të teksteve shkollore në afat prej 14 ditësh nga dita e pranimit të doreshkrimit për tekst shkollor dhe për mendim profesional të Byrose nga paragrafi (2) i ketij neni.

(5) Sherbimi pedagogjik, në baze të mendimit profesional të Byrose nga paragrafi (2) të ketij neni dhe vleresimit profesional të komisionit recensues nga paragrafi (4) i ketij neni, ministrit i dergon raport në afat prej 5 ditësh.

(6) Raporti nga paragrafi (5) i ketij neni e permban mendimin profesional nga Byroja nga paragrafi (2) i ketij neni dhe vleresimin profesional të komisionit recensues nga paragrafi (4) i ketij neni.

(7) Në baze të raportit nga paragrafi (5) i ketij neni ministri miraton aktvendim për lejimin dhe përdorimin e tekstit shkollor, më së voni në afat prej 50 ditësh nga dita mbarimit të afatit konkurrues për dorezimin e doreshkrimeve.

(8) Ministri, para se të miratoje aktvendim për lejimin dhe përdorimin e doreshkrimit për tekstin shkollor, me propozimin e komisionit recensues mundet të kerkoje që doreshkrime të caktuara të teksteve shkollore të korrigjohen në menyre perkatese në afat prej pese ditësh.

(9) Kunder vendimit të ministrit, në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit mund t'i parashtrohet ankese Komisionit të shkallës së dytë të Qeverisë të Republikës së Maqedonisë nga sfera e arsimit.

(10) Pas plotfuqishmerise së aktvendimit për lejimin dhe për përdorimin e tekstit shkollor, Ministria e shpall katalogun e teksteve shkollore të lejuara për përdorim e ueb faqes së Ministrise.

(11) Katalogu nga paragrafi (10) i ketij neni shpallet më së voni deri në fundin e marsit në vitin në vijim.

Neni 113

Ministri mund të lejoje botimin dhe përdorimin e më së shumti deri në tri doreshkrime për tekste shkollore për një lende mesimore.

Neni 114

(1) Ministri dhe botuesi i teksteve shkollore, perkatesisht autori nenshkruajnë marrevshje për botimin e teksteve shkollore të lejuara në të cilën percaktohen të drejtat dhe detyrimet e ndersjella.

(2) Nese botuesi i tekstit shkollor, perkatesisht autori në konkurs ka ofruar literature plotesuese në pajtim me nenin 110 paragrafi (2) të ketij ligji, të njejten eshte i detyruar ta jape pa pagese në forme të shtypur ose elektronike.

(3) Nese botuesi, perkatesisht autori nuk e boton tekstin shkollor në afat prej 30 ditësh nga dita e nenshkrimit të marrevshjes nga paragrafi (1) i ketij neni ose botuesi, perkatesisht autori heq dore nga e drejta që ta botoje tekstin shkollor, ministri e prish marrevshjen dhe lidh marrevshje me botues tjetër, perkatesisht me autor i cili ka konkurruar në konkurs.

Neni 115

Teksti shkollor dhe revistat për femije nuk guxojne të permbajne porosi dhe shpallje reklamuese.

Neni 116

(1) Ministria mund të marre pjese në botimin e teksteve shkollore me tirazh të vogel.

(2) Tekste shkollore me tirazh të vogel jane ato të cilat kane më së shumti deri në 500 ekzemplare.

Neni 117

(1) Vendimin për zgjedhjen e teksteve shkollore nga katalogu i teksteve të lejuara shkollore të cilat do të jene në përdorim edhe në vitin që vijon e merr keshilli i arsimitareve të shkolles me propozimin e aktivave profesionale të arsimitareve të klasave, të lendeve dhe perfaqesuesve të prinderve të nxenesve.

(2) Vendimi për zgjedhjen e teksteve shkollore nga paragrafi (1) të ketij neni nuk mund të ndryshohet gjate vitit shkollor.

(3) Për zgjedhjen e teksteve shkollore të cilat do të jene në përdorim në vitin e ardhshem, shkolla eshte e detyruar që në forme të shkruar në tabelen e shpalljeve në shkolle t'i lajmeroje nxenesit dhe prinderit e tyre, si edhe Inspektora-tin Shtetëror të Arsimit deri në fund të qershorit në vitin në vijim.

Neni 118

(1) Me perjashtim nga neni 109 paragrafi (1) i ketij ligji, nese ndryshohet perkatesisht plotesohet permbajtja e tekstit shkollor më pak se 30 %, botuesi i tekstit shkollor, perkatesisht autori mund t'i parashtroje kerkese Sherbimit pedagogjik për lejimin e ndryshimeve të tekstit mesimor.

(2) Ministri mund të jape leje për ndryshimin e tekstit shkollor pas mendimit të marre paraprakisht nga Byroja dhe vleresimit profesional nga komisioni recensues.

Neni 119

Autori eshte i obliguar që tekstin shkollor nga gjuha maqedonase ta perktheje dhe ta botoje në gjuhen dhe alfabetin e pjesetareve të bashkesive të cilet do ta përdorin të njejtin, në afat prej një muaji pas pranimit të aktvendimit për lejimin e tekstit shkollor për përdorim.

Neni 120

Botuesi, perkatesisht autori eshte i detyruar:

- ta botoje tekstin shkollor në baze të doreshkrimit që eshte lejuar,
- shtypjen e tekstit shkollor të lejuar dhe sigurimin e qasjes së tij te rrjeti i librariave mund ta kryeje më së voni një muaj para fillimit të vitit shkollor,
- t'i permbahet cmimit të tekstit shkollor të percaktuar në konkurs dhe
- nga çdo botim të tekstit shkollor t'i paraqese nga dy ekzemplare Ministrise, Sherbimit Pedagogjik dhe Byrose dhe pese ekzemplare Bibliotekes Popullore dhe Universitare "Shen Klementi i Ohrit" - Shkup.

Neni 121

Në tekstin shkollor botohen keto të dhena:

- emri dhe mbiemri i autorit ose autoreve të tekstit shkollor,
- emri dhe mbiemri i ilustruesit,
- emri dhe mbiemri i perkthyesit dhe të dhenat për botuesin, nese teksti shkollor eshte perkthyer,
- emri dhe mbiemri i recensuesit,
- emri dhe mbiemri i lektorit gjuhesor,
- emri dhe mbiemri i redaktorit,
- emertimi i selise së organizates botuese,
- emertimi dhe selia e organizates së shtypshkronjes,
- tirazhi i tekstit shkollor,
- cmimi shitjes me pakice të tekstit shkollor,
- numri dhe data e aktvendimit të ministrit me të cilin lejohet teksti shkollor për përdorim dhe
- CIP Katalogizimi në publikim të Bibliotekes Popullore dhe Universitare "Shen Klementi i Ohrit" - Shkup.

Neni 122

(1) Për vleresimin e kualitetit të tekstit shkollor të lejuar, ministri formon komision të perbere nga shtate anetare nga të cilet nga dy anetare nga Ministria, dy anetare nga radhet e arsimitareve të dalluar dhe nga një anetar keshilltar

nga Byroja nga sfera për të cilën është dedikuar teksti shkollor, Inspektorati Arsimit dhe arsimtar nga fakulteti perkates.

(2) Me propozimin e komisionit nga paragrafi (1) i ketij neni, ministri mund ta teheqë nga perdorimi tekstin shkollor të lejuar.

Neni 123

(1) Ministria, me propozimin e komisionit të formuar nga ministri, jep pelqim për perdorimin e literatures profesionale dhe revistave për femije në shkollën fillore, me mendimin paraprak nga Byroja.

(2) Në shkollën fillore ndalohen shitje të teksteve shkollore, revistave dhe literatures tjeter.

X. ORGANET E ADMINISTRIMIT, UDHEHEQJES DHE ORGANET PROFESIONALE TË SHKOLLES FILLORE

1. Organi i administrimit të shkollës fillore

Neni 124

(1) Organ i administrimit të shkollës fillore është keshilli i shkollës.

(2) Keshilli i shkollës fillore perbehet nga nente anetare edhe atë: tre perfaqesues të arsimtareve, bashkepunetoreve profesionale dhe edukatoreve nga shkolla, tre perfaqesues të prinderve të nxenesve, dy perfaqesues nga themeluesi dhe një perfaqesues nga Ministria.

(3) Mandati i anetareve të keshillit të shkollës është tre vjet, ndersa mandati i perfaqesuesve të prinderve është për periudhën deri në mbarimin e shkollës fillore të femije së tij, por jo më shume se tre vjet.

(4) Keshilli i shkollës nga radhet e anetareve të vet zgjedh kryetarin me shumice votash nga numri i pergjithshem i anetareve, me votim të fshehte.

(5) Vendimet e keshillit të shkollës merren me shumicën e votave të anetareve.

Neni 125

(1) Arsimtaret, bashkepunetoret profesionale dhe edukaret në shkollën fillore perfaqesuesit e tyre në keshillin e shkollës i zgjedhin në menyre të drejtperdrejte dhe të fshehte.

(2) Perfaqesuesit e arsimtareve, bashkepunetoreve profesionale dhe edukatoreve të keshillit të shkollës i zgjedh keshilli i arsimtareve.

(3) Perfaqesuesit e prinderve i zgjedh keshilli i prinderve në menyre të drejtperdrejte dhe të fshehte.

(4) Procedura për zgjedhjen e perfaqesuesve të të punesuarve në shkollën fillore dhe prinderit në keshillin e shkollës percaktohet me statutin e shkollës.

Neni 126

- (1) Keshilli i shkollës fillore:
- miraton statutin e shkollës fillore,
 - ia propozon programin vjetor për pune dhe raportin për punën e shkollës fillore keshillit të komunes,
 - e miraton programin për zhvillimin e shkollës,
 - miraton programin për zbatimin e standardeve më të larta dhe programe të tjera,
 - ia propozon planin financiar themeluesit,
 - ia propozon llogarinë perfundimtare themeluesit,
 - publikon shpallje publike për zgjedhjen e drejtorit të shkollës fillore,
 - bën interviste me kandidatet për drejtor,
 - ia propozon kryetarin të komunes një, perkatesisht dy candidate nga kandidatet e paraqitur në shpalljen publike të publikuar për zgjedhjen e drejtorit,
 - i jep mendim drejtorit për zgjedhjen e arsimtareve, të bashkepunetoreve dhe të edukatoreve,

- i parashtron propozim drejtorit për nderprerjen e marredhenies së punes së personave nga neni 96 paragrafi (1) të ketij ligji,

- vendos ndaj kundershtimeve dhe ankesave të të punesuarve në shkollën fillore,

- vendos ndaj ankesave të nxenesve, prinderve, perkatesisht kujdestareve të nxenesve dhe

- kryen pune të tjera, të percaktuara me statutin e shkollës fillore.

(2) Keshilli i shkollës fillore për ankesat e parashtruara doemos duhet të vendose në afat prej 15 ditesh nga dita e parashtrimit të ankeses.

Neni 127

(1) Nese Inspektorati Shteteror i Arsimit vlereson se në shkollë në menyre të qenesore është crregulluar procesi edukativ-arsimor, bën evalvim integral të jashtezakonshem dhe e obligon shkollën që shkaqet e crregullimit t'i menjanoje në afat prej një viti prej dites së pranimit të raportit për evalvimin integral të bere.

(2) Në qofte se shkaqet për crregullimin e procesit edukativ-arsimor shkolla nuk i menjanon në afat prej një viti prej dites së pranimit të raportit nga paragrafi (1) i ketij neni, në shkollë behet kontrollimi dhe vleresimi i jashtem i perparimit dhe të arritjeve të nxenesve.

(3) Nese pas kontrollimit dhe vleresimit të bere të jashtem nga paragrafi (2) i ketij neni konstatohet se dituria e nxenesve është nën standardet arsimore, Inspektorati Shteteror i Arsimit, themeluesit të shkollës fillore i propozon shkarkimin e të gjithë anetareve të keshillit të shkollës dhe të drejtorit të shkollës.

(4) Themeluesi në rastet e percaktuara në paragrafin (3) të ketij neni është i obliguar që të veproje në afat prej 15 ditesh prej dites së pranimit të propozimit dhe menjehere ta filloje procedurën për emerimin e keshillit të ri të shkollës dhe ushtruesit të detyres drejtor i shkollës.

(5) Në qofte se themeluesi nuk vepron në perputhje me paragrafin (4) të ketij neni, Ministria sipas të drejtes së mbikeqyrjes, e për sigurimin e kryerjes së veprimtarise i shkarkon anetaret e keshillit të shkollës dhe menjehere emerion keshill të ri të shkollës dhe ushtrues të detyres drejtor me mandat më së shumti deri në një vit.

(6) Kerkese për evalvim integral të jashtezakonshem dhe për kontrollim dhe vleresim të jashtem të perparimit dhe të arritjeve të nxenesve Inspektorati Shteteror të Arsimit mund t'i parashtrojne Keshilli i komunes, kryetari ose keshilli i prinderve.

(7) Shpenzimet për kontrollimin dhe vleresimin e jashtem të perparimit dhe të arritjeve të nxenesve jane në barre të kerkuesit.

2. Organi i udheheqjes së shkollës fillore

Neni 128

(1) Organ i udheheqjes së shkollës fillore është drejtori.

(2) Drejtori është pergjegjes për ligjshmerine në pune dhe për punën materiale-financiare të shkollës.

(3) Për drejtor të shkollës fillore mund të zgjidhet personi i cili ka së paku arsim të larte dhe që i ploteson kushtet për arsimtar ose bashkepunetor profesional në shkollën fillore dhe nese ka së paku pese vjet pervojë pune në punën edukative-arsimore, provimin e dhene për drejtor.

(4) Me perjashtim, nese nuk jane paraqitur candidate me provimin e dhene për drejtor, për drejtor mund të zgjidhet edhe personi i cili nuk e ka të dhene provimin për drejtor, por është i detyruar që të njejtin ta jape në afat prej një viti nga dita e zgjedhjes për drejtor.

(5) Nese drejtori i zgjedhur nuk e jep provimin për drejtor në afatin e percaktuar në paragrafin (4) të ketij neni, i nderprit mandati i drejtorit.

(6) Mandati i drejtorit zgjat 4 vjet, me mundesi edhe për një mandat.

Neni 129

(1) Aftesimin e kandidateve për drejtore të shkollave fillore, dhe dhenien e provimit pas mbarimit të trajnimit të suksesshem e bën Qendra për provim shtetëror, në pajtim me ligjin.

(2) Programin për përgatitjen dhe dhenien e provimit për drejtore dhe menyren e zbatimit të provimit e përcakton ministri me propozimin e Qendres për provim shtetëror.

(3) Kandidatit i cili e ka dhene provimin për drejtor i jepet certifikate.

(4) Formen dhe përmbajtjen e certifikatave për dhenien e provimit për drejtor të shkollës fillore e përcakton ministri.

Neni 130

Drejtori i kryen punet në vijim:

- e përfaqëson dhe e prezanton shkollën dhe është përgjegjës për punën e ligjshme,

- e organizon, e planifikon dhe e udhëheq punën e shkollës fillore,

- e përgatit programin për zhvillimin e shkollës,

- e përgatit propozimprogramin vjetor për punë,

- është përgjegjës për realizimin e programit vjetor për punë,

- është përgjegjës për realizimin e të drejtave dhe të obligimeve të nxenesve,

- e bën zgjedhjen e arsimtareve, të bashkëpunetoreve dhe të edukatoreve profesionale dhe të kuadrit tjetër administrativ-teknik në përputhje me ligjin dhe me aktet e shkollës,

- e bën sistematizimin e arsimtareve, të bashkëpunetoreve dhe të edukatoreve profesionale dhe të kuadrit tjetër administrativ-teknik,

- vendos për nderprerjen e marrëdhënies së punës së arsimtareve, të bashkëpunetoreve dhe të edukatoreve profesionale dhe të kuadrit tjetër administrativ-teknik në përputhje me ligjin dhe me marrëveshjen kolektive,

- e nxit aftesimin profesional dhe aftesimin e arsimtareve, të bashkëpunetoreve dhe të edukatoreve profesionale,

- organizon mentorim për arsimtarët - praktikantë, për bashkëpunetoret profesionale-praktikantë, për edukatorët - praktikantë, merre pjesë në orët e mesimit dhe e percjell punën e arsimtareve, të bashkëpunetoreve dhe të edukatoreve profesionale dhe i keshillon,

- e percjell punën e pedagogut shkollor, të psikologut dhe të punetoreve të tjere profesionale;

- kujdeset për bashkëpunimin me prinderit,

- i njofton prinderit për punën e shkollës dhe për ndryshimet e të drejtave dhe të obligimeve të nxenesve,

- merr vendim për masat edukative,

- e nxit dhe e percjell punën e bashkësisë së nxenesve,

- e siguron zbatimin e vendimeve të keshillit të shkollës,

- e miraton sistematizimin e vendeve të punës së shkollës,

- vendos për lidhjen e marrëveshjeve për marrëdhëniet e punës,

- ngre procedurë për përgjegjësinë disiplinore të arsimtareve, të bashkëpunetoreve dhe edukatoreve profesionale,

- kujdeset për bashkëpunimin e shkollës me institucionin shëndetësor në komunën dhe

- kryen punë të tjera në përputhje me ligjin dhe me statutin e shkollës.

Neni 131

(1) Në shkollën fillore mund të emerohet ndihmesdrejtor për kryerjen e punëve udhëheqëse dhe pedagogjike.

(2) Ndhimesdrejtor mund të emerohet personi i cili i përbush kushtet për arsimtar, gjegjesisht bashkëpunëtor profesional i shkollës fillore dhe ka tre vjet përvojë pune në sferën e arsimit dhe është nga radhet e të punësuarve në shkollë.

(3) Ndhimesdrejtorin e emeron dhe e shkarkon drejtori me propozimin e keshillit të shkollës.

(4) Ndhimesdrejtori i kryen punët për të cilat e ka autorizuar me shkrim drejtori dhe e zëvendëson në mungesë të tij.

(5) Nëse në shkollë nuk ka ndihmesdrejtor, drejtori për kryerjen e detyrave të caktuara nga kompetenca e tij dhe për zëvendësim gjatë mungesës së tij, mund të autorizojë arsimtar ose bashkëpunëtor profesional nga shkolla fillore, i cili do ta zëvendësojë.

Neni 132

(1) Drejtorin e shkollës fillore komunale e zgjedh dhe e shkarkon kryetari i komunës, me propozimin e keshillit shkollor të shkollës fillore.

(2) Drejtorin e shkollës fillore shtetërore e zgjedh dhe e shkarkon ministri me propozimin e keshillit të shkollës të shkollës fillore.

(3) Kryetari i komunës, gjegjesisht ministri tre muaj para skadimit të mandatit të drejtorit ekzistues, merr vendim që keshilli i shkollës të shpallë konkurs publik për zgjedhjen e drejtorit.

(4) Nëse kryetari i komunës, gjegjesisht ministri nuk vepron në afatin e përcaktuar në paragrafin (3) të këtij neni, keshilli i shkollës shpallë konkurs publik për zgjedhjen e drejtorit.

(5) Në konkursin publik në mjetet publike të informimit përcaktohen kushtet që duhet t'i përmbushë kandidati për drejtor, dokumentacioni i nevojshëm, kohezgjatja e konkursit publik dhe afati në të cilin do të behet zgjedhja.

(6) Kandidatet e paraqitur ia dergojnë dokumentet e e nevojshme keshillit të shkollës. Kandidatet, me fletëparaqitjen doemos ta bashkëngjisnin edhe programin për punë për periudhën katërvjeçare.

(7) Dokumentet e arritura i shqyrton komisioni i përbërë prej tre anëtarësh, i zgjedhur prej keshillit të shkollës kompetenca e të cilit përcaktohet me statutin e shkollës.

(8) Komisioni nga paragrafi (7) i këtij neni është i obliguar që në afat prej pesë ditësh pas mbarimit të konkursit publik t'i shqyrtojë dokumentet e arritura.

(9) Kandidateve të cilët nuk i përbushin kushtet e parapara në konkursin publik, u kthehen dokumentet me arsyetim në afat prej tre ditësh nga dita e shqyrtimit të të njejtave.

(10) Keshilli i shkollës mund të kerkojë dokumente plotësuese nga kandidatet të cilët i përbushin kushtet në përputhje me dispozitat në statutin e shkollës.

(11) Keshilli i shkollës dhe përfaqësuesi i Byroës bejne interviste me kandidatet të cilët i përbushin kushtet.

(12) Keshilli i shkollës fillore të komunës, në afat prej shtate ditësh nga biseda e bere me kandidatet, kryetarit të komunës i propozon dy kandidate për zgjedhjen e drejtorit, nëse në konkursin publik janë paraqitur më shumë kandidate.

(13) Keshilli i shkollës fillore shtetërore në afat prej shtate ditësh nga biseda e bere me kandidatet, ministrit i propozon dy kandidate për zgjedhjen e drejtorit, nëse në konkursin publik janë paraqitur më shumë kandidate.

(14) Kryetari i komunës, gjegjesisht ministri, në afat prej 10 ditësh nga dita e pranimit të propozimit zgjedh një kandidat për drejtor të shkollës fillore.

(15) Nëse kryetari i komunës, në afatin e përcaktuar në paragrafin (14) të këtij neni nuk e zgjedh drejtorin, zgjedhjen e bën ministri.

(16) Kandidatet të cilët nuk janë zgjedhur, në afat prej tete ditësh nga dita e pranimit të vendimit, kanë të drejtë ankese që ka të bëjë me zbatimin e procedurës për zgjedhjen e drejtorit Komisionit të shkollës së dytë të Qeverisë së Republikës së Maqedonise, kompetent për zgjidhjen e çështjeve nga sfera e marrëdhënieve të punës.

(17) Kunder vendimit të komisionit nga paragrafi (16) i këtij neni, kandidati mund të ngrejë kontest administrativ para gjyqit kompetent.

Neni 133

- (1) Drejtorit të shkolles fillore mandati i pushon, nese:
- vete e kerkon atë,
 - në menyre të perhershme e humb aftesine për kryerjen e detyres së drejtorit dhe
 - i permbush kushtet për pensionin e pleqerise.
- (2) Drejtori i shkolles fillore shkarkohet para skadimit të mandatit, nese:
- bën cenimin e dispozitave të ligjeve ose të dispozitave dhe akteve të tjera, të percaktuara nga Inspektorati Shtetëror i Arsimit,
 - nuk e realizon programin për pune dhe nuk realizohen planet dhe programet për punen edukative-arsimore,
 - me fajin e tij u eshte shkaktuar dëm nxenesve, prinderve të tyre ose shkolles,
 - e lejon organizimin e veprimtarive dhe të aktiviteve të cilat jane në kundërshtim me planin dhe me programet mesimore,
 - tre vjet gjate mandatit të tij së paku 10% të arsimtareve të punesuar në shkolle jane në listen nga neni 97, paragrafi (4) i ketij ligji dhe
 - e lejon pagimin e mjeteve të cilat nuk jane percaktuar në planin vjetor financiar të shkolles.

Neni 134

- (1) Nese ekzistojne njohuri të caktuara për veprimin e drejtorit në perputhje me dispozitat e nenit 132, paragrafi (2) i ketij ligji, keshilli i shkolles therret seance në të cilen miraton konkluzion në forme të shkruar, i cili i dergohet drejtorit.
- (2) Drejtori ka të drejte që në afat prej shtate ditesh nga dita e pranimit të konkluzionit nga paragrafi (1) i ketij neni, të prononcohet me shkrim për të argumentet në konkluzion.
- (3) Nese keshilli i shkolles nuk e pranon shpjegimin e drejtorit, therret seance në afat prej tri ditesh dhe në pranine e perfaqesuesit të Inspektoratit Shtetëror të Arsimit bën interviste me drejtorin. Perfaqesuesi i Inspektoratit Shtetëror të Arsimit jep mendim për arsyen e shkarkimit të drejtorit.
- (4) Nese keshilli i shkolles vlereson se eshte e domosdoshme, në afat prej shtate ditesh i dergon propozim për shkarkimin e drejtorit të shkolles fillore të komunes kryetarit të komunes, gjegjesisht drejtorit të shkolles fillore shtetërore, ministrit.
- (5) Kryetari i komunes gjegjesisht ministri, eshte i obliguar që në afat prej shtate ditesh nga dita e pranimit të propozimit nga keshilli i shkolles ta shkarkoje drejtorin.
- (6) Drejtori i shkarkuar, në afat prej 15 ditesh nga dita e pranimit të vendimit të kryetarit të komunes, gjegjesisht të ministrit, ka të drejte ankese që ka të beje me zbatimin e procedures për shkarkimin, Komisionit të shkalles së dyte të Qeverise së Republikës së Maqedonise, kompetent për zgjidhjen e ceshtjeve nga sfera e marredhenieve të punes.
- (7) Kunder vendimit të Komisionit nga paragrafi (6) i ketij neni kandidati mund të ngreje kontest administrativ para gjyqit kompetent.

Neni 135

- (1) Kryetari i komunes, gjegjesisht ministri në afat prej tri ditesh nga dita e shkarkimit të drejtorit, emerohet ushtrues të detyres drejtor nga radhet e të punesuarve në shkolle, i cili i permbush kushtet për drejtor.
- (2) Kryetari i komunes, gjegjesisht ministri, në afat prej pese ditesh nga dita e emerimit të ushtruesit të detyres së drejtorit, merr vendim që keshilli i shkolles të shpalle konkurs publik për zgjedhjen e drejtorit.
- (3) Ushtruesi i detyres drejtor, emerohet edhe në rastet e pushimit të parakohshem të mandatit të drejtorit.
- (4) Ushtruesi i detyres drejtor i kryen punet deri në emerimin e drejtorit të ri, por jo më shume se gjashte muaj prej dites së emerimit të tij.
- (5) Personi i njejte një pas një nuk mund të emerohet ushtrues i detyres drejtor i shkolles fillore.

Neni 136

- (1) Inspektorati Shtetëror i Arsimit, pas konstatimit të cenimeve më të renda në pune, në perputhje me nenin 133 paragrafi (2) i ketij ligji, drejtorit të shkolles fillore i dergon raport me propozimmasa, sipas të cilave drejtori duhet të veproje në afat prej 30 ditesh nga dita e pranimit të raportit.
- (2) Nese drejtori i shkolles nuk vepron në aftin e percaktuar në paragrafin (1) të ketij neni, Inspektori Shtetëror i Arsimit, Keshillit të shkolles i dergon aktvendim për zbatimin e propozimmasave. Afati për zbatimin e aktvendimit eshte 30 dite nga dita e pranimit të tij.
- (3) Nese Keshilli i shkolles nuk vepron sipas aktvendimit për zbatimin e propozimmasave, Inspektorati Shtetëror i Arsimit ia dergon aktvendimin kryetarit të komunes dhe themeluesit të shkolles fillore, ndersa për shkollen fillore shtetërore, ministrit dhe themeluesit të shkolles fillore.
- (4) Kryetari i komunes, gjegjesisht ministri në afat prej 30 ditesh prej ditesh së pranimit të aktvendimit për zbatimin e propozimmasave, eshte i obliguar që ta shkarkoje drejtorin e shkolles, ndersa themeluesi, keshillin e shkolles.
- (5) Nese kryetari i komunes nuk e shkarkon drejtorin, ndersa themeluesi keshillin e shkolles në afatin nga paragrafi (4) i ketij neni, Ministria sipas së drejtes për mbikeqyrje, i shkarkon drejtorin dhe anetaret e keshillit të shkolles fillore.
- (6) Ministria menjehere sipas të drejtes për mbikeqyrje, e emerohet ushtruesin e detyres drejtor nga radhet e të punesuarve në shkolle, i cili i kryen punet më së shumti gjashte muaj dhe emerohet anetare të keshillit të shkolles me mandat prej më së shumti një vit.

Neni 137

Drejtori i cili nuk eshte emeruar perseri në konkursin publik ose i ka pushuar mandati, sistemohet në vendin e punes që perkon me pergatitjen e tij profesionale në shkollet në rajonin e komunes dhe në Qytetin e Shkupit.

Neni 138

Shkollen fillore rajonale e udheheq udheheqesi i shkolles rajonale të cilin e emerohet dhe e shkarkon drejtori nga radhet e mesimdhenesve të shkolles fillore rajonale.

3. Organet profesionale të shkolles fillore

Neni 139

Organet profesionale të shkolles fillore jane keshilli i arsimtareve të shkolles fillore, keshilli i mesuesve të grupit klasor, keshilli i arsimtareve lendore, udheheqesi i klases, udheheqesi i paraleles dhe aktivt profesionale të shkolles.

Neni 140

- (1) Keshillin e arsimtareve të shkolles fillore e perbejne mesuesit e grupit klasor dhe arsimtaret lendore dhe bashkepunteret profesionale të shkolles. Keshillin e arsimtareve e therret dhe me të kryeson drejtori.
- (2) Keshilli i arsimtareve i shkolles fillore:
- jep mendime për propozimprogramin për zhvillim dhe për programin vjetor të punes dhe e percjell realizimin e tij,
 - e shqyrton dhe e verifikon suksesin e nxenesve dhe punen e organeve të tjera profesionale,
 - u lejon nxenesve perparim më të shpejte në shkollen fillore,
 - e shqyrton realizimin e planit mesimor dhe të programeve dhe ndermerr masa për zbatimin e tyre,
 - merr vendime për kundërshtimet e nxenesve për notat e caktuara,
 - e shqyrton raportin e realizimit të programit vjetor të punes, nga vetevalvim, nga kryerja e vleresimit integral dhe propozon masa perkatese,
 - shqyrton dhe vendos për ceshtjet profesionale që kane të bejne me punen edukative-arsimore;
 - jep mendim për planin vjetor financiar të shkolles,

- zgjedh perfaqesues në keshillin e shkolles,
- jep mendime për planifikimin, realizimin dhe vleresimin e arritjeve në mesim dhe në nxenie,
- jep propozime për perparimin e arsimtareve dhe të bashkepunetoreve profesionale të shkolles,
- merr vendim për masat edukative dhe
- kryen pune të tjera të percaktuara me statutin e shkolles.

Neni 141

(1) Keshillin e mesuesve të grupit klasor e perbejne mesuesit e grupit klasor, arsimtaret lendore të cilet inkua-drohen në realizimin e mesimit prej klases së pare deri të pesten dhe bashkepunetoret profesionale të shkolles.

(2) Keshilli i mesuesve të grupit klasor, e shqyrton programin vjetor të punes dhe të planifikimit të mesimit, problemet edukative-arsimore neper klasa, pergatit program për pune me nxenesit e talentuar, gjegjesisht për nxenesit të cilet perparojne më veshitare, propozon dhe merr vendim për masat edukative dhe kryen pune të tjera të percaktuara në statutin e shkolles.

Neni 142

(1) Keshillin e arsimtareve të lendes e perbejne arsimtaret lendore, të cilet e realizojne mesimin prej klases së gjashte deri të nenten dhe bashkepunetoret profesionale të shkolles.

(2) Keshilli i arsimtareve të lendes i shqyrton programin vjetor të punes dhe të planifikimit të mesimit, problemet edukative-arsimore neper klasa, pergatit program për pune me nxenesit e talentuar, gjegjesisht për nxenesit të cilet perparojne më veshitare, merr vendim për masat edukative dhe kryen pune të tjera të percaktuara në statutin e shkolles.

Neni 143

Udheheqesi i klases gjegjesisht udheheqesi i paraleles e realizon programin për oren e bashkesise së klases, i analizon rezultatet edukative dhe mesimore të klases, kujdeset për zgjidhjen e problemeve edukative dhe arsimore të nxenesve të caktuar, bashkepunon me prinderit dhe me bashkepunetoret profesionale të shkolles, propozon dhe merr vendim për masat edukative dhe kryen pune të tjera të percaktuara në statutin e shkolles.

Neni 144

(1) Aktivat profesionale të arsimtareve i perbejne arsimtare të cilet e ligjerojne lenden ose fushen e njejte.

(2) Aktivat profesionale të shkolles i harmonizojne kriteret për planifikimin e mesimit dhe për vleresimin e të arriturave të nxenesve, u japin propozime keshillave arsimore të shkolles për permiresimin e punes edukative-arsimore, marrin vendim për perdorimin e teksteve shkollore në shkollen fillore, shqyrtojne verejtjet e prinderve, të nxenesve dhe kryejne pune të tjera profesionale të percaktuara me programin vjetor për punen e shkolles.

4. Keshilli i prinderve

Neni 145

(1) Për realizimin e organizuar të interesave të nxenesve në shkollen fillore prej prinderve të nxenesve formohet keshilli i prinderve të shkolles.

(2) Në keshillin e prinderve ka nga një perfaqesues nga çdo paralele, të cilin e zgjedhin prinderit në mbledhjen prinderore të paraleles.

(3) Konvokimin e pare të keshillit të prinderve e bën drejtori i shkolles.

(4) Keshilli i prinderve:

- jep mendim për propozimprogramin për zhvillimin e shkolles fillore dhe për programin vjetor për pune,
- shqyrton raportin për punen e shkolles,
- propozon programe për permiresimin e standardeve për mesimin,

- jep pelqim për propozimet e drejtorit për vendosjen e standardeve më të larte,
- shqyrton ankesa të prinderve lidhur me punen edukative-arsimore,
- zgjedh perfaqesues në keshillin e shkolles fillore dhe
- kryen pune të tjera të percaktuara me statutin e shkolles.

XI. SIGURIMI I CILESISE NË MESIM

Neni 146

Për sigurimin e cilesise në mesim keshilli i shkolles çdo pese vjet miraton program për zhvillimin e shkolles, në të cilin merren parasysh rezultatet e vetevalvimit, rekomandimet nga raporti i evalvimit integral të zbatuar nga ana e Inspektoratit Shteteror të Arsimit, si edhe mendimet nga ndihma keshilledhenese dhe profesionale e Byrose.

Neni 147

(1) Çdo tre vjet për realizimin e programeve nga neni 146 i ketij ligji shkolla e bën vetevalvim.

(2) Vetevalvimi zbatohet në fund të 3do viti shkollor të trete.

(3) Vetevalvimin e zbaton komisioni i shkolles i perbere nga pese anetare nga radhet e arsimtareve, të bashkepunetoreve profesionale, të edukatoreve dhe të prinderve, të cilin me propozimin e drejtorit e formon keshilli i shkolles.

(4) Vetevalvimi, vecanerisht i perfshin fushat në vijim:

- organizimin dhe realizimin e mesimit dhe të nxenies,
- arritjet e nxenesve,
- zhvillimin profesional të arsimtareve, të bashkepunetoreve dhe të edukatoreve profesionale dhe të kuadrit udheheqes,

- administrimin dhe udheheqjen,
- komunikimet dhe marredheniet me publikun,
- ambientin dhe kulturen shkollore dhe
- bashkepunimin me prinderit dhe me mjedisin lokal.

(5) Komisioni nga paragrafi (3) i ketij neni pergatit raport për vetevalvimin e bere, me propozimmasa për permiresimin e kualitetit të mesimit, të cilin ia dergon keshillit të shkolles, drejtorit të shkolles dhe themeluesit. Keshilli i shkolles dhe drejtori duhet të veprojne sipas propozimmasave të komisionit.

Neni 148

Rezultatet nga vetevalvimi i shkollave fillore, publikohen në ueb faqen e shkolles dhe të komunes.

Neni 149

Menyren dhe fushat për kryerjen e vetevalvimit të shkollave fillore i percakton ministri.

XII. NOSTRIFIKIMI DHE EKVIVALENCA E DEFTESAVE TË MARRA JAShte VENDIT

Neni 150

(1) Shtetasi i Republikës së Maqedonise, i cili e ka kryer shkollen fillore e ka kryer jashte vendit ose ka kryer klase të caktuar të edukimit dhe arsimin fillor, ka të drejte të kerkoje njohjen e defteses, gjegjesisht nostrifikim ose njohjen e ekuivalences në perputhje me kete ligj, në qofte se me marreveshjet nderkombetare nuk eshte caktuar ndryshe.

(2) Shtetasi i huaj dhe personi pa shtetesi ka të drejte të kerkoje nostrifikimin ose njohjen e ekuivalences së defteses së pranuar jashte vendit.

Neni 151

(1) Me nostrifikimin behet njohja e defteses së pranuar jashte vendit në teresi në aspekt të të drejtave që i takojne poseduesit të defteses për vazhdimin e arsimin.

(2) Me ekuivalencen behet barazimi i defteses së pranuar jashte vendit me deftesen perkatese të marre në Republikën e Maqedonisë.

(3) Nostrifikimin, gjegjesisht njohjen e ekuivalences së defteses së pranuar jashte vendit e bën Ministria.

Neni 152

Me nostrifikimin dhe me njohjen e ekuivalences deftesa e marre jashte vendit barazohet me deftesen perkatese të marre në Republikën e Maqedonisë në teresi në aspekt të të drejtave që i takojne poseduesit për vazhdimin e arsimit.

Neni 153

Në proceduren për nostrifikimin dhe njohjen e ekuivalences së defteses së marre jashte vendit, gjegjesisht ekuivalenca e tyre, merret parasysht:

- sistemi i arsimit në shtetin ku eshte leshuar deftesa,
- kohezgjatja e arsimit,
- plani arsimor dhe programet,
- të drejtat që deftesa ia jep poseduesit në vendin ku eshte leshuar dhe
- pune të tjera me rendesi për nostrifikimin dhe ekuivalencen.

Neni 154

Nese në proceduren për nostrifikimin gjegjesisht për ekuivalencen konstatohet se plani arsimor dhe programet në menyre qenesore nuk jane në perputhje me plani mesimor dhe programet në Republikën e Maqedonisë, me të cilat krahasohet, nostrifikimi kushtezohet me hyrjen në provim lendor.

Neni 155

(1) Me kerkesen për nostrifikimin dhe njohjen e ekuivalences së defteses së leshuar jashte vendit, dergohet origjinali i defteses së leshuar nga shkolla fillore e huaj e verifikuar, një ekzemplar i perkthimit të bere nga perkthyesi i autorizuar dhe i verifikuar te noteri dhe dy ekzemplare të së njejtës. Kerkuesi duhet të dergoje edhe plan mesimor dhe programe sipas të cilave nxenesi eshte arsimuar jashte vendit.

(2) Me kerkesen nga paragrafi (1) i ketij neni dergohet edhe deshmi për arsimin e kryer paraprakisht dhe deshmi për shtetesine.

(3) Ministria mund të kerkoje edhe deshmi të tjera me perkthim të verifikuar, prej të cilave mund të shihen kushtet dhe rrjedha e arsimit.

(4) Nese kerkesa nga paragrafi (1) i ketij neni nuk e permban dokumentacionin e teresishem, komisioni në afat prej 10 ditesh nga pranimi i kerkeses, e lajmeron me shkrim personin që ta dergoje dokumentacionin i cili mungon.

Neni 156

(1) Personi i cili ka parashtruar kerkese për nostrifikim, gjegjesisht për njohjen e ekuivalences së defteses së leshuar jashte vendit, me kusht mund ta vijojë klasen në vijim, në qofte se procedura nuk ka perfunduar deri në skadimin e afatit për regjistrimin e nxenesve në shkolle.

(2) Nxenesi, deftesa e të cilit në baze të nostrifikimit të bere, gjegjesisht të njohjes së ekuivalences jep të drejte për regjistrim në klase më të ulet të vitit në të cilin eshte regjistruar me kusht, transferohet në vitin perkates dhe me kete anulohet regjistrimi me kusht.

Neni 157

(1) Aktvendimin për nostrifikimin dhe aktvendimin për njohjen e ekuivalences së defteses së leshuar jashte vendit e miraton ministri me propozimin e komisionit.

(2) Komisionin nga paragrafi (1) i ketij neni e formon ministri dhe perbehet nga persona profesionale të dalluar, me arsim sipëror dhe me së paku shtate vjet pervoje pune në veprimtarine edukative-arsimore ose në organin e administrates shtetërore kompetent për punet në arsimin.

(3) Më shume se gjysma e anetareve të komisionit nga paragrafi (2) i ketij neni jane nga veprimtaria edukative-arsimore.

(4) Kunder aktvendimit për refuzimin e nostrifikimit gjegjesisht të ekuivalences mund t'i paraqitet ankese Komisionit të shkalles së dyte të Qeverise së Republikës së Maqedonisë nga sfera e arsimit.

Neni 158

Nese ministri nuk merr aktvendim në afat prej 30 ditesh nga dita kur personi e ka parashtruar kerkesen për nostrifikim, perkatesisht ekuivalence me dokumentacion të kompletuar, konsiderohet se aktvendimi eshte miratuar.

Neni 159

(1) Kompensimi i shpenzimeve në proceduren e nostrifikimit percaktohet në baze të shpenzimeve të bera reale.

(2) Lartesine e kompensimit të shpenzimeve nga paragrafi (1) i ketij neni, dhe menyren e shperndarjes së kompensimit, i percakton ministri.

Neni 160

Ministria e ruan dokumentacionin e nostrifikimit të kryer, perkatesisht ekuivalences dhe për kete mban evidence.

Neni 161

Formen dhe permbajtjen e formulareve për nostrifikim perkatesisht ekuivalence, dhe menyren e mbajtjes së evidences i percakton ministri.

VIII. FINANCIMI I ARSIMIT FILLOR

Neni 162

(1) Mjetet për financimin e veprimtarise në arsimin fillor sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë, në menyre dhe procedure të percaktuara me Ligjin për Buxhetin e Republikës së Maqedonisë, Ligjin për zbatimin e Buxhetit të Republikës së Maqedonisë dhe me Ligjin për financimin e njesive të vetadministrimit lokal.

(2) Mjetet nga paragrafi (1) i ketij neni, komunave u shperndahen permes bllok-dotacioneve dhe dotacioneve me dedikim në perputhje me Urdheresen për metodologjine e percaktimit të kriterëve për shperndarjen e bllok-dotacioneve dhe me Urdheresen e metodologjise për shperndarjen e dotacioneve kapitale dhe dotacioneve me dedikim të percaktuara në Ligjin për financimin e njesive të vetadministrimit lokal.

(3) Komuna mjete nga paragrafi (2) i ketij neni ua shperndan shkollave fillore të rajonit të vet për sigurimin e realizimit të procesit edukativ-arsimor, në perputhje me standardet dhe normat e percaktuara.

(4) Me Urdheresat nga paragrafi (2) i ketij neni, rregullohet shperndarja e mjeteve nga bllok dotacioni dhe nga dotacioni me dedikim e cila behet në baze të formules dhe në perputhje me fazat e decentralizimit fiskal të percaktuara në Ligjin për financimin e njesive të vetadministrimit lokal.

(5) Formula nga paragrafi (4) i ketij neni, për shperndarjen e mjeteve kryesisht realizohet në baze të numrit të nxenesve në shkollat fillore të rajonit të vet. Mbi realizimin e formules ndikim mund të kene edhe treguesit e tjere plotësues.

Neni 163

Komuna mund ta plotesoje bllok dotacionin e fituar, perkatesisht dotacionin me dedikim për arsim me mjete nga burimet vetjake, pervec për pagat e punonjesve të shkollave.

Neni 164

(1) Të dhenat nga plani financiar vjetor dhe nga llogaria perfundimtare e shkollave fillore, komuna i shpall në fletoren e vet zyrtare.

(2) Ministri e percakton se cilat të dhena do të publikohen.

Neni 165

Mjetet për financimin e veprimtarisë së arsimit fillor mund të sigurohen edhe prej burimeve të tjera (legata, dhurata, testamente e tjere), nderkaq shfrytëzohen me dedikim.

Neni 166

(1) Ministria për mjetet e financimit të arsimit fillor miraton plan dhe programe financiare dhe perlllogaritje vjetore.

(2) Ministria percakton masa dhe kritere për shperndarjen e mjeteve për shkollat fillore shtetërore.

(3) Keshilli komunal percakton masa dhe kritere për shperndarjen e mjeteve për shkollat fillore komunale.

(4) Ministria e kontrollon shfrytëzimin me dedikim të mjeteve që shperndahen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë.

Neni 167

Shkollat fillore kanë për detyrë të kontraktjnë sigurim perkates për pergjegjesi nga demi i shkaktuar, për të cilën mjetet i siguron themeluesi.

XIV. MBIKEQYRJA

Neni 168

(1) Mbikeqyrje mbi zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe rregullave të miratuara në baze të këtij ligji bën Ministria.

(2) Mbikeqyrje inspektimi mbi zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe rregullave të miratuara në baze të këtij ligji bën Inspektorati Shtetëror i Arsimit dhe inspektorët e autorizuar të komunave, në perputhje me ligjin.

Neni 169

(1) Kur Ministria do të konsiderojë se statuti ose ndonjë akt tjetër i shkollës fillore nuk është në perputhje me Kushtetuten dhe ligjin, ka të drejtë aktin ta nderprese nga zbatimi deri në marrjen e vendimit të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Maqedonisë.

(2) Nëse Ministria gjatë kryerjes së mbikeqyrjes nga neni 168 paragrafi (1) i këtij ligji, konstaton se shkolla fillore ka leshuar deftesa në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji, miraton aktvendim për shfuqizimin e tyre i cili botohet në mjetet e informimit publik dhe paraqet kallezim pranë organit për ndjekje penale.

Neni 170

(1) Gjatë kryerjes së mbikeqyrjes mbi punën e organeve të komunes, Ministria i kryen punët si vijojnë:

- e ndjek ligjshmerinë e punës së organeve të komunes, ndermerr masa dhe aktivitete dhe ngre iniciative për realizimin e kompetencave të komunes në perputhje me këtë ligj,

- vlereson nëse organet e komunes kompetencat i kryejnë në perputhje me këtë ligj,

- u sugjeron organeve të komunes për tejkalinimin e kompetencave të tyre të percaktuara me këtë ligj dhe me rregulla të tjera dhe ju propozon masa perkatese për tejkalinimin e situatës së atilë,

- u sugjeron për mangësi të caktuara materiale dhe procedurale në punën e organeve të komunes me të cilat përmundesohet kryerja e punëve nga fusha e arsimit fillor me peshe lokale,

- jep rekomandime për zbatim konsekuent të kompetencave të komunes në perputhje me këtë ligj, me kërkesë të organeve të komunes,

- e ndjek nxjerrjen me kohë të rregullave të komunes të parapara me këtë ligj,

- e ndjek ligjshmerinë e aktvendimeve që i miraton kryetari i komunes në zgjidhjen e të drejtave individuale, obligimeve dhe interesave të personave fizike dhe juridike dhe ndermerr masa në perputhje me këtë ligj,

- jep mendime dhe ndihme profesionale në lidhje me projekt rregullat e komunes të parapara me këtë ligj, me kërkesë të organeve të komunes,

- e ndjek realizimin e transparencës në punën e organeve të komunes, në realizimin e kompetencave të tyre të percaktuara me ligj, dhe vecanerisht nga aspekti i njoftimit të rregullt, me kohë, të drejtë dhe të plote të qytetarëve,

- e ndjek realizimin e mbikeqyrjes paraprahe mbi rregullat e komunes dhe

- me kohë i njofton organet e komunes për gjendjet e konstatuara gjatë punës së tyre dhe për masat e ndermarra gjatë kryerjes së mbikeqyrjes.

(2) Për masat dhe aktivitetet e ndermarra nga paragrafi (1) alinete 6 dhe 7 të këtij neni, Ministria e informon orgenin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e vetadministrimit lokal.

Neni 171

(1) Nëse krahas sugjerimeve dhe masave e aktiviteteve të ndermarra, organet e komunes nuk e sigurojnë realizimin e punëve të cilat janë percaktuar me ligj si kompetence e saj dhe për realizimin e të cilave kompetente është komuna, me fuqinë e këtij ligji ju hiqet kryerja e kompetencës perkatese.

(2) Kryerjen e punëve të hequra e ndermerr Ministria, por më së shumti deri më një vit nga dita e marrjes së tyre.

(3) Ministria punët e hequra në kompetencë të komunes i kryen në emer dhe në llogari të komunes.

(4) Për heqjen e punëve nga paragrafi 1 i këtij neni, njoftohet organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e vetadministrimit lokal dhe organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e financave.

XV. DISPOZITAT PËR KUNDERVAJTJE

Neni 172

(1) Gjore në shumën prej 2.500 deri më 3.000 euro në kundërvlerë në denare do t'i kumtohet për kundervajtje shkollës fillore, nëse:

- në shkollën fillore behet diskriminim (neni 2 paragrafi (2)),

- puna edukative-mesimore nuk realizohet në perputhje me nenin 9 të këtij ligji,

- behet organizim dhe veprim politik e fetar dhe vihen në dukje shenja partiake dhe fetare (neni 11),

- emri i shkollës fillore është shkruar në kundërshtim me nenin 14 të këtij ligji,

- fillon me punë para percaktimit të permbushjes së kushteve për fillimin me punë dhe para miratimit të aktvendimit për verifikim (neni 19 paragrafi (2)),

- organizohet shkolle rajonale pa vendimin e themeluesit dhe pa mendimin parapraç pozitiv të ministrit (neni 20 paragrafi (2)),

- lëndet obliguese dhe zgjedhore për nxenesit me nevoja të vecanta arsimore realizohen në kundërshtim me nenin 30 paragrafin (2) të këtij ligji,

- nuk e organizon pranimin dhe sigurinë, si dhe qëndrimin e vazhdueshëm të nxenesve (neni 33 paragrafet (1) dhe (2)),

- programin vjetor të punës nuk ia dërgon themeluesit, Byrosee dhe Inspektoratit Shtetëror të Arsimit në afatin e parapare (neni 35 paragrafet (4) dhe (7)),

- nuk i njofton nxenesit dhe prinderit përmes broshurës me pjesë të caktuara të programit të punës, me të drejtat dhe obligimet e nxenesve dhe me organizimin e punës në shkolle (neni 36),

- nuk e realizon numrin e pergjithshëm të diteve mesimore (neni 38 paragrafi (2)),

- e nderpret punën edukative-arsimore në kundërshtim me nenin 38 paragrafin (6) të këtij ligji,

- organizon paralele me më pak se 24 nxenes pa pelqimin e themeluesit (neni 41 paragrafi (5)),

- organizon paralele me më pak se 24 nxenes pa pelqimin e themeluesit (neni 41 paragrafi (7)),
- shkolla fillore me kohe nuk e organizon dhe nuk e bën regjistrimin e nxenesve (neni 46 paragrafi (1)),
- nuk i përfshin nxenesit e zones së vet (neni 46 paragrafi (2)),
- regjistron nxenes të zones tjetër ose komunes tjetër pa pasur vende të lira (neni 46 paragrafi (3)),
- nuk e njofton inspektorin e autorizuar arsimor të komunes për femijet që nuk janë regjistruar perkatesisht të cilet pa arsye nuk shkojnë në shkolle më gjate se 30 dite (neni 52),
- behet keqtrajtim fizik dhe psikik i nxenesit (neni 53),
- persosja profesionale realizohet permes programeve të paakredituara (neni 91 paragrafi (3)),
- nuk mbahet ose mbahet dhe leshohet dokumentacioni pedagogjik në kundërshtim me nenet 99 dhe 100 të këtij ligji,
- leshon dokumente publike në kundërshtim me ligjin (neni 101 paragrafi (2)),
- përdor libra shkollorë që nuk janë lejuar nga ministri (neni 112 paragrafi (7)),
- vepron në kundërshtim me nenin 117 paragrafet (1), (2) dhe (3) të këtij ligji,
- nuk e parandalon shitjen e librave shkollorë, revistave dhe literatures tjetër nga ana e punonjesve dhe personave të tjerë në shkollat fillore (neni 123 paragrafi (2)),
- vepron në kundërshtim me nenin 126 paragrafin (1), alinetë 2 dhe 3 të këtij ligji,
- nuk kontraktin sigurim perkates për pergjegjesi nga demin i shkaktuar (neni 167) dhe
- nuk mundeson kryerje të mbikeqyrjes mbi ligjshmerine dhe mbikeqyrje inspektimi (neni 168).

(2) Gjore në shumen prej 1.500 deri më 2.000 euro në kundërvlere në denare do t'i kumtohet drejtorit të shkollës fillore, nese:

- bën zgjedhjen e arsimtareve dhe bashkepunetoreve profesionale në kundërshtim me nenet 80, 82 dhe 84 të këtij ligji,
- vepron në kundërshtim me nenin 85 paragrafet (6), (7), (8) dhe (9) të këtij ligji dhe
- arsimtarit nuk i jep aktvendim të ri për orarin e punes (neni 95 paragrafi (2)).

(3) Gjore në shumen prej 500 deri më 800 euro në kundërvlere në denare do t'i kumtohet për kundërvajtje arsimtarit, nese:

- bën keqtrajtim fizik dhe psikik mbi nxenesit (neni 53),
- si mesues i grupit klasor perkatesisht si udheheqes i paraleles nuk e njofton prindin për suksesin e nxenesit më së paku dy here në çdo gjysmëvjetor (neni 67),
- si mesues klasor perkatesisht si udheheqes i paraleles notat vjetore prinderve nuk ua njofton në mbledhje prinderore e cila mbahet tre dite pas dites së mbajtjes së mbledhjes së keshillit të arsimtareve në të cilin perfundohen notat vjetore të nxenesve (neni 72 paragrafi (1)),
- si mentor nuk harton program dhe raport nga neni 85 paragrafi (8) i këtij ligji,
- mesimin nuk e planifikon në forme të shkruar ose elektronike (neni 86 paragrafi (2) alineja 1),
- nuk e mban dokumentacionin pedagogjik ose e mban dhe leshon në kundërshtim me nenet 99 dhe 100 të këtij ligji,
- leshon dokumente publike në kundërshtim me kete ligj (neni 101 paragrafi (2)),
- përdor libra shkollorë që nuk janë lejuar nga ministri (neni 112 paragrafi (7)) dhe
- shet libra shkollorë, revista dhe literature tjetër në shkollat fillore (neni 123 paragrafi (2)).

(4) Gjore në shumen prej 400 deri në 700 euro në kundërvlere në denare do t'i kumtohet për kundërvajtje prindit perkatesisht tutorit, nese:

- nuk i mundeson femijes së vet ta permbushë obligimin për arsim dhe edukim të detyrueshem fillor (neni 5) dhe
- nxenesi nuk është regjistruar në afatin e percaktuar në nenin 47 paragrafin (1) të këtij ligji.

Neni 173

Organ kompetent për kumtimin e sanksioneve për kundërvajtje është gjykata kompetente.

Neni 174

Para paraqitjes së kerkeses për procedure për kundërvajtje, për kundërvajtjet e parapara me kete ligj, Inspektorati Shtetëror i Arsimit dhe inspektorët e autorizuar mbajnë procedure për barazim në perputhje me Ligji për barazim.

XVI. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PERFUNDIMTARE

Neni 175

(1) Shkolla fillore në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, e harmonizon organiken, punen, statutin dhe aktet e tjera të saj me kete ligj.

(2) Deri në miratimin e akteve nga paragrafi (1) i këtij neni, zbatohen aktet ekzistuese të shkollës fillore nese nuk janë në kundërshtim me kete dhe ligj tjetër.

Neni 176

(1) Aktet nenligjore të parapara me kete ligj, do t'i miratoje ministri në afat prej një viti nga dita e hyrjes së tij në fuqi, pervec akteve të parapara në nenin 129 të këtij ligji, të cilat ministri do t'i miratoje në afat prej tre muajsh pas themelimit të Qendres shtetërore të provimeve, si dhe dispozites nga neni 71 paragrafi (6) i këtij ligji të cilin ministri do ta nxjerre deri më 31 dhjetor të vitit 2008.

(2) Deri në miratimin e akteve nga neni 129 të këtij ligji, do të zbatohet Rregullorja e procedures dhe menyres së dhenies të provimit për drejtor të shkollës fillore, si dhe e formes dhe permbajtjes së vertetimit për provimin e dhene për drejtor ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 36/2005).

Neni 177

Deri në miratimin e akteve të parapara me kete ligj do të zbatohet aktet ekzistuese.

Neni 178

Procedurat e filluara para hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të perfundoje në perputhje me Ligjin për arsim fillor ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 63/2004/ 82/2004, 55/2005, 81/2005, 113/2005, 35/2006, 70/2006 dhe 51/2007).

Neni 179

(1) Nxenesit që janë regjistruar në shkollat fillore para vitit shkollor 2006/2007 e vazhdojnë shkollimin sipas planit dhe programeve arsimore për arsim fillor tetevjetar deri në kryerjen e arsimit të tyre fillor.

(2) Nxenesit të cilet në vitin shkollor 2006/2007 percjellin vit pergatitor, në vitin shkollor 2008/2009 e vazhdojnë shkollimin në klase të trete sipas planit dhe programeve arsimore për arsim fillor nentevjetar.

Neni 180

Nxenesit e regjistruar në shkollën fillore perfundimisht me vitin shkollor 2006/2007 do të vleresohen me nota me numra prej klases së katert deri në të teten të arsimit fillor tetevjetar, deri në kryerjen e arsimit fillor.

Neni 181

(1) Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, arsimtaret me arsim të lartë në shkollat fillore me përvojë pune mbi dhjetë vjet në arsim vazhdojnë t'i kryejnë punët në vendet e punës në të cilat janë hasur.

(2) Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, arsimtaret me arsim të lartë në shkollat fillore me përvojë pune deri në dhjetë vjet në arsim vazhdojnë t'i kryejnë punët në vendet e punës në të cilat janë hasur, deri në kryerjen e arsimit sipëror përkatës.

(3) Arsimtaret nga paragrafi (2) i këtij neni, e kanë për detyrë të kryejnë arsim sipëror përkatës më së voni për karakterin vjet nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, në të kundërtën ju pushon marrëdhënia e punës.

Neni 182

(1) Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, arsimtaret që mbajnë mesim në shkollat të vecanta fillore dhe paralele në shkollat fillore me përvojë pune mbi njëzet vjet në arsim vazhdojnë t'i kryejnë punët në vendet e punës në të cilat janë hasur.

(2) Arsimtaret të cilët nuk i permbushin kushtet nga paragrafi (1) i këtij neni, kanë për detyrë të kryejnë arsim përkatës më së voni për dy vjet nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 183

Dispozitat e nenit 8 të këtij ligji do të zbatohen prej vitit 2012.

Neni 184

Drejtorët e shkollave fillore të emëruar para hyrjes në fuqi të këtij ligji, vazhdojnë t'i kryejnë funksionet e tyre deri në skadimin e kohës për të cilën janë emëruar.

Neni 185

(1) Nostrifikimi përkatësisht ekuivalenca e deftesës e bërë në republikat dhe krahinat autonome të ish Republikës Socialiste Federative të Jugosllavise, deri më 1 shtator të vitit 1991, ka vlerë të njëjtte në territorin e Republikës së Maqedonise.

(2) Deftesat e personave të cilët arsimin e kanë kryer në ish republikat, përkatësisht shtetet e Republikës Socialiste Federative të Jugosllavise deri më 1 shtator të vitit 1995, ju njihen pa zbatimin e procedurës për nostrifikim.

Neni 186

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, Enti për rehabilitimin e femijeve me degjim të demtuar "Koco Racin" - Manastir, Shkolla e vecante fillore "Idnina" - Shkup, Institucioni publik për perkujdesjen e femijeve me probleme edukative-sociale - Shkup, Institucioni publik - Enti për rehabilitimin e femijeve dhe të rinjve - Shkup, Institucioni publik - Enti për perkujdesjen, edukimin dhe arsimin e femijeve dhe të rinjve "Ranka Milanoviq" - Shkup, Shkolla e vecante për arsim fillor të femijeve me pengesa në zhvillimin psikik "D-r Zlatan Sremac" - Shkup, Institucioni publik - Enti për mbrojtje dhe rehabilitim "Banja Bansko" - Strumice, Shkolla e vecante fillore për nxenes me nevojë të vecanta edukative-arsimore "Shen Klimenti i Ohrit" - Novo Sello dhe Shkolla e vecante fillore me konvikt për nxenes "Maca Gjorgjieva Ovcarova" - Veles, të cilave nuk u janë transferuar të drejtat themeluese të komunes, vazhdojnë me punë si shkolla fillore shtetërore, në përputhje me dispozitat e këtij ligji.

Neni 187

Në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, shfuqizohet Ligji për arsimin fillor ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 63/2004, 82/2004, 55/2005, 81/2005, 113/2005, 35/2006, 70/2006 dhe 51/2007).

Neni 188

(1) Dispozita e nenit 26 të këtij ligji, do të fillojë të zbatohet nga 1 shtatori i vitit 2008.

(2) Dispozitat e neneve 43 dhe 44 të këtij ligji, do të fillojë të zbatohet nga 1 shtatori i vitit 2012.

(3) Dispozita e nenit 85 paragrafi (7) të këtij ligji, do të fillojë të zbatohet me ditën e hyrjes në fuqi të aktit nga neni 85 paragrafi (13) të këtij ligji.

(4) Dispozitat e nenit 92 të këtij ligji, do të fillojnë të zbatohen tre vjet nga hyrja në fuqi e këtij ligji.

Neni 189

Me ditën e themelimit të Qendres Shtetërore të Provimeve, testet e standardizuara nga neni 71 paragrafi (3) të këtij ligji, të cilat i harton Byroja, vazhdon t'i hartojë Qendra Shtetërore e Provimeve.

Neni 190

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonise".

1952.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ТЕХНОЛОШКИ ИНДУСТРИСКИ РАЗВОЈНИ ЗОНИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за технолошки индустриски развојни зони,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3353/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ТЕХНОЛОШКИ ИНДУСТРИСКИ РАЗВОЈНИ ЗОНИ

Член 1

Во Законот за технолошки индустриски развојни зони („Службен весник на Република Македонија” број 14/2007), во членот 1 на почетокот на членот се додава „(1)” и се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Овој закон претставува шема на помош согласно со прописите за државна помош.”

Член 2

Во членот 2 зборовите: „на Република Македонија на надворешно трговскиот пазар, зголемување на извозот” се бришат.

Член 3

Во членот 4 став (1) по точката 3 се додаваат три нови точки 4, 5 и 6, кои гласат:

„4. „Државна помош” е секоја помош доделена од давателот на државната помош, во секој облик, со која се создаваат поволности за определени претпријатија, производство на одредени стоки или давање на одредени услуги;

5. “Интензитет на помошта” е износ на помошта изразен во процент на оправдани инвестициски трошоци или во процент на пресметаните трошоци за плати за сите работни места создадени со инвестицискиот проект;

6. “Давател на државна помош” е Владата на Република Македонија и органите на државната управа;”

Во точката 4 која станува точка 7 втората реченица се брише и се додава нова точка 8, која гласи:

“8. “Мало претпријатие” е претпријатие кое има помалку од 50 вработени и има годишен обрт кој не преминува 7 милиони евра во денарска противвредност или вкупен биланс на состојба кој не преминува 5 милиони евра во денарска противвредност;”.

Во точката 5 која станува точка 9 се додава нова реченица која гласи: „Основач на технолошка индустриска развојна зона може да биде правно лице кое дејноста на основач ја врши согласно со договорите за јавно приватно партнерство.”

По точката 9 се додаваат седум нови точки 10, 11, 12, 13, 14, 15 и 16, кои гласат:

“10. „Почетна инвестиција” е инвестиција во материјални и нематеријални средства во врска со:

- воспоставување на ново претпријатие,
- надградба на постоечко претпријатие,
- диверзификација на производството на едно претпријатие со нови, дополнителни производи и
- фундаментална промена на севкупниот производствен процес на постоечкото претпријатие.

Инвестицијата за замена не се смета за почетна инвестиција;

11. „Материјални средства” се средства во врска со земјиште, згради и постројки/машинерија. Во случај на преземање на едно претпријатие, само трошоците за купување на имот од трети страни треба да се земат предвид, доколку трансакцијата се случи согласно со пазарните услови;

12. „Нематеријални средства” се средства вклучени со трансферот на технологија преку преземање на правата на патент, лиценци, know-how, или непатентирано техничко знаење.

За малите и средни претпријатија, целосните трошоци за инвестиции во нематеријални средства со трансфер на технологија преку преземање на правата на патент, лиценци, know-how, или непатентирано техничко знаење може секогаш да се земат предвид. За големите претпријатија, ваквите трошоци се оправдани само до граница од 50% од вкупните оправдани инвестициски трошоци за проектот;

13. „Претпријатие со потешкотии” е претпријатие со растечки загуби, опаѓачки промет, зголемени залихи, вишок на капацитет, пад на готовинските приливи, растечки долгови, трошоци за растечки каматни стапки и опаѓачка, или нулта вредност на активата, во случај на претпријатие каде што барем некои од членовите имаат неограничени обврски за долгот на претпријатието, каде што повеќе од половина од капиталот е исчезнат од сметките на претпријатието и повеќе од една четвртина на капиталот е загубен во претходните 12 месеца, како и во сите случаи каде што се исполнети условите за отворање на стечајна постапка според прописите за стечај. Во секој случај, претпријатие со потешкотии е квалификувано само таму каде што, јасно, не може да закрепне преку нејзините ресурси или со фондови кои ги добива од нејзините сопственици/акционери или од пазарни извори;

14. “Регионална помош” е помош која одговара на регионалните политички цели на Република Македонија, поддржувајќи почетна инвестиција или создавање на работно место кое е поврзано со инвестиција;

15. “Создавање на работно место” е нето зголемување на бројот на вработените кои директно се вработени во претпријатие споредено со просекот во прет-

ходните 12 месеца. Секое изгубено работно место во текот на тој период од 12 месеца мора да биде одземено од бројот на работни места создадени во текот на истиот период.

Износот на помошта не смее да надмине одреден процент од трошоците за плата за лицето кое е вработено, пресметан во период од две години. Процентот е еднаков на интензитетот дозволен во законски регулирани услови и процедура за давање на помош за вработување;

16. “Средно претпријатие” е претпријатие кое има помалку од 250 вработени и има годишен обрт кој не преминува 40 милиони евра во денарска противвредност, или вкупен биланс на состојба кој не преминува 27 милиони евра во денарска противвредност и кои не се во сопственост од 25% или повеќе од капиталот или гласачките права на едно претпријатие, или здружени од повеќе претпријатија, кои спаѓаат надвор од дефиницијата за мали и средни претпријатија;”.

Точките 6, 7 и 8. стануваат точки 17, 18 и 19.

По точката 19 се додава нова точка 20, која гласи:

“20. “Трошоци за плата” е вкупната сума која треба да ја плати примателот на државната помош во врска со односните вработувања, која се состои од бруто плата, данок и задолжителни придонеси за социјално осигурување;”.

Точките 9, 10, 11, 12, 13, 14 и 15 стануваат точки 21, 22, 23, 24, 25, 26 и 27.

Член 4

По членот 4 се додава нов член 4-а, кој гласи:

“Член 4-а

(1) На корисниците во зоните се доделува државна помош во облик на регионална помош според условите утврдени со овој закон. Регионална помош може да се додели за почетно инвестирање во материјални и нематеријални средства (патенти, лиценци, know-how или непатентирано техничко знаење).

(2) Регионална помош, во смисла на овој закон, не може да се доделува на претпријатија со потешкотии.

(3) Придонесот на примателот на помошта треба да изнесува најмалку 25% од оправданите инвестициски трошоци и притоа тој придонес да не биде производ на државна помош.

(4) Максималниот интензитет на регионалната помош изнесува најмногу до 50% од оправданите инвестициски трошоци или од трошоците за плата за новоотворени работни места за период од две години.

(5) Максималниот интензитет на регионалната помош за мали претпријатија изнесува најмногу до 70%, а за средни претпријатија најмногу до 60% од оправданите инвестициски трошоци или од трошоците за плата за новоотворени работни места за период од две години.

(6) На претпријатијата во технолошките индустриски развојни зони, на кои им е доделена државна помош, не може да им се додели друга регионална помош.

(7) Во име на Владата на Република Македонија, како давател на државна помош, Агенцијата за странски инвестиции на Република Македонија склучува договор во кој е определена државната помош која се доделува на корисникот на зоната, согласно со овој закон.

(8) Давателите на државна помош се должни согласно со овој закон секоја година до 28 февруари да доставуваат на Дирекцијата за технолошки индустриски развојни зони информации за доделената државна помош за изминатата година.

(9) Дирекцијата за технолошки индустриски развојни зони води евиденција за доделената државна помош и во име на давателот на државна помош доставува годишен извештај до Комисијата за заштита на конкуренцијата еднаш годишно најдоцна до 31 март во тековната за претходната година.”

Член 5

Членот 5 се менува и гласи:

“(1) Даночниот обврзник, корисник на зоната, подлежи на ослободувања и олеснувања од плаќање на:

1) данокот на добивка за период од десет години од започнувањето на вршењето на дејност во зоната, под услови утврдени со овој закон и

2) персоналниот данок на доход на примањата по основ на платите на вработените лица, во висина од 50% за период од пет години, од започнувањето на вршење на дејност во зоната, под услови утврдени со овој закон.

(2) Прометот на добра и услуги во технолошките индустриски развојни зони, освен прометот наменет за крајна потрошувачка, не е предмет на оданочување со данок на додадена вредност.

(3) Од плаќање на данок на додадена вредност се ослободува увозот на добра во технолошките индустриски развојни зони, под услов добрата да не се пуштени во слободен промет, односно не се наменети за крајна потрошувачка.”

Член 6

Во членот 6 став (1) зборовите: „Основачот и/или корисникот” се заменуваат со зборот „Корисникот”.

Ставот (4) се менува и гласи:

„Корисникот на зоната може да користи поволност за увоз на опрема согласно со членот 42 од овој закон.”

Член 7

По членот 6 се додава нов член 6-а, кој гласи:

“Помош за обука и усовршување

Член 6-а

(1) На корисникот на зоната кој обезбедува нови вработувања може да се додели помош за оправданите трошоци за образование во форма на посебно или општо усовршување на работниците:

1) посебно усовршување од ставот (1) на овој член е предвидено за стекнување на теоретско и практично знаење применливо за сегашните или идните работни места на претпријатието коешто е корисник на државната помош и

2) општото усовршување од ставот (1) на овој член е предвидено за стекнување на теоретско и практично знаење применливо за сегашните или идните работни места на претпријатието корисник на државната помош, но и за други претпријатија или во други активности, коишто значително ги зголемуваат можностите за вработување на работникот.

(2) Помош од овој член може да биде доделена во износ до 50% од оправданите трошоци во случај на општото усовршување и во износ до 25% од оправданите трошоци во случај на посебното усовршување.

(3) Интензитетот на помошта од ставот (2) на овој член може да биде зголемен за:

- 10% од оправданите трошоци со цел за посебно усовршување и за 20% од оправданите трошоци со цел за општо професионално усовршување кај мали и средни претпријатија,

- 10% од оправданите трошоци на територијата на Република Македонија и

- 10% од оправданите трошоци, доколку професионалното усовршување треба да го искористат лица кои имаат потешкотии да најдат вработување.

(4) Интензитетот на државната помош од ставот (3) на овој член може да се кумулира.

(5) Оправданите трошоци со цел за усовршување, согласно со ставот (1) од овој член се:

- трошоците за предавачот,

- патните трошоци на предавачот и лицата кои се вклучени во усовршување,

- други тековни трошоци,

- трошоците поврзани со амортизирањето на машините и опремата во согласност со опсегот на нивната употреба, со цел за професионално усовршување,

- трошоците за консултации во врска со проектот за усовршување и

- трошоците на учесниците во проектот за професионално усовршување во износ на сите оправдани трошоци од овој став.”

Член 8

Членот 8 се менува и гласи:

“(1) Корисникот на зоната кој врши некоја од дејностите утврдени во членот 7 на овој закон, ги остварува и следниве погодности:

1) по исклучок од одредбите на Законот за градежното земјиште, корисниците на зоната се ослободени од плаќање на надоместокот за уредување на градежното земјиште;

2) надоместокот за уредување на градежното земјиште за кој се ослободени корисниците на зоната го надоместува Владата на Република Македонија во корист на единиците на локалната самоуправа;

3) по исклучок од одредбите на Законот за заштита и спасување, корисникот на зоната се ослободува од обврска да гради засолниште при градба на објекти во зоната, како и од плаќање на придонес за изградба, одржување и опремување на засолништето и

4) Владата на Република Македонија може да учествува во трошоците за изградба на градежен објект за корисник во зоната во висина до 500.000 евра во денарска противвредност под следниве критериуми:

- 100.000 евра во денарска противвредност - за инвестициони вложувања од 1 до 2 милиони евра во денарска противвредност или 20 нови вработувања,

- 200.000 евра во денарска противвредност - за инвестициони вложувања од 2 до 5 милиони евра во денарска противвредност или 40 нови вработувања,

- 300.000 евра во денарска противвредност - за инвестициони вложувања од 5 од 10 милиони евра во денарска противвредност или 60 нови вработувања,

- 400.000 евра во денарска противвредност - за инвестициони вложувања од 10 од 15 милиони евра во денарска противвредност или 80 нови вработувања и

- 500.000 евра во денарска противвредност - за инвестициони вложувања над 15 милиони евра во денарска противвредност или над 100 нови вработувања.

За исполнување на условите од точката 4 на овој став, на предлог на Дирекцијата за технолошки индустриски развојни зони одлучува Владата на Република Македонија во рок кој не може да биде подолг од 30 дена од денот на поднесувањето на предлогот.

(2) По исклучок од одредбите на Законот за градежното земјиште основачот на зоната е ослободен од плаќање на надоместок за уредување на градежното земјиште. Надоместокот за уредување на градежното земјиште за кој е ослободен основачот на зоната, го надоместува Владата на Република Македонија во корист на единиците на локалната самоуправа.

(3) Земјиштето за основање на зона се дава под закуп на основачот на зона за период до 99 години.

(4) Земјиштето во зоната се дава под закуп од основачот на зоната на корисниците за период до 99 години.

(5) Периодот на закуп на земјиштето и висината на закупнината на земјиштето за основачите на зона, како и за корисници на зона кога Владата на Република Македонија е основач, ги определува Владата на Република Македонија за секој поединечен случај.

(6) Корисникот на зоната е должен на доделеното земјиште за користење да започне со градба во рок од девет месеца од склучувањето на договорот за закуп, а најдоцна за 30 месеца да заврши со градбата и да почне со производство.

(7) Договорот за закуп на земјиштето еднострано се раскинува, доколку закупецот на земјиштето во рок од девет месеца од денот на потпишувањето на договорот за закуп не започне со градба на градежниот објект и ако во рок од 30 месеца не започне со производство.”

Член 9

Членот 9 се менува и гласи:

„(1) Корисникот на зоната остварува даночни ослободувања и олеснувања, ако:

1) врши нова дејност, а не ја пренесува дејноста од друго подрачје на Република Македонија во зоната;

2) нема ненамирени пристигнати даночни или царински обврски и

3) не е отворена стечајна постапка.

(2) За остварување на даночни ослободувања и олеснувања од членот 5 став (1) точки 1 и 2 на овој закон, корисникот на зоната поднесува даночно барање до надлежниот даночен орган преку Дирекцијата за технолошки индустриски развојни зони до 31 март наредната година.

(3) Согласно со ставот (2) од овој член кон даночното барање корисникот на зоната е должен да приложи:

1) договор за вршење дејност со основачот на зоната;

2) решение од членот 29 став (4), односно решение од членот 33 став (3) на овој закон;

3) годишна сметка и даночен биланс за претходната година заедно со образец СПД – Структура на приходите по дејности;

4) доказ од Централниот регистар за тековна состојба на бонитетот на корисникот не постар од шест месеца;

5) уверение издадено од надлежен орган дека корисникот на зоната нема пристигнати, а ненамирени даночни и царински обврски и

6) уверение издадено од надлежен суд и Централниот регистар дека над корисникот на зоната не е отворена стечајна постапка или постапка за ликвидација.

(4) Врз основа на одлуката за компатибилност на доделена државна помош на Комисијата за заштита на конкуренцијата согласно со овој закон даночниот орган донесува решение за даночно ослободување.

(5) Доказите од ставот (3) точки 1, 2 и 4 на овој член се поднесуваат во рок од 15 дена по добивање на решението за започнување со работа од Дирекцијата за технолошки индустриски развојни зони.

(6) Доказите од ставот (3) точки 3, 5 и 6 на овој член се поднесуваат секоја година од работењето во зоната, најдоцна до 31 март во тековната година.

(7) Доколку се исполнети условите од овој член, даночниот орган ја спроведува одлуката на Комисијата за заштита на конкуренција и на корисникот му издава решение за соодветно даночно ослободување и олеснување во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето. Истото го доставува до Дирекцијата за технолошки индустриски развојни зони во рок од осум дена од денот на донесувањето.”

Член 10

Во членот 10 став (3) по зборот „просторни” се додава зборот „инфраструктурни”.

Член 11

Во членот 11 став (1) по зборовите: „просторен план” сврзникот „или” се заменува со записка, а по зборовите: „урбанистички план” се додаваат зборовите: „или со урбанистички проект”.

Член 12

Во член 12 став (2) точка 13 на крајот од реченицата сврзникот „и” се заменува со точка и записка и се додаваат две нови точки 14 и 15, кои гласат:

“14) води евиденција за доделената државна помош и во име на давателот, односно давателите на државна помош подготвува годишен извештај и го доставува до Комисијата за заштита на конкуренција еднаш годишно, најдоцна до 31 март во тековната година за претходната година;

15) го известува даночниот орган за одлуката на Комисијата за заштита на конкуренцијата за компатибилноста и висината на доделената државна помош во вид на даночно олеснување, како и за извештајот со кој се потврдува дека инвестициите и новоотворените работни места се одржани и по истекот на секоја година во рамките на периодот од десет, односно пет последователни години утврдени со членот 5 ставови (1) и (2) од овој закон, најдоцна до 31 март во тековната година за претходната година и “.

Точката 14 станува точка 16.

Во ставот (4) на крајот на реченицата точката се заменува со записка и се додаваат зборовите: „ како и:

- склучува договори за закуп на земјиштето и објектите во зоната со корисниците за кои Владата на Република Македонија дава претходна согласност,

- склучува договори за вршење на дејност со корисниците на зоната,

- обезбедува потребна документација за градење на инфраструктурни и други објекти неопходни за функционирање на зоната, согласно со закон,

- го уредува градежното земјиште и гради инфраструктурни и други објекти до и во зоната,

- управува со земјиштето и објектите до и во зоната кои се сопственост на Република Македонија, согласно со овој закон и

- донесува правила на основачот и тарифник на основачот за извршени услуги на корисници во зона согласно со членот 34 став (1) од овој закон, за кои Владата на Република Македонија дава согласност.”

Член 13

Во членот 13 став (1) сврзникот „и” се заменува со зборот „со”.

Во ставот (2) сврзникот „и” се заменува со зборот „со”, а зборовите: „30 ноември” се заменуваат со зборовите: „31 декември”.

Член 14

Во членот 22 зборовите: „членот 12” се заменуваат со зборовите: „членовите 12 и 34”.

Член 15

Во членот 23 став (6) по зборовите: „Основач на зоната” се става записка и се додаваат зборовите: “освен кога Владата на Република Македонија е основач на зона”.

Член 16

Во членот 25 став (1) по зборот „зона” се става записка и се додаваат зборовите: “освен кога основач е Владата на Република Македонија”.

Член 17

Во членот 26 став (5) точка 4 сврзникот „и” се заменува со точка и записка.

Во точката 5 точката се заменува со сврзникот „и” и се додава нова точка 6, која гласи:

“6) остапува спротивно на одредбите од овој закон.”

По ставот (6) се додава нов став (7), кој гласи:

„ (7) Против одлуката за одземање на согласност од ставот (5) на овој член не е дозволена жалба и може да се поведе управен спор.”

Член 18

Во членот 27 се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) За измената, во смисла со ставот (1) од овој член, основачот е должен да ја започне постапката во рок од 30 дена од моментот на настанување на измената.”

Член 19

Во членот 28 став (2) по зборот „обезбеди” се додаваат зборовите: „без надоместок”.

Член 20

Во членот 34 став (1) по зборот „природата” точка-та се брише и се додаваат зборовите: „и донесува тарифник за извршените услуги на корисници во зоната”.

Во ставот (4) по зборот „Правилата” во првата реченица и по зборот „правилата” во втората реченица се додаваат зборовите: „и тарифникот”.

Член 21

Во членот 35 став (1) зборовите: „поврзани со извоз” се бришат.

Член 22

Во членот 42 ставот (1) се менува и гласи:

„Опремата која се распоредува во главите 84, 85, 86, 87, 88, 89 и 90 од Царинската тарифа и резервните делови за таа опрема, која претставува странска стока и која како дел од инвестициите на корисникот на зоната е наменета за вршење на дејност во зоната не подлежи на плаќање на увозните давачки пропишани со Законот за царинската тарифа.”

Ставот (3) се менува и гласи:

„За опремата за која е користена поволноста од ставот (1) на овој член, која се изнесува на преостанатото царинско подрачје на Република Македонија се плаќаат увозни давачки чија висина се определува врз основа на елементите за утврдување на увозните давачки што важат во моментот на изнесувањето.”

Ставовите (4) и (5) се бришат.

Ставовите (6) и (7) стануваат ставови (4) и (5).

Член 23

Во членот 43 алинеја 4 сврзникот „или” се заменува со записка.

По алинејата 5 се додаваат две нови алинеи 6 и 7, кои гласат:

„- основачот не достави извештај за работењето на зоната согласно со членот 32 на овој закон или

- основачот не донесе правила согласно со членот 34 на овој закон.”

Член 24

Во членот 46 став (1) се додава нова точка 6, која гласи:

„ 6) не поднесе Барање за измена на зоната во рок утврден согласно со членот 27 став (3) на овој закон.”

Член 25

Во членот 47 став (1) точката 2 се менува и гласи:

„2) не ја стави на увид опремата и резервните делови на царинскиот орган при нивното изнесување на територијата на Република Македонија согласно со членот 42 став (3) од овој закон;”

Член 26

Членот 52 се менува и гласи:

(1) Членот 9 став (1) точка 1 од овој закон престанува да се применува со денот на пристапувањето на Република Македонија кон Европската унија.

(2) Членот 42 став (1) од овој закон престанува да се применува со денот на пристапувањето на Република Македонија кон Европската унија.”

Член 27

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR ZONAT TEKNOLOGJIKE ZHVILLIMORE INDUSTRIALE

Neni 1

Në Ligjin për zonat teknologjike zhvillimore industriale (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numer 14/2007), në nenin 1 në fillim të nenit shtohet “(1)” dhe shtohet paragrafi i ri (2), si vijon:

“(2) Ky ligj e paraqet skemen e ndihmes, në pajtim me dispozitat për ndihme shtetërore.”

Neni 2

Në nenin 2, fjalet: “të Republikës së Maqedonisë në tregun e tregtise së jashtme, rritjen e eksportit” fshihen.

Neni 3

Në nenin 4 paragrafi (1) pas pikes 3, shtohen tri pika të reja 4, 5 dhe 6 si vijojne:

“4. “Ndhime shtetërore” është secila ndihme e ndare nga dhenesi i ndihmes shtetërore, në çdo formë, me të cilën krijohen privilegje për ndermarrjet e caktuara, prodhimin e mallrave të caktuara ose ofrimin e shërbimeve të caktuara;

5. “Intensiteti i ndihmes” është shumica e ndihmes, e shprehur në përqindje të shpenzimeve të arsyeshme investuese, ose në përqindje të shpenzimeve të perlllogaritura për rroga për të gjitha vendet e punës, të krijuara me projektin investues;

6. “Dhenesi i ndihmes shtetërore” janë Qeveria e Republikës së Maqedonisë dhe organet e administratës shtetërore;”

Në pikën 4 e cila behet pika 7, fjalia e dyte fshihet dhe shtohet pika e re 8, si vijon:

“8. “Ndermarrje e vogël” është ndermarrja që ka më pak se 50 punonjes dhe ka qarkullim vjetor që nuk i tejkalon 7 milione euro me kundërvlerë në denare, ose bilanc të përgjithshëm të gjendjes që nuk i tejkalon 5 milion euro me kundërvlerë në denare;”

Në pikën 5 e cila behet pika 9, shtohet fjalia e re, si vijon: “Themeluesit e zones teknologjike zhvillimore industriale, mund të behet personi juridik, i cili veprimtarinë e themeluesit e kryen në pajtim me marrëveshjet për partneritet publik privat.”

Pas pikes 9 shtohen shtate pika të reja 10, 11, 12, 13, 14, 15 dhe 16, si vijojne:

“10. “Investim fillestar” është investimi në mjete materiale dhe jomateriale, lidhur me:

- krijimin e ndermarrjes së re,
- mbindertimin e ndermarrjes ekzistuese,
- diversitetin e prodhimit të një ndermarrjeje me prodhim të reja, plotësuese dhe
- ndryshimin fundamental të procesit të përgjithshëm prodhues të ndermarrjes ekzistuese.

Investimi për zëvendësim nuk konsiderohet si investim fillestar;

11. “Mjete materiale” janë mjetet lidhur me truallin, ndërtesat dhe stabilimentet/makinerinë. Në rastin e marrjes së një ndermarrjeje, vetëm shpenzimet për blerjen e pronës nga palet e treta duhet të merren parasysh, nëse transakcioni kryhet në pajtim me kushtet e tregut;

12. “Mjete jomateriale” janë mjetet e përfshira me transferimin e teknologjisë përmes marrjes së të drejtave të patentës, licencave, know-how, ose njohurisë teknike të patentuar.

Për ndermarrjet e vogla dhe të mesme, shpenzimet e përgjithshme për investime në mjete jomateriale, me transferimin e teknologjise përmes marrjes së të drejtave të patentës, licencave, know-how, ose njohurise teknike të papatentuar, mundet perhere të merren parasysh. Për ndermarrjet e medha, shpenzimet e ketilla jane të arsyeshme vetem deri në kufizim prej 50%, nga shpenzimet e përgjithshme të arsyeshme investuese;

13. "Ndermarrje me veshtiresi" është ndermarrja me humbje në rritje, qarkullim në renie, rezerva të shtuara, teprice kapaciteti, renie të hyrjeve me para të gatshme, rritje të borxheve, shpenzime për shkallet e rritura të kamates dhe vlerë rene apo zero e aktives, në rastin e ndermarrjes ku së paku disa nga anetaret kane obligime të pakufizuara për borxhin e ndermarrjes, ku më teper se gjysma e kapitalit ka humbur nga llogarit e ndermarrjes, dhe më teper se një e katërta e kapitalit ka humbur në 12 muajt paraprake, si dhe në të gjitha rastet kur jane të plotesuara kushtet për hapjen e procedures për falimentim sipas dispozitave për falimentim. Në secilin rast, ndermarrje me veshtiresi është e kualifikuar vetem atje ku në menyre të qarte, nuk mund të forcohet përmes resurseve të saja ose me fondet që i merr nga pronaret/aksionaret e saj ose nga burimet e tregut;

14. "Ndhime rajonale" është ndihma që i pergjigjet qelimeve rajonale politike të Republikës së Maqedonisë, duke e permbajtur investimin fillestar ose krijimin e vendit të punes që lidhet me investimin;

15. "Krijimi i vendit të punes" është zmadhimi neto i punonjesve, që jane të punesuar drejtpërdrejt në ndermarrje, duke e krahasuar me mesataren në 12 muajt paraprake. Secili vend i punes i humbur gjate asaj periudhe prej 12 muajsh, doemos duhet të hiqet nga numri i vendeve të punes të krijuara gjate periudhes së njejte.

Shuma e ndihmes nuk guxon që ta tejkalojë perqindjen e caktuar të shpenzimeve të rrogës për personin që është i punesuar, të llogaritur në periudhen prej dy vitesh. Perqindja është e barabarte me intensitetin e lejuar në kushtet e rregulluara me ligj dhe procedures për dhenien e ndihmes për punesim;

16. "Ndermarrje e mesme" është ndermarrja që ka më pak se 250 punonjes dhe ka qarkullim vjetor që nuk i tejkalon 40 milione euro me kundervlere në denare, ose bilancin e përgjithshem të gjendjes që nuk i tejkalon 27 milione euro me kundervlere në denare, dhe që nuk jane në pronesi prej 25% ose më teper nga kapitali apo të drejtat e votes së një ndermarrjeje, ose të bashkuara nga më teper ndermarrjeje, që bejne pjese jashte definicionit për ndermarrje të vogla apo të mesme;"

Pikat 6, 7 dhe 8 behen pika 17, 18 dhe 19.

Pas pikës 19 shtohet pika e re 20, si vijon:

"20. "Shpenzimet e rrogës" është shuma e përgjithshme që duhet ta paguaje pranuesi i ndihmes shtetore, lidhur me punesimet perkatese, që perbehet nga rroga bruto, tatimi dhe kontributet e obligueshme për sigurimin social;"

Pikat 9, 10, 11, 12, 13, 14 dhe 15, behen pika 21, 22, 23, 24, 25, 26 dhe 27.

Neni 4

Pas nenit 4 shtohet neni i ri 4-a, si vijon:

"Neni 4-a

(1) Shfrytëzuesve në zona u ndahet ndihma shtetore në forme të ndihmes rajonale, sipas kushteve të percaktuara me kete ligj. Ndhima rajonale mund të ndahet për investimin fillestar në mjete materiale dhe jomateriale (patenta, licenca, know-how ose njohuri teknike të papatentuar).

(2) Ndhima rajonale sipas ketij ligji, nuk mund t'i ndahet ndermarrjes me veshtiresi.

(3) Kontributi i pranuesit të ndihmes, duhet të jete së paku 25% nga shpenzimet investuese të arsyeshme, dhe me kete rast ai kontribut të mos jete prodhim i ndihmes shtetore.

(4) Intensiteti maksimal i ndihmes rajonale, është më së shumti deri në 50% nga shpenzimet investuese të arsyeshme ose nga shpenzimet e rrogës për vendet e reja të hapura të punes, për periudhen prej dy vitesh.

(5) Intensiteti maksimal i ndihmes rajonale për ndermarrjet e vogla është më së shumti deri në 70%, ndersa për ndermarrjet e mesme më së shumti deri në 60% nga shpenzimet investuese të arsyeshme ose nga shpenzimet e rrogës për vendet e reja të hapura të punes, për periudhen prej dy vitesh.

(6) Ndermarrjeve në zonat teknologjike industriale zhvillimore, të cilave u është ndare ndihma shtetore, nuk mund t'u ndahet ndihma tjeter rajonale.

(7) Në emer të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, si dhenes i ndihmes shtetore, Agjencia për investimet e huaja e Republikës së Maqedonisë, lidh marreveshje në të cilen është percaktuar ndihma shtetore e cila i ndahet shfrytëzuesit të zones, në pajtim me kete ligj.

(8) Dhenesit e ndihmes shtetore jane të obliguar që në pajtim me kete ligj, për çdo vit deri më 28 shkurt të dorezojne në Drejtorinë e zonave teknologjike industriale zhvillimore, informata për ndihmen e ndare shtetore për vitin e kaluar.

(9) Drejtoria e zonave teknologjike industriale zhvillimore, mban evidence për ndihmen e ndare zhvillimore, dhe në emer të dhenesit të ndihmes shtetore, e dorezon raportin vjetor te Komisioni për mbrojtjen e konkurrencës një here në vit, më së voni deri më 31 mars të vitit rrjedhes për vitin paraprak."

Neni 5

Neni 5, ndryshon si vijon:

"(1) Detyresi tatimor, shfrytëzues i zones i nenshtrohet lirimeve dhe lehtesimeve nga pagesa e:

1)tatimit mbi fitim për periudhen prej dhjete vitesh, nga fillimi i kryerjes së veprimtarisë në zone, në kushtet e para para me kete ligj dhe

2)tatimit personal mbi të ardhurat e marrjeve në baze të rrogave të personave të punesuar, në lartesi prej 50% për periudhen prej pese vitesh, nga fillimi i kryerjes së veprimtarisë në zone, në kushtet e percaktuara me kete ligj.

(2) Qarkullimi i të mirave dhe sherbimeve në zonat teknologjike industriale zhvillimore, pervec qarkullimit të dedikuar për konsumin final, nuk është lende e tatimit me tatimin mbi vleren e shtuar.

(3) Nga pagesa e tatimit mbi vleren e shtuar, lirohet importi i të mirave në zonat teknologjike industriale zhvillimore, me kusht që të mirat të mos jene leshuar në qarkullim të lire, perkatesisht të mos jene për konsumin final."

Neni 6

Në nenin 6 paragrafi (1) fjalet: "Themeluesi dhe/ose shfrytëzuesi", zevendesohen me fjalen: "Shfrytëzuesi".

Paragrafi (4) ndryshon si vijon:

"Shfrytëzuesi i zones mund të shfrytëzoje privilegje për importin e pajisjes, në pajtim me nenin 42 të ketij ligji."

Neni 7

Pas nenit 6 shtohet neni i ri 6-a, si vijon:

"Ndhima për trajnim dhe persosje

"Neni 6-a

(1) Shfrytëzuesit të zones i cili siguron punesime të reja, mund t'i ndahet ndihma për shpenzime të arsyeshme për arsimim, në forme të persosjes së vecante apo të përgjithshme të punetoreve:

1) persosja e vecante nga paragrafi (1) i ketij neni, parashihet për marrjen e njohurise teorike dhe praktike, të aplikueshme për vendet e punes të tanishme apo të ardhshme të ndermarrjes, që është shfrytëzuese e ndihmes shtetore dhe

2) persosja e pergjithshme nga paragrafi (1) i ketij neni, parashihet për marrjen e njohurise teorike dhe praktike, të aplikueshme për vendet e punes të tanishme apo të ardhshme të ndermarrjes shfrytëzuese e ndihmes shtetërore, por edhe për ndermarrjet e tjera ose në aktivitete të tjera, të cilat në mase të konsiderueshme i rrisin mundësitë për punësimin e punëtorit.

(2) Ndhima nga ky nen mund të ndahet në shumën deri në 50% nga shpenzimet e arsyeshme, në rastin e persosjes së pergjithshme dhe në shumën prej 25% nga shpenzimet e arsyeshme, në rastin e persosjes së vecante.

(3) Intensiteti i ndihmes nga paragrafi (2) i ketij neni, mund të rritet për:

- 10% nga shpenzimet e arsyeshme me qëllim për persosjen e vecante dhe për 20% nga shpenzimet e arsyeshme me qëllim për persosjen e pergjithshme profesionale, të ndermarrjet e vogla dhe të mesme,

- 10% nga shpenzimet e arsyeshme në territorin e Republikës së Maqedonisë dhe

- 10% nga shpenzimet e arsyeshme, nëse persosjen profesionale duhet ta shfrytëzojnë personat që kanë veshitësi për t'u punësuar.

(4) Intensiteti i ndihmes shtetërore nga paragrafi (3) i ketij neni, mund kumulohet.

(5) Shpenzimet e arsyeshme me qëllim persosjeje, sipas paragrafit (1) të ketij neni, janë:

-shpenzimet për ligjeruesin,
-shpenzimet e rruges për ligjeruesin dhe personat që janë përfshirë në persosje,
-shpenzimet e tjera rrjedhese,
-shpenzimet e lidhura me amortizimin e makinave dhe pajisjes, në pajtim me masën e përdorimit të tyre, me qëllim të persosjes profesionale,
-shpenzimet për konsultime lidhur me projektin për persosje dhe

-shpenzimet e pjesëmarrësve në projekt për persosje profesionale, në shumën e të gjitha shpenzimeve të arsyeshme nga ky paragraf."

Neni 8

Neni 8 ndryshohet si vijon:

"(1) Shfrytëzuesi i zones i cili kryen ndonjë nga veprimtaritë e përcaktuara në nenin 7 të ketij ligji, i realizon edhe privilegjet si vijon:

1) me përjashtim të dispozitave të Ligjit për truallin ndertimor, shfrytëzuesit e zones janë të liruar nga pagesa e kompensimit për rregullimin e truallit ndertimor;

2) kompensimin për rregullimin e truallit ndertimor për të cilët janë të liruar shfrytëzuesit e zones e kompenson Qeveria e Republikës së Maqedonisë në interes të njesive të vetadministrimit lokal;

3) me përjashtim të dispozitave të Ligjit për mbrojtje dhe shpëtim, shfrytëzuesi i zones lirohet nga detyrimi të ndërtojë strehimore gjatë ndertimit të objekteve në zone, si dhe pagimin e kontributeve për ndertim, mirembajtje dhe pajisje të strehimores dhe

4) Qeveria e Republikës së Maqedonisë mund të marrë pjesë në shpenzimet për ndertimin e objektit ndertimor për shfrytëzimin në zone në lartësi deri në 500.000 euro me kundërvlerë në denare nën kriteret si vijon:

- 100.000 euro me kundërvlerë në denare - për investime prej 1 deri në 2 milione euro më kundërvlerë në denare ose 20 punësime të reja,

- 200.000 euro me kundërvlerë në denare - për investime prej 2 deri në 5 milione euro më kundërvlerë në denare ose 40 punësime të reja,

- 300.000 euro me kundërvlerë në denare - për investime prej 5 deri në 10 milione euro më kundërvlerë në denare ose 60 punësime të reja,

- 400.000 euro me kundërvlerë në denare - për investime prej 10 deri në 15 milione euro më kundërvlerë në denare ose 80 punësime të reja dhe

- 500.000 euro me kundërvlerë në denare - për investime mbi 15 milione euro më kundërvlerë në denare ose mbi 100 punësime të reja.

Për plotësimin e kushteve nga pika 4 e ketij paragrafi, me propozimin e Drejtorisë për zonat teknologjike zhvillimore industriale vendos Qeveria e Republikës së Maqedonisë në afat i cili nuk mund të jete më i gjatë se 30 dite nga dita e parashtrimit të propozimit.

(2) Me përjashtim të dispozitave të Ligjit për truallin ndertimor, themeluesi i zones lirohet nga pagesa e kompensimit për rregullimin e truallit ndertimor; Kompensimin për rregullimin e truallit ndertimor për të cilën lirohet themeluesi i zones, e kompenson Qeveria e Republikës së Maqedonisë në interes të njesive të vetadministrimit lokal;

(3) Trualli për themelimin e zones i jepet me qira themeluesit të zones për periudhën deri në 99 vjet.

(4) Trualli në zone u jepet me qira nga themeluesi i zones shfrytëzuesve për periudhën deri në 99 vjet.

(5) Periudhën e qiramarrjes së truallit dhe lartësinë e qirase së truallit për themeluesit e zones, si dhe për shfrytëzuesit e zones kur Qeveria e Republikës së Maqedonisë është themelues, i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë për çdo rast individual.

(6) Shfrytëzuesi i zones është i detyruar që në truallin e ndare për shfrytëzim të fillojë me ndertim në afat prej nëntë muajsh nga lidhja e marrëveshjes për qiramarrje, ndërsa më së voni për 30 muaj të mbarojë me ndertimin dhe të fillojë me prodhim.

(7) Marrëveshja për qiramarrje të truallit në mënyrë të njëanshme shkeputet, nëse qiramarrësi i truallit në afat prej nëntë muajsh nga dita e nënshkrimit të marrëveshjes për qiramarrje nuk fillon me ndertim të objektit ndertimor dhe nëse në afat prej 30 muajsh nuk fillon me prodhim."

Neni 9

Neni 9 ndryshohet si vijon:

"(1) Shfrytëzuesi i zones realizon lirime tatimore dhe lehtësime, nëse:

1) bën veprimtari të re, ndërsa nuk e bart veprimtarinë nga rajoni tjetër i Republikës së Maqedonisë në zone;

2) nuk ka detyrime të arritura tatimore të papaguara ose detyrime doganore dhe

3) nuk është e hapur procedura për falimentim.

(2) Për realizimin e lirimeve tatimore dhe lehtësimeve nga neni 5 paragrafi (1) pikat 1 dhe 2 të ketij ligji, shfrytëzuesi i zones i parashtron kërkesë tatimore organit tatimor kompetent përmes Drejtorisë për zona teknologjike zhvillimore industriale deri më 31 mars vitin e ardhshëm.

(3) Në pajtim me paragrafin (2) të ketij neni ndaj kërkesës për tatim shfrytëzuesi i zones është i detyruar t'i bashkëngjijt:

1) marrëveshje për kryerjen e veprimtarisë me themeluesin e zones;

2) aktvendimin nga neni 29 paragrafi (4), perkatesisht aktvendimin nga neni 33 paragrafi (3) i ketij ligji;

3) llogari vjetore dhe bilanc tatimor për vitin paraprak së bashku me formularin SAV -Struktura e të ardhurave ndaj veprimtarive;

4) dëshmi nga Regjistri qendror për vitin rrjedhës të bonitetit të shfrytëzuesit jo më të vjetër se gjashtë muaj;

5) certifikate të leshuar nga organi kompetent se shfrytëzuesi i zones nuk ka detyrime të arritura apo të papaguara tatimore ose doganore dhe

6) certifikate të leshuar nga gjykata kompetente dhe Regjistri qendror se ndaj shfrytëzuesit të zones nuk është hapur procedura për falimentim ose procedura për likuidim.

(4) Në baze të vendimit për kompatibilitet të ndihmes së ndare shtetërore të Komisionit për mbrojtjen e konkurrencës në pajtim me këtë ligj organi tatimor sjell aktvendim për lirim tatimor.

(5) Deshmite nga paragrafi (3) pikat 1, 2 dhe 4 të ketij neni paraqiten në afat prej 15 ditësh pas marrjes së aktvendimit për fillimin me pune të Drejtorise për zona teknologjike zhvillimore industriale.

(6) Deshmite nga paragrafi (3) pikat 3, 5 dhe 6 të ketij neni parashtrihen çdo vit nga puna në zone, më së voni deri më 31 mars të vitit rrjedhes.

(7) Nese jane plotesuar kushtet nga ky nen, organi tatimor e zbaton vendimin e Komisionit për mbrojtjen e konkurrencës dhe shfrytëzuesit i leshon aktvendim për lirim perkates tatimor dhe lehtesim në afat prej 30 ditësh nga dita e parashtrimit të kerkeses. Të njejten ia dergon Drejtorise për zona teknologjike zhvillimore industriale në afat prej tete ditësh nga dita e miratimit."

Neni 10

Në nenin 10 paragrafi (3) pas fjales "hapesinore" shtohet fjala "infrastrukturore".

Neni 11

Në nenin 11 paragrafi (1), pas fjaleve: "plan hapesinor", lidheza "ose" zevendesohet me presje, ndersa pas fjaleve: "plan urbanistik", shtohen fjalet: "ose me projekt urbanistik".

Neni 12

Në nenin 12 paragrafi (2) pika 13 në fund të fjalise lidheza "dhe" zevendesohet me pikepresje dhe shtohen dy pika të reja 14 dhe 15, si vijon:

"14) mban evidence për ndihmen e ndare shtetore dhe në emer të dhenesit, perkatesisht të dhenesit të ndihmes shtetore pergatisin raport vjetor dhe i paraqesin Komisionit për mbrojtjen e konkurrencës një here në vit, më së voni deri në 31 mars në vitin rrjedhes për vitin paraprak;

15) e njofton organin tatimor për vendimin e Komisionit për mbrojtjen e konkurrencës për kompatibilitetin dhe lartesine e ndihmes së ndare shtetore në llojin e lehtesimeve tatimore, si dhe për raportin me të cilin vertetohet se investimet dhe vendet e reja të hapura të punes jane të mbajtura dhe pas skadimit të çdo viti në korniza të periudhes prej 10 perkatesisht pese vite njera pas tjetres të percaktuara në nenin 5 paragrafet (1) dhe (2) të ketij ligji, më së voni deri më 31 mars të vitit rrjedhes për vitin paraprak dhe".

Pika 14 behet pike 16.

Në paragrafin (4), në fund të fjalise pika zevendesohet me presje dhe shtohen fjalet: "si dhe:

- lidh marrevshje për qiramarrje të truallit dhe objekteve në zonen me shfrytëzuesit për të cilet Qeveria e Republikës së Maqedonise jep pelqim paraprak,

- lidh marrevshje për kryerjen e veprimtarise me shfrytëzuesit e zones,

- siguron dokumentacionin e nevojshem për ndertimin e objekteve infrastrukture dhe të tjera të domosdoshem për funksionimin e zones, në pajtim me ligjin,

- e rregullon truallin ndertimor dhe nderton objekte të tjera infrastrukture deri dhe në zone,

- menaxhon me truallin dhe objektet deri dhe në zonen që jane në pronesi të Republikës së Maqedonise, në pajtim me kete ligj dhe

-sjell rregulla të themeluesit dhe tarife të themeluesit për sherbime të bera të shfrytëzuesve në zone në pajtim me nenin 34 paragrafin (1) të ketij ligji, për të cilat Qeveria e Republikës së Maqedonise jep pelqim."

Neni 13

Në nenin 13 paragrafin (1) lidheza "dhe" zevendesohet me fjalen "me".

Në paragrafin (2) lidheza "dhe" zevendesohet me fjalen "me", ndersa fjalet: "30 nentor" zevendesohen me fjalet: "31 dhjetor".

Neni 14

Në nenin 22 fjalet: "neni 12" zevendesohen me fjalet: "nenet 12 dhe 34".

Neni 15

Në nenin 23 paragrafin (6), pas fjaleve: "Themelues i zones" vihet presje dhe shtohen fjalet: "pervec kur Qeveria e Republikës së Maqedonise eshte themelues i zones".

Neni 16

Në nenin 25 paragrafin (1) pas fjales "zona" vihet presje dhe shtohen fjalet: "pervec kur themelues eshte Qeveria e Republikës së Maqedonise".

Neni 17

Në nenin 26 paragrafin (5) piken 4, lidheza "dhe" zevendesohet me pikepresje.

Në piken 5 pika zevendesohet me lidhezen "dhe" dhe shtohet pike e re 6, si vijon:

"6) terhiqet në kundershtrim me dispozitat e ketij ligji."

Pas paragrafit (6) shtohet paragraf i ri (7) si vijon:

"(7) Kunder vendimit për heqjen e pelqimit nga paragrafi (5) i ketij neni nuk lejohet ankese dhe nuk mund të ngrihet kontest administrativ."

Neni 18

Në nenin 27 shtohet paragraf i ri (3), si vijon:

"(3) Për ndryshimin, në kuptim me paragrafin (1) të ketij neni, themeluesi eshte i detyruar ta filloje proceduren në afat prej 30 ditësh nga momenti i ndodhjes së ndryshimit."

Neni 19

Në nenin 28 paragrafin (2) pas fjales "siguron" shtohen fjalet: "pa kompensim".

Neni 20

Në nenin 34 paragrafin (1) pas fjales "natyra" pika shlyhet dhe shtohen fjalet: "dhe sjell tarife për sherbimet e kryera të shfrytëzuesve në zone".

Në paragrafin (4) pas fjales "Rregullat" në fjaline e pare dhe pas fjales "rregullat" në fjaline e dyte shtohen fjalet: "dhe tarifa".

Neni 21

Në nenin 35 paragrafin (1) fjalet: "të lidhura me eksport", fshihen.

Neni 22

Në nenin 42 paragrafi (1) ndryshon si vijon:

"Pajisja e cila shpermdahet në kapitujt 84, 85, 86, 87, 88, 89 dhe 90 nga Tarifa doganore dhe pjeseve rezerve për atë pajisje, që eshte mall i huaj dhe e cila si pjese e investimeve të shfrytëzuesit në zonen e dedikuar për kryerjen e veprimtarise në zone nuk i nenshtrohet pagimit të detyrimeve të importit të percaktuara me Ligjin për tarife doganore."

Paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

"Për pajisjen për të cilen eshte shfrytëzuar lehtesimi nga paragrafi (1) i ketij neni, e cila bartet në rajonin tjetër doganor të Republikës së Maqedonise paguhen detyrimet e importit lartesia e të cilit percaktohet në baze të elementeve për percaktimin e detyrimeve doganore që vlejne në momentin e nxjerrjes."

Paragrafet (4) dhe (5) shlyhen.

Paragrafet (6) dhe (7) behen paragrafe (4) dhe (5).

Neni 23

Në nenin 43 alinene 4, lidheza "ose" zevendesohet me presje.

Pas alinene 5 shtohen dy aline të reja 6 dhe 7 si vijon:

"- themeluesi nuk paraqet raport për punen në zone në pajtim me nenin 32 të ketij ligji ose

- themeluesi nuk miraton rregulla në pajtim me nenin 34 të ketij ligji."

Neni 24

Нë ненин 46 параграфин (1) сhtohet пике е ре (6) си ви-
jon:

"6) нук параштрон керкесе пëр нdryshimin е zones нë афатин е перцактуар нë перпутье ме ненин 27 параграфи (3) и кетиж лигји."

Neni 25

Нë ненин 47, параграфин (1), пика 2 нdryshon си ви-
jon:

"2) Нук е jep нë инспектим пажисjen dhe пјесет резерве органит доганор gjate нхјертjes сë tyre нë territorin е Re-
publikes сë Маqedonise нë пажтим ме ненин 42 параграфин (3) тë кетиж лигји."

Neni 26

Нени 52 нdryshohet си ви-
jon:

(1) Нени 9 параграфи (1) пика 1 е кетиж лигји pushon тë zbatohet ме дитен е aderimit тë Republikes сë Маqedonise нë Unionin Evropian.

(2) Нени 42 параграфи (1) и кетиж лигји pushon тë zbatohet ме дитен е aderimit тë Republikes сë Маqedonise нë Unionin Evropian."

Neni 27

Ку лигј hyn нë фуқи дитен е тете nga дита е shpalljes нë "Gazeten zyrtare тë Republikes сë Маqedonise".

1953.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ВАЖЕЊЕТО НА
ЗАКОНОТ ЗА КОМАСАЦИЈА

Се прогласува Законот за престанување на важење-
то на Законот за комасација,
што Собранието на Република Македонија го доне-
се на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3370/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ВАЖЕЊЕТО
НА ЗАКОНОТ ЗА КОМАСАЦИЈА

Член 1

Со овој закон престанува да важи Законот за кома-
сација ("Службен весник на СРМ" број 7/90).

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на
објавувањето во "Службен весник на Република Маке-
донија".

L I G J
ПËР SHFUQIZIMIN E LIGJIT ПËР КОМАСАЦИОН

Neni 1

Ме кете лигј shfuqizohet Лигји пëр комасацион ("Gazeta
zyrtare е Republikes Socialiste тë Маqedonise" нумер
7/90).

Neni 2

Ку лигј hyn нë фуқи дитен е тете nga дита е shpalljes нë
"Gazeten zyrtare тë Republikes сë Маqedonise".

1954.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот
на Република Македонија, претседателот на Република
Македонија и претседателот на Собранието на Репуб-
лика Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКА ДЕЈНОСТ

Се прогласува Законот за хидрометеоролошка деј-
ност,
што Собранието на Република Македонија го доне-
се на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3369/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКА ДЕЈНОСТ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат основите на функциони-
рањето на хидрометеоролошката дејност во Република
Македонија и надлежностите на Управата за хидроме-
теоролошки работи.

Член 2

(1) Со овој закон на територијата на Република Ма-
кедонија се воспоставува единствен метеоролошки и хи-
дролошки набљудувачки систем (во натамошниот текст:
хидрометеоролошки набљудувачки систем на РМ).

(2) Хидрометеоролошкиот систем на Република
Македонија е интегрален дел од глобалниот, набљуду-
вачки временски систем.

(3) Податоците од хидрометеоролошките набљуду-
вања се составен дел на националното, природното и
на културното светско наследство.

Член 3

Одделни изрази што се употребени во законот, го
имаат следното значење:

1. "Анализа на времето" е постапка на просторно-
временска обработка и приказ на податоците заради
утврдување на состојбата на атмосферата, водите, зем-
јиштето или на билната покривка;

2. "База на податоци" е уредена збирка на неза-
висни податоци кои се разместени на системски начин
и поединечно достапни по електронски пат или преку
друго средство;

3. "Бдење" е уреден сеопфатен процес на набљуду-
вање и на известување во рамките на најавувачкиот
систем;

4. **“Државна хидрометеоролошка мрежа на станици”** е збир на метеоролошки и хидролошки станици и на станици за мерење на квалитетот на воздухот, распоредени во просторот, а со цел за мерење, набљудување и собирање податоци;

5. **“Елемент или појава”** е одбележување на некое физичко или хемиско својство на воздухот, водите и на почвата;

6. **“Еталон”** е материјална мерка, мерило, референтна материја или мерен систем наменет за одредување на физички единици и се користи како референца;

7. **“Инструмент”** е уред за утврдување на физичките или на хемиските својства на некое тело;

8. **“Известување”** е опис на појава, процес, предупредување, анализа или прогноза на некое физичко, хемиско или друго соодветно случување во атмосферата, водите, земјиштето и во билната покривка;

9. **“Извештај”** е шифриран збир на податоци за размена и за известување;

10. **“Извор на податоци и продукти”** е авторот или сопственикот на податоците и/или продуктите, овластен од авторот;

11. **“Клима”** е средна физичка состојба на атмосферата со нејзините статистички промени во просторот и во времето за повеќегодишен период;

12. **“Хидрометеоролошки систем”** е единствен интегрален систем, кој се состои од: хидрометеоролошки систем на бдење, информационо-телекомуникациски систем, прогностички систем и систем за рана најава и за предупредување на временски непогоди, и претставува составен дел од светскиот хидрометеоролошки систем;

13. **“Хидрометеоролошко обезбедување”** е мерки и постапки при набљудување на хидрометеоролошките елементи и појави, собирање и средување на набљудуваните вредности, нивна анализа и изработка на соодветни прогнози;

14. **“Набљудување”** е мерење и/или забележување на некој елемент или појава;

15. **“Модификација на време”** (вештачко влијание на времето) се човекови активности насочени кон влијание и менување на природните атмосферски процеси кои доведуваат до промена на времето и климата и опфаќа: заштита од град, зголемување на врнежи, контрола на магли, контрола на атмосферско електрично празнење, контрола на заледување и други облици на вештачко влијание на времето;

16. **“Известувачки систем”** е систем на врски на меѓународно и на државно ниво наменет за постојана размена на податоци, продукти и за известувања од секој вид;

17. **“Загадување на воздухот, водите и на почвата”** е штетно дејствување, кое предизвикува подолготрајна или трајна промена на квалитетот на воздухот, водите и на земјиштето;

18. **“Подлога”** е основен материјал за изработка на анализа, прогноза или за предупредување;

19. **“Податок”** е вредност на некој набљудуван елемент или појава;

20. **“Станица”** е уреден простор со пропишани инструменти, набљудувачница и објекти кои се користат за набљудување;

21. **“Прогноза”** е постапка на просторно-временска обработка на податоците и на продуктите наменети за предвидување на идната состојба на атмосферата, водите или почвата;

22. **“Продукт”** е анализа, предупредување, прогноза, студија или друг резултат од примената на податоците;

23. **“Збир на податоци”** е поголем број вредности од некој или од повеќе набљудувани елементи или појави сложени во просторен и/или временски распоред;

24. **“Предупредување”** е навремено известување за вонредни, опасни и катастрофални временски феномени и

25. **“Време”** е збир на сите вредности на елементот и на појавата набљудувани во некој момент или во краток временски период, на некое место или подрачје.

II. НАДЛЕЖНОСТ

Член 4

(1) Орган на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на хидрометеоролошката дејност е Управата за хидрометеоролошки работи (во натамошниот текст: Управата), како орган на државната управа во состав на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(2) Управата има својство на правно лице.

III. РАКОВОДЕЊЕ

Член 5

(1) Со Управата раководи директор, кој го именува и го разрешува Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, за време од четири години.

(2) За директор, може да биде именувано лице кое ги исполнува следниве услови:

- да е државјанин на Република Македонија,
- да е истакнат, научен и стручен работник од областа на хидрометеорологијата, природните, техничките, општествените и политички науки и
- да не му е изречена казна или прекршочна санкција, забрана за вршење на професијата, должност или дејност.

(3) На директорот, функцијата му престанува со негово разрешување, или во случај на смрт.

(4) Директорот, се разрешува:

- на негово барање,
- ако биде осуден за кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеца и
- поради нестручно, несовесно и незаконито вршење на функцијата и на надлежностите кои му се доверени со закон.

IV. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ

Член 6

(1) Хидрометеоролошката дејност ги опфаќа работите поврзани со развојот и функционирањето на хидрометеоролошкото бдење, истражување на атмосферата, климата, водите и почвата и работи на примена на метеорологијата и хидрологијата.

(2) Хидрометеоролошката дејност опфаќа: координација, комуникација и соработка во навременото известување при вршењето на хидрометеоролошко бдење и истражување со државните субјекти одговорни за превенција, рано предупредување, справување и управување со кризи на државно и локално ниво, навремено информирање за времето, климата и водите за потребите на одржливиот развој, со цел за намалување на загубите на луѓето и материјалните добра предизвикани од временски непогоди и други катастрофални настани и економски придобивки на државата.

Член 7

Работите на развојот и на функционирањето на хидрометеоролошкото бдење опфаќаат:

1) утврдување и воспоставување државна хидрометеоролошка мрежа;

2) изградба, опремување, одржување, работа, заштита и развој на државната хидрометеоролошка мрежа;

3) воспоставување, изградба и одржување на мрежа на метеоролошки радарски центри;

4) набљудувања и мерења во мрежата на метеоролошките станици;

5) набљудувања и мерења во мрежата на хидролошките станици;

6) спроведување специјални метеоролошки набљудувања во мрежата на метеоролошките станици;

7) набљудувања и мерења на површинските и на подземните води од првото ниво и од изворите, речниот нанос, мразот на реките, акумулациите и на езерата и специјалните хидролошки набљудувања и мерења во мрежата на хидролошките станици;

8) набљудувања и мерења на физичките и на хемиските состојби на атмосферата, копнените површински води и на подземни води, површинскиот слој на почвата и на билната покривка;

9) набљудувања и мерења на карактеристиките на квалитетот на воздухот, врнежите и на почвата, вклучувајќи ја и радиоактивноста на воздухот, врнежите и почвата во мрежата на метеоролошките станици, основна обработка на забележаните податоци и следење на преносот на загадувачките материи низ атмосферата;

10) набљудувања и мерења на карактеристиките на квалитетот на површинските води, на подземните води од првото ниво, езерата и акумулациите, вклучувајќи ја и радиоактивноста на водите во мрежата на хидролошките станици и основна обработка на забележаните податоци, а не се однесуваат на работите кои со закон се во надлежност на Министерството за здравство;

11) вршење аеролошки, радарски, сателитски и друг вид далечински мерења и набљудувања и следење на електричните процеси во атмосферата;

12) вршење на работи за метеоролошко обезбедување за потребите на воздушната пловидба и

13) воспоставување, оперирање и одржување на информатичко-телекомуникациски систем, како интегрален дел на хидрометеоролошкиот набљудувачки систем.

Член 8

Работите на истражување на атмосферата, климата, водите и почвата опфаќаат:

1) истражување и следење на појавите и процесите во атмосферата и развој на методи за нивна анализа и прогноза;

2) истражување на влијанието меѓу атмосферата, водата и растителна покривка;

3) истражување и следење на хидролошките процеси и развој на методи за прогнозирање на водите;

4) просторно и временско истражување на водните ресурси;

5) истражување и следење на квалитативните карактеристики на воздухот, врнежите, површинските води, подземните води од првото ниво, езерата и на почвата, вклучувајќи ја радиоактивноста на воздухот, врнежите и на водите, преносот на загадувачките материи во нив и учество во истражувања на влијанието на загадувањето врз водните ресурси, климата и вегетацијата и развој на модели и методи за прогнозирање на загаденоста на воздухот, водите и на почвата, како и пренос на опасни и штетни материи во атмосферата, површинските и подземните води и во земјиштето;

6) истражување на физичките основи на климата, следење на нејзините промени и колебања и развој на методи за прогнозирање на климата;

7) истражување на процесите и појавите во атмосферата значајни за воздушен, воден и копнен сообраќај;

8) истражување во областа на физиката и хемијата на облаците и модификација на времето;

9) истражување во областа на радарската и сателитската метеорологија и хидрологија;

10) истражување на процесите и појавите во атмосферата значајни за воздухопловната метеорологија;

11) истражување на потенцијалот на сончевото зрачење, ветерот и водите како обновливи извори на енергија;

12) истражување и следење на времето, водите и климата кои влијаат врз здравјето на луѓето, живиот свет и врз материјалните добра;

13) истражување на неповолни временски и хидролошки појави;

14) истражувања во областа на агрометеорологија, биометеорологија и климатологија;

15) други гранки од применета метеорологија и хидрологија и

16) развој и истражување на влијанијата на локалните метеоролошки услови врз транспортот и дистрибуцијата на загадувањето на воздухот во урбаните средини.

Член 9

Работите на примена на метеорологијата и хидрологијата опфаќаат:

1) обезбедување хидрометеоролошки информации и продукти за времето, водите, климата и природната средина за потребите на органите на државната управа, јавноста, физички и правни лица, невладини организации, медиуми и други корисници;

2) изработка на агрометеоролошки анализи, прогнози и подлоги за потребите на агро-бизнисот;

3) изработка на хидрометеоролошка основа за анализа и прогноза на степенот на загрозеност на одредени области од Република Македонија од пожари во природната средина;

4) анализа на просторните и временски карактеристики на метеоролошките и хидролошки елементи и изработка на климатски и хидролошки основи, кои се од суштинско значење за стопанството и општествениите дејности;

5) метеоролошка основа за изработка на агрометеоролошки, климатолошки и биометеоролошки анализи и прогнози и навремено известување за хидролошката, метеоролошката, агрометеоролошката, климатолошката и биометеоролошката состојба до Центарот за управување со кризи, заради навремено известување и преземање соодветни мерки од надлежните субјекти;

6) метеоролошка основа за изработка на прогнози за ултравиолетово зрачење, за заштита на здравјето на луѓето;

7) други гранки на применета метеорологија и хидрологија;

8) анализи на просторните и временските квалитативно-квантитативни карактеристики на режимот на површинските води и на водните ресурси на подземните води од првото ниво, за изработка на хидролошки основи за просторно планирање и проектирање за изградба на инвестициски објекти во руралните и урбани средини;

9) хидрометеоролошки основи неопходни за користење на обновливи (алтернативни) извори на енергија: сончева, ветрова и термална енергија;

10) работи што се однесуваат на метеоролошкото обезбедување на воздушната пловидба и

11) вештачкото влијание и модификација на времето со цел за стимулирање врнежи, контрола на магли, контрола на атмосферски електрични празнења.

V. ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ

Член 10

(1) Работите од членовите 7, 8 и 9 на овој закон, се од јавен интерес и ги врши Управата за хидрометеоролошки работи.

(2) Работите од членовите 8 и 9 на овој закон, можат да ги вршат и овластени правни и физички лица, под услови утврдени со овој закон.

(3) На правните и физички лица од ставот (2) на овој член министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство на предлог од Комисија, издава овластување со решение што го донесува во рок од 30 дена од денот на поднесување на барањето.

(4) Комисијата од ставот (3) на овој член ја формира министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство и се состои од пет члена, и тоа претставници од: Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, Министерството за животна средина и просторно планирање, Министерството за образование и наука, Министерството за транспорт и врски и Управата.

(5) Решението од ставот (3) на овој член има важност од четири години, сметано од денот на неговото издавање.

(6) Против решението со кое е одбиено барањето за издавање на решението за овластување од ставот (3) на овој член, може да се поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управни работи од областа на хидрометеоролошката дејност, во рок од 15 дена од приемот на решението.

(7) Правните и физичките лица кои вршат работи директно зависни од метеоролошките и од хидролошките услови, се должни да обезбедуваат соодветни метеоролошки и хидролошки подлоги.

(8) Правните и физичките лица од ставот (2) на овој член се должни добиените податоци да ги доставуваат до Управата, без надоместок за натамошна обработка и за архивирање во соодветни бази на податоци.

Член 11

(1) Странски правни и физички лица можат да вршат метеоролошки и хидролошки работи од членовите 8 и 9 на овој закон, со предходна согласност од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство само во следниве случаи, ако:

- тоа е утврдено со меѓународни договори или конвенции кои ги ратификувала Република Македонија и
- се работи за проектни активности од Светската метеоролошка организација.

(2) Резултатите од работата (метеоролошки и хидролошки податоци и продукти) правните и физичките лица од ставот (1) на овој член се должни без надоместок да ги достават до Управата.

(3) Заедно со добиените резултати од работата, правните и физички лица од ставот (1) на овој член се должни при употребата, односно објавувањето да го наведат нивниот извор, но не смеат истите да ги даваат на користење на трети страни.

(4) За резултатите од ставот (2) на овој член, Управата е должна да води регистар.

(5) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот од ставот (4) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 12

(1) Правните и физичките лица од членот 11 став (1) на овој закон, се должни да ја известат Управата за денот на започнувањето на работите и да достават еден примерок од извадокот на решението за упис во Централниот регистар на Република Македонија.

(2) Правните и физичките лица од членот 11 став (1) на овој закон, се внесуваат во регистар кој го води Управата за хидрометеоролошки работи.

(3) Формата, содржината, начинот на водење на регистарот, како и потребната документација за упис во регистарот, ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 13

(1) Физичките лица од членовите 10 став (2) и 11 став (1) на овој закон можат да вршат работи од членовите 8 и 9 на овој закон, под следниве услови:

- да имаат завршено високо образование од областа на хидрометеоролошката дејност (дипломирани инженери по метеорологија, физика, хемија, биологија, технологија, земјоделство, шумарство, екологија, хидрогеологија, како и градежни инженери-хидро насока), за стручно-аналитички работи,

- да имаат завршено средно образование од областа на хидрометеоролошката дејност (метеоролошки, хидролошки, хемиски, земјоделски или шумарски техничари), за извршување стручно-оперативни работи и

- да ги исполнуваат условите кои се однесуваат на техничката опременост и соодветноста на деловниот простор.

(2) Правните лица од членовите 10 став (2) и 11 став (1) на овој закон можат да вршат работи од членовите 8 и 9 на овој закон под следните услови:

- да вработат најмалку по еден извршител со завршено средно образование за вршење на стручно-административни работи (хидролошки, метеоролошки, хемиски, земјоделски или шумарски техничари) и по еден извршител со завршено високо образование од областа на хидрометеоролошката дејност за вршење на стручно-аналитички работи (дипломирани инженери по метеорологија, физика, хемија, биологија, технологија, земјоделство, шумарство, екологија, како и градежни инженери-хидро насока), за стручно-аналитички работи и

- да ги исполнуваат условите кои се однесуваат на техничката опременост и за соодветноста на деловниот простор.

(3) Управата води регистар за сите физички и правни лица кои вршат работи од членовите 8 и 9 на овој закон.

(4) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство поблиску ги пропишува условите кои се однесуваат на техничката опременост и соодветноста на просторот за вршење на дејноста од ставовите (1) и (2), како и формата, содржината и начинот на водење на регистарот од ставот (3) на овој член.

Член 14

Критериумите за формирање мрежа и начинот на работа на државната хидрометеоролошка мрежа на станици од членот 7 став (1) точки 1 и 2 на овој закон се утврдуваат и извршуваат на начин и под услови пропишани со овој закон и во согласност со прописите и стандардите на Светската метеоролошка организација (СМО).

Член 15

(1) Хидрометеоролошките работи од членовите 7, 8 и 9 на овој закон, се вршат според годишни и повеќегодишни програми.

(2) Програмите од ставот (1) на овој член ги донесува Владата на Република Македонија, по предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 16

(1) Хидрометеоролошките работи Управата ги врши со постојани набљудувачи, со повремени набљудувачи или автоматски.

(2) Во Управата, за вршење на работите: набљудувања и мерења на обични дождомерни станици; мерења и набљудувања на подземни води; фенолошки набљудувања; мерења и набљудувања на површински води; мерења и набљудувања на климатолошки станици; мерења и набљудувања на квалитетот на воздухот, водите и почвата и мерења и набљудувања на главни ме-

теоролешки станици, обични метеоролошки станици, аеросондажни опсерватории и радарски центри, можат да се ангажираат повремено набљудувачи.

(3) За вршење на работите од ставот (2) на овој член на повремените набљудувачи им се исплаќа надоместок.

(4) Висината на надоместокот од ставот (3) на овој член, ја утврдува Владата на Република Македонија врз основа на обемот и сложеноста на работата, карактерот и квалитетот на извршената работа, зачестеноста, како и времетраењето на работите од ставот (2) на овој член.

Член 17

(1) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со министерот за здравство, министерот за транспорт и врски и министерот за животна средина и просторно планирање ги пропишува:

- постапките и начинот на набљудување и мерење на квалитативните карактеристики на воздухот, врнежите и на почвата во мрежата на метеоролошките станици,

- постапките и начинот на набљудувања и мерења на квалитативните карактеристики на водите во мрежата на хидролошките станици и

- основите на прогностичкиот систем и постапките за прогноза на квалитетот на воздухот, водите и на почвата.

(2) Директорот на Управата и директорот на Центарот за управување со кризи за остварување на меѓусебната соработка, координација и комуникација во врска со работите од хидрометеоролошката дејност, склучуваат меморандум за соработка.

(3) Министерот за одбрана во согласност со министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги пропишува:

- начинот на вршењето на хидрометеоролошките работи за потребите на одбраната на Република Македонија и

- хидролошките и метеоролошките податоци и информации, кои претставуваат класифицирани информации.

Член 18

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со министерот за транспорт и врски, ќе донесе прописи за кои видови на градба во однос на користењето метеоролошки и хидролошки податоци, продукти и подлоги треба да се бара мислење од Управата за хидрометеоролошки работи.

VI. ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКИ ИНФОРМАТИВЕН СИСТЕМ

Член 19

(1) Заради управување со хидрометеоролошките податоци на територијата на Република Македонија, Управата воспоставува хидрометеоролошки информативен систем.

(2) Информативниот систем од ставот (1) на овој член, опфаќа база на сеопфатни, точни и јавно достапни хидрометеоролошки информации, податоци и продукти.

(3) Информативниот систем од ставот (1) на овој член опфаќа: собирање, контрола и валидација, обработка, систематизирање, архивирање, размена, доставување, користење, и објавување, на хидрометеоролошки информации, податоци и продукти добиени од државната хидрометеоролошка мрежа во соодветни повеќегодишни, годишни и месечни публикации, и информации, податоци и продукти добиени од страна на физички и правни лица согласно со членовите 10 став (2) и 11 став (1) од овој закон.

(4) Управата воспоставува и обезбедува функционирање и развој на информатичко-телекомуникационен систем, како основа на оперативната метеорологија и хидрологија.

(5) Управата воспоставува и обезбедува функционирање и развој на основите на хидрометеоролошкиот систем за анализа и прогноза на времето, водите, климата и природната средина.

(6) Управата воспоставува и обезбедува функционирање и развој на систем за предупредување и најава на временски непогоди.

(7) Управата претставува единствена референтна служба, со целосна одговорност за изработка и презентирање на прогнозите за времето, водите, климата и почвата, давање предупредувања и најави за појава на временски непогоди.

(8) Управата воспоставува, организира и развива климатолошка база на податоци.

(9) Управата обезбедува функционирање и развивање на систем за управување со квалитет на мерења, одржување и калибрација на инструменти, вклучувајќи контрола на податоци и продукти, согласно со меѓународните стандарди и прописи.

Член 20

(1) Управата ги собира хидрометеоролошките податоци и продукти од сите достапни извори, користејќи се со научни и стручни сознанија и методи, вклучувајќи и собирање податоци од правни и од физички лица.

(2) Управата е одговорна за точноста на хидрометеоролошките податоци од државната хидрометеоролошка мрежа на станици.

Член 21

(1) Хидрометеоролошките податоци и продукти се јавни.

(2) Хидрометеоролошките податоци и продукти се објавуваат во средствата за јавно информирање, како и на веб страницата на Управата.

(3) Податоците и продуктите од ставот (1) на овој член, кои ги собираат овластените правни и физички лица, се доставуваат до Управата.

(4) Податоците и продуктите од ставот (3) на овој член, Управата може да ги користи исклучиво во истражувачки и развојни цели.

Член 22

Хидрометеоролошките податоци и продукти кои ги собира Управата се чуваат во единствена база на податоци, на начин на кој се оневозможува нивно уништување, злоупотреба и кривотворење, односно неовластено користење.

Член 23

(1) Управата доставува хидрометеоролошки податоци и продукти на корисници по нивно барање.

(2) Управата на барање на корисниците без надоместок издава тековни, актуелни податоци регистрирани во реално време.

(3) Управата по барање на корисниците, издава обработени хидрометеоролошки податоци и продукти од архивата на Управата.

(4) Трошоците за издавање на податоци и продукти од ставот (3) на овој член ги сноси корисникот и се приход на Буџетот на Република Македонија.

(5) Владата на Република Македонија на предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесува тарифник за висина на надоместокот на реално направените трошоци за вршење на услугите на давање хидрометеоролошки податоци и продукти од ставот (3) на овој член.

Член 24

Забрането е спречување или попречување на вршењето хидрометеоролошки работи од членот 7 на овој закон:

- со трајни или повремени менувања на условите за нивно вршење, посебно со изградба на објекти во близина на станицата, без претходно добиена согласност од Управата,
- оштетување на објекти, опрема, уреди или инструменти и
- попречување на пристапот или престојот во објектите или на подрачјето каде што се вршат набљудувањата и мерењата.

Член 25

(1) Во случај на потреба за преместување на објектите или на опремата, уредите и на инструментите или потребата од дополнителни работи, предизвикани со нарушување на пропишаните услови за вршење на работите од членот 8 на овој закон, направените трошоци паѓаат на товар на причинителот, кој е одговорен и за преземање на други обврски поврзани со овозможувањето на континуитетот на вршење на работите.

(2) Работите од ставот (1) на овој член не смеат да започнат пред да се осигура континуитетот на работите од членот 8 согласно со членот 7 ставови (1), (2) и (3) на овој закон.

VII. ПРЕДУПРЕДУВАЊЕ И НАЈАВА НА ВРЕМЕНСКИ НЕПОГОДИ

Член 26

(1) Управата е единствено надлежна за предупредување и најава за појава на вонредни, опасни и катастрофални неповолни временски и хидролошки појави и процеси (во натамошниот текст: временски непогоди).

(2) Управата е должна да врши постојано радарско, сателитско следење, анализирање и прогнозирање на временските непогоди (во натамошниот текст: хидрометеоролошко обезбедување).

(3) Управата е надлежна за давање хидрометеоролошко обезбедување како поддршка на хуманитарни итни ситуации предизвикани од временски непогоди.

(4) Управата е должна, преку средствата за јавно информирање да ја известува јавноста за појавата на временски непогоди.

(5) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги пропишува начинот и постапката за предупредување и најава на временски непогоди.

Член 27

(1) Во случај на појава на временска непогода Управата постапува согласно со прописите за управување со кризи и прописите за заштита и спасување.

(2) Управата е дел од националниот интегрален систем за превенција и ублажување на последиците од елементарни непогоди и од други итни ситуации во заштита на луѓето и материјалните добра.

VIII. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

Член 28

(1) Управата ги извршува и ги координира меѓународните обврски на Република Македонија во областа на хидрометеоролошката дејност.

(2) Меѓународната соработка на Република Македонија во областа на хидрометеоролошката дејност се остварува во рамките на глобалните и на регионалните техничко-технолошки системи и развојно-истражувачки програми, кои се воспоставени врз основа на меѓународни договори, мултилатерални и билатерални спогодби, кои ги ратификувала Република Македонија.

Член 29

(1) Директорот на Управата во својство на постојан претставник, ја претставува Република Македонија во Светската метеоролошка организација.

(2) Директорот на Управата донесува Програма за меѓународна соработка во областа на хидрометеоролошката дејност.

IX. НАДЗОР

Член 30

Надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 31

Стручниот надзор над извршувањето на работите од хидрометеоролошката дејност од страна на правните и физички лица од членовите 10 и 11 на овој закон го врши Управата.

Член 32

Правните и физичките лица кои ги вршат работите од членовите 8 и 9 на овој закон, се должни да овозможат непречено вршење стручен надзор, во однос на:

- проверка на исправноста на инструментите и опремата за набљудување,
- контрола на степенот на обученоста на набљудувачот и проверка на примената на прописите за набљудување, евидентирање и за кодирање податоци,
- непосреден увид во начинот и квалитетот на вршење на дејноста,
- увид во сите потребни податоци, продукти и документација и
- редовно известување за преземените мерки за отстранување на утврдените недостатоци и неправилности.

Член 33

Министерот на предлог на директорот на Управата со решение овластува стручни лица од Управата за вршење на стручен надзор.

Член 34

Овластеното стручно лице изготвува записник со насоки за отстранување на утврдените недостатоци и неправилности.

Член 35

(1) Врз основа на записникот од членот 34 на овој закон, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесува решение за отстранување на утврдените недостатоци, односно неправилности во рок од 15 дена од приемот на решението.

(2) Доколку физичкото или правното лице не ги отстрани утврдените недостатоци, односно неправилности во определениот временски рок, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство со решение ќе го одземе овластувањето за вршење на хидрометеоролошката дејност.

(3) Против решението со кое се одзема овластувањето од ставот (2) на овој член, може да се поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управни работи од областа на хидрометеоролошката дејност, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

X. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 36

(1) Глоба во износ од 1.500 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правно лице кое поставува пречки, емисиони уреди, градежни објекти, далноводи или други уреди и објекти

кои можат да ја попречат работата на техничките средства, уреди, инструменти за хидрометеоролошки мерења и набљудувања, согласно со членот 24 од овој закон.

(2) За прекршокот од ставот (1) на овој член, на одговорното лице во правното лице ќе му се изрече глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност.

(3) За прекршокот од ставот (1) на овој член, на физичко лице или трговец-поединец ќе му се изрече глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност.

Член 37

(1) Глоба во износ од 1.500 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правното лице, ако:

- врши работи од членовите 8 и 9 на овој закон, без претходно овластување од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство,
- не доставува податоци, податоците ги доставува вон утврдените рокови, доставува неточни податоци согласно со членовите 10 став (8) и 11 став (2) од овој закон,
- постапува спротивно од одредбите на членот 12 од овој закон,
- попречува вршење на работи на хидрометеоролошко бдење од членот 24 на овој закон и
- оневозможува овластените стручни лица од членот 33 на овој закон, да извршат стручен надзор согласно со членот 32 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на физичкото лице или трговец-поединец за прекршоците од ставот (1) на овој член.

Член 38

За сторен прекршок, директорот на Управата по службена должност поднесува барање за поведување прекршочна постапка до надлежниот суд против сторителот.

Член 39

(1) Управата, во случај на сторен прекршок, на сторителот на прекршокот ќе му предложи постапка за порамнување, пред да поднесе барање за поведување прекршочна постапка.

(2) Кога сторителот на прекршокот е согласен за поведување на постапка за порамнување, лицето овластено од директорот на Управата за вршење стручен надзор составува записник, во кој се внесуваат битните елементи на прекршокот, времето, местото и начинот на извршување на прекршокот, описот на дејствието на прекршокот и лицата затекнати на самото место.

(3) Во записникот се утврдува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на санирање на последиците од сторувањето на прекршокот.

(4) Овластеното лице за вршење стручен надзор, во постапката за порамнување, на сторителот на прекршокот може да му даде платен налог.

(5) Доколку сторителот на прекршокот го прими платниот налог, должен е истиот да го потпише. Примањето на платниот налог се внесува во записникот.

(6) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и платниот налог ги потпишува службеното, односно одговорното лице во правното лице, кое изјавило дека има право да го потпише записникот и да го прими платниот налог.

(7) Изјавата од ставот (6) на овој член се забележува во записникот.

(8) Овластеното лице за вршење стручен надзор е должно да води евиденција за покренатите постапки за порамнување и за нивниот исход.

XI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 40

(1) Подзаконските прописи кои произлегуваат од овој закон ќе се донесат во рок од шест месеца, од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До влегувањето во сила на прописите од ставот (1) на овој член, ќе се применуваат постојните прописи.

Член 41

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за вршење на хидрометеоролошки работи ("Службен весник на Република Македонија" број 19/92 и 5/2003).

Член 42

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR VEPRIMTARINE HIDROMETEOROLOGJIKE

I. DISPOZITAT E PERGJITHSHME

Neni 1

Me kete ligj rregullohen bazat e funksionimit të veprimtarise hidrometeorologjike në Republikën e Maqedonise dhe kompetencat e Drejtorise për pune hidrometeorologjike.

Neni 2

(1) Me kete ligj në territorin e Republikës së Maqedonise, vendoset sistemi vezhgues unik meteorologjik dhe hidrologjik (në tekstin e metejme: sistemi vezhgues hidrometeorologjik i RM-së).

(2) Sistemi hidrometeorologjik i Republikës së Maqedonise eshte pjese integrale e sistemit global, vezhgues kohor.

(3) Të dhenat nga vezhgimet hidrometeorologjike jane pjese perberese e trashegimise nacionale, natyrore dhe kulturore boterore.

Neni 3

Shprehje të vecanta të perdorura në kete ligj, e kane kuptimin si vijojne:

1. "Analize e kohes" eshte procedura e perpunimit hapesor kohor dhe paraqitja e të dhenave për percaktimin e gjendjes në atmosfere, ujera, truall dhe në shtresen bimore;

2. "Baze e të dhenave" eshte permbledhja e rregulluar e të dhenave të pavarura të vendosura në menyre sistematike dhe të kapshme veç e veç, permes formes elektronike ose permes mjetit tjetër;

3. "Vigilence" eshte procesi i rregulluar gjithepershires i vezhgimit dhe informimit, në kuader të sistemit paralajmerues;

4. "rjet i stacioneve shteterore hidrometeorologjike" eshte teresia e stacioneve meteorologjike dhe hidrologjike dhe stacioneve për matjen e kualitetit të ajrit, të radhitura në hapësire, me qellim për matjen, vezhgimin dhe grumbullimin e të dhenave;

5. "Element ose dukuri" eshte shenimi i ndonje cilesie fizike ose kimike të ajrit, ujit ose tokes;

6. "Etalon" eshte masa materiale, kriteri, materie referimi ose sistemi mates, i dedikuar për për percaktimin e njesive fizike dhe shfrytezohet si reference;

7. "Instrument" është aparati për percaktimin e cilesive fizike ose kimike të ndonje trupi;

8. "Njoftim" është pershkrimi i dukurise, procesit, paralajmerimi, analiza ose parashikimi i ndonje ndodhie fizike, kimike ose ndodhie tjetër perkatese në atmosfere, ujera, truall dhe në shtresen bimore;

9. "Raport" është permbledhja e shifruar e të dhenave për kembim dhe për njoftim;

10. "Burim i të dhenave dhe produkteve" është autori ose pronari i të dhenave dhe/ose produkteve, i autorizuar nga autori;

11. "Klime" është gjendja mesatare fizike e atmosferes me ndryshimet e saja statistikore në hapësire dhe në kohe për periudhe shumevjecare;

12. "Sistem hidrometeorologjik" është sistemi unik integral, që perbehet prej: sistemit hidrometeorologjik të vigjilimit, sistemit informativ telekomunikues, sistemit të parashikimit dhe sistemit për njoftim të hershem dhe për paralajmerimin e fatkeqesive nga koha e keqe, dhe paraqet pjese perberese nga sistemi boteror hidrometeorologjik;

13. "Sigurim hidrometeorologjik" janë masat dhe procedurat gjate vëzhgimit të elementeve dhe dukurive hidrometeorologjike, grumbullimi dhe rregullimi i vlerave të vëzhguara, analiza e tyre dhe perpunimi i parashikimeve perkatese;

14. "Vëzhgim" është matja dhe/ose verejtja e ndonje elementi apo dukurie;

15. "Modifikim i kohes" (ndikim artificial i kohes) janë aktivitetet e njeriut, të drejtuara në ndikimin dhe ndryshimin e proceseve natyrore atmosferike, që cojne në ndryshimin e kohes dhe klimes, dhe perfsihin: mbrojtjen nga breshëri, rritjen e reshjeve, kontrollin e mjegullave, kontrollin e shkarkimit elektrik atmosferik, kontrollin e ngrirjes dhe format e tjera të ndikimit artificial ndaj kohes;

16. "Sistem për njoftim" është sistemi i lidhjeve në nivel nderkombetar dhe shteteror, i dedikuar për kembimin e perhershem të të dhenave, produkteve dhe për njoftimin e çdo lloji;

17. "Ndote e ajrit, ujerave dhe tokes" është ndikimi i demshem që e shkakton ndryshimin afatgjate apo të perhershem të kualitetit të ajrit, ujerave dhe të truallit;

18. "Baze" është materiali themelor për perpunimin e analizës, parashikimit ose për paralajmerim;

19. "E dhene" është vlera e ndonje elementi apo dukurie të vëzhguar;

20. "Stacion" është hapësira e rregulluar me instrumente të percaktuara, vrojtorja dhe objekte që shfrytezohen për vëzhgim;

21. "Parashikim" është procedura e perpunimit hapësiror kohor të të dhenave dhe produkteve, të dedikuara për parashikimin e gjendjes së ardhshme të atmosferës, ujerave ose tokes;

22. "Produkt" është analiza, paralajmerimi, parashikimi, studimi apo rezultati tjetër nga shfrytezimi i të dhenave;

23. "Permbledhje e të dhenave" është numri më i madh i vlerave nga ndonje apo nga më teper elemente ose dukuri të vëzhguara, të kombinuara në radhitje hapësirore dhe/apo kohore;

24. "Paralajmerim" është njoftimi me kohe për fenomenet kohore të jashtezakonshme, të rrezikshme dhe katastrofale;

25. "Kohe" është teresia e të gjitha vlerave të elementit dhe të dukurise, të vëzhguara në ndonje moment apo në periudhen e shkurtër kohore, në ndonje vend apo rajon.

II. KOMPETENCA

Neni 4

(1) Organ i administrates shteterore kompetent për kryerjen e puneve nga sfera e hidrometeorologjise, është Drejtoria për pune hidrometeorologjike (në tekstin e metej-

me: Drejtoria), si organ i administrates shteterore në kuader të Ministrise së Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujerave.

(2) Drejtoria e ka cilesine e personit juridik.

III. UDHEHEQJA

Neni 5

(1) Me Drejtorine udheheq drejtori, të cilin e emerone dhe e shkarkone Qeveria e Republikës së Maqedonise, me propozimin e ministrit të Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujerave, në kohezgjatje prej 4 vjetesh. Për drejtor mund të emerohet personi që i ploteson kushtet si vijojne:

- të jetë shtetas i Republikës së Maqedonise,

- të jetë punetor i dalluar, shkencor dhe profesional nga sfera e hidrometeorologjise, shkencave natyrore, teknike, shoqerore dhe politike dhe

- të mos i është kumtuar sanksioni kundervajtës ndalim për kryerjen e profesionit, detyres ose veprimtarise.

(3) Drejtorit funksioni i pushon me shkarkimin e tij, ose në rastin e vdekjes.

(4) Drejtori shkarkohet:

- me kerkesen e tij,

- nese denohet për veper penale me denim të pakusht me burgim, prej së paku gjashtë muajsh dhe

- për shkak të kryerjes së funksionit dhe të kompetencave që i janë ngarkuar me ligj në menyre joprofesionale, të pandergjegjshme dhe të paligjshme.

IV. QELLIMET DHE DETYRAT

Neni 6

(1) Veprimtaria hidrometeorologjike i perfsihin punet e lidhura me zhvillimin dhe funksionimin e vigjilimit hidrometeorologjik, hulumtimin e atmosferës, klimen, ujerat dhe token, dhe punet për aplikimin e meteorologjise dhe hidrologjise.

(2) Veprimtaria hidrometeorologjike perfsihin: koordinimin, komunikimin dhe bashkepunimin në njoftimin me kohe gjate kryerje së vigjilimit dhe hulumtimit hidrometeorologjik, me subjektet shteterore pergjegjese për preventive, paralajmerim të hershem, ballafaqim dhe menaxhim me kriza në nivel shteteror dhe lokal, informimin në kohe të duhur për kohën, klimen dhe ujerat, për nevojat e zhvillimit të qendrueshem, me qellim të zvogelimit të humbjeve të njerezve dhe të mirave materiale të shkaktuara nga fatkeqesite nga koha e keqe dhe ngjarjet e tjera katastrofale dhe perfitimeve ekonomike të shtetit.

Neni 7

Punet e zhvillimit dhe të funksionimit të vigjilimit hidrometeorologjik i perfsihjne:

1) percaktimin dhe vendosjen e rrjetit shteteror hidrometeorologjik;

2) ndertimin, pajisjen, mirembajtjen, punen, mbrojtjen dhe zhvillimin e rrjetit shteteror hidrometeorologjik;

3) vendosjen, ndertimin dhe mirembajtjen e qendrave meteorologjike të radareve;

4) vëzhgimet dhe matjet në rrjetin e stacioneve meteorologjike;

5) vëzhgimet dhe matjet në rrjetin e stacioneve hidrologjike;

6) realizimin e vëzhgimeve speciale meteorologjike, në rrjetin e stacioneve meteorologjike;

7) vëzhgimet dhe matjet e ujerave siperfaqesore dhe nentokesore nga niveli i pare dhe nga burimet, prurjes së lumit, akullit të lumenjve, akumulimeve dhe të liqejve, dhe vëzhgimet dhe matjet speciale hidrologjike në rrjetin e stacioneve hidrologjike;

8) vëzhgimet dhe matjet e gjendjeve fizike dhe kimike të atmosferës, ujerave tokesore siperfaqesore dhe të ujerave nentokesore, shtresës siperfaqesore të tokes dhe të shtresës bimore;

9) vëzhgimet dhe matjet e karakteristikave të kualitetit të ajrit, reshjeve dhe të tokës, duke e përfshirë edhe radioaktivitetin e ajrit, reshjeve dhe të tokës në rrejtin e stacioneve meteorologjike, përpunimin themelor të të dhënave të shënuara, dhe percjelljen e bartjes së materieve ndotese nëpër atmosferë;

10) vëzhgimet dhe matjet e karakteristikave të kualitetit të ujërave sipërfaqësore, të ujërave nëntokësore nga niveli i parë, liqejve dhe akumulimeve, duke e përfshirë edhe radioaktivitetin e ujërave në rrejtin e stacioneve hidrologjike dhe përpunimin themelor të të dhënave të shënuara, ndërsa nuk kanë të bëjnë me punët të cilat me ligj janë në kompetencë të Ministrisë së Shëndetësisë;

11) kryerjen e matjeve aerologjike, me radare, satelitore dhe të llojit tjetër të matjeve dhe vëzhgimeve nga largësia, dhe vëzhgimet e percjelljen e proceseve elektrike në atmosferë;

12) kryerjen e punëve për sigurimin meteorologjik, për nevojat e lundrimit ajror dhe

13) vendosjen, operimin dhe mirëmbajtjen e sistemit informatik telekomunikues, si pjesë integrale e sistemit hidrometeorologjik vëzhgues.

Neni 8

Punët e hulumtimit të atmosferës, klimes, ujërave dhe të tokës, i përfshijnë:

1) hulumtimin dhe percjelljen e dukurive dhe proceseve në atmosferë, dhe zhvillimin e metodave për analizen dhe parashikimin e tyre;

2) hulumtimin e ndikimit ndërmjet atmosferës, ujit dhe shtresës bimore;

3) hulumtimin dhe percjelljen e proceseve hidrologjike dhe zhvillimin e metodave për parashikimin e ujërave;

4) hulumtimin hapësor dhe kohor të resurseve ujore;

5) hulumtimin dhe percjelljen e karakteristikave kualitative të ajrit, reshjeve, ujërave sipërfaqësore, ujërave nëntokësore nga niveli i parë, liqejve dhe tokës, duke e përfshirë radioaktivitetin e ajrit, reshjeve dhe të ujërave, bartjen e materieve ndotese te ato, dhe pjesëmarrjen në hulumtimet e ndikimit të ndotjes ndaj resurseve ujore, klimes dhe vëjetacionit dhe zhvillimin e modeleve dhe metodave për parashikimin e ndotjes së ajrit, ujërave dhe të tokës, si dhe bartjen e materieve të rrezikshme dhe të demshme në atmosferë, ujerat sipërfaqësore dhe nëntokësore dhe në truall;

6) hulumtimin e bazave fizike të klimes, percjelljen e ndryshimeve dhe luhatjeve të saj dhe zhvillimin e metodave për parashikimin e klimes;

7) hulumtimin e proceseve dhe dukurive në atmosferë, me rëndësi për komunikacionin ajror, ujor dhe tokësor;

8) hulumtimin në sferën e fizikës dhe kimisë së vranësirave dhe modifikimin e kohës;

9) hulumtimin në sferën e meteorologjisë dhe hidrologjisë së radareve dhe satelitore;

10) hulumtimin e proceseve dhe dukurive në atmosferë, me rëndësi për meteorologjinë e lundrimit ajror;

11) hulumtimin e potencialit të rrezatimit diellor, erës dhe ujërave, si burime rigjeneruese të energjisë;

12) hulumtimin dhe percjelljen e kohës, ujërave dhe klimes, që ndikojnë në shëndetin e njerëzve, botën e gjallë dhe në të mirat materiale;

13) hulumtimin e dukurive të pavolitshme kohore dhe hidrologjike;

14) hulumtimin në sferën e agrometeorologjisë, biometeorologjisë dhe klimatologjisë;

15) deget e tjera nga meteorologjia dhe hidrologjia e aplikuar dhe

16) zhvillimin dhe hulumtimin e ndikimeve të kushteve lokale meteorologjike, ndaj transportit dhe distribuimit të ndotjes së ajrit në mjediset urbane

Neni 9

Punët e aplikimit të meteorologjisë dhe hidrologjisë, i përfshijnë:

1) sigurimin e informatave dhe produkteve hidrometeorologjike për kohën, ujerat, klimën dhe mjedisin jetësor, për nevojat e organeve të administratës shtetërore, opinioinit, personave fizike dhe juridike, organizatave joqeveritare, medimeve dhe shfrytëzuesve të tjere;

2) përpunimin e analizave, parashikimeve dhe bazave agrometeorologjike, për nevojat e agrobiznesit;

3) përpunimin e bazës hidrometeorologjike, për analizen dhe parashikimin e shkallës së rrezikimit të sferave të caktuara në Republikën e Maqedonisë, nga zjarret në mjedisin natyror;

4) analizen e karakteristikave hapësore dhe kohore të elementeve meteorologjike dhe hidrologjike, dhe përpunimin e bazave klimatike dhe hidrologjike, që janë me rëndësi esenciale për ekonominë dhe veprimtaritë shoqërore;

5) bazën meteorologjike për përpunimin e analizave dhe parashikimeve agrometeorologjike, klimatologjike dhe biometeorologjike, dhe njoftimin në kohën e duhur për gjendjen hidrologjike, meteorologjike, agrometeorologjike, klimatologjike dhe biometeorologjike, në Qendren për menaxhim me kriza, për shkak të njoftimit në kohën e duhur dhe marrjes së masave përkatëse nga subjektet kompetente;

6) bazën meteorologjike për përpunimin e parashikimeve për rrezatimin ultravjollcë, për mbrojtjen e shëndetit të njerëzve;

7) deget e tjera të meteorologjisë dhe hidrologjisë së aplikuar;

8) analizat e karakteristikave hapësore dhe kohore kualitative dhe kuantitative, të regjimit të ujërave sipërfaqësore dhe të resurseve ujore të ujërave nëntokësore nga niveli i parë, për përpunimin e bazave hidrologjike, për planifikimin dhe projektimin hapësor, për ndërtimin e objekteve investuese, në mjediset rurale dhe urbane;

9) bazat hidrometeorologjike të domosdoshme për shfrytëzimin e burimeve ripërteritese (alternative) të energjisë: diellore, të erës dhe energjisë termale;

10) punët që kanë të bëjnë me sigurimin meteorologjik të lundrimit ajror dhe

11) ndikimin artificial dhe modifikimin e kohës, me qëllim të stimulimit të reshjeve, kontrollit të mjegullave, kontrollit të shkarkimeve atmosferike elektrike.

V. TË DREJTAT DHE PERGJEGJESITË

Neni 10

(1) Punët nga nenet 7, 8 dhe 9 të këtij ligji, janë me interes publik dhe i kryen Drejtoria e punëve hidrometeorologjike.

(2) Punët nga nenet 8 dhe 9 të këtij ligji, mund t'i kryejnë edhe personat e autorizuar juridike dhe fizike, në kushtet e percaktuara me këtë ligj.

(3) Personave fizike dhe juridike nga paragrafi (2) i këtij neni, ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë Ujore me propozimin e Komisionit, u leshon autorizim me aktvendim që e miraton në afatin prej 30 ditësh, nga dita e dorëzimit të kërkesës.

(4) Komisionin nga paragrafi (3) i këtij neni, e formon ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë Ujore dhe përbehet nga pesë anëtarë, dhe atë përfaqësojnë nga: Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë Ujore, Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësor, Ministria e Arsimit dhe Shkencës, Ministria e Transportit dhe Lidhjeve dhe Drejtoria.

(5) Aktvendimi nga paragrafi (3) i këtij neni ka vlefshmeri për katër vite, duke llogaritur nga dita e leshimit të tij.

(6) Kunder aktvendimit me të cilin refuzohet kërkesa për leshimin e aktvendimit për autorizim nga paragrafi (3) i këtij neni, mund të paraqitet ankese te Komisioni i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, kompetent për zgjidhjen e punëve administrative nga sfera e veprimtarisë hidrometeorologjike, në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

(7) Personat juridike dhe fizike që kryejne pune të varura drejtpërdrejt nga kushtet meteorologjike dhe hidrologjike, janë të obliguar që të sigurojnë baza perkatese meteorologjike dhe hidrologjike.

(8) Personat juridike dhe fizike nga paragrafi (2) i këtij neni, janë të obliguar që të dhenat e fituara t'i dorezojnë në Drejtori, pa kompensim për perpunimin e metejme dhe për arkivim në bazat perkatese të të dhenave.

Neni 11

(1) Personat e huaj juridike dhe fizike mund të kryejne pune meteorologjike dhe hidrologjike nga neni 8 dhe 9 të këtij ligji, me pajtimin paraprakisht nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujerave, vetëm në rastet si vijojne:

- nese kjo eshte percaktuar me marreveshjet ose konventat nderkombetare, që i ka ratifikuar Republika e Maqedonisë dhe

- nese behet fjale për aktivitete projektuese nga Organizata meteorologjike boterore.

(2) Rezultatet nga puna (të dhenat dhe produktet meteorologjike dhe hidrologjike), personat juridike dhe fizike nga paragrafi 1 i këtij neni, janë të obliguar që pa kompensim t'i dorezojnë në Drejtori.

(3) Bashke me rezultatet e fituara nga puna, personat juridike dhe fizike nga paragrafi (1) i këtij neni, janë të obliguar që gjate perdorimit perkatesisht publikmit, ta shenojnë burimin e tyre, por nuk guxojne që të njejtat t'ua japin për shfrytezim paleve të treta.

(4) Për rezultatet nga paragrafi (2) i këtij neni, Drejtoria eshte e obliguar që të mbaje regjister.

(5) Formen, permbajtjen dhe menyren e mbajtjes së regjistrit nga paragrafi (4) i këtij neni, i percakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujerave.

Neni 12

(1) Personat juridike dhe fizike nga neni 11 paragrafi (1) i këtij ligji, janë të obliguar që ta njoftojne Drejtorine, për ditën e fillimit të puneve dhe ta dorezojnë një ekzemplar nga ekstrakti i aktvendimit për regjistrim në Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë.

(2) Personat juridike dhe fizike nga neni 11 paragrafi (1) i këtij ligji, futen në regjistrin që e mban Drejtoria e puneve hidrometeorologjike.

(3) Formen, permbajtjen dhe menyren e mbajtjes së regjistrit, si dhe dokumentacionin e nevojshem për regjistrim në regjister, i percakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujerave.

Neni 13

(1) Personat fizike nga neni 10 paragrafi (2) dhe neni 11 paragrafi (1) të këtij ligji, mund të kryejne pune nga neni 8 dhe 9 të këtij ligji, në kushtet si vijojne:

- ta kene të kryer arsimin siperor nga sfera e veprimtarisë hidrometeorologjike (inxhinierë të diplomuar të meteorologjise, fizikes, kimise, biologjise, teknologjise, bujqësisë, pylltarisë, ekologjise, hidrogeologjise si dhe inxhinierë të ndertimtarisë, drejtimi për ujerat), për pune profesionale analitike dhe

- ta kene të kryer arsimin e mesem, nga sfera e veprimtarisë hidrometeorologjike (teknike meteorologjike, hidrologjike, kimike, bujqesore ose teknike të pylltarisë), për kryerjen e puneve profesionale operative dhe

- t'i plotesoje kushtet që kane të bejne me pajisjen teknike dhe perputhshmerine e hapësirës afariste.

(2) Personat juridike nga neni 10 paragrafi (2) dhe neni 11 paragrafi (1) të këtij ligji, mund të kryejne pune nga neni 8 dhe 9 të këtij ligji, në kushtet si vijojne:

- ta punesojne së paku nga një kryeres me arsimin e mesem të kryer, për kryerjen e puneve profesionale administrative (teknike të hidrologjise, meteorologjise, kimise,

bujqësisë ose pylltarisë), dhe nga një kryeres me arsimin e kryer siperor nga sfera e veprimtarisë hidrometeorologjike, për kryerjen e puneve profesionale analitike (inxhinierë të diplomuar të meteorologjise, fizikes, kimise, biologjise, teknologjise, bujqësisë, pylltarisë, ekologjise si dhe inxhinierë të ndertimtarisë, drejtimi për ujerat), për pune profesionale analitike dhe

- t'i plotesoje kushtet që kane të bejne me pajisjen teknike dhe për perputhshmerine e hapësirës afariste.

(3) Drejtoria mban regjister për të gjithë personat fizike dhe juridike, që kryejne pune nga neni 8 dhe 9 të këtij ligji.

(4) Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujerave më afersisht i percakton kushtet, që kane të bejne me pajisjen teknike dhe perputhshmerine e hapësirës për kryerjen veprimtarisë nga paragrafi (1) dhe (2), si dhe formen, permbajtjen dhe menyren e mbajtjes së regjistrit nga paragrafi (3) i këtij neni.

Neni 14

Kriteret për formimin e rrjetit dhe menyra e punes së rrjetit shtetëror hidrometeorologjik të stacioneve nga neni 7 paragrafi (1), pika 1 dhe 2 të këtij ligji, percaktohen dhe realizohen në menyre dhe në kushte të percaktuara me kete ligj, dhe në pajtim me dispozitat dhe standardet e Organizatës Meteorologjike Boterore (OMB).

Neni 15

(1) Punet hidrometeorologjike nga neni 7, 8 dhe 9 të këtij ligji, kryhen sipas programeve vjetore dhe shumevjeçare.

(2) Programet nga paragrafi (1) i këtij neni i miraton Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozimin e ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujerave.

Neni 16

(1) Punet hidrometeorologjike, Drejtoria i kryen me vëzhgues të perhershëm, me vëzhgues të perkohshëm ose në menyre automatike.

(2) Në Drejtori për kryerjen e puneve: vëzhgime dhe matje në stacionet e rendomta për matjen e shiut; matje dhe vëzhgime të ujerave nentokesore; vëzhgime fenologjike; matje dhe vëzhgime të ujerave siperfaqesore, matje dhe vëzhgime të stacioneve klimatologjike; matje dhe vëzhgime të kualitetit të ajrit, ujerave dhe tokës dhe matje dhe vëzhgime në stacionet kryesore meteorologjike, stacionet e rendomta meteorologjike, observatore aerosondimi dhe qendra radaresh, mund të angazhohen vëzhgues të perkohshëm.

(3) Për kryerjen e puneve nga paragrafi (2) i këtij neni, vëzhguesve të perkohshëm u paguhet kompensim.

(4) Lartësine e kompensimit nga paragrafi (3) i këtij neni, e percakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë, në baze të vëllimit dhe kompleksitetit të punes, karakterit dhe kualitetit të punes së kryer, shpeshtimit si dhe kohezgjatjes së puneve nga paragrafi (2) i këtij neni.

Neni 17

(1) Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujerave, në pajtim me ministrin e Shëndetësisë, ministrin e Transportit dhe Lidhjeve dhe ministrin e Mjedisit Jetesor dhe Planifikimit Hapësinor, i percakton:

- procedurat dhe menyren e vëzhgimit dhe matjes së karakteristikave kualitative të ajrit, reshjeve dhe të tokës, në rrjetin e stacioneve meteorologjike,

- procedurat dhe menyren e vëzhgimit dhe matjeve të karakteristikave kualitative të ujerave, në rrjetin e stacioneve hidrologjike dhe

- bazat e sistemit të parashikimit dhe procedurat për parashikimin e kualitetit të ajrit, ujerave dhe të tokes.

(2) Drejtori i Drejtorise dhe drejtori i Qendres për menaxhim me kriza, për realizimin e bashkepunimit të ndersjelle, koordinimin dhe komunikimin lidhur me punet nga veprimtaria e hidrometeorologjise, lidhin memorandum për bashkepunim.

(3) Ministri i Mbrojtjes në pajtim me ministrin e Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujerave, i percakton:

- menyren e kryerjes së puneve hidrometeorologjike, për nevojat e mbrojtjes së Republikës së Maqedonise dhe
- të dhenat dhe informatat hidrologjike dhe meteorologjike, të cilat paraqesin informatat të klasifikuara.

Neni 18

Ministri i Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujerave, në pajtim me ministrin e Transportit dhe Lidhjeve, do të miratojnë dispozita për të cilat lloje të ndertesave, lidhur me shfrytëzimin e të dhenave meteorologjike dhe hidrologjike, produkteve dhe bazave, duhet të kerkohet mendimi nga Drejtoria e puneve hidrometeorologjike.

VI. SISTEMI INFORMATIV HIDROMETEOROLOGJIK

Neni 19

(1) Për udheheqje me të dhenat hidrometeorologjike në territorin e Republikës së Maqedonise, Drejtoria e vendos sistemin informativ hidrometeorologjik.

(2) Sistemi informativ nga paragrafi (1) i ketij neni, e perfshin bazen e informatave, të dhenave dhe produkteve gjithëpërshires hidrometeorologjike, të sakta dhe të kapshme për opinionin.

(3) Sistemi informativ nga paragrafi (1) i ketij neni, i perfshin: grumbullimin, kontrollin dhe vleresimin, perpunimin, sistematizimin, arkivimin, kembimin, dorezimin, shfrytëzimin dhe publikimin e informatave hidrometeorologjike, të dhenave dhe produkteve të fituara nga rrjeti shteteror hidrometeorologjik në publikime perkatese shumevjecare, vjetore dhe mujore, dhe informatave, të dhenave dhe produkteve të fituara nga ana e peronave fizike dhe juridike, në pajtim me nenin 10, paragrafi (2) dhe nenin 11 paragrafi (1) të ketij ligji.

(4) Drejtoria e vendos dhe e siguron funksionimin dhe zhvillimin e sistemit informativ telekomunikues, si baze e meteorologjise dhe hidrologjise operative.

(5) Drejtoria e vendos dhe siguron funksionimin dhe zhvillimin e bazave të sistemit hidrometeorologjik, për analizen dhe parashikimin e kohes, ujerave, klimes dhe mjedisit jetesor.

(6) Drejtoria e vendos dhe e siguron funksionimin dhe zhvillimin e sistemit të paralajmerimit dhe të njoftimit paraprakisht të fatkeqesive nga koha e keqe.

(7) Drejtoria paraqet sherbim unik referimi, me pergjegjesi të plote për perpunimin dhe prezantimin e parashikimeve për kohen, ujerat, klimen dhe token, dhenien e paralajmerimeve dhe njoftimeve paraprakisht për dukurine e fatkeqesive nga koha e keqe.

(8) Drejtoria e vendos, organizon dhe zhvillon bazen klimatogjike të të dhenave.

(9) Drejtoria e siguron funksionimin dhe zhvillimin e sistemit të udheheqjes me kualitetin e matjeve, mirembajtjen dhe kalibrimin e instrumenteve, duke e perfshire kontrollin e të dhenave dhe produkteve, në pajtim me standartet dhe dispozitat nderkombetare.

Neni 20

(1) Drejtoria i grumbullon të dhenat dhe produktet hidrometeorologjike nga të gjitha burimet e kapshme, duke u sherbyer me njohurite dhe metodat shkencore dhe profesionale, duke e perfshire edhe grumbullimin e të dhenave nga personat juridike dhe fizike.

(2) Drejtoria eshte pergjegjese për saktesine e të dhenave hidrometeorologjike, nga rrjeti i stacioneve shteterore hidrometeorologjike.

Neni 21

(1) Të dhenat dhe produktet hidrometeorologjike jane publike.

(2) Të dhenat dhe produktet hidrometeorologjike publikohen në mjetet e informimit publik, si dhe ueb faqen e Drejtorise.

(3) Të dhenat dhe produktet nga paragrafi (1) i ketij neni, që i grumbullojne personat e autorizuar juridike dhe fizike, dorezohen në Drejtori.

(4) Të dhenat dhe produktet nga paragrafi (3) i ketij neni, Drejtoria mund t'i shfrytëzoje ekskluzivisht për qellime kerkimore dhe zhvillimore.

Neni 22

Të dhenat dhe produktet hidrometeorologjike, që i grumbullon Drejtoria, ruhen në bazen unike të të dhenave, në menyren me të cilen pamundesohet zhdukja e tyre, keqperdorimi apo falsifikimi, perkatesisht shfrytëzimi i paautorizuar.

Neni 23

(1) Drejtoria ua dorezon të dhenat dhe produktet hidrometeorologjike, shfrytëzuesve me kerkesen e tyre.

(2) Drejtoria me kerkesen e shfrytëzuesve, pa kompensim u leshon të dhena rrjedhese, aktuale, të regjistruara në koha reale.

(3) Drejtoria me kerkesen e shfrytëzuesve, u leshon të dhena dhe produkte hidrometeorologjike, nga arkivi i Drejtorise.

(4) Shpenzimet për leshimin e të dhenave dhe produkteve nga paragrafi (3) i ketij neni, i bart shfrytëzuesi dhe jane hyrje e Buxhetit të Republikës së Maqedonise.

(5) Qeveria e Republikës së Maqedonise me propozimin e ministrit të Bujqesise, Pylltarise dhe ekonomise së Ujerave, e miraton Listen tarifore për lartesine e kompensimit, të shpenzimeve të kryera reale, për kryerjen e sherbimeve për ofrimin e të dhenave dhe produkteve hidrometeorologjike, nga paragrafi (3) i ketij neni.

Neni 24

Ndalohet pengimi apo ndalimi i kryerjes së puneve hidrometeorologjike, nga neni 7 i ketij ligji:

- me ndryshimet e perhershme apo të perkohshme të kushteve për kryerjen e tyre, vecanerisht me ndertimin e objekteve në afersi të stacionit, pa marrjen paraprakisht të pelqimit nga Drejtoria,

- demtimin e objekteve, pajisjes, aparateve ose instrumenteve dhe

- pengimin e qasjes ose qendrimit në objektet ose në rajonin ku kryhen vëzhgimet dhe matjet.

Neni 25

(1) Në rastin e nevojës për zhvendosjen e objekteve ose të pajisjes, aparateve dhe instrumenteve, ose nevojës për pune plotesuese, të shkaktuara nga prishja e kushteve të percaktuara për kryerjen e puneve nga neni 8 i ketij ligji, shpenzimet e kryera bien në llogari të shkaktarit, i cili eshte pergjegjese edhe për marrjen e obligimeve të tjera, lidhur me sigurimin e vazhdimesise për kryerjen e puneve.

(2) Punet nga paragrafi (1) i ketij neni, nuk guxon të fillojne para se të sigurohet vazhdimesia e puneve nga neni 8, në pajtim me nenin 7, paragrafi (1), (2) dhe (3) të ketij ligji.

VII. PARALAJMERIMI DHE NJOFTIMI PARAPRAK I FATKEQESIVE NGA KOHA E KEQE

Neni 26

(1) Drejtoria është kompetente vetem për paralajmerimin dhe njoftimin paraprakisht për paraqitjen e dukurive dhe proceseve kohore dhe hidrogjike të jashtezakonshme, të rrezikshme dhe katastrofike të pavolitshme (në tekstin e metejme: fatkeqesi nga koha e keqe).

(2) Drejtoria obligohet që ta kryejë percjelljen e perhershme me radare, satelitore, analizimin dhe parashikimin e fatkeqesive nga koha e keqe (në tekstin e metejme: sigurimi hidrometeorologjik).

(3) Drejtoria është kompetente për ofrimin e sigurimit hidrometeorologjik, si perkrahje të situatave urgjente humanitare, të shkaktuara nga fatkeqesite nga koha e keqe.

(4) Drejtoria është e obliguar që përmes mjeteve të informimit publik, ta njoftojë opinionin për dukurine e fatkeqesive nga koha e keqe.

(5) Ministri i Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise Ujore, i percakton menyren dhe proceduren për paralajmerimin dhe njoftimin paraprakisht të fatkeqesive nga koha e keqe.

Neni 27

(1) Në rastin e paraqitjes së fatkeqesive nga koha, Drejtoria vepron në pajtim me dispozitat për menaxhim me kriza dhe dispozitat për mbrojtje dhe shpëtim.

(2) Drejtoria është pjese e sistemit integral nacional për preventive dhe zbutje të pasojave nga fatkeqesite elementare dhe nga situatat e tjera urgjente, për mbrojtjen e njerezve dhe të mirave materiale.

VIII. BASHKEPUNIMI NDERKOMBETAR

Neni 28

(1) Drejtoria i realizon dhe i koordinon obligimet nderkombetare të Republikës së Maqedonise, në sferen e veprimtarise hidrometeorologjike.

(2) Bashkepunimi nderkombetar i Republikës së Maqedonise në sferen e veprimtarise hidrometeorologjike, realizohet në kuader të sistemeve teknike teknologjike globale dhe rajonale dhe programeve zhvillimore kerkimore, të cilat janë vendosur në baze të marreveshjeve nderkombetare, marreveshjeve multilaterale dhe bilaterale, që i ka ratifikuar Republika e Maqedonise.

Neni 29

(1) Drejtori i Drejtorise në cilesine e perfaqesuesit të perhershëm, e perfaqeson Republikën e Maqedonise në Organizaten meteorologjike boterore.

(2) Drejtori i Drejtorise e miraton Programin për bashkepunim nderkombetar, në sferen e veprimtarise hidrometeorologjike.

IX. MBIKEQYRJA

Neni 30

Mbikeqyrjen ndaj zbatimit të ketij Ligji dhe dispozitave të miratuara në kete Ligj, e kryen Ministria e Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise Ujore.

Neni 31

Mbikeqyrjen profesionale ndaj kryerjes së puneve të veprimtarise hidrometeorologjike, nga ana e personave juridike dhe fizike nga neni 10 dhe 11 të ketij ligji, e kryen Drejtoria.

Neni 32

Personat juridike dhe fizike që i kryejne punet nga nenet 8 dhe 9 të ketij ligji, janë të obliguar që ta mundesojne kryerjen e papenguar të mbikeqyrjes profesionale, lidhur me:

- kontrollin e rregullshmerise së instrumenteve dhe pajisjes për vëzhgim,
- kontrollin e shkalles së stervitjes së vëzhguesit dhe kontrollin e zbatimit të dispozitave për vëzhgim, evidentim dhe për kodimin e të dhenave,
- inspektimin e drejtperdrejte, në menyren dhe kualitetin e kryerjes së veprimtarise,
- inspektimin në të gjitha të dhenat, produktet dhe dokumentacionin e nevojshem dhe
- njoftimin e rregullt për masat e ndermarra, për menjanimin e mangesive dhe parregullsive të konfirmuara.

Neni 33

Ministri me propozimin e drejtorit të Drejtorise, me aktvendim i autorizon personat profesionale të Drejtorise, për kryerjen e mbikeqyrjes profesionale.

Neni 34

Personi profesional i autorizuar pergatit procesverbal, me qellime për menjanimin e mangesive dhe parregullsive të konfirmuara.

Neni 35

(1) Në baze të procesverbalit nga neni 34 i ketij ligji, ministri i Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujerve, miraton aktvendim për menjanimin e mangesive perkatesisht parregullsive të konfirmuara, në afat prej 15 ditësh nga pranimi i aktvendimit.

(2) Nese personi fizik ose juridik nuk i menjanon mangesite perkatesish parregullsive e konfirmuara në afatin e caktuar kohor, ministri i Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujerve, me aktvendim do ta heqe autorizimin për kryerjen e veprimtarise hidrometeorologjike.

(3) Kunder aktvendimit me të cilin hiqet autorizimi nga paragrafi (2) i ketij neni, mund të paraqitet ankese te komisioni i Qeverise së Republikës së Maqedonise, kompetent për zgjidhjen e puneve administrative nga sfera e veprimtarise hidrometeorologjike, në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

X. DISPOZITAT PËR KUNDERVAJTJE

Neni 36

(1) Gjoha në shume prej 1.500 deri në 3.000 euro me kundervlere në denare, do t'i kumtohet për kundervajtje personit juridik, i cili vendos pengesa, aparate emisioni, objekte ndertimore, largpercues ose aparate dhe objekte të tjera, që mund ta pengojne punen e mjeteve teknike, aparateve, instrumenteve për matje dhe vëzhgime hidrometeorologjike, në pajtim me nenin 24 të ketij ligji.

(2) Për kundervajtjen nga paragrafi (1) i ketij neni, personit pergjegjes te personi juridik, do t'i kumtohet gjobe në shume prej 1.000 deri në 2.000 euro me kundervlere në denare.

(3) Për kundervajtjen nga paragrafi (1) i ketij neni, personit fizik ose tregtarit individual, do t'i kumtohet gjobe në shume prej 500 deri në 1.000 euro me kundervlere në denare.

Neni 37

(1) Gjoha në shume prej 1.500 deri në 3.000 euro me kundervlere në denare, do t'i kumtohet për kundervajtje personit juridik, nese:

- kryen pune nga neni 8 dhe 9 të ketij ligji, pa autorizim paraprakisht nga ministri i Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujerve,
- nuk dorezon të dhena, të dhenat i dorezon jashte afateve të percaktuara, dorezon të dhena të pasakta, në pajtim me nenin 10 paragrafi (8) dhe nenin 11 paragrafi (2) i ketij ligji,

- веpron në kundershitim me dispozitat e nenit 12 të ketij ligji,

- e pengon kryerjen e puneve të vigjilimit hidrometeorologjik nga neni 24 i ketij ligji dhe

- u mundeson personave të autorizuar profesionale nga neni 33 i ketij ligji, të kryejne mbikeqyrje profesionale, në pajtim me nenin 32 të ketij ligji.

(2) Gjоба në shume prej 1.000 deri në 2.000 euro me kundervlere në denare, do t'i kumtohet për kundervajtje personit pergjegjes te personi juridik, për kundervajtjet nga paragrafi (1) i ketij neni.

(3) Gjоба në shume prej 500 deri në 1.000 euro me kundervlere në denare, do t'i kumtohet për kundervajtje personit fizik ose tregtarit individual, për kundervajtjet nga paragrafi (1) i ketij neni.

Neni 38

Për kundervajtjen e kryer, drejtori i Drejtorise me detyre zyrtare, paraqet kerkese për ngritjen e procedures për kundervajtje te gjyqi kompetent, kunder kryeresit.

Neni 39

(1) Drejtoria në rastin e kundervajtjes së kryer, kryeresit të kundervajtjes do t'i propozoje procedure për barazim, para se të paraqese kerkese për ngritjen e procedures për kundervajtje.

(2) Kur kryeresi i kundervajtjes pajtohet për ngritjen e procedures për barazim, personi i autorizuar te drejtori i Drejtorise për kryerjen e mbikeqyrjes profesionale, perpilon procesverbal në të cilin futen elementet kryesore të kundervajtjes, koha, vendi dhe menyra e kryerjes së kundervajtjes, pershkrimi i veprimit të kundervajtjes dhe personat e gjendur në atë vend.

(3) Në procesverbal percaktohet menyra në të cilen do të menjanohen pasojat e demshme nga kundervajtja, si dhe menyra e sanimit të pasojave nga kryerja e kundervajtjes.

(4) Personi i autorizuar për kryerjen e mbikeqyrjes profesionale, në proceduren për barazim kryeresit të kundervajtjes mund t'i jape urdherpagese.

(5) Nese kryeresi i kundervajtjes e pranon urdherpagesen, eshte i obliguar që të njejten ta nenshkruaje. Pranimi i urdherpageses, futet në procesverbal.

(6) Kur si kryeres i kundervajtjes paraqitet personi juridik, procesverbalin dhe urdherpagesen e nenshkruan personi zyrtar perkatesisht pergjegjes i personit juridik, i cili ka deklaruar se ka të drejte që ta nenshkruaje procesverbalin dhe ta pranoje urdherpagesen.

(7) Deklarata nga paragrafi (6) i ketij neni, shenohet në procesverbal.

(8) Personi i autorizuar për kryerjen e mbikeqyrjes inspektuese, eshte i obliguar që të mbaje evidence, për procedurat e ngritura për barazim dhe për rezultatin e tyre.

XI. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PERFUNDIMTARE

Neni 40

(1) Dispozitat nenligjore që dalin nga ky ligj, do të miratohen në afat prej gjashte muajsh, nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

(2) Deri në hyrjen në fuqi të dispozitave nga paragrafi (1) i ketij neni, do të zbatohen dispozitat ekzistuese.

Neni 41

Me ditën e hyrjes në fuqi të ketij ligji, shfuqizohet Ligji për kryerjen e puneve hidrometeorologjike ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 19/92 dhe 5/2003).

Neni 42

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tete nga dita e botimit në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise".

1955.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВОДОСТОПАНСТВАТА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за водостопанствата, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3371/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВОДОСТОПАНСТВАТА

Член 1

Во Законот за водостопанствата ("Службен весник на Република Македонија" број 85/2003 и 95/2005), во членот 11 во воведната реченица по зборот "дејствувањето" запираката и зборовите: "може да" се бришат.

Член 2

Во членот 12 по зборот "водостопанството" зборовите: "може да" се бришат.

Член 3

Во членот 23 по алинејата 3 се додава нова алинеја 4, која гласи:
"- корисниците на услугите за одводнување од подрачјето на дејствување на водостопанството."

Член 4

Во членот 24 по алинејата 4 се додава нова алинеја 5, која гласи:
"- водните заедници од подрачјето на дејствување на водостопанството."

Член 5

Во членот 42 став 1 по зборот "одделно" се додаваат зборовите: "врз основа на член 43 алинеја 4 од овој закон".

Член 6

По членот 42 се додава нов член 42-а, кој гласи:

"Член 42-а

Доколку корисникот на услугите на одводнувањето од членот 82 на овој закон не го плати надоместокот утврден со решението од членот 42 на овој закон, наплатата за сметка на водостопанството ја врши органот на општината надлежен за наплата на даноците и другите јавни давачки, а според подрачјето на општината на кое се наоѓа земјиштето или другата недвижност за која се врши одводнувањето."

Член 7

Во членот 56 алинејата 1 се брише.

Член 8

Членот 57 се менува и гласи:
 “Директорот има право и обврска да присуствува и да учествува во работата на седниците на одборот без право на глас во одлучувањето.”

Член 9

Во членот 63 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

”Работите на одводнувањето од членот 7 на овој закон водостопанството со корисниците ги уредува со договор.”

Член 10

Во членот 78 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

“Доколку корисникот не го плати годишниот надоместок од ставот 1 на овој член утврден во конечното решение на директорот на водостопанство, наплатата за сметка на водостопанството ја врши органот на општината надлежен за наплата на даноците и другите јавни давачки, според подрачјето на општината на која се наоѓа земјоделското земјиште на кое се врши наводнување.”

Член 11

Во членот 85 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

“Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство предлогот за основање водостопанство од ставот 1 на овој член може да го поднесе до Владата на Република Македонија доколку иницијативата и интересот за основање на водостопанство се покрене од единицата на локалната самоуправа или од корисници на вода од определено подрачје на коешто постои хидромелиоративен систем за наводнување и/или одводнување и ако нема основано водостопанство за тоа подрачје, а иницијативата да ги содржи елементите предвидени со членот 87 од овој закон.”

Член 12

Во членот 86 алинејата 1 се менува и гласи:
 “- постојаните водостопански претпријатија се во постапка за ликвидирање или се ликвидирани;”

Член 13

Во членот 94 став 1 алинејата 5 се менува и гласи:
 “- го определува пренесувањето на хидромелиоративниот систем и другите придружни водостопански објекти, постројки и недвижности, опрема, резервни делови и други основни средства и инвентар за стопанисување на водостопанствата”.

Член 14

Членот 97 се брише.

Член 15

Членот 98 се менува и гласи:
 “Врз основа на одлука на Владата на Република Македонија од членот 93 на овој закон, а по стекнување на водостопанството со својство на правно лице, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство склучува договор со водостопанството за пренесување на стопанисување, користење и одржување на средствата од членот 94 став 1 алинеја 5 на овој закон.
 Договорот се склучува за период што не може да биде пократок од десет години ниту подолг од 30 години.”

Член 16

Во членот 105 се додава нов став 1, кој гласи:
 “Надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на него врши Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.”
 Ставот 1 станува став 2.

Член 17

Во членот 117 на крајот точката се брише и се додаваат зборовите: ”и Законот за стечај”.

Член 18

Во членот 118 бројот “97” се заменува со зборовите: “94 став 1 алинеја 5”.

Член 19

Насловот на Главата “Х КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ” се менува и гласи: “Х ПРЕКРШОЧНИ САНКЦИИ”.

Член 20

Во членот 119 став 1 воведната реченица се менува и гласи: ”Глоба во износ од 1.500 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако.”

По ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:
 ”Глоба во износ од 100 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот 1 на овој член и на одговорното лице во правното лице.”

Член 21

Во членот 120 став 1 воведната реченица се менува и гласи: ”Глоба во износ од 500 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице -корисник на вода, кое:”.

Ставот 2 се менува и гласи:
 ”Глоба во износ од 500 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на член на одборот што нема да пријави конфликт на интереси од членот 37 на овој закон и ќе учествува во расправата и донесувањето на одлуката.”

Ставот 3 се менува и гласи:
 ”Глоба во износ од 300 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на секој од членовите на одборот кога одборот нема да постапи по барањето од членот 107 на овој закон.”

Член 22

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR EKONOMITE UJORE

Neni 1

Në Ligjin për ekonomite ujore (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numer 85/2003 dhe 95/2005), në nenin 11 në fjaline hyrese pas fjales “veprimi”, presja dhe fjalet: “mund të” fshihen.

Neni 2

Në nenin 12, pas fjales “ekonomia ujore”, fjalet: “mund të” fshihet.

Neni 3

Në nenin 23 pas alineje 3, shtohet alineja e re 4, si vijon:
 - “shfrytezuesit e sherbimeve për kullim nga rajoni i veprimi të ekonomise ujore.”

Neni 4

Në nenin 24 pas alineje 4, shtohet alineja e re 5, si vijon:

“bashkesite ujore nga rajoni i veprimit të ekonomise ujore”.

Neni 5

Në nenin 42 në paragrafin 1, pas fjaleve: “veç e veç” shtohen fjalet: “në baze të nenit 43 alineja 4 e ketij ligji”.

Neni 6

Pas nenit 42 shtohet neni i ri 42-a, si vijon:

“Neni 42-a

Nese shfrytezuesi i sherbimeve për kullim nga neni 82 i ketij ligji, nuk e paguan kompensimin e percaktuar me aktvendimin nga neni 42 i ketij ligji, arketimin për llogarine e ekonomise ujore e kryen organi komunal kompetent për arketimin e tatimeve dhe detyrimeve të tjera publike, sipas rajonit të komunes në të cilën gjendet trualli ose patundshmeria tjetere për të cilën kryhet kullimi.”

Neni 7

Në nenin 56, alineja 1 fshihet.

Neni 8

Neni 57 ndryshon si vijon:

“Drejtori ka të drejte dhe obligim që të jete i pranishem dhe të marre pjese në punen e mbledhjeve të keshillit pa të drejte vote në vendimmarrje.”

Neni 9

Në nenin 63, pas paragrafit 1 shtohet paragrafi i ri 2, si vijon:

“Punet e kullimit nga neni 7 i ketij ligji, ekonomia ujore me shfrytezuesit i rregullon me marreveshje”.

Neni 10

Në nenin 78 shtohet paragrafi i ri 2, si vijon:

“Nese shfrytezuesi nuk e paguan kompensimin vjetor nga paragrafi 1 i ketij neni, të percaktuar në aktvendimin perfundimtar të drejtorit të ekonomise ujore, arketimin për llogarine e ekonomise ujore e kryen organi komunal kompetent për arketimin e tatimeve dhe detyrimeve të tjera publike, sipas rajonit të komunes në të cilën gjendet trualli bujqesor në të cilin kryhet ujitja.”

Neni 11

Në nenin 85 pas paragrafit 1 shtohet paragrafi i ri 2, si vijon:

“Ministri i Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujerrave, propozimin për themelimin e ekonomise ujore nga paragrafi 1 i ketij neni mund t’ia paraqese Qeverise së Republikës së Maqedonise, nese iniciativa dhe interesi për themelimin e ekonomise ujore ngrihet nga njesia e vetadministrimit lokal, ose nga shfrytezuesit e ujit nga rajoni i caktuar në të cilin ekziston sistemi i hidromelioracionit për ujitje dhe/ose kullim, dhe nese nuk ka të themeluar ekonomia ujore për atë rajon, ndersa iniciativa t’i permbaje elementet e parapara me nenin 87 të ketij ligji.”

Neni 12

Në nenin 86, alineja 1 ndryshon si vijon:

“ndermarrjet ekzistuese të ekonomive ujore jane në proceduren e likuidimit ose jane të likuiduara.”

Neni 13

Në nenin 94 paragrafi 1, alineja 5 ndryshon si vijon:

“e percakton bartjen e sistemit të hidromelioracionit dhe objekteve të tjera shoqeruese të ekonomive ujore, stabilimenteve dhe patundshmerive, pajisjes, pjeseve rezerve dhe mjeteve të tjera themelore dhe inventarit për ekonomizimin e ekonomive ujore.”

Neni 14

Neni 97 fshihet.

Neni 15

Neni 98 ndryshon si vijon:

“Në baze të vendimit të Qeverise së Republikës së Maqedonise nga neni 93 i ketij ligji, e pas arritjes së cilesise së personit juridik të ekonomise ujore, ministri i Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujerrave, lidh marreveshje me ekonomine ujore për bartjen e ekonomizimit, shfrytezimin dhe mirembajtjen e mjeteve nga neni 94 paragrafi 1 alineja 5, e ketij ligji.

Marreveshja lidhet për periudhen që nuk mund të jete më e shkurter se 10 vjet, as më e gjate se 30 vjet.”

Neni 16

Në nenin 105 shtohet paragrafi i ri 1, si vijon:

“Mbikeqyrjen ndaj zbatimit të ketij ligji dhe dispozitave të miratuara në baze të tij, e kryen Ministria e Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujerrave.”

Paragrafi 1 behet paragraf 2.

Neni 17

Në nenin 117 në fund, pika fshihet dhe shtohen fjalet:” dhe Ligji për falimentim.”

Neni 18

Në nenin 118, numri ”97” zevendesohet me numrin dhe fjalet: “94 paragrafi 1 alineja 5”.

Neni 19

Titulli i Kreut “X. DISPOZITA NDESHKUESE” ndryshon si vijon:

“X. SANKSIONE PËR KUNDERVAJTJE”

Neni 20

Në nenin 119 paragrafin 1, fjalia hyrese ndryshon si vijon: “Gjobe në shume prej 1.500 deri në 5.000 euro me kundervlere në denare, do t’i kumtohet për kundervajtje personit juridik, nese:”

Pas paragrafit 1 shtohet paragrafi i ri 2, si vijon:

“Gjobe në shume prej 100 deri 2.000 euro me kundervlere në denare do t’i kumtohet për kundervajtjen nga paragrafi 1 i ketij neni edhe personit pergjegjes te personi juridik.”

Neni 21

Në nenin 120 paragrafin 1 fjalia hyrese ndryshon si vijon: “Gjobe në shume prej 500 deri në 1.500 euro me kundervlere në denare, do t’i kumtohet për kundervajtje personit fizik - shfrytezues i ujit, i cili:”

Paragrafi 2 ndryshon si vijon:

“Gjobe në shume prej 500 deri në 1.500 euro me kundervlere në denare do t’i kumtohet për kundervajtje anetarit të keshillit, që nuk do ta paraqese konfliktin e interesave nga neni 37 i ketij ligji dhe do të marre pjese në debatin dhe në miratimin e vendimit.”

Paragrafi 3 ndryshon si vijon:

“Gjobe në shume prej 300 deri në 1.500 euro me kundervlere në denare do t’i kumtohet për kundervajtje secilit anetar të keshillit, nese keshilli nuk do të veproje sipas kerkeses nga neni 107 i ketij ligji.”

Neni 22

Ky ligj hyn në fuqi dite e tete nga dita e botimit në “Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise”.

1956.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ШУМИТЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за шумите,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3372/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА ШУМИТЕ

Член 1

Во Законот за шумите ("Службен весник на Република Македонија" број 47/97, 7/2000, 89/2004 и 54/2007), во членот 25 по ставот 1 се додаваат три нови става 2, 3 и 4, кои гласат:

"Покрај евиденцијата во посебните планови (за извршените работи) од ставот 1 на овој член, субјектите што стопанисуваат со шумите, се должни да водат и месечен извештај во посебни обрасци (сеча, дотур и превоз), посебно за секоја шумско-стопанска единица.

Месечните извештаи се со трајна вредност и се приложуваат кон посебните планови за стопанисување со шумите, односно кон посебните планови за одгледување и заштита на шумите со посебна намена.

Формата, содржината и начинот на пополнување на месечните извештаи од ставот 2 на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство."

Член 2

Во членот 33 став 1 по зборовите: "приватна шума" се додаваат зборовите: "како и на ретки видови на дрвја и на дрвја надвор од шумата".

Член 3

Членот 37 се менува и гласи:
"Забрането е вршење сеча во државна шума од страна на физички лица заради препродажба."

Член 4

По членот 37 се додава нов член 37-а, кој гласи:

"Член 37-а

Дозволено е вршење сеча во државна нискостеблеста шума од страна на физички лица заради обезбедување на сопствени потреби.

Сечата во државна шума заради обезбедување на сопствени потреби се врши по претходно поднесено барање од физичкото лице до јавното претпријатие, односно правното лице кое врши одгледување и заштита на шумата за посебна намена.

За извршената сеча од ставот 1 на овој член физичките лица плаќаат надоместок согласно со ценовникот на јавното претпријатие, односно правното лице кое врши одгледување и заштита на шумата за посебна намена.

За исечената дрвна маса од ставот 1 на овој член јавното претпријатие, односно правното лице кое врши одгледување и заштита на шума со посебна намена, води евиденција на посебен образец.

Начинот на обезбедување за сопствени потреби со огревно дрво на физички лица од државна шума, количината на огревно дрво, формата и содржината на образецот од ставот 3 на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство."

Член 5

Во членот 38 по ставот 8 се додава нов став 9, кој гласи:

"Формата и содржината на барањето од ставовите 2 и 3 на овој член потребната документација, критериумите за издавање на одобрението за сеча и начинот на вршење на сеча во приватните шуми го пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство."

Член 6

Во членот 56 по ставот 3 се додаваат два нови става 4 и 5, кои гласат:

"Јавното претпријатие, односно правното лице кое врши одгледување и заштита на шумата за посебна намена и правните лица кои вршат промет со дрво се должни, пред издавањето на испратниците, истите да ги достават до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, заради нивна евиденција и заверка.

За заверените испратници од ставот 4 на овој член Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, води евиденција во регистар на издадени и оверени испратници."

Ставовите 4, 5, 6, 7, 8 и 9 стануваат ставови 5, 6, 7, 8, 9 и 10.

Во ставот 10 кој станува став 11 точката се брише и се додаваат зборовите: "како и формата и содржината на регистарот на издадени и оверени испратници".

Член 7

Во членот 62 став 1 точка 2 зборовите: "од областа на шумарството" се бришат.

Член 8

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеца од денот на неговото влегување во сила.

До влегувањето во сила на подзаконските акти од ставот 1 на овој член, ќе се применуваат актите што важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 9

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT
PËR PYJET

Neni 1

Në Ligjin për pyjet ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 47/1997, 7/2000, 89/2004 dhe 54/2007), në nenin 25 pas paragrafit 1 shtohen tre paragrafe të rinj 2, 3 dhe 4, si vijon:

“Krahas evidences në planet e vecanta (për punet e kryera) nga paragrafi 1 i ketij neni, subjektet të cilat ekonomizojne me pyjet, jane të detyruar të mbajne edhe raport mujor në formulare të vecante (prerje, shperndarje dhe transportim), vecas për secilen njesi ekonomike-pyjore.

Raportet mujore jane me vlere të perhershme dhe u bashkengjiten planeve të vecanta për ekonomizim me pyjet, respektivisht planeve të vecanta për kultivimin dhe mbrojtjen e pyjeve me dedikim të vecante.

Formen, menyren dhe permbajtjen e plotesimit të raporteve mujore nga paragrafi 2 i ketij neni i percakton ministri i Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujerave.”

Neni 2

Në nenin 33 në paragrafin 1, pas fjaleve: “pylli privat”, shtohen fjalet: “si dhe llojeve të rralla të drunjve dhe të drunjve jashte pyllit”.

Neni 3

Neni 37 ndryshohet si vijon:
“Ndalohet prerja në pyllin e shtetit nga ana e personave fizike për shkak të rishitjes”.

Neni 4

Pas nenit 37 shtohet neni i ri 37-a, si vijon:

“Neni 37-a

Lejohet prerja në pyllin shtetëror me drure të ulet nga ana e personit fizike për shkak të sigurimit të nevojave personale.

Prerja në pyllin shtetëror për shkak të sigurimit të nevojave personale behet pas kerkeses së paraqitur paraprakisht nga personi fizik ndermarrjes publike, respektivisht personit juridik i cili bën kultivimin dhe mbrojtjen e pyllit për dedikim të vecante.

Për prerjen e kryer nga paragrafi 1 të ketij neni personat fizike paguaje kompensim në pajtim me listen e cmimeve të ndermarrjes publike, respektivisht personit juridik i cili bën kultivimin dhe mbrojtjen e pyllit për dedikim të vecante.

Për masen e prere të drunjve nga paragrafi 1 të ketij neni, ndermarrja publike, respektivisht personi juridik i cili bën kultivimin dhe mbrojtjen e pyllit me dedikim të vecante, mban evidence në formular të vecante.

Menyren e sigurimit të nevojave personale me drure për ngrohje të personave fizike nga pylli shtetëror, sasine e drureve për ngrohje, formen dhe permbajtjen e formularit nga paragrafi 3 i ketij neni, i percakton ministri i Bujqesise, Pylltarise, dhe Ekonomise së Ujerave.”

Neni 5

Në nenin 38 pas paragrafit 8, shtohet paragraf i ri 9 si vijon:

“Formen dhe permbajtjen e kerkeses nga paragrafet 2 dhe 3 të ketij neni, dokumentacionin e nevojshem, kriteret për dhenien e lejes për prerje dhe menyren e prerjes në pyjet private, i percakton ministri i Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujerave.”

Neni 6

Në nenin 56 pas paragrafit 3 shtohen dy paragrafe të rinj 4 dhe 5 si vijon:

“Ndermarrja publike, respektivisht personi juridik i cili bën kultivimin dhe mbrojtjen e pyllit për dedikim të vecante dhe personat juridike të cilet kryejne transport me drunj, jane të obliguar që para dhenies së fletedergesave, të njejtat t’ia dorezojne Ministrise së Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujerave, për shkak të evidentimit dhe regjistrimit të tyre.

Për fletedergesat e regjistruara nga paragrafi 4 të ketij neni Ministria e Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujerave, mban evidence në regjistrin e fletedergesave të dhena dhe të verifikuara.”

Paragrafet 4, 5, 6, 7, 8 dhe 9 behen paragrafe 5, 6, 7, 8, 9 dhe 10.

Në paragrafin 10 i cili behet paragraf 11 pika shlyhet dhe shtohen fjalet: “si dhe formen dhe permbajtjen e regjistrit të fletedergesave të dhena dhe të verifikuara”.

Neni 7

Në nenin 62 paragrafin 1 piken 2 fjalet: “në sferen e pylltarise” shlyhen.

Neni 8

Aktet nenligjore të parapara me kete ligji do të miratohen në afat prej tre muajsh prej dites së hyrjes tij në fuqi.

Deri në hyrjen në fuqi të akteve nenligjore nga paragrafi 1 të ketij neni, do të zbatohen aktet që kane qene në fuqi deri në ditën e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Neni 9

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tete nga dita e shpalljes në “Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise”.

1957.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

Се прогласува Законот за изменување на Законот за заштита на потрошувачите, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3373/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

Член 1

Во Законот за заштита на потрошувачите („Службен весник на Република Македонија“ број 38/2004 и 77/2007), во членот 123, став 2, зборовите: „Стопанската комора на Македонија“ се заменуваат со зборовите: „стопанските комори“.

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIM DHE PLOTESIM TË LIGJIT PËR MBROJTJEN E KONSUMATOREVE

Neni 1

Në Ligjin për mbrojtjen e konsumatoreve ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 38/2004 dhe 77/2007), në nenin 123 paragrafin 2, fjalet: "Oda Ekonomike e Maqedonise" zevendesohen me fjalet: "odat ekonomike".

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise".

1958.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА АКРЕДИТАЦИЈА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за акредитација, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3374/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ
НА ЗАКОНОТ ЗА АКРЕДИТАЦИЈА

Член 1

Во Законот за акредитација (“Службен весник на Република Македонија” број 54/2002), во членот 1 зборовите: “национален акредитационен сервис” се заменуваат со зборовите: “национално акредитационо тело”.

Член 2

Во членот 2 се додава нова точка 1, која гласи:
“1) национално акредитационо тело е Институтот за акредитација на Република Македонија, основан од Владата на Република Македонија, да врши постапка за акредитација;”.

Во точката 1 која станува точка 2 зборовите: “национален акредитационен сервис” се заменуваат со зборовите: “национално акредитационо тело”.

Точките 2 и 3 стануваат точки 3 и 4.

Во точката 4 која станува точка 5 зборовите: “тело кое врши надзор” се заменуваат со зборовите: “инспекциско тело”, а зборовите: “државен орган или друго правно и физичко лице” се заменуваат со зборовите: “правно или физичко лице кое врши дејност”.

Точката 5 станува точка 6.

Член 3

Во членот 14 точка 6 зборот “надзор” се заменува со зборот “инспекција”.

Член 4

Во членот 18 зборовите: „, и жиговите,, се бришат.

Член 5

Во членот 19 став 1 зборовите: “вршат лица кои се овластени” се заменуваат со зборовите: “го врши комисија формирана”.

Во ставот 2 зборовите: “за забрана на вршење на дејност” се заменуваат со зборовите: “со кое се определува рокот за отстранување на утврдените несообразности”.

Ставот 3 се брише.

Во ставот 4 кој станува став 3 бројот “3” се заменува со бројот “2”, а зборовите: “престанок на вршење на дејноста определена со” се заменуваат со зборовите: “одземање на”.

Член 6

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

L I G J
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT
PËR AKREDITIM

Neni 1

Në Ligjin për akreditim (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numer 54/2002), në nenin 1 fjalet: “servisit nacional të akreditimit” zëvendësohen me fjalet: “organit nacional të akreditimit”.

Neni 2

Në nenin 2 shtohet pike e re 1, si vijon:
“1) organi nacional i akreditimit është Instituti për Akreditim i Republikës së Maqedonisë i themeluar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë që ta beje procedurën e akreditimit;”.

Në pikën 1, e cila behet pike 2 fjalet: “servisit nacional të akreditimit” zëvendësohen me fjalet “organit nacional të akreditimit”.

Pikat 2 dhe 3 behen pika 3 dhe 4.

Në pikën 4 e cila behet pike 5 fjalet: “organi që bën mbikeqyrje” zëvendësohen me fjalet: “organi inspektues”, kurse fjalet: “organi shtetëror ose person tjetër juridik dhe fizik” zëvendësohen me fjalet: “person juridik ose fizik i cili e kryen veprimtarinë”.

Pika 5 behet pike 6.

Neni 3

Në nenin 14 pikën 6, fjala “mbikeqyrje”, zëvendësohet me fjalen “inspektim”.

Neni 4

Në nenin 18 fjalet: “dhe stampat” shlyhen.

Neni 5

Në nenin 19 paragrafin 1 fjalet: “kryejne personat e autorizuar”, zëvendësohen me fjalet: “kryen komisioni i formuar”.

Në paragrafin 2 fjalet: “për ndalim të kryerjes së veprimtarisë” zëvendësohen me fjalet: “me të cilin caktohet afati për shmangien e mosperputhshmerive të konstatuara”.

Paragrafi 3 shlyhet.

Në paragrafin 4 i cili behet paragraf 3 numri “3” zëvendësohen me numrin “2”, kurse fjalet: “pushim të kryerjes së veprimtarisë të percaktuar me” zëvendësohen me fjalet “heqjen e”.

Neni 6

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në “Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë.”

1959.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПЛАТИТЕ НА СУДИИТЕ**

Се прогласува Законот за изменување на Законот за платите на судиите, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3375/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

**ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА ПЛАТИТЕ НА СУДИИТЕ****Член 1**

Во Законот за платите на судиите ("Службен весник на Република Македонија" број 110/2007), членот 12 став (1) алинејата 4 се менува и гласи:

"- надоместок за исхрана утврден согласно со Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија".

Член 2

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

**L I G J
PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR RRROGAT
E GJYKATESVE****Neni 1**

Në Ligjin për rrogat e gjykatesve ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 110/2007) neni 12 paragrafi (1) alineja 4 ndryshon si vijon:

"- kompensim për ushqim të percaktuar në pajtim me Ligjin për realizimin e Buxhetit të Republikës së Maqedonisë".

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi me ditën e shpalljes në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1960.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОСНОВАЊЕ НА АГЕНЦИЈА ЗА ПРОМОЦИЈА И ПОДДРШКА НА ТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Се прогласува Законот за основање на Агенција за промоција и поддршка на туризмот во Република Македонија,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3380/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

**ЗАКОН
ЗА ОСНОВАЊЕ НА АГЕНЦИЈА ЗА ПРОМОЦИЈА
И ПОДДРШКА НА ТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА****Општи одредби****Член 1**

Со овој закон се основа Агенција за промоција и поддршка на туризмот и се уредуваат нејзините надлежности, организација и работење.

Правен статус**Член 2**

Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот (во натамошниот текст: Агенцијата) има својство на правно лице.

Полниот назив на Агенцијата е АГЕНЦИЈА ЗА ПРОМОЦИЈА И ПОДДРШКА НА ТУРИЗМОТ.

Скратениот назив на Агенцијата е АППТ.

Седиштето на Агенцијата е во Струга, а може да има организациони делови во Република Македонија и во странство без својство на правно лице.

Називот на Агенцијата во меѓународниот промет е AGENCY FOR PROMOTION AND SUPPORT OF TOURISM.

Надлежности на Агенцијата**Член 3**

Основни надлежности на Агенцијата се:

- унапредување и промоција на туризмот,
- професионално презентирање на сите сегменти и региони од туристичката понуда,
- подготвување и реализација на Програмата за промоција и поддршка на туризмот која содржи потпрограми за промоција и поддршка на вкупниот и одделни видови на туризам,
- обезбедување информативен пропаганден материјал за промоција на туристичките вредности (штампани публикации, аудио и видео материјали, интернет презентации, сувенири и друго),
- подготвување на објективни анализи и прогнози во врска со движењето на туристичкиот промет во функција на насочување на идни активности,
- изготвување маркетиншки анализи на домашниот и странскиот туристички пазар,
- активно промовирање на вкупниот туристички потенцијал на Република Македонија во земјата и во странство,
- промоција на одговорен и одржлив развој на туризмот во Република Македонија,
- формирање и развивање единствен туристичко информационален систем и негово поврзување со други информативни системи во земјата и странство,
- развивање и промовирање нови интегрални туристички производи,

- комплетирање на целокупната инфраструктура во македонските туристички центри, креирање на комплетна понуда од културно забавниот живот, превозот, патните ознаки и друго,

- иницирање и реализирање меѓународна соработка со сродни организации и институции,

- предлагање квалитетни мерки и активности за промоција и поддршка во туристички неразвиените делови на државата,

- помагање во привлекување во инвестиции за големи хотелски компании,

- соработување со светски познати туроператори за привлекување на што поголем број туристи,

- соработување со приватни (домашни и странски) претприемачи и

- врши други активности согласно со закон и Статутот.

Принципи на работење на Агенцијата

Член 4

Работењето на Агенцијата се заснова врз следниве принципи:

- 1) стручност;
- 2) професионалност;
- 3) транспарентност и
- 4) одговорност за работењето и постигнатите резултати.

Програма

Член 5

Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата, донесува годишна програма за промоција и поддршка на туризмот (во натамошниот текст: програма) во рок од 30 дена од денот на објавувањето на Буџетот на Република Македонија во "Службен весник на Република Македонија".

Средства за основање и вршење на работите

Член 6

Средствата за основање на Агенцијата се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Средства за вршење на работите на Агенцијата се обезбедуваат од следниве извори:

- Буџетот на Република Македонија, врз основа на претходно донесена програма,
- донации и
- други извори согласно закон.

Статут на Агенцијата

Член 7

Агенцијата има Статут со кој особено се уредува:

- начинот на извршување на надлежностите од делокругот на Агенцијата,
- надлежностите на Управниот одбор и директорот и нивните меѓусебни односи,
- правата, надлежностите и одговорностите на вработените,
- внатрешната организација на Агенцијата и
- друго.

Органи на Агенцијата

Член 8

Органи на Агенцијата се Управниот одбор и директорот.

Управен одбор

Член 9

Со Агенцијата управува Управниот одбор на Агенцијата кој се состои од седум члена.

Членовите на Управниот одбор на Агенцијата ги именува и разрешува Владата на Република Македонија.

За членови на Управниот одбор се именуваат еден член на предлог на министерот за економија, еден член на стопанските комори (по принцип на ротирање на регистрираните стопански комори во Република Македонија), еден член на предлог на министерот за транспорт и врски и четири члена на предлог на Владата.

Мандатот на членовите на Управниот одбор трае четири години со право на повторен избор.

Членовите на Управниот одбор имаат право на надоместок. Надоместокот го определува Владата на Република Македонија.

Членовите на Управниот одбор избираат председател на Управниот одбор на првата седница.

Член 10

Управниот одбор на Агенцијата:

- 1) донесува Статут на Агенцијата;
- 2) усвојува годишна програма за работа и годишен финансиски план;
- 3) му помага на директорот на Агенцијата со давање на мислење и предлози за имплементација на програмата;
- 4) ги донесува општите акти за организација и систематизација на работењето на Агенцијата;
- 5) ги разгледува и усвојува извештаите за активностите на Агенцијата и
- 6) врши и други активности согласно со овој закон и Статутот на Агенцијата.

Член 11

Член на Управниот одбор се разрешува во следниве случаи:

- по истекот на мандатот,
- на негово барање,
- ако е осуден за извршено кривично дело со правосилна судска пресуда со која е изречена казна затвор во траење од најмалку шест месеца,
- ако настане трајна или привремена неспособност за непречено вршење на функцијата подолго од шест месеца непрекинато или смрт и
- кога ќе се утврди дека работи спротивно на овој закон.

Директор на Агенцијата

Член 12

Со работата на Агенцијата раководи директорот.

Директорот го именува и разрешува Владата на Република Македонија на предлог на министерот за економија.

За директор може да биде именувано лице кое ги исполнува следниве услови:

- да има завршено најмалку високо образование,
- да познава најмалку еден странски јазик и
- да има најмалку пет години работно искуство во областа на туризмот.

Мандатот на директорот трае четири години со можност за повторен избор.

Член 13

Директорот доставува извештај за своето работење најмалку два пати годишно до Владата на Република Македонија, најдоцна еден месец по завршување на извештајниот период.

Во извештајот од ставот 1 на овој член директорот е должен особено да достави податоци за видот и обемот на работите извршени при вршење на работите на Агенцијата.

Ако од извештајот за работа се утврдат недостатоци во финансиското работење на Агенцијата, директорот е должен истите да ги отстрани во наредните шест месеца.

Член 14

Директорот на Агенцијата ги врши следниве работи:

- ја претставува и застапува Агенцијата,
- ја организира работата и раководи со стручните служби на Агенцијата,
- предлага програма и акциони планови на Агенцијата,
- ја информира Владата на Република Македонија за сите постоечки административни и законски пречки за промоција и поддршка на туризмот и предлага мерки за нивно отстранување,
- ги спроведува одлуките на Управниот одбор,
- се грижи за законитото работење и трошење на финансиските средства,
- врши усогласување на деловните активности на Агенцијата,
- изготвува годишна програма за работа и годишен финансиски план за потребните средства и нивните извори,
- ги предлага и извршува општите акти за организација и систематизација на работењето на Агенцијата,
- донесува поединечни акти за вработените од областа на работните односи и
- одлучува и за други прашања утврдени со овој закон и со Статутот на Агенцијата.

Член 15

Директорот се разрешува пред истекот на мандатот во следниве случаи:

- на негово барање,
- ако не работи и постапува според закон, Статутот и актите на Агенцијата или неоправдано не ги спроведува одлуките на Управниот одбор или постапува во спротивност со нив,
- ако со својата несовесна и неправилна работа предизвика нарушување во вршењето на работите на Агенцијата и причини штета,
- ако ги занемарува или не ги извршува обврските и со тоа ќе настанат нарушувања во вршењето на дејноста од интерес на Агенцијата,
- ако не достави извештај согласно со членот 13 став 1 од овој закон,
- ако и по истекот на рокот определен во членот 13 став 3 од овој закон не ги отстрани недостатоци и/или во тој рок повторно има недостатоци во финансиското работење,
- ако поднесе писмена оставка,
- ако е осуден за извршено кривично дело со правосилна судска пресуда со која е изречена казна затвор во траење од најмалку шест месеца,
- ако кај него настане трајна или привремена неспособност за непречено вршење на функцијата подолго од шест месеца непрекинато или смрт и
- се стекне со услови за остварување право на пензија.

Член 16

Директорот одговара за работата и законитоста во работата пред Владата на Република Македонија.

Член 17

Ако мандатот на директорот и членот на Управниот одбор е истечен, а постапката за именување на нов директор и членови не е завршена, постојниот директор и членовите на Управниот одбор продолжуваат да ја вршат функцијата до именувањето на новите.

Одредбите од ставот 1 на овој член се применуваат и кога директорот и членот на Управниот одбор се разрешени пред истекот на мандатот.

Права и должности на вработените

Член 18

Стручните, административно-техничките, помошните и другите работи за потребите на Агенцијата ги вршат вработените во Агенцијата.

Вработените во Агенцијата, правата и обврските од работниот однос ги остваруваат согласно со Законот за работните односи.

Член 19

За остварување на работите од членот 4 на овој закон Агенцијата може, врз основа на договор, да користи услуги на правни и физички лица од земјата и странство.

Судир на интереси

Член 20

Во случај на постоење на судир на интереси, се применува Законот за спречување на судир на интереси.

Член 21

На Статутот, годишната програма за работа и годишниот финансиски план на Агенцијата согласноста дава Владата на Република Македонија.

Надзор во работењето

Член 22

Министерството за економија врши надзор над законитоста на работењето на Агенцијата.

Преодни и завршни одредби

Член 23

Владата на Република Македонија во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе ги именува директорот на Агенцијата и членовите на Управниот одбор.

Агенцијата ќе започне со работа во рок од 30 дена од денот на именувањето на директорот.

Управниот одбор во рок од 30 дена од денот на неговото конституирање го донесува Статутот на Агенцијата.

Вработените во Министерството за економија кои вршеле работи од областа на промоција на туризмот ги презема Агенцијата согласно со актите за внатрешна организација и систематизација на работните места во Агенцијата.

Член 24

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J
**PËR THEMELIMIN E AGJENCISE PËR PROMOVIMI-
MIN DHE PËR PERKRAHJEN E TURIZMIT**
NË REPUBLIKEN E MAQEDONISE

Dispozita të përgjithshme

Neni 1

Me kete ligj themelohet Agjencia për promovimin dhe për perkrahjen e turizmit dhe rregullohen kompetencat, organizimi dhe puna e saj.

Statusi juridik

Neni 2

Agjencia për promovimin dhe për perkrahjen e turizmit (në tekstin e metejme: Agjencia), ka cilesine e personit juridik.

Emertimi i plote i Agjencise eshte: AGJENCIA PËR PROMOVIMIN DHE PËR PERKRAHJEN E TURIZMIT.

Emertimi i shkurtuar i Agjencise eshte: APPT.

Selia e Agjencise eshte në Shkup, ndersa mund të kete pjese organizative në Republikën e Maqedonise dhe jashte, pa cilesine e personit juridik.

Emertimi i Agjencise në qarkullimin nderkombetar eshte: AGENCY FOR PROMOTION AND SUPPORT OF TOURISM.

Kompetencat e Agjencise

Neni 3

Kompetencat themelore të Agjencise jane:

- Perparimi dhe promovimi i Agjencise,
- prezantimi profesional i të gjitha segmenteve dhe rajoneve nga oferta turistike,
- perpilimi dhe realizimi i Programit për promovimin dhe për perkrahjen e turizmit, i cili permban nenprograme për promovimin dhe për perkrahjen e turizmit të përgjithshem dhe të llojeve të caktuara të turizmit,
- sigurimi i materialit publicistik informativ, për promovimin e vlerave turistike (publikime të shtypura, materiale audio dhe video, prezantime në internet, suvenire dhe të tjera),
- perpilimi i analizave dhe i prognozave objektive, të cilat kane të bejne me levizjen e qarkullimit turistik, në funksion të orientimit të aktiviteteve të ardhshme,
- perpilimi i analizave të marketingut në tregun turistik vendor dhe të huaj,
- promovimi aktiv i potencialit të përgjithshem turistik të Republikës së Maqedonise në vend dhe jashte vendit,
- promovimi i zhvillimit me pergjegjesi dhe të qendrushem të turizmit në Republikën e Maqedonise,
- formimi dhe zhvillimi i sistemit informativ turistik unik dhe nderlidhja e tij me sistemet informative të tjera në vend dhe jashte,
- zhvillimi dhe promovimi i produkteve turistike të reja integrale,
- kompletimi i infrastruktures së teresishme në qendrat turistike maqedonase, krijimi i ofertes së plote nga jeta kulturore argetuese, transporti, shenjrat rrugore dhe të tjera,
- inicimi dhe realizimi i bashkepunimit nderkombetar me organizatat dhe institucionet e aferme,
- propozimi i masave dhe i aktiviteteve cilesore për promovimin dhe për perkrahjen në pjeset e pazhvilluara turistike të shtetit,
- asistence gjate terheqjes së investimeve për kompanite e medha të hotelerise,
- bashkepunimi me turne operatorët e njohur në bote, për terheqjen e numrit sa më të madh të turistëve,
- bashkepunimi me sipermarresit privat (vendor dhe të huaj) dhe
- bën aktivitetet të tjera në perputhje me ligjin dhe me statutin.

Parimet e punes së Agjencise

Neni 4

Puna e Agjencise bazohet në parimet në vijim:

- 1) kualifikim;
- 2) profesionalizem;
- 3) transparence dhe
- 4) pergjegjesi për punen dhe për rezultatet e arritura.

Programi

Neni 5

Qeveria e Republikës së Maqedonise, me propozim të Agjencise, miraton Program vjetor për promovimin dhe për perkrahjen e turizmit (në tekstin e metejme: Program), brenda afatit prej 30 ditesh nga dita e publikimit të Buxhetit të Republikës së Maqedonise në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise".

Mjetet për themelimin dhe për kryerjen e puneve

Neni 6

Mjetet për themelimin e Agjencise sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonise.

Mjetet për kryerjen e puneve të Agjencise sigurohen nga burimet në vijim:

- Buxheti i Republikës së Maqedonise, në baze të Programit paraprakisht të miratuar,
- donacionet dhe
- burime të tjera në perputhje me ligjin.

Statuti i Agjencise

Neni 7

Agjencia ka Statut me të cilin në menyre të vecante rregullohet:

- menyra e zbatimit të kompetencave nga fusheveprimi i Agjencise,
- kompetencat e Keshillit drejtues dhe të drejtorit dhe marredheniet e tyre reciproke,
- të drejtat, kompetencat dhe pergjegjesite e të punesuarve,
- organizimi i brendshem i Agjencise dhe
- të tjera.

Organet e Agjencise

Neni 8

Organet e Agjencise jane: Keshilli drejtues dhe drejtori.

Keshilli drejtues

Neni 9

Me Agjencine drejton Keshilli drejtues i Agjencise i cili perbehet nga shtate anetare.

Anetaret e Keshillit drejtues të Agjencise i emerton dhe i shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonise.

Anetare të Keshillit drejtues emerohen: një anetar me propozim të ministrit të Ekonomise, një anetar i odave ekonomike (sipas parimit të rotacionit të odave ekonomike të regjistruara në Republikën e Maqedonise), një anetar me propozim të ministrit të Transportit dhe Lidhjeve dhe kater anetare me propozim të Qeverise.

Mandati i anetareve të Keshillit drejtues zgjat kater vjet, me të drejte për rizgjedhje.

Anetaret e Keshillit drejtues kane të drejte në kompensim. Kompensimin e percakton Qeveria e Republikës së Maqedonise.

Anetaret e Keshillit drejtues zgjedhin kryetar të Keshillit drejtues në seancen e pare.

Neni 10

Keshilli drejtues i Agjencise:

- 1) miraton statut të Agjencise;
- 2) aprovon program vjetor për pune dhe plan financiar vjetor;
- 3) i ndihmon drejtorit të Agjencise me dhenien e mendimeve dhe të propozimeve për implementimin e Programit;
- 4) i nxjerr aktet e pergjithshme për organizimin dhe për sistematizimin e punes së Agjencise;
- 5) i shqyrton dhe i miraton raportet për aktivitetet e Agjencise dhe
- 6) bën edhe aktivitete të tjera në perputhje me kete ligj dhe me Statutin e Agjencise.

Neni 11

Anetari i Keshillit drejtues shkarkohet në rastet në vijim:

- pas skadimit të mandatit,
- me kerkese të tij,
- nese eshte gjykuar për kryerjen e vepres penale, me aktgjykim gjyqesor të plotfuqishem, me të cilin eshte kumtuar denim me burg në kohezgjatje prej së paku gjashte muajsh,
- nese ndodh paaftesi e perhershme ose e perkohshme, për kryerjen e papenguar të funksionit më gjate se gjashte muaj pa nderprerje ose vdekje dhe
- kur do të konstatohet se punon në kundërshtim me kete ligj.

Drejtori i Agjencise

Neni 12

Me punen e Agjencise udheheq drejtori.

Drejtorin e emerion dhe shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonise me propozim të ministrit të ekonomise.

Për drejtor mund të emerohet personi i cili i ploteson kushtet si vijojne:

- të kete të kryer së paku arsim sipëror,
- të njohe së paku një gjuhe të huaj dhe
- së paku të kete pese vjet pervoje pune në fushen e turizmit.

Mandati i drejtorit zgjat kater vjet me mundesi për rizgjedhje.

Neni 13

Drejtori për punen e vet i paraqet raport, së paku dy here brenda vitit Qeverise së Republikës së Maqedonise, më së voni një muaj pas perfundimit të periudhes për raportim.

Në raportin nga paragrafi 1 i ketij neni, drejtori vecanerisht e ka për detyre të paraqese të dhena për llojin dhe velimin e puneve të kryera gjate kryerjes së puneve të Agjencise.

Nese nga raporti i punes konstatohen mangesi në punen financiare të Agjencise, drejtori e ka për detyre të njejtat t'i shmange brenda gjashte muajve të ardhshem.

Neni 14

Drejtori i Agjencise i kryen punet si vijojne:

- e perfaqeson dhe prezanton Agjencine,
- e organizon punen dhe udheheq me sherbimet profesionale të Agjencise,
- propozon program dhe plane aksionare të Agjencise,
- e informon Qeverine e Republikës së Maqedonise për të gjitha pengesat ekzistuese administrative dhe ligjore për promovimin dhe mbeshtetjen e turizmit dhe propozon masa për shmangien e tyre,
- i zbaton vendimet e Keshillit drejtues,
- kujdeset për pune të ligjshme dhe shpenzim të ligjshem të mjeteve financiare,
- bën harmonizimin e aktiviteteve afariste të Agjencise,
- harton program vjetor për punen dhe planin financiar vjetor për mjetet e nevojshme dhe burimet e tyre,

- i propozon dhe realizon aktet e pergjithshme për organizimin dhe sistematizimin e punes së Agjencise,
- miraton akte individuale për punonjesit nga fusha e marredhenieve të punes dhe
- vendos edhe për ceshtje të tjera të percaktuara me kete ligj dhe me Statutin e Agjencise.

Neni 15

Drejtori shkarkohet para skadimit të mandatit, në keto raste:

- me kerkese të tij,
- nese nuk punon dhe nuk vepron konform ligjit, statutit dhe akteve të Agjencise ose nese pa arsye nuk i zbaton vendimet e Keshillit drejtues apo vepron në kundërshtim me të njejtat,
- nese me punen e tij të pandërgjegjshme dhe të padrejte shkakton crregullime gjate kryerje së puneve të Agjencise dhe shkakton dëm,
- nese i neglizhon ose nuk i kryen obligimet me ç'rast do të shfaqen crregullime gjate kryerjes së veprimtarise me interese për Agjencine,
- nese nuk paraqet raport në perputhje me nenin 12, paragrafin 1 të ketij ligji,
- nese edhe pas skadimit të afatit të percaktuar në nenin 12 paragrafin 3 të ketij ligji, nuk i shmang mangesite dhe/ose në atë afat perseri ka mangesi në punen financiare,
- nese paraqet doreheqje me shkrim,
- nese eshte gjykuar për veper të kryer penale me aktgjykim të plotfuqishem gjyqesor me të cilin i eshte kumtuar denimi me burg në kohezgjatje prej së paku gjashte muajsh,
- nese te ai shfaqet paaftesi e perhershme ose e perkohshme për kryerjen pa pengesa të funksionit më shume se gjashte muaj pa nderprerje ose në rast të vdekjes dhe
- nese i ploteson kushtet për realizimin e të drejtes për pension.

Neni 16

Drejtori i pergjigjet për punen dhe ligjshmerine gjate punes Qeverise së Republikës së Maqedonise.

Neni 17

Nese mandati i drejtorit dhe anetarit të Keshillit drejtues skadon, kurse procedura për emerimin e drejtorit të ri dhe të anetareve nuk eshte kryer, drejtori aktual dhe anetarët e Keshillit drejtues vazhdojne ta kryejne funksionin deri në emerimin e të rinjve.

Dispozitat nga paragrafi 1 të ketij neni, zbatohen edhe atehere kur drejtori dhe anetari i Keshillit drejtues jane shkarkuar para skadimit të mandatit.

Të drejtat dhe obligimet e punonjesve

Neni 18

Punet profesionale, administrative-teknike, ndihmese dhe punet e tjera për nevojat e Agjencise i kryejne punonjesit e Agjencise.

Punonjesit e Agjencise, të drejtat dhe obligimet nga marredhenia e punes i realizojne në perputhje me Ligjin për marredhenie pune.

Neni 19

Për realizimin e puneve nga neni 4 të ketij ligji, Agjencia në baze të marreveshjes mund të shfrytëzoje sherbime të personave juridike dhe fizike nga vendi dhe jashte vendit.

Konflikt i interesave

Neni 20

Në rast të ekzistimit të konfliktit të interesave, zbatohet Ligji për parandalimin e konfliktit të interesave.

Neni 21

Për Statutin, programin vjetor për pune dhe planin financiar vjetor të Agjencise jep pelqim Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Mbikeqyrja gjate punes

Neni 22

Ministria e Ekonomise bën mbikeqyrje mbi ligjshmerine e punes së Agjencise.

Dispozita kalimtare dhe perfundimtare

Neni 23

Qeveria e Republikës së Maqedonisë brenda afatit prej 30 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji, do t'i emeroje drejtoret e Agjencise dhe anetaret e Keshillit drejtues.

Agjencia do të filloje me pune brenda afatit prej 30 ditësh nga dita e emerimit të drejtorit.

Keshilli drejtues brenda afatit prej 30 ditësh nga dita e konstituimit të tij e miraton Statutin e Agjencise.

Punonjesit e Ministrise së Ekonomise të cilet kane kryer pune nga fusha e promovimit të turizmit i ndermerr Agjencia në perputhje me aktet për organizimin dhe sistematizimin e brendshem të vendeve të punes në Agjenci.

Neni 24

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë."

1961.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА АУДИОВИЗУЕЛНИТЕ ДОБРА

Се прогласува Законот за аудиовизуелните добра, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3381/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА АУДИОВИЗУЕЛНИТЕ ДОБРА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ**Предмет на уредување**

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите и начинот на работа на кинотеките, вршењето на дејноста на кинотеките, основањето, видовите на кинотеки, организацијата, координацијата, правата и должностите на имателите на аудиовизуелните добра, надзорот, стручните звања и други прашања од значење за вршење на дејноста за заштита на аудиовизуелните добра.

Аудиовизуелни добра

Член 2

Аудиовизуелни добра согласно со овој закон се:

- аудиовизуелни дела (изворни материјали и тонска копија на игран, документарен, анимиран, експериментален и алтернативен филм, како и друго аудиовизуелно дело изразено во вид на поврзани подвижни слики со или без тон, без оглед на видот на носачот, наменети за јавно прикажување) и

- придружните материјали што се однесуваат на подвижните слики, како што се пишувана документација, сценарија, книги на снимање, сценографски и костимографски скици, костими, сценографски реквизити, микрофилмови, фотографии, слајдови, постери и друг пропаганден материјал.

Заштитени аудиовизуелни добра

Член 3

(1) Аудиовизуелните добра од членот 2 на овој закон кои поради своите вредности, својства, содржини или функции имаат културно, научно и историско значење и се евидентирани во инвентарната книга на јавната кинотека или им е воспоставена заштита на друг начин се заштитуваат како културно наследство, согласно со овој и Законот за заштита на културното наследство.

(2) Задолжителниот примерок што се доставува до Кинотеката на Македонија, утврден со овој закон, согласно со Законот за заштита на културното наследство се смета за културно наследство од големо значење заштитено врз основа на закон.

Значење на одделни изрази во овој закон

Член 4

(1) Архивска копија, во смисла на овој закон, е тонска копија на аудиовизуелно добро, наменета за чување и заштита заради културни, научни и историски потреби.

(2) Изворен материјал, во смисла на овој закон, се сите записи на слика и тон кои се основа за создавање на аудиовизуелното добро.

(3) Продуцент, во смисла на овој закон, е продуцентот регистриран во Централниот регистар на Република Македонија со претежна дејност филмска продукција.

Кинотека

Член 5

(1) Кинотеката е непрофитна установа од областа на културата.

(2) Кинотеките вршат истражување, прибирање, евидентирање, каталогизирање, стручно и научно обработување, чување, заштита и прикажување на аудиовизуелните добра.

Дејност за заштита на аудиовизуелните добра

Член 6

(1) Дејноста на заштита на аудиовизуелните добра е од јавен интерес.

(2) Дејноста за заштита на аудиовизуелните добра според одредбите на овој закон ја вршат кинотеките и самостојните аудиовизуелни збирки, доколку се регистрирани за вршење на дејност на заштита на аудиовизуелните добра (во натамошниот текст: кинотеки).

(3) Дејност за заштита на аудиовизуелните добра можат да вршат и други правни лица доколку се регистрирани за вршење на дејност за заштита на аудиовизуелните добра и истата ја вршат во посебно организиран дел под услови утврдени со овој и друг закон, како кинотека во состав.

Примена на други прописи

Член 7

(1) На основањето, работата и престанокот на кинотеките, раководењето, управувањето, одлучувањето, финансирањето и управниот надзор се применуваат одредбите од Законот за културата, доколку со овој или со друг закон поинаку не е определено.

(2) Заштитата на аудиовизуелните добра се врши согласно со овој закон и Законот за заштита на културното наследство.

(3) Над вршењето на дејноста за заштита на аудиовизуелните добра се применува Законот за авторското право и сродните права.

II. ВИДОВИ НА КИНОТЕКИ И ОСНОВАЊЕ

Видови на кинотеки според основачот

Член 8

(1) Кинотеките според основачот можат да бидат јавни (национални и локални) и приватни.

(2) Национална кинотека може да основа Владата на Република Македонија, а локална кинотека може да основаат општините, градот Скопје и општините во градот Скопје.

(3) Приватна кинотека може да основа домашно и странско правно и физичко лице, под услови и на начин утврдени со овој и друг закон.

Посебни услови за почеток со работа на кинотеката

Член 9

(1) Кинотеката, согласно со закон може да почне со работа ако ги исполнува следниве посебни услови да:

1) се обезбедени основни средства за почеток со работа;

2) се обезбедени финансиски средства за одржливо вршење на дејноста;

3) постои елаборат за основање на кинотеката;

4) се обезбедени соодветни простории и опрема за чување и користење на аудиовизуелните добра;

5) е обезбеден соодветен фонд на аудиовизуелни добра и

6) има вработено стручен кадар.

(2) За исполнување на условите од ставот (1) на овој член министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на културата (во натамошниот текст: министерот) донесува решение по претходно прибавено мислење од матичната кинотека од членот 17 на овој закон.

(3) Против решението од ставот (2) на овој член може да се изјави жалба до второстепена комисија на Владата на Република Македонија. Жалбата не го одлага решението.

(4) Стандардите за одредување на видовите на кинотеките, за нивната работа, сместување и чување на аудиовизуелните добра, ги пропишува министерот.

III. ОСНОВАЊЕ, РАКОВОДЕЊЕ, УПРАВУВАЊЕ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ЛОКАЛНИ И ПРИВАТНИ КИНОТЕКИ

Основање на локални кинотеки

Член 10

(1) Советот на општините, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, донесува одлука за основање на локална кинотека, според условите утврдени во овој закон.

(2) Локалната кинотека има статут со кој се уредува работата и организацијата на кинотеката, името, седиштето, предметот на работа и други прашања што се од значење за работата на кинотеката утврдени со овој или друг закон.

(3) Советот на општините, на градот Скопје и на општините во градот Скопје даваат согласност на статутот.

Раководење со локални кинотеки

Член 11

(1) Орган на раководење на локалната кинотека е директорот.

(2) Градоначалникот го избира и разрешува директорот на кинотеката.

(3) Директорот на кинотеката се избира по пат на јавен конкурс што се објавува преку средствата за јавно информирање, најдоцна три месеца пред истекот на мандатот на претходниот директор. Конкурсот го распишува градоначалникот.

(4) Кандидатите ги доставуваат потребните документи согласно со конкурсот до управниот одбор на кинотеката. Кандидатите за директор задолжително доставуваат свој предлог на програма за работа на кинотеката.

(5) Пристигнатите документи ги разгледува тричлена комисија формирана од Управниот одбор на кинотеката. Комисијата е должна во рок од пет дена од завршувањето на конкурсот да ги разгледа доставените документи.

(6) Комисијата доставува предлог на кандидати до градоначалникот.

(7) Градоначалникот во рок од 15 дена од денот на добивањето на предлогот врши избор на директор.

(8) Директорот се избира со мандат од четири години и може повторно да биде избран.

(9) Кандидатите кои не се избрани во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката на градоначалникот, имаат право на жалба во однос на спроведувањето на постапката за избор на директор до второстепената комисија на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на прашања од областа на работните односи.

(10) Против одлуката на комисијата од ставот (9) на овој член кандидатот има право на тужба до надлежниот основен суд.

(11) Посебните услови за избор на директор и постапката се уредуваат со статутот на кинотеката.

(12) Во случај кога не е избран директор на кинотеката или предвреме му престанал мандатот, градоначалникот веднаш именува вршител на должноста директор, без конкурс, од редот на вработените. Вршителот на должноста директор се именува за време до изборот на директор на кинотеката, а најдолго за шест месеца.

(13) Вршителот на должноста директор ги има сите права и обврски на директор на кинотеката.

Управување со локални кинотеки

Член 12

(1) Орган на управување на локалната кинотека е управниот одбор.

(2) Управниот одбор го сочинуваат пет претставници кои ги именува советот на општините, на градот Скопје и на општините во градот Скопје од кои тројца се претставници од редот на истакнати стручни лица од областа на културата и двајца претставници од редот на вработените во кинотеката.

(3) Управниот одбор на кинотеката го донесува статутот на кинотеката, ги утврдува политиката и принципите за развој на кинотеката, ја предлага годишната програма за работа на кинотеката, финансискиот план и годишната сметка на кинотеката и врши други работи утврдени со актот за основање и статутот на кинотеката.

Финансирање на локални кинотеки

Член 13

(1) Средствата за финансирање на дејноста на локалните кинотеки се обезбедуваат на начин и по постапка утврдени со закон.

(2) Кинотеката до советот на општините, на градот Скопје и на општините во градот Скопје доставува на усвојување годишна програма за работа, извештај за работа и финансиски план.

(3) Средства за основање и работа на локалните кинотеки се обезбедуваат од буџетот на општината.

Основање на приватни кинотеки

Член 14

(1) Приватна кинотека основа домашно и странско правно и физичко лице под услови утврдени со овој и друг закон.

(2) Фондот на приватната кинотека може да добие статус на заштитено добро доколку во постапка утврдена со Законот за заштита на културното наследство за истата ќе се донесе соодветен акт на заштита.

(3) Во случаите од ставот (2) на овој член на работата на приватната кинотека се применуваат и одредбите што важат за имателите на заштитени добра, согласно со Законот за заштита на културното наследство.

IV. РАБОТЕЊЕ НА КИНОТЕКИТЕ

Работење на кинотеките

Член 15

Кинотеките ги вршат особено следниве работи:

- прибираат, чуваат и прикажуваат аудиовизуелни добра,
- прибираат и чуваат технички предмети и материјали кои се однесуваат на аудиовизуелните добра,
- преземаат техничко-заштитни мерки за заштита на аудиовизуелната опрема за прикажување на аудиовизуелни добра на различни медиуми,
- преземаат мерки за заштита на аудиовизуелните добра на нововоспоставени медиуми,
- создаваат фондови и збирки на аудиовизуелни добра од домашно и странско потекло,
- водат евиденција и документација за аудиовизуелните добра и формираат и одржуваат база на податоци,
- издаваат библиографски записи,
- вршат каталогизација на аудиовизуелните добра согласно со меѓународните стандарди,
- овозможуваат достапност до своите збирки на граѓаните, културно-образовните установи, научните установи, здруженијата на граѓани и други правни субјекти заради користење на аудиовизуелните збирки за научни, образовни и културни цели,
- го промовираат аудиовизуелното наследство како начин за афирмирање на културната разноликост,
- организираат јавно прикажување на аудиовизуелните добра,
- објавуваат информации поврзани со нејзината работа преку публикации, списанија или изложби и
- вршат други работи утврдени со закон и статут.

Матична кинотека

Член 16

Заради унапредување и координација на работата на кинотеките на територијата на Република Македонија со овој и Законот за заштита на културното наследство, како централна национална матична кинотека со матична функција се определува Националната установа - Кинотека на Македонија (во натамошниот текст: Кинотеката на Македонија).

Работа на Кинотеката на Македонија

Член 17

(1) Кинотеката на Македонија ги врши следниве работи:

- прибира, чува, реставрира и прикажува аудиовизуелни добра од домашно и странско потекло и аудиовизуелна документација од културен, уметнички, историски или научен интерес,
- прибира, чува и реставрира технички предмети и материјали кои се однесуваат на аудиовизуелните добра, а се од културно, научно и историско значење,
- презема техничко-заштитни мерки за заштита на аудиовизуелната опрема за прикажување на аудиовизуелни добра на различни медиуми,
- презема мерки за заштита на аудиовизуелните добра на нововоспоставени медиуми,
- ја организира соработката меѓу кинотеките во Република Македонија;
- ја координира работата на кинотеките,
- дава мислење на министерот за исполнување на условите од членот 9 на овој закон,
- создава фондови и збирки на аудиовизуелни добра од домашно и странско потекло,
- води евиденција и документација за аудиовизуелните добра и формира и одржува база на податоци,
- издава библиографски записи,
- врши каталогизација на аудиовизуелните добра согласно со меѓународните стандарди,
- ги проучува, истражува и со научни методи ги обработува прашањата од областа на заштитата на аудиовизуелните добра,
- дава стручна помош на имателите на аудиовизуелните добра,
- овозможува достапност до своите збирки на граѓаните, културно-образовните установи, научните установи, здруженија на граѓани и други правни субјекти заради користење на аудиовизуелните збирки за научни, образовни и културни цели,
- го промовира аудиовизуелното наследство како начин за афирмирање на културната разноликост,
- организира јавно прикажување на аудиовизуелните добра,
- објавува информации поврзани со нејзината работа преку публикации, списанија, изложби и креирање на веб страница,
- дава иницијативи за донесување на прописи и мерки за унапредување на дејноста за заштита на аудиовизуелните добра,
- учествува во меѓународни програми за соработка и размена на информации за методите и техниките за зачувувањето на аудиовизуелните добра,
- членува во соодветни меѓународни асоцијации,
- врши увид во доставувањето на задолжителниот примерок,
- врши увид во состојбите во дејноста за заштита на аудиовизуелните добра,
- се грижи за усовршување на стручните кадри во дејноста,

- презема мерки за вмрежување со европските центри за заштита на аудиовизуелни добра, како релевантни асоцијации од оваа област и
- врши други работи утврдени со закон и статут.

Други дејности на кинотеките

Член 18

- (1) При вршењето на своите основни дејности, како и дејностите поврзани со нив, кинотеките вршат и работи од едукативен и научен интерес.
- (2) Кинотеките развиваат форми за популаризирање на значењето и на културните и научните вредности на аудиовизуелните добра.
- (3) Кинотеките преку организирање на постојани и повремени изложби вршат презентација на техничките предмети и придружните материјали.

Прибирање на аудиовизуелни добра

Член 19

- (1) Кинотеките прибираат аудиовизуелни добра преку доброволен примерок, откуп, подарок, размена, легати, завештанија, како и преку отстапување и преземање од други правни и физички лица.
- (2) Покрај начините на прибирање на аудиовизуелни добра во ставот (1) на овој член Кинотеката на Македонија прибира аудиовизуелни добра и преку доставување на задолжителен примерок.
- (3) На прибирањето на аудиовизуелните добра се применува Законот за авторското право и сродните права.

Задолжителен примерок

Член 20

- (1) Заради заштита, чување и користење на аудиовизуелните добра до Кинотеката на Македонија се доставува задолжителен примерок, согласно со овој закон.
- (2) Продуцентот на аудиовизуелни добра (игран, документарен, анимиран, експериментален и алтернативен филм), веднаш по реализацијата, до Кинотеката на Македонија доставува една неупотребена тонска копија на аудиовизуелното добро, без оглед на видот на носачот, со придружна документација.
- (3) Продуцентот од ставот (2) на овој член за аудиовизуелните добра финансирани со средства од Буџетот на Република Македонија, две години по нивното премиерно прикажување до Кинотеката на Македонија ги доставува изворните материјали на аудиовизуелните добра.
- (4) Продуцентот од Република Македонија, учесник во копродукција на аудиовизуелно добро, кој користел средства од Буџетот на Република Македонија, веднаш по реализацијата до Кинотеката на Македонија доставува една неупотребена тонска копија на аудиовизуелното добро.
- (5) Продуцентот од Република Македонија, кој со средства од Буџетот на Република Македонија учествувал со мнозински дел во копродукциско аудиовизуелно дело, две години по премиерното прикажување до Кинотеката на Македонија ги доставува изворните материјали.
- (6) Дистрибутерите на аудиовизуелни добра наменети за киноприкажување, по истекот на лиценцата за прикажување на територијата на Република Македонија до Кинотеката на Македонија доставуваат една најсочувана копија од секое аудиовизуелно добро.
- (7) Продуцентите на радиодифузните програми од јавен интерес финансирани со средства од радиодифузната такса до Кинотеката на Македонија доставуваат една неупотребена копија.

Доброволен примерок

Член 21

- (1) Радиодифузните организации на барање на кинотеките можат да достават неупотребена копија на сопствена играна, документарна и анимирана телевизиска продукција.
- (2) Имателите на аудиовизуелните добра на барање на кинотеките можат да достават копија од аудиовизуелните добра.
- (3) Кинотеките на барање на Кинотеката на Македонија можат да достават копија од аудиовизуелните добра.
- (4) Трошоците за депонирање и изработка на копија се на товар на барателот.

Договор за достапност и користење на депонираниот примерок

Член 22

- (1) Кинотеката на Македонија и субјектите од членот 20 на овој закон, како и субјектите од членот 21 на овој закон, склучуваат договор со кој се регулираат правата на достапност и користење на аудиовизуелните добра, во согласност со Законот за авторското право и сродните права.
- (2) На депонирачот на аудиовизуелни добра кинотеките можат да му одобрат правење на копија на депонираниот материјал на негова сметка, доколку тоа го дозволува режимот на заштита на доброто и се регулирани авторското и сродните права.

Достапност и користење на аудиовизуелните добра

Член 23

- (1) Аудиовизуелните добра депонирани во кинотеките се достапни на јавноста и можат да се користат за културни, научни, образовни и комерцијални цели, под услови утврдени со режимот на заштита на добрата и во согласност со Законот за авторското право и сродните права.
- (2) Архивската копија и изворните материјали на аудиовизуелните добра не се користат.
- (3) По исклучок, предметите наведени во ставот (2) на овој член можат да се користат само кога е неопходно потребно правење на нови копии, заради нивна заштита и за потребите на носителите на авторското право и сродните права.
- (4) Ако бараните аудиовизуелни добра се недоволно заштитени или за време на нивното користење се сериозно оштетени, на корисникот, кинотеките треба да му понудат копии од аудиовизуелните добра префрлени на дигитален носач, микрофилм или заштитени на друг начин.
- (5) Не се достапни за користење на аудиовизуелните добра кои:
 - се во процес на стручна и научна обработка или не им е истечен рокот на научна сопственост,
 - се оштетени до таков степен да не можат да се користат,
 - не се во моментот достапни од други причини и
 - содржат податоци што се утврдени како класифицирани информации.
- (6) Кинотеките се должни да ги образложат причините зошто бараните аудиовизуелни добра не можат да бидат користени и да дадат информации кога ќе бидат достапни за користење.

Обврски на корисниците

Член 24

(1) Корисниците на услуги се должни да ги почитуваат правилата за користење на аудиовизуелните добра во согласност со закон и актите на кинотеките.

(2) Кинотеките се должни на корисниците да им ги соопштат правилата за нивните права и обврски на соодветен и транспарентен начин.

(3) На корисникот кој не ги почитува пропишаните правила може да му биде оневозможено натамошно користење на аудиовизуелните добра.

(4) Корисникот кој за време на користењето на аудиовизуелните добра, предизвикал оштетување на доброто е должен да ги покрие трошоците за негова конзервација, односно реставрација.

(5) Корисникот е должен да не ги злоупотреби личните податоци заштитени со закон и податоците кои се заштитени со Законот за авторското право и сродните права.

(6) Корисникот е должен добрата да ги користи во согласност со Законот за авторското право и сродните права.

Одобрение за користење

Член 25

(1) Кинотеките во рок од осум дена од денот на приемот на барањето на заинтересираното лице, издаваат одобрение за користење на аудиовизуелните добра.

(2) Барањето треба да ги содржи следниве податоци:

- лични податоци за корисникот,
- податоци за аудиовизуелните добра кои му се потребни да ги користи,
- цели за користење на аудиовизуелните добра и
- тема, област што сака да ја истражува.

(3) Во одобрението од ставот (1) на овој член се прецизира времето, местото и методите на користење.

(4) Ако кинотеките во рок од осум дена од приемот на барањето на заинтересираното лице не му издадат одобрение за користење на аудиовизуелните добра се смета дека е издадено позитивно одобрение.

Надоместок за користење

Член 26

(1) Користењето на аудиовизуелните добра е без надоместок.

(2) За вршење на посебни услуги поврзани со користењето на аудиовизуелните добра (фотокопирање, микрофилмување, скенирање, фотографирање и други форми на репродукција, копирање на магнетни, оптички и други медиуми, конзервација и реставрација на аудиовизуелните добра и друго) кинотеките утврдуваат соодветен надоместок.

(3) Видот на услугите и висината на надоместокот ги утврдуваат кинотеките со општ акт.

(4) Висината на надоместокот се утврдува во зависност од сложеноста на бараната услуга, употребата на технички средства, експлоатација на аудиовизуелното добро, стручниот ангажман, како и целите заради кои се бара услугата.

Размена и отстапување

Член 27

Аудиовизуелните добра на кинотеките, заради пополнување на збирки или остварување на ефикасна заштита и подобра презентација можат да се разменуваат и привремено или трајно да се отстапуваат на други јавни установи за заштита на културното наследство и

други иматели на аудиовизуелни збирки во постапка пропишана со Законот за заштита на културното наследство и во согласност со Законот за авторското право и сродните права.

Чување на аудиовизуелните добра

Член 28

Кинотеките заради трајно одржување и користење на аудиовизуелните добра се должни да ги чуваат во стандардизирани услови и со примена на современи технички средства што обезбедуваат нивна комплексна и ефикасна заштита.

Ревизија на аудиовизуелни добра

Член 29

(1) Кинотеките се должни да вршат ревизија на состојбата на аудиовизуелните добра.

(2) Со ревизијата се утврдува состојбата на аудиовизуелните добра и потребата од преземање на соодветни мерки за нивна ефикасна заштита.

(3) Ревизијата на аудиовизуелните добра се врши најмалку на секои пет години.

Отпишување на аудиовизуелните добра од евиденција

Член 30

(1) Аудиовизуелните добра во кинотеките можат да се отпишат од евиденција од инвентарната книга, врз основа на акт за престанок на заштита на начин и по постапка пропишани со Законот за заштита на културното наследство и со друг закон.

(2) Отпишувањето на аудиовизуелните добра кои не се евидентирани во инвентарната книга се врши на начин и по постапка утврдени со статутот на кинотеките.

V. ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА ИМАТЕЛИТЕ НА АУДИОВИЗУЕЛНИ ДОБРА

Иматели на аудиовизуелни добра

Член 31

(1) Иматели на аудиовизуелни добра, во смисла на овој закон, се правни или физички лица кои по кој било правен основ имаат во владение аудиовизуелни добра, а не се регистрирани за вршење на дејност за заштита на аудиовизуелните добра.

(2) Иматели на аудиовизуелни добра, во смисла на ставот (1) од овој член, се и правните лица регистрирани за вршење на радиодифузна дејност кои создаваат фондови на аудиовизуелни добра.

(3) Имателите од ставовите (1) и (2) на овој член за аудиовизуелните добра, за кои основано се претпоставува дека претставуваат културно наследство, се должни на Кинотеката на Македонија да и допуштаат да ги направи неопходните истражувања и проучувања на добрата, заради воспоставување на заштита.

(4) Имателите од ставовите (1) и (2) на овој член кои во сопствена продукција создаваат аудиовизуелни дела за кои основано може да се претпостави дека имаат културно, научно, историско и друго значење, а од објективни причини не се во можност да обезбедат просторни и технички услови за чување на делата, можат да ги предадат на Кинотеката на Македонија, заради нивна заштита.

(5) Кинотеката е должна да ги прими добрата од ставот (4) на овој член.

(6) Имателите од ставовите (1) и (2) на овој член имаат право на стручна помош од Кинотеката на Македонија, без надоместок, во однос на чувањето, користењето и заштитата на аудиовизуелните добра.

(7) Кинотеката на Македонија е должна да ја даде бараната стручна помош.

VI. ЕВИДЕНЦИЈА, ДОКУМЕНТАЦИЈА И ВОДЕЊЕ НА РЕГИСТАР

Евиденција и документација на аудиовизуелните добра

Член 32

(1) Кинотеките се должни да водат евиденција и документација на аудиовизуелните добра.

(2) Евиденцијата на аудиовизуелните добра содржи влезна книга, книга на инвентар, излезна книга, картотека на аудиовизуелни добра, каталог на аудиовизуелни добра, електронска база на податоци и друг вид на евиденција.

(3) Документацијата за аудиовизуелните добра содржи податоци за аудиовизуелните добра кои се потребни за нивна стручна обработка, идентификацијата, начинот и состојбата во која се прибавени, настанати промени, процеси на обработка и друго.

(4) Кинотеките стручната обработка на аудиовизуелното добро ја вршат во рок од една година од денот на неговото запишување во влезната книга до денот на неговото евидентирање во инвентарната книга.

(5) Министерот ги пропишува формата, содржината и начинот на водење на влезната книга, книгата на инвентар, излезната книга, картотеката и другите видови на евиденција и документација.

Централен регистар на објавени аудиовизуелни дела

Член 33

(1) Кинотеката на Македонија води Централен регистар на објавени аудиовизуелни дела.

(2) Кинотеките и имателите на аудиовизуелни добра од членот 31 на овој закон се должни да доставуваат податоци до Кинотеката на Македонија за Централниот регистар од ставот (1) на овој член.

(3) Министерот ги пропишува содржината, начинот на водење, чувањето и користењето на податоците на Централниот регистар од ставот (1) на овој член.

VII. СТРУЧНИ ЗВАЊА

Вршење на стручни работи во кинотеките

Член 34

Во кинотеките стручните работи ги вршат работници со изборни стручни звања, со неизборни стручни звања и работници со други стручни и научни звања.

Изборни стручни звања

Член 35

Стручните работи во кинотеките ги вршат работници со изборни звања:

- виш филмолог и
- филмолог советник.

Посебни услови за избор во виш филмолог

Член 36

(1) Во звањето виш филмолог може да биде избрано лице кое има:

1) завршено магистерски студии од соодветната област и три години работа како филмолог или најмалку десет години работа како филмолог;

2) објавени и реализирани стручни проекти од значење за унапредување на дејноста за заштита на аудиовизуелните добра и

3) способност за самостојно организирање на стручната работа.

(2) Лицето избрано во звање од ставот (1) на овој член се преизбира по истекот на секоја петта година.

Посебни услови за избор во филмолог советник

Член 37

(1) Во звањето филмолог советник може да биде избрано лице кое има:

1) докторат на науки од соодветната област и три години работа како виш филмолог или најмалку десет години работа како виш филмолог;

2) објавени и реализирани истакнати стручни проекти од посебно значење за унапредување на дејноста за заштита на аудиовизуелните добра за потесното подрачје за кое се избира и

3) висок степен на самостојност во организирање на стручната работа.

(2) Лицето избрано во звањето од ставот (1) на овој член се преизбира по истекот на секоја петта година.

(3) Лицето избрано во звањето од ставот (1) на овој член после првиот преизбор не се преизбира.

Надлежност и постапка за избор и преизбор во изборно стручно звање

Член 38

(1) Изборот и преизборот во изборни стручни звања од членовите 36 и 37 на овој закон го врши министерот, согласно со Законот за заштита на културното наследство, врз основа на оценка на рецензиона комисија.

(2) Постапката за избор и преизбор во стручно звање се поведува по барање на заинтересираниот стручен работник. Постапката за преизбор може да се поведе и на иницијатива на директорот на кинотеката или од страна на органот на управување на кинотеката, најдоцна во рок од три месеца пред истекот на рокот за преизбор.

(3) Рецензионата комисија од ставот (1) на овој член ја именува министерот, се состои од најмалку три члена избрани од редот на лицата кои го имаат најмалку истото звање за кое се врши избор, односно преизбор или имаат соодветно научно звање. Повеќе од половина од членовите на Комисијата ја сочинуваат лица од истото стручно подрачје за кое се избира кандидатот.

(4) Рецензионата комисија поднесува писмен извештај во рокот определен со актот за нејзиното формирање.

(5) Извештајот од ставот (4) на овој член содржи биографски податоци за кандидатот, преглед и оценка за неговата стручна работа и оценка на исполнетоста на условите за избор, односно преизбор.

(6) Постапката за избор и преизбор во стручно звање трае најдолго три месеца.

Неизборни стручни звања

Член 39

Стручните работи во кинотеките ги вршат работници со неизборни стручни звања кои имаат соодветно средно образование за звањето филмски техничар, соодветно више образование за звањето виш филмски техничар и соодветно високо образование за звањето филмолог, согласно со општите акти на кинотеките.

Други звања**Член 40**

Определени стручни работи во кинотеките можат да вршат и работници кои имаат научни звања, како и стручни звања во областа на заштитата на културното наследство, архивската граѓа и други работници, согласно со општиот акт на кинотеката.

VIII. НАДЗОР**Вршење на надзор****Член 41**

(1) Надзор над спроведување на овој закон врши Министерството за култура.

(2) При вршењето на надзорот над работата на органите на општината, министерството ги врши следниве работи:

1) ја следи законитоста на работата на органите на општината и презема мерки и активности и поднесува иницијативи за остварување на надлежностите на општината во согласност со овој закон;

2) оценува дали органите на општината ги обезбедуваат надлежностите на општината да се извршуваат согласно со стандардите и постапките утврдени со овој закон;

3) дава препораки за доследно спроведување на надлежностите на општината во рамките утврдени со овој закон, на барање на органите на општината;

4) ја следи законитоста на решенијата што градоначалникот ги донесува во решавањето на поединечните права при изборот на директорот на кинотеката и

5) навремено ги известува органите на општината за констатираните состојби во нивната работа и за преземените мерки при вршењето на надзорот.

(3) Инспекциски надзор над спроведување на овој закон врши Министерството за култура преку инспекторите за култура согласно со Законот за културата и Управата за заштита на културното наследство согласно со Законот за заштита на културното наследство.

IX. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ**Прекршочни санкции****Член 42**

(1) Глоба во износ од 1.500 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:

1) врши дејност без решение дека ги исполнува условите за почеток со работа на кинотеката (член 9 став (2));

2) не достави до Кинотеката на Македонија неупотребена тонска копија на доброто, веднаш по реализација на делото (член 20 став (2));

3) не ги достави до Кинотеката на Македонија изворните материјали на аудиовизуелните добра две години по нивното премиерно прикажување (член 20 став (3));

4) не достави до Кинотеката на Македонија една неупотребена тонска копија на доброто, веднаш по неговата реализација (член 20 став (4));

5) не ги достави до Кинотеката на Македонија изворните материјали на аудиовизуелните добра две години по премиерното прикажување (член 20 став (5));

6) не достави до Кинотеката на Македонија една најсочувана копија од секое аудиовизуелно добро, веднаш по истекот на лиценцата за прикажување на територијата на Република Македонија (член 20 став (6));

7) не достави до Кинотеката на Македонија една неупотребена копија (член 20 став (7));

8) не води евиденција и документација на аудиовизуелните добра (член 32);

9) не врши ревизија на аудиовизуелните добра (член 29) и

10) во утврдениот рок стручно не го обработи аудиовизуелното добро (член 32 став (4)).

(2) За дејствијата од ставот (1) на овој член глоба во износ од 500 до 800 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице.

Порамнување**Член 43**

(1) За прекршоците во членот 42 на овој закон, инспекторите за култура се должни на сторителот на прекршокот да му предложат постапка за порамнување пред да поднесат барање за прекршочна постапка.

(2) Кога сторителот на прекршокот е согласен за поведување на постапка за порамнување, инспекторот за култура составува записник во кој се забележуваат битните елементи на прекршокот, времето, местото и начинот на сторување на прекршокот, описот на дејствието на прекршокот и лицата затекнати на самото место.

(3) Во записникот се определува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од сторувањето на прекршокот.

(4) Инспекторот за култура може во постапката за порамнување на сторителот на прекршокот да му даде платен налог.

(5) Ако сторителот го прими платниот налог е должен истиот да го потпише. Примањето на платниот налог за сторителот на прекршокот се забележува во записникот.

(6) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и платниот налог го потпишува службено, односно одговорното лице кое се нашло на лице место при инспекцискиот надзор или друго службено или одговорно лице кое изјавило дека има право да го потпише записникот и да го прими платниот налог.

(7) Изјавата од ставот (6) на овој член се забележува во записникот.

(8) Инспекторите за култура се должни да водат евиденција за покренатите постапки за порамнување и за нивниот исход.

Надлежност на судот**Член 44**

Прекршочната постапка за прекршоците од членот 42 на овој закон ја води надлежниот суд.

X. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**Подзаконски акти****Член 45**

Прописите чие донесување е предвидено со овој закон ќе се донесат најдоцна во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Усогласување на работата**Член 46**

Кинотеката на Македонија ќе ја усогласи својата работа и општите акти со одредбите од овој закон во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Стручни звања**Член 47**

(1) На лицата кои до денот на влегувањето во сила на овој закон се здобиле со звање виш филмолог и филмолог советник согласно со прописите за заштита на културното наследство здобиеното звање им се признава.

(2) Постапките за здобивање на звањата виш филмолог и филмолог советник започнати според прописите за заштита на културното наследство ќе се завршат според одредбите на овој закон.

Применување на матичната кинотека**Член 48**

Досегашната Национална установа - Кинотеката на Република Македонија со денот на влегувањето во сила на овој закон продолжува да работи како Национална установа - Кинотека на Македонија.

Престанување на постојниот закон и престанување на важност на одредби**Член 49**

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за основање Кинотека на Социјалистичка Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ број 20/74) и одредбите од Законот за задолжителниот примерок („Службен весник на Република Македонија“ број 11/94) кои се однесуваат на доставувањето на задолжителниот примерок до Кинотеката на Република Македонија.

Влегување во сила на законот**Член 50**

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

**L I G J
PËR TË MIRAT AUDIOVIZUELE****I. DISPOZITAT E PERGJITHSHME****Lenda e rregullimit****Neni 1**

Me kete ligj rregullohen kushtet dhe menyra e punes së kinotekave, kryerja e veprimtarise së kinotekave, themelimi, llojet e kinotekave, organizimi, koordinimi, të drejtat dhe detyrimet e poseduesve të të mirave audiovizuele, mbi-keqyrja, titujt profesionale dhe ceshnje të tjera me rendesi për kryerjen e veprimtarise për mbrojtjen e të mirave audiovizuele.

Të mirat audiovizuele**Neni 2**

Të mira audiovizuele në pajtim me kete ligj jane:
- veprat audiovizuele (materiale burimore dhe kopjet tonike të filmit artistik, dokumentar, të vizatuar, eksperimentues dhe alternativ, si dhe të veprave të tjera audiovizuele të shprehura në forme fotografish levizese të lidhura me ton apo pa ton, pa marre parasysh llojin e bartesit, të dedikuar për shfaqje publike) dhe
- materiale shoqeruese që kane të bejne me fotografit levizese, siç jane dokumentacioni i shkruar, skenaret, librat në incizim, skicat skenografe dhe kostumografe, kostumet, rekuizitat skenografike, mikrofilmat, fotografite, diapozitivat, pllakatet dhe materiale tjera propaganduese.

Të mirat audiovizuele të mbrojtura**Neni 3**

(1) Të mirat audiovizuele nga neni 2 i ketij ligji, të cilat për shkak të vlerave, dukurive, permbajtjeve ose funksioneve të veta, kane rendesi kulturore, shkencore dhe historike dhe jane të evidentuara në librin e inventarit të kinotekes publike ose u eshte vendosur mbrojtja apo në menyre tjetër mbrohen si trashegimi kulturore, në pajtim me kete ligj dhe Ligjin për mbrojtje të trashegimise kulturore.

(2) Ekzemplari i detyrueshem që i dorezohet Kinotekes së Maqedonise, të percaktuar me kete ligj, në pajtim me Ligjin për mbrojtjen e trashegimise kulturore konsiderohet si trashegimi kulturore me rendesi të madhe të mbrojtur në baze të ligjit.

Rendesia e shprehjeve të caktuara në kete ligj**Neni 4**

(1) Kopje arkivore në kuptimin e ketij ligji eshte kopja tonike e të mires audiovizuele, e dedikuar për ruajtje dhe mbrojtje për shkak të nevojave kulturore, shkencore dhe historike.

(2) Material burimor në kuptimin e ketij ligji jane të gjitha shkresat në fotografi dhe ton të cilat jane baze për krijimin e të mires audiovizuele.

(3) Producent në kuptimin e ketij ligji eshte producenti i regjistruar në regjistrin Qendror të Republikes së Maqedonise me veprimtari kryesisht produksion filmi.

Kinoteka**Neni 5**

(1) Kinoteka eshte institucion jofitimprures nga sfera e kultures.

(2) Kinotekat bejne kerkimin, grumbullimin, evidentimin, katalogjizimin, perpunimin profesional dhe shkencor, ruajtjen, mbrojtjen dhe shfaqjen e të mirave audiovizuele.

Veprimtaria për mbrojtjen e të mirave audiovizuele**Neni 6**

(1) Veprimtaria e mbrojtjes së të mirave audiovizuale eshte me interes publik.

(2) Veprimtarine për mbrojtjen e të mirave audiovizuale në baze të dispozitave të ketij ligji e kryejne kinotekat dhe permbledhjet e pavarura audiovizuale, nese jane të regjistruara për kryerjen e veprimtarise për mbrojtjen e të mirave audiovizuale (në tekstin e metutjeshem: kinotekat).

(3) Veprimtari për mbrojtjen e të mirave audiovizuale mund të kryejne dhe persona të tjere juridike, nese jane të regjistruar për kryerjen e veprimtarise për mbrojtjen e të mirave audiovizuale dhe të njejtën e kryejne në pjese të vecante të organizuar nën kushte të percaktuara me kete ligj apo ligj tjetër, si kinoteka në perberje.

Zbatimi i dispozitave tjera**Neni 7**

(1) Në themelimin, punen dhe nderprerjen e kinotekave, udheheqjen, administrimin, vendosjen, financimin dhe mbi-keqyrjen administrative, zbatohen dispozitat e Ligjit për kulturen, nese me kete ligj ose me tjetër ligj nuk eshte rregulluar ndryshe.

(2) Mbrojtja e të mirave audiovizuale kryhet në pajtim me kete ligj dhe Ligjin për mbrojtjen e trashegimise kulturore.

(3) Mbi kryerjen e veprimtarise për mbrojtjen e të mirave audiovizuale zbatohet Ligji për të drejten autoriale dhe të drejtat e ngjashme.

II. LLOJET E KINOTEKAVE DHE THEMELIMI

Llojet e kinotekave sipas themeluesit

Neni 8

(1) Kinotekat sipas themeluesit mund të jene publike (nacionale dhe lokale) dhe private.

(2) Kinoteke nacionale mund të themeloje Qeveria e Republikës së Maqedonisë, ndërsa kinoteke lokale mund të themelojne komunat, Qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit.

(3) Kinoteke private mund të themeloje personi vendes dhe i huaj juridik dhe fizik, nën kushte dhe menyre të percaktuar me kete ligj ose ligj tjetër.

Kushte të vecanta për fillimin me e kinotekes me pune

Neni 9

(1) Kinoteka, në pajtim me ligjin mund të filloje me pune nese i ploteson kushtet e vecanta si vijon:

1) të jene siguruar mjete themelore për fillim me pune;

2) të jene siguruar mjete financiare për kryerjen e qendrushme të veprimtarise;

3) të ekzistojë elaborat për themelimin e kinotekes;

4) të jene siguruar lokale dhe pajisje perkatese për ruajtjen dhe shfrytëzimin e të mirave audiovizuale;

5) të jete siguruar fond perkates i të mirave audiovizuale dhe

6) të kete të punesuar kuader profesional.

(2) Për plotesimin e kushteve nga paragrafi (1) i ketij neni, ministri i cili udheheq me organin e administrates shteterore kompetent për punet nga sfera e kultures (në tekstin e metutjeshem: minister) miraton aktvendim sipas mendimit të marre paraprakisht nga kinoteka amë nga neni 17 i ketij ligji.

(3) Kunder aktvendimit nga paragrafi (2) i ketij neni mund t'i parashtrohet ankese Komisionit të shkalles së dyte të Qeverise së Republikës së Maqedonisë. Ankesa nuk e prolongon aktvendimin.

(4) Standardet për percaktimin llojeve të kinotekave, për punen e tyre, për vendosjen dhe ruajtjen e të mirave audiovizuale, i percakton ministri.

III. THEMELIMI, UDHEHEQJA, ADMINISTRIMI DHE FINANCIMI I KINOTEKAVE LOKALE DHE PRIVATE

Themelimi i kinotekave lokale

Neni 10

(1) Keshilli i komunave, të Qytetit të Shkupit dhe komunave në Qytetin e Shkupit, merr vendim për themelim të kinotekes lokale, në baze të kushteve të percaktuara në kete ligj.

(2) Kinoteka lokale ka statut, me të cilen rregullohet puna dhe organizimi i kinotekes, emri, selia, lenda e punes dhe ceshjet tjera që jane me rendesi për punen e kinotekes të percaktuara me kete ligj apo ligj tjetër.

(3) Keshilli i komunave, i Qytetit të Shkupit dhe komunave në Qytetin e Shkupit jep pelqim për statutin.

Udheheqja me kinotekat lokale

Neni 11

(1) Organ i për udheheqje me kinoteken lokale eshte drejtori.

(2) Kryetari i komunes e zgjedh dhe shkarkon drejtorin e kinotekes.

(3) Drejtori i kinotekes zgjidhet sipas konkursit publik që shpallet në mjetet për informim publik, më së voni deri në tre muaj para skadimit të mandatit të drejtorit paraprak. Konkursin e shpall kryetari i komunes.

(4) Kandidatet ia dergojne dokumentet e nevojshme në pajtim me konkursin keshillit drejtues të kinotekes. Kandidatet për drejtor detyrimisht paraqesin propozim-programin e vet për punen e kinotekes.

(5) Dokumentet e arritura i shqyrton komisioni tre anetaresh i formuar nga keshilli drejtues i kinotekes. Komisioni eshte i detyruar që në afat prej pese ditesh nga perfundimi konkursit t'i shqyrtoje dokumentet e derguara.

(6) Komisioni i dergon kryetarit të komunes propozimin e kandidatëve.

(7) Kryetari i komunes, në afat prej 15 ditesh nga dita e marrjes së propozimit bën zgjedhjen e drejtorit.

(8) Drejtori zgjidhet me mandat prej kater vjetesh me mundesi për rizgjedhje.

(9) Kandidatet të cilet nuk jane zgjedhur, në afat prej tete ditesh nga dita e pranimit të vendimit të kryetarit të komunes, kane të drejte për ankese lidhur me zbatimin e procedures për zgjedhjen e drejtorit te Komisioni i shkalles së dyte të Qeverise së Republikës së Maqedonisë kompetente për zgjidhjen e ceshjeve nga sfera e marredhenieve të punes.

(10) Kunder vendimit të Komisionit nga paragrafi (9) i ketij neni, kandidati ka të drejte për padi te gjykata themelore kompetente.

(11) Kushtet e vecanta për zgjedhjen e drejtorit dhe procedura rregullohen me statutin e kinotekes.

(12) Në rastin kur nuk eshte zgjedhur drejtori i kinotekes ose para kohe i eshte nderprere mandati, kryetari i komunes menjehere emeron ushtrues të detyres drejtor, pa konkurs, nga radhet e të punesuarve. Ushtruesi i detyres drejtor emertohet për kohen deri në zgjedhjen e drejtorit të kinotekes, ndërsa më së shumti për gjashte muaj.

(13) Ushtruesi i detyres drejtor i ka të gjitha të drejtat dhe obligimet e drejtorit të kinotekes.

Udheheqja me kinotekat lokale

Neni 12

(1) Organ i udheheqjes së kinotekes lokale eshte keshilli drejtues.

(2) Keshillin drejtues e perbejne pese perfaqesues të cilet i emeron keshilli i komunave, i Qytetit të Shkupit dhe i komunave në Qytetin e Shkupit nga të cilet tre jane perfaqesues nga radhet e personave të shquar profesionale nga sfera e kultures dhe dy perfaqesues nga radhet e të punesuarve në kinoteke.

(3) Keshilli drejtues i kinotekes e miraton statutin e kinotekes, e percakton politiken dhe principet për zhvillimin e kinotekes, e propozon programin vjetor për punen e kinotekes dhe kryen pune të tjera të percaktuara me aktin për themelim dhe statutin e kinotekes.

Financimi i kinotekave lokale

Neni 13

(1) Mjetet për financim të veprimtarise së kinotekave lokale sigurohen në menyre dhe procedure të percaktuar me ligj.

(2) Kinoteka ua dergon keshillit të komunave, Qytetit të Shkupit dhe komunave në Qytetin e Shkupit për miratim programin vjetor për pune, raportin për pune dhe planin financiar.

(3) Mjetet për themelim dhe punen e kinotekave lokale sigurohen nga buxheti i komunes.

Themelimi i kinotekave private

Neni 14

(1) Kinoteke private themelon personi vendes dhe i huaj juridik ose fizik, nën kushte dhe menyre të percaktuar me kete ligj ose ligj tjetër.

(2) Fondi i kinotekes private mund të marre statusin e të mires së mbrojtur nese në procedurën e percaktuar me Ligjin për mbrojtjen e trashëgimise kulturore për të njejtin miraton akt perkates të mbrojtjes.

(3) Në rastet nga paragrafi (2) i ketij neni, në punen e kinotekes private, zbatohen edhe dispozitat që vlejne për poseduesit e të mirave të mbrojtura, në pajtim me Ligjin për mbrojtjen e trashëgimise kulturore.

IV. TË PUNUARIT E KINOTEKAVE

Puna e kinotekave

Neni 15

Kinotekat vecanerisht i kryejne punet si vijon:

- grumbullojne, ruajne dhe shfaqin të mira audiovizuale,
- grumbullojne dhe ruajne sende teknike dhe materiale që kane të bejne me të mirat audiovizuale,
- ndermarrin masa teknike - mbrojtese për mbrojtjen e pajisjeve audiovizuale për shfaqjen e të mirave audiovizuale në medime të ndryshme,
- ndermarrin masa për mbrojtjen e të mirave audiovizuale të medimeve të posa vendosura,
- krijojne fonde dhe permbledhje të të mirave audiovizuale me origjine vendese dhe të huaj,
- mbajne evidence dhe dokumentacion për të mirat audiovizuale dhe formojne dhe mirembajne bazen e të dheneve,
- japin shenime bibliografike,
- bejne katalogjizimin e të mirave audiovizuale në pajtim me standardet nderkombetare,
- u mundesojne qasje te permbledhjet e tyre qytetareve, enteve kulturore-arsimore, enteve shkencore, shoqatave të qytetareve dhe subjekteve të tjera juridike për shkak të shfrytezimit të permbledhjeve audiovizuale për qellime shkencore, arsimore dhe kulturore,
- e promovojne trashëgimine audiovizuale si menyre për afirmimin e llojllojshmerise kulturore,
- organizojne shfaqje publike të të mirave audiovizuale,
- shpallin informacione të lidhura me punen e tyre permes publikimeve, revistave ose ekspozitave dhe
- kryejne edhe pune të tjera të percaktuara me ligj dhe statut.

Kinoteka amë

Neni 16

Për shkak të perparimit dhe koordinimit të punes së kinotekave në territorin e Republikës së Maqedonise me kete ligj dhe me ligjin për mbrojtjen e trashëgimise kulturore, si kinoteke nacionale qendrore amë percaktohet Institucioni nacional – Kinoteka e Maqedonise (në tekstin e metejme: Kinoteka e Maqedonise).

Puna e Kinotekes së Maqedonise

Neni 17

(1) Kinoteka e Maqedonise i kryen punet si vijon:

- grumbullon, ruan, restauron dhe shfaq të mira audiovizuale me origjine vendese ose të huaj dhe dokumentacion audiovizuel me interes kulturor, artistik, historik ose shkencor,
- grumbullon, ruan, restauron sende teknike dhe materiale që kane të bejne me të mirat audiovizuale, ndersa jane me rendesi kulturore, shkencore dhe historike,
- ndermerr masa teknike - mbrojtese për mbrojtjen e pajisjes audiovizuale për shfaqjen e të mirave audiovizuale në medime të ndryshme,
- ndermerr masa për mbrojtjen e të mirave audiovizuale të medimeve të të sapovendosura,
- e organizon bashkepunimin ndermjet kinotekave në Republikën e Maqedonise;

- e koordinon punen e kinotekave,
- i jep mendim ministrit për plotesimin e kushteve nga neni 9 i ketij ligji,
- krijojne fonde dhe permbledhje të të mirave audiovizuale me origjine vendese dhe të huaj,
- mban evidence dhe dokumentacion për të mirat audiovizuale dhe formon e miremban bazen e të dheneve,
- leshon shkresa bibliografike,
- bën katalogjizimin e të mirave audiovizuale në pajtim me standardet nderkombetare,
- i studion, hulumton dhe me metoda shkencore i punon ceshtjet nga sfera e mbrojtjes së të mirave audiovizuale,
- u jep ndihme profesionale poseduesve të të mirave audiovizuale,
- u mundeson qasje te permbledhjet e veta qytetareve, institucioneve kulturore - arsimore, institucioneve shkencore, shoqatave të qytetareve dhe subjekteve të tjera juridike për shkak të shfrytezimit të permbledhjeve audiovizuale për qellime shkencore, arsimore dhe kulturore,
- e promovon trashëgimine audiovizuale si menyre për afirmimin e llojllojshmerise kulturore,
- organizon shfaqje publike të të mirave audiovizuale,
- shpall informacione të lidhura me punen e vet neprmet publikimeve, revistave ose ekspozitave dhe krijimin e UEB - faqes,
- jep iniciativa për miratimin e dispozitave dhe të masa-ve për avancimin e veprimtarise për mbrojtjen e të mirave audiovizuale,
- merr pjese në programe nderkombetare për bashkepunim dhe shkembim të informacioneve për metodat dhe teknikat për ruajtjen e të mirave audiovizuale,
- anetaresohet në asociacione perkatese nderkombetare,
- bën mbikeqyrje në dergimin e ekzemplarit të detyrueshem,
- bën mbikeqyrje në gjendjet në veprimtarine për mbrojtjen e të mirave audiovizuale,
- kujdeset për persosjen e kuadrove profesionale në veprimtari,
- ndermerr masa për lidhje në rrjet me qendrat evropiane për mbrojtjen e të mirave audiovizuale, si asociacione relevante nga kjo sferë dhe
- kryen edhe pune të tjera të percaktuara me ligj dhe statut.

Veprimtarite tjera të kinotekave

Neni 18

(1) Gjate kryerjes së veprimtarise së veta themelore, si dhe veprimtarive të lidhura me to, kinotekat kryejne edhe pune me interes edukativ dhe shkencor.

(2) Kinotekat zhvillojne forma për popullarizimin e rendesise dhe të vlerave kulturore dhe shkencore të të mirave audiovizuale.

(3) Kinotekat permes organizimit të ekspoziteve të perhershme dhe të perkohshme bejne prezantimin e sendeve teknike dhe materialeve shoqeruese.

Grumbullimi i të mirave audiovizuale

Neni 19

(1) Kinotekat grumbullojne të mira audiovizuale permes ekzemplarit grumbullojne të mira audiovizuale permes ekzemplarit vullnetar, grumbullimit, dhuratave, shkembimit, legatave, testamenteve si dhe permes terheqjes dhe ndermarrjes nga persona të tjere juridike dhe fizike.

(2) Përvec menyrave të grumbullimit të të mirave audiovizuale në paragrafin (1) të ketij neni Kinoteka e Maqedonise grumbullon të mira audiovizuale dhe permes dorezimit të ekzemplarit të detyrueshem.

(3) Për grumbullimin e të mirave audiovizuale zbatohet Ligji për të drejtat autoriale dhe të drejtat e ngjashme.

Ekzemplari i detyrueshem

Neni 20

(1) Për shkak të mbrojtjes, ruajtjes dhe shfrytëzimit të mirave audiovizuale Kinotekës së Maqedonisë i dorezohet ekzemplari i detyrueshem, në pajtim me kete ligj.

(2) Producenti i të mirave audiovizuale (filmit artistik, dokumentar, eksperimental dhe alternativ), menjehere pas realizimit, Kinotekës së Maqedonisë i dergohet një kopje e paperdorur tonike e të mirës audiovizuale, pa marre parasysh llojin e bartesit, me dokument shoqerues.

(3) Producenti nga paragrafi (2) i ketij neni, për të mirat audiovizuale të financuara me mjetet nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë, dy vjet pas shfaqjes së tyre të pare Kinotekës së Republikës së Maqedonisë ia dorezon materialet burimore të të mirave audiovizuale.

(4) Producenti nga Republika e Maqedonisë, pjesemares në bashke produksion të të mirave audiovizuale, i cili ka shfrytëzuar mjete nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë, menjehere pas realizimit, Kinotekës së Republikës së Maqedonisë i dergon një kopje të paperdorur tonike të të mirave audiovizuale.

(5) Producenti nga Republika e Maqedonisë, i cili me mjetet nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë ka marre pjese me pjesen shumice në veprën bashke produktive audiovizuale, dy vjet pas premieres, Kinotekës së Maqedonisë ia dergon materialet burimore.

(6) Distributorët e të mirave audiovizuale të dedikuara për shfaqje kinemaje, pas skadimit të licencës për shfaqje në territorin e Republikës së Maqedonisë Kinotekës së Maqedonisë i dergojne kopje të ruajtur nga çdo e mire audiovizuale.

(7) Producentët e programeve radiodifuze me interes publik të financuar me mjete nga taksa radiodifuze Kinotekës së Maqedonisë i dergojne një kopje të paperdorur.

Ekzemplari vullnetar

Neni 21

(1) Organizatat radiodifuze me kerkese të kinotekave mund të dergojne kopje të paperdorshme të produksionit të vet artistik, dokumentar dhe të animuar televiziv.

(1) Poseduesit e të mirave audiovizuale me kerkese të kinotekave mund të dorezojne kopje nga të mirat audiovizuale.

(3) Kinotekat me kerkese të Kinotekës së Maqedonisë mund të dergojne kopje nga të mirat audiovizuale.

(4) Shpenzimet për deponimin dhe perpunimin e kopjes jane në barre të kerkuesit.

Marreveshja për qasje dhe shfrytëzim të ekzemplarit të deponuar

Neni 22

(1) Kinoteka e Maqedonisë dhe subjektet nga neni 20 i ketij ligji, si dhe subjektet nga neni 21 i ketij ligji, lidhin marreveshje me të cilen rregullohen të drejtat e qasjes dhe shfrytëzimit të të mirave audiovizuale, në pajtim me Ligjin për të drejte autoriale dhe drejtat e ngjashme.

(2) Deponuesit të të mirave audiovizuale kinotekat mund t'i lejojne berjen e kopjes së materialit të deponuar në llogari të tij, nese atë e lejon regjimi i mbrojtjes së të mirës dhe jane rregulluar të drejtat autoriale dhe të drejtat e ngjashme.

Qasja dhe shfrytëzimi i të mirave audiovizuale

Neni 23

(1) Të mirat audiovizuale të deponuara në kinoteka, jane të kapshme për publikun dhe mund të shfrytëzohen për qellime kulturore, shkencore, arsimore dhe komerciale, nën kushte të percaktuara me regjimin e mbrojtjes së të mirave dhe në pajtim me Ligjin për të drejte autoriale dhe të drejtat e ngjashme.

(2) Kopja arkivore dhe materialet burimore të të mirave audiovizuale nuk perdoren.

(3) Me perjashtim, sendet e theksuara në paragrafin (2) të ketij neni, mund të shfrytëzohen vetem kur eshte e doemos e nevojshme berja e kopjeve të reja, për shkak të mbrojtjes së tyre dhe për nevojat e bartesve të së drejtes autoriale dhe të drejtave të ngjashme.

(4) Nese të mirat e kerkuara audiovizuale jane në menyre të pamjaftueshme të mbrojtura ose në kohën e shfrytëzimit të tyre jane demtuar seriozisht, shfrytëzuesit, kinotekat doemos duhen t'i ofrojne kopje nga të mirat audiovizuale të bartura në bartesi digjital, mikrofilm ose të mbrojtura në menyre tjeter.

(5) Nuk jane kapshme për shfrytëzim të mirat audiovizuale, të cilat:

- jane në proces të perpunimit profesional dhe shkencor ose nuk u ka skaduar afati i pronesise shkencore,

- jane të demtuar deri në atë shkalle që të mos mund të shfrytëzohen,

- nuk jane për momentin të kapshme për shkaqe të tjera dhe

- permbajne të dhena që jane të percaktuara si informacione të klasifikuara.

(6) Kinotekat jane të detyruara t'i arsyetojne shkaqet perse të mirat audiovizuale të kerkuara nuk mund të perdoren dhe të japin informacione kur do të jene të kapshme për shfrytëzim.

Detyrimet e transportuesve

Neni 24

(1) Shfrytëzuesit e sherbimeve jane të detyruar t'i respektojne rregullat për shfrytëzimin e të mirave audiovizuale në pajtim me ligjin dhe me aktet e kinotekave.

(2) Kinotekat jane të detyruara që shfrytëzuesve t'ua kumtojne rregullat për të drejtat dhe detyrimet e tyre në menyre perkatese dhe transparente.

(3) Shfrytëzuesit, i cili nuk i respekton rregullat e percaktuara mund t'i pamundesohet shfrytëzimi i metutjeshem i të mirave audiovizuale.

(4) Shfrytëzuesi, i cili për kohën e shfrytëzimit të të mirave audiovizuale, ka shkaktuar demtimin e të mirave, eshte i detyruar t'i mbuloje shpenzimet për konservimin perkatesisht restaurimin e tij .

(5) Shfrytëzuesi eshte i detyruar që të mos i keqperdore të dhenat personale të mbrojtura me ligj dhe të dhenat të cilat jane të mbrojtura me Ligjin për të drejte autoriale dhe të drejtat e ngjashme.

(6) Shfrytëzuesi eshte i detyruar që të mirat t'i shfrytëzoje në pajtim me Ligjin për të drejte autoriale dhe të drejtat e ngjashme.

Leja për shfrytëzim

Neni 25

(1) Kinotekat, në afat prej tete ditesh nga dita e pranimit të kerkeses së personit të interesuar, leshojne leje për shfrytëzimin e të mirave audiovizuale.

(2) Kerkesa doemos duhet t'i permbaje të dhenat si vijon:

- të dhenat personale për shfrytëzuesin,

- të dhenat për të mirat audiovizuale, të cilat i jane të nevojshme për t'i shfrytëzuar,

- qellimet për shfrytëzimin e të mirave audiovizuale, dhe

- temen, sferen që do ta hulumtoje.

(3) Në lejen nga paragrafi (1) i ketij neni precizohet koha, vendi dhe metodat e perdorimit.

(4) Nese kinotekat, në afat prej tete ditesh nga dita e pranimit të kerkeses, personit të interesuar nuk i leshojne leje për shfrytëzimin e të mirave audiovizuale, konsiderohet se i eshte dhene leje pozitive.

Kompensimi për shfrytezim

Neni 26

(1) Shfrytezimi i të mirave audiovizuele është pa kompensim.

(2) Për kryerjen e shërbimeve të vecanta të lidhura me shfrytezimin e të mirave audiovizuele (fotokopjim, mikrofilmim, skenim, fotografim dhe forma të tjera të reproduksionit, kopjim të medimeve magnetive, optike dhe të tjera, konservimin dhe restaurimin e të mirave audiovizuele dhe tjera) kinotekat caktojnë kompensim adekuat.

(3) Llojin e shërbimeve dhe lartësine e kompensimit e percaktojnë kinotekat me akt të vecante.

(4) Lartësia e kompensimit percaktohet në varshmeri nga ndërlikueshmëria e shërbimit të kërkuar, përdorimit të mjeteve teknike, eksploatimit të të mirave audiovizuele, angazhimit profesional, si dhe qëllimeve për të cilat kërkohet shërbimi.

Shkembimi dhe shmangia

Neni 27

Të mirat audiovizuele të kinotekave, për shkak të plotësimit të përmbledhjeve ose realizimit të mbrojtjes efektive dhe prezantimit më të mirë, mund të shkëmbejnë ose perkohejshëm ose në mënyrë të përhershme të lihen institucioneve tjera publike për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe poseduesve të tjere të përmbledhjeve audiovizuele në procedurën e percaktuar me Ligjin për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe në pajtim me Ligjin për të drejtë autoriale dhe të drejtat e ngjashme.

Ruajtja e të mirave audiovizuele

Neni 28

(1) Kinotekat, për shkak të mirembajtjes dhe shfrytezimit të përhershëm të të mirave audiovizuele, janë të detyruar t'i ruajnë në kushte të standardizuara dhe me zbatimin e mjeteve bashkëkohore teknike që sigurojnë mbrojtjen e tyre komplekse dhe efektive.

Revizioni i të mirave audiovizuele

Neni 29

(1) Kinotekat janë të detyruara të kryejnë revizionin e gjendjes së të mirave audiovizuele

(2) Me revizion rregullohet gjendja e të mirave audiovizuele dhe nevoja e ndërmarrjes së masave perkatëse për mbrojtjen e tyre efektive.

(3) Revizioni i të mirave audiovizuele bëhet së paku në çdo pesë vjet.

Shlyerja e të mirave audiovizuele nga evidenca

Neni 30

Të mirat audiovizuele në kinoteka mund të shlyhen nga evidenca prej librit të inventarit, në bazë të aktit për ndërprerjen e mbrojtjes në mënyrë dhe procedurë të percaktuar me Ligjin për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe me ligj tjetër.

(2) Shlyerjen e të mirave audiovizuele, të cilat nuk janë të evidentuara në librin inventarit, bëhet në mënyrë dhe procedurë të percaktuar me statutin e kinotekave.

V. TË DREJTAT DHE DETYRIMET E POSEDUESVE TË TË MIRAVE AUDIOVIZUELE

Poseduesit e të mirave audiovizuele

Neni 31

(1) Posedues të të mirave audiovizuele në kuptimin e këtij ligji janë personat juridike ose fizike, të cilët në çfarëdo baze tjetër juridike kanë në posedim të mirave audiovizuele, ndërsa nuk janë të regjistruar për kryerjen e veprimtarisë për mbrojtjen e të mirave audiovizuele.

(2) Posedues të të mirave audiovizuele në kuptimin e paragrafit (1) të këtij neni janë edhe personat juridike të regjistruar për kryerjen e veprimtarisë radiodifuze, të cilët krijojnë fonde të të mirave audiovizuele.

(3) Poseduesit nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni, të mirat audiovizuele për të cilat supozohet se paraqesin trashëgimi kulturore, janë të detyruar që Kinotekës së Maqedonisë t'i lejojnë t'i kryejnë kërkimet dhe hulumtimet e domosdoshme të të mirave, për shkak të vendosjes së mbrojtjes.

(4) Poseduesit nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni, të cilët në produksionin e vet krijojnë vepra audiovizuele për të cilat mund të supozohet se kanë rendesi kulturore, shkencore, historike dhe rendesi tjetër, ndërsa për shkak objektivë nuk kanë mundësi të sigurojnë kushte lokali dhe teknike për ruajtjen e veprave, mund t'ia dorëzojnë Kinotekës së Maqedonisë, për shkak të mbrojtjes së tyre.

(5) Kinoteka është e detyruar t'i pranojë të mirat nga paragrafi (4) i këtij neni.

(6) Poseduesit e paragrafeve (1) dhe (2) të këtij neni kanë të drejtë ndihme profesionale nga Kinoteka e Maqedonisë, pa kompensim lidhur me ruajtjen, shfrytezimin dhe mbrojtjen e të mirave audiovizuele.

(7) Kinoteka e Maqedonisë është e detyruar ta japë ndihmen e kërkuar profesionale.

VI. EVIDENTIMI, DOKUMENTIMI DHE MBAJTJA E REGJISTRIT

Evidentimi dhe dokumentimi i të mirave audiovizuele

Neni 32

(1) Kinotekat janë të detyruara të kryejnë evidentimin dhe dokumentimin e të mirave audiovizuele.

(2) Evidentimi i të mirave audiovizuele përmban librin hyres, librin për inventar, librin dales, kartoteken e të mirave audiovizuele, katalogun e të mirave audiovizuele, bazen elektronike të të dhenave personale dhe lloj tjetër të evidentimit.

(3) Dokumentacioni për të mirat audiovizuele përmban të dhena për të mirat audiovizuele të cilat janë të nevojshme për përpunimin tyre profesional, identifikimin, menyrën dhe gjendjen në të cilën janë pajisur, ndryshimet e shkaktuara, proceset e përpunimit dhe tjetër.

(4) Kinotekat përpunimin profesional të së mirës audiovizuele e kryejnë në afat prej një viti nga dita e regjistrimit të tyre në librin hyres deri në ditën e regjistrimit të tij në librin e inventarit.

(5) Ministri e percakton formën, përmbajtjen dhe menyrën e mbajtjes së librit hyres, librit të inventarit, librit dales, kartotekës dhe llojeve të tjera të evidentimit dhe dokumentacionit.

Regjistri qendror i veprave të botuara audiovizuele

Neni 33

(1) Kinoteka e Maqedonisë mban Regjistrin qendror të veprave të botuara audiovizuele.

(2) Kinotekat dhe poseduesit e të mirave audiovizuele nga neni 31 të këtij ligji janë të detyruar t'i paraqesin të dhena Kinotekës së Maqedonisë për regjistrin qendror nga paragrafi (1) i këtij neni.

Ministri e percakton përmbajtjen, menyrën e mbajtjes, të ruajtjes dhe të shfrytezimit të të dhenave të Regjistrin qendror nga paragrafi (1) i këtij neni.

VII. TITUJT PROFESIONALE

Kryerja e punëve profesionale në kinoteka

Neni 34

Në kinoteka punët profesionale i kryejnë punëtorët me tituj zgjedhor profesionalë, pa tituj zgjedhorë profesionalë dhe punëtorët me tituj tjerë profesionalë.

Titujt zgjedhore profesionale

Neni 35

Punet profesionale në kinoteka i kryejne punetoret me titujt zgjedhore:

- filmolog i larte dhe
- filmolog keshilltar.

Kushtet e vecanta për zgjedhjen e filmologut të larte

Neni 36

(1) Me titullin filolog i larte mund të jete personi i zgjedhur i cili:

1) ka kryer studimet e magjistratures nga sfera perkatese dhe tre vjet pune si filmolog ose së paku dhjete vjet pune si filmolog;

2) ka botuar dhe të realizuar projekte profesionale me rendesi për avancimin e veprimtarise për mbrojtjen e të mirave audivizuale dhe

3) ka aftesi për organizimin e pavarur të punes profesionale.

(2) Personi i zgjedhur në titullin nga paragrafi (1) i ketij neni rizgjidhet pas skadimit të çdo të pestit vit.

Kushtet e vecanta për zgjedhjen filmologut - keshilltar

Neni 37

(1) Në titullin filmolog keshilltar mund të jete personi i zgjedhur i cili:

1) ka doktoraten e shkencave nga sfera perkatese dhe tre vjet pune si filmolog i larte ose së paku dhjete vjet pune si filmolog i larte;

2) ka projekte të botuara profesionale të dalluara, dhe të realizuara me rendesi të vecante për avancimin e veprimtarise për mbrojtjen e të mirave audivizuale për sferen më të ngushte për të cilen zgjidhet dhe

3) ka shkalle të larte pavaresie në organizimin e punes profesionale.

(2) Personi i zgjedhur në titullin nga paragrafi (1) i ketij neni rizgjidhet pas skadimit të çdo pestit vit.

(3) Personi i zgjedhur në titullin nga paragrafi (1) i ketij neni, pas rizgjedhjes së pare nuk rizgjidhet.

Kompetenca dhe procedurat për zgjedhjen dhe rizgjedhjen në titullin zgjedhor profesional

Neni 38

(1) Zgjedhjen dhe rizgjedhjen në titujt zgjedhore profesionale nga neni 36 dhe 37 i ketij ligji e bën ministri, në pajtim me Ligjin për mbrojtjen e trashegimise kulturore, në baze të vleresimit të komisionit recensues.

(2) Procedura për zgjedhjen dhe rizgjedhjen në titull profesional ngrihet me kerkesen e punetorit të interesuar profesional. Procedura për rizgjedhje mund të ngrihet dhe me iniciativen e drejtorit të kinotekes ose nga ana e organit të administrimit të kinotekes, më së voni në afat prej tre muajsh para skadimit të afatit për rizgjedhje.

(3) Komisionin e recensionit nga paragrafi (1) i ketij neni e emeron ministri, perbehet prej së paku tre anetaresh, të zgjedhur nga radhet e personave të cilet e kane së paku të njejtin titull me të cilin behet zgjedhja, perkatesisht rizgjedhja ose kane titull perkates shkencor. Më teper se gjysmen e anetareve të Komisionit e perbejne personat e sferes së njejte profesionale për të cilen zgjidhet kandidati.

(4) Komisioni recensues dorezon raport në forme të shkruar në afatin e percaktuar me aktin për formimin e tij.

(5) Raporti nga paragrafi (4) i ketij neni permban të dhena për kandidatin, pasqyren dhe vleresimin për punen e tij profesionale dhe vleresimin e plotesimit të kushteve për zgjedhje perkatesisht rizgjedhje.

(6) Procedura për zgjedhje dhe rizgjedhje në titullin profesional më së shumti zgjat tre muaj.

Titujt jozgjedhore profesionale

Neni 39

Punet profesionale në kinoteka i kryejne punetoret me titujt jozgjedhore profesionale të cilet kane arsim perkates profesional për titullin teknik filmi, arsim perkates të larte për titullin teknik filmi i larte dhe arsim të lare perkates për titullin filmolog, në pajtim me aktet e pergjithshme të kinotekave.

Titujt tjere

Neni 40

Pune të caktuara profesionale në kinoteka mund të kryejne edhe punetoret të cilet posedojne njohuri shkencore, si dhe njohuri profesionale në sferen e mbrojtjes së trashegimise kulturore, lendes arkivore dhe punetore tjere, në pajtim me aktin e pergjithshem të kinotekes.

VIII. MBIKEQYRJE**Kryerja e mbikeqyrjes**

Neni 41

(1) Mbikeqyrjen mbi zbatimin e ketij ligji e bën Ministria e Kultures.

(2) Gjate kryerjes së mbikeqyrjes mbi punen e organeve të komunes, ministria i kryen punet si vijon:

1) e percjell ligjshmerine e punes së organeve të komunes dhe ndermerr masa dhe aktivitete dhe ngrit iniciativa për realizimin e kompetencave të komunes në pajtim me kete ligj;

2) vlereson nese organet e komunes i sigurojne kompetencat e komunes që të kryhen në pajtim me standardet dhe procedurat e percaktuara me kete ligj;

3) jep rekomandime për zbatimin konsekuent të kompetencave të komunes në suazat e percaktuara me kete ligj, me kerkesen e organeve të komunes;

4) e percjell ligjshmerine e aktvendimeve që i miraton kryetari i komunes në zgjidhjen e të drejtave individuale gjate zgjedhjes së drejtorit të kinotekes dhe

5) në kohe i njofton organet e komunes për gjendjet e konstatuara në punen e tyre dhe për masat e ndermarra gjate kryerjes së mbikeqyrjes.

(3) Mbikeqyrje inspektuese mbi zbatimin ketij ligji bën Ministria e Kultures permes inspektoreve për kulture në pajtim me Ligjin për kulture dhe Drejtorine për mbrojtjen e trashegimise kulturore në pajtim me Ligjin për mbrojtjen e trashegimise kulturore.

IX. DISPOZITAT PËR KUNDERVAJTJE**Sanksionet për kundervajtje**

Neni 42

(1) Gjobe në shume prej 1.500 deri në 2.000 euro me kundervlere në denare, do t'i kumtohet për kundervajtje personit juridik, nese:

1) kryen veprimtari pa aktvendim se i ploteson kushtet për fillimin me pune të kinotekes (neni 9 paragrafi (2));

2) nuk i dorezon Kinotekes së Maqedonise kopje të papperdorur tonike të së mires, menjehere pas realizimit të vres (neni 20 paragrafi (2));

3) nuk ia dorezon Kinotekes së Maqedonise materialet burimore të të mirave audivizuale dy vjet pas shfaqjes së tyre si premiere (neni 20 paragrafi (3));

4) nuk i dorezon Kinotekes së Maqedonise kopje të papperdorur tonike të së mires, menjehere pas realizimit të saj (neni 20 paragrafi (4));

5) nuk ia dorezon Kinotekes së Maqedonise materialet burimore të të mirave audivizuale dy vjet pas shfaqjes së tyre si premiere (neni 20 paragrafi (5));

6) nuk dorezon Kinotekes së Maqedonise një kopje më të ruajtur nga çdo e mire audiovizuele, menjehere pas skadimit të licences për shfaqje në territorin e Republikës së Maqedonise (neni 20 paragrafi (6));

7) nuk i dorezon Kinotekes së Maqedonise një kopje të papedorur tonike (neni 20 paragrafi (7));

8) nuk mban evidence dhe dokumentacionin e të mirave audiovizuele (neni 32);

9) nuk bën revizionin e të mirave audiovizuele (neni 29); dhe

10) në afatin e percaktuar nuk e perpunon profesionalisht të mirën audiovizuele (neni 32 paragrafi (4));

(2) Për veprimet nga paragrafi (1) i ketij neni, gjobe në shume prej 500 deri në 800 euro me kundervlere në denare, do t'i kumtohet për kundervajtje personit pergjegjes në personin juridik.

Barazimi

Neni 43

(1) Për kundervajtjet në nenin 42 të ketij ligji, inspektorët për kulture janë të detyruar që kryeresit të kundervajtjes t'i propozojne procedure për barazim para se të parashtrijne kerkese për procedure për kundervajtje.

(2) Kur kryeresi i kundervajtjes pajtohet për ngritjen procedures për barazim, inspektori për kulture perpilon procesverbal në të cilin shenohen elementet qenesore të kundervajtjes, koha, vendi dhe menyra e kryerjes së kundervajtjes, pershkrimi i veprimit të kundervajtjes dhe personat e prekur në vendin e ngjarjes.

(3) Në procesverbal percaktohet menyra në të cilën do të menjahohen pasojat e demshme nga kundervajtja, si dhe menyra e tejkalimit të pasojave nga kryerja e kundervajtjes.

(4) Inspektori për kulture në procedurën për barazim të kryeresit të kundervajtjes mund t'i jape urdherpagese.

(5) Nese kryeresi e pranon urdherpagesen eshte i detyruar të njejtin ta nenshkruaje. Pranimi i urdherpageses për kryeresin e kundervajtjes shenohet në procesverbal.

(6) Kur si kryeres i kundervajtjes paraqitet personi juridik, procesverbalin dhe urdherpagesen e nenshkruajne personi zyrtar, perkatesisht pergjegjes i cili eshte gjendur në vendin e ngjarjes gjate mbikeqyrjes së inspektimit ose person tjetër zyrtar ose personi pergjegjes i cili ka deklaruar se ka të drejtë ta nenshkruaje procesverbalin dhe ta pranoje urdherpagesen.

(7) Deklarata nga paragrafi 6 i ketij neni shenohet në procesverbal.

(8) Inspektorët për kulture janë të detyruar të mbajne evidence për procedurat e ngritura për barazim dhe për epilogun e tyre.

Kompetenca e gjykates

Neni 44

Procedurën për kundervajtje për kundervajtjet nga neni 42 i ketij ligji e mban gjykata kompetente.

X. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PERFUNDIMTARE

Aktet nenligjore

Neni 45

Dispozitat miratimi i të cilave eshte parapare me kete ligj do të miratohen më së voni në afat prej gjashte muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Harmonizimi i punes

Neni 46

Kinoteka e Maqedonise do ta harmonizojë punën e vet dhe aktet e vecanta me dispozitat e ketij ligji në afat prej gjashte muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Titujt profesionale

Neni 47

(1) Personave të cilet deri në datën e hyrjes në fuqi të ketij ligji kane fituar titullin filmolog i larte dhe filmolog keshilltar në pajtim me dispozitat për mbrojtjen e trashegimise kulturore titulli i fituar u pranohet.

(2) Procedurat për fitimin e titujve filmolog i larte dhe filmolog keshilltar të filluara në baze të dispozitave për mbrojtjen e trashegimise kulturore, do të perfundojne në baze të dispozitave të ketij ligji.

Riemertimi i kinotekes amë

Neni 48

Institucioni Nacional i gjertanishem - Kinoteka e Republikës së Maqedonise, me ditën e hyrjes në fuqi të ketij ligji vazhdon të punoje si Institucion nacional - Kinoteka e Maqedonise.

Pushimi i ligjit ekzistues dhe pushimi i vlefshmerise së dispozitave

Neni 49

Me ditën e hyrjes në fuqi të ketij ligji pushon Ligji për themelim të Kinotekes së Republikës Socialiste të Maqedonise ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 20/1974) dhe dispozitat e Ligjit për ekzemplarim e detyrueshem ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 11/1994) që kane të bejne me dergimin e ekzemplarit të detyrueshem kinotekes së Republikës së Maqedonise.

Hyrja në fuqi e ligjit

Neni 50

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise".

1962.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЛОКАЛИТЕТОТ "КУКЛИЦА" ЗА СПОМЕНИК НА ПРИРОДАТА

Се прогласува Законот за прогласување на локалитетот "Куклица" за споменик на природата, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3382/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЛОКАЛИТЕТОТ "КУКЛИЦА" ЗА СПОМЕНИК НА ПРИРОДАТА

Член 1

Просторот на локалитетот Куклица, се прогласува за споменик на природата, заради заштита на неговите геоморфолошки особености, кои се од исклучително значење за заштита на природата.

Член 2

Назив на споменикот на природата е Куклица.

Член 3

Категорија на локалитетот Куклица е споменик на природата.

Член 4

Границите на споменикот на природата - Куклица се:

Исток: Источната граница започнува од раскрсницата на колскиот пат што води за селата: Гавци и Ковачевци и се протега на север до неколкуте куќи коишто се наоѓаат на патот за селото Гавци.

Југ: Јужната граница започнува на запад од шумската куќа на оддалеченост од 300 метри и се протега на исток сè до месноста кадешто се двој колскиот пат за селата Гавци и Ковачевци.

Запад: Западната граница започнува западно од котата 521 м на оддалеченост од 400 метри (изохипса 550 м) и постепено се спушта по нискиот гребен до апсолутна надморска висина од 400 метри, на десната страна на суводолицата којашто завршува во коритото на Крива Река.

Север: Северната граница започнува од неколкуте куќи коишто се наоѓаат на колскиот пат што води за село Гавци. Оттука границата води на југозапад по коњска патека во должина од 400 метри, потоа скршнува на северозапад, па на југозапад и се спушта на коњската патека што води за село Токманци. Оттука границата продолжува на запад и води по гребенот Забел се чекји ја котата од 521 метар и завршува на запад на изохипса од 550 метри.

Вкупната површина на споменикот на природата изнесува 55,7 хектари.

Член 5

Заради остварување на заштита на споменикот на природата - Куклица, субјектот кој управува, донесува план за управување и годишни програми во кои се утврдени посебните мерки и активности за заштита на природата.

Непосредната заштита на споменикот на природата - Куклица ја спроведува чуварска служба, која ја основа субјектот кој управува со овој споменик на природата.

Чуварската служба особено ги врши работите на набљудување и следење на состојбите со сите вредности на споменикот на природата, врши надзор врз спроведувањето на дозволените активности во споменикот на природата, како и други работи кои ќе му ги довери, односно овласти субјектот кој управува со споменикот на природата.

Член 6

Со споменикот на природата - Куклица управува општина Кратово, а во име на општината управува градоначалникот на општина Кратово (во натамошниот текст: градоначалникот).

Член 7

Градоначалникот е должен да го чува, да се грижи и да го одржува споменикот на природата и навремено да ги презема пропишаните техничко-заштитни и други мерки со кои се обезбедува особено:

- заштита на природните живеалишта од национално и меѓународно значење за културни, научни, воспитно-образовни и туристичко-рекреативни цели;
- воспоставување стабилност на еколошките процеси и биолошката и пределската разновидност преку трајно зачувување на репрезентативните природно-географски карактеристики во автентична состојба;

- создавање услови за развој на туризмот во согласност со принципот на одржлив развој;

- остварување на културни, научни, образовни и рекреативни цели, кои во исто време ја одржуваат природната состојба на споменикот на природата;

- одржливо користење на природното богатство во интерес на сегашниот и идниот развој, без оштетување на деловите на природата и со што помали нарушувања на природната рамнотежа;

- создавање услови и преземање мерки за заштита на споменикот на природата со цел за зачувување и одржливо управување со компонентите на пределската разновидност;

- проучување, истражување и со научни методи обработување на прашањата од интерес за заштита на споменикот на природата;

- водење евиденција и документација за природните и другите вредности и убавини во споменикот на природата (положба, степен на загрозеност и мерки за заштита);

- преземање мерки за заштита на утврдените зони во споменикот на природата;

- обезбедување поттик и поддршка на заштитата на споменикот на природата преку подигање на јавната свест, а посебно во воспитно-образовниот процес;

- спречување на штетни активности од физички и правни лица и други нарушувања во споменикот на природата, односно обезбедување максимално поволни услови за заштита и развој на природата;

- поттикнување на научно-истражувачката работа во областа на заштитата на споменикот на природата;

- издавање научни и стручни публикации, водичи, дијапозитиви, разгледници и друг информативен и пропаганден материјал за споменикот на природата;

- поттикнување и развивање на интерес и однос кон чуватењето на споменикот на природата преку организирање изложби, прикажување на филмови, предавања и други форми;

- вршење и други работи кои придонесуваат за заштита и унапредување на споменикот на природата;

- спречување на вршење на земјени работи како што се рамнење, вдлабнување на теренот и слично кои непосредно или посредно можат да му наштетат на споменикот на природата;

- спречување на изградба на разни видови на градби во границите на споменикот на природата (викендикчи, туристички објекти, производствени објекти, паркиралишта и друго);

- спречување на депонирање на кој било вид на отпад во споменикот на природата;

- забранување на бесправната сеча на дрвјата и грмушките на подрачјето на споменикот на природата;

- спречување на секоја работа која би го изменила растителниот состав на споменикот на природата (на пример отстранување или менување на вегетацијата);

- забранување на искористување на минерални суровини од подрачјето на споменикот на природата за какви било цели и намени и

- забранување на лов на животни и уништување или оштетување гнезда или места каде што животните се размножуваат или престојуваат на поширокиот простор на споменикот на природата.

Член 8

Во споменикот на природата - Куклица се востановуваат следниве зони:

- Зона на строга заштита;
- Зона за активно управување;
- Зона за одржливо користење и
- Заштитен појас.

Член 9

Во зоната на строга заштита градоначалникот организира вршење на научно-истражувачки активности, доколку тие не се во спротивност со примарните цели на заштита на споменикот на природата.

Заради одржување на карактеристиките на зоната за строга заштита градоначалникот е должен да обезбеди постојан мониторинг.

Член 10

Во зоната за активно управување, градоначалникот ги организира активностите потребни за реставрација, ревитализација или рехабилитација на екосистемите и другите елементи од пределот.

Екотуризмот е единствената економска активност која градоначалникот ја организира да се врши во зона-та за активно управување.

Член 11

Во зоната за одржливо користење, градоначалникот зачувувањето на биолошката разновидност на подрач-јето каде што се наоѓаат шумски екосистеми го спроведува преку општите и посебните планови за стопанисување и заштита на шумите, во согласност со одредбите на Законот за заштита на природата и друг закон, како и според активностите кои се утврдени во планот за управување, при што, особено води грижа со извршувањето на активностите да не се наруши природната рамнотежа на споменикот на природата.

Член 12

Во заштитниот појас градоначалникот спроведува активности за непосредна заштита на зоната на строга заштита, зоната за активно управување и зоната за одржливо користење и при вршењето на стопанските активности задолжително ги применува мерките за заштита утврдени со закон.

Член 13

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J

**PËR SHPALLJEN E LOKALITETIT "KUKLICA"
PËR PERMENDORE TË NATYRES**

Neni 1

Hapesira e lokalitetit Kuklica, shpallet si permendore e natyres, për shkak të mbrojtjes së vetive të tij gjeomorfologjike, të cilat kane rendesi të vecante për mbrojtjen e natyres.

Neni 2

Emri i permendores së natyres është Kuklica.

Neni 3

Kategoria e lokalitetit Kuklica është permendore e natyres.

Neni 4

Kufijte e permendores së natyres - Kuklica janë:

Lindje: Kufiri verior fillon nga udhekryqi i rruges së karrocave i cili çon në fshatrat: Gjavec i dhe Kovacevci dhe shtrihet në veri deri te ato disa shtepi të cilat gjenden në rrugen për në fshatit Gjavec i.

Jug: Kufiri jugor fillon në perendim prej shtepise malore në largesi prej 300 metrash dhe shtrihet në lindje deri në lokalitetin ku ndahet rruga e karrocave për fshatrat Gjavec i dhe Kovacevci.

Perendim: Kufiri perendimor fillon në perendim të kuotes 521 metra në largesi prej 400 metrash (izohipsa 550 metra) dhe gradualisht leshohet neper kreshten e ulet deri në lartesine absolute mbidetare prej 400 metrash, në anen e majte të perroit të thate, i cili perfundon në shtratin e Kriva Rekes.

Veri: Kufiri verior fillon prej disa shtepive të cilat gjenden në rrugen e karrocave e cila të çon në fshatin Gjavec i. Prej ketu kufiri çon në jugperendim neper rrugicen e kuajve në gjatesi prej 400 metrash, pastaj kthen në veriperendim, mandej në jugperendim dhe leshohet në rrugicen e kuajve e cila të çon në fshatin Tokmanci. Prej ketu kufiri vazhdon në perendim dhe çon neper kreshten Zabel, duke e prere kuoten prej 521 metrash dhe perfundon në perendim të izohipses prej 550 metrash.

Siperfaqja e pergjithshme e permendores së natyres perfshin 55,7 hektare.

Neni 5

Për shkak të realizimit të mbrojtjes së permendores së natyres - Kuklica, subjekti i cili menaxhon, miraton plan për menaxhim dhe programe vjetore në të cilat percaktohen masat dhe aktivitetet e vecanta për mbrojtjen e natyres.

Mbrojtjen e drejtperdrejte të permendores së natyres - Kuklica e zbaton sherbimi i rojes, të cilen e themelon subjekti i cili menaxhon me kete permendore të natyres.

Sherbimi i rojes vecanerisht i bën punet e mbikeqyrjes dhe percjelljen e gjendjes me të gjitha vlerat e permendores së natyres; bën mbikeqyrje mbi zbatimin e aktiviteteteve të lejuara në permendoren e natyres, si dhe pune tjera të cilat do t'ia besoje gjegjesisht autorizojte subjekti i cili menaxhon me permendoren e natyres.

Neni 6

Me permendoren e natyres - Kuklica menaxhon kryetari i komunes së Kratoves (në tekstin e metejme: kryetari i komunes).

Neni 7

Kryetari i komunes është i detyruar ta ruaje, të kujdeset dhe ta mirembaje permendoren e natyres dhe me kohe t'i ndermarre masat e percaktuara teknike-mbrojtese dhe masat tjera me të cilat sigurohet vecanerisht:

- mbrojtja e vendbanimeve natyrore me rendesi kombetare dhe nderkombetare për qellime kulturore, shkencore, edukative-arsimore dhe rekreative turistike;

- vendosja e stabilitetit të proceseve ekologjike dhe llojlojshmerise biologjike dhe krahinore permes ruajtjes së perhershme të karakteristikave reprezentative natyrore-gjeografike në gjendje autentike;

- krijimi i kushteve për zhvillimin e turizmit në pajtim me parimet e zhvillimit të qendrueshem;

- realizimi i qellimeve kulturore, shkencore, arsimore dhe rekreative, të cilat në të njejtën kohe e mbajne gjendjen natyrore të permendores së natyres;

- shfrytezimi i qendrueshem i pasurise natyrore në interes të zhvillimit të tanishem dhe të ardhshem, pa demtimin e pjeseve të natyres dhe me sa më pak crregullime të baraspeshes natyrore;

- krijimi i kushteve dhe ndermarrja e masave për mbrojtjen e permendores së natyres me qellim të ruajtjes dhe menaxhimit të qendrueshem me komponentet e llojlojshmerise krahinore;

- studimi, hulumtimi dhe perpunimi me metoda shkencore i ceshtjeve me interes për mbrojtjen e permendores së natyres;

- mbajtja e evidences dhe dokumenteve për vlerat dhe bukurite natyrore dhe të tjera në permendoren e natyres (pozita, shkalla e rrezikimit, masat e mbrojtjes);

- ndermarrja e masave për mbrojtjen e zonave të percaktuara në permendoren e natyres;

- sigurimi i nxitjes dhe mbeshtetja e mbrojtjes së permendores së natyres permes ngritjes së vetedijes publike, e vecanerisht në procesin edukativo-arsimor;
- pengimi i aktiviteteve të demshme nga personat juridike dhe fizike dhe crregullime të tjera në permendoren e natyres, perkatesisht sigurimi maksimal i kushteve të vulltshme për mbrojtjen dhe zhvillimin e natyres;
- nxitja e punes shkencore hulumtuese në sferen e mbrojtjes së permendores së natyres;
- botimi i publikimeve shkencore dhe profesionale, ciceroneve, diapozitivave, kartolinave dhe materialeve tjera informative dhe propaganduese për permendoren e natyres;
- nxitja dhe zhvillimi i interesimit dhe sjelljes ndaj ruajtjes së permendores së natyres permes organizimit të ekspozitave, shfaqjes së filmave, ligjeratave dhe formave tjera;
- kryerja e puneve tjera të cilat kontribuojne për mbrojtjen dhe perparimin e permendores së natyres;
- pengimi i kryerje së puneve të tokes siç jane rrafshimi, thellimi i terrenit dhe të ngjashme të cilat drejtperdrejt ose në menyre të terthorite mund ta demtojne permendoren e natyres;
- pengimi i ndertimit të llojeve të ndryshme të ndertimeve në kufijte e permendores së natyres (shtepi uikendi, objekte turistike, objekte prodhuese, vendparkime etj.);
- pengimi i deponimit të çdo lloj hedhurine në permendoren e natyres;
- ndalimi i pretjes pa leje i drunjve dhe kacubave në rajonin e permendores së natyres;
- pengimi i çdo pune e cila do ta ndryshonte perberjen bimore të permendores së natyres (si p.sh. menjanimi ose ndryshimi i vegjetacionit);
- ndalimi i shfrytezimit të lendeve të para minerale nga rajoni i permendores së natyres për cfaredo lloji qellimesh dhe dedikimesh; dhe
- ndalimi i gjetise së kafsheve dhe zhdukja ose demtimi i cerdheve ose vendeve në të cilat kafshet shumohen ose qendrojne në hapësiren më të gjere të permendores së natyres.

Neni 8

Në permendoren e natyres Kuklica bejne pjese keto zونا:

- Zona e mbrojtjes së rrepte,
- Zona për menaxhim aktiv,
- Zona për shfrytezim të qendrueshem, dhe
- Brezi mbrojtjes.

Neni 9

Në zonen e mbrojtjes së rrepte kryetari i komunes organizon kryerjen e aktiviteteve shkencore hulumtuese, nese ato nuk jane në kundershitim me qellimet paresore të mbrojtjes së permendores së natyres.

Për shkak të ruajtjes së karakteristikave të zones për mbrojtje të rrepte kryetari i komunes eshte i detyruar të siguroje monitorim të vazhdueshem.

Neni 10

Në zonen për menaxhim aktiv kryetari i komunes i organizon aktivitetet e nevojshme për restaurimin, rivitalizimin ose rehabilitimin e eko-sistemeve dhe elementeve tjera të zones.

Eko-turizmi eshte aktiviteti i vetem ekonomik të cilin kryetari i komunes e organizon të kryhet në zonen për menaxhim aktiv.

Neni 11

Në zonen për shfrytezim të qendrueshem kryetari i komunes ruajtjen e llojlojshmerise biologjike të rajonit ku ndodhen eko-sistemet pyjore e zbaton permes planeve të pergjithshme dhe të vecanta për ekonomizimin dhe mbrojt-

jen e pyjeve, në pajtim me dispozitat e Ligjit për mbrojtjen e natyres dhe ligj tjetër, si dhe sipas aktiviteteve të cilat jane percaktuar në planin për menaxhim, me ç'rast vecanerisht kujdeset me zbatimin e aktiviteteve të mos crregullohet baraspesha natyrore e permendores së natyres.

Neni 12

Në brezin mbrojtjes kryetari i komunes zbaton aktivitetet për mbrojtjen e drejtperdrejte të zones së mbrojtjes së rrepte, zones për menaxhim aktiv dhe zones për shfrytezim të qendrueshem dhe gjate kryerjes së aktiviteteve ekonomike detyrimisht i zbaton masat për mbrojtje të percaktuara me ligj.

Neni 13

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise".

1963.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за високото образование, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3383/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Член 1

Во Законот за високото образование ("Службен весник на Република Македонија" број 35/2008), во членот 6 зборот "соработнички" се бришат.

Член 2

Во членот 12 став 1 алинеи 10 и 11 по зборот „научни“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставни“ зборовите: „и соработнички“ се бришат.

Член 3

Во членот 18 став 2 во единаесетиот ред по зборот „наставно-научни“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „научни“ зборовите: „и соработничките“ се бришат, во тринаесетиот ред по зборот „наставниците“ запирката и зборот „соработниците“ се бришат.

Член 4

Во членот 27 став 1 алинеја 4 по зборот „научни“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставни“ зборовите: „и соработнички“ се бришат.

Член 5

Во членот 31 став 1 по зборот „научни“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставни“ зборовите: „и соработнички“ се бришат.

Член 6

Во членот 34 став 6 алинеја 1 зборовите: „и соработници“ се бришат.

Член 7

Во членот 35 став 2 зборовите: „и најмалку полови-на од вкупниот број соработници“ се бришат.

Член 8

Во членот 52 став 1 алинеја 22 по зборот „научни“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставни“ зборовите: „и соработнички“ се бришат.

Член 9

Во членот 62 став 5 по зборот „звање“ запирката и зборовите: „односно во соработничко звање“ се бришат и по зборот „наставник“ запирката и зборовите: „односно соработник“ се бришат.

Во ставот 6 зборовите: „соработниците и“ се бришат.

Во ставот 7 зборовите: „соработниците и“ се бришат.

Во ставот 10 зборовите: „и соработнички“ се бришат.

Член 10

Во членот 63 став 1 алинеја 7 зборовите: „и соработнички“ се бришат.

Во ставот 3 зборовите: „асистентите, помладите асистенти и“ се бришат.

Член 11

Во членот 64 став 3 алинеја 7 по зборот „научни“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставни“ зборовите „и соработнички“ се бришат.

Член 12

Во членот 77 по ставот 4 се додаваат два нови става 5 и 6, кои гласат:

“Оценката од страна на студентите се добива на крајот на секоја учебна година и истата се зема предвид при напредувањето на наставникот во наставно-научно звање.

Оценката се добива по пат на анкета на студентите која ја спроведува високообразовната установа на начин утврден со статутот на универзитетот или самостојната високообразовна установа.”

Член 13

Во членот 79 став 1 зборовите: „и соработничкиот“ се бришат.

Член 14

Во членот 99 по ставот 3 се додаваат шест нови става 4, 5, 6, 7, 8 и 9, кои гласат:

“Високообразовната установа 10% од задолжителните предмети и 10% од изборните предмети од секоја студиска година, ги изведува преку клиничка настава.

Под клиничка настава од ставот 4 на овој член се подразбира изведување на наставата од истакнат стручњак од практиката од соодветната област, кој не може да изведува клиничка настава повеќе од три учебни години.

По истекот на трите учебни години, стручњакот од ставот 5 на овој член може повторно да се ангажира доколку претходно три години не изведува клиничка настава.

Начинот и условите за изведување на клиничка настава се уредува со статутот на универзитетот односно на самостојната високообразовна установа.

Условите кои треба да ги исполнува истакнатиот стручњак од ставот 5 на овој член, ги пропишува министерот.

Студентот во секоја студиска година задолжително посетува практична настава која не може да биде пократка од 30 дена како еден од условите за запишување на наредната студиска година. Начинот и условите на организирање на практичната настава ги пропишува министерот.”

Ставовите 4,5 и 6 стануваат ставови 10, 11 и 12.

Член 15

Во Главата десетта во насловот по зборот „наставни“ зборовите: „и соработнички“ се бришат, а по зборот „звање“ се додаваат зборовите: „и соработници”.

Во членот 121 став 5 по зборот „наставно-научно“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставно“ зборовите: „и соработничко“ се бришат.

Во ставот 6 по зборот „научно“ запирката и зборовите: „односно соработничко“ се брише.

Член 16

По членот 121 поднасловот „Соработнички звања“ се брише.

Членот 122 се брише.

Член 17

По членот 122 поднасловот „Демонстратори“ се заменува со зборот „Соработници”.

Во членот 123 ставот 1 се менува и гласи:

„На факултетите, односно високите стручни школи од редот на студентите на студии од трет циклус преку јавен конкурс можат да се избираат соработници за потребите на наставно-образовниот процес.”

Во ставот 2 зборот „демонстраторите“ се заменува со зборот „соработниците”.

Во ставот 3 зборот „Демонстраторите“ се заменува со зборот „Соработниците”.

Во ставот 4 зборот „демонстраторот“ се заменува со зборот „соработникот”.

Член 18

Во членот 124 по зборот „научни“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставни“, зборовите: „и соработнички“ се бришат.

Член 19

Во членот 125 став 3 зборовите: „соработници и“ се бришат.

Во ставот 4 зборовите „соработници и“ се бришат.

Член 20

По членот 128 поднасловот „Критериуми за избор во помлад асистент, помлад лектор, односно помлад уметнички соработник“ се брише.

Членот 129 се брише.

Член 21

По членот 129 поднасловот „Критериуми за избор во асистент и уметнички соработник“ се брише.

Членот 130 се брише.

Член 22

Во членот 131 став 1 по зборот „научни“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставни“ зборовите: „и соработнички“ се бришат.

Ставот 3 се брише.

Во ставот 4 по зборот „научни“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставни“ зборовите: „и соработнички“ се бришат.

Член 23

Во членот 132 став 1 по зборот „научни“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставни“ зборовите: „и соработнички“ се бришат.

Во ставот 8 во вториот и петтиот ред по зборот „научни“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставни“ зборовите: „и соработнички“ се бришат.

Член 24

Во членот 133 ставови 1, 2 и 3 по зборот „звање“ запирката и зборовите: „односно во соработничко звање“ се бришат.

Во ставот 6 по зборот „научно“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставно“ зборовите: „односно соработничко“ се бришат.

Член 25

Во членот 134 ставовите 4, 5, 6, 7 и 8 се бришат.

Член 26

Во членот 135 став 1 во третиот ред по зборот „научно“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставно“ зборовите: „односно соработничко“ се бришат, а во шестиот ред по зборот „научни“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставни“ зборовите: „односно соработнички“ се бришат.

Во ставот 2 по зборот „научни“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставни“ зборовите: „односно соработнички“ се бришат.

Член 27

Во членот 136 став 1 во вториот ред по зборот „наставно“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „научно“ зборовите: „односно соработничко“ се бришат, а во четвртиот ред по зборот „наставникот“ запирката и зборовите: „односно соработникот“ се бришат.

Во ставот 2 по зборот „наставно“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „научно“ зборовите: „или соработничко“ се бришат.

Во ставот 5 по зборот „научни“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставни“ зборовите: „и соработнички“ се бришат.

Член 28

Во членот 137 став 1 по зборот „наставно-научно“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставно“ зборовите: „односно соработничко“ се бришат.

Член 29

Во членот 138 став 1 по зборот „научно“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставно“ зборовите: „и соработничко“ се бришат.

Во ставот 2 по зборот „научно“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставно“ зборовите: „и соработничко“ се бришат.

Во ставот 3 по зборот „наставно-научно“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставно“ зборовите: „или соработничко“ се бришат.

Член 30

Во членот 140 ставовите 1 и 2 се менуваат и гласат:
„По покана од органот на управување на високообразовната установа, професори од акредитирани високообразовни установи, пензионирани професори од првите 100 универзитети рангирани на последната објавена листа на Институтот за високо образование при Шангајскиот Џио Тонг универзитет, признати научни-

ци и истакнати уметници од земјата и странство, можат како гости, без распишување на конкурс, да извршуваат високообразовна и научно-истражувачка дејност за определено време.

Начинот, времето и условите под кои се врши дејноста од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот.“

Член 31

Во членот 142 став 1 по зборот „практиката“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „уметници“ зборовите: „и соработници“ се бришат.

Член 32

Во членот 143 во вториот ред зборовите: „и соработничките“ се бришат, во петтиот ред зборовите: „и соработнички“ се бришат, а во осмиот ред зборовите: „и соработник во научно-истражувачката дејност на соработник“ се бришат.

Член 33

Во членот 146 став 1 по зборот „научно“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставно“ зборовите: „и соработничко“ се бришат.

Член 34

По членот 145 во поднасловот по зборот „отсуство“ се брише сврзникот „и“ и се додава запирка, а по зборот „година“ се додаваат зборовите: „и времено зголемување на плата“.

Член 35

По членот 146 се додава нов член 146-а, кој гласи:

“Член 146-а

На наставник на јавните високообразовни установи кој ќе објави научен или стручен труд во најпрестижни меѓународни списанија со импакт фактор, му се зголемува платата во наредните три години за 20% од платата што ја примал.

Начинот на зголемување на платата од ставот 1 на овој член, го пропишува министерот.“

Член 36

Во членот 148 по зборот „научно“ запирката се брише и се додава сврзникот „и“, а по зборот „наставно“ зборовите: „или соработничко“ се бришат.

Член 37

Во членот 167 став 1 алинеја 11 зборовите: „и соработници“ се бришат.

Член 38

Одредбата од членот 13 на овој закон ќе се применува од 15 септември 2009 година.

Одредбата од членот 16 на овој закон ќе се применува од 15 септември 2011 година.

Член 39

Соработниците вработени во високообразовните установи кои до денот на влегувањето во сила на овој закон имаат стекнато научен степен магистер, доколку до 15 септември 2013 година не бидат избрани во наставно-научно, научно или наставно звање, им престанува работниот однос.

Соработниците вработени во високообразовните установи кои до денот на влегувањето во сила на овој закон немаат стекнато научен степен магистер, доколку до 15 септември 2015 година не бидат избрани во наставно-научно, научно или наставно звање, им престанува работниот однос.

Член 40

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 15 септември 2010 година.

L I G J
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT
PËR ARSIM TË LARTE

Neni 1

Në Ligjin për arsim të larte ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 35/2008), në nenin 6 fjala "bashkepunetore" shlyhet.

Neni 2

Në nenin 12 paragrafi 1 alineja 10 dhe 11, pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "dhe të bashkepunetorit" fshihen.

Neni 3

Në nenin 18 paragrafi 2, në rreshtin e njembdhjete pas fjaleve: "pedagogjiko-shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "shkencore" fshihen fjalet: "dhe të bashkepunetorit", në rreshtin e trembedhjete pas fjales "mesuesve" fshihet presja dhe fjala "bashkepunetoreve".

Neni 4

Në nenin 27 paragrafin 1 alineja 4, pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "e bashkepunetorit" fshihen.

Neni 5

Në nenin 31 paragrafin 1, pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "e bashkepunetorit" fshihen.

Neni 6

Në nenin 34 paragrafi 6 alineja 1, fjalet: "dhe bashkepunetoreve" fshihen.

Neni 7

Në nenin 35 paragrafin 2, fjalet: "dhe të pakten gjysma e numrit të pergjithshem të bashkepunetoreve" fshihen.

Neni 8

Në nenin 52 paragrafin 1 alinene 22, pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "dhe të bashkepunetorit" fshihen.

Neni 9

Në nenin 62 paragrafin 5, pas fjales "pozicione" presja dhe fjalet: "perkatesisht në pozicione të bashkepunetorit" fshihet dhe pas fjales "mesuesi" presja dhe fjalet: "perkatesisht bashkepunetori" fshihen.

Në paragrafin 6 fjalet: "bashkepunetoret dhe" fshihen.

Në paragrafin 7 fjalet: "bashkepunetoret dhe" fshihen.

Në paragrafin 10 fjalet: "dhe të bashkepunetorit" fshihen.

Neni 10

Në nenin 63 paragrafi 1 alineja 7 fjalet: "dhe të bashkepunetoreve" fshihen.

Në paragrafin 3 fjalet: "asistente, assistente më të rinj dhe" fshihen.

Neni 11

Në nenin 64 paragrafi 3 alineja 7, pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "dhe të bashkepunetorit" fshihen.

Neni 12

Në nenin 77 pas paragrafit 4, shtohen dy paragrafe të rinj 5 dhe 6, si vijojne:

"Nota nga ana e studenteve merret në fund të çdo viti shkollor, dhe e njehta merret parasysh gjate avancimit të arsimtarit në pozicion pedagogjiko-shkencor.

Nota merret permes anketes së studenteve që e realizon institucioni i arsimit të larte, në menyren e percaktuar me statutin e universitetit ose institucionit të pavarur të arsimit të larte."

Neni 13

Në nenin 79 paragrafi 1, fjalet: "dhe të bashkepunetoreve" fshihen.

Neni 14

Në nenin 99 pas paragrafit 3 shtohen gjashte paragrafe të rinj 4, 5, 6, 7, 8 dhe 9, si vijojne:

"Institucioni i arsimit të larte, 10% nga lendet e obligueshme dhe 10% nga lendet zgjedhore nga çdo vit studimor, i realizon permes mesimit klinik.

Me mesim klinik nga paragrafi 4 i ketij neni, nenkuptohet realizimi i mesimit nga eksperti i spikatur i praktikës nga sfera perkatese, i cili nuk mund të realizoje mesim klinik më teper se tre vite shkollore.

Pa kalimit të tre viteve shkollore, eksperti nga paragrafi 5 i ketij neni, mund të angazhohet perseri, nese tre vite paraprakisht nuk realizon mesim klinik.

Menyra dhe kushtet për realizimin e mesimit klinik, rregullohet me statutin e universitetit, perkatesisht të institucionit të pavarur të arsimit të larte.

Kushtet që duhet t'i plotesoje eksperti i spikatur nga paragrafi 5 i ketij neni, i percakton ministri.

Studenti në secilin vit studimor, obligativisht e percjell mesimin praktik, që nuk mund të jete më i shkurtër se 30 dite, si një nga kushtet për regjistrimin e vitit të ardhshem studimor. Menyren dhe kushtet e organizimit të mesimit praktik, i percakton ministri."

Paragrafet 4, 5 dhe 6 behen paragrafe 10, 11 dhe 12.

Neni 15

Në Kreun e dhjete në titullin pas fjales "pedagogjike" fjalet: "dhe të bashkepunetoreve" fshihen, ndersa pas fjales "tituj" shtohen fjalet: "dhe të bashkepunetoreve".

Në nenin 121 paragrafi 5, pas fjales "pedagogjiko-shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "dhe e bashkepunetoreve" fshihen.

Në paragrafin 6 pas fjales "shkencore" presja dhe fjalet: "perkatesisht të bashkepunetorit" fshihen.

Neni 16

Pas nenit 121 nentitulli "Titujt e bashkepunetoreve" fshihet.

Neni 122 fshihet.

Neni 17

Pa nenit 122 nentitulli "Demonstratorët" zevendesohet me fjalen "Bashkepunetoret".

Në nenin 123 paragrafi 1, ndryshon si vijon:

"Në fakultete, perkatesisht shkollat e larta profesionale, nga radhet e studenteve në studimet e ciklit të trete, permes konkursit publik, mund të zgjidhen bashkepunetore, për nevojat e procesit pedagogjiko-arsimor".

Në paragrafin 2 fjala "demonstratoreve" zevendesohet me fjalen "bashkepunetoreve".

Në paragrafin 3 fjala "Demonstratorët" zevendesohet me fjalen "Bashkepunetoret".

Në paragrafin 4 fjala "demonstratori" zevendesohet me fjalen "bashkepunetori".

Neni 18

Në nenin 124 pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "dhe të bashkepunetoreve" fshihen.

Neni 19

Në nenin 125 paragrafi 3 fjalet: "bashkepunetoreve dhe" fshihen.

Në paragrafin 4 fjalet: "bashkepunetoreve dhe" fshihen.

Neni 20

Pas nenit 128 nentitulli "Kriteret për zgjedhje të asistentit më të ri, lektorit më i ri, perkatesisht bashkepunetorit më të ri artistik" fshihet.

Neni 129 fshihet.

Neni 21

Pas nenit 129 nentitulli "Kriteret për zgjedhje të asistentit dhe bashkepunetorit artistik" fshihet.

Neni 130 fshihet.

Neni 22

Në nenin 131 paragrafi 1, pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "dhe të bashkepunetorit" fshihen.

Paragrafi 3 fshihet.

Në paragrafin 4 pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "dhe të bashkepunetoreve" fshihen.

Neni 23

Në nenin 132 paragrafi 1, pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "dhe të bashkepunetoreve" fshihen.

Në paragrafin 8 në rreshtin e dyte dhe të peste, pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "dhe të bashkepunetoreve" fshihen.

Neni 24

Në nenin 133 paragrafet 1, 2 dhe 3 pas fjales "pozicionet" presja dhe fjalet: "perkatesisht në pozicione të bashkepunetorit" fshihen.

Në paragrafin 6 pas fjales "shkencor" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjik" fjalet: "perkatesisht të bashkepunetorit" fshihen.

Neni 25

Në nenin 134 paragrafet 4, 5, 6, 7 dhe 8 fshihen.

Neni 26

Në nenin 135 paragrafi 1 në rreshtin e trete, pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "perkatesisht të bashkepunetorit" fshihen, ndersa në rreshtin e gjashte pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "perkatesisht të bashkepunetorit" fshihen.

Në paragrafin 2 pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "perkatesisht të bashkepunetorit" fshihen.

Neni 27

Në nenin 136 paragrafi 1 në rreshtin e dyte, pas fjales "pedagogjik" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjik" fshihet presja dhe shtohet lidheza "dhe" ndersa pas fjales "shkencor" fjalet: "perkatesisht të bashkepunetorit" fshihen, ndersa në rreshtin e katert pas fjales "mesuesi" presja dhe fjalet: "perkatesisht bashkepunetori" fshihen.

Në paragrafin 2 pas fjales "mesimor" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "shkencor" fjalet: "ose bashkepunetori" fshihen.

Në paragrafin 5 pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "dhe e bashkepunetorit" fshihen.

Neni 28

Në nenin 137 paragrafi 1, pas fjales "pedagogjiko-shkencor" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjik" fjalet: "perkatesisht e bashkepunetorit" fshihen.

Neni 29

Në nenin 138 paragrafi 1, pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "dhe e bashkepunetorit" fshihen.

Në paragrafin 2 pas fjales "shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "dhe e bashkepunetorit" fshihen.

Në paragrafin 3 pas fjales "pedagogjiko-shkencore" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjike" fjalet: "ose e bashkepunetorit" fshihen.

Neni 30

Në nenin 140 paragrafet 1 dhe 2, ndryshojne si vijojne: "Me ftese të organit administrues të institucionit të arsimit të larte, profesoret e akredituar të institucioneve të arsimit të larte, profesoret e pensionuar nga 100 universitetet e para të radhitura në listen e fundit të publikuar të Institutit për arsimin siperor në Universitetin e Shangait Xhio Tong, shkencetaret e dalluar dhe artistet e spikatur nga vendi dhe jashte, munden si mysafire pa shpalljen e konkursit, ta realizojne veprimtarine shkencore hulumtuese të arsimit të larte, për kohën e caktuar.

Menyren, kohën dhe kushtet në të cilat kryhet veprimtaria nga paragrafi 1 i ketij neni, i percakton ministri".

Neni 31

Në nenin 142 paragrafi 1, pas fjales "praktika" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "artistet" fjalet: "dhe bashkepunetore" fshihen.

Neni 32

Në nenin 143 në rreshtin e dyte, fjalet: "e të bashkepunetorit" fshihen, në rreshtin e peste fjalet: "e të bashkepunetorit" fshihen, ndersa në rreshtin e tete fjalet: "dhe bashkepunetori në veprimtarine kerkimoro-shkencore hulumtuese të bashkepunetorit" fshihen.

Neni 33

Në nenin 146 paragrafi 1, pas fjales "shkencor" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjik" fjalet: "dhe e bashkepunetorit" fshihen.

Neni 34

Në nenin 145 në nentitull pas fjales "mungese" fshihet lidheza "dhe", dhe shtohet presje, ndersa pas fjales "viti" shtohen fjalet: "dhe rritja e perkohshme e rroges".

Neni 35

Pas nenit 146 shtohet nen i ri 146-a si vijon:

"Neni 146-a

Arsimtarit të institucioneve publike të arsimit të larte, që do të publikoje punim shkencor apo profesional në revistat më prestigjioze nderkombetare me faktor ndikimi, i rritet rroga në tre vitet e ardhshme për 20% nga rroga që e ka marre.

Menyren e rritjes së rroges nga paragrafi 1 të ketij neni, e percakton ministri."

Neni 36

Në nenin 148 pas fjales "shkencor" presja fshihet dhe shtohet lidheza "dhe", ndersa pas fjales "pedagogjik" fjalet: "ose e bashkepunetorit" fshihen.

Neni 37

Në nenin 167 paragrafi 1 alineja 11, fjalet: “dhe bashkepunetoreve” fshihen.

Neni 38

Dispozita nga neni 13 i ketij ligji do të zbatohet nga 15 shtatori 2009.

Dispozita nga neni 16 i ketij ligji do të zbatohet nga 15 shtatori 2011.

Neni 39

Bashkepunetoreve të punesuar në institucionet e arsimit të larte, të cilet deri në ditën e hyrjes në fuqi të ketij ligji e kane marre shkallen shkencore magjister, nese deri më 15 shtator 2013 nuk zgjidhen në pozicion pedagogjiko-shkencor, shkencor ose pedagogjik, u pushon marredhenia e punes.

Bashkepunetoreve të institucioneve të arsimit të larte të cilet deri në ditën e hyrjes në fuqi të ketij ligji, nuk e kane marre shkallen shkencore magjister, nese deri më 15 shtator 2015 nuk zgjidhen në pozicion pedagogjiko-shkencor, shkencor ose pedagogjik, u pushon marredhenia e punes.

Neni 40

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e botimit në “Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë”, ndersa do të zbatohet nga 15 shtatori 2010.

1964.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКАТА ДЕЈНОСТ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за научно – истражувачката дејност, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3384/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НАУЧНО – ИСТРАЖУВАЧКАТА ДЕЈНОСТ

Член 1

Во Законот за научно-истражувачката дејност (“Службен весник на Република Македонија” број 46/2008), во членот 16 став 2 алинеја 3, членот 19 став 3 и членот 31 алинеја 8 зборовите: “и соработнички” се бришат.

Член 2

Во членот 35 став 1 зборовите: “и соработнички” се бришат.
Ставот 3 се брише.

Член 3

Во членот 36 по ставот 4 се додаваат два нови става 5 и 6, кои гласат:

“На истражувач во јавна научна установа кој ќе објави научен или стручен труд во најпрестижни меѓународни списанија со импакт фактор, му се зголемува платата во наредните три години за 20% од платата што ја примал.

Начинот на зголемување на платата од ставот 5 на овој член го пропишува министерот”.

Член 4

Членот 37 се брише.

Член 5

Во членот 38 став 1 зборовите: “и соработнички” се бришат.

Ставот 3 се брише.

Член 6

Во членот 39 ставови 1 и 9 зборовите: “и соработнички” се бришат.

Член 7

Во членот 40 ставови 1 и 2 запирката по зборот “научно” и зборовите: “односно соработничко” се бришат.

Член 8

Во членот 41 ставовите 2 и 3 се бришат.

Член 9

Во членот 42 став 1 запирката по зборот “научно” и зборовите: “односно соработничко” се бришат.

Член 10

Во членот 43 ставови 1 и 2 зборовите: “и соработничко” се бришат.

Во ставот 1 запирката по зборот “научно” и зборовите: “односно соработничко” се бришат.

Член 11

Во членот 44 став 1 зборовите: “или соработничко” се бришат.

Член 12

Во членот 45 ставови 1 и 2 зборовите: “и соработничко” се бришат.

Во ставот 3 зборовите: “или соработничко” се бришат.

Член 13

По членот 45 се додава нов поднаслов “Соработници - истражувачи”.

По членот 45 се додава нов член 45-а, кој гласи:

“Член 45-а

На факултетите, односно научните установи од редот на студентите на студии од трет циклус преку јавен конкурс можат да се избираат соработници - истражувачи за потребите на научно-истражувачката дејност и наставно-образовниот процес.

Условите и начинот на изборот на соработниците - истражувачи и нивните права и обврски се уредуваат со статутот на универзитетот, односно научната установа и правилникот на единицата.

Соработниците - истражувачи учествуваат во научно-истражувачката дејност и наставно-образовниот процес во обем определен со студиската програма.

Високообразовната установа и соработникот - истражувач склучуваат договор со кој ги уредуваат меѓусебните права и обврски.”

Член 14

Во членот 54 став 1 алинеја 2 зборовите: “и соработниците” се бришат.

Член 15

Во членот 57 алинеја 6 зборовите: “и соработнички” се бришат.

Член 16

Во членот 59 став 1 алинеја 3 зборовите: “и соработнички” се бришат.

Член 17

Во членот 67 став 2 зборовите: “и соработничките”, како и зборовите: “и соработник во научно-истражувачка дејност-соработник” се бришат.

Член 18

Одредбата од членот 13 на овој закон ќе се применува од 15 септември 2011 година.

Член 19

Соработниците вработени во научните установи кои до денот на влегувањето во сила на овој закон имаат стекнато научен степен магистер, доколку до 15 септември 2013 година не бидат избрани во научно звање, им престанува работниот однос.

Соработниците вработени во научните установи кои до денот на влегувањето во сила на овој закон немаат стекнато научен степен магистер, доколку до 15 септември 2015 година не бидат избрани во научно звање, им престанува работниот однос.

Член 20

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”, а ќе се применува од 15 септември 2010 година.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR VEPRIMTARI HULUMTUESE-SHKENCORE

Neni 1

Në Ligjin për veprimtari hulumtuese shkencore ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 46/2008), në nenin 16 paragrafi 2 alineja 3, nenin 19 paragrafi 3 dhe nenin 31 alineja 8 fjalet: "dhe bashkepunetore" shlyhen.

Neni 2

Në nenin 35 paragrafi (1) fjalet: "dhe bashkepunetore" shlyhen.
Paragrafi 3 fshihet.

Neni 3

Në nenin 36, pas paragrafit 4 shtohen dy paragrafe të rinj 5 dhe 6, si vijojne:

"hulumtuesit në institucionin publik shkencor i cili do të publikoje pune shkencore ose profesionale në revistat më prestigjioze nderkombetare me impakt faktore, i rritet rroga në tre vitet e ardhshme për 20% nga paga që e ka pranuar.

Menyren e rritjes së pages nga paragrafi 5 i ketij neni e percakton ministri".

Neni 4

Neni 37 fshihet.

Neni 5

Në nenin 38 paragrafin 1 fjalet: "dhe bashkepunetore" shlyhen.

Paragrafi 3 fshihet.

Neni 6

Në nenin 39 paragrafet 1 dhe 9 fjalet: "dhe bashkepunetore" shlyhen.

Neni 7

Në nenin 40 paragrafet 1 dhe 2 presja pas fjales "shkencore" dhe fjalet: "perkatesisht bashkepunetore" shlyhen.

Neni 8

Në nenin 41, paragrafi 2 dhe 3 fshihet.

Neni 9

Në nenin 42 paragrafin 1 presja pas fjales "shkencore" dhe fjalet: "perkatesisht bashkepunetore" shlyhen.

Neni 10

Në nenin 43 paragrafet 1 dhe 2 fjalet: "dhe bashkepunetore" shlyhen.

Në paragrafin 1 presja pas fjales "shkencore" dhe fjalet: "perkatesisht bashkepunetore" shlyhen.

Neni 11

Në nenin 44 paragrafi (1) fjalet: "ose bashkepunetore" shlyhen.

Neni 12

Në nenin 45 paragrafet 1 dhe 2 fjalet: "dhe bashkepunetore" shlyhen.

Në paragrafin 3 fjalet: "ose bashkepunetore" shlyhen.

Neni 13

Pas nenit 45 shtohet nentitull i ri "Bashkepunetore - hulumtues".

Pas nenit 45 shtohet nen i ri 45-a, si vijon:

"Neni 45-a

Në fakultete, perkatesisht institucione shkencore nga radhet e studenteve të studimeve të ciklit të trete permes konkursit publik mund të zgjidhen bashkepunetore-hulumtues, për nevojat e veprimtarise hulumtuese-shkencore dhe procesit mesimor-arsimor".

Kushtet dhe menyren e perzgjedhjes së bashkepunetoreve - hulumtues dhe të drejtat dhe detyrimet e tyre rregullohen me statutin e universitetit, perkatesisht institucionit shkencor dhe rregullores së njesise.

Bashkepunetoret-hulumtues marrin pjese në veprimtari hulumtuese-shkencore dhe procesit mesimor-arsimor në vellim të percaktuar me programin studimor.

Institucioni i larte arsimit dhe bashkepunetori-hulumtues lidhin marreveshje me të cilen i rregullojne të drejtat dhe detyrimet reciproke.

Neni 14

Në nenin 54 paragrafi 1 alineja 2 fjalet: "dhe bashkepunetoret" shlyhen.

Neni 15

Në nenin 57 alineja 6 fjalet: "dhe bashkepunetore" shlyhen.

Neni 16

Në nenin 59 paragrafi 1 alineja 3 fjalet: "dhe bashkepunetore" shlyhen.

Neni 17

Në nenin 67 paragrafi 2 fjalet: "dhe bashkepunetore" si dhe fjalet: "dhe bashkepunetore në veprimtari hulumtuese-shkencore - bashkepunetore" shlyhen.

Neni 18

Dispozita nga neni 14 i ketij ligji, do të zbatohet nga 15 shtatori 2011.

Neni 19

Bashkepunetoreve të punesuar në institucionet shkencore të cilet deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji e kanë marre shkallen shkencore magjister, nese deri më 15 shtator 2013 nuk zgjidhen në titujt shkencore, u pushon marredhenia e punes.

Bashkepunetoreve të punesuar në institucionet shkencore të cilet deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji nuk e kanë marre shkallen shkencore magjister, nese deri më 15 shtator 2015 nuk zgjidhen në titujt shkencore, u pushon marredhenia e punes.

Neni 20

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndersa do të zbatohet prej 15 shtatorit të vitit 2010.

1965.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕСТА-
НУВАЊЕ НА ПРИМЕНАТА НА ЗАКОНОТ ЗА
ЗАШТИТА НА ГРАЃАНИТЕ НА СОЦИЈАЛИСТИЧ-
КА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА
НА ПРИВРЕМЕНА РАБОТА ВО СТРАНСТВО**

Се прогласува Законот за престанување на примената на Законот за заштита на граѓаните на Социјалистичка Федеративна Република Југославија на привремена работа во странство,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3385/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

**ЗА ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ПРИМЕНАТА НА ЗА-
КОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ГРАЃАНИТЕ НА СО-
ЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА
ЈУГОСЛАВИЈА НА ПРИВРЕМЕНА РАБОТА ВО
СТРАНСТВО**

Член 1

Со овој закон престанува да важи Законот за заштита на граѓаните на Социјалистичка Федеративна Република Југославија на привремена работа во странство ("Службен лист на СФРЈ" број 15/80 и 61/88).

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J

**PËR SHFUQIZIMIN E LIGJIT PËR MBROJTJEN E
QYTETAREVE TË REPUBLIKES SOCIALISTE FE-
DERATIVE TË JUGOSLLAVISE ME PUNE
TË PERKOHSHME JAShte VENDIT**

Neni 1

Me kete ligj shfuqizohet Ligji për mbrojtjen e qytetareve të Republikës Socialiste Federative të Jugosllavise me pune të perkohshme jashte vendit (Fleta zyrtare e RSFJ-së numer 15/1980 dhe 61/1988).

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1966.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕСТА-
НУВАЊЕ НА ВАЖЕЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗА-
ДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
СО КРЕДИТ КАЈ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА
ПОРТУГАЛИЈА ПО ДОГОВОРОТ ЗА ПРОЕКТОТ
„АКЦИОНА ПРОГРАМА ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ
НА ОПШТИНИТЕ И ЖИВОТНАТА СРЕДИНА“ ВО
ОПШТИНИТЕ ВЕЛЕС И ШТИП**

Се прогласува Законот за престанување на важење на Законот за задолжување на Република Македонија со кредит кај Владата на Република Португалија по Договорот за Проектот „Акциона програма за унапредување на општините и животната средина“ во општините Велес и Штип,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3387/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

**ЗА ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ВАЖЕЊЕ НА ЗАКО-
НОТ ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МА-
КЕДОНИЈА СО КРЕДИТ КАЈ ВЛАДАТА НА РЕ-
ПУБЛИКА ПОРТУГАЛИЈА ПО ДОГОВОРОТ ЗА
ПРОЕКТОТ "АКЦИОНА ПРОГРАМА ЗА УНАП-
РЕДУВАЊЕ НА ОПШТИНИТЕ И ЖИВОТНАТА
СРЕДИНА" ВО ОПШТИНИТЕ ВЕЛЕС И ШТИП**

Член 1

Со овој закон престанува да важи Законот за задолжување на Република Македонија со кредит кај Владата на Република Португалија по Договорот за Проектот "Акциона програма за унапредување на општините и животната средина" во општините Велес и Штип („Службен весник на Република Македонија" број 70/2001).

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J**PËR SHFUQIZIMIN LIGJIT PËR HYRJEN NË BORXH TË REPUBLIKES SË MAQEDONISE ME KREDI TE QEVERIA E REPUBLIKES SË PORTUGALISE ME MARREVESHJEN PËR PROJEKTIN "PROGRAMI AKSIONAL PËR PERPARIMIN E KOMUNAVE DHE MJEDISIT JETESOR" NË KOMUNAT VELES DHE SHTIP**

Neni 1

Me kete ligj shfuqizohet Ligji për hyrjen në borxh të Republikës së Maqedonisë me kredi të Qeveria e Republikës së Portugalisë me Marreveshjen për Projektin "Programi aksional për perparimin e komunave dhe mjedisit jetesor" në komunat Veles dhe Shtip ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 70/2001).

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1967.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДАНОКОТ НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ**

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3388/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДАНОКОТ НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ**

Член 1

Во Законот за данокот на додадена вредност ("Службен весник на Република Македонија" број 44/99, 59/99, 86/99, 11/2000, 8/2001, 21/2003, 19/2004, 33/2006, 45/2006, 101/2006 и 114/2007), во членот 30 став (2) точка 1 сврзникот "и" се заменува со точка и запирка, во точката 2 точката се заменува со сврзникот "и" и се додава нова точка 3, која гласи:

"3. Услуги за одржување на јавна чистота и отпремување на отпад."

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J**PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR TATIMIN MBI VLEREN SHTUAR**

Neni 1

Në Ligjin për tatimin mbi vleren e shtuar ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 44/99, 59/99, 86/99, 11/2000, 8/2001, 21/2003, 19/2004, 33/2006, 45/2006, 101/2006 dhe 114/2007), në nenin 30 paragrafi (2) pika 1 lidheza "dhe" zevendesohet me pikepresje, në pikën 2 pika zevendesohet me lidhezen "dhe" dhe shtohet pike e re 3, si vijon:

"3. Sherbime për mirembajtjen e higjenes publike dhe pergatitjen e hedhurinave."

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e botimit në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1968.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕЗЕМАЊЕ НА ГАРАНЦИИ ПО КОРИСТЕНИ КРЕДИТИ ОД ЕВРОПСКАТА ИНВЕСТИЦИОНА БАНКА**

Се прогласува Законот за изменување на Законот за преземање на гаранции по користени кредити од Европската инвестициона банка, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3389/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕЗЕМАЊЕ НА ГАРАНЦИИ ПО КОРИСТЕНИ КРЕДИТИ ОД ЕВРОПСКАТА ИНВЕСТИЦИОНА БАНКА**

Член 1

Во Законот за преземање на гаранции по користени кредити од Европската инвестициона банка ("Службен весник на Република Македонија" број 43/95 и 36/97), во членот 2 ставот 2 се менува и гласи:

"Отплатата на обврските од ставот 1 на овој член, во име и за сметка на Република Македонија, ја врши Министерството за финансии од средства на Буџетот на Република Македонија."

Ставот 3 се брише.

Член 2

Во целиот текст на Законот зборот "Агенцијата" се заменува со зборовите: "Министерството за финансии".

Член 3

Овој закон влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J
PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR NDERMARRJEN
E GARANCIVE PËR KREDI TË SHFRYTEZUARA
NGA BANKA INVESTUESE EVROPIANE

Neni 1

Në Ligjin për ndermarrjen e garancive për kredi të shfrytezuara nga Banka Investuese Evropiane ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 43/1995 dhe 36/1997), në nenin 2, paragrafi 2 ndryshohet si vijon:

"Pagesen e detyrimeve nga paragrafi 1 i këtij neni, në emer dhe për llogarinë e Republikës së Maqedonisë e bën Ministria e Financave nga mjetet e Buxhetit të Republikës së Maqedonisë".

Paragrafi 3 shlyhet.

Neni 2

Në tere tekstin e Ligjit fjala "Agjencia" zevendesohet me fjalet: "Ministria e Financave".

Neni 3

Ky ligj hyn në fuqi ditën vijuese nga dita e botimit në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1969.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА УРЕДУВАЊЕ НА ОДНОСИТЕ ВО ВРСКА СО ОТПЛАТАТА НА КОРИСТЕНИ КРЕДИТИ ОД МЕГУНАРОДНИТЕ ФИНАНСИСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

Се прогласува Законот за изменување на Законот за уредување на односите во врска со отплатата на користени кредити од меѓународните финансиски организации,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3390/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,

Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА УРЕДУВАЊЕ НА ОДНОСИТЕ ВО ВРСКА СО ОТПЛАТАТА НА КОРИСТЕНИ КРЕДИТИ ОД МЕГУНАРОДНИТЕ ФИНАНСИСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

Член 1

Во Законот за уредување на односите во врска со отплатата на користени кредити од меѓународни финансиски организации ("Службен весник на Република Македонија" број 48/94 и 36/97), во членот 2 ставот 2 се менува и гласи:

"Отплатата на обврските од ставот 1 на овој член, во име и за сметка на Република Македонија, ја врши Министерството за финансии од средства на Буџетот на Република Македонија."

Ставот 3 се брише.

Ставот 4 станува став 3.

Член 2

Во целиот текст на Законот зборот "Агенцијата" се заменува со зборовите: "Министерството за финансии".

Член 3

Овој закон влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J
PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR RREGULLIMIN
E MARREDHENIEVE NË LIDHJE ME PAGESEN E
KREDIVE TË SHFRYTEZUARA NGA ORGANIZATAT
FINANCIARE NDERKOMBETARE

Neni 1

Në Ligjin për rregullimin e marredhenieve në lidhje me pagesen e kredive të shfrytezuara nga organizatat financiare nderkombetare ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 48/1994 dhe 36/1997), në nenin 2, paragrafi 2 ndryshohet si vijon:

"Pagesen e obligimeve nga paragrafi 1 i këtij neni, në emrin edhe për llogarinë e Republikës së Maqedonisë e bën Ministria e Financave nga mjetet e Buxhetit të Republikës së Maqedonisë".

Paragrafi 3 shlyhet.

Paragrafi 4 behet paragraf 3.

Neni 2

Në tere tekstin e ligjit fjala "Agjencia" zevendesohet me fjalet: "Ministria e Financave".

Neni 3

Ky ligj hyn në fuqi ditën vijuese nga dita e shpalljes në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1970.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РЕВИЗИЈА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за ревизија,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3391/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,

Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА РЕВИЗИЈА

Член 1

Во Законот за ревизија ("Службен весник на Република Македонија" број 79/2005), насловот пред членот 33 "IV. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ" се менува и гласи: "IV. ПРЕКРШОЧНИ САНКЦИИ".

Член 2

Во членот 33 ставот 1 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 4.000 до 6.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правното лице кое не ја извршува законската обврска за подведување на своите финансиски извештаи и годишни сметки на ревизија (член 30)."

Ставот 2 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот 1 на овој член и на одговорното лице во правното лице."

Во ставот 3 зборовите: "мерка на безбедност забрана за вршење на дејност во траење од три месеци до една година" се заменуваат со зборовите: "прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност во траење од една до три години".

Член 3

Во членот 34 во став 1 воведната реченица се менува и гласи: "Глоба во износ од 4.000 до 6.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на друштвото за ревизија, ако:".

Во ставот 2 зборовите: "мерка на безбедност забрана за вршење на одговорни работи и работни задачи во траење од една до три години" се заменуваат со зборовите: "прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност во траење од една до три години".

Ставот 3 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 750 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот 1 на овој член и на одговорното лице во друштвото за ревизија."

Во ставот 4 зборовите: "мерка на безбедност забрана за вршење на одговорни работи и работни задачи во траење од три месеци до една година" се заменуваат со зборовите: "прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност во траење од една до три години".

Член 4

По членот 34 се додава нов член 34-а кој, гласи:

"Член 34-а

Глоба во износ од 2.000 до 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластениот ревизор-трговец поединец, ако:

- 1) врши законски или договорни ревизии, а не е овластен ревизор и не е член на Институтот (член 16);
- 2) не го објави годишниот извештај за транспарентност (член 26) и
- 3) не ги применува Меѓународните стандарди за ревизија на ИФАС објавени од министерот за финансии во "Службен весник на Република Македонија" (член 25).

Покрај глобата од ставот 1 на овој член на одговорното лице кај трговецот поединец ќе му се изрече прекршочна санкција, забрана за вршење на професија, дејност или должност во траење од една до три години."

Член 5

Во членот 35 воведната реченица се менува и гласи: "Глоба во износ од 750 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластениот ревизор, ако: ".

Член 6

Во членот 36 ставот 1 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 4.000 до 6.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице-субјект кај кој се врши ревизијата ако на друштвото за ревизија или овластениот ревизор трго-

вец поединец му го ограничи пристапот до потребната документација, или му обезбеди информации кои се лажни или упатуваат на погрешни заклучоци согласно со членот 28 став 4 и членот 29 став 4 на овој закон."

Ставот 2 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 750 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот 1 на овој член и на одговорното лице во правното лице - субјект на ревизијата."

Ставот 3 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 750 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот 1 на овој член и на физичкото лице субјектот кај кого се врши ревизијата."

Член 7

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR REVIZION

Neni 1

Në Ligjin për revizion ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 79/2005), titulli para nenit 33 "IV. DISPOZITA NDESHKUESE" ndryshohet si vijon: "IV. SANKSIONE PËR KUNDERVAJTJE".

Neni 2

Në nenin 33 paragrafi 1 ndryshohet si vijon:
"Gjobe shume prej 4.000 deri në 6.000 euro me kundervlere në denare do t'i shqiptohet për kundervajtje personit juridik i cili nuk e zbaton obligimin ligjor për nenshtrimin e raporteve të veta financiare dhe llogarive vjetore në revizion. (neni 30)."

Paragrafi 2 ndryshohet si vijon:

"Gjobe në shume prej 1.000 deri në 2.000 euro me kundervlere në denare do t'i shqiptohet për kundervajtje nga paragrafi 1 i ketij neni edhe personit pergjegjes te personi juridik."

Në paragrafin 3 fjalet: "masa e sigurise ndalim për kryerjen e veprimtarise në kohezgjatje prej tre muajsh deri në një vit" zevendesohen me fjalet: "sanksion për kundervajtjen ndalim i kryerjes së profesionit, veprimtarise ose detyres në kohezgjatje prej një deri në tre vjet".

Neni 3

Në nenin 34 në paragrafin 1 fjalia hyrese ndryshohet si vijon:

"Gjobe në shume prej 4.000 deri në 6.000 euro me kundervlere në denare do t'i shqiptohet për kundervajtje shoqerise për revizion, nese:".

Në paragrafin 2 fjalet: "masa e sigurise për kryerjen e puneve me pergjegjesi dhe të detyrave të punes në kohezgjatje prej një deri tre vjet" zevendesohen me fjalet: "sanksion për kundervajtje ndalim për kryerjen e profesionit, veprimtarise ose detyres në kohezgjatje prej një deri në tre vjet".

Paragrafi 3 ndryshohet si vijon:

"Gjobe në shume prej 750 deri në 1.000 euro me kundervlere në denare do t'i shqiptohet për kundervajtjen nga

paragrafi 1 i ketij neni edhe personit pergjegjes te shoqeria për revizion.

Në paragrafin 4 fjalet: “masa e sigurise për kryerjen e puneve me pergjegjesi dhe të detyrave të punes në kohezgjatje prej tre muaj deri në një vit” zevendesohen me fjalet: “sanksion për kundervajtje ndalim për kryerjen e profesionit, veprimtarise ose detyres në kohezgjatje prej një deri në tre vjet”.

Neni 4

Pas nenit 34 shtohet nen i ri 34-a si vijon:

“Neni 34-a

Gjobe në shume prej 2.000 deri në 4.000 euro me kundervlere në denare do t'i shqiptohet për kundervajtje revizorit të autorizuar-tregtar individ, nese:

1) kryen revizione ligjore ose kontraktuese, e nuk eshte revizor i autorizuar dhe nuk eshte anetare i Institutit (neni 16);

2) nuk e shpall raportin vjetor për transparence (neni 26), dhe

3) nuk i zbaton Standardet nderkombetare për revizion të IFAC të shpallura nga ministri i Financave në “Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise” (neni 25).

Krahas gjobes nga paragrafi 1 i ketij neni personit pergjegjes te tregtari individ do t'i shqiptohet sanksion për kundervajtje ndalim për kryerjen e profesionit, veprimtarise ose detyres në kohezgjatje prej një deri në tre vjet.”

Neni 5

Në nenin 35 fjalia hyrese ndryshohet si vijon: “Gjobe në shume prej 750 deri në 1.000 euro me kundervlere në denare do t'i shqiptohet për kundervajtje revizorit të autorizuar, nese:”.

Neni 6

Në nenin 36 paragrafi 1 ndryshohet si vijon:

“Gjobe në shume prej 4.000 deri në 6.000 euro me kundervlere në denare do t'i shqiptohet për kundervajtje personit juridik-subjekt te i cili kryhet revizioni nese shoqerise për revizion ose revizorit të autorizuar tregtar individ ia kufizon qasjen te dokumenti i nevojshem, ose i siguron informata të cilat jane të rrejshme ose të udhezojne në perfundime të gabuara në pajtim me nenin 28 paragrafi 4 dhe neni 29 paragrafi 4 i ketij ligji”.

Paragrafi 2 ndryshohet si vijon:

“Gjobe në shume prej 750 deri 1.000 euro me kundervlere në denare do t'i shqiptohet për kundervajtje nga paragrafi 1 i ketij neni edhe personit pergjegjes te personi juridik-subjekt i revizionit.”

Paragrafi 3 ndryshohet si vijon:

“Gjobe në shume prej 750 deri në 1.000 euro me kundervlere në denare do t'i shqiptohet për kundervajtje nga paragrafi 1 i ketij neni edhe personit fizik-subjekt te i cili kryhet revizioni.”

Neni 7

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në “Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise”.

1971.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО ЗАЕМ КАЈ ЈАПОНСКАТА БАНКА ЗА МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА ПО ДОГОВОРОТ ЗА ЗАЕМ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОЕКТОТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА ИСКОРИСТУВАЊЕ НА ВОДАТА ВО БАСЕНОТ НА РЕКАТА ЗЛЕТОВИЦА

Се прогласува Законот за изменување на Законот за задолжување на Република Македонија со заем кај Јапонската банка за меѓународна соработка по Договорот за заем за реализација на Проектот за подобрување на искористување на водата во басенот на реката Злетовица,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3392/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО ЗАЕМ КАЈ ЈАПОНСКАТА БАНКА ЗА МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА ПО ДОГОВОРОТ ЗА ЗАЕМ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОЕКТОТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА ИСКОРИСТУВАЊЕ НА ВОДАТА ВО БАСЕНОТ НА РЕКАТА ЗЛЕТОВИЦА

Член 1

Во Законот за задолжување на Република Македонија со заем кај Јапонската банка за меѓународна соработка по Договорот за заем за реализација на Проектот за подобрување на искористување на водата во басенот на реката Злетовица („Службен весник на Република Македонија“ број 72/2003), во членот 3 став 2 зборовите: „октомври 2011 година“ се заменуваат со зборовите: „ноември 2010 година“.

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR HYRJEN NË BORXH TË REPUBLIKES SË MAQEDONISE ME HUA TE BANKA JAPONEZE PËR BASHKEPUNIM NDERKOMBETAR ME MARREVESHJEN E HUAS PËR REALIZIMIN E PROJEKTIT PËR PERMIRESIMIN E SHFRYTEZIMIT TË UJIT NË BASENIN E LUMIT ZLETOVICA

Neni 1

Në Ligjin për hyrjen në borxh të Republikës së Maqedonise me hua te Banka Japoneze për bashkepunim nderkombetar me Marreveshjen e huas për realizimin e Proje-

ktit për permiresimin e shfrytezimit të ujit në basenin e lumit Zletovica ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 72/2003), në nenin 3 paragrafin 2, fjalet: "tetor 2011" zevendesohen me fjalet: "nëntor 2010".

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e botimit në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1972.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЦАРИНСКАТА УПРАВА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за Царинската управа, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3393/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЦАРИНСКАТА УПРАВА

Член 1

Во Законот за Царинската управа („Службен весник на Република Македонија” број 46/2004, 81/2005 и 107/2007), во членот 2 став (1) се додава нова точка 12, која гласи:

„12. Објекти на граничните премини за патен сообраќај се деловни и други објекти во државна сопственост што служат за потребите на граничните премини за патен сообраќај, како и места за вршење на царински и инспекциски надзор;“.

Член 2

Во членот 5 став (2) по зборот „царинските”, се додаваат зборовите: „и другите”, а по зборот „Македонија” се додаваат зборовите: „согласно со закон”.

Член 3

Во членот 10 став (1) по точката 18 се додава нова точка 19, која гласи:

„19) управување, уредување и одржување на објекти на граничен премин за патен сообраќај;“.

Точката 19 станува точка 20.

Член 4

По членот 49 се додава нова Глава V и седум нови члена 49-а, 49-б, 49-в, 49-г, 49-д, 49-ѓ и 49-е, кои гласат:

"V. УПРАВУВАЊЕ, УРЕДУВАЊЕ И ОДРЖУВАЊЕ НА ОБЈЕКТИТЕ НА ГРАНИЧНИТЕ ПРЕМИНИ ЗА ПАТЕН СООБРАЌАЈ

Член 49-а

Управувањето со објектите на граничните премини за патен сообраќај, опфаќа:

- регулирање на односите од страна на Царинската управа со органите на државната управа кои вршат активности согласно со своите законски надлежности во објектите на граничните премини за патен сообраќај, како и со правни и физички лица кои користат објект или дел од објект на граничниот премин,
- издавање под закуп на деловните простории,
- издавање на рекламен простор,
- водење на евиденција за издадените под закуп деловни простории и рекламен простор,
- вршење наплата на надоместоците за извршени услуги и
- обезбедување на услови за функционирање на граничните премини како што се греење, вода, струја, телефон, хигиена, хортикултурно уредување и други тековни потреби.

Член 49-б

Уредувањето на објектите на граничните премини за патен сообраќај, опфаќа:

- опремување на градежното земјиште со објекти на комунална инфраструктура (изградба на објекти, инсталации, хортикултурно уредување на градежно земјиште),
- иницирање изработка на урбанистички проекти, технички планови, документација и услови за градба, согласно со закон,
- иницирање на постапка за решавање на имотно-правните односи на градежното земјиште,
- планирање, градење, поставување, пренамена, реконструкција и отстранување на објекти,
- иницирање на постапка за геомеханички и геотехнички истражни работи и
- поставување на вертикална и хоризонтална сигнализација на граничните премини.

Член 49-в

Одржувањето на објектите на граничните премини за патен сообраќај, опфаќа:

- инвестиционо одржување (санација, реконструкција и замена на објекти, опрема, инсталации и друго) и
- тековно одржување како што е одржување на објекти, опрема и инсталации, ваги, рампи, агрегати, зимско одржување на пристапен пат до вага и плато на терминал, одржување на хигиена и одржување на противпожарни апарати.

Член 49-г

(1) Работите од членовите 49-а, 49-б и 49-в на овој закон се вршат врз основа на годишна програма која ја донесува Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за финансии утврден по претходно мислење од министерот за внатрешни работи.

- (2) Програмата од ставот (1) на овој член содржи:
- динамичен план за изградба на објекти на граничните премини,
 - план за инвестиционо и тековно одржување на објектите на граничните премини,
 - подготвителни работи за изградба на деловен простор, колски ваги, паркиралишта, терминали и санигарни јазли,
 - план за уредување на градежното земјиште определено со урбанистичките планови за граничните премини,

- начин на користење на деловниот простор, колските ваги, паркиралишта, терминалите и санитарните јазли,

- план за давање на користење на објекти на граничните премини под закуп и

- видот на услугите на граничните премини за кои се наплатува надоместок.

(3) Надоместокот од ставот (2) алинеја 7 на овој член се наплатува за користење на граничниот премин, мерење на колска вага, користење на организиран паркинг простор, влез и користење на терминал и за утовар и истовар на стока.

(4) Висината на надоместоците од ставот (3) на овој член, како и почетната висина на закупнината на деловниот и рекламниот простор ги пропишува министерот за финансии во зависност од категоријата на граничниот премин, како и од фреквенцијата на возила и патници на граничниот премин.

(5) Средствата од надоместоците од ставот (3) на овој член, како и од закупнините од деловниот и рекламниот простор се приход на Царинската управа.

Член 49-д

Деловниот и рекламниот простор во рамките на објектите на граничните премини за патен сообраќај, можат да се дадат под закуп на домашно или странско правно или физичко лице, во согласност со овој закон и Законот за користење и располагање со стварите на државните органи.

Член 49-ѓ

(1) Времетраењето на закупот од членот 49-д на овој закон може да биде најмногу десет години за деловниот простор и три години за рекламниот простор.

(2) Деловниот и рекламниот простор даден под закуп не може да се дава во подзакуп.

Член 49-е

Директорот на Царинската управа склучува договор за закуп со најповолниот понудувач."

Член 5

Царинската управа ќе го преземе движниот и недвижниот имот на граничните премини за патен сообраќај од Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија со состојба на седмиот ден од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Целокупната архива, техничка и друга документација поврзана со објектите на граничните премини, како и вработените кои работат на управување и одржување на објектите на граничните премини и за поддршка во материјално, финансиско и кадровското работење, Царинската управа од Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија, ќе ги преземе во рок од седум дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Владата на Република Македонија формира Комисија составена од претставници на Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија, Министерството за финансии и Царинската управа за утврдување на движниот и недвижниот имот на граничните премини за патен сообраќај, архивата, документацијата и вработените од ставовите 1 и 2 на овој член, во рок од два дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 6

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR DREJTORINE DOGANORE

Neni 1

Në Ligjin për Drejtorine doganore ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë", numer 46/2004, 81/2005 dhe 107/2007), në nenin 2 paragrafin (1), shtohet pike e re 12, si vijon:

"12. Objektet në kalimet kufitare për komunikacionin rrugor janë objekte afariste në prone shtetërore, që shërbejnë për nevojat e kalimeve kufitare për komunikacionin rrugor, si edhe vende për kryerjen e mbikeqyrjes doganore dhe inspektuese;"

Neni 2

Në nenin 5 paragrafi (2) pas fjales "doganore", shtohen fjalet: "dhe të tjera", ndersa pas fjales "Maqedonia", shtohen fjalet: "në perputhje me ligjin".

Neni 3

Në nenin 10, në paragrafin (1), pas pikes 18) shtohet pike e re 19), si vijon:

"19) menaxhimi, rregullimi dhe mirembajtja e objekteve në kalimin kufitar për komunikacionin rrugor;"

Pika 19 behet pike 20.

Neni 4

Pas nenit 49, shtohet Kreu i ri V, dhe shtate nene të reja 49-a, 49-b, 49-v, 49-g, 49-d, 49-gj dhe 49-e, si vijojne:

"V. MENAXHIMI, RREGULLIMI DHE MIREMBAJTJA E OBJEKTEVE NË KALIMET KUFITARE PËR KOMUNIKACIONIN RRUGOR

Neni 49-a

Menaxhimi i objekteve në kalimet kufitare për komunikacionin rrugor përfshin:

- rregullimin e raporteve nga ana e Drejtorisë doganore me organet e administratës shtetërore, të cilat kryejnë aktivitetet në perputhje me kompetencat e tyre ligjore në objektet e kalimeve kufitare për komunikacionin rrugor, si edhe me personat juridike dhe fizike të cilet shfrytëzojnë objekt ose një pjesë të objektit në kalimin kufitar;

- dhenien e lokaleve afariste me qira;
- dhenien e hapësirës për publicitet me qira;
- mbajtjen e evidencës për lokalet afariste dhe për hapësirat për publicitet, të dhena me qira;
- arketimin e kompensimeve për shërbimet e kryera; dhe

- sigurimin e kushteve për funksionimin e kalimeve kufitare siç janë ngrohja, uji, korrenti, telefoni, higjiena, rregullimi me hortikulture dhe nevojat tjera rrjedhese.

Neni 49-b

Rregullimi i objekteve në kalimet kufitare për komunikacionin rrugor përfshin:

- pajsijen e tokës ndertimore me objektet e infrastruktures komunale (ndertimin e objekteve, instalimeve, rregullimin me hortikulture të tokës ndertimore);

- inicimin e hartimit të projekteve urbanistike, të planeve teknike, të dokumentacionit dhe të kushteve për ndertim, në perputhje me ligjin;

- inicimin e procedurës për zgjidhjen e marrëdhënieve pronësore-juridike të tokës ndertimore;

- planifikimin, ndertimin, vendosjen, ridedikimin, rikonstruktimin dhe menjanimin e objekteve;

- inicimin e procedurës për punë kerkimore gjeomekanike dhe gjeoteknike; dhe

- vendosjen e sinjalizimit vertikal dhe horizontal në kalimet kufitare.

Neni 49-v

Mirembajtja e objekteve në kalimet kufitare për komunikacionin rrugor perfshin:

- mirembajtjen investuese (sanimin, rikonstruktimin dhe zevendesimin e objekteve, të pajisjeve, të instalimeve dhe tjetër); dhe
- mirembajtjen rrjedhese siç eshte: mirembajtja e objekteve, e pajisjes dhe instalimeve, peshoreve, postbloqeve, agregateve, mirembajtja dimerore e rruges për qasjen deri te peshorja dhe te platforma e terminalit, mirembajtja e higijenes dhe mirembajtja e aparateve zjarrfikese.

Neni 49-g

(1) Punet nga neni 49-a, 49-b dhe 49-v të ketij ligji, behen në baze të programit vjetor të cilin e miraton Qeveria e Republikës së Maqedonise me propozim të ministrit të Financave, të percaktuar pas mendimit paraprak nga ministri i Puneve të Brendshme.

(2) Programi nga paragrafi (1) i ketij neni, permban:

- plan dinamik për ndertimin e objekteve në kalimet kufitare,
- plan për mirembajtjen investuese dhe rrjedhese të objekteve në kalimet kufitare,
- punet pergatitese për ndertimin e hapësires afariste, peshoreve për vetura, e parkingjeve, terminaleve, njejve sanitare,
- planin për rregullimin e tokes ndertimore, të percaktuar me planet urbanistike për kalimet kufitare,
- menyren e shfrytezimit të hapësires afariste, peshoreve për vetura, parkingjeve, terminaleve dhe të njejve sanitare,
- planin për dhenien në shfrytezim me qira të objekteve në kalimet kufitare dhe
- llojin e sherbimeve në kalimet kufitare për të cilat arketohet kompensim.

(3) Kompensimi nga paragrafi (2), alineja 7 e ketij neni arketohet për shfrytezimin e kalimit kufitar, për matjen në peshoren për vetura, për shfrytezimin e hapësires së organizuar për parkim, për hyrjen dhe për shfrytezimin e terminalit edhe për ngarkimin edhe për shkarkimin e mallit.

(4) Lartesine e kompensimeve nga paragrafi (3) i ketij neni, si edhe lartesine fillestare të qirase së hapësires afariste dhe për publicitet, i percakton ministri i Financave në varesi nga kategori e kalimit kufitar, si edhe nga frekuentimi i veturave dhe i pasagjereve në kalimin kufitar.

(5) Mjetet nga kompensimet nga paragrafi (3) i ketij neni, si edhe nga qirate e hapësires afariste dhe për publicitet, jane hyrje të Drejtorise doganore.

Neni 49-d

Hapësira afariste dhe për publicitet në suazat e objekteve në kalimet kufitare për komunikacion rrugor, mund t'i jepet me qira personit juridik ose fizik të vendit ose të huaj, në perputhje me kete ligj dhe me Ligjin për shfrytezimin dhe dispozicionin me sendet e organeve shtetore.

Neni 49-gj

(1) Kohezgjatja e qirase nga neni 49-d i ketij ligji, mund të jete më së shumti dhjete vjet për hapësiren afariste dhe tre vjet për hapësiren për publicitet.

(2) Hapësira afariste dhe për publicitet e dhene me qira, nuk mund të jepet në nenqira.

Neni 49-e

Drejtori i Drejtorise së doganave lidh marreveshje për qira me ofruesin më të volitshem.”

Neni 5

Drejtorija doganore do ta ndermarre pronen e tundshme dhe të patundshme të kalimeve kufitare për komunikacionin rrugor nga Ndermarrja publike për ekonomizim me hapësiren banesore dhe afariste të Republikës së Maqedonise, me gjendjen në ditën e shtate nga dita e hyrjes së ketij ligji në fuqi.

Arkivin e teresishem, dokumentacionin teknik dhe tjetër të nderlidhur me objektet në kalimet kufitare, si edhe të punesuarit të cilet punojne në administrimin dhe mirembajtjen e objekteve në kalimet kufitare dhe në mbeshtetjen e punes materiale, financiare dhe me kuadrat, Drejtorija e doganave, nga Ndermarrja Publike për ekonomizimin me hapësiren banesore dhe afariste të Republikës së Maqedonise do t'i ndermarre në afat prej shtate ditesh nga dita e hyrjes së ketij ligji në fuqi.

Qeveria e Republikës së Maqedonise formon Komision të perbere nga perfaqesuesit e Ndermarrjes publike për ekonomizimin me hapësiren banesore dhe afariste të Republikës së Maqedonise, nga Ministria e Financave dhe nga Drejtorija doganore për percaktimin e pronës së tundshme dhe të patundshme të kalimeve kufitare për komunikacionin rrugor, të arkivit, të dokumentacionit dhe të të punesuarve nga paragrafi 1 dhe paragrafi 2 i ketij neni, brenda afatit prej dy ditesh nga dita e hyrjes së ketij ligji në fuqi.

Neni 6

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tete nga dita e botimit në “Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise”.

1973.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО ЗАЕМ КАЈ МЕГУНАРОДНАТА БАНКА ЗА ОБНОВА И РАЗВОЈ - СВЕТСКА БАНКА ПО ДОГОВОР ЗА ТРЕТИОТ ПРОГРАМСКИ ЗАЕМ ЗА РАЗВОЈНИ ПОЛИТИКИ- ПДПЛ 3

Се прогласува Законот за задолжување на Република Македонија со заем кај Меѓународната банка за обнова и развој - Светска банка по Договор за Третиот програмски заем за развојни политики-ПДПЛ 3, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3394/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО ЗАЕМ КАЈ МЕГУНАРОДНАТА БАНКА ЗА ОБНОВА И РАЗВОЈ - СВЕТСКА БАНКА ПО ДОГОВОР ЗА ТРЕТИОТ ПРОГРАМСКИ ЗАЕМ ЗА РАЗВОЈНИ ПОЛИТИКИ- ПДПЛ 3

Член 1

Република Македонија се задолжува кај Меѓународната банка за обнова и развој - Светска банка со заем во износ од 16.700.000 евра, наменет за реализација на Третиот програмски заем за развојни политики - ПДПЛ 3.

Член 2

Условите и начинот на користење на заемот од членот 1 на овој закон, се утврдуваат со Договор за Третиот програмски заем за развојни политики - ПДПЛ 3, кој ќе се склучи меѓу Владата на Република Македонија и Меѓународната банка за обнова и развој - Светска банка.

Во име на Република Македонија, Договорот за заем од ставот 1 на овој член ќе го потпише министерот за финансии или од него овластено лице.

Член 3

Рокот за отплата на заемот од членот 1 на овој закон е 17 години, со вклучен грејс период од пет години. Каматната стапка по која ќе се сервисира заемот е ЛИБОР (за евро валута), намалена за 0,06%. Каматната стапка може да се намали врз основа на претходно донесена одлука на Меѓународната банка за обнова и развој - Светска банка.

Заемот ќе се отплаќа во 24 полугодишни рати, на секој 15 февруари и 15 август во годината. Од 15 август 2013 до 15 август 2024 година ќе се отплатат 23 полугодишни рати секоја во износ од 4,17% од заемот, односно 696.390 евра, додека на 15 февруари 2025 година ќе се отплати последната рата во износ од 4,09% од заемот, односно 683.030 евра.

Во грејс периодот од пет години, што претставува и период на реализација на проектот, ќе се плаќа само камата на заемот.

На денот на повлекување на средствата, Република Македонија ќе и плати на Светската банка еднократна провизија во износ од 0,25% од износот на заемот.

Член 4

Корисник на средствата од заемот од членот 1 на овој закон е Министерството за финансии во име на Владата на Република Македонија.

Член 5

Република Македонија заемот од членот 1 на овој закон ќе го сервисира од Буџетот на Република Македонија.

Член 6

Овој закон влегува во сила со денот на објавување то во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J

PËR NGARKIMIN E REPUBLIKES SË MAQEDONISE ME HUA TE BANKA NDERKOMBETARE PËR RINDERTIM DHE ZHVILLIM - BANKA BOTERORE SIPAS MARREVEESHJES PËR HUAN E TRETE PROGRAMORE PËR POLITIKA ZHVILLIMORE – PDPL 3

Neni 1

Republika e Maqedonise ngarkohet te Banka Nderkombetare për Rindertim dhe Zhvillim - Banka Boterore me hua në shume prej 16.700.000 euro, dedikuar për realizimin e Huas së trete programore për politika zhvillimore - PDPL 3.

Neni 2

Kushtet dhe menyra e shfrytëzimit të huas nga neni 1 i këtij ligji, percaktohen me Marreveshje për huan e trete programore për politika zhvillimore - PDPL 3, e cila do të lidhet ndermjet Qeverise së Republikës së Maqedonise dhe Bankes Nderkombetare për Rindertim dhe Zhvillim – Banka Boterore.

Në emer të Republikës së Maqedonise, Marreveshjen për hua nga paragrafi 1 i këtij neni do ta nenshkruaje ministri i Financave ose personi i autorizuar nga ai.

Neni 3

Afati për pagimin e huas nga neni 1 i këtij ligji eshte 17 vjet, me grejs periudhe të perfshire prej 5 vjetesh. Shkalla e interesit sipas së ciles do të servisohet huaja eshte LIBOR (për valuten euro) e zvogeluar për 0,06 %. Shkalla e intere-

sit mund të zvogelohet në baze të vendimit paraprakisht të marre nga Banka Nderkombetare për Rindertim dhe Zhvillim - Banka Boterore.

Huaja do të paguhet në 24 keste gjysmevjetore, në çdo 15 shkurt dhe 15 gusht në vit. Prej 15 gushtit 2013 deri më 15 gusht 2024 do të paguhet 23 keste gjysmevjetore, secila në shumen prej 4,17% të huas, gjegjesisht 696.390 euro ndersa më 15 shkurt 2025 do të paguhet kesti i fundit në shume prej 4,09% të huas, gjegjesisht 683.030 euro.

Në grejs periudhen prej 5 vjetesh që paraqet edhe periudhen e realizimit të projektit, do të paguhet vetem interesi i huas.

Me ditën e terheqjes së mjeteve, Republika e Maqedonise do t'i paguaje Bankes Boterore provizion të njeffishte në shume prej 0,25% të shumes së huas.

Neni 4

Shfrytëzuese e mjeteve nga huaja nga neni 1 i këtij ligji eshte Ministria e Financave në emer të Qeverise së Republikës së Maqedonise.

Neni 5

Republika e Maqedonise huan nga neni 1 i këtij ligji do ta paguaje nga Buxheti i Republikës së Maqedonise.

Neni 6

Ky ligj hyn në fuqi me ditën e botimit në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise".

1974.

Vrз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА БУЏЕТОТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2008 ГОДИНА

Се прогласува Законот за дополнување на Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2008 година,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3395/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н

ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА БУЏЕТОТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2008 ГОДИНА

Член 1

Во Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2008 година ("Службен весник на Република Македонија" број 160/2007), во членот 20 став 2 по зборовите: "Република Македонија" се додаваат зборовите: "освен независните регулаторни тела со јавни овластувања утврдени со закон".

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J
PËR PLOTESIMIN E LIGJIT PËR REALIZIMIN E
BUXHETIT TË REPUBLIKES SË MAQEDONISE
PËR VITIN 2008

Neni 1

Në Ligjin për realizimin e Buxheti i Republikës së Maqedonise për vitin 2008 ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 160/2007), në nenin 20 paragrafi 2 pas fjaleve: "Republika e Maqedonise" shtohen fjalet: "përvec trupave rregullatore të pavarura me autorizime publike të percaktuara me ligj".

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise".

1975.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУ-
ВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
БУЏЕТИТЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за буџетите, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3396/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА БУЏЕТИТЕ

Член 1

Во Законот за буџетите ("Службен весник на Република Македонија" број 64/2005 и 04/2008), во членот 36 став 4 зборовите: "1 септември" се заменуваат со зборовите: "15 ноември".

Член 2

Во членот 51 став 2 по зборовите: "Република Македонија" се додаваат зборовите: "освен независните регулаторни тела со јавни овластувања утврдени со закон".

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT
PËR BUXHETET

Neni 1

Në Ligjin për buxhetet ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 64/2005 dhe 04/2008), në nenin 36 paragrafi 4 fjalet: "1 shtator" zevendesohen me fjalet: "15 nentor".

Neni 2

Në nenin 51 paragrafi 2 pas fjaleve: "Republika e Maqedonise" shtohen fjalet: "përvec trupave të pavarura rregulluese me autorizime publike, të percaktuara me ligj".

Neni 3

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e botimit në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise".

1976.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУ-
ВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
СТОКОВИТЕ РЕЗЕРВИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за стоките резерви, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3397/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ
НА ЗАКОНОТ ЗА СТОКОВИТЕ РЕЗЕРВИ

Член 1

Во Законот за стоките резерви ("Службен весник на Република Македонија" број 68/2004), во насловот на главата "КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ" зборот "КАЗНЕНИ" се заменува со зборот "ПРЕКРШОЧНИ".

Член 2

По членот 30 се додаваат два нови члена 30-а и 30-б, кои гласат:

"Член 30-а

За прекршоците утврдени во членот 31 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежниот суд.

Член 30-б

За прекршоците утврдени во членот 31 од овој закон инспекторите од членовите 26, 27 и 28 на овој закон се должни на сторителот на прекршокот да му предложат постапка за порамнување пред да поднесе барање за прекршочна постапка.

Кога сторителот на прекршокот е согласен за повеќување на постапка за порамнување, инспекторите од ставот 1 на овој член составуваат записник во кој се забележуваат битните елементи на прекршокот, времето, местото и начинот на сторување на прекршокот, описот на дејствието на прекршокот и лицата затекнати на самото место и начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот.

Инспекторите од ставот 1 на овој член можат во постапката на порамнување на сторителот на прекршокот да му дадат платен налог.

Доколку сторителот го прими платниот налог е должен истиот да го потпише. Примањето на платниот налог од сторителот на прекршокот се забележува во записник.

Кога сторител на прекршок е правно лице, записникот и платниот налог го потпишува службено, односно одговорно лице кое се нашло на лице место при контролата или друго службено или одговорно лице кое изјавило дека има право да го потпише записникот и да го прими платниот налог.

Изјавата од ставот 5 на овој член се забележува во записникот.

Инспекторите од ставот 1 на овој член се должни да водат евиденција за покренатите постапки и за нивниот исход.“

Член 3

Членот 31 се менува и гласи:

“Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на правното лице за прекршок, доколку:

- не ги чува залихите на стоковни резерви на нафтени деривати согласно со членот 11 став 2 од овој закон,

- стоковните резерви ги користи, ги отуѓи, ја промени нивната структура, нивната намена или складишниот простор (член 13),

- со стоковните резерви располага спротивно на членот 13 од овој закон,

- не овозможи увид на стоките и складиштата каде што се чуваат стоковните резерви и не ја стави на увид и располагање документацијата во врска со работењето со стоковните резерви на лица овластени за контрола согласно со членот 24 од овој закон и

- не овозможи преместување на стоките од стоковните резерви или на кој било начин го попречува преместувањето на стоковните резерви по налог на Бирото.

Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице - складиштар на стоковните резерви, за дејствијата од ставот 1 на овој член.

Доколку со дејствијата од ставот 1 на овој член настане поголема материјална штета за Бирото, висината на глобата утврдена во ставот 1 на овој член ќе се изрече за прекршокот сразмерно на висината на причинетата штета, но најмногу до дваесеткратен износ на глобата од ставовите 1 и 2 на овој член.“

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува до денот на започнување на примената на Законот за стоковните резерви (“Службен весник на Република Македонија“ број 84/2008).

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR REZERVAT E MALLRAVE

Neni 1

Në Ligjin për rezervat e mallrave (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise numer 68/2004), në titullin e Kreut “DISPOZITA NDESHKUESE” fjala “NDESHKUESE” zevendesohet me fjalet: “PËR KUNDERVAJTJE”.

Neni 2

Pas nenit 30 shtohen dy nene të reja 30-a dhe 30-b, si vijojne:

“Neni 30-a

Për kundervajtjet e percaktuara në nenin 31 të ketij ligji, procedure për kundervajtje mban dhe sanksion për kundervajtje kumton gjykata kompetente.

Neni 30-b

Për kundervajtjet e percaktuara në nenin 31 të ketij ligji, inspektoret nga nenet 26, 27 dhe 28 të ketij ligji e kane për detyre që kryeresit të kundervajtjes t’i propozojne procedure për barazim para se ta paraqesin kerkesen për procedure për kundervajtje.

Kur kryeresi i kundervajtjes pajtohet me ngritjen e procedurës për barazim, inspektoret nga paragrafi (1) të ketij neni, hartojne procesverbal në të cilin shenohen elementet e rendesishme të kundervajtjes, koha, vendi dhe menyra e kryerjes së kundervajtjes, pershkrimi i veprimit të kundervajtjes dhe personat e hasur në vendngjarje dhe menyra me të cilin do të shmangen pasojat e demshme të kundervajtjes.

Inspektoret nga paragrafi (1) i ketij neni, në procedurën për barazim kryeresit të kundervajtjes mund t’i japin urdherpagese.

Nese kryeresi e pranon urdherpagesen e ka për detyre që të njejtën ta nenshkruaje. Pranimi i urdherpagese nga kryeresi i kundervajtjes shenohet në procesverbal.

Kur kryeresi i kundervajtjes eshte personi juridik, procesverbalin dhe urdherpagesen e nenshkruan personi zyrtar, perkatesisht personi pergjegjes që eshte hasur në vendngjarje gjate kontrollit ose person tjetër zyrtar ose person tjetër pergjegjes i cili ka deklaruar se ka të drejte ta nenshkruaje procesverbalin dhe ta pranoje urdherpagesen.

Deklarata nga paragrafi (5) i ketij neni shenohet në procesverbal.

Inspektoret nga paragrafi (1) i ketij neni e kane për detyre të mbajne evidence për procedurat e ngritura dhe për epilogun e tyre.”

Neni 3

Neni 31 ndryshon si vijon:

“Gjobe në shume prej 5 000 euro me kundervlere në denare, do t’i kumtohet personit juridik për kundervajtje, nese:

- nuk i ruan stoqet e rezervave të mallrave të derivateve të naftes në perputhje me nenin 11 paragrafi (2) të ketij ligji;

- rezervat e mallrave i shfrytezon, i tjeterson, e nderron strukturën e tyre, dedikimin e tyre ose vendin e magazinimit (neni 13);

- rezervat e mallrave disponon në kundershtrim me nenin 13 të ketij ligji;

- personave të autorizuar për kontroll nuk u mundeson inspektim mbi mallrat dhe magazinat ku ruhen rezervat e mallrave dhe nese nuk ua vë në inspektim dhe dispozicion dokumentacionin që ka të beje me punen e rezervave të mallrave në perputhje me (nenin24);

- nuk e mundeson perlllogaritjen e mallrave nga rezervat e mallrave ose në cilendo qofte menyre e pengon perlllogaritjen e rezervave të mallrave me urdhrin e Byrose.

Gjobe në shume prej 1 000 euro me kundervlere në denare, do t’i kumtohet personit pergjegjes në personin juridik-magazinier i rezervave të mallrave, për veprimet nga paragrafi (1) i ketij neni.

Nese me veprimin nga paragrafi (1) i ketij neni i shkaktohet dëm më i madh material Byrose, lartesia e gjobes e percaktuar në paragrafin (1) të ketij neni do të kumtohet për kundervajtjen proporcionalisht me lartesine e demit të shkaktuar por më së shumti deri në njezetfishetin e shumes së gjobes nga paragrafi 1 dhe 2 të ketij neni.”

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në “Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise”, kurse do të zbatohet deri në ditën e fillimit të zbatimit të Ligjit për rezervat e mallrave (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise” numer 84/2008.

1977.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КОНТРОЛА НА ОПОЈНИ ДРОГИ И ПСИХОТРОПНИ СУПСТАНЦИИ

Се прогласува Законот за контрола на опојни дроги и психотропни супстанции, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3399/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА КОНТРОЛА НА ОПОЈНИ ДРОГИ
И ПСИХОТРОПНИ СУПСТАНЦИИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1
Предмет на Законот

Со овој закон се уредуваат:

- надлежностите на државните органи надлежни за контролата на производството и прометот на опојни дроги и психотропни супстанции,
- мерките за превентива на употребата и злоупотребата на опојни дроги, психотропни супстанции, за лекување, рехабилитација и социјална реинтеграција на лица зависни од опојни дроги и психотропни супстанции,
- класификација на супстанции и растенија како опојни дроги и психотропни супстанции и растенијата од кои може да се добие опојна дрога, според режимот на забрана или контрола и според нивниот вид и особини,
- намената и условите на дозволеното одгледување на растенија од кои може да се добие опојна дрога, т.е. условите за производство, промет на опојни дроги, психотропни супстанции и на растенијата од кои може да се добие опојна дрога,
- надзор над одгледувањето на растенијата од кои може да се добие опојна дрога, како и на производството, прометот и поседување на опојна дрога, психотропни супстанции, растенија од кои може да се добие опојна дрога и
- мерки за сузбивање на злоупотребата на опојните дроги и психотропните супстанции.

Член 2
Цел на Законот

Цели на овој закон се:

- спречување и сузбивање на злоупотребата на опојните дроги и психотропни супстанции,

- спречување на недозволено производство и промет на опојни дроги, психотропни супстанции и растенија од кои може да се добие опојна дрога, и супстанции кои можат да се употребат за производство на опојни дроги или психотропни супстанции и
- заштита на животот и здравјето на луѓето и контрола на опојните дроги и психотропните супстанции.

Член 3
Значење на поими

Одделни поими употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. **“Афионова слама”** се сите делови на растението (освен семето) од афион после косењето;
2. **“EMCDDA”** е Европски центар за следење на дрогата и зависностите од дрога со постојано седиште во Лисабон, Португалија;
3. **“Контролирана испорака”** е техника на истрага со која на сомнителни или незаконски пратки од наркотични дроги или психотропни супстанции им се овозможува да бидат транспортирани, да влезат или да излезат низ територијата на повеќе земји, со знаење и надзор на нивните надлежни органи, со цел да се идентификуваат лицата вмешани во чинењето на илегалните дејствија;
4. **“Контролирани супстанции”** се супстанции и препарати кои ги содржат истите или кои според хемиските својства и структурната формула, како и другите технички карактеристики, соодветствуваат на нив, а се наоѓаат во листите на Обединетите нации од 1961, 1972 и 1988 година;
5. **“Меѓународни конвенции за контрола на дрога”** се Единствена конвенција за наркотични дроги од 1961 година со протокол од 1972 година, Конвенција за психотропни супстанции од 1971 година и Конвенција на Обединетите нации против незаконитата трговија со наркотични дроги и психотропни супстанции од 1989 година;
6. **“Намалување на штетата”** се активности чијашто цел е намалување на штетата од злоупотреба на дрога преку размена на стерилна сперма за инјектирање, дистрибуција на презервативи, давање информации за безбеден секс и работа со скриена популација (работа на терен) со цел да се мотивираат граѓаните за лекување;
7. **“Опојна дрога”** е секоја супстанција од природно или вештачко потекло која е распоредена во листата на опојни дроги во согласност со меѓународните конвенции за контрола на опојни дроги или врз основа на одлука на надлежен орган. Опојна дрога опфаќа и психотропни супстанции кои се распоредени во листата на психотропни супстанции, ако не се посебно споменати;
8. **“Одгледување на растенија”** е сеене, садење, одгледување или жетва на растенија или на друг начин земање на делови на растенија од кои може да се добие опојна дрога;
9. **“Одземање”** е трајно одземање на сопственост по налог на суд или на друг надлежен орган;
10. **“Психотропна супстанција”** е секоја супстанција од природно или вештачко потекло, која е распоредена во листата на психотропни супстанции во согласност со меѓународните конвенции за контрола на опојните дроги и/или врз основа на одлука на надлежен орган;
11. **“Прекурзор”** е секоја природна или вештачка супстанција која може да се употреби во производство на опојни дроги и која е распоредена во листата на прекурзори во согласност со меѓународните конвенции за контрола на опојните дроги и/или врз основа на одлука на надлежен орган во Република Македонија;

12. **“Препарат”** е раствор или смеса, во цврста или течна состојба, или во кој било друг физички облик, кој содржи опојна дрога, психотропна супстанција или растение од кое може да се добие опојна дрога;

13. **“Производство”** е подготовка, преработка, мешање, пречистување, изработка и секоја друга активност со која се добива или со која се придонесува за добивање на опојна дрога, психотропна супстанција или нивен препарат;

14. **“Промет”** е секој начин на ставање во промет на опојна дрога, психотропна супстанција, растение, дел од растение како што се увоз, извоз, транзит, набавка, купување, продажба, замена, пренос, складирање, издавање на рецепт и слично;

15. **“Поседување”** е сопственост на опојната дрога, психотропната супстанција или растението;

16. **“Повремен уживател на опојна дрога”** е лице кое еднократно или повремено зема опојни дроги и кај кое сè уште нема развиено состојба на зависност;

17. **“Помош на зависниците и повремените уживатели на опојна дрога”** е помош за преземање на медицински мерки и мерки на социјална помош, како што се психосоцијална рехабилитација, советување и ресоцијализација на зависниците од опојни дроги;

18. **“Превентива на злоупотреба на дроги и психотропни супстанции”** се состои од низа мерки и активности за спречување на употреба и злоупотреба на дроги, психотропни супстанции и прекурзори (примарна превенција), рано откривање на злоупотребата на дроги и психотропни супстанции и лекување на болниот и неговото семејство (секундарна превенција) и намалување и отстранување на штетните ефекти од злоупотребата на дроги или психотропни супстанции врз здравјето и однесувањето на болниот (терцијарна превенција);

19. **“Привремено одземање”** е привремена забрана на трансфер, конверзија, располагање или движење на сопственост или привремен надзор или контрола на сопственоста врз основа на налог издаден од страна на судот или од друг надлежен орган;

20. **“Приход”** е секоја сопственост добиена непосредно или посредно со чинење на прекршоци утврдени со овој закон;

21. **“Растенија од кои може да се добие опојна дрога”** (во натамошниот текст: растение) е секое растение од кое може да се добие опојна дрога, а која е распоредена во листата на тие растенија во согласност со меѓународните конвенции за контрола на опојните дроги или врз основа на одлука на надлежен орган, како и дел на такво растение кое може да се употреби за добивање на опојна дрога;

22. **“Рехабилитација”** се активности чијашто цел е на лицето кое се лекувало и престанало со злоупотреба на дрога или психотропна супстанција да му се вратат преостанатите телесни и психолошки способности. Има две цели за менување на однесувањето и стилот на живеење на лицето кое злоупотребувало дрога или психотропна супстанција и второ за работно оспособување;

23. **“Снабдување”** е давање и делење на опојни дроги или психотропни супстанции;

24. **“Супстанции”** се опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори распоредени во листата на опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори, а во согласност со меѓународните конвенции за контрола на опојните дроги и/или врз основа на одлука на надлежен орган во Република Македонија;

25. **“Средство за производство на опојна дрога”** е апарат или друг предмет кој е наменет или употребен за добивање на опојна дрога или психотропна супстанција;

26. **“Зависност”** е состојба на неодолива потреба, психичка или физичка, за употреба на опојна дрога;

27. **“Зависник од опојни дроги”** е лице кое со употреба на опојна дрога се довел во состојба на зависност;

28. **“Злоупотреба на опојни дроги или недозволен употреба на опојни дроги”** е одгледување на растенија од кои може да се добие опојна дрога, поседување на средства за производство на опојни дроги, производство, промет и поседување на опојни дроги, психотропни супстанции, растенија или делови на растенија од кои може да се добие опојна дрога спротивно на одредбите на овој закон, како и употреба на опојни дроги надвор од терапевтските индикации, во прекумерни дози или во тек на време кое не е опфатено со терапијата;

29. **“ИНЦБ”** е меѓународен борд за контрола на дроги кој е независно тело на Обединетите нации кое има улога да врши мониторирање на имплементацијата на конвенциите за контрола на дроги од страна на земјите членки на Организацијата на Обединетите нации. Постојаното седиште на ИНЦБ е Виена, Австрија и

30. **“УНОДЦ”** е тело на Обединетите нации со активности на полето на спречување на криминалот поврзан со дрогата.

Член 4

Забрани со исклучок на прекурзори

Забрането е одгледување на растенија од кои може да се добие опојна дрога, како и производство, промет и поседување на опојни дроги, психотропни супстанции и растенија од кои може да се добие опојна дрога, освен под услови и со цел утврдени во овој закон.

Забрането е поседување на средства за производство на опојни дроги, освен под услови и со цел кои се утврдени со овој закон.

Забранета е употреба на опојни дроги и психотропни супстанции, освен под услови утврдени со овој закон и прописите од областа на здравството и ветеринарството.

Забрането е директно или индиректно рекламирање на производство, промет, поседување и употреба на опојни дроги и психотропни супстанции, како и рекламирање на опојни дроги и психотропни супстанции на кој било друг начин, освен во научни и стручни издања наменети за научниците или стручните лица во областа на здравството.

Член 5

Одземање на опојни дроги, психотропни супстанции и растенија од кои може да се добие опојна дрога

Опојна дрога, психотропна супстанција и растение од кое може да се добие опојна дрога ќе биде одземено, ако се одгледува, произведува, става во промет или се наоѓа во промет или се поседува спротивно на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

II. КООРДИНАЦИЈА НА АКТИВНОСТИТЕ

А. ИНСТИТУЦИИ НАДЛЕЖНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА АКТИВНОСТИТЕ

Член 6

Меѓуресорска комисија

Владата на Република Македонија формира Меѓуресорска државна комисија за борба против недозволено производство, трговија и злоупотреба на дроги (во натамошниот текст: Меѓуресорската комисија).

Стручните и административните работи поврзани со работата на Меѓуресорската комисија ги врши Бирото за лекови.

Член 7**Состав на Меѓуресорската комисија**

Меѓуресорската комисија ја сочинуваат претставници на министерствата за правда, за внатрешни работи, за здравство, за локална самоуправа, животна средина и просторно планирање, за надворешни работи, за образование и наука, за труд и социјална политика, за земјоделство, шумарство и водостопанство, за финансии, Царинската управа и Агенцијата за млади и спорт.

Член 8**Делокруг на Меѓуресорската комисија**

Меѓуресорската комисија ги врши следниве работи:

- 1) разгледува прашања и дава препораки и предлози за спроведување на меѓународните конвенции во контрола на опојни дроги и други прописи и механизми на дејствување;
- 2) развива и се грижи за севкупно и систематско спроведување на стратегијата на надзор над опојните дроги, спречување и сузбивање на злоупотребата на опојните дроги;
- 3) промовира превентивно дејствување и јавно извештување за штетната употреба на опојните дроги;
- 4) воспоставува систем на собирање податоци за природата и раширеноста на појавата на злоупотреба на опојните дроги во Република Македонија, како и системот за нивна обработка;
- 5) координира и дава поддршка на активностите на единиците на локалната самоуправа;
- 6) разгледува закони и други прописи, како и други механизми на дејствување во врска со проблематиката на злоупотреба и штетна употреба на опојни дроги;
- 7) дава насоки за спроведување на меѓународните конвенции во контролата на опојните дроги;
- 8) претставување во меѓународните организации и доставување на известувања и податоци во согласност со меѓународните конвенции за контрола на опојни дроги, како и грижа за одржување на редовна комуникација со домашни и странски стручни тела и служби;
- 9) поднесување на извештај за актуелната ситуација и тенденцијата во Република Македонија во областа на понуда и побарувачка за опојни дроги, со соодветен предлог за дејствување на државните органи и
- 10) врши и други работи кои ќе и ги довери Владата на Република Македонија.

Член 9**Регионални единици**

Се воспоставуваат регионални единици за спроведување на активностите за спречување и сузбивање на злоупотребата на опојните дроги и психотропните супстанции, и тоа:

- 1) пелагониски регион (Ресен, Битола, Прилеп, Крушево, Демир Хисар);
- 2) вардарски регион (Велес, Градско, Кавадарци, Неготино, Демир Капија);
- 3) североисточен регион (Кратово, Куманово, Крива Паланка);
- 4) југозападен регион (Охрид, Струга, Дебар, Кичево, Македонски Брод);
- 5) скопски регион;
- 6) југоисточен регион (Гевгелија, Струмица, Дојран, Валандово, Радовиш);
- 7) полошки регион (Тетово, Гостивар, Маврови анови);
- 8) источен регион (Штип, Кочани, Пробиштип, Пехчево, Македонска Каменица, Свети Николе, Берово, Делчево, Винаница) и
- 9) регионален центар за казнено поправни и воспитни установи - Скопје.

Во регионалните единици од ставот 1 на овој член се формираат работни групи, кои ќе остваруваат определени активности за спречување и сузбивање на злоупотребата на опојните дроги и психотропните супстанции за подрачјата за кои се формирани.

Член 10**Надлежности на Министерството за здравство**

Министерството за здравство ги врши следниве работи:

- остварува контрола врз производството и прометот со опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори,
- соработува со други надлежни државни органи со цел да обезбеди остварувањето на обврските кои произлегуваат од ратификуваните меѓународни договори од областа на контролата на опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори,
- доставува извештаи до органите на надлежните меѓународни организации за увозот и извозот на опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори согласно со обврските што произлегуваат од меѓународните конвенции за контрола на дрога,
- соработува со високообразовните институции, установите што вршат научно-истражувачка работа, со институциите што вршат правни, психолошки, социјални, едукативни, информативни и медицински работи, како и со здруженијата на граѓани, верските заедници и религиозните групи, а се однесува на превентивата, лекувањето, рехабилитацијата и социјалната реинтеграција на лицата кои злоупотребуваат опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори,
- ги планира активностите за истражувања во областа на фармакологијата, токсикологијата, медицината, психологијата, рехабилитацијата, социјалната заштита, образованието и законодавството што се однесуваат на превентивата, лекувањето, рехабилитацијата и социјалната реинтеграција на лицата кои злоупотребуваат опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори,
- овластува здравствена установа која што во Република Македонија ќе води централен регистар на лицата што злоупотребуваат или се зависни од опојна дрога, психотропна супстанција или прекурзор,
- овластува здравствена установа којашто во Република Македонија ќе врши дијагностика и терапија на лица кои злоупотребуваат или се зависни од дрога или психотропна супстанција и што се ХИВ позитивни или се болни од СИДА и за нив ќе води посебен регистар,
- ја информира јавноста за опасностите од употребата на опојни дроги и психотропни супстанции и
- соработува со меѓународните организации и институции со цел за унапредување на превентивните, тераписките и рехабилитационите активности во областа на зависностите од опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори.

Член 11**Надлежности на Министерството за внатрешни работи**

Министерството за внатрешни работи ги врши следниве работи:

- води евиденција за пријавените казниви дела во врска со незаконитото производство, промет и трговија со опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори и за тоа редовно, а најмалку еднаш годишно, ги известува надлежните државни органи,
- води евиденција за заплнетите опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори, како и за заплнетите парични средства, опрема и имот стекнати со незаконито производство и промет со опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори,

- обезбедува статистички податоци потребни за подготвување на национални и меѓународни извештаи што Република Македонија е обврзана да ги испраќа до Канцеларијата на Обединетите нации за дрога и криминал (УНОДЦ) и

- учествува во откривањето и спречувањето на незаконското производство и промет со опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори.

Член 12

Надлежности на Министерството за труд и социјална политика

Министерството за труд и социјална политика во соработка со другите државни органи ги организира активностите за социјална заштита на лицата зависни од дрога.

Член 13

Надлежности на Министерството за правда

Министерството за правда ги врши следниве работи:

- го контролира извршувањето на пресудите во врска со незаконитото производство и прометот со опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори и
- соработува со меѓународните организации и институции во спроведувањето на ратификуваните меѓународни договори за контрола на опојните дроги и психотропните супстанции.

Министерот за здравство во согласност со министерот за правда и министерот за труд и социјална политика ја пропишува организацијата и работата на службите за лекување и рехабилитација на лицата зависни од дрога во казнено-поправните и воспитно-поправните установи.

Член 14

Надлежности на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство врши надзор со контроли кај овластениот производител на семенскиот материјал од афион, контрола во прометот на семенскиот материјал од афион во однос на декларацијата, контрола на сеидбата на афионот, контрола на самото производство, контрола пред и по жетвата, како и контрола во делот на откупот на афионовата слама (*Papaver somniferum*).

Член 15

Надлежности на Министерството за образование и наука

Министерството за образование и наука во соработка со другите државни органи, во наставните програми ќе вгради едукативни и воспитни содржини со кои ќе се унапредува менталното здравје и ќе се поттикнува прифаќањето на здрав начин на живот кај децата и младите.

Член 16

Надлежности на Министерството за надворешни работи

Министерството за надворешни работи во соработка со другите државни органи се грижи за остварувањето на обврските на Република Македонија предвидени со меѓународните конвенции за контрола на дрога и ја помага соработката на државните органи со меѓународните организации за контрола на опојните дроги и психотропните супстанции.

Член 17

Надлежности на Агенцијата за млади и спорт

Агенцијата за млади и спорт во соработка со Министерството за образование и наука организира различни форми на собирање и дејствување на младите со цел за унапредување на спортските, забавните, информативните и други активности насочени кон создавање здрав начин на живот во насока на зголемување на информираноста, свесноста и едукацијата на децата и младите во борбата против злоупотребата на опојните дроги и психотропните супстанции.

Член 18

Надлежности на Министерството за финансии и на Царинската управа

Министерството за финансии во соработка со другите државни органи соработува со домашните и странските организации во спречување на активностите за перење пари и за стекнување на материјални и други добра стекнати со незаконско производство и промет со опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори.

Царинската управа ги врши следниве работи:

- води евиденција за пријавените казниви дела во врска со незаконитото производство, промет и трговија со опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори и за тоа редовно, а најмалку еднаш годишно, ги известува надлежните државни органи,

- води евиденција за заплнетите опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори, како и за заплнетите парични средства, опрема и имот здобиени со незаконито производство и промет со опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори,

- обезбедува статистички податоци потребни за подготвување на национални и меѓународни извештаи што Република Македонија е обврзана да ги испраќа до Канцеларијата на Обединетите нации за дрога и криминал (УНОДЦ) и

- учествува во откривањето и спречувањето на незаконскиот промет со опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори.

Б. СТРАТЕГИЈА

Член 19

Националната стратегија за дроги на Република Македонија

Владата на Република Македонија, на предлог на Меѓуресорската комисија, донесува Национална стратегија за дроги на Република Македонија (во натамошниот текст: Националната стратегија) како основа за дејствување на органите на државната власт, органите на единиците на локалната самоуправа, установите, здруженијата на граѓаните и верските заедници и религиозни групи, како и други правни и физички лица.

Националната стратегија од ставот 1 на овој член се заснова на начелата за заштита на човековите права, за гарантирана безбедност на сите граѓани, за еднакви можности на сите граѓани, за еднаков и рамнотежен пристап на граѓаните, за приспособување на потребите на различни целни групи, за споделена одговорност и координиран пристап и за економичност.

Член 20

Акционен план за реализација на Националната стратегија

Владата на Република Македонија, на предлог на Меѓуресорската комисија, донесува Акционен план за реализација на Националната стратегија со кој се определуваат активностите, роковите, надлежните државни органи, финансиските средства за реализација и индикаторите за следење на реализацијата на активностите.

III. КЛАСИФИКАЦИЈА И КОНТРОЛА НА ОПОЈНИ ДРОГИ, ПСИХОТРОПНИ СУПСТАНЦИИ И РАСТЕНИЈА

Член 21

Листи на опојни дроги, психотропни супстанции

Листите на опојни дроги, психотропни супстанции и растенија од кои може да се добие опојна дрога (во натамошниот текст: листите) се списоци на супстанции и препарати класифицирани во листите I, II, III и IV од меѓународните конвенции за контрола на опојните дроги во зависност од контролните мерки кои се применуваат на нив.

Листите од ставот 1 на овој член ги донесува министерот за здравство.

Покрај содржината од ставот 1 на овој член листите можат да содржат која било друга супстанција и/или растение кое министерот за здравство по предлог на Меѓуресорската комисија ќе процени дека има оправдана причина да се класифицира во листите.

Листите од ставот 1 на овој член се објавуваат во "Службен весник на Република Македонија".

Член 22

Класификација во листи

Во Листата I се класифицираат забранети супстанции и растенија.

Во Листата II се класифицираат супстанции и растенија кои подлежат на строга контрола.

Во Листата III се класифицираат супстанции и растенија кои подлежат на контрола.

Во Листата IV се класифицираат прекурзори согласно со прописите за прекурзори.

Цврстите или течните смеси што содржат една или повеќе контролирани супстанции и психотропни супстанции што се поделени во поединечни дози ќе се сметаат за препарати и ќе бидат подложени на контрола под исти услови како и супстанциите што ги содржат.

Препаратите што содржат две или повеќе супстанции за кои важат различни услови ќе бидат подложени на важечките услови за најстроγο контролираните супстанции во нив.

Препаратите кои содржат супстанции од листите II и III се ставаат во промет согласно со прописите за лекови, по спроведени лабораториски (фармацевтско-хемиски) испитувања во установа која ги врши работите на Националната лабораторија за испитување и контрола на квалитетот овластена од министерот за здравство.

Член 23

Имиња на супстанции и растенија

Супстанциите и растенијата од членот 22 на овој закон се наведуваат во листите под своите интернационални незаштитени имиња (INN) или ако тоа не е можно, под своето научно име.

Покрај наведувањето на имињата од ставот 1 на овој член во листите се наведува и хемискиот состав на супстанцијата, ако тоа е можно.

Член 24

Забрана на опојни дроги, психотропни супстанции и растенија класифицирани во Листата I

Се забранува одгледување, производство, промет, поседување и употреба на супстанции и растенија класифицирани во Листата I и нивни препарати освен во медицински или научни истражувања или во судско-медицински, наставни или полициски намени како што е утврдено со овој закон.

По исклучок од ставот 1 на овој член одгледување на афион е дозволено за намени и под услови утврдени со овој закон.

Член 25

Контрола на опојни дроги, психотропни супстанции и растенија класифицирани во листите II и III

Се забранува одгледување, производство и промет на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III и нивни препарати на кое било правно лице кое нема дозвола за вршење на дејност и/или опрема и простории кои не се посебно одобрени за таа намена, освен за медицински или научни истражувања или во судско-медицински, наставни или полициски намени како што е утврдено со овој закон.

Забрането е поседување и употреба на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, како и нивни препарати без дозвола издадена согласно со овој или друг закон.

Член 26

Препарати на супстанции и растенија

На препаратите (лекови и други препарати) се применуваат истите мерки како и на супстанциите што ги содржат.

Ако препаратот содржи две или повеќе супстанции се подложува на мерките кои се применуваат на најстроγο контролираната супстанција.

Член 27

Изземање на препарати од примената на одредени контролни мерки

Препарат кој содржи супстанции класифицирани во листите II и III, составен така да нема опасност од злоупотреба или злоупотребата е занемарлива, а од кој супстанцијата не може да се одвои со достапните средства во количина која би можела да се злоупотреби или недозволено се користи, може да се из земе од одредени контролни мерки предвидени со овој закон.

Решението за изземање од ставот 1 на овој член го донесува министерот за здравство.

IV. ОДГЛЕДУВАЊЕ НА РАСТЕНИЈА ОД КОИ МОЖЕ ДА СЕ ДОБИЕ ОПОЈНА ДРОГА

Член 28

Дозволено одгледување на растенија или нивно уништување

Дозволено е одгледување на афион за намена и под услови утврдени во овој закон.

Самоникнатите растенија од кои може да се добие опојна дрога се уништуваат.

Растенијата од ставот 2 на овој член ги уништува лицето кое по кој било основ поседува или користи земјиште на кое растението израснало.

Ако растенијата не бидат уништени од лицето од ставот 3 на овој член истите комисијски ќе ги уништи Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство заедно со Министерството за внатрешни работи на сметка на сопственикот или корисникот на земјиштето.

Член 29

Одгледување на афион кој е наменет за производство на опојна дрога

Дозволено е одгледување на афион (папавер сомниферум) во прехранбени цели (афионово семе), како и за производство и промет на опојни дроги.

Одгледување на афион е дозволено само на правни и физички лица кои имаат одобрение за производство на афион, издадено од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, по претходно склучен договор со правно лице кое е овластено за откуп на истиот и пријавени површини до подрачните единици на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, во рок најдоцна 15 дена по сеидбата.

Афионот наменет за научни цели може да се одгледува без одобрение, а со обврска за пријавување на површините на кои ќе се одгледува афионот на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Откуп на афион за производство на опојни дроги може да вршат правни лица кои имаат одобрение и се регистрирани од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за откуп и производство на опојни дроги и психотропни супстанции. Правните лица од ставот 4 на овој член се должни да водат книга за евиденција на произведената и откупената количина на афионова слама и да достават извештај најдоцна пет месеца по извршената жетва до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Формата и содржината на пријавата за производство на афион, книгата за евиденција, договорот за производство, како и поблиските критериуми од ставовите 2 и 4 на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Правните лица за откуп на афион самостојно или преку овластени посредници склучуваат договори со одгледувачите на афион во рок од една година.

Одгледувачот на афион е должен во рок од четири месеца по завршување на жетвата да го предаде целокупниот род, односно сите количини на делови на афион кои служат за производство на опојни дроги - афионова слама, на правното лице кое врши откуп на афион. Правните лица кои вршат откуп на афион се должни од одгледувачот на афион да ги откупат сите произведени количини на афионова слама во рок од четири месеца од жетвата на афионот.

Одгледувачот на афион е должен да ги извести Министерството за внатрешни работи и Државниот инспекторат за земјоделство за секоја состојба која укажува на сомнеж дека афионот или делови на афионот се употребени или би можеле да бидат употребени за производство на опојни дроги (зарезување, берење на зелени чаури на афион).

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство поднесува најмалку двапати годишно извештај за направени контроли на одгледувањето на афион до Министерството за здравство.

V. СУПСТАНЦИИ И РАСТЕНИЈА КЛАСИФИЦИРАНИ ВО ЛИСТИТЕ II и III

Член 30

Примена на прописите за лекови

На супстанциите и растенијата класифицирани во листите II и III како лекови и нивните препарати се применуваат прописите за лекови.

1. Општи дозволи

Член 31

Правни лица овластени за производство и промет на опојни дроги и психотропни супстанции

Супстанциите и растенијата класифицирани во листите II и III, како и нивните препарати е дозволено да се произведуваат и ставаат во промет од правни лица кои ги исполнуваат условите за вршење на производство на

лекови согласно со прописите за лекови и имаат дозвола за производство и промет на супстанции класифицирани во листите II и III, како и нивни препарати.

Списокот на правни лица за производство и промет на опојни дроги, психотропни супстанции и растенија од кои може да се добие опојна дрога го донесува министерот за здравство и се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Член 32

Дозвола за производство и промет на опојни дроги и психотропни супстанции

Дозвола за производство и промет на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III може да се издаде и за медицински, ветеринарни и научни цели.

По исклучок од ставот 1 на овој член може да се издаде дозвола за користење во индустријата, односно во стопанството на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, ако подносителот на барањето обезбеди произведената стока да не биде злоупотребена и да не може да произведе штетни ефекти, како и контролираната супстанција која се користи како состојка да не може едноставно да се издвои.

Во дозволата од ставовите 1 и 2 на овој член се наведува секоја дејност за која правното лице е овластено, целта на неговата работа и секоја супстанција и растение класифицирано во листите II и III кое правното лице е овластено да ја користи за својата дејност.

Дозволата од ставовите 1 и 2 на овој член може да се издаде само на правно лице кое има вработено лице со високо образование од областа на фармацијата.

Дозвола за производство и промет на супстанции класифицирани во листите II и III, како и нивни препарати на правните лица од ставовите 1 и 2 на овој член ги издава Бирото за лекови.

Член 33

Дозвола за опрема и простории

Производство и промет на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III се дозволени на опрема и во простории одобрени за таа намена.

Дозвола за опрема и простории може да се издаде само за опрема и простории кои ги користи правно лице кое има дозвола за производство и промет на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III.

За секоја опрема и за секоја просторија која правното лице од ставот 2 на овој член ја користи за производство или промет на супстанции и растенија се издава посебна дозвола од Бирото за лекови.

Дозвола за опремата и просториите од ставот 1 на од овој член се издава, ако се исполнети безбедносните критериуми со кои се олеснува спроведувањето на контролата заради спречување на неовластено отуѓување или на друг начин исчезнување на супстанциите и растенијата и ако е определено лице задолжено за исполнување на безбедносните критериуми.

Безбедносните критериуми од ставот 4 на овој член и начинот на нивната проверка ги пропишува министерот за здравство во согласност со министерот за внатрешни работи.

Со престанокот на важењето на дозволата за производство и промет на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, престанува да важи и дозволата за опремата и просториите.

Член 34

Заеднички одредби за издавање на дозволи за работа и дозволи за опрема и простории

Дозволите од членовите 32 и 33 на овој закон се издаваат на едно правно лице и не се преносливи.

Дозволите од членовите 32 и 33 на овој закон имаат рок на важење од пет години.

Правното лице е должно да поднесе ново барање за обновување на дозволите од членовите 32 и 33 на овој закон шест месеца пред истекот на рокот на важење на дозволата.

По барањето за издавање на дозволите од членовите 32 и 33 на овој закон Бирото за лекови решава во рок од 90 дена од денот на поднесувањето на комплетното барање.

Трошоците на издавање на дозволите од членовите 32 и 33 на овој закон паѓаат на товар на подносителот на барањето.

Формата и содржината на барањето за издавање на дозвоите, формата и содржината на дозвоите од членовите 32 и 33 на овој закон, како и начинот на нивно издавање го пропишува министерот за здравство.

Член 35

Ограничување на залихите

Правното лице овластено за производство и промет на супстанции и растенија класифицирани во листите I, II и III може да поседува само количина на тие супстанции, растенија и препарати потребни за нормално одвивање на процесот на работа.

Бирото за лекови ја одредува најголемата количина на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, како и нивните препарати кои правното лице од ставот 1 на овој член е овластено да ги држи во календарската година.

Поблиските критериуми за ограничувањето на залихите ги пропишува министерот за здравство.

Член 36

Годишно одобрение за производство

Бирото за лекови, земајќи ги предвид пазарните услови, секоја година ја одредува најголемата количина на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, како и нивните препарати кои на правно лице му е дозволено да ги произведува.

Ограничувањата на производството од ставот 1 на овој член Бирото за лекови може да го измени ако е потребно во текот на годината.

2. Посебни дозволи

Член 37

Правни лица овластени за увоз, извоз и транзит

Правните лица кои имаат дозвола за производство и промет на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III е дозволено да вршат увоз, извоз и транзит на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, како и нивни препарати.

Член 38

Посебни дозволи за увоз, извоз и транзит

За секој увоз, извоз и транзит на препарати кои содржат опојни дроги и психотропни супстанции потребна е посебна дозвола која ја издава Бирото за лекови.

Дозволите за увоз, извоз и транзит се непреносливи.

Дозволите за увоз, извоз и транзит се издаваат со рок на важење од шест месеца.

Начинот на издавањето на посебните дозволи од ставот 1 на овој член го пропишува министерот за здравство.

По исклучок од ставот 1 на овој член дозвола за увоз не е потребна во случај на елементарна непогода или друга вонредна околност.

Увозот од ставот 5 на овој член го одобрува министерот за здравство.

Член 39

Пакување и означување

Супстанцииите класифицирани во листите II и III, како и нивните препарати не смеат да бидат ставени во промет ако не се во пакување под свое име, а во случај на пратка на супстанции класифицирани во Листата II и нивни препарати - означено со двојна црвена лента.

Ознаката под која препаратот е во продажба мора да содржи име на супстанцијата класифицирана во листите II и III, како и нивната тежина и процент.

Ознаката на пакувањето кое е во промет на мало мора да содржи упатство за употреба, како и опомена неопходна за безбедност на корисникот.

Начинот на пакување и означување на супстанцииите класифицирани во листите II и III, како и нивните препарати ги пропишува министерот за здравство.

Член 40

Поседување и набавка во медицински цели

Здравствени установи, што имаат сопствена аптека, можат да поседуваат и набавуваат препарати што содржат супстанции наведени во листите на контролирани супстанции, во количини што се вообичаено потребни за терапевтски активности на установата. Барањето за набавување на овие препарати треба да се состои од три копии. Првата копија останува во документацијата на барателот, а другите две остануваат во аптеката за да послужат при контрола од надлежните државни органи.

Не е дозволено купување на препаратите од ставот 1 на овој член во количини што ги надминуваат нормалните потреби за работа.

Одговорното лице во здравствената установа ги утврдува годишните терапевтски потреби на здравствената установа на почетокот на календарската година.

Одговорното лице во здравствената установа од ставот 1 на овој член е должно да води регистар за излез и влез на купените и издадените препарати со спецификација на нивната употреба.

Секоја страница на регистарот од ставот 4 на овој член ја заверува Бирото за лекови.

Член 41

Обврски на докторите по медицина, стоматологија и ветерина

Супстанцииите и растенијата класифицирани во листите II и III можат да им се препишат на поединци во облик на лек и со лекарски рецепт, и тоа од :

- доктор по медицина кој врши здравствена дејност,
- доктор по стоматологија кој врши стоматолошка дејност и

- доктор по ветерина кој врши ветеринарна дејност.

Супстанции и растенија класифицирани во листите II и III можат да се издаваат на поединци од овластени лица и во установи утврдени со овој закон.

Образецот на рецептот, како и начинот за препишување на лековите кои содржат супстанции и растенија класифицирани во листите II и III го пропишува министерот за здравство.

Член 42

Забрана за издавање на малолетници и на ментално болни лица

Забрането е издавање на лекови кои содржат опојна дрога, психотропна супстанција или прекурзор на малолетни лица и на лица кои покажуваат знаци за душевно растројство во аптеките.

За лицата кои немаат наполнето 18 години, набавката на лекови со активни супстанции класифицирани во листите II и III ја вршат родителите, односно старателите во количина која ја одредува докторот по медицина, односно докторот по стоматологија.

Член 43

Лекови за прва помош во средствата за јавен превоз

На бродови, авиони, возови и други средства за јавен превоз, а за потреби за лекување или за прва помош може да има мали количини на лекови кои содржат супстанции и растенија класифицирани во листите II и III и нивни препарати со дозвола издадена од Бирото за лекови.

Во дозволата од ставот 1 на овој член се наведува одговорното лице за лековите, условите под кои тие се чуваат, пренесуваат или обновуваат, како и документацијата во која се регистрира нивната употреба според индикации и количина.

Дозволата од ставот 1 на овој член се издава на одговорното лице од правното лице на кое му припаѓа превозното средство и кое е должно да ги преземе сите мерки за да спречи злоупотреба на лековите.

Лицето одговорно за лековите е должно да води регистар за влез и излез на лековите од ставот 1 на овој член.

Регистарот од ставот 4 на овој член се чува најмалку две години од регистрирањето во Бирото за лекови.

Формата и содржината на регистарот, како и начинот на неговото водење, ги пропишува министерот за здравство.

Член 44

Промет на големо и мало

Промет на големо на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, како и нивните препарати можат да вршат правни лица кои вршат производство на тие супстанции и правни лица кои вршат промет на лекови на големо.

Промет на мало на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III и нивни препарати можат да вршат правни лица кои вршат промет на лекови на мало - аптека.

Член 45

Поседување при преминување на државна граница

Лицата кои ја преминуваат државната граница смеат да поседуваат лек кој содржи психотропни супстанции класифицирани во листите II и III само врз основа на медицинска документација и во количина неопходна за лична употреба во траење најмногу до седум дена.

Лицата кои се на супституциона терапија на болест на зависност или симптоматска терапија во терминална фаза на малигна болест, при преминување на државна граница смеат да поседуваат лек кој содржи супстанции класифицирани во листите II и III, врз основа на медицинска документација и во количина неопходна за лична употреба која е наведена во медицинската документација во траење најмногу до 15 дена.

Во случаите од ставовите 1 и 2 на овој член лицето е должно името и количината на лекот да ги пријави на царинскиот службеник при преминување на државната граница со приложување на медицинската документација.

Член 46

Употреба на психотропни супстанции за користење при фаќање на животни

Листата на психотропни супстанции класифицирани во листите II и III и нивните препарати кои се дозволени за користење при фаќање на животни, како и критериумите за нивна употреба ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

VI. ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ ЗА СУПСТАНЦИИТЕ КЛАСИФИЦИРАНИ ВО ЛИСТА II И III

Член 47

Проверка на подносителот на барањето

Дозвола за производство и промет на супстанции и растенија класифицирани во листа II и III може да се издаде по проверка на податоците и стручните квалификации на подносителот на барањето и лицата вработени кај подносителот на барањето кои се одговорни за вршење на обврските од овој закон.

Дозволата од ставот 1 на овој член нема да се издаде на лица на кои им е изречена правосилна пресуда за кривично дело на неовластено производство и ставање во промет на опојна дрога, неовластен промет на опојна дрога, поседување или овозможување на уживање на опојна дрога или перење пари во врска со кривични дела кои се однесуваат на опојна дрога, ниту на правно лице кое вработува лица правосилно осудени за тие кривични дела.

Ако е издадена дозвола за производство и промет спротивно на ставот 2 на овој член, директорот на Бирото за лекови со решение ќе ја одземе дозволата.

Член 48

Работење со други правни лица

Правните лица кои имаат дозвола за производство и промет на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III можат да продаваат, купуваат, пренесуваат или на друг начин ставаат во промет супстанции и растенија класифицирани во листите II и III на територијата на Република Македонија само на други правни лица кои имаат дозвола за производство, промет или набавка и поседување на тие супстанции и растенија.

Член 49

Увоз, извоз и транзит

Дозволено е да се увезуваат и извезуваат или да се пренесуваат супстанции и растенијата класифицирани во листите II и III, како и нивни препарати само преку гранични премини посебно одредени за таа намена, врз основа на издадена дозвола од Бирото за лекови.

Владата на Република Македонија ги одредува граничните премини преку кои е дозволено да се врши увоз, извоз и транзит на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, како и нивни препарати.

По исклучок од ставот 1 на овој член Министерството за здравство, за определени работи, може да издаде дозвола за увоз, извоз и транзит по барање на Министерството за внатрешни работи или Царинската управа.

Член 50

Содржина на барањето за дозвола за увоз или извоз

Барањето за дозвола за увоз или извоз на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III мора да содржи:

- назив и седиште на увозникот и извозникот,
- интернационално незаштитено име (INN) на секоја супстанција или ако тоа не е возможно тогаш името на супстанцијата во листата, нејзиниот фармацевтски облик, а во случај на препарат неговото трговско име ако го има, како и количината на секоја супстанција, растение и препарат и
- рок во кој ќе се изврши увозот или извозот, начинот на превоз кој ќе се користи и граничниот премин на територија на Република Македонија.

При поднесување на барањето за дозвола за извоз се приложува и дозвола за увоз на државата во која супстанцијата, растението или препаратот ќе се увезува.

Член 51

Содржина на дозволата за увоз или извоз

Дозволата за увоз или извоз мора да ги содржи истите податоци како и барањето за издавање од членот 50 став 1 на овој закон, како и државниот орган кој ја издава.

Дозволата за извоз мора да содржи број и датум на увоз на дозволата со која се потврдува дека увозот е дозволен.

Член 52

Обврски во текот на увоз или извоз

Примерок или заверена копија на дозволата за извоз се приложува кон секоја пратка, а органот кој ја издал дозволата праќа копија на државата во која се увезува.

Ако количината на супстанциите, растенијата или препаратите кои се увезени е помала од онаа која е наведена во дозволата за извоз, царинскиот службеник ќе направи службена забелешка на самата дозвола и на сите заверени копии, како и на царинската исправа.

Кога пратката ќе влезе на територијата на Република Македонија или кога ќе истече рокот на дозволата за увоз, царинскиот службеник копијата на дозволата за извоз заедно со приложената исправа во која се наведени количините на секоја супстанција, растение или препарат кои се увезени ќе ги достави на Бирото за лекови.

Во случај на увоз на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, царинскиот службеник дозволата за извоз заедно со приложената исправа во која се наведени количините на секоја супстанција, растение или препарат кои се увезени, ќе ја достави до Бирото за лекови.

Бирото за лекови дозволата за извоз заедно со приложената исправа во која се наведени количините на секоја супстанција, растение или препарат кои се увезени, ги упатува на државата од која се извезува.

Член 53

Содржина на патнички исправи

Патничките исправи како што се сметки, товарни листови, царински или превозни исправи, како и друг вид на исправи мораат да содржат:

- име на супстанцијата или растението како што е во листите, како и трговското име на препаратот, ако го има,
- количини извезени од Република Македонија, односно количини увезени во Република Македонија и
- назив и седиште на извозникот и увозникот.

Член 54

Забранет увоз и извоз

Забранет е увоз во Република Македонија и извоз од Република Македонија на пратки на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, како и нивни препарати по пат на пошта, на сметка на странка различна од странката која е наведена во дозволата за извоз.

Забранет е увоз во Република Македонија на пратка на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, како и нивни препарати во магацин од затворен тип со исклучок, ако Бирото за лекови не потврди на дозволата за увоз дека одобрува таква пратка.

Во случајот од ставот 2 на овој член за кое било повлекување од магацинот од затворен тип е потребна дозвола од Бирото за лекови. Во случај на пратка кон странска дестинација, таквото повлекување ќе се смета за извоз. Супстанциите и растенијата класифицирани во листите II и III, како и нивните препарати кои во затворен пакет се наоѓаат во магацин не смеат да се подложуваат на каков било процес кој би можел да ја измени нивната природа, ниту смее пакувањето да биде изменето без дозвола на лицето кое управува со магацинот.

Забранет е извоз од Република Македонија на пратки на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III и нивни препарати, освен ако државата која увезува не потврди на дозволата за увоз дека е дозволена таква пратка.

Член 55

Задржување на пратки

Царинската управа или друг надлежен орган ќе ја задржи пратката на супстанции и растенија во листите II и III и нивни препарати кои влегуваат на територијата или излегуваат од територијата на Република Македонија, а кои не се пропратени со пропишана дозвола за увоз, односно извоз или излегува од рамката на постоечките дозволи, сè додека не се утврди спротивното и одобри пратката или одземе пратката.

Член 56

Транзит

Транзит на супстанции класифицирани во листите II и III, како и нивни препарати е дозволен само ако за пратката е издадена дозвола за:

- извоз на државата од која супстанцијата или растението се извезува,
- увоз на државата во која супстанцијата или растението се увезува и
- транзит на супстанции или растенија преку територијата на трета држава до крајната дестинација, односно потврда на надлежниот орган на таа држава дека транзитот на таква супстанција или растение низ таа држава не е условен со посебна дозвола.

Забрането е неовластено насочување на пратката која е во транзит низ Република Македонија до одредена дестинација различна од наведената во дозвола за извоз.

Во случај на барање за дозвола за измена на патот или измена на примателот на пратката, се смета дека се работи за извоз од Република Македонија во држава различна од претходно наведената.

Превозникот е должен да внимава во текот на транзитот за природата (физичко, хемиски и микробиолошки особини) на супстанцијата или растението да не биде изменето или да не бидат изложени на влијанија кои би можеле да ја изменат нивната природа, како и да внимава оригиналното пакување и печатот да не бидат изменети.

Ако оцени дека е потребно Министерството за внатрешни работи може да одреди засилена контрола над пратката.

Член 57 Воздушен транзит

Одредбата од членот 56 на овој закон не се применува кога пратката до друга држава се превезува преку воздух. Ако воздухопловот слетува на територијата на Република Македонија вклучувајќи и итно приземјување, се смета дека се работи за извоз на пратката во соодветната држава само ако пратката е одвоена од воздухопловот и ако околностите тоа го бараат.

Член 58 Обврски на Царинската управа

Царинската управа е должна на дозволата за увоз, извоз или транзит на супстанциијата или растенијата, да го забележи датумот и местото на царинење, како и царинскиот службеник кој го извршил царинењето.

Примерок или копија на дозволата од ставот 1 на овој член Царинската управа е должна да достави до Бирото за лекови во рок од осум дена од денот на царинењето.

Во случај на транзит на супстанции или растенија од членот 56 на овој закон, Царинската управа е должна:

- за секоја пратка да го утврди видот и количината на супстанции, растенија или нивни препарати,
- на царинската исправа да забележи од која држава пратката доаѓа и кон која држава е упатена и
- веднаш за пратката да го извести Бирото за лекови.

Член 59 Пренос кој нема да се смета како увоз, извоз ниту како транзит

За увоз, извоз и транзит нема да се смета пренесување на лек кој содржи супстанции класифицирани во листите II и III, а кој е наменет за давање на итна медицинска помош согласно со членот 43 на овој закон.

Член 60 Слободни царински зони и царински складишта

На супстанцииите и растенијата класифицирани во листите II и III кои се увезуваат во слободната царинска зона или во царинските складишта се применуваат одредбите од овој закон за увоз, со исти мерки кои се применуваат и на останатите делови на територијата на Република Македонија.

Член 61 Посебни услови за производство или промет

Правните лица кои вршат производство или промет на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III се должни да:

- имаат соодветна опрема за производство, складирање, чување и издавање на опојни дроги и психотропни супстанции,
- ги чуваат опојните дроги и психотропните супстанции во посебни простории во кои не се складираат други производи или во сефови со посебен клуч на места во кои неовластени лица немаат пристап и
- водат евиденција за опојните дроги и психотропните супстанции во книга која е заверена од Бирото за лекови.

Член 62 Мерки на безбедност во врска со складирањето

Просториите или сефовите каде што се држат опојни дроги и психотропни супстанции мораат да бидат заклучени и осигурани од присуство на неовластени лица.

Клучевите на просториите или сефовите каде што се држат опојните дроги и психотропните супстанции мораат во секој момент да бидат кај лицето со високо образование од областа на фармацијата или медицината кој раководи со чување, продажба или издавање на опојни дроги и психотропни супстанции.

Член 63 Евиденција за работа

Секој увоз, извоз, превоз, купување, продажба или кое било друго располагање со супстанции и растенија класифицирани во листите II и III мора да се евидентираат во време кога се врши работата.

Формата и содржината на евиденцијата од ставот 1 на овој член за супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, како и начинот на нејзиното водење ги пропишува министерот за здравство.

Правните лица од ставот 1 на овој член се должни да ја чуваат евиденцијата од ставот 1 на овој член најмалку пет години.

Член 64 Повремени известувања

Правните лица кои вршат производство или промет на супстанции, растенија и препарати класифицирани во листите II и III се должни да достават до Бирото за лекови, тримесечен извештај за количините на опојните дроги кои се увезени или извезени со наведување на државата на потекло и државата на крајната дестинација, најдоцна 20 дена по завршувањето на секое тримесечје.

Правните лица од ставот 1 на овој член се должни да достават до Бирото за лекови, најдоцна до 1 март секоја година, извештај за претходната календарска година во кој се наведува:

- видот и количината на секоја супстанција и секој препарат (опојна дрога и психотропна супстанција) кои се увезени или извезени со наведување на државата на потекло и државата на крајна дестинација,
- видот и количината на секоја произведена супстанција и секој произведен препарат,
- видот и количината на секоја супстанција користена во производство на друга супстанција и препарат вклучувајќи и препарати кои се изземени од примена на контролни мерки,
- количината на секоја супстанција и секој препарат набавен или доставен за промет или за медицинско или научно истражување, наставни или судско-медицински намени,
- количината на секоја супстанција и секој препарат во залиха заклучно со 31 декември за годината за која се поднесуваат податоци и
- секоја друга околност важна за контрола на супстанцијата.

Правните лица од ставот 1 на овој член најдоцна до 31 март од тековната година се должни до Бирото за лекови да достават процена за потребите за наредната година.

Бирото за лекови може од правните лица од ставот 1 на овој член да побара дополнително известување во текот на годината.

Член 65

Попишување на стока и процена на состојбата

Правните лица кои држат супстанции или растенија класифицирани во листите II и III се должни на почетокот на секоја година да направат попис на супстанции, растенијата и препаратите кои ги држат и да ги споредат со количините на залиха во време на претходниот попис, пресметани заедно со оние кои се набавени во текот на претходната година и сите количини повлечени во текот на годината со оние кои се држат во времето на тој попис.

Овластените лица и лицата овластени за издавање на лекови кои го пренесуваат своето работење, се должни во присуство на лице на кое се пренесува работењето да направат попис на работите и биланс, како што е утврдено со ставот 1 на овој член.

Во случаите од ставовите 1 и 2 на овој член за какви било разидувања воочени во билансот или меѓу резултатите на билансот и пописот, овластеното лице, аптекарот или лицето овластено за издавање на лекови мора веднаш да ги извести Бирото за лекови и Министерството за внатрешни работи, кои ќе постапат по извештувањето.

Член 66

Обврски на превозникот

Превозниците се должни да преземат мерки на внимание за да ги обезбедат нивните превозни средства да не бидат искористени за недозволен промет на опојни дроги, психотропни супстанции и растенија од кои може да се добие опојна дрога.

Кога превозниците вршат дејност на територијата на Република Македонија се должни:

- товарните листови да ги поднесат однапред пред стоката да ја подготват во контејнер,
- стоката да ја подготват во контејнери или слично со поединечно проверување заверено со печат отпорен на неовластено ракување и
- веднаш да ја известат полицијата за секоја околноста која укажува на сомнеж на неовластен промет.

VII. НАМЕНА ЗА НАУЧНИ И ПОЛИЦИСКИ ЦЕЛИ

Член 67

Медицинско или научно истражување

Установите кои вршат медицинско-истражувачка или научно-истражувачка дејност дозволено е да одгледуваат, произведуваат, набавуваат, увезуваат, поседуваат и употребуваат супстанции и растенија класифицирани во листите I, II и III и нивни препарати со цел за медицинско или научно истражување и во количини потребни за таа цел, ако за тоа имаат дозвола од Бирото за лекови.

Установите од ставот 1 на овој член се должни да водат евиденција за количината на супстанции, растенијата и препаратите кои ги одгледуваат, произведуваат, набавуваат, увезуваат, употребуваат, поседуваат и уништуваат.

Во евиденцијата од ставот 2 на овој член се внесуваат датумите на вршење на работата од ставот 2 на овој член, како и имињата на добавувачите.

Установите од ставот 1 на овој член доставуваат до Бирото за лекови годишни извештаи за употребените или уништените количини на супстанции, растенија и препарати, како и за количините кои се држат на залиха.

Евиденцијата од ставот 2 на овој член се чува пет години.

Член 68

Наставна, стручна и судско-медицинска намена

Бирото за лекови може да дозволи поседување на примероци на супстанции и растенија класифицирани во листите I, II и III, како и нивни препарати во количини неопходни за вршење на наставната и стручно-образовната дејност, како и дејноста на судска медицина и анализа, дресирање на животни за откривање на опојните дроги на правни и физички лица кои вршат таква дејност.

Член 69

Поседување при вршење на полициска работа

Полицискиот службеник може, заради откривање на кривично дело и сторител, да поседува супстанции и растенија класифицирани во листите I, II и III и нивни препарати со цел на симулиран откуп и надзор на испорака во согласност со закон.

VIII. НАМАЛУВАЊЕ НА ПОБАРУВАЧКАТА НА ДРОГИ**A. ПРЕВЕНЦИЈА**

Член 70

Активности за превенција

Превентивата на употреба на дрога и психотропна супстанција се состои од активности за унапредување на менталното здравје, унапредување на здрав начин на живот, информирање за опасностите од употреба на супстанции што создаваат зависност и се штетни за здравјето и лекување и социјална реинтеграција на лицата кои злоупотребуваат опојни дроги, психотропни супстанции или прекурзори.

Активностите за превентива на злоупотребата на дрога во областите на образованието и воспитувањето, здравствената заштита и социјалната заштита ги врши Министерството за здравство, Министерството за труд и социјална политика и Министерството за образование и наука.

Член 71

Обврски на родителите, наставниците и други лица

Родителите, посвоителите, старателите, наставниците, воспитувачите здравствените работници, работниците во социјалната заштита, работодавачите и спортските работници се должни и одговорни да преземат мерки потребни за превенција и сузбивање на злоупотреба на опојните дроги и психотропни супстанции кај децата и младината во согласност со овој закон.

Член 72

Активности во воспитно-образовните установи

Владата на Република Македонија донесува програма за превентива на употребата на опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори во воспитно-образовните институции, по предлог на Меѓуресорската комисија.

Министерството за образование и наука, на почетокот на секоја учебна година, објавува упатства за унапредување и координирање на воспитните и образовните активности во врска со штетноста од употребата на опојните дроги и психотропните супстанции врз здравјето, учењето и развојот на децата и младите.

Активностите од ставот 1 на овој член се одвиваат преку редовната училишна програма во рамките на одделни наставни предмети.

Член 73

Со цел за сузбивање на неовластена употреба и промет на опојни дроги, државните органи, органите на единиците на локалната самоуправа, воспитно-образовните установи, културните установи, здруженијата на граѓани, како и одговорните лица во тие органи, установи и здруженија, треба да ја известат полициската станица за лица кои на јавни места употребуваат дроги и психотропни супстанции.

Обврските од ставот 1 на овој член се однесуваат и на правни лица, одговорни лица во правни субјекти и физички лица кои вршат угостителска дејност или организираат културно-забавни приредби, спортски приредби, претстава или вршат туристичка или слична дејност.

Член 74**Забрана на изложување на лице на дејствување на опојна дрога**

Забрането е, освен за потребите на пропишаното лекување, да се изложуваат на опасност други лица на дејствување на опојна дрога со ставање на опојна дрога, растение или негов дел во храна, пијалак или на друг начин.

Б. ЛЕКУВАЊЕ И ГРИЖА ЗА ЗАВИСНИЦИТЕ И ПОВРЕМЕНИТЕ КОРИСНИЦИ НА ОПОЈНИ ДРОГИ**Член 75**

Лекување на зависниците и повремениите корисници на опојна дрога се врши во здравствени установи согласно со прописите од здравствената заштита.

Заради превенција на зависностите и спроведување на специфични постапки за ослободување од зависноста мерките и постапките за грижа на зависниците и повремениите корисници на опојни дроги се овластува Републичкиот центар за третман на болести на зависност од дрога и намалување на штети.

Член 76

Центрите за социјална работа откако ќе остварат контакт со пријавеното лице и со неговото семејство, ќе ги преземат сите мерки за негова социјална рехабилитација и евентуално упатување во соодветна здравствена установа.

Центрите за социјална работа остваруваат активности од ставот 1 на овој член согласно со нормите и стандардите определени од министерот за труд и социјална политика.

Член 77**Забрана на фрлање и оставање на игли и шприцеви**

Забрането е фрлање или оставање на употребени игли и шприцеви на местата кои не се посебно одредени за таа намена, во согласност со прописите за опасен отпад.

IX. ЕВИДЕНЦИЈА**Член 78****Евиденција за одгледување на растенија и располагање со опојна дрога**

Евиденцијата за одгледување на растенија од кои може да се добие опојна дрога за производство, вид и количина, чување, продажба, преработка, предавање или ставање во промет или кое било располагање со опојната дрога или психотропната супстанција се должни да ја водат правни и физички лица кои ја вршат таа работа врз основа на овој закон.

Податоците од ставот 1 на овој член се доставуваат на државниот орган кој ја издал дозволата за вршење на дејност или одобрението за вршење дејност, во рокви пропишани со овој закон, но најмалку еднаш годишно.

Формата и содржината на евиденцијата од ставот 1 на овој член, како и начинот на доставување на податоците ги пропишува министерот за здравство во согласност со министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 79**Центар за следење на дрога и зависности од дрога**

Владата на Република Македонија формира Центар за следење на дрога и зависности од дрога како координативно тело за спроведување на активностите за следење на опојни дроги и зависности.

Центарот од ставот 1 на овој член има задача да ги следи и евалуира податоците од три основни полиња на дејствување:

- здравствено поле во кои се опфатени петте епидемиолошки здравствени индикатори: преваленца (распространетост) на користење на дрога кај општата популација; проблематични корисници на дрога (според стандардите на Европскиот центар за дрога и зависности од дрога - ЕМЦЦДА); третман; смртност поврзана со дрога и инфективни заболувања поврзани со употреба на дрога,

- полициски податоци како индикатори за дрога и
- царински податоци како индикатори за дрога.

X. ПОСТАПКА СО ОДЗЕМЕНИТЕ ОПОЈНИ ДРОГИ И РАСТЕНИЈА**Член 80****Предавање или уништување**

Опојната дрога, психотропните супстанции, растенијата од кои може да се добие опојна дрога одземени врз основа на овој закон или друг закон кои можат законски да се употребат како суровина или на друг начин, ќе бидат предадени на правно лице кое има дозвола за производство или промет на супстанции класифицирани во листите II и III на начин предвиден со одредбите на овој закон.

Опојната дрога, психотропните супстанции и растенија од кои може да се добие опојна дрога класифицирани во Листата I, а одземени врз основа на овој закон или друг закон можат да бидат наменети за научни, медицински и полициски цели согласно со одредбите на овој закон.

Средствата остварени со продажба од ставот 1 на овој член се приход на Буџетот на Република Македонија со намена за спроведување на мерки за сузбивање на злоупотреба на опојни дроги и за спроведување на меѓународни обврски на Република Македонија.

Ако опојната дрога, психотропната супстанција или растението од кое може да се добие опојна дрога не можат законски да се употребат, се уништуваат.

Одлуките од ставовите 1 и 2 на овој член ги донесува надлежниот државен орган кој ги одзел опојните дроги, психотропните супстанции, растенијата или деловите на растенија од кои може да се добие опојна дрога, по претходно мислење од Бирото за лекови.

Државните органи од ставот 5 на овој член се должни да водат евиденција за видот и количината на одземените дроги, психотропните супстанции и растенија од кои може да се добие опојна дрога, како и за правните лица од ставот 1 на овој член на кој им се предадени опојните дроги, психотропните супстанции и растенијата и за висината на надоместокот.

Податоците од евиденција од ставот 6 на овој член се доставуваат на Бирото за лекови, најмалку еднаш годишно.

Член 81

Комисија која присуствува при уништување

Уништувањето на опојните дроги, психотропните супстанции и растенијата од кои може да се добие опојна дрога се врши пред комисија составена од пет члена кои ги определува министерот за здравство по предлог на надлежните органи на државната управа.

Комисија од ставот 1 на овој член е составена од претставници на Меѓуресорската комисија, Министерството за внатрешни работи, Министерството за правда, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Бирото за лекови.

Комисијата од ставот 1 на овој член до министерот за здравство поднесува тримесечен извештај за својата работа.

Член 82

Подзаконски акт за чување, постапување и уништување на одземената опојна дрога, психотропна супстанција и растение од кое може да се добие опојна дрога

Министерот за здравство го пропишува начинот на чување, постапување и уништување на одземената опојна дрога, психотропна супстанција и растение од кое може да се добие опојна дрога.

Член 83

Финансиски средства за уништување

Финансиските средства за уништување на опојната дрога, психотропната супстанција и растение од кое може да се добие опојна дрога се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

XI. НАДЗОР

Член 84

Одговорни органи и инспекции

Надзорот над спроведување на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон ги вршат Министерството за здравство, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, Министерството за економија, Министерството за внатрешни работи, Министерството за труд и социјална политика, Министерството за финансии и други органи на државната управа во рамките на своите надлежности пропишани со овој закон и друг закон.

Член 85

Инспекциски надзор

Инспекцискиот надзор на спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон го врши Државниот санитарен и здравствен инспекторат и фармацевтските инспектори од Бирото за лекови.

Инспекцискиот надзор над полињата засеани со афион, производството на семенски материјал од афион, производството на афион на полето, пред и по жетва, како и на откупот на афионовата слама го врши Државниот инспекторат за земјоделство.

Инспекцискиот надзор над уништувањето на опојните дроги и психотропните супстанции во поглед на заштита на животната средина од можни несакани дејства го врши Државниот инспекторат за животна средина.

Член 86

Земање мостри

Државните санитарни и здравствени и фармацевтските инспектори можат да земат мостри од класифицирани супстанции од листите II и III без надоместок на нивната вредност, со цел проверка на идентитетот и квалитетот.

Анализите на мострите земени од инспекторите се вршат во лабораторијата од членот 22 став 7 на овој закон и акредитирани лаборатории овластени од министерот за здравство.

Акредитацијата на лабораториите се врши согласно со прописите за акредитација.

Член 87

Мерки од инспекциски надзор

При вршење на инспекцискиот надзор, инспекторот од членот 86 на овој закон, во рамките на своите овластувања, има право и должност да:

- забрани производство и промет на класифицирани супстанции од листите II и III, ако не се исполнети условите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон,

- забрани производството и прометот на класифицирани супстанции од листите II и III и ако постои непосредна опасност по здравјето на луѓето и околината,

- забрани производство или промет на класифицирани супстанции од листите II и III и

- нареди и други мерки и определи рокови за нивно извршување заради усогласување на работата на правните лица со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 88

За извршениот инспекциски надзор, добиените податоци и констатираната фактичка состојба, инспекторот е должен да состави записник.

Доколку инспекторот утврди дека не се применуваат законите, прописите и другите акти, донесува решение со кое се наредува извршување на определени мерки во одреден рок кој го определува инспекторот.

Инспекторот е должен да достави примерок од записникот и решението на странката кај која е извршен инспекцискиот надзор.

Член 89

Инспекторот со решение ги определува мерките за кои е овластен, согласно со прописите за општа управна постапка и овој закон.

По жалбата против решението на инспекторот во втор степен решава министерот за здравство.

Жалбата по решението не го одлага неговото извршување.

Член 90

Кога инспекторот од членот 87 на овој закон при вршење на инспекцискиот надзор ќе утврди дека со повреда на законот или повреда на поблискиот пропис е сторен прекршок или кривично дело, е должен без одлагање да поднесе барање за покренување на прекршочна постапка, односно пријава за кривично дело до надлежниот суд.

Член 91

Во вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторите постапуваат според одредбите на Законот за општата управна постапка, освен кога тоа поинаку е определено со овој закон.

XII. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 92

Глоба во износ од 15.000 до 30.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правно лице, ако:

1) одгледува растенија од кои може да се добие опојна дрога, производство, врши промет и поседува опојни дроги, психотропни супстанции и растенија од кои може да се добие опојна дрога, освен под услови и со цел утврдени во овој закон (член 4 став 1);

2) поседува средства за производство на опојни дроги спротивно на условите и целта утврдени со овој закон (член 4 став 2);

3) употребува опојни дроги и психотропни супстанции спротивно на условите утврдени со овој закон (член 4 став 3);

4) директно или индиректно рекламира производство, промет, поседување и употреба на опојни дроги и психотропни супстанции на кој било друг начин освен во научни и стручни изданија (член 4 став 4);

5) не постапи по решението на надлежниот инспектор (член 88 став 1);

6) не дозволи на надлежниот инспектор да земе моистри (член 86 став 1);

7) одгледува, произведува, врши промет, поседува и употребува супстанции и растенија класифицирани во Листата I и нивни препарати освен во медицински или научни истражувања или во судско-медицински, наставни или полициски намени (член 24 став 1);

8) одгледува, произведува и врши промет на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III и нивни препарати на лица кои не се овластени за таа дејност и/или со опрема и простории кои не се посебно одобрени за таа намена, освен за медицинска, научно-истражувачка или судско-медицинска, наставна или полициска намена (член 25 став 1);

9) поседува и употребува супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, како и нивни препарати без дозвола издадена согласно со овој или друг закон (член 25 став 2);

10) поседува и употребува препарати кои содржат две или повеќе супстанции (член 26 став 1);

11) одгледува афион за намена и под услови спротивни со одредбите на овој закон (членовите 28 став 1 и 29 став 2);

12) не ги пријави површините под афион или истите не ги пријави во предвидениот рок, произведува опојни дроги и врши промет со опојни дроги спротивно на условите утврдени со овој закон (член 29 ставови 1, 2 и 4);

13) не ги пријави површините на кои одгледува афион наменет за научни цели (член 29 став 3);

14) врши откуп на афион за производство на опојни дроги, не е регистриран и нема одобрение, или не достави извештај во рок најдоцна до пет месеца по извршената жетва (член 29 став 4) и во рок од четири месеца по завршување на жетвата не го предаде целокупниот род, односно сите количини на делови на афион кои служат за производство на опојни дроги, односно од одгледувачот на афион не ги откупи сите произведени количини на афионова слама во рок од четири месеца (член 29 став 6);

15) не ги известува Министерството за внатрешни работи и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за секоја состојба која укажува на сом-

неж дека афионот или делови на афионот се употребени или би можеле да бидат употребени за производство на опојни дроги (член 29 став 7);

16) произведува и става во промет супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, како и нивни препарати без дозвола (член 31 став 1);

17) работи спротивно на дозволата за работа (член 32 ставови 3 и 4);

18) врши производство и промет на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III на опрема и простории одобрени за таа цел и без посебна дозвола (член 33 ставови I и 3);

19) не поднесе ново барање за обновување на дозволите од членовите 32 и 33 на овој закон шест месеца пред истекот на рокот на важење на дозволите (член 34 став 3);

20) поседува супстанции и растенија класифицирани во листите I, II и III во поголеми количини од потребните за нормално одвивање на процесот на работа (член 35 став 1) или од количината определена од Бирото за лекови (член 35 став 2) или од годишното одобрение (член 36);

21) врши увоз, извоз и транзит на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, како и нивни препарати без дозвола за производство и промет (член 37);

22) врши увоз и извоз без посебна дозвола (член 38 став 1);

23) става во промет не супстанции класифицирани во листите II и III, како и нивните препарати спротивно на членот 39 од овој закон;

24) не го завери регистарот од членот 40 став 5 на овој закон;

25) издава лекови кои содржат опојна дрога, психотропна супстанција или прекурзор на малолетни лица и на лица кои покажуваат знаци за душевно растројство (член 42);

26) не преземе мерки за да спречи злоупотреба на лекови наведени во листите II и III (член 43 став 3);

27) врши промет на големо или мало спротивно на членот 44 од овој закон;

28) продава, купува, пренесува или на друг начин става во промет супстанции и растенија класифицирани во листите II и III на територијата на Република Македонија на правни лица кои не се овластени за производство, промет или набавка и поседување на тие супстанции и растенија (член 48);

29) увезува и извезува или пренесува супстанции и растенијата класифицирани во листите II и III без дозвола од Бирото за лекови (член 49 став 1);

30) врши увоз и/или извоз на пратки на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, како и нивни препарати по пат на пошта, на сметка на странка различна од странката која е наведена во дозволата за извоз (член 54 став 1);

31) врши увоз или извоз на пратки на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III, како и нивни препарати спротивно на членот 54 ставови 2, 3 и 4 од овој закон;

32) врши транзит на супстанции класифицирани во листите II и III, како и нивни препарати спротивно на членот 56 став 1 од овој закон;

33) врши насочување на пратката која е во транзит низ Република Македонија до одредена дестинација различна од наведената во дозвола за извоз (член 56 став 2);

34) не внимава во текот на транзитот за природата (физичко, хемиски и микробиолошки особини) на супстанцијата или растението да не биде изменето или да не бидат изложени на влијанија кои би можеле да ја изменат нивната природа, како и не внимава на оригиналното пакување и печатот да не бидат изменети (член 56 став 4);

35) врши производство или промет на супстанции и растенија класифицирани во листите II и III на несоодветна опрема за производство, складирање, чување и издавање на опојни дроги и психотропни супстанции (член 61 точка 1);

36) не ги чува опојните дроги и психотропните супстанции во посебни простории за складирање или во сефови со посебен клуч на места во кои неовластени лица немаат пристап (членови 61 точка 2 и 62 став 1);

37) не води евиденција за опојните дроги и психотропните супстанции во книга заверена од Бирото за лекови (член 61 точка 3);

38) клучевите на просториите или сефовите каде што се држат опојните дроги и психотропните супстанции не се кај лицето од членот 62 став 2 на овој закон;

39) не го евидентира во времето кога се врши секој увоз, извоз, превоз, купување, продажба или кое било друго располагање со супстанции и растенија класифицирани во листите II и III и/или не ја чува евиденцијата најмалку пет години (член 63 ставови 1 и 2);

40) не доставува извештаи и процена за потребите за наредната година од членот 64 на овој закон;

41) не постапува согласно со членот 65 од овој закон;

42) не постапува согласно со членот 66 од овој закон;

43) одгледува, произведува, набавува, увезува, поседува и употребува супстанции и растенија класифицирани во листите I, II и III и нивни препарати со цел за медицинско или научно истражување и во количини потребни за таа цел без дозвола (член 67 став 1);

44) не води евиденција за количината на супстанциите, растенијата и препаратите кои ги одгледува, произведува, набавува, увезува, употребува, поседува и уништува и/или не ја води и чува евиденцијата согласно со членот 67 ставови 3, 4 и 6 од овој закон;

45) не доставува годишни извештаи за употребени или уништените количини на супстанции, растенија и препарати, како и за количините кои се држат на залиха (член 67 став 5);

46) поседува примероци на супстанции и растенија класифицирани во листите I, II и III, како и нивни препарати во количини поголеми од неопходните за вршење на наставната и стручно-образовната дејност, како и дејноста на судска медицина и анализа и дресирање на животни за откривање на опојни дроги без дозвола (член 68);

47) изложи на опасност други лица на дејствување на опојна дрога со ставање на опојна дрога, растение или негов дел во храна, пијалак или на друг начин (член 75);

48) фрла или остава употребени игли и шприцеви на местата кои не се посебно одредени за таа намена (член 78) и

49) не води евиденција согласно со членовите 29 став 4 и 79 од овој закон.

Покрај глобата од ставот 1 на овој член на правното лице може да му се изрече и прекршочна санкција на привремена забрана за вршење на дејност. Траењето на забраната не може да биде пократко од шест месеца, ниту подолго од пет години.

За прекршокот од ставот 1 на овој член глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече и на одговорното лице во правното лице.

Покрај глобата од ставот 3 на овој член на одговорното лице во правното лице, за дејствијата од ставот 1 на овој член ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на должност. Траењето на забраната не може да биде пократко од една година, ниту подолго од четири години.

За прекршокот од ставот 1 на овој член глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече и на физичкото лице во правното лице.

Член 93

Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на физичко лице, ако:

1) одгледува афион за намена и под услови спротивни со одредбите на овој закон (членови 28 став 1 и 29 ставови 1 и 2);

2) во рок од четири месеца по завршување на жетвата не го предаде целокупниот род, односно сите количини на делови на афион кои служат за производство на опојни дроги (член 29 став 6);

3) не ги извести Министерството за внатрешни работи и надлежниот орган на управата (инспекција) за секоја состојба која укажува на сомнеж дека афионот или делови на афионот се употребени или би можеле да бидат употребени за производство на опојни дроги (член 29 став 7);

4) не ги пријави површините за производство на афион во рок најдоцна 15 дена по сеидбата (член 29 став 2);

5) изложи на опасност други лица на дејствување на опојна дрога со ставање на опојна дрога, растение или негов дел во храна, пијалак или на друг начин (член 75);

6) не ги преземе сите мерки за да спречи злоупотреба на лекови наведени во листите II и III и не води регистар за влез и излез на лековите за кои е одговорен (член 43 ставови 8 и 9) и

7) поседува лек кој содржи психотропни супстанции класифицирани во листите II и III без медицинска документација и во количина поголема од утврдената со членот 45 ставови 1 и 2 од овој закон.

Член 94

На правни или физички лица може да му се изрече посебна прекршочна мерка конфискација на имот и имотна корист прибавени со прекршокот од членовите 92 и 93 на овој закон, согласно со Законот за прекршоците.

Член 95

Прекршочната постапка за прекршоците предвидени со овој закон ја води надлежниот суд.

Пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка за прекршоците предвидени со овој закон Министерството за здравство води постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.

XIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 96

Правните лица кои вршат производство и промет на опојни дроги се должни да го усогласат своето работење согласно со одредбите на овој закон, во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 97

Министерот за здравство ќе овласти јавна здравствена установа што ќе ги врши работите на Центарот за третман и намалување на штети од злоупотреби на дроги во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 98

Меѓуресорската државна комисија за борба против недозволното производство, трговија и злоупотреба на дроги формирана пред денот на влегувањето во сила на овој закон продолжува да работи во постојниот состав до истекот на нивниот мандат.

Член 99

Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До донесувањето на прописите од ставот 1 на овој член ќе продолжат да се применуваат постојните подзаконски акти.

Член 100

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за определување органи за вршење одредени работи во областа на производството и прометот на опојни дроги ("Службен весник на СРМ" број 24/83) и престанува да се применува Законот за производство и промет на опојни дроги ("Службен лист на СФРЈ" број 13/91).

Член 101

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J PËR KONTROLLIN E DROGAVE NARKOTIKE DHE SUBSTANCIVE PSIKOTROPIKE

I. DISPOZITA TË PERGJITHSHME

Neni 1

Lenda e Ligjit

Me kete ligj rregullohen:

≠ kompetencat e organeve shteterore, kompetente për kontrollin e prodhimit dhe qarkullimit të drogave dehese dhe substancave psikotropike;

≠ masat për preventive të perdorimit dhe keqperdorimit të drogave dehese, substancave psikotropike, për mjekim, rehabilitim dhe reintegrим social të personave të varur nga drogat dehese dhe substancat psikotropike;

≠ klasifikimi i substancave dhe bimeve si droga dehese dhe substancia psikotropike dhe bimeve prej të cilave mund të fitohet droga dehese, sipas regjimit të ndalimit ose kontrollit, dhe sipas llojit dhe cilesive të tyre;

≠ dedikimi dhe kushtet e kultivimit të lejuar të bimeve, prej të cilave mund të fitohet droga dehese, gjegjesisht kushtet e prodhimit, qarkullimit të drogave dehese, substancave psikotropike dhe të bimeve, prej të cilave mund të fitohet droga dehese;

≠ mbikeqyrja e kultivimit të bimeve prej të cilave mund të fitohet droga dehese, si dhe e prodhimit, qarkullimit dhe posedimit të drogues dehese, substancave psikotropike, bimeve prej të cilave mund të fitohet droga dehese dhe

≠ masat për mposhtjen e keqperdorimit të drogave dehese dhe substancave psikotropike.

Neni 2

Qellimi i Ligjit

Qellimet e ketij ligji jane:

- pengimi dhe mposhtja e keqperdorimit të drogave dehese dhe substancave psikotropike;

- pengimi i prodhimit dhe qarkullimit të palejuar të drogave dehese, substancave psikotropike dhe bimeve prej të cilave mund të fitohet droga dehese, dhe substancave që mund të perdoren për prodhimin e drogave dehese ose substancave psikotropike dhe

- mbrojtja e jetes dhe e shendetit të njerezve dhe kontrolli i drogave dehese dhe substancave psikotropike.

Neni 3

Kuptimi i nocioneve

Nocionet e vecanta të perdorura në kete ligj e kane kuptimin si vijon:

1. "**Kashte afioni**" jane të gjitha pjeset e bimes (pervec fares) së afionit, pas kositjes.

2. "**EMCDDA**" eshte Qendra Evropiane për percjelljen e droges dhe varesive nga droga, me seli të perhershme në Lisbonë, Portugali.

3. "**Dergese e kontrolluar**" eshte teknika e hetimit me të cilen dergesave të dyshimta ose të paligjshme të drogave narkotike ose substancave psikotropike, u mundesohet që të transportohen, të hyjne ose të dalin neper territorin e më teper vendeve, me njohurine dhe mbikeqyrjen e organeve të tyre kompetente, me qellim që të identifikohen personat e perfshire në kryerjen e veprimeve ilegale.

4. "**Substanca të kontrolluara**" jane substancat dhe preparatet që i permbajne të njejtat, ose të cilat sipas cilesive kimike dhe formuleve strukturore si dhe karakteristikave të tjera teknike, perkojne me ato, ndersa gjenden në listat e Kombeve të Bashkuara nga viti 1961, 1972 dhe 1988.

5. "**Konventa nderkombetare për kontrollin e droges**" jane Konventa unike për drogat narkotike nga viti 1961 me protokollin nga viti 1972, Konventa për substancia psikotropike nga viti 1971 dhe Konventa e Kombeve të Bashkuara kunder tregtise së paligjshme me droga narkotike dhe substancia psikotropike nga viti 1989.

6. "**Zvogelim i demit**" jane aktivitetet qellimi i të cilave eshte zvogelimi i demit nga keqperdorimi i droges, permes kembimit të spermes sterile për injektim, distribuimit të prezervativeve, dhenies së informatave për seks të sigurt dhe punes me popullaten e fshehte (puna në terren), me qellim të motivimit të qytetareve për mjekim.

7. "**Droge narkotike**" eshte secila substance me prejardhje natyrore ose artificiale që eshte e radhitur në listen e drogave dehese, në pajtim me konventat nderkombetare për kontrollin e drogave dehese, ose në baze të vendimit të organit kompetent. Droga narkotike perfshin edhe substancia psikotropike, që jane të radhitura në listen e substancave psikotropike, nese nuk jane permendur në menyre të vecante.

8. "**Kultivim i bimeve**" eshte mbjellja, mbeltimi, kultivimi ose korrja e bimeve, ose në menyre tjetër marrja e pjeseve të bimeve, prej të cilave mund të fitohet droga dehese.

9. "**Konfiskim**" eshte marrja e perhershme e pronesisë me urdherese të gjyqit, ose të organit tjetër kompetent.

10. "**Substanca psikotropike**" eshte secila substance me prejardhje natyrore ose artificiale që eshte e radhitur në listen e substancave psikotropike, në pajtim me konventat nderkombetare për kontrollin e drogave dehese dhe/ose në baze të vendimit të organit kompetent.

11. "**Prekurzor**" eshte secila substance natyrore ose artificiale që mund të perdoret në prodhimin e drogave dehese dhe që eshte e radhitur në listen e prekurzoreve, në pajtim me konventat nderkombetare për kontrollin e drogave dehese dhe/ose në baze të vendimit të organit kompetent në Republikën e Maqedonisë.

12. "**Preparat**" eshte tretje ose perberje, në gjendje të ngurte ose të lenget, ose në cfaredo forme tjetër fizike, që permban droge dehese, substance psikotropike ose bime prej së ciles mund të fitohet droga dehese.

13. "**Prodhim**" eshte pergatitja, perpunimi, perzierja, pastrimi, prodhimi dhe secili aktivitet tjetër, me të cilin fitohet ose me të cilin kontribuohet për fitimin e drogues dehese, substancave psikotropike ose të preparatit të tyre.

14. "**Qarkullim**" eshte secila menyre e leshimit në qarkullim të drogues dehese, substancave psikotropike, bimes, pjeses së bimes, siç jane importi, eksporti, transitimi, furnizimi, blerja, shitja, nderrimi, bartja, magazinimi, leshimi i recetes e ngjashem.

15. **“Posedim”** është pronesia e droges dehese, substances psikotropike ose bimes.

16. **“Konsumues i herepashershem i droges dehese”** është personi i cili në menyre të njehershme ose here pas here merr droga dehese, dhe te i cili ende nuk është zhvilluar gjendja e varesise.

17. **“Ndhime të varurve dhe konsumuesve të herepashershem të droges dehese”** është ndihma e marrjes së masave mjekesore dhe masave të ndihmes sociale, siç janë rehabilitimi psiko – social, keshillimi dhe risocializimi i të varurve nga drogat dehese.

18. **“Preventiva e keqperdorimit të drogave dhe substancave psikotropike”** perbehet nga një varg masash dhe aktivitetesh për pengimin e perdorimit dhe keqperdorimit të drogave, substancave psikotropike dhe prekurzoreve (preventiva primare), zbulimi i hershem i keqperdorimit të drogave, substancave psikotropike, dhe mjekimi i të semurit dhe familjes së tij (preventiva sekondare) dhe zvogelimi e menjanimi i efekteve të demshme, nga keqperdorimi i drogave ose substancave psikotropike në shendetin dhe sjelljen e të semurit (preventiva terciare).

19. **“Konfiskim i perkohshem”** është ndalimi i perkohshem i transferit, konvertimit, disponimit ose bartjes së pronesise, ose mbikeqyrjes së perkohshme ose kontrollit të pronesise, në baze të urdheresës së leshuar nga gjyqi ose nga organi tjetër kompetent.

20. **“Hyrje”** është secila pronesi e fituar në menyre të drejtperdrejte ose të tertorte, me kryerjen e kundervajtjeve të percaktuara me kete ligj.

21. **“Bime nga të cilat mund të fitohet droga dehese”** (në tekstin e metejme: “bima”) është secila bime prej së ciles mund të fitohet droga dehese, e që është e radhitur në listen e atyre bimeve, në pajtim me konventat nderkombetare për kontrollin e drogave dehese, ose në baze të vendimit të organit kompetent, si dhe pjesa e bimes së atille që mund të perdoret për fitimin e droges dehese.

22. **“Rehabilitim”** janë aktivitetet qellimi i të cilave, është që personi sherohet dhe pushon me keqperdorimin e droges ose substances psikotropike, që t’i kthehen aftesite e tjera trupore dhe psikologjike. Ka dy qellime: ndryshimin e sjelljes dhe stilit të jeteses së personit që ka keqperdorur droge ose substance psikotropike, dhe i dyti aftesimin për pune.

23. **“Furnizim”** është dhenia dhe ndarja e drogave dehese ose substancave psikotropike.

24. **“Substanca”** janë drogat dehese, substancat psikotropike dhe prekurzoret, të radhitur në listen e drogave dehese, substancave psikotropike dhe prekurzoreve, e nën pajtim me konventat nderkombetare për kontrollin e drogave dehese dhe/ose në baze të vendimit të organit kompetent të Republikës së Maqedonise.

25. **“Mjet për prodhimin e droges dehese”** është aparati ose sendi tjetër, i cili është i dedikuar ose i perdorur për perfitimin e droges dehese ose substances psikotropike.

26. **“Varesi”** është gjendja e nevojës së paperballueshme psikike ose fizike, për perdorimin e droges dehese.

27. **“I varur nga drogat dehese”** është personi që me perdorimin e droges dehese, ka arritur në gjendje të varesise.

28. **“Keqperdorim i drogave dehese ose perdorim i palejueshem i drogave dehese”** është kultivimi i bimeve prej të cilave mund të perfitohet droga dehese, posedimi i mjeteve për prodhimin e drogave dehese, prodhimi, qarkullimi dhe posedimi i drogave dehese, substancave psikotropike, bimeve ose pjeseve të bimeve prej të cilave mund të perfitohet droga dehese në kundërshtim me dispozitat e ketij ligji, si dhe perdorimi i drogave dehese jashte indikatorëve terapeutike, në doza jashte mase ose gjate kohes që nuk është e perfshire me terapi.

29. **“INCB”** është bordi nderkombetar për kontrollin e drogave, i cili është trup i pavarur i Kombeve të Bashkuara, që ka rolin që ta kryeje monitorimin dhe implementimin e konventave për kontrollin e drogave, nga ana e vendeve anetare të Organizates së Kombeve të Bashkuara. Selia e perhershme e INCB-së është Vjena, Austri.

30. **“UNODC”** është trup i Kombeve të Bashkuara me aktivitete në fushen e pengimit të krimit, të lidhur me drogen.

Neni 4

Ndalimet me perjashtim të prekurzoreve

Ndalohet kultivimi i bimeve prej të cilave mund të fitohet droga dehese, si dhe prodhimi, qarkullimi dhe posedimi i drogave dehese, substancave psikotropike dhe bimeve prej të cilave mund të fitohet droga dehese, pervec në kushte dhe me qellim të percaktuara me kete ligj.

Ndalohet posedimi i mjeteve për prodhimin e drogave dehese, pervec në kushte dhe me qellim që janë të percaktuara me kete ligj.

Ndalohet perdorimi i drogave dhe substancave psikotropike, pervec në kushte të percaktuara me kete ligj dhe dispozitat nga sfera e shendetesise dhe veterinarise.

Ndalohet reklamimi i drejtperdrejte ose i tertorte i prodhimit, qarkullimit, posedimit dhe perdorimit të drogave dehese dhe substancave psikotropike, si dhe reklamimi i drogave dehese dhe substancave psikotropike, në cfaredo menyre tjetër, pervec në publikimet shkencore dhe profesionale, të dedikuara për shkencetaret ose personat profesionale në sferen e shendetesise.

Neni 5

Konfiskimi i drogave dehese, substancave psikotropike dhe bimeve nga të cilat mund të perfitohet droga dehese

Droga dehese, substanca psikotropike dhe bima prej së ciles mund të fitohet droga dehese do të konfiskohet, nese kultivohet, prodhohet, leshohet në qarkullim ose gjendet në qarkullim, ose posedohet në kundërshtim me dispozitat e ketij ligji dhe dispozitat e miratuara në baze të ketij ligji.

II. KOORDINIMI I AKTIVITETEVE

A. INSTITUCIONET KOMPETENTE PËR REALIZIMIN E AKTIVITETEVE

Neni 6

Komisioni nderdikasterial

Qeveria e Republikës së Maqedonise e formon Komisionin shtetëror nderdikasterial, për lufte kunder prodhimit, tregtise dhe keqperdorimit të palejueshem të drogave (në tekstin e metejme: Komisioni nderdikasterial).

Punet profesionale dhe administrative lidhur me punen e Komisionit nderdikasterial, i kryen Byroja e barnave.

Neni 7

Perberja e Komisionit nderdikasterial

Komisionin nderdikasterial e perbejne perfaqesues të Ministrive të Drejtesise, të Puneve të Brendshme, të Shendetesise, Vetadministrimit Lokal, Mjedisit Jetesor dhe Planifikimit Hapesinor, Puneve të Jashtme, Arsimit dhe Shkences, Punes dhe Politikës Sociale, Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise Ujore, Financave, Drejtorise Doganore dhe Agjencise së Rinise dhe Sportit.

Neni 8

Fusheveprimi i Komisionit nderdikasterial

Komisioni nderdikasterial i kryen punet si vijojne:
1) shqyrton ceshtje dhe jep rekomandime dhe propozime për zbatimin e konventave nderkombetare në kontrollin e drogave dehese, dhe dispozitave dhe mekanizmave të tjera për veprim;

2) e zhvillon dhe kujdeset për teresine dhe zbatimin sistematik të strategjise së mbikeqyrjes ndaj drogave dehese, pengimit dhe mposhtjes së keqperdorimit të drogave dehese;

3) promovon veprim preventiv dhe njoftim publik, për perdorimin e demshem të drogave dehese;

4) e vendos sistemin e grumbullimit të të dhenave për natyren dhe përhapjen e dukurise së keqperdorimit të drogave dehese në Republikën e Maqedonise, dhe sistemin e perpunimit të tyre;

5) i koordinon dhe u ofron perkrahje, aktivitetete të njesive të vetadministrimit lokal;

6) shqyrton ligje dhe dispozita të tjera, si dhe mekanizma të tjera të veprimit, lidhur me problematiken e keqperdorimit dhe perdorimit të demshem të drogave dehese;

7) ofron orientime për zbatimin e konventave nderkombetare, në kontrollin e drogave dehese;

8) prezantimin në organizatat nderkombetare dhe dorezimin e njoftimeve dhe të dhenave, në pajtim me konventat nderkombetare për kontrollin e drogave dehese, si dhe kujdesin për mbajtjen e komunikimit të rregullt me trupat dhe sherbimet profesionale vendore dhe të huaja;

9) paraqitjen e raportit për situaten aktuale dhe tendencen në Republikën e Maqedonise, në sferen e ofertes dhe kerkeses për drogat dehese, me propozim perkates për veprimin e organeve shtetore dhe

10) kryen edhe pune të tjera, që do t'ia besojë Qeveria e Republikës së Maqedonise;

Neni 9

Njesite rajonale

Vendosen njesi rajonale për realizimin e aktiviteteteve, për pengimin dhe mposhtjen e keqperdorimit të drogave dehese dhe substancave psikotropike, si vijojne:

1) rajoni i Pellagonise (Resnje, Manastir, Prilep, Krusheve, Demir Hisar);

2) rajoni i Vardarit (Veles, Gradsko, Kavadar, Negotine, Demir Kapi);

3) rajoni verilindor (Kratove, Kumanove, Kriva Pallanke);

4) rajoni jugperendimor (Oher, Struge, Diber, Kercove, Makedonski Brod);

5) rajoni i Shkupit;

6) rajoni juglindor (Gjevgjeli, Strumice, Dojran, Valandove, Radovish);

7) rajoni i Pollogut (Tetove, Gostivar, Hanet e Mavroves);

8) rajoni lindor (Shtip, Kocan, Probishtip, Pehceve, Makedonska Kamenice, Sveti Nikolle, Berove, Dellceve, Vinice) dhe

9) qendra rajonale e institucioneve ndeshkuese permi-resuese dhe edukative – Shkup.

Në njesite rajonale nga paragrafi 1 i ketij neni, formohen grupet punuese, që do të realizojne aktivitetete të caktuara për pengimin dhe mposhtjen e keqperdorimit të drogave dehese dhe substancave psikotropike, për rajonet për të cilat jane formuar.

Neni 10

Kompetencat e Ministrise së Shendetesise

Ministria e Shendetesise i kryen punet si vijojne:

- realizon kontroll ndaj prodhimit dhe qarkullimit me droga dehese, substanca psikotropike dhe prekurzore;

- bashkepunon me organet e tjera shtetore kompetente, me qellim që të siguroje realizimin e obligimeve që dalin nga marreveshjet e ratifikuara nderkombetare, nga sfera e kontrollit të drogave dehese, substancave psikotropike dhe prekurzoreve;

- dorezon raporte në organet e organizatave kompetente nderkombetare, për importin dhe eksportin e drogave dehese, substancave psikotropike dhe prekurzoreve, në pajtim me obligimet që dalin nga konventat nderkombetare për kontrollin e droges;

- bashkepunon me institucionet e arsimit siperor, institucionet që kryejne pune shkencore hulumtuese, me institucionet që kryejne pune juridike, psikologjike, sociale, edukative, informative dhe mjekesore, si dhe me shoqatat e qytetareve, bashkesite fetare dhe grupet religjioze, ndersa ka të beje me preventiven, mjekimin, rehabilitimin dhe riintegrimin social të personave që keqperdorin droga dehese, substanca psikotropike dhe prekurzore;

- i planifikon aktivitetet për hulumtime në sferen e farmakologjise, toksikologjise, mjekesise, psikologjise, rehabilitimit, mbrojtjes sociale, arsimit dhe legjislatures, që kanë të bejne me preventiven, mjekimin, rehabilitimin dhe riintegrimin social të personave që keqperdorin droga dehese, substanca psikotropike dhe prekurzore;

- e autorizon insitucionin shendetesor i cili në Republikën e Maqedonise do të mbaje regjistrin qendror, të personave që keqperdorin ose jane të varur nga droga dehese, substanca psikotropike ose prekurzori;

- e autorizon institucionin shendetesor i cili në Republikën e Maqedonise do ta kryeje diagnostikimin dhe terapine e personave që keqperdorin, ose jane të varur nga droga ose substanca psikotropike, dhe që jane HIV pozitive, ose jane të semure nga SIDA, dhe për ata tanime mban regjister të vecante;

- e informon opinionin për rreziket nga perdorimi i drogave dehese dhe substancave psikotropike dhe

- bashkepunon me organizatat dhe institucionet nderkombetare, me qellim të perparimit të aktiviteteteve të preventives, terapise dhe të rehabilitimit, në sferen e varesive nga drogat dehese, substancat psikotropike dhe prekurzoret.

Neni 11

Kompetencat e Ministrise së Puneve të Brendshme

Ministria e Puneve të Brendshme i kryen punet si vijojne:

- mban evidence për veprat e paraqitura ndeshkuese, lidhur me prodhimin, qarkullimin dhe tregtine e paligjshme me drogat dehese, substancat psikotropike dhe prekurzoret, dhe për atë rregullisht e së paku një here në vit, i njofton organet kompetente shtetore;

- mban evidence për drogat dehese, substancat psikotropike dhe prekurzoret të konfiskuar, si dhe për mjetet monetare, pajisjen dhe pronen të konfiskuar, që jane fituar me prodhimin dhe qarkullimin e paligjshem me droga dehese, substanca psikotropike dhe prekurzore;

- siguron të dhena statistikore të nevojshme për pergatitjen e raporteve nacionale dhe nderkombetare, që Republika e Maqedonise eshte e obliguar t'i dergoje në Zyren e Kombeve të Bashkuara për droge dhe krim (UNODC) dhe

- merr pjese në zbulimin dhe pengimin e prodhimit dhe qarkullimit të paligjshem me droga dehese, substanca psikotropike dhe prekurzore;

Neni 12

Kompetencat e Ministrise së Punes dhe Politikes Sociale

Ministria e Punes dhe Politikes Sociale, në bashkepunim me organet e tjera shtetore, i organizon aktivitetet për mbrojtje sociale të personave të varur nga droga.

Neni 13

Kompetencat e Ministrise së Drejtesise

Ministria e Drejtesise i kryen punet si vijojne:

- e kontrollon zbatimin e aktgjyqimeve lidhur me prodhimin dhe qarkullimin e paligjshem me droga dehese, substanca psikotropike dhe prekurzore dhe

- bashkepunon me organizatat dhe institucionet nderkombetare, në zbatimin e marreveshjeve nderkombetare të ratifikuara, për kontrollin e drogave dehese dhe substancave psikotropike.

Ministri i Shendetesise në pajtim me ministrin e Drejtesise dhe ministrin e Punes dhe Politikës Sociale, e percepton organizimin dhe punen e shërbimeve për mjekim dhe rehabilitim të personave të varur nga droga, në institucionet ndeshkuese përmiresuese dhe edukative përmiresuese.

Neni 14

Kompetencat e Ministrise së Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujërave

Ministria e Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise Ujore, kryen mbikeqyrje me kontrollime të prodhuesit i autorizuar i materialit faror të afionit, kontrollim në qarkullimin e materialit faror të afionit në raport me deklarin, kontrollim të mbjelljes së afionit, kontrollim të vet prodhimit, kontrollim para dhe pas korrijës, si dhe kontrollim në pjesën e grumbullimit të kashtës së afionit (Papaver somniferum).

Neni 15

Kompetencat e Ministrise së Arsimit dhe Shkences

Ministria e Arsimit dhe Shkences në bashkepunim me organet e tjera shtetërore, në programet arsimore do të fuse përmbajtje edukative dhe arsimore, me të cilat do të përparohet shëndeti mental, dhe do të nxitet pranimi i menyres së shëndoshe të jetës të femijet dhe të rinjtë.

Neni 16

Kompetencat e Ministrise së Puneve të Jashtme

Ministria e Puneve të Jashtme në bashkepunim me organet e tjera shtetërore, kujdeset për zbatimin e obligimeve të Republikës së Maqedonisë, të parapara me konventat nderkombetare për kontrollin e drogës, dhe e ndihmon bashkepunimin e organeve shtetërore me organizatat nderkombetare, për kontrollin e drogave dehese dhe substancave psikotropike.

Neni 17

Kompetencat e Agjencise së Rinise dhe Sportit

Agjencia e Rinise dhe Sportit në bashkepunim me Ministrinë e Arsimit dhe Shkences, organizon forma të llojllojshme të tubimit të të rinjve me qëllim të përparimit të aktiviteteve sportive, argetuese, informative dhe të tjera, të orientuara për krijimin e menyres së shëndoshe të jetës, në drejtimin e rritjes së informimit, vetedijes dhe edukimit të femijeve dhe të rinjve, në luftën kundër keqperdorimit të drogave dehese dhe substancave psikotropike.

Neni 18

Kompetencat e Ministrise së Financave dhe të Drejtorise Doganore

Ministria e Financave në bashkepunim me organet e tjera shtetërore, bashkepunon me organizatat vendore dhe të huaja, në pengimin e aktiviteteve për larjen e parave dhe perfitimin e të mirave materiale dhe të tjera, të fituara me prodhimin dhe qarkullimin e paligjshëm të drogave dehese, substancave psikotropike dhe prekurzoreve.

Drejtoria Doganore i kryen punët si vijojnë:

- mban evidence për veprat e paraqitura ndeshkuese, lidhur me prodhimin, qarkullimin dhe tregtinë e paligjshme me droga dehese, substanca psikotropike dhe prekurzore, dhe për atë rregullisht e së paku një herë në vit, i njofton organet kompetente shtetërore;

- mban evidence për drogat dehese, substancat psikotropike dhe prekurzoret të konfiskuar, si dhe për mjetet monetare, pajisjen dhe pronën të konfiskuar, që janë fituar me prodhimin dhe qarkullimin e paligjshëm me droga dehese, substanca psikotropike dhe prekurzore;

- siguron të dhëna statistikore të nevojshme për përgatitjen e raporteve nacionale dhe nderkombetare, që Republika e Maqedonisë është e obliguar t'i dërgojë në Zyren e Kombeve të Bashkuara për droge dhe krim (UNODC) dhe

- merr pjesë në zbulimin dhe pengimin e qarkullimit të paligjshëm me droga dehese, substanca psikotropike dhe prekurzore.

B. STRATEGJIA

Neni 19

Strategjia nacionale për droga e Republikës së Maqedonisë

Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Komisionit nderdikasterial, e miraton Strategjinë nacionale për droga të Republikës së Maqedonisë (në tekstin e metejme: Strategjia nacionale) si baze për veprimin e organeve të pushtetit shtetëror, organeve të njesive të vetadministrimit lokal, institucioneve, shoqatave të qytetareve dhe bashkesive fetare dhe grupeve religjioze, si dhe personave të tjere juridike dhe fizike.

Strategjia nacionale nga paragrafi 1 i këtij neni, bazohet në parimet e mbrojtjes së të drejtave të njeriut, për siguri të garantuar të të gjithë qytetareve, për mundësi të barabarta të të gjithë qytetareve, për qasje të barabarte dhe të ekuilibruar të qytetareve, për adaptimin nevojave të grupeve të ndryshme qellimore, për përgjegjësi të ndare dhe qasje të koordinuar dhe për ekonomizim.

Neni 20

Plani aksional për realizimin e Strategjisë nacionale

Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Komisionit nderdikasterial, e miraton Planin aksional për realizim të Strategjisë nacionale, me të cilin caktohen aktivitetet, afatet, organet kompetente shtetërore, mjetet financiare për realizim dhe indikatorët për përcjelljen e realizimit të aktiviteteve.

III. KLASIFIKIMI DHE KONTROLLI I DROGAVE NARKOTIKE, SUBSTANCIVE PSIKOTROPIKE DHE BIMEVE

Neni 21

Listat e drogave narkotike, substancave psikotropike

Listat e drogave dehese, substancave psikotropike dhe bimeve, nga të cilat mund të perfitohej droga dehese (në tekstin e metejme: Listat), janë lista të substancave dhe preparateve të klasifikuara në listat I, II, III dhe IV nga konventat nderkombetare për kontrollin e drogave dehese, varesisht nga masat e kontrollit që zbatohen ndaj tyre.

Listat nga paragrafi 1 i këtij neni, i nxjerr ministri i Shendetesise.

Përveç përmbajtjes nga paragrafi 1 i këtij neni, Listat mund të përmbajne çfaredo substance tjetër dhe/ose bime, të cilat ministri i Shendetesise me propozimin e Komisionit nderdikasterial, do të vleresoje se ka shkak të arsyeshëm që të klasifikohet në Lista.

Listat nga paragrafi 1 i këtij neni, shpallen në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Neni 22

Klasifikimi në Lista

Në Listen I, klasifikohen substancat dhe bimët e ndaluara.

Në Listen II, klasifikohen substancat dhe bimët që i nënshtrohen kontrollit të rrepte.

Në Listen III, klasifikohen substancat dhe bimët që i nënshtrohen kontrollit.

Në Listen IV, klasifikohen prekurzoret, në pajtim me dispozitat për prekurzoret.

Perzierjet e ngurta ose të lengeta që përmbajnë një apo më teper substanca të kontrolluara dhe substanca psikotropike që janë të ndara në doza të vecanta, do të konsiderohen si preparate dhe do t'i nënshtrohen kontrollit, në kushte të njejta si dhe substancat që i përmbajnë.

Preparatet që përmbajnë dy apo më teper substanca për të cilat vlejne kushte të ndryshme, do t'i nënshtrohen kushteve që vlejne për substancat e kontrolluara më rreptesisht në to.

Preparatet që përmbajnë substanca nga listat II dhe III, leshohen në qarkullim në pajtim me dispozitat për barna, pas analizave të kryera laboratorike (farmaceutike kimike), në institucionin që i kryen punet e Laboratorit nacional për analizën dhe kontrollin e kualitetit, i autorizuar nga ministri i Shëndetësisë.

Neni 23

Emrat e substancave dhe bimeve

Substancat dhe bimët nga neni 22 i këtij ligji, shenohen në Lista me emrat e tyre nderkombetare të pambrojtur (INN), ose nese ajo është e mundur me emrin e vet shkencor.

Përvec shenimit të emrave nga paragrafi 1 i këtij neni, në Lista shenohet edhe perberja kimike e substancës, nese ajo është e mundur.

Neni 24

Ndalimi i drogave narkotike, substancave psikotropike dhe bimeve të klasifikuara në listen I

Kultivimi, prodhimi, qarkullimi, posedimi dhe përdorimi i substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen I i dhe preparateve të tyre ndalohet, përvec në hulumtimet mjekësore ose shkencore, ose në dedikimet gjyqësore mjekësore, arsimore ose policore, siç është e percaktuar me këtë ligj.

Me përjashtim nga paragrafi 1 i këtij neni, kultivimi i afionit lejohet për dedikime dhe në kushte e percaktuara me këtë ligj.

Neni 25

Kontrolli i drogave narkotike, substancave psikotropike dhe bimeve të klasifikuara në listat II dhe III

Ndalohet kultivimi, prodhimi dhe qarkullimi i substancave dhe bimeve të klasifikuara në listat II dhe III dhe i preparateve të tyre, i cilitdo person juridik që nuk ka leje për kryerjen e veprimtarisë dhe/ose pajisje dhe lokale të cilat nuk janë të lejuara posaçërisht për atë dedikim, përvecse për hulumtime mjekësore ose shkencore ose në dedikime gjyqësore mjekësore, arsimore ose policore, siç është percaktuar me këtë ligj.

Ndalohet posedimi dhe përdorimi i substancave dhe bimeve të klasifikuara në listat II dhe III, si dhe i preparateve të tyre, pa lejen e leshuar në pajtim me këtë ligj ose ligj tjetër.

Neni 26

Preparatet e substancave dhe bimeve

Për preparatet (barnat dhe preparatet e tjera) zbatohen masat e njejta si dhe për substancat që i përmbajnë.

Nese preparati përmban dy apo më teper substanca, i nënshtrohet masave që zbatohen për substancën e kontrolluar më rreptesisht.

Neni 27

Perjashtimi i preparateve nga zbatimi i masave të caktuara kontrolluese

Preparati që përmban substanca të klasifikuara në listat II dhe III, i kombinuar ashtu që nuk ka rrezik nga keqpërdorimi ose keqpërdorimi është i pakonsiderueshem, ndersa nga i cili substanca nuk mund të ndahet me mjetet e kapshme, në sasi që do të mund të keqpërdoret ose të shfrytëzohet në menyrë të palejueshme, mund të përjashtohet nga masat e caktuara të kontrollit, të parapara me këtë ligj.

Aktvendimin për përjashtim nga paragrafi 1 i këtij neni, e nxjerr ministri i Shëndetësisë.

IV. KULTIVIMI I BIMEVE PREJ TË CILAVE MUND TË FITOHET DROGA DEHESE

Neni 28

Kultivimi i lejuar i bimeve ose shkatërimi i tyre

Lejohet kultivimi i afionit, për dedikim dhe në kushte e percaktuara me këtë ligj.

Bimet e mbira vëtvietu nga të cilat mund të përfitohet droga dehese, shkatërohen.

Bimet nga paragrafi 2 i këtij neni i shkatëron personi, i cili në çfaredo baze posedon ose shfrytëzon truall në të cilin është rritur bima.

Nese bimët nuk shkatërohen nga personi nga paragrafi 3 i këtij neni, të njejtat me komision do t'i shkatërojnë Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë Ujore, bashkë me Ministrinë e Punëve të Brendshme, në llogari të pronarit ose shfrytëzuesit të truallit.

Neni 29

Kultivimi i afionit që dedikohet për prodhimin e drogës dehese

Lejohet kultivimi i afionit (papaver somniferum) për qëllime ushqimore (fara e afionit), si dhe për prodhimin dhe qarkullimin e drogës dehese.

Kultivimi i afionit u lejohet vetëm personave juridike dhe fizike, të cilet kanë leje për prodhimin e afionit, të leshuar nga Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë Ujore, pas marreveshjes së lidhur paraprakisht me personin juridik, që është i autorizuar për grumbullimin e të njejtit, dhe sipërfaqet e paraqitura në njesite rajonale të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë Ujore, në afat më së voni 15 dite pas mbjelljes.

Afioni i dedikuar për qëllime shkencore mund të kultivohet pa leje, e me obligim për paraqitjen e sipërfaqeve në të cilat do të kultivohet afioni, në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë Ujore.

Grumbullimin e afionit për prodhimin e drogës dehese mund ta kryejnë personat juridike, të cilet kanë leje dhe janë të regjistruar në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, për grumbullimin dhe prodhimin e drogës dehese dhe substancave psikotropike. Personat juridike nga paragrafi 4 i këtij neni, janë të obliguar që të mbajnë librin për evidentimin e sasisë së kashtës së afionit të prodhuar dhe të grumbulluar, dhe të dorëzojnë raport më së voni pesë muaj pas korres së kryer, në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë Ujore.

Formën dhe përmbajtjen e fletëparaqitjes për prodhimin e afionit, librin e evidencës, marreveshjen për prodhim, si dhe kriteret më të aferta nga paragrafet 2 dhe 4 të këtij neni, i percakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë Ujore.

Personat juridike për grumbullimin e afionit, pavaresisht ose përmes ndërmjetësuesve të autorizuar, lidhin marreveshje me kultivuesit e afionit, në afat prej një viti.

Kultivuesi i afionit është i obliguar që në afat prej kater muajsh pas perfundimit të korrjes, t'ia dorezoje prodhimin e plote perkatesisht të gjitha sasite e pjeseve të afionit, që sherbejne për prodhimin e drogave dehese - kashtes së afionit, personit juridik që e kryen grumbullimin e afionit. Personat juridike që e kryejne grumbullimin e afionit, jane të obliguar që nga kultivuesi i afionit t'i grumbullojne të gjitha sasite e prodhuara të kashte së afionit, në afatin prej kater muajsh nga korrja e afionit.

Kultivuesi i afionit është i obliguar që ta njoftoje Ministrine e Puneve të Brendshme dhe Inspektoratin shteteror të bujqesise, për çdo gjendje që tregon dyshim se afioni ose pjese të afionit jane perdorur ose do të mund të jene perdorur, për prodhimin e drogave dehese (prerja, mbledhja e meshikezave të gjelbra të afionit).

Ministria e Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise Ujore, paraqet së paku dy here në vit raport për kontrollin e kryera të kultivimit të afionit, në Ministrine e Shendetesise.

V. SUBSTANCAT DHE BIMET E KLASIFIKUARA NË LISTEN II DHE III

Neni 30

Zbatimi i dispozitave për barnat

Për substancat dhe bimet e klasifikuara në listen II dhe III, si barnat dhe preparatet e tyre, zbatohen dispozitat për barnat.

1. Leje të pergjithshme

Neni 31

Personat juridike të autorizuar për prodhimin dhe qarkullimin e drogave dehese dhe substancave psikotropike

Substancat dhe bimet e klasifikuara në listat II dhe III, si dhe preparatet e tyre, lejohet që të prodhohen dhe leshohen në qarkullim nga personat juridike që i plotesojne kushtet për kryerjen e prodhimin të barnave, në pajtim me dispozitat për barnat, dhe kane leje për prodhimin dhe qarkullimin e substancave të klasifikuara në listen II dhe III, si dhe të preparateve të tyre.

Listen e personave juridike për prodhimin dhe qarkullimin e drogave dehese, substancave psikotropike dhe bimeve prej të cilave mund të fitohet droga dehese, e nxjerr ministri i Shendetesise, dhe botohet në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise".

Neni 32

Leja për prodhimin dhe qarkullimin e drogave dehese dhe substancave psikotropike

Leja për prodhimin dhe qarkullimin e substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen II dhe III, mund të leshohet edhe për qellime mjekesore, veterinarie dhe shkencore.

Me perjashtim nga paragrafi 1 i ketij neni, mund të leshohet leja për shfrytezim në industri, perkatesisht ekonomi, të substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen II dhe III, nese parashtruesi i kerkeses siguron që malli i prodhuar të mos keqperdoret, dhe të mos mundet të prodhoje efekte të demshme, si dhe substanca e kontrolluar që shfrytëzohet si perberes, të mos mundet thjeshtesisht të ndahet.

Në lejen nga paragrafet 1 dhe 2 të ketij neni, shenohet secila veprimtari për të cilin personi juridik është i autorizuar, qellimi i punes së tij dhe secila substance dhe bime e klasifikuar në listen II dhe III, të cilin personi juridik është i autorizuar që ta shfrytëzoje në veprimtarine e tij.

Leja nga paragrafet 1 dhe 2 të ketij neni, mund t'i leshohet vetem personit juridik, që ka të punesuar person me arsimim sipëror, nga sfera e farmacise.

Leje për prodhimin dhe qarkullimin e substancave të klasifikuara në listen II dhe III, si dhe të preparateve të tyre, personave juridike nga paragrafet 1 dhe 2 të ketij neni, ua leshon Byroja e barnave.

Neni 33

Leja për pajisje dhe lokale

Prodhimi dhe qarkullimi i substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen II dhe III, lejohen në pajisje dhe lokale të lejuara për atë dedikim.

Leja për pajisje dhe lokale mund të leshohet vetem për pajisje dhe lokale që i shfrytëzton personi juridik, i cili ka leje për prodhimin dhe qarkullimin e substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen II dhe III.

Për secilin pajisje dhe për secilin lokal të cilin personi juridik nga paragrafi 2 i ketij neni, e shfrytëzton për prodhimin ose qarkullimin e substancave dhe bimeve, leshohet leje e vecante nga Byroja e barnave.

Leja për pajisjen dhe lokalet nga paragrafi 1 i ketij neni, leshohet nese jane plotesuar kriteret e sigurise me të cilat lehtesohet zbatimi i kontrollit, për pengimin e tjetersimit të paautorizuar, ose të zhdukjes në menyre tjetër të substancave dhe bimeve, dhe nese është caktuar personi i obliguar për plotesimin e kriterëve të sigurise.

Kriteret e sigurise nga paragrafi 4 i ketij neni, dhe menyren e kontrollit të tyre, i percakton ministri i Shendetesise në pajtim me ministrin e Puneve të Brendshme.

Me shuarjen e vlefshmerise së lejes për prodhimin dhe qarkullimin e substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen II dhe III, pushon të vleje edhe leja për pajisjen dhe lokalet.

Neni 34

Dispozita të perbashketa për leshimin e lejeve për pune dhe lejeve për pajisje dhe lokale

Lejet nga nenet 32 dhe 33 të ketij ligji, i leshohen një personi juridik dhe nuk barten.

Lejet nga nenet 32 dhe 33 të ketij ligji, kane afat të vlefshmerise prej pese vitesh.

Personi juridik është i obliguar që të parashtroje kerkesë të re për perteritjen e lejeve nga nenet 32 dhe 33 të ketij ligji, gjashte muaj para skadimit të vlefshmerise së lejes.

Për kerkesen për leshimin e lejeve nga nenet 32 dhe 33 të ketij ligji, Byroja e barnave vendos në afat prej 90 ditësh, nga dita e paraqitjes së kerkeses së kompletuar.

Shpenzimet për leshimin e lejeve nga nenet 32 dhe 33 të ketij ligji, bien në llogari të parashtruesit të kerkeses.

Formen dhe permbajtjen e kerkeses për leshimin e lejeve, formen dhe permbajtjen e lejeve nga nenet 32 dhe 33 të ketij ligji, si dhe menyren e leshimit të tyre, i percakton ministri i Shendetesise.

Neni 35

Kufizimi i rezervave

Personi juridik i autorizuar për prodhimin dhe qarkullimin e substancave dhe bimeve të klasifikuara në listat I, II dhe III, mund të posedoje vetem sasi të atyre substancave, bimeve dhe preparateve, të nevojshme për zhvillimin normal të procesit të punes.

Byroja e barnave e cakton sasine më të madhe të substancave dhe bimeve të klasifikuara në listat II dhe III, si dhe të preparateve të tyre, të cilat personi juridik nga paragrafi 1 i ketij neni, është i autorizuar që t'i mbaje në vitin kalendarik.

Kriteret më të aferta për kufizimin e rezervave, i percakton ministri i Shendetesise.

Neni 36

Leja vjetore e prodhimit

Byroja e barnave duke i marre parasysh kushtet e tregut, çdo vit e cakton sasinë më të madhe të substancave dhe bimeve të klasifikuara në listat II dhe III, si dhe të preparateve të tyre, të cilat personit juridik i lejohet që t'i prodhoje.

Kufizimet e prodhimit nga paragrafi 1 i këtij neni, Byroja e barnave mundet t'i ndryshoje, nese eshte e nevojshme gjate vitit.

2. Lejet e vecanta

Neni 37

Personat juridike të autorizuar për import, eksport dhe transit

Personat juridike që kane leje për prodhimin dhe qarkullimin e substancave dhe bimeve të klasifikuara në listat II dhe III, lejohen që të kryejne import, eksport dhe transitim të substancave dhe bimeve të klasifikuara në listat II dhe III, si dhe të preparateve të tyre.

Neni 38

Lejet e vecanta për import, eksport dhe transit

Për çdo import, eksport dhe transitim të preparateve që permbajne droga dehese dhe substanca psikotropike, nevojitet leje e vecante, të cilën e leshon Byroja e barnave.

Lejet për import, eksport dhe transitim nuk barten.

Lejet për import, eksport dhe transitim, leshohen me afat të vlefshmerise deri në gjashte muajsh.

Menyren e leshimit të lejeve të vecanta nga paragrafi 1 të këtij neni, e percakton ministri i Shendetesise.

Me perjashtim nga paragrafi 1 i këtij neni, leja për import nuk nevojitet në rast të fatkeqesise elementare ose rrethanës tjetër të jashtezakonshme.

Importin nga paragrafi 5 i këtij neni, e lejon ministri i Shendetesise.

Neni 39

Paketimi dhe shenimi

Substancat e klasifikuara në listen II dhe III, si dhe preparatet e tyre nuk guxojne të leshohen në qarkullim, nese nuk jane në paketim me emrin e tyre, e në rastin e dergesës së substancave të klasifikuara në listen II dhe të preparateve të tyre - e shenuar me shirit të kuq të dyfishte.

Shenja me të cilën preparati është në shitje, doemos duhet të permbaje emrin e substancës së klasifikuar në listen II dhe III, si dhe peshen dhe perqindjen e tyre.

Shenja në paketimin që është në qarkullim me pakice, doemos duhet të permbaje udhezimin për perdorim, si dhe verejtjen e domosdoshmë për sigurinë e konsumuesit.

Menyren e paketimit dhe shenimit të substancave të klasifikuara në listen II dhe III, si dhe të preparateve të tyre, i percakton ministri i Shendetesise.

Neni 40

Posedimi dhe furnizimi në qellime mjekesore

Institucionet shendetesore që e kane barnatoren e vet, mund të posedojne dhe të furnizojne preparate që i permbajne substancat e shenuara në listat e substancave të kontrolluara, në sasite që jane zakonisht të nevojshme për aktivitetet terapeutike të institucionit. Kerkesa për furnizimin e ketyre preparateve, duhet të perbehet nga tri kopje. Kopja e pare mbetet në dokumentacionin e kerkuesit, ndersa dy të tjerat mbesin në barnatore, që të sherbejne gjate kontrollit nga organet kompetente shtetore.

Nuk lejohet bjerja e preparateve nga paragrafi 1 i këtij neni, në sasi që i tejkalojne nevojat normale për pune.

Personi pergjegjes në institucionin shendetesor, i percakton nevojat vjetore terapeutike të institucionit shendetesor, në fillim të vitit kalendarik.

Personi pergjegjes në institucionin shendetesor nga paragrafi 1 i këtij neni, është i obliguar që të mbaje regjister për dalje dhe hyrje të preparateve të blera dhe të dhena, me specifikimin e perdorimit të tyre.

Secilen faqe të regjistrit nga paragrafi 4 i këtij neni, e verteton Byroja e barnave.

Neni 41

Obligimet e doktorëve të mjekesise, stomatologjise dhe veterinarise

Substancat dhe bimët e klasifikuara në listen II dhe III, mundet t'u shkruhen individëve në forme të barit dhe me recete mjekesore, dhe atë nga:

- doktori i mjekesise që kryen veprimtari mjekesore;
- doktori i stomatologjise që kryen veprimtari stomatologjike dhe

- doktori i veterinarise që kryen veprimtari veterinarie.

Substancat dhe bimët e klasifikuara në listen II dhe III, mundet t'u jepen individëve nga personat e autorizuar, edhe në institucionet të percaktuara me kete ligj.

Formularin e recetes, si dhe menyren e të shkruarit të barnave që permbajne substanca dhe bime të klasifikuara në listen II dhe III, në recete, e percakton ministri i Shendetesise.

Neni 42

Ndalimi për dhenien të miturve dhe personave të semure psikike

Ndalohet dhenia e barnave që permbajne droge dehese, substance psikotropike ose prekurzor personave të mitur dhe personave që tregojne shenja të crregullimit psikik, në barnatore.

Për personat që nuk i kane mbushur 18 vjet, furnizimin e barnave me substanca aktive të klasifikuara në listen II dhe III, e kryejne prinderit perkatesisht tutoret, në sasine që e cakton doktori i mjekesise, perkatesisht doktori i stomatologjise.

Neni 43

Barnat për ndihmen e pare në mjetet e transportit publik

Në anije, avione, trena dhe mjetet të tjera të transportit publik, e për nevojat e mjekimit ose të ndihmes së pare, mund të kete sasi të vogla të barnave që permbajne substanca dhe bime të klasifikuara në listat II dhe III dhe preparate të tyre, me lejen e leshuar nga Byroja e barnave.

Në lejen nga paragrafi 1 i këtij neni, shenohet personi pergjegjes për barnat, kushtet në të cilat ato ruhen, barten ose perterihen, si dhe dokumentacionin në të cilin regjistrohet perdorimi i tyre sipas indikatorëve dhe sasise.

Leja nga paragrafi 1 i këtij neni, i leshohet personit pergjegjes nga personi juridik, të cilit i takon mjeti transportues, dhe i cili është i obliguar që t'i ndermarre të gjitha masat për ta penguar keqperdorimin e barnave.

Personi pergjegjes për barnat, është i obliguar që të mbaje regjister për hyrjen dhe daljen e barnave, nga paragrafi 1 i këtij neni.

Regjistri nga paragrafi 4 i këtij neni, ruhet së paku dy vjet nga regjistrimi në Byrone e barnave.

Formen dhe permbajtjen e regjistrit si dhe menyren e mbajtjes së tij, i percakton ministri i Shendetesise.

Neni 44

Qarkullimi me shumice dhe pakice

Qarkullimin me shumice të substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen II dhe III, si dhe të preparateve të tyre, mund ta kryejne personat juridike që e kryejne prodhimin e atyre substancave dhe personat juridike që e kryejne qarkullimin e barnave me shumice.

Qarkullimin me pakice të substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen II dhe III, dhe të preparateve të tyre, mund ta kryejne personat juridike që e kryejne qarkullimin e barnave me pakice - barnatorja.

Neni 45

Posedimi gjate kalimit të kufirit shtetëror

Personat që e kalojne kufirin shtetëror, guxojne që të posedojne bar që përmban substanca psikotropike të klasifikuara në listen II dhe III, vetem në baze të dokumentacionit mjekësor, dhe në sasi të domosdoshme për përdorim personal, në kohezgjatje më së shumti deri në shtate dite.

Personat që janë në terapi substitucionale të sëmundjes së varesise ose terapi simptomatike në fazen terminale të sëmundjes malinje, gjate kalimit të kufirit shtetëror, guxojne që të posedojne bar që përmban substanca të klasifikuara në listen II dhe III, në baze të dokumentacionit mjekësor dhe në sasi të domosdoshme për përdorim personal që është përmendur në dokumentacionin mjekësor, në kohezgjatje më së shumti deri në 15 dite.

Në rastet nga paragrafi 1 dhe 2 të këtij neni, personi është i obliguar që emrin dhe sasinë e barit ta paraqese te nepunesi doganor, gjate kalimit të kufirit shtetëror, me paraqitjen e dokumentacionit mjekësor.

Neni 46

Perdorimi i substancave psikotropike për shfrytëzim gjate kapjes së kafsheve

Listen e substancave psikotropike të klasifikuara në listen II dhe III dhe të preparateve të tyre, që lejohen të shfrytëzohen gjate kapjes së kafsheve, si dhe kriteret për përdorimin e tyre, i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë Ujore.

VI. DISPOZITA TË PERBASHKETA PËR SUBSTANCAT E KLASIFIKUARA NË LISTEN II DHE III

Neni 47

Kontrolli i paraqitesit të kërkeses

Leja për prodhimin dhe qarkullimin e substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen II dhe III, mund të leshohet pas kontrollit të të dhënave dhe kualifikimeve profesionale të parashtruesit të kërkeses dhe personave të punësuar të parashtruesi i kërkeses, që janë përgjegjes për kryerjen e obligimeve nga ky ligj.

Leja nga paragrafi 1 i këtij neni nuk do t'u leshohet personave të cileve u është kumtuar aktgjykimi i plotfuqishëm për veper penale të prodhimit dhe leshimit të paautorizuar në qarkullim të drogës dehese, qarkullimit të paautorizuar të drogës dehese, posedimit dhe mundesimit të konsumimit të drogës dehese, ose larjes së parave lidhur me veprat penale që kanë të bëjnë me drogë dehese, as personit juridik i cili punëson persona të gjykuar në mënyrë të plotfuqishme për ato vepra.

Nese leja për prodhim dhe qarkullim është leshuar në kundërshtim me paragrafi 2 të këtij neni, drejtori i Byrosë së barnave me aktvendim do ta heqë lejen.

Neni 48

Puna me persona të tjere juridike

Personat juridike që kanë leje për prodhim dhe qarkullim të substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen II dhe III, mund t'u shesin, blejnë, bartin ose në mënyrë tjetër leshojnë në qarkullim substanca dhe bime të klasifikuara në listen II dhe III, në territorin e Republikës së Maqedonisë, vetem personave të tjere juridike të cilët kanë leje për prodhim, qarkullim ose furnizim dhe posedim të atyre substancave dhe bimeve.

Neni 49

Importi, eksporti dhe tranzitimi

Lejohet që të importohen dhe eksportohen ose të barten substanca dhe bime të klasifikuara në listen II dhe III si dhe preparatet e tyre, vetem përmes vendkalimeve kufitare të caktuara posacerisht për atë dedikim, në baze të lejes së leshuar nga Byroja e barnave.

Qeveria e Republikës së Maqedonisë i cakton vendkalimet kufitare, përmes të cilave lejohet që të kryhet importi, eksporti dhe tranzitimi i substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen II dhe III, si dhe të preparateve të tyre.

Me përjashtim nga paragrafi 1 i këtij neni, Ministria e Shëndetësisë për punë të caktuara mund të leshojë leje për import, eksport dhe tranzitim, me kërkesen e Ministrisë së Punëve të Brendshme ose Drejtorisë Doganore.

Neni 50

Permbajtja e kërkeses për leje për import ose eksport

Kërkesa për leje për import ose eksport të substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen II dhe III doemos duhet të përmbaje:

- emrin dhe selinë e importuesit dhe eksportuesit;
- emrin e pambrojtur internacional (INN) të seciles substancës ose, nese kjo nuk është e mundur atehere emrin e substancës në liste, formën e saj farmaceutike, ndërsa në rast të preparatit emri i saj tregtar nese e ka si dhe sasinë e seciles substance, bime dhe preparat dhe
- afati në të cilin do të kryhet importi ose eksporti, menyra e transportit e cila do të shfrytëzohet dhe vendkalimi kufitar në territorin e Republikës së Maqedonisë.

Gjate paraqitjes së kërkeses për leje për eksport futet edhe leja për import e shtetit në të cilin substanca, bima ose preparat do të importohet.

Neni 51

Permbajtja e lejes për import ose eksport

Leja për import ose eksport doemos duhet t'i përmbaje të njëjtat të dhëna si edhe kërkesa për dhenien nga neni 50 paragrafi 1 të këtij ligji, si dhe organi shtetëror i cili e leshon.

Leja për eksport doemos duhet të përmbaje numrin dhe datën e importit të lejes me të cilën vertetohet se importi është i lejuar.

Neni 52

Obligimet gjate importit ose eksportit

Ekzemplar ose kopje të verifikuara të lejes për eksport futen të secila dergese, ndërsa organi i cili e ka leshuar lejen dërgon kopjen e shtetit në të cilin importohet.

Nese sasia e substancave, bimeve ose preparateve të cilat importohen është më e vogël se ajo e cila është e theksuar në lejen për eksport, nepunesi doganor do të beje veprimet zyrtare në vete lejen dhe në të gjitha kopjet e verifikuara si edhe në dokumentin doganor.

Kur dergesa do të hyjë në territorin e Republikës së Maqedonisë ose kur do të skadojë afati i lejes për import, nepunesi doganor kopjen e lejes për eksport bashke me dokumentin e dorezuar në të cilin janë theksuar sasia e seciles substance, bime ose preparat të cilat janë importuar, do t'i dorezon në Byrone për barna.

Në rast të importit të substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen II dhe III, nepunesi doganor lejen për import bashke me dokumentin e dorezuar në të cilin janë theksuar sasia e seciles substance, bime ose preparat të cilat janë importuar, do ta dorezojë në Byrone për barna.

Byroja për barna, lejen për eksport bashke me dokumentin e dorezuar në të cilin janë theksuar sasia e seciles substance, bime ose preparat të cilat janë importuar, i dërgon shtetit nga i cili eksportohen.

Neni 53

Permbajtja e dokumenteve të udhëtimit

Dokumentet e udhëtimit siç janë llogarite, listat e ngarkimit, dokumentet doganore ose të transportit, si dhe lloj tjetër dokumentesh doemos duhet të përmbajne:

- emrin e substancës ose të bimes siç është në listat, si dhe emrin tregtar të preparatit nese e ka;
- sasite e eksportuara nga Republika e Maqedonisë gjegjësisht sasite e importuara në Republikën e Maqedonisë, dhe
- emrin dhe seline e eksportuesit dhe të importuesit.

Neni 54

Importi dhe eksporti i ndaluar

Ndalohet importi në Republikën e Maqedonisë dhe eksporti nga Republika e Maqedonisë të dergesave të substancave dhe bimeve të klasifikuara në liste II dhe III, si dhe preparatet e tyre përmes postes, në llogari të pales që dalton nga pala e cila është theksuar në lejen për eksport.

Ndalohet importi në Republikën e Maqedonisë i dergesës së substancave dhe bimeve të klasifikuara në liste II dhe III, si dhe preparateve të tyre në magazine të tipit të mbyllur me përjashtim, nese Byroja për barna nuk verteton në lejen për import se lejon dergese të tilla.

Në rastin nga paragrafi 2 të këtij neni për cilendo qofte terheqje nga magazina të tipit të mbyllur, është e nevojshme leja nga Byroja për barna. Në rast të dergesës në destinacionin e huaj, terheqja e tilla do të konsiderohet për eksport. Substancat dhe bimët e klasifikuara në liste II dhe III, si dhe preparatet e tyre të cilat në pako të mbyllur gjenden në magazine, nuk guxojnë t'i nënshtrohen çfaredo qofte procesi i cili do të mund ta ndryshojë natyrën e tyre, e as që guxon që paketimi të ndryshohet pa lejen e personit i cili udhëheq me magazinën.

Ndalohet eksporti nga Republikën e Maqedonisë e dergesës së substancave dhe bimeve të klasifikuara në liste II dhe III dhe preparateve të tyre përveç nese shteti i cili importon nuk verteton në lejen për import se është lejuar një dergese e tilla.

Neni 55

Mbajtja e dergesave

Drejtoria e doganes ose organ tjetër kompetent do ta mbaje dergesen e substancave dhe bimeve në listen II dhe III dhe preparatet e tyre të cilat hyjnë në territorin ose dalin nga territori i Republikës së Maqedonisë, ndersa të cilat nuk janë derguar me leje të percaktuar për import gjegjësisht eksport, ose del nga suazat e lejeve ekzistuese, deri sa nuk konfirmohet e kundërta ose të lejohet dergesa ose ta merret dergesa.

Neni 56

Transiti

Transiti i substancave të klasifikuara në liste II dhe III, si dhe preparateve të tyre lejohet vetem nese për dergesen është leshuar:

- leje për eksport e shtetit nga i cili substanca ose bima eksportohet;
- leje për import e shtetit në të cilin substanca ose bima importohen; dhe
- leje për transit të substancave ose bimeve neper territorin e shtetit të trete deri në destinacionin e fundit, gjegjësisht vertetim i organit kompetent të atij shteti se transiti i substancës ose bimeve të tilla neper atë shtet nuk është kush-tezuar me leje të vecante.

Ndalohet drejtimi i paautorizuar i dergesës e cila është në transit neper Republikën e Maqedonisë deri në destinacionin e caktuar të ndryshëm nga e theksuara në lejen për eksport.

Në rast se me kërkesen për leje për ndërrimin e rruges ose ndërrimin e pranuesit të dergesës, konsiderohet se behet fjale për eksport nga Republika e Maqedonisë në shtet të ndryshëm nga i theksuari parapraakisht.

Transportuesi është i obliguar të ketë kujdes gjatë transitit për natyrën (vecori fizike, kimike dhe mikrobiologjike) e substancës ose bimes të mos ndryshohet ose të mos u nënshtrohen ndikimeve të cilat do të mund ta ndryshonin natyrën e tyre, si dhe të ketë kujdes që paketimi origjinal dhe vula të mos ndryshohen.

Nese vlereson se është e nevojshme Ministria e Punesë të Brendshme mund të caktojë kontroll të forcuar mbi dergesen.

Neni 57

Transiti ajror

Dispozita nga neni 56 të këtij ligji nuk zbatohet kur dergesa në shtet tjetër transportohet neper ajër. Nese mjete fluturues atëherë në territorin e Republikës së Maqedonisë duke përfshirë edhe zbritjen urgjente, konsiderohet se behet fjale për eksportin e dergesës në shtet adekuat vetem nese dergesa është e ndare nga mjete fluturues dhe nese rethanat atëherë e kërkojnë.

Neni 58

Obligimet e Drejtorisë doganore

Drejtoria doganore është e obliguar që në lejen për import, eksport ose transit të substancave ose bimeve, ta shenojë datën dhe vendin e doganimit, si dhe nepunesin doganor i cili e ka bërë doganimin.

Ekzemplar ose kopje të lejes nga paragrafi 1 të këtij neni, Drejtoria doganore është e obliguar t'i paraqesë Byrore për barna në afat prej tete ditësh nga dita e doganimit.

Në rast të transitit të substancës ose bimes nga neni 56 të këtij ligji, Drejtoria doganore është e obliguar që:

- për secilen dergese ta konfirmojë llojin dhe sasine e substancës, bimes ose preparateve të saj;
- në dokumentin doganor të shenojë se nga cili shtet dergesa vjen dhe të cili shtet është udhëzuar dhe
- ta njoftojë menjëherë për dergesen Byrone për barna.

Neni 59

Transporti i cili nuk do të konsiderohet si import, eksport e as si transit

Për import, eksport dhe transit nuk do të konsiderohet transporti i barit i cili përmban substanca të klasifikuara në listen II dhe III, ndersa është i dedikuar për dhenien e ndihmes mjekësore urgjente në pajtim me nenin 43 të këtij ligji.

Neni 60

Zonat e lira doganore dhe magazinat doganore

Ndaj substancave dhe bimeve të klasifikuara në liste II dhe III, të cilat importohen në zonën e lire doganore ose në magazina doganore, zbatohen dispozitat nga ky ligj për import, me të njëjta masa të cilat zbatohen edhe ndaj pjesëve tjera të territorit të Republikës së Maqedonisë.

Neni 61

Kushtet e vecanta për prodhim ose qarkullim

Personat juridik të cilët kryejnë prodhim ose qarkullim të substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen II dhe III, janë të obliguar të:

- kenë pajisje adekuate për prodhim, magazinim, ruajtje dhe dhenie të drogave dehese dhe substanca psikotropike;
- t'i ruajnë drogat dehese dhe substancat psikotropike në lokale të vecanta në të cilat nuk magazinohen prodhime tjera ose në kasaforta me celes të vecante në vendet në të cilat personat e paautorizuar nuk kanë qasje; dhe

- mbajne evidence për drogat dehese dhe substancat psikotropike në liber i cili është i verifikuar nga Byroja për barna.

Neni 62

Masat e sigurise në lidhje me magazinimin

Lokalet ose kasafortat ku mbahen drogat dehese dhe substancat psikotropike doemos të jene të mbyllura dhe të sigurta nga prania e personave të paautorizuar.

Celesat e lokaleve ose kasafortave ku mbahen drogat dehese dhe substancat psikotropike doemos duhet që në çdo moment të jene te personi me arsim siperor nga sfera e farmacise pse medicines i cili udheheq me ruajtjen, shitjen ose dhenien e drogave dehese dhe substancave psikotropike.

Neni 63

Evidenca për pune

Secili, import, eksport, transport, blerje, shitje ose cfaredo qofte dispozicioni tjetër me substanca dhe bime të klasifikuara në liste II dhe III, doemos duhet të evidentohen në kohën kur kryhet puna.

Formen dhe permbajtjen e evidences nga paragrafi 1 të ketij neni për substanca dhe bime të klasifikuara në liste II dhe III, si dhe menyren e mbajtjes së saj i percakton Ministri i Shendetesise.

Personat juridike nga paragrafi 1 të ketij neni jane të obliguar që ta ruajne evidencen nga paragrafi 1 të ketij neni së paku pese vjet.

Neni 64

Njoftimet e kohepaskohshme

Personat juridike të cilet kryejne prodhim ose qarkullim të substancave, bimeve dhe preparateve të klasifikuara në liste II dhe III, jane të obliguar që t'i dorezojne Byrose për barna, raport tremujore për sasite e drogave dehese të cilat jane të importuara ose eksportuara me theksimin e shtetit të prejardhjes dhe shtetit të destinacionit të fundit, më së voni 20 dite pas mbarimit të secilit tremujor.

Personat juridike nga paragrafi 1 të ketij neni jane të obliguar t'i dorezojne Byrose për barna, më së voni deri më 1 mars secilin vit raport për vitin kalendarik paraprak në të cilin theksohet:

- lloji dhe sasia e seciles substance dhe secilit preparat (droge dehese dhe substance psikotropike) të cilat jane të importuara ose eksportuara me theksimin e shtetit të prejardhjes dhe shtetit të destinacionit të fundit;

- lloji dhe sasia e seciles substance të prodhuar dhe secilit preparat të prodhuar;

- lloji dhe sasia e seciles substance të shfrytëzuar në prodhimin e substances dhe preparatit tjetër, duke përfshire edhe preparate të cilat jane përjashtuar nga zbatimi i masave kontrolluese;

- sasia e seciles substance dhe secilit preparat të furnizuar ose të dorezuar për qarkullim ose për hulumtim mjekesor dhe shkencor, dedikime mesimore dhe mjekesore-gjyqesore;

- sasia e seciles substance dhe secilit preparat në rezerve perfundimisht me 31 dhjetor për vitin për të cilin paraqiten të dhenat, dhe

- secila rrethane tjetër e rendesishme për kontrollin e substances.

Personat juridike nga paragrafi 1 të ketij neni më së voni deri 31 mars të vitit në vijim, jane të obliguar që Byrose për barna t'i paraqesin vleresim për nevojat për vitin e ardhshëm.

Byroja për barna, nga personat juridike të paragrafit 1 të ketij neni mund të kerkoje informim plotësues gjate vitit.

Neni 65

Regjistrimi i mallrave dhe vleresimi i gjendjes

Personat juridike të cilet mbajne substanca ose bime të klasifikuara në liste II dhe III, jane të obliguar që në fillim të secilit vit të bejne regjistrim të substancave, bimeve dhe preparateve të cilat i mbajne dhe t'i krahasojne me sasite rezerve gjate kohes së regjistrimit paraprak, të llogaritura bashke me ato të cilat jane të furnizuara gjate viti paraprak, dhe të gjitha sasite e terhequra gjate vitit me ato të cilat mbahen gjate kohes së atij regjistrimi.

Personat e autorizuar dhe persona e autorizuar për dhenien e barnave, të cilet e bartin punen e tyre, jane të obliguar që në prani të personit të cilit i barten punet të bejne regjistrim të puneve dhe bilancit, siç është percaktuar me paragrafin 1 të ketij neni.

Në rastet nga paragrafet 1 dhe 2 të ketij neni për cfaredo dallimesh të verejtura në bilancin ose ndermjet rezultateve të bilancit dhe regjistrimit, personi i autorizuar, farmacisti ose personi i autorizuar për dhenien e barnave menjehere doemos duhet ta njoftoje Byrone për barna dhe Ministrine e Puneve të Brendshme, të cilat do të veprojne pas njoftimit.

Neni 66

Obligimet e transportuesit

Transportuesit jane të obliguar të ndermarrin masa të kujdesit që t'i sigurojne mjetet e tyre transportuese të mos shfrytëzohen për qarkullim të palejuar të drogave dehese, substancave psikotropike dhe bimeve nga të cilat mund të fitohet droga dehese.

Kur transportuesit kryejne veprimtari në territorin e Republikës së Maqedonise jane të obliguar që:

- fletengarkesat t'i paraqesin para se ta pergatisin mallin në kontejner;

- mallin ta pergatisin në kontejnere ose ngjashem me kontroll veç e veç të verifikuar me vule të rezistueshme ndaj manipulimit të paautorizuar, dhe

- menjehere ta njoftoje policine për çdo rrethane e cila tregon dyshim në qarkullimin e paautorizuar.

VII. DEDIKIMI PËR QELLIME SHKENCORE DHE POLICORE

Neni 67

Hulumtimi mjekesor ose shkencor

Institucionet të cilat kryejne veprimtari hulumtuese mjekesore dhe veprimtari shkencore - hulumtuese lejohet të kultivojne, prodhojne, furnizojne, importojne, posedojne dhe perdorin substanca dhe bime të klasifikuara në listen II dhe III, dhe preparatet e tyre me qellim për hulumtime mjekesore dhe shkencore dhe në sasi të nevojshme për atë qellim, nese për kete ka leje nga Byroja për barna.

Institucionet nga paragrafi 1 të ketij neni jane të obliguara të mbajne evidence për sasine e substancave, bimeve dhe preparateve të cilat i kultivojne, prodhojne, furnizojne, importojne, perdorin, posedojne dhe asgjesojne.

Në evidencen nga paragrafi 2 të ketij neni futen datat e kryerjes së punes nga paragrafi 2 të ketij neni si dhe emrat e porositesit.

Institucionet nga paragrafi 1 të ketij neni Byrose për barna i paraqesin raport vjetor për sasite e perdorura ose të asgjesuara të substancave, bimeve dhe preparateve si dhe për sasite të cilat mbahen në rezerve.

Evidenca nga paragrafi 2 të ketij neni ruhet pese vjet.

Neni 68

Dedikimi mesimor, profesional dhe gjyqesor-mjekesor

Byroja për barna mund të lejoje posedim të ekzemplareve të substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen I, II dhe III, si dhe preparateve të tyre në sasi të domosdosh-

me për kryerjen e veprimtarise mesimore dhe profesionale – arsimore, si dhe veprimtarine e mjekesise gjyqesore dhe analizen, stervitjen e kafsheve për zbulimin e drogave dehesë të personave juridike dhe fizike të cilet kryejne veprimtari të tillë.

Neni 69

Posedimi gjate kryerjes së punes policore

Nepunesi policor për shkak të zbulimit të vepres penale dhe kryeresit, mund të posedoje substanca dhe bime të klasifikuara në listen I, II dhe III, dhe preparateve e tyre me qëllim të blerjes së simuluar dhe mbikeqyrjes së dergeses në pajtim me ligjin.

VIII. ZVOGELIMI I KERKESES SË DROGAVE

A. PARANDALIMI

Neni 70

Aktivitetet për parandalim

Parandalimi i perdorimit të drogës, substances psikotropike perbehet nga aktivitetet për perparimin e shendetit mendor, perparimin e menyres së shendosh të jetes, informimi për rreziqet nga perdorimi i substancave që krijojnë varshmeri dhe janë të demshme për shendetin dhe për mjekim dhe riintegrim social të personave që keqperdorin droga dehesë, substanca psikotropike ose prekursore.

Aktivitetet për parandalimin e keqperdorimit të drogës në sferen e arsimit dhe edukimit, mbrojtjes shendetesore dhe mbrojtjes sociale i kryen Ministria e Shendetesise, Ministria e Punes dhe Politikës Sociale dhe Ministria e Arsimit dhe Shkences.

Neni 71

Obligimet e prinderve, arsimtareve dhe personave të tjere

Prinderit, adoptuesit, tutoret, arsimtaret, edukatoren, punetoret shendetesore, punetoret në mbrojtjen sociale, punedhenesit dhe punetoret e sportit janë të obliguar dhe pergjegjes të ndermarrin masa të nevojshme për parandalimin dhe pengimin e keqperdorimit të drogave dehesë dhe substancave psikotropike te femijet dhe rinia në pajtim me kete ligj.

Neni 72

Aktivitetet në institucionet edukative arsimore

Qeveria e Republikës së Maqedonise miraton program për parandalimin e perdorimit të drogave dehesë, substancave psikotropike dhe prekursoreve në institucionet edukative arsimore, me propozim të Komisionit nderresor.

Ministria e Arsimit dhe Shkences, në fillim të secilit vit shkollor shpall udhezime për perparimin dhe koordinimin e aktiviteteve edukative dhe arsimore në lidhje me demin nga perdorimi i drogave dehesë dhe substancave psikotropike ndaj shendetit, mesimit dhe zhvillimit të femijeve dhe të rinjve.

Aktivitetet nga paragrafi 1 të ketij neni zhvillohen nepermjet programit të rregullt mesimor në suazat e lendeve të vecanta mesimore.

Neni 73

Me qëllim të pengimit të perdorimit dhe qarkullimit të paautorizuar të drogave dehesë, organet shteterore, organet e njesive të vetadministrimit lokal, institucionet edukative-arsimor, institucionet kulturore, shoqatat e qytetareve, si dhe personat pergjegjes në ato organe, institucionet dhe shoqatat, duhet ta njoftojne stacionin policor menjehere pas të kuptuarit të puneve të lidhura me keqperdorimin e drogave dehesë dhe substancave psikotropike.

Obligimet nga paragrafi 1 të ketij neni kanë të bejne edhe me persona juridike, personat pergjegjes në subjektet juridike dhe personat fizike të cilet kryejne veprimtari hotelierie ose organizojne shfaqje kulturore argetuese, gara sportive, shfaqje ose bejne veprimtari turistike ose veprimtari të ngjashme.

Neni 74

Ndalimi i ekspozimit të personit në ndikimin e drogës dehesë

Ndalohet, pervec për nevojat e mjekimit të percaktuar, që të ekspozohen në rrezik persona tjere në ndikimin e drogës dehesë me futjen e drogës dehesë, bimes ose pjeses së saj në ushqim, pije ose menyre tjeter.

B. MJEKIMI DHE KUJDESI PËR TË VARURIT DHE SHFRYTEZUESIT E PERKOHSHEM TË DROGAVE DEHESE

Neni 75

Mjekimi i të varurve dhe shfrytezuesve të perkohshem të drogave dehesë kryhet në institucione shendetesore në pajtim me dispozitat nga mbrojtja shendetesore.

Për shkak të parandalimit të varshmerive dhe zbatimit të procedurave specifike për lirim nga varshmeria masat dhe procedurat për kujdesin e të varurve dhe shfrytezuesve të perkohshem të drogave dehesë autorizohet Qendra republikane për tretman të semundjeve të varshmerise nga droga dhe zvogelimi i demeve.

Neni 76

Qendrat për pune sociale pasi që do të realizojne kontakt me personin e paraqitur dhe me familjen e tij, do t'i ndermarrin të gjitha masat për rehabilitimin e tij social dhe udhezimin eventual në institucion adekuat shendetesor.

Qendrat për pune sociale realizojne aktivite nga paragrafi 1 të ketij neni në pajtim me normat dhe standardet të percaktuara nga ministri i Punes dhe Politikës Sociale.

Neni 77

Ndalimi i hedhjes dhe lenies së gjilperave dhe shiringave

Ndalohet hedhja ose lenia e gjilperave dhe shiringave të perdorura në vendet të cilat nuk janë percaktuar në menyre të vecante për atë dedikim, në pajtim me dispozitat për mbeturina të rrezikshme.

IX. EVIDENCA

Neni 78

Evidenca për kultivimin e bimeve dhe dispozicioni me droge dehesë

Evidenca për kultivimin e bimeve nga të cilat mund të fitohet droge dehesë për prodhim, lloj dhe sasi, ruajtje, shitje, perpunim, leshim ose futje në qarkullim ose cilido qofte dispozicioni me droge dehesë ose substance psikotropike janë të obliguar që ta mbajne persona juridike dhe fizike të cilet e kryejne atë pune në baze të ketij ligji.

Të dhenat nga paragrafi 1 të ketij neni i dorezohen organit shteteror i cili e ka leshuar lejen për kryerjen e veprimtarise ose lejen për kryerjen e veprimtarise, në afatet e percaktuara në kete ligj, por së paku një here në vit.

Formen dhe permbajtjen e evidences nga paragrafi 1 të ketij neni, si dhe menyren e dorezimit të të dhenave i percakton ministri i Shendetesise në pajtim me ministrin e Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujterave.

Neni 79

Qendra për ndjekjen e drogës dhe varshmerive nga droga

Qeveria e Republikës së Maqedonisë formon Qender për ndjekjen e drogës dhe varshmerive nga droga si trup koordinativ për zbatimin e aktiviteteve për ndjekjen e drogave dehese dhe varshmerive.

Qendra nga paragrafi 1 të këtij neni, ka për detyrë të ndjeke dhe t'i evalulojë të dhenat nga tri fushave baze të ndikimit:

- fusha e shëndetësisë në të cilën janë përfshirë pesë indikatorët epidemiologjike shëndetësore: prevalenca (shpërndarja) e shfrytëzimit të drogës te popullata e thjeshtë; shfrytëzuesit problematike të drogës (sipas standardeve të Qendres Evropiane për droge dhe varshmeri nga droga - EMCDDA); tretmani; vdekja e lidhur me drogen; semundjet infektive të lidhura me përdorimin e drogës;

- të dhenat policore si indikatorë për droge, dhe
- të dhenat doganore si indikatorë për droge.

X. PROCEDURA ME DROGAT DEHESE DHE BIMET E SEKUESTRUARA

Neni 80

Dorezimi ose asgjësimi

Droga dehese, substancat psikotropike, bimët nga të cilat mund të fitohet droge dehese të sekuestruara në baze të këtij ligji ose ligji tjetër të cilat ligjërisht mund të perdoren si lende e pare ose menyre tjetër, do t'i dorezohen personit juridik i cili ka leje për prodhimin ose qarkullimin e substancave të klasifikuara në listën II dhe III në menyre të parashikuar me dispozitat e këtij ligji.

Droga dehese, substancat psikotropike dhe bimët nga të cilat mund të fitohet droge dehese të klasifikuara në listën I, ndërsa të marra në baze të këtij ligji ose ligji tjetër mund të dedikohen për qëllime shkencore, mjekësore dhe policore në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Mjetet e realizuara me shitjen nga paragrafi 1 të këtij neni janë të hyra në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë të dedikuara për zbatimin e masave për ndalimin e keqpërdorimit të drogës dehese dhe për zbatimin e obligimeve ndërkombëtare të Republikës së Maqedonisë.

Nese droga dehese, substanca psikotropike ose bima nga e cila mund të fitohet droge dehese nuk mund të perdoren ligjërisht, asgjësohen.

Vendimet nga paragrafet 1 dhe 2 të këtij neni i merr organi kompetent shtetëror, i cili i ka marrë drogat dehese, substancat psikotropike, bimët ose pjesë të bimeve nga të cilat mund të fitohet droge dehese, pas mendimit paraprak të Byroës për barna.

Organet shtetërore nga paragrafi 5 të këtij neni i obliguar është të mbajnë evidence për llojin dhe sasinë e drogave të marra, substancave psikotropike dhe bimeve nga të cilat mund të fitohet droge dehese, si dhe për personat juridike nga paragrafi 1 të këtij neni të cilëve u janë dorezuar drogat dehese, substancat psikotropike dhe bimët dhe për lartësinë e kompensimit.

Të dhenat nga paragrafi 6 të këtij neni i dorezohen Byroës për barna, së paku një herë në vit.

Neni 81

Komisioni i cili merr pjesë gjatë asgjësimit

Asgjësimi i drogave dehese, substancave psikotropike dhe bimeve nga të cilat mund të fitohet droge dehese kryhet para komisionit të përbërë prej pesë anëtarësh të cilët i përcakton ministri i Shëndetësisë me propozimin e organeve kompetente të administratës shtetërore.

Komisioni nga paragrafi 1 të këtij neni është i përbërë nga përfaqësues të Komisionit nderresor, Ministria e Punë të Brendshme, Ministria e Drejtësisë, Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave dhe Byroja për barna.

Komisioni nga paragrafi 1 të këtij neni i dorezon ministrit të Shëndetësisë raport trevjeçar për punën e tij.

Neni 82

Aktet nenligjore për ruajtjen, veprimin dhe asgjësimin e drogës dehese të marre, substances psikotropike dhe bimes nga të cilat mund të fitohet droge dehese

Ministri i Shëndetësisë e përcakton menyren e ruajtjes, veprimin dhe asgjësimit të drogës dehese të marre, substances psikotropike dhe bimes nga të cilat mund të fitohet droge dehese.

Neni 83

Mjetet financiare për asgjësim

Mjete financiare për asgjësimin e drogës dehese, substances psikotropike ose bimes nga e cila mund të fitohet droge dehese sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë.

XI. MBIQEYRJA

Neni 84

Organet përgjegjëse dhe inspektionet

Mbikëqyrjen mbi zbatimin e këtij ligji dhe dispozitat në baze të këtij ligji e bën Ministria e Shëndetësisë, Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, Ministria e Ekonomisë, Ministria e Punëve të Brendshme, Ministria e Punës dhe Politikës Sociale, Ministria e Financave dhe organe tjera të administratës shtetërore në suazat e kompetencave të veta të përcaktuara me kete ligj dhe ligj tjetër.

Neni 85

Mbikëqyrja inspektuese

Mbikëqyrjen inspektuese ndaj zbatimit të këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në baze të këtij ligji e bën Inspektorati shtetëror sanitar dhe shëndetësor dhe inspektorët farmaceutike të Byroës për barna.

Mbikëqyrjen inspektuese mbi fushat e mbjella me afion, prodhimin e materialit faror nga afioni, prodhimin e afionit të fushës, para ose pas korrjes, si dhe ndaj grumbullimit të kashtes së afionit, e bën Inspektorati shtetëror për bujqësi.

Mbikëqyrjen inspektuese mbi asgjësimin e drogave dehese dhe substancave psikotropike në pikepamje të mbrojtje së mjedisit jetësor nga ndikimet e mundshme të padëshiruara e bën Inspektorati shtetëror për mjedisin jetësor.

Neni 86

Marrja e mostrave

Inspektorët shtetëror sanitar dhe shëndetësor dhe inspektorët farmaceutike mund të marrin mostra nga substanca të klasifikuara nga lista II dhe III pa kompensimin e vlerës së tyre, me qëllim të kontrollit të identitetit dhe kualitetit.

Analizat e mostrave të marra nga inspektorët behen në laboratorin nga neni 22 paragrafi 7 të këtij ligji dhe laboratorët e akredituar të autorizuar nga ministri i Shëndetësisë.

Akreditimi i laboratorëve behet në pajtim me dispozitat për akreditim.

Neni 87

Masat e mbiqyrjes inspektuese

Gjate kryerjes së mbiqyrjes inspektuese, inspektori nga neni 86 të ketij ligji, në suazat e autorizimit të tij, ka të drejte dhe obligim të:

- ndaloje prodhimin dhe qarkullimin e substancave të klasifikuara nga lista II dhe III nese nuk jane plotesuar kushtet e percaktuara me kete ligj dhe dispozitat e miratuara në baze të ketij ligji;
- ndaloje prodhimin dhe qarkullimin e substancave të klasifikuara ngas lista II dhe III edhe nese ekziston rrezik i drejtperdrejt ndaj shendetit të njerezve dhe rrethit;
- ndaloje prodhimin ose qarkullimin e substancave të klasifikuara nga lista II dhe III; dhe
- të urdheroje edhe masa tjera dhe të caktoj afate për realizimin e tyre për shkak të harmonizimit të punes së personave juridike me kete ligj dhe dispozitat e miratuara në baze të ketij ligji.

Neni 88

Për mbiqyrjen e kryer inspektuese, të dhenat e marra dhe gjendjen faktike të konstatuar, inspektori është i obliguar të perpiloje procesverbal.

Në qofte se inspektori konstaton se nuk zbatohen ligjet, dispozitat dhe akte tjera, merr vendim me të cilin urdherohet zbatimi i masave të percaktuara në afat të caktuar të cilin e percakton inspektori.

Inspektori është i obliguar t'i dorezoje një ekzemplar nga procesverbali dhe aktvendimi pales te e cila është bere kontrolli inspektues.

Neni 89

Inspektori me aktvendim i percakton masat për të cilat është i autorizuar, në pajtim me dispozitat për procedure administrative të pergjithshme dhe me kete ligj.

Për ankesen kunder aktvendimit të inspektorit në shkalen e dyte vendos ministri i Shendetesise.

Ankesa ndaj aktvendimit nuk e prolongon zbatimin e tij.

Neni 90

Kur inspektori nga neni 87 të ketij ligji gjate kryerjes së mbiqyrjes inspektuese do të konstatoje se me cenimin e ligjit ose cenimin e dispozites më të afert është bere kundervajtje ose veper penale, është i obliguar që pa shtyrje t'i paraqese kerkese për ngritjen e procedures për kundervajtje gjegjesisht fleteparaqitje për veper penale gjykates kompetente.

Neni 91

Në kryerjen e mbiqyrjes inspektuese, inspektorët vepron sipas dispozitave të Ligjit për procedure administrative të pergjithshme, pervec kur kjo është percaktuar ndryshe me kete ligj.

XII. DISPOZITAT PËR KUNDERVAJTJE

Neni 92

Gjobe në shume prej 15.000 deri në 30.000 euro me kundervlere në denare, do t'i kumtohet për kundervajtje personit juridik, nese:

- 1) kultivon bime prej të cilave mund të fitohet droga dehese, prodhime, kryen qarkullim dhe posedon droge dehese, substanca psikotropike dhe bime prej të cilave mund të fitohet droge dehese, pervec në kushte dhe me qellim të percaktuara me kete ligj (neni 4, paragrafi 1),
- 2) posedon mjete për prodhimin e droges dehese në kundershtrim me kushtet dhe qellimet e percaktuara me kete ligj (neni 4 paragrafi 2),
- 3) perdor droga dehese dhe substanca psikotropike në kundershtrim me kushtet e percaktuara me kete ligj (neni 4, paragrafi 3),
- 4) reklamon prodhim direkt ose indirekt, qarkullim, posedim dhe perdorim të droges dehese dhe substancave psikotropike në cilendo qofte menyre për veç në botimet shkencore dhe profesionale (neni 4, paragrafi 4),

5) nuk vepron sipas aktvendimit të inspektorit kompetent (neni 88 paragrafi 1);

6) nuk i lejon inspektorit kompetent të marre mostra (neni 86 paragrafi 1);

7) kultivon, prodhon, kryen qarkullim, posedon dhe perdor substanca dhe bime të klasifikuara në listen I dhe preparateve të tyre për veç në hulumtimet mjekesore ose shkencore ose në dedikimet gjyqesore-mjekesore, arsimore ose policore (neni 24, paragrafi 1);

8) kultivon, prodhon dhe kryen qarkullim të substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen II dhe III dhe preparateve të tyre personave të cilet nuk jane të autorizuar për atë veprimtari dhe/ose me pajisje dhe lokale të cilat nuk jane të caktuara vecanerisht për atë dedikim, për veç dedikimit për hulumtime mjekesore, shkencore ose gjyqesore mjekesore, arsimore ose policore (neni 25, paragrafi 1);

9) posedon dhe perdor substanca dhe bime të klasifikuara në listat II dhe III, si dhe të preparateve të tyre pa lejen e leshuar në pajtim me kete ligj ose ligj tjetër (neni 25, paragrafi 2);

10) posedon dhe perdor preparate të cilat permbajne dy ose më teper substanca (neni 26, paragrafi 1);

11) kultivon afion për dedikim dhe me kushte në kundershtrim me dispozitat e ketij ligji (neni 28, paragrafi 1 dhe neni 29, paragrafi 2);

12) nuk i paraqet siperfaqet me afion ose të njejtat nuk i paraqet në afatin e parapare, prodhon droge dehese dhe kryen qarkullim me droga dehese në kundershtrim me kushtet e percaktuara me kete ligj (neni 29, paragrafet 1, 2 dhe 4);

13) nuk i paraqet siperfaqet në të cilat kultivon afion dedikuar për qellime shkencore (neni 29, paragrafi 3);

14) bën grumbullimin e afionit për prodhimin e drogave dehese, nuk është i regjistruar dhe nuk ka leje, ose nuk dorezon raport në afat më së voni deri pese muaj pas korries së realizuar (neni 29, paragrafi 4), dhe në afat prej kater muajsh pas realizimit të korries nuk e jep prodhimin e pergjithshem gjegjesisht të gjitha sasite e pjeseve të afionit të cilat sherbejne për prodhimin e droges dehese, gjegjesisht nga kultivuesit e afionit nuk i grumbullon të gjitha sasite e prodhuara të kashtes së afionit në afat prej kater muajsh (neni 29, paragrafi 6);

15) nuk e njofton Ministrine e Puneve të Brendshme dhe Ministrine e Bujqesise, Pylltarise dhe Ekonomise së Ujerave për çdo gjendje që tregon dyshim se afioni ose pjese të afionit jane perdorur ose do të mund të perdoren për prodhimin e drogave dehese (neni 29, paragrafi 7);

16) prodhon dhe leshon në qarkullim substanca dhe bime të klasifikuara në listat II dhe III, si dhe të preparateve të tyre pa leje (neni 31, paragrafi 1);

17) punon në kundershtrim me lejen për pune (neni 32, paragrafet 3 dhe 4);

18) bën prodhimin dhe qarkullimin e substancave dhe bimeve të klasifikuara në listat II dhe III të pajisjeve dhe lokaleve të lejuara për atë qellim dhe pa leje të vecante (neni 33, paragrafet 1 dhe 3);

19) nuk parashtron kerkese të re për perteritjen e lejeve nga nenet 32 dhe 33 të ketij ligji gjashte muaj para skadimit të vlefshmerise së lejeve (neni 34, paragrafi 3);

20) posedon substanca dhe bime të klasifikuara në listat I, II dhe III në sasi më të medha nga të nevojshmet për zhvillimin normal të procesit të punes (neni 35, paragrafi 1) ose nga sasia e percaktuar nga Byroja për barna (neni 35, paragrafi 2), ose nga leja vjetore (neni 36);

21) bën import, eksport dhe transit të substancave dhe bimeve të klasifikuara në listat II dhe III, si dhe preparateve të tyre pa lejen për prodhim dhe qarkullim (neni 37);

22) bën import dhe eksport pa leje të vecante (neni 38, paragrafi 1);

23) leshon në qarkullim substanca të klasifikuara në listen II dhe III, si dhe preparateve të tyre në kundershtrim me nenin 39 nga ky ligj;

24) nuk e verifikon regjistrin nga neni 40 paragrafi 5 të ketij ligji;

25) jep barna që permbajne droge dehese, substance psikotropike ose prekursorë personave të mitur dhe personave që tregojne shenja të rregullimit psikik (neni 42);

26) nuk ndermerr masa që të ndaloje keqperdorimin e barnave të theksuara në listat II dhe III (neni 43, paragrafi 3);

27) bën qarkullim me shumice dhe pakice në kundërshtim me nenin 44 të këtij ligji;

28) blen, shet, transporton ose menyre tjeter u leshon në qarkullim substanca dhe bime të klasifikuara në lisen II dhe III në territorin e Republikës së Maqedonisë personave juridik të cilët nuk janë të autorizuar për prodhim, qarkullim ose furnizim dhe posedim të atyre substancave dhe bimeve (neni 48);

29) importon dhe eksporton ose transporton substanca dhe bime të klasifikuara në listat II dhe III pa leje nga Byroja për barna (neni 49, paragrafi 1);

30) bën import dhe/ose eksport të dergesave të substancave dhe bimeve të klasifikuara në liste II dhe III, si dhe preparateve të tyre përmes postes, në llogari të pales që dallon nga pala e cila është e theksuar në lejen për eksport (neni 54, paragrafi 1);

31) bën import ose eksport të dergesave të substancave dhe bimeve të klasifikuara në listat II dhe III, si dhe preparateve të tyre në kundërshtim me nenin 54 paragrafet 2, 3 dhe 4 të këtij ligji;

32) bën transit të substancave të klasifikuara në listen II dhe III, si dhe preparateve të tyre në kundërshtim me nenin 56 paragrafi 1 nga ky ligj;

33) bën orientimin e dergesës e cila është në transit përmes Republikës së Maqedonisë deri në destinacionin e caktuar të ndryshëm nga i theksuari në lejen për eksport (neni 56, paragrafi 2);

34) nuk ka kujdes gjatë transitit për natyrën (vecorite fizike, kimike dhe mikrobiologjike) e substancës ose bimes që të mos ndryshohet ose të mos u nënshtrohen ndikimeve të cilat do të mund ta ndryshojnë natyrën e tyre, si dhe nuk ka kujdes në paketimin origjinal dhe vulën që të mos ndryshohen (neni 56, paragrafi 4);

35) bën prodhimin ose qarkullimin e substancave dhe bimeve të klasifikuara në listat II dhe III të pajisjes joadekuatë të prodhimit, magazinimit, ruajtjes dhe dhenies së drogave dehese dhe substancave psikotropike (neni 61, pika 1);

36) nuk i ruan drogat dehese dhe substancat psikotropike në lokale të vecanta për magazinim ose në kasaforta me celes të vecante në vendet në të cilat persona të paautorizuar nuk kanë qasje (neni 61 pika 2, neni 61, paragrafi 1);

37) nuk mban evidence për drogat dehese dhe substancat psikotropike në liber të verifikuar nga Byroja për barna (neni 61 pika 3);

38) celesat e lokaleve ose kasafortat ku ruhen drogat dehese dhe substancat psikotropike nuk janë të personi nga neni 62 paragrafi 2 të këtij ligji;

39) nuk i evidenton në kohën kur behet secili import, eksport, transport, blerje, shitje ose çfaredo qofte dispozicioni tjetër me substanca dhe bime të klasifikuara në liste II dhe III, dhe/ose nuk e ruan evidencën së paku pese vjet (neni 63, paragrafi 1 dhe 2);

40) nuk dorezon raport dhe vlerësim për nevojat për vitin e ardhshëm nga neni 64 të këtij ligji;

41) nuk vepron në pajtim me nenin 65 të këtij ligji;

42) nuk vepron në pajtim me nenin 66 të këtij ligji;

43) kultivon, prodhon, furnizon, importon, posedon dhe perdor substanca dhe bime të klasifikuara në listat I, II dhe III, dhe preparatet e tyre me qellim për hulumtime mjekësore ose hulumtim shkencor dhe në sasi të nevojshme për atë qellim pa leje (neni 67, paragrafi 1);

44) nuk mban evidence për sasitë e substancave, bimeve dhe preparateve të cilat i kultivon, prodhon, furnizon, importon, perdor, posedon dhe asgjeson dhe/ose nuk e mban dhe ruan evidencën në pajtim me nenin 67, paragrafet 3, 4 dhe 6 të këtij ligji;

45) nuk dorezon raporte vjetore për përdorimet ose sasitë e asgjesuara të substancave, bimeve dhe preparateve si dhe për sasitë të cilat mbahen në rezerve (neni 67, paragrafi 5);

46) posedon ekzemplare të substancave dhe bimeve të klasifikuara në listen I, II dhe III, si dhe preparateve të tyre në sasi të mjaftueshme të domosdoshme për kryerjen e veprimtarisë mesimore dhe profesionale - arsimore, si dhe veprimtarive të mjekësive gjyqësore dhe analizës, trajnimitin e kafsheve për zbulimin e drogave dehese pa leje (neni 68);

47) ekspozon në rrezik persona tjere me ndikim të drogës dehese me futjen e drogës dehese, bimes ose pjesës të saj në ushqim, pije ose menyre tjeter (neni 75);

48) hedh ose lë gjilpera të perdorura dhe shiringa në vende të cilat nuk janë vecanerisht të caktuara për atë dedikim (neni 78), dhe

49) nuk mban evidence në pajtim me nenin 29 paragrafi 4 dhe neni 79 nga ky ligj.

Krahas gjores nga paragrafi 1 i këtij neni, personit juridik mund t'i kumtohet edhe sanksion për kundërvajtje ndalim i perkohshëm i kryerjes së veprimtarisë. Kohezgjatja e ndalesës nuk mund të jete më e shkurter se gjashte muaj, e as më e gjate se pese vjet.

Për kundërvajtjen nga paragrafi 1 i këtij neni gjore në shume prej 5.000 deri në 10.000 euro me kundërvlere në denare do t'i kumtohet edhe personit pergjegjes në personin juridik.

Krahas gjores nga paragrafi 3 i këtij neni, personit pergjegjes në personin juridik, për veprimtarite nga paragrafi 1 të këtij neni, do t'i kumtohet edhe sanksion kundërvajtes ndalim i kryerjes së veprimtarisë. Kohezgjatja e ndalesës nuk mund të jete më e shkurter se një vit, e as më e gjate se kater vjet.

Për kundërvajtjen nga paragrafi 1 i këtij neni gjore në shume prej 3.000 deri në 5.000 euro me kundërvlere në denare do t'i kumtohet edhe personit fizik në personin juridik.

Neni 93

Gjore në shume prej 3.000 deri në 5.000 euro me kundërvlere në denare, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit fizik, nese:

1) kultivon afion për dedikim dhe me kushte në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji (neni 28, paragrafi 1 dhe neni 29, paragrafet 1 dhe 2);

2) në afat prej kater muajsh pas perfundimit të korrijës nuk e dorezon prodhimin e plote perkatesisht të gjitha sasitë e pjeseve të afionit të cilat sherbejne për prodhimin e drogave dehese (neni 29, paragrafi 6);

3) nuk e njofton Ministrinë e Puneve të Brendshme dhe organin e administrates shtetore (inspeksionin) për çdo gjendje që tregon dyshim se afioni ose pjesët e afionit janë perdorur ose do të mund të perdoren për prodhimin e drogave dehese (neni 29, paragrafi 7);

4) nuk i paraqet sipërfaqet për prodhim të afionit në afat më vone se 15 dite pas mbjelljes (neni 29, paragrafi 2);

5) ekspozon në rrezik persona tjere ndaj ndikimit të drogës dehese me futjen e drogës dehese, bimes ose pjesës së saj në ushqim, pije ose menyre tjeter (neni 75);

6) nuk i ndermerr të gjitha masat që të ndaloje keqperdorimin e barnave të theksuara në listen II dhe III dhe nuk mban regjister për hyrje dhe dalje të barnave për të cilat ka pergjegjesi (neni 43, paragrafet 8 dhe 9), dhe

7) posedon bar i cili permban substanca psikotropike të klasifikuara në liste II dhe III pa dokumentacion mjekësor dhe në sasi më të madhe nga e percaktuara në nenin 45 paragrafet 1 dhe 2 të këtij ligji.

Neni 94

Personave juridike ose fizike mund t'u kumtohet mase e vecante për kundërvajtje konfiskim i pronës dhe dobise pronesore të fituara me kundërvajtje nga nenet 92 dhe 93 të këtij ligji, në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

Neni 95

Proceduren për kundërvajtje për kundërvajtjet e parashikuara me kete ligj e mban gjykata kompetente.

Para paraqitjes së kerkesës për ngritjen e procedurës për kundërvajtje për kundërvajtjet e parashikuara me kete ligj Ministria e Shendetesise mban procedure për barazim në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

XIII. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PERFUNDIMTARE

Neni 96

Personat juridike të cilet bejne prodhimin dhe qarkullimin e drogave dehese jane të obliguar ta harmonizojne punen e tyre në pajtim me dispozitat e ketij ligji, në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Neni 97

Ministri i Shendetesise do të autorizojе institucion shendetesor publik që do t'i kryeje punet e Qendres për tretmanin dhe zvogelimin e demeve nga keqperdorimi i drogave në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Neni 98

Komisioni shtetëror nderresor për lufte kunder prodhimit të palejuar, tregtise dhe keqperdorimt të droges i formuar para dites së hyrjes në fuqi të ketij ligji vazhdon të punoje në perberjen ekzistuese deri në skadimin e mandatit të tyre.

Neni 99

Dispozitat nenligjore të parapara me kete ligj, do të nxirren brenda gjashte muajsh, nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Deri në nxjerrjen e dispozitave nga paragrafi 1 i ketij neni do të vazhdojne të zbatohen aktet nenligjore ekzistuese.

Neni 100

Me ditën e hyrjes në fuqi të ketij ligji pushon të vlejе Ligji për percaktimin e organeve për kryerjen e puneve të caktuara në sferën e prodhimit dhe qarkullimit të drogave dehese ("Gazeta zyrtare e RSM" numer 24/83) dhe pushon të zbatohet Ligji për prodhim dhe qarkullim të drogave dehese ("Fletorja zyrtare e RSFJ" numer 13/91).

Neni 101

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise".

1978.

Vrz основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на лични податоци, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3401/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ

Член 1

Во Законот за заштита на лични податоци („Службен весник на Република Македонија“ број 7/2005), во членот 1 зборот „граѓаните“ се заменува со зборовите: „физичките лица“.

Член 2

Во членот 2 точка 1 зборот „единствен“ се брише, а по зборот „физички“ се става записка и се додава зборот „физиолошки“.

Во точката 10 по зборот „верско“ се става записка и се додава зборот „филозофско“, зборовите: „здравствената состојба или“ се заменуваат со зборовите: „здравјето на луѓето, вклучувајќи ги и генетските податоци, биометриски податоци или податоци кои се однесуваат на“, а точката на крајот на реченицата се заменува со точка и записка.

По точката 10 се додава нова точка 11, која гласи: „11. „Трета земја“ е земја која не е членка на Европската унија или не е членка на Европскиот економски простор.“

Член 3

Во членот 3 став 1 алинеја 2 зборот „рачна“ се заменува со зборот „друга“.

Ставовите 2, 3 и 4 се бришат.

Член 4

По членот 3 се додава нов член 3-а, кој гласи:

„Член 3-а

Контролорот кој е основан во Република Македонија е должен да работи во согласност со одредбите на овој закон.

Одредбите од овој закон се применуваат и во случаите кога контролорот не е основан во Република Македонија, ако:

- контролорот е основан на територија на друга држава на која националното право на Република Македонија се применува врз основа на меѓународното јавно право и

- опремата што ја користи за обработка на личните податоци се наоѓа во Република Македонија, освен ако опремата се користи само за транзит преку територијата на Република Македонија.

Во случајот од ставот 2 на овој член контролорот е должен да определи претставник во Република Македонија одговорен за заштита на личните податоци, во спротивно обработувачот е одговорен за заштитата на личните податоци.“

Член 5

Членот 4 се менува и гласи:

„Одредбите на овој закон нема да се применуваат врз обработката на личните податоци што се врши од страна на физички лица исклучиво заради лични активности или активности во домот.“

Одредбите од главите VI, VII и VIII на овој закон нема да се применуваат врз обработката на личните податоци заради заштита на интересите на државната безбедност и одбраната на Република Македонија.“

Член 6

По членот 4 се додаваат два нови члена 4-а и 4-б, кои гласат:

„Член 4-а

Одредбите од членовите 6, 7, 11, 12, 13, 14, 16 и од 22 до 36 на овој закон нема да се применуваат врз обработката на личните податоци што се врши единствено за:

- литературниот и уметничкиот израз и
- професионалното новинарство во согласност со етичките правила на оваа професија.

Член 4-б

Постапките предвидени со овој закон ќе се водат согласно со одредбите од Законот за општата управна постапка, ако со овој закон поинаку не е уредено.“

Член 7

Во членот 5 став 1 алинеја 1 по зборот „обработуваат“ се додаваат зборовите: „правично и“.

Во алинејата 4 по зборовите: „целосни и“ се додаваат зборовите: „каде што е потребно“, а зборовите: „избришат или коригираат“ се заменуваат со зборовите: „преземаат сите соодветни мерки за бришење или коригирање на“.

По ставот 1 се додаваат два нови става 2 и 3, кои гласат:

„По истекот на рокот за чување, личните податоци може да се обработуваат само за историски, научни или статистички цели.

Кога личните податоци се употребуваат за целите од ставот 2 на овој член, мора да се почитува правото на заштита на приватноста, личниот и семејниот живот на субјектот на лични податоци од нивна неовластена употреба и во најкраток можен рок податоците да се направат анонимни.“

Ставот 2 станува став 4.

Член 8

Членот 6 се менува и гласи:

„Обработката на личните податоци може да се врши:

- по претходно добиена согласност на субјектот на лични податоци;

- за извршување на договор во кој субјектот на лични податоци е договорна страна или на барање на субјектот на лични податоци, пред негово пристапување кон договорот;

- за исполнување на законска обврска на контролорот;

- за заштита на животот или суштинските интереси на субјектот на лични податоци;

- за извршување на работи од јавен интерес или на службено овластување на контролорот или на трето лице на кое му се откриени податоците или

- за исполнување на правните интереси на контролорот, трето лице или лице на кое податоците му се откриени, освен ако слободите и правата на субјектот на лични податоци не преовладуваат над таквите интереси.

Контролорот го докажува постојењето на согласност на субјектот на лични податоци од ставот 1 алинеја 1 на овој член.“

Член 9

Во членот 7 по зборот „казни“ се става запирка и се додаваат зборовите: „алтернативни мерки“, а зборовите: „можат да вршат надлежните државни органи во согласност со закон“ се заменуваат со зборовите: „може да се врши во согласност со закон“.

Член 10

Во членот 8 став 2 во воведната реченица по зборот „врши“ се додава зборот „ако“.

Алинејата 1 се менува и гласи:

„- врз основа на изречна согласност на субјектот на личните податоци дадена за обработка на такви податоци, освен кога со закон е предвидено дека забраната за обработка на такви податоци не може да се отповика со писмена согласност од субјектот на лични податоци;“.

Во алинејата 2 зборот „ако“ се брише.

Алинејата 3 се менува и гласи:

„- тоа е потребно за заштита на суштинските интереси на субјектот на личните податоци или на друго лице ако тоа има физички недостатоци кои го спречуваат да даде согласност или е деловно неспособно да даде согласност;“.

Алинејата 4 се менува и гласи:

„- обработката се спроведува во рамките на работењето на установи здруженија или кои било други непрофитни организации заради политичка, филозофска, верска, синдикална или друга цел под услов обработката на податоците да се однесува исклучиво на нивните членови и тие податоци нема да бидат откриени на трети лица без согласност на субјектот на личните податоци;“.

Во алинејата 5 зборот „кога“ се брише.

По алинејата 5 се додава нова алинеја 6, која гласи:

„- тоа е потребно заради утврдување или остварување на поединечни правни интереси;“.

Во алинејата 6 која станува алинеја 7 зборот „кога“ се брише.

Во алинејата 7 која станува алинеја 8 зборот „ако“ се брише.

Алинејата 8 која станува алинеја 9 се менува и гласи:

„- соодветни мерки за заштита заради извршување на работи од јавен интерес се утврдени со закон или со одлука на Дирекцијата за заштита на личните податоци (во натамошниот текст: Дирекцијата).“

Ставовите 3 и 4 се бришат.

Член 11

Членот 9 се менува и гласи:

„Матичниот број на граѓанинот може да се обработува само:

- по претходна изречна согласност на субјектот на лични податоци;

- за остварување на со закон утврдени права или обврски на субјектот на лични податоци или контролорот и

- во други случаи утврдени со закон.

Матичниот број на граѓанинот може да се обработува при вршење на работи кои се однесуваат на добивање кредит, при наплата на долг, осигурување, пензирање, основање на трговско друштво, во кредитни работи, здравствена и социјална заштита, вработување и други услуги во корист на субјектот на лични податоци.

Контролорот води сметка матичниот број на граѓанинот да не биде непотребно видлив, печатен или преземен од збирка на лични податоци.“

Член 12

По членот 9 се додаваат три нови члена 9-а, 9-б и 9-в, кои гласат:

„Член 9-а

Одредбите од овој закон се применуваат и на обработката на личните податоци преку вршење на видео надзор, освен ако со друг закон поинаку не е предвидено.

Контролорот кој врши видео надзор е должен да истакне известување. Известувањето мора да биде јасно, видливо и истакнато на начин што им овозможува на субјектите на лични податоци да се запознаат со вршењето на видео надзорот.

Известувањето од ставот 2 на овој член содржи информација:

- дека се врши видео надзор;

- за името на контролорот кој го врши видео надзорот и

- за начинот на кој може да се добијат информации за тоа каде и колку време се чуваат снимките од системот за видео надзор.

Субјектот на лични податоци е информиран за обработката на личните податоци согласно со членовите 10 и 11 на овој закон, ако е истакнато известување согласно со ставовите 2 и 3 на овој член.

Контролорот може да врши видео надзор само на просторот кој е доволен за исполнување на целите за кои е поставен.

Снимките направени при вршење на видео надзор се чуваат до исполнување на целите за кои се врши, но не подолго од 30 дена, освен ако со друг закон не е предвиден подолг рок.

Член 9-б

Контролорот може да врши видео надзор во неговиите службени или деловни простории ако тоа е потребно за:

- заштита на животот или здравјето на луѓето;
- заштита на сопственоста;
- заштита на животот и здравјето на вработените поради природата на работата или
- обезбедување на контрола над влегувањето и излегувањето од службените или деловните простории.

Контролорот го уредува начинот на вршењето на видео надзор со посебен акт.

Контролорот задолжително ги известува вработените за вршење на видео надзор во службени или деловни простории.

Забрането е вршење на видео надзор во гардероби, соблекувални, санитарни чворови, лифтови и други слични простории.

Член 9-в

За вршење на видео надзор во станбени згради потребна е согласност од сите сопственици на становите.

Забрането е пренесување на снимките од видео надзорот во станбените згради преку кабелска телевизија (јавна или интерна мрежа), преку интернет или други електронски средства за пренос на податоци.

Забрането е снимање на влезови на индивидуални станови на други сопственици.“

Член 13

Членот 10 се менува и гласи:

„Кога податоците се прибираат од субјектот на лични податоци тој мора да биде информиран за:

- идентитетот на контролорот и неговиот претставник во Република Македонија, ако го има;
- целите на обработката;
- корисниците или категориите на корисници на личните податоци;
- задолжителноста на давањата на одговорите на прашањата;
- можните последици ако не се даде одговор и
- постоењето на право на пристап и право на исправка на неговите лични податоци.

Контролорот не го информира субјектот на лични податоци ако тој веќе е запознаен со работите наведени во ставот 1 алинеи од 1 до 6 на овој член.“

Член 14

Членот 11 се менува и гласи:

„Кога податоците не се прибираат од субјектот на лични податоци, контролорот во времето на евидентирање на личните податоци, а ако е предвидено личните податоци да бидат откриени на трето лице најдоцна до моментот кога податоците првпат се откриени, мора да го информира субјектот на лични податоци за:

- идентитетот на контролорот и неговиот претставник во Република Македонија, ако го има;
- целите на обработката;
- категориите на податоци;
- корисниците или категориите на корисници на личните податоци и

- постоењето на право на пристап и право на исправка на податоците што се однесуваат на субјектот на лични податоци.

Контролорот не го информира субјектот на лични податоци ако тој веќе е запознаен со работите наведени во ставот 1 алинеи од 1 до 5 на овој член.

По исклучок од ставот 1 на овој член, контролорот не го информира субјектот на лични податоци, за обработување на личните податоци за историски, научни или статистички цели, ако:

- истото е невозможно или бара несразмерен напор или трошоци или
- собирањето односно откривањето на личните податоци е утврдено со закон.“

Член 15

Членот 12 се менува и гласи:

„Субјектот на лични податоци може да побара од контролорот да го информира:

- дали се врши обработка на неговите лични податоци;

- за целите и правната основа на обработката на личните податоци и корисниците или категориите на корисници на кои им се откриваат личните податоци;

- за личните податоци во врска со субјектот на личните податоци и изворот на податоци и

- за логиката на автоматизирана обработка, во случај на одлука донесена врз автоматска обработка, која има влијание врз субјектот на лични податоци.

Контролорот е должен да одговори на субјектот на лични податоци од ставот 1 на овој член, во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето.

Кога контролорот одговорил на барањето на субјектот на лични податоци од ставот 1 на овој член, нема обврска повторно да одговори на исто или слично барање на тој субјект, ако во меѓувреме нема промени во неговите лични податоци, освен ако изминале шест месеца од денот на доставувањето на претходното барање до новото барање.“

Член 16

Членот 13 се менува и гласи:

„Кога личните податоци се обработуваат во согласност со членот 6 став 1 алинеи 5 и 6 на овој закон субјектот на лични податоци има право да побара запирање на обработката на неговите лични податоци.

Во случаите од ставот 1 на овој член, ако барањето е основано, контролорот е должен да ја запре натамошната обработка на личните податоци.“

Член 17

По членот 13 се додава нов член 13-а, кој гласи:

„Член 13-а

Обработката на лични податоци за цели на директен маркетинг е дозволена само доколку личните податоци се обработуваат согласно со членот 6 став 1 алинеја 1 од овој закон, освен ако со друг закон поинаку не е предвидено.

Субјектот на личните податоци има право во секое време, бесплатно и со користење на едноставни средства да ја повлече согласноста за обработка на неговите лични податоци за цели на директен маркетинг.“

Член 18

Во членот 14 став 3 зборот „поднесувањето“ се заменува со зборот „приемот“, а точката на крајот на реченицата се брише и се додаваат зборовите: „или ако тоа бара несразмерен напор или трошоци.“

Член 19

Во членот 15 воведната реченица се менува и гласи: „Правата на субјектот на лични податоци утврдени со одредбите на членовите 10, 11, 12, 13 и 14 од овој закон можат да се ограничат во посебни случаи кога со нивно практикување ќе се загрози остварувањето на обврските на контролорот предвидени со закон, и тоа.“

Во алинејата 2 зборот „превенција“ и записката се бришат.

Во алинејата 4 сврзникот „и“ се заменува со точка и записка.

По алинејата 4 се додава нова алинеја 5, која гласи: „-заради заштита на важни економски или финансиски интереси на Европската унија и“.

Во алинејата 5 која станува алинеја 6 по зборовите: „заштита на“ се додаваат зборовите: „правата и слободите на“, а зборовите: „и слободите на граѓаните“ се заменуваат со зборовите: „на другите физички лица“.

Член 20

Членот 17 се брише.

Член 21

Членот 18 се менува и гласи:

„Физичко лице или здружение на граѓани во кое членува физичкото лице ако смета дека му е повредено некое право загарантирано со овој закон (во натамошниот текст: подносител на барањето) може да поднесе барање за утврдување на повреда на правото до Дирекцијата.

Дирекцијата ќе одлучи дали во текот на постапката на спротивната страна ќе ги открие личните податоци на подносителот на барањето.

Ако во текот на постапката како доказно средство треба да се изврши увид во врска со барањето од ставот 1 на овој член, овластеното лице на Дирекцијата, може да:

- влезе во просториите каде што се обработуваат лични податоци, да изврши увид и да бара писмено или усно објаснување во врска со обработката и опремата;
- повикува и испитува лица и
- бара увид во документација и копии од истата.

Директорот на Дирекцијата за секој одделен увид издава овластување.“

Член 22

По членот 18 се додава нов член 18-а, кој гласи:

„Член 18-а

За повреда на правото од членот 18 став 1 на овој закон, директорот на Дирекцијата одлучува со решение.

Решението од ставот 1 на овој член може да содржи и мерки и рокови за отстранување на констатираните повреди.

Против решението на директорот на Дирекцијата може да се поднесе тужба за поведување на управен спор до надлежниот суд, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.“

Член 23

Членот 19 се брише.

Член 24

Во членот 21 ставот 2 се брише.

Член 25

Во членот 22 ставот 1 се брише.

Во ставот 2 кој станува став 1 зборовите: „Друга одлука“ се заменуваат со зборовите: „Судска одлука или друга одлука“, а точката на крајот на реченицата се заменува со записка и се додаваат зборовите: „без претходно потврдување од страна на овластено лице.“

Во ставот 3 кој станува став 2 бројот „2“ се заменува со бројот „1“.

Член 26

Членот 23 се менува и гласи:

„За да се обезбеди тајност и заштита на обработката на личните податоци на субјектот, контролорот и обработувачот мора да применат соодветни технички и организациски мерки за заштита од случајно или незаконско уништување на личните податоци, или нивно случајно губење, преправање, неовластено откривање или пристап, особено кога обработката вклучува пренос на податоци преку мрежа и заштита од какви било незаконски облици на обработка.

Личните податоци од членовите 8 и 9 на овој закон, можат да се пренесуваат преку телекомуникациска мрежа, само ако посебно се заштитени со соодветни методи, така што нема да бидат читливи при преносот.

Мерките од ставот 1 на овој член треба да обезбедат степен на заштита на личните податоци соодветно на ризикот при обработката и природата на податоците кои се обработуваат.

Контролорот и обработувачот се должни да водат документација со опис на техничките мерки за обезбедување тајност и заштита на обработката на личните податоци.

Директорот на Дирекцијата ќе ја пропише содржината на документацијата од ставот 4 на овој член, како и примената на соодветни технички и организациски мерки кои треба да бидат преземени за да се обезбеди тајност и заштита на обработката на личните податоци.“

Член 27

Членот 24 се менува и гласи:

„Само лицето кое добило овластување од контролорот или обработувачот, вклучувајќи го и самиот обработувач, може да врши обработка на лични податоци.

Лицето од ставот 1 на овој член задолжително треба да:

- биде запознато со начелата за заштита на личните податоци пред неговиот пристап до личните податоци;
- врши обработка на личните податоци согласно со упатствата добиени од контролорот, освен ако со закон поинаку не е уредено и
- ги чува како доверливи личните податоци, како и мерките за нивна заштита.“

Член 28

Членот 25 се менува и гласи:

„Контролорот и обработувачот се должни да водат евиденција за лица овластени за вршење на обработка на личните податоци која содржи:

- име и презиме на овластеното лице;
- датум на издавање, рок на важење, како и обем на овластувањето за пристап до личните податоци и
- начин на пристап.“

Член 29

Членот 26 се менува и гласи:

„Контролорот може да пренесе работи од неговиот делокруг на работа поврзани со обработка на лични податоци на обработувачот.

Меѓусебните права и обврски на контролорот и обработувачот мора да бидат уредени со договор во писмена форма кој задолжително содржи:

- обврска за обработувачот да постапува единствено во согласност со упатствата добиени од страна на контролорот и
- обврска и за обработувачот да преземе технички и организациски мерки за да обезбеди тајност и заштита на обработката на личните податоци.“

Член 30

Насловот на Главата VI се менува и гласи: „ЦЕНТРАЛЕН РЕГИСТАР НА ЗБИРКИ НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ И ПРЕТХОДНО ОДОБРУВАЊЕ“.

Член 31

Во членот 27 се додава нов став 1, кој гласи:

„Контролорот пред да започне со обработка на личните податоци е должен да ја извести Дирекцијата.“

Во ставот 1 кој станува став 2 воведната реченица се менува и гласи: „Известувањето од ставот 1 на овој член го содржи следново:“.

Во точката 6 зборовите: „кои се дадени“ се заменуваат со зборовите: „кои можат да им се дадат“.

Точката 7 се брише.

Точката 8 станува точка 7.

Во точката 9 која станува точка 8 зборовите: „опис за преземени“ се заменуваат со зборовите: „општ опис со кој ќе се овозможи првична оценка на соодветноста на преземените“.

По ставот 2 се додаваат три нови става 3, 4 и 5, кои гласат:

„Контролорот може да ја започне обработката на личните податоци која е предмет на известувањето, веднаш по добивање на потврда за прием на известувањето од ставот 2 на овој член.“

Контролорот е должен да ја извести Дирекцијата за секоја промена содржана во известувањето од ставот 2 на овој член, во рок од 30 дена од денот на промената.

Директорот на Дирекцијата ги пропишува формата и содржината на образецот на известувањето, како и начинот на известувањето од ставот 1 на овој член.“

Член 32

Членот 28 се менува и гласи:

„Контролорот нема обврска да ја извести Дирекцијата согласно со членот 27 од овој закон, ако:

- личните податоци се дел од јавно достапни збирки врз основа на закон;

- збирката на лични податоци се однесува за најмногу до десет вработени кај контролорот или

- обработката се однесува на лични податоци на членови на здруженија основани за политички, филозофски, верски или синдикални цели.

Контролорот од ставот 1 на овој член е должен да одговори на барањето на физичко лице за доставување на податоците од членот 27 став 2 точки 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 7 на овој закон во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето.“

Член 33

Членот 29 се менува и гласи:

„Само по претходно добиено одобрение од страна на Дирекцијата се врши обработка на следниве лични податоци:

- матичен број на субјектот на лични податоци;

- податоци во врска со расното или етничко потекло на субјектот на лични податоци;

- генетски податоци, освен ако обработката на податоците не се врши од страна на стручни лица за потребите на превентивна медицина, медицинска дијагноза или нега и терапија на субјектот на лични податоци и

- биометриски податоци, потребни за потврда на идентитетот на субјектот на лични податоци.

Одобрението од ставот 1 на овој член не е потребно во случај кога обработката на личните податоци е утврдена со закон.

Барањето за добивање на одобрението од ставот 1 на овој член треба да ги содржи податоците наведени во членот 27 став 2 од овој закон.“

Член 34

Членот 30 се менува и гласи:

„Дирекцијата води Централен регистар на збирки на лични податоци (во натамошниот текст: Централен регистар.

Централниот регистар содржи податоци од известувањата примени во согласност со членот 27 од овој закон и одобренијата издадени согласно со членот 29 од овој закон.

Централниот регистар се ажурира по приемот на известување од страна на контролорот или по службена должност.

Податоците од Централниот регистар се јавни освен податоците од членот 27 став 2 точка 8 на овој закон.“

Член 35

Во членот 31 ставот 2 се менува и гласи:

„Нивото на заштита обезбедено од страна на друга држава, Дирекцијата го оценува врз основа на:

- природата на податоците;

- целта и времетраењето на предложената операција или операции за обработка;

- државата во која ќе се пренесат податоците;

- владеење на правото и

- мерки за безбедност кои постојат во таа држава.“

Ставот 3 се менува и гласи:

„Одредбите од ставовите 1 и 2 на овој член не се применуваат за земјите членки на Европската унија и за земјите членки на Европскиот економски простор.“

По ставот 3 се додаваат четири нови става 4, 5, 6 и 7, кои гласат:

„Ако Европската комисија утврди дека третата земја не обезбедува соодветно ниво на заштита во однос на преносот или категорија на пренос на лични податоци, Дирекцијата по приемот на известувањето согласно со членот 27 на овој закон, издава решение за забрана на пренос на лични податоци.

Ако Дирекцијата оцени дека определена трета земја не обезбедува соодветно ниво на заштита во однос на пренос на лични податоци, веднаш ја известува Европската комисија и му наложува на контролорот запирање на преносот на податоците.

Ако Европската комисија утврди дека третата земја кон која се подготвувал преносот на лични податоци согласно со ставот 5 на овој член, обезбедува соодветно ниво на заштита, Дирекцијата го известува контролорот за отповикување на запирањето на преносот, спроведен согласно со ставот 5 на овој член.

Ако Европската комисија утврди дека третата земја кон која се подготвувал пренос на лични податоци согласно со ставот 5 на овој член не обезбедува соодветно ниво на заштита, Дирекцијата на контролорот му издава решение за забрана на пренос на податоци кон таа земја.“

Член 36

Во членот 32 зборот „Дирекцијата“ се заменува со зборот „контролорот“, а зборот „дозволи“ се заменува со зборот „изврши“.

Член 37

Во членот 33 став 1 во воведната реченица по броејот „31“ се додаваат зборовите „ставови 1 и 2“.

Во алинејата 1 зборот „писмено“ се брише.

Во алинејата 4 зборовите: „заштита на основните слободи и права на граѓаните и“ се заменуваат со зборовите: „јавната безбедност“.

По алинејата 4 се додава нова алинеја 5, која гласи:

„- преносот е неопходен заради утврдување или остварување на поединечни правни интереси;“.

Во алинејата 5 која станува алинеја 6 зборовите: „физичкиот и моралниот интегритет“ се заменуваат со зборовите: „суштинските интереси“, а точката на крајот на реченицата се заменува со сврзникот „и“.

По алинејата 6 се додава нова алинеја 7, која гласи:
 „- преносот се врши од јавно достапни збирки на лични податоци или од збирки на лични податоци достапни за лице кое ќе го стори веројатен својот правен интерес во обем утврден со закон.“

Ставот 2 се менува и гласи:

„По исклучок од ставот 1 на овој член, преносот на лични податоци во други држави кои не обезбедуваат најмалку исто ниво на заштита на лични податоци како во Република Македонија, може да се изврши по претходно одобрение од страна на Дирекцијата, под услов да бидат обезбедени соодветни гаранции за заштита на приватноста, правата и слободите на субјектот на лични податоци.“

По ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

„Дирекцијата за заштита на личните податоци ја информира Европската комисија и надзорните органи за заштита на личните податоци на земјите членки на Европската унија во врска со одобрението за пренос на лични податоци кое го издала во согласност со ставот 2 на овој член.“

Член 38

Во членот 34 ставот 5 се брише.
 Ставот 6 станува став 5.

Член 39

Во членот 37 ставови 2 и 4 зборот „именува“ се заменува со зборот „избира“, а зборовите: „Владата на Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија по пат на јавен конкурс“.

Во ставот 3 зборот „именува“ се заменува со зборот „избира“, а зборот „именуван“ се заменува со зборот „избран“.

По ставот 5 се додава нов став 6, кој гласи:

„Седиштето на Дирекцијата е во Скопје.“

Член 40

Во членот 38 став 1 воведната реченица се менува и гласи: „За директор може да биде избрано лице кое ги исполнува следниве услови:“.

По алинејата 1 се додава нова алинеја 2, која гласи:
 „ - да има најмалку петгодишно работно искуство во правни работи;“.

Алинејата 2 станува алинеја 3.

Алинејата 3 која станува алинеја 4 се менува и гласи:

„- да не е казнет со казна, односно да не му е изречена прекршочна санкција забрана на вршење професија, дејност или должност.“

По ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„За заменик на директорот може да биде избрано лице кое ги исполнува условите наведени во став 1 на овој член.“

Ставот 2 станува став 3.

Ставот 3 кој станува став 4 се менува и гласи:

„Функцијата директор, односно заменик директор престанува поради следниве основи:

- на негово барање,
- ако трајно ја загуби способноста за вршење на функцијата,
- ако ги исполни условите за старосна пензија согласно со закон,
- ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на безусловна казна затвор во траење од најмалку шест месеца,
- кога ќе престане да исполнува кој било од условите наведени во ставот 1 алинеи 1 и 4 на овој член и
- поради нестручно и несовесно работење.“

Член 41

Во членот 39 став 2 зборот „ги“ се заменува со зборот „го“, а зборовите: „правата на граѓаните што се однесуваат на заштита на нивните лични податоци“ се заменуваат со зборовите: „правото на заштита на личните податоци“.

Член 42

Членот 41 се менува и гласи:

- „Дирекцијата ги има следниве надлежности:
- подготвува и донесува подзаконски акти што се однесуваат на заштитата на личните податоци,
 - развива политики и дава насоки во врска со заштитата на личните податоци,
 - врши инспекциски надзор согласно со одредбите на овој закон,
 - води управна постапка и донесува решенија при постапување по барања,
 - ја цени законитоста на обработката на личните податоци,
 - води Централен регистар,
 - издава претходно одобрение за обработката на личните податоци согласно со одредбите на овој закон,
 - издава забрана за натамошна обработка на личните податоци на контролорот,
 - издава одобрение за пренос на личните податоци во други држави,
 - дава мислења по предлозите на акти во областа на заштитата на личните податоци,
 - дава мислења по предлози на кодекси на однесување што се однесуваат на заштитата на личните податоци,
 - води прекршочна постапка преку Комисијата за одлучување по прекршок во согласност со закон,
 - постапува по барањата на надзорни тела во областа на заштита на личните податоци на други држави во врска со извршувањето на нивните активности на територијата на Република Македонија,
 - врши обука и дава стручна помош на заинтересирани контролори, односно обработувачи,
 - остварува меѓународна соработка во областа на заштитата на личните податоци и учествува во работата на меѓународните организации и институции за заштита на личните податоци и
 - врши други работи утврдени со закон.

Трошоците за обука и давање на стручна помош од ставот 1 алинеја 15 на овој член паѓаат на товар на контролорите, односно на обработувачите.

Висината на трошоците од ставот 2 на овој член ја определува директорот на Дирекцијата во рамките на реалните трошоци потребни за спроведување на обуката и за давање на стручна помош.“

Член 43

По членот 41 се додава нов член 41-а, кој гласи:

„Член 41-а

Директорот на Дирекцијата за заштита на личните податоци:

- ја претставува Дирекцијата;
- организира и обезбедува законито и ефикасно вршење на работите и задачите во Дирекцијата;
- донесува решенија во согласност со закон;
- донесува прописи за кои е овластен и
- врши други работи од надлежност на Дирекцијата во согласност со закон.“

Член 44

Во членот 42 став 1 точката на крајот на реченицата се брише и се додаваат зборовите: „за претходната календарска година најдоцна до крајот на март во тековната година“.

Ставот 3 се менува и гласи:

„Годишниот извештај од ставот 1 на овој член, Дирекцијата го објавува на својата веб-страница.“

Член 45

Во членот 43 по зборот „Директорот“ се става записка и се додаваат зборовите: „заменикот на директорот“, а по зборот „завршување“ точката се заменува со записка и се додаваат зборовите: „а кои претставуваат лични податоци или класифицирани информации во согласност со закон“.

Член 46

По членот 43 се додава нова Глава IX-а која гласи: „IX-а. ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР“.

Член 47

Членот 44 се менува и гласи:

„Инспекцискиот надзор на спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон го врши Дирекцијата преку инспекторите за заштита на личните податоци (во натамошниот текст: инспектори).

Инспекторите, кои го вршат инспекцискиот надзор, покрај општите услови за вработување, потребно е да ги исполнуваат и следниве посебни услови: да имаат високо образование од областа на правото или информатичките науки и работно искуство најмалку две години од кои една година на работи поврзани со заштита на личните податоци.“

Член 48

По членот 44 се додаваат три нови члена 44-а, 44-б и 44-в, кои гласат:

„Член 44-а

Службеното својство на инспекторот се докажува со легитимација.

При вршењето на инспекциски надзор инспекторите се должни да се легитимираат.

Легитимацијата од ставот 1 на овој член ја издава и одзема директорот на Дирекцијата.

Директорот на Дирекцијата ги пропишува образецот, формата и содржината на легитимацијата, како и начинот на нејзиното издавање и одземање.

Член 44-б

Инспекцискиот надзор може да биде редовен, вонреден или контролен.

Редовниот инспекциски надзор опфаќа надзор на спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и се врши според годишна програма, што директорот на Дирекцијата ја донесува до крајот на тековната за наредната година.

Вонредниот инспекциски надзор се врши врз основа на иницијативи, претставки и предлози поднесени од физичко или правно лице, врз основа на поднесено барање, како и во случај на сомневање на инспекторот за повреди на одредбите на овој закон.

Контролниот инспекциски надзор се врши по истекот на рокот определен во решението за отстранување на утврдени недостатоци.

Директорот на Дирекцијата го пропишува начинот на вршење на инспекцискиот надзор.

Член 44-в

При вршење на инспекцискиот надзор, инспекторот е должен да го презентира индивидуалното овластување за вршење на инспекцискиот надзор издадено од директорот на Дирекцијата.

Заради вршење на инспекцискиот надзор инспекторот може да:

- влезе во кои било простории каде се обработуваат личните податоци и да изврши увид во нивната обработка;

- бара писмено или усно објаснување и да повикува и испитува лица во врска со обработката на личните податоци;

- бара увид во документација и кои било други податоци во врска со контролорот, односно обработувачот и копии од истите;

- ја испитува опремата со која се врши обработка на личните податоци и опремата каде што се чуваат личните податоци, со овластен претставник на контролорот, односно обработувачот;

- побара да биде подготвена експертска анализа и мислење во врска со преземениот инспекциски надзор и

- ги користи комуникациските уреди на контролорот, односно обработувачот заради исполнување на целите на истиот.

По исклучок од ставот 2 на овој член, во домот на физичко лице кое врши обработка на лични податоци, инспекторот може да влезе според постапка утврдена со закон.“

Член 49

Членот 45 се менува и гласи:

„По завршениот инспекциски надзор се составува записник што го потпишува инспекторот. Примерок од записникот се доставува до контролорот, односно обработувачот каде е извршен инспекцискиот надзор, во рок од 15 дена од денот на завршувањето на инспекцискиот надзор.“

Контролорот, односно обработувачот во рок од седум дена од денот на приемот на записникот од ставот 1 на овој член може да достави забелешки.

Во рок од 15 дена по истекот на рокот од ставот 2 на овој член инспекторот донесува решение, со кое ќе утврди:

- рок за отстранување на повредата;
- комплетирање, ажурирање, исправање, откривање или обезбедување тајност на личните податоци;
- усвојување дополнителни мерки за заштита на лични податоци;
- забрана на натамошна обработка на личните податоци;
- запирање на преносот на личните податоци на други држави;
- обезбедување податоци или нивниот пренос до други субјекти или
- блокирање, бришење или уништување на личните податоци.

Против решението од ставот 3 на овој член може да се поднесе тужба за поведување на управен спор до надлежниот суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.“

Член 50

Членот 46 се брише.

Член 51

Членот 47 се менува и гласи:

„Ако при вршење на надзор инспекторот утврди повреда на овој или друг закон, поднесува барање за поведување на прекршочна постапка. Барањето за поведување на прекршочна постапка се доставува до Комисијата за одлучување по прекршок.“

Член 52

По членот 47 се додава нов член 47-а, кој гласи:

„Член 47-а

Ако со решение на контролорот, односно обработувачот му е утврден рок за постапување согласно со овој закон, должен е по истекот на овој рок да ја извести Дирекцијата дали постапил по истото.

Инспекторот има право во рок од 15 дена по истекот на рокот утврден за отстранување на констатирани-те повреди со решението од членот 45 став 3 на овој закон да изврши контролен надзор врз контролорот, односно обработувачот.“

Член 53

По членот 47-а се додава нова Глава IX-б која гласи: „IX-б. ФИНАНСИРАЊЕ НА ДИРЕКЦИЈАТА“.

Член 54

Во членот 48 по зборот „Македонија“ се додаваат зборовите: „и од други извори во согласност со закон“.

По ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Средствата кои се остваруваат од вршење на обука и давање на стручна помош од членот 41 став 1 алинеја 15 на овој закон се приходи на Дирекцијата.“

Член 55

Насловот на Главата X „КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ“ се менува и гласи: „ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ“.

Член 56

Членот 49 се менува и гласи:

„Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на физичко лице контролор, ако:

- 1) податоците што ги обработува се несоодветни или преобемни во однос на целите заради кои се собираат и обработуваат (член 5 став 1 алинеја 3);
- 2) податоците што ги собира се неточни, нецелосни или неажурирани или ако не преземе соодветни мерки за бришење или коригирање на податоците што се неточни или нецелосни (член 5 став 1 алинеја 4);
- 3) не истакне известување за вршење на видео надзор (член 9-а став 2);
- 4) врши видео надзор надвор од просторот кој е дозволен за исполнување на целите за кои е посветен (член 9-а став 5);
- 5) снимките направени при вршењето на видео надзорот ги чува подолго од што е потребно да се исполнат целите за кои се врши, или ги чува подолго од дозволеният рок со овој или друг закон (член 9-а став 6);
- 6) видео надзорот во службените или деловните простори се врши спротивно на членот 9-б од овој закон;
- 7) видео надзорот во станбените згради се врши спротивно на членот 9-в од овој закон;
- 8) не го информира субјектот на личните податоци за својот идентитет и за целите на обработката (членови 10 и 11);

9) во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето на субјектот на лични податоци не одговори дали личните податоци што се однесуваат на него се обработуваат; за целите и правната основа на обработката на личните податоци и корисниците или категориите на корисници на кои им се откриваат податоците; за личните податоци во врска со субјектот и изворот на податоци (член 12 став 2);

10) не одговори на повторното барање на субјектот на личните податоци, а изминале шест месеца од доставувањето на претходното барање (член 12 став 3);

11) не ја запре натамошната обработка на личните податоци, кога барањето на субјектот на личните податоци е основано (член 13 став 4);

12) и покрај барањето од субјектот на лични податоци, не ги дополнил, изменил, избришал или не го сопел користењето на личните податоци кои се нецелосни, неточни, неажурирани или чија обработка не е во согласност со одредбите на овој закон или оние податоци за кои тој сам утврдил дека се неточни, нецелосни и неажурирани, независно од тоа дали субјектот поднел барање за дополнување или измена (член 14 ставови 1 и 2);

13) во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето писмено не го известил субјектот на лични податоци, корисниците на личните податоци или трето лице на кое му се откриени личните податоци за извршеното дополнување, измена или бришење на личните податоци (член 14 став 3);

14) не примени соодветни технички или организационски мерки за да се обезбеди тајност и заштита на обработката на личните податоци на субјектот и со тоа ќе предизвика: случајно или незаконско уништување на личните податоци; нивно случајно губење, преправање, неовластено откривање или пристап, особено кога обработката вклучува пренос на податоци преку мрежа, или какви било незаконски облици на обработка (член 23 став 1);

15) пренесува лични податоци од членовите 8 и 9 на овој закон преку телекомуникациска мрежа, што посебно не се заштитени со соодветни методи така што да може да бидат читливи при преносот (член 23 став 2);

16) не води евиденција на лица овластени за вршење на обработка на лични податоци (член 25 став 1);

17) извршувањето на обработката од страна на обработувачот не е уредено со договор во писмена форма, или правен акт кој го обврзува или ако тој не содржи: обврска за обработувачот да постапува единствено во согласност со упатствата добиени од страна на контролорот и обврска и за обработувачот да ги обезбеди мерките за тајност и заштита на обработката на личните податоци (член 26 став 2);

18) пред започнување на обработката на личните податоци, не ја известил Дирекцијата во врска со започнувањето на обработка на личните податоци или ако известувањето не ги содржи податоците предвидени во членот 27 на овој закон или ако во рок од 30 дена од датумот на промената, не достави известување до Дирекцијата за секоја промена на податоците содржани во известувањето (член 27) и

19) го попречува овластеното лице на Дирекцијата при вршење на увид или инспекциски надзор.

Глоба во износ од 700 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорно лице во правно лице или службено лице во државен орган за сторен прекршок од ставот 1 на овој член.

Глоба во износ од 2.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на правно лице за сторен прекршок од ставот 1 на овој член.“

Член 57

По членот 49 се додава нов член 49-а, кој гласи:

„Член 49-а

Глоба во износ од 900 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на физичко лице - контролор, ако:

1) податоците не ги собира за конкретни, јасни и со закон утврдени цели и ги обработува на начин кој не е во согласност со тие цели (член 5 став 1 алинеја 2);

2) ги чува личните податоци во форма што овозможува идентификација на субјектот на личните податоци, подолго од што е потребно да се исполнат целите поради кои податоците се собрани за натамошна обработка (член 5 став 1 алинеја 5);

3) кога по истекот на рокот за чување личните податоци се обработуваат за други цели, освен за научни, историски и статистички цели (член 5 став 2);

4) при употребата на личните податоци не го почитува правото на заштита на приватноста, личниот и семејниот живот на субјектот на лични податоци од нивна неовластена употреба и во најкраток можен рок податоците нема да ги направи анонимни (член 5 став 3);

5) обработката на личните податоци ја врши без постоење на законска основа наведена во членот 6 на овој закон;

6) обработува лични податоци што се однесуваат на кривични дела и изречени казни, алтернативни мерки и мерки на безбедност спротивно на членот 7 од овој закон;

7) врши обработка на посебните категории на лични податоци без изречна согласност од субјектот на личните податоци (член 8 став 2 алинеја 1);

8) врши обработка на посебните категории на лични податоци, а тоа не е потребно за целите утврдени во членот 8 став 2 алинеи 2 и 3 од овој закон;

9) обработката не се спроведува во рамките на работењето на установи, здруженија или кои било други непрофитни организации заради политичка, филозофска, верска, синдикална или друга цел или ако обработката на податоците не се однесува исклучиво на нивните членови и тие податоци бидат откриени на трети лица без согласност на субјектот на лични податоци (член 8 став 2 алинеја 4);

10) врши обработка на посебните категории на лични податоци кои субјектот на лични податоци не ги објавил јавно (член 8 став 2 алинеја 5);

11) матичениот број на граѓанинот го обработува спротивно на условите утврдени со членот 9 на овој закон;

12) лицата кои добиле овластување за вршење обработка на личните податоци нема да ги запознае со начелата за заштита на лични податоци пред нивниот пристап до личните податоци (член 24);

13) обработката на податоците од членот 29 на овој закон се врши без претходно добиено одобрение од страна на Дирекцијата (член 29);

14) овозможи пренос на лични податоци во друга држава, а притоа другата држава не обезбедила соодветен степен на заштита на лични податоци (член 31) и

15) изврши пренос на лични податоци во друга држава ако не се исполнети условите за исклучоците предвидени во членот 33 од овој закон.

Глоба во износ од 1.200 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорно лице во право лице или службено лице во државен орган за сторен прекршок од ставот 1 на овој член.

Глоба во износ од 4.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на правно лице за сторен прекршок од ставот 1 на овој член.“

Член 58

Членот 50 се менува и гласи:

„Глоба во износ од 600 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичкото лице-обработувач на збирка на лични податоци, доколку:

1) не примени соодветни технички или организационски мерки за да се обезбеди тајност и заштита на обработката на личните податоци на субјектот (член 23);

2) не води евиденција на лица овластени за вршење на обработка на лични податоци (член 25) и

3) обработката на личните податоци ја врши спротивно на овластувањата и инструкциите на контролорот или одредбите на овој закон (член 26).

Глоба во износ од 700 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорно лице во право лице или службено лице во државен орган за сторен прекршок од ставот 1 на овој член.

Глоба во износ од 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на правно лице - обработувач на збирка на лични податоци за прекршок од ставот 1 на овој член.“

Член 59

По членот 50 се додаваат три нови члена 50-а, 50-б и 50-в, кои гласат:

„Член 50-а

За прекршоците утврдени во членовите 49, 49-а и 50 од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува Дирекцијата (во натамошниот текст: Прекршочен орган).

Прекршочната постапка од ставот 1 на овој член ја води Комисија за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: Прекршочна комисија) формирана од страна на директорот на Дирекцијата.

Прекршочната комисија е составена од два члена и претседател на Комисијата.

Членовите на Комисијата се дипломирани правници со работно искуство од најмалку една година на предметната материја, а претседателот на Комисијата е дипломиран правник со положен правосуден испит и работно искуство од најмалку две години на предметната материја.

Мандатот на членовите на Прекршочната комисија е со времетраење од три години со право на повторен избор.

Покрај членовите на Прекршочната комисија директорот на Дирекцијата може да определи секретар на Прекршочната комисија кој врши административни работи за Комисијата и заменици членови, кои по исклучок, учествуваат во работата на Прекршочната комисија во случај на отсуство на некој од членовите.

Прекршочната комисија донесува деловник за својата работа.

Против одлуката на Прекршочниот орган со која се изрекува прекршочна санкција може да се поднесе тужба за поведување на управен спор пред надлежниот суд во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката.

Член 50 - б

Член на Прекршочната комисија може да се разреши:

- 1) со истекот на времето за кое е именуван;
- 2) по негово барање;
- 3) со исполнување на условите за старосна пензија согласно со законот;
- 4) ако биде осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеца;
- 5) ако му се утврди трајна неспособност;
- 6) ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна одлука;
- 7) ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во Прекршочната комисија и
- 8) ако не пријавил постоење на конфликт на интереси за случај за кој решава Прекршочната комисија.

Предлог за разрешување на член на Комисијата за случаите од ставот 2 точки од 3 до 8 на овој член поднесува претседателот на Прекршочната комисија од директорот на Дирекцијата.

Прекршочната комисија има право да изведува докази и собира податоци кои се неопходни за утврдување на прекршокот, како и да врши други работи и презема дејствија утврдени со овој закон, Законот за прекршоците и/или со друг закон.

Членовите на Прекршочната комисија се самостојни и независни во работата на Прекршочната комисија и одлучуваат врз основа на своето стручно знаење и самостојно убедување.

Прекршочната комисија работи во совет, а одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број членови.

Прекршочната комисија води единствена евиденција на прекршоците, изречените санкции и донесените одлуки на начин пропишан од директорот на Дирекцијата.

Со актот од ставот 7 на овој член се пропишува и начинот на пристап до информации кои се содржани во евиденцијата.

Член 50-в

За прекршоците пропишани со овој закон ќе се води постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.“

Член 60

По членот 52 се додава нов член 52-а, кој гласи:

„Член 52-а

Одредбите од членовите 2 точка 11, 31 ставови 4, 5, 6, 7 и 33 став 3 на овој закон ќе се применуваат со денот на пристапувањето на Република Македонија кон Европската унија.“

Член 61

Подзаконските акти предвидени со овој закон, директорот на Дирекцијата ќе ги донесе во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 62

Контролорите се должни да го усогласат своето работење согласно со одредбите на овој закон во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Контролорите кои на денот на влегувањето во сила на овој закон обработуваат лични податоци се должни да достават известување во согласност со членот 27 на овој закон или барање за одобрување согласно со членот 29 на овој закон, во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 63

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи членот 3 став 1 алинеја 3 од Законот за ратификација на Конвенцијата за заштита на лица во однос на автоматска обработка на лични податоци („Службен весник на Република Македонија“ Меѓународни договори број 7/2005).

Член 64

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди прецизен текст на Законот за заштита на лични податоци.

Член 65

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а одредбите на членовите од 46 до 52 на овој закон ќе се применуваат по шест месеца од денот на неговото влегување во сила.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR MBROJTJEN E TË DHENAVE PERSONALE

Neni 1

Në Ligjin për mbrojtjen e të dhenave personale (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numer 7/2005) në nenin 1 fjala “qytetaret” zevendesohet me fjalet: “personat fizike”.

Neni 2

Në nenin 2 në piken 1 fjala “personale” fshihet, ndersa pas fjales “fizik” vihet presje dhe shtohet fjala “fiziologjik”.

Në piken 10 pas fjales “fetare” vihet presja dhe shtohet fjala “filozofike”, ndersa fjalet: “gjendjen shendetesore ose” zevendesohen me fjalet: “shendetin e njerezve, duke perfshire edhe të dhenat gjenetike, të dhenat biometrike ose të dhenat që kane të bejne me” dhe pika në fund të fjalise zevendesohet me pikepresje.

Pas pikes 10 shtohet pika e re 11 si vijon:

„11. “Shtet i trete” eshte shteti që nuk eshte anetar i Unionit Evropian ose nuk eshte anetar i Hapesires ekonomike evropiane”.

Neni 3

Në nenin 3 paragrafi 1 alineja 2 fjala “dore” zevendesohen me fjalen “tjeter”.

Paragrafi 2, 3 dhe 4 fshihen.

Neni 4

Pas nenit 3 shtohet nen i ri 3-a, si vijon:

“Neni 3-a

Kontrolluesi i cili eshte themeluar në Republikën e Maqedonisë dhe/ose ka filial ose perfaqesi jashte vendit eshte i detyruar të punoje në pajtim me dispozitat e ketij ligji.

Dispozitat e ketij ligji zbatohen edhe në rastet kur kontrolluesi nuk eshte themeluar në Republikën e Maqedonisë, nese:

- kontrolluesi eshte themeluar në territorin e shtetit tjeter ku e drejta nacionale e Republikës së Maqedonisë zbatohet në baze të së drejtes nderkombetare publike dhe

- pajisja që e shfrytazon për perpunimin e të dhenave personale gjendet në Republikën e Maqedonisë, pervec nese pajisja shfrytëzohet vetem për transit nepermjete territorit të Republikës së Maqedonisë.

Në rastin nga paragrafi 2 të ketij neni, kontrolluesi eshte i detyruar që të caktoje perfaqesues në Republikën e Maqedonisë pergjegjes për mbrojtjen e të dhenave personale, në të kunderten perpunesi eshte pergjegjes për mbrojtjen e të dhenave personale”.

Neni 5

Neni 4 ndryshon si vijon:

“Dispozitat e ketij ligji nuk do të zbatohen ndaj perpunitit të të dhenave personale që behen nga ana e personave fizike ekskluzivisht për shkak të aktiviteteve personale ose aktiviteteve në shtepi.

Dispozitat nga kapitujt VI, VII dhe VIII të ketij ligji nuk do të zbatohen ndaj perpunimin e të dhenave personale me qellim të ruajtjes së interesave të sigurise shteterore dhe të mbrojtjes të Republikës së Maqedonisë.”

Neni 6

Pas nenit 4 shtohen dy nene të reja 4-a dhe 4-b, si vijon:

“Neni 4-a

Dispozitat nga nenet 6, 7, 11, 12, 13, 14, 16 dhe prej 22 deri në 36 të ketij ligji nuk do të zbatohen për:

- shprehjen letrare dhe artistike dhe
- gazetarine profesionale në pajtim me rregullat etike të ketij profesioni.

Neni 4-b

Procedurat e parapara me kete ligj do të mbahen në pajtim me dispozitat e Ligjit për proceduren e pergjithshme administrative, nese me kete ligj nuk eshte percaktuar ndryshe.”

Neni 7

Në nenin 5, paragrafi 1, alineja 1 pas fjales “perpunohen” shtohen fjalet: “të drejte dhe”

Në alinene 4 pas fjaleve: “të plota dhe” shtohen fjalet: “ku eshte e nevojshme”, ndersa fjalet: “fshihen ose korigjohen” zevendesohen me fjalet: “ndermerren të gjitha masat adekuate për fshirjen ose korigjimin e”.

Pas paragrafit 1 shtohen dy paragrafe të ri, 2 dhe 3, si vijojne:

“Pas skadimit të afatit për ruajtje, të dhenat personale mund të perpunohen vetem për qellime historike, shkencore ose statistikore.

Kur të dhenat personale perdoren për qellimet nga paragrafi 2 të ketij neni, doemos duhet të respektohet e drejta e mbrojtjes së anes private, jeta personale dhe familjare e subjektit të të dhenave personale nga perdorimi i tyre i pa autorizuar dhe në afatin e mundshem më të afert të dhenat të behen anonime.”

Paragrafi 2, behet paragraf 4.

Neni 8

Neni 6 ndryshon si vijon:

“Perpunimi i të dhenave personale mund të behet:

- sipas pelqimit të marre paraprakisht të subjektit të të dhenave personale;

- për realizimin e marreveshjes në të cilen subjekti i të dhenave personale eshte pala në marreveshje ose me kerkesë të subjektit të të dhenave personale, para hyrjes së tij në marreveshje;

- për plotesimin e obligimit ligjor të kontrolluesit;

- për mbrojtjen e jetes ose të interesave thelbesore të subjektit të të dhenave personale;

- për realizimin e puneve me interes publik ose të autorizimeve zyrtare të kontrolluesit ose të personit të trete të cilit i jane zbuluar të dhenat; ose

- për plotesimin e interesave juridike të kontrolluesit, të personit të trete ose personit të cilit të dhenat i jane zbuluar, pervec nese të drejtat dhe lirite e subjektit të të dhenave personale nuk mbizoterojne për interesa të tilla.

Kontrolluesi e deshmon ekzistimin e pelqimit të subjektit të të dhenave personale nga paragrafi 1 alineja 1 e ketij neni.”

Neni 9

Në nenin 7 pas fjales “denimet” vihet presje dhe shtohen fjaltet: “masat alternative”, ndersa fjaltet: “mund ta bejne organet kompetente shteterore në pajtim me ligjin” zvendesohen me fjaltet: “mund të behet në pajtim me ligjin”.

Neni 10

Në nenin 8, paragrafi 2 në fjaline hyrese pas fjales “behet” shtohet fjala “nese”.

Alineja 1 ndryshon si vijon:

“- në baze të pelqimit me shkrim të subjektit të të dhenave personale të dhene për perpunimin e të dhenave të tilla, pervec kur me ligj eshte percaktuar se ndalesa për perpunimin e të dhenave të tilla nuk mund të thirret me pelqimin në forme të shkruar nga subjekti i të dhenave personale”;

Në alinene 2 fjala “nese” fshihet.

Alineja 3 ndryshon si vijon:

“- ajo eshte e nevojshme për mbrojtjen e interesave thelbesore të subjektit të të dhenave personale ose personit tjetër nese ajo ka mangesi fizike që e pengon që të jape pelqim ose eshte i paaftë për pune që të jape pelqim”.

Alineja 4 ndryshon si vijon:

“-perpunimi zbatohet në suazat e punes së enteve, shoqerive ose cfaredo organizatave tjera jo profitabile për shkak të qellimit politik, filozofik, fetar, sindikal ose qellimit tjetër me kusht që perpunimi i të dhenave të kete të beje kryesisht me anetaret e tyre edhe ato të dhena nuk do t’u zbulohen personave të trete pa pelqimin e subjektit të të dhenave personale”;

Në alinene 5 fjala “kur” fshihet.

Pas alinene 5 shtohet alineja e re 6 si vijon:

“-ajo eshte e nevojshme për shkak të percaktimit ose realizimit të interesave të vecanta juridike”;

Në alinene 6 e cila behet alineja 7 fjala “kur” fshihet.

Në alinene 7 e cila behet alineja 8 fjala “nese” fshihet.

Alineja 8, e cila behet alineja 9, ndryshon si vijon:

“- masat adekuate për mbrojtje për shkak të realizimit të puneve me interes publik jane percaktuar me ligj ose me vendim të Drejtorise për mbrojtjen e të dhenave personale (“në tekstin e metejme: Drejtoria).”

Paragrafet 3 dhe 4 fshihen.

Neni 11

Neni 9 ndryshon si vijon:

“Numri i amzes i qytetarit mund të perpunohe vetem:

- me pelqim të marre paraprakisht të subjektit të të dhenave personale;

- për realizimin e të drejtave ose obligimeve të percaktuara me ligj të subjektit të të dhenave personale ose kontrolluesit dhe

- në rastet tjera të percaktuara me ligj.

Numri amez i qytetarit mund të procesohet gjate kryerjes së puneve që kane të bejne për marrjen e kredise, gjate pagimit të borxhit, sigurimit, rentes, themelimit të shoqerise tregtare, në ceshtjet kreditore, mbrojtjen shendetesore dhe sociale, punesim dhe sherbime tjera në interes të subjektit të të dhenave personale.

Kontrolluesi mban llogari që numri amez i qytetarit të mos jete i dukshem pa nevoje, i shtypur ose i marre nga permbledhja e të dhenave personale”.

Neni 12

Pas nenit 9 shtohen tre nene të reja, 9-a, 9-b dhe 9-v si vijon:

“Neni 9-a

Dispozitat e ketij ligji zbatohen edhe gjate procesimit të të dhenave personale nepermjet kryerjes së video vezhgimit, pervec nese me ligj tjetër nuk eshte percaktuar më ndryshe.

Kontrolluesi i cili bën video mbikeqyrje eshte i detyruar që të vë njoftim. Njoftimi doemos duhet të jete i qarte, në vend të dukshem dhe i vene në atë menyre që t’u mundesoje subjekteve të të dhenave personale që të njoftohen me se behet video mbikeqyrje.

Njoftimi nga paragrafi 2 nga ky nen, permban informaten:

- se behet video mbikeqyrje;

- për emrin e kontrolluesit i cili bën video mbikeqyrje;

- për menyren në të cilen mund të merren informatat për atë ku dhe sa kohe ruhen incizimet e sistemit për video mbikeqyrje.

Subjekti i të dhenave personale eshte i informuar për perpunimin e të dhenave personale në pajtim me nenet 10 dhe 11 të ketij ligji, nese eshte vene njoftimi në pajtim me paragrafet 2 dhe 3 të ketij neni.

Kontrolluesi mund të beje video mbikeqyrje vetem në lokaln që eshte i mjaftueshem për plotesimin e qellimeve për të cilat eshte vene.

Incizimet e bera gjate kryerjes së video mbikeqyrjes ruhen deri në plotesimin e qellimeve për të cilat behet, por jo më gjate se 30 dite, pervec nese me ligj tjetër nuk eshte percaktuar më ndryshe.

Neni 9-b

Kontrolluesi mund të beje video mbikeqyrje në lokalet e tij zyrtare ose afariste nese ajo eshte e duhur për:

- mbrojtjen e jetes ose shendetit të njerezve;

- mbrojtjen e prones;

- mbrojtjen e jetes dhe shendetit të të punesuarve për shkak të natyres së punes; ose

- sigurimin e kontrollit mbi hyrjen dhe daljen nga lokalet zyrtare dhe afariste.

Kontrolluesi e rregullon menyren e kryerjes së video mbikeqyrjes me akt të vecante.

Kontrolluesi detyrimisht i njofton të punesuarit për video mbikeqyrjen në lokalet zyrtare dhe afariste.

Ndalohet kryerja e video mbikeqyrjes në garderobe, në dhoma veshjeje, në njeje sanitare, në ashensore dhe në lokalet tjera të ngjashme.

Neni 9-v

Për kryerjen e video mbikeqyrjes në ndertesa banimi duhet pelqim nga të gjithë pronaret e banesave.

Ndalohet bartja e incizimeve të video mbikeqyrjes në ndertesa banimi nepermjet televizionit kabllovik (rrjetit publik ose intern), nepermjet internetit ose mjeteve tjera elektronike për bartjen e të dhenave.

Ndalohet incizimi në hyrje të banesave individuale të pronareve tjere”.

Neni 13

Neni 10 ndryshon si vijon:

“Kur të dhenat grumbullohen nga subjekti i të dhenave personale ai doemos duhet të informohet për:

- identitetin e kontrolluesit dhe perfaqesuesit të tij në Republikën e Maqedonise, nese e ka;
- për qellimet e perpunimit;
- për shfrytezuesit ose kategorite e shfrytezuesve të të dhenave personale;
- për dhenien e domosdoshme të pergjigjeve të pyetjeve;
- pasojat e mundshme nese nuk jepet pergjigje; dhe
- për ekzistimin e të drejtes në qasje dhe të drejtes së korrigjimit të të dhenave personale.

Kontrolluesi nuk e informon subjektin e të dhenave personale nese ai veç më eshte i njoftuar me punet e theksuara në paragrafin 1 alineja prej 1 deri 6 të ketij neni. “

Neni 14

Neni 11 ndryshon si vijon:

“Kur të dhenat nuk grumbullohen nga subjektet e të dhenave personale, kontrolluesi gjate evidentimit të të dhenave personale, e nese eshte parapare që të dhenat personale t'i zbulohen personit të trete më së voni deri në momentin kur të dhenat për here të pare jane zbuluar, doemos duhet ta informoje subjektin e të dhenave personale, për:

- identitetin e kontrolluesit dhe identitetin e perfaqesuesit të tij në Republikën e Maqedonise, nese e ka;
- qellimet e perpunimit;
- kategorite e të dhenave;
- shfrytezuesit ose për kategorite e shfrytezuesve të të dhenave personale dhe
- për ekzistimin e të drejtes së qasjes dhe të drejtes së korrigjimit që kane të bejne me subjektin e të dhenave personale.

Kontrolluesi nuk e informon subjektin e të dhenave personale nese ai veç më eshte i njoftuar me punet e theksuara në paragrafin 1 alinete prej 1 deri 5 të ketij neni.

Me perjashtim nga paragrafi 1 të ketij neni, kontrolluesi nuk e informon subjektin e të dhenave personale, për perpunimin e të dhenave personale për qellime historike, shkencore ose statistikore, nese:

- e njejta eshte e pamundshme ose kerkon mund të pakrahasueshem ose shpenzime; ose
- grumbullimi respektivisht zbulimi i të dhenave personale eshte konstatuar me ligj”.

Neni 15

Neni 12 ndryshon si vijon:

“Subjekti i të dhenave personale mund të kerkoje nga kontrolluesi që ta informoje:

- nese behet perpunimi i të dhenave të tija personale;
- për qellimet dhe bazen juridike të perpunimit të të dhenave personale dhe shfrytezuesit ose kategorite e shfrytezuesve të cileve u zbulohen të dhenat personale;
- për të dhenat personale në lidhje me subjektin dhe burimin e të dhenave dhe
- për logjiken e perpunimit të automatizuar, në rast të vendimit të marre mbi perpunimin automatik, që ka ndikim mbi subjektin e të dhenave personale.

Kontrolluesi eshte i detyruar që t'i pergjigjet subjektit të të dhenave personale nga paragrafi 1 të ketij neni, në afat prej 15 ditesh nga dita e pranimit të kerkeses.

Kur kontrolluesi i eshte pergjigjur kerkeses së subjektit të të dhenave personale nga paragrafi 1 të ketij neni, nuk ka obligim që për të dyten here t'i pergjigjet kerkeses së njejte ose të ngjashme atij subjekti, nese gjate kohes nuk ka ndryshime në të dhenat e tij personale, pervec nese kane kaluar gjashte muaj nga dita e dorezimit të kerkeses para-prake deri në kerkesen e re”.

Neni 16

Neni 13 ndryshon si vijon:

“Kur të dhenat personale sigurohen në pajtim me nenin 6 paragrafi 1 alineja 5 dhe 6 të ketij ligji, subjekti i të dhenave personale ka të drejte të kerkoje nderprerjen e perpunimit të të dhenave të tija personale.

Në rastet nga paragrafi 1 të ketij neni, nese kerkesa eshte e bazuar, kontrolluesi eshte i detyruar që ta nderprese perpunimin e metejme të të dhenave personale”.

Neni 17

Pas nenit 13 shtohet nen i ri 13-a si vijon:

“Neni 13-a

Perpunimi i të dhenave për qellime të marketingut të drejtperdrejte lejohet vetem nese të dhenat personale perpunohen në pajtim me nenin 6 paragrafi 1 alineja 1 e ketij ligji, pervec nese me ligj tjeter nuk eshte percaktuar ndryshe.

Subjekti i të dhenave personale ka të drejte që në çdo kohe, pa pagese dhe me shfrytezimin e mjeteve të rendomta ta terheq pelqimin për perpunimin e të dhenave të tij personale për qellime direkt të marketingut”.

Neni 18

Në nenin 14 paragrafin 3 fjala “dorezimi” zevendesohet me fjalen “pranimi”, ndersa pika në fund të fjalise fshihet dhe shtohen fjalet “ose nese ajo kerkon mund të jashteza-konshem ose shpenzime”.

Neni 19

Në nenin 15, fjalia hyrese ndryshon si vijon: “Të drejtat dhe obligimet e percaktuara me dispozitat e neneve 10, 11, 12, 13 dhe 14 të ketij ligji mund të kufizohen në rastet e vecanta kur me zbatimin e tyre do të rrezikohet realizimi i obligimeve të kontrolluesit të parapara me ligj, edhe atë:”.

Në alinene 2 fjala “prevenca” dhe presja shlyhen.

Në alinene 4 lidheza “dhe” zevendesohet me pikepresje.

Pas alinene 4 shtohet alineja e re 5 si vijon:

“- për shkak të mbrojtjes së interesave të rendesishme ekonomike ose financiare të Unionit Evropian dhe”.

Në alinene 5 e cila behet alineja 6 pas fjaleve: “mbrojtja e” shtohen fjalet: “të drejtave dhe lirive të”, ndersa fjalet: “edhe lirite e qytetareve” zevendesohen me fjalet: “personave tjere fizike”.

Neni 20

Neni 17 fshihet.

Neni 21

Neni 18 ndryshon si vijon:

“Personi fizik ose shoqatat e qytetareve në të cilat eshte i anetaresuar, personi fizik nese vlereson se i eshte cenuar ndonje e drejte e garantuar me kete ligj (në tekstin e metejme: paraqites i kerkeses) mund të paraqese kerkesa për percaktimin e cenimit të së drejtes në Drejtori.

Drejtoria do të vendose nese gjate procedures pales së kundert do t'ia zbuloje të dhenat personale paraqitesit të kerkeses.

Nese gjate procedures si mjet deshmes duhet të behet shikim në lidhje me kerkesen nga paragrafi 1 të ketij neni, personi i autorizuar i Drejtorise, mund:

- të hyje në lokalet ku perpunohen të dhenat personale, të beje shikim dhe të kerkoje sqarim me shkrim ose gojor në lidhje me perpunimin dhe pajtsjen;
 - të ftoje dhe t'i marre në pyetje dhe
 - të kerkoje shikim në dokumentacionin dhe në kopjet e të njejtave.

Drejtori i Drejtorise për secilin shikim të vecante leshon autorizim.

Paraqites i kerkeses dhe pala e kundert gjate procedurës mund të merren vesh.

Drejtoria në rast të arritjes së marreveshjes nga paragrafi 5 të ketij neni sjell konkluzion për nderprerjen e procedurës”.

Neni 22

Pas nenit 18 shtohet nen i ri 18-a si vijon:

“Neni 18-a

Për cenimin e të drejtes nga neni 18 paragrafi 1 të ketij ligji, drejtori i Drejtorise vendos me aktvendim.

Aktvendimi nga paragrafi 1 i ketij neni mund të perm-baje edhe masa dhe afate për menjanimin e cenimeve të konstatuara.

Kunder aktvendimit të drejtorit të Drejtorise mund të paraqitet ankese për ngritjen e kontestit administrativ në gjykatën kompetente, në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

Neni 23

Neni 19 fshihet.

Neni 24

Në nenin 21 paragrafi 2 fshihet.

Neni 25

Në nenin 22 paragrafi 1 fshihet.

Në paragrafin 2 i cili behet paragraf 1 fjalet: “Vendimi tjetër” zevendesohen me fjalet: “Vendimi gjyqesor ose vendimi tjetër”, ndersa pika në fund të fjalise zevendesohet me presje dhe shtohen fjalet: “pa verifikimin paraprak nga ana e personit të autorizuar”.

Në paragrafin 3, që behet paragraf 2 numri “2”, zevendesohen me numrin “1”.

Neni 26

Neni 23 ndryshon si vijon:

“Që të sigurohet fshehtesia dhe mbrojtja e perpunimit të të dhenave personale të subjektit, kontrolluesi dhe perpunuesi doemos duhet të zbatojne teknika adekuate dhe masa organizative për mbrojtjen nga zhdukja e rastesishme ose jo ligjore e të dhenave personale, ose humbja rastesisht e tyre, permiresimi, zbulimi i paautorizuar ose qasja, vecanerisht kur perpunimi perfshin bartjen e të dhenave nepermjet rrjetit dhe mbrojtjes nga cfaredo forme joligjore e perpunimit.

Të dhenat personale nga nenet 8 dhe 9 të ketij ligji, mund të barten nepermjet rrjetit të telekomunikimit, vetem nese mbrohen në menyre të vecuar me metoda adekuate, ashtu që nuk do të jene të lexueshem gjate bartjes.

Masat nga paragrafi 1 të ketij neni duhet të sigurojne shkalle mbrojtese të të dhenave personale në menyre adekuate të rrezikut gjate perpunimit dhe natyres së të dhenave që perpunohen.

Kontrolluesi dhe perpunuesi jane të detyruar që të mbajne dokumentacion me pershkrimin e masave teknike për sigurimin e fshehtesise dhe mbrojtjen e perpunimit të të dhenave personale.

Drejtori i Drejtorise do ta percaktoje permbajtjen e dokumentacionit nga paragrafi 4 të ketij neni, si dhe zbatimin e teknikave adekuate dhe masave organizative që duhet të ndermerren që të sigurohet fshehtesia dhe mbrojtja e perpunimit të të dhenave personale”.

Neni 27

Neni 24 ndryshon si vijon:

“Vetem personi i cili ka marre autorizim nga kontrolluesi ose perpunuesi mund të beje perpunimin e të dhenave personale.

Personi nga paragrafi 1 i ketij neni, detyrimisht duhet:

- të jete i njoftuar me parimin për mbrojtjen e të dhenave personale para qasjes së tij në të dhenat personale;
- të beje perpunimin e të dhenave personale në pajtim me rekomandimet e marra nga kontrolluesi dhe perpunuesi, pervec nese me ligj më ndryshe nuk eshte percaktuar dhe
- t'i ruaje si të besueshme të dhenat personale si dhe masat për mbrojtjen e tyre”.

Neni 28

Neni 25 ndryshon si vijon:

“Kontrolluesi dhe perpunuesi jane të detyruar që të mbajne evidence për personat e autorizuar për kryerjen e perpunimit të të dhenave personale që permбан:

- emrin dhe mbiemrin e personit të autorizuar;
- datën e leshimit, afatin e vlefshmerise, si dhe vellimin e autorizimit për qasje në të dhenat personale dhe
- menyren e qasjes”.

Neni 29

Neni 26 ndryshon si vijon:

“Kontrolluesi mund t'i transferoje pune nga sfera e fusheveprimit të tij të puneve lidhur me perpunimin e të dhenave personale perpunuesit.

Të drejtat dhe obligimet midis kontrolluesit dhe perpunuesit doemos duhen të rregullohen me marreveshje në forme të shkruar që detyrimisht permбан:

- obligimin për perpunuesin që të veproje kryesisht në pajtim me udhezimet e marra nga ana e kontrolluesit dhe
- obligimin edhe për perpunuesin që të ndermerr masa teknike dhe organizative që të siguroje fshehtesi dhe mbrojtje të perpunimit të të dhenave personale”.

Neni 30

Titulli i Kapitullit VI ndryshon si vijon “REGJISTRI QENDROR I PERMBLEDHJEVE TË TË DHENAVE PERSONALE DHE LEJIMI PARAPRAK”.

Neni 31

Në nenin 27, shtohet paragrafi i ri 1 si vijon:

“Kontrolluesi para se të filloje me perpunimin e të dhenave personale eshte i detyruar që ta informoje Drejtorine”.

Fjalja hyrese e paragrafit 1, që behet paragraf 2 ndryshon si vijon:

“Njoftimi nga paragrafi 1 nga ky nen, permбан si vijon”:

Në piken 6 fjalet: “që jane dhene” zevendesohen me fjalet: “të cilat mund t'u jepen”.

Pika 7 fshihet.

Pika 8 behet pika 7.

Në piken 9 që behet pika 8 fjalet: “pershkrimi për masat e marra” zevendesohen me fjalet: “pershkrimi i pergjithshem me të cilin do të mundesohet vleresimi fillestar i autenticitetit të masave të marre”.

Pas paragrafit 2, shtohen tre paragrafe të rinj, 3, 4 dhe 5 si vijojne:

“Kontrolluesi mund ta filloje perpunimin e të dhenave personale që eshte lende e njoftimit, menjehere pas marrjes së vertetimit për pranimin e njoftimit nga paragrafi 2 të ketij neni.

Kontrolluesi eshte i detyruar që ta informoje Agjencine për çdo ndryshim të perfshire në njoftimin nga paragrafi 2 të ketij neni, në afat prej 30 ditësh nga dita e ndryshimit.

Drejtori i Drejtorise i percakton formen dhe permbajtjen e formularit të njoftimit, si dhe menyren e njoftimit nga paragrafi 1 të ketij neni”.

Neni 32

Neni 28 ndryshon si vijon:

“Kontrolluesi nuk ka obligim ta njoftoje Drejtorine në pajtim me nenin 27 të këtij ligji, nese:

- të dhenat personale janë pjesë e permbledhjeve publike në qasje, në baze të ligjit;
- permbledhja e të dhenave personale ka të beje për më së shumti deri 10 të punësuar të kontrolluesi; ose
- perpunimi ka të beje për të dhenat personale të aneta-reve të shoqërisë të themeluar për qellime politike, filozofike, fetare ose sindikale.

Kontrolluesi nga paragrafi 1 i këtij neni është i detyruar t’u pergjigjet kërkesave të personit fizik për dorezimin e të dhenave nga neni 27 paragrafi 2 pikat 1, 2, 3, 4, 5, 6 dhe 7 të këtij ligji në afat prej 15 diteve nga pranimi i kërkesës”.

Neni 33

Neni 29 ndryshon si vijon:

“Vetem në baze të kërkesës së marre paraprakisht nga ana e Drejtorisë, behet perpunimi i të dhenave personale si vijon:

- numri i amzes i subjektit të të dhenave personale;
- të dhenat në lidhje me prejardhjen racore ose etnike të subjektit të të dhenave personale;
- të dhenat gjenetike, pervec nese perpunimi i të dhenave nuk behet nga ana e personave profesionale për nevojat e medicines preventive, diagnozes mjekesore ose kurimit dhe terapise së subjektit të të dhenave personale;
- të dhenat biometrike, të nevojshme për konfirmimin e identitetit të subjektit të të dhenave personale; dhe
- të dhenat biometrike, të nevojshme për konfirmimin e identitetit të subjektit të të dhenave personale.

Leja nga paragrafi 1 i këtij neni nuk duhet në rast kur perpunimi i të dhenave personale është percaktuar me ligj.

Kërkesa për marrjen e lejes nga paragrafi 1 i këtij neni duhet t’i permbaje të dhenat e theksuara në nenin 27 paragrafi 2 i këtij ligji”.

Neni 34

Neni 30 ndryshon si vijon:

“Drejtoria mban Regjister qendror të permbledhjeve të të dhenave personale (në tekstin e metejme: Regjistri qendror).

Regjistri qendror permban të dhena e njoftimeve të marra sipas nenit 27 të këtij ligji dhe lejeve të leshuara në pajtim me nenin 29 të këtij ligji.

Regjistri qendror azhurnohet me pranimin e njoftimit nga na e kontrolluesit sipas detyres zyrtare ose sipas detyres zyrtare.

Të dhenat nga Regjistri qendror janë publike pervec të dhenave nga neni 27 paragrafi 2 pika 8 e këtij ligji”.

Neni 35

Në nenin 31, paragrafi 2, ndryshon si vijon:

“Nivelin e mbrojtjes të siguruar nga ana e shtetit tjetër, Drejtoria e vlereson në baze të:

- natyres së të dhenave;
- qellimit dhe kohezgjatjes së operacionit të propozuar ose operacioneve për perpunim;
- shtetit ku do të barten të dhenat;
- sundimit të së drejtes dhe
- masave për siguri që ekzistojnë në atë shtet.”

Paragrafi 3 ndryshon si vijon:

“Dispozitat nga paragrafet 1 dhe 2 të këtij neni nuk zbatohen për vendet anetare të Unionit Evropian dhe për vendet anetare në Hapesiren ekonomike evropiane”.

Pas paragrafit 3, shtohen kater paragrafe të rinj, 4, 5, 6 dhe 7 si vijon:

“Nese Komisioni Evropian konstaton se vendi i trete nuk siguron nivel adekuat të mbrojtjes në lidhje me bartjen ose kategorine e bartjes së të dhenave personale, Drejtoria pas pranimi të njoftimit në pajtim me nenin 27 të këtij ligji, jep aktvendim për ndalimin e bartjes së të dhenave personale.

Nese Drejtoria vlereson se shteti i trete nuk siguron nivel adekuat të mbrojtjes në lidhje me bartjen e të dhenave personale, menjehere e njofton Komisionin Evropian dhe i urdheron kontrolluesit nderprerjen e bartjes së të dhenave.

Nese Komisioni Evropian konstaton se shteti i trete drejt së ciles pergatitet bartja e të dhenave personale në pajtim me paragrafin 5 të këtij neni, siguron nivel adekuat të mbrojtjes, Drejtoria e njofton kontrolluesin për terheqjen e nderprerjes së bartjes, të zbatuar në pajtim me paragrafin 5 të këtij neni.

Nese Komisioni Evropian konstaton se shteti i trete drejt të cilit është pergatitur bartja e të dhenave personale në pajtim me paragrafin 5 të këtij neni, nuk siguron nivel adekuat të mbrojtjes, Drejtoria, kontrolluesit i jep aktvendim për ndalim të bartjes së të dhenave drejt atij shteti”.

Neni 36

Në paragrafin 32 fjala “Drejtoria” zevendesohet me fjalen “kontrolluesi”, ndersa fjala “lejoje” zevendesohet me fjalen “beje”.

Neni 37

Në nenin 33 paragrafi 1 në fjaline hyrese pas numrit “31” shtohen fjalet “paragrafet 1 dhe 2”.

Në alinene 1 fjala “me shkrim” fshihet.

Në alinene 4 fjalet: “mbrojtjes së të drejtave dhe lirive themelore të qytetareve” zevendesohen me fjalet: “sigurise publike”.

Pas alinene 4 shtohet alineja e re 5 si vijon:

“- bartja është e domosdoshme për shkak të percaktimit ose realizimit të interesave të vecanta juridike”;

Në alinene 5 që behet alineja 6 fjalet: “integriteti fizik dhe moral” zevendesohen me fjalet: “interesat themelore”, ndersa pika në fund të fjalise zevendesohet me lidhezen “dhe”.

Pas alinene 6 shtohet alineja e re 7 si vijon:

“- bartja behet nga permbledhjet e të dhenave personale që janë në qasje publike ose nga permbledhjet e të dhenave personale që janë në qasje për personin që do ta beje të mundshem interesin e tij juridik në mase të percaktuar me ligj”.

Paragrafi 2 ndryshon si vijon:

“Me perjashtim të paragrafit 1 të këtij neni, bartja e të dhenave personale në shtete tjera që nuk sigurojnë së paku nivelin e njeite të mbrojtjes së të dhenave personale si në Republikën e Maqedonise, mund të behet me leje paraprake nga ana e Drejtorise, me kusht që të sigurohen garancite adekuate për mbrojtjen e anes private, të drejtat dhe lirite e subjektit të të dhenave personale.

Pas paragrafit 2 shtohet paragrafi i ri 3 si vijon:

“Drejtoria për mbrojtjen e të dhenave personale e informon Komisionin Evropian dhe organet mbikeqyrese për mbrojtjen e të dhenave personale të vendeve anetare të Unionit Evropian në lidhje me lejen për bartjen e të dhenave personale që e ka dhene në pajtim me paragrafin 2 të këtij neni”.

Neni 38

Në nenin 34 paragrafi 5 fshihet.
Paragrafi 6 behet paragraf 5.

Neni 39

Në nenin 37 në paragrafet 2 dhe 4, fjala “emeron” zevendesohet me fjalen “zgjedh”, ndersa fjalet: “Qeveria e Republikës së Maqedonise” zevendesohen me fjalet: “Komisioni për ceshtjet e zgjedhjeve dhe emerimeve të Kuvendit të Republikës së Maqedonise permes konkursit publik”.

Në paragrafin 3 fjala “emerohet” zevendesohet me fjalen “zgjidhet”, ndersa fjala “i emeruar” zevendesohet me fjalen “i zgjedhur”.

Pas paragrafit 5 shtohet paragrafi i ri 6 si vijon:

“Selia e Drejtorise është në Shkup”.

Neni 40

Në neni 38, në paragrafin 1, fjalja hyrese ndryshon si vijon:

“Për drejtor mund të zgjidhet personi i cili i ploteson kushtet si vijon”:

Pas alineje 1 shtohet alineja e re 2 si vijon:

“- të kete së paku pese vjet pervoje pune në ceshtjet juridike”.

Alineja 2, behet alineja 3.

Alineja 3, e cila behet alineja 4, ndryshon si vijon:

“të mos jete denuar me denim, respektivisht të mos i jete shqiptuar sanksioni për kundervajtje ndalim për kryerjen e profesionit, veprimtarise ose detyres”.

Pas paragrafit 1 shtohet paragrafi i ri 2 si vijon:

“Për zevendesdrejtor mund të zgjidhet personi i cili i ploteson kushtet e theksuara në paragrafin 1 të ketij neni”.

Paragrafi 2, behet paragraf 3.

Paragrafi 3, i cili behet paragraf 4 ndryshon si vijon:

“Funksioni drejtor, respektivisht zevendesdrejtor pushon për shkaqet si vijon:

- me kerkesen e tij,
- nese pergjithmone e humb aftesine për kryerjen e funksionit,
- nese i ploteson kushtet për pension pleqerie në pajtim me ligjin,
- nese eshte i denuar me aktvendim të plotfuqishem gjyqesor për veper penale me denim me burg pa kusht në kohezgjatje prej së paku gjashte muajsh,
- kur do të pushoje që të plotesoje cilindo nga kushtet e theksuara në paragrafin 1 alinete 1 dhe 4 të ketij neni dhe
- për shkak të punes joprofesionale dhe të pandergjegjshme.”

Neni 41

Në nenin 39 paragrafi 2 fjala “t’i” zevendesohet me fjalen “ta”, ndersa fjalet: “të drejtat e qytetareve që kane të bejne me mbrojtjen e të dhenave të tyre personale” zevendesohen me fjalet: “të drejten e mbrojtjes së të dhenave personale”.

Neni 42

Neni 41 ndryshon si vijon:

“Drejtoria i ka kompetencat si vijon:

- pergatit dhe miraton rregulla që kane të bejne me mbrojtjen e të dhenave personale;
- zhvillon politika dhe jep udhezime në lidhje me mbrojtjen e të dhenave personale;
- bën mbikeqyrje inspektuese në pajtim me dispozitat e ketij ligji;
- mban proceduren administrative dhe merr aktvendime gjate veprimit ndaj kerkesave;
- e vlereson ligjshmerine e perpunimit të të dhenave personale;
- mban Regjister qendror;
- leshon leje paraprake për perpunimin e të dhenave personale në pajtim me dispozitat e ketij ligji.
- leshon ndalese për perpunimin e metejme të të dhenave personale të kontrolluesit;
- leshon leje për bartjen e të dhenave personale në shtete tjera;
- jep mendime për propozim-aktet në sferen e mbrojtjes së të dhenave personale;
- jep mendime për propozim-kodekset e sjelljes nga sfera e mbrojtjes së të dhenave personale;
- mban procedure për kundervajtje nepermjet Komisionit për vendosje ndaj kundervajtjes në pajtim me ligjin;
- vepron ndaj kerkesave të trupave mbikeqyrese në sferen e mbrojtjes së të dhenave personale të shteteve tjera në lidhje me kryerjen e aktiviteteve të tyre në territorin e Republikës së Maqedonise;
- bën aftesimin dhe u jep ndihme profesionale kontrollesve të interesuar respektivisht perpunuesve;

- realizon bashkepunim nderkombetar në sferen e mbrojtjes së të dhenave personale dhe merr pjese në punen e organizatave dhe institucioneve nderkombetare për mbrojtjen e të dhenave personale dhe

- bën pune tjera të percaktuara me ligj.

Shpenzimet për aftesimin dhe dhenien e ndihmes profesionale nga paragrafi 1 alineja 15 e ketij neni bien në barre të kontrolluesve respektivisht të perpunuesve.

Lartesine e shpenzimeve nga paragrafi 2 i ketij neni e percakton drejtori i Drejtorise në suazat e shpenzimeve reale të nevojshme për realizimin e aftesimit dhe për dhenien e ndihmes profesionale”.

Neni 43

Pas nenit 41 shtohet nen i ri 41-a, si vijon:

“Neni 41-a

Drejtori i Drejtorise për mbrojtjen e të dhenave personale:

- e perfaqeson Drejtorine;
- e organizon dhe e siguron kryerjen e puneve dhe detyrave në menyre ligjore dhe efikase në Drejtorin;
- merr aktvendime në pajtim me ligjin;
- miraton rregulla për të cilet eshte i autorizuar dhe
- bën pune tjera në kompetence të Drejtorise në pajtim me ligjin.”

Neni 44

Në nenin 42 paragrafi 1 pika në fund të fjalise fshihet dhe shtohen fjalet: “për vitin e kaluar kalendarik më së voni deri në fund të muajit mars gjate vitit vijues”.

Paragrafi 3 ndryshon si vijon:

“Raportin vjetor nga paragrafi 1 të ketij neni, Drejtoria e boton në veb faqen e vet.”

Neni 45

Në nenin 43 pas fjales “Drejtorin” vihet presja dhe shtohen fjala “zevendesdrejtorin”, ndersa pas fjales “mbarim” pika zevendesohet me presje dhe shtohen fjalet: “e që parasqesin të dhena personale ose informata të klasifikuara në pajtim me ligjin”.

Neni 46

Pas nenit 43 shtohet Kapitulli i ri IX-a si vijon: “IX-a. MBIKEQYRJA INSPEKTUESE”.

Neni 47

Neni 44 ndryshon si vijon:

“Mbikeqyrjen inspektuese mbi zbatimin e ketij ligji dhe të dispozitave të miratuara në baze të ketij ligji e bën Drejtoria nepermjet inspektoreve për mbrojtjen e të dhenave personale (në tekstin e metejme: inspektoret).

Inspektoret, që e bejne mbikeqyrjen inspektuese, pervec kushteve të pergjithshme për punesim, eshte e duhur t’i plotesoje edhe kushtet e vecanta në vijim: të kene arsim siperor nga sfera e drejtesise ose shkencave informatike dhe pervoje pune së paku dy vjet prej të cilave një vit me pune lidhur me mbrojtjen e të dhenave personale”.

Neni 48

Pas nenit 44 shtohen tre nene të reja, 44-a, 44-b dhe 44-v si vijon:

“Neni 44-a

Cilesia zyrtare e inspektorit deshmohe me legjitimacion.

Gjate kryerjes së mbikeqyrjes inspektuese inspektoret jane të detyruar të legjitimohen.

Legjitimacionin nga paragrafi 1 të ketij neni e jep dhe e terheq drejtori i Drejtorise.

Drejtorin i Drejtorise e percakton formularin, formen dhe permbajtjen e legjitimacionit, si dhe menyren e dhenies dhe marrjes.

Neni 44-b

Mbikeqyrja inspektuese mund të jete e rregullt, e jashtëzakonshme dhe kontrolluese.

Mbikeqyrja e rregullt inspektuese perfshin mbikeqyrjen e ketij ligji dhe të dispozitave të miratuara në baze të ketij ligji dhe behet në baze të programit vjetor, që drejtori i Drejtorise e miraton deri në fund të vitit vijues për vitin e ardhshem.

Mbikeqyrja e jashtëzakonshme inspektuese behet në baze të iniciativave, parashtrësive dhe propozimeve të paraqitura nga personi juridik dhe fizik, në baze të kerkeses së dorezuar, si dhe në rast të dyshimit të inspektorit për cenimin e dispozitave të ketij ligji.

Mbikeqyrja e inspektimit kontrollues behet pas skadimit të afatit të percaktuar në aktvendimin për menjanimin e mangesive të konstatuara.

Drejtori i Drejtorise e percakton menyren e kryerjes së mbikeqyrjes inspektuese”.

Neni 44-v

Gjate kryerjes së mbikeqyrjes inspektuese, inspektori eshte i detyruar ta prezantoje autorizimin individual për kryerjen e mbikeqyrjes inspektuese të dhene nga drejtori i Drejtorise.

Për shkak të kryerjes së mbikeqyrjes inspektuese inspektori mund :

- të hyje në cfaredo qofte lokale ku perpunohen të dhenat personale dhe të beje shikim në perpunimin;
- të kerkoje me shkrim ose me goje sqarime dhe të therrasin dhe pyesin persona në lidhje me permbledhjen e të dhenave personale;
- të kerkoje shikim në dokumentacionin dhe në cilat do të dhena tjera në lidhje me kontrolluesin, respektivisht perpunuesin dhe kopjet e të njejteve;
- ta kontrolloje pajisjen me të cilen behet perpunimi i të dhenave personale dhe pajisjen ku ruhen të dhenat personale, me perfaqesues të autorizuar të kontrolluesit, respektivisht perpunuesit;
- të kerkoje që të pergatitet analiza dhe mendim eksperti në lidhje me mbikeqyrjen inspektuese të ndermarre dhe
- t'i shfrytëzoje aparatet e komunikacionit të kontrolluesit, respektivisht perpunuesit për shkak të plotesimit të qellimeve të së njejtës.

Me perjashtim nga paragrafi 2 të ketij neni, në shtepine e personit fizik i cili bën perpunimin e të dhenave personale, inspektori mund të hyje sipas procedures së percaktuar me ligj. “

Neni 49

Neni 45 ndryshon si vijon:

“Pas mbikeqyrjes së kryer inspektuese perpilohet procesverbalit të cilin e nenshkruan inspektori. Ekzemplari i procesverbalit i dorezohet kontrolluesit respektivisht perpunuesit ku eshte bere mbikeqyrja inspektuese, në afat prej 15 diteve nga dita e mbarimit të mbikeqyrjes inspektuese.

Kontrolluesi respektivisht perpunuesi në afat prej shtate ditesh nga dita e pranimit të procesverbalit nga paragrafi 1 i ketij neni mund të dorezoje verejtje.

Në afat prej 15 ditesh pas skadimit të afatit të paragrafit 2 të ketij neni inspektori merr aktvendim, me të cilin do të percaktoje:

- afatin për menjanimin e cenimit;
- kompletimin, azhurnimin, korigjimin, zbulimin ose sigurimin e fshettesise së të dhenave personale;
- miratimin e masave plotesuese për mbrojtjen e të dhenave personale;
- ndalimin e perpunimit të metejme të të dhenave personale;
- ndalimin e bartjes së të dhenave personale në shtete tjera;
- sigurimin e të dhenave ose bartjen e tyre subjekteve tjera; ose
- fshirjen e të dhenave personale.

Kunder aktvendimit nga paragrafi 3 i ketij neni mund të paraqitet ankese për ngritjen e kontestit administrativ në gjykatën kompetente, në afat prej 30 ditesh nga dita e pranimit të aktvendimit. “

Neni 50

Neni 46 fshihet.

Neni 51

Neni 47 ndryshon si vijon:

“Nese gjate kryerjes së mbikeqyrjes inspektori konstaton cenimin e ketij ligji dhe ligjit tjeter, paraqet kerkese për ngritjen e procedures për kundervajtje. Kerkesa për ngritjen e procedures për kundervajtje dorezohet në Komisionin për vendosje ndaj kundervajtjeve”

Neni 52

Pas nenit 47 shtohet nen i ri 47-a si vijon:

“Neni 47-a

Nese me aktvendim të kontrolluesit, respektivisht perpunuesit, i eshte caktuar afati për veprim në pajtim me kete ligj, eshte i detyruar që pas skadimit të ketij afati, ta informoje Drejtorine nese eshte vepruar ndaj të njejtës.

Inspektori ka të drejte që në afat prej 15 ditesh pas skadimit të afatit të percaktuar për menjanimin e cenimeve të konstatuara me aktvendim nga neni 45 paragrafi 3 i ketij ligji që të beje mbikeqyrje kontrolluese mbi kontrolluesin respektivisht perpunuesin”.

Neni 53

Pas nenit 47-a shtohet Kapitulli i ri IX-b si vijon: “IX-b FINANCIMI I DREJTORISE”.

Neni 54

Në nenin 48 pas fjales “Maqedonise” shtohen fjalet: “dhe nga burime tjera në pajtim me ligjin”.

Pas paragrafit 1 shtohet paragrafi i ri 2 si vijon:

“Mjetet të cilat realizohen nga kryerja e aftesimit dhe dhenia e ndihmes profesionale nga neni 41 paragrafi 1 alineja 15 e ketij ligji jane të hyra të Drejtorise.”

Neni 55

Titullin i kapitullit X “DISPOZITAT NDESHKUESE” ndryshon si vijon: “DISPOZITAT PËR KUNDERVAJTJE”.

Neni 56

Neni 49 ndryshon si vijon:

“Gjobe në shume prej 500 euro me kundervlere në denare do t'i shqiptohet për kundervajtje personit fizik – kontrollues nese:

- 1) të dhenat që i perpunon jane jo adekuate ose shume të medha në lidhje me qellimet për shkak të cilit grumbullohen dhe perpunohen (neni 5 paragrafi 1 alineja 3);
- 2) të dhenat që i grumbullon jane të pasakta, jo të plota ose të paazhuruara ose nese nuk ndermerr masa adekuate për fshirje ose korigjimin e të dhenave që jane jo të sakta ose jo të plota (neni 5 paragrafi 1 alineja 4);
- 3) nuk vë lajmerim për kryerjen e video mbikeqyrjes (neni 9-a paragrafi 2);
- 4) bën video mbikeqyrje jashte lokalit që eshte i lejuar për plotesimin e qellimeve për të cilat eshte vendosur (neni 9-a paragrafi 5);
- 5) incizimet e bera gjate kryerjes së video mbikeqyrjes i ruan më gjate se sa që eshte e duhur që të plotesohen qellimet për të cilat behet, ose i ruan më gjate se afati i caktuar me kete ose me ligj tjeter (neni 9-a paragrafi 6);
- 6) video mbikeqyrja në lokalet zyrtare ose në lokalet afariste behet në kundershtim me nenin 9-b të ketij ligji;
- 7) video mbikeqyrja në ndertesat e banimit behet në kundershtim me nenin 9-v të ketij ligji;

8) nuk e informon subjektin e të dhenave personale për identitetin e tij dhe për qëllimet e perpunimit (neni 10 dhe 11);

9) në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kërkeses së subjektit të të dhenave personale nuk pergjigjet se të dhenat personale që kanë të bëjnë me atë a perpunohen, për qëllimet dhe për bazen juridike të perpunimit të të dhenave personale dhe shfrytëzuesve ose kategorive të shfrytëzuesve të cileve u zbulohen të dhenat; për të dhenat personale në lidhje me subjektin dhe burimin e të dhenave (neni 12 paragrafi 2);

10) nuk i pergjigjet kërkeses së dyte të subjekteve të të dhenave personale, por kanë kaluar gjashtë muaj nga dorezimi i kërkeses paraprake (neni 12 paragrafi 3);

11) nuk e nderpret perpunimin e metejme të të dhenave personale, kur kërkesa e subjektit të të dhenave personale është e bazuar (neni 13 paragrafi 4);

12) edhe për kunder kërkeses së subjektit të të dhenave personale, nuk i ka plotësuar, ndryshuar, fshire ose nuk e ka nderpre shfrytëzimin e të dhenave personale që janë të paplota, të pasakta, të paazhurnuara ose perpunimi që nuk është në pajtim me dispozitat e ketij ligji ose të atyre të dhenave për të cilat ai vet ka konstatuar se janë jo të sakta, jo të plota të paazhurnuara, pavaresisht nga ajo që subjekti a ka paparaqitur kërkesë për plotësim ose ndryshim (neni 14 paragrafi 1 dhe 2);

13) në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të kërkeses me shkrim nuk e informon subjektin e të dhenave personale, shfrytëzuesit e të dhenave personale ose personin e terte të cilit i janë zbuluar të dhenat personale për plotësimin, ndryshimin ose fshirjen e bere, të të dhenave personale (neni 14 paragrafi 3);

14) nuk zbaton teknika adekuate ose masa organizative që të sigurohet fshehtësia dhe mbrojtja e perpunimit të të dhenave personale të subjekteve dhe me atë do të shkaktoje: shkatërrimin e rastesishem ose jo ligjor të të dhenave personale; humbjen e tyre të rastesishme, korrigjimin, zbulimin ose qasjen në menyre jo ligjore, vecanerisht kur perpunimi perfshin bartjen e të dhenave nepermjet rrjetit, ose cfaredo forme jo ligjore të perpunimit (neni 23 paragrafi 1);

15) bart të dhena personale nga nenet 8 dhe 9 të ketij ligji, nepermjet rrjetit të telekomunikimit, që në menyre të vecante nuk janë të mbrojtura me metoda adekuate, ashtu që të mund të jene të lexueshem gjate bartjes (neni 23 paragrafi 2).

16) nuk mban evidence të personave të autorizuar për kryerjen e perpunimit të të dhenave personale (neni 25 paragrafi 1);

17) kryerja e perpunimit nga ana e perpunuesit nuk është e rregulluar me marreveshje në forme të shkruar, ose me akt juridik që e obligon ose nese ajo nuk permban: obligim për perpunuesin që të veproje kryesisht në pajtim me udhezimet e marra nga ana e kontrolluesit dhe obligim edhe për perpunuesin që t'i siguroje masat e fshehtesise dhe mbrojtjes së perpunimit të të dhenave personale (neni 26 paragrafi 2);

18) para fillimit të perpunimit të të dhenave personale, nuk e informon Drejtorinë në lidhje me fillimin e perpunimit të të dhenave personale ose nese njoftimi nuk i permban të dhenat e percaktuara në nenin 27 të ketij ligji ose nese në afat prej 30 ditësh nga data e ndryshimit, nuk dorezon njoftim në Drejtorinë për secilin ndryshim të të dhenave personale në njoftim (neni 27) dhe

19) e pengon personin e autorizuar të Drejtorise gjate kryerjes së shikimit ose mbikeqyrjes inspektuese.

Gjobe në shume prej 700 euro me kundervlere në denare do t'i shqiptohet personit pergjegjes në personin juridik ose personit zyrtar në organin shtetëror për kundervajtjen e bere nga paragrafi 1 i ketij neni.

Gjobe në shume prej 2.000 euro me kundervlere në denare do t'i shqiptohet personit juridik për kundervajtjen e bere nga paragrafi 1 i ketij neni."

Neni 57

Pas nenit 49 shtohet nen i ri 49-a, si vijon:

"Neni 49-a

Gjobe në shume prej 900 euro me kundervlere në denare do t'i shqiptohet për kundervajtje personit fizik – kontrollues nese:

1) të dhenat nuk i grumbullon për qëllime konkrete, të qarta dhe të caktuara me ligj dhe i perpunon në menyre që nuk është në pajtim me ato qëllime (neni 5 paragrafi 1 alineja 2);

2) i ruan të dhenat personale në forme që mundeson identifikimin e subjektit të të dhenave personale, më gjate se që është e duhur që të plotësohen për shkak të ciles të dhenat janë grumbulluar për perpunim të metejme (neni 5 paragrafi 1 alineja 5);

3) kur pas skadimit të afatit për ruajtjen e të dhenave perpunohen për qëllime tjera, pervec për qëllime shkencore, historike dhe statistikore (neni 5 paragrafi 2);

4) gjate perdorimit të të dhenave personale nuk e respekton të drejten e mbrojtjes së anes private, jetes personale dhe familjare të subjektit të të dhenave personale nga perdorimi i tyre jo i autorizuar dhe në afat të mundshem sa më të shkurte të dhenat nuk do t'i beje anonime (neni 5 paragrafi 3);

5) perpunimin e të dhenave personale e bën pa ekzistimin e bazes ligjore të theksuar në nenin 6 të ketij ligji;

6) perpunon të dhena personale që kanë të bëjnë me veprat penale dhe denime të shqiptuara, masa alternative dhe masa të sigurise në kundershtim me nenin 7 të ketij ligji;

7) bën perpunimin e kategorive të vecanta të të dhenave personale pa pelqim me shkrim nga subjekti i të dhenave personale (neni 8 paragrafi 2 alineja 1);

8) bën perpunimin e kategorive të vecanta të të dhenave personale, ndersa ajo nuk është e nevojshme për qëllimet e percaktuara në nenin 8 paragrafi 2 alineja 2 dhe 3 të ketij ligji;

9) perpunimi nuk zbatohet në suazat e punes së enteve, shoqerive ose cfaredo organizata tjera jo fitimpruresë për shkak të qëllimit politik, filozofik, fetar, sindikal ose qëllimit tjetër ose nese perpunimi i të dhenave ka të bëjë kryesisht me anetaret e tyre dhe ato të dhena do t'u zbulohen personave të trete pa pelqimin e subjektit të të dhenave personale (neni 8 paragrafi 2 alineja 4);

10) bën perpunimin e kategorive të vecanta të të dhenave personale që subjekti i të dhenave personale nuk i ka botuar publikisht (neni 8 paragrafi 2 alineja 5);

11) numrin e amzes së qytetarit e perpunon në kundershtim me kushtet e percaktuara me nenin 9 të ketij ligji;

12) personat që kanë fituar autorizim për kryerjen e të dhenave personale nuk do ti njoftoje me parimet e mbrojtjes së të dhenave personale para qasjes së tyre në të dhenat personale (neni 24);

13) perpunimi i të dhenave nga neni 29 i ketij ligji behet pa leje paraprake të marre nga ana e Drejtorise (neni 29);

14) mundeson bartjen e të dhenave personale në shtet tjetër, kurse më pas shteti tjetër nuk ka siguruar shkalle adekuate për mbrojtjen e të dhenave personale (neni 31) dhe

15) bën bartjen e të dhenave personale në shtetin tjetër nese nuk janë plotësuar kushtet për perjashtimet e percaktuara në nenin 33 të ketij ligji.

Gjobe në shume prej 1.200 euro me kundervlere në denare do t'i shqiptohet personit pergjegjes në personin juridik ose personit zyrtar në organin shtetëror për kundervajtjen e bere nga paragrafi 1 i ketij neni.

Gjobe në shume prej 4.000 euro me kundervlere në denare do t'i shqiptohet personit juridik për kundervajtjen e bere nga paragrafi 1 i ketij neni."

Neni 58

Neni 50 ndryshon si vijon:

“Gjobe në shume prej 600 euro me kundervlere në denare do t’i shqiptohet për kundervajtje personit fizik – perpunues i permbledhjeve të të dhenave personale nese:

1) nuk zbaton teknika adekuate ose masa organizative që të sigurohet fshehtesia dhe mbrojtja e perpunimit të të dhenave personale të subjektit (neni 23);

2) nuk mban evidence të personave të autorizuar për kryerjen e perpunimit të të dhenave personale (neni 25) dhe

3) perpunimin e të dhenave personale e bën në kundërshtim me autorizimet dhe instruksionet e kontrolluesit ose dispozitat e ketij ligji (neni 26).

Gjobe në shume prej 700 euro me kundervlere në denare do t’i shqiptohet personit pergjegjes në personin juridik ose personit zyrtar në organin shteteror për kundervajtjen e bere nga paragrafi 1 i ketij neni.

Gjobe në shume prej 2.500 euro me kundervlere në denare do t’i shqiptohet personit juridik-perpunues i permbledhjes së të dhenave personale për kundervajtjen nga paragrafi 1 i ketij neni”.

Neni 59

Pas nenit 50 shtohen tre nene të reja, 50-a, 50-b dhe 50-c si vijon:

“Neni 50-a

Për kundervajtjet e percaktuara në nenet 49, 49-a dhe 50 të ketij ligji procedure për kundervajtje mban dhe sanksion për kundervajtje shqipton Drejtoria (në tekstin e metejme: Organi për kundervajtje).

Proceduren për kundervajtje nga paragrafi 1 i ketij neni e mban Komisioni për vendosje ndaj kundervajtjeve (në tekstin e metejme: Komisioni për kundervajtje) i formuar nga ana e drejtorit të Drejtorise.

Komisioni për kundervajtje perbehet prej dy anetaresh dhe kryetarit të Komisionit për kundervajtje.

Anetaret e Komisionit jane juriste të diplomuar me pervoje pune së paku prej një viti të materies lendore, kurse kryetari i Komisionit eshte jurist i diplomuar me provimin e dhene të jurisprudences dhe pervoje pune së paku prej dy vjetesh të materies lendore.

Mandati i anetareve të Komisionit për kundervajtje eshte me kohezgjatje prej tre vjetesh me të drejte të rizgjedhjes.

Pervec anetareve të Komisionit për kundervajtje, drejtor i Drejtorise mund të caktoj sekretarin e Komisionit për kundervajtje i cili bën pune administrative për komisionin dhe zevendes anetare, të cilet me perjashtim, marrin pjese në punen e Komisionit kundervajtes në rast të mungeses së njerit prej anetareve.

Komisioni për kundervajtje miraton rregullore pune për punen e vet.

Kunder vendimit të organit për kundervajtje me të cilin shqiptohet sanksioni për kundervajtje mund të paraqitet ankese për ngritjen e kontestit administrativ në gjykatën kompetente, në afat prej tete ditesh nga dita e pranimit të vendimit.

Neni 50-b

Anetari i Komisionit për kundervajtje mund të shkarkohet:

- 1) me skadimin e kohes për të cilën eshte emeruar;
- 2) me kerkesen e tij;
- 3) me plotesimin e kushteve për pension pleqerie në pajtim me ligjin;
- 4) nese denohet me aktvendim të plotfuqishem gjyqesor për veper penale me denim me burg pa kusht prej së paku gjashte muaj;
- 5) nese i percaktohet paaftesia e perhershme;
- 6) nese percaktohet shkelje e rregullave për mbajtjen e procedures për kundervajtje me vendim të plotfuqishem;

7) nese nuk i ka plotesuar obligimet që dalin nga puna në Komisionin për kundervajtje dhe

8) nese nuk e ka paraqitur ekzistimin e konfliktit të interesit në rastin në të cilin vendos Komisioni për kundervajtje.

Propozim për shkarkimin e anetarit të komisionit për rastet nga paragrafi 2 pikat prej 3 deri 8 të ketij neni i paraqet kryetari i Komisionit për kundervajtje drejtorit të Drejtorise.

Komisioni për kundervajtje ka të drejte të nxjerre deshmi dhe të grumbulloje të dhena që jane të domosdoshme për percaktimin e kundervajtjes, si dhe të beje pune tjera dhe të ndermerr veprime të percaktuara me kete ligj, Ligjin për kundervajtje dhe/ose me ligj tjetër.

Anetaret e Komisionit për kundervajtje jane të pavarur dhe autonom në pune e Komisionit për kundervajtje dhe vendosin në baze të njohurive të tyre profesionale dhe bindjeve të tyre.

Komisioni për kundervajtje punon në keshill, ndersa vendos me shumice votash nga numri i pergjithshem i numrit të anetareve.

Komisioni për kundervajtje mban evidence unike të kundervajtjeve, sanksioneve të shqiptuara dhe vendimeve të marra në menyre të percaktuar nga drejtori i Drejtorise.

Me aktin nga paragrafi 7 i ketij neni percaktohet edhe menyra e qasjes në informatat që permbahen në evidence.

Neni 50-v

Për kundervajtjet e percaktuara me kete ligj do të mbahet procedura e barazimit në pajtim me Ligjin për kundervajtje.”

Neni 60

Pas nenit 52 shtohet nen i ri 52-a si vijon:

“Neni 52-a

Dispozitat nga nenet 2 pika 11, 31 paragrafet 4, 5, 6, 7 dhe 33 paragrafi 3 i ketij ligji do të zbatohen me ditën e aderimit të Republikës së Maqedonise në Unionin Evropian.”

Neni 61

Aktet nenligjore të percaktuara me kete ligj, drejtori i Drejtorise do t’i miratoje në afat prej 60 ditesh nga dita e hyrjes në fuqi e ketij ligji.

Neni 62

Kontrolluesit jane të detyruar që punen e tyre ta harmonizojne në pajtim me dispozitat e ketij ligji në afat prej gjashte muajsh nga dita e hyrjes në fuqi e ketij ligji.

Kontrolluesit të cilet në ditën e hyrjes në fuqi të ketij ligji perpunojne të dhena personale jane të detyruar që të dorezojne njoftim në pajtim me nenin 27 të ketij ligji ose kerkesë për lejim në pajtim me nenin 29 të ketij ligji, në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi e ketij ligji.

Neni 63

Me ditën e hyrjes në fuqi të ketij ligji pushon të vlejë neni 3 paragrafi 1 alineja 3 e Ligjit për ratifikimin e Konventes për mbrojtjen e personave në lidhje me perpunimin automatik të të dhenave personale ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise" Marreveshjet nderkombetare numer 7/2005).

Neni 64

Autorizohet Komisioni juridiko-ligjdhenes i Kuvendit të Republikës së Maqedonise të percaktoj tekst të spastruar të Ligjit për mbrojtjen e të dhenave personale.

Neni 65

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e botimit në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonise", ndersa dispozitat e neneve 46 deri në 52 të ketij ligji do të zbatohen pas gjashte muajsh nga dita e hyrjes së tij në fuqi.

1979.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

**У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СУДСКИОТ БУЏЕТ**

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за судскиот буџет, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3402/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

**ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА СУДСКИОТ БУЏЕТ**

Член 1

Во Законот за судскиот буџет ("Службен весник на Република Македонија" број 60/2003 и 37/2006), членот 7 се менува и гласи:

"Судскиот буџетски совет го сочинуваат претседател и десет члена.

Претседател на Судскиот буџетски совет е претседателот на Судскиот совет на Република Македонија.

Членови на Судскиот буџетски совет се:

- министерот за правда;
- претседателот на Врховниот суд на Република Македонија;
- претседателот на Управниот суд Скопје;
- претседателите на Апелациониот суд во Скопје, Апелациониот суд во Штип, Апелациониот суд во Битола и Апелациониот суд во Гостивар;
- двајца претседатели на основните судови по редослед утврден во Законот за судовите, од кои еден претседател од судовите со проширена надлежност, по системот на ротација, со мандат од две години и
- директорот на Академијата за обука на судии и јавни обвинители.

Во работата на Судскиот буџетски совет учествуваат и претставници од Министерството за финансии, но без право на одлучување."

Член 2

Во членот 8 став 3 зборовите: "Судскиот буџетски совет" се заменуваат со зборовите: "Судскиот совет на Република Македонија".

Член 3

Во членот 10 став 1 зборовите: "Судскиот буџетски совет" се заменуваат со зборовите: "Судскиот совет на Република Македонија".

Во ставот 2 зборовите: "Врховниот суд на Република Македонија" се заменуваат со зборовите: "Судскиот совет на Република Македонија".

Член 4

По членот 20 се додава нов член 20-а, кој гласи:

"Член 20-а

Вработените, средствата и опремата во стручната служба на судскиот буџетски совет, ги презема Судскиот совет на Република Македонија.

Актите за внатрешна организација и Актот за систематизација на работните места со кои вработените во стручната служба ќе се распоредат на соодветни работни места, Судскиот совет ќе ги донесе во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон."

Член 5

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 јануари 2009 година.

L I G J

**PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT
PËR BUXHETIN GJYQESOR**

Neni 1

Në Ligjin për buxhetin gjyqesor ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 60/2003 dhe 37/2006) neni 7 ndryshohet si vijon:

"Keshillin gjyqesor të buxhetit e perbejne kryetari dhe 10 anetare.

Kryetar i Keshillit gjyqesor të buxhetit eshte kryetari i Keshillit Gjyqesor të Republikës së Maqedonise.

Anetare të Keshillit gjyqesor të buxhetit jane:

- ministri i Drejtesise;
- kryetari i Gjyqit Suprem të Republikës së Maqedonise;
- kryetari i Gjyqit Administrativ Shkup;
- kryetaret e Gjykates së Apelit në Shkup; Gjykates së Apelit në Shtip, Gjykates së Apelit në Manastir dhe Gjykates së Apelit në Gostivar;
- dy kryetare të gjykatave themelore sipas radhitjes së percaktuar në Ligjin për gjykatat, prej të cileve një kryetar i gjykatave me kompetence të zgjeruar, sipas sistemit të rotacionit, me mandat prej dy vjetesh; dhe
- drejtori i Akademise për stervitje të gjykatesve dhe prokuroreve publike.

Në punen e Keshillit gjyqesor të buxhetit marrin pjese edhe perfaqesues të Ministrise së Financave, por pa të drejte për vendosje."

Neni 2

Në neni 8 në paragrafin (3) fjalet: "Keshilli gjyqesor i buxhetit" zevendesohet me fjalet: "Keshilli Gjyqesor i Republikës së Maqedonise".

Neni 3

Në nenin 10 paragrafi (1) fjalet: "Keshilli gjyqesor i buxhetit" zevendesohen me fjalet: "Keshilli Gjyqesor i Republikës së Maqedonise".

Në paragrafin (2) fjalet: "Gjyqi Suprem i Republikës së Maqedonise" zevendesohen me fjalet: "Keshilli Gjyqesor i Republikës së Maqedonise".

Neni 4

Pas nenit 20 shtohet neni i ri 20-a si vijon:

"Neni 20-a

Të punesuarit, mjetet dhe pajisjen zyrtare në sherbimin profesional të Keshillit gjyqesor të buxhetit, i ndermerr Keshilli i Gjyqesor i Republikës së Maqedonise.

Aktet për organizimin e brendshem dhe Aktin për sistematizimin e vendeve të punes me të cilat të punesuarit në sherbimin zyrtar do të sistemohen në vende pune perkatese, Keshilli gjyqesor do t'i miratoje në afat prej 60 ditesh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji."

Neni 5

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa do të zbatohet prej 1 janar 2009.

1980.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
МАЛОЛЕТНИЧКА ПРАВДА

Се прогласува Законот за изменување на Законот за малолетничка правда, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3403/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА МАЛОЛЕТНИЧКА ПРАВДА

Член 1

Во Законот за малолетничка правда („Службен весник на Република Македонија“ број 87/2007), во членот 151 зборовите: "1 септември 2008 година" се заменуваат со зборовите: "1 јануари 2009 година".

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J
PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR TË DREJTEN
E TË MITURVE

Neni 1

Në Ligjin për të drejtën e të miturve ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 87/2007), në nenin 151 fjalet: "1 shtator 2008" zevendesohen me fjalet: "1 janar 2009".

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tete nga dita e botimit në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1981.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУ-
ВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
ВОЗДУХОПЛОВСТВО

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за воздухопловство,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3405/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА ВОЗДУХОПЛОВСТВО

Член 1

Во Законот за воздухопловство ("Службен весник на Република Македонија" број 24/2007), во членот 70 став 3 точката се заменува со запирка и се додаваат зборовите: "во зависност од трошоците за одржување и користење на аеродромската инфраструктура на која согласност дава Владата на Република Македонија".

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J
PËR PLOTESIMIN E LIGJIT PËR AVIACION

Neni 1

Në Ligjin për aviacion ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 24/2007") në nenin 70 paragrafin 3, pika zevendesohet me presje dhe shtohen fjalet: "varesisht nga shpenzimet për mirembajtjen dhe shfrytëzimin e infrastruktures së aeroportit për të cilën jep pelqim Qeveria e Republikës së Maqedonisë".

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1982.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУ-
ВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА
РАДИОДИФУЗНАТА ДЕЈНОСТ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за радиодифузната дејност, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3406/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

**ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА РАДИОДИФУЗНАТА ДЕЈНОСТ**

Член 1

Во Законот за радиодифузната дејност ("Службен весник на Република Македонија" број 100/2005 и 19/2007), по членот 12 се додава нова точка 1 и три нови членови 12-а, 12-б и 12-в, кои гласат:

"1. Стечај и ликвидација на јавно радиодифузно претпријатие и трговско радиодифузно друштво

Член 12-а

Над јавното радиодифузно претпријатие и над трговско радиодифузно друштво може да се спроведе постапка за ликвидација или да се отвори стечајна постапка.

Член 12-б

Доколку основачот на јавното радиодифузно претпријатие или трговско радиодифузно друштво донесе одлука за ликвидација на претпријатието, односно друштвото или ако Советот за радиодифузија ја одземе дозволата за вршење на радиодифузна дејност согласно со овој закон, ликвидацијата се спроведува според одредбите на Законот за трговските друштва кои се однесуваат на ликвидација на трговско друштво.

Член 12-в

Кога се исполнети условите за отворање на стечајна постапка над јавното радиодифузно претпријатие или над трговското радиодифузно друштво согласно со Законот за стечај, спроведувањето на стечајната постапка се врши согласно со Законот за стечај."

Член 2

Во членот 145 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

"За постигнување и одржување на поголем степен на програмски и техничко-технолошкиот развој на јавниот радиодифузен сервис можат да се издвојуваат средства и од Буџетот на Република Македонија."

Ставовите 2 и 3 стануваат ставови 3 и 4.

Член 3

Во членот 148 ставот 1 се менува и гласи:

"Радиодифузната такса се плаќа секој месец во износ од 130 денари. Износот се менува еднаш годишно во зависност од висината на трошоците на живот за претходната година објавен од Државниот завод за статистика."

Член 4

Во членот 173 ставот 4 се брише.

Член 5

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

**L I G J
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT
PËR VEPRIMTARI RADIODIFUZIVE**

Neni 1

Në Ligjin për veprimtari radiodifuzive ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 100/2005 dhe 19/2007), pas nenit 12 shtohet pike e re 1 dhe tri pika të reja 12-a, 12-b dhe 12-v, si vijon:

"1. Falimentimi dhe likuidimi i ndermarrjes publike radiodifuzive dhe shoqates tregtare radiodifuzive

Neni 12-a

Ndaj ndermarrjes publike radiodifuzive dhe ndaj shoqates tregtare radiodifuzive mund të zbatohet procedure për likuidim ose të hapet procedure për likuidim.

Neni 12-b

Nese themeluesi i ndermarrjes publike radio-difuzive ose i shoqates tregtare radio-difuzive merr vendim për likuidimin e ndermarrjes, perkatesisht të shoqates ose Keshilli për Radiodifuzion e terheq lejen për kryerjen e veprimtarise radiodifuzive në pajtim me kete ligj, likuidimi zbatohet sipas dispozitave të Ligjit për shoqerite tregtare që i dedikohen likuidimit të shoqates tregtare.

Neni 12-v

Kur jane plotesuar kushtet për hapjen e procedures për falimentim ndaj ndermarrjes publike radiodifuzive ose ndaj shoqates tregtare radiodifuzive në pajtim me Ligjin për falimentim, zbatimi i procedures për falimentim behet në pajtim me Ligjin për falimentim."

Neni 2

Në nenin 145 pas paragrafit 1 shtohet paragraf i ri 2, si vijon:

"Për arritjen dhe mbajtjen e shkalles më të larte të zhvillimit programor dhe teknik-teknologjik të servisit radiodifuziv, mund të ndahen mjete edhe nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë."

Paragrafet 2 dhe 3 behen paragrafe 3 dhe 4.

Neni 3

Në nenin 148 paragrafi 1 ndryshon si vijon:

"Taksa radiodifuzive paguhet çdo muaj në shume prej 130 denaresh. Shuma ndryshon njehere në vit varesisht nga lartesia e shpenzimeve të jetes për vitin paraprak të publikuar nga Enti Shteteror i Statistikes."

Neni 4

Në nenin 173 paragrafi 4 shlyhet.

Neni 5

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1983.

Vrz основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

**У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СНАБДУВАЊЕ СО ВОДА ЗА ПИЕЊЕ И ОДВЕДУВАЊЕ НА УРБАНИ ОТПАДНИ ВОДИ**

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбани отпадни води,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3407/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКО-
НОТ ЗА СНАБДУВАЊЕ СО ВОДА ЗА ПИЕЊЕ И
ОДВЕДУВАЊЕ НА УРБАНИ ОТПАДНИ ВОДИ

Член 1

Во Законот за снабдување со вода за пиење и одведување на урбани отпадни води ("Службен весник на Република Македонија" број 68/2004 и 28/2006), во членот 24 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Владата на Република Македонија пропишува критериуми и постапка за распределба на средствата од ставот (1) алинеја 3 на овој член.“

Член 2

Во насловот на Главата VII зборовите: „Казнени одредби“ се заменуваат со зборовите: „Прекршочни санкции“.

Член 3

Во членот 43 став (1) воведната реченица се менува и гласи: „Глоба во износ од 3.000 до 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице давател на услугата, ако:“.

Ставот (2) се менува и гласи:

„Глоба во износ од 500 до 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице давател на услуга.“

Член 4

Во членот 44 став (1) воведната реченица се менува и гласи: „Глоба во износ од 1.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице корисник на услугата, ако:“.

Во ставот (1) точката 19 се брише.

Ставот (2) се менува и гласи:

„Глоба во износ од 300 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член и на одговорното лице во правното лице корисник на услугата.“

Ставот (3) се менува и гласи:

„Глоба во износ од 300 до 400 евра во денарска противвредност, ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на физичко лице корисник на услугата.“

Член 5

По членот 44 се додава нов член 44-а, кој гласи:

„Член 44-а

(1) Прекршочната постапка за прекршоците предвидени во овој закон ја води надлежниот основен суд.

(2) Пред поднесување на барање за прекршочна постапка за прекршоците предвидени во овој закон, надлежните инспектори утврдени со овој закон водат постапка за порамнување.

(3) Надлежните инспектори се должни на сторителот на прекршокот да му предложат постапка за порамнување пред да поднесат барање за прекршочна постапка.

(4) Кога сторителот на прекршокот е согласен за поведување на постапка за порамнување надлежниот инспектор составува записник во кој се забележуваат битните елементи на прекршокот, времето, местото и начинот на сторување на прекршокот, описот на дејствието и лицата затекнати на самото место.

(5) Во записникот се утврдува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот.

(6) Надлежните инспектори можат во постапката за порамнување на сторителот на прекршокот да му дадат платен налог и доколку сторителот го прими платниот налог е должен истиот да го потпише, а примањето на платниот налог од сторителот на прекршокот се забележува во записникот.

(7) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и платниот налог го потпишува службено, односно одговорното лице кое се нашло на лице место при инспекцискиот надзор или друго службено лице кое изјавило дека има право да го потпише записникот и да го прими платниот налог.

(8) Надлежните инспектори се должни да водат евиденција за покренатите постапки за порамнување и за нивниот исход.“

Член 6

Овој закон влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT
PËR FURNIZIM ME UJË TË PIJSHËM DHE
SHKARKIMIN E UJERAVE TË ZEZA URBANE

Neni 1

Në Ligjin për furnizimin me ujë të pijshëm dhe shkarkimin e ujerave të zeza urbane ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 68/2004 dhe 28/2006), në nenin 24 pas paragrafit (1) shtohet paragrafi i ri (2), si vijon:

“(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë percakton kritere dhe procedure për shperndarjen e mjeteve nga paragrafi (1) alineja 3 të ketij neni.”

Neni 2

Në titullin e Kreut VII fjalet: “Dispozita ndeshkuese“ zevendesohen me fjalet: “Sanksione për kundervajtje”.

Neni 3

Në nenin 43 në paragrafin (1) fjalia hyrese ndryshon si vijon: “Gjobe në shume prej 3.000 deri në 4.000 euro me kundervlere në denare do t’i shqiptohet për kundervajtje personit juridik - dhenes i sherbimit, nese:”.

Paragrafi (2) ndryshon si vijon:

“Gjobe në shume prej 500 deri në 700 euro me kundervlere në denare do t’i shqiptohet për kundervajtje nga paragrafi (1) i ketij neni edhe personit pergjegjes te personi juridik - dhenes i sherbimit.”

Neni 4

Në nenin 44 në paragrafin (1) fjalia hyrese ndryshon si vijon: “Gjobe në shume prej 1.000 deri në 3.000 euro me kundervlere në denare do t’i shqiptohet për kundervajtje personit juridik - shfrytezues i sherbimit, nese:”.

Në paragrafin (1) pika 19 shlyhet.

Paragrafi (2) ndryshon si vijon:

“Gjobe në shume prej 300 deri në 500 euro me kundervlere në denare do t’i shqiptohet për kundervajtje nga paragrafi (1) i ketij neni edhe personit pergjegjes te personi juridik - shfrytezues i sherbimit”.

Paragrafi (3) ndryshon si vijon:

“Gjobe në shume prej 300 deri në 400 euro me kundervlere në denare do t’i shqiptohet për kundervajtje nga paragrafi (1) i ketij neni personit fizik - shfrytezues i sherbimit.”

Neni 5

Pas nenin 44 shtohet dhe nen i ri 44-a si vijon:

“Neni 44-a

(1) Proceduren për kundervajtje për kundervajtjet e papapara në kete ligj e mban gjyqi kompetent themelor.

(2) Para parashtrimit të kerkeses për procedure për kundervajtje për kundervajtjet e papapara në kete ligj, inspektorët kompetente të percaktuar me kete ligj mbajne procedure për barazimin”.

(3) Inspektoret kompetente janë të detyruar që bartesit të kundervajtjes t'ia propozojnë procedure për barazimin para se të parashtrijne kerkese për procedurën për kundervajtje.

(4) Kur kryeresi i kundervajtjes pajtohet me ngritjen e procedurës për barazim inspektori kompetent perpilon procesverbal në të cilin nuk shenohen elementet genesore të kundervajtjes, koha, vendi dhe menyra e kryerjes së kundervajtjes, pershkrimi i veprimet dhe personat e ndodhur në vendin e ngjarjes.

(5) Në procesverbal percaktohet menyra me të cilën do të menjanohen pasojat e demshme të kundervajtjes.

(6) Inspektoret kompetente në procedurën për barazim të bartesit të kundervajtjes mund t'i japin urdherpagese dhe nese kryeresi e pranon urdherpagesen është i detyruar që të njejten ta nenshkruaje, ndersa marrja e urdherpageses nga bartesi i kundervajtjes shenohet në procesverbal.

(7) Kur si kryeresi i kundervajtjes paraqitet person juridik, procesverbalin dhe urdherpagesen e nenshkruan zyrtarisht, perkatesisht personi pergjegjes i cili është hasur në vendin e ngjarjes gjate mbikeqyrjes inspektuese ose person tjetër zyrtar i cili ka deklaruar se ka të drejte ta nenshkruaje procesverbalin dhe ta pranoje urdher pagesen.

(8) Inspektoret kompetente janë të detyruar të mbajnë evidence procedurat e ngritura për barazimin dhe për epilogun e tyre."

Neni 6

Ky ligj hyn në fuqi ditën vijuese nga dita e botimit në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1984.

Vrz основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЖИЧАРИ И СКИ-ЛИФТОВИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за жичари и ски-лифтови, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3408/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЖИЧАРИ И СКИ-ЛИФТОВИ

Член 1

Во Законот за жичари и ски-лифтови („Службен весник на Република Македонија“ број 54/2000), во насловот на Главата IV зборот „Казнени“ се заменува со зборот „Прекршочни“.

Член 2

Во членот 33 став 1 воведната реченица се менува и гласи: „Глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:“.

Ставот 2 се менува и гласи:

„За прекршок од ставот 1 на овој член глоба во износ од 1.500 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице.“

Член 3

Во членот 34 став 1 воведната реченица се менува и гласи: „Глоба во износ од 1.500 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:“.

Ставот 2 се менува и гласи:

„За прекршок од ставот 1 на овој член глоба во износ од 700 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице.“

По ставот 2 се додаваат два нови става 3 и 4, кои гласат:

„За прекршок од ставот 1 точки 2, 3 и 4 од овој член инспекторот за жичари и ски-лифтови може на самото место да изрече глоба во износ од 600, евра во денарска противвредност на одговорното лице во правното лице, при што на сторителот ќе му врачи покана за плаќање на глобата кој треба да ја плати во рок од осум дена од денот на врачувањето на поканата.

Ако сторителот не ја плати глобата во рокот определен со поканата од ставот 3 на овој член инспекторот за жичари и ски-лифтови ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка.“

Член 4

Во членот 35 став 1 воведната реченица се менува и гласи: „Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:“.

Ставот 2 се менува и гласи:

„За прекршок од ставот 1 на овој член глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице.“

Член 5

Во членот 36 став 1 воведната реченица се менува и гласи: „Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице, ако:“.

По ставот 1 се додаваат два нови става 2 и 3, кои гласат:

„За прекршок од ставот 1 точка 1 на овој член инспекторот за жичари и ски-лифтови може на самото место да изрече глоба во износ од 200 евра во денарска противвредност на физичко лице, при што на сторителот на прекршокот ќе му врачи покана за плаќање на глобата кој треба да ја плати во рок од осум дена од денот на врачувањето на поканата.

Ако сторителот не ја плати глобата од ставот 2 на овој член во рокот определен со поканата инспекторот за жичари и ски-лифтови ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка.“

Член 6

По членот 36 се додаваат два нови члена 36-а и 36-б, кои гласат:

„Член 36-а

За прекршоците од членовите 34, 35 и 36 на овој закон инспекторот за жичари и ски-лифтови на сторителот на прекршокот може да му предложи посредување и постигнување на согласност со која сторителот на прекршокот треба да ја плати глобата, другите давачки и да ги отстрани последиците од прекршокот.

Инспекторот од ставот 1 на овој член составува записник за прекршокот во кој се констатира согласноста на двете страни за покренување на постапка за посредување на кој се потпишува и сторителот на прекршокот.

Постапката за посредување се покренува со доставување на записникот од ставот 2 на овој член до Комисијата за посредување, кој инспекторот е должен да го достави во рок од три дена од денот на составувањето и потпишувањето.

Постапката за посредување се води пред Комисија за посредување формирана од министерот за транспорт и врски.

Комисијата за посредување е составена од три члена од кои еден ја врши функцијата на претседател. Членовите на Комисијата се избираат од редот на вработените во Министерството за транспорт и врски, од кои еден е дипломиран правник.

Претседателот на Комисијата за посредување е должен постапката да ја започне во рок од 24 часа од денот на доставувањето на записникот.

Комисијата за посредување работи на седница на која задолжително присуствуваат претставници на сторителот на прекршокот и инспекторот за жичари и ски-лифтови.

За постигнатата согласност во постапката за посредување се склучува спогодба со сторителот на прекршокот.

Во спогодбата се утврдуваат обврските на сторителот на прекршокот, а особено:

- висината и начинот на плаќање на глобата,
- висината и начинот на плаќање на другите давачки и трошоци и
- мерките кои треба да ги преземе сторителот за отстранување на последиците од прекршокот.

Во случаите во кои е постигната согласност во постапката за посредување, глобата на сторителот за сторениот прекршок може да му биде намалена за најмалку една половина од максимум пропишаната глоба за прекршокот.

Министерот за транспорт и врски донесува деловник и трошковник за работа на Комисијата за посредување.

Членовите на Комисијата за посредување за својата работа имаат право на награда која треба да биде разумна и соодветна на значењето, обемот и сложеноста на прекршоците.

Висината и видот на трошоците утврдени во трошковникот од ставот 11 на овој член се определуваат во зависност од реалните трошоци што ги има органот потребни за обезбедување на работата на Комисијата за посредување.

Комисијата за посредување за поведените постапки за посредување и за нивниот исход е должна да води евиденција.

Спогодбата од ставот 8 на овој член има сила на извршна исправа.

Ако постапката за посредување не успее, се поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд за прекршоци.

Член 36-б

Прекршочната постапка за прекршоците предвидени со овој закон ја води надлежниот суд.

Пред поднесување на барањето за поведување на прекршочна постапка за прекршоците предвидени со овој закон, инспекторот за жичари и ски-лифтови води постапка за порамнување согласно со одредбите од Законот за прекршоците.“

Член 7

Во текстот на Законот зборовите: „Министерство за сообраќај и врски“ се заменуваат со зборовите: „Министерство за транспорт и врски“, зборовите: „министерот за сообраќај и врски“ се заменуваат со зборовите: „министерот за транспорт и врски“, а зборовите: „Републичкиот инспекторат за сообраќај и врски“ се заменуваат со зборовите: „Државен инспекторат за транспорт“.

Член 8

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR TELEFERIKE DHE SKI-ASHENSORE

Neni 1

Në Ligjin për teleferike dhe ski-ashensore (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numer 54/2000), në titullin e Kreut IV fjala “Ndeshkimore” zevendesohet me fjalen “Për kundervajtje”.

Neni 2

Në nenin 33 paragrafin 1 fjalia hyrese ndryshon si vijon: “Gjobe në shume prej 2.000 deri në 3.000 euro me kundervlere në denare do t’i shqiptohet për kundervajtje personit juridik, nese:”.

Paragrafi 2 ndryshon si vijon:

“Për kundervajtje nga paragrafi 1 të ketij neni gjobe në shume prej 1.500 deri në 2.000 euro me kundervlere në denare do t’i shqiptohet edhe presonit pergjegjes te presoni juridik.”

Neni 3

Në nenin 34 paragrafin 1 fjalia hyrese ndryshon si vijon: „Gjobe në shume prej 1.500 deri në 2.500 euro me kundervlere në denare do t’i shqiptohet për kundervajtje personit juridik, nese:”.

Paragrafi 2 ndryshon si vijon:

„Për kundervajtje nga paragrafi 1 të ketij neni gjobe në shume prej 700 deri në 1.000 euro me kundervlere në denare do t’i shqiptohet edhe personit pergjegjes te personi juridik.”

Pas paragrafit 2 shtohen dy paragrafe të rinj 3 dhe 4 si vijojne:

„Për kundervajtje nga paragrafi 1 pika 2, 3 dhe 4 nga ky nen inspektori për teleferike dhe ski ashensore në vendin e ngjarjes mund t’i shqiptoje gjobe në shume prej 600 euro me kundervlere në denare presonit pergjegjes te personi juridik me ç’rast kryeresit do t’i dorezoje ftese për pagesen e gjobes të cilen duhet ta paguaje në afat prej 8 ditësh prej dites së dorezimit të fteses.

Nese kryeresi nuk e paguan gjoben në afatin e caktuar me ftesen nga paragrafi 3 të ketij neni, inspektori për teleferike dhe ski ashensore do të parashtroje kerkese për ngritjen e procedures për kundervajtje.”

Neni 4

Në nenin 35 paragrafin 1 fjalia hyrese ndryshon si vijon: “Gjobe në shume prej 1.000 deri në 2.000 euro me kundervlere në denare do t’i shqiptohet për kundervajtje personit juridik, nese:”.

Paragrafi 2 ndryshon si vijon:

„Për kundervajtje nga paragrafi 1 i ketij neni gjobe në shume prej 500 deri në 1.000 euro me kundervlere në denare do t’i shqiptohet edhe personit pergjegjes te personi juridik.”

Neni 5

Në nenin 36 paragrafin 1 fjalia hyrese ndryshon si vijon: „Gjobe në shume prej 500 deri në 1.000 euro me kundervlere në denare do t’i shqiptohet për kundervajtje personit fizik nese:”.

Pas paragrafit 1 shtohen dy paragrafe të rinj 2 dhe 3 si vijojne:

„Për kundervajtje nga paragrafi 1 pika 1 e ketij neni inspektori për teleferike dhe ski-ashensore në vendin e ngjarjes mund të shqiptoje gjobe në shume prej 200 euro me kundervlere në denare personit fizik, me ç’rast kryeresit të kundervajtjes do t’i dorezoje ftese për pagesen e gjobes të cilen duhet të paguaje në afat prej 8 ditësh prej dites së dorezimit të fteses.

Nese kryeresi nuk e paguan gjoben nga paragrafi 2 të ketij neni në afatin e percaktuar me ftesen inspektori për teleferike dhe ski-ashensore do të parashtroje kerkese për ngritjen e procedures për kundervajtje.”

Neni 6

Pas nenit 36 shtohen dy nene të reja 36-a dhe 36-b si vijojne:

„Neni 36-a

Për kundervajtjet nga nenet 34, 35 dhe 36 të ketij ligji inspektori për teleferike dhe ski-ashensore kryeresit të kundervajtjes mund t'i propozojë ndermjetesim dhe arritje të pelqimit, me të cilën kryeresi i kundervajtjes duhet të paguaj gjoben, detyrimet e tjera dhe t'i menjanojë pasojat e kundervajtjes.

Inspektori nga paragrafi 1 i ketij neni perpilon procesverbal për kundervajtjen në të cilin konstatohet pajtuesmeria e të dy paleve për ngritjen e procedurës për ndermjetesim në të cilin nenshkruhet edhe kryeresi i kundervajtjes.

Procedura për ndermjetesim ngrihet me dorezimin e procesverbalit nga paragrafi 2 i ketij neni te Komisioni për ndermjetesim, të cilin inspektori është i detyruar ta dorezojë në afat prej 3 ditësh prej ditës së perpilimit dhe të nenshkruarit.

Procedura për ndermjetesim mbahet para Komisionit për ndermjetesim të formuar prej ministrit të Transportit dhe Lidhjeve.

Komisioni për ndermjetesim perbehet prej tre anetaresh prej të cileve njeri e kryen funksionin e kryetarit. Anetaret e Komisionit zgjidhen nga radhet e të punësuarve në Ministrinë e Transportit dhe Lidhjeve, prej të cileve njeri është jurist i diplomuar.

Kryetari i Komisionit për ndermjetesim është i obliguar që procedurën ta fillojë në afat prej 24 orësh nga dita e dorezimit të procesverbalit.

Komisioni për ndermjetesimin punon në seance në të cilën detyrimisht marrin pjesë perfaqesuesi i kryeresit të kundervajtjes dhe inspektori për teleferike dhe ski-ashensore.

Për arritjen e pajtimit në procedurën për ndermjetesim lidhet marreveshje me kryeresin e kundervajtjes.

Në marreveshje percaktohen obligimet e kryeresit të kundervajtjes, e vecanerisht:

- lartesia dhe menyra e pageses së gjobes,
- lartesia dhe menyra e pageses së detyrimeve dhe shpenzimeve të tjera dhe

- masat të cilat duhet t'i ndermarre kryeresi për menjanimin e pasojave nga kundervajtja.

Në rastet në të cilat është arritur pajtimi në procedurën për ndermjetesim, gjoba kryeresit të kundervajtjes mund t'i zvogelohet së paku për gjysmen e maksimumit të gjobes së percaktuar për kundervajtje.

Ministri i Transportit dhe Lidhjeve do të miratojë rregulloren dhe listën shpenzimesh për punën e Komisionit për ndermjetesim.

Anetaret e Komisionit për ndermjetesim për punën e tyre kanë të drejtë shperblimi i cili duhet të jetë i arsyeshëm dhe në menyre perkatese me rendesine, vellimin dhe nderlikimin e kundervajtjeve.

Lartesia dhe lloji i shpenzimeve të percaktuara në listën e shpenzimeve nga paragrafi 11 i ketij neni caktohen në varësi nga shpenzimet reale të cilat i ka organi, të nevojshme për sigurimin e punës së Komisionit për ndermjetesim.

Komisioni për ndermjetesim për procedurat e ngritura për ndermjetesim dhe për realizimin e tyre është i detyruar të mbaje evidence.

Marreveshja nga paragrafi 8 i ketij neni ka fuqinë e dokumentit permbarues.

Nese procedura për ndermjetesim nuk ka sukses, parashtrohet kerkese për ngritjen e procedurës për kundervajtje para gjykates kompetente për kundervajtje.

Neni 36-b

Procedurën për kundervajtje, për kundervajtjet e parashikuara me kete ligj e mban gjykata kompetente.

Para parashtrimit të kerkeses për ngritjen e procedurës për kundervajtje, për kundervajtjet e parashikuara me kete ligj, inspektori për teleferike dhe ski-ashensore mban procedure për ndermjetesimin në pajtim me dispozitat e Ligjit për kundervajtje.

Neni 7

Në tekstin e ligjit fjalet: „Ministria e Komunikacionit dhe Lidhjeve” zevendesohen me fjalet: „ministri i Transportit dhe Lidhjeve”, fjalet: “ministri i Komunikacionit dhe Lidhjeve”, zevendesohen me fjalet: „ministri i Transportit dhe Lidhjeve”, kurse fjalet: „Inspektorati republikan për komunikacion dhe lidhje” zevendesohen me fjalet: „Inspektorati shtetëror për transport”.

Neni 8

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e shpalljes në “Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

1985.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЛИЧНОТО ИМЕ

Се прогласува Законот за дополнување на Законот за личното име,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3409/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА ЛИЧНОТО ИМЕ

Член 1

Во Законот за личното име („Службен весник на Република Македонија” број 08/95 и 66/2007), во членот 7 по ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

„Министерот за внатрешни работи ќе донесе подзаконски пропис за формата и содржината на образецот на барањето од ставот 1 на овој член.“

Член 2

Подзаконскиот пропис предвиден со овој закон ќе се донесе во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J
PËR PLOTESIMIN E LIGJIT PËR EMRIN
PERSONAL

Neni 1

Në Ligjin për emrin personal ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 08/95 dhe 66/2007), në nenin 7 pas paragrafi 2 shtohet paragrafi i ri3, si vijon:

"Ministri i Puneve të Brendshme do të miratoje dispozite nenligjore për formen dhe përmbajtjen e formularit të kerkeses nga paragrafi 1 i ketij neni."

Neni 2

Dispozita nenligjore e parapare me kete ligj do të miratohet në afat prej gjashte muajsh nga dita e hyrjes në fuqi e ketij ligji.

Neni 3

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tete nga dita e botimit në "Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1986.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА ОД ПУШЕЊЕТО

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита од пушењето, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3400/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА ОД ПУШЕЊЕТО

Член 1

Во Законот за заштита од пушењето ("Службен весник на Република Македонија" број 36/95, 70/2003, 29/2004 и 37/2005), во членот 1 зборот "одредени" се брише.

Член 2

Во членот 2 по алинејата 7 се додава нова алинеја 7-а, која гласи:

"- кафеани, кафетерии, ноќни барови, кафе барови, кабарета, диско клубови и пивници;";

Алинејата 9 се менува и гласи:

"- други јавни простории (сали, канцеларии, работни простории, чекални, ходници и слично);";

Член 3

Членот 3 се менува и гласи:

"Во објектите во кои се сместуваат гости, може да се определат соби за сместување за пушачи, но најмногу до 30% од вкупниот капацитет на објектот."

Член 4

Членот 7 се менува и гласи:

"Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон вршат Државниот пазарен инспекторат, Државниот санитарен и здравствен инспекторат, Државниот просветен инспекторат и Државниот инспекторат за труд.

Државниот пазарен инспекторат врши инспекциски надзор во објекти во кои се произведува, подготвува, служи, продава или консумира храна, интернет кафеа и објекти за продажба на непрехранбена стока.

Државниот санитарен и здравствен инспекторат врши инспекциски надзор во јавни и приватни здравствени установи, социјални установи, во објекти во кои се врши воспитно-згрижувачка дејност (градинки), објекти и превозни средства во меѓународен јавен превоз.

Државниот просветен инспекторат врши инспекциски надзор во објектите во кои се врши основно образование, средно образование, високо образование, научни институции, ученички и студентски домови, јавни и приватни воспитно-образовни и згрижувачки установи и игротеки.

Државниот инспекторат за труд врши инспекциски надзор во органи на државната управа, установи и институции во органите на локалната самоуправа во кои се одржуваат состаноци и средби, други јавни простории (сали, канцеларии, работни простории, чекални, ходници и слично), објекти и превозни средства во домашниот јавен превоз, жичари и ски-лифтови, затворени и отворени простории во кои се одржуваат спортски натпревари, културни и забавни манифестации, собири и други јавни приредби."

Член 5

Насловот пред членот 9 се менува и гласи: "ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ".

Член 6

Членот 9 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 2.000 до 4.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице ако постапи спротивно на членовите 3, 4, 5, 5-а, 6 и 7 од овој закон.

За прекршокот од ставот 1 на овој член на одговорното лице во правното лице, ќе му се изрече глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност."

Член 7

Членот 10 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 150 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице ако пуши во просторија каде што е забрането пушењето (член 2).

За прекршокот од ставот 1 на овој член глоба во износ од 100 евра во денарска противвредност, ќе му се изрече на физичко лице и на самото место на прекршокот."

Член 8

По членот 10 се додава нов член 10-а, кој гласи:

"Член 10-а

Прекршочната постапка за прекршоците предвидени во овој закон ја води надлежниот суд.

Пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка за прекршоците предвидени со овој закон, надлежните министерства од областа на економијата, здравството, образованието, односно трудот, водат постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.“

Член 9

Одредбите на членовите 2 и 3 од овој закон ќе започнат да се применуваат по истекот на 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Одредбата на членот 2 алинеја 7-а ќе започне да се применува од 1 јануари 2010 година.

Член 10

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR MBROJTJE NGA PIRJA E DUHANIT

Neni 1

Në Ligjin për mbrojtje nga pirja e duhanit (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numer 36/1995, 70/2003, 29/2004 dhe 37/2005), në nenin 1, fjalet: “e caktuara” fshihen.

Neni 2

Në nenin 2 pas alineje 7 shtohet aline e re 7-a, si vijon: “- kafene, kafeteri, bare nate, kafe-bare, kabare, disko-klube dhe pijetore;”.

Alineja 9 ndryshohet si vijon:

“- lokale të tjera publike (salla, zyra, lokale pune, lokale për pritje, korridore dhe ngjashem);”.

Neni 3

Neni 3, ndryshon si vijon:

“Në objekte në të cilat vendosen mysafiret, mund të caktohen dhoma për vendosjen e duhanpiresve, por më së shumti deri në 30% nga kapaciteti i objektit.”

Neni 4

Neni 7, ndryshon si vijon:

“Mbikëqyrjen inspektuese mbi zbatimin e dispozitivave të këtij ligji e kryejne, Inspektorati shtetëror i tregut, Inspektorati shtetëror sanitar dhe shëndetësor, Inspektorati shtetëror i arsimit dhe Inspektorati shtetëror i punes.

Inspektorati shtetëror i tregut, e kryen mbikëqyrjen inspektuese në objektet në të cilat prodhohet, përgatitet, shërbehet, shitet ose konsumohet ushqimi, klube interneti dhe objektet për shitjen e artikujve ushqimorë.

Inspektorati shtetëror sanitar dhe shëndetësor e kryen mbikëqyrjen inspektuese, në institucione shëndetësore publike dhe private, institucione sociale, në objekte në të cilat kryhet veprimtari edukative-perkujdesese (kopshte), objekte dhe mjete transportuese në transportin publik nderkombetar.

Inspektorati shtetëror i arsimit e kryen mbikëqyrjen inspektuese në objekte ku realizohet arsimit fillor, arsimit i mesëm, arsimit i lartë, institucione shkencore, konvikte të nxevesve dhe studenteve, institucione publike dhe private edukative-arsimorë dhe perkujdesese dhe lokale për lojera.

Inspektorati shtetëror i punes kryen mbikëqyrjen inspektuese në organet e administratës shtetërore, ente dhe institucione në organet e vetadministrimit lokal në të cilat mbahen mbledhje dhe takime, lokale të tjera publike (salla, zyre, lokale pune, vende për pritje, korridore e ngjashem), objekte dhe mjete transporti në transportin publik të vendit, teleferike dhe ski-ashensore, hapësira të mbyllura dhe të hapura në të cilat mbahen gara sportive, manifestime kulturore dhe argetuese, takime dhe shfaqje të tjera publike.”

Neni 5

Titulli para nenit 9, ndryshon si vijon: “DISPOZITA PËR KUNDERVAJTJE”

Neni 6

Neni 9, ndryshon si vijon:

“Gjohet në shume prej 2.000 deri në 4.500 euro me kundervlere në denare, do t’i kumtohet për kundervajtje personit juridik, nese vepron në kundërshtim me nenet 3, 4, 5, 5-a, 6 dhe 7 të këtij ligji.

Për kundervajtjen nga paragrafi 1 i këtij neni, personit përgjegjes te personi juridik, do t’i kumtohet gjohet në shume prej 500 deri në 1.000 euro me kundervlere në denare.”

Neni 7

Neni 10, ndryshon si vijon:

“Gjohet në shume prej 150 deri në 300 euro me kundervlere në denare, do t’i kumtohet për kundervajtje personit fizik, nese pi duhan në lokal in ku ndalohet pirja e duhanit (neni 2).

Për kundervajtje nga paragrafi 1 i këtij neni, gjohet në shume prej 100 euro me kundervlere në denare, do ti kumtohet personit fizik, edhe aty për aty në vendin e kundervajtjes.”

Neni 8

Pas nenit 10 shtohet neni i ri 10-a, si vijon:

“Neni 10-a

Proceduren e kundervajtjes për kundervajtjet e parapara me kete ligj, e udheheq gjykata kompetente.

Para dorezimit të kërkeses për ngritjen e procedurës për kundervajtje për kundervajtjet e parapara me kete ligj, ministrite kompetente nga sfera e ekonomisë, shëndetësisë, arsimit, perkatesisht punes, e udheheqin proceduren e barazimit, në pajtim me Ligjin për kundervajtje.”

Neni 9

Dispozitat e neneve 2 dhe 3 të këtij ligji, do të fillojnë që të zbatohen pas skadimit të 60 diteve, nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Dispozita e nenit 2 alineja 7-a do të filloje të aplikohet nga 1 janari 2010.

Neni 10

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tete nga dita e botimit në “Gazeten zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

www.sivesnik.com.mk
contact@sivesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. “Партизански одреди” бр. 29. Поштенски факс 51.
Директор и одговорен уредник - Тони Трајанов.
Телефони: +389-2-3298-860, 3290-471, 3290-449.
Телефакс: +389-2-3112-267.

Претплатата за 2008 година изнесува 9.200,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.
Жиро-сметка: 30000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Меѓународни договори

Број 103

Вторник, 19 август 2008

Год. LXIV

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.
7. Закон за ратификација на Конвенцијата за заштита на децата и за соработка во областа на меѓународно посвојување.....	1
8. Закон за изменување и дополнување на Законот за ратификација на Европската конвенција за посвојување на деца.....	44
9. Закон за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Австрија за научна и технолошка соработка.....	46
10. Закон за ратификација на Меѓународната конвенција против допинг во спортот.....	61
11. Закон за ратификација на Дополнителниот протокол кон Женевските конвенции од 12 август 1949 година, кој се однесува на усвојување дополнителен симбол (Протокол III).....	98
12. Закон за ратификација на измените и дополнувањата на Статутот на Хашката конференција за меѓународно приватно право.....	113
13. Закон за ратификација на Натамошниот дополнителен протокол кон Договорот меѓу државите-страни во Северноатлантскиот договор и другите држави кои учествуваат во Партнерството за мир за статусот на нивните сили.....	126
14. Закон за ратификација на Дополнителниот Протокол кон Конвенцијата за заштита на поединците во поглед на автоматска обработка на лични податоци, во врска со надзорните тела и прекуграничниот пренос на податоци.....	133
15. Закон за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Црна Гора за соработка во областа на здравството и медицинските науки.....	140
16. Закон за ратификација на Договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Државата Катар за одбегнување на двојното оданочување и за заштита од фискална евазија по однос на даноците на доход.....	151
17. Закон за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Словачка за соработка и заемна помош по царински прашања.....	230
18. Закон за ратификација на Договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Литванија за одбегнување на двојното оданочување и за заштита од фискална евазија по однос на данокот од доход и данокот на капитал.....	285
19. Закон за ратификација на Договорот за поттикнување и заштита на инвестициите меѓу Владата на Република Македонија и Фондот на ОПЕК за меѓународен развој.....	355
20. Закон за дополнување на Законот за ратификација на Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за меѓусебна правна помош во кривичната материја.....	377
21. Закон за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Советот на министрите на Република Албанија за заемни патувања на граѓаните со Протоколот за малограничен сообраќај кон Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Советот на министрите на Република Албанија за заемни патувања на граѓаните.....	380
22. Закон за ратификација на Договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Турција за соработка во областа на спречување, ограничување и ублажување на последици од несреќи и катастрофи.....	446

7. Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА И ЗА СОРАБОТКА ВО ОБЛАСТА НА МЕЃУНАРОДНО ПОСВОЈУВАЊЕ

Се прогласува Законот за ратификација на Конвенцијата за заштита на децата и за соработка во областа на меѓународно посвојување, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3356/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Цврнковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА И ЗА СОРАБОТКА
ВО ОБЛАСТА НА МЕЃУНАРОДНОТО ПОСВОЈУВАЊЕ

Член 1

Се ратификува Конвенцијата за заштита на децата и за соработка во областа на меѓународно посвојување, усвоена во Хаг на 29 мај 1993 година, во рамките на Хашката конференција за меѓународно приватно право, којашто е во сила од 1 мај 1995 година.

Член 2

Конвенцијата во оригинал на англиски и француски јазик и во превод на македонски јазик, гласи:

CONVENTION ON PROTECTION OF CHILDREN AND CO-OPERATION IN RESPECT OF
INTERCOUNTRY ADOPTION

(Concluded 29 May 1993)

(Entered into force 1 May 1995)

The States signatory to the present Convention,

Recognizing that the child, for the full and harmonious development of his or her personality, should grow up in a family environment, in an atmosphere of happiness, love and understanding,

Recalling that each State should take, as a matter of priority, appropriate measures to enable the child to remain in the care of his or her family of origin,

Recognizing that intercountry adoption may offer the advantage of a permanent family to a child for whom a suitable family cannot be found in his or her State of origin,

Convinced of the necessity to take measures to ensure that intercountry adoptions are made in the best interests of the child and with respect for his or her fundamental rights, and to prevent the abduction, the sale of, or traffic in children,

Desiring to establish common provisions to this effect, taking into account the principles set forth in international instruments, in particular the United Nations Convention on the Rights of the Child, of 20 November 1989, and the United Nations Declaration on Social and Legal Principles relating to the Protection and Welfare of Children, with Special Reference to Foster Placement and Adoption Nationally and Internationally (General Assembly Resolution 41/85, of 3 December 1986),

Have agreed upon the following provisions –

CHAPTER I – SCOPE OF THE CONVENTION

Article 1

The objects of the present Convention are –

- a) to establish safeguards to ensure that intercountry adoptions take place in the best interests of the child and with respect for his or her fundamental rights as recognized in international law;
- b) to establish a system of co-operation amongst Contracting States to ensure that those safeguards are respected and thereby prevent the abduction, the sale of, or traffic in children;
- c) to secure the recognition in Contracting States of adoptions made in accordance with the Convention.

Article 2

(1) The Convention shall apply where a child habitually resident in one Contracting State ("the State of origin") has been, is being, or is to be moved to another Contracting State ("the receiving State") either after his or her adoption in the State of origin by spouses or a person habitually resident in the receiving State, or for the purposes of such an adoption in the receiving State or in the State of origin.

(2) The Convention covers only adoptions which create a permanent parent-child relationship.

Article 3

The Convention ceases to apply if the agreements mentioned in Article 17, sub-paragraph c, have not been given before the child attains the age of eighteen years.

CHAPTER II – REQUIREMENTS FOR INTERCOUNTRY ADOPTIONS

Article 4

An adoption within the scope of the Convention shall take place only if the competent authorities of the State of origin –

a) have established that the child is adoptable;

b) have determined, after possibilities for placement of the child within the State of origin have been given due consideration, that an intercountry adoption is in the child's best interests;

c) have ensured that

(1) the persons, institutions and authorities whose consent is necessary for adoption, have been counselled as may be necessary and duly informed of the effects of their consent, in particular whether or not an adoption will result in the termination of the legal relationship between the child and his or her family of origin,

(2) such persons, institutions and authorities have given their consent freely, in the required legal form, and expressed or evidenced in writing,

(3) the consents have not been induced by payment or compensation of any kind and have not been withdrawn, and

(4) the consent of the mother, where required, has been given only after the birth of the child; and

d) have ensured, having regard to the age and degree of maturity of the child, that

(1) he or she has been counselled and duly informed of the effects of the adoption and of his or her consent to the adoption, where such consent is required,

(2) consideration has been given to the child's wishes and opinions,

(3) the child's consent to the adoption, where such consent is required, has been given freely, in the required legal form, and expressed or evidenced in writing, and

(4) such consent has not been induced by payment or compensation of any kind.

Article 5

An adoption within the scope of the Convention shall take place only if the competent authorities of the receiving State –

a) have determined that the prospective adoptive parents are eligible and suited to adopt;

b) have ensured that the prospective adoptive parents have been counselled as may be necessary; and

c) have determined that the child is or will be authorized to enter and reside permanently in that State.

CHAPTER III – CENTRAL AUTHORITIES AND ACCREDITED BODIES

Article 6

(1) A Contracting State shall designate a Central Authority to discharge the duties which are imposed by the Convention upon such authorities.

(2) Federal States, States with more than one system of law or States having autonomous territorial units shall be free to appoint more than one Central Authority and to specify the territorial or personal extent of their functions.

Where a State has appointed more than one Central Authority, it shall designate the Central Authority to which any communication may be addressed for transmission to the appropriate Central Authority within that State.

Article 7

(1) Central Authorities shall co-operate with each other and promote co-operation amongst the competent authorities in their States to protect children and to achieve the other objects of the Convention.

(2) They shall take directly all appropriate measures to –

a) provide information as to the laws of their States concerning adoption and other general information, such as statistics and standard forms;

b) keep one another informed about the operation of the Convention and, as far as possible, eliminate any obstacles to its application.

Article 8

Central Authorities shall take, directly or through public authorities, all appropriate measures to prevent improper

financial or other gain in connection with an adoption and to deter all practices contrary to the objects of the Convention.

Article 9

Central Authorities shall take, directly or through public authorities or other bodies duly accredited in their State, all appropriate measures, in particular to –

- a) collect, preserve and exchange information about the situation of the child and the prospective adoptive parents, so far as is necessary to complete the adoption;
- b) facilitate, follow and expedite proceedings with a view to obtaining the adoption;
- c) promote the development of adoption counselling and post-adoption services in their States;
- d) provide each other with general evaluation reports about experience with intercountry adoption;
- e) reply, in so far as is permitted by the law of their State, to justified requests from other Central Authorities or public authorities for information about a particular adoption situation.

Article 10

Accreditation shall only be granted to and maintained by bodies demonstrating their competence to carry out properly the tasks with which they may be entrusted.

Article 11

An accredited body shall –

- a) pursue only non-profit objectives according to such conditions and within such limits as may be established by the competent authorities of the State of accreditation;
- b) be directed and staffed by persons qualified by their ethical standards and by training or experience to work in the field of intercountry adoption; and
- c) be subject to supervision by competent authorities of that State as to its composition, operation and financial situation.

Article 12

A body accredited in one Contracting State may act in another Contracting State only if the competent authorities of both States have authorized it to do so.

Article 13

The designation of the Central Authorities and, where appropriate, the extent of their functions, as well as the names and addresses of the accredited bodies shall be communicated by each Contracting State to the Permanent Bureau of the Hague Conference on Private International Law.

CHAPTER IV – PROCEDURAL REQUIREMENTS IN INTERCOUNTRY ADOPTION

Article 14

Persons habitually resident in a Contracting State, who wish to adopt a child habitually resident in another Contracting State, shall apply to the Central Authority in the State of their habitual residence.

Article 15

- (1) If the Central Authority of the receiving State is satisfied that the applicants are eligible and suited to adopt, it shall prepare a report including information about their identity, eligibility and suitability to adopt, background, family and medical history, social environment, reasons for adoption, ability to undertake an intercountry adoption, as well as the characteristics of the children for whom they would be qualified to care.
- (2) It shall transmit the report to the Central Authority of the State of origin.

Article 16

- (1) If the Central Authority of the State of origin is satisfied that the child is adoptable, it shall –
- a) prepare a report including information about his or her identity, adoptability, background, social environment, family history, medical history including that of the child's family, and any special needs of the child;
 - b) give due consideration to the child's upbringing and to his or her ethnic, religious and cultural background;
 - c) ensure that consents have been obtained in accordance with Article 4; and
 - d) determine, on the basis in particular of the reports relating to the child and the prospective adoptive parents, whether the envisaged placement is in the best interests of the child.
- (2) It shall transmit to the Central Authority of the receiving State its report on the child, proof that the necessary consents have been obtained and the reasons for its determination on the placement, taking care not to reveal the identity of the mother and the father if, in the State of origin, these identities may not be disclosed.

Article 17

Any decision in the State of origin that a child should be entrusted to prospective adoptive parents may only be made if –

- a) the Central Authority of that State has ensured that the prospective adoptive parents agree;
- b) the Central Authority of the receiving State has approved such decision, where such approval is required by the law of that State or by the Central Authority of the State of origin;
- c) the Central Authorities of both States have agreed that the adoption may proceed; and
- d) it has been determined, in accordance with Article 5, that the prospective adoptive parents are eligible and suited to adopt and that the child is or will be authorized to enter and reside permanently in the receiving State.

Article 18

The Central Authorities of both States shall take all necessary steps to obtain permission for the child to leave the State of origin and to enter and reside permanently in the receiving State.

Article 19

- (1) The transfer of the child to the receiving State may only be carried out if the requirements of Article 17 have been satisfied.
- (2) The Central Authorities of both States shall ensure that this transfer takes place in secure and appropriate circumstances and, if possible, in the company of the adoptive or prospective adoptive parents.
- (3) If the transfer of the child does not take place, the reports referred to in Articles 15 and 16 are to be sent back to the authorities who forwarded them.

Article 20

The Central Authorities shall keep each other informed about the adoption process and the measures taken to complete it, as well as about the progress of the placement if a probationary period is required.

Article 21

- (1) Where the adoption is to take place after the transfer of the child to the receiving State and it appears to the Central Authority of that State that the continued placement of the child with the prospective adoptive parents is not in the child's best interests, such Central Authority shall take the measures necessary to protect the child, in particular –
- a) to cause the child to be withdrawn from the prospective adoptive parents and to arrange temporary care;
 - b) in consultation with the Central Authority of the State of origin, to arrange without delay a new placement of the child with a view to adoption or, if this is not appropriate, to arrange alternative long-term care; an adoption shall not take place until the Central Authority of the State of origin has been duly informed concerning the new prospective adoptive parents;
 - c) as a last resort, to arrange the return of the child, if his or her interests so require.

(2) Having regard in particular to the age and degree of maturity of the child, he or she shall be consulted and, where appropriate, his or her consent obtained in relation to measures to be taken under this Article.

Article 22

(1) The functions of a Central Authority under this Chapter may be performed by public authorities or by bodies accredited under Chapter III, to the extent permitted by the law of its State.

(2) Any Contracting State may declare to the depositary of the Convention that the functions of the Central Authority under Articles 15 to 21 may be performed in that State, to the extent permitted by the law and subject to the supervision of the competent authorities of that State, also by bodies or persons who –

a) meet the requirements of integrity, professional competence, experience and accountability of that State; and
b) are qualified by their ethical standards and by training or experience to work in the field of intercountry adoption.

(3) A Contracting State which makes the declaration provided for in paragraph 2 shall keep the Permanent Bureau of the Hague Conference on Private International Law informed of the names and addresses of these bodies and persons.

(4) Any Contracting State may declare to the depositary of the Convention that adoptions of children habitually resident in its territory may only take place if the functions of the Central Authorities are performed in accordance with paragraph 1.

(5) Notwithstanding any declaration made under paragraph 2, the reports provided for in Articles 15 and 16 shall, in every case, be prepared under the responsibility of the Central Authority or other authorities or bodies in accordance with paragraph 1.

CHAPTER V – RECOGNITION AND EFFECTS OF THE ADOPTION

Article 23

(1) An adoption certified by the competent authority of the State of the adoption as having been made in accordance with the Convention shall be recognized by operation of law in the other Contracting States. The certificate shall specify when and by whom the agreements under Article 17, sub-paragraph *c)*, were given.

(2) Each Contracting State shall, at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession, notify the depositary of the Convention of the identity and the functions of the authority or the authorities which, in that State, are competent to make the certification. It shall also notify the depositary of any modification in the designation of these authorities.

Article 24

The recognition of an adoption may be refused in a Contracting State only if the adoption is manifestly contrary to its public policy, taking into account the best interests of the child.

Article 25

Any Contracting State may declare to the depositary of the Convention that it will not be bound under this Convention to recognize adoptions made in accordance with an agreement concluded by application of Article 39, paragraph 2.

Article 26

(1) The recognition of an adoption includes recognition of

a) the legal parent-child relationship between the child and his or her adoptive parents;

b) parental responsibility of the adoptive parents for the child;

c) the termination of a pre-existing legal relationship between the child and his or her mother and father, if the adoption has this effect in the Contracting State where it was made.

(2) In the case of an adoption having the effect of terminating a pre-existing legal parent-child relationship, the child shall enjoy in the receiving State, and in any other Contracting State where the adoption is recognized, rights

equivalent to those resulting from adoptions having this effect in each such State.

(3) The preceding paragraphs shall not prejudice the application of any provision more favourable for the child, in force in the Contracting State which recognizes the adoption.

Article 27

(1) Where an adoption granted in the State of origin does not have the effect of terminating a pre-existing legal parent-child relationship, it may, in the receiving State which recognizes the adoption under the Convention, be converted into an adoption having such an effect –

a) if the law of the receiving State so permits; and

b) if the consents referred to in Article 4, sub-paragraphs *c* and *d*, have been or are given for the purpose of such an adoption.

(2) Article 23 applies to the decision converting the adoption.

CHAPTER VI – GENERAL PROVISIONS

Article 28

The Convention does not affect any law of a State of origin which requires that the adoption of a child habitually resident within that State take place in that State or which prohibits the child's placement in, or transfer to, the receiving State prior to adoption.

Article 29

There shall be no contact between the prospective adoptive parents and the child's parents or any other person who has care of the child until the requirements of Article 4, sub-paragraphs *a*) to *c*), and Article 5, sub-paragraph *a*), have been met, unless the adoption takes place within a family or unless the contact is in compliance with the conditions established by the competent authority of the State of origin.

Article 30

(1) The competent authorities of a Contracting State shall ensure that information held by them concerning the child's origin, in particular information concerning the identity of his or her parents, as well as the medical history, is preserved.

(2) They shall ensure that the child or his or her representative has access to such information, under appropriate guidance, in so far as is permitted by the law of that State.

Article 31

Without prejudice to Article 30, personal data gathered or transmitted under the Convention, especially data referred to in Articles 15 and 16, shall be used only for the purposes for which they were gathered or transmitted.

Article 32

(1) No one shall derive improper financial or other gain from an activity related to an intercountry adoption.

(2) Only costs and expenses, including reasonable professional fees of persons involved in the adoption, may be charged or paid.

(3) The directors, administrators and employees of bodies involved in an adoption shall not receive remuneration which is unreasonably high in relation to services rendered.

Article 33

A competent authority which finds that any provision of the Convention has not been respected or that there is a serious risk that it may not be respected, shall immediately inform the Central Authority of its State. This Central Authority shall be responsible for ensuring that appropriate measures are taken.

Article 34

If the competent authority of the State of destination of a document so requests, a translation certified as being in conformity with the original must be furnished. Unless otherwise provided, the costs of such translation are to be borne by the prospective adoptive parents.

Article 35

The competent authorities of the Contracting States shall act expeditiously in the process of adoption.

Article 36

In relation to a State which has two or more systems of law with regard to adoption applicable in different territorial units –

- a) any reference to habitual residence in that State shall be construed as referring to habitual residence in a territorial unit of that State;
- b) any reference to the law of that State shall be construed as referring to the law in force in the relevant territorial unit;
- c) any reference to the competent authorities or to the public authorities of that State shall be construed as referring to those authorized to act in the relevant territorial unit;
- d) any reference to the accredited bodies of that State shall be construed as referring to bodies accredited in the relevant territorial unit.

Article 37

In relation to a State which with regard to adoption has two or more systems of law applicable to different categories of persons, any reference to the law of that State shall be construed as referring to the legal system specified by the law of that State.

Article 38

A State within which different territorial units have their own rules of law in respect of adoption shall not be bound to apply the Convention where a State with a unified system of law would not be bound to do so.

Article 39

(1) The Convention does not affect any international instrument to which Contracting States are Parties and which contains provisions on matters governed by the Convention, unless a contrary declaration is made by the States Parties to such instrument.

(2) Any Contracting State may enter into agreements with one or more other Contracting States, with a view to improving the application of the Convention in their mutual relations. These agreements may derogate only from the provisions of Articles 14 to 16 and 18 to 21. The States which have concluded such an agreement shall transmit a copy to the depositary of the Convention.

Article 40

No reservation to the Convention shall be permitted.

Article 41

The Convention shall apply in every case where an application pursuant to Article 14 has been received after the Convention has entered into force in the receiving State and the State of origin.

Article 42

The Secretary General of the Hague Conference on Private International Law shall at regular intervals convene a Special Commission in order to review the practical operation of the Convention.

CHAPTER VII – FINAL CLAUSES

Article 43

(1) The Convention shall be open for signature by the States which were Members of the Hague Conference on Private International Law at the time of its Seventeenth Session and by the other States which participated in that Session.

(2) It shall be ratified, accepted or approved and the instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands, depositary of the Convention.

Article 44

(1) Any other State may accede to the Convention after it has entered into force in accordance with Article 46, paragraph 1.

(2) The instrument of accession shall be deposited with the depositary.

(3) Such accession shall have effect only as regards the relations between the acceding State and those Contracting States which have not raised an objection to its accession in the six months after the receipt of the notification referred to in sub-paragraph *b*) of Article 48. Such an objection may also be raised by States at the time when they ratify, accept or approve the Convention after an accession. Any such objection shall be notified to the depositary.

Article 45

(1) If a State has two or more territorial units in which different systems of law are applicable in relation to matters dealt with in the Convention, it may at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession declare that this Convention shall extend to all its territorial units or only to one or more of them and may modify this declaration by submitting another declaration at any time.

(2) Any such declaration shall be notified to the depositary and shall state expressly the territorial units to which the Convention applies.

(3) If a State makes no declaration under this Article, the Convention is to extend to all territorial units of that State.

Article 46

(1) The Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of three months after the deposit of the third instrument of ratification, acceptance or approval referred to in Article 43.

(2) Thereafter the Convention shall enter into force –

a) for each State ratifying, accepting or approving it subsequently, or acceding to it, on the first day of the month following the expiration of three months after the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession;

b) for a territorial unit to which the Convention has been extended in conformity with Article 45, on the first day of the month following the expiration of three months after the notification referred to in that Article.

Article 47

(1) A State Party to the Convention may denounce it by a notification in writing addressed to the depositary.

(2) The denunciation takes effect on the first day of the month following the expiration of twelve months after the notification is received by the depositary. Where a longer period for the denunciation to take effect is specified in the notification, the denunciation takes effect upon the expiration of such longer period after the notification is received by the depositary.

Article 48

The depositary shall notify the States Members of the Hague Conference on Private International Law, the other States which participated in the Seventeenth Session and the States which have acceded in accordance with Article 44, of the following –

a) the signatures, ratifications, acceptances and approvals referred to in Article 43;

b) the accessions and objections raised to accessions referred to in Article 44;

- c) the date on which the Convention enters into force in accordance with Article 46;
- d) the declarations and designations referred to in Articles 22, 23, 25 and 45;
- e) the agreements referred to in Article 39;
- f) the denunciations referred to in Article 47.

In witness whereof the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Convention.

Done at The Hague, on the 29th day of May 1993, in the English and French languages, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Government of the Kingdom of the Netherlands, and of which a certified copy shall be sent, through diplomatic channels, to each of the States Members of the Hague Conference on Private International Law at the date of its Seventeenth Session and to each of the other States which participated in that Session.

CONVENTION SUR LA PROTECTION DES ENFANTS ET LA COOPÉRATION
EN MATIÈRE D'ADOPTION INTERNATIONALE

(Conclue le 29 mai 1993)

(Entrée en vigueur le premier mai 1995)

Les Etats signataires de la présente Convention,
Reconnaissant que, pour l'épanouissement harmonieux de sa personnalité, l'enfant doit grandir dans un milieu familial, dans un climat de bonheur, d'amour et de compréhension,
Rappelant que chaque Etat devrait prendre, par priorité, des mesures appropriées pour permettre le maintien de l'enfant dans sa famille d'origine,
Reconnaissant que l'adoption internationale peut présenter l'avantage de donner une famille permanente à l'enfant pour lequel une famille appropriée ne peut être trouvée dans son Etat d'origine,
Convaincus de la nécessité de prévoir des mesures pour garantir que les adoptions internationales aient lieu dans l'intérêt supérieur de l'enfant et le respect de ses droits fondamentaux, ainsi que pour prévenir l'enlèvement, la vente ou la traite d'enfants,
Désirant établir à cet effet des dispositions communes qui tiennent compte des principes reconnus par les instruments internationaux, notamment par la Convention des Nations Unies sur les droits de l'enfant, du 20 novembre 1989, et par la Déclaration des Nations Unies sur les principes sociaux et juridiques applicables à la protection et au bien-être des enfants, envisagés surtout sous l'angle des pratiques en matière d'adoption et de placement familial sur les plans national et international (Résolution de l'Assemblée générale 41/85, du 3 décembre 1986),
Sont convenus des dispositions suivantes:

CHAPITRE I -
CHAMP D'APPLICATION DE LA CONVENTION

Article premier

La présente Convention a pour objet:
a d'établir des garanties pour que les adoptions internationales aient lieu dans l'intérêt supérieur de l'enfant et dans le respect des droits fondamentaux qui lui sont reconnus en droit international;

b d'instaurer un système de coopération entre les Etats contractants pour assurer le respect de ces garanties et prévenir ainsi l'enlèvement, la vente ou la traite d'enfants;

c d'assurer la reconnaissance dans les Etats contractants des adoptions réalisées selon la Convention.

Article 2

1 La Convention s'applique lorsqu'un enfant résidant habituellement dans un Etat contractant («l'Etat d'origine») a été, est ou doit être déplacé vers un autre Etat contractant («l'Etat d'accueil»), soit après son adoption dans l'Etat d'origine par des époux ou une personne résidant habituellement dans l'Etat d'accueil, soit en vue d'une telle adoption dans l'Etat d'accueil ou dans l'Etat d'origine.

2 La Convention ne vise que les adoptions établissant un lien de filiation.

Article 3

La Convention cesse de s'appliquer si les acceptations visées à l'article 17, lettre *c*, n'ont pas été données avant que l'enfant n'ait atteint l'âge de dix-huit ans.

CHAPITRE II – CONDITIONS DES ADOPTIONS INTERNATIONALES

Article 4

Les adoptions visées par la Convention ne peuvent avoir lieu que si les autorités compétentes de l'Etat d'origine:

a. ont établi que l'enfant est adoptable;

b. ont constaté, après avoir dûment examiné les possibilités de placement de l'enfant dans son Etat d'origine, qu'une adoption internationale répond à l'intérêt supérieur de l'enfant;

c. se sont assurées

1) que les personnes, institutions et autorités dont le consentement est requis pour l'adoption ont été entourées des conseils nécessaires et dûment informées sur les conséquences de leur consentement, en particulier sur le maintien ou la rupture, en raison d'une adoption, des liens de droit entre l'enfant et sa famille d'origine,

2) que celles-ci ont donné librement leur consentement dans les formes légales requises, et que ce consentement a été donné ou constaté par écrit,

3) que les consentements n'ont pas été obtenus moyennant paiement ou contrepartie d'aucune sorte et qu'ils n'ont pas été retirés, et

4) que le consentement de la mère, s'il est requis, n'a été donné qu'après la naissance de l'enfant; et

d se sont assurées, eu égard à l'âge et à la maturité de l'enfant,

1) que celui-ci a été entouré de conseils et dûment informé sur les conséquences de l'adoption et de son consentement à l'adoption, si celui-ci est requis,

2) que les souhaits et avis de l'enfant ont été pris en considération,

3) que le consentement de l'enfant à l'adoption, lorsqu'il est requis, a été donné librement, dans les formes légales requises, et que son consentement a été donné ou constaté par écrit, et

4) que ce consentement n'a pas été obtenu moyennant paiement ou contrepartie d'aucune sorte.

Article 5

Les adoptions visées par la Convention ne peuvent avoir lieu que si les autorités compétentes de l'Etat d'accueil:

a ont constaté que les futurs parents adoptifs sont qualifiés et aptes à adopter;

b se sont assurées que les futurs parents adoptifs ont été entourés des conseils nécessaires; et

c ont constaté que l'enfant est ou sera autorisé à entrer et à séjourner de façon permanente dans cet Etat.

CHAPITRE III - AUTORITÉS CENTRALES ET ORGANISMES AGRÉÉS

Article 6

1 Chaque Etat contractant désigne une Autorité centrale chargée de satisfaire aux obligations qui lui sont imposées par la Convention.

2 Un Etat fédéral, un Etat dans lequel plusieurs systèmes de droit sont en vigueur ou un Etat ayant des unités territoriales autonomes est libre de désigner plus d'une Autorité centrale et de spécifier l'étendue territoriale ou personnelle de leurs fonctions.

L'Etat qui fait usage de cette faculté désigne l'Autorité centrale à laquelle toute communication peut être adressée en vue de sa transmission à l'Autorité centrale compétente au sein de cet Etat.

Article 7

1 Les Autorités centrales doivent coopérer entre elles et promouvoir une collaboration entre les autorités compétentes de leurs Etats pour assurer la protection des enfants et réaliser les autres objectifs de la Convention.

2 Elles prennent directement toutes mesures appropriées pour:

a fournir des informations sur la législation de leurs Etats en matière d'adoption et d'autres informations générales, telles que des statistiques et formules types;

b s'informer mutuellement sur le fonctionnement de la Convention et, dans la mesure du possible, lever les obstacles à son application.

Article 8

Les Autorités centrales prennent, soit directement, soit avec le concours d'autorités publiques, toutes mesures appropriées pour prévenir les gains matériels indus à l'occasion d'une adoption et empêcher toute pratique contraire aux objectifs de la Convention.

Article 9

Les Autorités centrales prennent, soit directement, soit avec le concours d'autorités publiques ou d'organismes dûment agréés dans leur Etat, toutes mesures appropriées, notamment pour:

a. rassembler, conserver et échanger des informations relatives à la situation de l'enfant et des futurs parents adoptifs, dans la mesure nécessaire à la réalisation de l'adoption;

b. faciliter, suivre et activer la procédure en vue de l'adoption;

c. promouvoir dans leurs Etats le développement de services de conseils pour l'adoption et pour le suivi de l'adoption;

d. échanger des rapports généraux d'évaluation sur les expériences en matière d'adoption internationale;

e. répondre, dans la mesure permise par la loi de leur Etat, aux demandes motivées d'informations sur une situation particulière d'adoption formulées par d'autres Autorités centrales ou par des autorités publiques.

Article 10

Peuvent seuls bénéficier de l'agrément et le conserver les organismes qui démontrent leur aptitude à remplir correctement les missions qui pourraient leur être confiées.

Article 11

Un organisme agréé doit:

- a. poursuivre uniquement des buts non lucratifs dans les conditions et limites fixées par les autorités compétentes de l'Etat d'agrément;
- b. être dirigé et géré par des personnes qualifiées par leur intégrité morale et leur formation ou expérience pour agir dans le domaine de l'adoption internationale; et
- c. être soumis à la surveillance d'autorités compétentes de cet Etat pour sa composition, son fonctionnement et sa situation financière.

Article 12

Un organisme agréé dans un Etat contractant ne pourra agir dans un autre Etat contractant que si les autorités compétentes des deux Etats l'ont autorisé.

Article 13

La désignation des Autorités centrales et, le cas échéant, l'étendue de leurs fonctions, ainsi que le nom et l'adresse des organismes agréés, sont communiqués par chaque Etat contractant au Bureau Permanent de la Conférence de La Haye de droit international privé.

CHAPITRE IV -

CONDITIONS PROCÉDURALES DE L'ADOPTION INTERNATIONALE

Article 14

Les personnes résidant habituellement dans un Etat contractant, qui désirent adopter un enfant dont la résidence habituelle est située dans un autre Etat contractant, doivent s'adresser à l'Autorité centrale de l'Etat de leur résidence habituelle.

Article 15

1 Si l'Autorité centrale de l'Etat d'accueil considère que les requérants sont qualifiés et aptes à adopter, elle établit un rapport contenant des renseignements sur leur identité, leur capacité légale et leur aptitude à adopter, leur situation personnelle, familiale et médicale, leur milieu social, les motifs qui les animent, leur aptitude à assumer une adoption internationale, ainsi que sur les enfants qu'ils seraient aptes à prendre en charge.

2 Elle transmet le rapport à l'Autorité centrale de l'Etat d'origine.

Article 16

1 Si l'Autorité centrale de l'Etat d'origine considère que l'enfant est adoptable,

a elle établit un rapport contenant des renseignements sur l'identité de l'enfant, son adoptabilité, son milieu social, son évolution personnelle et familiale, son passé médical et celui de sa famille, ainsi que sur ses besoins particuliers;

b elle tient dûment compte des conditions d'éducation de l'enfant, ainsi que de son origine ethnique, religieuse et culturelle;

c elle s'assure que les consentements visés à l'article 4 ont été obtenus; et

d elle constate, en se fondant notamment sur les rapports concernant l'enfant et les futurs parents adoptifs, que le placement envisagé est dans l'intérêt supérieur de l'enfant.

2 Elle transmet à l'Autorité centrale de l'Etat d'accueil son rapport sur l'enfant, la preuve des consentements requis et les motifs de son constat sur le placement, en veillant à ne pas révéler l'identité de la mère et du père, si, dans l'Etat d'origine, cette identité ne peut pas être divulguée.

Article 17

Toute décision de confier un enfant à des futurs parents adoptifs ne peut être prise dans l'Etat d'origine que

a si l'Autorité centrale de cet Etat s'est assurée de l'accord des futurs parents adoptifs;

b si l'Autorité centrale de l'Etat d'accueil a approuvé cette décision, lorsque la loi de cet Etat ou l'Autorité centrale de l'Etat d'origine le requiert;

c si les Autorités centrales des deux Etats ont accepté que la procédure en vue de l'adoption se poursuive; et

d s'il a été constaté conformément à l'article 5 que les futurs parents adoptifs sont qualifiés et aptes à adopter et que l'enfant est ou sera autorisé à entrer et à séjourner de façon permanente dans l'Etat d'accueil.

Article 18

Les Autorités centrales des deux Etats prennent toutes mesures utiles pour que l'enfant reçoive l'autorisation de sortie de l'Etat d'origine, ainsi que celle d'entrée et de séjour permanent dans l'Etat d'accueil.

Article 19

1 Le déplacement de l'enfant vers l'Etat d'accueil ne peut avoir lieu que si les conditions de l'article 17 ont été remplies.

2 Les Autorités centrales des deux Etats veillent à ce que ce déplacement s'effectue en toute sécurité, dans des conditions appropriées et, si possible, en compagnie des parents adoptifs ou des futurs parents adoptifs.

3 Si ce déplacement n'a pas lieu, les rapports visés aux articles 15 et 16 sont renvoyés aux autorités expéditrices.

Article 20

Les Autorités centrales se tiennent informées sur la procédure d'adoption et les mesures prises pour la mener à terme, ainsi que sur le déroulement de la période probatoire, lorsque celle-ci est requise.

Article 21

1 Lorsque l'adoption doit avoir lieu après le déplacement de l'enfant dans l'Etat d'accueil et que l'Autorité centrale de cet Etat considère que le maintien de l'enfant dans la famille d'accueil n'est plus de son intérêt supérieur, cette Autorité prend les mesures utiles à la protection de l'enfant, en vue notamment:

a. de retirer l'enfant aux personnes qui désiraient l'adopter et d'en prendre soin provisoirement;

b. en consultation avec l'Autorité centrale de l'Etat d'origine, d'assurer sans délai un nouveau placement de l'enfant en vue de son adoption ou, à défaut, une prise en charge alternative durable; une adoption ne peut avoir lieu que si l'Autorité centrale de l'Etat d'origine a été dûment informée sur les nouveaux parents adoptifs;

c. en dernier ressort, d'assurer le retour de l'enfant, si son intérêt l'exige.

2 Eu égard notamment à l'âge et à la maturité de l'enfant, celui-ci sera consulté et, le cas échéant, son consentement obtenu sur les mesures à prendre conformément au présent article.

Article 22

1 Les fonctions conférées à l'Autorité centrale par le présent chapitre peuvent être exercées par des autorités publiques ou par des organismes agréés conformément au chapitre III, dans la mesure prévue par la loi de son Etat.

2 Un Etat contractant peut déclarer auprès du dépositaire de la Convention que les fonctions conférées à l'Autorité centrale par les articles 15 à 21 peuvent aussi être exercées dans cet Etat, dans la mesure prévue par la loi et sous le contrôle des autorités compétentes de cet Etat, par des organismes ou personnes qui:

a. remplissent les conditions de moralité, de compétence professionnelle, d'expérience et de responsabilité requises par cet Etat; et

b. sont qualifiées par leur intégrité morale et leur formation ou expérience pour agir dans le domaine de l'adoption internationale.

3 L'Etat contractant qui fait la déclaration visée au paragraphe 2 informe régulièrement le Bureau Permanent de la Conférence de La Haye de droit international privé des noms et adresses de ces organismes et personnes.

4 Un Etat contractant peut déclarer auprès du dépositaire de la Convention que les adoptions d'enfants dont la résidence habituelle est située sur son territoire ne peuvent avoir lieu que si les fonctions conférées aux Autorités centrales sont exercées conformément au paragraphe premier.

5 Nonobstant toute déclaration effectuée conformément au paragraphe 2, les rapports prévus aux articles 15 et 16 sont, dans tous les cas, établis sous la responsabilité de l'Autorité centrale ou d'autres autorités ou organismes, conformément au paragraphe premier.

CHAPITRE V

RECONNAISSANCE ET EFFETS DE L'ADOPTION

Article 23

1 Une adoption certifiée conforme à la Convention par l'autorité compétente de l'Etat contractant où elle a eu lieu est reconnue de plein droit dans les autres Etats contractants. Le certificat indique quand et par qui les acceptations visées à l'article 17, lettre c, ont été données.

2 Tout Etat contractant, au moment de la signature, de la ratification, de l'acceptation, de l'approbation ou de l'adhésion, notifiera au dépositaire de la Convention l'identité et les fonctions de l'autorité ou des autorités qui, dans cet Etat, sont compétentes pour délivrer le certificat. Il lui notifiera aussi toute modification dans la désignation de ces autorités.

Article 24

La reconnaissance d'une adoption ne peut être refusée dans un Etat contractant que si l'adoption est manifestement contraire à son ordre public, compte tenu de l'intérêt supérieur de l'enfant.

Article 25

Tout Etat contractant peut déclarer au dépositaire de la Convention qu'il ne sera pas tenu de reconnaître en vertu de celle-ci les adoptions faites conformément à un accord conclu en application de l'article 39, paragraphe 2.

Article 26

- 1 La reconnaissance de l'adoption comporte celle
 - a du lien de filiation entre l'enfant et ses parents adoptifs;
 - b de la responsabilité parentale des parents adoptifs à l'égard de l'enfant;
 - c de la rupture du lien préexistant de filiation entre l'enfant et sa mère et son père, si l'adoption produit cet effet dans l'Etat contractant où elle a eu lieu.
- 2 Si l'adoption a pour effet de rompre le lien préexistant de filiation, l'enfant jouit, dans l'Etat d'accueil et dans tout autre Etat contractant où l'adoption est reconnue, des droits équivalents à ceux résultant d'une adoption produisant cet effet dans chacun de ces Etats.
- 3 Les paragraphes précédents ne portent pas atteinte à l'application de toute disposition plus favorable à l'enfant, en vigueur dans l'Etat contractant qui reconnaît l'adoption.

Article 27

- 1 Lorsqu'une adoption faite dans l'Etat d'origine n'a pas pour effet de rompre le lien préexistant de filiation, elle peut, dans l'Etat d'accueil qui reconnaît l'adoption conformément à la Convention, être convertie en une adoption produisant cet effet,
 - a si le droit de l'Etat d'accueil le permet; et

b si les consentements visés à l'article 4, lettres *c* et *d*, ont été ou sont donnés en vue d'une telle adoption.

2 L'article 23 s'applique à la décision de conversion.

CHAPITRE VI DISPOSITIONS GÉNÉRALES

Article 28

La Convention ne déroge pas aux lois de l'Etat d'origine qui requièrent que l'adoption d'un enfant résidant habituellement dans cet Etat doive avoir lieu dans cet Etat ou qui interdisent le placement de l'enfant dans l'Etat d'accueil ou son déplacement vers cet Etat avant son adoption.

Article 29

Aucun contact entre les futurs parents adoptifs et les parents de l'enfant ou toute autre personne qui a la garde de celui-ci ne peut avoir lieu tant que les dispositions de l'article 4, lettres *a* à *c*, et de l'article 5, lettre *a*, n'ont pas été respectées, sauf si l'adoption a lieu entre membres d'une même famille ou si les conditions fixées par l'autorité compétente de l'Etat d'origine sont remplies.

Article 30

1 Les autorités compétentes d'un Etat contractant veillent à conserver les informations qu'elles détiennent sur les origines de l'enfant, notamment celles relatives à l'identité de sa mère et de son père, ainsi que les données sur le passé médical de l'enfant et de sa famille.

2 Elles assurent l'accès de l'enfant ou de son représentant à ces informations, avec les conseils appropriés, dans la mesure permise par la loi de leur Etat.

Article 31

Sous réserve de l'article 30, les données personnelles rassemblées ou transmises conformément à la Convention, en particulier celles visées aux articles 15 et 16, ne peuvent être utilisées à d'autres fins que celles pour lesquelles elles ont été rassemblées ou transmises.

Article 32

1 Nul ne peut tirer un gain matériel indu en raison d'une intervention à l'occasion d'une adoption internationale.

2 Seuls peuvent être demandés et payés les frais et dépenses, y compris les honoraires raisonnables des personnes qui sont intervenues dans l'adoption.

3 Les dirigeants, administrateurs et employés d'organismes intervenant dans une adoption ne peuvent recevoir une rémunération disproportionnée par rapport aux services rendus.

Article 33

Toute autorité compétente qui constate qu'une des dispositions de la Convention a été méconnue ou risque manifestement de l'être en informe aussitôt l'Autorité centrale de l'Etat dont elle relève. Cette Autorité centrale a la responsabilité de veiller à ce que les mesures utiles soient prises.

Article 34

Si l'autorité compétente de l'Etat destinataire d'un document le requiert, une traduction certifiée conforme doit être produite. Sauf dispense, les frais de traduction sont à la charge des futurs parents adoptifs.

Article 35

Les autorités compétentes des Etats contractants agissent rapidement dans les procédures d'adoption.

Article 36

Au regard d'un Etat qui connaît, en matière d'adoption, deux ou plusieurs systèmes de droit applicables dans des unités territoriales différentes:

- a. toute référence à la résidence habituelle dans cet Etat vise la résidence habituelle dans une unité territoriale de cet Etat;
- b. toute référence à la loi de cet Etat vise la loi en vigueur dans l'unité territoriale concernée;
- c. toute référence aux autorités compétentes ou aux autorités publiques de cet Etat vise les autorités habilitées à agir dans l'unité territoriale concernée;
- d. toute référence aux organismes agréés de cet Etat vise les organismes agréés dans l'unité territoriale concernée.

Article 37

Au regard d'un Etat qui connaît, en matière d'adoption, deux ou plusieurs systèmes de droit applicables à des catégories différentes de personnes, toute référence à la loi de cet Etat vise le système de droit désigné par le droit de celui-ci.

Article 38

Un Etat dans lequel différentes unités territoriales ont leurs propres règles de droit en matière d'adoption ne sera pas tenu d'appliquer la Convention lorsqu'un Etat dont le système de droit est unifié ne serait pas tenu de l'appliquer.

Article 39

1 La Convention ne déroge pas aux instruments internationaux auxquels des Etats contractants sont Parties et qui contiennent des dispositions sur les matières réglées par la présente Convention, à moins qu'une déclaration contraire ne soit faite par les Etats liés par de tels instruments.

2 Tout Etat contractant pourra conclure avec un ou plusieurs autres Etats contractants des accords en vue de favoriser l'application de la Convention dans leurs rapports réciproques. Ces accords ne pourront déroger qu'aux dispositions des articles 14 à 16 et 18 à 21. Les Etats qui auront conclu de tels accords en transmettront une copie au dépositaire de la Convention.

Article 40

Aucune réserve à la Convention n'est admise.

Article 41

La Convention s'applique chaque fois qu'une demande visée à l'article 14 a été reçue après l'entrée en vigueur de la Convention dans l'Etat d'accueil et l'Etat d'origine.

Article 42

Le Secrétaire général de la Conférence de La Haye de droit international privé convoque périodiquement une Commission spéciale afin d'examiner le fonctionnement pratique de la Convention.

CHAPITRE VII – CLAUSES FINALES

Article 43

1 La Convention est ouverte à la signature des Etats qui étaient Membres de la Conférence de La Haye de droit international privé lors de sa Dix-septième session et des autres Etats qui ont participé à cette Session.

2 Elle sera ratifiée, acceptée ou approuvée et les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés auprès du Ministère des Affaires Etrangères du Royaume des Pays-Bas, dépositaire de la Convention.

Article 44

1 Tout autre Etat pourra adhérer à la Convention après son entrée en vigueur en vertu de l'article 46, paragraphe 1.

2 L'instrument d'adhésion sera déposé auprès du dépositaire.

3 L'adhésion n'aura d'effet que dans les rapports entre l'Etat adhérent et les Etats contractants qui n'auront pas élevé d'objection à son encontre dans les six mois après la réception de la notification prévue à l'article 48, lettre *b*. Une telle objection pourra également être élevée par tout Etat au moment d'une ratification, acceptation ou approbation de la Convention, ultérieure à l'adhésion. Ces objections seront notifiées au dépositaire.

Article 45

1 Un Etat qui comprend deux ou plusieurs unités territoriales dans lesquelles des systèmes de droit différents s'appliquent aux matières régies par cette Convention pourra, au moment de la signature, de la ratification, de l'acceptation, de l'approbation ou de l'adhésion, déclarer que la présente Convention s'appliquera à toutes ses unités territoriales ou seulement à l'une ou à plusieurs d'entre elles, et pourra à tout moment modifier cette déclaration en faisant une nouvelle déclaration.

2 Ces déclarations seront notifiées au dépositaire et indiqueront expressément les unités territoriales auxquelles la Convention s'applique.

3 Si un Etat ne fait pas de déclaration en vertu du présent article, la Convention s'appliquera à l'ensemble du territoire de cet Etat.

Article 46

1 La Convention entrera en vigueur le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après le dépôt du troisième instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation prévu par l'article 43.

2 Par la suite, la Convention entrera en vigueur:

a pour chaque Etat ratifiant, acceptant ou approuvant postérieurement, ou adhérant, le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après le dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion;

b pour les unités territoriales auxquelles la Convention a été étendue conformément à l'article 45, le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après la notification visée dans cet article.

Article 47

1 Tout Etat Partie à la Convention pourra dénoncer celle-ci par une notification adressée par écrit au dépositaire.

2 La dénonciation prendra effet le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de douze mois après la date de réception de la notification par le dépositaire. Lorsqu'une période plus longue pour la prise d'effet de la dénonciation est spécifiée dans la notification, la dénonciation prendra effet à l'expiration de la période en question après la date de réception de la notification.

Article 48

Le dépositaire notifiera aux Etats membres de la Conférence de La Haye de droit international privé, aux autres Etats qui ont participé à la Dix-septième session, ainsi qu'aux Etats qui auront adhéré conformément aux dispositions de l'article 44:

a les signatures, ratifications, acceptations et approbations visées à l'article 43;

b les adhésions et les objections aux adhésions visées à l'article 44;

c la date à laquelle la Convention entrera en vigueur conformément aux dispositions de l'article 46;

d les déclarations et les désignations mentionnées aux articles 22, 23, 25 et 45;

e les accords mentionnés à l'article 39;

f les dénonciations visées à l'article 47.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés, ont signé la présente Convention.

Fait à La Haye, le 29 mai 1993, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire, qui sera déposé dans les archives du Gouvernement du Royaume des Pays-Bas et dont une copie certifiée conforme sera remise, par la voie diplomatique, à chacun des Etats membres de la Conférence de La Haye de droit international privé lors de la Dix-septième session, ainsi qu'à chacun des autres Etats ayant participé à cette Session.

КОНВЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА И ЗА СОРАБОТКА
ВО ОБЛАСТА НА МЕЃУНАРОДНОТО ПОСВОЈУВАЊЕ
(склучена на 29 мај 1993)

Државите потписнички на оваа конвенција,

Признавајќи дека детето, заради целосен и хармоничен развој на неговата личност треба да расте во семејна околина, во атмосфера на радост, љубов и разбирање,

Потсетувајќи дека секоја држава треба како приоритетна работа да презема соодветни мерки за да овозможи детето да остане во грижа на неговото семејство по потекло,

Признавајќи дека меѓународното посвојување може да ја понуди предноста на трајните семејства за деца, за кои не може да се изнајдат соодветни семејства во нивната држава на потекло.

Убедени во неопходноста за преземање мерки со кои се гарантира дека меѓународните посвојувања ќе се вршат во најдобар интерес на детето и имајќи ги предвид неговите основни права, како и за да се спречи грабнувањето, продажбата или трговијата со деца,

Со желба да се воспостават општи правила за таа цел, земајќи ги предвид основите утврдени со меѓународните инструменти, а особено во Меѓународната конвенција на Обединетите Нации за правата на детето од 20 ноември 1989 година и во Декларацијата на Обединетите Нации за социјалните и правните принципи во врска со заштита и грижата за децата, со посебен осврт на сместувањето во сурогат семејства и посвојувањето на домашен и меѓународен план (Резолуција на Генералното Собрание бр. 41/85 од 3 декември 1986 година).

Се договорија за следново:

Глава I – Поле на примена на Конвенција

Член 1

Оваа конвенција има за цел:

- а) Да се утврдат безбедносни мерки за обезбедување на спроведувањето на меѓународното посвојување во најдобар интерес на детето и со почитување на неговите основни права признаени според меѓународното право;
- б) Да се создаде систем на соработка помеѓу државите-договорнички со цел да се обезбеди овие мерки на безбедност да се почитуваат и, исто така, да се избегне грабнувањето, продажбата или трговијата со деца;
- в) Да се обезбеди признавање на посвојувањата во договорните држави извршени согласно со Конвенцијата.

Член 2

- 1) Конвенцијата се применува кога дете кое има постојано живеалиште во една договорна држава (во натамошниот текст: држава на потекло) било, е или треба да биде пренесено во друга договорна држава (во натамошниот текст: држава на прием), по неговото посвојување во државата на потекло од страна на брачни другари или на лице кое има постојано живеалиште во државата на прием, или пак за целите на ваквото посвојување во државата на прием или во државата на потекло.
- 2) Конвенцијата ги опфаќа само посвојувањата кои создаваат траен однос меѓу родителот и детето.

Член 3

Конвенцијата ќе се применува само ако спогодбите наведени во член 17, алинеја в) се склучени пред детето да наполни 18 години.

Глава II – Услови за меѓународното посвојување

Член 4

Посвојувањето во рамките на Конвенцијата ќе се изврши само ако надлежните органи на државата на потекло:

- а) утврдиле дека детето може да биде посвоено;
- б) откако се разгледани можностите за сместување на детето во рамките на државата на потекло, утврдиле дека меѓународното посвојување е во најдобар интерес на детето;
- в) обезбедиле дека:

- 1) било побарано мислење од лицата, институциите и органите, чија согласност е неопходна за посвојувањето, доколку истото е неопходно и доколку истите биле информирани по службена должност за последиците од нивната согласност, особено во врска со прашањето дали посвојувањето ќе доведе до престанок на правниот однос меѓу детето и неговото семејство по потекло;

- 2) тие лица, институции и власти ја дале својата согласност по слободна волја, во бараната правна форма и ја дале или ја утврдиле во писмена форма;

- 3) согласностите не биле добиени со плаќање или компензација од било каков вид и дека не биле повлечени;

- 4) согласноста на мајката, доколку е неопходна, била дадена само по раѓањето на детето;

г) со оглед на староста и степенот на зрелост на детето, обезбедиле дека:

- 1) тоа било советувано и информирано по службена должност за последиците од посвојувањето и за потребата од негова согласност за посвојувањето, доколку ваквата согласност е неопходна;

- 2) биле земени предвид желбите и мислењата на детето;

- 3) согласноста на детето за посвојување, доколку ваквата согласност е неопходна, била дадена по слободна волја, во бараната правна форма и доколку истата е дадена или утврдена по писмен пат; и

- 4) ваквата согласност не била добиена со плаќање или компензација од било каков вид.

Член 5

Посвојувањето во рамките на Конвенцијата ќе се изврши само ако надлежните власти на државата на прием:

- а) утврдиле дека идните посвоители се подобни и способни за посвојување;
- б) обезбедиле дека идните посвоители биле советувани доколку е тоа неопходно; и

- в) утврдиле дека детето има или ќе добие право на влез и постојан престој во таа држава.

Глава III – Централни органи и овластени тела

Член 6

1. Договорната држава ќе назначи Централен орган кој ќе ги врши надлежностите утврдени за такви органи со оваа конвенција.

2. Сојузните држави, државите со повеќе од еден правен систем или државите кои имаат автономни територијални единици имаат можност да назначат повеќе од еден Централен орган и да го утврдат територијалниот или персоналниот обем на нивните функции. Државата која назначила повеќе од еден Централен орган ќе го назначи Централниот орган кон кого ќе биде адресиран секој вид на комуникација заради нејзино проследување до соодветниот Централен орган во рамките на таа држава.

Член 7

1) Централните органи ќе соработуваат меѓу себе и ќе ја развиваат соработката меѓу надлежните органи во нивната држава, заради заштита на децата и заради постигнување на целите на Конвенцијата.

2. Тие директно ќе ги преземат сите соодветни мерки со цел:

- а) да се обезбедат информации за посвојувањето според законите на нивните држави, како и други општи информации како што се статистичките податоци и стандардизираните формулари;
- б) меѓусебно да се информираат за примената на Конвенцијата и колку што е можно, да ги елиминираат сите пречки за нејзина примена.

Член 8

Централните органи, директно или преку јавните власти, ќе ги преземат сите соодветни мерки за избегнување на несоодветна или друга

добивка поврзана со посвојувањето и за спречување на секоја пракса спротивна на целите на оваа конвенција.

Член 9

Централните органи, директно или преку јавните власти или преку другите службено назначени тела во нивната држава, ќе ги преземат сите соодветни мерки, особено за:

- а) собирање, чување и размена на информации во врска со ситуацијата на детето и идните родители- посвоители, во обем кој е неопходен за завршување на посвојувањето;
- б) олеснување, следење и забрзување на постапките во врска со реализирањето и посвојувањето;
- в) промовирање на развојот на советувањето во врска со посвојувањето и други услуги во нивните држави после посвојувањето;
- г) меѓусебно обезбедување на извештаи со општи проценки во врска со искуствата во меѓународното посвојување;
- д) одговор на оправдани барања од други централни органи или јавните органи за добивање информација во врска со конкретен случај на посвојување, во обем кој е дозволен со правото на нивната држава.

Член 10

Овластувањата ќе се даваат и спроведуваат само од органи кои покажуваат компетентност за уредно спроведување на задачите кои можат да им бидат доделени.

Член 11

Овластениот орган:

- а) ќе ги следи само непрофитните цели, во согласност со условите и во рамките на границите кои можат да бидат утврдени од страна на надлежните органи на државата на овластување;

- б) ќе биде управуван од страна на персонал и опремен со лица кои се квалификувани според нивните етички стандарди и кои се обучени или имаат искуство да работат на полето на меѓународното посвојување; и
- в) ќе биде предмет на надзор од страна на надлежните органи на државата во поглед на составот, работењето и финансиската ситуација.

Член 12

Овластениот орган во договорната држава може да дејствува во друга договорна држава само ако надлежните органи на двете држави го овластиле за тоа.

Член 13

Договорната држава ќе го извести Постојното биро на Хашката конференција за меѓународно приватно право за назначувањето на централните органи и доколку е неопходно, за утврдувањето на обемот на нивните функции, како и за називите и адресите на овластените тела.

Глава IV – Процесно-правни услови за меѓународно посвојување

Член 14

Лицата со постојано живеалиште во договорната држава кои сакаат да посвојат дете со живеалиште во друга договорна држава се обраќаат до Централниот орган во државата на нивното живеалиште.

Член 15

1) Доколку Централниот орган на државата на прием одговори дека барателите се способни и подобни за посвојување, ќе подготви извештај вклучувајќи информација за нивниот индентите, за способноста и подобноста за посвојување, за нивното потекло, за семејната и медицинската историја, за социјалната околина, за причините за посвојување, за можноста за спроведување на меѓународно посвојување, како и за карактеристиките на децата за кои би биле во можност да се грижат.

2) Централниот орган на државата на прием ќе го достави извештајот до Централниот орган на државата на потекло.

Член 16

1). Доколку Централниот орган на државата на потекло заклучи дека детето може да се посвои, тој:

- а) ќе подготви извештај кој ќе содржи информација за идентитетот на детето, за можноста да биде посвоено, за неговото потекло, неговата социјална околина, за семејната историја, за здравствената историја, вклучувајќи ја и онаа на семејството на детето и за било какви посебни потреби на детето;
- б) ќе го земе предвид воспитувањето на детето и неговото етничко, верско и културно потекло;
- в) ќе ги обезбеди предвидените согласности во член 4; и
- г) ќе утврди, особено врз основа на извештаите поврзани со детето и со идните посвоители, дали предвиденото преместување е во најдобар интерес на детето.

2) Централниот орган на државата на потекло ќе достави до Централниот орган на државата на прием извештај за детето, доказ дека се добиени неопходните согласности и ќе ги наведе причините за донесувањето на одлуката за преместување на детето, внимавајќи да не го открие идентитетот на мајката и на таткото, доколку овие идентитети не семаат да се откриваат во државата на потекло.

Член 17

Секоја одлука која треба да се донесе во државата на потекло, со која детето треба да се предаде на идните посвоители, ќе биде донесена само ако:

- а) Централниот орган на таа држава обезбедил согласност од идните посвоители;
- б) Централниот орган на државата на прием ја одобри ваквата одлука доколку ваквото одобрение е неопходно според правото на таа држава или доколку тоа го бара Централниот орган на државата на потекло;

- в) Централните органи на двете држави се согласиле со тоа, дека може да продолжи посвојувањето; и
- г) е утврдено во согласност со член 5 дека предвидените родители-посвоители се способни и подобни да посвојуваат и дека детето има или ќе има право на влез и постојан престој во државата на прием,

Член 18

Централните органи на двете држави ќе ги преземат сите неопходни чекори за давање дозвола на детето за излез од државата на потекло и за влез и постојан престој во државата на прием.

Член 19

1) Префрлувањето на детето во државата на прием може да се спроведе само ако се исполнети условите од член 17.

2) Централните органи на двете држави ќе обезбедат дека ова префлување ќе се изврши под безбедни и соодветни услови и, доколку е можно, во придружба на посвоителите или на идните посвоители.

3) Доколку не се изврши префлувањето на детето, извештаите наведени во член 15 и член 16 се враќаат до органите кои ги испратиле истите.

Член 20

Централните органи меѓусебно ќе се информираат за текот на посвојувањето и за преземените мерки за негово завршување, како и за напредокот остварен со сместувањето, доколку е утврден адаптивен период.

Член 21

1) Доколку посвојувањето треба да настапи по префрлувањето на детето во државата на прием и доколку Централниот орган на таа држава е на мислење дека продолжувањето на сместувањето на детето кај идните посвоители не е во најдобар интерес на детето, овој централен орган ќе преземе мерки неопходни за заштита на детето, а особено:

- а) да влијае детето да биде вратено од страна на идните посвоители и да обезбеди привремена нега;

б) во консултација со Централниот орган на државата на потеклото да обезбеди без одложување ново сместување на детето со изгледи за посвојување или доколку тоа е несоодветно, да обезбеди алтернативна долготрајна нега; посвојувањето нема да се изврши се додека Централниот орган на државата на потекло не биде известен по службена должност во врска со новите идни посвоители;

в) како последна можност, да обезбеди враќање на детето, доколку неговите интереси го бараат тоа.

2) Земајќи ги особено предвид возраста и степенот на зрелост на детето, тоа ќе биде консултирано и, доколку се смета за соодветно, ќе биде обезбедена негова согласност во врска со мерките кои треба да се преземат според овој член.

Член 22

1) Функциите на Централниот орган според оваа Глава можат да ги вршат јавни органи или тела акредитирани според Глава III, во обем дозволен со правото на државата.

2) Секоја договорна држава може да изјави до депозитарот на Конвенцијата дека функциите на Централниот орган според членовите од 15 до 21 можат да се спроведуваат во државата во обем дозволен со правото и да бидат предмет на надзор од страна на надлежните органи на таа држава, како и од страна на тела или лица кои:

- а) ги исполнуваат условите на интегритет, стручност, искуство и одговорност на државата; и
- б) се квалифицирани според нивните етички стандарди и според обуката или искуството да работат на полето на меѓународното посвојување.

3) Договорната држава која ја дава изјавата предвидена во став 2, постојано ќе го известува Постојаното биро на Хашката конференција за Меѓународно приватно право за називите и адресите на тие органи и лица.

4) Секоја договорна држава може да изјави спрема депозитарот на Конвенцијата дека посвојувањата на деца со живеалиште на нејзината територија можат да уследат само ако функциите на централните органи се извршуваат во согласност со став 1 од овој член.

5) Независно од изјавите дадени според став 2, извештаите предвидени со членовите 15 и 16 во сите случаи ќе бидат подготвувани на

одговорност на Централниот орган или на другите органи или тела во согласност со став 1 од овој член.

Глава V – Признавање и ефекти на посвојувањето

Член 23

1) Посвојувањето, за кое е потврдено од страна на надлежниот орган на државата на посвојување дека е извршено во согласност со Конвенцијата, ќе биде признаено според силата на законот на другите договорни држави. Во сертификатот ќе се утврди кога и од кого биле дадени согласностите според член 17, алинеја в).

2) Секоја договорна држава, во моментот на потпишувањето, ратификацијата, прифаќањето, одобрувањето или пристапувањето, ќе го извести депозитарот на Конвенцијата за идентитетот и функциите на органот или на органите кои во таа држава се надлежни за издавање сертификати. Договорната држава исто така ќе го извести депозитарот за секоја измена на овластувањата дадени спрема тие органи.

Член 24

Признавањето на посвојувањето може да биде одбиено во одредена договорна држава само ако тоа е очигледно во спротивност со нејзината официјална политика, земајќи ги притоа предвид најдобрите интереси на детето.

Член 25

Секоја договорна држава може да даде изјави до депозитарот на Конвенцијата дека нема да биде обврзана според оваа Конвенција да признава посвојувања извршени во согласност со спогодба склучена со примена на член 39, став 2.

Член 26

1) Признавањето на посвојување вклучува признавање на:

- а) правниот однос меѓу детето и неговите посвоители;
- б) родителската одговорност на посвоителите за детето;

в) престанокот на претходно постоечкиот правен однос меѓу детето и неговата мајка и неговиот татко, доколку посвојувањето има такви последици во договорната држава каде што истото е спроведена.

2) Во случај посвојувањето да има ефекти врз престанокот на претходно постоечкиот правен однос меѓу родителот и детето, детето ќе ги ужива во државата на прием и во сите други договорни држави, каде што посвојувањето е признато, правата кои се еднакви на оние кои резултираат од посвојување кои имаат таков ефект во секоја од тие држави.

3) Претходните ставови од овој член нема да влијаат врз примената на одредби кои се поповолни за детето, а кои се во сила во договорната држава која го признава посвојувањето.

Член 27

1) Во случај посвојувањето одобрено во државата на потекло да нема ефект на престанок на претходно постоечкиот правен однос меѓу родителот и детето, може во државата на прием која го признава посвојувањето според оваа конвенција да биде конвертирано во посвојување кое има таков ефект.

а) ако правото на државата на прием тоа го дозволува, и

б) ако согласностите наведени во член 4, alineја в) и г) се со цел или се дадени заради таквиот вид на посвојување.

2) Член 23 се применува врз одлуката која го конвертира посвојувањето.

Глава VI – Општи одредби

Член 28

Конвенцијата не влијае врз правото на државата на потекло кое бара посвојувањето на дете со живеалиште во таа држава да се изврши во истата или со кое се забранува сместувањето или префлувањето на детето во државата на прием пред извршувањето на посвојувањето.

Член 29

Нема да постои контакт меѓу идните родители - посвоители и родителите на детето или било кое други лице кое се грижи за детето, се додека не бидат исполнети условите од член 4, алинеја а) до в) и од член 5 алинеја а), освен ако посвојувањето се извршува во рамките на одредено семејство или ако контактот е во согласност со условите утврдени од страна на надлежниот орган на државата на потекло.

Член 30

1) Надлежните органи на договорната држава ќе обезбедат да биде сочувана информацијата која тие ја имаат во врска со потеклото на детето, а особено информацијата во врска со идентитетот на неговите родители, како и медицинската историја.

2) Тие ќе обезбедат детето или неговиот претставник да имаат пристап до таквата информација, со соодветно упатување во истата, во обем кој е дозволен со правото на таа држава.

Член 31

Независно од одредбите на член 30, личните податоци собрани или пренесени според оваа конвенција, а особено податоците наведени во член 15 и член 16, ќе бидат користени само за цели, за кои истите биле собрани или пренесени.

Член 32

1) Се забранува несоодветната финансиска или друга добивка од активност поврзана со меѓународното посвојување.

2) Можна е наплата или плаќање само на трошоците и издатоците, вклучувајќи ги соодветните професионални надоместоци на лица вклучени во посвојувањето.

3) Директорите, управителите и вработените на тела вклучени во посвојувањето нема да примаат надоместок кој е несоодветно висок во споредба со пружените услуги.

Член 33

Надлежниот орган кој ќе дознае дека одредени одредби од оваа конвенција не биле почитувани или дека постои сериозен ризик истите да не бидат почитувани, веднаш ќе го информира за тоа Централниот орган на неговата држава. Централниот орган ќе биде одговорен за преземањето на соодветни мерки.

Член 34

Преводи заверени дека се во согласност со оригиналот мора да бидат дадени на увид, доколку надлежниот орган на државата на потекло на одреден документ тоа го бара. Трошоците на овој превод ги снесат идните посвоители, доколку не е утврдено поинаку.

Член 35

Надлежните органи на договорните држави ќе дејствуваат експедитивно во постапката на посвојување.

Член 36

Во врска со државата која има два или повеќе правни системи во поглед на посвојувањата кои се применуваат во различни територијални единици:

а) секое укажување на местото на живеење во државата ќе се смета за укажување на живеалиштето во територијалната единица на државата;

б) секое укажување на правото на државата ќе се смета за укажување на позитивното право во соодветната територијална единица;

в) секое укажување на надлежните органи или на органите на јавна власт на таа држава ќе се смета за укажување на оние тела кои се овластени да делуваат во соодветната територијална единица;

г) секое укажување на овластените тела на државата ќе се смета за укажување на телата овластени во соодветната територијална единица.

Член 37

Во врска со државата која во поглед на посвојувањето има два или повеќе правни системи кои се применуваат врз различни категории на лица, секое укажување на правото на државата ќе се смета за укажување на правниот систем кој е утврден со правото на државата.

Член 38

Државата, во која различни територијални единици имаат сопствени правни одредби во поглед на посвојувањето, нема да биде обврзана да ја применува Конвенцијата во случаи каде што држава со

единствен правен систем не би била обврзана да дејствува на соодветниот начин.

Член 39

1) Конвенцијата нема правно дејство врз било кој меѓународен инструмент, со кој договорните држави се договорни страни и кој содржи одредби за работи кои се регулирани со Конвенцијата, освен ако е дадена спротивна изјава за тој инструмент од страна на договорните држави.

2) Секоја договорна држава може да склучува спогодби со една или повеќе договорни држави во поглед на подобрувањето на примената на Конвенцијата во рамките на нивните меѓунесбни односи. Овие спогодби можат да произлегуваат само од одредбите на членовите од 14 до 16 и членовите од 18 до 21. Државите кои склучиле ваква спогодба ќе достават копија до депозитарот на Конвенцијата.

Член 40

Истакнувањето резерви во однос на Конвенцијата нема да биде дозволено.

Член 41

Конвенцијата ќе се применува во случаи каде што барањето според член 14 било примено откако Конвенцијата стапила во сила во државата на прием и во државата на потекло.

Член 42

Генералниот секретар на Хашката конференција за Меѓународно приватно право ќе свикува во редовни интервали Специјална комисија со цел да се разгледа практичната примена на Конвенцијата.

Глава VII – Завршни одредби

Член 43

1) Конвенцијата ќе биде отворена за потпишување од страна на државите кои биле членки на Хашката конференција за Меѓународно приватно право во времето на одржување на Седумнаесеттата седница и од страна на државите кои учествувале на таа седница.

2) Конвенцијата ќе биде ратификувана, прифатена или одобрена и инструментите на ратификација, прифаќање или одобрување ќе бидат депонирани при Министерството за надворешни работи на Кралството Холандија како депозитар на Конвенцијата.

Член 44

1) Секоја друга држава може да пристапи кон Конвенцијата откако истата стапила во сила во согласност со член 46, став 1.

2) Инструментот на пристапување ќе биде депониран кај депозитарот.

3) Ваквото пристапување ќе има правно дејство само во поглед на односите меѓу државите - пристапнички и оние договорни држави кои не истакнале забелешка во однос на пристапувањето во рок од шест месеци по приемот на нотата наведена во член 46, алинеја б). Ваквата забелешка може исто така да биде истакната и од држави во моментот по нивното пристапување, кога тие ја ратификуваат, прифаќаат или одобруваат Конвенцијата. За секоја забелешка се известува депозитарот.

Член 45

1) Доколку државата има две или повеќе територијални единици во кои се применуваат различни правни системи во поглед на работите кои се предмет на оваа конвенција, државата може во моментот на потпишување, ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување да изјави дека Конвенцијата ќе има дејство врз сите територијални единици или само врз една или повеќе од нив и може да ја измени оваа изјава со поднесување на друга изјава во било кое време.

2) За секоја изјава од овој вид ќе биде известен депозитарот и со неа изречно ќе се истакнат територијалните единици во кои се применува Конвенцијата.

3) Доколку државата не даде изјава според овој член, Конвенцијата ќе се применува врз сите територијални единици на државата.

Член 46

1) Конвенцијата ќе стапи во сила на првиот ден од месецот кој следи по истекот на три месеци од депонирањето на третиот инструмент на ратификација, прифаќање или одобрување, наведен во член 43.

2) После тоа, Конвенцијата ќе стапи во сила:

- а) за секоја држава која истата ја ратификува, прифаќа или одобрува после тоа или која пристапува кон неа - на првиот ден од месецот кој следи по истекот на три месеци од депонирањето на инструментот на ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување.
- б) за територијалните единици, врз кои е проширена примената на Конвенцијата во согласност со член 45 - на првиот ден од месецот кој следи по истекот на три месеци од известувањето наведено во тој член.

Член 47

1) Државата - договорна страна на Конвенцијата може да истапи со писмено известување адресирано до депозитарот.

2) Отповикот стапува во сила на првиот ден од месецот кој следи по истекот на дванаесет месеци откако известувањето било примено од страна на депозитарот. Во случаи, каде што во известувањето е утврден подолг период на стапување на отповикот во сила, истиот ќе стапи во сила по истекот на овој подолг период, отакако известувањето било примено од страна на депозитарот.

Член 48

Депозитарот ќе ги извести државите - членки на Хашката конференција за Меѓународно приватно право, другите држави кои учествувале на Седумнаесеттата седница и државите кои пристапиле во согласност со член 44, за:

- а) потписите, ратификациите, прифаќањата и одобрувањата наведени во член 43;
- б) пристапувањата и забелешките истакнати со пристапувањата наведени во член 44;
- в) датумот на кој Конвенцијата стапува во сила во согласност со член 46;
- г) декларациите и назначувањата наведени во членовите 22, 23, 25 и 45;
- д) спогодбите наведени во член 39;
- г) отповикувањата наведени во член 47.

Како потврда на тоа, долупотпишаните, соодветно овластени ја потпишаа оваа конвенција.

Потпишана во Хаг на 29 мај 1993 година, на англиски и француски јазик, при што двата текста се еднаво автентични, во еден примерок кој ќе биде депониран во архивите на Кралството Холандија и од кој ќе биде испратена заверена копија преку дипломатските канали до секоја од државите кои се членки на Хашката конференција за Меѓународно приватно право на датумот на одржувањето на нејзината Седумнаесетта седница и до секоја од другите држави кои учествувале на таа седница.

Член 3

Министерството за труд и социјална политика на Република Македонија е надлежен орган кој се грижи за извршувањето на оваа конвенција.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Ligj

për ratifikimin e Konventës për mbrojtjen e fëmijëve dhe për bashkëpunim në sferën e adoptimit ndërkombëtar

Neni 1

Ratifikohet Konventa për mbrojtjen e fëmijëve dhe për bashkëpunim në sferën e adoptimit ndërkombëtar, të miratuar në Hagë më 29 maj 1993, në kuadrin e Konferencës së Hagës për të drejtën ndërkombëtare private, e cila është në fuqi prej 1 majit 1995.

Neni 2

Konventa në origjinal në gjuhën angleze dhe frënge, dhe në përkthim në gjuhën македонсe, vijon:

Neni 3

Ministria e Punës dhe Politikës Sociale e Republikës së Македонисë është organi kompetent i cili do të kujdeset për zbatimin e kësaj Konvente.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Македонисë".

8.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ЕВРОПСКАТА КОНВЕНЦИЈА ЗА ПОСВОЈУВАЊЕ НА ДЕЦА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за ратификација на Европската конвенција за посвојување на деца,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3357/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ЕВРОПСКАТА КОНВЕНЦИЈА ЗА ПОСВОЈУВАЊЕ НА ДЕЦА

Член 1

Во Законот за ратификација на Европската конвенција за посвојување на деца (“Службен весник на Република Македонија” број 12/2002), членот 3 се менува и гласи:

“Член 3

Врз основа на членот 25 став 1 од Конвенцијата, Република Македонија поднесува резерва на членот 7 став 1, која гласи:

“Согласно со членот 25 став 1 од Европската конвенција за посвојување на деца, Република Македонија нема да ја применува одредбата од членот 7 став 1 која се однесува на возраста на посвоителот, со оглед на тоа што според законодавството на Република Македонија минималната возраст на посвоителот е 18 години, додека максималната 45 години.”“

Член 2

По членот 3 се додава нов член 4, кој гласи:

“Член 4

Министерството за труд и социјална политика се определува како орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на оваа конвенција.”

Член 3

Членот 4 станува член 5.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

LIGJ
për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për ratifikimin e
Konventës Evropiane për adoptimin e fëmijëve

Neni 1

Në Ligjin për ratifikimin e Konventës Evropiane për adoptimin e fëmijëve ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 12/2002), neni 3 ndryshohet si vijon:

"Neni 3

Në bazë të nenit 25 paragrafi 1 i Konventës, Republika e Maqedonisë paraqet rezervë për nenin 7 paragrafin 1, si vijon:

"Në përputhje me nenin 25 paragrafi 1 i Konventës Evropiane për adoptimin e fëmijëve, Republika e Maqedonisë nuk do ta zbatojë dispozitën nga neni 7 paragrafi 1 që ka të bëjë me moshën e adoptuesit, duke marrë parasysh atë se sipas legjislacionit të Republikës së Maqedonisë mosha minimale e adoptuesit është 18 vjet, ndërsa ajo maksimale 45 vjet."

Neni 2

Pas nenit 3 shtohet neni i ri 4 si vijon:

"Neni 4

Ministria e Punës dhe e Politikës Sociale përcaktohet si organ i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e kësaj konvente.

Neni 3

Neni 4 bëhet nen 5.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

9.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА СПОГОДБАТА МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА АВСТРИЈА ЗА НАУЧНА И ТЕХНОЛОШКА СОРАБОТКА

Се прогласува Законот за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Австрија за научна и технолошка соработка,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3358/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА СПОГОДБАТА МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА АВСТРИЈА ЗА НАУЧНА И ТЕХНОЛОШКА СОРАБОТКА

Член 1

Се ратификува Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Австрија за научна и технолошка соработка, склучена на 23 јули 2007 година, во Скопје.

Член 2

Спогодбата во оригинал, на македонски, германски и англиски јазик, гласи:

**СПОГОДБА ПОМЕЃУ
ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
И
ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА АВСТРИЈА
ЗА НАУЧНА И ТЕХНОЛОШКА СОРАБОТКА**

Владата на Република Македонија и Владата на Република Австрија (во натамошниот текст именувани како Страните),

Признавајќи ја важноста на научната и технолошката соработка заснована на взаемен интерес и рамноправност како важна основа за односите на Страните и во исто време како елемент за осигурување на стабилноста во Европа,

Со оглед на позитивното искуство, здобиено благодарение на добрите билатерални односи на полето на научната и технолошката соработка меѓу Страните и неопходноста за унапредување на овие односи во заемен интерес,

Имајќи го предвид рапидниот пораст на научното и технолошкото знаење како и интернационализација на науката и технологијата,

Со желба за продлабочување на соработката меѓу Страните на полето на науката и технологијата согласно со политичките, економските и социјалните услови, особено во врска со процесите на интеграција во Европа,

Прифаќајќи ја важноста за унапредување на координацијата на билатералните односи на полето на науката и технологијата,

Се договорија за следното:

Член 1

Страните ќе го поддржуваат развојот на научната и технолошката соработка во согласност со националните закони на заедничка основа, имајќи ги предвид националните приоритети на полето на науката и истражувањето.

Член 2

(1) Страните ќе го охрабруваат развивањето на директна научна и технолошката соработка помеѓу нивните владини институции, високо образовните институции, академиите на науките и нивните национални центри за научни и технолошки истражувања.

(2) Страните ќе го поддржуваат учеството на научници и експерти во заеднички проекти во рамки на постојните и идни европски и меѓународни програми, а во согласност со нивните соодветни национални закони.

Член 3

Соработката која се обезбедува во Член 1, ќе ги содржи следните форми:

1. Размена на научни и технолошки информации, документација и публикации;
2. Размена на научници и стручњаци во рамките на билатерални заеднички проекти одобрени од Страните за имплементација на научната и технолошката соработка;
3. Размена на научници и стручњаци за консултации, предавања и специјални студии;
4. Реализација и поддршка на заеднички билатерални или мултилатерални научни настани и програми со цел за заемно обезбедување на материјали, инструменти и опрема.

Член 4

(1) Согласно оваа Спогодба, меѓу Страните не постојат финансиски трансакции. За заедничките проекти дадени во Член 3, секоја Страна ќе ги покрива патните трошоци за лицата кои ги испраќа и трошоците за сместување за лицата кои ги прима и, доколку е потребно, ќе им помага да најдат адекватно сместување.

(2) Финансиска поддршка за заедничките проекти согласно Член 3, ќе биде обезбедена за мобилност на научниците и експертите.

(3) Институциите на Страните ќе гарантираат дека нивните испратени научници и експерти се соодветно здравствено осигурани.

Член 5

(1) За имплементација на оваа Спогодба, Страните ќе формираат Заедничка комисија за научна и технолошка соработка, во понатамошниот текст: Заедничка комисија.

(2) Задачите на Заедничката комисија главно ќе бидат:

1. Консултации за основните прашања во поглед на научната и технолошката соработка;
2. Согласност за областите и формите на соработка;
3. Препораки на властите на Страните одговорни за водењето на соработката во согласност со став 1 на Член 7;
4. Евалуација на научната и технолошката соработка;
5. Решавање на сите можни недоразбирања кои ќе произлезат од реализацијата на Спогодбата.

(3) Заедничката комисија ќе може, ако е неопходно, да формира работни групи за дефинираните области на соработката, како и да поканува експерти на состаноците на Заедничката комисија.

(4) Заедничката Комисија ќе се состанува алтернативно во Македонија и Австрија, на датуми договорени од двете Страни, вообичаено еднаш на секои две години.

(5) Работен јазик на Заедничката комисија ќе биде англискиот јазик.

Член 6

Заштитата на интелектуалните авторски права кои произлегуваат од активностите на соработката во рамките на оваа Спогодба ќе бидат регулирани со договор меѓу соработувачките институции на Страните. Авторските права ќе бидат заштитени со одредбите на важечките национални закони, како и со меѓународните договори за интелектуалните авторски права, кои се во примена и во Република Македонија и во Република Австрија.

Член 7

(1) Одговорни државни тела за имплементација на оваа Спогодба се, во Република Македонија Министерството за образование и наука и во Австрија Сојузното министерство за наука и истражување.

(2) Главни задачи на имплементацијата на научната и технолошката соработка согласно со Член 3 се следниве:

1. Јавни повици за билатерални научни кооперативни проекти;
2. Евалуација на предлог проектите од Точка 1;
3. Селекција и одобрување на предлог проектите кои се позитивно оценети според Точка 2.

Член 8

Страните меѓусебно ќе се консултираат преку дипломатски ноти доколку се појави некое недоразбирање во однос на интерпретацијата или имплементацијата на оваа Спогодба.

Член 9

(1) Оваа Спогодба ќе влезе во сила на првиот ден од третиот месец, после месецот во кој двете страни меѓусебно се информирале, на писмено преку дипломатски ноти, дека нивните национални барања за влегување во сила се исполнети.

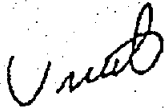
(2) Оваа Спогодба ќе остане во сила на неодредено време. Секоја Страна може да ја раскине оваа Спогодба во секое време, на писмено, преку дипломатски ноти. Раскинувањето на оваа Спогодба ќе биде ефективно после шест месеци од датумот на известувањето.

(3) Оваа Спогодба може да биде изменета или дополнета само со писмена согласност од двете Страни.

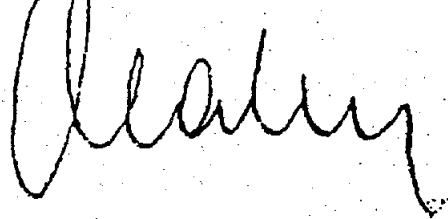
(4) Отповикувањето на оваа Спогодба нема да има влијание на заедничките проекти врз основа на оваа Спогодба и кои не се завршени во времето на отповикувањето.

Составена во СКОПЈЕ на 23 ЈУЛИ 2007 година, во два оригинални примероци на македонски, германски и англиски јазик, сите текстови се подеднакво веродостојни. Во случај на разлики во интерпретацијата ќе преовлада текстот на англиски јазик.

ЗА ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

ЗА ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА
АВСТРИЈА

**ABKOMMEN
ZWISCHEN
DER REGIERUNG DER REPUBLIK MAZEDONIEN
UND
DER REGIERUNG DER REPUBLIK ÖSTERREICH
ÜBER
WISSENSCHAFTLICH-TECHNISCHE ZUSAMMENARBEIT**

Die Regierung der Republik Mazedonien und die Regierung der Republik Österreich, im Folgenden Vertragsparteien genannt,

überzeugt davon, dass die wissenschaftlich-technische Zusammenarbeit auf Basis der Gegenseitigkeit und Gleichberechtigung eine wichtige Grundlage der Beziehungen zwischen den Vertragsparteien bildet und zugleich ein Element zur Sicherung der Stabilität Europas darstellt,

im Hinblick auf die in den bisherigen bilateralen wissenschaftlich-technischen Beziehungen zwischen den Vertragsparteien gewonnene positive Erfahrung und die Notwendigkeit der Vervollkommnung dieser Beziehungen zu beiderseitigem Nutzen,

unter Berücksichtigung der raschen Erweiterung des wissenschaftlichen und technischen Wissens sowie der Internationalisierung von Wissenschaft und Technik,

von dem Wunsche geleitet, die Zusammenarbeit zwischen den Vertragsparteien auf den Gebieten der Wissenschaft und Technik entsprechend den politischen,

wirtschaftlichen und sozialen Bedingungen, insbesondere im Zusammenhang mit den Integrationsprozessen in Europa, zu vertiefen,

in Anerkennung der Wichtigkeit einer verbesserten Koordination der bilateralen Beziehungen auf den Gebieten der Wissenschaft und der Technik,

sind wie folgt übereingekommen:

Artikel 1

Die Vertragsparteien unterstützen in Übereinstimmung mit innerstaatlichen Rechtsvorschriften und auf der Grundlage der Gegenseitigkeit die Entwicklung der wissenschaftlich-technischen Zusammenarbeit unter Berücksichtigung der jeweils festgelegten staatlichen Prioritäten in Wissenschaft und Forschung.

Artikel 2

(1) Die Vertragsparteien fördern die Entwicklung direkter wissenschaftlich-technischer Beziehungen zwischen ihren staatlichen Institutionen, Hochschuleinrichtungen, den Akademien der Wissenschaften und ihren nationalen Forschungs- und Technologiezentren.

(2) Die Vertragsparteien unterstützen gemäß ihren nationalen Gesetzen die Teilnahme von Wissenschaftlerinnen und Wissenschaftlern sowie Expertinnen und Experten an gemeinsamen Projekten im Rahmen bestehender und zukünftiger europäischer und internationaler Programme.

Artikel 3

Die in Artikel 1 vorgesehene Zusammenarbeit soll insbesondere folgende Formen umfassen:

1. Austausch wissenschaftlich-technischer Informationen, Dokumentationen und Veröffentlichungen;
2. Austausch von Wissenschaftlerinnen und Wissenschaftlern sowie Expertinnen und Experten im Rahmen bilateraler, von den Vertragsparteien genehmigter wissenschaftlicher Projekte zur Durchführung der wissenschaftlich-technischen Zusammenarbeit;
3. gegenseitige Entsendung von Wissenschaftlerinnen und Wissenschaftlern sowie Expertinnen und Experten zum Zweck der Durchführung von Beratungen, Vorträgen und Spezialstudien;
4. Durchführung und Unterstützung gemeinsamer bilateraler oder multilateraler wissenschaftlicher Veranstaltungen und Programme in deren Rahmen gegenseitig Forschungsmaterial, wissenschaftliche Geräte und Ausrüstungen zur Verfügung gestellt werden.

Artikel 4

(1) Nach diesem Abkommen findet kein Zahlungsverkehr zwischen den Vertragsparteien statt. Jede Vertragspartei übernimmt bei gemeinsamen wissenschaftlichen Projekten gemäß Artikel 3 für die von ihr entsandten Personen die Reisekosten, für die von ihr empfangenen Personen die Aufenthaltskosten und unterstützt die empfangenen Personen bei Bedarf bei der Beschaffung einer angemessenen Unterkunft.

(2) Finanzielle Unterstützung für gemeinsame wissenschaftliche Projekte gemäß Artikel 3 wird für die Mobilität der Wissenschaftlerinnen und Wissenschaftler sowie Expertinnen und Experten zur Verfügung gestellt.

(3) Die entsendenden Institutionen der Vertragsparteien stellen sicher, dass die entsandten Wissenschaftlerinnen und Wissenschaftler sowie Expertinnen und Experten ausreichend krankenversichert sind.

Artikel 5

(1) Zur Beratung aller Fragen der Durchführung dieses Abkommens setzen die Vertragsparteien eine Gemischte Kommission für Wissenschaftlich-Technische Zusammenarbeit ein, im Folgenden Gemischte Kommission genannt.

(2) Die Aufgaben der Gemischte Kommission sind insbesondere:

1. Beratung grundsätzlicher Fragen der wissenschaftlich-technischen Zusammenarbeit;
2. Vereinbarung der Gebiete und Formen der Zusammenarbeit;
3. Ausarbeitung von Empfehlungen an die gemäß Artikel 7 Absatz 1 für die Durchführung der Zusammenarbeit zuständigen Behörden der Vertragsparteien;
4. Evaluierung der wissenschaftlich-technischen Zusammenarbeit;
5. Regelung aller Unstimmigkeiten, welche bei der Durchführung des Abkommens entstehen könnten.

(3) Die Gemischte Kommission kann nach Bedarf Arbeitsgruppen für konkrete Bereiche der Zusammenarbeit einsetzen sowie Expertinnen und Experten zu den Kommissionstagungen beiziehen.

(4) Die Gemischte Kommission tritt in der Regel alle zwei Jahre abwechselnd in einem der beiden Vertragsstaaten zu einem gemeinsam vereinbarten Termin zusammen.

(5) Die Arbeitssprache der Gemischten Kommission ist Englisch.

Artikel 6

Der Schutz des geistigen Eigentums für gemeinsame Tätigkeiten im Rahmen dieses Abkommens wird durch Vereinbarungen zwischen den zusammenarbeitenden Institutionen der Vertragsparteien geregelt. Der Schutz des geistigen Eigentums unterliegt sowohl den geltenden innerstaatlichen Rechtsvorschriften als auch den internationalen Abkommen über den gesetzlichen Schutz des geistigen Eigentums, die sowohl für die Republik Mazedonien als auch für die Republik Österreich in Geltung stehen.

Artikel 7

(1) Die mazedonische Seite das Ministerium für Bildung und Wissenschaft als jene Behörde und die österreichische Seite nennt das Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung, die jeweils für die Durchführung dieses Abkommens auf nationaler Ebene zuständig ist.

(2) Zur Durchführung der wissenschaftlich-technischen Zusammenarbeit im Sinne des Artikel 3 zählen insbesondere folgende Maßnahmen:

1. Ausschreibung zur Einreichung von Anträgen für bilaterale wissenschaftliche Kooperationsprojekte;
2. Evaluierung der gemäß Punkt 1 eingereichten Projektanträge;
3. Auswahl und Genehmigung von gemäß Punkt 2 positiv evaluierten Projektanträgen.

Artikel 8

Die Vertragsparteien konsultieren einander auf diplomatischem Weg, falls bei der Zusammenarbeit Schwierigkeiten über die Auslegung oder Anwendung dieses Abkommens auftreten.

Artikel 9

(1) Dieses Abkommen tritt am ersten Tag des dritten Monats in Kraft, der auf den Monat folgt, in dem die Vertragsparteien einander schriftlich auf diplomatischem Weg mitgeteilt haben, dass ihre jeweiligen innerstaatlichen Voraussetzungen für das Inkrafttreten erfüllt sind.

(2) Dieses Abkommen wird auf unbestimmte Zeit geschlossen. Das Abkommen kann jederzeit unter Einhaltung einer sechsmonatigen

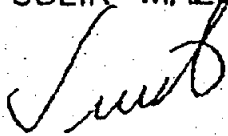
Kündigungsfrist von jeder Vertragspartei schriftlich auf diplomatischem Weg gekündigt werden.

(3) Dieses Abkommen kann nur im Einvernehmen beider Vertragsparteien geändert beziehungsweise ergänzt werden. Änderungen beziehungsweise Ergänzungen bedürfen der schriftlichen Form.

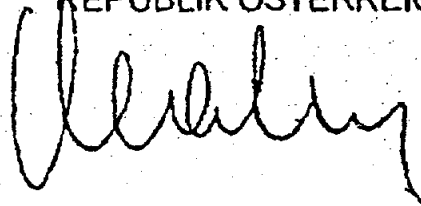
(4) Das Außerkrafttreten dieses Abkommens zieht nicht die Beendigung gemeinsamer Arbeiten, die auf seiner Grundlage durchgeführt werden und zum Zeitpunkt des Außerkrafttretens nicht abgeschlossen sind, nach sich.

Geschehen zu Skopje, am 23 Juli 2007 in zwei Urschriften, jede in mazedonischer, deutscher und englischer Sprache, wobei alle Sprachfassungen gleichermaßen authentisch sind. Im Falle divergierender Interpretationen des Inhalts des Abkommens gilt der Text in englischer Sprache.

FÜR DIE REGIERUNG DER
REPUBLIK MAZEDONIEN

FÜR DIE REGIERUNG DER
REPUBLIK ÖSTERREICH

**AGREEMENT
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA
AND
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF AUSTRIA
ON
SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL CO-OPERATION**

The Government of the Republic of Macedonia and the Government of the Republic of Austria hereinafter referred to as Parties,

Recognising that the scientific and technological co-operation on the basis of mutual benefit and equality is an important base of the relationship between the Parties and at the same time an element to secure the stability in Europe,

With regard to the positive experience gained thanks to the good bilateral relationship in the fields of scientific and technological co-operation between the Parties and the necessity to improve this relationship for mutual benefit,

Taking into account the rapid growth of the scientific and technological knowledge as well as the internationalisation of science and technology,

Wishing to deepen the co-operation between the Parties in the fields of science and technology according to the political, economic and social conditions, especially in connection with the processes of integration in Europe,

Accepting the importance to improve the co-ordination of the bilateral relationship in the fields of science and technology,

Have agreed as follows:

Article 1

The Parties shall support the development of the scientific and technological co-operation in accordance with national laws and on a mutual basis in consideration of national priorities in the field of science and research.

Article 2

(1) The Parties shall encourage the development of direct scientific and technological interrelations between their governmental institutions, institutions of higher education, the Academies of Sciences and their national centres for scientific and technological research.

(2) The Parties shall support the participation of scientists and experts in joint projects in the framework of existing and future European and international programmes in conformity with their respective national laws.

Article 3

The co-operation provided for in Article 1 shall comprise especially the following forms:

1. Exchange of scientific and technological information, documentation and publications;
2. Exchange of scientists and experts within bilateral scientific projects approved by the Parties to implement the scientific and technological co-operation;
3. Exchange of scientists and experts for consultations, lectures and special studies;
4. Realisation and support of joint bilateral or multilateral scientific events and programmes to mutually provide scientific material, instruments and equipment.

Article 4

(1) According to this Agreement there is no financial transaction between the Parties. For joint projects provided for in Article 3, each Party shall cover the travel costs for outgoing persons and the accommodation costs for incoming persons and will be helpful, if necessary, to find an adequate housing.

(2) Financial support for joint scientific projects according to Article 3 shall be provided for the mobility of scientists and experts.

(3) The institutions of the Parties shall assure that their outgoing scientists and experts are sufficiently insured for health.

Article 5

(1) For the Implementation of this Agreement the Parties shall establish a Joint Commission for Scientific and Technological co-operation hereinafter referred to as Joint Commission.

(2) The tasks of the Joint Commission shall be mainly:

1. Consultation of basic questions regarding the scientific and technological co-operation;

2. Agreement on the fields and forms of co-operation;
3. Recommendations to the Parties' public authorities responsible for conducting of the co-operation according to Article 7, section 1;
4. Evaluation of the scientific and technological co-operation;
5. Settlement of any possible disagreements arising out of the implementation of this agreement.

(3) The Joint Commission can, if necessary, establish task forces for defined areas of the co-operation as well as invite experts to the meetings of the Joint Commission.

(4) The Joint Commission shall meet alternately in Austria and in Macedonia at a date set by both Parties normally once every two years.

(5) The working language of the Joint Commission shall be English.

Article 6

The protection of intellectual property rights arising from the co-operative activities under this Agreement shall be regulated by agreements between the co-operating institutions of the Parties. Intellectual property rights shall be protected by provisions of applicable national laws as well as international agreements on intellectual property rights, which are applicable for both the Republic of Macedonia and the Republic of Austria.

Article 7

(1) Responsible public authorities for the implementation of this Agreement are in the Republic of Macedonia the Ministry of Education and Science and in Austria the Federal Ministry for Science and Research.

(2) The main tasks for the implementation of the scientific and technological co-operation according to Article 3 are the following:

1. Call for proposals of bilateral scientific co-operation projects,
2. Evaluation of the project proposals according to point 1,
3. Selection and approval of project proposals positively evaluated according to point 2.

Article 8

The Parties shall consult each other through diplomatic notes if any dispute concerning the interpretation or the implementation of this Agreement arises.

Article 9

(1) This Agreement shall enter into force on the first day of the third month, which follows the month, in which the Parties have informed each other in writing through diplomatic notes, that their national requirements for the entry into force have been fulfilled.

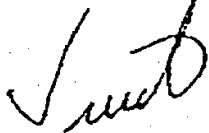
(2) This Agreement shall remain in force for an indefinite period of time. Each Party may terminate this Agreement in writing through diplomatic notes at any time. The termination of this Agreement shall be effective after six months from the date of its notification.

(3) This Agreement may be modified or amended only upon the consent of both Parties in writing.

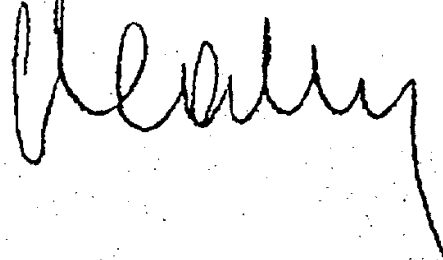
(4) The repeal of this Agreement shall not affect joint projects based on this Agreement and not finished at the time of repeal.

Done at Skopje on 23 July 2007, in two original copies, each in Macedonian, German and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergences of interpretation, the English text shall prevail.

FOR THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF MACEDONIA

FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF AUSTRIA

Член 3

Министерството за образование и наука се определува како орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Австрија за научна и технолошка соработка.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

LIGJ**për ratifikimin e Marrëveshjes ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Qeverisë të Republikës së Austrisë për bashkëpunim shkencor dhe teknologjik****Neni 1**

Ratifikohet Marrëveshja ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Qeverisë të Republikës së Austrisë për bashkëpunim shkencor dhe teknologjik, e lidhur më 23 korrik 2007 në Shkup.

Neni 2

Marrëveshja në origjinal, në gjuhën maqedonase, gjermane dhe angleze vijon:

Neni 3

Ministria e Arsimit dhe e Shkencës përcaktohet si organ i administratës shtetërore, i cili do të kujdeset për zbatimin e Marrëveshjes ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Qeverisë të Republikës së Austrisë për bashkëpunim shkencor dhe teknologjik.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në “Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

10.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА МЕЃУНАРОДНАТА КОНВЕНЦИЈА
ПРОТИВ ДОПИНГ ВО СПОРТОТ

Се прогласува Законот за ратификација на Меѓународната конвенција против допинг во спортот, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3359/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА МЕЃУНАРОДНАТА КОНВЕНЦИЈА ПРОТИВ
ДОПИНГ ВО СПОРТОТ

Член 1

Се ратификува Меѓународната конвенција против допинг во спортот, усвоена од Организацијата на Обединетите нации за образование, наука и култура (УНЕСКО), на Генералната конференција одржана во Париз на 19 октомври 2005 година.

Член 2

Меѓународната конвенција во оригинал на англиски јазик и во превод на македонски јазик гласи:

INTERNATIONAL CONVENTION
AGAINST DOPING IN SPORT

Paris, 19 October 2005

INTERNATIONAL CONVENTION AGAINST DOPING IN SPORT

The General Conference of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, hereinafter referred to as "UNESCO", meeting in Paris, from 3 to 21 October 2005, at its 33rd session,

Considering that the aim of UNESCO is to contribute to peace and security by promoting collaboration among nations through education, science and culture,

Referring to existing international instruments relating to human rights,

Aware of resolution 58/5 adopted by the General Assembly of the United Nations on 3 November 2003, concerning sport as a means to promote education, health, development and peace, notably its paragraph 7,

Conscious that sport should play an important role in the protection of health, in moral, cultural and physical education and in promoting international understanding and peace,

Noting the need to encourage and coordinate international cooperation towards the elimination of doping in sport,

Concerned by the use of doping by athletes in sport and the consequences thereof for their health, the principle of fair play, the elimination of cheating and the future of sport,

Mindful that doping puts at risk the ethical principles and educational values embodied in the International Charter of Physical Education and Sport of UNESCO and in the Olympic Charter,

Recalling that the Anti-Doping Convention and its Additional Protocol adopted within the framework of the Council of Europe are the public international law tools which are at the origin of national anti-doping policies and of intergovernmental cooperation,

Recalling the recommendations on doping adopted by the second, third and fourth International Conferences of Ministers and Senior Officials Responsible for Physical Education and Sport organized by UNESCO at Moscow (1988), Punta del Este (1999) and Athens (2004) and 32 C/Resolution 9 adopted by the General Conference of UNESCO at its 32nd session (2003),

Bearing in mind the World Anti-Doping Code adopted by the World Anti-Doping Agency at the World Conference on Doping in Sport, Copenhagen, 5 March 2003, and the Copenhagen Declaration on Anti-Doping in Sport,

Mindful also of the influence that elite athletes have on youth,

Aware of the ongoing need to conduct and promote research with the objectives of improving detection of doping and better understanding of the factors affecting use in order for prevention strategies to be most effective,

Aware also of the importance of ongoing education of athletes, athlete support personnel and the community at large in preventing doping,

Mindful of the need to build the capacity of States Parties to implement anti-doping programmes,

Aware that public authorities and the organizations responsible for sport have complementary responsibilities to prevent and combat doping in sport, notably to ensure the proper conduct, on the basis of the principle of fair play, of sports events and to protect the health of those that take part in them,

Recognizing that these authorities and organizations must work together for these purposes, ensuring the highest degree of independence and transparency at all appropriate levels,

Determined to take further and stronger cooperative action aimed at the elimination of doping in sport,

Recognizing that the elimination of doping in sport is dependent in part upon progressive harmonization of anti-doping standards and practices in sport and cooperation at the national and global levels,

Adopts this Convention on this nineteenth day of October 2005.

I. Scope

Article 1 – Purpose of the Convention

The purpose of this Convention, within the framework of the strategy and programme of activities of UNESCO in the area of physical education and sport, is to promote the prevention of and the fight against doping in sport, with a view to its elimination.

Article 2 – Definitions

These definitions are to be understood within the context of the World Anti-Doping Code. However, in case of conflict the provisions of the Convention will prevail.

For the purposes of this Convention:

1. "Accredited doping control laboratories" means laboratories accredited by the World Anti-Doping Agency.
2. "Anti-doping organization" means an entity that is responsible for adopting rules for initiating, implementing or enforcing any part of the doping control process. This includes, for example, the International Olympic Committee, the International Paralympic Committee, other major event organizations that conduct testing at their events, the World Anti-Doping Agency, international federations and national anti-doping organizations.
3. "Anti-doping rule violation" in sport means one or more of the following:
 - (a) the presence of a prohibited substance or its metabolites or markers in an athlete's bodily specimen;
 - (b) use or attempted use of a prohibited substance or a prohibited method;

- (c) refusing, or failing without compelling justification, to submit to sample collection after notification as authorized in applicable anti-doping rules or otherwise evading sample collection;
 - (d) violation of applicable requirements regarding athlete availability for out-of-competition testing, including failure to provide required whereabouts information and missed tests which are declared based on reasonable rules;
 - (e) tampering, or attempting to tamper, with any part of doping control;
 - (f) possession of prohibited substances or methods;
 - (g) trafficking in any prohibited substance or prohibited method;
 - (h) administration or attempted administration of a prohibited substance or prohibited method to any athlete, or assisting, encouraging, aiding, abetting, covering up or any other type of complicity involving an anti-doping rule violation or any attempted violation.
4. "Athlete" means, for the purposes of doping control, any person who participates in sport at the international or national level as defined by each national anti-doping organization and accepted by States Parties and any additional person who participates in a sport or event at a lower level accepted by States Parties. For the purposes of education and training programmes, "athlete" means any person who participates in sport under the authority of a sports organization.
 5. "Athlete support personnel" means any coach, trainer, manager, agent, team staff, official, medical or paramedical personnel working with or treating athletes participating in or preparing for sports competition.
 6. "Code" means the World Anti-Doping Code adopted by the World Anti-Doping Agency on 5 March 2003 at Copenhagen which is attached as Appendix 1 to this Convention.
 7. "Competition" means a single race, match, game or singular athletic contest.
 8. "Doping control" means the process including test distribution planning, sample collection and handling, laboratory analysis, results management, hearings and appeals.
 9. "Doping in sport" means the occurrence of an anti-doping rule violation.
 10. "Duly authorized doping control teams" means doping control teams operating under the authority of international or national anti-doping organizations.
 11. "In-competition" testing means, for purposes of differentiating between in-competition and out-of-competition testing, unless provided otherwise in the rules of an international federation or other relevant anti-doping organization, a test where an athlete is selected for testing in connection with a specific competition.
 12. "International Standard for Laboratories" means the standard which is attached as Appendix 2 to this Convention.

13. "International Standard for Testing" means the standard which is attached as Appendix 3 to this Convention.
14. "No advance notice" means a doping control which takes place with no advance warning to the athlete and where the athlete is continuously chaperoned from the moment of notification through sample provision.
15. "Olympic Movement" means all those who agree to be guided by the Olympic Charter and who recognize the authority of the International Olympic Committee, namely the international federations of sports on the programme of the Olympic Games, the National Olympic Committees, the Organizing Committees of the Olympic Games, athletes, judges and referees, associations and clubs, as well as all the organizations and institutions recognized by the International Olympic Committee.
16. "Out-of-competition" doping control means any doping control which is not conducted in competition.
17. "Prohibited List" means the list which appears in Annex I to this Convention identifying the prohibited substances and prohibited methods.
18. "Prohibited method" means any method so described on the Prohibited List, which appears in Annex I to this Convention.
19. "Prohibited substance" means any substance so described on the Prohibited List, which appears in Annex I to this Convention.
20. "Sports organization" means any organization that serves as the ruling body for an event for one or several sports.
21. "Standards for Granting Therapeutic Use Exemptions" means those standards that appear in Annex II to this Convention.
22. "Testing" means the parts of the doping control process involving test distribution planning, sample collection, sample handling and sample transport to the laboratory.
23. "Therapeutic use exemption" means an exemption granted in accordance with Standards for Granting Therapeutic Use Exemptions.
24. "Use" means the application, ingestion, injection or consumption by any means whatsoever of any prohibited substance or prohibited method.
25. "World Anti-Doping Agency" (WADA) means the foundation so named established under Swiss law on 10 November 1999.

Article 3 – Means to achieve the purpose of the Convention

In order to achieve the purpose of the Convention, States Parties undertake to:

- (a) adopt appropriate measures at the national and international levels which are consistent with the principles of the Code;

- (b) encourage all forms of international cooperation aimed at protecting athletes and ethics in sport and at sharing the results of research;
- (c) foster international cooperation between States Parties and leading organizations in the fight against doping in sport, in particular with the World Anti-Doping Agency.

Article 4 – Relationship of the Convention to the Code

1. In order to coordinate the implementation, at the national and international levels, of the fight against doping in sport, States Parties commit themselves to the principles of the Code as the basis for the measures provided for in Article 5 of this Convention. Nothing in this Convention prevents States Parties from adopting additional measures complementary to the Code.
2. The Code and the most current version of Appendices 2 and 3 are reproduced for information purposes and are not an integral part of this Convention. The Appendices as such do not create any binding obligations under international law for States Parties.
3. The Annexes are an integral part of this Convention.

Article 5 – Measures to achieve the objectives of the Convention

In abiding by the obligations contained in this Convention, each State Party undertakes to adopt appropriate measures. Such measures may include legislation, regulation, policies or administrative practices.

Article 6 – Relationship to other international instruments

This Convention shall not alter the rights and obligations of States Parties which arise from other agreements previously concluded and consistent with the object and purpose of this Convention. This does not affect the enjoyment by other States Parties of their rights or the performance of their obligations under this Convention.

II. Anti-doping activities at the national level

Article 7 – Domestic coordination

States Parties shall ensure the application of the present Convention, notably through domestic coordination. To meet their obligations under this Convention, States Parties may rely on anti-doping organizations as well as sports authorities and organizations.

Article 8 – Restricting the availability and use in sport of prohibited substances and methods

1. States Parties shall, where appropriate, adopt measures to restrict the availability of prohibited substances and methods in order to restrict their use in sport by athletes, unless the use is based upon a therapeutic use exemption. These include measures against trafficking to athletes and, to this end, measures to control production, movement, importation, distribution and sale.
2. States Parties shall adopt, or encourage, where appropriate, the relevant entities within their jurisdictions to adopt measures to prevent and to restrict the use and possession of

prohibited substances and methods by athletes in sport, unless the use is based upon a therapeutic use exemption.

3. No measures taken pursuant to this Convention will impede the availability for legitimate purposes of substances and methods otherwise prohibited or controlled in sport.

Article 9 – Measures against athlete support personnel

States Parties shall themselves take measures or encourage sports organizations and anti-doping organizations to adopt measures, including sanctions or penalties, aimed at athlete support personnel who commit an anti-doping rule violation or other offence connected with doping in sport.

Article 10 – Nutritional supplements

States Parties, where appropriate, shall encourage producers and distributors of nutritional supplements to establish best practices in the marketing and distribution of nutritional supplements, including information regarding their analytic composition and quality assurance.

Article 11 – Financial measures

States Parties shall, where appropriate:

- (a) provide funding within their respective budgets to support a national testing programme across all sports or assist sports organizations and anti-doping organizations in financing doping controls either by direct subsidies or grants, or by recognizing the costs of such controls when determining the overall subsidies or grants to be awarded to those organizations;
- (b) take steps to withhold sport-related financial support to individual athletes or athlete support personnel who have been suspended following an anti-doping rule violation, during the period of their suspension;
- (c) withhold some or all financial or other sport-related support from any sports organization or anti-doping organization not in compliance with the Code or applicable anti-doping rules adopted pursuant to the Code.

Article 12 – Measures to facilitate doping control

States Parties shall, where appropriate:

- (a) encourage and facilitate the implementation by sports organizations and anti-doping organizations within their jurisdiction of doping controls in a manner consistent with the Code, including no-advance notice, out-of-competition and in-competition testing;
- (b) encourage and facilitate the negotiation by sports organizations and anti-doping organizations of agreements permitting their members to be tested by duly authorized doping control teams from other countries;

- (c) undertake to assist the sports organizations and anti-doping organizations within their jurisdiction in gaining access to an accredited doping control laboratory for the purposes of doping control analysis.

III. International cooperation

Article 13 – Cooperation between anti-doping organizations and sports organizations

States Parties shall encourage cooperation between anti-doping organizations, public authorities and sports organizations within their jurisdiction and those within the jurisdiction of other States Parties in order to achieve, at the international level, the purpose of this Convention.

Article 14 – Supporting the mission of the World Anti-Doping Agency

States Parties undertake to support the important mission of the World Anti-Doping Agency in the international fight against doping.

Article 15 – Equal funding of the World Anti-Doping Agency

States Parties support the principle of equal funding of the World Anti-Doping Agency's approved annual core budget by public authorities and the Olympic Movement.

Article 16 – International cooperation in doping control

Recognizing that the fight against doping in sport can only be effective when athletes can be tested with no advance notice and samples can be transported in a timely manner to laboratories for analysis, States Parties shall, where appropriate and in accordance with domestic law and procedures:

- (a) facilitate the task of the World Anti-Doping Agency and anti-doping organizations operating in compliance with the Code, subject to relevant host countries' regulations, of conducting in- or out-of-competition doping controls on their athletes, whether on their territory or elsewhere;
- (b) facilitate the timely movement of duly authorized doping control teams across borders when conducting doping control activities;
- (c) cooperate to expedite the timely shipping or carrying across borders of samples in such a way as to maintain their security and integrity;
- (d) assist in the international coordination of doping controls by various anti-doping organizations, and cooperate to this end with the World Anti-Doping Agency;
- (e) promote cooperation between doping control laboratories within their jurisdiction and those within the jurisdiction of other States Parties. In particular, States Parties with accredited doping control laboratories should encourage laboratories within their jurisdiction to assist other States Parties in enabling them to acquire the experience, skills and techniques necessary to establish their own laboratories should they wish to do so;

- (f) encourage and support reciprocal testing arrangements between designated anti-doping organizations, in conformity with the Code;
- (g) mutually recognize the doping control procedures and test results management, including the sport sanctions thereof, of any anti-doping organization that are consistent with the Code.

Article 17 – Voluntary Fund

1. A “Fund for the Elimination of Doping in Sport”, hereinafter referred to as “the Voluntary Fund”, is hereby established. The Voluntary Fund shall consist of funds-in-trust established in accordance with the Financial Regulations of UNESCO. All contributions by States Parties and other actors shall be voluntary.
2. The resources of the Voluntary Fund shall consist of:
 - (a) contributions made by States Parties;
 - (b) contributions, gifts or bequests which may be made by:
 - (i) other States;
 - (ii) organizations and programmes of the United Nations system, particularly the United Nations Development Programme, as well as other international organizations;
 - (iii) public or private bodies or individuals;
 - (c) any interest due on the resources of the Voluntary Fund;
 - (d) funds raised through collections, and receipts from events organized for the benefit of the Voluntary Fund;
 - (e) any other resources authorized by the Voluntary Fund’s regulations, to be drawn up by the Conference of Parties.
3. Contributions into the Voluntary Fund by States Parties shall not be considered to be a replacement for States Parties’ commitment to pay their share of the World Anti-Doping Agency’s annual budget.

Article 18 – Use and governance of the Voluntary Fund

Resources in the Voluntary Fund shall be allocated by the Conference of Parties for the financing of activities approved by it, notably to assist States Parties in developing and implementing anti-doping programmes, in accordance with the provisions of this Convention, taking into consideration the goals of the World Anti-Doping Agency, and may serve to cover functioning costs of this Convention. No political, economic or other conditions may be attached to contributions made to the Voluntary Fund.

IV. Education and training

Article 19 – General education and training principles

1. States Parties shall undertake, within their means, to support, devise or implement education and training programmes on anti-doping. For the sporting community in general, these programmes should aim to provide updated and accurate information on:
 - (a) the harm of doping to the ethical values of sport;
 - (b) the health consequences of doping.
2. For athletes and athlete support personnel, in particular in their initial training, education and training programmes should, in addition to the above, aim to provide updated and accurate information on:
 - (a) doping control procedures;
 - (b) athletes' rights and responsibilities in regard to anti-doping, including information about the Code and the anti-doping policies of the relevant sports and anti-doping organizations. Such information shall include the consequences of committing an anti-doping rule violation;
 - (c) the list of prohibited substances and methods and therapeutic use exemptions;
 - (d) nutritional supplements.

Article 20 – Professional codes of conduct

States Parties shall encourage relevant competent professional associations and institutions to develop and implement appropriate codes of conduct, good practice and ethics related to anti-doping in sport that are consistent with the Code.

Article 21 – Involvement of athletes and athlete support personnel

States Parties shall promote and, within their means, support active participation by athletes and athlete support personnel in all facets of the anti-doping work of sports and other relevant organizations and encourage sports organizations within their jurisdiction to do likewise.

Article 22 – Sports organizations and ongoing education and training on anti-doping

States Parties shall encourage sports organizations and anti-doping organizations to implement ongoing education and training programmes for all athletes and athlete support personnel on the subjects identified in Article 19.

Article 23 – Cooperation in education and training

States Parties shall cooperate mutually and with the relevant organizations to share, where appropriate, information, expertise and experience on effective anti-doping programmes.

V. Research

Article 24 – Promotion of research in anti-doping

States Parties undertake, within their means, to encourage and promote anti-doping research in cooperation with sports and other relevant organizations on:

- (a) prevention, detection methods, behavioural and social aspects, and the health consequences of doping;
- (b) ways and means of devising scientifically-based physiological and psychological training programmes respectful of the integrity of the person;
- (c) the use of all emerging substances and methods resulting from scientific developments.

Article 25 – Nature of anti-doping research

When promoting anti-doping research, as set out in Article 24, States Parties shall ensure that such research will:

- (a) comply with internationally recognized ethical practices;
- (b) avoid the administration to athletes of prohibited substances and methods;
- (c) be undertaken only with adequate precautions in place to prevent the results of anti-doping research being misused and applied for doping.

Article 26 – Sharing the results of anti-doping research

Subject to compliance with applicable national and international law, States Parties shall, where appropriate, share the results of available anti-doping research with other States Parties and the World Anti-Doping Agency.

Article 27 – Sport science research

States Parties shall encourage:

- (a) members of the scientific and medical communities to carry out sport science research in accordance with the principles of the Code;
- (b) sports organizations and athlete support personnel within their jurisdiction to implement sport science research that is consistent with the principles of the Code.

VI. Monitoring of the Convention

Article 28 – Conference of Parties

1. A Conference of Parties is hereby established. The Conference of Parties shall be the sovereign body of this Convention.

2. The Conference of Parties shall meet in ordinary session in principle every two years. It may meet in extraordinary session if it so decides or at the request of at least one third of the States Parties.
3. Each State Party shall have one vote at the Conference of Parties.
4. The Conference of Parties shall adopt its own Rules of Procedure.

Article 29 – Advisory organization and observers to the Conference of Parties

The World Anti-Doping Agency shall be invited as an advisory organization to the Conference of Parties. The International Olympic Committee, the International Paralympic Committee, the Council of Europe and the Intergovernmental Committee for Physical Education and Sport (CIGEPS) shall be invited as observers. The Conference of Parties may decide to invite other relevant organizations as observers.

Article 30 – Functions of the Conference of Parties

1. Besides those set forth in other provisions of this Convention, the functions of the Conference of Parties shall be to:
 - (a) promote the purpose of this Convention;
 - (b) discuss the relationship with the World Anti-Doping Agency and study the mechanisms of funding of the Agency's annual core budget. States non-Parties may be invited to the discussion;
 - (c) adopt a plan for the use of the resources of the Voluntary Fund, in accordance with Article 18;
 - (d) examine the reports submitted by States Parties in accordance with Article 31;
 - (e) examine, on an ongoing basis, the monitoring of compliance with this Convention in response to the development of anti-doping systems, in accordance with Article 31. Any monitoring mechanism or measure that goes beyond Article 31 shall be funded through the Voluntary Fund established under Article 17;
 - (f) examine draft amendments to this Convention for adoption;
 - (g) examine for approval, in accordance with Article 34 of the Convention, modifications to the Prohibited List and to the Standards for Granting Therapeutic Use Exemptions adopted by the World Anti-Doping Agency;
 - (h) define and implement cooperation between States Parties and the World Anti-Doping Agency within the framework of this Convention;
 - (i) request a report from the World Anti-Doping Agency on the implementation of the Code to each of its sessions for examination.
2. The Conference of Parties, in fulfilling its functions, may cooperate with other intergovernmental bodies.

Article 31 – National reports to the Conference of Parties

States Parties shall forward every two years to the Conference of Parties through the Secretariat, in one of the official languages of UNESCO, all relevant information concerning measures taken by them for the purpose of complying with the provisions of this Convention.

Article 32 – Secretariat of the Conference of Parties

1. The secretariat of the Conference of Parties shall be provided by the Director-General of UNESCO.
2. At the request of the Conference of Parties, the Director-General of UNESCO shall use to the fullest extent possible the services of the World Anti-Doping Agency on terms agreed upon by the Conference of Parties.
3. Functioning costs related to the Convention will be funded from the regular budget of UNESCO within existing resources at an appropriate level, the Voluntary Fund established under Article 17 or an appropriate combination thereof as determined every two years. The financing for the secretariat from the regular budget shall be done on a strictly minimal basis, it being understood that voluntary funding should also be provided to support the Convention.
4. The secretariat shall prepare the documentation of the Conference of Parties, as well as the draft agenda of its meetings, and shall ensure the implementation of its decisions.

Article 33 – Amendments

1. Each State Party may, by written communication addressed to the Director-General of UNESCO, propose amendments to this Convention. The Director-General shall circulate such communication to all States Parties. If, within six months from the date of the circulation of the communication, at least one half of the States Parties give their consent, the Director-General shall present such proposals to the following session of the Conference of Parties.
2. Amendments shall be adopted by the Conference of Parties with a two-thirds majority of States Parties present and voting.
3. Once adopted, amendments to this Convention shall be submitted for ratification, acceptance, approval or accession to States Parties.
4. With respect to the States Parties that have ratified, accepted, approved or acceded to them, amendments to this Convention shall enter into force three months after the deposit of the instruments referred to in paragraph 3 of this Article by two thirds of the States Parties. Thereafter, for each State Party that ratifies, accepts, approves or accedes to an amendment, the said amendment shall enter into force three months after the date of deposit by that State Party of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
5. A State that becomes a Party to this Convention after the entry into force of amendments in conformity with paragraph 4 of this Article shall, failing an expression of different intention, be considered:

- (a) a Party to this Convention as so amended;
- (b) a Party to the unamended Convention in relation to any State Party not bound by the amendments.

Article 34 – Specific amendment procedure for the Annexes to the Convention

1. If the World Anti-Doping Agency modifies the Prohibited List or the Standards for Granting Therapeutic Use Exemptions, it may, by written communication addressed to the Director-General of UNESCO, inform her/him of those changes. The Director-General shall notify such changes as proposed amendments to the relevant Annexes to this Convention to all States Parties expeditiously. Amendments to the Annexes shall be approved by the Conference of Parties either at one of its sessions or through a written consultation.
2. States Parties have 45 days from the Director-General's notification within which to express their objection to the proposed amendment either in writing, in case of written consultation, to the Director-General or at a session of the Conference of Parties. Unless two thirds of the States Parties express their objection, the proposed amendment shall be deemed to be approved by the Conference of Parties.
3. Amendments approved by the Conference of Parties shall be notified to States Parties by the Director-General. They shall enter into force 45 days after that notification, except for any State Party that has previously notified the Director-General that it does not accept these amendments.
4. A State Party having notified the Director-General that it does not accept an amendment approved according to the preceding paragraphs remains bound by the Annexes as not amended.

VII. Final clauses

Article 35 – Federal or non-unitary constitutional systems

The following provisions shall apply to States Parties that have a federal or non-unitary constitutional system:

- (a) with regard to the provisions of this Convention, the implementation of which comes under the legal jurisdiction of the federal or central legislative power, the obligations of the federal or central government shall be the same as for those States Parties which are not federal States;
- (b) with regard to the provisions of this Convention, the implementation of which comes under the jurisdiction of individual constituent States, counties, provinces or cantons which are not obliged by the constitutional system of the federation to take legislative measures, the federal government shall inform the competent authorities of such States, counties, provinces or cantons of the said provisions, with its recommendation for their adoption.

Article 36 – Ratification, acceptance, approval or accession

This Convention shall be subject to ratification, acceptance, approval or accession by States Members of UNESCO in accordance with their respective constitutional procedures. The instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Director-General of UNESCO.

Article 37 – Entry into force

1. This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
2. For any State that subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 38 – Territorial extension of the Convention

1. Any State may, when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories for whose international relations it is responsible and to which this Convention shall apply.
2. Any State Party may, at any later date, by a declaration addressed to UNESCO, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of receipt of such declaration by the depositary.
3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to UNESCO. Such withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of receipt of such a notification by the depositary.

Article 39 – Denunciation

Any State Party may denounce this Convention. The denunciation shall be notified by an instrument in writing, deposited with the Director-General of UNESCO. The denunciation shall take effect on the first day of the month following the expiration of a period of six months after the receipt of the instrument of denunciation. It shall in no way affect the financial obligations of the State Party concerned until the date on which the withdrawal takes effect.

Article 40 – Depositary

The Director-General of UNESCO shall be the Depositary of this Convention and amendments thereto. As the Depositary, the Director-General of UNESCO shall inform the States Parties to this Convention, as well as the other States Members of the Organization of:

- (a) the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- (b) the date of entry into force of this Convention in accordance with Article 37;
- (c) any report prepared in pursuance of the provisions of Article 31;
- (d) any amendment to the Convention or to the Annexes adopted in accordance with Articles 33 and 34 and the date on which the amendment comes into force;
- (e) any declaration or notification made under the provisions of Article 38;
- (f) any notification made under the provisions of Article 39 and the date on which the denunciation takes effect;
- (g) any other act, notification or communication relating to this Convention.

Article 41 – Registration

In conformity with Article 102 of the Charter of the United Nations, this Convention shall be registered with the Secretariat of the United Nations at the request of the Director-General of UNESCO.

Article 42 – Authoritative texts

1. This Convention, including its Annexes, has been drawn up in Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish, the six texts being equally authoritative.
2. The Appendices to this Convention are provided in Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish.

Article 43 – Reservations

No reservations that are incompatible with the object and purpose of the present Convention shall be permitted.

Annex I – The Prohibited List – International Standard

Annex II – Standards for Granting Therapeutic Use Exemptions

Appendix 1 – World Anti-Doping Code

Appendix 2 – International Standard for Laboratories

Appendix 3 – International Standard for Testing

МЕЃУНАРОДНА КОНВЕНЦИЈА ПРОТИВ ДОПИНГОТ ВО СПОРТОТ

Генералната конференција на Организацијата Обединетите Нации за образование, наука и култура – во натамошниот текст –УНЕСКО, која се одржа во периодот од 03-21 октомври, 2005 година, на својата 33-та седница,

Со оглед дека целта на УНЕСКО е да придонесе кон создавањето мир и безбедност преку унапредување на соработката помеѓу народите на полето на образованието, науката и културата,

Упатувајќи кон постоечките меѓународни инструменти кои се однесуваат на човековите права,

Свесни дека во резолуцијата 58/5, поточно став 7, усвоена од страна на Генералното Собрание на Обединетите Нации на 03 ноември 2003 година, спортот се третира како средство за унапредување на образованието, здравјето, развојот и мирот,

Истакнувајќи ја потребата за поттикнување и координирање на меѓународната соработка со цел допингот да се елиминира од спортот,

Загрижени поради користењето допинг средства од страна на спортистите како и поради последиците по нивното здравје кои од тоа произлегуваат, принципите на фер-плеј, елиминацијата на лажирањето во спортот како и неговата иднина, воопшто,

Свесни дека допингот претставува ризик кога се во прашање моралните принципи и образовни вредности олицетворени во Меѓународната Повелба за Физичко Образование и Спорт на УНЕСКО како и во Олимписката Повелба,

Потсетувајќи дека Конвенцијата за Анти-допинг вклучително нејзиниот Дополнителен протокол, кои се дел од конститутивната рамка на Советот на Европа, претставуваат меѓународна законска рамка како производ на националните анти-допинг политики и меѓувладина соработка,

Потсетувајќи дека препораките кои се однесуваат на допингот усвоени на втората, третата и четвртата Конференција на министри и останати претпоставени функционери одговорни за физичко образование и спорт организирани од страна на УНЕСКО и одржани во Москва (1988), Пунта дел Есте (1999) и Атина (2004) и 32 Ц/Резолуцијата 9 усвоена на Генералната Конференција на УНЕСКО на својата 32-ра седница (2003),

Имајќи го предвид Светскиот Анти-допинг Код усвоен од страна на Светската Анти-допинг Агенција на Светската конференција за допинг во спортот на 05 март, 2003 година во Копенхаген, како и Копенхагенската Декларација за Анти-допинг во спортот,

Свесни, исто така, за влијанието кое елитните спортисти го имаат врз младината,

Свесни за растечката потреба за спроведување и унапредување на истражувањата чија цел е откривање на допингот и подобро разбирање на последиците од истиот со цел превентивните стратегии да бидат поефикасни,

Свесни за значењето на тековните едукативни процеси кои се спроведуваат кај спортистите, останатиот технички персонал и пошироката заедница во однос на спречување на допингот,

Свесни за потребата земјите да градат можности за имплементација на анти-допинг програмите,

Свесни дека јавните власти и организации одговорни за спортот имаат дополнителна одговорност да се борат и да го спречат допингот во спортот, да обезбедат правила на игра врз база на принципите на фер-плеј на спортските настани и, да го штитат здравјето на оние кои во нив учествуваат,

Прифаќајќи дека овие власти и организации мораат заеднички да делуваат за остварување на овие цели обезбедувајќи највисок степен на независност и транспарентност на сите нивоа,

Определени да се преземат натамошни посилни дејства со цел елиминација на допингот од спортот,

Прифаќајќи дека елиминацијата на допингот од спортот, во еден дел, е во зависност од напредното усогласување на анти-допинг стандардите и истоимената спортска пракса и соработката на национално и глобално ниво,

Ја усвојува оваа Конвенција на 19 октомври, 2005.

I. Делокруг

Член 1

Цел на Конвенцијата

Цел на оваа Конвенција, во рамки на стратегијата и програмски активности на УНЕСКО во областа на физичкото образование и спорт, е да ја унапреди борбата во однос на спречувањето на допингот во спортот со цел за негова елиминација.

Член 2

Дефиниции

Овие дефиниции да се сфатат во контекст на Светскиот Анти-допинг Код. Меѓутоа, во случај на спор, важат одредбите на Конвенцијата.

Во однос на Конвенцијата:

1. Под "Акредитирани лаборатории за допинг контрола" – се подразбираат лаборатории кои се акредитирани од страна на Светската Анти-допинг Агенција (WADA).
2. Под "Анти-допинг организација" се подразбира правен субјект одговорен за усвојување на правилата за иницирање, имплементација или спроведување на кој било дел од анти-допинг процесите/постапката. Ова ги вклучува, на пример: Меѓународниот Олимписки Комитет, Меѓународниот Параолимписки Комитет, останати организатори на големи спортски настани кои вршат тестирање за време на истите, Светската Анти-допинг Агенција, Меѓународните Федерации и Национални Анти-допинг организации.
3. Под "кршење на правилата на анти-допингот" се подразбира едно или повеќе од следново:
 - a) присуство на забранета супстанца или каква било нејзина материја/маркери или останата индикација за нивно присуство во органскиот примерок земен од страна на спортистот;
 - b) употреба или обид за употреба на забранета супстанца или забранет метод;
 - c) одбивање или неможност за подложување на постапката на земање примерок, без релевантно оправдување, по добивањето известување за истата во согласност со анти-допинг правилата, или, останато избегнување на постапката;
 - d) кршење на пропишаните правила во однос на тестирање вон натпревари, вклучително неинформирањето за местото на престој и пропуштање на тестирањата што е во согласност со правилата;

- e) подмитување или обид за подмитување во кој било дел на допинг контролата;
 - f) поседување забранети супстанции или методи;
 - g) недозволен промет со какви било забранети супстанции или забранети методи;
 - h) давање или обид за давање забранети супстанции или забранети методи на кој било спортист, или, помагање, поттикнување, подарување, соучесништво, прикривање или останат вид соизвршителство кое подразбира кршење на правилата на анти-допингот или каков било обид за кршење на истите.
4. Под "спортист", во смисла на анти-допинг контролата, се подразбира секое лице кое на национално или меѓународно поле, на начин дефиниран од страна на секоја национална Анти-допинг организација, учествува на спортски или настани од пониско ниво прифатени од страна на земјите потписнички или секое останато лице кое учествува и делува во рамки на гореспоменатите настани.
 5. Под "персонал за поддршка на спортистот" се подразбира секој тренер, менаџер, негов застапник, тимски персонал, функционер, медицински или болнички персонал кој работи со него или врши каква било дејност во неговите подготовки за учество на спортски натпревари.
 6. Под "Код" се подразбира Светскиот анти-допинг код усвоен од страна на Светската Анти-допинг Агенција на 05 март 2003-та година во Копенхаген кој е дел односно приложен како Додаток 1 на оваа Конвенција.
 7. Под "натпреварување" се подразбира секоја поединечна трка, натпревар игра или, пак, поединечно спортско натпреварување.
 8. Под "Допинг-контрола" се подразбира постапка, вклучително земање и постапување со примероците, планирање на нивната дистрибуција, лабораториски анализи, постапување со резултатите, истрага и постапување по жалби.
 9. Под "Допинг во спортот" се подразбира појава на кршење на кое било анти-допинг правило.
 10. Под "Овластени тимови за анти-допинг контрола" се подразбираат тимови за анти-допинг контрола кои работат под надлежност на меѓународна или национална анти-допинг организација односно се овластени од страна на истите да вршат анти-допинг контрола.

11. Под "тестирање за време на натпревари", во смисла на диференцијација помеѓу термините - тестирање за време и, тестирање вон натпревари, доколку не е инаку пропишано во правилата на која било меѓународна федерација или останата релевантна анти-допинг организација, се подразбира тестирање, поврзано со одредено натпреварување, каде спортистот е избран за врз него да се изврши оваа постапка.
12. Под "Меѓународен стандард за лаборатории" се подразбираат стандардите кои се дел, односно приложени како Додаток 2 на оваа Конвенција.
13. Под "Меѓународен стандард за тестирање" се подразбираат стандардите кои се дел, односно приложени како Додаток 3 на оваа Конвенција.
14. Под "Тестирање без претходно известување" се подразбира допинг контрола која се извршува без претходно предупредување на спортистот и каде што спортистот е под постојана придружба од моментот на известување низ целата постапка на земање примерок.
15. Под "Олимписко движење" се подразбираат сите оние кои се согласни да ја следат и почитуваат Олимписката Повелба и го признаваат авторитетот на Меѓународниот Олимписки Комитет, односно: меѓународните спортски федерации од спортовите кои се на програмата на Олимписките Игри, Националните Олимписки Комитети, Организационите комитети на Олимписките Игри, спортистите, судиите, асоцијациите и клубовите како и сите останати организации и институции признаени од страна на Меѓународниот Олимписки Комитет.
16. Под "Допинг контрола надвор од натпреварување" се подразбира секоја допинг контрола која не е спроведена за време на натпреварување.
17. Под "Забранета листа" се подразбира листата која е дел, односно дадена во прилог на Анекс 1 од оваа Конвенција која ги идентификува забранетите супстанции и забранетите методи.
18. Под "Забранет метод" се подразбира секој метод опишан на Забранетата листа кој е дел, односно приложен во Анекс 1 на оваа Конвенција.
19. Под "Забранета супстанца" се подразбира секој секоја супстанца која е изложена на Забранетата листа која е дел, односно дадена во прилог на Анекс 1 од оваа Конвенција.

20. Под Спортска организација се подразбира секоја организација која спроведува настани од областа на спортот во еден или повеќе спортови.
21. Под "Стандарди за одобрување терапевтски ослободувања" се подразбираат оние стандарди кои се дел, односно дадени во прилог на Анекс 2 од оваа Конвенција.
22. Под "Тестирање" се подразбира дел од процесот на допинг контрола кој вклучува дистрибуција на тестови, планирање, земање примерок, постапување со примерокот и негово транспортирање во лабораторија.
23. Под "Терапевтско ослободување" се подразбира ослободување дадено во согласност со Стандардите за одобрување терапевтски ослободувања.
24. Под Употреба се подразбира примена, орална примена, инјектирање или консумирање на кој било начин каква било забранета супстанца или забранет метод.
25. Под "Светска Анти-допинг Агенција" (WADA) се подразбира истоимена институција законски воспоставена на 10 ноември, 1999 година, во Швајцарија.

Член 3

Средства за остварување на целите на Конвенцијата

Со цел за остварување на целите на Конвенцијата, земјите потписнички се обврзуваат да го направат следново:

- a) воспоставување соодветни мерки, на национално и меѓународно ниво, конзистентни со принципите на Кодот;
- b) поттикнување секакви форми на меѓународна соработка насочени кон заштита на спортистите и спортската етика како и кон размена на резултатите добиени од истражувањата;
- c) негување на соработката помеѓу земјите потписнички и организациите кои ја спроведуваат борбата против допингот во спортот, особено со Светската Анти-допинг Агенција.

Член 4

Поврзаност на Конвенцијата со Кодот

1. Со цел за координирана имплементација на борбата против допингот во спортот, на национално и меѓународно ниво, земјите потписнички се обврзуваат да ги следат и почитуваат принципите на Кодот како основа за спроведување на мерките утврдени во член 5 од оваа Конвенција. Ништо во оваа Конвенција не ги спречува земјите потписнички да усвојат дополнителни мерки комплементарни на Кодот.

2. Кодот, вклучително најновата верзија на Додатоците 2 и 3 се дадени заради информативни цели и, не се интегрален дел на оваа Конвенција. Додатоците, како такви, не создаваат каква било обврска за земјите потписнички.
3. Анексите се составен дел на оваа Конвенција.

Член 5

Мерки за остварување на целите на Конвенцијата

Заради спроведување на обврските кои произлегуваат од оваа Конвенција, секоја земја потписничка се обврзува да усвои соодветни мерки. Таквите мерки вклучуваат законско регулирање на истите, соодветна политика или административна пракса.

Член 6

Поврзаност со останати меѓународни инструменти

Оваа Конвенција нема да ги измени правата и обврските на земјите потписнички кои произлегуваат од останати, претходно склучени договори кои кореспондираат со предметот и целиите на оваа Конвенција. Ова не го нарушува уживањето на правото на останатите земји потписнички за спроведување на обврските кои произлегуваат од оваа Конвенција.

II. Анти-допинг активности на национално ниво

Член 7

Внатрешна координација

Земјите потписнички ќе обезбедат примена на постојната Конвенција низ координација внатре во земјата. Со цел за остварување на обврските кои произлегуваат од оваа Конвенција, земјите потписнички може да се потпрат на анти-допинг организациите како и на спортските здруженија и организации.

Член 8

Ограничување на достапноста и можностите за употреба на забранети субстанции и методи во спортот

1. Земјите потписнички, онаму каде што е потребно, ќе пропишат мерки за ограничување на достапот до забранетите супстанции и методи со цел да ја спречат нивната употреба од страна на спортистите, освен доколку употребата не е базирана врз терапевтско ослободување. Ова вклучува мерки против нелегалниот промет, контролата на производството, движењето, увозот, дистрибуцијата и продажбата на истите.

2. Земјите потписнички, онаму каде што е потребно, ќе усвојат или поттикнат релевантните субјекти, во рамки на своите надлежности, да пропишат мерки за ограничување или спречување на употребата и поседувањето на забранетите супстанции или методи од страна на спортистите, освен доколку употребата не е базирана врз терапевтско ослободување.

3. Сите преземени мерки сходни на Конвенцијата нема да ги попречат легитимните цели на супстанците или методите кои се на друг начин забранети или контролирани во спортот.

Член 9

Мерки против персоналот за поддршка на спортистот

Земјите потписнички самите ќе преземат мерки или ќе ги поттикнат спортските или анти-допинг организациите да пропишат мерки, вклучително санкции и казни, насочени кон персоналот за поддршка на спортистот кој ќе ги прекрши правилата на анти-допингот или ќе изврши останат прекршок поврзан со допингот во спортот.

Член 10

Додатоци во исхраната

Земјите потписнички, онаму каде што е потребно, ќе ги поттикнат производителите и дистрибутерите на додатоци во исхраната да воспостават најдобра практика во однос на маркетингот и дистрибуцијата на додатоците во исхраната, вклучително информации во однос на аналитичкиот состав и гаранција за квалитетот.

Член 11

Финансиски мерки

Земјите потписнички, онаму каде што е потребно, ќе:

- a) обезбедат финансирање од своите буџети, било низ директни субвенции или грантови, наменето за сите спортски и анти-допинг организации заради поддршка на националните програми за тестирања преку финансирање допинг контроли, или, преку признавање на трошоците од допинг контролите контролите извршени од страна на тие организации.
- b) преземат чекори за стопирање на финансиската поддршка поврзана со спортот која ја добиваат поедини спортисти или нивниот персонал за поддршка на спортистите, а биле суспендирани поради кршење на анти-допинг правилата, во периодот на времетраењето на нивната суспензија.

- с) делумно или целосно да ја стопираат финансиската поддршка поврзана со спортот која ја добиваат спортските или анти-допинг организации, а не работат во согласност со Кодот или применетите анти-допинг правила кои произлегуваат од истиот.

Член 12

Мерки за олеснување на допинг контролата

Земјите потписнички, онаму каде што е потребно, ќе:

- а) ја поттикнат или олеснат имплементацијата на Конвенцијата од страна на спортските и анти-допинг организации во однос на своите надлежности поврзани со допинг контролата на начин кој кореспондира со Кодот, вклучително тестирањата без претходно известување како и оние вон и за време на натпреварите;
- б) ги поттикнат или олеснат преговорите на спортските и анти-допинг организации во договарањето нивните членови да дозволат истите да бидат тестирани од страна на надлежни тимови за допинг-контрола од матичните земји;
- с) да им пружат асистенција на спортските и анти-допинг организации во рамки на своите надлежности да им се овозможи пристап до акредитираните лаборатории за допинг-контрола заради анализа на резултатите добиени од истата.

III. Меѓународна соработка

Член 13

Соработка помеѓу спортските и анти-допинг организациите

Земјите потписнички ќе поттикнуваат соработка помеѓу анти-допинг организациите, надлежните државни институции и спортските организации во рамки на нивните надлежности и оние со исти надлежности од останатите земји потписнички со цел за остварување на целите на оваа Конвенција на меѓународен план.

Член 14

Поддршка на мисијата на Светската Анти-допинг Агенција

Земјите потписнички ќе ја поддржат значајната мисија на Светската Анти-допинг Агенција во нејзината борба против допингот.

Член 15

Еднакво финансирање на Светската Анти-допинг Агенција

Земјите потписнички и Олимпиското движење ќе го поддржат принципот на еднакво учество во единствениот буџет на Светската Анти-допинг Агенција.

Член 16

Меѓународна соработка во допинг контролата

Признавајќи дека во борбата против допингот во спортот ефектот единствено може да се постигне доколку спортистите се тестираат по принципот без претходно известување и примероците навремено се транспортираат до лабораториите заради нивна анализа, земјите потписници, онаму каде што е потребно и во согласност со матичната законска регулатива, ќе:

- a) ја олеснат задачата на Светската Анти-допинг Агенција и анти-допинг организациите кои делуваат согласно Кодот, и ќе ги почитуваат регулативите на земјата домаќин во однос на спроведувањето на допинг контролите за време и вон натпреварувањата наменети за спортистите, било тие да се наоѓаат во својата земја или надвор од неа;
- b) ќе овозможат олеснето и навремено минување на авторизираните тимови за допинг контрола низ границите за време на спроведувањето на активностите поврзани со допинг контролата;
- c) соработуваат со цел да овозможат навремено доставување или прекуграничен пренос на примероците, на начин со кој ќе ја обезбедат нивната безбедност и интегритет;
- d) да пружат асистенција во однос на меѓународната координираност на допинг контролите кои се извршуваат од страна на разни анти-допинг организации и да соработуваат со Светската Анти-допинг Агенција во таа насока;
- e) унапредување на соработката помеѓу лабораториите за допинг контрола во домен на нивните надлежности и оние со исти надлежности од останатите земји потписнички. Особено, земјите потписнички кои имаат акредитирани лаборатории за допинг контрола треба истите да ги поттикнуваат во правец на помагање на останатите земји потписнички со цел да им овозможат стекнување на знаења, искуство и неопходни вештини кои треба, доколку се за истото подготвени, да ги воспостават во своите лаборатории.
- f) поттикнување и поддршка на тестирања, врз база на реципроцитет, помеѓу именуваните анти-допинг организации, во согласност со Кодот;
- g) меѓусебно признавање на процедурите за допинг контрола и резултатите од тестирањата, вклучително односните санкции кои од нив произлегуваат, од страна на која било анти-допинг организација која е доследна на Кодот.

Член 17 **Доброволен Фонд**

1. "Фонд за елиминација на допингот од спортот", во продолжение – "Доброволен Фонд", е воспоставен. Доброволниот Фонд ќе се состои од поверени средства на начин кој е во согласност со финансиските регулативи на УНЕСКО. Секој удел од страна на земјите потписнички ќе биде врз доброволна основа.

2. Финансиските ресурси на Доброволниот Фонд ќе се состојат од:

- a) придонеси од страна на земјите потписнички;
- б) придонеси, подароци или оставини од страна на:
 - i) останати земји;
 - ii) организации и програми од системот на Обединетите Нации, особено Развојната програма на Обединетите Нации како и од останати меѓународни организации;
 - iii) државни или привани субјекти или поединци;
- d) камати кои произлегуваат од ресурсите на Доброволниот Фонд;
- e) средства добиени од наплата и заработувачки од настани организирани заради бенефит на Доброволниот Фонд;
- f) какви било останати ресурси пропишани во регулативите на Доброволниот Фонд, кои ќе се донесуваат на Конференција на земјите потписнички.

3. Уделот на земјите потписнички во Доброволниот Фонд нема да се смета како замена на обврската на земјите потписнички за плаќање на исносот во рамки на годишниот буџет на Светската Анти-допинг Агенција.

Член 18 **Користење на средствата од Доброволниот Фонд и негово управување**

Одлука за распределба на средствата од Доброволниот Фонд ќе се носи на Конференција на земјите потписнички за финансирање на активности одобрени во рамки на истата, заради поддршка на земјите потписнички во правец на развојот и имплементацијата на анти-допинг програмите согласно одредбите од оваа Конвенција имајќи ги предвид целите на Светската Анти-допинг Агенција и, може да послужат за покривање на функционалните трошоци на Конвенцијата. Какви било политички, економски или останати состојби не може да влијаат врз придонесите во Доброволниот Фонд.

IV. Едукација и обука

Член 19

Општи принципи на едукација и обука

1. Земјите потписнички, со свои средства, ќе поддржат создавање или имплементација на програми за едукација и обука во однос на анти-допингот. За спортската заедница, ваквите програми главно ќе се стремат да обезбедат точни и навремени информации за:

- а) штетноста на допингот кон етичките вредности на спортот;
- б) здравствените последици произлезени од допингот;

2. За спортистите и персоналот за негова поддршка, програмите за едукација и обука, во прилог на гореспоменатото, особено во делот на почетната обука, треба да се стремат кон обезбедување точни и навремени информации за:

- а) постапката на допинг контрола;
- б) правата и одговорностите на спортистите во однос на анти-допингот, вклучително информациите за Кодот и анти-допинг политиката на релевантните спортски и анти-допинг организации. Таквите информации треба да вклучуваат и информации во однос на прекршувањето на анти-допинг правилата;
- ц) листата на забранети супстанции и методи и терапевтски ослободувања;
- д) додатоците во исхраната.

Член 20

Начела на професионално однесување

Земјите потписнички ќе ги поттикнуваат релевантните професионални асоцијации и институции да ги развиваат и имплементираат соодветните начела на однесување, позитивна пракса и етика поврзани со анти-допингот во спортот, кои се во согласност со Кодот.

Член 21

Вклученост на спортистите и персоналот за нивна поддршка

Земјите потписнички ќе промовираат и со свои средства ќе поддржат активно учество на спортистите и персоналот за нивна поддршка во сите аспекти на анти-допинг проблематиката во рамки на спортските и останати релевантни организации и, ќе ги поддржат спортските организации, во доменот на своите надлежности, да го чинат истото.

Член 22**Спортски организации и тековна едукација и тренинг поврзани со анти-допингот**

Земјите потписнички ќе ги поттикнуваат спортските и анти-допинг организациите да имплементираат програми за тековна едукација и обука наменети за сите спортисти и персонал за нивна поддршка во однос на точките дефинирани во член 19.

Член 23**Соработка на полето на едукацијата и обуката**

Земјите потписнички меѓусебно, вклучително и со релевантните организации, ќе соработуваат во правец на размена на информации, експертизи и искуства поврзани со ефективните анти-допинг програми, онаму каде што е потребно.

V. Истражувања**Член 24****Унапредување на истражувањата на полето на анти-допингот**

Земјите потписнички, со свои средства и во соработка со спортските и останати релевантни организации, ќе поддржуваат и унапредуваат истражувања на полето на анти-допингот, и тоа во делот на:

- a) превенција, методи на откривање, социјални и методи на однесување како и во однос на здравствените последици произлезени од анти-допингот;
- b) начини и средства потребни за осмислување научно основани физиолошки и психолошки програми притоа почитувајќи го интегритетот на личноста;
- c) искористување на сите супстанции и методи произлезени како резултат на научниот развој.

Член 25**Природа на анти-допинг истражувањата**

При процесите на унапредување на анти-допинг истражувањата, претходно изложени во член 24, земјите потписнички ќе обезбедат таквите истражувања:

- a) да бидат во согласност со меѓународно признатата етичка практика;
- b) да избегнат располагање и примена на забранетите супстанции и методи од страна на спортистите;

- с) да бидат преземени единствено со примена на адекватни мерки на претпазливост со цел да се спречи резултатите од истите да бидат злоупотребени или искористени за допинг.

Член 26

Размена на резултати од анти-допинг истражувања

Подложни на усогласеност со применливото национално и меѓународно право, земјите потписнички, онаму каде што е потребно, ќе им овозможат пристап на останатите земји потписнички и Светската Анти-допинг Агенција до резултатите од анти-допинг истражувањата.

Член 27

Научни спортски истражувања

Земјите потписнички ќе поттикнуваат:

- а) спроведување научни истражувања од страна на членови на научната и здравствена заедница во согласност со Кодот;
- б) имплементација на спортски научни истражувања, кои се во согласност со принципите на Кодот, од страна на спортските организации и персоналот за поддршка на спортистите во рамки на своите надлежности.

VI. Мониторинг на Конвенцијата

Член 28

Конференција на земјите потписнички

1. Со Конвенцијата се воспоставува Конференција на земјите потписнички. Конференцијата ќе претставува суверено тело на оваа Конвенција.
2. Конференцијата на земјите потписнички ќе се состанува на вообичаени седници, во принцип на секои 2 (две) години. Конференцијата може да биде и вонредно свикана доколку истата така одлучи, или на барање од најмалку една третина од земјите потписнички.
3. Секоја земја потписничка ќе има право на еден глас во рамки на Конференцијата.
4. Конференцијата на земјите потписнички ќе усвои свои сопствени правила на работа.

Член 29

Советодавна организација и набљудувачи на Конференцијата на земјите потписнички

Светската Анти-допинг Агенција ќе биде повикана како советодавна организација во рамки на Конференцијата на земјите потписнички. Меѓународниот Олимписки Комитет, Меѓународниот Параолимписки Комитет, Советот на Европа и Меѓувладиниот Комитет за физичко образование и спорт (CIGEPS) ќе бидат повикани како набљудувачи. Конференцијата на земјите потписнички може да одлучи да повика и останати релевантни организации и набљудувачи.

Член 30

Функции на Конференцијата на земјите потписнички

1. Покрај оние изложени во останатите одредби од оваа Конвенција, Конференцијата на земјите потписнички ќе ги има и следниве функции:

- а) да ја унапреди целта на оваа Конвенција;
- б) да ги разгледува и дискутира односите заедно со Светската Анти-допинг Агенција и да ги проучува механизмите на финансирање кои произлегуваат од единствениот годишен буџет на Агенцијата. Земјите кои не се потписнички на Конвенцијата, може да бидат поканети да учествуваат во рамки на дискусиите;
- в) да усвои план за користење на средствата од Доброволниот фонд во согласност со член 18;
- д) да ги прегледа извештаите доставени од страна на земјите потписнички во согласност со член 31;
- е) да го контролира мониторингот поврзан со усогласувањето, односно имплементацијата на оваа Конвенција од страна на земјите потписнички како одговор на развојот на анти-допинг системите во согласност со член 31. Каков било механизам на мониторинг или мерка кои не се пропишани во член 31, ќе бидат финансирани преку Доброволниот фонд воспоставен под член 17;
- ф) да ги прегледа нацрт амандманите на оваа Конвенција заради нивно усвојување;
- г) да ги прегледа, односно испита промените на Забранетата листа и Стандардите кои обезбедуваат терапевтски ослободувања усвоени од страна на Светската Анти-допинг Агенција заради нивно одобрување во согласност со член 34 од оваа Конвенција;
- х) да ја дефинира и имплементира соработката помеѓу земјите потписнички и Светската Анти-допинг Агенција во рамки на оваа Конвенција;
- и) да бара извештај од Светската Анти-допинг Агенција во врска со имплементацијата на Кодот од секој нејзин состанок заради негово разгледување.

2. Конференцијата на земјите потписнички, во исполнувањето на своите функции, може да соработува и со останати меѓународни владини тела.

Член 31

Национални извештаи во рамки на Конференцијата на земјите потписнички

Земјите потписнички, на секои 2 (две) години, преку Секретаријатот на Конференцијата, ќе ги доставуваат сите релевантни информации во врска со мерките преземени од нивна страна насочени кон усогласување со одредбите од оваа Конвенција.

Член 32

Секретаријат на Конференцијата на земјите потписнички

1. Секретаријатот на Конференцијата на земјите потписнички ќе биде обезбеден од страна на Генералниот директор на УНЕСКО.
2. На барање на Конференцијата на земјите потписнички, Генералниот директор на УНЕСКО на најдобар можен начин ќе ги искористи сервисот и услугите на Светската Анти-допинг Агенција под услови и рок пропишани од страна на Конференцијата на земјите потписнички.
3. Функционалните трошоци поврзани со Конвенцијата ќе бидат финансирани од редовниот буџет на УНЕСКО во доменот на постоечките ресурси на разумно ниво, од Доброволниот фонд воспоставен под член 17 или преку соодветна комбинација на буџетите на истите што ќе се определува на секои 2 (две) години. Секретаријатот ќе се финансира од редовниот буџет врз строго минимална основа, притоа појаснувајќи дека предвид треба да се земе и доброволното финансирање во правец на поддршка на Конвенцијата.
4. Секретаријатот ќе ја подготвува потребната документација за Конференцијата на земјите потписнички, вклучително нацрт програмата за сотаноците на истата и, ќе осигура имплементација на нејзините одлуки.

Член 33

Амандмани

1. Секоја земја потписничка може, преку писмено соопштение, односно писмен допис упатен до Генералниот директор на УНЕСКО, да предложи амандмани на оваа Конвенција. Генералниот директор таквиот допис ќе го проследи до сите земји потписнички. Доколку во рок од 6 (шест) месеци од датумот на проследувањето на дописот најмалку половина од земјите потписнички ја дадат својата согласност, Генералниот директор предлогот ќе го изложи на наредната седница на Конференцијата на земјите потписнички.

2. Амандманите ќе бидат усвојувани од страна Конференцијата на земјите потписнички со двотретинско мнозинство од земјите потписнички кои присуствуваат на гласањето.

3. Еднаш усвоени, амандманите на оваа Конвенција ќе бидат доставени до земјите потписнички заради нивно ратификување, прифаќање, одобрување или изразување согласност.

4. За земјите потписнички кои ги ратификувале, прифатиле, одобриле или пристапиле кон амандманите на оваа Конвенција, истите ќе стапат на сила 3 (три) месеци по депонирање на односните инструменти за таа намена изложени во став 3 од овој член од страна на две третини од земјите потписнички.

5. Земјата која е потписничка на оваа Конвенција, по стапувањето на сила на амандманите во согласност со став 4 од овој член, која не успеала да изрази друга намера или несогласување, ќе се смета за:

- а) земја потписничка согласно измените;
- б) потписничка на Конвенција без какви било измени во односи со која било земја која е вон односно не ги прифатила амандманите;

Член 34

Посебна амандманска процедура за Анексите на оваа Конвенција

1. Доколку Светската Анти-допинг Агенција ги модификува односно менува Забранетата листа или Стандардите за обезбедување терапевтски ослободувања, таа може, преку писмено соопштение упатено до Генералниот директор на УНЕСКО, да го/ја информира за настанатите промени. Генералниот директор, за таквите промени како предлог амандман на соодветните Анекси на оваа Конвенција, експедитивно ќе ги извести сите земји потписнички. Амандманите на Анексите ќе бидат одобрени од страна на Конференцијата на земјите потписнички било на една од нејзините седници, или преку писмено соопштение.

2. Земјите потписнички, во рок 45 дена од известувањето добиено од страна на Генералниот директор, може до него да достават приговор на предложениот амандман, било во писмена форма преку писмено соопштение или, пак, тоа да го направат на седница на Конференцијата на земјите потписнички. Освен доколку две третини од земјите потписнички изразат несогласување, во секој останат случај предложениот амандман ќе се смета за одобрен од страна на Конференцијата на земјите потписнички.

3. Генералниот директор ги известува земјите потписнички во врска со амандманите кои се одобрени на Конференцијата. Тие ќе стапат на сила во рок од 45 дена од известувањето, освен во правец на која било земја потписничка која претходно го известила Генералниот директор дека таа не ги прифаќа односните амандмани.

4. Земја потписничка која го известила Генералниот директор дека истата не прифатила амандман според претходните ставови, останува вон Анексите како земја која не извршила измена.

VII. Завршни клаузули

Член 35

Федерални или неунитарни уставни системи

За земјите кои имаат федерален или неунитарен уставен систем ќе се применуваат следниве одредби:

- a) во поглед на одредбите од оваа Конвенција, имплементацијата која произлегла од легална инстанца на федералната или централната законодавна власт, обврските на федералната или централната власт ќе бидат исти како за оние земји потписнички кои не се федерални држави;
- b) во поглед на одредбите од оваа Конвенција, имплементацијата која произлегла од инстанца на поединечна држава, област, провинција или кантон, како составен дел од федералниот или неунитарен уставен систем, кои истиот не ги обврзува да преземат правни мерки, федералната власт ќе ги информира надлежните власти на таквите држави, области, провинции или кантони за гореспоменатите одредби со препорака за нивно усвојување.

Член 36

Ратификација, прифаќање, одобрување, пристапување

Конвенцијата ќе биде ратификувана, прифатена, одобрена или кон неа ќе се пристапи од страна на земјите членки на УНЕСКО во согласност со нивните посебни уставни процедури. Инструментите за ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување ќе бидат депонирани односно доставени до Генералниот директор на УНЕСКО.

Член 37

Стапување на сила

1. Оваа Конвенција ќе стапи на сила првиот ден од месецот по истекот на периодот од 1 (еден) месец од датумот на депонирањето на 30-тиот инструмент за ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување.

2. За која било земја која дополнително ќе изрази согласност за пристапување кон Конвенцијата, истата ќе стапи на сила првиот ден од месецот по истекот на периодот од 1 (еден) месец од датумот на депонирањето на својот инструмент за ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување.

Член 38

Територијално ширење на Конвенцијата

1. Кога ќе го депонира својот инструмент за ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување, секоја земја може да посочи територија или територии, за чии меѓународни односи е одговорна, за кои ќе се применува оваа Конвенција.

2. Секоја земја потписничка може, во која било подоцнежна дата, преку декларација адресирана до УНЕСКО, да ја прошири апликацијата за оваа Конвенција во која било останата територија посочена во декларацијата. Во поглед на таквата територија, Конвенцијата ќе стапи на сила првиот ден од месецот по истекот на периодот од 1 (еден) месец од датумот на приемот на таква декларација од страна на депозитарот.

3. Секоја декларација која е во согласност со двата претходни става може, во поглед на која било територија посочена во истата, да биде повлечена со известување адресирано до УНЕСКО. Повлекувањето ќе биде ефективно првиот ден од месецот по истекот на периодот од 1 (еден) месец од датумот на приемот на такво известување од страна на депозитарот.

Член 39

Откажување

Секоја земја потписничка може да се откаже од Конвенцијата. Откажувањето може да биде направено преку писмен инструмент депониран односно доставен до Генералниот директор на УНЕСКО. Откажувањето ќе биде ефективно првиот ден од месецот по истекот на периодот 6 (шест) месеци од приемот на инструментот за откажување. Ова во никој случај нема да влијае врз финансиските обврски на односната земја потписничка до датумот кога повлекувањето односно откажувањето ќе постане ефективно.

Член 40

Депозитар

Депозитар во смисла на оваа Конвенција, вклучително амандманите, ќе биде Генералниот директор на УНЕСКО. Како депозитар, Генералниот директор на УНЕСКО ќе ги информира земјите потписнички на оваа Конвенција, како и останатите членки на Организацијата, за:

- a) депонирањето односно поднесувањето каков било инструмент за ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување;
- b) датумот на стапување на сила на оваа Конвенција во согласност со член 37;
- c) секој извештај поврзан со одредбите од член 31;
- d) секој амандман на Конвенцијата или на Анексите усвоен во согласност со членовите 33 и 34, како и за датумот на нивното стапување на сила;
- e) секоја декларација или известување произлезени од одредбите од член 38;
- f) секое известување произлезено од одредбите од член 39, како и за датумот кога откажувањето ќе постане ефективно;
- g) секој друг акт, известување или соопштение поврзано со оваа Конвенција.

Член 41 **Регистрација**

Повикувајќи се на член 102 од Повелбата на Обединетите Нации, оваа Конвенција ќе биде регистрирана во рамки на Секретаријатот на Обединетите нации на барање на Генералниот директор на УНЕСКО.

Член 42 **Авторизирани текстови**

1. Оваа Конвенција, вклучително Анексите, е составена односно напишана на арапски, кинески, англиски, француски, руски и шпански јазик и сите текстови се еднакво авторизирани односно воедначени.
2. Додатоците на оваа Конвенција се составени односно напишани на арапски, кинески, англиски, француски руски и шпански јазик.

Член 43 **Одложувања**

Какви било одложувањата кои не кореспондираат со предметот и целите на оваа Конвенција, нема да бидат дозволени.

Анекс I – Забранета листа – Меѓународен стандард
Анекс II – Стандарди за одобрување терапевтски ослободувања

Додаток 1 – Светски анти-допинг код

Додаток 2 – Меѓународни стандарди за лаборатории

Додаток 3 – Меѓународни стандарди за тестирања

Член 3

Агенцијата за спорт и млади се определува како надлежен орган којшто ќе се грижи за извршување на Меѓународната конвенција против допинг во спортот.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Ligj për ratifikimin e Konventës ndërkombëtare kundër dopingut në sport

Neni 1

Ratifikohet Konventa ndërkombëtare kundër dopingut në sport, të miratuar nga Organizata e Kombeve të Bashkuara për Sport, Shkencë dhe Kulturë (UNESCO), në Konferencën e përgjithshme të mbajtur në Paris, më 19 tetor 2005.

Neni 2

Konventa ndërkombëtare në origjinal në gjuhën angleze dhe në përkthim në gjuhën maqedonase, vijon:

Neni 3

Agjencia e Sportit dhe të Rinjve përcaktohet si organ kompetent që do të kujdeset për zbatimin e Konventës ndërkombëtare kundër dopingut në sport.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

11.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОПОЛНИТЕЛНИОТ ПРОТОКОЛ
КОН ЖЕНЕВСКИТЕ КОНВЕНЦИИ ОД 12 АВГУСТ 1949 ГОДИНА, КОЈ СЕ ОДНЕСУВА НА
УСВОЈУВАЊЕ ДОПОЛНИТЕЛЕН СИМБОЛ (ПРОТОКОЛ III)**

Се прогласува Законот за ратификација на Дополнителниот протокол кон Женевските конвенции од 12 август 1949 година, кој се однесува на усвојување дополнителен симбол (Протокол III), што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3360/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН**ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОПОЛНИТЕЛНИОТ ПРОТОКОЛ КОН ЖЕНЕВСКИТЕ КОНВЕНЦИИ
ОД 12 АВГУСТ 1949 ГОДИНА, КОЈ СЕ ОДНЕСУВА НА УСВОЈУВАЊЕ ДОПОЛНИТЕЛЕН
СИМБОЛ (ПРОТОКОЛ III)****Член 1**

Се ратификува Дополнителниот протокол кон Женевските конвенции од 12 август 1949 година, кој се однесува на усвојување дополнителен симбол (Протокол III), донесен на 5 декември 2005 година во Женева.

Член 2

Протоколот во оригинал на англиски јазик и во превод на македонски јазик гласи:

**Protocol additional
to the Geneva Conventions of 12 August 1949,
and relating to the Adoption
of an Additional Distinctive Emblem
(Protocol III)**

Geneva, 8 December 2005

**Protocol additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949,
and relating to the Adoption of an Additional Distinctive Emblem**

(Protocol III)

Preamble

The High Contracting Parties,

(PP1) *Reaffirming* the provisions of the Geneva Conventions of 12 August 1949 (in particular Articles 26, 38, 42 and 44 of the First Geneva Convention) and, where applicable, their Additional Protocols of 8 June 1977 (in particular Articles 18 and 38 of Additional Protocol I and Article 12 of Additional Protocol II), concerning the use of distinctive emblems,

(PP2) *Desiring* to supplement the aforementioned provisions so as to enhance their protective value and universal character,

(PP3) *Noting* that this Protocol is without prejudice to the recognized right of High Contracting Parties to continue to use the emblems they are using in conformity with their obligations under the Geneva Conventions and, where applicable, the Protocols additional thereto,

(PP4) *Recalling* that the obligation to respect persons and objects protected by the Geneva Conventions and the Protocols additional thereto derives from their protected status under international law and is not dependent on use of the distinctive emblems, signs or signals,

(PP5) *Stressing* that the distinctive emblems are not intended to have any religious, ethnic, racial, regional or political significance,

(PP6) *Emphasizing* the importance of ensuring full respect for the obligations relating to the distinctive emblems recognized in the Geneva Conventions, and, where applicable, the Protocols additional thereto,

(PP7) *Recalling* that Article 44 of the First Geneva Convention makes the distinction between the protective use and the indicative use of the distinctive emblems,

(PP8) *Recalling further* that National Societies undertaking activities on the territory of another State must ensure that the emblems they intend to use within the framework of such activities may be used in the country where the activity takes place and in the country or countries of transit,

(PP9) *Recognizing* the difficulties that certain States and National Societies may have with the use of the existing distinctive emblems,

(PP10) *Noting* the determination of the International Committee of the Red Cross, the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies and the International Red Cross and Red Crescent Movement to retain their current names and emblems,

Have agreed on the following:

Article 1 - Respect for and scope of application of this Protocol

1. The High Contracting Parties undertake to respect and to ensure respect for this Protocol in all circumstances.
2. This Protocol reaffirms and supplements the provisions of the four Geneva Conventions of 12 August 1949 ("the Geneva Conventions") and, where applicable, of their two Additional Protocols of 8 June 1977 ("the 1977 Additional Protocols") relating to the distinctive emblems, namely the red cross, the red crescent and the red lion and sun, and shall apply in the same situations as those referred to in these provisions.

Article 2 - Distinctive emblems

1. This Protocol recognizes an additional distinctive emblem in addition to, and for the same purposes as, the distinctive emblems of the Geneva Conventions. The distinctive emblems shall enjoy equal status.
2. This additional distinctive emblem, composed of a red frame in the shape of a square on edge on a white ground, shall conform to the illustration in the Annex to this Protocol. This distinctive emblem is referred to in this Protocol as the "third Protocol emblem".
3. The conditions for use of and respect for the third Protocol emblem are identical to those for the distinctive emblems established by the Geneva Conventions and, where applicable, the 1977 Additional Protocols.
4. The medical services and religious personnel of armed forces of High Contracting Parties may, without prejudice to their current emblems, make temporary use of any distinctive emblem referred to in paragraph 1 of this Article where this may enhance protection.

Article 3 - Indicative use of the third Protocol emblem

1. National Societies of those High Contracting Parties which decide to use the third Protocol emblem may, in using the emblem in conformity with relevant national legislation, choose to incorporate within it, for indicative purposes:

- a) a distinctive emblem recognized by the Geneva Conventions or a combination of these emblems; or
- b) another emblem which has been in effective use by a High Contracting Party and was the subject of a communication to the other High Contracting Parties and the International Committee of the Red Cross through the depositary prior to the adoption of this Protocol.

Incorporation shall conform to the illustration in the Annex to this Protocol.

2. A National Society which chooses to incorporate within the third Protocol emblem another emblem in accordance with paragraph 1 above, may, in conformity with national legislation, use the designation of that emblem and display it within its national territory.
3. National Societies may, in accordance with national legislation and in exceptional circumstances and to facilitate their work, make temporary use of the distinctive emblem referred to in Article 2 of this Protocol.
4. This Article does not affect the legal status of the distinctive emblems recognized in the Geneva Conventions and in this Protocol, nor does it affect the legal status of any particular emblem when incorporated for indicative purposes in accordance with paragraph 1 of this Article.

Article 4 - International Committee of the Red Cross and International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies

The International Committee of the Red Cross and the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, and their duly authorized personnel, may use, in exceptional circumstances and to facilitate their work, the distinctive emblem referred to in Article 2 of this Protocol.

Article 5 - Missions under United Nations auspices

The medical services and religious personnel participating in operations under the auspices of the United Nations may, with the agreement of participating States, use one of the distinctive emblems mentioned in Articles 1 and 2.

Article 6 - Prevention and repression of misuse

1. The provisions of the Geneva Conventions and, where applicable, the 1977 Additional Protocols, governing prevention and repression of misuse of the distinctive emblems shall apply equally to the third Protocol emblem. In particular, the High Contracting Parties shall take measures necessary for the prevention and repression, at all times, of any misuse of the distinctive emblems mentioned in

Articles 1 and 2 and their designations, including the perfidious use and the use of any sign or designation constituting an imitation thereof.

2. Notwithstanding paragraph 1 above, High Contracting Parties may permit prior users of the third Protocol emblem, or of any sign constituting an imitation thereof, to continue such use, provided that the said use shall not be such as would appear, in time of armed conflict, to confer the protection of the Geneva Conventions and, where applicable, the 1977 Additional Protocols, and provided that the rights to such use were acquired before the adoption of this Protocol.

Article 7 - Dissemination

The High Contracting Parties undertake, in time of peace as in time of armed conflict, to disseminate this Protocol as widely as possible in their respective countries and, in particular, to include the study thereof in their programmes of military instruction and to encourage the study thereof by the civilian population, so that this instrument may become known to the armed forces and to the civilian population.

Article 8 - Signature

This Protocol shall be open for signature by the Parties to the Geneva Conventions on the day of its adoption and will remain open for a period of twelve months.

Article 9 - Ratification

This Protocol shall be ratified as soon as possible. The instruments of ratification shall be deposited with the Swiss Federal Council, depositary of the Geneva Conventions and the 1977 Additional Protocols.

Article 10 - Accession

This Protocol shall be open for accession by any Party to the Geneva Conventions which has not signed it. The instruments of accession shall be deposited with the depositary.

Article 11 - Entry into force

1. This Protocol shall enter into force six months after two instruments of ratification or accession have been deposited.
2. For each Party to the Geneva Conventions thereafter ratifying or acceding to this Protocol, it shall enter into force six months after the deposit by such Party of its instrument of ratification or accession.

Article 12 - Treaty relations upon entry into force of this Protocol

1. When the Parties to the Geneva Conventions are also Parties to this Protocol, the Conventions shall apply as supplemented by this Protocol.
2. When one of the Parties to the conflict is not bound by this Protocol, the Parties to the Protocol shall remain bound by it in their mutual relations. They shall furthermore be bound by this Protocol in relation to each of the Parties which are not bound by it, if the latter accepts and applies the provisions thereof.

Article 13 - Amendment

1. Any High Contracting Party may propose amendments to this Protocol. The text of any proposed amendment shall be communicated to the depositary, which shall decide, after consultation with all the High Contracting Parties, the International Committee of the Red Cross and the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, whether a conference should be convened to consider the proposed amendment.
2. The depositary shall invite to that conference all the High Contracting Parties as well as the Parties to the Geneva Conventions, whether or not they are signatories of this Protocol.

Article 14 - Denunciation

1. In case a High Contracting Party should denounce this Protocol, the denunciation shall only take effect one year after receipt of the instrument of denunciation. If, however, on the expiry of that year the denouncing Party is engaged in a situation of armed conflict or occupation, the denunciation shall not take effect before the end of the armed conflict or occupation.
2. The denunciation shall be notified in writing to the depositary, which shall transmit it to all the High Contracting Parties.
3. The denunciation shall have effect only in respect of the denouncing Party.
4. Any denunciation under paragraph 1 shall not affect the obligations already incurred, by reason of the armed conflict or occupation, under this Protocol by such denouncing Party in respect of any act committed before this denunciation becomes effective.

Article 15 - Notifications

The depositary shall inform the High Contracting Parties as well as the Parties to the Geneva Conventions, whether or not they are signatories of this Protocol, of:

- a) signatures affixed to this Protocol and the deposit of instruments of ratification and accession under Articles 8, 9 and 10;
- b) the date of entry into force of this Protocol under Article 11 within ten days of said entry into force;
- c) communications received under Article 13;
- d) denunciations under Article 14.

Article 16 - Registration

1. After its entry into force, this Protocol shall be transmitted by the depositary to the Secretariat of the United Nations for registration and publication, in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations.
2. The depositary shall also inform the Secretariat of the United Nations of all ratifications, accessions and denunciations received by it with respect to this Protocol.

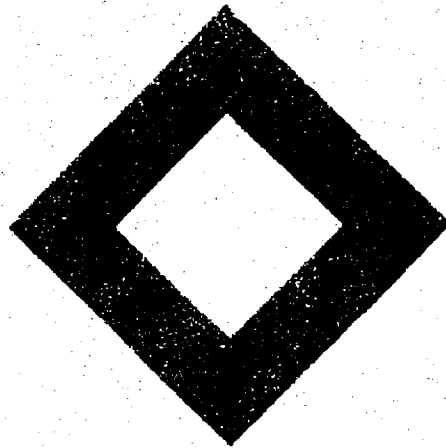
Article 17 - Authentic texts

The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the depositary, which shall transmit certified true copies thereof to all the Parties to the Geneva Conventions.

ANNEX**THIRD PROTOCOL EMBLEM**

(Article 2, paragraph 2 and Article 3, paragraph 1 of the Protocol)

Article 1 - Distinctive emblem

Article 2 - Indicative use of the third Protocol emblem

Incorporation in
accordance with Art. 3

Дополнителен протокол кон Женевските конвенции од 12.08.1949 година, кој се однесува на усвојување дополнителен симбол

(Протокол III)

Преамбула

Високите договорни страни,

Реафирмирајќи ги одредбите на Женевските конвенции од 12.08.1949 (особено член 26, 38, 42 и 44 од Првата женевска конвенција) и кога е применливо, нивните Дополнителни протоколи од 08.06.1977 (особено член 18 и 38 од Дополнителниот протокол I и член 12 од Дополнителниот протокол II) што се однесуваат на употребата на симболи,

Со желба да се дополнат горе спомнатите одредби за да се зголеми нивната заштитна вредност и универзален карактер,

Нотирајќи дека овој Протокол е без последици по признаеното право на високите договорни страни да продолжат да ги користат симболите кои ги користат според нивните обврски под Женевските конвенции и кога е применливо, Дополнителните протоколи на истиве,

Потсетувајќи дека обврската да се почитуваат лицата и предметите заштитени со Женевските конвенции и Дополнителните протоколи на истиве, потекнува од нивниот заштитен статус под меѓународното право и не зависи од употребата на симболи, знаци или сигнали,

Подвлекувајќи дека симболите немаат за цел да имаат некаква религиозна, етничка, расна, регионална или политичка означеност,

Ставајќи акцент врз важноста да се обезбеди целосно почитување на обврските кои се однесуваат на симболите признати во Женевските конвенции и кога е применливо, на Дополнителните протоколи на истиве,

Потсетувајќи дека член 44 од Првата женевска конвенција прави разлика помеѓу заштитната употреба и индикативната употреба на симболите,

Потсетувајќи понатаму дека националните друштва кои превземаат активности на територијата на друга држава мора да се осигураат дека симболите кои тие намераваат да ги користат во рамките на таквите активности да може да се користат во земјата каде активностата се одвива и во земјата или земјите на транзитот,

Свесни за тешкотиите кои одредени земји и национални друштва може да ги имаат со употребата на сегашните симболи,

Нотирајќи ја решеноста на Меѓународниот комитет на Црвениот крст, Меѓународната федерација на Друштвата на Црвениот крст и на Црвената полумесечина и на Меѓународното движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина да ги задржат нивните сегашни имиња и симболи,

Се договорија за следново:

Член 1 - Почитување и рамка на примена на овој Протокол

1. Високите договорни страни се обврзуваат да го почитуваат и да обезбедат почитување на овој Протокол во сите околности.
2. Овој Протокол ги потврдува и дополнува одредбите на 4-те Женевските конвенции од 12.08.1949 ("Женевските конвенции") и, кога е применливо, на двата Дополнителни протоколи на истиве од 08.06.1977 ("Дополнителните протоколи од 1977") кои се однесуваат на симболи, имено, црвениот крст, црвената полумесечина и црвениот лав и сонце, и ќе се применуваат во истите ситуации како тие спомнати во овие одредби.

Член 2 - Симболи

1. Овој Протокол признава дополнителен симбол како дополнување на, и за истите цели како, симболите на Женевските конвенции. Симболите ќе уживаат еднаков статус.
2. Овој дополнителен симбол, кој се состои од црвена рамка во облик на квадрат по краевите на бела позадина, ќе одговара на илустрацијата во Анексот кон овој Протокол. Овој симбол е спомнат во овој Протокол како "симбол од третиот Протокол".
3. Условите за употреба и почитување на симболот од третиот Протокол се идентични со тие за симболите утврдени со Женевските конвенции и, кога е применливо, со Дополнителните протоколи од 1977.
4. Медицинските служби и религиозниот персонал на воените сили на високите договорни страни може, без последица по нивните постојни симболи, да направат привремена употреба на секој симбол спомнат во став 1 од овој член кога со ова може да се зголеми заштитата.

Член 3 - Индикативна употреба на симболот од третиот Протокол

1. Националните друштва на оние Високи договорни страни кои

одлучуваат да го користат симболот од третиот Протокол може, во користењето на симболот во согласност со важечките национални закони, да одберат да инкорпорираат во рамките на истиот, за индиактивни цели:

а) симбол признат со Женевските конвенции или комбинација од овие симболи; или

б) друг симбол кој е во полноважна употреба од страна на Висока договорна страна и бил предмет на известување до другите Високи договорни страни и Меѓународниот комитет на Црвениот крст преку депозитарот пред усвојувањето на овој Протокол.

Инкорпорацијата треба да се придржува кон илустрацијата во Анексот на овој Протокол.

2. Национално друштво кое се решило да инкорпорира во рамките на симболот од третиот Протокол друг симбол во согласност со став 1 погоре, може според националните закони, да ја употребува насоката на тој симбол и истиот да го прикажува во рамките на својата национална територија.

3. Национални друштва може, во согласност со националните закони и во исклучителни случаи и за да се олесни нивната работа, да направат привремено користење на симболот спомнат во член 2 на овој Протокол.

4. Овој член нема последици по правниот статус на симболите признати во Женевските конвенции и во овој Протокол, ниту пак има последица по правниот статус на било кој посебен симбол кој е инкорпориран за индикативни цели во согласност со став 1 на овој член.

Член 4 - Меѓународниот комитет на Црвениот крст и Меѓународната федерација на Друштвата на Црвениот крст и на Црвената полумесечина

Меѓународниот комитет на Црвениот крст и Меѓународната федерација на Друштвата на Црвениот крст и на Црвената полумесечина и нивниот уредно овластен персонал може, во исклучителни околности за да се олесни нивната работа, да го користат симболот спомнат во член 2 од овој Протокол.

Член 5 - Мисии под покровителство на Обединетите нации

Медицинските служби и религиозниот персонал кои земаат учество во операции под покровителство на Обединетите нации може, со договор на земјите-учеснички, да користат еден од симболите спомнати во

членот 1 и 2.

Член 6 - Превенција и репресија на злоупотреба

1. Одредбите од Женевските конвенции и кога е применливо, Дополнителните протоколи од 1977, со кои се регулираат превенцијата и репресијата на злоупотребата на симболите ќе се применуваат еднакво на симболот од третиот Протокол. Особено, Високите договорни страни ќе преземат мерки потребни за превенција и репресија, во секое време, на секоја злоупотреба на симболите спомнати во член 1 и 2 и нивните знаци, вклучително и перфидната употреба и употребата на било кој симбол или знака што претставува имитација на истово.

2. И покрај став 1 погоре, високите договорни страни може да им дозволат на претходните корисници на 3-тиот Протоколариен симбол, или пак на било кој симбол кој претставува имитација на истиот, да продолжат со таквата употреба на истиот, под услов да спомнатата употреба не биде таква како што би изгледала, во време на вооружен конфликт, да ја дава заштитата на Женевските конвенции и кога е применливо, на Дополнителните протоколи од 1977, и под услов да правата на таквата употреба биле стекнати пред усвојувањето на овој Протокол.

Член 7 - Дисеминација

Високите договорни страни, во време на мир како и во време на вооружен конфликт, се обврзуваат да го дисеминираат овој Протокол што е можно пошироко во нивните соодветни земји и особено, да вклучат студија на истово во нивните програми на армиската настава и да поттикнуваат студија на истово од страна на цивилната популација, така да овој инструмент може да стане познат на вооружените сили и на цивилната популација.

Член 8 - Потпис

Овој Протокол ќе биде отворен за потпис на страните кон Женевските конвенции на денот на неговото усвојување и ќе остане отворен за период од 12 месеци.

Член 9 - Ратификација

Овој Протокол треба да биде ратификуван што поскоро. Инструментите на ратификација ќе бидат депонирани кај Швајцарскиот федерален совет, депозитар на Женевските конвенции и Дополнителните протоколи од 1977.

Член 10 - Пристапување

Овој Протокол ќе биде отворен за пристапување на секоја страна кон Женевските конвенции која не го потпишала. Инструментите на пристапување ќе бидат депонирани кај депозитарот.

Член 11 - Влегување во сила

1. Овој Протокол ќе влезе во сила 6 месеци откако 2 инструменти на ратификација или пристапување се допонирани.

2. За секоја страна кон Женевските конвенции, која по ова го ратификува или пристапува кон овој Протокол, истиот ќе влезе во сила 6 месеци по депонирањето од таквата страна на својот инструмент на ратификација или пристапување.

Член 12 - Договорни односи по влегувањето во сила на овој Протокол

1. Кога страните кон Женевските конвенции се исто така страни кон овој Протокол, Конвенциите ќе се применуваат како дополнети од страна на овој Протокол.

2. Кога една од страните во конфликтот не е обврзана од овој Протокол, страните кон Протоколот ќе останат обврзани со истиот во нивните взаемни односи. Тие понатаму ќе бидат обврзани со овој Протокол во однос на секоја од страните кои не се обврзани со истиот, ако вторава ги прифаќа и применува одредбите од истиот.

Член 13 - Изменување

1. Секоја Висока договорна страна може да предложи измени на овој Протокол. Текстот на секоја предложена измена ќе биде доставен до депозитарот, кој ќе одлучи, по консултација со Високите договорни страни, Меѓународниот комитет на Црвениот крст и на Меѓународната федерација на Друштвата на Црвениот крст и на Црвената полумесечина, дали треба да се свика конференција да се разгледа предложената измена.

2. Депозитарот ќе ги покани на конферејнцијата сите Високи договорни страни како и страните кон Женевските конвенции, без разлика дали тие се потписници или не на овој Протокол.

Член 14 - Откажување

1. Во случај да Висока договорна страна се откаже од овој Протокол, откажувањето ќе влезе во сила една година по примањето на инструментот на откажувањето. Ако, сепак, на истекот на таа година, страната која се откажува е ангажирана во ситуација на вооружен конфликт или на окупација, откажувањето нема да влезе во сила пред крајот на вооружениот конфликт или на окупацијата.
2. Откажувањето ќе се соопшти во писмена форма до депозитарот, кој ќе го пренесе до сите високи договорни страни.
3. Откажувањето ќе има последица само во однос на страната која се откажува.
4. Секое откажување под став 1 нема да има последици по обврските веќе настанати, поради причина на вооружен конфликт или окупација, под овој Протокол од таквата страната која се откажува во однос на секој акт направен пред ова откажување да стане правосилно.

Член 15 - Нотификации

Депозитарот ќе ги информира Високите договорни страни како и страните кон Женевските конвенции, без разлика дали тие се посписници на овој Протокол, во врска со:

- а) потписите ставени на овој Протокол и депонирањето на инструментите на ратификацијата и пристапувањето според член 8, 9 и 10;
- б) датумот на влегување во сила на овој Протокол под член 11 во рок од 10 дена од спомнатото влегување во сила;
- в) известувањата добиени под член 13;
- г) откажувањата под член 14.

Член 16 - Регистрација

1. По влегување во сила, овој Протокол ќе биде доставен од страна на депозитарот до Секретаријатот на Обединетите нации за регистрација и објава, во согласност со член 102 од Повелбата на Обединетите нации.
2. Депозитарот исто така ќе го информира Секретаријатот на Обединетите нации за сите ратификации, пристапувања и откажувања примени од истиот во однос на овој Протокол.

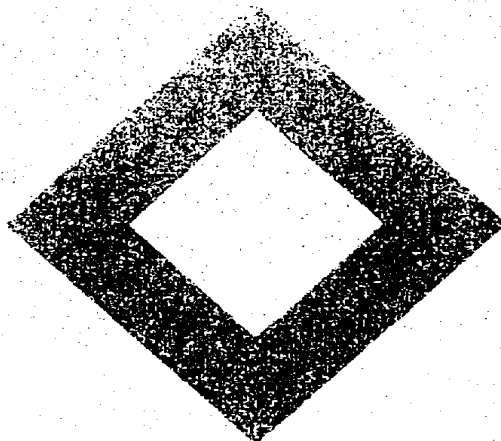
Член 17 - Автентични текстови

Оригиналот на овој Протокол, чии арапски, кинески, англиски, француски, руски и шпански текстови се еднакво автентични, ќе биде депониран кај депозитарот, кој ќе достави верифицирани вистински копии од истиот до сите страни кон Женевските конвенции.

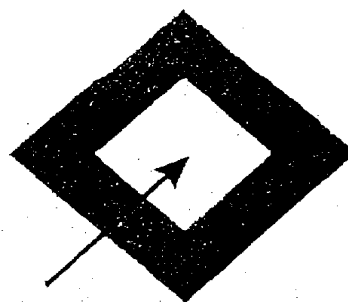
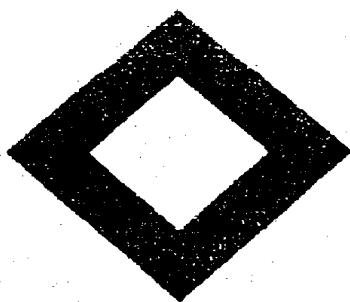
АНЕКС

СИМБОЛ ОД ТРЕТИОТ ПРОТОКОЛ (Член 2, став 2 и член 3, став 1 од Протоколот)

Член 1 - Симбол

Член 2 - Индикативна употреба на симболот од третиот Протокол

Инкорпорација во
Согласност со член 3

Член 3

Министерството за надворешни работи се определува како орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на овој протокол.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Ligj**për ratifikimin e Protokollit plotësues ndaj konventave të Gjenevës të 12. 08. 1949, i cili ka të bëjë me miratimin e simbolit plotësues (Protokolli III)****Neni 1**

Ratifikohet Protokolli plotësues ndaj konventave të Gjenevës të 12. 08. 1949, i cili ka të bëjë me miratimin e simbolit plotësues (Protokolli III), i miratuar në Gjenevë, më 5 dhjetor 2005.

Neni 2

Protokolli origjinal në gjuhën angleze dhe në përkthim në gjuhën македонске, vijon:

Neni 3

Ministria e Punëve të Jashtme përcaktohet si organ i administratës shtetërore, i cili do të kujdeset për zbatimin e këtij Protokolli.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në “Gazetën zyrtare të Republikës së Македонisë”.

12.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ИЗМЕНИТЕ И ДОПОЛНУВАЊАТА НА СТАТУТОТ НА ХАШКАТА КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА МЕЃУНАРОДНО ПРИВАТНО ПРАВО**

Се прогласува Законот за ратификација на измените и дополнувањата на Статутот на Хашката конференција за меѓународно приватно право, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3361/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН**ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ИЗМЕНИТЕ И ДОПОЛНУВАЊАТА НА СТАТУТОТ НА ХАШКАТА КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА МЕЃУНАРОДНО ПРИВАТНО ПРАВО****Член 1**

Се ратификуваат измените и дополнувањата на Статутот на Хашката конференција за меѓународно приватно право, усвоени во Хаг на 30 април 2005 година.

Член 2

Статутот на Хашката конференција за меѓународно приватно право, со измените и дополнувањата усвоени во Хаг на 30 април 2005 година, во оригинал на англиски јазик и во превод на македонски јазик, гласи:

**STATUTE OF THE HAGUE CONFERENCE ON PRIVATE INTERNATIONAL
LAW**

(entered into force 15 July 1955, amended on 2005)

The Governments of the countries hereinafter specified : The Federal Republic of Germany, Austria, Belgium, Denmark, Spain, Finland, France, Italy, Japan, Luxembourg, Norway, the Netherlands, Portugal, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, Sweden and Switzerland;

In view of the permanent character of the Hague Conference on Private International Law;

Desiring to stress that character;

Having, to that end, deemed it desirable to provide the Conference with a Statute;

Have agreed upon the following provisions

Article 1

The purpose of the Hague Conference is to work for the progressive unification of the rules of private international law.

Article 2

1. Members of the Hague Conference on Private International Law are the States which have already participated in one or more Sessions of the Conference and which accept the present Statute.

2. Any other State, the participation of which is from a juridical point of view of importance for the work of the Conference, may become a Member. The admission of new Member States shall be decided upon by the Governments of the participating States, upon the proposal of one or more of them, by a majority of the votes cast, within a period of six months from the date on which that proposal is submitted to the Governments.

3. The admission shall become effective upon the acceptance of the present Statute by the State concerned.

Article 3

1. The Member States of the Conference may, at a meeting concerning general affairs and policy where the majority of Member States is present, by a majority of the votes cast, decide to admit also as a Member any Regional Economic Integration Organisation which has submitted an application for membership to the Secretary General. References to Members under this Statute shall include such Member Organisations, except as otherwise expressly provided. The admission shall become effective upon the acceptance of the Statute by the Regional Economic Integration Organisation concerned.

2. To be eligible to apply for membership of the Conference, a Regional Economic Integration Organisation must be one constituted solely by sovereign States, and to which its Member States have transferred competence over a range of matters within the purview of the Conference, including the authority to make decisions binding on its Member States in respect of those matters.

3. Each Regional Economic Integration Organisation applying for membership shall, at the time of such application, submit a declaration of competence specifying the matters in respect of which competence has been transferred to it by its Member States.

4. Each Member Organisation and its Member States shall ensure that any change regarding the competence of the Member Organisation or in its membership shall be notified to the Secretary General, who shall circulate such information to the other Members of the Conference.

5. Member States of the Member Organisation shall be presumed to retain competence over all matters in respect of which transfers of competence have not been specifically declared or notified.

6. Any Member of the Conference may request the Member Organisation and its Member States to provide information as to whether the Member Organisation has competence in respect of any specific question which is before the Conference. The Member Organisation and its Member States shall ensure that this information is provided on such request.

7. The Member Organisation shall exercise membership rights on an alternative basis with its Member States that are Members of the Conference, in the areas of their respective competences.

8. The Member Organisation may exercise on matters within its competence, in any meetings of the Conference in which it is entitled to participate, a number of votes equal to the number of its Member States which have transferred competence to the Member Organisation in respect of the matter in question, and which are entitled to vote in and have registered for such meetings. Whenever the Member Organisation exercises its right to vote, its Member States shall not exercise theirs, and conversely.

9. "Regional Economic Integration Organisation" means an international organisation that is constituted solely by sovereign States, and to which its Member States have transferred competence over a range of matters, including the authority to make decisions binding on its Member States in respect of those matters.

Article 4

1. The Council on General Affairs and Policy (hereafter "the Council"), composed of all Members, has charge of the operation of the Conference. Meetings of the Council shall, in principle, be held annually.

2. The Council ensures such operation through a Permanent Bureau, the activities of which it directs.

3. The Council shall examine all proposals intended to be placed on the Agenda of the Conference. It shall be free to determine the action to be taken on such proposals.

4. The Netherlands Standing Government Committee, instituted by Royal Decree of 20 February 1897 with a view to promoting the codification of private international law, shall, after consultation with the Members of the Conference, determine the date of the Diplomatic Sessions.

5. The Standing Government Committee shall address itself to the Government of the Netherlands for the convocation of the Members. The Chair of the Standing Government Committee presides over the Sessions of the Conference.

6. The Ordinary Sessions of the Conference shall, in principle, be held every four years.

7. If necessary, the Council may, after consultation with the Standing Government Committee, request the Government of the Netherlands to convene the Conference in Extraordinary Session.

8. The Council may consult the Standing Government Committee on any other matter relevant to the Conference.

Article 5

1. The Permanent Bureau shall have its seat at The Hague. It shall be composed of a Secretary General and four Secretaries who shall be appointed by the Government of the Netherlands upon presentation by the Standing Government Committee.

2. The Secretary General and the Secretaries must possess appropriate legal knowledge and practical experience. In their appointment account shall also be taken of diversity of geographic representation and of legal expertise.
3. The number of Secretaries may be increased after consultation with the Council and in accordance with Article 10.

Article 6

Under the direction of the Council, the Permanent Bureau shall be charged with:

- a) the preparation and organisation of the Sessions of the Hague Conference and the meetings of the Council and of any Special Commissions;
- b) the work of the Secretariat of the Sessions and meetings envisaged above;
- c) all the tasks which are included in the activity of a secretariat.

Article 7

1. With a view to facilitating communication between the Members of the Conference and the Permanent Bureau, the Government of each of the Member States shall designate a national organ and each Member Organisation a contact organ.
2. The Permanent Bureau may correspond with all the organs so designated and with the competent international organisations.

Article 8

1. The Sessions and, in the interval between Sessions, the Council, may set up Special Commissions to prepare draft Conventions or to study all questions of private international law which come within the purpose of the Conference.
2. The Sessions, Council and Special Commissions shall, to the furthest extent possible, operate on the basis of consensus.

Article 9

1. The budgeted costs of the Conference shall be apportioned among the Member States of the Conference.
2. A Member Organisation shall not be required to contribute in addition to its Member States to the annual budget of the Conference, but shall pay a sum to be determined by the Conference, in consultation with the Member Organisation, to cover additional administrative expenses arising out of its membership.
3. In any case, travelling and living expenses of the delegates to the Council and the Special Commissions shall be payable by the Members represented.

Article 10

1. The budget of the Conference shall be submitted each year to the Council of Diplomatic Representatives of the Member States at The Hague for approval.
2. These Representatives shall also apportion among the Member States the expenses which are charged in that budget to the latter.
3. The Diplomatic Representatives shall meet for such purposes under the chairmanship of the Minister of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands.

Article 11

1. The expenses resulting from the Ordinary and Extraordinary Sessions of the Conference shall be borne by the Government of the Netherlands.
2. In any case, the travelling and living expenses of the delegates shall be payable by the respective Members.

Article 12

The usages of the Conference shall continue to be observed on all points, unless contrary to the present Statute or to the Regulations.

Article 13

1. Amendments to the Statute must be adopted by consensus of the Member States present at a meeting concerning general affairs and policy.
2. Such amendments shall enter into force, for all Members, three months after they are approved by two thirds of the Member States in accordance with their respective internal procedures, but not earlier than nine months from the date of their adoption.
3. The meeting referred to in paragraph 1 may change by consensus the periods of time referred to in paragraph 2.

Article 14

To provide for their execution, the provisions of the present Statute will be complemented by Regulations. The Regulations shall be established by the Permanent Bureau and submitted to a Diplomatic Session, the Council of Diplomatic Representatives or the Council on General Affairs and Policy for approval.

Article 15

1. The present Statute shall be submitted for acceptance to the Governments of States which participated in one or more Sessions of the Conference. It shall enter into force as soon as it is accepted by the majority of the States represented at the Seventh Session.
2. The statement of acceptance shall be deposited with the Netherlands Government, which shall make it known to the Governments referred to in the first paragraph of this Article.
3. The Netherlands Government shall, in the case of the admission of a new Member, inform all Members of the declaration of acceptance of that new Member.

Article 16

1. Each Member may denounce the present Statute after a period of five years from the date of its entry into force under the terms of Article 15, paragraph 1.
2. Notice of the denunciation shall be given to the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands at least six months before the expiration of the budgetary year of the Conference, and shall become effective at the expiration of the said year, but only with respect to the Member which has given notice thereof.

The English and French texts of this Statute, as amended on 1 January 2007, are equally authentic.

**СТАТУТ НА ХАШКАТА КОНФЕРЕНЦИЈА
ЗА МЕЃУНАРОДНО ПРИВАТНО ПРАВО
(влегол во сила на 15 јули 1955 година изменет и дополнет
во 2005 година)**

Владите на долу наборените држави :

Сојузна Република Германија, Австрија, Белгија, Данска, Шпанија, Финска, Франција, Италија, Јапонија, Луксембург, Норвешка, Холандија, Португалија, Обединето Кралство Велика Британија и Северна Ирска, Шведска и Швајцарија

Земајќи го предвид постојаниот карактер на Хашката Конференција за меѓународно приватно право,

Сакајќи да го нагласат нејзиниот карактер,

Сметајќи за таа цел за потребно да изработат Статут за Конференцијата,

Се согласија со следните одредби:

Член 1

Цел на Хашката Конференција е да работи на постепенa унификација на правилата од меѓународното приватно право.

Член 2

1. Членките на Хашката Конференција за меѓународното приватно право се државите кои веќе учествувале на едно или повеќе состаноци на Конференцијата и го го прифатиле овој Статут.

2. Член на Конференцијата може да стане било која друга држава чие учество претставува интерес од правна природа за работата на Конференцијата. За приемот на новите членови одлучуваат Владите на државите учеснички по предлог на една или повеќе од нив, со мнозинство изразени гласови, во рок од шест месеци, од датумот на доставата на предлогот до Владите.

3. Приемот во членство е дефинитивен со прифаќање на овој Статут од страна на заинтересираната држава.

Член 3

1. Државите-членки на Конференцијата на состанокот за општи работи и политика, во присуство на мнозинство држави членки, со мнозинство гласови можат да одлучат за прием во членство на регионални организации за економска интеграција кои барање за зачленување доставиле до Генералниот Секретар. Можноста за зачленување според Статутот ги опфаќа и меѓународните организации, освен доколку изрично не е определено поинаку. Приемот во членство произведува правно дејство со прифаќањето на Статутот од страна на заинтересираните регионални организации за економска соработка.

2. Со цел да ги исполни условите за понесување на барање за прием во членство кон Конференцијата, регионалната организација за економска интеграција мора да биде составена единствено од суверени држави кои што и ја пренеле надлежноста за низа прашања од делокруг на конференцијата, вклучувајќи го овластувањето за донесување обрзувачки одлуки за своите држави членки по споменатите прашања.

3. Секоја регионална организација за економска интеграција која поднела барање за членство во Конференцијата е должна во моментот на поднесување на барањето да достави изјава за надлежноста во која се определуваат прашањата пренесени во нејзина надлежност од нејзините држави членки.

4. Секоја организација член на Конференцијата и нејзините држави-членки за секоја промена во надлежноста на членките на организацијата или нејзиното членство се должни да обезбедат писмено да го известат Генералниот Секретар, кој информацијата ќе ја проследи до останатите членки на Конференцијата.

5. За Државите во состав на Организацијата член, се смета дека ја задржале надлежноста за сите прашања кои не се офатени во изјавата за пренос на надлежноста, ниту во друго писмено известување.

6. Секоја членка на Конференцијата може да побара од организацијата член и од државите во нејзин состав да достават информација за тоа дали е овластена организацијата членка во врска со одредено конкретно прашање кое се рагледува пред Конференцијата. Организацијат членка и државите во нејзин состав се должни да обезбедат информација по предметното барање.

7. Организацијата член ужива права од членство на алтернативна основа со државите во нејзин состав членки на Конференцијата, во подрачјата од нивната надлежност.

8. Организацијата членка за прашањата од својата надлежност, на било која од седниците на конференцијата на кои може да присуствува, има право на гласови еднаков со бројот на држави членки во нејзин состав кои ја пренеле надлежноста на организацијата во однос на прашањето за кое станува збор, кои воедно имаат право на глас како пријавени на таа седница.

9. Регионална Организација за економска интеграција е меѓународна организација составена од суверени држави, на која државите во нејзин состав и ја пренеле надлежноста за бројни прашања, вклучително и овластување за донесување обрзувачки одлуки за државите во нејзин состав по предметите прашања.

Член 4

1. Советот за општи прашања и политика (подолу во текстот Совет) се состои од сите членки на Конференцијата и управува со работата на Конференцијата. Состаноците на Советот по правило се одржуваат еднаш годишно.

2. Работата на Советот се обезбедува преку активноста на Постојаното Биро, со чија активност раководи Советот.

3. Советот е должен да ги разгледа сите предлози за кои постои намера да се вклучат во дневниот ред на Конференцијата. Советот има слобода да определи како ќе постапи по предлозите.

4. Постојаниот Холандски Владин Комитет востановен со Кралски Декрет на 20 Феверуари 1897, со цел да продонесе за кодификација на меѓународното приватно право, го одредува по извршените консултации со државите членки на Конференцијата датумот на одржување на дипломатските седници.

5. Постојаниот Холандски Владин Комитет се обраќа до Холандската влада за повикување на членките. Претседавачот на Постојаниот Холандски Владин Комитет претседава со седниците на Конференцијата.

6. Редовните седници на Конференцијата се одржуваат во принцип секои четири години.

7. Во случај на потреба, Советот, може по консултација со Постојаниот Холандски Владин Комитет да побара Владата на Кралството Холандија да свика и вонредна седница на конференцијата.

8. Советот може да се консултира со Постојаниот Холандски Владин Комитет за сите прашања кои се релевантни за Конференцијата.

Член 5

1. Постојаното Биро има седиште во Хаг. Тоа е составено од еден Генерален Секретар и четири секретари кои ги именува Владата на Холандија по предлог на Постојаната државна комисија.

2. Генералниот Секретар и секретарите треба да поседуваат соодветно правно познавање и практично искуство. При нивното именување исто така потребно е да се земе во предвид различната географска застапеност како и правната стручност.

3. Бројот на секретарите може да се зголеми во консултација со Советот во согласност со членот 10.

Член 6

Под раководство на Советот, Постојаното Биро е задолжено за :

- а) подготовка и организација на седниците на Хашката Конференција, состаноците на Советот како и за состаноците на специјалните Комисии
- б) за работа на Секретаријатот за седниците и за состаноците предвидени со претходниот став,
- в) сите задачи кои влегуваат во делокруг на работа на Секретаријатот.

Член 7

За поедностава комуникација меѓу членките на Конференцијата со Постојаното Биро, Владата на секоја од државите членки е должна да определи национален орган, а организација членка орган надлежен за контакт.

Член 8

1. Советот во седниците и во интервалот меѓу седниците, може да оснива специјални комисии со цел изработување на нацрт-текст на Конвенција или заради проучување на сите прашања од областа на меѓународното приватно право кои влегуваат во доменот на Конференцијата.

2. Седниците, Советот и специјалните комисии се должни во најголема можна мерка да постапуваат врз основа на консензус.

Член 9

1. Буџетските трошоци пресметани за работа на Конференцијата се распределуваат меѓу државите членки на Конференцијата.

2. Организацијата членка не е должна со придонесот да учествува во годишната пресметка на Конференцијата додаден кон придонесаот на секоја држава членка, но е должна да ја плати сумата која и е определена од Конференцијата во договор со организацијата член за покривање на административните трошоци кои произведуваат од нејзиното членство.

3. Во секој случај трошоците за пат и престој на делегатите во Советот и во специјалните комисии паѓаат на товар на претставуваните членки.

Член 10

1. Буџетот на Конференцијата се поднесува секоја година на одобрување до Советот на дипломатските претставници на државите членки во Хаг.

2. Исто така претставниците од државите членки ја оредуваат распределба помеѓу членките, за трошоците кои спред буџетот паѓаат на нивен товар.

3. Дипломатските претставници се состануваат за овие цели, под претседателство на Министерот за надворешни работи на Кралството Холандија.

Член 11

1. Трошоците кои произлегуваат од редовните и вонредните седници на Конференцијата ги сноси Холандската Влада.

2. Во секој случај трошоците за пат и претстој на делегатите паѓаат на товар на нивните соодветни влади.

Член 12

1. Практиките на Конференцијата ќе се применуваат и натаму за сите точки, освен доколку тоа не е во спротивност со одредбите на овој Статут и на Правилникот.

Член 13

1. Измените и дополнувањата на Статутот мора да се усвојат со консензус од државите членки присутни на состанокот за општи работи и политика.

2. Измените и дополнувањата влегуваат во сила, за сите членки, три месеци откако се одобрени од две третини од државите членки согласно нивните внатрешно правни постапки, но пред истекот на девет месеци од датумот на нивното усвојување.

3. На состанокот споменат во став 1 може со консензус да се изменат роковите од ставот 2.

Член 14

Одредбите од овој Статут ќе бидат дополнети со посебен Правилник, со цел да се овозможи нивно извршување.

Правилникот ќе го подготви Постојаното Биро и истиот ќе биде доставен на одобрување до дипломатската седница, Советот на дипломатските претставници или до Советот за општи работи и политика.

Член 15

1. Овој Статут ќе се достави за усвојување до Владите на државите кои присуствувале на една или повеќе седници на Конференцијата. Тој ќе влезе во сила откако ќе биде усвоен од мнозинството држави претставувани на седмата седница.

2. Изјавата за прифаќање ќе се достави до Холандската Влада, која за тоа ќе ги извести Владите предвидени во првиот став на овој член

3. Холандската Влада во случај на прием на нова држава ќе ги извести владите на сите членки за изјавата за прифаќање на новата членка.

Член 16

1. Секоја членка ќе може да го откаже овој Статут по протекот на периодот од пет години сметајќи од денот на неговото стапување во сила, според одредбите од членот 15 став 1.

2. За отказот се доставува нотификација до Министерството за надворешни работи на Кралството Холандија, најмалку шест месеци пред истекот на буџетската година на Конференцијата, а по истекот на таа година отказот произведува дејство само во однос на членката која го доставила предметното известување.

Англискиот и француски текст на Статут изменет и дополнет во 2005 година, се поеднакво веродостојни.

Член 3

Министерството за надворешни работи се определува како орган на државната управа што ќе се грижи за извршувањето на овој закон.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да биде во сила Законот за ратификација на Статутот на Хашката конференција за меѓународно приватно право објавен во “Додаток на Службен лист на ФНРЈ” број 11 од 1958 година.

Член 5

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Ligj
për ratifikimin e ndryshimeve dhe plotësimeve të
Statutit të Konferencës së Hagës për të drejtën private ndërkombëtare

Neni 1

Ratifikohen ndryshimet dhe plotësimet e Statutit të Konferencës së Hagës për të drejtën private ndërkombëtare, të miratuar në Hagë, më 30 prill 2005.

Neni 2

Statuti i Konferencës së Hagës për të drejtën private ndërkombëtare, me ndryshimet dhe plotësimet e miratuara në Hagë më 30 prill 2005, në origjinal në gjuhën angleze dhe në përkthim në gjuhën maqedonase, vijon:

Neni 3

Ministria e Punëve të Jashtme përcaktohet si organ i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e këtij ligji.

Neni 4

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji shfuqizohet Ligji për ratifikimin e Statutit të Konferencës së Hagës për të drejtën private ndërkombëtare ("Fletorja zyrtare e RPFJ" numër 11/58).

Neni 5

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

13.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА НАТАМОШНИОТ
ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ КОН ДОГОВОРОТ МЕЃУ ДРЖАВИТЕ-СТРАНИ ВО
СЕВЕРНОАТЛАНТСКИОТ ДОГОВОР И ДРУГИТЕ ДРЖАВИ КОИ УЧЕСТВУВААТ
ВО ПАРТНЕРСТВОТО ЗА МИР ЗА СТАТУСОТ НА НИВНИТЕ СИЛИ**

Се прогласува Законот за ратификација на Натамошниот дополнителен протокол кон Договорот меѓу државите-страни во Северноатлантскиот договор и другите држави кои учествуваат во Партнерството за мир за статусот на нивните сили,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3362/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА НАТАМОШНИОТ ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ КОН ДОГОВОРОТ
МЕЃУ ДРЖАВИТЕ-СТРАНИ ВО СЕВЕРНОАТЛАНТСКИОТ ДОГОВОР И ДРУГИТЕ ДРЖАВИ
КОИ УЧЕСТВУВААТ ВО ПАРТНЕРСТВОТО ЗА МИР ЗА СТАТУСОТ НА НИВНИТЕ СИЛИ

Член 1

Се ратификува Натамошниот дополнителен протокол кон Договорот меѓу државите-страни во Северноатлантскиот договор и другите држави кои учествуваат во Партнерството за мир за статусот на нивните сили, усвоен во Брисел на 19 декември 1997 година.

Член 2

Натамошниот дополнителен протокол кон Договорот меѓу државите-страни во Северноатлантскиот договор и другите држави кои учествуваат во Партнерството за мир за статусот на нивните сили, во оригинал на англиски јазик и во превод на македонски јазик гласи:

Further Additional Protocol

**to the Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and
the Other States participating in the Partnership for Peace regarding the
Status of their Forces**

Considering the "Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the other States Participating in the Partnership for Peace regarding the Status of their Forces" and the Additional Protocol thereto, both done at Brussels, June 19, 1995;

Considering the need to establish and regulate the status of NATO military headquarters and headquarters personnel in the territory of States participating in the Partnership for Peace in order to facilitate the relationship with the Armed Forces of individual Partnership for Peace nations;

Considering the need to provide appropriate status for personnel of the Armed Forces of Partner States attached to or associated with NATO military headquarters; and

Considering that the circumstances in particular NATO Member States or Partner States may make it desirable to meet the needs described above through the means of the present Protocol;

The Parties to the present Protocol have agreed as follows:

ARTICLE I

For purposes of the present Protocol, the expression

1. "Paris Protocol" means the "Protocol on the Status of International Military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty," done at Paris, August 28, 1952.

a. The "Agreement," wherever the expression appears in the Paris Protocol, shall be construed to mean the NATO Status of Forces Agreement as made applicable through the "Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the other States Participating in the Partnership for Peace regarding the Status of their Forces," done at Brussels, June 19, 1995.

b. The "force" and "civilian component", wherever those expressions appear in the Paris Protocol, have the meanings defined in Article 3 of the Paris Protocol and shall also include such persons attached to or associated with NATO military headquarters from other States Parties participating in the Partnership for Peace.

c. "Dependent", wherever the expression appears in the Paris Protocol, means the spouse of a member of a force or civilian component as defined in paragraph b. of the present Article, or a child of such member depending on him or her for support.

2. "PfP SOFA," wherever the expression appears in the present Protocol, means the "Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the other States Participating in the Partnership for Peace regarding the Status of their Forces," done at Brussels, June 19, 1995.

3. "NATO" means the North Atlantic Treaty Organisation.

4. "NATO military headquarters" means Allied Headquarters and other international military headquarters or organisations falling within Article 1 and Article 14 of the Paris Protocol.

ARTICLE II

Without prejudice to the rights of States which are Members of NATO or participants in the Partnership for Peace but which are not Parties to the present Protocol, the Parties hereto shall apply provisions identical to those set forth in the Paris Protocol, except as modified in the present Protocol, with respect to the activities of NATO military headquarters and their military and civilian personnel carried out in the territory of a Party hereto.

ARTICLE III

1. In addition to the area to which the Paris Protocol applies, the present Protocol shall apply to the territory of all States Parties to the present Protocol, as described in Article II paragraph 1 of the PfP SOFA.
2. For purposes of the present Protocol, references in the Paris Protocol to the North Atlantic Treaty area shall be deemed to include the territories referred to in paragraph 1 of the present Article.

ARTICLE IV

For purposes of implementing the present Protocol with respect to matters involving Partner States, provisions of the Paris Protocol that provide for differences to be referred to the North Atlantic Council shall be construed to require the Parties concerned to negotiate between or among themselves without recourse to any outside jurisdiction.

ARTICLE V

1. The present Protocol shall be open for signature by any State that is a signatory of the PIP SOFA.
2. The present Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Government of the United States of America, which shall notify all signatory States of each such deposit.
3. As soon as two or more signatory States have deposited their instruments of ratification, acceptance or approval, the present Protocol shall come into force in respect of those States. It shall come into force in respect of each other signatory State on the date of the deposit of its instrument.

ARTICLE VI

The present Protocol may be denounced by any Party to this Protocol by giving written notification of denunciation to the Government of the United States of America, which will notify all signatory States of each such notification. The denunciation shall take effect one year after receipt of the notification by the Government of the United States of America. After the expiration of this period of one year, the present Protocol shall cease to be in force as regards the Party that denounces it, except for the settlement of outstanding claims that arose before the day on which the denunciation takes effect, but shall continue in force for the remaining Parties.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorised, have signed this Protocol.

Натамошен дополнителен протокол

кон Договорот меѓу државите-страни во Северноатлантскиот договор и другите држави кои учествуваат во Партнерството за мир за статусот на нивните сили

Имајќи го предвид 'Договорот меѓу државите-страни во Северноатлантскиот договор и другите држави кои учествуваат во Партнерството за мир за статусот на нивните сили' и Дополнителниот протокол кон истиот, и двата склучени во Брисел, на 19.06.1995 г.,

Имајќи ја предвид потребата да се утврди и регулира статусот на воениот штаб на НАТО и на штабниот персонал на територијата на државите кои учествуваат во Партнерството за мир (ПЗМ) за да се олесни односот со вооружените сили на поединечните држави кои се во Партнерството за мир.

Имајќи ја предвид потребата да се обезбеди соодветен статус за персоналот на вооружените сили на партнерските држави придоден на или поврзан со воениот штаб на НАТО, и

Имајќи предвид дека окопностите во поединечните држави-членки на НАТО или партнерските држави може да направат да биде пожелно да се задоволат потребите погоре опишани преку овој Протокол.

Страните во овој Протокол се договорија за следново:

Член 1

За целите на овој Протокол, изразот

1. 'Протоколот од Париз' го означува 'Протоколот за статусот на меѓународниот воен штаб формиран според Северноатлантскиот договор', склучен во Париз, на 28.08.1952 г.

а. 'Договорот', насекаде каде изразот се појавува во Протоколот од Париз, се толкува да го означува Договорот за статусот на силите на НАТО како што се прави апликативен преку 'Договорот меѓу државите-страни во Северноатлантскиот договор и другите држави кои учествуваат во Партнерството за мир за статусот на нивните сили', склучен во Брисел, на 19.06.1995 г.

б. 'Силата' и 'цивилната компонента', насекаде каде овие изрази се појавуваат во Протоколот од Париз, го имаат значењето дефинирано во чл. 3 од Протоколот од Париз и исто така вклучуваат и такви лица кои се придодени на или поврзани со воениот штаб на НАТО од другите државни страни кои учествуваат во Партнерството за мир.

в. 'Издружвано лице', насекаде каде изразот се појавува во Протоколот од Париз, означува брачен другар на член на сила или цивилна компонента како што е дефинирано во став б. на овој член, или пак дете на таков член кое е издржувано од него или нејзе за поткрепа.

2. 'СОФА ПзМ', насекаде каде изразот се појавува во овој Протокол, го означува 'Договорот меѓу државите-страни во Северноатлантскиот договор и другите држави кои учествуваат во Партнерството за мир за статусот на нивните сили', склучен во Брисел, на 19.06.1995 г.

3. 'НАТО' ја означува Северноатлантската договорна организација.

4. 'Воениот штаб на НАТО' значи Сојузен штаб и други меѓународни воени штабови или организации кои спаѓаат во рамките на чл. 1 и чл. 14 од Протоколот од Париз.

Член 2

Без последици по правата на државите кои се членки на НАТО или учесници во Партнерството за мир но кои не се страни во овој Протокол, страните во истиот ги применуваат одредбите кои се идентични на оние утврдени во Протоколот од Париз, освен како што е изменето во овој Протокол, во однос на активностите на воените штабови на НАТО и нивниот воен и цивилен персонал извршувани на територијата на страна во овој Протокол.

Член 3

1. Покрај полето на кое се применува Протоколот од Париз, овој Протокол се применува на територијата на сите држави-страни во овој Протокол, како што е опишано во чл. II, став 1, од СОФА ПзМ.

2. За целите на овој Протокол, упатувањата на Северноатлантскиот договор во Протоколот од Париз се сметаат дека ги вклучуваат териториите спомнати во став 1 од овој член.

Член 4

За целите на имплементирање на овој Протокол во однос на прашања кои ги инволвираат партнерските држави, одредбите на Протоколот од Париз со кои се предвидува разликите да се упатуваат до Северноатлантскиот совет се сметаат да бараат од засегнатите страни да преговараат меѓу или помеѓу себе, без можност на обраќање кон каква било надворешна јурисдикција.

Член 5

1. Овој Протокол е отворен за потпис од која било држава што е потписник на СОФА ПзМ.

2. Овој Протокол подлежи на ратификација, прифаќање или одобрување.

Инструментите на ратификација, прифаќање или одобрување се депонираат кај Владата на Соединетите Американски Држави, која ги известува сите држави-потписнички за секое такво депонирање.

3. Веднаш откако две или повеќе држави-потписнички ги имаат депонирано нивните инструменти на ратификација, прифаќање или одобрување, овој Протокол влегува во сила во однос на тие држави. Истиот влегува во сила во однос на секоја друга држава-потписничка на датумот на депонирањето на нејзиниот инструмент.

Член 6

Овој Протокол може да биде откажан од која било страна во истиот преку давање на писмено известување за откажување до Владата на Соединетите Американски Држави, која ги известува сите држави-потписнички за секое такво известување. Откажувањето влегува во сила една година по приемот на известувањето од страна на Владата на Соединетите Американски Држави. По истекот на овој период од една година, овој Протокол престанува да биде во сила во однос на страната која го откажува, освен за намиравање на ненамирените побарувања кои стасале пред денот на кој откажувањето влегува во сила, но истиот продолжува да биде во сила за останатите страни.

Во потврда на горново, долупотпишаните, уредно овластени, го потпишаа овој Протокол.

Член 3

Министерството за надворешни работи се определува како орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на овој протокол.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Ligj
për ratifikimin e protokollit të Mëtejme plotësues ndaj Marrëveshjes
ndërmjet shteteve - palë në Marrëveshjen Veri-atlantike dhe shteteve tjera
të cilat marrin pjesë në Partneritetin për paqe për statusin e forcave të tyre

Neni 1

Ratifikohet protokollit i Mëtejme plotësues ndaj Marrëveshjes ndërmjet shteteve - palë në Marrëveshjen Veri-atlantike dhe shteteve tjera të cilat marrin pjesë në Partneritetin për paqe për statusin e forcave të tyre, të aprovuara në Bruksel, më 19 dhjetor 1997.

Neni 2

Protokollit i Mëtejme plotësues ndaj Marrëveshjes ndërmjet shteteve - palë në Marrëveshjen Veri-atlantike dhe shteteve tjera të cilat marrin pjesë në Partneritetin për paqe për statusin e forcave të tyre, në origjinal në gjuhën angleze dhe në përkthim në gjuhën maqedonase, vijon:

Neni 3

Ministria e Punëve të Jashtme përcaktohet si organ i administratës shtetërore, i cili do të kujdeset për realizimin e këtij Protokollit.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

14.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОПОЛНИТЕЛНИОТ ПРОТОКОЛ
КОН КОНВЕНЦИЈАТА ЗА ЗАШТИТА НА ПОЕДИНЦИТЕ ВО ПОГЛЕД НА АВТОМАТСКА
ОБРАБОТКА НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ ВО ВРСКА СО НАДЗОРНИТЕ ТЕЛА И
ПРЕКУГРАНИЧНИОТ ПРЕНОС НА ПОДАТОЦИ

Се прогласува Законот за ратификација на Дополнителниот Протокол кон Конвенцијата за заштита на поединците во поглед на автоматска обработка на лични податоци во врска со надзорните тела и прекуграничниот пренос на податоци,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3363/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОПОЛНИТЕЛНИОТ ПРОТОКОЛ КОН КОНВЕНЦИЈАТА ЗА ЗАШТИТА
НА ПОЕДИНЦИТЕ ВО ПОГЛЕД НА АВТОМАТСКА ОБРАБОТКА НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ, ВО
ВРСКА СО НАДЗОРНИТЕ ТЕЛА И ПРЕКУГРАНИЧНИОТ ПРЕНОС НА ПОДАТОЦИ

Член 1

Се ратификува Дополнителниот Протокол кон Конвенцијата за заштита на поединците во поглед на автоматска обработка на лични податоци, во врска со надзорните тела и прекуграничниот пренос на податоци, усвоен од Советот на Европа во Стразбур на 8 ноември 2001 година.

Член 2

Дополнителниот Протокол во оригинал на англиски јазик и во превод на македонски јазик, гласи:

**Additional Protocol to the Convention for the Protection of
Individuals with regard to Automatic Processing of
Personal Data regarding supervisory authorities and
transborder data flows**

Strasbourg, 8.XI.2001

Preamble

The Parties to this additional Protocol to the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data, opened for signature in Strasbourg on 28 January 1981 (hereafter referred to as "the Convention");

Convinced that supervisory authorities, exercising their functions in complete independence, are an element of the effective protection of individuals with regard to the processing of personal data;

Considering the importance of the flow of information between peoples;

Considering that, with the increase in exchanges of personal data across national borders, it is necessary to ensure the effective protection of human rights and fundamental freedoms, and in particular the right to privacy, in relation to such exchanges of personal data,

Have agreed as follows:

Article 1 – Supervisory authorities

1. Each Party shall provide for one or more authorities to be responsible for ensuring compliance with the measures in its domestic law giving effect to the principles stated in Chapters II and III of the Convention and in this Protocol.

2. a. To this end, the said authorities shall have, in particular, powers of investigation and intervention, as well as the power to engage in legal proceedings or bring to the attention of the competent judicial authorities violations of provisions of domestic law giving effect to the principles mentioned in paragraph 1 of Article 1 of this Protocol.

b. Each supervisory authority shall hear claims lodged by any person concerning the protection of his/her rights and fundamental freedoms with regard to the processing of personal data within its competence.

3. The supervisory authorities shall exercise their functions in complete independence.

4. Decisions of the supervisory authorities, which give rise to complaints, may be appealed against through the courts.

5. In accordance with the provisions of Chapter IV, and without prejudice to the provisions of Article 13 of the Convention, the supervisory authorities shall co-operate with one another to the extent necessary for the performance of their duties, in particular by exchanging all useful information.

Article 2 – Transborder flows of personal data to a recipient which is not subject to the jurisdiction of a Party to the Convention

1. Each Party shall provide for the transfer of personal data to a recipient that is subject to the jurisdiction of a State or organisation that is not Party to the Convention only if that State or organisation ensures an adequate level of protection for the intended data transfer.

2. By way of derogation from paragraph 1 of Article 2 of this Protocol, each Party may allow for the transfer of personal data :

a. if domestic law provides for it because of :

– specific interests of the data subject, or

– legitimate prevailing interests, especially important public interests, or

b. if safeguards, which can in particular result from contractual clauses, are provided by the controller responsible for the transfer and are found adequate by the competent authorities according to domestic law.

Article 3 – Final provisions

1. The provisions of Articles 1 and 2 of this Protocol shall be regarded by the Parties as additional articles to the Convention and all the provisions of the Convention shall apply accordingly.

2. This Protocol shall be open for signature by States Signatories to the Convention. After acceding to the Convention under the conditions provided by it, the European Communities may sign this Protocol. This Protocol is subject to ratification, acceptance or approval. A Signatory to this Protocol may not ratify, accept or approve it unless it has previously or simultaneously ratified, accepted or approved the Convention or has acceded to it.

Instruments of ratification, acceptance or approval of this Protocol shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

3. a. This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiry of a period of three months after the date on which five of its Signatories have expressed their consent to be bound by the Protocol in accordance with the provisions of paragraph 2 of Article 3.

b. In respect of any Signatory to this Protocol which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiry of a period of three months after the date of deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

4. a. After the entry into force of this Protocol, any State which has acceded to the Convention may also accede to the Protocol.

b. Accession shall be effected by the deposit with the Secretary General of the Council of Europe of an instrument of accession, which shall take effect on the first day of the month following the expiry of a period of three months after the date of its deposit.

5. a. Any Party may at any time denounce this Protocol by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

b. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiry of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

6. The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the European Communities and any other State which has acceded to this Protocol of:

a. any signature;

b. the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval;

c. any date of entry into force of this Protocol in accordance with Article 3;

d. any other act, notification or communication relating to this Protocol.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Strasbourg, this 8th day of November 2001, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, the European Communities and any State invited to accede to the Convention.

**ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ КОН КОНВЕНЦИЈАТА ЗА ЗАШТИТА НА
ПОЕДИНЦИТЕ ВО ПОГЛЕД НА АВТОМАТСКА ОБРАБОТКА НА ЛИЧНИ
ПОДАТОЦИ, ВО ВРСКА СО НАДЗОРНИТЕ ТЕЛА И ПРЕКУГРАНИЧНИОТ
ПРОТОК НА ПОДАТОЦИ**

Стразбур, 8 ноември 2001 година

Преамбула

Страните на овој Дополнителен Протокол кон Конвенцијата за заштита на поединци во поглед на автоматска обработка на лични податоци, отворена за потпишување во Стразбур на 28 јануари 1981 година (во натамошниот текст „Конвенцијата“);

Уверени дека надзорните тела, кои ги извршуваат нивните функции со целосна независност, се елемент на ефективна заштита на поединците во поглед на обработката на личните податоци;

Имајќи ја предвид важноста на протокот на информации меѓу народите;

Имајќи предвид дека со порастот на размената на лични податоци преку националните граници, неопходно е да се обезбеди ефективна заштита на човекови права и основните слободи, а особено правото на приватност, поврзано со таквата размена на лични податоци;

Се согласија за следното:

Член 1 - Надзорни тела

1. Секоја Страна обезбедува едно или повеќе тела да бидат одговорни за обезбедување на усогласеност со мерките во домашното право, обезбедувајќи спроведување на начелата наведени во поглавјата II и III од Конвенцијата и од овој Протокол.

2. а. За таа цел, погоре споменатите тела, особено имаат овластувања за истражување и интервенција, како и овластувања да учествуваат во правни постапки или да ги претстават пред надлежните судски органи повредите на одредбите на домашното право, обезбедувајќи спроведување на начелата наведени во ставот 1 од член 1 на овој Протокол;

б. Секое надзорно тело ги сослушува барањата поднесени до него од страна на било кое лице кои се однесуваат на заштита на неговите/нејзините права и основни слободи во поглед на обработката на личните податоци, во рамките на неговите овластувања.

3. Надзорните тела ги извршуваат своите функции во потполна независност.

4. Одлуките на надзорните тела, кои може да бидат предмет на жалба, може да бидат обжалени пред судовите.

5. Во согласност со одредбите на Поглавјето IV и без да е во спротивност со одредбите од член 13 на Конвенцијата, надзорните органи соработуваат меѓу себе до ниво потребно за остварување на нивните задачи, особено преку размена на сите корисни информации.

Член 2

Прекуграничен проток на лични податоци до корисник кој не е под јуридикција на Страна потписничка на Конвенцијата

1. Секоја Страна обезбедува пренос на лични податоци до корисник кој е под јуридикција на земја или организација која не е Страна на Конвенцијата, само доколку таа земја или организација обезбеди соодветно ниво на заштита на преносот на податоци кој се планира да се направи.

2. По пат на отстапување од став 1 на член 2 на овој Протокол, секоја Страна може да дозволи пренос на лични податоци:

а. доколку домашното право тоа го дозволува заради:

- специфични интереси на предметот на податоци, или

- легитимни интереси кои преовладуваат, особено во поглед на важните јавни интереси, или

б. доколку заштитните мерки, кои особено може да се резултат од договорни клаузули, се обезбедени од страна на контролорот одговорен за преносот и кои се сметаат за соодветни од страна на надлежните органи во согласност со домашното право.

Член 3

Завршни одредби

1. Одредбите од член 1 и 2 од овој Протокол Страните ги прифаќаат како дополнителни членови на Конвенцијата и сите одредби на Конвенцијата соодветно се применуваат.
2. Овој Протокол е отворен за потпишување од страна на земјите-потписнички на Конвенцијата. По пристапување кон Конвенцијата, согласно одредбите кои се предвидени со неа, Европските заедници може да го потпишат овој Протокол. Овој Протокол е предмет на ратификација, прифаќање или одобрување. Потписничка на Протоколот може да не го ратификува, прифати или одобри истиот, освен доколку потписничката претходно или во исто време не ја ратификувала, прифатила или одобрила Конвенцијата или пристапила кон неа. Инструментите за ратификација, прифаќање или одобрување на овој Протокол се депонираат кај Генералниот секретар на Советот на Европа.

3. а. Овој протокол влегува во сила првиот ден од месецот што следи по истекувањето на периодот од три месеци по датумот на кој пет од Потписничките изразиле согласност да бидат обврзани со Протоколот во согласност со одредбите од ставот 2 на член 3.

б. Во поглед на секоја потписничка на овој Протокол која дополнително изразила согласност да биде обврзана со него, Протоколот влегува во сила првиот ден од месецот што следи по истекувањето на периодот од три месеци по датумот на депонирање на инструментите на ратификација, прифаќање или одобрување.

4 а. По влегувањето во сила на овој Протокол, секоја земја која пристапила кон Конвенцијата може исто така да пристапи и кон Протоколот.

б. Пристапувањето се спроведува преку депонирање до Генералниот секретар на Советот на Европа на инструмент за пристапување, кој влегува во сила на првиот ден од месецот што следи по истекувањето на период од три месеци по датумот на депонирањето.

5 а. Секоја страна, во секое време, може да го отповика овој Протокол, преку известување упатено до Генералниот секретар на Советот на Европа.

б. Таквото отповикување влегува во сила на првиот ден од месецот што следи по истекот на периодот од три месеци по датумот на приемот на такво известување од страна на Генералниот секретар.

6 Генералниот секретар на Советот на Европа ги известува земјите-членки на Советот на Европа, Европските заедници и секоја друга земја која пристапила кон овој Протокол за:

- а. секое потпишување;
- б. депонирање на било каков инструмент на ратификација, прифаќање или одобрување;
- в. секој датум на влегување во сила на овој Протокол во согласност со член 3;
- г. секаков друг акт, известување или соопштение поврзано со овој Протокол.

Како сведоштво на изнесеното, долупотпишаните, соодветно овластени за тоа, го потпишаа овој Протокол.

Изготвено во Стразбур на 8-ми ноември 2001 година, на англиски и француски јазик, двата текста еднакво автентични, во една копија, депонирана во архивите на Советот на Европа. Генералниот секретар на Советот на Европа ги пренесува заверените копии до секоја земја-членка на Советот на Европа, до Европските заедници и секоја земја што е поканета да пристапи кон Конвенцијата.

Член 3

Дирекцијата за заштита на личните податоци се определува како орган што ќе се грижи за извршување на овој закон.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

LIGJ**për ratifikimin e Protokollit shtesë ndaj Konventës për mbrojtjen e individëve në aspektin e përpunimit automatik të të dhënave personale, në lidhje me trupat mbikëqyrëse dhe bartjen tejkufitare të të dhënave****Neni 1**

Ratifikohet Protokolli shtesë i Konventës për mbrojtjen e individëve nga aspekti i përpunimit automatik të të dhënave personale, në lidhje me trupat mbikëqyrës dhe bartjen tejkufitare të të dhënave, miratuar nga Këshilli i Evropës në Srazburg më 8 nëntor të vitit 2001.

Neni 2

Protokolli shtesë në origjinal në gjuhën angleze dhe përkthimi në gjuhën македонске, është si vijon:

Neni 3

Drejtoria për mbrojtjen e të dhënave personale, përcaktohet si organ i cili do të kujdeset për zbatimin e këtij ligji.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditë e tetë nga dita e botimit në “Gazetën zyrtare të Republikës së Македонисë”.

15.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА СПОГОДБАТА МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА ЦРНА ГОРА ЗА СОРАБОТКА ВО ОБЛАСТА НА ЗДРАВСТВОТО И МЕДИЦИНСКИТЕ НАУКИ**

Се прогласува Законот за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Црна Гора за соработка во областа на здравството и медицинските науки, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3364/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА СПОГОДБАТА МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И
ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА ЦРНА ГОРА ЗА СОРАБОТКА ВО ОБЛАСТА НА ЗДРАВСТВОТО
И МЕДИЦИНСКИТЕ НАУКИ

Член 1

Се ратификува Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Црна Гора за соработка во областа на здравството и медицинските науки, склучена на 18 март 2006 година во Подгорица.

Член 2

Договорот во оригинал, на македонски, црногорски и англиски јазик, гласи:

СПОГОДБА
МЕЃУ
ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА ЦРНА ГОРА
ЗА СОРАБОТКА ВО ОБЛАСТА НА ЗДРАВСТВОТО И МЕДИЦИНСКИТЕ
НАУКИ

Владата на Република Македонија и Владата на Црна Гора (во натамошниот текст: "договорни страни"), имајќи го во предвид постоечкиот дух на пријателство и меѓусебна помош во билатералните односи и раководени од желбата да воспостават соработка во областа на здравството и медицинските науки што е во интерес на граѓаните на двете земји, се согласија на следното:

Член 1

Договорните страни во областа на здравството и медицинските науки ја развиваат и ја поттикнуваат соработката врз основа на рамноправност, реципроцитет и заемен интерес.

Член 2

Договорните страни соработуваат во следните приоритетни области:

1. реформи во системот на здравствена заштита и во системот на здравствено осигурување;
2. законодавство во областа на здравството;
3. здравствени услуги;
4. промоција на здравјето и превентива за хроничните незаразни заболувања;
5. санитарна контрола на храната, стоките и факторите од животната средина што влијаат врз здравјето на населението;
6. епидемиолошка контрола на заразните и паразитните болести;
7. фармацевтска дејност;
8. медицински науки;
9. развој на итната медицинска помош и
10. медицинска едукација

Соработката во наведените области не исклучува и други области од заемен интерес.

Член 3

Договорните страни ги користат следните начини на соработка:

1. размена на информации во областа на здравството;
2. размена на медицински кадар;

3. директни контакти меѓу медицинските факултети, коморите и здравствените установи;
4. заеднички развој на проекти во врска со прашања од заеднички интерес;
5. размена на предавачи и
6. други меѓусебно усогласени облици на соработка во областа на здравството и медицинските науки.

Член 4

Договорните страни се информираат за медицинските настани со меѓународно учество во своите земји. За таа цел се испраќаат известувања за медицински конгреси и симпозиуми со меѓународно учество, кои ќе се одржуваат во секоја од земјите.

Член 5

За изучување на одредени проблеми договорните страни вршат размена на лекари, стоматолози, фармацевти, предавачи, универзитетски професори, како и друг кадар. Бројот на кадарот се определува во планови за соработка.

Член 6

Со цел за примена на оваа спогодба, договорните страни периодично подготвуваат план за соработка во кој специфично ќе се договорот за формите, содржините, методот и условите за соработка за определениот период и ќе го определат финансискиот план за неговата примена.

Член 7

Заради спроведување на оваа спогодба договорните страни ќе формираат заедничка комисија која ќе се состои од 6 члена, а секоја страна ќе има 3 члена кои ќе се среќаваат најмалку еднаш годишно.

Член 8

Сите размени, како и другите форми на соработка што се резултат на оваа спогодба ќе се реализираат во согласност со законодавството на договорните страни.

Член 9

Договорните страни ја координираат својата активност во рамките на Светската здравствена организација и другите меѓународни организации кои соработуваат во областа на здравството.

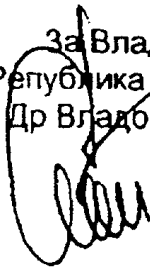
Член 10

Оваа спогодба влегува во сила на денот на добивањето на последната нота со која по дипломатски пат договорните страни се известуваат меѓусебно, дека ги исполниле барањата согласно своето национално законодавство за влегување во сила на Спогодбата.

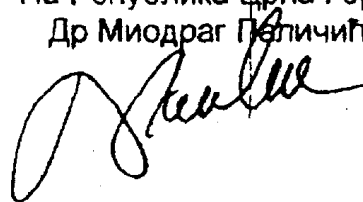
Оваа спогодба се склучува за период од 5 години и ќе продолжи да важи за сличен период или периоди, освен ако шест месеци пред истекувањето на почетниот или некој од последователните периоди било која од договорените страни ја извести другата страна за нејзината намера за раскинување на Спогодбата.

Склучено во Подгорица, 18. 03. 2006, во два идентични примероци: на македонски, црногорски и англиски јазик. Во случај на спор важечка е верзијата на спогодбата на англиски јазик.

За Владата
На Република Македонија
Др Владо Димов

За Владата
На Република Црна Гора
Др Миодраг Паличиќ

SPORAZUM
između
Vlade Republike Makedonije i Vlade Republike Crne Gore
o saradnji u oblasti zdravlja i medicinskih nauka

Vlada Republike Makedonije i Vlada Republike Crne Gore (u daljem tekstu: ugovorne strane), imajući u vidu postojeći duh prijateljstva i međusobne pomoći u bilateralnim odnosima i rukovođeni željom za uspostavljanjem saradnje u oblasti zdravlja i medicinskih nauka, što je u interesu građana dviju zemalja, sporazumijeli su se sljedeće:

Član 1.

Ugovorne strane u oblasti zdravlja i medicinskih nauka razvijaju i podstiču saradnju na temelju ravnopravnosti, reciprociteta i uzajamnog interesa.

Član 2.

Ugovorne strane sarađuju u sljedećim prioritetnim oblastima:

1. reforme u sistemu zdravstvene zaštite i u sistemu zdravstvenog osiguranja;
2. zdravstvenog zakonodavstva;
3. zdravstvenih usluga;
4. promocije zdravlja i preventive hroničnih nezaraznih bolesti;
5. sanitarna kontrola hrane, stoke i faktora životne sredine koji utiču na zdravlje stanovništva;
6. epidemiološke kontrole zaraznih i parazitarnih oboljenja;
7. farmaceutske djelatnosti;
8. medicinskih nauka;
9. razvoja urgentne medicinske pomoći i
10. medicinske edukacije.

Saradnja u navedenim oblastima ne isključuje i druge oblasti od uzajamnog interesa.

Član 3.

Ugovorne strane koriste sljedeće načine saradnje:

1. razmjenu informacija u oblasti zdravstva;
2. razmjenu medicinskog kadra
3. direktne kontakte medicinskih fakulteta, komora i zdravstvenih ustanova;
4. zajednički razvoj projekata vezanih za pitanja od zajedničkog interesa;
5. razmjenu predavača i

6. druge međusobno usaglašene oblike saradnje u oblasti zdravlja i medicinskih nauka.

Član 4.

Ugovorne strane uzajamno se informišu o događajima iz oblasti zdravlja sa međunarodnim učešćem u svojim zemljama. U tom cilju šalju obavještenja o međunarodnim kongresima i simpozijumima sa međunarodnim učešćem, koja se održavaju u svakoj od zemalja.

Član 5.

Za izučavanje određenih problema, ugovorne strane vrše razmjenu ljekara, stomatologa, farmaceuta, predavača, univerzitetskih profesora kao i drugih kadrova. Broj kadrova opredjeljuje se u planovima o saradnji.

Član 6.

U cilju ovog sporazuma, ugovorne strane će periodično pripremati planove za saradnju u kojim će se posebno dogovoriti oko oblika, sadržaja, metoda i uslova saradnje za određeni period, te će odrediti finansijski plan u vezi s njegovom primjenom.

Član 7.

Radi sprovođenja ovog sporazuma ugovorne strane će formirati zajedničku komisiju koja će se sastojati od 6 članova, a svaka strana će imati 3 člana koji će se najmanje jedanput godišnje sastajati.

Član 8.

Sve razmjene, kao i drugi oblici saradnje koji su rezultat ovog sporazuma, realizovaće se u skladu sa zakonima i propisima ugovornih strana.

Član 9.

Ugovorne strane koordiniraće svoju aktivnost u okviru Svjetske zdravstvene organizacije i drugih međunarodnih organizacija koje saraduju u oblasti zdravlja.

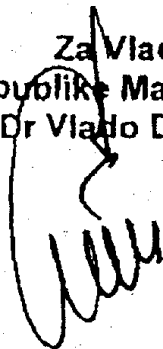
Član 10.

Ovaj sporazum stupa na snagu na dan dobijanja zadnje note, kojom se diplomatskim putem ugovorne strane međusobno obavještavaju da su ispunile zahtjeve u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom oko stupanja na snagu Sporazuma.

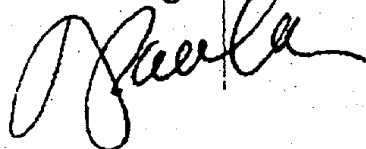
Ovaj sporazum se zaključuje za period od pet godina i produžice da važi za sličan period ili periode, osim ako šest mjeseci prije isteka početnog ili nekog od sljedećih perioda, bilo koja od ugovornih strana obavijesti drugu stranu o njenoj namjeri za raskidanje Sporazuma.

Sastavljen u šest primjeraka dana 18. marta 2006. godine, u dvije identične verzije na crnogorskom, makedonskom i na engleskom jeziku. U slučaju spora u tumačenju važeća je verzija sporazuma na engleskom jeziku.

Za Vladu
Republike Makedonije
Dr Vlado Dimov

Za Vladu
Republike Crne Gore
Dr Miodrag Pavlović

**AGREEMENT OF COOPERATION
BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA AND
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MONTENEGRO IN THE
FIELD OF HEALTH AND MEDICAL SCIENCES**

The Government of the Republic of Macedonia and the Government of the Republic of Montenegro (hereinafter referred as: Contracting Parties) taking into consideration the existing spirit of friendship and mutual help in the bilateral co-operation, willing to establish co-operation in the field of health and medical sciences which is of mutual interest, have agreed as follows:

Article 1

Contracting Parties are developing and encouraging the cooperation in the field of health and medical sciences on the basis of equality, reciprocity and mutual interest.

Article 2

Contracting Parties are cooperating in the following fields of priority:

1. Reforms in the health care system and in the health insurance system.
2. Health legislation.
3. Medical services.
4. Health promotion and prevention for chronic non-communicable diseases.
5. Food safety control, as well as joint control on goods and health environment factors that affect the health of the population.
6. Epidemiological control of communicable diseases and parasite diseases.
7. Pharmaceuticals.
8. Medical sciences.
9. Development of the Integrated Emergency Medical Services.
10. Medical education.

The cooperation in the above mentioned fields do not exclude other fields which are of mutual interest.

Article 3

The contracting parties are using the following ways of cooperation:

1. Exchanging of information in the field of health.
2. Exchanging of medical staff.
3. Direct contact between the Medical Faculties, Medical Chambers and other health facilities.
4. Joint development of the projects regarding the topics and problems of mutual interest.
5. Exchanging of lecturers.

6. Other agreed mutual forms of cooperation in the field of health and medical sciences.

Article 4

Contracting Parties inform each other for the medical events with international participation taking place in their countries. In this regard, notifications are sent for medical congresses and symposiums with an international participation, which are going to be held in each of the countries.

Article 5

Contracting Parties are exchanging doctors, dentists, pharmacists, lecturers, university professors as well as other staff with regards to studying of certain problems. The number of staff will be determined according to operational plans.

Article 6

Contracting Parties will periodically conclude a plan for cooperation in which they will agree on forms, contents, methods and conditions for cooperation for the determined period and will determine a financial plan for implementation of the adequate activities for the implementation of this Agreement.

Article 7

Contracting Parties will form joint Committee of 6 members, 3 from each party in order to implement this Agreement. Committee will have at least one meeting per year.

Article 8

All exchanges and other forms of cooperation agreed on the basis of this Agreement will be realized in accordance with the national legislation of the contracting parties.

Article 9

The Contracting Parties will coordinate their activities within the framework on the World Health Organisation and others international organisations which they cooperate with in the field of health.

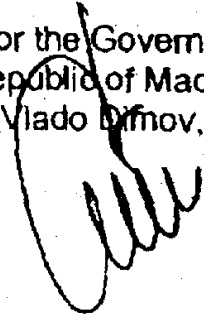
Article 10

This Agreement will enter into force on the day of receipt of the last notification with which the Contracting Parties inform each other that they have fulfilled all the necessary requirements for its entry into force.

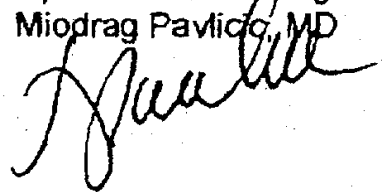
This Agreement is concluded for a period of five years and automatically is prolonged for the similar period or periods, unless either Contracting Party notifies six months in advance its intention to terminate the Agreement.

Concluded at Podgorica on March 18th 2006, in two originals, in Macedonian, Montenegro and English language, all texts being equally authentic. In the case of divergence of interpretation, the English text shall prevail.

For the Government of
Republic of Macedonia
Vlado Džinov, MD

For the Government of
Republic of Montenegro
Miodrag Pavličić, MD

Член 3

Министерството за здравство се определува како орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Црна Гора за соработка во областа на здравството и медицинските науки.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Ligj**për ratifikimin e Marrëveshjes ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Qeverisë të Republikës së Malit të Zi për bashkëpunim në lëmin e shëndetësisë dhe të shkencave të mjekësisë****Neni 1**

Ratifikohet Marrëveshja ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Qeverisë të Republikës së Malit të Zi për bashkëpunim në lëmin e shëndetësisë dhe të shkencave të mjekësisë, të lidhur më 18 mars 2006 në Podgoricë.

Neni 2

Marrëveshja në origjinal në gjuhën maqedonase, malazeze dhe angleze, vijon:

Neni 3

Ministria e Shëndetësisë përcaktohet si organ i administratës shtetërore, i cili do të kujdeset për zbatimin e Marrëveshjes ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Qeverisë të Republikës së Malit të Zi për bashkëpunim në lëmin e shëndetësisë dhe të shkencave të mjekësisë.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në “Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

16.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА ДРЖАВАТА КАТАР ЗА ОДБЕГНУВАЊЕ НА ДВОЈНОТО ОДАНОЧУВАЊЕ И ЗА ЗАШТИТА ОД ФИСКАЛНА ЕВАЗИЈА ПО ОДНОС НА ДАНОЦИТЕ НА ДОХОД

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Државата Катар за одбегнување на двојното оданочување и за заштита од фискална евазија по однос на даноците на доход,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3366/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н

ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА ДРЖАВАТА КАТАР ЗА ОДБЕГНУВАЊЕ НА ДВОЈНОТО ОДАНОЧУВАЊЕ И ЗА ЗАШТИТА ОД ФИСКАЛНА ЕВАЗИЈА ПО ОДНОС НА ДАНОЦИТЕ НА ДОХОД

Член 1

Се ратификува Договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Државата Катар за одбегнување на двојното оданочување и за заштита од фискална евазија по однос на даноците на доход, потпишан во Доха на 28 јануари 2008 година.

Член 2

Договорот во оригинал на македонски, арапски и англиски јазик, гласи:

ДОГОВОР
МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
И ВЛАДАТА НА ДРЖАВАТА КАТАР ЗА
ОДБЕГНУВАЊЕ НА ДВОЈНОТО ОДАНОЧУВАЊЕ
И ЗА ЗАШТИТА ОД ФИСКАЛНА ЕВАЗИЈА ПО
ОДНОС НА ДАНОЦИТЕ НА ДОХОД

ДОГОВОР

МЕЃУ

ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

И

ВЛАДАТА НА ДРЖАВАТА КАТАР

ЗА

ОДБЕГНУВАЊЕ НА ДВОЈНОТО ОДАНОЧУВАЊЕ
И ЗА ЗАШТИТА ОД ФИСКАЛНА ЕВАЗИЈА
ПО ОДНОС НА ДАНОЦИТЕ НА ДОХОД

Владата на Република Македонија и Владата на Државата Катар

со желба да склучат договор за одбегнување на двојното оданочување и за заштита од фискална евазија по однос на даноците на доход

се договорија за следното:

Член 1

ЛИЦА НА КОИ СЕ ПРИМЕНУВА ДОГОВОРОТ

Овој договор ќе се применува на лицата кои се резиденти на едната или на двете држави договорнички.

Член 2

ДАНОЦИ НА КОИ СЕ ПРИМЕНУВА ДОГОВОРОТ

1. Овој договор ќе се применува на даноците на доход кои ги воведува државата договорничка или нејзините политички единици или локални власти, независно од начинот на кои тие се наплатуваат.

2. Под даноци од доход се сметаат сите даноци кои се воведуваат на вкупниот доход или на делови од доходот.

3. Постојните даноци на кои ќе се применува овој договор се:

а) во случајот на Република Македонија:

- персонален данок на доход; и
- данок на добивка;

(во натамошниот текст "македонски данок").

б) во случајот на Државата Катар:

Даноци на доход

(во натамошниот текст "катарски данок");

4. Овој договор ќе се применува исто така и на секој ист или суштински сличен данок кој ќе се воведо по склучувањето на овој договор покрај или наместо постојните даноци. Надлежните органи на државите договорнички ќе ги соопштуваат една на друга промените кои ги имаат извршено во нивните даночни закони.

Член 3

ОПШТИ ДЕФИНИЦИИ

1. За потребите на овој договор, освен ако во контекст на ова не се бара поинаку:

а) изразот "Македонија" ја означува територијата на Република Македонија, а употребен во географска смисла ја означува сувоземната (копнена) територија на Македонија, нејзините внатрешни езерски води и езерски дна над кои Македонија има надлежност и има суверени права заради истражување, експлоатација, конзервирање и управување со природните богатства во согласност со своето внатрешно законодавство и меѓународното право;

б) изразот "Катар" ја означува копнената територија на Државата Катар, нејзините внатрешни води, територијалното море вклучувајќи го неговото дно и слојот под дното, воздушниот простор над нив, ексклузивните економски зони и епиконтиненталниот појас над кои Државата Катар има суверени права и јурисдикција во согласност со одредбите од меѓународното право и катарските национални закони и регулативи;

в) изразите "држава договорничка" и "друга држава договорничка" означуваат Македонија или Катар, зависно од смислата;

г) изразот "лице" означува физичко лице, друштво или секое друштво на лица кои се сметаат како целина за даночни цели;

д) изразот "друштво" означува секое правно лице или целина која се третира како правно лице за даночни цели;

ѓ) изразот "претпријатие на државата договорничка" и "претпријатие на другата држава договорничка" означува претпријатие со кое управува резидент на државата договорничка и претпријатие со кое управува резидент од другата држава договорничка;

е) изразот "меѓународен сообраќај" означува секој превоз со брод или воздухоплов кој го врши претпријатие чие седиште на стварна управа се наоѓа во државата договорничка, освен ако бродот или воздухопловот се користи исклучиво помеѓу места кои се наоѓаат во другата држава договорничка;

ж) изразот "надлежен орган" означува:

- во случајот на Македонија, Министерството за финансии, односно негов овластен претставник;
- во случајот на Катар, Министерот за финансии, односно негов овластен претставник;

з) изразот "државјанин", од аспект на државата договорничка, означува:

- 1) секое лице кое поседува државјанство на државата договорничка;
- 2) секое правно лице, партнерство или асоцијација кое таквиот свој статус го остварува според важечките закони на таа државата договорничка.

2. Кога државата договорничка го применува овој договор, во било кое време, секој израз кој што не е дефиниран со договорот ќе има значење, освен ако контекстот не бара поинаку, според законот на таа држава кој се однесува на даноците на кои овој договор се применува.

Член 4

РЕЗИДЕНТ

1. Изразот "резидент на државата договорничка", за потребите на овој договор, означува:

а) во случај на Македонија, секое лице кое, според законите на Македонија, подлежи на оданочување во Македонија по основ на живеалиште, престојувалиште, седиште на управување, или друг критериум од слична природа, а исто така ја вклучува државата Македонија и секоја нејзина политичка единица или локална власт. Меѓутоа, овој израз не го вклучува секое лице кое подлежи на оданочување во Македонија само за доходот од извори во Македонија.

б) во случај на Катар, секое физичко лице кое има постојано место на живеење, средиште на животни интереси, или вообичаено место на живеење во Катар, и друштво кое има свое место на стварна управа во Катар. Изразот исто така ја вклучува државата Катар и секоја локална власт, политичка единица или статутарно тело таму.

2. Кога според одредбите на став 1, физичко лице е резидент на двете држави договорнички, неговиот статус се определува на следниот начин:

а) ќе се смета дека е резидент само на државата во која има постојано место на живеење; ако има постојано место на живеење во двете држави, ќе се смета дека е резидент само на државата со која неговите лични и економски врски се потесни (средиште на животни интереси);

б) доколку не може да се определи државата во која има средиште на животни интереси, или ако ни во една држава договорничка нема постојано место на живеење, ќе се смета дека е

резидент само на државата во која има вообичаено место на живеење;

в) ако има вообичаено место на живеење во двете држави договорнички или нема ниту во една од нив, ќе се смета дека е резидент само на државата чиј е државјанин;

г) ако статусот на резидент на физичкото лице не може да се определи согласно одредбите од точките а), б) и в) од погоре, тогаш надлежните власти на државата договорничка ќе го решат прашањето со взаемен договор.

3. Кога, во согласност со одредбите од став 1 од овој член, лицето, освен физичкото, е резидент на двете држави договорнички, се смета дека е резидент само на државата во која се наоѓа седиштето на неговата стварна управа.

Член 5

ПОСТОЈАНА ДЕЛОВНА ЕДИНИЦА

1. Изразот "постојана деловна единица" за потребите на овој договор, означува постојано место на активност преку кое претпријатието го врши потполно или делумно своето работење.

2. Изразот "постојана деловна единица" означува особено:

а) седиште на управата;

б) филијала;

в) деловница;

г) фабрика;

д) работилница;

ѓ) просторија користена како продавница;

е) фарма или плантажа; и

ж) рудник, извор на нафта или гас, каменолом или друго место на истражување, искористување или експлоатација на природните богатства.

3. Изразот "постојана деловна единица" исто така вклучува:

а) градежен локалитет, градење, монтажа или инсталационен проект или секаква супервизорска активност во врска со таквиот локалитет или проект, но само кога таквиот локалитет, проект или активност трае во целост за период или периоди повеќе од шест месеци во рамки на секој дванаесет месечен период и

б) обезбедување услуги, вклучувајќи консултантски услуги, од претпријатието преку вработени или друг персонал ангажиран од претпријатието за таква цел, но само ако активностите од таква природа се одвиваат (за истиот или поврзан проект) во државата договорничка во период или периоди кои вкупно траат повеќе од три месеци во секој дванаесетмесечен период.

4. По исклучок на претходните одредби на овој член, под израз "постојана деловна единица" не се подразбира:

а) користењето на објектите исклучиво со цел за складирање или изложување на добра или стоки кои му припаѓаат на претпријатието;

б) одржување на залихи на добра или стоки кои му припаѓаат на претпријатието исклучиво со цел за складирање или изложување;

в) одржување на залихи на добра и стоки кои му припаѓаат на претпријатието исклучиво со цел да бидат преработени од друго претпријатие;

г) одржување на утврденото деловно место на работење исклучиво со цел за купување на добра или стоки или за прибирање на информации за претпријатието;

д) одржување на утврденото деловно место исклучиво со цел за вршење на дејноста на претпријатието, или за други активности кои имаат подготвителен или помошен карактер за претпријатието или

ѓ) одржување на утврденото деловно место исклучиво со цел за вршење на активностите наведени во точките од а) до д), доколку целокупната активност на утврденото деловно место што ќе настане од оваа комбинација е од подготвителен или помошен карактер.

5. По исклучок на одредбите од став 1 и 2 од овој член, кога лице - освен застапник со независен статус на кого се применува одредбата од став 7 од овој член, делува во име на претпријатие и има и вообичаено користи во државата договорничка овластување да склучува договори во име на претпријатието, се смета дека тоа

претпријатие има постојана деловна единица во таа држава во поглед на сите активности кои тоа лице ги презема за претпријатието, освен ако активностите на тоа лице се ограничени на активностите наведени во став 4 од овој член, кои доколку би се вршеле преку утврденото деловно место, не би го правеле тоа утврдено деловно место како постојана деловна единица согласно одредбите на тој став.

6. По исклучок на претходните одредби од овој член, осигурително претпријатие на државата договорничка, освен во случај на реосигурување, се смета дека има постојана деловна единица во другата држава договорничка ако тоа наплаќа премии на територијата на таа друга држава договорничка или осигурува ризици таму преку физичко лице, освен агент со независен статус на кого се применува став 7 од овој член.

7. Не се смета дека претпријатието има постојана деловна единица во другата држава договорничка само поради тоа што во таа држава ги врши своите активности преку посредник, генерален комисионер застапник или друг претставник со самостоен статус, ако овие лица делуваат во рамките на своите редовни деловни активности. Меѓутоа, кога активностите на таквиот агент се посветени целосно или скоро целосно во корист на тоа претпријатие, и условите се направени или воведени помеѓу тоа претпријатие и агентот во нивните комерцијални и финансиски релации кои се различни од оние кои би биле направени помеѓу независни претпријатија, тој нема да се смета како агент со независен статус во рамки на значењето од овој став.

8. Фактот дека едно друштво кое е резидент на државата договорничка контролира или е под контрола на друштво кое е резидент на другата држава договорничка, или кое го врши работењето во таа друга држава (било преку постојана деловна единица или на друг начин), само по себе не значи дека едно друштво може да постане постојана деловна единица на другото друштво.

Член 6

ДОХОД ОД НЕДВИЖЕН ИМОТ

1. Доходот кој резидент на државата договорничка го остварува од недвижен имот (вклучувајќи го и доходот од земјоделство и шумарство) кој се наоѓа во другата држава договорничка ќе се оданочи во таа друга држава.

2. Изразот "недвижен имот" го има истото значење како во законите на државата договорничка во која се наоѓа предметниот имот. Овој израз во секој случај ги опфаќа и придружните добра кои му припаѓаат на недвижниот имот, сточниот фонд и опремата која се користи во земјоделството и шумарството, правата на кои се применуваат општите одредби за сопственоста на земјиштето, плодоуживање на недвижностите и правата на променливите или постојаните плаќања како надоместок за работата, или за правото да се извршува работата, на минералните наоѓалишта, изворите и другите природни богатства; бродовите и воздухопловите нема да се сметаат за недвижен имот.

3. Одредбите од став 1 ќе се применуваат на доходот кој ќе се оствари од непосредно користење, изнајмување или друг начин на користење на недвижниот имот.

4. Одредбите од ставовите 1 и 3 ќе се применуваат и на доходот од недвижниот имот на претпријатието и на доходот од недвижен имот кој се користи за вршење на самостојна лична дејност.

Член 7

ДОБИВКА ОД ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТ

1. Добивките на претпријатие на државата договорничка се оданочуваат само во таа држава, освен во случај кога претпријатието врши дејност во другата држава договорничка преку постојана деловна единица која се наоѓа таму. Ако претпријатието врши дејност според горенаведениот начин, добивките на претпријатието можат да се оданочуваат во другата држава, но само за оној износ кој и се припишува на таа постојана деловна единица.

2. Во зависност од одредбите од став 3 од овој член, кога претпријатието на државата договорничка врши дејност во другата држава договорничка преку постојана деловна единица која таму се наоѓа, во секоја држава договорничка на таа постојана деловна единица и се припишува добивката која би можела да се оствари доколку би била одвоено и посебно претпријатие кое врши иста или слична дејност под исти или слични услови и како да делувала потполно самостојно од претпријатието чија е постојана деловна единица.

3. При утврдување на добивката на постојаната деловна единица, како одбитоци се признаваат трошоците кои се извршени за потребите на постојаната деловна единица, вклучувајќи ги и трошоците на управување и општите административни трошоци,

било во државата во која се наоѓа постојаната деловна единица или на друго место, кои се признаваат согласно одредбите од домашното законодавство на државата договорничка во која постојаната деловна единица се наоѓа.

4. Доколку е вообичаено во државата договорничка добивката која се припишува на постојаната деловна единица да се одредува врз основа на распределбата на вкупната добивка на претпријатието на неговите посебни делови, одредбата од став 2 од овој член не ја спречува таа држава договорничка со таквата вообичаена распределба да ја одреди добивката која се оданочува. Усвоениот метод на распределба треба да биде таков што резултатот ќе биде во согласност со начелата кои се содржани во овој член.

5. Добивката нема да и се припише на постојаната деловна единица ако таа само купува добра или производи за претпријатието.

6. За потребите на претходните ставови од овој член, добивката која се припишува на постојаната деловна единица се определува со ист метод од година во година, освен ако постои оправдана и доволна причина да се постапи поинаку.

7. Кога добивката ги опфаќа поделните приходи кои се регулираат со посебни членови од овој договор, одредбите од овој член не влијаат на одредбите на тие членови.

Член 8

МЕЃУНАРОДЕН СООБРАЌАЈ

1. Добивката остварена од работење во меѓународен сообраќај со бродови или воздухоплови, ќе се оданочи само во државата договорничка во која се наоѓа седиштето на стварната управа на претпријатието.

2. Ако седиштето на стварната управа на претпријатието кое се занимава со поморски сообраќај се наоѓа на брод, тогаш се смета дека тоа се наоѓа во државата договорничка во која се наоѓа матичното пристаниште на бродот или ако не постои такво матично пристаниште, тогаш се смета дека се наоѓа во државата договорничка во која корисникот на бродот е резидент.

3. Одредбите од став 1 од овој член од овој член се применуваат и на добивката остварена од учество во пул, заедничко вложување или меѓународна деловна единица.

Член 9

ПОВРЗАНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА

1. Кога:

а) претпријатие на државата договорничка учествува непосредно или посредно во управувањето, контролата или капиталот на претпријатието на другата држава договорничка, или

б) исти лица учествуваат непосредно или посредно во управувањето, контролата или капиталот на претпријатието на државата договорничка и на претпријатието на другата држава договорничка,

и ако и во двата случаи, помеѓу тие две претпријатија во нивните трговски или финансиски односи се создадени или наметнати услови различни од условите кои би биле создадени помеѓу самостојни претпријатија, добивката која би настанала за едно од претпријатијата, кога не би постоеле тие услови, или поради тие услови не настанала, може да биде вклучена во добивката на тоа претпријатие и соодветно оданочена.

2. Кога државата договорничка ја вклучува во добивката на претпријатието од таа држава - и ја оданочува соодветно - добивката за која претпријатието од другата држава договорничка било оданочено во таа држава, а вклучената добивка од првоспоменатата држава се смета дека е добивката која би била остварена од претпријатието од првоспоменатата држава ако условите создадени помеѓу двете претпријатија се како помеѓу самостојни претпријатија, тогаш таа друга држава може да направи соодветно прилагодување на износот на данокот утврден на таа добивка. При одредувањето на ваквото прилагодување, се води сметка и за другите одредби од овој договор и доколку е потребно надлежните органи на државите договорнички ќе се консултираат една со друга.

Член 10

ДИВИДЕНДИ

1. Дивидендите кои ги исплатува друштво кое е резидент на државата договорничка на резидентот на другата држава договорничка ќе се оданочува во таа друга држава.

2. Изразот "дивиденди", употребен во овој член ја означува добивката од акции или други права на учество во добивката кои не се побарувања на долгови, како и доходот од други корпоративни права кои по однос на оданочувањето имаат ист третман како и

доходот од акциите според законите на државата чиј резидент е друштвото кое врши распределба.

3. Одредбите од став 1 од овој член нема да се применуваат ако стварниот корисник на дивидендите, резидент на државата договорничка, врши дејност во другата држава договорничка чиј резидент е друштвото кое ги исплатува дивидендите преку постојана деловна единица која се наоѓа во таа држава, или врши во другата држава договорничка самостојни лични услуги од постојана база која се наоѓа таму, а правото по однос на кое дивидендите се платени е стварно поврзано со таквата постојана деловна единица или постојана база. Во тој случај соодветно се применуваат одредбите на член 7 или член 14 од овој договор, зависно од случајот.

4. Кога друштвото кое е резидент на државата договорничка остварува добивка или доход од другата држава договорничка, другата држава не може да воведи данок на дивидендите кои ги исплатува друштвото, освен ако тие дивиденди се исплатени на резидентот на другата држава или ако правото врз основа на кое се исплаќаат дивидендите е стварно поврзано со постојана деловна единица или постојана база која се наоѓа во таа друга држава, ниту нераспределената добивка на друштвото да ја оданочува со данок на нераспределените добивки, дури и ако дивидендите се исплатени или нераспределената добивка потполно или делумно се состои од добивката или доходот кои настанале во таа друга држава.

Член 11

КАМАТА

1. Каматата која настанува во државата договорничка, а се исплатува на резидентот од другата држава договорничка се оданочува во таа друга држава.

2. Изразот "камата" употребен во овој член означува доход од побарувања на секаков вид долг, независно од тоа дали се обезбедени со хипотека и дали на основа на нив се стекнува право на учество во добивката на должникот, и посебно на хартии од вредност на владата и доход од обврзници или други видови на обврзници, вклучувајќи ги и премиите и наградите на тие хартии од вредност или обврзници. Казнените камати платени за задоцнети плаќања не се сметаат за камати за потребите на овој член.

3. Одредбите на ставовите 1 и 2 нема да се применуваат ако стварниот корисник на каматата - резидент на државата договорничка го врши своето работење во другата држава договорничка во која настанала каматата, преку постојана деловна единица која се наоѓа

во таа држава, или врши самостојни лични услуги од постојаната база која се наоѓа таму, а побарувањето на долгот на кое се плаќа камата е стварно поврзано со таа постојана деловна единица или постојана база. Во тој случај соодветно се применуваат одредбите на член 7 или член 14 од овој договор, зависно од случајот.

4. Се смета дека каматата настанала во државата договорничка кога исплатувачот е самата држава, локалните власти, или резидентот на таа држава. Меѓутоа, кога лицето кое плаќа камата, без оглед на тоа дали е резидент на државата договорничка или не, има во таа држава договорничка постојана деловна единица во врска со која се јавува побарувањето на кое се плаќа камата, а таквата камата се исплаќа на товар на постојаната деловна единица, ќе се смета дека таквата камата настанува во државата договорничка во која постојаната деловна единица се наоѓа.

5. Кога износот на каматата поради посебните односи помеѓу исплатувачот и стварниот корисник на каматата или помеѓу нив и трето лице, имајќи го во вид побарувањето на долгот за кој таа се плаќа, го надминува износот кој би бил договорен помеѓу исплатувачот и стварниот корисник, при непостоење на такви односи, одредбите од овој член ќе се применуваат само на последно споменатиот износ. Во таков случај, вишокот на платениот износ се оданочува согласно законите на секоја држава договорничка, при што ќе се земат во предвид и другите одредби од овој договор.

Член 12

ПРИХОДИ ОД АВТОРСКИ ПРАВА

1. Приходите од авторски права кои настануваат во државата договорничка, а се исплатуваат на резидент на другата држава договорничка се оданочуваат во таа друга држава договорничка.

2. Меѓутоа, овие приходи од авторски права можат да се оданочат и во државата договорничка во која се оствариле во согласност со законите на таа држава, но само ако обложениот данок за примателот на приходите по основ на авторски права не го надминува износот од 5 проценти од бруто износот на приходите од авторски права.

3. Изразот "приходи од авторски права" употребен во овој член, означува плаќање на било кој вид примање за користење, или право на авторско право за книжевно, уметничко или научно дело (вклучувајќи ги кинематографските филмови и филмовите, лентите или дисковите за телевизија и радио) патенти, заштитни знаци, дизајни или модели, планови, тајни формули или постапка, или за

користење на, или право на користење на индустриска, комерцијална или научна опрема, или за информации во врска со индустриските, комерцијалните или научните искуства.

4. Одредбите од ставовите 1 и 2 од овој член нема да се применуваат ако стварниот корисник на приходите од авторски права - резидент на државата договорничка, го врши работењето во другата држава договорничка во која приходите од авторски права се остварени, преку постојана деловна единица која се наоѓа таму, или врши во другата држава договорничка самостојни лични услуги од постојаната база која се наоѓа таму, а правото или имотот врз основа на кои се плаќаат приходите од авторски права се стварно поврзани со таа постојана деловна единица. Во тој случај соодветно ќе се применуваат одредбите од член 7 или член 14 од овој договор, зависно од случајот.

5. Се смета дека приходите од авторски права се остварени во државата договорничка кога исплатувачот е резидент на таа држава. Меѓутоа, кога лицето кое ги плаќа примањата од авторски права, без оглед дали е резидент на државата договорничка или не, има во државата договорничка постојана деловна единица или постојана база во врска со која се појавува обврска за плаќање на приходи од авторски права, а тие авторски права паѓаат на товар на таа постојана деловна единица или постојана база, се смета дека тие приходи од авторски права се создадени во државата договорничка во која постојаната деловна единица или постојаната база се наоѓа.

6. Кога, поради посебниот однос помеѓу исплатувачот и стварниот корисник, или помеѓу нив двајцата и трето лице, платениот износ по основа на приходи од авторски права, земајќи го предвид користењето, правото или информацијата за кои таа се плаќа, го надминува износот кој би бил договорен помеѓу исплатувачот и стварниот корисник доколку таков однос не би постоел, одредбите од овој член се применуваат само на последно споменатиот износ. Во тој случај вишокот на платениот износ ќе се оданочува согласно законите на секоја држава договорничка, земајќи ги предвид и другите одредби од овој договор.

Член 13

КАПИТАЛНИ ДОБИВКИ

1. Добивката која ја остварува резидент на државата договорничка од отуѓување на недвижен имот наведен во член 6 од овој договор, а кој се наоѓа во другата држава договорничка ќе се оданочи во таа друга држава договорничка.

2. Добивката од отуѓување на подвижен имот кој сочинува дел од имотот за работење на постојаната деловна единица која претпријатието од државата договорничка ја има во другата држава договорничка или од подвижен имот кој припаѓа на постојаната база која му е на располагање на резидент на државата договорничка во другата држава договорничка за цели на вршење самостојни лични услуги, вклучувајќи ја и добивката од отуѓување на таа постојана деловна единица (сама или заедно со целото претпријатие) или на таа постојана база, може да се оданочува во таа друга држава.

3. Добивката остварена од продажба на бродови или воздухоплови кои се користат во меѓународниот сообраќај, или од подвижен имот кој е во врска со работењето на тие бродови или воздухоплови, се оданочуваат само во државата договорничка во која се наоѓа седиштето на стварната управа на претпријатието.

4. Приходите од отуѓување на друг имот освен наведениот во ставовите од 1, 2 и 3 од овој член ќе се оданочуваат само во државата договорничка во која лицето кое отуѓува имот е резидент.

Член 14

САМОСТОЈНИ ЛИЧНИ УСЛУГИ

1. Доходот остварен од резидент на државата договорничка од вршење на професионални услуги или други активности од самостоен карактер ќе се оданочи само во таа држава освен во следниве случаи, кога таквиот доход може исто така да биде оданочен во другата држава договорничка:

а) ако тој има постојана база која му е регуларно на располагање во другата држава договорничка за целите на вршење на неговите активности; во тој случај, само оној дел од доходот кој се припишува на таа постојана база може да се оданочи во таа друга држава договорничка, или

б) ако тој престојува во другата држава договорничка за период или периоди кои надминуваат вкупно 183 дена во секој дванаесет месечен период почнувајќи или завршувајќи во односната фискална година; во тој случај, само делот од доходот кој е остварен од неговите активности вршени во таа друга држава може да биде оданочен во таа друга држава.

2. Изразот "професионални услуги" особено ги опфаќа самостојните научни, литературни, уметнички, образовни или наставни активности, како и самостојните активности на лекарите,

адвокатите, инженерите, архитектите, стоматолозите и сметководителите.

Член 15

ЛИЧНИ ПРИМАЊА ОД РАБОТЕН ОДНОС

1. Во зависност од одредбите на членовите 16, 18 и 19 од овој договор, платите, надниците и другите слични примања кои произлегуваат од работен однос, остварени од резидент на државата договорничка ќе се оданочуваат само во таа држава, освен во случаи кога вработувањето се извршува во другата држава договорничка. Ако вработувањето е извршено така, таквите примања кои се остваруваат таму, се оданочуваат во таа друга држава.

2. По исклучок од одредбите од став 1 од овој член, примањата кои резидентот на едната држава договорничка ги остварува од работен однос во другата држава договорничка се оданочуваат само во провоспоменатата држава ако:

а) примателот престојува во другата држава договорничка во период или периоди кои вкупно не надминуваат 183 (сто осумдесет и три) дена во период од дванаесет месеци, кој период започнува или завршува во односната фискална година, и

б) примањето е платено од страна, или во име на работодавачот кој не е резидент на другата држава, и

в) примањата не паѓаат на товар на постојаната деловна единица која работодавачот ја има во другата држава.

3. По исклучок на претходните одредби од овој член, примањата остварени по основ на вработување на брод или воздухоплов, во меѓународен сообраќај, можат да се оданочат во државата договорничка во која се наоѓа седиштето на стварната управа на претпријатието.

4. По исклучок на претходните одредби од овој член, платите, надниците, надоместоците и другите примања што се примени од вработен кој е на висока менаџерска позиција во авиокомпанија или шпедитерска компанија на државата договорничка, кој е стационаран во другата држава договорничка, се оданочува само во државата договорничка во која се наоѓа местото на стварната управа на претпријатието.

Член 16

НАДОМЕСТОЦИ НА ДИРЕКТОРИ

Надоместоците и другите слични примања кои ги остварува резидент на државата договорничка во својство на член на одбор на директори на друштво кое е резидент на другата држава договорничка, се оданочуваат во таа друга држава.

Член 17

УМЕТНИЦИ И СПОРТИСТИ

1. По исклучок на одредбите од членовите 14 и 15 од овој договор, доходот остварен од резидент на државата договорничка преку лично вршење на дејност како изведувач како што е театарски, филмски, радио или телевизиски уметник, или музичар, или спортист во другата држава договорничка се оданочува во таа друга држава.

2. Кога доходот од лично извршени активности на изведувачот или спортистот не му припаѓа лично на изведувачот или спортистот но на друго лице, тој доход, по исклучок на одредбите од член 7, 14 и 15 од овој договор ќе се оданочува во државата договорничка во која активностите на изведувачот или спортистот се извршени.

3. Доходот остварен од резидент на државата договорничка од активности вршени во другата држава договорничка како што е наведено во ставовите 1 и 2 од овој член, се ослободени од данок во таа друга држава ако посетата на таа друга држава е поддржана целосно или воглавно од фондови од која и да е држава договорничка, нејзина политичка единица или локална власт, или се одржува согласно културен договор или аранжман помеѓу владите на државите договорнички.

Член 18

ПЕНЗИИ И АНУИТЕТИ

1. Согласно со став 2 од член 19 од овој договор, пензиите и другите слични примања и ануитети платени на резидент на државата договорничка, може да се оданочат во таа држава.

2. Изразот "ануитет" претставува определена сума која се плаќа периодично одреден број пати во текот на животот или во текот на точно определен или одреден временски период со обврска да се извршат исплати за возврат на адекватно и целосно плаќање надомест во пари или парична вредност.

Член 19

ДРЖАВНА СЛУЖБА

1. а) Платите, надоместоците и другите слични примања, поинакви од пензиите кои ги исплаќа државата договорничка или нејзината политичка единица или локална власт на физичко лице по основа на услуги направени на државата договорничка или на нејзината единица или локална власт се оданочуваат само во таа држава.

б) Меѓутоа, таквите плати, надоместоци и другите слични примања се оданочуваат само во другата држава договорничка доколку услугите се извршени во таа држава, а физичкото лице е резидент на таа држава кој:

- е државјанин на таа друга држава или
- не станал резидент на таа друга држава само поради вршење на тие услуги.

2. а) Пензијата која ја плаќа државата договорничка или се плаќа од фондовите, создадени од неа, или од нејзината политичка единица или локална власт на физичко лице за услуги направени на државата договорничка или на нејзината политичка единица или локална власт, се оданочува само во таа држава.

б) Меѓутоа, таквата пензија се оданочува само во другата држава договорничка ако физичкото лице е резидент или државјанин на таа држава.

3. Одредбите на членовите 15, 16, 17 и 18 од овој договор се применуваат на платите, надоместоците и слични примања и на пензиите кои се исплатени за услуги направени во врска со вршење на дејност од страна на државата договорничка или политичка единица или локалната власт.

Член 20

НАСТАВНИЦИ И ИСТРАЖУВАЧИ

1. Лице кое веднаш пред посетата на државата договорничка е или било резидент на другата држава договорничка, по покана на Владата на првоспоменатата држава договорничка или на универзитет, колеџ, школо, музеј или друга културна установа во првоспоменатата држава договорничка или согласно официјална програма за културна размена, престојува во таа држава договорничка за период кој не надминува три последователни години

само за целите на подучување, држење предавања или истражување во такви институции ќе биде ослободено од данок во таа држава договорничка за неговите примања за таквата активност.

2. Одредбите од став 1 од овој член нема да се применуваат на доходот од истражување ако таквото истражување не е превземено за јавен интерес туку пред се за приватни користи на посебно лице или лица.

Член 21

СТУДЕНТИ И ЛИЦА НА ОБУКА

1. Студент или лице на стручна обука, кој непосредно пред посетата на државата договорничка бил или е резидент на другата држава договорничка и кој престојува во првоспоменатата држава договорничка само поради своето образование или обука, не плаќа данок во таа држава договорничка на средствата кои ги добива за издржување, образование или обука ако тие средства се од извори надвор од таа држава договорничка.

2. По однос на грантовите, стипендиите и примањата од работен однос кои не се наведени во став 1 од овој член, студент, стажант или лице на обука наведено во став 1 од овој член има право во текот на таквото образование или обука, на исти изземања, ослободувања или намалувања по однос на данок што им се на располагање на резидентите на државата договорничка во која тој престојува.

Член 22

ДРУГИ ПРИХОДИ

1. Деловите од доходот на резидент на државата договорничка, без оглед каде се остварени, кои не се опфатени со претходните одредби од овој договор, ќе се оданочат само во таа држава.

2. Одредбите од став 1 од овој член не се применуваат на доходот остварен од резидент на државата договорничка, ако примателот на тој доход врши дејност во другата држава договорничка преку постојана деловна единица која се наоѓа во таа држава договорничка, или врши во другата држава самостојни лични услуги од постојана база која се наоѓа таму, а правото или имотот врз основа на кои се исплаќа доходот се ефективно поврзани со постојаната деловна единица или постојана база. Во тој случај,

соодветно се применуваат одредбите на член 7 или член 14 од овој договор, зависно од случајот.

Член 23

ОДБЕГНУВАЊЕ НА ДВОЈНОТО ОДАНОЧУВАЊЕ

1. Кога резидент на една држава договорничка остварува доход кој, согласно одредбите од договорот, се оданочува во другата држава договорничка, тогаш првоспоменатата држава треба да одобри како одбиток на данокот од доход на тој резидент износ еднаков на износот на данокот од доход платен во таа друга држава договорничка доколку таквиот одбиток и во двата случаи не е поголем од делот на данокот од доход кој е пресметан пред извршеното одбивање, кој се припишува на доходот остварен од таа друга држава.

2. За целите на став 1 од овој член, изразите "платен македонски данок" и "платен катарски данок" се смета дека го вклучуваат износот на данок кој би бил платен во Македонија или Катар, зависно од случајот, кога ослободувањето или намалувањето е дадено согласно законите и регулативите на државата договорничка.

Член 24

ЕДНАКОВ ТРЕТМАН

1. Државјаните на државата договорничка не подлежат на оданочување или друга обврска во врска со оданочувањето во другата држава договорничка кое е поинакво или потешко од оданочувањето и обврските во врска со оданочувањето на кое државјаните од другата држава под исти услови, особено со статус на резидент, подлежат или можат да подлежат.

2. Оданочувањето на постојаната деловна единица која претпријатието на државата договорничка ја има во другата држава договорничка не може да биде понеповолно во таа друга држава од оданочувањето на претпријатието на таа друга држава која врши иста дејност. Оваа одредба не може да се толкува како задолжителна за државата договорничка за да им одобри на резидентите од другата држава договорничка било какви лични олеснувања, ослободувања или намалувања за даночни цели по основ на граѓански статус или семејни обврски кои таа ги одобрува на своите резиденти.

3. Каматата, приходите од авторски права и другите исплати платени од претпријатието на државата договорничка на резидентот

на другата држава договорничка, заради одредување на оданочената добивка на тоа претпријатие, се одбиваат под истите услови како да се исплатени на резидент на првоспоменатата држава, освен во случаите наведени во став 1 од член 9, став 5 од член 11 или став 6 од член 12. Слично, долговите на претпријатието на државата договорничка на резидент на другата држава договорничка, заради определување на оданочување на капиталот на тоа претпријатие, се одбиваат под истите услови како да биле договорени за резидент на првоспоменатата држава.

4. Претпријатието на државата договорничка, чиј капитал потполно или делумно е поседуван или контролиран, директно или индиректно, од страна на еден или повеќе резиденти на другата држава договорничка, нема да се оданочи со данок или да подлежи на друга обврска во врска со данок во првоспоменатата држава кое е поинакво или потешко од оданочувањето на обврските во врска со оданочувањето на кое други слични претпријатија од првоспоменатата држава се или може да бидат подложни.

5. Неоданочувањето на катарските и другите членови на голфскиот кооперативен совет (ГКС) државјаните согласно катарската даночна легислатива нема да се сметаат за дискриминирани согласно одредбите од овој член.

6. Во овој член изразот "оданочување" ги подразбира даноците кои се предмет на овој договор.

Член 25

ПОСТАПКА ЗА ЗАЕМНО ДОГОВАРАЊЕ

1. Кога едно лице смета дека активностите на едната или двете држави договорнички доведуваат или ќе доведат до тоа тој да не биде оданочен во согласност со одредбите на овој договор, тој може, без оглед на правните лекови предвидени со внатрешното законодавство на тие држави, да го изложи својот случај пред надлежниот орган на државата договорничка чиј е резидент доколку неговиот случај потпаѓа под член 24 став 1 на онаа држава договорничка чиј е државјанин. Случајот мора да биде изложен во рок од три години од денот на првото известување за активноста која доведува до оданочување кое не е во согласност со одредбите на договорот.

2. Надлежниот орган, доколку смета дека жалбата е оправдана и ако не е во можност сам да дојде до задоволително решение, ќе настојува случајот да го реши со заедничко договарање со

надлежниот орган на другата држава договорничка, заради одбегнување на оданочувањето кое не е во согласност со договорот.

3. Надлежните органи од државите договорнички ќе се залагаат да ги решат по пат на заеднички договор сите потешкотии или нејаснотии кои произлегуваат во однос на толкувањето или примената на договорот. Тие можат заеднички да се консултираат за одбегнување на двојното оданочување во случаите кои не се предвидени со овој договор.

4. Надлежните органи на државите договорнички можат непосредно да комуницираат, како и преку заедничка комисија составена од самите нив или нивни претставници, заради постигнување на договор во смисла на претходните ставови.

Член 26

РАЗМЕНА НА ИНФОРМАЦИИ

1. Надлежните органи на државите договорнички ќе разменуваат информации потребни за примената на одредбите на овој договор или внатрешните закони на државите договорнички кои се однесуваат на даноците опфатени со договорот доколку оданочувањето предвидено со тие закони не е во спротивност со овој договор.

2. Секоја информација добиена согласно став 1 од државата договорничка ќе се смета како тајна исто како и информациите добиени според внатрешните закони на таа држава и ќе бидат откриени само на лицата или органите (вклучувајќи ги судовите и органите на управата) кои се надлежни за облог и наплата на даноците, присилната наплата или за прогон, во врска со решавање на жалба по однос на даноците опфатени со договорот. Овие лица или органи ќе ги користат информациите само за тие намени. Тие можат да ги откријат информациите во јавна судска постапка или во судските одлуки.

3. Одредбите од став 1 и 2 од овој член не можат во никој случај да се толкуваат како воспоставување на обврски на државата договорничка да:

а) презема управни мерки кои не се во согласност со законите и управната пракса на таа или на другата држава договорничка;

б) дава информации кои не можат да се добијат врз основа на закон или во вообичаена управна практика на таа или на другата држава договорничка;

в) дава информации кои би откриле некоја трговска, деловна, индустриска, комерцијална или професионална тајна, или трговска постапка, или информација, чие откривање би било во спротивност со државната политика (јавниот поредок).

Член 27

ДИПЛОМАТСКИ И КОНЗУЛАРНИ ПРЕТСТАВНИЦИ

Одредбите од овој договор нема да влијаат на фискалните привилегии на дипломатските и конзуларните претставници предвидени со општите правила на меѓународното право или со одредбите од посебните договори.

Член 28

ВЛЕГУВАЊЕ ВО СИЛА

1. Државите договорнички ќе се известат меѓусебно писмено, по дипломатски пат, за завршувањето на постапката согласно нивното домашно законодавство за влегување во сила на овој договор. Овој договор ќе влезе во сила на триесеттиот ден од датумот на последното од овие известувања.

2. Одредбите од овој договор важат:

а) по однос на даноците задржани на изворот, за износите платени или кредитирани на или после 1-ви јануари во календарската година која следи по годината во која договорот влегува во сила и

б) по однос на другите даноци, во даночните години кои почнуваат на или после првиот ден од јануари во календарската година која следи по годината во која договорот влегува во сила.

Член 29

ПРЕСТАНОК НА ВАЖЕЊЕ

1. Овој договор останува во сила се додека не го откаже една од државите договорнички. Секоја од државите договорнички може да го откаже овој договор, по дипломатски пат, со доставување на

писмено известување за престанување на неговото важење најдоцна шест месеци пред крајот на календарската година по истекот на 5 години од денот на влегувањето во сила на договорот.

2. Овој договор ќе престане да важи:

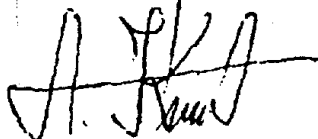
а) по однос на даноците што се задржуваат на изворот, за износите платени или кредитирани на или после првиот ден од јануари во календарската година која следи по годината во која писменото известување е дадено и

б) по однос на другите даноци, во даночните години отпочнувајќи на или после 1-ви јануари од календарската година која следи по годината во која известувањето е дадено.

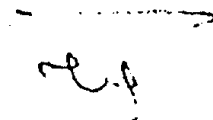
КАКО ПОТВРДА ЗА ОВА потписниците, полноважно за тоа овластени, го потпишаа овој договор.

СОСТАВЕН во Доха, на 28.01. 2008 година, во два оригинални примероци на македонски, арапски и англиски јазик, двата примероци подеднакво веродостојни. Во случај на несогласување меѓу текстовите, англискиот текст ќе биде меродавен.

ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ЗА ВЛАДАТА НА
ДРЖАВАТА КАТАР

اتفاقية

بين حكومة جمهورية مقدونيا و حكومة دولة قطر

في شأن تجنب الازدواج الضريبي ومنع التهرب المالي

فيما يتعلق بالضرائب على الدخل

اتفاقية

بين حكومة جمهورية مقدونيا و حكومة دولة قطر

في شأن تجنب الازدواج الضريبي ومنع التهرب المالي

فيما يتعلق بالضرائب على الدخل

إن حكومة جمهورية مقدونيا وحكومة دولة قطر ،

رغبة منهما بإبرام اتفاقية لتجنب الازدواج الضريبي ومنع التهرب المالي فيما يتعلق

بالضرائب على الدخل،

فقد اتفقتا على ما يلي:

مادة (1)

الأشخاص الذين تنطبق عليهم الاتفاقية

تطبق هذه الاتفاقية على الأشخاص المقيمين في إحدى الدولتين المتعاقبتين أو في كليهما.

مادة (2)

الضرائب المشمولة في الاتفاقية

1- تطبق هذه الاتفاقية على الضرائب المفروضة على الدخل نيابة عن دولة متعاقدة ، بغض النظر عن الطريقة التي تفرض بها تلك الضرائب.

2- تعتبر ضرائب على الدخل جميع الضرائب المفروضة على إجمالي الدخل أو على عناصر من الدخل.

3- الضرائب القائمة التي تطبق عليها هذه الاتفاقية هي:

(أ) في حالة جمهورية مقدونيا:

- ضريبة الدخل الشخصي ، و

- ضريبة الأرباح

(ويشار إليها فيما بعد بـ "الضريبة المقدونية")

(ب) في حالة دولة قطر:

الضرائب على الدخل

(ويشار إليها فيما بعد بـ "الضريبة القطرية")

4- تطبق هذه الاتفاقية أيضاً على أية ضرائب مماثلة أو مشابهة في جوهرها تفرض بعد تاريخ توقيع هذه الاتفاقية بالإضافة إلى الضرائب القائمة أو بدلا عنها. ويتعين على السلطات المختصة في الدولتين المتعاقبتين أن تشعر كل منهما الأخرى بآية تغييرات جوهرية قد يتم إجراؤها على القوانين الضريبية لكل منهما.

مادة (3)

تعريف عامة

1- لأغراض هذه الاتفاقية، وما لم يقتض سياق النص خلاف ذلك:

(أ) يعني مصطلح "مقدونيا" إقليم جمهورية مقدونيا، وعند استخدامه من منظور جغرافي، يعني الأراضي، مياه البحيرات الداخلية وقاعها الذي تمارس عليها، بمقتضى قوانينها، حقوقها السيادية بغرض الاستكشاف، الاستغلال، المحافظة وإدارة الموارد الطبيعية تطبيقاً لقوانينها الداخلية والقانون الدولي،

(ب) يعني مصطلح "قطر" الأراضي والمياه الداخلية والإقليمية لدولة قطر وقاعها وباطنها، والفضاء الجوي الذي يعلوها والمنطقة الاقتصادية الخالصة والجرف القاري، والتي تمارس عليها دولة قطر حقوقها السيادية واختصاصها القضائي - وفقاً لأحكام القانون الدولي وقوانينها وأنظمتها الداخلية،

(ج) تعني عبارتا "الدولة المتعاقدة" و "الدولة المتعاقدة الأخرى" مقدونيا أو قطر حسبما يقتضى سياق النص،

(د) يشمل مصطلح "شخص الفرد و الشركة و اي مجموعة أخرى من الأشخاص تعامل ككيان لأغراض الضريبة،

(هـ) يعني مصطلح "شركة" أي شخص أو شركة أو أي كيان يعامل كشخص اعتباري لأغراض الضريبة،

(و) تعني عبارتا "مشروع دولة متعاقدة" و "مشروع الدولة المتعاقدة الأخرى" على التوالي مشروع يديره مقيم في دولة متعاقدة ومشروع يديره مقيم في الدولة المتعاقدة الأخرى،

(ز) تعني عبارة "النقل الدولي" أي نقل بواسطة سفينة أو طائرة يشغلها مشروع يكون مقر إدارته الفعلية في دولة متعاقدة، إلا إذا كانت السفينة أو الطائرة يتم تشغيلها فقط بين أماكن في الدولة المتعاقدة الأخرى،

(ح) تعني عبارة "السلطة المختصة":

(1) في حالة جمهورية مقدونيا وزارة المالية ، أو من يمثلها قانونا،

(2) في حالة دولة قطر، وزير المالية، أو من يمثله قانونا،

ط) يعني مصطلح "مواطن": فيما يتعلق بدولة متعاقدة.

(1) أي فرد يحمل جنسية تلك الدولة المتعاقدة،

(2) أي شخص اعتياري أو شراكة أو جمعية تستمد وضعها ذلك من

القوانين النافذة في تلك الدولة المتعاقدة.

2- عند تنفيذ أحكام هذه الاتفاقية من قبل دولة متعاقدة، فإن أي مصطلح لم يرد له

تعريفا فيها، وما لم يقتض سياق النص خلاف ذلك، يكون له نفس دلالة معناه

بمقتضى قانون تلك الدولة فيما يتعلق بالضرانب التي تطبق عليها هذه الاتفاقية.

مادة (4)

المقيم

1- لأغراض هذه الاتفاقية تعني عبارة "مقيم في دولة متعاقدة":

(أ) في حالة جمهورية مقدونيا، أي شخص يكون خاضعا، بموجب قوانين

مقدونيا، للضرانب المفروضة في تلك الدولة بحكم سكنه أو إقامته أو مقر

إدارته أو أي معيار آخر ذي طبيعة مشابهة، ويشمل أيضا مقدونيا وأي

تقسيم سياسي فرعي أو أي سلطة محلية فيها. بيد أن هذا المصطلح لا يشمل

أي شخص لا يخضع للضرانب في مقدونيا إلا فيما يتعلق بالدخل المتأتي

من مصادر في مقدونيا.

(ب) في حالة قطر، أي فرد يكون له فيها سكن دائم أو مركز مصالحه الحيوية أو

يكون مكان إقامته الاعتيادي في قطر وأي شركة يكون مكان إدارتها الفعلية

- في قطر. وتشمل هذه العبارة كذلك دولة قطر وأي سلطة محلية أو أحد أقسامها السياسية الفرعية أو سلطة اعتبارية تابعة لها،
- 2- عندما يكون فرد ما مقيماً، بمقتضى أحكام البند (1) من هذه المادة، في كلتا الدولتين المتعاقبتين، عندئذ يتقرر وضعه على النحو التالي:
- (أ) يعتبر مقيماً في الدولة المتعاقدة التي يملك فيها مقر سكن دائم، وإذا كان يملك مسكناً دائماً له في كلتا الدولتين المتعاقبتين، فيعتبر مقيماً فقط في الدولة المتعاقدة التي تكون له فيها علاقة شخصية واقتصادية أو ثق (مركز المصالح الحيوية)،
- (ب) إن لم يكن ممكناً تحديد الدولة المتعاقدة التي يوجد فيها مركز مصالحه الحيوية، أو إذا لم يكن له مسكناً دائماً في أي من الدولتين المتعاقبتين، فإنه يعتبر مقيماً فقط في الدولة المتعاقدة التي يملك فيها إقامة معنوية،
- (ج) إذا كان له مقر إقامة معنوية في كلتا الدولتين المتعاقبتين أو لم يكن له في أي منهما فيعتبر مقيماً في الدولة المتعاقدة التي يكون من مواطنيها،
- (د) إن لم يكن ممكناً تحديد وضع إقامة شخص وفقاً لأحكام البنود الفرعية (أ) ، (ب) و (ج) أعلاه، عندئذ يتعين على السلطات المختصة في كلتا الدولتين المتعاقبتين تسوية هذا الأمر باتفاق مشترك.
- 3- وإذا كان شخص غير الفرد، وفقاً لأحكام البند (1) من هذه المادة، مقيماً في كلتا الدولتين المتعاقبتين، عندئذ يعتبر مقيماً فقط في الدولة التي يوجد فيها مكان إدارته الفعلية.

مادة (5)

المنشأة الدائمة

- 1- لأغراض هذه الاتفاقية، تعني عبارة "المنشأة الدائمة" المقر الثابت للعمل الذي يتم من خلاله مزاوله عمل المشروع كلياً أو جزئياً.
- 2- تشمل عبارة "المنشأة الدائمة" بوجه خاص:

(а) مكان إدارة،

(ب) فرع،

(ج) مكتب،

(د) مصنع،

(هـ) ورشة،

(و) موقع يستخدم كمنفذ بيع،

(ز) مزرعة أو حقل، و

(ح) منجم ، بئر نפט أو غاز، محجر أو أي مكان آخر لاستكشاف، أو لاستخراج أو استغلال موارد طبيعية.

3- يشمل مصطلح " المنشأة الدائمة" أيضا:-

(ا) موقع بناء أو مشروع تشييد أو تجميع أو تركيب أو أي نشاط إشرافي متعلق بمثل ذلك الموقع أو المشروع، ولكن فقط في حالة كون ذلك الموقع أو المشروع أو النشاط مستمرا لفترة زمنية تزيد على ستة أشهر في أي مدة اثني عشر شهرا، و

(ب) تقديم الخدمات بما في ذلك خدمات الاستشارة عن طريق شركة، أو موظفين أو أشخاص تتدبهم الشركة لهذا الغرض، ولكن فقط إذا فقط إذا كانت الأنشطة من ذات الطبيعة استمرت (لنفس المشروع أو لمشروع يتعلق به) في دولة متعاقدة لفترة أو فترات مجموعها أكثر من ستة أشهر في أي مدة اثني عشر شهرا.

4- بالرغم من الأحكام السابقة من هذه المادة، تعتبر عبارة "المنشأة الدائمة" غير شاملة لما يلي:

(ا) استخدام مرافق فقط لأغراض تخزين أو عرض سلع أو بضائع مملوكة للمشروع.

(ب) الاحتفاظ بمخزون من سلع أو بضائع مملوكة للمشروع فقط لغرض التخزين أو العرض ،

ج) الاحتفاظ بمخزون من سلع أو بضائع مملوكة للمشروع فقط لغرض تصنيعها بواسطة مشروع آخر،

د) الاحتفاظ بمقر ثابت للعمل فقط لغرض شراء بضائع أو سلع أو جمع معلومات للمشروع،

هـ) الاحتفاظ بمقر ثابت فقط لغرض القيام بأية أنشطة ذات طبيعة تحضيرية أو مساندة للمشروع،

و) الاحتفاظ بمقر ثابت للعمل فقط للجمع بين أي من الأنشطة المذكورة في البنود الفرعية (أ) إلى (هـ) من هذا البند شريطة أن يكون مجمل نشاط المقر الثابت الناتج عن هذا الجمع ذا طبيعة تحضيرية أو مساندة.

5- بالرغم من البندين (1) و (2)، عندما يتصرف - غير الوكيل - ذي الوضع المستقل الذي يطبق عليه البند (7) - نيابة عن شركة وله سلطة ليبرم عقوداً باسم الشركة يمارسها في دولة متعاقدة بشكل اعتيادي، فإن هذه الشركة تعتبر أن لها منشأة دائمة في تلك الدولة فيما يتعلق بأي أنشطة يتولاها ذلك الشخص نيابة عن الشركة، إلا إذا كانت أنشطة هذا الشخص محصورة على ما ذكره بالبند (4) والتي، إذا تمت مباشرة عن طريق مكان ثابت للأعمال، لن تجعل من مكان الأعمال الثابت هذا منشأة دائمة وفقاً لأحكام ذلك البند.

6- بالرغم من الأحكام السابقة من هذه المادة، يعتبر مشروع تأمين في دولة متعاقدة، باستثناء إعادة التأمين، منشأة دائمة في الدولة المتعاقدة الأخرى إذا كانت تحصل أقساطاً في إقليم تلك الدولة المتعاقدة الأخرى أو تؤمن ضد مخاطر كانته فيها من خلال شخص غير وكيل ذا وضع مستقل يخضع للبند (7) من هذه المادة.

7- لا يعتبر مشروع في دولة متعاقدة مالكا لمنشأة دائمة في الدولة المتعاقدة الأخرى لمجرد أنه يزاول عملاً في هذه الدولة من خلال سمسار، وكيل عام بعمولة أو أي وكيل آخر ذا وضع مستقل، شريطة أن يكون مثل هؤلاء الأشخاص يعملون في النطاق المعتاد لأعمالهم. غير أنه عندما تكون أنشطة الوكيل مكرسة على نحو كلي أو شبه

كلي باسم تلك المشروع وتُشترط أو تفرض بين المشروع والوكيل في علاقتهما التجارية والمالية شروط تختلف عن الشروط التي كانت مستشرط بين المشروعات المستقلة، لا يعتبر الشخص وكيلاً ذا مركز مستقل بمفهوم هذا البند.

8- إذا كانت شركة مقيمة في دولة متعاقدة تتحكم في شركة أو تتحكم بها شركة مقيمة في الدولة المتعاقدة الأخرى، أو أنها تزاوّل عملاً في تلك الدولة المتعاقدة (سواء كان من خلال منشأة دائمة أو خلافه). فإن ذلك لا يجعل في حد ذاته أيّاً من الشركتين منشأة دائمة للشركة الأخرى.

مادة (6)

الدخل من الأموال غير المنقولة

1- يجوز إخضاع الدخل الذي يحصل عليه مقيم في دولة متعاقدة من الأموال غير المنقولة (بما في ذلك الدخل من الزراعة أو الغابات) الكائنة في الدولة المتعاقدة الأخرى، للضريبة في هذه الدولة المتعاقدة الأخرى.

2- يكون لعبارة "الأموال غير المنقولة" دلالة المعنى المقصود بها بمقتضى قانون الدولة المتعاقدة الكائنة فيها الأموال المعنية. وفي جميع الأحوال، تشمل هذه العبارة الملكية الملحقة بالأموال غير المنقولة، والمواشي والآلات المستخدمة في الزراعة والغابات والحقول التي تطبق بشأنها الأحكام العامة للقانون المتعلق بملكية الأراضي، وحق الانتفاع بالأموال غير المنقولة والحقوق في المدفوعات المتغيرة والثابتة كمقابل الاستغلال أو الحق في استغلال الرواسب المعدنية وغيرها من الموارد الطبيعية. لا تعتبر السفن والطائرات كأموال غير منقولة.

3- تطبق أحكام البند (1) من هذه المادة على الدخل المتحقق من الاستخدام المباشر للأموال غير المنقولة أو من تأجيرها أو استغلالها بأي شكل آخر.

4- تطبق أحكام البندين (1) و (3) من هذه المادة أيضاً على الدخل من الأموال غير المنقولة لمشروع وعلى الدخل من الأموال غير المنقولة المستخدمة لأداء خدمات شخصية مستقلة.

المادة (7)

أرباح الأعمال

- 1- تخضع أرباح مشروع تابع لدولة متعاقدة للضريبة فقط في هذه الدولة إلا إذا كان المشروع يزاول نشاطاً في الدولة المتعاقدة الأخرى من خلال منشأة دائمة كائنة فيها. فإذا زاول المشروع مثل هذا النشاط فإنه يجوز أيضاً أن تفرض الضريبة على أرباحه في الدولة المتعاقدة الأخرى، ولكن بالنسبة للجزء الذي يمكن أن ينسب منها إلى تلك المنشأة الدائمة فقط.
- 2- مع مراعاة أحكام البند (3) من هذه المادة وحيثما يزاول مشروع تابع لدولة متعاقدة نشاطاً في الدولة المتعاقدة الأخرى عن طريق منشأة دائمة كائنة فيها، تنسب في كل دولة متعاقدة إلى تلك المنشأة الدائمة، الأرباح التي من المتوقع تحقيقها فيما لو كان مشروعاً مميزاً أو مستقلاً يباشر نفس الأنشطة أو أنشطة مشابهة في نفس الظروف أو في ظروف مشابهة ويتعامل بصورة مستقلة تماماً مع المشروع الذي يعتبر منشأة دائمة له.
- 3- عند تحديد أرباح منشأة دائمة، يسمح بخصم المصاريف التي تم تحملها لأغراض المنشأة الدائمة بما في ذلك المصاريف التنفيذية والإدارية العامة التي تم تحملها على هذا النحو سواء في الدولة المتعاقدة التي توجد فيها المنشأة الدائمة أو في أي مكان آخر والمسموح بها بموجب القانون المحلي للدولة المتعاقدة التي توجد فيها المنشأة الدائمة.
- 4- إذا جرى العرف في دولة متعاقدة على تحديد الأرباح المنسوبة إلى منشأة دائمة على أساس تقسيم نسبي للأرباح الكلية للمشروع على مختلف أقسامه، فإن أحكام البند (2) من هذه المادة، لا تمنع الدولة المتعاقدة من تحديد الأرباح التي

- ستخضع للضريبة على أساس مثل هذا التقسيم النسبي الذي جرى عليه العرف ،
غير أن طريقة التقسيم النسبي المتبعة يجب أن تؤدي إلى نتيجة تتفق مع المبادئ
التي تضمنتها هذه المادة.
- 5- لا تنسب أية أرباح إلى المنشأة الدائمة استناداً فقط إلى قيام هذه المنشأة الدائمة
بشراء سلع أو بضائع للمشروع.
- 6- لأغراض البنود السابقة، يتم تحديد الأرباح التي تنسب إلى المنشأة الدائمة بنفس
الطريقة سنة بعد أخرى ما لم يكن هناك سبب قوي وكاف لخلاف ذلك.
- 7- حيثما تشتمل الأرباح على بنود للدخل تمت معالجتها بشكل منفصل في مواد
أخرى من هذه الاتفاقية، فإن أحكام تلك المواد لا تتأثر بأحكام هذه المادة.

مادة (8)

النقل البحري والجوي

- 1- تخضع الأرباح التي يحققها مشروع دولة متعاقدة من تشغيل سفن أو طائرات في
النقل الدولي للضريبة فقط في تلك الدولة المتعاقدة التي يوجد فيها مركز الإدارة
الفعالية للمشروع.
- 2- إذا كان مقر الإدارة الفعلية لمؤسسة ملاحية بحرية يوجد على متن سفينة فإن هذا
المقر يعتبر موجوداً في الدولة المتعاقدة التي يقع فيها ميناء تسجيل السفينة، أو إن
لم يكن هناك ميناء تسجيل ، يعتبر موجوداً في الدولة المتعاقدة التي يقيم بها مشغل
السفينة.
- 3- تطبق أحكام البند(1) من هذه المادة أيضاً على الأرباح المتحققة من تشغيل سفن
أو طائرات مستمدة من مشروع لدولة متعاقدة من خلال الاشتراك في مجمع
(POOL) أو من أعمال مشتركة أو من وكالة تشغيل عالمية.

مادة (9)

المشروعات المشتركة

1- حيثما:

(أ) يساهم مشروع تابع لدولة متعاقدة بشكل مباشر أو غير مباشر في إدارة أو رقابة أو في رأسمال مشروع تابع لدولة متعاقدة أخرى، أو

(ب) يساهم نفس الأشخاص بشكل مباشر أو غير مباشر في إدارة، أو رقابة، أو في رأس مال مشروع تابع لدولة متعاقدة، ومشروع تابع للدولة المتعاقدة الأخرى، وفي أي من الحالتين، إذا وضعت أو فرضت شروط فيما بين المشروعين فيما يتعلق بعلاقتهم التجارية أو المالية تختلف عن تلك التي يمكن وضعها بين مشروعين مستقلين، فإن أية أرباح يمكن أن يحققها أي من المشروعين ولكنه لم يحققها بسبب وجود هذه الشروط يجوز ضمها لأرباح هذا المشروع وإخضاعها للضريبة وفقاً لذلك.

2- إذا أدرجت دولة متعاقدة أرباح مشروع تابع لها وأخضعت، للضريبة وفقاً لذلك، أرباح مشروع تابع لدولة متعاقدة أخرى خاضعة للضريبة في هذه الدولة المتعاقدة الأخرى، وكانت الأرباح التي تم إدراجها على هذا النحو، أرباحاً كان من الممكن أن تتحقق لمشروع تابع للدولة المتعاقدة المذكورة أولاً لو كانت الشروط الموضوعية بين المشروعين هي نفسها التي يمكن أن تكون قائمة بين مشروعين مستقلين، عندئذٍ يجوز للدولة المتعاقدة الأخرى إجراء التعديل المناسب على مبلغ الضريبة المفروضة على تلك الأرباح. وعند إجراء هذا التعديل، يجب أن تراعى الأحكام الأخرى في هذه الاتفاقية، وعلى السلطات المختصة في الدولتين المتعاقدتين التشاور فيما بينهما إذا اقتضت الضرورة ذلك.

مادة (10)

أرباح الأسهم

- 1- تخضع أرباح الأسهم التي تدفعها شركة مقيمة في دولة متعاقدة إلى مقيم في الدولة المتعاقدة الأخرى للضريبة في تلك الدولة المتعاقدة الأخرى فقط.
- 2- تعني عبارة "أرباح الأسهم" وفق استخدامها في هذه المادة، الدخل من الأسهم أو من حقوق أخرى مشاركة في الأرباح، وليست مطالبات ديون، وكذلك الدخل من حقوق اعتبارية أخرى الخاضع لنفس المعاملة الضريبية للدخل من الأسهم بمقتضى قوانين الدولة المتعاقدة التي تكون فيها الشركة الموزعة للأرباح مقيمة فيها.
- 3- لا تطبق أحكام البند (1) من هذه المادة إذا كان المالك المنتفع من أرباح الأسهم، كونه مقيماً في دولة متعاقدة، يزاول عملاً في الدولة المتعاقدة الأخرى التي تقيم فيها الشركة الدافعة لأرباح الأسهم من خلال منشأة دائمة موجودة فيها، أو يؤدي في تلك الدولة الأخرى خدمات شخصية مستقلة من مقر ثابت موجود فيها، وتكون الملكية التي تدفع بسببها الأسهم مرتبطة ارتباطاً فعلياً بهذه المنشأة الدائمة أو المقر الثابت. في هذه الحالة، تطبق أحكام المادة (7) أو المادة (14) من هذه الاتفاقية حسب الحال.
- 4- حيثما تحصل شركة مقيمة في دولة متعاقدة على أرباح أو دخل من دولة متعاقدة أخرى، فإنه لا يجوز لتلك الدولة المتعاقدة الأخرى أن تفرض أية ضريبة على أرباح الأسهم التي تدفعها الشركة إلا بقدر ما يدفع من أرباح هذه الأسهم إلى مقيم في تلك الدولة المتعاقدة الأخرى أو بالقدر الذي تكون فيه الملكية التي تدفع بسببها أرباح الأسهم مرتبطة ارتباطاً فعلياً بمنشأة دائمة تقع في تلك الدولة المتعاقدة الأخرى، كما ولا يجوز لها أيضاً إخضاع الأرباح غير الموزعة حتى لو كانت أرباح الأسهم المدفوعة أو الأرباح غير الموزعة تتكون كلياً أو جزئياً من أرباح أو دخل ناشئ في تلك الدولة المتعاقدة الأخرى.

المادة (11)

الفائدة

- 1- تخضع الفائدة الناشئة في إحدى الدولتين المتعاقبتين والمدفوعة لمقيم في الدولة المتعاقدة الأخرى للضريبة في تلك الدولة الأخرى فقط.
- 2- يعني مصطلح "الفائدة" وفق استخدامه في هذه المادة الدخل الناشئ من مطالبات الديون بكافة أنواعها، سواء كانت مضمونة برهن أو غير مضمونة وسواء كانت تمنح أو لا تمنح حق المشاركة في أرباح الدائن، وعلى وجه التحديد، الدخل من الأوراق المالية الحكومية والدخل من السندات أو سندات المديونية بما في ذلك علاوات الإصدار والجوائز المتعلقة بتلك الأوراق المالية أو بالسندات أو سندات المديونية. ويجب أن لا تعتبر غرامات تأخير السداد بمثابة فوائد لأغراض هذه المادة.
- 3- لا تطبق أحكام البند (1) من هذه المادة إذا كان المالك المنتفع من الفائدة، كونه مقيماً في دولة متعاقدة، يزاول عملاً في الدولة المتعاقدة الأخرى من خلال منشأة دائمة موجودة فيها ويزاول في تلك الدولة المتعاقدة الأخرى خدمات شخصية مستقلة من مقر ثابت موجود فيها، وكانت مطالبات الديون التي تدفع بسببها الفائدة مرتبطة ارتباطاً فعلياً بتلك المنشأة الدائمة. في مثل هذه الحالة، تطبق أحكام المادة (7) أو المادة (14) من هذه الاتفاقية وحسب الحال.
- 4- تعتبر الفائدة ناشئة في دولة متعاقدة عندما يكون دافع الفائدة مقيماً في تلك الدولة. غير أنه، إذا كان الشخص الذي يدفع الفائدة، سواء كان مقيماً في دولة متعاقدة أم غير مقيم فيها، يملك منشأة دائمة أو مقر ثابت في دولة متعاقدة نشأت بشأنه المديونية التي دفع عنها الفائدة وتحملت تلك المنشأة الدائمة أو المقر الثابت عبء هذه الفائدة، فإن مثل هذه الفائدة تعتبر ناشئة في الدولة المتعاقدة التي توجد فيها المنشأة الدائمة أو المقر الثابت.
- 5- حيثما يتبين، بسبب علاقة خاصة بين الدافع والمالك أو بينهما معاً وبين شخص آخر، أن قيمة الفائدة، مع مراعاة مطالبة الدين الذي تدفع عنه، تتجاوز المبلغ الذي

قد يكون تم الاتفاق عليه بين الدافع والمالك المنتفع في غياب مثل هذه العلاقة، فإن احكام هذه المادة تطبق على المبلغ المذكور الأخير. في مثل هذه الحالة يبقى الجزء الزائد من المدفوعات خاضعاً للضريبة وفقاً لقوانين كل من الدولتين المتعاقدين، مع مراعاة الأحكام الأخرى الواردة في هذه الاتفاقية.

مادة (12)

الإتاوات

- 1- يجوز إخضاع الإتاوات التي تنشأ في دولة متعاقدة وتدفع إلى مقيم في الدولة المتعاقدة الأخرى للضريبة في هذه الدولة الأخرى.
- 2- مع ذلك، يجوز أن تخضع أيضاً تلك الإتاوات للضريبة في الدولة المتعاقدة التي تنشأ فيها وفقاً لقوانين تلك الدولة، ولكن إذا كان المالك المنتفع من الإتاوات مقيماً في الدولة المتعاقدة الأخرى، فيجب أن لا تزيد تلك الضريبة المفروضة على (5%) من إجمالي مبلغ الإتاوات.
- 3- يعني مصطلح "الإتاوات" حسب استخدامه في هذه المادة المدفوعات أياً كان نوعها والمستلمة نظير استخدام أو حق استخدام أي حقوق نشر لأعمال أدبية أو فنية أو علمية (بما في ذلك الأفلام السينمائية، وأفلام وأشرطة البث التلفزيوني أو الإذاعي)، أي براءة اختراع، علامة تجارية، تصميم، نموذج، خطة، تركيبة أو عملية إنتاجية سرية، أو كمقابل استعمال أو حق استعمال معدات صناعية أو تجارية أو عملية أو معلومات تخص خبرة صناعية أو تجارية أو علمية.
- 4- لا تطبق أحكام البندين (1) و(2) من هذه المادة إذا كان المالك المنتفع من الإتاوات مقيماً في دولة متعاقدة، ويزاول عملاً في الدولة المتعاقدة الأخرى التي نشأت فيها الإتاوات من خلال منشأة دائمة موجودة فيها أو كان يزاوّل في تلك الدولة مهنة مستقلة عن طريق مقر ثابت فيها، وكان الحق أو الملكية اللتان تدفع عنهما الإتاوات يرتبطان ارتباطاً فعلياً بهذه المنشأة الدائمة أو المقر الثابت. في مثل هذه الحالة تطبق المادة (7) أو المادة (14) من هذه الاتفاقية حسب الحال.

- 5- تعتبر الإتاوات قد نشأت في دولة متعاقدة عندما يكون دافعها مقيم في هذه الدولة. ومع ذلك، إذا كان الشخص دافع الإتاوات، سواء كان مقيماً في دولة متعاقدة أو غير مقيم فيها، يملك في دولة متعاقدة منشأة دائمة أو مقر ثابت يرتبط معها الحق أو الملكية التي تدفع بسببها الإتاوات ارتباطاً فعلياً، وتتحمل تلك المنشأة الدائمة أو المقر الثابت مثل تلك الإتاوات عندئذ تعتبر مثل تلك الإتاوات ناشئة في الدولة التي توجد فيها المنشأة الدائمة أو المقر الثابت.
- 6- حينما يتبين، بسبب علاقة خاصة بين الدافع والمالك المنتفع أو بينهما معاً وبين شخص آخر، أن مبلغ الإتاوات، مع مراعاة الاستخدام أو الحق أو المعلومات التي دفعت من أجلها، يتجاوز المبلغ الذي كان من الممكن أن يتم الاتفاق عليه بين الدافع والمالك المنتفع في غياب مثل هذه العلاقة، فإن أحكام هذه المادة تنطبق فقط على المبلغ المذكور أعرضاً. في مثل هذه الحالة، يبقى الجزء الزائد عن المدفوعات خاضعاً للضريبة وفقاً لقوانين كل من الدولتين المتعاقدين، مع ضرورة مراعاة الأحكام الأخرى الواردة في هذه الاتفاقية.

مادة (13)

الأرباح الرأسمالية

- 1- يجوز أن تخضع الأرباح التي يحققها مقيم في دولة متعاقدة من نقل ملكية الأموال غير المنقولة المشار إليها في المادة (6) من هذه الاتفاقية والموجودة في الدولة المتعاقدة الأخرى للضريبة في هذه الدولة الأخرى.
- 2- الأرباح الناتجة عن نقل ملكية أموال منقولة تشكل جزءاً من ممتلكات تجارية لمنشأة دائمة يملكها مشروع في دولة متعاقدة في الدولة المتعاقدة الأخرى أو الناتجة عن التصرف في معدات منقولة متصلة بمقر ثابت متاح لمقيم من دولة متعاقدة في الدولة المتعاقدة الأخرى بغرض مزاوله مهنة مستقلة، بما في ذلك الأرباح الناشئة من نقل ملكية مثل هذه المنشأة الدائمة (بمفردها أو مع كامل

المشروع) أو عن التصرف في ذلك المقر الثابت ، يجوز أن تخضع للضريبة في تلك الدولة الأخرى.

3- تخضع الأرباح الناتجة من نقل ملكية سفن أو طائرات تعمل في النقل الدولي أو الناتجة عن أموال منقولة ذات علاقة بتشغيل مثل تلك السفن أو الطائرات للضريبة فقط في الدولة المتعاقدة التي يوجد بها مقر الإدارة الفعلية للمشروع.

4- تخضع الأرباح الناتجة عن نقل أي ملكية غير التي أشارت إليها البنود (1) ، (2) و (3) من هذه المادة للضريبة فقط في الدولة المتعاقدة التي يقيم فيها ناقل الملكية.

مادة (14)

الخدمات الشخصية المستقلة

1- يخضع الدخل المتحقق لفرد مقيم في دولة متعاقدة من مزاوله مهنة حرة أو أنشطة أخرى ذات طابع مستقل للضريبة فقط في تلك الدولة المتعاقدة ، ما عدا في الحالات التالية التي يجوز أن يخضع فيها ذلك الدخل أيضاً للضريبة في الدولة المتعاقدة الأخرى:

(أ) إذا كان له مقر ثابت متاح بانتظام له في الدولة المتعاقدة الأخرى لغرض أداء نشاطاته، ففي هذه الحالة لا يخضع من الدخل للضريبة في تلك الدولة المتعاقدة الأخرى إلا ما يعود لذلك المقر الثابت، أو

(ب) إذا كانت إقامته في الدولة المتعاقدة الأخرى لفترة أو فترات تزيد عن مجموع (183) يوماً في أي فترة مدتها (أثني عشر شهراً) تبدأ أو تنتهي في السنة الضريبية المعنية، لا يخضع من الدخل للضريبة في تلك الدولة الأخرى إلا ما جناه في تلك الدولة الأخرى.

2- يشمل مصطلح " الخدمات المهنية " خاصة النشاطات العلمية أو الأدبية أو الفنية أو التعليمية أو التدريسية، إضافة إلى النشاطات المستقلة للأطباء والمحامين والمهندسين والمعماريين وأطباء الأسنان والمحاسبين.

مادة (15)

الخدمات الشخصية غير المستقلة

1- مع مراعاة أحكام المواد (16) و(18) و(19) من هذه الاتفاقية تخضع الرواتب والأجور والأتعاب الأخرى المماثلة التي يتقاضاها مقيم في دولة متعاقدة نظير وظيفة فيها، للضريبة فقط في تلك الدولة ما لم تتم مزاولة الوظيفة في الدولة المتعاقدة الأخرى، وإذا كانت الوظيفة تمارس على هذا النحو، فيجوز إخضاع تلك الأتعاب للضريبة في تلك الدولة الأخرى.

2- بالرغم من أحكام البند (1) من هذه المادة، تخضع الأتعاب التي يحصل عليها مقيم في دولة متعاقدة من وظيفة يمارسها في الدولة المتعاقدة الأخرى للضريبة فقط في الدولة المذكورة أو لا إذا:

(أ) تواجد المستلم في الدولة الأخرى لفترة أو لفترات لا تتجاوز في مجموعها 183 (مائة وثلاثة وثمانين) يوماً في مدة اثني عشر شهراً، تبدأ أو تنتهي في السنة الضريبية المعنية، و

(ب) كانت الأتعاب مدفوعة من قبل أو نيابة عن صاحب عمل غير مقيم في الدولة الأخرى، و

(ج) كانت الأتعاب لا تتحملها منشأة دائمة يملكها صاحب العمل في الدولة الأخرى.

3- بالرغم من الأحكام السابقة من هذه المادة، فإن الأتعاب المتحققة من وظيفة تمارس على متن سفينة أو طائرة تعمل في النقل الدولي يجوز أن تخضع للضريبة في الدولة المتعاقدة التي يوجد بها مقر الإدارة الفعلية للمشروع.

4- بالرغم من الأحكام السابقة من هذه المادة، الرواتب والأجور والمنح وغيرها من المكافآت المشابهة التي يتقاضاها موظف في وظيفة إدارية عليا لشركة خطوط جوية أو بحرية تابعة لمشروع دولة متعاقدة وهو موجود بالدولة المتعاقدة الأخرى، تخضع للضريبة فقط في الدولة المتعاقدة التي بها مكان الإدارة الفعلية للشركة.

مادة (16)

أتعاب المديرين

يجوز أن تخضع أتعاب المديرين والمدفوعات المشابهة التي يتقاضاها مقيم في دولة متعاقدة بصفته عضواً في مجلس إدارة شركة مقيمة في الدولة المتعاقدة الأخرى للضريبة في تلك الدولة الأخرى.

مادة (17)

الفنانون والرياضيون

- 1- بالرغم من أحكام المادتين (14) و(15) من هذه الاتفاقية، يجوز أن يخضع الدخل الذي يحققه مقيم في دولة متعاقدة بصفته فناناً كممثل مسرحي أو سينمائي أو إذاعي أو تلفزيوني أو موسيقياً أو رياضياً، من أنشطته الشخصية التي يمارسها بهذه الصفة في الدولة المتعاقدة الأخرى، للضريبة في تلك الدولة الأخرى.
- 2- إذا كان الدخل المتأتي من نشاطات شخصية يزاولها فنانون أو رياضيون بصفقتهم المذكورة لا يعود للفنانين أو الرياضيين أنفسهم بل لشخص آخر، فإن ذلك الدخل، وبالرغم من أحكام المواد (7)، (14) و(15) من هذه الاتفاقية، يجوز إخضاعه للضريبة في الدولة المتعاقدة التي يمارس فيها الفنان أو الرياضي نشاطاته.
- 3- يعفى الدخل الذي يحققه مقيم في دولة متعاقدة من أنشطة يمارسها في الدولة المتعاقدة الأخرى كما هو مبين في البندين (1) و (2) من هذه المادة، من الضريبة في تلك الدولة الأخرى إذا كانت الزيارة إلى تلك الدولة الأخرى مدعومة كلياً أو في أغلبها من أموال أي من الدولتين المتعاقدتين أو إحدى أقسامهما السياسية الفرعية أو إحدى سلطاتهما المحلية فيهما أو تجري وفقاً لاتفاقية ثقافية أو بترتيب بين حكومتي الدولتين المتعاقدتين.

مادة (18)**المعاشات التقاعدية والمرتببات العمرية**

1- مع مراعاة أحكام البند (2) من المادة (19) من هذه الاتفاقية تخضع المعاشات التقاعدية والمكافآت الأخرى المماثلة والمرتببات العمرية التي يتقاضاها مقيم في دولة متعاقدة للضريبة في تلك الدولة .

2- يعني مصطلح "مرتببات عمرية" مبلغاً محدداً يدفع دورياً في أوقات محددة خلال سنوات الحياة أو خلال فترة محددة أو يمكن تحديدها، بموجب التزام بتسديد المبلغ مقابل تعويض كافٍ ووافٍ من المال أو ما يعادله.

مادة (19)**الخدمات المؤداة للحكومة**

1- أ) تخضع الرواتب والأجور والمكافآت المماثلة، خلاف المعاش التقاعدي، التي تدفعها دولة متعاقدة أو أحد أقسامها السياسية الفرعية أو سلطاتها المحلية إلى فرد نظير خدمات قنمها لهذه الدولة المتعاقدة أو أحد أقسامها السياسية الفرعية أو سلطاتها المحلية، للضريبة في تلك الدولة فقط ،

ب) ومع ذلك، فإن مثل هذه الرواتب والأجور والمكافآت المماثلة تخضع للضريبة فقط في الدولة المتعاقدة الأخرى إذا كانت الخدمات قد تم أدائها في هذه الدولة الأخرى، وكان الفرد مقيماً فيها وكان:

- (1) أحد مواطني تلك الدولة الأخرى. أو
 - (2) لم يصبح مقيماً في تلك الدولة المتعاقدة الأخرى من أجل تقديم الخدمات فقط.
- 2- أ) يخضع أي معاش تقاعدي يدفع من قبل أو من خلال صناديق يتم إنشاؤها من قبل دولة متعاقدة أو إحدى وحداتها السياسية الفرعية أو إحدى سلطاتها المحلية

فحسب إلى شخص نظير خدمات قدمها لتلك الدولة أو لإحدى لأخرى وحداتها السياسية الفرعية أو لسلطتها المحلية، للضريبة في تلك الدولة فقط ،

(ب) ومع ذلك، فإن مثل هذا المعاش التقاعدي يخضع للضريبة فقط في الدولة المتعاقدة الأخرى إذا كان الشخص مقيماً في ، تلك الدولة الأخرى وأحد مواطنيها.

3- تطبق أحكام المواد (15) ، (16) ، (17) و (18) من هذه الاتفاقية على الرواتب والأجور والمكافآت المماثلة والمعاشات التقاعدية المتعلقة بتأدية خدمات مرتبطة بأعمال تمت مزاوتها من قبل دولة متعاقدة أو إحدى تقسيماتها السياسية الفرعية أو إحدى سلطاتها المحلية فيها.

مادة (20)

المدرسون والباحثون

1- الفرد الذي يكون - قبيل زيارته لدولة متعاقدة مباشرة - مقيماً في الدولة المتعاقدة الأخرى وتواجد - بناء على دعوة من حكومة الدولة المتعاقدة المذكورة أولاً أو من جامعة أو كلية أو مدرسة أو متحف، أو من أية مؤسسة ثقافية أخرى موجودة في الدولة المتعاقدة المذكورة أولاً، أو بمقتضى برنامج رسمي للتبادل الثقافي في تلك الدولة المتعاقدة لمدة لا تزيد عن ثلاث سنوات متتالية فقط لغرض التدريس، وإلقاء المحاضرات أو إجراء بحوث في مثل تلك المؤسسة، يتم إعفاء دخله المتحقق من مثل هذا النشاط من الضريبة في تلك الدولة المتعاقدة شريطة أن تكون تلك المكافآت قد دفعت من خارج تلك الدولة المتعاقدة.

2- لا تطبق أحكام البند (1) من هذه المادة على الدخل من الأبحاث إذا كانت هذه الأبحاث قد أجريت ليس للمصالح العام ولكن أساساً لمصلحة خاصة لشخص أو أشخاص محددين.

مادة (21)

الطلبة والمتدربون

1- المبالغ التي يتسلمها طالب أو متدرب مهني، يكون أو كان قبيل زيارته لدولة متعاقدة مقيماً في الدولة المتعاقدة الأخرى ويتواجد في الدولة المتعاقدة المذكورة أو لا فقط لغرض دراسته أو تدريبه، من أجل مصاريفه وتعليمه أو تدريبه، لا تخضع للضريبة في تلك الدولة المتعاقدة، شريطة أن تكون تلك المبالغ ناشئة من مصادر خارج تلك الدولة المتعاقدة.

2- أما فيما يخص المنح والبعثات الدراسية والمكافآت من الوظيفة التي لا يشملها البند (1) من هذه المادة فإن الطالب أو المتدرب المهني المشار إليه في البند (1) من هذه المادة سوف يحظى، إضافة لذلك، أثناء دراسته أو تدريبه بنفس الإعفاءات أو الاستثناءات أو التخفيضات فيما يتعلق بالضرائب التي يحظى بها المقيمون في الدولة المتعاقدة التي يقوم بزيارتها.

مادة (22)

الدخل الأخر

1- تخضع عناصر دخل مقيم في دولة متعاقدة، أينما تنشأ، والتي لم تتناولها المواد السابقة من هذه الاتفاقية، للضريبة في تلك الدولة فقط.

2- لا تطبق أحكام البند (1) من هذه المادة على دخل مقيم في دولة متعاقدة إذا كان المستلم لهذا الدخل، يزاول عملاً في الدولة المتعاقدة الأخرى من خلال منشأة دائمة موجودة فيها، أو يؤدي في تلك الدولة الأخرى خدمات شخصية مستقلة من خلال مقر ثابت موجود فيها، وكان الحق الذي دفع عنه الدخل يرتبط ارتباطاً وثيقاً

بهذه المنشأة الدائمة أو هذا المقر الثابت. في مثل هذه الحالة تطبق أحكام المادة (7) أو المادة (14) من هذه الاتفاقية بحسب الأحوال.

مادة (23)

تجنب الازدواج الضريبي

1- عندما يحقق شخص مقيم في دولة متعاقدة دخلا يكون وفقا لأحكام هذه الاتفاقية خاضعا للضريبة في الدولة المتعاقدة الأخرى، عندئذ تسمح الدولة المذكورة أولا بأن يخضع من الضريبة على دخل ذلك الشخص مبلغا يساوي الضريبة التي يدفعها في الدولة المتعاقدة الأخرى، على أن لا يزيد ذلك الخضم عن الجزء من الضريبة المتعلقة بالدخل المتحقق من الدولة المتعاقدة الأخرى والمحسوب قبل السماح بإجراء الخضم.

2- لأغراض البند (1) من هذه المادة، فإن عبارة "ضريبة مقدونيا المدفوعة" و"ضريبة قطر المدفوعة" تعتبر شاملة لمبلغ الضريبة الذي كان سيدفع في قطر أو في مقدونيا، حسبما تكون الحالة، عندما يمنح إعفاء أو تخفيض وفقا لقوانين ونظم تلك الدولة المتعاقدة.

مادة (24)

عدم التمييز

1- لا يخضع مواطنو دولة متعاقدة في الدولة المتعاقدة الأخرى لأية ضرائب أو أي متطلبات تتعلق بها تكون مغايرة أو أكثر عبئا من الضريبة ومن المتطلبات المتعلقة بها والتي يخضع

أو يجوز أن يخضع لها مواطنو تلك الدولة الأخرى في ظروف مماثلة، وعلى وجه الخصوص فيما يتعلق بالإقامة.

2- يجب عدم فرض ضريبة على منشأة دائمة يملكها مشروع دولة متعاقدة في الدولة المتعاقدة الأخرى بشكل أقل تفضيلاً في تلك الدولة الأخرى من الضريبة المفروضة على مشاريع تابعة لتلك الدولة الأخرى تمارس نفس النشاطات. لا يجوز تفسير هذا النص على أنه يلزم دولة متعاقدة بمنح مقيمين من الدولة المتعاقدة الأخرى أي علاوات شخصية وإعفاءات وتخفيضات لأغراض ضريبية بسبب الحالة المدنية أو المسؤوليات العائلية التي تمنحها لمواطنيها.

3- باستثناء ما ينطبق عليه البند (1) من المادة (9)، والبند (5) من المادة (11) والبند (6) من المادة (12) من هذه الاتفاقية، تكون الفائدة أو الإتاوة أو أي مدفوعات أخرى يدفعها مشروع دولة متعاقدة إلى مقيم في الدولة المتعاقدة الأخرى، قابلة للخصم من أجل تحديد أرباح المشروع التي ستخضع للضريبة كما لو أن تلك الفائدة أو الإتاوة أو المدفوعات الأخرى قد تم دفعها إلى مقيم في الدولة المذكورة أولاً.

4- المشروعات الخاصة بدولة متعاقدة التي يكون رأس مالها مملوكاً أو جزئياً لمقيم أو أكثر في الدولة المتعاقدة الأخرى، أو خاضع لسيطرته، بصفة مباشرة أو غير مباشرة، لن تكون خاضعة في الدولة المذكورة أولاً لأية ضريبة أو متطلبات متعلقة بها تكون مختلفة عن أو أكثر عينا من الضرائب والمتطلبات المتعلقة بها التي تفرض أو يمكن أن تفرض على المشروعات المماثلة في الدولة المتعاقدة المذكورة أولاً.

5- لا يعتبر عدم خضوع مواطني دولة قطر ودول مجلس التعاون الخليجي للضريبة في قطر تمييزاً في مفهوم هذه المادة.

6- في هذه المادة، تعني عبارة "ضريبة" الضرائب التي تتناولها هذه الاتفاقية.

مادة (25)

إجراءات الاتفاق المشترك

- 1- حيثما يعتبر شخص أن إجراءات أحد الدولتين المتعاقدين أو كلاهما تؤدي أو سوف تؤدي بالنسبة له إلى فرض ضريبة لا تتفق مع أحكام هذه الاتفاقية، فيمكنه، بصرف النظر عن وسائل المعالجة المنصوص عليها في القوانين المحلية لكلا الدولتين المتعاقدين، أن يعرض قضية أمام السلطة المختصة التابعة للدولة المتعاقدة التي يقيم فيها أو للسلطة المختصة في الدولة المتعاقدة التي هو من مواطنيها، إذا كانت حالته تدرج ضمن البند (1) من المادة (24) من هذه الاتفاقية. ويجب عرض القضية خلال ثلاث سنوات من تاريخ أول إخطار بفرض الضريبة التي لا تتفق مع أحكام هذه الاتفاقية.
- 2- يتعين على السلطة المختصة، إذا تبين لها أن الاعتراض مسوغاً، وإذا لم تكن هي قادرة على التوصل إلى حل مرضي، أن تسعى إلى تسوية القضية عن طريق الاتفاق المشترك مع السلطة المختصة بالدولة المتعاقدة الأخرى، وذلك من أجل تجنب فرض ضريبة لا تتفق مع هذه الاتفاقية.
- 3- يتعين على السلطات المختصة في الدولتين المتعاقدين أن تسعى، عن طريق الاتصال المشترك فيما بينهما إلى التغلب على الصعوبات أو الغموض الذي قد ينشأ جراء تفسير أو تطبيق هذه الاتفاقية. كما ويجوز لهما التشاور فيما بينهما لإزالة الازدواج الضريبي في الحالات التي لم ترد في هذه الاتفاقية.
- 4- يجوز أن تتصل السلطات المختصة في الدولتين المتعاقدين مع بعضهما البعض بشكل مباشر، ومن خلال لجنة مشتركة يمثلونها أو من خلال مندوبيهم من أجل التوصل إلى اتفاق في ضوء الفقرات السابقة.

مادة (26)

تبادل المعلومات

1- يتعين على السلطات المختصة في الدولتين المتعاقدين أن تتبادل المعلومات كلما كان ذلك ضرورياً لتنفيذ أحكام هذه الاتفاقية أو القوانين المحلية للدولتين المتعاقدين الخاصة بالضرائب المنصوص عليها في هذه الاتفاقية طالما أن تلك الضريبة لا تتناقض مع هذه الاتفاقية.

2- تعامل أي معلومات تتلقاها دولة متعاقدة وفقاً للبند الأول من هذه المادة باعتبارها سرية على نفس النحو الذي تعامل به المعلومات التي يتم الحصول عليها وفقاً للقوانين المحلية لتلك الدولة المتعاقدة، وتكشف عنها فقط للأشخاص أو السلطات (بما في ذلك المحاكم والهيئات الإدارية) التي تعمل في مجال التقدير أو التحصيل أو التنفيذ أو إقامة الدعاوى بما في ذلك الطعون الاستئنافية المتعلقة بالضرائب المشمولة بهذه الاتفاقية. ولا يستخدم مثل هؤلاء الأشخاص أو السلطات تلك المعلومات إلا لمثل هذه الأغراض. ويجوز لهم الكشف عن هذه المعلومات في الإجراءات العلنية للمحكمة أو في القرارات القضائية.

3- لا يجوز بأي حال من الأحوال تفسير أحكام البندين (1) و(2) من هذه المادة بشكل يؤدي إلى إلزام دولة متعاقدة بما يلي:

(أ) تنفيذ إجراءات إدارية مخالفة للقوانين أو الممارسات الإدارية في تلك الدولة

أو في الدولة المتعاقدة الأخرى،

(ب) تقديم معلومات لا يمكن الحصول عليها بموجب القوانين أو النظم الإدارية

المعتادة فيها أو في الدولة المتعاقدة الأخرى،

(ج) تقديم معلومات من شأنها أن تكشف أسرار التجارة أو الأعمال أو الصناعة أو

المعاملات التجارية أو المهنية، أو أي معلومات يكون الكشف عنها مخالفاً

النظام العام.

مادة (27)

أعضاء البعثات الدبلوماسية والمناصب القنصلية

لا تؤثر أحكام هذه الاتفاقية على الامتيازات المالية الممنوحة لأعضاء البعثات الدبلوماسية أو المناصب القنصلية بموجب القواعد العامة للقانون الدولي أو بموجب أحكام اتفاقية خاصة.

مادة (28)

نفاذ الاتفاقية

1- تخطر الدولتان المتعاقدتان بعضهما البعض خطياً، عن طريق القنوات الدبلوماسية باستكمال الإجراءات المطلوبة بموجب قوانينهما لدخول هذه الاتفاقية حيز النفاذ. وتدخل الاتفاقية حيز النفاذ في اليوم الثلاثين من تاريخ آخر هذين الإخطارين.

2- تسري أحكام هذه الاتفاقية :

- أ- فيما يتعلق بالضرائب المستقطعة من المنبع، على المبالغ المدفوعة أو الدائنة في أو بعد اليوم الأول من يناير من السنة الميلادية التالية للسنة التي دخلت الاتفاقية فيها حيز النفاذ ; و
- ب- فيما يتعلق بالضرائب الأخرى، على السنوات الضريبية التي تبدأ في أو بعد اليوم الأول من يناير من السنة الميلادية التالية للسنة التي دخلت الاتفاقية فيها حيز النفاذ.

مادة (29)

إنهاء الاتفاقية

1- تظل هذه الاتفاقية نافذة إلى أن تنهيا إحدى الدولتين المتعاقبتين. ويجوز لأي دولة متعاقدة إنهاء الاتفاقية، عن طريق القنوات الدبلوماسية بتوجيه إخطار خطي بإنهائها قبل ستة أشهر على الأقل من نهاية أي سنة ميلادية لاحقة لانتهاء فترة خمس سنوات من تاريخ نفاذها.

2- يتوقف سريان هذه الاتفاقية :

(أ) فيما يتعلق بالضرائب المستقطعة من المنبع، على المبالغ المدفوعة أو الدائنة في أو بعد اليوم الأول من يناير من السنة الميلادية التالية للسنة التي تم فيها تسليم الإخطار.

(ب) فيما يتعلق بالضرائب الأخرى، على السنوات الضريبية التي تبدأ في أو بعد اليوم الأول من يناير من السنة الميلادية التالية للسنة التي تم فيها تسليم الإخطار.

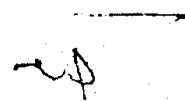
(شهاداً على ذلك، وقع المفوضان حسب الأصول المرعية على هذه الاتفاقية.

حررت هذه الاتفاقية من نسختين في مدينة البروجية بتاريخ ١٩/٠١/٢٠٠٦ باللغات المقدونية والعربية والإنجليزية، ويكون لكل نص نفس الحجية. وفي حالة ظهور أي اختلاف، يعمل بالنص المحرر باللغة الإنجليزية.

عن/ حكومة جمهورية مقدونيا

عن/ حكومة دولة قطر

AGREEMENT

BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC
OF MACEDONIA AND THE GOVERNMENT OF THE
STATE OF QATAR FOR THE AVOIDANCE OF
DOUBLE TAXATION AND THE PREVENTION OF
FISCAL EVASION WITH RESPECT TO TAXES ON
INCOME

AGREEMENT

BETWEEN

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA

AND

THE GOVERNMENT OF THE STATE OF QATAR

FOR THE AVOIDANCE OF DOUBLE TAXATION AND

THE PREVENTION OF FISCAL EVASION WITH RESPECT TO

TAXES ON INCOME

The Government of the Republic of Macedonia and the Government of
the State of Qatar

Desiring to conclude an Agreement for the Avoidance of Double
Taxation and the Prevention of Fiscal Evasion with Respect to Taxes on
Income,

Have agreed as follows:

ARTICLE 1 PERSONS COVERED

This Agreement shall apply to persons who are residents of one or both of the Contracting States.

ARTICLE 2 TAXES COVERED

1. This Agreement shall apply to taxes on income imposed on behalf of a Contracting State or of its political subdivisions or local authorities, irrespective of the manner in which they are levied.
2. There shall be regarded as taxes on income, all taxes imposed on total income or on elements of income.
3. The existing taxes to which the Agreement shall apply are:
 - (a) in the case of the Republic of Macedonia:
 - the personal income tax; and
 - the profit tax.(Hereinafter referred to as "Macedonian tax"); and
 - (b) in the case of the State of Qatar:
 - Taxes on income(Hereinafter referred to as "Qatari tax").
4. The Agreement shall apply also to any identical or substantially similar taxes that are imposed after the date of signature of the Agreement in addition to, or in place of the existing taxes. The competent authorities of the Contracting States shall notify each

other of any significant changes that have been made in their respective tax laws.

ARTICLE 3 GENERAL DEFINITIONS

1. For the purposes of this Agreement, unless the context otherwise requires:

- (a) the term "Macedonia" means the territory of the Republic of Macedonia, and used in geographical sense means its land, inland lake water and bottom over which it has jurisdiction or sovereign rights for the purpose of exploring, exploiting, conserving and managing natural resources, pursuant to internal jurisdiction and international law;
- (b) the term "Qatar" means the State of Qatar's lands, internal waters, territorial sea including its bed and subsoil, the air space over them, the exclusive economic zone and the continental shelf, over which the State of Qatar exercises sovereign rights and jurisdiction in accordance with the provisions of international law and Qatar's national laws and regulations;
- (c) the term "a Contracting State" and "the other Contracting State" means Macedonia or Qatar, as the context requires;
- (d) the term "person" includes an individual, a company and any other body of persons which is treated as an entity for tax purposes;
- (e) the term "company" means any body corporate or any entity that is treated as a body corporate for tax purposes;
- (f) the terms "enterprise of a Contracting State" and "enterprise of the other Contracting State" means respectively an enterprise carried on by a resident of a

Contracting State and an enterprise carried on by a resident of the other Contracting State;

(g) the term "international traffic" means any transport by a ship or aircraft operated by an enterprise that has its place of effective management in a Contracting State, except when the ship or aircraft is operated solely between places in the other Contracting State;

(h) the term "competent authority" means;

(i) in the case of Macedonia, the Ministry of Finance or its authorized representative; and

(ii) in the case of Qatar, the Minister of Finance, or his authorized representative;

(i) the term "national", in relation to a Contracting State, means:

(i) any individual possessing the nationality of that Contracting State;

(ii) any legal person, partnership or association deriving its status as such from the laws in force in that Contracting State;

2. When implementing the provisions of this Agreement at any time by a Contracting State, any term not defined therein shall, unless the context otherwise requires, have the meaning which it has at that time under the law of that State concerning the taxes to which the Agreement applies.

ARTICLE 4 RESIDENT

1. For the purposes of this Agreement, the term "resident of a Contracting State" means:

- (a) in the case of Macedonia, any person who, under the law of Macedonia, is liable to tax therein by reason of his domicile, residence, place of management or any other criterion of a similar nature, and also includes Macedonia and any political subdivision or local authority thereof. This term, however, does not include any person who is liable to tax in Macedonia in respect only of income from sources in Macedonia;
 - (b) in the case of Qatar, any individual who has a permanent home, his centre of vital interest, or habitual abode in Qatar, and a company having its place of effective management in Qatar. The term also includes the State of Qatar and any local authority, political subdivision or statutory body thereof.
2. Where by reason of the provisions of paragraph 1 an individual is a resident of both Contracting States, then his status shall be determined as follows:
- (a) he shall be deemed to be a resident only of the Contracting State in which he has a permanent home available to him; if he has a permanent home available to him in both Contracting States, he shall be deemed to be a resident only of the Contracting State in which his personal and economic relations are closer (centre of vital interests);
 - (b) if the State in which he has his centre of vital interests cannot be determined, or if he has not a permanent home available to him in either Contracting State, he shall be deemed to be a resident only of the Contracting State in which he has an habitual abode;
 - (c) if he has an habitual abode in both Contracting States or in neither of them, he shall be deemed to be a resident only of the Contracting State of which he is a national;
 - (d) if the residence status of an individual cannot be determined in accordance with the provisions of subparagraphs (a), (b) and (c) above, then the competent authorities of the Contracting States shall settle the question by mutual agreement.

3. Where by reason of the provisions of paragraph 1 a person other than an individual is a resident of both Contracting States, then it shall be deemed to be a resident only of the State in which its place of effective management is situated.

ARTICLE 5 PERMANENT ESTABLISHMENT

1. For the purposes of this Agreement, the term "permanent establishment" means a fixed place of business through which the business of an enterprise is wholly or partly carried on.
2. The term "permanent establishment" includes especially:
 - (a) a place of management;
 - (b) a branch ;
 - (c) an office ;
 - (d) a factory ;
 - (e) a workshop;
 - (f) premises used as sales outlet;
 - (g) a farm or plantation; and
 - (h) a mine, an oil or gas well, a quarry or any other place of exploration, extraction or exploitation, of natural resources.
3. The term "permanent establishment" also encompasses:
 - (a) a building site, a construction, assembly or installation project or any supervisory activity in connection with such site or project, but only where such site, project or activity continues for period or periods aggregating more than six months within any twelve month period; and

- (b) the furnishing of services, including consultancy services, by an enterprise through employees or other personnel engaged by the enterprise for such purpose, but only if the activities of that nature continue (for the same or a connected project) within a Contracting State for period or periods aggregating more than three months within any twelve month period.
4. Notwithstanding the preceding provisions of this Article, the term "permanent establishment" shall be deemed not to include:
- (a) the use of facilities solely for the purpose of storage or display of goods or merchandise belonging to the enterprise;
 - (b) the maintenance of a stock of goods or merchandise belonging to the enterprise solely for the purpose of storage or display;
 - (c) the maintenance of a stock of goods or merchandise belonging to the enterprise solely for the purpose of processing by another enterprise;
 - (d) the maintenance of a fixed place of business solely for the purpose of purchasing goods or merchandise or of collecting information, for the enterprise;
 - (e) the maintenance of a fixed place of business solely for the purpose of carrying on, for the enterprise, any other activity of a preparatory or auxiliary character; or
 - (f) the maintenance of a fixed place of business solely for any combination of activities mentioned in subparagraphs (a) to (e), provided that the overall activity of the fixed place of business resulting from this combination is of a preparatory or auxiliary character.
5. Notwithstanding the provisions of paragraphs 1 and 2, where a person – other than an agent of an independent status to whom paragraph 7 applies – is acting on behalf of an enterprise and has,

and habitually exercises, in a Contracting State an authority to conclude contracts in the name of the enterprise, that enterprise shall be deemed to have a permanent establishment in that State in respect of any activities which that person undertakes for the enterprise, unless the activities of such person are limited to those mentioned in paragraph 4 which, if exercised through a fixed place of business, would not make this fixed place of business a permanent establishment under the provisions of that paragraph.

6. Notwithstanding the preceding provisions of this Article, an insurance enterprise of a Contracting State shall, except in regard to reinsurance, be deemed to have a permanent establishment in the other Contracting State if it collects premiums on the territory of that other Contracting State or insures risks situated therein through a person, other than an agent of an independent status to whom paragraph 7 applies.
7. An enterprise shall not be deemed to have a permanent establishment in a Contracting State merely because it carries on business in that State through a broker, general commission agent or any other agent of an independent status, provided that such persons are acting in the ordinary course of their business. However, when the activities of such an agent are devoted wholly or almost wholly on behalf of that enterprise, and conditions are made or imposed between that enterprise and the agent in their commercial and financial relations which differ from those which would have been made between independent enterprises, he will not be considered an agent of an independent status within the meaning of this paragraph.
8. The fact that a company which is a resident of a Contracting State controls or is controlled by a company which is a resident of the other Contracting State, or which carries on business in that other State (whether through a permanent establishment or otherwise), shall not of itself constitute either company a permanent establishment of the other.

ARTICLE 6

INCOME FROM IMMOVABLE PROPERTY

1. Income derived by a resident of a Contracting State from immovable property (including income from agriculture or forestry) situated in the other Contracting State may be taxed in that other State.
2. The term "immovable property" shall have the meaning which it has under the law of the Contracting State in which the property in question is situated. The term shall in any case include property accessory to immovable property, livestock and equipment used in agriculture and forestry, rights to which the provisions of general law respecting landed property apply, usufructs of immovable property and rights to variable or fixed payments as consideration for the working of, or the right to work, mineral deposits, sources and other natural resources; ships and aircraft shall not be regarded as immovable property.
3. The provisions of paragraph 1 shall apply to income derived from the direct use, letting or use in any other form of immovable property.
4. The provisions of paragraphs 1 and 3 shall also apply to the income from immovable property of an enterprise and to income from immovable property used for the performance of independent personal services.

ARTICLE 7

BUSINESS PROFITS

1. The profits of an enterprise of a Contracting State shall be taxable only in that State unless the enterprise carries on business in the other Contracting State through a permanent establishment situated

therein. If the enterprise carries on business as aforesaid, the profits of the enterprise may be taxed in the other State but only so much of them as is attributable to that permanent establishment.

2. Subject to the provisions of paragraph 3, where an enterprise of a Contracting State carries on business in the other Contracting State through a permanent establishment situated therein, there shall in each Contracting State be attributed to that permanent establishment the profits which it might be expected to make if it were a distinct and separate enterprise engaged in the same or similar activities under the same or similar conditions and dealing wholly independently with the enterprise of which it is a permanent establishment.
3. In the determination of the profits of a permanent establishment, there shall be allowed as deductions expenses which are incurred for the purposes of the permanent establishment, including executive and general administrative expenses so incurred, whether in the State in which the permanent establishment is situated or elsewhere, which are allowed under the provisions of the domestic law of the Contracting State in which the permanent establishment is situated.
4. In so far as it has been customary in a contracting State to determine the profits to be attributed to a permanent establishment on the basis of an apportionment of the total profits of the enterprise to its various parts, nothing in paragraph 2 shall preclude that Contracting State from determining the profits to be taxed by such an apportionment as may be customary; the method of apportionment adopted shall, however, be such that the result shall be in accordance with the principles contained in this Article.
5. No profits shall be attributed to a permanent establishment by reason of the mere purchase by that permanent establishment of goods or merchandise for the enterprise.
6. For the purposes of the preceding paragraphs, the profits to be attributed to the permanent establishment shall be determined by

the same method year by year unless there is good and sufficient reason to the contrary.

7. Where profits include items of income which are dealt with separately in other Articles of this Agreement, then the provisions of those Articles shall not be affected by the provisions of this Article.

ARTICLE 8 SHIPPING AND AIR TRANSPORT

1. Profits from the operation of ships or aircrafts in international traffic shall be taxable only in the Contracting State in which the place of effective management of the enterprise is situated.
2. If the place of effective management of a shipping enterprise is aboard a ship, then it shall be deemed to be situated in the Contracting State in which the home harbour of the ship is situated, or, if there is no such home harbour, in the Contracting State of which the operator of the ship is a resident.
3. The provisions of paragraph 1 shall also apply to profits from the participation in a pool, a joint business or an international operating agency.

ARTICLE 9 ASSOCIATED ENTERPRISES

1. Where:
 - (a) an enterprise of a Contracting State participates directly or indirectly in the management, control or capital of an enterprise of the other Contracting State, or
 - (b) the same persons participate directly or indirectly in the management, control or capital of an enterprise of a

Contracting State and an enterprise of the other Contracting State,

and in either case conditions are made or imposed between the two enterprises in their commercial or financial relations which differ from those which would be made between independent enterprises, then any profits which would, but for those conditions, have accrued to one of the enterprises, but, by reason of those conditions, have not so accrued, may be included in the profits of that enterprise and taxed accordingly.

2. Where a Contracting State includes in the profits of an enterprise of that State – and taxes accordingly – profits on which an enterprise of the other Contracting State has been charged to tax in that other State and the profits so included are profits which would have accrued to the enterprise of the first-mentioned State if the conditions made between the two enterprises had been those which would have been made between independent enterprises, then that other State may make an appropriate adjustment to the amount of the tax charged therein on those profits. In determining such adjustment, due regard shall be had to the other provisions of this Agreement and the competent authorities of the Contracting States shall if necessary consult each other.

ARTICLE 10 DIVIDENDS

1. Dividends paid by a company which is a resident of a Contracting State to a resident of the other Contracting State shall be taxable only in that other State.
2. The term “dividends” as used in this Article means income from shares or other rights, not being debt-claims, participating in profits, as well as income from other corporate rights which is subjected to the same taxation treatment as income from shares by the laws of the Contracting State of which the company making the distribution is a resident.

3. The provisions of paragraph 1 shall not apply if the beneficial owner of the dividends, being a resident of a Contracting State, carries on business in the other Contracting State of which the company paying the dividends is a resident, through a permanent establishment situated therein, or performs in the other State independent personal services from a fixed base situated therein, and the holding in respect of which the dividends are paid is effectively connected with such permanent establishment or fixed base. In such case, the provisions of Article 7 or Article 14, as the case may be, shall apply.
4. Where a company which is a resident of a Contracting State derives profits or income from the other Contracting State, that other State may not impose any tax on the dividends paid by the company, except insofar as such dividends are paid to a resident of that other State or insofar as the holding in respect of which the dividends are paid is effectively connected with a permanent establishment or a fixed base situated in that other State, nor subject the company's undistributed profits to a tax on undistributed profits, even if the dividends paid or the undistributed profits consist wholly or partly of profits or income arising in such other State.

ARTICLE 11 INTEREST

1. Interest arising in a Contracting State and paid to a resident of the other Contracting State shall be taxable only in that other State.
2. The term "interest" as used in this Article means income from debt-claims of every kind, whether or not secured by mortgage and whether or not carrying a right to participate in the debtor's profits, and in particular, income from government securities and income from bonds or debentures, including premiums and prizes attaching to such securities, bonds or debentures. Penalty charges

for late payment shall not be regarded as interest for the purposes of this Article.

3. The provisions of paragraph 1 shall not apply if the beneficial owner of the interest, being a resident of a Contracting State, carries on business in the other Contracting State in which the interest arises, through a permanent establishment situated therein, or performs in the other State independent personal services from a fixed base situated therein, and the debt-claim in respect of which the interest is paid is effectively connected with such permanent establishment or fixed base. In such case, the provisions of Article 7 or Article 14, as the case may be, shall apply.
4. Interest shall be deemed to arise in a Contracting State when the payer is a resident of that State. Where, however, the person paying the interest, whether he is a resident of a Contracting State or not, has in a Contracting State a permanent establishment or a fixed base in connection with which the indebtedness on which the interest is paid was incurred, and such interest is borne by such permanent establishment or fixed base, then such interest shall be deemed to arise in the State in which the permanent establishment or fixed base is situated.
5. Where, by reason of a special relationship between the payer and the beneficial owner of the interest or between both of them and some other person, the amount of the interest, having regard to the debt-claim for which it is paid, exceeds the amount which would have been agreed upon by the payer and the beneficial owner in the absence of such relationship, the provisions of this Article shall apply only to the last-mentioned amount. In such case, the excess part of the payments shall remain taxable according to the laws of each Contracting State, due regard being had to the other provisions of this Agreement.

ARTICLE 12 ROYALTIES

1. Royalties arising in a Contracting State and paid to a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State.
2. However, such royalties may also be taxed in the Contracting State in which they arise and according to the laws of that State, but if the beneficial owner of the royalties is a resident of the other Contracting State, the tax so charged shall not exceed 5 per cent of the gross amount of the royalties.
3. The term "royalties" as used in this Article means payments of any kind received as a consideration for the use of, or the right to use, any copyright of literary, artistic or scientific work (including cinematograph films and films, tapes or discs for radio or television broadcasting), any patent, trade mark, design or model, plan, secret formula or process, or for the use of, or the right to use, industrial commercial or scientific equipment or for information concerning industrial, commercial or scientific experience.
4. The provisions of paragraphs 1 and 2 shall not apply if the beneficial owner of the royalties, being a resident of a Contracting State, carries on business in the other Contracting State in which the royalties arise, through a permanent establishment situated therein, or performs in the other State independent personal services from a fixed base situated therein, and the right or property in respect of which the royalties are paid is effectively connected with such permanent establishment or fixed base. In such case, the provisions of Article 7 or Article 14, as the case may be, shall apply.
5. Royalties shall be deemed to arise in a Contracting State when the payer is a resident of that State. Where, however, the person paying the royalties, whether he is a resident of a Contracting State or not, has in a Contracting State a permanent establishment or a

fixed base in connection with which the liability to pay the royalties was incurred, and such royalties are borne by such permanent establishment or fixed base, then such royalties shall be deemed to arise in the State in which the permanent establishment or fixed base is situated.

6. Where, by reason of a special relationship between the payer and the beneficial owner or between both of them and some other person, the amount of the royalties, having regard to the use, right or information for which they are paid, exceeds the amount which would have been agreed upon by the payer and the beneficial owner in the absence of such relationship, the provisions of this Article shall apply only to the last-mentioned amount. In such case, the excess part of the payments shall remain taxable according to the laws of each Contracting State, due regard being had to the other provisions of this Agreement.

ARTICLE 13 CAPITAL GAINS

1. Gains derived by a resident of a Contracting State from the alienation of immovable property referred to in Article 6 and situated in the other Contracting State may be taxed in that other State.
2. Gains from the alienation of movable property forming part of the business property of a permanent establishment which an enterprise of a Contracting State has in the other Contracting State or of movable property pertaining to a fixed base available to a resident of a Contracting State in the other Contracting State for the purpose of performing independent personal services, including such gains from the alienation of such a permanent establishment (alone or with the whole enterprise) or of such a fixed base, may be taxed in that other State.

3. Gains from the alienation of ships or aircrafts operated in international traffic or movable property pertaining to the operation of such ships or aircrafts, shall be taxable only in the Contracting State in which the place of effective management of the enterprise is situated.
4. Gains from the alienation of any property other than that referred to in paragraphs 1, 2 and 3, shall be taxable only in the Contracting State of which the alienator is a resident.

ARTICLE 14

INDEPENDENT PERSONAL SERVICES

1. Income derived by a resident of a Contracting State in respect of professional services or other activities of an independent character shall be taxable only in that State except in the following circumstances, when such income may also be taxed in the other Contracting State:
 - (a) if he has a fixed base regularly available to him in the other Contracting State for the purpose of performing his activities; in that case, only so much of the income as is attributable to that fixed base may be taxed in that other Contracting State; or
 - (b) if his stay in the other Contracting State is for a period or periods amounting to or exceeding in the aggregate 183 days in any twelve-month period commencing or ending in the taxable year concerned; in that case, only so much of the income as is derived from his activities performed in that other State may be taxed in that other State.
2. The term "professional services" includes especially independent scientific, literary, artistic, educational or teaching activities as well as the independent activities of physicians, lawyers, engineers, architects, dentists and accountants.

ARTICLE 15 DEPENDENT PERSONAL SERVICES

1. Subject to the provisions of Articles 16, 18 and 19, salaries, wages and other similar remuneration derived by a resident of a Contracting State in respect of an employment shall be taxable only in that State unless the employment is exercised in the other Contracting State. If the employment is so exercised, such remuneration as is derived therefrom may be taxed in that other State.
2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1, remuneration derived by a resident of a Contracting State in respect of an employment exercised in the other Contracting State shall be taxable only in the first-mentioned State if:
 - (a) the recipient is present in the other State for a period or periods not exceeding in the aggregate 183 (one hundred eighty three) days in any twelve-month period commencing or ending in the taxable year concerned, and
 - (b) the remuneration is paid by, or on behalf of, an employer who is not a resident of the other State; and
 - (c) the remuneration is not borne by a permanent establishment which the employer has in the other State.
3. Notwithstanding the preceding provisions of this Article, remuneration derived from an employment exercised on board a ship or aircraft operated in international traffic may be taxed in the Contracting State in which the place of effective management of the enterprise is situated.
4. Notwithstanding the preceding provisions of this Article, salaries, wages, allowances and other remuneration received by an employee in a top-level managerial position in an airline or

shipping enterprise of a Contracting State, who is stationed in the other Contracting State, shall be taxable only in the Contracting State in which the place of effective management of the enterprise is situated.

ARTICLE 16 DIRECTORS' FEES

Directors' fees and similar payments derived by a resident of a Contracting State in his capacity as a member of the board of directors of a company which is a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State.

ARTICLE 17 ARTISTS AND SPORTSPERSONS

1. Notwithstanding the provisions of Articles 14 and 15, income derived by a resident of a Contracting State as an entertainer such as a theatre, motion picture, radio or television artiste, or a musician, or as a sportsperson, from his personal activities as such exercised in the other Contracting State, may be taxed in that other State.
2. Where income in respect of personal activities exercised by an entertainer or a sportsperson in his capacity as such accrues not to the entertainer or sportsperson himself but to another person, that income may, notwithstanding the provisions of Articles 7, 14 and 15, be taxed in the Contracting State in which the activities of the entertainer or sportsperson are exercised.
3. Income derived by a resident of a Contracting State from activities exercised in the other Contracting State as envisaged in paragraphs 1 and 2 of this Article, shall be exempted from tax in that other

State if the visit to that other State is supported wholly or substantially by funds of either Contracting State, a political subdivision or a local authority thereof, or takes place under a cultural agreement or arrangement between the Governments of the Contracting States.

ARTICLE 18 PENSIONS AND ANNUITIES

1. Subject to the provisions of paragraph 2 of Article 19, pensions and other similar remuneration and annuities paid to a resident of a Contracting State may be taxed in that State.
2. The term "annuity" means a stated sum payable periodically at stated times during life or during a specified or ascertainable period of time under an obligation to make the payments in return for adequate and full consideration in money or money's worth.

ARTICLE 19 GOVERNMENT SERVICE

1. (a) Salaries, wages and other similar remuneration, other than a pension, paid by a Contracting State or a political subdivision or a local authority thereof to an individual in respect of services rendered to that State or subdivision or authority shall be taxable only in that State.

(b) However, such salaries, wages and other similar remuneration shall be taxable only in the other Contracting State if the services are rendered in that other State and the individual is a resident of that other State who:

- (i) is a national of that other State; or
 - (ii) did not become a resident of that other State solely for the purpose of rendering the services.
- 2. (a) Any pension paid by, or out of funds created by, a Contracting State or a political subdivision or a local authority thereof to an individual in respect of services rendered to that State or subdivision or authority shall be taxable only in that State.

(b) However, such pension shall be taxable only in the other Contracting State if the individual is a resident of, and a national of, that State.
- 3. The provisions of Articles 15, 16, 17, and 18 of this Agreement shall apply to salaries, wages and similar remuneration, and to pensions in respect of services rendered in connection with a business carried on by a Contracting State or a political subdivision or a local authority thereof.

ARTICLE 20 TEACHERS AND RESEARCHERS

1. An individual who is or was immediately before visiting a Contracting State a resident of the other Contracting State and who, at the invitation of the Government of the first-mentioned Contracting State or of a university, college, school, museum or other cultural institution in that first mentioned Contracting State or under an official program of cultural exchange, is present in that Contracting State for a period not exceeding three consecutive years solely for the purpose of teaching, giving lectures or carrying out research at such institution shall be exempt from tax in that Contracting State on his remuneration for such activity.
2. The provisions of paragraph 1 of this Article shall not apply to income from research if such research is undertaken not in the

public interest but primarily for the private benefit of a specific person or persons.

ARTICLE 21 STUDENTS AND TRAINEES

1. Payments which a student or business apprentice or trainee who is or was immediately before visiting a Contracting State a resident of the other Contracting State and who is present in the first-mentioned Contracting State solely for the purpose of his education or training receives for the purpose of his maintenance, education or training shall not be taxed in that Contracting State, provided that such payments arise from sources outside that Contracting State.
2. In respect of grants, scholarships and remuneration from employment not covered by paragraph 1, a student, business apprentice or trainee described in paragraph 1 shall, in addition, be entitled during such education or training to the same exemptions, relief or reductions in respect of taxes available to residents of the State which he is visiting.

ARTICLE 22 OTHER INCOME

1. Items of income of a resident of a Contracting State, wherever arising, not dealt within the foregoing Articles of this Agreement shall be taxable only in that State.
2. The provisions of paragraph 1 shall not apply to income derived by a resident of a Contracting State, if the recipient of such income carries on business in the Contracting State through a permanent establishment situated therein, or performs in the other State

independent personal services from a fixed base situated therein, and the right or property in respect of which the income is paid is effectively connected with such permanent establishment or fixed base. In such case, the provisions of Article 7 or Article 14, as the case may be, shall apply.

ARTICLE 23

ELIMINATION OF DOUBLE TAXATION

1. Where a resident of a Contracting State derives income which, in accordance with the provisions of this Agreement, is taxable in the other Contracting State, then the first mentioned State shall allow as a deduction from the tax on income of that resident an amount equal to the tax paid in the other Contracting State provided that such deduction shall not exceed that part of the tax, as computed before the deduction is given, which is attributable to the income derived from that other State.
2. For the purposes of paragraphs 1 of this Article, the terms "Macedonian tax paid" and "Qatari tax paid" shall be deemed to include the amount of tax which would have been paid in Macedonia or Qatar as the case may be, when an exemption or reduction is granted in accordance with the laws and regulations of a Contracting State.

ARTICLE 24

NON-DISCRIMINATION

1. Nationals of a Contracting State shall not be subjected in the other Contracting State to any taxation or any requirements connected therewith which is other or more burdensome than the taxation and connected requirements to which nationals of that other State in

the same circumstances, in particular with respect to residence, are or may be subjected.

2. The taxation on a permanent establishment which an enterprise of a Contracting State has in the other Contracting State shall not be less favourably levied in that other State than the taxation levied on enterprises of that other State carrying on the same activities. This provision shall not be construed as obliging a Contracting State to grant to residents of the other Contracting State any personal allowances, relief and reductions for taxation purposes on account of civil status or family responsibilities which it grants to its own residents.
3. Except where the provisions of paragraph 1 of Article 9, paragraph 5 of Article 11, or paragraph 6 of Article 12 apply, interest, royalties and other disbursements paid by an enterprise of a Contracting State to a resident of the other Contracting State shall, for the purpose of determining the taxable profits of such enterprise, be deductible under the same conditions as if they had been paid to a resident of the first-mentioned State.
4. Enterprises of a Contracting State, the capital of which is wholly or partly owned or controlled, directly or indirectly, by one or more residents of the other Contracting State, shall not be subjected in the first-mentioned State to any taxation or any requirements connected therewith which is other or more burdensome than the taxation and connected requirements to which other similar enterprises of the first-mentioned State are or may be subjected.
5. The non taxation of Qatari and other members of the Gulf Cooperation Council (GCC) nationals under Qatari tax law shall not be regarded as discrimination under the provision of this Article.
6. In this Article the term "taxation" means taxes which are the subject of this Agreement.

ARTICLE 25

MUTUAL AGREEMENT PROCEDURE

1. Where a resident considers that the actions of one or both of the Contracting States result or will result for him in taxation not in accordance with this Agreement, he may, irrespective of the remedies provided by the domestic law of those States, present his case to the competent authority of the Contracting State of which he is a resident or, if his case comes under paragraph 1 of Article 24, to that of the Contracting State of which he is a national. The case must be presented within three years from the first notification of the action resulting in taxation not in accordance with the provisions of the Agreement.
2. The competent authority shall endeavour, if the objection appears to it to be justified and if it is not itself able to arrive at a satisfactory solution, to resolve the case by mutual agreement with the competent authority of the other Contracting State, with a view to the avoidance of taxation which is not in accordance with the Agreement.
3. The competent authorities of the Contracting States shall endeavour to resolve by mutual agreement any difficulties or doubts arising as to the interpretation or application of the Agreement. They may also consult together for the elimination of double taxation in cases not provided for in the Agreement.
4. The competent authorities of the contracting States may communicate with each other directly, including through a joint commission consisting of themselves or their representatives, for the purpose of reaching an agreement in the sense of the preceding paragraphs.

ARTICLE 26 EXCHANGE OF INFORMATION

1. The competent authorities of the Contracting States shall exchange such information as is necessary for carrying out the provisions of this Agreement or of the domestic laws of the Contracting States concerning taxes covered by the Agreement insofar as the taxation thereunder is not contrary to this Agreement.
2. Any information received under paragraph 1 by a Contracting State shall be treated as secret in the same manner as information obtained under the domestic law of that State and shall be disclosed only to persons or authorities (including courts and administrative bodies) concerned with the assessment or collection of, the enforcement or prosecution in respect of, or the determination of appeals in relation to, the taxes covered by the Agreement. Such persons or authorities shall use the information only for such purposes. They may disclose the information in public court proceedings or in judicial decisions.
3. In no case shall the provisions of paragraphs 1 and 2 be construed so as to impose on a Contracting State the obligation:
 - (a) to carry out administrative measures at variance with the laws or the administrative practice of that or of the other Contracting State;
 - (b) to supply information which is not obtainable under the laws or in the normal course of the administration of that or of the other Contracting State;
 - (c) to supply information which would disclose any trade, business, industrial, commercial or professional secret or trade process, or information, the disclosure of which would be contrary to public policy (*ordre public*).

ARTICLE 27
MEMBERS OF DIPLOMATIC MISSIONS AND CONSULAR
POSTS

Nothing in this Agreement shall affect the fiscal privileges of members of diplomatic missions or consular posts under the general rules of international law or under the provisions of special agreements.

ARTICLE 28
ENTRY INTO FORCE

1. The Contracting States shall notify each other in writing, through diplomatic channels, of the completion of the procedures required by their laws for the bringing into force of this Agreement. The Agreement shall enter into force on the thirtieth day from the date of the later of these notifications.
2. The provisions of this Agreement shall have effect:
 - (a) with regard to taxes withheld at source, in respect of amounts paid or credited on or after the first day of January of the calendar year following the year in which the Agreement enters into force; and
 - (b) with regard to other taxes, in respect of taxable years beginning on or after the first day of January of the calendar year following the year in which the Agreement enters into force.

ARTICLE 29 TERMINATION

1. This Agreement shall remain in force until terminated by a Contracting State. Either Contracting State may terminate the Agreement, through diplomatic channels, by giving written notice of termination at least six months before the end of any calendar year following the expiration of a period of five years from the date of its entry into force.
2. This Agreement shall cease to have effect:
 - (a) with regard to taxes withheld at source, in respect of amounts paid or credited on or after the first day of January of the calendar year following the year in which the notice is given; and
 - (b) with regard to other taxes, in respect of taxable years beginning on or after 1 January of the calendar year following the year in which the notice is given.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Agreement.

Done in duplicate at ...*Doha*... the *28/01/* day of 200*8*....., in Macedonian, Arabic and English languages, all texts being equally authentic. In case of any divergence, the English text shall prevail.

FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF MACEDONIA

FOR THE GOVERNMENT OF
THE STATE OF QATAR

Член 3

Министерството за финансии се определува како орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на овој договор.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

L I G J
PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES NDËRMJET QEVERISË TË REPUBLIKËS SË
MAQEDONISË DHE QEVERISË TË SHTETIT TË KATARIT PËR SHMANGIEN E
TATIMIMIT TË DYFISHTË DHE PËR MBROJTJE NGA EVAZIONI FISKAL NË LIDHJE ME
TATIMET MBI TË ARDHURAT

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshja ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Qeverisë të Shtetit të Katarit për shmangien e tatimimit të dyfishtë dhe për mbrojtje nga evazionit fiskal në lidhje me tatimet mbi të ardhurat, nënshkruar në Doha, më 28 janar të vitit 2008.

Neni 2

Marrëveshja në origjinal në gjuhën maqedonase, arabe dhe angleze, është si vijon:

Neni 3

Ministria e Financave përcaktohet si organ i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e kësaj Marrëveshjeje.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në “Gazetën zyrtare të Republikës Maqedonisë”.

17.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА СПОГОДБАТА МЕЃУ
ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА СЛОВАЧКА
ЗА СОРАБОТКА И ЗАЕМНА ПОМОШ ПО ЦАРИНСКИ ПРАШАЊА

Се прогласува Законот за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Словачка за соработка и заемна помош по царински прашања, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3367/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н

ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА СПОГОДБАТА МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА СЛОВАЧКА ЗА СОРАБОТКА И ЗАЕМНА
ПОМОШ ПО ЦАРИНСКИ ПРАШАЊА

Член 1

Се ратификува Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Словачка за соработка и заемна помош по царински прашања, склучена на 16 јули 2007 година, во Скопје.

Член 2

Спогодбата во оригинал на македонски, словачки и англиски јазик, гласи:

СПОГОДБА
МЕЃУ
ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
И
ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА СЛОВАЧКА
ЗА СОРАБОТКА
И ЗАЕМНА ПОМОШ ПО ЦАРИНСКИ ПРАШАЊА

Владата на Република Македонија и Владата на Република Словачка, понатаму во текстот „Договорни страни“;

Согледувајќи ја важноста на обезбедување на точната пресметка и наплатата на царинските давачки, даноци и други надоместоци при увоз и извоз на стоки, како и точното определување на тарифната распределба, вредноста и потеклото на стоките, како и соодветна примена на одредбите за забрана, ограничување и за контрола;

Со оглед на тоа дека кршењето на царинското законодавство е штетно по економските, фискалните, комерцијалните и социјалните интереси на своите земји, како и за легалните трговски интереси;

Согледувајќи ја потребата за здружени дејствување во борбата против недозволената трговија со наркотични дроги и психотропни супстанции и прекурсори;

Водени од убедувањето дека напорите за спречување на кршењата на царинското законодавство и за обезбедување точна наплата на увозни и извозни царински давачки, даноци и други надоместоци, се поефикасни кога нивните царински органи тесно соработуваат;

Земајќи ги предвид воспоставените пријателски односи помеѓу Република Македонија и Република Словачка;

Имајќи ја предвид Препораката на Советот за царинска соработка за взаемна административна помош од 5 декември 1953 година;

Посветувајќи внимание и на одредбите од Единствената конвенција за наркотични дроги од 1961 година, надополнета со Протоколот од 1972 година и Конвенцијата за психотропни супстанции од 1971 година составена под покровителство на Организацијата на обединетите нации, како и Конвенцијата на Обединетите нации за борба против недозволена трговија со наркотични дроги и психотропни супстанции од 1988 година;

Земајќи ги предвид воспоставените договорни односи на Договорните страни со Европската унија;

се договорија за следното:

Член 1

ДЕФИНИЦИИ

За потребите на оваа Спогодба:

а) „царински органи“ ги подразбира во Република Македонија, Министерство за финансии, Царинска Управа на Република Македонија, а во Република Словачка, Царински Директорат на Република Словачка;

б) „царинско законодавство“ ги подразбира одредбите пропишани со закон или со пропис на Договорните страни за регулирање на увоз, извоз и транзит на стоки или други царински постапки, кога се работи за царински давачки, даноци и други надоместоци кои ги наплатуваат царинските органи, или за мерки на забрана, ограничување или контрола кои се спроведуваат од царинскиот орган;

в) „прекршок“ претставува секако кршење, или обид за кршење на царинското законодавство;

г) „царински орган кој доставува барање“ е надлежниот царински орган на државата на Договорната страна кој упатува барање за помош по царински прашања;

д) „царински орган до кој се доставува барање“ е надлежниот царински орган на државата на Договорната страна кој добива барање за помош по царински прашања;

ѓ) „лице“ означува секое физичко и/или правно лице;

е) „информација“ означува, главно, извештаи, записи, документи, документација, во електронска или во друга форма и нивните заверени копии;

ж) „личен податок“ значи секаква информација која се однесува на физичко лице кое е идентификувано или кое може да се идентификува;

з) „контролирана испорака“ подразбира техника со којашто се дозволува некоја недозволена или сомнителна пратка со наркотични дроги, психотропни супстанции, прекурсори и загрозувани видови на дива флора и фауна или некои други стоки, по претходно постигната взаемна согласност, или супстанции кои претставуваат нивна замена, да се пропушти во, низ или на териториите на државите на Договорните страни, свесно и под надзор на нивните надлежни органи, со цел да се идентификуваат лицата вклучени во недозволената трговија.

с) „царински давачки“ значи секакви царини, такси, даноци и/или други надоместоци пресметувани и наплатувани на териториите на државите на Договорните страни со примена на царинското законодавство, во врска со увозот или извозот на стоки, не вклучувајќи ги надоместоците и давачките кои се ограничени на приближните цени на испорачаните услуги;

и) „наркотични дроги“ и „психотропни супстанции“ ги подразбираат сите производи наведени во Виенската конвенција од 20 декември 1988 година, вклучувајќи ги и оние наведени во нејзините анекси.

Член 2

ДЕЛОКРУГ НА СПОГОДБАТА

1. Договорните страни, преку своите царински органи, на упатено барање или по сопствена иницијатива и согласно одредбите на оваа Спогодба, си даваат взаемна помош:

а) за да обезбедат правилна примена на царинското законодавство;

б) за да обезбедат правилна пресметка и наплата на царинските давачки, даноци и други надоместоци, како и за точното определување на тарифната распределба, вредноста и потеклото на стоките;

в) за превземање мерки со кои се олеснува и забрзува движењето на патници и протокот на стоки;

г) за спречување, истражување и борба против кршењето на царинското законодавство;

д) во случаи на доставување на документи кои се однесуваат на примената на царинското законодавство;

ѓ) за размена на техничко искуство заради унапредување на работата на царинските органи.

2. Помошта во рамките на оваа Спогодба се дава во согласност со законодавството кое е во сила на територијата на државата на Договорната страна до која е доставено барањето и во рамките на надлежноста и расположивите ресурси на царинскиот орган до кој се доставува барањето. По потреба, царинскиот орган може да договори помошта да биде обезбедена од друг надлежен орган во согласност со неговите надлежности и законодавството кое е во сила на територијата на државата на Договорната страна до која се доставува барање.

3. Примената на оваа Спогодба нема да влијае на обврските на Договорните страни кои произлегуваат од меѓународни конвенции или спогодби на полето на правосудството.

4. Одребите на оваа Спогодба не му даваат за право на било кое лице да го спречи извршувањето на барањето за помош.

Член 3

НАДЗОР НА ЛИЦА, СТОКИ, ТРАНСПОРТНИ СРЕДСТВА И МЕСТА

Царинскиот орган на државата на една од Договорните страни, во рамките на своите надлежности и расположиви ресурси, по сопствена иницијатива или на барање на царинскиот орган на државата на другата Договорна страна, врши надзор на:

а) движењата на лица, посебно на влезот и излезот од територијата на сопствената држава, во случај кога за овие лица постои сознание или сомнение дека истите го кршат царинското законодавство кое е во сила на територијата на државата на другата Договорна страна;

б) движењата на стоки, за кои царинскиот орган на државата на другата Договорна страна, се сомнева дека се дел од недозволена трговија во или од територијата на својата држава;

в) транспортни средства и контејнери за кои се знае, или постои сомнение, дека се користени или се користат за кршење на царинското законодавство;

г) местата кои се користат за недозволено складирање на стоки на територијата на државата на другата Договорна страна.

Член 4

ДЕЈСТВА ЗА СУЗБИВАЊЕ НА НЕДОЗВОЛЕНА ТРГОВИЈА СО ОДДЕЛНИ СТОКИ

Царинските органи, по сопствена иницијатива или на барање, врз основа на консултација и координација со други надлежни органи, неодложно ги доставуваат сите важни информации за активностите кои претставуваат, или можат да претставуваат кршење на царинското законодавство кое е во сила на територијата на државата на една од Договорните страни, во поглед на:

а) промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори;

б) промет на оружје, муниција и експлозиви;

в) движење на чувствителни и стратегиски стоки кои се предмет на посебни контроли во согласност со соодветните меѓународни договори и релевантните мултилатерални договори и обврски кои произлегуваат за нивното неширење, потпишани од државите на двете Договорни страни;

г) промет на уметнички предмети и антиквитети кои се со голема историска, културна и археолошка вредност за една од Договорните страни;

д) движење на отрови, како и стоки што содржат отрови и супстанции кои се штетни за животната средина и општото здравје;

ѓ) промет на стоки кои се предмет на високи царински давачки, даноци и надоместоци;

е) каталози и ценовници на стоки, ако се на располагање;

ж) информации во врска со истраги и борбата против царинските прекршоци, како и наплата на царински побарувања.

Член 5

КОНТРОЛИРАНА ИСПОРАКА

1. Во согласност со државното законодавство, царинските органи, врз основа на взаемна согласност и во рамките на своите надлежности, може да применуваат контролирана испорака за одредување на лица кои се вмешни во недозволена трговија за преземање на законски дејствија против нив.

2. Одлуките околу примена на постапка на контролирана испорака се донесуваат за секој случај поединечно и по потреба, во согласност со договори и спогодби кои можат да бидат постигнати за одреден случај. Ако постои потреба и кога е тоа во согласност со државното законодавство на државите на Договорните страни, во предвид се земаат финансиските договори и спогодби постигнати меѓу двете Договорни страни.

3. Недозволените пратки за кои се одобрува контролирана испорака, врз основа на взаемна согласност на надлежните органи, може да бидат пресретнати и да се одобри нивното натамошно движење во целост, или пак, кога постојат услови да бидат, преместени или пак целосно или делумно заменети.

Член 6

СООПШТУВАЊЕ НА ИНФОРМАЦИИ

Царинските органи, на сопствена иницијатива или на барање, меѓусебно ги доставуваат сите информации кои можат да помогнат да се обезбеди точност при:

а) наплатата на царинските давачки, даноци и други надомсетоци при увоз и извоз кои ги наплатуваат царинските органи, и особено информации кои можат да бидат од помош за одредување на вредноста на стоките за царински цели и утврдување на нивната тарифна распределба;

б) спроведувањето на забрани и ограничувања за увоз, извоз и транзит;

в) примена на правила за потекло кои не се опфатени со преференцијални договори склучени од едната или од двете држави на Договорните страни.

Член 7

Царинските органи, по сопствена иницијатива или на барање, си доставуваат информации:

а) дали стоките увезени на територијата на државата на едната од Договорните страни биле законски извезени од територијата на државата на другата Договорна страна и видот на царинската постапка во која, ако воопшто, биле ставени стоките;

б) дали стоките извезени од територијата на државата на едната од Договорните страни биле законски увезени на територијата на државата на другата Договорна страна и видот на царинската постапка во која биле ставени стоките;

в) дали стоките за кои е одобрен поволен третман при извоз од територијата на државата на една од Договорните страни биле прописно увезени на територијата на државата на другата Договорна страна, при што се подразбира дека треба да се достават и информации за сите царински контролни мерки на стоките;

г) во врска со превозот и испораката на стоки, располагањето со нив и нивното одредиште, како и информации за нивната вредност и потекло.

Член 8

Царинскиот орган на државата на една од Договорните страни, по сопствена иницијатива или на барање, до царинскиот орган на државата на другата Договорна страна доставува информации кои се чинат полезни, а се однесуваат на кршење на царинското законодавство, особено во врска со:

а) лица за кои постои сознание или сомнение дека го кршат царинското законодавство кое е во сила на територијата на државата на другата Договорна страна;

б) стоки за кои постои сознание или сомнение дека се предмет на царински прекршоци;

в) транспортни средства и контејнери за кои постои сознание или сомнение дека се користат за кршења на царинското законодавство кое е во сила на територијата на државата на другата Договорна страна;

г) нови начини и средства кои се применети при кршењето на царинското законодавство;

д) места кои се користат за недозволено складирање на стоки на територијата на државата на другата Договорна страна.

Член 9

1. Доколку царинскиот орган до кој се доставува барање не располага со бараната информација, врз основа на сопствена проценка, може да ја бара истата информација согласно одредбите од законодавството кое е во сила на територијата на државата на Договорната страна до која е упатено барањето.

2. Царинскиот орган до кој се доставува барање, во рамките на својата надлежност, расположливи ресурси и во согласност со државното законодавство, ја бара оваа информација како да го прави тоа за своја сопствена сметка.

Член 10

1. Царинските органи на барање или по сопствена иницијатива, доставуваат информации за активностите кои се спроведени или се предвидува да се спроведат, а по својата природа претставуваат или можат да претставуваат прекршок.

2. Царинските органи ќе бараат информации во оригинална форма, вклучувајќи досиеја и документи, само во случаи каде заверените копии би биле недоволни. На барање од царинскиот орган на државата на една од Договорните страни, копиите од ваквите досиеја, документи и други материјали треба да бидат соодветно заверени.

3. Оригиналната форма на информации, вклучувајќи досиеја и документи, кои веќе се доставени, треба да бидат вратени во најскора можност.

4. Информациите доставени според оваа Спогодба можат да бидат испратени преку електронски средства во било која форма за таа одредена цел. Притоа, тие треба да ги содржат сите појаснувања кои се потребни за нивно толкување и примена.

Член 11

ФОРМА И СОДРЖИНА НА БАРАЊЕТО ЗА ПОМОШ

1. Барањата според оваа Спогодба се во писмена форма. Документите кои се потребни за спроведување на ваквите барања треба да го придружуваат барањето. Во случај кога итноста на ситуацијата налага, можат да бидат прифатени и усни барања кои веднаш потоа мора да бидат писмено потврдени.
2. Барањата според ставот 1 од овој член треба да ги опфатат следниве информации:
 - а) царински орган кој го доставува барањето;
 - б) барани мерки;
 - в) предмет на барањето и причина за негово упатување;
 - г) закони, правила и други правни акти, кои се однесуваат на предметот на барањето;
 - д) точни и сеопфатни показатели за лицата кои се предмет на истрага;
 - ѓ) преглед на релевантните факти во врска со предметот на барањето;
 - е) поврзаност помеѓу бараната помош и предметот на кој се однесува.
3. Барањата се поднесуваат на англиски јазик или на друг јазик прифатлив за царинските органи.
4. Доколку барањето не ги задоволува формалните услови од ставовите 2 и 3 на овој член, царинскиот орган до кој е доставено барањето може да побара негова исправка или дополнување за што, можат да се наложат мерки на претпазливост.

Член 12

СЛУЖБЕНИ ИСТРАГИ

1. Доколку царинскиот орган на државата на една Договорна страна побара, царинскиот орган на државата на другата Договорна страна ќе започне службени истраги за операции кои се или се чинат дека се во спротивност на царинското законодавство кое е во сила на територијата на државата на Договорната страна која го доставува барањето. Резултатите од ваквите истраги, се доставуваат до царинскиот орган кој го доставил барањето без одлагање, но не подолго од 10 месеци од денот на добивањето на барањето.

2. Во исклучителни случаи, ако не постои можност да се спроведат сите потребни активности за завршување на административните или други истраги во рокот кој е определен во ставот 1 на овој член, царинскиот орган до кој се доставува барање во писмена форма, пред истекот на рокот, за тоа го известува царинскиот орган кој доставува барање наведувајќи го новиот рок за завршување на активностите.

3. Ваквите истраги треба да бидат спроведени согласно законодавството кое е во сила на територијата на државата на Договорната страна до која е доставено барањето. Царинскиот орган до кој е доставено барањето, треба да пристапи кон истото како да го прави тоа во сопствено име.

4. На барање, царинскиот орган до кој е доставено барањето, во одделни случаи и со согласност на царинскиот орган на државата на другата Договорна страна, одобрува службени лица на царинскиот орган кој го доставил барањето, да бидат присутни на територијата на државата на Договорната страна до која е доставено барањето, вклучувајќи нивно присуство при водењето на службени истражни постапки, кога службените лица водат истражни постапки за кршења на царинското законодавство на Договорната страна која го доставила барањето.

5. Службено лице на царинскиот орган на државата на Договорната страна кој го доставува барањето, во согласност со оваа Спогодба, кое присуствува на територијата на државата на Договорната страна до која е доставено барањето, дејствува единствено во советодавна функција и не учествува активно во истражната постапка и не спроведува било какви законски или истражни овластувања кои им се дадени на службени лица на царинскиот орган до кој е доставено барањето според државното законодавство на Договорната страна до која е доставено барањето.

6. На барање, на царинскиот орган кој го доставува барањето, се известува за времето и местото на заедничката активност која се презема врз основа на барањето.

7. Овластени службени лица да спроведуваат истражни постапки за прекршоци на царинскиот орган кој го доставува барањето, од царинскиот орган до кој е доставено барањето можат да побараат да ги прегледаат релевантните книги, регистри и други документи или медиуми со податоци и да добијат нивни заверени копии или да им се достават сите информации кои се однесуваат на прекршокот.

8. Кога според условите предвидени со оваа Спогодба, службени лица на царинскиот орган на една од државите на Договорните

страни присуствуваат на територијата на државата на другата Договорна страна, тие имаат обврска во секое време да бидат во можност да достават доказ за нивниот настап во улога на службени лица. Тие не смеат да бидат во униформа и не смеат да носат оружје.

Член 13

КОРИСТЕЊЕ НА ИНФОРМАЦИИ

1. Информациите и другите соопштенија добиени според оваа Спогодба нема да се користат за цели кои не се наведени во оваа Спогодба, вклучувајќи и нивно користење во судски и административни постапки. Тие можат да се користат за други цели само со претходно писмено одобрение на царинскиот орган до кој се доставува барањето и според условите и ограничувањата кои може да бидат наложени.

2. Одредбите од ставот 1 на овој член не се применуваат за информации кои се однесуваат на прекршоци во врска со наркотични дроги и психотропни супстанции. Ваквите информации можат да се доставуваат до органите на државата на Договорната страна, кои се директно вклучени во борбата против недозволената трговија со наркотични дроги и психотропни супстанции. Овие информации не се доставуваат до трети земји без претходна писмена согласност на царинскиот орган до кој се доставува барањето.

3. Секоја информација доставена во било која форма според оваа Спогодба, е од доверлив карактер. Таа е опфатена со обврска за службена тајна и ужива иста заштита како и информациите и документите од иста природа, според законодавството кое е во сила на Договорната страна која ги примила.

4. Без исклучување на примената на одредбите од членовите 13 и 14, оваа Спогодба не ги исклучува одредбите на Европските заедници и Европската унија со кои се уредува доставувањето на информации по царински прашања помеѓу надлежните служби на Комисијата на Европските заедници, надлежните служби на земјите-членки на Европската унија и царинските органи на Република Словачка, кои се од интерес за Европските заедници и Европската унија.

Член 14

1. Царинските органи на државите на Договорните страни, согласно целите и делокругот на оваа Спогодба, информациите и документите добиени во согласност со оваа Спогодба, можат да ги користат во

сопствените записи со докази, извештаи и сведочења, и во судски постапки како докази и документи.

2. Таквите информации и документи се користат како доказ пред судови и нивното значење се одредува според државното законодавство на државата на Договорната страна.

Член 15

ЗАШТИТА НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ

Личните податоци кои се разменети според оваа Спогодба се користат за цели наведени во барањето за помош и се предмет на условувања кои можат да бидат наложени од царинскиот орган до кој се доставува барањето. Личните податоци се сметаат од доверлива природа и уживаат заштита пропишана со законодавството кое е во сила на територијата на државата на Договорната страна која го доставува барањето.

Член 16

ДОСТАВУВАЊЕ НА ДОКУМЕНТИ

На барање, царинскиот орган до кој се доставува барањето, во рамките на државното законодавство кое е во сила на територијата на државата на Договорната страна до која се доставува барањето, ги доставува сите документи кои спаѓаат во делокругот на оваа Спогодба, испратени од царинскиот орган кој го доставува барањето, до дадените физички и правни лица кои имаат живеалиште или седиште на неговата територија.

Член 17

СТРУЧНИ ЛИЦА И СВЕДОЦИ

1. На барање на царинскиот орган на државата на едната Договорна страна, царинскиот орган на државата на другата Договорна страна може да ги овласти своите службени лица, со нивна согласност, да се појават во својство на стручни лица или сведоци во судски или административни постапки за прекршоци за кои се гони на територијата на државата на другата Договорна страна која доставува барање, да поднесат предмети, јавни исправи и други документи или нивни заверени копии за потребите на тие постапки.

Тие службени лица ќе обезбедат докази кои ги добиле при вршење на службената должност.

2. Договорната страна која поднесува барање, по службена должност е должна да ги преземе сите потребни мерки за заштита на личната сигурност на службените лица за време на нивниот престој на територијата на нејзината држава, согласно ставот 1 на овој член. Трошоците за превозот и дневен престој на овие службени лица ќе бидат подмирени од страна на царинскиот орган кој го доставува барањето.

3. Во барањето за нивно појавување мора јасно да се наведе во кој случај и во кое својство се појавува службеното лице.

4. Службените лица од кои се бара да се појават во својство на сведоци или стручни лица, имаат право да одбијат да дадат доказ или изјава, доколку се овластени или обврзани да постапат така според дежавното законодавство на Договорната страна која го доставува барањето или на Договорната страна до која е доставено барањето.

5. Барањето за појавување на службени лица во својство на стручни лица или сведоци треба да биде оформено согласно законодавството кое е во сила на териториите на државите на Договорните страни.

Член 18

ИСКЛУЧОЦИ ОД ОБВРСКАТА ЗА ДАВАЊЕ НА ПОМОШ

1. Доколку царинскиот орган до кој се доставува барањето смета дека давањето на бараната помош нанесува штета на суверенитетот, безбедноста или на други суштествени државни интереси, или дека тоа претставува повреда на индустриска, или трговска тајна, или повреда на професионална тајна, или може да биде во спротивност со основните принципи на неговиот домашен правен систем, тој може да одбие да даде помош, или може да ја даде делумно или да ја даде со задоволување на одредени услови и барања.

2. Доколку царинскиот орган на државата на една Договорна страна бара помош која самиот не би можел да ја даде на царинскиот орган на државата на другата Договорна страна, тоа мора да го наведе во барањето. Спроведувањето на ваквото барање треба да е во согласност со законодавството кое е во сила на територијата на државата на Договорната страна до која е доставено барањето.

3. Доколку давањето на помош е одбиено, одлуката и причината за одбивањето мора да се достави во писмена форма до царинскиот орган кој го доставил барањето, без одлагање.

4. Помошта може да биде одложена од страна на царинскиот органот до кој е доставено барањето врз основа дека тоа ќе влијае на истражна постапка, обвинителна или судска постапка.

Член 19

ТРОШОЦИ

1. Царинските органи на државите на Договорните страни се одрекуваат од сите побарувања околу надомест на трошоци кои настанале при спроведувањето на оваа Спогодба, со исклучок на трошоците и надоместоците кои настанале околу стручните лица и сведоци, трошоци за толкувачи и преведувачи кои не се владини службеници, кои се на товар на царинскиот орган кој го доставува барањето.

2. Доколку постојат или настанат значителни и вонредни трошоци, царинските органи ќе се договорат за да ги утврдат роковите и условите под кои ќе се изврши барањето, како и начинот на нивното плаќање.

Член 20

ТЕХНИЧКА СОРАБОТКА

Царинските органи, взаемно си даваат техничка помош по царински прашања која може да опфати:

- а) размена на информации и искуства за контролни методи, нови технологии и средства кои се користат за царинска контрола;
- б) размена на службени лица со цел нивно запознавање со техничките средства кои ги користат царинските органи;
- в) обука и помош за усовршување на техничките вештини на службените лица на двата царински органа;
- г) размена на стручни лица во различни области на царинските прашања;
- д) размена на информации за царинскиот закон, и царинските постапки и формалности.

Член 21

СПРОВЕДУВАЊЕ

1. Спроведувањето на оваа Спогодба им се доверува на царинските органи. Овие органи взаемно ќе се договорат за нејзина практична примена, имајќи го в предвид законодавството за заштита на лични податоци кое е во сила на териториите на државите на секоја Договорна страна.
2. Царинските органи ќе определат службени лица кои ќе бидат одговорни за взаемна комуникација, при што ќе разменат список со нивни имиња, функции, броеви на телефон и телефакс.
3. Царинските органи можат да се договорат нивните служби за спроведување на законот да бидат во директен контакт.
4. Сите спорови и несогласувања за кои нема да се изнајде решение од страна на царинските органи, ќе бидат решени по дипломатски пат.

Член 22

ТЕРИТОРИЈАЛНА ПРИМЕНА

Оваа Спогодба се применува на царинското подрачје на Република Македонија и на подрачјето на Република Словачка определени според нивните важечки законодавства.

Член 23

ВЛЕГУВАЊЕ ВО СИЛА И ПРЕСТАНОК НА ВАЖНОСТА

1. Оваа Спогодба се одобрува од Договорните страни според нивното државно законодавство и ќе стапи во сила по истекот на шеесет дена од денот на взаемното писмено известување на Договорните страни по дипломатски пат дека сите државни законски барања за нејзино стапување во сила се исполнети.
2. Оваа Спогодба се склучува на неопределено време. Важноста на оваа Спогодба може да биде откажана со писмено известување упатено по дипломатски пат од едната од Договорните страни, по што престанокот на важноста ќе стапи во сила по истекот на три месеци

од денот на добивањето на известувањето од другата Договорна страна.

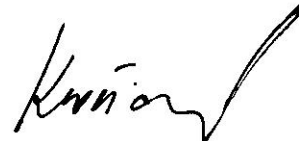
3. Постапките кои се во тек и законски постапки кои не се завршени на денот на откажувањето ќе бидат завршени според одредбата на оваа Спогодба.

4. Оваа Спогодба може да биде надолполнета врз основа на взаемно постигната согласност на Договорните страни. Дополнувањата ќе бидат во писмена форма.

Изготвено во Скопје на ден 16 Јули 2007 во две копии, на македонски, словачки, и англиски јазик, при што сите текстови се со еднаква важност. Во случај на недоразбирање при толкувањето, англискиот текст ќе биде меродавен.

ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА СЛОВАЧКА

DOHODA**MEDZI****VLÁDOU MACEDÓNSKEJ REPUBLIKY****A****VLÁDOU SLOVENSKEJ REPUBLIKY****O SPOLUPRÁCI****A VZÁJOMNEJ POMOCI V COLNÝCH OTÁZKACH**

Vláda Macedónskej republiky a vláda Slovenskej republiky (ďalej len „zmluvné strany“),

b e r ú c d o ú v a h y dôležitosť zabezpečenia správneho vymeriavania a vyberania cla, daní a iných platieb pri dovoze alebo vývoze tovaru, správneho určenia nomenklatúrneho zatriedenia, colnej hodnoty a pôvodu tovaru, ako aj správneho uplatňovania ustanovení o zákazoch, obmedzeniach a o kontrole,

b e r ú c d o ú v a h y, že porušovanie colných predpisov pôsobí negatívne na hospodárske, finančné, obchodné a sociálne záujmy ich štátov, ako aj na oprávnené záujmy obchodu,

u v e d o m u j ú c s i potrebu spoločného postupu v boji proti nezákonnému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami a prekurzormi,

v p r e s v e d č e n í, že úsilie zamerané na zabránenie porušovania colných predpisov a úsilie zamerané na presné vyberanie dovozného a vývozného cla, daní a iných platieb je možné vynakladať účinnejšie prostredníctvom úzkej spolupráce medzi colnými orgánmi,

b e r ú c d o ú v a h y existujúce priateľské vzťahy medzi Macedónskou republikou a Slovenskou republikou,

r e š p e k t u j ú c odporúčanie Rady pre colnú spoluprácu o vzájomnej administratívnej pomoci z 5. decembra 1953,

r e š p e k t u j ú c tiež ustanovenia Jednotného dohovoru o omamných látkach z roku 1961 zmeneného a doplneného protokolom z roku 1972, Dohovoru o psychotropných látkach z roku 1971, vypracovaného pod záštitou Organizácie Spojených národov a Dohovoru Organizácie Spojených národov proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami z roku 1988,

r e š p e k t u j ú c existujúce zmluvné vzťahy medzi zmluvnými stranami a Európskou úniou,

dohodli sa takto:

Článok 1

Pojmy

Na účely tejto dohody:

- a) „colný orgán“ je v Macedónskej republike Ministerstvo financií, Colná správa Macedónskej republiky a v Slovenskej republike Colné riaditeľstvo Slovenskej republiky,

- b) „colné predpisy“ sú ustanovenia obsiahnuté vo vnútroštátnych právnych predpisoch oboch zmluvných strán, ktoré upravujú dovoz, vývoz a tranzit tovaru, alebo akýkoľvek iný colný režim, ktorý sa týka cla, daní, alebo iných platieb, ktoré vyberajú colné orgány, alebo opatrení o zákazoch, obmedzeniach alebo kontrole, vykonávaných colnými orgánmi,
- c) „porušenie colných predpisov“ je akékoľvek porušenie colných predpisov, ako aj akýkoľvek pokus o ich porušenie,
- d) „dožadujúci colný orgán“ je príslušný colný orgán štátu zmluvnej strany, ktorý žiada o pomoc v colných otázkach,
- e) „dožiadaný colný orgán“ je príslušný colný orgán štátu zmluvnej strany, ktorý prijíma žiadosť o pomoc v colných otázkach,
- f) „osoba“ je akákoľvek fyzická osoba a/alebo právnická osoba,
- g) „informácie“ sú najmä správy, záznamy, doklady, písomnosti, a to aj v elektronickej forme, a ich overené kópie,
- h) „osobné údaje“ sú akékoľvek údaje vzťahujúce sa na určenú osobu alebo určiteľnú osobu,
- i) „sledovaná dodávka“ je postup, ktorý umožňuje, aby nezákonné alebo podozrivé zásielky omamných látok, psychotropných látok, prekurzorov alebo látok, ktoré ich nahrádzajú a ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín a voľne žijúcich živočíchov alebo iného tovaru na základe predchádzajúcej vzájomnej dohody, boli prepustené z územia, cez územie, alebo na územie štátov zmluvných strán s vedomím a pod kontrolou príslušných orgánov v záujme zistenia osôb zúčastnených na ich nezákonnej preprave,

- j) „clo“ sú všetky clá, dane, poplatky a/alebo iné platby uložené a vyberané pri uplatňovaní colných predpisov na území štátov zmluvných strán v súvislosti s dovozom alebo vývozom tovaru, s výnimkou poplatkov a platieb, ktorých výška zodpovedá približným nákladom na poskytnuté služby,
- k) „omamné látky“ a „psychotropné látky“ sú všetky látky uvedené vo Viedenskom dohovore z 20. decembra 1988 vrátane látok, ktoré sú uvedené v prílohách k tomuto dohovoru.

Článok 2

Rozsah dohody

1. Zmluvné strany si prostredníctvom colných orgánov na požiadanie alebo z vlastného podnetu a v súlade s ustanoveniami tejto dohody navzájom poskytnú pomoc:
 - a) v záujme zabezpečenia správneho uplatňovania colných predpisov,
 - b) v záujme zabezpečenia presného vymeriavania cla, daní a iných platieb, ako aj správneho určenia nomenklatúrneho zatriedenia, colnej hodnoty a pôvodu tovaru,
 - c) pri prijímaní opatrení v záujme uľahčenia a urýchlenia pohybu cestujúcich a obehu tovaru,
 - d) v záujme predchádzania, zisťovania a boja proti porušovaniu colných predpisov,
 - e) v prípadoch doručovania písomností týkajúcich sa uplatňovania colných predpisov,
 - f) pri výmene technických skúseností s cieľom podporovať prácu jednotlivých colných orgánov.

2. Pomoc podľa tejto dohody sa bude poskytovať v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi na území štátu dožiadanej zmluvnej strany a v rámci právomoci a možností dožiadaného colného orgánu. V prípade potreby môže colný orgán požiadať o súčinnosť iný príslušný orgán v súlade s jeho právomocami a vnútroštátnymi právnymi predpismi na území štátu dožiadanej zmluvnej strany.
3. Vykonávanie ustanovení tejto dohody nemá vplyv na záväzky zmluvných strán, ktoré vyplývajú z medzinárodných dohovorov a dohôd v oblasti súdnictva.
4. Ustanovenia tejto dohody neopravňujú žiadnu osobu brániť vybaveniu žiadosti o poskytnutie pomoci.

Článok 3

Dohľad nad osobami, tovarom, dopravnými prostriedkami a miestami

Colný orgán štátu jednej zmluvnej strany z vlastného podnetu alebo na požiadanie colného orgánu štátu druhej zmluvnej strany, v rámci svojej právomoci a možností, vykoná dohľad nad:

- a) pohybom osôb vstupujúcich a vystupujúcich z územia svojho štátu, o ktorých je známe alebo ktoré sú dôvodne podozrivé, že porušili, alebo môžu porušiť colné predpisy štátu druhej zmluvnej strany,
- b) pohybom tovaru, ktorým by podľa oznámenia colného orgánu štátu druhej zmluvnej strany mohlo dôjsť k nezákonnej preprave na územie alebo z územia svojho štátu,
- c) všetkými dopravnými prostriedkami a kontajnermi, o ktorých je známe, alebo je podozrenie, že sa používajú na porušenie colných predpisov,
- d) miestami používanými na nezákonné uskladnenie tovaru na území štátu príslušnej zmluvnej strany.

Článok 4

Postup proti nezákonnej preprave niektorých druhov tovaru

Colné orgány štátov zmluvných strán si navzájom bez meškania z vlastného podnetu alebo na požiadanie, po konzultácii a koordinácii s príslušnými orgánmi, poskytnú potrebné informácie o činnostiach, ktoré predstavujú, alebo by mohli predstavovať porušenie colných predpisov štátu jednej zo zmluvných strán, týkajúce sa:

- a) prepravy omamných látok, psychotropných látok a prekurzorov,
- b) prepravy zbraní, streliva a výbušnín,
- c) pohybu citlivého a strategického tovaru, ktorý je predmetom osobitnej kontroly v súlade s príslušnými medzinárodnými zmluvami, mnohostrannými dohodami a príslušnými záväzkami týkajúcimi sa zákazu jeho šírenia, ktorých členmi sú štáty zmluvných strán,
- d) prepravy umeleckých predmetov a starožitností, ktoré majú významnú historickú, kultúrnu alebo archeologickú hodnotu pre jednu zo zmluvných strán,
- e) pohybu jedov, vecí alebo látok, ktoré sú nebezpečné pre životné prostredie a zdravie ľudí,
- f) prepravy tovaru, ktorý podlieha vysokej sadzbe cla, daní alebo iných platieb,
- g) katalógov a cenníkov príslušného tovaru, ak sú dostupné,
- h) informácií o úradnom zisťovaní a boji proti porušovaniu colných predpisov, ako aj vymáhania colných pohľadávok.

Článok 5

Sledovaná dodávka

1. Colné orgány môžu po vzájomnej dohode a v rámci svojej právomoci, v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi, využiť sledovanú

dobávku, aby zistili totožnosť osôb zapojených do nezákonného obchodovania s cieľom prijatia právnych opatrení proti nim.

2. Rozhodnutia o využití sledovanej dobávky sa budú vydávať jednotlivo pre každý prípad a podľa potreby v súlade s akýmikoľvek úpravami alebo dohodami, ktoré mohli byť dosiahnuté v konkrétnom prípade. Ak je to nevyhnutné a je to v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi zmluvných strán, môžu sa vziať do úvahy uzavreté finančné dohody a dohovory medzi oboma zmluvnými stranami.
3. Nezákonné zásielky uznané ako sledovaná dobávka, môžu byť po vzájomnej dohode príslušných orgánov zaistené a následne ponechané, aby pokračovali v nezmenenom stave alebo v prípade, ak to podmienky dovoľujú, s vybratým obsahom alebo obsahom čiastočne, prípadne úplne vymeneným.

Poskytovanie informácií

Článok 6

Colné orgány si z vlastného podnetu alebo na požiadanie navzájom poskytnú všetky informácie, ktoré môžu pomôcť pri zabezpečení správneho:

- a) vyberania dovozného a vývozného cla, daní a iných platieb vymeraných colnými orgánmi a najmä informácie, ktoré pomôžu určiť hodnotu tovaru na colné účely a zistiť jeho nomenklatúrne zatriedenie,
- b) uplatňovania zákazov a obmedzení pri dovoze, vývoze a tranzite,
- c) použitia pravidiel pôvodu, ktoré nie sú predmetom dohôd o preferenčnom sadzobnom zaobchádzaní uzavretých jedným alebo obidvomi štátmi zmluvných strán.

Článok 7

Colné orgány si z vlastného podnetu alebo na požiadanie navzájom poskytnú informácie:

- a) či tovar dovezený na územie štátu jednej zmluvnej strany, bol zákonne vyvezený z územia štátu druhej zmluvnej strany a do akého colného režimu bol prepustený,
- b) či tovar vyvezený z územia štátu jednej zmluvnej strany, bol zákonne dovezený na územie štátu druhej zmluvnej strany a do akého colného režimu bol prepustený,
- c) či tovar, ktorému bola udelená výhoda pri vývoze z územia štátu jednej zmluvnej strany, bol riadne dovezený na územie štátu druhej zmluvnej strany; to znamená, že sa zároveň poskytne informácia o akýchkoľvek vykonaných colných kontrolných opatreniach, ktorým bol tento tovar podrobený,
- d) týkajúce sa prepravy a dopravy tovaru, nakladania a miesta určenia tohto tovaru, ako aj jeho hodnoty a pôvodu.

Článok 8

Colný orgán štátu jednej zmluvnej strany poskytne z vlastného podnetu alebo na požiadanie colnému orgánu štátu druhej zmluvnej strany všetky informácie, ktoré by mohol potrebovať a ktoré súvisia s porušovaním colných predpisov, týkajúce sa najmä:

- a) osôb, o ktorých je známe alebo sú dôvodne podozrivé, že porušujú alebo porušili colné predpisy na území štátu druhej zmluvnej strany,
- b) tovaru, o ktorom je známe, alebo existuje dôvodné podozrenie, že je predmetom porušovania colných predpisov,
- c) dopravných prostriedkov a kontajnerov, o ktorých je známe alebo existuje dôvodné podozrenie, že sa použili na porušenie colných predpisov na území štátu druhej zmluvnej strany,

- d) nových spôsobov a prostriedkov používaných pri porušovaní colných predpisov,
- e) miest používaných na nezákonné uskladnenie tovaru na území štátu druhej zmluvnej strany.

Článok 9

1. Ak dožiadaný colný orgán nemá požadovanú informáciu, môže ju podľa vlastného uváženia získať v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi na území štátu dožiadanej zmluvnej strany.
2. Dožiadaný colný orgán pri získavaní informácie postupuje vo vlastnom mene, pričom koná v rámci svojej právomoci, svojich možností a v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi.

Článok 10

1. Colné orgány si z vlastného podnetu alebo na požiadanie vzájomne poskytnú informácie o zistených alebo pripravovaných činnostiach, ktorými sa porušili alebo sa môžu porušiť colné predpisy.
2. Colné orgány budú požadovať originály informácií vrátane spisov a dokladov len v prípadoch, ak by boli overené kópie nepostačujúce. Na základe žiadosti colného orgánu štátu jednej zo zmluvných strán sa kópie spisov, dokladov a iných materiálov náležite overia.
3. Poskytnuté originály informácií vrátane spisov a dokladov sa čo najskôr vrátia.
4. Informácie, poskytované podľa tejto dohody, možno poskytnúť elektronicky v akejkoľvek forme na rovnaký účel. Súčasne sa poskytnú príslušné vysvetlivky potrebné na interpretáciu a použitie týchto informácií.

Článok 11

Forma a obsah žiadosti o poskytnutie pomoci

1. Žiadosť o poskytnutie pomoci podľa tejto dohody sa vyhotovuje v písomnej forme. K žiadosti sa priložia doklady nevyhnutné na jej vybavenie. V naliehavej situácii možno prijať ústnu žiadosť, ktorá musí byť bezodkladne písomne potvrdená.
2. Žiadosť podľa odseku 1 tohto článku obsahuje nasledujúce informácie:
 - a) označenie colného orgánu podávajúceho žiadosť,
 - b) požadované opatrenie,
 - c) predmet a účel žiadosti,
 - d) zákony, nariadenia a iné právne predpisy, ktoré sa na prípad vzťahujú,
 - e) presné a podrobné údaje o osobách, ktoré sú predmetom zisťovania,
 - f) prehľad relevantných skutočností, ktoré sa týkajú prípadu,
 - g) vzťah medzi obsahom žiadosti o poskytnutie pomoci a záležitosťou, ktorej sa to týka.
3. Žiadosť sa predkladá v anglickom jazyku alebo v inom jazyku dohodnutom colnými orgánmi.
4. Ak žiadosť nezodpovedá formálnym požiadavkám podľa odsekov 2 a 3, dožiadaný colný orgán môže požadovať jej opravu alebo doplnenie; prijatie predbežných opatrení tým nie je dotknuté.

Článok 12

Úradné zisťovanie

1. Colný orgán štátu jednej zmluvnej strany začne na žiadosť colného orgánu štátu druhej zmluvnej strany úradné zisťovanie, týkajúce sa činností, ktoré sú alebo môžu byť v rozpore s colnými predpismi platnými na území štátu dožadujúcej zmluvnej strany. Výsledky

zisti'ovania sa bez meškania oznámia dožadujúcemu colnému orgánu, najneskôr však v lehote desiatich mesiacov od prijatia žiadosti.

2. Vo výnimočných prípadoch, ak v lehote uvedenej v odseku 1 tohto článku nie je možné vykonať všetky úkony potrebné na ukončenie administratívneho alebo iného zisti'ovania, dožiadaný colný orgán pred uplynutím lehoty písomne oznámi túto skutočnosť dožadujúcemu colnému orgánu a zároveň uvedie novú lehotu, v ktorej budú úkony vykonané.
3. Tieto zisti'ovania sa budú vykonávať v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi na území štátu dožiadanej zmluvnej strany. Dožiadaný colný orgán bude postupovať vo vlastnom mene.
4. Dožiadaný colný orgán môže v osobitných prípadoch na požiadanie a so súhlasom colného orgánu štátu druhej zmluvnej strany povoliť, aby úradníci dožadujúceho colného orgánu boli prítomní na území štátu dožiadanej zmluvnej strany vrátane ich prítomnosti pri úradnom zisti'ovaní, keď jeho úradníci zisti'ujú porušenie colných predpisov, ktoré je v záujme dožadujúceho colného orgánu.
5. Úradník colného orgánu dožadujúcej zmluvnej strany, prítomný na území štátu dožiadanej zmluvnej strany v súlade s touto dohodou, bude môcť konať len v poradnej funkcii a nebude sa môcť za žiadnych okolností aktívne zúčastňovať úradného zisti'ovania alebo vykonávať akúkoľvek zákonnú alebo vyšetrovaciu právomoc, ktorú majú úradníci dožiadaného colného orgánu v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi dožiadanej zmluvnej strany.
6. Na žiadosť dožadujúceho colného orgánu, bude tento colný orgán oboznámený s časom a miestom úkonu, ktorý sa vykoná na základe žiadosti tak, aby úkon mohol byť koordinovaný.

7. Úradníci dožadujúceho colného orgánu, ktorí sú oprávnení zisťovať porušenie colných predpisov, môžu žiadať, aby dožiadaný colný orgán prešetril príslušné účtovné záznamy, evidencie a iné doklady alebo dátové súbory a poskytol ich overené kópie, alebo poskytol akékoľvek informácie vzťahujúce sa na porušenie colných predpisov.
8. V prípadoch vymedzených touto dohodou, keď sa úradníci colného orgánu štátu jednej zmluvnej strany nachádzajú na území štátu druhej zmluvnej strany, sú povinní kedykoľvek sa preukázať úradným splnomocnením. Nesmú byť uniformovaní a nesmú mať pri sebe zbraň.

Použitie informácií

Článok 13

1. Informácie a iné oznámenia získané podľa tejto dohody možno použiť len na účely uvedené v tejto dohode vrátane ich použitia v súdnom alebo správnom konaní. Takéto informácie alebo iné oznámenia možno použiť na iné účely len s predchádzajúcim písomným súhlasom dožiadaného colného orgánu a za podmienok a obmedzení, ktoré môže uplatniť.
2. Ustanovenie odseku 1 tohto článku sa neuplatňuje na informácie, ktoré sa týkajú porušenia právnych predpisov vzťahujúcich sa na omamné a psychotropné látky. Takéto informácie možno poskytnúť orgánom štátu dožadujúcej zmluvnej strany, ktoré sú priamo zodpovedné za boj proti nezákonnému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami. Tieto informácie však nemožno poskytnúť tretím krajinám bez predchádzajúceho písomného súhlasu dožiadaného colného orgánu.
3. Všetky informácie poskytnuté v akejkoľvek forme podľa tejto dohody, majú dôvernú povahu. Sú predmetom služobného tajomstva a sú

chránené tým istým spôsobom, ako rovnaký druh informácií a dokladov podľa vnútroštátnych právnych predpisov zmluvnej strany, ktorá ich prijala.

4. Bez toho, aby boli dotknuté články 13 a 14, dohoda nebráni vykonávaniu právnych aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie, ktoré upravujú výmenu informácií v colných otázkach medzi príslušnými orgánmi Komisie Európskych spoločenstiev, príslušnými orgánmi členských štátov Európskej únie a colnými orgánmi Slovenskej republiky, ktoré by mohli byť predmetom záujmu Európskeho spoločenstva a Európskej únie.

Článok 14

1. Colné orgány štátov zmluvných strán môžu v súlade s cieľom a v rozsahu tejto dohody vo svojich správach, svedectvách, záznamoch a v konaní pred súdom použiť ako dôkaz informácie a doklady získané podľa tejto dohody.
2. Použitie takýchto informácií a dokladov ako dôkazu na súdoch a význam, ktorý im bude prisúdený, sa určia v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi zmluvnej strany.

Článok 15

Ochrana osobných údajov

Osobné údaje poskytnuté podľa tejto dohody možno použiť iba na účely uvedené v žiadosti o poskytnutie pomoci a podliehajú akýmkoľvek podmienkam, ktoré môže určiť dožiadaný colný orgán. Osobné údaje sú dôverné a chránené podľa právnych predpisov platných na území štátu dožadujúcej zmluvnej strany.

Článok 16

Doručovanie písomností

Dožadovaný colný orgán na základe žiadosti a v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi na území štátu dožadanej zmluvnej strany doručí fyzickým osobám s pobytom alebo právnickým osobám so sídlom na území štátu dožadanej zmluvnej strany všetky doklady v rozsahu tejto dohody, ktoré vydal dožadujúci colný orgán.

Článok 17

Znalci a svedkovia

1. Na žiadosť colného orgánu štátu jednej zmluvnej strany colný orgán štátu druhej zmluvnej strany môže splnomocniť svojich úradníkov, ak s tým súhlasia, aby vystúpili ako znalci, alebo svedkovia pri súdnom alebo správnom konaní týkajúcom sa porušovania colných predpisov prebiehajúcim na území štátu dožadujúcej zmluvnej strany a predložili predmety, listiny a iné doklady, alebo ich overené kópie potrebné pri tomto konaní. Títo úradníci poskytnú svedectvo o skutočnostiach, ktoré zistili pri výkone svojich povinností.
2. Dožadujúca zmluvná strana je povinná prijať potrebné opatrenia na ochranu osobnej bezpečnosti úradníkov počas ich pobytu na území jej štátu podľa odseku 1 tohto článku. Dopravu a náklady spojené s pobytom týchto úradníkov hradí dožadujúci colný orgán.
3. Žiadosť o vystúpenie úradníka musí presne stanovovať, v akom prípade a v akom postavení bude úradník vystupovať.
4. Úradník, ktorý má vystúpiť ako svedok alebo znalec, má právo odmietnuť poskytnutie svedectva alebo výpovede, ak je oprávnený

alebo povinný tak urobiť na základe vnútroštátnych právnych predpisov dožiadanej zmluvnej strany alebo dožadujúcej zmluvnej strany.

5. Žiadosť o vystúpenie úradníka ako svedka alebo znalca sa vyhotovuje v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi platnými na územiach štátov zmluvných strán.

Článok 18

Výnimky z povinnosti poskytnúť pomoc

1. Ak dožiadaný colný orgán dôjde k záveru, že vybavenie žiadosti o pomoc by mohlo spôsobiť porušenie suverenity, bezpečnosti, alebo iných národných záujmov svojho štátu, alebo by spôsobilo porušenie priemyselného, obchodného alebo služobného tajomstva, alebo by bolo v rozpore so základnými princípmi vnútroštátneho právneho systému, môže zamietnuť poskytnutie pomoci požadovanej na základe tejto dohody úplne, alebo ju poskytnúť čiastočne, alebo ju poskytnúť po splnení určitých podmienok alebo požiadaviek.
2. Ak colný orgán štátu jednej zmluvnej strany žiada o pomoc, ktorú sám nie je schopný poskytnúť colnému orgánu štátu druhej zmluvnej strany, upozorní na túto skutočnosť vo svojej žiadosti. Vyhovenie takejto žiadosti sa posúdi podľa vnútroštátnych právnych predpisov dožiadanej zmluvnej strany.
3. Ak sa pomoc odmietne, rozhodnutie a dôvod odmietnutia sa neodkladne písomne oznámia dožadujúcemu colnému orgánu.
4. Dožiadaný colný orgán môže poskytnutie pomoci odložiť kvôli prebiehajúcemu úradnému zisťovaniu, trestnému konaniu alebo súdnemu konaniu.

Článok 19

Výdavky

1. Colné orgány štátov zmluvných strán sa zrieknu všetkých nárokov na úhradu nákladov, ktoré vznikli pri vykonávaní tejto dohody, s výnimkou nákladov a výdavkov na znalcov a svedkov a výdavkov na tlmočníkov a prekladateľov, ktorí nie sú zamestnancami štátnych orgánov, ktoré bude znášať dožadujúci colný orgán.
2. Ak si vybavenie žiadosti vyžiada podstatné a mimoriadne výdavky, colné orgány sa dohodnú na určení požiadaviek a podmienok, za akých sa žiadosť vybaví, ako aj o spôsobe, akým sa tieto výdavky uhradia.

Článok 20

Technická spolupráca

Colné orgány si navzájom poskytnú technickú pomoc v colných otázkach, ktorá môže zahŕňať:

- a) výmenu informácií a skúseností o kontrolných metódach, nových spôsoboch a technickom zariadení, používaných pri colnej kontrole,
- b) výmenu úradníkov s cieľom oboznámenia sa s technickým zariadením, ktoré používajú colné orgány,
- c) školenia a pomoc pri zdokonaľovaní technických zručností úradníkov colných orgánov oboch zmluvných strán,
- d) výmenu odborníkov v rôznych oblastiach colných záležitostí,
- e) výmenu informácií týkajúcich sa colného práva, colných postupov a formalít.

Článok 21

Vykonávanie

1. Vykonávanie tejto dohody zabezpečujú colné orgány. Colné orgány sa navzájom dohodnú o podrobnostiach vykonávania tejto dohody, berúc do úvahy právne predpisy v oblasti ochrany údajov platné na území štátu každej zmluvnej strany.
2. Colné orgány určia úradníkov zodpovedných za vzájomnú komunikáciu a vymenia si zoznamy obsahujúce ich meno, priezvisko, funkciu, telefónne číslo a faxové číslo.
3. Colné orgány sa tiež môžu dohodnúť, že ich útvary poverené úradným zisťovaním budú v priamom vzájomnom styku.
4. Spory a konflikty, ktoré nemožno vyriešiť na úrovni colných orgánov, sa budú riešiť diplomatickou cestou.

Článok 22

Územné uplatňovanie

Táto dohoda sa uplatňuje na colnom území Macedónskej republiky a na území Slovenskej republiky, ako sú definované v ich platných vnútroštátnych právnych predpisoch.

Článok 23

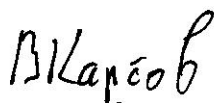
Nadobudnutie platnosti a ukončenie platnosti

1. Táto dohoda podlieha schváleniu v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi oboch zmluvných strán a nadobudne platnosť šesťdesiatym dňom po vzájomnom písomnom oznámení oboch zmluvných strán

diplomatickou cestou, že boli splnené všetky podmienky ustanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi na nadobudnutie platnosti tejto dohody.

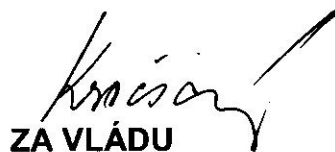
2. Táto dohoda sa uzaviera na neurčitý čas. Túto dohodu môže vypovedať písomným oznámením ktorákoľvek zo zmluvných strán diplomatickou cestou a jej platnosť sa skončí po uplynutí troch mesiacov odo dňa doručenia oznámenia o výpovedi druhej zmluvnej strane.
3. Konania začaté a právoplatne neskončené do dňa ukončenia platnosti tejto dohody sa dokončia v súlade s ustanoveniami tejto dohody.
4. Táto dohoda môže byť menená a dopĺňovaná na základe vzájomnej dohody zmluvných strán. Zmeny musia byť vykonané písomnou formou.

Dané v *Skopje* dňa *16. júla* 2007 v dvoch pôvodných vyhotoveniach, každé v macedónskom jazyku, slovenskom jazyku a anglickom jazyku, pričom všetky znenia sú rovnako autentické. V prípade rozdielnosti výkladu je rozhodujúce znenie v anglickom jazyku.

ZA VLÁDU

MACEDÓNSKEJ REPUBLIKY

ZA VLÁDU

SLOVENSKEJ REPUBLIKY

A G R E E M E N T

BETWEEN

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA

AND

THE GOVERNMENT OF THE SLOVAK REPUBLIC

ON CO-OPERATION

AND MUTUAL ASSISTANCE IN CUSTOMS MATTERS

The Government of the Republic of Macedonia and the Government of the Slovak Republic, hereinafter referred to as the Contracting Parties,

CONSIDERING the importance of ensuring the accurate assessment and collection of customs duties, taxes and other charges on the importation or exportation of goods, the correct determination of the tariff classification, value and origin of goods, as well as the proper implementation of provisions on prohibition, restriction and control;

CONSIDERING that offences against Customs legislation are prejudicial to their economic, fiscal, commercial and social interests of their respective countries as well as to the legitimate interest of trade;

RECOGNIZING the need for concerted actions in combating illegal trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances and precursors;

CONVINCED that efforts to prevent offences against Customs legislation and efforts to ensure accurate collection of import and export duties, taxes, and other charges can be rendered more effective through close co-operation between their Customs Authorities;

CONSIDERING the existing friendly relations between the Republic of Macedonia and the Slovak Republic,

HAVING REGARD TO the Recommendation of the Customs Co-operation Council on Mutual Administrative Assistance of December 5, 1953;

HAVING REGARD ALSO TO the provisions of the Single Convention on Narcotic Drugs of 1953, amended by the Protocol of 1972 and the Convention on Psychotropic Substances of 1971 and drawn up under the auspices of the United Nations Organisation, as well as the United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs Psychotropic Substances of 1988;

HAVING REGARD to the existing contractual relations between the Contracting Parties and the European Union;

have agreed, as follows:

Article 1

DEFINITIONS

For the purposes of this Agreement:

- a) "Customs Authority" shall mean in the Republic of Macedonia, Ministry of Finance, Customs Administration of the Republic of Macedonia and in the Slovak Republic the Customs Directorate of the Slovak Republic;

- b) "Customs legislation" shall mean provisions laid down by law or regulations of both Contracting Parties concerning the importation, exportation, transit of goods or any other customs procedures, whether relating to customs duties, taxes or any other charges levied by the Customs Authority or to measures of prohibition, restriction or control, enforced by the Customs Authority;
- c) "Offence" shall mean any violation of Customs legislation, as well as any attempted violation of such legislation;
- d) "Requesting Customs Authority" shall mean the competent Customs Authority of the State of a Contracting Party which makes a request for assistance in customs matters;
- e) "Requested Customs Authority" shall mean the competent Customs Authority of the State of a Contracting Party which receives a request for assistance in customs matters;
- f) "Person" shall mean any natural person and/or legal person;
- g) "Information" shall mean mainly reports, records, documents, documentation, whether computerised or not and certified copies thereof;
- h) "Personal data" shall mean any data concerning an identified or identifiable natural person;
- i) "Controlled delivery" shall mean the technique of allowing illicit or suspect consignment of narcotic drugs, psychotropic substances, precursors and endangered species of wild flora and fauna, or other goods upon prior mutual consent, or substances substituted for them, to pass out of , through or into the territories of the States of the

Contracting Parties with the knowledge and under supervision of their competent authorities, with a view to identify persons involved in the illicit trafficking;

- j) "Customs duties" shall mean all duties, taxes, fees and/or other charges levied and collected in the territories of the States of the Contracting Parties in application of Customs legislation, in connection with the importation or exportation of goods, but not including the fees and charges which are limited in amount to the approximate costs of the services rendered;
- k) "Narcotic drug" and "Psychotropic substance" shall mean all products listed in Vienna Convention of December 20, 1988, including those referred to in the annexes to the aforesaid Convention.

Article 2

SCOPE OF AGREEMENT

1. The Contracting Parties shall through the Customs Authorities either on request or on their own initiative and in accordance with the provisions set out in this Agreement, afford each other mutual assistance:
 - a) in order to ensure that the Customs legislation is properly applied,
 - b) in order to ensure the proper assessment of customs duties, taxes and other charges, as well as the correct determination of the tariff classification, value and origin of goods,
 - c) in undertaking measures in order to facilitate and expedite the movement of passengers and the flow of goods,
 - d) in order to prevent, inquire and combat offences against Customs legislation,

- e) in cases concerning delivery of documents regarding application of Customs legislation,
 - f) in the exchange of technical experience with the aim of promotion of work of the respective Customs Authority.
2. Assistance within the framework of this Agreement shall be provided in compliance with the legislation in force in the territory of the State of the Requested Contracting Party and within the competence and resources of the requested Customs Authority. If necessary, a Customs Authority can arrange for assistance to be provided by another competent authority in accordance with its powers and the legislation in force in the territory of the State of the Requested Contracting Party.
 3. The application of this Agreement shall not affect the obligations of the Contracting parties under any International Conventions or Agreements in judicial field.
 4. The provisions of this Agreement shall not give rise to a right on the part of any person to impede the execution of a request for assistance.

Article 3

SURVEILLANCE OF PERSONS, GOODS, MEANS OF TRANSPORT AND PLACES

The Customs Authority of the State of one Contracting Party shall, within its competence and resources, on its own initiative or upon request of the Customs Authority of the State of the other Contracting Party, maintain surveillance over:

- a) the movements, particularly entry into and exit from the territory of its State, of persons, known to be or suspected to commit or having committed offences against Customs legislation in force in the territory of the State of the other Contracting Party,
- b) movements of goods, reported by the Customs Authority of the State of the other Contracting Party, as giving rise to suspected illicit traffic to or from the territory of its State,
- c) any means of transport and containers known to be, or suspected of being used for committing offences against Customs legislation,
- d) the places used for illegal storing of goods in the territory of the State of the respective Contracting Party.

Article 4

ACTIONS AGAINST ILLICIT TRAFFICKING IN CERTAIN GOODS

The Customs Authorities shall, on their own initiative or upon request, based on consultation and co-ordination with other competent authorities, without delay, provide each other with all relevant information on activities which constitute or may constitute an offence against the Customs legislation in force in the territory of the State of one of the Contracting Parties, concerning:

- a) traffic of narcotic drugs, psychotropic substances and precursors,
- b) traffic of weapons, ammunitions, explosives,
- c) the movement of sensitive and strategic goods subject to special controls in accordance with the international treaties concerned and the relevant multilateral agreements and concurring non-proliferation obligations, to which the States of both Contracting Parties are members,

- d) traffic of works of art and antiquity which are of significant historical, cultural or archaeological value for one of the Contracting Parties,
- e) the movement of poisonous goods as well as goods or substances dangerous for the environment or public health,
- f) traffic of goods subject to high customs duties, taxes or charges,
- g) the catalogues and price lists of goods in question, if available,
- h) information concerning investigation and combating of customs offences, as well as the recovery of customs claims.

Article 5

CONTROLLED DELIVERY

1. In accordance with the national legislation, the Customs Authorities may, by mutual consent and within their competence, use controlled delivery with a view to identifying persons involved in the illicit trafficking in order to take legal action against them.
2. Decisions concerning the use of the controlled delivery procedure shall be made on a case-by-case basis and where necessary, in accordance with any arrangements or agreements which may have been reached concerning a particular case. They may, if necessary, and provided it is in conformity with the national legislation of the Contracting Parties take into account financial arrangements and understandings reached between both Contracting Parties.
3. Illicit consignments whose controlled delivery is agreed to, may, by mutual consent of the competent authorities, be intercepted and allowed to continue intact or - in case the conditions are ensured - removed or replaced in whole or in part.

COMMUNICATION OF INFORMATION

Article 6

The Customs Authorities shall, on their own initiative or upon request, provide each other with all information, which may help to ensure accuracy in:

- a) the collection of import and export customs duties, taxes and other charges levied by Customs Authorities and, in particular, information which may help to assess the value of goods for customs purposes and to establish their tariff classification,
- b) the implementation of import, export and transit prohibitions and restrictions,
- c) the application of rules of origin not covered by preferential agreements concluded by one of or both States of the Contracting Parties.

Article 7

The Customs Authorities shall, on their own initiative or upon request, provide each other with the following information:

- a) whether goods, imported into the territory of the State of one of the Contracting Parties, have been legally exported from the territory of the State of the other Contracting Party and the nature of the customs procedure, if any, under which the goods have been placed,
- b) whether goods exported from the territory of the State of one of the Contracting Parties have been legally imported into the territory of the State of the other Contracting Party and the nature of the customs procedure, under which the goods have been placed,

- c) whether goods which are granted favourable treatment upon exportation from the territory of the State of one Contracting Party have been duly imported into the territory of the State of the other Contracting Party, it being understood that information shall also be provided on any customs control measures to which the goods have been subjected,
- d) information regarding the transportation and shipment of goods, the disposition and destination of such goods, as well as their value and origin.

Article 8

The Customs Authority of the State of one Contracting Party shall, on their own initiative or upon request, provide the Customs Authority of the State of the other Contracting Party with all information likely to be of use to it relating to offences against Customs legislation and, in particular, information relevant to:

- a) persons, known or suspected of committing or having committed offences against Customs legislation in force in the territory of the State of the other Contracting Party,
- b) goods known or suspected to be subject of customs offences,
- c) means of transport and containers, known or suspected of being used for committing offences against Customs legislation in force in the territory of the State of the other Contracting Party,
- d) new ways and means employed in committing offences against Customs legislation,
- e) places used for illegal storing of goods in the territory of the State of the other Contracting Party.

Article 9

1. If the Requested Customs Authority does not have the requested information, it may, at its own discretion, seek that information in accordance with the provisions of legislation in force in the territory of the State of the Requested Contracting Party.
2. The Requested Customs Authority within its competence, available resources and in compliance with its national legislation shall seek the information as if it was acting on its own account.

Article 10

1. The Customs Authorities shall provide each other, either on request or on their own initiative, with information on activities, carried out or intended which constitute or may constitute an offence.
2. The Customs Authorities shall request originals of information, including files and documents only in cases where certified copies would be insufficient. Upon request of one of the Customs Authorities of the States of the Contracting Parties, copies of such files, documents, and other materials shall be appropriately certified.
3. Originals of information, including files and documents, which have been provided, shall be returned at the earliest opportunity.
4. The information provided pursuant to this Agreement may be transmitted via any electronic means in any form for the same purpose. It shall contain at the same time all relevant explanations necessary for the interpretation and use of this information.

Article 11

FORM AND SUBSTANCE OF THE REQUEST FOR ASSISTANCE

1. Requests, pursuant to this Agreement shall be made in a written form. Documents necessary for the execution of such requests shall accompany the request. When required because of the urgency of the situation, oral requests may be accepted, but must be confirmed immediately in writing.
2. Requests under Paragraph 1 of this Article shall include the following information:
 - a) the name of the Customs Authority making the request,
 - b) the measure requested,
 - c) the object and the reasons for the request,
 - d) the laws, rules and other legal acts, referring to the object of the request,
 - e) indications as exact and comprehensive as possible upon the persons being the target of inquiries,
 - f) a summary of the relevant facts to the object of the request,
 - g) the connection between the assistance sought and the matter to which it relates.
3. Requests shall be submitted in the English language or in another language agreed by the Customs Authorities.
4. If a request does not meet the formal requirements of Paragraphs 2 and 3 of this Article the Requested Customs Authority may demand its correction or completion; the ordering of precautionary measures may, however, take place.

Article 12

OFFICIAL INQUIRIES

1. If the Customs Authority of the State of one Contracting Party so requests, the Customs Authority of the State of the other Contracting Party shall initiate official inquiries concerning operations which are or appear to be contrary to the Customs legislation in force in the territory of the State of the Requesting Contracting Party. It shall communicate the results of such inquiries to attention of the Requesting Customs Authority without delay, but within a maximum of 10 months from receipt of the request.
2. In exceptional cases, if it is not possible to carry out all actions necessary for the completion of the administrative or other inquiry within the period set out in Paragraph 1 of this Article, the Requested Customs Authority shall notify this fact to the Requesting Customs Authority in writing before the expiration of the period and the Requested Customs Authority shall also specify the new period for the completion of the actions.
3. Such inquiries shall be conducted under the legislation in force in the territory of the State of the Requested Contracting Party. The Requested Customs Authority shall proceed as if it was acting on its own behalf.
4. On request, the Requested Customs Authority may, in specific cases, with the consent of the Customs Authority of the State of the other Contracting Party, allow officials of the Requesting Customs Authority to be present in the territory of the State of the Requested Contracting Party, including presence at official inquiries, when its officials are investigating offences which are of concern to the Requesting Customs Authority.

5. An official of the Customs Authority of the State of the Requesting Contracting Party present in the territory of the State of the Requested Contracting Party pursuant to this Agreement shall act in an advisory capacity only and shall under no circumstances actively participate in the investigation or exercise any legal or investigative powers granted to officials of the Requested Customs Authority according to the national legislation of the Requested Contracting Party.
6. The Requesting Customs Authority shall, if it so requests, be advised of the time and place of the action to be taken in response to the request so that concerted action may be taken.
7. Officials of the Requesting Customs Authority, authorised to inquire offences, may ask that the Requested Customs Authority examine relevant books, registers, and other documents or data media and supply certified copies thereof, or supply any information relating to the offence.
8. When, in the circumstances provided by this Agreement, officials of the Customs Authority of the State of one Contracting Party are present in the territory of the State of the other Contracting Party, they must at all times be able to furnish proof of their official capacity. They must not wear uniform nor carry arms.

USE OF INFORMATION

Article 13

1. Information and other communications received under this Agreement shall not be used for purposes other than those specified in this Agreement, including the use in judicial and administrative proceedings. They may be used for other purposes solely with the prior

written consent of the Requested Customs Authority and subject to any conditions or restrictions it may impose.

2. The provisions of paragraph 1 of this Article are not applicable to information concerning offences relating to narcotic drugs and psychotropic substances. Such information may be communicated to the authorities of the State of the Requesting Contracting Party, which are directly involved in combating illicit drug traffic. However, this information shall not be transferred to third countries without the prior written consent of the Requested Customs Authority.
3. Any information delivered in whatever form pursuant to this Agreement shall be of confidential nature. It shall be covered by the obligation of official secrecy and shall enjoy the protection extended to the same kind of information and documents under the legislation in force of the Contracting Party, which received it.
4. Without prejudice to Articles 13 and 14, this Agreement shall not prejudice European Communities and European Union provisions governing the communication between the competent services of the Commission of the European Communities, the competent services of the Member States of the European Union and the Customs Authorities of the Slovak Republic of any information obtained in customs matters, which could be of European Communities and European Union interest.

Article 14

1. The Customs Authorities of the States of the Contracting Parties may, in accordance with the purposes and within the scope of this Agreement, in their records of evidence, reports and testimonies, and

in proceedings brought before courts, use as evidence information and documents obtained in accordance with this Agreement.

2. The use made of such information and documents as evidence in courts and the weight to be attached thereto shall be determined in accordance with the national legislation of the State of the Contracting Party.

Article 15

PERSONAL DATA PROTECTION

Personal data exchanged under this Agreement is used for the purposes stated in the request for assistance and subject to any conditions that the Requested Customs Authority may impose. The personal data will be treated in a confidential nature and protected in accordance with the legislation in force in the territory of the State of the Requesting Contracting Party.

Article 16

DELIVERY OF DOCUMENTS

On request, the Requested Customs Authority shall, in accordance with the national legislation in force in the territory of the State of the Requested Contracting Party, deliver to the natural or legal persons concerned, residing or established in its territory, all documents falling within the scope of this Agreement, which emanate from the Requesting Customs Authority.

Article 17

EXPERTS AND WITNESSES

1. On request of the Customs Authority of the State of one Contracting Party, the Customs Authority of the State of the other Contracting Party may authorise its officials, with their consent, to appear as experts or witnesses in trials or administrative proceedings regarding offences prosecuted in the territory of the State of the Requesting Contracting Party and to produce objects, deeds and other documents or certified copies of the latter for proceedings. Such officials shall give evidence obtained by them in the course of their duties.
2. The Requesting Contracting Party is duty bound to take all necessary measures for the protection of the personal security of the officials during their stay on the territory of its State, under Paragraph 1 of this Article. The transport and daily expenses of these officials shall be covered by the Requesting Customs Authority.
3. The request for the appearance must clearly indicate, in what case and in what capacity the official is to appear.
4. The official requested to appear as witness or expert has the privilege to refuse to give evidence or a statement, if he is entitled or obliged to do so by virtue of the national legislation of the Requested Contracting Party or of the Requesting Contracting Party.
5. The request for appearance of officials as experts or witnesses shall be made in accordance with the legislation in force in the territories of the States of the Contracting Parties.

Article 18

EXCEPTIONS FROM THE OBLIGATION TO RENDER ASSISTANCE

1. If the Requested Customs Authority considers that compliance with the assistance requested would be prejudicial to the sovereignty, security or any other essential interests of that State, or would disclose an industrial or commercial secrets or infringe the professional secrecy, or would be contrary to the basic principles of its domestic legal system, it may refuse to provide the assistance requested under this Agreement completely, or provide it partially, or provide it subject to certain conditions or requirements.
2. If the Customs Authority of the State of one Contracting Party requests assistance which it would not itself be able to provide to the Customs Authority of the State of the other Contracting Party, it must mention this fact in the request. Compliance with such a request shall be considered in accordance with the legislation in force in the territory of the State of the Requested Contracting Party.
3. If the assistance is refused, the decision and the reason for the refusal must be notified in a written form to the Requesting Customs Authority without delay.
4. Assistance may be postponed by the Requested Customs Authority on the ground that it will interfere with an ongoing investigation, prosecution or proceeding.

Article 19
EXPENSES

1. The Customs Authorities of the States of the Contracting Parties shall waive all claims for reimbursement of expenses incurred in the execution of this Agreement, except for expenses and allowances incurred in respect of the experts and witnesses, and expenses of interpreters and translators other than government employees, which shall be borne by the Requesting Customs Authority.

2. If expenses of a substantial and extraordinary nature are or will be required to execute the request, the Customs Authorities shall agree to determine the terms and conditions under which the request will be executed, as well as the manner in which the costs shall be borne.

Article 20
TECHNICAL CO-OPERATION

Customs Authorities shall provide each other technical assistance in customs matters, which may include:

- a) exchange of information and experiences on control methods, new techniques and equipment used for customs control,
- b) exchange of officials with the aim to become familiar with technical equipment used by Customs Authorities,
- c) training and assistance in order to enhance technical skills of the officials of both Customs Authorities,
- d) exchange of experts in various areas of customs matters,
- e) exchange of information concerning customs law, and customs procedures and formalities.

Article 21

IMPLEMENTATION

1. Implementation of this Agreement shall be entrusted to the Customs Authorities. Those Authorities shall mutually agree on detailed arrangements for that purpose, taking into consideration the legislation in the field of data protection in force in the territory of the State of each Contracting Party.
2. The Customs Authorities shall designate the officials responsible for mutual communications and shall exchange a list including their names, titles, telephone and fax numbers.
3. The Customs Authorities may also arrange for their enforcement services to be in direct communication with each other.
4. Disputes and conflicts for which no solution on Customs Authorities' level is found shall be settled through diplomatic channels.

Article 22

TERRITORIAL APPLICABILITY

The Agreement shall be applicable in the customs territory of the Republic of Macedonia and in the territory of the Slovak Republic, as defined in their legislation in force.

Article 23

ENTRY INTO FORCE AND TERMINATION

1. This Agreement shall be approved by the Contracting Parties in accordance with their national legislation and shall enter into force sixty days after the Contracting Parties notify one another by written notice

through diplomatic channels that all necessary national legal requirements for its entry into force have been fulfilled.

2. This Agreement is concluded for an unlimited duration. This Agreement may be terminated by written notice by either Contracting Parties through diplomatic channels and shall cease to be in force three months after such notice has been received by the other Contracting Party.
3. Ongoing proceedings and lawfully outstanding proceedings at the date of termination of this Agreement shall be completed in accordance with the provisions of this Agreement.
4. This Agreement can be amended on the basis on mutual agreement of the Contracting Parties. Amendments shall be done in writing.

Done in *СКОПЈЕ* on *16th July 2007* in two copies in the Macedonian, Slovak and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergence of interpretation, the English text shall prevail.

**FOR THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA**

**FOR THE GOVERNMENT
OF THE SLOVAK REPUBLIC**

Член 3

Министерството за финансии-Царинската управа се определува како орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на оваа спогодба.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

L I G J
PËR RATIFIKIMIT E MARRËVESHJES NDËRMJET QEVERISË TË REPUBLIKËS SË
MAQEDONISË DHE QEVERISË TË REPUBLIKËS SË SLLOVAKISË PËR BASHKËPUNIM
DHE NDIHMË TË NDËRSJELLË PËR ÇËSHTJE DOGANORE

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshja ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Qeverisë të Republikës së Sllovakisë për bashkëpunim dhe ndihmën të ndërsjellë për çështje doganore, të lidhur në Shkup, më 16 korrik 2007.

Neni 2

Marrëveshja në original në gjuhën maqedonase, sllovae dhe në gjuhën angleze vijon:

Neni 3

Ministria e Financave – Drejtoria doganore përcaktohet si organ i administratës shtetërore që do kujdeset për zbatimin e kësaj marrëveshjeje.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në “Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

18.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ
ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА ЛИТВАНИЈА
ЗА ОДБЕГНУВАЊЕ НА ДВОЈНОТО ОДАНОЧУВАЊЕ И ЗА ЗАШТИТА ОД ФИСКАЛНА
ЕВАЗИЈА ПО ОДНОС НА ДАНОКОТ ОД ДОХОД И ДАНОКОТ НА КАПИТАЛ

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Литванија за одбегнување на двојното оданочување и за заштита од фискална евазија по однос на данокот од доход и данокот на капитал,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3368/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н

ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА ЛИТВАНИЈА ЗА ОДБЕГНУВАЊЕ НА
ДВОЈНОТО ОДАНОЧУВАЊЕ И ЗА ЗАШТИТА ОД ФИСКАЛНА ЕВАЗИЈА ПО ОДНОС НА
ДАНОКОТ ОД ДОХОД И ДАНОКОТ НА КАПИТАЛ

Член 1

Се ратификува Договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Литванија за одбегнување на двојното оданочување и за заштита од фискална евазија по однос на данокот од доход и данокот на капитал, склучен на 29 август 2007 година, во Скопје.

Член 2

Договорот во оригинал на македонски, литвански и англиски јазик гласи:

ДОГОВОР

МЕЃУ

ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

И

ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА ЛИТВАНИЈА

**ЗА ОДБЕГНУВАЊЕ НА ДВОЈНОТО ОДАНОЧУВАЊЕ И
ЗА ЗАШТИТА ОД ФИСКАЛНА ЕВАЗИЈА ПО ОДНОС НА
ДАНОКОТ ОД ДОХОД И ДАНОКОТ НА КАПИТАЛ**

Владата на Република Македонија и Владата на Република Литванија,

со желба да склучат договор за одбегнување на двојното оданочување и за заштита од фискална евазија по однос на данокот од доход и данокот на капитал

се договорија за следново:

Член 1

ЛИЦА НА КОИ СЕ ПРИМЕНУВА ДОГОВОРОТ

Овој договор ќе се применува на лицата кои се резиденти на едната или на двете држави договорнички.

Член 2

ДАНОЦИ НА КОИ СЕ ПРИМЕНУВА ДОГОВОРОТ

1. Овој договор ќе се применува на данокот од доход и данокот на капитал кои ги воведува државата договорничка или нејзините локални власти, независно од начинот на кои тие се наплатуваат.

2. Под данок од доход и данок на капитал се сметаат сите даноци кои се воведуваат на вкупниот доход, или на целиот капитал, или на делови од доходот или од капиталот, вклучувајќи ги и даноците од отуѓување на подвижен или недвижен имот, како и даноците на прираст на капиталот.

3. Постојните даноци на кои ќе се применува овој договор се:

а) во Литванија:

- (i) данок од добивка;
- (ii) данок од доход;
- (iii) данок на недвижен имот;

(во натамошниот текст "литвански данок").

б) во Македонија:

- (i) персонален данок од доход;
- (ii) данок од добивка;
- (iii) данок на имот;

(во натамошниот текст "македонски данок");

4. Овој договор ќе се применува исто така и на секој ист или суштински сличен данок кој ќе се воведо по склучувањето на овој договор покрај или наместо постојните даноци. Надлежните органи на државите договорнички ќе ги соопштуваат една на друга сите значајни промени кои ги имаат извршено во нивните даночни закони.

Член 3

ОПШТИ ДЕФИНИЦИИ

1. За потребите на овој договор, освен ако во контекст на ова не се бара поинаку:

а) изразот “Литванија” означува Република Литванија, а кога е употребен во географска смисла, ја означува територијата под нејзина сувереност и секоја област над која Република Литванија ги извршува суверените права или јурисдикција во согласност со внатрешното законодавство;

б) изразот “Македонија” ја означува територијата на Република Македонија, а употребен во географска смисла, ја означува копнената територија на Македонија, нејзините внатрешни езерски води и езерски дна над кои Македонија има надлежност и има суверени права заради истражување, експлоатација, конзервирање и управување со природните богатства во согласност со своето внатрешно законодавство и меѓународното право;

в) изразите “држава договорничка” и “друга држава договорничка” означуваат Литванија или Македонија, зависно од смислата;

г) изразот “лице” означува физичко лице, друштво и друштво на лица;

д) изразот “друштво” означува секое правно лице или целина која се третира како правно лице за даночни цели;

ѓ) изразот “претпријатие на државата договорничка” и “претпријатие на другата држава договорничка” означува претпријатие со кое управува резидент на државата договорничка и претпријатие со кое управува резидент од другата држава договорничка;

е) изразот “меѓународен сообраќај” означува секој превоз со брод или воздухоплов кој го врши претпријатие на државата договорничка, освен ако бродот или воздухопловот се користи исклучиво помеѓу места кои се наоѓаат во другата држава договорничка;

ж) изразот “надлежен орган” означува:

(i) во Литванија, Министерот за финансии, односно негов овластен претставник;

(ii) во Македонија, Министерството за финансии, односно негов овластен претставник;

з) изразот “државјанин” означува:

(i) секое лице кое поседува државјанство на државата договорничка;

(ii) секое правно лице, партнерство или асоцијација кое таквиот свој статус го остварува според важечките закони на државата договорничка.

2. Кога државата договорничка го применува договорот, во било кое време, секој израз кој што не е дефиниран со договорот ќе има значење, освен ако контекстот не бара поинаку, што го има во тоа време според законот на таа држава кој се однесува на даноците на кои овој договор се применува, секое значење според даночните закони на таа држава кои се во сила, има предност во однос на значењето кое на тој израз му го даваат другите закони на таа држава.

Член 4

РЕЗИДЕНТ

1. Изразот “резидент на државата договорничка”, за потребите на овој договор, означува секое лице, кое според законите на таа држава, подлежи на оданочување во таа држава по основ на живеалиште, престојувалиште, седиште на управување, или друг критериум од слична природа. Овој израз, меѓутоа, не вклучува лица кои подлежат на оданочување само за доходот од извори во таа држава или за имотот кој се наоѓа во таа држава.

2. Кога според одредбите на ставот 1, физичко лице е резидент на двете држави договорнички, неговиот статус се определува на следниот начин:

а) ќе се смета дека е резидент само на државата во која има постојано место на живеење; ако има постојано место на живеење во двете држави, ќе се смета дека е резидент само на државата со која неговите лични и економски врски се потесни (средиште на животни интереси);

б) доколку не може да се определи државата во која има средиште на животни интереси, или ако ни во една држава договорничка нема постојано место на живеење, ќе се смета дека е резидент само на државата во која има вообичаено место на живеење;

в) ако има вообичаено место на живеење во двете држави договорнички или нема ниту во една од нив, ќе се смета дека е резидент само на државата чиј е државјанин;

г) ако е државјанин на двете држави или на ниедна од нив, надлежните органи на државите договорнички ќе го решат прашањето по пат на заеднички договор.

3. Кога, во согласност со одредбите на ставот 1, лицето, освен физичкото, е резидент на двете држави договорнички, надлежните власти на државата договорничка ќе настојуваат да го решат прашањето по пат на взаемен договор. Во отсуство на таков договор, за целите на договорот, лицето нема да биде овластено да бара какви и да е користи предвидени со овој договор.

Член 5

ПОСТОЈАНА ДЕЛОВНА ЕДИНИЦА

1. Изразот “постојана деловна единица” за потребите на овој договор, означува постојано место на активност преку кое претпријатието го врши потполно или делумно своето работење.

2. Изразот “постојана деловна единица” означува особено:

а) седиште на управата;

б) филијала;

в) деловница;

г) фабрика;

д) работилница; и

ѓ) рудник, извор на нафта или гас, каменолом или друго место на искористување на природните богатства.

3. Изразот “постојана деловна единица” исто така вклучува:

а) градежни локалитети, градење, монтажа или инсталациони проекти, но само кога таквите локалитети, проекти или активности траат во период подолг од девет месеци;

б) обезбедување на услуги, вклучувајќи консултантски услуги, од претпријатие на државата договорничка преку вработени или друг персонал ангажиран од претпријатие за таквите цели, но само доколку активностите од таква природа траат (за истиот или поврзан проект) на територијата на другата држава договорничка во период или периоди кои надминуваат во целост 183 дена во секој дванаесет месечен период почнувајќи или завршувајќи во односната фискална година.

в) активности вршени офшор во државата договорничка во врска со истражувањето или експлоатацијата на морското дно или подземјето и нивните природни ресурси кои се наоѓаат во таа држава, ако таквите активности се вршени за период или периоди кои надминуваат во целост 30 дена во секој дванаесет месечен период почнувајќи или завршувајќи во односната фискална година.

4. По исклучок на претходните одредби на овој член, под израз "постојана деловна единица" не се подразбира:

а) користењето на објектите исклучиво со цел за складирање, изложување или испорака на добра или стоки кои му припаѓаат на претпријатието;

б) одржување на залихи на добра или стоки кои му припаѓаат на претпријатието исклучиво со цел за складирање, изложување или испорака;

в) одржување на залихи на добра и стоки кои му припаѓаат на претпријатието исклучиво со цел да бидат преработени од друго претпријатие;

г) одржување на утврденото деловно место на работење исклучиво со цел за купување на добра или стоки или за прибирање на информации за претпријатието;

д) одржување на утврденото деловно место исклучиво со цел за вршење на дејноста на претпријатието, или за други активности кои имаат подготвителен или помошен карактер за претпријатието;

ѓ) одржување на утврденото деловно место исклучиво со цел за вршење на активностите наведени во точките од а) до д), доколку целокупната активност на утврденото деловно место што ќе настане од оваа комбинација е од подготвителен или помошен карактер.

5. По исклучок на одредбите од став 1 и 2, кога лице - освен застапник со независен статус на кого се применува одредбата од ставот 6, делува во име на претпријатие и има и вообичаено користи

во државата договорничка овластување да склучува договори во име на претпријатието, ќе се смета дека тоа претпријатие има постојана деловна единица во таа држава во поглед на сите активности кои тоа лице ги презема за претпријатието, освен ако активностите на тоа лице се ограничени на активностите наведени во ставот 4 од овој член, кои доколку би се вршеле преку утврденото деловно место, не би го правеле тоа утврдено деловно место како постојана деловна единица согласно одредбите на тој став.

6. Не се смета дека претпријатието има постојана деловна единица во другата држава договорничка само поради тоа што во таа држава ги врши своите активности преку посредник, генерален комисионер застапник или друг претставник со самостоен статус, ако овие лица делуваат во рамките на своите редовни деловни активности. Меѓутоа, кога активностите на таквиот агент се доверени целосно или скоро целосно во име на таквото претпријатие, тој нема да се смета за агент со независен статус во рамки на значењето од овој став.

7. Фактот што едно друштво кое е резидент на државата договорничка контролира или е под контрола на друштво кое е резидент на другата држава договорничка, или кое го врши работењето во таа друга држава (било преку постојана деловна единица или на друг начин), само по себе не значи дека едно друштво може да постане постојана деловна единица на другото друштво.

Член 6

ДОХОД ОД НЕДВИЖЕН ИМОТ

1. Доходот кој резидент на државата договорничка го остварува од недвижен имот (вклучувајќи го и доходот од земјоделство и шумарство) кој се наоѓа во другата држава договорничка ќе се оданочи во таа друга држава.

2. Изразот “недвижен имот” го има истото значење како во законите на државата договорничка во која се наоѓа предметниот имот. Овој израз во секој случај ги опфаќа и придружните добра кои му припаѓаат на недвижниот имот, сточниот фонд и опремата која се користи во земјоделството и шумарството, правата на кои се применуваат општите одредби за сопственоста на земјиштето, секоја опција или слично право за стекнување недвижен имот, плодоуживање на недвижностите и правата на променливите или постојаните плаќања како надоместок за работата, или за правото да се извршува работата, на минералните наоѓалишта, изворите и

другите природни богатства; бродовите и воздухопловите нема да се сметаат за недвижен имот.

3. Одредбите од ставот 1 ќе се применуваат на доходот кој ќе се оствари од непосредно користење, изнајмување или друг начин на користење на недвижниот имот, како и доходот од отуѓување на недвижен имот.

4. Кога сопственикот на акции или други корпоративни права во компанијата го овластуваат сопственикот на таквите акции или корпоративни права на користење на недвижниот имот кој го има компанијата, доходот од директна употреба, давање под закуп, или користење во секаква друга форма на таквото право на користење, може да се оданочува во државата договорничка во која недвижниот имот се наоѓа.

5. Одредбите од ставовите 1, 3 и 4 ќе се применуваат и на доходот од недвижниот имот на претпријатијата и на доходот од недвижен имот кој се користи за вршење на самостојни лични услуги.

Член 7

ДОБИВКА ОД ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТ

1. Добивката на претпријатието на државата договорничка ќе се оданочува само во таа држава, освен во случај кога претпријатието врши дејност во другата држава договорничка преку постојана деловна единица која се наоѓа таму. Ако претпријатието врши дејност според горенаведениот начин, добивките на претпријатието можат да се оданочуваат во другата држава, но само за оној износ кој и се припишува на таа постојана деловна единица.

2. Во зависност од одредбите од ставот 3, кога претпријатието на државата договорничка врши дејност во другата држава договорничка преку постојана деловна единица која таму се наоѓа, во секоја држава договорничка на таа постојана деловна единица и се припишува добивката која би можела да се оствари доколку би била одвоено и посебно претпријатие кое врши иста или слична дејност под исти или слични услови и како да делувала потполно самостојно од претпријатието чија е постојана деловна единица.

3. При утврдување на добивката на постојаната деловна единица, како одбитоци се признаваат трошоците кои се извршени за потребите на постојаната деловна единица, вклучувајќи ги и трошоците на управување и општите административни трошоци, било во државата во која се наоѓа постојаната деловна единица или

на друго место. Трошоците признати како одбивка од државата договорничка ќе ги вклучуваат само трошоците кои се одбиваат согласно домашното законодавство во таа држава.

4. Доколку е вообичаено во државата договорничка добивката која се припишува на постојаната деловна единица да се одредува врз основа на распределбата на вкупната добивка на претпријатието на неговите посебни делови, одредбата од ставот 2 не ја спречува таа држава договорничка со таквата вообичаена распределба да ја одреди добивката која се оданочува; усвоениот метод на распределба треба да биде таков што резултатот ќе биде во согласност со начелата кои се содржани во овој член.

5. Добивката нема да и се припише на постојаната деловна единица ако таа само купува добра или производи за претпријатието.

6. За потребите на претходните ставови, добивката која се припишува на постојаната деловна единица се определува со ист метод од година во година, освен ако постои оправдана и доволна причина да се постапи поинаку.

7. Кога добивката ги опфаќа поделните приходи кои се регулираат со посебни членови од овој договор, одредбите од овој член не влијаат на одредбите на тие членови.

Член 8

ВОДЕН И ВОЗДУШЕН ТРАНСПОРТ

1. Добивката на претпријатието на државата договорничка остварена од работење во меѓународен сообраќај со бродови или воздухоплови, ќе се оданочи само во таа држава.

2. Одредбите од ставот 1 се применуваат и на добивката остварена од учество во пул, заедничко вложување или меѓународна деловна единица.

Член 9

ЗДРУЖЕНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА

1. Кога

а) претпријатие на државата договорничка учествува непосредно или посредно во управувањето, контролата или капиталот на претпријатието на другата држава договорничка, или

б) исти лица учествуваат непосредно или посредно во управувањето, контролата или капиталот на претпријатието на државата договорничка и на претпријатието на другата држава договорничка,

и ако и во двата случаи, помеѓу тие две претпријатија во нивните трговски или финансиски односи се создадени или наметнати услови различни од условите кои би биле создадени помеѓу самостојни претпријатија, добивката која би настанала за едно од претпријатијата, кога не би постоеле тие услови, или поради тие услови не настанала, може да биде вклучена во добивката на тоа претпријатие и соодветно оданочена.

2. Кога државата договорничка ја вклучува во добивката на претпријатието од таа држава - и ја оданочува соодветно - добивката за која претпријатието од другата држава договорничка било оданочено во таа држава, а вклучената добивка од првоспоменатата држава ќе се смета дека е добивката која би била остварена од претпријатието од првоспоменатата држава ако условите создадени помеѓу двете претпријатија се како помеѓу самостојни претпријатија, тогаш таа друга држава ќе направи соодветно прилагодување на износот на данокот утврден на таа добивка. При одредувањето на ваквото прилагодување, ќе се води сметка и за другите одредби од овој договор и доколку е потребно надлежните органи на државите договорнички ќе се консултираат една со друга.

Член 10

ДИВИДЕНДИ

1. Дивидендите кои ги исплатува друштво кое е резидент на државата договорничка на резидентот на другата држава договорничка се оданочува во таа друга држава.

2. Меѓутоа, таквите дивиденди можат да се оданочат и во државата договорничка чиј резидент е друштвото кое ги исплатува дивидендите во согласност со законите на таа држава, но ако стварен корисник на тие дивиденди е резидент на другата држава договорничка, така обложениот данок не може да надмине повеќе од:

а) 0 проценти од бруто износот на дивидендите ако стварниот корисник е друштво (исклучувајќи го партнерството), кое држи непосредно најмалку 10 проценти од капиталот на друштвото кое ги исплатува дивидендите;

б) 10 проценти од бруто износот од дивидендите во сите други случаи.

Овие одредби не влијаат на оданочувањето на добивката на друштвото од која дивидендите се исплатуваат.

3. Изразот “дивиденди”, употребен во овој член ја означува добивката од акции или други права на учество во добивката кои не се побарувања на долгови, како и доходот од други корпоративни права кои по однос на оданочувањето имаат ист третман како и доходот од акциите според законите на државата чиј резидент е друштвото кое врши распределба.

4. Одредбите од ставовите 1 и 2 нема да се применуваат ако стварниот корисник на дивидендите, резидент на државата договорничка, врши дејност во другата држава договорничка чиј резидент е друштвото кое ги исплатува дивидендите преку постојана деловна единица која се наоѓа во таа држава, или врши во таа друга држава самостојни лични услуги од постојаната база која се наоѓа таму, а правото по однос на кое дивидендите се платени е стварно поврзано со таквата постојана деловна единица или постојана база. Во тој случај соодветно ќе се применуваат одредбите на член 7 или член 14, зависно од случајот.

5. Кога друштвото кое е резидент на државата договорничка остварува добивка или доход од другата држава договорничка, другата држава не може да воведо данок на дивидендите кои ги исплатува друштвото, освен ако тие дивиденди се исплатени на резидентот на другата држава или ако правото врз основа на кое се исплаќаат дивидендите е стварно поврзано со постојана деловна единица или постојана база која се наоѓа во таа друга држава, ниту нераспределената добивка на друштвото да ја оданочува со данок на нераспределените добивки на друштвото, дури и ако дивидендите се исплатени или нераспределената добивка потполно или делумно се состои од добивката или доходот кои настанале во таа друга држава.

Член 11

КАМАТА

1. Каматата која настанува во државата договорничка а се исплатува на резидентот од другата држава договорничка се оданочува во таа друга држава.

2. Меѓутоа, оваа камата може исто така да биде оданочена и во државата договорничка во која настанува, во согласност со

законите на таа држава, но стварен корисник на каматата да е резидент на другата држава договорничка, така обложениот данок не може да надмине 10 проценти од вкупниот износ на каматата.

3. По исклучок на одредбите од ставот 2, камата настаната во државата договорничка, остварена и стварно користена од Владата на другата држава договорничка, вклучувајќи ги локалните власти, Централната Банка или секоја финансиска институција целосно поседувана од таа Влада, ќе биде ослободена од данок во првото споменатата држава.

4. Изразот “камата” употребен во овој член означува доход од побарувања на секаков вид долг, независно од тоа дали се обезбедени со хипотека и дали на основа на нив се стекнува право на учество во добивката на должникот, и посебно на хартии од вредност на владата и доход од обврзници или други видови на обврзници, вклучувајќи ги и премиите и наградите на тие хартии од вредност или обврзници. Казнените камати платени за задоцнети плаќања не се сметаат за камати за потребите на овој член.

5. Одредбите на ставовите 1, 2 и 3 нема да се применуваат ако стварниот корисник на каматата - резидент на државата договорничка го врши своето работење во другата држава договорничка во која настанала каматата, преку постојана деловна единица која се наоѓа во таа држава, или врши во таа друга држава самостојни лични услуги од постојана база која се наоѓа таму, а побарувањето на долгот на кое се плаќа камата е стварно поврзано со таа постојана деловна единица или постојана база. Во тој случај соодветно се применуваат одредбите на член 7 или член 14, зависно од случајот.

6. Ќе се смета дека каматата настанала во државата договорничка кога исплатувачот е самата држава, локалните власти, или резидентот на таа држава. Меѓутоа, кога лицето кое плаќа камата, без оглед на тоа дали е резидент на државата договорничка или не, има во таа држава договорничка постојана деловна единица или постојана база во врска со која се јавува побарувањето на кое се плаќа камата, а таквата камата се исплаќа на товар на постојаната деловна единица или постојана база, ќе се смета дека таквата камата настанува во државата договорничка во која постојаната деловна единица се наоѓа.

7. Кога износот на каматата поради посебните односи помеѓу исплатувачот на каматата и стварниот корисник или помеѓу нив и трето лице, имајќи го во вид побарувањето на долгот за кој таа се плаќа, го надминува износот кој би бил договорен помеѓу исплатувачот и стварниот корисник, при непостоење на такви односи, одредбите од овој член ќе се применуваат само на последно споменатиот износ. Во таков случај, вишокот на платениот износ ќе

се оданочи согласно со законите на секоја држава договорничка, при што ќе се земат во предвид и другите одредби од овој договор.

Член 12

ПРИХОДИ ОД АВТОРСКИ ПРАВА

1. Приходите од авторски права кои настануваат во државата договорничка, а се исплатуваат на резидент на другата држава договорничка, ќе се оданочуваат во таа друга држава.

2. Меѓутоа, овие приходи од авторски права можат да се оданочат и во државата договорничка во која се оствариле во согласност со законите на таа држава, но ако стварен корисник на приходите по основ на авторски права е резидент на другата држава договорничка, така обложениот данок не го надминува износот од 10 проценти од бруто износот на приходите од авторски права.

3. Изразот "приходи од авторски права" употребен во овој член, означува плаќање на било кој вид примање за користење, или право на авторско право за книжевно, уметничко или научно дело, вклучувајќи ги кинематографските филмови и филмовите или лентите и другите средства за репродукција на слика или звук за телевизија и радио, патенти, заштитни знаци, дизајни или модели, планови, тајни формули или постапка, или за користење на, или право на користење на индустриска, комерцијална или научна опрема, или за информации во врска со индустриските, комерцијалните или научните искуства.

4. Одредбите од ставовите 1 и 2 нема да се применуваат ако стварниот корисник на приходите од авторски права - резидент на државата договорничка, го врши работењето во другата држава договорничка во која приходите од авторски права се остварени, преку постојана деловна единица која се наоѓа таму, или врши во таа друга држава самостојни лични услуги од постојана база која се наоѓа таму, а правото или имотот врз основа на кои се плаќаат приходите од авторски права се стварно поврзани со таа постојана деловна единица. Во тој случај соодветно ќе се применуваат одредбите на член 7 или член 14, зависно од случајот.

5. Се смета дека приходите од авторски права се остварени во државата договорничка кога исплатувачот е самата држава. Меѓутоа, кога лицето кое ги плаќа примањата од авторски права, без оглед дали е резидент на државата договорничка или не, има во државата договорничка постојана деловна единица или постојана база во врска со која се појавува обврска за плаќање на приходи од авторски

права, а тие авторски права паѓаат на товар на таа постојана деловна единица или постојана база, се смета дека тие приходи од авторски права се создадени во државата договорничка во која постојаната деловна единица или постојаната база се наоѓа.

6. Кога, поради посебниот однос помеѓу исплатувачот и стварниот корисник, или помеѓу нив двајцата и трето лице, платениот износ по основа на приходи од авторски права, земајќи го предвид користењето, правото или информацијата за кои таа се плаќа, го надминува износот кој би бил договорен помеѓу исплатувачот и стварниот корисник доколку таков однос не би постоел, одредбите од овој член ќе се применуваат само на последно споменатиот износ. Во тој случај вишокот на платениот износ ќе се оданочува согласно законите на секоја држава договорничка, земајќи ги предвид и другите одредби од овој договор.

Член 13

КАПИТАЛНИ ДОБИВКИ

1. Добивката која ќе ја оствари резидент на држава договорничка од отуѓување на недвижен имот наведен во членот 6, а кој се наоѓа во другата држава договорничка ќе се оданочи во таа друга држава.

2. Добивката од отуѓување на подвижен имот кој сочинува дел од имотот за работење на постојаната деловна единица која претпријатието од државата договорничка ја има во другата држава договорничка, или од подвижен имот кој и припаѓа на постојаната база која му стои на располагање на резидентот на државата договорничка во другата држава договорничка за целите за вршење самостојни лични услуги, вклучувајќи ја и добивката од отуѓување на таа постојана деловна единица (сама или заедно со целото претпријатие) или на таа постојана база, може да се оданочува во таа друга држава.

3. Добивката остварена од претпријатие на државата договорничка кое се бави со меѓународен сообраќај, од продажба на бродови или воздухоплови кои се користат во меѓународниот сообраќај, или од подвижен имот кој е во врска со работењето на тие бродови или воздухоплови, ќе се оданочуваат само во државата договорничка.

4. Добивките остварени од резидент на државата договорничка од отуѓување на акции добивајќи повеќе од 50% од нивната вредност директно или индиректно од недвижниот имот кој се наоѓа во другата држава договорничка, може да се оданочат во таа друга држава.

5. Добивките од отуѓување на друг имот освен наведениот во ставовите од 1, 2, 3 и 4 ќе се оданочуваат само во државата договорничка во која лицето кое отуѓува имот е резидент.

Член 14

САМОСТОЈНИ ЛИЧНИ УСЛУГИ

1. Доходот остварен од физичко лице кое е резидент на државата договорничка по однос на професионалните услуги или другите активности со независен карактер ќе се оданочуваат само во таа држава се додека тој има постојана база постојано на негово располагање во другата држава договорничка за целите на вршење на неговите активности. Ако тој има таква постојана база, доходот може да се оданочува во другата држава, но само само за делот кој се припишува на таа постојана база. За тие цели, кога физичко лице кое е резидент на државата договорничка престојува во другата држава договорничка за период или периоди кои надминуваат во целост 183 дена во секој дванаесет месечен период отпочнувајќи или завршувајќи во односната фискална година, тој ќе се смета дека има постојана база постојано на негово располагање во другата држава договорничка и доходот кој е остварена од неговите активности наведени погоре дека се изведени во таа друга држава, ќе се припише на таа постојана база.

2. Изразот “професионални услуги” вклучува особено независни научни, литературни, артистички, едукативни или наставни активности, како и независни активности од физичари, правници, инженери, архитекти, стоматолози и сметководители.

Член 15

ЛИЧНИ ПРИМАЊА ОД РАБОТЕН ОДНОС

1. Во зависност од одредбите на членовите 16, 18 и 19, платите, надниците и другите слични примања кои произлегуваат од работен однос, остварени од резидент на државата договорничка ќе се оданочуваат само во таа држава, освен во случаи кога вработувањето се извршува во другата држава договорничка. Ако вработувањето е извршено така, таквите примања кои се остваруваат таму, ќе се оданочуваат во таа друга држава.

2. По исклучок од одредбите на став 1, примањата кои резидентот на едната држава договорничка ги остварува од работен однос во другата држава договорничка ќе се оданочуваат само во провоспоменатата држава ако:

а) примателот престојува во другата држава договорничка во период или периоди кои вкупно не надминуваат 183 дена во секој дванаесет месечен период кој започнува или завршува во односната фискална година, и

б) примањето е платено од страна, или во име на работодавачот кој не е резидент на другата држава, и

в) примањата не паѓаат на товар на постојаната деловна единица или постојана база која работодавачот ја има во другата држава.

3. По исклучок на претходните одредби од овој член, примањата остварени по основ на вработување на брод или воздухоплов, во меѓународен сообраќај од претпријатие на државата договорничка, можат да се оданочат во таа држава.

Член 16

НАДОМЕСТОЦИ НА ДИРЕКТОРИ

Надоместоците и другите слични примања кои ги остварува резидент на државата договорничка во својство на член на одбор на директори или сличен орган на друштво кое е резидент на другата држава договорничка, ќе се оданочува во таа друга држава.

Член 17

УМЕТНИЦИ И СПОРТИСТИ

1. По исклучок на одредбите од членовите 14 и 15, доходот остварен од резидент на државата договорничка преку лично вршење на дејност како изведувач како што е театарски, филмски, радио или телевизиски уметник, или музичар, или спортист во другата држава договорничка ќе се оданочи во таа друга држава.

2. Кога доходот од лично извршени активности на изведувачот или спортистот не му припаѓа лично на изведувачот или спортистот но на друго лице, тој доход, по исклучок на одредбите од член 7, 14 и

15 ќе се оданочува во државата договорничка во која активностите на изведувачот или спортистот се извршени.

Член 18

ПЕНЗИИ

1. Согласно со ставот 2 од членот 19, пензиите и другите слични примања платени на резидент на државата договорничка, по основ на минат работен однос, ќе се оданочуваат само во таа држава.

2. По исклучок на одредбите од став 1 на овој член, и во согласност со одредбите од став 2 од член 19, пензиите исплатени и другите плаќања направени, било периодично или во паушал, согласно социјалната осигурителна легислатива на државата договорничка, ќе бидат оданочени во таа држава.

Член 19

ДРЖАВНА СЛУЖБА

1. а) Платите, надоместоците и другите слични примања, поинакви од пензиите кои ги исплаќа државата договорничка или нејзината локална власт на физичко лице по основа на услуги направени на државата договорничка или на нејзината локална власт ќе се оданочуваат само во таа држава.

б) Меѓутоа, таквите плати, надоместоци и другите слични примања ќе се оданочуваат само во другата држава договорничка доколку услугите се извршени во таа држава, а физичкото лице е резидент на таа држава кој:

(i) е државјанин на таа држава, или

(ii) не станал резидент на таа држава само поради вршење на тие услуги.

2. а) Пензијата која ја плаќа државата договорничка или се плаќа од фондовите, создадени од неа, или од нејзината локална власт на физичко лице за услуги направени на државата договорничка или на нејзината локална власт, ќе се оданочува само во таа држава.

б) Меѓутоа, таквата пензија ќе се оданочува само во другата држава договорничка ако физичкото лице е резидент или државјанин на таа држава.

3. Одредбите на членовите 15, 16, 17 и 18 ќе се применуваат на платите, надоместоците и другите слични примања и пензиите кои се исплатени за услуги направени во врска со вршење на дејност од страна на државата договорничка или локалната власт.

Член 20

СТУДЕНТИ

Плаќањата кои студент, ученик или лице на обука кој непосредно пред посетата на државата договорничка бил или е резидент на другата држава договорничка и кој престојува во првспоменатата држава само поради своето образование или обука, ги добива за издржување, образование или обука, нема да се оданочуваат во таа држава, ако тие плаќања настануваат од извори надвор од таа држава.

Член 21

ДРУГИ ПРИХОДИ

1. Деловите од доходот на резидент на државата договорничка, без оглед каде се остварени, кои не се опфатени со претходните одредби од овој договор, ќе се оданочат само во таа држава.

2. Одредбите од ставот 1 не се применуваат на доходот, освен на доходот од недвижен имот дефиниран во ставот 2 од членот 6, ако примателот на тој доход - резидент на државата договорничка врши дејност во другата држава договорничка преку постојана деловна единица која се наоѓа во таа држава договорничка или врши во таа друга држава самостојни лични услуги од постојана база која се наоѓа таму, а правото или имотот врз основа на кои се исплаќа доходот се ефективно поврзани со постојаната деловна единица или постојаната база. Во тој случај, соодветно се применуваат одредбите на член 7 или член 14, зависно од случајот.

Член 22

КАПИТАЛ

1. Капиталот кој се состои од недвижен имот од членот 6 кој го поседува резидент на државата договорничка а се наоѓа во другата држава договорничка, може да се оданочи во таа друга држава.

2. Капиталот кој се состои од подвижен имот кој претставува дел од имотот - наменет за работење на постојаната деловна единица која претпријатието на државата договорничка ја има во другата држава договорничка или од подвижниот имот кој припаѓа на постојаната база која му е на располагање на резидент на државата договорничка во другата држава договорничка за цели на вршење самостојни лични услуги, ќе се оданочи во таа друга држава.

3. Капиталот кој се состои од бродови или воздухоплови кои се користат во меѓународниот сообраќај од претпријатие на државата договорничка, и од подвижен имот кој служи за користење на тие бродови или воздухоплови, ќе се оданочи само во таа држава договорничка.

4. Сите останати делови од капиталот на резидент на државата договорничка, ќе биде оданочен само во таа држава.

Член 23

ОДБЕГНУВАЊЕ НА ДВОЈНОТО ОДАНОЧУВАЊЕ

1. Во Литванија двојното даночување ќе се одбегне:

Кога резидент на Литванија остварува доход или поседува капитал кој, согласно овој договор, може да се оданочи во Македонија, доколку поповолен третман е предвиден согласно нејзиното домашно законодавство, Литванија треба да одобри:

а) како одбиток на данокот од доход на тој резидент, износ еднаков на данокот од доход платен за тоа во Македонија;

б) како одбиток на данокот на капитал на тој резидент, износ еднаков на данокот на капитал платен за тоа во Македонија;

Тој одбиток и во двата случаи не може да биде поголем од делот на данокот од доход или данокот на капитал во Литванија, пресметан пред извршеното одбивање, кој одговара, зависно од

случајот, на доходот или капиталот кој може да се оданочи во Македонија.

2. Во Македонија двојното оданочување ќе се одбегне:

Кога резидент на Македонија остварува доход или поседува капитал кој, согласно одредбите од овој договор, може да се оданочи во Литванија, Македонија треба да одобри:

а) како одбиток на данокот од доход на тој резидент, износ еднаков на износот на данокот од доход платен во Литванија;

б) како одбиток на данокот на капитал на тој резидент, износ еднаков на данокот на капитал платен во Литванија;

Тој одбиток и во двата случаи не може да биде поголем од делот на данокот од доход или данокот на капитал, пресметан пред извршеното одбивање, кој одговара, зависно од случајот, на доходот или капиталот кој може да се оданочи во Литванија.

3. Кога во согласност со било која одредба од договорот, доходот кој е остварен или капиталот кој го поседува резидентот на државата договорничка е ослободен од оданочување во таа држава, таа држава може, во пресметувањето на износот на данокот на преостанатиот доход или капитал на тој резидент, да го земе предвид изземениот доход или капитал.

Член 24

ЕДНАКОВ ТРЕТМАН

1. Државјаните на државата договорничка не подлежат на оданочување или друга обврска во врска со оданочувањето во другата држава договорничка кое е поинакво или потешко од оданочувањето и обврските во врска со оданочувањето на кое државјаните од другата држава под исти услови, особено со статус на резидент, подлежат или можат да подлежат. Оваа одредба, по исклучок на одредбите од членот 1, исто така ќе се применува на лица кои не се резиденти на една или двете од државите договорнички.

2. Оданочувањето на постојаната деловна единица која претпријатието на државата договорничка ја има во другата држава договорничка не може да биде понеповолно во таа друга држава од оданочувањето на претпријатието на таа друга држава која врши иста дејност. Оваа одредба не може да се толкува како задолжителна за државата договорничка за да им одобри на резидентите од другата

држава договорничка било какви лични олеснувања, ослободувања или намалувања за даночни цели по основ на граѓански статус или семејни обврски кои таа ги одобрува на своите резиденти.

3. Каматата, приходите од авторски права и другите исплати платени од претпријатието на државата договорничка на резидентот на другата држава договорничка, заради одредување на оданочената добивка на тоа претпријатие, се одбиваат под истите услови како да се исплатени на резидент на првоспоменатата држава, освен во случаите наведени во став 1 на член 9, став 7 на член 11, или став 6 на член 12. Слично, долговите на претпријатието на државата договорничка на резидент на другата држава договорничка, заради определување на оданочување на капиталот на тоа претпријатие, се одбиваат под истите услови како да биле договорени за резидент на првоспоменатата држава.

4. Претпријатието на државата договорничка, чиј капитал потполно или делумно е поседуван или контролиран, директно или индиректно, од страна на еден или повеќе резиденти на другата држава договорничка, нема да се оданочи со данок или да подлежи на друга обврска во врска со данок во првоспоменатата држава кое е поинакво или потешко од оданочувањето на обврските во врска со оданочувањето на кое други слични претпријатија од првоспоменатата држава се или може да бидат подложени.

5. Одредбите на овој член, по исклучок на одредбите од членот 2, ќе се применуваат на даноците од секој вид и опис.

Член 25

ПОСТАПКА ЗА ЗАЕМНО ДОГОВАРАЊЕ

1. Кога едно лице смета дека активностите на едната или двете држави договорнички доведуваат или ќе доведат до тоа тој да не биде оданочен во согласност со одредбите на овој договор, тој може, без оглед на правните лекови предвидени со внатрешното законодавство на тие држави, да го изложи својот случај пред надлежниот орган на државата договорничка чиј е резидент, или доколку неговиот случај потпаѓа под член 24 став 1 на онаа држава договорничка чиј е државјанин. Случајот мора да биде изложен во рок од три години од денот на првото известување за активноста која доведува до оданочување кое не е во согласност со одредбите на тој договор.

2. Надлежниот орган, доколку смета дека жалбата е оправдана и ако не е во можност сам да дојде до задоволително решение, ќе настојува случајот да го реши со заедничко договарање со

надлежниот орган на другата држава договорничка, заради одбегнување на оданочувањето кое не е во согласност со овој договор. Договорот кој што ќе се постигне ќе се спроведува без оглед на временските ограничувања во внатрешните закони на државите договорнички.

3. Надлежните органи од државите договорнички ќе се залагаат да ги решат по пат на заеднички договор сите потешкотии или нејаснотии кои произлегуваат во однос на толкувањето или примената на овој договор. Тие можат заеднички да се консултираат за одбегнување на двојното оданочување во случаите кои не се предвидени со овој договор.

4. Надлежните органи на државите договорнички можат непосредно да комуницираат, како и преку заедничка комисија составена од самите нив или нивни претставници, заради постигнување на договор во смисла на претходните ставови.

Член 26

РАЗМЕНА НА ИНФОРМАЦИИ

1. Надлежните органи на државите договорнички ќе разменуваат информации потребни за примената на одредбите на овој договор или внатрешните закони на државите договорнички кои се однесуваат на даноците опфатени со договорот доколку оданочувањето предвидено со тие закони не е во спротивност со договорот. Размената на информации не е ограничена со член 1 и член 2. Секоја информација добиена од државата договорничка ќе се смета како тајна исто како и информациите добиени според внатрешните закони на таа држава, и можат да бидат откриени само на лицата или органите (вклучувајќи ги судовите и органите на управата), кои се надлежни за облог и наплата на даноците, присилната наплата или за прогон, во врска со решавање на жалба по однос на даноците опфатени во првата реченица. Овие лица или органи ќе ги користат информациите само за тие намени. Тие можат да ги откријат информациите во јавна судска постапка или во судските одлуки.

2. Одредбите од ставот 1 не можат во никој случај да се толкуваат како воспоставување на обврски на државата договорничка да:

а) презема управни мерки кои не се во согласност со законите и управната пракса на таа или на другата држава договорничка;

б) дава информации кои не можат да се добијат врз основа на закон или во вообичаена управна практика на таа или на другата држава договорничка;

в) дава информации кои би откриле некоја трговска, деловна, индустриска, комерцијална или професионална тајна, или трговска постапка, или информација, чие откривање би било во спротивност со државната политика (јавниот поредок).

Член 27

ДИПЛОМАТСКИ И КОНЗУЛАРНИ ПРЕТСТАВНИЦИ

Одредбите од овој договор нема да влијаат на фискалните привилегии на дипломатските и конзуларните претставници предвидени со општите правила на меѓународното право или со одредбите од посебните договори.

Член 28

ОГРАНИЧУВАЊЕ НА ПОВОЛНОСТИ

По исклучок на секоја друга одредба од овој договор, резидент на државата договорничка нема да прима поволност од какво и да е намалување или ослободување од даноци од другата држава договорничка предвидени со овој договор, ако главната цел или една од главните цели на утврдувањето или постоењето на такво престојувалиште било со цел резидентот или секое лице поврзано со тој резидент да добие поволност согласно со овој договор која инаку не би била достапна.

Член 29

ВЛЕГУВАЊЕ ВО СИЛА

Овој договор ќе влезе во сила на датумот на последното писмено известување потврдувајќи го завршувањето на потребната внатрешна процедура од страна на државите договорнички за неговото влегување во сила, и неговите одредби ќе важат во двете држави договорнички:

а) по однос на даноците што се задржуваат на изворот, доходот остварен на или после приот ден од јануари во календарската година што следи по годината во која договорот влегува во сила;

б) по однос на другите даноци на доход и капитал, даноците што се наплаќаат за секоја фискална година почнувајќи на или после првиот ден од јануари во календарската година што следи по годината во која договорот влегува во сила.

Член 30

ПРЕСТАНОК НА ВАЖЕЊЕ

Овој договор останува во сила се додека не го откаже една од државите договорнички. Секоја од државите договорнички може да го откаже овој договор по дипломатски пат, со доставување на писмено известување за престанување на неговото важење најдоцна шест месеци пред крајот на календарската година. Во таков случај, договорот престанува да важи во двете држави договорнички:

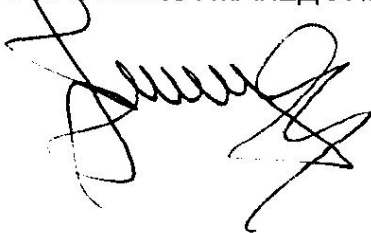
а) по однос на даноците што се задржуваат на изворот, доходот остварен на или после првиот ден од јануари во календарската година што следи по годината во која известувањето е дадено;

б) по однос на другите даноци на доход и капитал, даноците што се наплаќаат за секоја даночна година почнувајќи на или после првиот ден од јануари во календарската година што следи по годината во која известувањето е дадено.

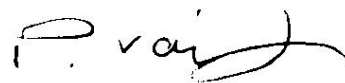
КАКО ПОТВРДА ЗА ОВА потписниците, полноважно за тоа овластени, го потпишаа овој договор.

СОСТАВЕН во Скопје, на 29 АВГУСТ 2007 година, во два оригинални примероци на македонски, литвански и англиски јазик, при што трите текста имаат иста важност. Во случај на различности во толкувањето предност ќе има текстот на англиски јазик.

ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА ЛИТВАНИЈА

**MAKEDONIЈOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
SUTARTIS**

**DĖL PAJAMŲ BEI KAPITALO DVIGUBO APMOKESTINIMO
IŠVENGIMO
IR MOKESČIŲ SLĖPIMO PREVENCIJOS**

Makedonijos Respublikos Vyriausybė ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė,

siekdamos sudaryti Sutartį dėl pajamų bei kapitalo dvigubo apmokestinimo išvengimo ir mokesčių slėpimo prevencijos,

s u s i t a r ė:

1 straipsnis

ASMENYS, KURIEMS TAIKOMA SUTARTIS

Ši Sutartis taikoma asmenims, kurie yra vienos arba abiejų Susitariančiųjų Valstybių rezidentai.

2 straipsnis

MOKESČIAI, KURIEMS TAIKOMA SUTARTIS

1. Ši Sutartis taikoma pajamų ir kapitalo mokesčiams, kuriuos ima Susitariančioji Valstybė arba jos vietos valdžia, nesvarbu, koku būdu jie imami.

2. Pajamų ir kapitalo mokesčiais laikomi visi mokesčiai, kurie imami nuo visų pajamų, viso kapitalo arba nuo pajamų arba kapitalo dalies, įskaitant mokesčius nuo turto vertės padidėjimo pajamų, gaunamų iš kilnojamojo arba nekilnojamojo turto perleidimo, taip pat mokesčiai nuo kapitalo vertės padidėjimo.

3. Šiuo metu galiojantys mokesčiai, kuriems taikoma Sutartis, yra šie:

a) Lietuvoje:

i) pelno mokestis;

ii) pajamų mokestis;

iii) nekilnojamojo turto mokestis;

(toliau – „Lietuvos mokestis“);

b) Makedonijoje:

i) asmenų pajamų mokestis;

ii) pelno mokestis;

iii) turto mokestis;

(toliau – „Makedonijos mokestis“).

4. Sutartis taip pat taikoma bet kokiems identiškams arba iš esmės panašiams mokesčiams, pradėtiems imti po Sutarties pasirašymo dienos papildomai arba vietoj buvusių mokesčių. Susitariančiųjų Valstybių kompetentingi asmenys vieni kitiems praneša apie bet kokius reikšmingus mokesčių įstatymų pakeitimus.

3 straipsnis

BENDROSIOS APIBRĖŽTYS

1. Šioje Sutartyje, jeigu pagal kontekstą nereikalaujama kitaip:

a) sąvoka „Lietuva“ – Lietuvos Respublika, o vartojant geografinę prasme – Lietuvos Respublikos teritorija, kurioje ji įgyvendina savo valstybės suverenitetą, taip pat kitos teritorijos, kuriose ji, vadovaudamasi tarptautine teise, įgyvendina savo suverenias teises ar vykdo jurisdikciją;

b) sąvoka „Makedonija“ – Makedonijos Respublikos teritorija, o vartojant geografinę prasme – jos sausumos teritorija, vidaus ežerų vandenys ir dugnas, kuriuose ji vykdo jurisdikciją ar įgyvendina savo valstybės suverenitetą siekdama tirti, eksploatuoti, saugoti ir valdyti gamtos išteklius vykdydama savo vidaus jurisdikciją ir vadovaudamasi tarptautine teise;

c) sąvokos „Susitariančioji Valstybė“ ir „kita Susitariančioji Valstybė“ – Makedonija arba Lietuva, kaip reikalauja kontekstas;

d) sąvoka „asmuo“ apima fizinį asmenį, bendrovę ir bet kurią kitą asmenų organizaciją;

e) sąvoka „bendrovė“ – bet kuri korporacinė organizacija arba bet kuris subjektas, kuris mokesčių tikslais laikomas korporacine organizacija;

f) sąvokos „Susitariančiosios Valstybės įmonė“ ir „kitos Susitariančiosios Valstybės įmonė“ – atitinkamai įmonė, kurią organizuoja Susitariančiosios Valstybės rezidentas, ir įmonė, kurią organizuoja kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentas;

g) sąvoka „tarptautinis vežimas“ – vežimas laivu ar orlaiviu, kurį vykdo Susitariančiosios Valstybės įmonė, išskyrus atvejus, kai laivas arba orlaivis kursuoja tik tarp vietovių, esančių kitoje Susitariančiojoje Valstybėje;

h) sąvoka „kompetentingas asmuo“:

i) Lietuvoje – finansų ministras arba jo įgaliotas atstovas;

ii) Makedonijoje – finansų ministras arba jo įgaliotas atstovas;

i) sąvoka „nacionalinis subjektas“:

i) fizinis asmuo, turintis Susitariančiosios Valstybės pilietybę;

ii) juridinis asmuo, bendrija arba asociacija, įgijusi tokį statusą pagal Susitariančiosios Valstybės galiojančius įstatymus.

2. Susitariančiajai Valstybei kuriuo nors metu taikant šią Sutartį, bet kuri joje neapibrėžta sąvoka, jei pagal kontekstą nereikalaujama kitaip, turi tokią reikšmę, kokią ji tuo metu turi pagal tos Valstybės įstatymus mokesčių, kuriems taikoma ši Sutartis, atžvilgiu; bet kokia sąvokos reikšmė pagal taikomus tos Valstybės mokesčių įstatymus turi viršenybę prieš reikšmę, kuri šiai sąvokai suteikiama pagal kitus tos Valstybės įstatymus.

4 straipsnis

REZIDENTAS

1. Šioje Sutartyje sąvoka „Susitariančiosios Valstybės rezidentas“ – bet kuris asmuo, kuriam pagal tos Valstybės įstatymus nuolatinės gyvenamosios vietos, buvimo vietos, vadovybės buvimo vietos, įmonės registravimo vietos arba kuriuo nors kitu panašiu pagrindu joje nustatyta prievolė mokėti mokestį; sąvoka taip pat apima tą Valstybę ir bet kurią jos vietos valdžią. Tačiau ši sąvoka neapima asmens, kuriam toje Valstybėje nustatyta prievolė mokėti mokestį tik todėl, kad toje Valstybėje turi pajamų šaltinį arba kapitalo.

2. Jei pagal 1 dalies nuostatas fizinis asmuo yra abiejų Susitariančiųjų Valstybių rezidentas, jo statusas nustatomas taip:

a) jis laikomas rezidentu tik tos Valstybės, kurioje jis savo dispozicijoje turi nuolatinę gyvenamąją vietą; jei jis turi nuolatinę gyvenamąją vietą abejose Valstybėse, jis laikomas rezidentu tik tos Valstybės, su kuria jo asmeniniai ir ekonominiai ryšiai yra glaudesni (gyvybinių interesų centras);

b) jei negalima nustatyti, kurioje Valstybėje yra jo gyvybinių interesų centras, arba jei nė vienoje iš Valstybių jis neturi nuolatinės gyvenamosios vietos, jis laikomas rezidentu tik tos Valstybės, kurioje jis paprastai gyvena;

c) jei jis paprastai gyvena abejose Valstybėse arba negyvena nė vienoje iš jų, jis laikomas rezidentu tik tos Valstybės, kurios nacionalinis subjektas jis yra;

d) jei jis yra abiejų Valstybių arba nėra nė vienos jų nacionalinis subjektas, Susitariančiųjų Valstybių kompetentingi asmenys klausimą sprendžia abipusiu susitarimu.

3. Jei pagal 1 dalies nuostatas asmuo, išskyrus fizinį asmenį, yra abiejų Susitariančiųjų Valstybių rezidentas, Susitariančiųjų Valstybių kompetentingi asmenys stengiasi šį klausimą išspręsti abipusiu susitarimu. Jei tokio susitarimo nėra, pagal šią Sutartį asmuo negali reikalauti, kad jam būtų suteiktos šioje Sutartyje numatytos lengvatos.

5 straipsnis

NUOLATINĖ BUVEINĖ

1. Šioje Sutartyje sąvoka „nuolatinė buveinė“ – tai nuolatinė komercinės-ūkinės veiklos vieta, per kurią vykdoma visa įmonės komercinė-ūkinė veikla arba jos dalis.

2. Sąvoka „nuolatinė buveinė“ pirmiausia apima:

- a) vadovybės buvimo vietą;
- b) filialą;
- c) įstaigą;
- d) gamyklą;
- e) dirbtuvę, ir
- f) kasyklą, naftos arba dujų gręžinį, karjerą arba kitą gamtos išteklių gavybos vietą.

3. Sąvoka „nuolatinė buveinė“ taip pat apima:

a) statybos aikštelę, statybos, surinkimo ar instaliavimo objektą, bet tik tada, jei tokia aikštelė, objektas arba veikla trunka ilgesnį kaip devynių mėnesių laikotarpį.

b) paslaugų teikimą, įskaitant konsultacines paslaugas, kurias teikia Susitariančiosios Valstybės įmonės tokiam tikslui pasamdyti darbuotojai arba kitas personalas, bet tik tada, jei tokio pobūdžio veikla (tam pačiam ar susijusiam objektui) kitos Susitariančiosios Valstybės teritorijoje bet kuriuo dvylikos mėnesių laikotarpiu, prasidedančiu ar pasibaigiančiu tais fiskalniais metais, ištiesai arba su pertraukomis trunka ilgiau kaip 183 dienas;

c) Susitariančiosios Valstybės kontinentiniame šelfe vykdoma veikla, susijusi su toje Valstybėje esančio jūros dugno ir grunto bei jų gamtos išteklių žvalgymu arba eksploatavimu, jeigu ta veikla bet kuriuo dvylikos mėnesių laikotarpiu, prasidedančiu ar pasibaigiančiu tais fiskalniais metais, ištiesai arba su pertraukomis trunka ilgiau kaip 30 dienų.

4. Nepaisant šio straipsnio ankstesnių nuostatų, laikoma, kad sąvoka „nuolatinė buveinė“ neapima:

- a) patalpų, kurios skirtos tik sandėliuoti, eksponuoti arba pristatyti įmonei priklausančius gaminius arba prekes, naudojimo;
- b) įmonei priklausančių gaminių arba prekių atsargų, skirtų tik sandėliuoti, eksponuoti arba pristatyti, laikymo;

c) įmonei priklausančių gaminių arba prekių atsargų, skirtų tik perdirbti kitoje įmonėje, laikymo;

d) nuolatinės komercinės-ūkinės veiklos vietos, naudojamos tik įsigyti įmonei reikalingų gaminių arba prekių arba rinkti jai reikalingą informaciją, laikymo;

e) nuolatinės komercinės-ūkinės veiklos vietos, naudojamos tik bet kurio kito parengiamojo arba pagalbinio pobūdžio įmonei skirtai veiklai vykdyti, laikymo;

f) nuolatinės komercinės-ūkinės veiklos vietos, naudojamos tik bet kuriam šios dalies a–e punktuose išvardytos veiklos deriniui, laikymo, jei visa tokios komercinės-ūkinės veiklos vietos veikla, sąlygojama tokio derinio, yra parengiamojo arba pagalbinio pobūdžio.

5. Nepaisant 1 ir 2 dalių nuostatų, kai asmuo, išskyrus tokį, kuris turi nepriklausomo agento statusą ir kuriam taikoma 6 dalis, veikia įmonės vardu ir turi Susitariančiojoje Valstybėje įgaliojimus įmonės vardu sudaryti sutartis ir paprastai tais įgaliojimais naudojasi, laikoma, kad ta įmonė toje Valstybėje turi nuolatinę buveinę bet kuriai veiklai, kurią toks asmuo atlieka tai įmonei, jei tokio asmens veikla neapsiriboja 4 dalyje nurodyta veikla, kurią vykdančiam per nuolatinę komercinės-ūkinės veiklos vietą, pagal tų dalių nuostatas ši nuolatinė komercinės-ūkinės veiklos vieta netaptų nuolatine buveine.

6. Nelaikoma, kad įmonė Susitariančiojoje Valstybėje turi nuolatinę buveinę, jei ji toje Valstybėje vykdo komercinę-ūkinę veiklą per brokerį, komisierį arba bet kurį kitą nepriklausomo agento statusą turintį agentą, jei tokia šių asmenų veikla yra jų įprastinė komercinė-ūkinė veikla. Tačiau kai toks agentas veikia vien tik arba beveik vien tik tos įmonės vardu, pagal šią dalį jis nebus laikomas nepriklausomą statusą turinčiu agentu.

7. Tai, kad bendrovė, Susitariančiosios Valstybės rezidentė, kontroliuoja arba yra kontroliuojama kitos bendrovės, kuri yra kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentė arba kuri vykdo komercinę-ūkinę veiklą (per nuolatinę buveinę arba kitaip) toje kitoje Valstybėje, savaime dar nereiškia, kad viena šių bendrovių yra kitos nuolatinė buveinė.

6 straipsnis

PAJAMOS IŠ NEKILNOJAMOJO TURTO

1. Pajamos, kurias Susitariančiosios Valstybės rezidentas gauna iš kitoje Susitariančiojoje Valstybėje esančio nekilnojamojo turto (įskaitant pajamas iš žemės arba miško ūkio), gali būti apmokestinamos toje kitoje Valstybėje.

2. Sąvoka „nekilnojamasis turtas“ turi tokią reikšmę, kokią jis turi pagal tos Susitariančiosios Valstybės, kurioje minimas nekilnojamasis turtas yra, įstatymus. Ši sąvoka bet koku atveju taip pat taikoma ir turtui, papildančiam nekilnojamąjį turtą, gyvuliams ir žemės bei miško ūkyje naudojamai įrangai, teisėms, kurioms taikomos įstatymų, reglamentuojančių nuosavybės teises į žemę nuostatos, opcioniui ar panašiai teisei įsigyti nekilnojamąjį turtą, nekilnojamojo turto užufruktui ir teisėms į kintamas arba pastovias išmokas kaip atlyginimą už mineralinių telkinių, šaltinių ir kitų gamtos išteklių eksploatavimą arba už teisę juos eksploatuoti, teisėms į aktyvus, sukurtus vykdant jūros dugno ir grunto bei jų gamtos išteklių žvalgymą arba eksploatavimą, įskaitant teises į tokių aktyvų dalį arba į naudą iš jų; laivai, valtys ir orlaiviai nelaikomi nekilnojamuoju turtu.

3. 1 dalies nuostatos taikomos pajamoms, gaunamoms tiesiogiai naudojant, nuomojant arba bet kuriuo kitu būdu naudojant nekilnojamąjį turtą, įskaitant pajamas iš nekilnojamojo turto perleidimo.

4. Kai nuosavybės teisė į akcijas arba kitos korporacinės teisės bendrovėje suteikia tokių akcijų arba korporacinių teisių savininkui teisę į bendrovės turimą nekilnojamąjį turtą, pajamos, gaunamas tiesiogiai naudojant, nuomojant arba koku kitu būdu naudojantis tokia teise, gali būti apmokestinamos toje Susitariančiojoje Valstybėje, kurioje nekilnojamasis turtas yra.

5. 1, 3 ir 4 dalių nuostatos taip pat taikomos pajamoms, gaunamoms iš įmonės nekilnojamojo turto, ir pajamoms, gaunamoms iš nekilnojamojo turto, naudojamo savarankiškoms individualioms paslaugoms teikti.

7 straipsnis

KOMERCINĖS-ŪKINĖS VEIKLOS PELNAS

1. Susitariančiosios Valstybės įmonės pelnas apmokestinamas tik toje Valstybėje, jei įmonė nevykdo komercinės-ūkinės veiklos kitoje Susitariančiojoje Valstybėje per ten esančią nuolatinę buveinę. Jei įmonė komercinę-ūkinę veiklą vykdo minėtu būdu, įmonės pelnas gali būti

apmokestinamas kitoje Valstybėje, bet tik tokia jo dalis, kuri priskiriama tai nuolatinei buveinei.

2. Atsižvelgiant į 3 dalies nuostatas, kai Susitariančiosios Valstybės įmonė vykdo komercinę-ūkinę veiklą kitoje Susitariančiojoje Valstybėje per ten esančią nuolatinę buveinę, kiekvienoje Susitariančiojoje Valstybėje tai nuolatinei buveinei priskiriamas toks pelnas, kokį ji galėtų gauti, jei būtų atskira ir savarankiška įmonė, besiverčianti tokia pat arba panašia veikla tokiomis pat arba panašiomis sąlygomis ir veiktų visiškai nepriklausomai nuo įmonės, kurios nuolatinė buveinė ji yra.

3. Nustatant nuolatinės buveinės pelną, leidžiama atimti su nuolatine buveine susijusias išlaidas, įskaitant valdymo ir bendras administravimo išlaidas, patirtas toje Valstybėje, kurioje nuolatinė buveinė yra, arba kitur. Išlaidos, kurias Susitariančioji Valstybė leidžia atimti nustatant nuolatinės buveinės pelną, apima tik tas išlaidas, kurias galima atimti pagal tos valstybės vidaus įstatymus.

4. Jei Susitariančiojoje Valstybėje įprasta nustatyti nuolatinei buveinei priskiriamą pelną proporcingai paskirstant visą įmonės pelną įvairiems jos padaliniams, 2 dalies nuostatos netrukdo tai Susitariančiajai Valstybei nustatyti apmokestinamąjį pelną tokiu įprastu proporcingo paskirstymo būdu; tačiau taikomas proporcingo paskirstymo metodas turi būti toks, kad jo rezultatai neprieštarautų šiame straipsnyje išdėstytiems principams.

5. Nuolatinei buveinei nepriskiriamas joks pelnas, jei ta nuolatinė buveinė tik perka įmonei gaminius arba prekes.

6. Taikant ankstesnes šio straipsnio dalis, nuolatinei buveinei priskiriamas pelnas kasmet nustatomas tuo pačiu metodu, jei neatsiranda svarios ir pakankamos priežasties daryti kitaip.

7. Kai pelnas apima pajamas, kurios atskirai aptariamose kituose šios Sutarties straipsniuose, šio straipsnio nuostatos neturi įtakos kitų straipsnių nuostatoms.

8 straipsnis

LAIVININKYSTĖ IR ORO TRANSPORTAS

1. Susitariančiosios Valstybės įmonės pelnas, gaunamas tarptautiniam gabenimui naudojant laivus arba orlaivius, apmokestinamas tik toje Valstybėje.

2. 1 dalies nuostatos taip pat taikomos pelnui, gaunamam dalyvaujant pule, bendroje komercinėje-ūkinėje veikloje arba tarptautinėje agentūroje.

9 straipsnis

SUSIJUSIOS ĮMONĖS

1. Tuo atveju, kai:

a) Susitariančiosios Valstybės įmonė tiesiogiai arba netiesiogiai dalyvauja kitos Susitariančiosios Valstybės įmonės valdyme, kontrolėje arba kapitale, arba

b) tie patys asmenys tiesiogiai arba netiesiogiai dalyvauja vienos Susitariančiosios Valstybės įmonės ir kitos Susitariančiosios Valstybės įmonės valdyme, kontrolėje arba kapitale,

ir kiekvienu atveju tų dviejų įmonių tarpusavio komerciniuose arba finansiniuose santykiuose sudaromos arba nustatomos sąlygos, besiskiriančios nuo tų, kurios būtų tarp nepriklausomų įmonių, tada bet koks pelnas, kuris, jei nebūtų tokių sąlygų, būtų priskiriamas vienai iš tų įmonių, bet dėl tokių sąlygų jai nepriskiriamas, gali būti įskaičiuojamas į tos įmonės pelną ir atitinkamai apmokestinamas.

2. Kai Susitariančioji Valstybė įskaičiuoja į tos Valstybės įmonės pelną – ir atitinkamai apmokestina – pelną, kuris buvo apmokestintas kaip kitos Susitariančiosios Valstybės įmonės pelnas toje kitoje Valstybėje, ir taip įskaičiuotas pelnas yra pelnas, kuris būtų priskirtas pirmiau minėtos Valstybės įmonei, jei tarp tų dviejų įmonių būtų sudarytos tokios sąlygos, kokios yra tarp nepriklausomų įmonių, tada ta kita Valstybė gali atitinkamai koreguoti joje imamo tokio pelno mokesčio sumą. Nustatant, kaip šią sumą reikia koreguoti, atsižvelgiama į kitas šios Sutarties nuostatas, o prireikus Susitariančiųjų Valstybių kompetentingi asmenys vieni su kitais konsultuojasi.

10 straipsnis

DIVIDENDAI

1. Dividendai, kuriuos bendrovė, Susitariančiosios Valstybės rezidentė, moka kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentui, gali būti apmokestinami toje kitoje Valstybėje.

2. Tačiau tokie dividendai taip pat gali būti apmokestinami toje Susitariančiojoje Valstybėje, kurios rezidentė yra dividendus mokanti bendrovė, ir pagal tos Valstybės įstatymus, bet jei faktiškasis dividendų savininkas yra kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentas, taip imamas mokestis negali būti didesnis kaip:

a) 0 procentų bendros dividendų sumos, jeigu faktiškasis savininkas yra bendrovė (išskyrus bendriją), kuri dividendus mokačioje bendrovėje tiesiogiai turi ne mažiau kaip 10 procentų kapitalo;

b) 10 procentų bendros dividendų sumos visais kitais atvejais.

Ši dalis neturi įtakos bendrovės pelno, iš kurio mokami dividendai, apmokestinimui.

3. Šiame straipsnyje sąvoka „dividendai“ – tai pajamos iš akcijų arba kitų dalyvavimo pelne teisių, kurios nėra skoliniai reikalavimai, taip pat pajamos iš kitų korporacinių teisių, kurios pagal Valstybės, kurios rezidentė yra pelną skirstanti bendrovė, įstatymus yra apmokestinamos kaip pajamos iš akcijų.

4. 1 ir 2 dalių nuostatos netaikomos, jei faktiškasis dividendų savininkas, būdamas Susitariančiosios Valstybės rezidentas, vykdo komercinę-ūkinę veiklą kitoje Susitariančiojoje Valstybėje, kurios rezidentė yra dividendus mokanti bendrovė, per joje esančią nuolatinę buveinę arba toje kitoje Valstybėje teikia savarankiškas individualias paslaugas iš joje esančios nuolatinės bazės, o holdingas, už kurį mokami dividendai, yra efektyviai susijęs su tokia nuolatinė buveine arba nuolatinė baze. Tokiu atveju taikomos atitinkamai 7 arba 14 straipsnio nuostatos.

5. Kai bendrovė, kuri yra Susitariančiosios Valstybės rezidentė, gauna pelno arba pajamų iš kitos Susitariančiosios Valstybės, ta kita Valstybė negali apmokestinti bendrovės mokamų dividendų jokia mokesčiu, išskyrus atvejus, kai tokie dividendai yra mokami tos kitos Valstybės rezidentui arba kai holdingas, už kurį yra mokami dividendai, yra efektyviai susijęs su toje kitoje Valstybėje esančia nuolatinė buveine arba nuolatinė baze; taip pat negali apmokestinti bendrovės nepaskirstyto pelno mokesčiu, taikomu bendrovės nepaskirstytam pelnui, netgi tuo atveju, kai mokamus dividendus arba nepaskirstytą pelną, visus arba jų dalį, sudaro pelnas arba pajamos, susidarantys toje kitoje Valstybėje.

11 straipsnis

PALŪKANOS

1. Palūkanos, susidarantys Susitariančiojoje Valstybėje ir mokamos kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentui, gali būti apmokestinamos toje kitoje Valstybėje.

2. Tačiau tokios palūkanos taip pat gali būti apmokestinamos toje Susitariančiojoje Valstybėje, kurioje jos susidaro, ir pagal tos Valstybės įstatymus, bet jei faktiškasis palūkanų savininkas yra kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentas, taip imamas mokestis negali būti didesnis kaip 10 procentų bendros palūkanų sumos.

3. Nepaisant 2 dalies nuostatų, palūkanos, susidarancios Susitariančiojoje Valstybėje, kurias gauna ir kurių faktiškasis savininkas yra kitos Susitariančiosios Valstybės Vyriausybė, įskaitant jos vietos valdžią, centrinis bankas arba finansinė institucija, nuosavybės teise visiškai priklausanti tai Vyriausybei, atleidžiamos nuo mokesčių pirmiau minėtoje Valstybėje.

4. Šiame straipsnyje sąvoka „palūkanos“ – pajamos iš bet kokios rūšies skolinių reikalavimų, nesvarbu, ar jos užtikrintos įkeitimu, ar ne, ir ar jos suteikia teisę dalyvauti skolininko pelne, ar ne, ypač pajamos iš vyriausybės vertybinių popierių ir iš obligacijų arba skolinių įsipareigojimų, įskaitant su tokiais vertybiniais popieriais, obligacijomis arba skoliniais įsipareigojimais susijusias premijas ir laimėjimus. Sankcijos už pavėluotus mokėjimus pagal šį straipsnį netaikomos palūkanomis.

5. 1, 2 ir 3 dalių nuostatos netaikomos, jei faktiškasis palūkanų savininkas, būdamas Susitariančiosios Valstybės rezidentas, vykdo komercinę-ūkinę veiklą kitoje Susitariančiojoje Valstybėje, kurioje susidaro palūkanos, per joje esančią nuolatinę buveinę arba toje kitoje Valstybėje teikia savarankiškas individualias paslaugas iš joje esančios nuolatinės bazės, o skolinis reikalavimas, už kurį mokamos palūkanos, yra faktiškai susijęs su tokia nuolatinė buveine arba nuolatinė baze. Tokiu atveju taikomos atitinkamai 7 arba 14 straipsnio nuostatos.

6. Laikoma, kad palūkanos susidaro Susitariančiojoje Valstybėje, kai jų mokėtojas yra tos Valstybės rezidentas. Tačiau kai palūkanas mokantis asmuo, nesvarbu, ar jis yra Susitariančiosios Valstybės rezidentas ar ne, turi Susitariančiojoje Valstybėje nuolatinę buveinę arba nuolatinę bazę, dėl kurių atsirado įsiskolinimas, už kurį mokamos palūkanos, ir tokios palūkanos priskiriamos tai nuolatinei buveinei arba nuolatinei bazei, tada laikoma, kad tokios palūkanos susidaro Valstybėje, kurioje toji nuolatinė buveinė arba nuolatinė bazė yra.

7. Jei dėl ypatingų santykių tarp mokėtojo ir faktiškojo savininko arba tarp jų abiejų ir kokio nors kito asmens palūkanų suma, tenkanti skoliniui reikalavimui, už kurį jos mokamos, yra didesnė už sumą, dėl kurios mokėtojas ir faktiškasis savininkas būtų susitarę, jei tokių santykių nebūtų, tai šio straipsnio nuostatos taikomos tik pastarajai sumai. Tokiu atveju išmokų perviršis lieka apmokestinamas pagal kiekvienos Susitariančiosios Valstybės įstatymus, atsižvelgiant į kitas šios Sutarties nuostatas.

12 straipsnis

HONORARAS

1. Honoraras, susidarantis Susitariančiojoje Valstybėje ir mokamas kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentui, gali būti apmokestinamas toje kitoje Valstybėje.

2. Tačiau toks honoraras taip pat gali būti apmokestinamas toje Susitariančiojoje Valstybėje, kurioje jis susidaro, ir pagal tos Valstybės įstatymus, bet jei faktiškasis honoraro savininkas yra kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentas, taip imamas mokestis negali būti didesnis kaip 10 procentų bendros honoraro sumos.

3. Šiame straipsnyje sąvoka „honoraras“ – tai bet kokios rūšies išmoka, gaunama kaip atlygis už naudojimąsi arba teisę naudotis literatūros, meno ar mokslo kūrinio, įskaitant kino filmus ir filmus arba įrašus juostose ir kitas vaizdo arba garso atgaminimo priemones radijo ar televizijos transliacijoms, patento, prekių ženklo, dizaino ar modelio, plano, slaptos formulės ar proceso autorių teisėmis arba už naudojimąsi arba teisę naudotis pramonine, komercine arba moksline įranga, arba už informaciją apie pramoninę, komercinę ar mokslinę patirtį.

4. 1 ir 2 dalių nuostatos netaikomos, jei faktiškasis honoraro savininkas, būdamas Susitariančiosios Valstybės rezidentas, vykdo komercinę-ūkinę veiklą kitoje Susitariančiojoje Valstybėje, kurioje susidaro honoraras, per joje esančią nuolatinę buveinę arba toje kitoje Valstybėje teikia savarankiškas individualias paslaugas iš joje esančios nuolatinės bazės, o teisė arba turtas, už kuriuos mokamas honoraras, yra faktiškai susiję su tokia nuolatinė buveine arba nuolatinė baze. Tokiu atveju taikomos atitinkamai 7 arba 14 straipsnio nuostatos.

5. Laikoma, kad honoraras susidaro Susitariančiojoje Valstybėje, kai jo mokėtojas yra tos Valstybės rezidentas. Tačiau kai honorarą mokantis asmuo, nesvarbu, ar jis yra Susitariančiosios Valstybės rezidentas ar ne, turi Susitariančiojoje Valstybėje nuolatinę buveinę arba nuolatinę bazę, dėl kurios atsirado įsipareigojimas mokėti honorarą, ir toks honoraras priskiriamas tai nuolatinėi buveinei arba nuolatinėi bazei, tada laikoma, kad toks honoraras susidaro Valstybėje, kurioje toji nuolatinė buveinė arba nuolatinė bazė yra.

6. Jei dėl ypatingų santykių tarp mokėtojo ir faktiškojo savininko arba tarp jų abiejų ir kokio nors kito asmens honoraro suma, tenkanti naudojimui, teisei arba informacijai, už kuriuos jis mokamas, yra didesnė už sumą, dėl kurios mokėtojas ir faktiškasis savininkas būtų susitarę, jei tokių santykių nebūtų, tai šio straipsnio nuostatos taikomos tik pastarajai sumai. Tokiu atveju išmokų perviršis lieka apmokestinamas pagal kiekvienos Susitariančiosios Valstybės įstatymus, atsižvelgiant į kitas šios Sutarties nuostatas.

13 straipsnis

TURTO VERTĖS PADIDĖJIMO PAJAMOS

1. Turto vertės padidėjimo pajamos, kurias Susitariančiosios Valstybės rezidentas gauna iš 6 straipsnyje nurodyto ir kitoje Susitariančiojoje Valstybėje esančio nekilnojamojo turto perleidimo, gali būti apmokestinamos toje kitoje Valstybėje.

2. Turto vertės padidėjimo pajamos, gaunamos perleidus kilnojamąjį turtą, sudarantį nuolatinės buveinės, kurią Susitariančiosios Valstybės įmonė turi kitoje Susitariančiojoje Valstybėje, komercinei-ūkinei veiklai naudojamą turto dalį, arba kilnojamąjį turtą, priskiriamą nuolatinei bazei, kurią Susitariančiosios Valstybės rezidentas turi kitoje Susitariančiojoje Valstybėje savarankiškų individualių paslaugų teikimui, įskaitant tokias turto vertės padidėjimo pajamas, gaunamas perleidus tokią nuolatinę buveinę (atskirai arba kartu su visa įmone) arba tokią nuolatinę bazę, gali būti apmokestinamos toje kitoje Valstybėje.

3. Turto vertės padidėjimo pajamos, kurias Susitariančiosios Valstybės įmonė, tarptautiniams gabenimams naudojanti laivus arba orlaivius, gauna iš tarptautiniams gabenimams naudojamų laivų arba orlaivių perleidimo arba iš su tokių laivų arba orlaivių naudojimu susijusio kilnojamojo turto perleidimo, apmokestinamos tik toje Valstybėje.

4. Turto vertės padidėjimo pajamos, kurias Susitariančiosios Valstybės rezidentas gauna perleisdamas akcijas, kurių ne mažiau kaip 50 procentų vertės tiesiogiai ar netiesiogiai sudaro kitoje Susitariančiojoje Valstybėje esantis nekilnojamasis turtas, gali būti apmokestinamos toje kitoje Valstybėje.

5. Turto vertės padidėjimo pajamos, gaunamos iš bet kurio kito turto, išskyrus 1, 2, 3 ir 4 dalyse nurodytą turtą, perleidimo, apmokestinamos tik toje Susitariančiojoje Valstybėje, kurios rezidentas yra turtą perleidęs asmuo.

14 straipsnis

SAVARANKIŠKOS INDIVIDUALIOS PASLAUGOS

1. Pajamos, kurias fizinis asmuo, Susitariančiosios Valstybės rezidentas, gauna teikdamas profesines paslaugas arba vykdydamas kitokią savarankiško pobūdžio veiklą, apmokestinamos tik toje Susitariančiojoje Valstybėje, jei jis neturi nuolatinės bazės, kurią gali reguliariai naudoti savo veiklai kitoje Susitariančiojoje Valstybėje. Jei jis tokią nuolatinę bazę turi, pajamos gali būti apmokestinamos kitoje Valstybėje, tačiau tik tiek, kiek jų priskiriama tai nuolatinei bazei. Tuo tikslu, jei fizinis asmuo, kuris yra Susitariančiosios Valstybės rezidentas, kitoje Susitariančiojoje Valstybėje bet kuriuo dvylikos mėnesių laikotarpiu, prasidedančiu arba pasibaigiančiu tam tikrais fiskaliniais metais, ištiesai arba su pertraukomis išbūna ilgiau kaip 183 dienas, laikoma, kad jis turi nuolatinę bazę, kurią gali reguliariai naudoti toje kitoje Valstybėje, o pajamos, gaunamos iš pirmiau minėtos veiklos toje kitoje Valstybėje, priskiriamos tai nuolatinei bazei.

2. Sąvoka „profesinės paslaugos“ pirmiausia apima savarankišką mokslinę, literatūrinę, meninę, auklėjamąją arba mokomąją veiklą, taip pat savarankišką gydytojų, teisininkų, inžinierių, architektų, stomatologų ir buhalterių veiklą.

15 straipsnis

SU DARBO SANTYKIAIS SUSIJUSIOS PAJAMOS

1. Atsižvelgiant į 16, 18 ir 19 straipsnių nuostatas, algos, darbo užmokestis ir kiti panašūs atlyginimai, kuriuos Susitariančiosios Valstybės rezidentas gauna už samdomąjį darbą, apmokestinami tik toje Valstybėje, jeigu samdomasis darbas nėra atliekamas kitoje Susitariančiojoje Valstybėje. Jei samdomasis darbas atliekamas kitoje Susitariančiojoje Valstybėje, už jį gaunamas atlyginimas gali būti apmokestinamas toje kitoje Valstybėje.

2. Nepaisant 1 dalies nuostatų, atlyginimas, kurį Susitariančiosios Valstybės rezidentas gauna už kitoje Susitariančiojoje Valstybėje atliekamą samdomąjį darbą, apmokestinamas tik pirmiau minėtoje Valstybėje, jei:

a) gavėjas kitoje Valstybėje bet kuriuo dvylikos mėnesių laikotarpiu, prasidedančiu arba pasibaigiančiu tam tikrais fiskaliniais metais, ištiesai arba su pertraukomis išbūna ne ilgiau kaip 183 dienas, ir

b) atlyginimą moka darbdavys, kuris nėra kitos Valstybės rezidentas, arba atlyginimas mokamas jo vardu, ir

c) atlyginimas nėra priskiriamas nuolatinei buveinei arba nuolatinei bazei, kurią darbdavys turi kitoje Valstybėje.

3. Nepaisant šio straipsnio ankstesnių nuostatų, atlyginimas už samdomąjį darbą, atliekamą laive arba orlaivyje, kurį tarptautiniam gabenimui naudoja Susitariančiosios Valstybės įmonė, gali būti apmokestinamas toje Valstybėje.

16 straipsnis

DIREKTORIŲ ATLYGINIMAI

Direktorių atlyginimai ir kitos panašios išmokos, kurias Susitariančiosios Valstybės rezidentas gauna kaip bendrovės, kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentės, direktorių valdybos arba bet kokio kito panašaus jos organo narys, gali būti apmokestinami toje kitoje Valstybėje.

17 straipsnis

MENININKAI IR SPORTININKAI

1. Nepaisant 14 ir 15 straipsnių nuostatų, pajamos, kurias Susitariančiosios Valstybės rezidentas gauna kaip atlikėjas, pavyzdžiui, teatro, kino, radijo arba televizijos meno darbuotojas arba muzikantas, arba kaip sportininkas už tokią savo individualią veiklą kitoje Susitariančiojoje Valstybėje, gali būti apmokestinamos toje kitoje Valstybėje.

2. Jei pajamos iš individualios atlikėjo arba sportininko vykdomos tokios veiklos priskiriamos ne pačiam atlikėjui arba sportininkui, bet kitam asmeniui, tai tos pajamos, nepaisant 7, 14 ir 15 straipsnių nuostatų, gali būti apmokestinamos toje Susitariančiojoje Valstybėje, kurioje atlikėjas arba sportininkas šią veiklą vykdo.

18 straipsnis

PENSIJOS

1. Atsižvelgiant į 19 straipsnio 2 dalies nuostatas, pensijos ir kiti panašūs atlyginimai, mokami Susitariančiosios Valstybės rezidentui už praeityje dirbtą samdomąjį darbą, apmokestinami tik toje Valstybėje.

2. Nepaisant 1 dalies nuostatų ir laikantis 19 straipsnio 2 dalies nuostatų, pensijos ir kitos pagal Susitariančiosios Valstybės socialinės apsaugos įstatymus mokamos periodinės arba vienkartinės išmokos apmokestinamos tik toje Valstybėje.

19 straipsnis

VALSTYBĖS TARNYBA

1. a) Algos, darbo užmokestis ir kiti panašūs atlyginimai, išskyrus pensiją, kuriuos Susitariančioji Valstybė arba jos vietos valdžia moka fiziniam asmeniui už tarnybą tai Valstybei arba valdžiai, apmokestinami tik toje Valstybėje.

b) Tačiau tokios algos, darbo užmokestis ir kiti panašūs atlyginimai apmokestinami tik kitoje Susitariančiojoje Valstybėje, jei tarnyba atliekama toje Valstybėje ir fizinis asmuo yra tos Valstybės rezidentas, kuris:

i) yra tos Valstybės pilietis; arba

ii) tapo tos Valstybės rezidentu ne tik dėl atliekamos tarnybos.

2. a) Bet kokia pensija, kurią fiziniam asmeniui moka Susitariančioji Valstybė arba jos vietos valdžia arba kuri mokama iš jų sukurtų fondų už tarnybą tai Valstybei arba valdžiai, apmokestinama tik toje Valstybėje.

b) Tačiau tokia pensija apmokestinama tik kitoje Susitariančiojoje Valstybėje, jei fizinis asmuo yra tos Valstybės rezidentas ir nacionalinis subjektas.

3. 15, 16, 17 ir 18 straipsnių nuostatos taikomos algoms, darbo užmokesčiui ir kitiems panašiams atlyginimams bei pensijoms, mokamiems už darbą, susijusį su Susitariančiosios Valstybės arba jos vietos valdžios vykdoma komercine-ūkine veikla.

20 straipsnis

STUDENTAI

Išmokos, kurias savo pragyvenimui, mokymuisi arba praktiniam tobulinimuisi gauna studentas, mokinys ar praktikantas, kuris yra arba prieš pat atvykdamas į Susitariančiąją Valstybę buvo kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentas ir kuris pirmiau minėtoje Valstybėje yra tik mokymosi arba praktinio tobulinimosi tikslais, nėra apmokestinamos pirmiau minėtoje Valstybėje, jei tos išmokos gaunamos iš šaltinių, esančių už tos Valstybės ribų.

21 straipsnis

KITOS PAJAMOS

1. Susitariančiosios Valstybės rezidento pajamų rūšys, nesvarbu, kur susidaranti, ir neapartot šios Sutarties ankstesniuose straipsniuose, apmokestinamos tik toje Valstybėje.

2. 1 dalies nuostatos netaikomos pajamoms, išskyrus pajamas iš 6 straipsnio 2 dalyje apibrėžto nekilnojamojo turto, jei tokių pajamų gavėjas, būdamas Susitariančiosios Valstybės rezidentas, vykdo komercinę-ūkinę veiklą kitoje Susitariančiojoje Valstybėje per joje esančią nuolatinę buveinę arba toje kitoje Valstybėje teikia savarankiškas individualias paslaugas iš joje esančios nuolatinės bazės, o teisė arba turtas, už kuriuos gaunamos pajamos, yra faktiškai susiję su ta nuolatinė buveine arba nuolatinė baze. Tokiu atveju taikomos atitinkamai 7 arba 14 straipsnio nuostatos.

22 straipsnis

KAPITALAS

1. Kapitalas, sudarytas iš 6 straipsnyje nurodyto nekilnojamojo turto, priklausančio Susitariančiosios Valstybės rezidentui ir esančio kitoje Susitariančiojoje Valstybėje, gali būti apmokestinamas toje kitoje Valstybėje.

2. Kapitalas, sudarytas iš kilnojamojo turto, sudarančio nuolatinės buveinės, kurią Susitariančiosios Valstybės įmonė turi kitoje Susitariančiojoje Valstybėje, komercinei-ūkinei veiklai naudojamą turto dalį, arba iš kilnojamojo turto, priskiriamo nuolatinėi bazei, kurią Susitariančiosios Valstybės rezidentas turi kitoje Susitariančiojoje Valstybėje savarankiškų individualių paslaugų teikimui, gali būti apmokestinamas toje kitoje Valstybėje.

3. Kapitalas, sudarytas iš laivų ir orlaivių, kuriuos Susitariančiosios Valstybės įmonė naudoja tarptautiniam gabenimui, ir iš kilnojamojo turto, susijusio su tokių laivų arba orlaivių naudojimu, apmokestinamas tik toje Valstybėje.

4. Visos kitos Susitariančiosios Valstybės rezidento kapitalo dalys apmokestinamos tik toje Valstybėje.

23 straipsnis

DVIGUBO APMOKESTINIMO PANAIKINIMAS

1. Lietuvoje dvigubas apmokestinimas panaikinamas taip:

Kai Lietuvos rezidentas gauna pajamų arba turi kapitalo, kurie remiantis šia Sutartimi gali būti apmokestinami Makedonijoje, Lietuva, jei jos vidaus įstatymai nenumato palankesnio apmokestinimo, leidžia:

a) iš to rezidento pajamų mokesčio atimti sumą, lygią Makedonijoje sumokėtam tokių pajamų mokesčiui;

b) iš to rezidento kapitalo mokesčio atimti sumą, lygią Makedonijoje sumokėtam tokio kapitalo mokesčiui.

Tačiau bet kuriuo atveju ta atimama suma neturi būti didesnė už tą prieš atėmimą apskaičiuoto Lietuvos pajamų mokesčio arba kapitalo mokesčio dalį, kuri yra priskiriama atitinkamai pajamoms arba kapitalui, kurie gali būti apmokestinami Makedonijoje.

2. Makedonijoje dvigubas apmokestinimas panaikinamas taip:

Kai Makedonijos rezidentas gauna pajamų arba turi kapitalo, kurie remiantis šios Sutarties nuostatomis gali būti apmokestinami Lietuvoje, Makedonija leidžia:

a) iš to rezidento pajamų mokesčio atimti sumą, lygią Lietuvoje sumokėtam pajamų mokesčiui;

b) iš to rezidento kapitalo mokesčio atimti sumą, lygią Lietuvoje sumokėtam kapitalo mokesčiui.

Tačiau bet kuriuo atveju ta atimama suma neturi būti didesnė už tą prieš atėmimą apskaičiuoto pajamų mokesčio arba kapitalo mokesčio dalį, kuri yra priskiriama atitinkamai pajamoms arba kapitalui, kurie gali būti apmokestinami Lietuvoje.

3. Kai pagal šios Sutarties nuostatas Susitariančiosios Valstybės rezidento gautos pajamos arba turimas kapitalas yra atleidžiamas nuo mokesčio toje Valstybėje, nepaisant to ta Valstybė, apskaičiuodama mokesčio dydį likusioms to rezidento pajamoms arba kapitalui, gali atsižvelgti į tas atleistas nuo mokesčio pajamas arba kapitalą.

24 straipsnis

NEDISKRIMINAVIMAS

1. Susitariančiosios Valstybės nacionalinių subjektų bet koks apmokestinimas arba bet kokie su juo susiję reikalavimai kitoje Susitariančiojoje Valstybėje esant tokioms pat aplinkybėms, ypač rezidavimo požiūriu, neturi būti kitokie arba didesni už tos kitos Valstybės nacionalinių subjektų esamą arba galimą apmokestinimą ir su juo susijusius reikalavimus. Nepaisant 1 straipsnio nuostatų, ši nuostata taip pat taikoma asmenims, kurie nėra vienos arba abiejų Susitariančiųjų Valstybių rezidentai.

2. Nuolatinės buveinės, kurią Susitariančiosios Valstybės įmonė turi kitoje Susitariančiojoje Valstybėje, apmokestinimas toje kitoje Valstybėje neturi būti mažiau palankus negu tos kitos Valstybės tą pačią veiklą vykdančių įmonių apmokestinimas. Ši nuostata neturi būti aiškinama kaip įpareigojanti Susitariančiąją Valstybę apmokestinant teikti kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentams kokias nors asmenines nuolaidas, lengvatas arba sumažinimus, kokie yra teikiami jos rezidentams dėl jų civilinio statuso arba šeimyninių aplinkybių.

3. Išskyrus atvejus, kai taikomos 9 straipsnio 1 dalies, 11 straipsnio 7 dalies arba 12 straipsnio 6 dalies nuostatos, palūkanos, honoraras ir kitos išmokos, kuriuos Susitariančiosios Valstybės įmonė moka kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentui, nustatant tokios įmonės apmokestinamąjį pelną atimami tokiomis pat sąlygomis, kaip ir mokami pirmiau minėtos Valstybės rezidentui. Taip pat bet kokios Susitariančiosios Valstybės įmonės skolos kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentui, nustatant tokios įmonės apmokestinamąjį kapitalą, atimamos tokiomis pat sąlygomis, kaip ir skolos pirmiau minėtos Valstybės rezidentui.

4. Susitariančiosios Valstybės įmonių, kurių visas kapitalas arba jo dalis priklauso vienam arba daugiau kitos Susitariančiosios Valstybės rezidentų arba yra jų tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuojamas, bet koks apmokestinimas arba bet kokie su juo susiję reikalavimai pirmiau minėtoje Valstybėje neturi būti kitokie arba didesni už pirmiau minėtos Valstybės kitų panašių įmonių esamą arba galimą apmokestinimą ir su juo susijusius reikalavimus.

5. Nepaisant 2 straipsnio nuostatų, šio straipsnio nuostatos taikomos visų rūšių ir tipų mokesčiams.

25 straipsnis

ABIPUSIO SUSITARIMO PROCEDŪRA

1. Kai asmuo mano, kad dėl vienos arba abiejų Susitariančiųjų Valstybių veiksmų jis yra arba bus apmokestinamas nesilaikant šios Sutarties nuostatų, jis gali, nepriklausomai nuo tų Valstybių vidaus įstatymuose numatytų teisės gynimo priemonių, šiuo klausimu kreiptis į Susitariančiosios Valstybės, kurios rezidentas jis yra, arba, jei jo atvejui taikoma 24 straipsnio 1 dalis, - į Susitariančiosios Valstybės, kurios nacionalinis subjektas jis yra, kompetentingą asmenį. Pareiškimas turi būti pateikiamas per trejus metus, skaičiuojant nuo pirmojo pranešimo apie veiksmus, dėl kurių atsiranda Sutarties nuostatų neatitinkantis apmokestinimas.

2. Jei kompetentingas asmuo mano, kad protestas pagrįstas, ir jei jis pats negali rasti patenkinamo sprendimo, jis stengiasi šį klausimą išspręsti abipusiu susitarimu su kitos Susitariančiosios Valstybės kompetentingu asmeniu taip, kad būtų išvengta Sutarties neatitinkančio apmokestinimo. Bet koks pasiektas susitarimas vykdomas nepaisant Susitariančiųjų Valstybių vidaus įstatymuose nustatytų laiko apribojimų.

3. Susitariančiųjų Valstybių kompetentingi asmenys abipusiu susitarimu stengiasi išspręsti bet kokius sunkumus arba abejones, kylančius aiškinant arba taikant Sutartį. Jie taip pat gali kartu konsultuotis, kaip panaikinti dvigubą apmokestinimą Sutartyje nenumatytais atvejais.

4. Susitariančiųjų Valstybių kompetentingi asmenys, siekdami susitarti pagal ankstesnes šio straipsnio dalis, gali vieni su kitais palaikyti tiesioginį ryšį, įskaitant per iš jų pačių arba jų atstovų sudarytą jungtinę komisiją.

26 straipsnis

KEITIMASIS INFORMACIJA

1. Susitariančiųjų Valstybių kompetentingi asmenys keičiasi tokia informacija, kuri yra būtina įgyvendinant šios Sutarties nuostatas arba Susitariančiųjų Valstybių vidaus įstatymų, susijusių su Susitariančiųjų Valstybių, politinių vienetų ar jų vietos valdžios vardu taikomais visų rūšių ir tipų mokesčiais, kuriems taikoma Sutartis, nuostatas, tiek, kiek jose numatytas apmokestinimas neprieštarauja Sutarties 1 ir 2 straipsniai keitimosi informacija neapriboja. Bet kokia Susitariančiosios Valstybės gauta informacija laikoma slapta tokia pat tvarka, kaip ir informacija, gauta pagal tos Valstybės vidaus įstatymus, ir atskleidžiama tik asmenims arba institucijoms (įskaitant teismus ir administravimo institucijas), dalyvaujantiems mokesčių, kuriems taikomas pirmas sakiny, apskaičiavime arba rinkime, išieškojime arba su jais susijusiame teisiniame persekiojime arba ginčų nagrinėjime.

Tokie asmenys arba institucijos šią informaciją naudoja tik tokiems tikslams. Jie gali tokią informaciją atskleisti viešuose teismo posėdžiuose arba teismo sprendimuose.

2. 1 dalies nuostatos jokių būdu neturi būti aiškinamos kaip įpareigojanti Susitariančiąją Valstybę:

a) vykdyti administracines priemones, kurios neatitinka bet kurios iš Susitariančiųjų Valstybių įstatymų ir administravimo praktikos;

b) teikti informaciją, kurios negalima teikti pagal bet kurios iš Susitariančiųjų Valstybių įstatymus arba įprastą administravimo tvarką;

c) teikti informaciją, kuri atskleistų kokią nors prekybos, komercinės-ūkinės veiklos, pramoninę, komercinę arba profesinę paslaptį arba prekybos procesą, arba informaciją, kurios atskleidimas prieštarautų viešajai tvarkai (*ordre public*).

27 straipsnis

DIPLOMATINIŲ ATSTOVYBIŲ BEI KONSULINIŲ ĮSTAIGŲ NARIAI

Ši Sutartis neturi įtakos mokestinėms privilegijoms, suteikiamoms diplomatinėms atstovybėms arba konsulinėms įstaigoms nariams pagal bendrąsias tarptautinės teisės normas arba specialių susitarimų nuostatas.

28 straipsnis

LENGVATŲ APRIBOJIMAS

Nepaisant šios Sutarties bet kurios kitos nuostatos, Susitariančiosios Valstybės rezidentui kita Susitariančioji Valstybė nesumažina arba neatleidžia nuo šioje Sutartyje numatytų mokesčių, jei tokio rezidento, arba asmens, susijusio su šiuo rezidentu, sukūrimo arba buvimo pagrindinis tikslas arba vienas iš pagrindinių tikslų buvo pasinaudoti šios Sutarties teikiama lengvatomis, kurių kitaip nebūtų galima gauti.

29 straipsnis

ĮSIGALIOJIMAS

Sutartis įsigalioja vėlesniojo iš raštiškų pranešimų apie Susitariančiųjų Valstybių įstatymais nustatytų procedūrų, būtinų šiai Sutarčiai įsigaliojimą gavimo dieną ir Sutarties nuostatos galioja abejose Susitariančiosiose Valstybėse:

a) mokesčiams, išskaitomiems prie šaltinio – apmokestinant pajamas, gaunamas kalendorinių metų, einančių iškart po tų metų, kuriais įsigalioja Sutartis, sausio pirmą dieną arba po jos;

b) kitiems pajamų ir kapitalo mokesčiams – imant mokesčius už bet kuriuos fiskalinius metus, prasidedančius kalendorinių metų, einančių iškart po tų metų, kuriais įsigalioja Sutartis, sausio pirmą dieną arba po jos.

30 straipsnis

NUTRAUKIMAS

Ši Sutartis galioja tol, kol jos nenutraukia viena iš Susitariančiųjų Valstybių. Bet kuri Susitariančioji Valstybė gali Sutartį nutraukti, diplomatiniais kanalais perduodama raštišką pranešimą apie nutraukimą mažiausiai prieš šešis mėnesius iki bet kurių kalendorinių metų pabaigos. Tokiu atveju Sutartis netaikoma abejose Susitariančioiose Valstybėse:

a) mokesčiams, išskaitomiems prie šaltinio – apmokestinant pajamas, gaunamas kalendorinių metų, einančių iškart po tų metų, kuriais pranešimas buvo perduotas, sausio pirmą dieną arba po jos;

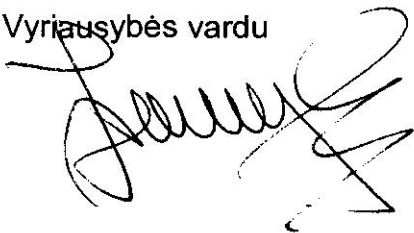
b) kitiems pajamų mokesčiams ir kapitalo mokesčiams – imant mokesčius už bet kuriuos fiskalinius metus, prasidedančius kalendorinių metų, einančių iškart po tų metų, kuriais pranešimas buvo perduotas, sausio pirmą dieną arba po jos.

Tai patvirtindami, toliau nurodyti tinkamai įgalioti asmenys pasirašė šią Sutartį.

Sudaryta dviem egzemplioriais 2007 m. ...*augusta*... d. ...*Skopje*..... makedoniečių, lietuvių ir anglų kalbomis, visi trys tekstai yra autentiški. Kilus nesutarimų dėl aiškinimo, vadovaujasi tekstu anglų kalba.

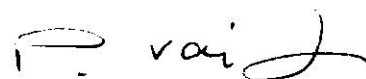
Makedonijos Respublikos

Vyriausybės vardu

Lietuvos Respublikos

Vyriausybės vardu

AGREEMENT

BETWEEN

**THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA
AND
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF LITHUANIA**

**FOR THE AVOIDANCE OF DOUBLE TAXATION
AND THE PREVENTION OF FISCAL EVASION
WITH RESPECT TO TAXES ON INCOME AND ON CAPITAL**

The Government of the Republic of Macedonia and the Government of the Republic of Lithuania,

desiring to conclude an Agreement for the avoidance of double taxation and the prevention of fiscal evasion with respect to taxes on income and on capital,

Have agreed as follows:

Article 1

PERSONS COVERED

This Agreement shall apply to persons who are residents of one or both of the Contracting States.

Article 2

TAXES COVERED

1. This Agreement shall apply to taxes on income and on capital imposed on behalf of a Contracting State or of its local authorities, irrespective of the manner in which they are levied.

2. There shall be regarded as taxes on income and on capital all taxes imposed on total income, on total capital, or on elements of income or of capital, including taxes on gains from the alienation of movable or immovable property, as well as taxes on capital appreciation.

3. The existing taxes to which the Agreement shall apply are in particular:

a) in Lithuania:

- (i) the profit tax;
- (ii) the income tax;
- (iii) the immovable property tax;

(hereinafter referred to as "Lithuanian tax").

b) in Macedonia:

- (i) the personal income tax;
- (ii) the profit tax;
- (iii) the property tax;

(hereinafter referred to as "Macedonian tax");

4. The Agreement shall apply also to any identical or substantially similar taxes that are imposed after the date of signature of the Agreement in addition to, or in place of, the existing taxes. The competent authorities of the Contracting States shall notify each other of any significant changes that have been made in their taxation laws.

Article 3

GENERAL DEFINITIONS

1. For the purposes of this Agreement, unless the context otherwise requires:

- a) the term "Lithuania" means the Republic of Lithuania and, when used in the geographical sense, means the territory under its sovereignty and other areas over which the Republic of Lithuania exercises sovereign rights or jurisdiction in accordance with international law;
- b) the term "Macedonia" means the territory of the Republic of Macedonia, and used in geographical sense means its land, inland lake water and bottom over which it has jurisdiction or sovereign rights for the purpose of exploring, exploiting, conserving and managing natural resources, pursuant to internal jurisdiction and international law;
- c) the terms "a Contracting State" and "the other Contracting State" mean Lithuania or Macedonia, as the context requires;
- d) the term "person" includes an individual, a company and any other body of persons;
- e) the term "company" means any body corporate or any entity that is treated as a body corporate for tax purposes;
- f) the terms "enterprise of a Contracting State" and "enterprise of the other Contracting State" mean respectively an enterprise carried on by a resident of a Contracting State and an enterprise carried on by a resident of the other Contracting State;
- g) the term "international traffic" means any transport by a ship or aircraft operated by an enterprise of a Contracting State, except when the ship or aircraft is operated solely between places in the other Contracting State;
- h) the term "competent authority" means:
 - (i) in Lithuania, the Minister of Finance or his authorised representative;;
 - (ii) in Macedonia, the Ministry of Finance or its authorised representative
- i) the term "national" means:

- (i) any individual possessing the nationality of a Contracting State;
- (ii) any legal person, partnership or association deriving its status as such from the laws in force in a Contracting State.

2. As regards the application of the Agreement at any time by a Contracting State, any term not defined therein shall, unless the context otherwise requires, have the meaning that it has at that time under the law of that State for the purposes of the taxes to which the Agreement applies, any meaning under the applicable tax laws of that State prevailing over a meaning given to the term under other laws of that State.

Article 4

RESIDENT

1. For the purposes of this Agreement, the term "resident of a Contracting State" means any person who, under the laws of that State, is liable to tax therein by reason of his domicile, residence, place of incorporation, place of management or any other criterion of a similar nature, and also includes that State and any local authority thereof. This term, however, does not include any person who is liable to tax in that State in respect only of income from sources in that State or capital situated therein.

2. Where by reason of the provisions of paragraph 1 an individual is a resident of both Contracting States, then his status shall be determined as follows:

- a) he shall be deemed to be a resident only of the State in which he has a permanent home available to him; if he has a permanent home available to him in both States, he shall be deemed to be a resident only of the State with which his personal and economic relations are closer (centre of vital interests);
- b) if the State in which he has his centre of vital interests cannot be determined, or if he has not a permanent home available to him in either State, he shall be deemed to be a resident only of the State in which he has an habitual abode;
- c) if he has an habitual abode in both States or in neither of them, he shall be deemed to be a resident only of the State of which he is a national;

- d) if he is a national of both States or of neither of them, the competent authorities of the Contracting States shall settle the question by mutual agreement.

3. Where by reason of the provisions of paragraph 1 a person other than an individual is a resident of both Contracting States, the competent authorities of the Contracting States shall endeavour to settle the question by mutual agreement. In the absence of such agreement, for the purposes of the Agreement, the person shall not be entitled to claim any benefits provided by this Agreement.

Article 5

PERMANENT ESTABLISHMENT

1. For the purposes of this Agreement, the term "permanent establishment" means a fixed place of business through which the business of an enterprise is wholly or partly carried on.

2. The term "permanent establishment" includes especially:

- a) a place of management;
- b) a branch;
- c) an office;
- d) a factory;
- e) a workshop, and
- f) a mine, an oil or gas well, a quarry or any other place of extraction of natural resources.

3. The term "permanent establishment" likewise encompasses:

- a) a building site, a construction, assembly or installation project, but only where such site, project or activity continues for a period of more than nine months;
- b) the furnishing of services, including consultancy services, by an enterprise of a Contracting State through employees or other personnel engaged by the enterprise for such purpose, but only if activities of that nature continue (for the same or a connected project) in the territory of the other Contracting State for a period or periods exceeding in the aggregate 183 days in any twelve month period commencing or ending in the fiscal year concerned;

- c) activities carried on offshore in a Contracting State in connection with the exploration or exploitation of the sea bed and sub-soil and their natural resources situated in that State, if such activities are carried on for a period or periods exceeding in the aggregate 30 days in any twelve month period commencing or ending in the fiscal year concerned.

4. Notwithstanding the preceding provisions of this Article, the term "permanent establishment" shall be deemed not to include:

- a) the use of facilities solely for the purpose of storage, display or delivery of goods or merchandise belonging to the enterprise;
- b) the maintenance of a stock of goods or merchandise belonging to the enterprise solely for the purpose of storage, display or delivery;
- c) the maintenance of a stock of goods or merchandise belonging to the enterprise solely for the purpose of processing by another enterprise;
- d) the maintenance of a fixed place of business solely for the purpose of purchasing goods or merchandise or of collecting information, for the enterprise;
- e) the maintenance of a fixed place of business solely for the purpose of carrying on, for the enterprise, any other activity of a preparatory or auxiliary character;
- f) the maintenance of a fixed place of business solely for any combination of activities mentioned in sub-paragraphs a) to e), provided that the overall activity of the fixed place of business resulting from this combination is of a preparatory or auxiliary character.

5. Notwithstanding the provisions of paragraphs 1 and 2, where a person - other than an agent of an independent status to whom paragraph 6 applies - is acting on behalf of an enterprise and has, and habitually exercises, in a Contracting State an authority to conclude contracts in the name of the enterprise, that enterprise shall be deemed to have a permanent establishment in that State in respect of any activities which that person undertakes for the enterprise, unless the activities of such person are limited to those mentioned in paragraph 4 which, if exercised through a fixed place of business, would not make this fixed place of business a permanent establishment under the provisions of that paragraph.

6. An enterprise shall not be deemed to have a permanent establishment in a Contracting State merely because it carries on business in that State through a broker, general commission agent or any other agent of an independent status, provided that such persons are acting in the ordinary course of their business. However, when the activities of such an agent are devoted wholly or almost wholly on behalf of that enterprise, he will not be considered an agent of an independent status within the meaning of this paragraph.

7. The fact that a company which is a resident of a Contracting State controls or is controlled by a company which is a resident of the other Contracting State, or which carries on business in that other State (whether through a permanent establishment or otherwise), shall not of itself constitute either company a permanent establishment of the other.

Article 6

INCOME FROM IMMOVABLE PROPERTY

1. Income derived by a resident of a Contracting State from immovable property (including income from agriculture or forestry) situated in the other Contracting State may be taxed in that other State.

2. The term "immovable property" shall have the meaning which it has under the law of the Contracting State in which the property in question is situated. The term shall in any case include property accessory to immovable property, livestock and equipment used in agriculture and forestry, rights to which the provisions of general law respecting landed property apply, any option or similar right to acquire immovable property, usufruct of immovable property and rights to variable or fixed payments as consideration for the working of, or the right to work, mineral deposits, sources and other natural resources, rights to assets to be produced by the exploration or exploitation of the sea bed and sub-soil and their natural resources, including rights to interests in or to the benefit of such assets; ships and aircraft shall not be regarded as immovable property.

3. The provisions of paragraph 1 shall apply to income derived from the direct use, letting, or use in any other form of immovable property, as well as income from the alienation of immovable property.

4. Where the ownership of shares or other corporate rights in a company entitles the owner of such shares or corporate rights to the enjoyment of immovable property held by the company, the income from the direct use, letting, or use in any other form of such right to the enjoyment may be taxed in the Contracting State in which the immovable property is situated.

5. The provisions of paragraphs 1, 3 and 4 shall also apply to the income from immovable property of an enterprise and to income from immovable property used for the performance of independent personal services.

Article 7

BUSINESS PROFITS

1. The profits of an enterprise of a Contracting State shall be taxable only in that State unless the enterprise carries on business in the other Contracting State through a permanent establishment situated therein. If the enterprise carries on business as aforesaid, the profits of the enterprise may be taxed in the other State but only so much of them as is attributable to that permanent establishment.

2. Subject to the provisions of paragraph 3, where an enterprise of a Contracting State carries on business in the other Contracting State through a permanent establishment situated therein, there shall in each Contracting State be attributed to that permanent establishment the profits which it might be expected to make if it were a distinct and separate enterprise engaged in the same or similar activities under the same or similar conditions and dealing wholly independently with the enterprise of which it is a permanent establishment.

3. In determining the profits of a permanent establishment, there shall be allowed as deductions expenses which are incurred for the purposes of the permanent establishment, including executive and general administrative expenses so incurred, whether in the State in which the permanent establishment is situated or elsewhere. The expenses to be allowed as deductions by a Contracting State shall include only expenses that are deductible under the domestic laws of that State.

4. Insofar as it has been customary in a Contracting State to determine the profits to be attributed to a permanent establishment on the basis of an apportionment of the total profits of the enterprise to its various parts, nothing in paragraph 2 shall preclude that Contracting State from determining the profits to be taxed by such an apportionment as may be customary; the method of apportionment adopted shall, however, be such that the result shall be in accordance with the principles contained in this Article.

5. No profits shall be attributed to a permanent establishment by reason of the mere purchase by that permanent establishment of goods or merchandise for the enterprise.

6. For the purposes of the preceding paragraphs, the profits to be attributed to the permanent establishment shall be determined by the same method year by year unless there is good and sufficient reason to the contrary.

7. Where profits include items of income which are dealt with separately in other Articles of this Agreement, then the provisions of those Articles shall not be affected by the provisions of this Article.

Article 8

SHIPPING AND AIR TRANSPORT

1. Profits of an enterprise of a Contracting State from the operation of ships or aircraft in international traffic shall be taxable only in that State.

2. The provisions of paragraph 1 shall also apply to profits from the participation in a pool, a joint business or an international operating agency.

Article 9

ASSOCIATED ENTERPRISES

1. Where

- a) an enterprise of a Contracting State participates directly or indirectly in the management, control or capital of an enterprise of the other Contracting State, or
- b) the same persons participate directly or indirectly in the management, control or capital of an enterprise of a Contracting State and an enterprise of the other Contracting State,

and in either case conditions are made or imposed between the two enterprises in their commercial or financial relations which differ from those which would be made between independent enterprises, then any profits which would, but for those conditions, have accrued to one of the enterprises, but, by reason of those conditions, have not so accrued, may be included in the profits of that enterprise and taxed accordingly.

2. Where a Contracting State includes in the profits of an enterprise of that State - and taxes accordingly - profits on which an enterprise of the other Contracting State has been charged to tax in that other State and the profits so included are profits which would have accrued to the enterprise of the first-mentioned State if the conditions made between the two enterprises had been those which would have been made between independent enterprises, then that other State may make an appropriate adjustment to the amount of the tax charged therein on those profits. In determining such adjustment, due regard shall be had to the other provisions of this Agreement and the competent authorities of the Contracting States shall if necessary consult each other.

Article 10

DIVIDENDS

1. Dividends paid by a company which is a resident of a Contracting State to a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State.

2. However, such dividends may also be taxed in the Contracting State of which the company paying the dividends is a resident and according to the laws of that State, but if the beneficial owner of the dividends is a resident of the other Contracting State, the tax so charged shall not exceed:

- a) 0 per cent of the gross amount of the dividends if the beneficial owner is a company (other than a partnership) which holds directly at least 10 per cent of the capital of the company paying the dividends;
- b) 10 per cent of the gross amount of the dividends in all other cases.

This paragraph shall not affect the taxation of the company in respect of the profits out of which the dividends are paid.

3. The term "dividends" as used in this Article means income from shares or other rights, not being debt-claims, participating in profits, as well as income from other corporate rights which is subjected to the same taxation treatment as income from shares by the laws of the State of which the company making the distribution is a resident.

4. The provisions of paragraphs 1 and 2 shall not apply if the beneficial owner of the dividends, being a resident of a Contracting State, carries on business in the other Contracting State of which the company paying the dividends is a resident, through a permanent establishment situated therein, or performs in that other State independent personal services from a fixed base situated therein, and the holding in respect of which the dividends are paid is effectively connected with such permanent establishment or fixed base. In such case the provisions of Article 7 or Article 14, as the case may be, shall apply.

5. Where a company which is a resident of a Contracting State derives profits or income from the other Contracting State, that other State may not impose any tax on the dividends paid by the company, except insofar as such dividends are paid to a resident of that other State or insofar as the holding in respect of which the dividends are paid is effectively connected with a permanent establishment or a fixed base situated in that other State, nor subject the company's undistributed profits to a tax on the company's undistributed profits, even if the dividends paid or the undistributed profits consist wholly or partly of profits or income arising in such other State.

Article 11

INTEREST

1. Interest arising in a Contracting State and paid to a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State.

2. However, such interest may also be taxed in the Contracting State in which it arises and according to the laws of that State, but if the beneficial owner of the interest is a resident of the other Contracting State, the tax so charged shall not exceed 10 per cent of the gross amount of the interest.

3. Notwithstanding the provisions of paragraph 2 interest arising in a Contracting State, derived and beneficially owned by the Government of the other Contracting State, including its local authorities, the Central Bank or any financial institution wholly owned by that Government, shall be exempt from tax in the first-mentioned State.

4. The term "interest" as used in this Article means income from debt-claims of every kind, whether or not secured by mortgage and whether or not carrying a right to participate in the debtor's profits, and in particular, income from government securities and income from bonds or debentures, including premiums and prizes attaching to such securities, bonds or debentures. Penalty charges for late payment shall not be regarded as interest for the purpose of this Article.

5. The provisions of paragraphs 1, 2 and 3 shall not apply if the beneficial owner of the interest, being a resident of a Contracting State, carries on business in the other Contracting State in which the interest arises, through a permanent establishment situated therein, or performs in that other State independent personal services from a fixed base situated therein, and the debt-claim in respect of which the interest is paid is effectively connected with such permanent establishment or fixed base. In such case the provisions of Article 7 or Article 14, as the case may be, shall apply.

6. Interest shall be deemed to arise in a Contracting State when the payer is a resident of that State. Where, however, the person paying the interest, whether he is a resident of a Contracting State or not, has in a Contracting State a permanent establishment or a fixed base in connection with which the indebtedness on which the interest is paid was incurred, and such interest is borne by such permanent establishment or fixed base, then such interest shall be deemed to arise in the State in which the permanent establishment or fixed base is situated.

7. Where, by reason of a special relationship between the payer and the beneficial owner or between both of them and some other person, the amount of the interest, having regard to the debt-claim for which it is paid, exceeds the amount which would have been agreed upon by the payer and the beneficial owner in the absence of such relationship, the provisions of this Article shall apply only to the last-mentioned amount. In such case, the excess part of the payments shall remain taxable according to the laws of each Contracting State, due regard being had to the other provisions of this Agreement.

Article 12

ROYALTIES

1. Royalties arising in a Contracting State and paid to a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State.

2. However, such royalties may also be taxed in the Contracting State in which they arise and according to the laws of that State, but if the beneficial owner of the royalties is a resident of the other Contracting State, the tax so charged shall not exceed 10 per cent of the gross amount of the royalties.

3. The term "royalties" as used in this Article means payments of any kind received as a consideration for the use of, or the right to use, any copyright of literary, artistic or scientific work including cinematograph films and films or tapes and other means of image or sound reproduction for radio or television broad-casting, any patent, trade mark, design or model, plan, secret formula or process, or for the use of, or the right to use, industrial, commercial or scientific equipment, or for information concerning industrial, commercial or scientific experience.

4. The provisions of paragraphs 1 and 2 shall not apply if the beneficial owner of the royalties, being a resident of a Contracting State, carries on business in the other Contracting State in which the royalties arise, through a permanent establishment situated therein, or performs in that other State independent personal services from a fixed base situated therein, and the right or property in respect of which the royalties are paid is effectively connected with such permanent establishment or fixed base. In such case the provisions of Article 7 or Article 14, as the case may be, shall apply.

5. Royalties shall be deemed to arise in a Contracting State when the payer is a resident of that State. Where, however, the person paying the royalties, whether he is a resident of a Contracting State or not, has in a Contracting State a permanent establishment or a fixed base in connection with which the liability to pay the royalties was incurred, and such royalties are borne by such permanent establishment or fixed base, then such royalties shall be deemed to arise in the State in which the permanent establishment or fixed base is situated.

6. Where, by reason of a special relationship between the payer and the beneficial owner or between both of them and some other person, the amount of the royalties, having regard to the use, right or information for which they are paid, exceeds the amount which would have been agreed upon by the payer and the beneficial owner in the absence of such relationship, the provisions of this Article shall apply only to the last-mentioned amount. In such case, the excess part of the payments shall remain taxable according to the laws of each Contracting State, due regard being had to the other provisions of this Agreement.

Article 13

CAPITAL GAINS

1. Gains derived by a resident of a Contracting State from the alienation of immovable property referred to in Article 6 and situated in the other Contracting State may be taxed in that other State.

2. Gains from the alienation of movable property forming part of the business property of a permanent establishment which an enterprise of a Contracting State has in the other Contracting State or of movable property pertaining to a fixed base available to a resident of a Contracting State in the other Contracting State for the purpose of performing independent personal services, including such gains from the alienation of such a permanent establishment (alone or with the whole enterprise) or of such fixed base, may be taxed in that other State.
3. Gains derived by an enterprise of a Contracting State operating ships or aircraft in international traffic from the alienation of ships or aircraft operated in international traffic or movable property pertaining to the operation of such ships or aircraft, shall be taxable only in that State.
4. Gains derived by a resident of a Contracting State from alienation of shares deriving more than 50 per cent of their value directly or indirectly from immovable property situated in the other Contracting State may be taxed in that other State.
5. Gains from the alienation of any property other than that referred to in paragraphs 1, 2, 3 and 4, shall be taxable only in the Contracting State of which the alienator is a resident.

Article 14

INDEPENDENT PERSONAL SERVICES

1. Income derived by an individual who is a resident of a Contracting State in respect of professional services or other activities of an independent character shall be taxable only in that State unless he has a fixed base regularly available to him in the other Contracting State for the purpose of performing his activities. If he has such a fixed base, the income may be taxed in the other State but only so much of it as is attributable to that fixed base. For this purpose, where an individual who is a resident of a Contracting State stays in the other Contracting State for a period or periods exceeding in the aggregate 183 days in any twelve month period commencing or ending in the fiscal year concerned, he shall be deemed to have a fixed base regularly available to him in that other State and the income that is derived from his activities referred to above that are performed in that other State shall be attributable to that fixed base.
2. The term "professional services" includes especially independent scientific, literary, artistic, educational or teaching activities as well as the independent activities of physicians, lawyers, engineers, architects, dentists and accountants.

Article 15

INCOME FROM EMPLOYMENT

1. Subject to the provisions of Articles 16, 18 and 19, salaries, wages and other similar remuneration derived by a resident of a Contracting State in respect of an employment shall be taxable only in that State unless the employment is exercised in the other Contracting State. If the employment is so exercised, such remuneration as is derived therefrom may be taxed in that other State.

2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1, remuneration derived by a resident of a Contracting State in respect of an employment exercised in the other Contracting State shall be taxable only in the first-mentioned State if:

- a) the recipient is present in the other State for a period or periods not exceeding in the aggregate 183 days in any twelve month period commencing or ending in the fiscal year concerned, and
- b) the remuneration is paid by, or on behalf of, an employer who is not a resident of the other State, and
- c) the remuneration is not borne by a permanent establishment or a fixed base which the employer has in the other State.

3. Notwithstanding the preceding provisions of this Article, remuneration derived in respect of an employment exercised aboard a ship or aircraft operated in international traffic by an enterprise of a Contracting State may be taxed in that State.

Article 16

DIRECTORS' FEES

Directors' fees and other similar payments derived by a resident of a Contracting State in his capacity as a member of the board of directors or any other similar organ of a company which is a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State.

Article 17

ARTISTES AND SPORTSMEN

1. Notwithstanding the provisions of Articles 14 and 15, income derived by a resident of a Contracting State as an entertainer, such as a theatre, motion picture, radio or television artiste, or a musician, or as a sportsman, from his personal activities as such exercised in the other Contracting State, may be taxed in that other State.

2. Where income in respect of personal activities exercised by an entertainer or a sportsman in his capacity as such accrues not to the entertainer or sportsman himself but to another person, that income may, notwithstanding the provisions of Articles 7, 14 and 15, be taxed in the Contracting State in which the activities of the entertainer or sportsman are exercised.

Article 18

PENSIONS

1. Subject to the provisions of paragraph 2 of Article 19, pensions and other similar remuneration paid to a resident of a Contracting State in consideration of past employment shall be taxable only in that State.

2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1, and subject to the provisions of paragraph 2 of Article 19, pensions paid and other payments made, whether periodically or in a lump-sum, under the social security legislation of a Contracting State shall be taxable in that State.

Article 19

GOVERNMENT SERVICE

1. a) Salaries, wages and other similar remuneration, other than a pension, paid by a Contracting State or a local authority thereof to an individual in respect of services rendered to that State or authority shall be taxable only in that State.
- b) However, such salaries, wages and other similar remuneration shall be taxable only in the other Contracting State if the services are rendered in that State and the individual is a resident of that State who:
 - (i) is a national of that State; or
 - (ii) did not become a resident of that State solely for the purpose of rendering the services.

2. a) Any pension paid by, or out of funds created by, a Contracting State or a local authority thereof to an individual in respect of services rendered to that State or authority shall be taxable only in that State.
 - b) However, such pension shall be taxable only in the other Contracting State if the individual is a resident of, and a national of, that State.
3. The provisions of Articles 15, 16, 17, and 18 shall apply to salaries, wages and other similar remuneration, and to pensions, in respect of services rendered in connection with a business carried on by a Contracting State or a local authority thereof.

Article 20

STUDENTS

Payments which a student, an apprentice or a trainee who is or was immediately before visiting a Contracting State a resident of the other Contracting State and who is present in the first-mentioned State solely for the purpose of his education or training receives for the purpose of his maintenance, education or training shall not be taxed in that State, provided that such payments arise from sources outside that State.

Article 21

OTHER INCOME

1. Items of income of a resident of a Contracting State, wherever arising, not dealt with in the foregoing Articles of this Agreement shall be taxable only in that State.
2. The provisions of paragraph 1 shall not apply to income, other than income from immovable property as defined in paragraph 2 of Article 6, if the recipient of such income, being a resident of a Contracting State, carries on business in the other Contracting State through a permanent establishment situated therein, or performs in that other State independent personal services from a fixed base situated therein, and the right or property in respect of which the income is paid is effectively connected with such permanent establishment or fixed base. In such case the provisions of Article 7 or Article 14, as the case may be, shall apply.

Article 22

CAPITAL

1. Capital represented by immovable property referred to in Article 6, owned by a resident of a Contracting State and situated in the other Contracting State, may be taxed in that other State.
2. Capital represented by movable property forming part of the business property of a permanent establishment which an enterprise of a Contracting State has in the other Contracting State or by movable property pertaining to a fixed base available to a resident of a Contracting State in the other Contracting State for the purpose of performing independent personal services, may be taxed in that other State.
3. Capital represented by ships and aircraft operated in international traffic by an enterprise of a Contracting State and by movable property pertaining to the operation of such ships and aircraft, shall be taxable only in that State.
4. All other elements of capital of a resident of a Contracting State shall be taxable only in that State.

Article 23

ELIMINATION OF DOUBLE TAXATION

1. In Lithuania double taxation shall be eliminated as follows:

Where a resident of Lithuania derives income or owns capital which, in accordance with this Agreement, may be taxed in Macedonia, unless a more favourable treatment is provided in its domestic law, Lithuania shall allow:

- a) as a deduction from the tax on the income of that resident, an amount equal to the income tax paid thereon in Macedonia;
- b) as a deduction from the tax on the capital of that resident, an amount equal to the capital tax paid thereon in Macedonia.

Such deduction in either case shall not, however, exceed that part of the income tax or capital tax in Lithuania, as computed before the deduction is given, which is attributable, as the case may be, to the income or the capital which may be taxed in Macedonia.

2. In Macedonia double taxation shall be eliminated as follows:

Where a resident of Macedonia derives income or owns capital which, in accordance with the provisions of this Agreement may be taxed in Lithuania, Macedonia shall allow:

- a) as a deduction from the tax on the income of that resident, an amount equal to the income tax paid in Lithuania;
- b) as a deduction from the tax on the capital of that resident, an amount equal to the capital tax paid in Lithuania.

Such a deduction in either case shall not, however, exceed that part of the income tax or capital tax, as computed before the deduction is given, which is attributable, as the case may be, to the income or the capital which may be taxed in Lithuania.

3. Where in accordance with any provision of the Agreement income derived or capital owned by a resident of a Contracting State is exempt from tax in that State, such State may nevertheless, in calculating the amount of tax on the remaining income or capital of such resident, take into account the exempted income or capital.

Article 24

NON-DISCRIMINATION

1. Nationals of a Contracting State shall not be subjected in the other Contracting State to any taxation or any requirement connected therewith, which is other or more burdensome than the taxation and connected requirements to which nationals of that other State in the same circumstances, in particular with respect to residence, are or may be subjected. This provision shall, notwithstanding the provisions of Article 1, also apply to persons who are not residents of one or both of the Contracting States.

2. The taxation on a permanent establishment which an enterprise of a Contracting State has in the other Contracting State shall not be less favourably levied in that other State than the taxation levied on enterprises of that other State carrying on the same activities. This provision shall not be construed as obliging a Contracting State to grant to residents of the other Contracting State any personal allowances, relieves and reductions for taxation purposes on account of civil status or family responsibilities which it grants to its own residents.

3. Except where the provisions of paragraph 1 of Article 9, paragraph 7 of Article 11, or paragraph 6 of Article 12, apply, interest, royalties and other disbursements paid by an enterprise of a Contracting State to a resident of the other Contracting State shall, for the purpose of determining the taxable profits of such enterprise, be deductible under the same conditions as if they had been paid to a resident of the first-mentioned State. Similarly, any debts of an enterprise of a Contracting State to a resident of the other Contracting State shall, for the purpose of determining the taxable capital of such enterprise, be deductible under the same conditions as if they had been contracted to a resident of the first-mentioned State.

4. Enterprises of a Contracting State, the capital of which is wholly or partly owned or controlled, directly or indirectly, by one or more residents of the other Contracting State, shall not be subjected in the first-mentioned State to any taxation or any requirement connected therewith which is other or more burdensome than the taxation and connected requirements to which other similar enterprises of the first-mentioned State are or may be subjected.

5. The provisions of this Article shall, notwithstanding the provisions of Article 2, apply to taxes of every kind and description.

Article 25

MUTUAL AGREEMENT PROCEDURE

1. Where a person considers that the actions of one or both of the Contracting States result or will result for him in taxation not in accordance with the provisions of this Agreement, he may, irrespective of the remedies provided by the domestic law of those States, present his case to the competent authority of the Contracting State of which he is a resident or, if his case comes under paragraph 1 of Article 24, to that of the Contracting State of which he is a national. The case must be presented within three years from the first notification of the action resulting in taxation not in accordance with the provisions of the Agreement.

2. The competent authority shall endeavour, if the objection appears to it to be justified and if it is not itself able to arrive at a satisfactory solution, to resolve the case by mutual agreement with the competent authority of the other Contracting State, with a view to the avoidance of taxation which is not in accordance with the Agreement. Any agreement reached shall be implemented notwithstanding any time limits in the domestic law of the Contracting States.

3. The competent authorities of the Contracting States shall endeavour to resolve by mutual agreement any difficulties or doubts arising as to the interpretation or application of the Agreement. They may also consult together for the elimination of double taxation in cases not provided for in the Agreement.

4. The competent authorities of the Contracting States may communicate with each other directly, including through a joint commission consisting of themselves or their representatives, for the purpose of reaching an agreement in the sense of the preceding paragraphs.

Article 26

EXCHANGE OF INFORMATION

1. The competent authorities of the Contracting States shall exchange such information as is necessary for carrying out the provisions of this Agreement or of the domestic laws of the Contracting States concerning taxes of every kind and description imposed on behalf of the Contracting States, or of their political subdivisions or local authorities, insofar as the taxation thereunder is not contrary to the Agreement. The exchange of information is not restricted by Article 1 and 2. Any information received by a Contracting State shall be treated as secret in the same manner as information obtained under the domestic laws of that State and shall be disclosed only to persons or authorities (including courts and administrative bodies) concerned with the assessment or collection of, the enforcement or prosecution in respect of, or the determination of appeals in relation to, the taxes referred to in the first sentence. Such persons or authorities shall use the information only for such purposes. They may disclose the information in public court proceedings or in judicial decisions.

2. In no case shall the provisions of paragraph 1 be construed so as to impose on a Contracting State the obligation:

- a) to carry out administrative measures at variance with the laws and administrative practice of that or of the other Contracting State;
- b) to supply information which is not obtainable under the laws or in the normal course of the administration of that or of the other Contracting State;
- c) to supply information which would disclose any trade, business, industrial, commercial or professional secret or trade process, or information, the disclosure of which would be contrary to public policy (*ordre public*).

Article 27

MEMBERS OF DIPLOMATIC MISSIONS AND CONSULAR POSTS

Nothing in this Agreement shall affect the fiscal privileges of members of diplomatic missions or consular posts under the general rules of international law or under the provisions of special agreements.

Article 28

LIMITATION OF BENEFITS

Notwithstanding any other provision of this Agreement, a resident of a Contracting State shall not receive the benefit of any reduction in or exemption from taxes provided for in this Agreement by the other Contracting State if the main purpose or one of the main purposes of the creation or existence of such residency was for the resident or any person connected with such resident to obtain the benefits under this Agreement that would not otherwise be available.

Article 29

ENTRY INTO FORCE

This Agreement shall enter into force on the date of the later of the written notice confirming the completion by the Contracting States of the internal procedures necessary for its entry into force and its provisions shall have effect in both Contracting States:

- a) in respect of taxes withheld at source, on income derived on or after the first day of January in the calendar year next following the year in which this Agreement enters into force;
- b) in respect of other taxes on income and on capital, to taxes chargeable for any fiscal year beginning on or after the first day of January in the calendar year next following the year in which this Agreement enters into force.

Article 30

TERMINATION

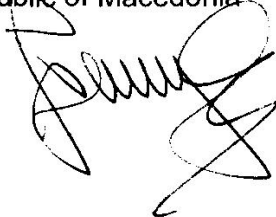
This Agreement shall remain in force until terminated by a Contracting State. Either Contracting State may terminate the Agreement, through diplomatic channels, by giving written notice of termination at least six months before the end of any calendar year. In such event, the Agreement shall cease to have effect in both Contracting States:

- a) in respect of taxes withheld at source, on income derived on or after the first day of January in the calendar year next following the year in which the notice has been given;
- b) in respect of other taxes on income and taxes on capital, to taxes chargeable for any fiscal year beginning on or after the first day of January in the calendar year next following the year in which the notice has been given.

In witness whereof, the undersigned, duly authorised thereto, have signed this Agreement.

Done in duplicate at Skopje this 29 day of August 2007, in the Macedonian, Lithuanian and English languages, all three texts being equally authentic. In the case of divergence of interpretation the English text shall prevail.

For the Government of the
Republic of Macedonia

For the Government of the
Republic of Lithuania

Член 3

Министерството за финансии се определува како орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на овој договор.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

L I G J
PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES NDËRMJET QEVERISË TË REPUBLIKËS SË
MAQEDONISË DHE QEVERISË TË REPUBLIKËS SË LITUANISË PËR SHMANGIEN E
TATIMIT TË DYFISHTË DHE PËR MBROJTJE NGA EVAZIONI FISKAL SA I PËRKET
TATIMIT MBI TË ARDHURAT DHE TATIMIN MBI KAPITALIN

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshja ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Qeverisë të Republikës së Lituanisë për shmangien e tatimit të dyfishtë dhe për mbrojtje nga evazioni fiskal sa i përket tatimit për të ardhurat dhe tatimit mbi kapitalin, të lidhur në Shkup, më 29 gusht 2007.

Neni 2

Marrëveshja në original në gjuhën maqedonase, lituaneze edhe angleze si vijon:

Neni 3

Ministria e Financave përcaktohet si organ i administratës shtetërore, i cili do të kujdeset për zbatimin e kësaj marrëveshjeje.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

19.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ ЗА
ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА ИНВЕСТИЦИИТЕ МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА И ФОНДОТ НА ОПЕК ЗА МЕЃУНАРОДЕН РАЗВОЈ

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот за поттикнување и заштита на инвестициите меѓу Владата на Република Македонија и Фондот на ОПЕК за меѓународен развој, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3377/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н

ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ ЗА ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА
ИНВЕСТИЦИИТЕ МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ФОНДОТ
НА ОПЕК ЗА МЕЃУНАРОДЕН РАЗВОЈ

Член 1

Се ратификува Договорот за поттикнување и заштита на инвестициите меѓу Владата на Република Македонија и Фондот на ОПЕК за меѓународен развој, склучен на 22 март 2007 година во Виена.

Член 2

Договорот во оригинал на англиски јазик и во превод на македонски јазик, гласи:

**AGREEMENT FOR
THE ENCOURAGEMENT AND PROTECTION
OF INVESTMENT**

BETWEEN

THE REPUBLIC OF MACEDONIA

AND

THE OPEC FUND FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT

MARCH 22, 2007

AGREEMENT, dated March 22, 2007, between the Republic of Macedonia (hereinafter called the Host Country) and the OPEC Fund for International Development (hereinafter called OFID).

Whereas OPEC Member States, being conscious of the need for solidarity among all developing countries and aware of the importance of financial cooperation between them and other developing countries, have established OFID to provide financial support to the latter countries, in addition to the existing bilateral and multilateral channels through which OPEC Member States extend financial assistance to other developing countries;

And whereas OFID Member States have, in addition, empowered OFID to partake in the stimulation of capital flows thereto and, specifically, to assist in financing private sector activities involving entities located in the territories of other developing countries, including the Host Country, with a view to optimizing the aforementioned objective of financial cooperation;

And whereas the Host Country and OFID being mindful that a stable framework for the envisaged investments will conduce to the effective utilization of economic resources and contribute towards the improvement of living standards; and, accordingly, have resolved to conclude an agreement for the encouragement and protection of such investment activities;

Now, therefore, the parties hereto hereby agree as follows:

ARTICLE I
DEFINITIONS

1.01 Wherever used in this Agreement, and unless the context otherwise requires, the following terms have the following meanings:

- (a) "Investment" means every kind of investment owned or controlled directly or indirectly by OFID in the territory of the Host Country and, without prejudice to the generality of the foregoing, includes investment consisting or taking the form of:

- (i) shares, stock, and other form of equity participation, and bonds, credits, debentures, and other forms of debt interests, in a company;
 - (ii) tangible property, including real property; and intangible property, including rights, such as leases, mortgages, liens, pledges and rights to payment arising under any form of debt instrument of whatever nature;
 - (iii) contractual rights, such as those under construction or management contracts, production or revenue-sharing contracts, concessions, or other forms of contracts;
 - (iv) rights conferred by or pursuant to law, such as licenses and permits; and
 - (v) intellectual property, including copyrights and related rights, patents, industrial designs, as well as advisory services and confidential business information.
- (b) "Company" means any entity established under or pursuant to the Host Country's laws and regulations, whether or not wholly or partially owned or controlled privately or by the state or any organ thereof, including a corporation, partnership, sole or joint venture or proprietorship, association or any other organization.
- (c) "OFID" means the OPEC Fund for International Development established by the Member States of the Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC) by virtue of the Agreement signed in Paris on January 28, 1976, as amended.
- (d) "Host Country" means the Republic of Macedonia, including all political or administrative subdivisions, and any agency or instrumentality thereof.
- (e) "Territory" means the territory of the Host Country, including its territorial waters as well as the exclusive economic zone over which the Host Country exercises sovereign rights for the purpose of exploring and exploiting, conserving and managing the natural resources, whether living or non-living, of the waters superjacent to the bottom and of the bottom and its sub-soil.

ARTICLE II

GENERAL PRINCIPLES

2.01 With respect to the establishment, acquisition, expansion, management, conduct, operation and sale or other disposition of investments, the Host Country shall accord treatment thereto no less favourable than that it accords, in like situations, to investments in its territory by any other multilateral development finance institution operating in the Host Country (hereinafter referred to as "most favoured party").

2.02 The Host Country shall ensure that its laws, regulations, administrative practices and procedures of general application, and adjudicatory decisions, that pertain to or affect investments are promptly published or otherwise made publicly available.

2.03 The Host Country shall provide effective means of asserting claims and enforcing rights with respect to investments and shall not in any way impair, by unreasonable or discriminatory measures, the management, conduct, operation, sale or other disposition of any such investment.

2.04 The Host Country shall at all times accord to investments in its territory fair and equitable treatment and full protection and security, and shall in no case accord less favourable treatment than that required by or under international law.

2.05 The Host Country shall pursuant to its laws and regulations accord to OFID and its investments or, as the case may require, the officials, agents and other representatives of OFID, treatment no less favourable than the Host Country accords to the most favoured party and its investments (hereinafter referred to as "most favoured party treatment"), and such treatment shall extend but not be limited to the issuance of visas or permits to enter and remain in its territory for the purpose of initiating, appraising, establishing or administering, winding up or otherwise terminating any investment or any other activity connected therewith located in its territory.

2.06 The most favoured party treatment shall not be construed so as to oblige the Host Country to extend to investments the advantages resulting from:

- (a) any existing or future customs or economic union, a free trade area or regional economic organization of which the Host Country is or becomes a member; or
- (b) without prejudice to Article VII, any international or bilateral agreement or arrangement relating wholly or mainly to taxation.

ARTICLE III

PRIOR NOTIFICATION OF INVESTMENT PROPOSAL

3.01 OFID shall prior to each investment inform the Government of the Host Country about the envisaged investment in the form of a written project proposal. Such a proposal will contain a summary statement regarding the envisaged investment and will be forwarded by OFID to the Minister without Portfolio in charge of attracting Foreign Investments, or other representative of the Host Country designated in that behalf, for further consideration.

3.02 OFID shall not finance any investment in the territory of the Host Country if the Government of the Host Country objects to such financing.

ARTICLE IV

EXPROPRIATION

4.01 The Host Country shall not expropriate or nationalize an investment either directly or indirectly through measures tantamount to expropriation or nationalization except for a public purpose; in a non-discriminatory manner; upon payment of prompt, adequate and effective compensation; and in accordance with due process of law and the general principles of treatment provided for in Article II above.

4.02 Compensation shall be paid without delay and shall be equivalent to the fair market value of the expropriated investment immediately before the

expropriatory action was taken; and be fully realizable and freely transferable. The fair market value of such investment shall not be adversely affected by any change in value occurring because the expropriatory action had become known before the date of expropriation or its implementation.

...

ARTICLE V **COMPENSATION FOR LOSSES**

5.01 The Host Country shall accord most favoured party treatment to investments as regards any measure relating to losses that investments suffer in its territory owing to war or other armed conflict, revolution, state of national emergency, insurrection, civil disturbance or similar events.

5.02 The Host Country shall effect restitution, or pay compensation in accordance with Section 4.02 above, in the event that investments suffer losses in its territory, owing to war or other armed conflict, revolution, state of national emergency, insurrection, civil disturbance, or similar events, that result from:

- (a) requisitioning of all or part of such investment by the Host Country's forces or authorities; or
- (b) destruction of all or part of such investments by the Host Country's forces or authorities that was not required by the necessity of the situation.

...

ARTICLE VI **PAYMENTS AND TRANSFERS**

6.01 The Host Country shall permit all transfers relating to an investment to be made without restrictions and without delay into and out of its territory. Such transfers include:

- (a) contributions to capital;

- (b) profits, capital gains, and proceeds from the sale of all or any part of the investment or from the partial or complete liquidation of the investment;
- (c) principal, interest, royalty payments, management fees, technical assistance and other fees;
- (d) payments made under a contract; and
- (e) compensation pursuant to Articles IV and V.

6.02 The Host Country shall permit transfers to be made in a freely convertible currency at the market rate of exchange prevailing on the date of transfer.

6.03 Notwithstanding sections 6.01 and 6.02, the Host Country may prevent a transfer through the equitable, non-discriminatory and good faith application of its laws relating to:

- (a) bankruptcy, insolvency or the protection of the rights of creditors;
- (b) issuing, trading or dealing in securities;
- (c) criminal or penal offences; or
- (d) ensuring compliance with orders or judgments in adjudicatory proceedings.

6.04 Notwithstanding Sections 6.01 and 6.02, transfers and other payments receivable by OFID in respect of an investment may be subject to any generally applicable foreign exchange restrictions, regulations and controls in force in the Host Country arising from exceptional balance of payments difficulties of limited duration and in consonance with the exercise in good faith of powers conferred in that behalf by law.

...

ARTICLE VII
EXEMPTION FROM TAXATION

7.01 In compliance with the general principles set out in Article II and, in particular, the stipulations relating to most favoured party treatment, OFID, its assets, property, operations, and any obligation or security issued or guaranteed by OFID, and any other transactions undertaken by OFID in connection with any investment in the territory of the Host Country, authorized by or pursuant to this Agreement, shall be exempt from any withholding tax or any other form of taxation on dividends or on any other payment or transaction specified under or pursuant to Section 6.01 or levies or duties chargeable or otherwise imposed by, or in the territory of, the Host Country; and references in this Article to OFID shall, *mutatis mutandis*, be construed as including references to the officials, agents and other representatives of OFID specified in Section 2.05 above.

7.02 Notwithstanding Section 7.01, it is hereby understood that:

- (a) the reference therein to the officials of OFID shall not include nationals and other third parties resident in the Host Country;
- (b) any Company in which OFID has an investment shall at all times be deemed to be subject to the laws of the Host Country and, without limiting the generality thereof, shall include all applicable tax or other form of fiscal legislation.

ARTICLE VIII
CONSULTATION

8.01 The parties to this Agreement agree to consult promptly, on the request of either, to resolve any dispute, controversy or claim in connection with this Agreement or the breach, termination or invalidity thereof or otherwise relating to the interpretation or application of this Agreement or the realization of the objectives of this Agreement.

ARTICLE IX
ARBITRATION CLAUSE

9.01 Any dispute, controversy or claim arising out of or relating to this Agreement or the breach, termination or invalidity thereof or otherwise relating to the interpretation or application of this Agreement, that is not resolved through consultations, shall be submitted upon request of either party to an arbitral tribunal for binding decision in accordance with the applicable rules of international law. In the absence of an agreement by the parties to the contrary, the UNCITRAL Arbitration Rules, in force and effect on the date of this Agreement, shall govern.

9.02 The Host Country and OFID will each appoint one arbitrator and the two arbitrators so appointed shall together appoint the third arbitrator as chairman, failing which such third arbitrator shall be appointed by the International Court of Arbitration in Paris, France. Where the UNCITRAL Arbitration Rules do not provide for a particular situation, the arbitrators shall in their absolute discretion determine what course of action should be followed and the arbitrator's decision shall be final.

9.03 Any arbitration under this Agreement shall be held in a state (not being the Host Country or any Member State of OFID) that is a party to the United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, done in New York, United States of America, on June 10, 1958; and the English Language shall be used throughout the arbitral proceedings.

9.04 Each party to this Agreement hereby waives any right of sovereign immunity as to it and its property in respect of the enforcement and execution of any award rendered by an arbitral tribunal constituted under or pursuant to this Agreement.

ARTICLE X
GOVERNING LAW

10.01 This Agreement and all documents executed in connection therewith as well as their validity, enforcement, and interpretation, and all disputes arising

thereunder, shall be governed by the applicable provisions of this Agreement and shall be supplemented by the applicable principles of international law and *ex aequo et bono*.

ARTICLE XI
MAINTENANCE OF OTHER RIGHTS
AND OBLIGATIONS

11.01 This Agreement shall not be construed so as to derogate from any obligations of the Host Country under the following measures, especially in cases where such measures entitle investments to treatment more favourable than that accorded by this Agreement, that is to say:

- (a) the laws and regulations, administrative practices or procedures, or administrative or adjudicatory decisions of the Host Country;
- (b) international legal obligations; or
- (c) any other obligations assumed by the parties to this Agreement, including those contained in an investment authorization or an agreement or other legally enforceable undertaking for or in connection with an investment.

ARTICLE XII
COMMUNICATIONS

12.01 Any notice or other communication required or permitted to be given or made under this Agreement shall be in writing. Such notice or communication shall, as appropriate for the concerned requirement, be deemed to have been duly given or made when it has been delivered by hand, mail, telefax or other electronic means to the party to which it is required to be given or made, at the party's address specified below or at any other address as the party shall have specified in writing to the party giving the notice or making the communication.

For the Host Country:

Government of the Republic of Macedonia
Ilindenska, bb.
1000 Skopje
Republic of Macedonia

Telefax: 389 - (0) 2 3223674

For OFID:

The Director-General
The OPEC Fund for International Development
P.O. Box 995
A-1011 Vienna
AUSTRIA

Telefax: 43-1-5139238

ARTICLE XIII
ENTRY INTO FORCE,
DURATION AND TERMINATION

13.01 This Agreement shall enter into force following the receipt by OFID of the instrument of ratification, a legal opinion or certification, or other documentary evidence of approval by the Host Country of this Agreement and upon the written certification by OFID that all its internal legal requirements for the entry into force of this Agreement have been fulfilled.

13.02 This Agreement shall remain in force for a period of ten years and shall continue in force unless terminated in accordance with Section 13.03.

13.03 Each Party may terminate this Agreement at the end of the initial ten years period or at any time by giving one year's written notice to the other Party.

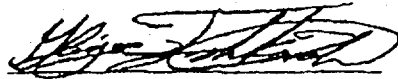
13.04 Notwithstanding the termination of this Agreement, all other provisions thereof, except those relating to the establishment of a new investment, shall continue to apply to any investments established or acquired prior to the date of its termination and remain in force for an additional period of ten years from the said date.

...

IN WITNESS whereof, the Parties hereto, acting through their duly authorized representatives, have caused this Agreement to be signed in Vienna in two copies in the English language, each considered an original and both to the same and one effect as of the day and year first above written.

FOR THE REPUBLIC OF MACEDONIA:

Signature:

Name: H.E. Gligor Tashkovich
Minister without Portfolio
in charge of attracting Foreign Investments

FOR THE OPEC FUND FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT:

Signature:

Name: Suleiman J. Al-Herbish
Director-General

...

**ДОГОВОР
ЗА ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАШТИТА
НА ИНВЕСТИЦИИТЕ
ПОМЕЃУ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
И
ФОНДОТ НА ОПЕК ЗА МЕЃУНАРОДЕН РАЗВОЈ**

22 Март, 2007

ДОГОВОР, помеѓу Република Македонија (во текстот понатаму: Земја Домаќин) и Фондот на ОПЕК за меѓународен развој (во текстот понатаму: ОФИД) од 22 Март 2007 година.

Бидејќи Земјите Членки на ОПЕК се свесни за потребата за солидарност помеѓу сите земји во развој и за важноста на финансиската соработка помеѓу нив и други земји во развој, за обезбедување финансиска поткрепа на второнаведените земји, покрај постоечките билатерални и мултиратерални канали преку кои Земјите Членки на ОПЕК обезбедуваат финансиска помош на други земји во развој, го основаа ОФИД;

И бидејќи Земјите Членки на ОФИД, дополнително, го имаат овластено ОФИД да учествува во стимулирањето на токовите на капитал во нив, а особено да помогне во финансирањето на активностите на приватниот сектор, кои вклучуваат и ентитети лоцирани на териториите на други земји во развој вклучувајќи ја и Земјата Домаќин, од аспект на оптимализирање на горенаведената цел за финансиска соработка;

И бидејќи Земјата Домаќин и ОФИД се свесни дека една стабилна рамка за предвидените инвестиции ќе доведе до ефективно користење на економските ресурси и ќе придонесе кон подобрување на животниот стандард, и, согласно на тоа одлучија да склучат договор за поттикнување и заштита на таквите инвестициски активности;

Сега, заради тоа, страните се договорија како што следи:

ЧЛЕН 1

ДЕФИНИЦИИ

1.01 Секаде користени во овој Договор, освен ако контекстот не бара поинаку, следните термини го имаат следното значење:

(а) "Инвестиција" значи секаков вид инвестиција во сопственост, или контролирана директно или индиректно од ОФИД на територијата на Земјата Домаќин и, без прејудуирање на општоста на горното, вклучува инвестиции кои се состојат или имаат форма на:

(1) акции, вредносни хартии и друга форма на сопственичко учество и обврзници, кредити, неосигурени обврзници и други форми на должнички интереси во една компанија;

- (2) материјален имот, вклучувајќи и недвижности и нематеријален имот, вклучувајќи права како што се лизинг, хипотеки, залог, движен залог и права на плаќања кои произлегуваат од било која форма на должнички инструмент од било каква природа;
- (3) договорни права, како што се оние според градежни или менаџерски договори, производни договори или договори за споделување на приходот, концесии, или други форми на договори;
- (4) права кои се обезбедени или се во согласност со закон, како што се лиценците и дозволите; и
- (5) интелектуална сопственост, вклучувајќи авторско право и сродни права, патенти, индустриски дизајни како и советодавни услуги и доверливи деловни информации.
- (б) "Компанија" значи секој ентитет воспоставен според, или во согласност со законот и прописите на Земјата Домаќин, било да е целосно или делумно во сопственост или контролиран приватно од државата или било кој нејзин орган, вклучувајќи корпорација, партнерство, сопствена или заедничка инвестиција или индивидуално претпријатие со неограничена одговорност, здружување или било која друга организација.
- (в) "ОФИД" значи Фонд на ОПЕК за меѓународен развој воспоставен од Земјите Членки на Организацијата на земјите извознички на нафта (ОПЕК) по сила на Договорот потпишан во Париз на 28 јануари 1976, со дополнувањата.
- (г) "Земја Домаќин" значи државата Република Македонија, вклучувајќи ги и сите политички или административни делови, како и секоја агенција или нејзин ентитет.
- (д) "Територија" значи територијата на Земјата Домаќин, вклучувајќи ги и нејзините територијални води како и ексклузивните економски зони врз кои Земјата Домаќин има суверени права со цел на истражување и експлоатација, конзервација и менаџмент на природните ресурси, било живи или не-живи, на водите кои се протегаат до дното и на дното и неговото подтло.

ЧЛЕН 2

ОПШТИ ПРИНЦИПИ

2.01 Во врска со воспоставувањето, стекнувањето, проширувањето, менаџментот, водењето, работењето и продажбата или други диспозиции на инвестициите, Земјата Домаќин ќе додели третман не помалку поволен од оној, кој го доделува во слични ситуации на инвестициите на нејзина територија од било која друга мултилатерална развојна финансиска институција која делува во Земјата Домаќин (понатаму наведено како "најпривилегирана страна").

2.02 Земјата Домаќин ќе обезбеди нејзините закони, прописи, административни практики и процедури на општа примена и досудени решенија кои се однесуваат на, или влијаат врз инвестицијата, да бидат навремено објавени, или поинаку јавно ставени на располагање.

2.03 Земјата Домаќин ќе обезбеди ефикасни средства за утврдување на барањата и спроведување на правата во однос на инвестицијата и на било каков начин нема, со неразумни или дискриминаторски мерки да го попречува менаџментот, водењето, работењето, продажбата или на друг начин располагањето со било која таква инвестиција.

2.04 Земјата Домаќин во секое време, на инвестицијата на нејзината територија ќе додели фер и еднаков третман и целосна заштита и безбедност и во ниту еден случај нема да додели помалку поволен третман од оној кој се бара со или в според меѓународното право.

2.05 Земјата Домаќин, според своите закони и прописи ќе му додели на ОФИД и неговите инвестиции или, како што може да бара случајот, функционери, застапници и други претставници на ОФИД, третман не помалку поволен од оној кој го доделува на најповластената страна и нејзините инвестиции (овде понатаму наведено како "третман на најповластената страна"), а таквиот третман ќе се протега но нема да е ограничен на издавањето визи или дозволи за влез и престој на нејзина територија со цел на иницирање, процена, воспоставување или администрирање, затворање или поинакво престанување на било која инвестиција или било која друга активност поврзана со неа, лоцирана на нејзината територија.

2.06 Третманот на најповластената страна нема да се смета дека ја обврзува Земјата Домаќин да им пружи на инвестициите предности кои произлегуваат од:

- (а) било која постоечка или идна царинска или економска унија, зона на слободна трговија или регионална економска организација во која Земјата Домаќин е или ќе стане членка, или

- (б) без прејудуцирање на Член 7, било кој меѓународен или билатерален договор или аранжман кој целосно или во главно се однесува на даноци.

ЧЛЕН 3

ПРЕТХОДНО ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРЕДЛОГ

3.01 ОФИД, пред секоја инвестиција ќе ја информира Владата на Земјата Домаќин за предвидената инвестиција во форма на пишан проект предлог. Таквиот предлог ќе содржи збирна изјава во врска со предвидената инвестиција и ќе биде пратена од ОФИД до Министерот за Финансии, или друг претставник на Земјата Домаќин одреден за таа цел, заради натамошно разгледување.

3.02 ОФИД нема да финансира никаква инвестиција на територијата на Земјата Домаќин ако Владата за Земјата Домаќин се противи на таквото финансирање.

ЧЛЕН 4

ИСТРАЖУВАЊЕ

4.01 Земјата Домаќин нема да експропира или национализира една инвестиција било директно или индиректно преку мерки еднакви на експропријација или национализација, освен од јавен интерес, на недискриминаторски начин, по плаќање на навремена, адекватна и ефективна компензација и во согласност со законската постапка и општите принципи на третман обезбедени во Член 2 погоре.

4.02 Компензацијата ќе се плаќа без одлагање и ќе биде еднаква на фер пазарната вредност на експроприраната инвестиција непосредно пред експропријационата активност да биде превземена; и ќе биде целосно остварлива и слободно пренослива. Фер пазарната вредност на таквата инвестиција нема да биде под негативно влијание од било каква промена во вредноста која настанала поради тоа што експропријативната активност станала позната пред датумот на експропријацијата или нејзиното извршување.

ЧЛЕН 5

КОМПЕНЗАЦИЈА ЗА ЗАГУБИ

5.01 Земјата Домакин ќе додели третман на најповластена страна на инвестициите што се однесува на било која мерка во врска со загуби кои инвестициите ги претрпеле на нејзината територија поради војна или друг вооружен конфликт, револуција, национална вонредна состојба, востание, граѓански немири или слични настани.

5.02 Земјата Домакин ќе изврши реституција, или плати компензација во согласност со Став 4.02 погоре, во случај инвестициите да претрпат загуби на нејзина територија поради војна или друг вооружен конфликт, револуција, национална вонредна состојба, востание, граѓански немири или слични настани од кои ќе произлезе:

(а) реквизиција на целата или дел од таквата инвестиција од силите или властите на Земјата Домакин, или

(б) рунирање на целата или дел од инвестицијата, коешто не било потребно според неопходноста на ситуацијата, од страна на силите или властите на Земјата Домакин.

ЧЛЕН 6

ПЛАЌАЊА И ТРАНСФЕРИ

6.01 Земјата Домакин ќе дозволи вршење на сите трансфери во врска со инвестицијата без ограничувања и без одлагање во и надвор од нејзината територија. Таквите трансфери вклучуваат:

(а) прилози кон капиталот;

(б) профити, капитална добивка и приход од продажба на целата или дел од инвестицијата или од делумна или целосна ликвидација на инвестицијата;

(в) главница, камати, наплата на авторски права, менаџерска наплата, техничка помош и други наплати;

(г) исплати направени према договор, и

(д) компензација според Член 4 и 5.

6.02 Земјата Домакин ќе дозволи трансфер во слободна конвертибилна валута по пазарен девизен курс кој преовладува на денот на трансферот.

6.03 И покрај ставовите 6.01 и 6.02, Земјата Домакин може да спречи еден трансфер со примена на еднаква, недискриминаторска и во добра волја примена на своите закони кои се однесуваат на:

(а) банкротство, несолвентност или заштита на правата на кредиторите;

(б) издавање, трговија или работење со хартии од вредност;

(в) кривични или казнени прекршоци;

(г) обезбедување придржување кон наредби или пресуди по судска пресуда.

6.04 И покрај ставовите 6.01 и 6.02, трансфери и други исплати кои ОФИД може да ги прими во врска со инвестицијата, можат да бидат подложни на било кои општо применливи курсни рестрикции, прописи и контроли кои се на сила во Земјата Домакин, а произлегуваат од посебни потешкотии со билансот на плаќањата со ограничено траење и во согласност со исполнувањето во добра верба на овластувањата донесени со закон во таа смисла.

ЧЛЕН 7

ИЗЗЕМАЊЕ ОД ОДАНОЧУВАЊЕ

7.01 Во согласност со општите принципи утврдени со Член 2 и посебно одредбите кои се однесуваат на третманот на најповластена страна, ОФИД, неговиот имот, сопственост, работење и било кои облигации или хартии од вредност издадени или гарантирани од ОФИД, како и било која друга трансакција превземена од ОФИД во врска со било која инвестиција на територијата на Земјата Домакин, овластена со или според овој Договор, ќе биде ослободена од било какво задржување на такса или било која друга форма на данок на дивиденди или било која друга исплата или трансакција одредена со или според параграф 6.01 или наплати или давачки кои се наплатуваат или поинаку наметнуваат од страна на Земјата Домакин на нејзината територија, а наведувањето во овој член на ОФИД ќе се смета mutis mutandis како да вклучува и споменување на функционери, агенти и други претставници на ОФИД одредени во став 2.05 погоре.

7.02 И покрај став 7.01 ова подразбира дека:

(а) наведувањето на функционерите на ОФИД нема да ги вклучи државјаните и други трети страни резиденти во Земјата Домаќин;

(б) било која Компанија во која ОФИД има инвестиција, секогаш ќе се смета подложна на законите на Земјата Домаќин и без ограничување на општоста во тоа, ќе ги вклучи сите применливи даночни и други форми на фискални закони.

ЧЛЕН 8

КОНСУЛТАЦИЈА

8.01 Страните во овој Договор се согласуваат навремено да се консултираат, на барање на било која од нив, заради разрешување на било каков спор или барање во врска со овој Договор, негова повреда, престанок или невалидност, или поинаку поврзано со интерпретацијата или примената на овој Договор или остварувањето на целите на овој Договор.

ЧЛЕН 9

ОДРЕДБА ЗА АРБИТРАЖА

9.01 Секој спор, контроверзност или барање кои произлегуваат од или се во врска со овој Договор, прекршок, престанок или негова невалидност или поинаку во врска со интерпретирањето или примената на овој Договор, кој не е разрешен преку консултации, по барање на било која од страните ќе биде доставен до арбитражен суд заради обврзувачко решение во согласност со правилата за примена на меѓународното право. Ако страните не се согласат спротивно, ќе важат Арбитражните Правила на УНЦИТРАЛ кои се во сила и се ефективни на датумот на овој Договор.

9.02 Земјата Домаќин и ОФИД ќе именуваат секоја по еден арбитер, а двата арбитра така именувани заедно ќе именуваат трет арбитер како претседавач, а доколку не се договорат, третиот арбитер ќе биде именуван од Меѓународниот Арбитражен Суд во Париз, Франција. Во случај Арбитражните Правила на УНЦИТРАЛ да не се однесуваат на една посебна ситуација, арбитрите по своја апсолутна дискреција ќе определат каков тек на активности треба да следи, а решението на арбитрите ќе биде конечно.

9.03 Секоја арбитража според овој Договор ќе се одржи во држава (која не е Земјата Домаќин или било која Земја Членка на ОФИД) која е страна на Конвенцијата на Обединетите Нации за признавање и спроведување на странски арбитражни решенија, донесена во Њујорк, Соединети Американски Држави, на 10 јуни 1958, и во целата арбитражна постапка ќе се користи англискиот јазик.

9.04 Секоја страна во овој Договор со ова се откажува од било кое право на суверен имунитет во однос на неа и нејзината сопственост во однос на спроведувањето и извршувањето на секое решение донесено од арбитражен суд воспоставен според или во согласност со овој Договор.

ЧЛЕН 10

ЗАКОН КОЈ ПРЕОВЛАДУВА

10.10 Овој Договор и сите документи извршени во врска со него како и нивната валидност, спроведување и интерпретација и сите спорови кои произлегуваат од него, ќе се водат од применливите одредби на овој Договор и ќе бидат дополнети со применливи принципи на меѓународното право и *ex aequo et bono*.

ЧЛЕН 11

ОДРЖУВАЊЕ НА ДРУГИ ПРАВА И ОБВРСКИ

11.01 Овој Договор нема да биде толкуван како дерогација од било кои обврски на Земјата Домаќин според следните мерки, особено во случај кога таквите мерки на инвестицијата и даваат право на третман поповолен од оној кој е доделен со овој Договор, а тоа значи:

(а) закони и прописи, административна пракса или постапки или административни или досудени решенија на Земјата Домаќин,

(б) обврски според меѓународното право; или

(в) било кои други обврски преземени од страните на овој Договор, вклучувајќи ги и оние содржани во овластувањето за инвестиција или договор, или друго правно применливо преземање за или во врска со една инвестиција.

ЧЛЕН 12**КОМУНИКАЦИИ**

12.01 Секое известување или друга комуникација, побарана или одобрена да се даде или направи според овој Договор, ќе биде дадена во писмена форма. Таквото известување или комуникација, кога тоа е соодветно за односното барање, ќе се смета дека е правилно доставено или направено кога е испорачано на рака, преку пошта, телфакс или друго електронско средство до страната која побарала да биде дадено или направено, на адреса на страната одредена подолу или на било која друга адреса како што страната ќе одреди на писмено до страната која го дава известувањето или ја врши комуникацијата.

За Земјата Домаќин:
Влада на Република Македонија
Илинденска б.б.
1000 Скопје
Република Македонија

Телефакс: + 389 (0) 2 3223674

За ОФИД:

Генерален Директор на
Фондот на ОПЕК за меѓународен развој
Поштенски преградох 995
А-1011 Виена
Австрија
Телефакс: + 43-1-5139238

ЧЛЕН 13**ВЛЕГУВАЊЕ ВО СИЛА, ТРАЕЊЕ И ПРЕСТАНОК**

13.01 Овој Договор ќе влезе во сила по приемот од страна на ОФИД на инструментот за ратификација, правно мислење или потврда, или друг документиран доказ за одобрување од страна на Земјата Домаќин на овој Договор и по писмената потврда од ОФИД дека сите негови внатрешни правни барања за влегување во сила на овој Договор се исполнети.

13.02 Овој Договор ќе остане во сила за период од десет години и ќе продолжи да биде во сила освен ако се ракине во согласност со став 13.3.

13.03 Секоја страна може да го раскине овој Договор на крајот на првиот период од десет години или во било кое време со доставување на едногодишно писмено известување до другата Страна.

13.04 И покрај раскинувањето на овој Договор, сите други одредби од него, освен оние кои се во врска со воспоставување на нова инвестиција, ќе продолжат да се применуваат врз било кои инвестиции воспоставени или стекнати пред датумот на неговото раскинување и ќе останат во сила за дополнителен период од десет години од така наведениот датум.

ПОСВЕДОЧУВАЈКИ ГО ОВА, Страните од овде, дејствувајќи преку своите правилно овластени претставници, овозможуваат овој Договор да биде потпишан во Виена во два примерока на англиски јазик, од кои секој се смета за оригинал, а двата се со ист и еднаков ефект на денот и годината напред наведени.

ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Потпис:

Име: н.е. Глигор Ташковиќ
Министер без ресор
задолжен за привлекување странски инвестиции

ЗА ОПЕК ФОНДОТ ЗА МЕЃУНАРОДЕН РАЗВОЈ

Потпис:

Име: Сулеиман Ј.Ал-Хербиш
Генерален директор на ОФИД

Член 3

Министерството за финансии се определува како орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на Договорот за поттикнување и заштита на инвестициите меѓу Владата на Република Македонија и Фондот на ОПЕК за меѓународен развој.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

L I G J**PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES PËR NXITJEN DHE MBROJTJEN E INVESTIMEVE
NDËRMJET QEVERISË TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË DHE FONDIT TË OPEK-UT
PËR ZHVILLIM NDËRKOMBËTAR**

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshja për nxitjen dhe mbrojtjen e investimeve ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Fondit të OPEK-ut për zhvillimi ndërkombëtar, të lidhur më 22 mars 2007 në Vjenë.

Neni 2

Marrëveshja në origjinal në gjuhën angleze dhe në përkthim në maqedonase vijon:

Neni 3

Ministria e Financave përcaktohet si organ i administratës shtetërore, i cili do të kujdeset për zbatimin e Marrëveshjes për nxitjen dhe mbrojtjen e investimeve ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Fondit të OPEK-ut për zhvillim ndërkombëtar.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

20.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ВТОРИОТ ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ НА ЕВРОПСКАТА КОНВЕНЦИЈА ЗА МЕЃУСЕБНА ПРАВНА ПОМОШ ВО КРИВИЧНАТА МАТЕРИЈА**

Се прогласува Законот за дополнување на Законот за ратификација на Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за меѓусебна правна помош во кривичната материја, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3378/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ВТОРИОТ ДОПОЛНИТЕ-
ЛЕН ПРОТОКОЛ НА ЕВРОПСКАТА КОНВЕНЦИЈА ЗА МЕЃУСЕБНА ПРАВНА ПОМОШ
ВО КРИВИЧНАТА МАТЕРИЈА

Член 1

Во Законот за ратификација на Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за меѓусебна правна помош во кривичната материја („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/2003), по членот 2 се додаваат три нови члена 2-а, 2-б и 2-в, кои гласат:

„Член 2-а

Врз основа на членот 33 став 2 од Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за меѓусебна правна помош во кривичната материја, Република Македонија поднесува резерва на членот 16, која гласи:

„Согласно со членот 33 став 2 од Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за меѓусебна правна помош во кривичната материја, Република Македонија нема да прифати врачување на документи или судски одлуки директно по пошта на лицата кои се наоѓаат на територијата на Република Македонија.“

Член 2-б

Во врска со одредбите од Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за меѓусебна правна помош во кривичната материја, Република Македонија ги дава следниве декларации:

Во однос на членот 4 став 6 на Вториот дополнителен протокол „Република Македонија декларира дека надлежен орган за спроведување на овој став е Министерството за правда“.

Во однос на членот 4 став 8 на Вториот дополнителен протокол „Република Македонија декларира дека надлежен орган од точката б на овој став е Министерството за правда“.

Во однос на членот 4 став 9 на Вториот дополнителен протокол „Република Македонија декларира дека ќе ги прифати и извршува замолниците примени по електронски пат или друг начин на комуникација при што примерокот од истите треба да се достави и по факс и во оригинал по редовна пошта“.

Во однос на членот 6 на Вториот дополнителен протокол „Република Македонија декларира дека надлежни судови за постапување по оваа конвенција се основните судови со проширена надлежност“.

Во однос на членот 13 на Вториот дополнителен протокол „Република Македонија декларира дека во случај на привремен трансфер изјава мора да биде земена на записник од страна на надлежен орган пред да се постигне договор меѓу надлежните органи од членот 13 став 1“.

Во однос на членот 26 став 5 на Вториот дополнителен протокол „Република Македонија изјавува дека бара личните податоци кои се доставени на другата страна, таа страна да не ги користи за целите од членот 26 став 1, без претходна согласност на надлежните органи на Република Македонија“.

Во однос на членот 27 на Вториот дополнителен протокол „Република Македонија изјавува дека органите на државната управа или организација и други органи кои вршат јавни овластувања на надзор над спроведување на законите и се овластени да водат прекршочна постапка и да изрекуваат прекршочна санкција, имаат статус на Административни органи во смисла на член 27 од Конвенцијата“.

Член 2-в

Министерството за правда се определува како орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на овој протокол.“

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J**PËR PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR RATIFIKIMIN E PROTOKOLLIN TË DYTË PLOTËSUES TË KONVENTËS EVROPIANE PËR NDIHMËN E NDËRSJELLË JURIDIKE NË MATERIEIN PENALE**

Neni 1

Në Ligjin për ratifikimin e protokollit të dytë plotësues të Konventës Evropiane për ndihmë të ndërsjellë juridike në materien penale ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 44/2003), pas nenit 2 shtohen tre nene të reja 2-a, 2-b dhe 2-v si vijon:

Neni 2-a

Në bazë të nenit 33 paragrafi 2 të protokollit të dytë plotësues të Konventës Evropiane për ndihmë të ndërsjellë juridike në materien penale, Republika e Maqedonisë paraqet rezervë për nenin 16 si vijon:

"Në përputhje me nenin 33 paragrafi 2 të protokollit të dytë plotësues të Konventës Evropiane për ndihmë të ndërsjellë juridike në materien penale, Republika e Maqedonisë nuk do ta pranojë dorëzimin e dokumenteve ose të vendimeve gjyqësore drejtpërdrejt përmes postës personave, të cilët gjenden në territorin e Republikës së Maqedonisë."

Neni 2-b

Lidhur me dispozitat e protokollit të dytë plotësues të Konventës Evropiane për ndihmë të ndërsjellë juridike në materien penale, Republika e Maqedonisë i jep deklaratat në vijim:

Lidhur me nenin 4 paragrafi 6 të protokollit të dytë plotësues, "Republika e Maqedonisë deklaron se organ kompetent për zbatimin e këtij paragrafi është Ministria e Drejtësisë".

Lidhur me nenin 4 paragrafi 8 të protokollit të dytë plotësues, "Republika e Maqedonisë deklaron se organ kompetent nga pika b e këtij paragrafi është Ministria e Drejtësisë".

Lidhur me nenin 4 paragrafi 9 të protokollit të dytë plotësues, "Republika e Maqedonisë deklaron se do t'i pranojë dhe do t'i zbatojë lutjet e pranuar në mënyrë elektronike ose në mënyrë tjetër të komunikimit, me ç'rast ekzemplari i të njëjtave duhet të dërgohet edhe me faks dhe në origjinal përmes postës së rregullt".

Lidhur me nenin 6 të protokollit të dytë plotësues, "Republika e Maqedonisë deklaron se gjykata kompetente për procedimin sipas kësaj Konvente janë gjykatat themelore me kompetencë të zgjeruar.

Lidhur me nenin 13 të protokollit të dytë plotësues, "Republika e Maqedonisë deklaron se në rast të transferimit të përkohshëm, deklarata doemos duhet të merret në procesverbal nga organi kompetent para se të arrihet marrëveshje ndërmjet organeve kompetente nga paragrafi 1 të nenit 13".

Lidhur me nenin 26 paragrafi 5 të protokollit të dytë plotësues, "Republika e Maqedonisë deklaron se kërkon që të dhënat personale të cilat i janë dorëzuar palës tjetër, kjo palë të mos i shfrytëzojë për qëllimet nga neni 26 paragrafi 1, pa pëlqimin paraprak të organeve kompetente të Republikës së Maqedonisë".

Lidhur me nenin 27 të protokollit të dytë plotësues, "Republika e Maqedonisë deklaron se organet e administratës shtetërore ose organizatë dhe organe të tjera të cilat bëjnë autorizime publike të mbikëqyrjes mbi zbatimin e ligjeve dhe janë të autorizuar që të mbajnë procedurë për kundërvajtje dhe të kumtojnë sanksion për kundërvajtje, kanë statusin e organeve administrative sipas nenit 27 të Konventës".

Neni 2-v

Ministria e Drejtësisë përcaktohet si organ i administratës shtetërore i cili do të kujdeset për zbatimin e këtij Protokolli.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në “Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

21.

Врз основа на член 75 ставови 1, 2 и 3 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА СПОГОДБАТА МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И СОВЕТОТ НА МИНИСТРИТЕ НА РЕПУБЛИКА АЛБАНИЈА ЗА ЗАЕМНИ ПАТУВАЊА НА ГРАЃАНИТЕ СО ПРОТОКОЛОТ ЗА МАЛОГРАНИЧЕН СООБРАЌАЈ КОН СПОГОДБАТА МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И СОВЕТОТ НА МИНИСТРИТЕ НА РЕПУБЛИКА АЛБАНИЈА ЗА ЗАЕМНИ ПАТУВАЊА НА ГРАЃАНИТЕ**

Се прогласува Законот за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Советот на министрите на Република Албанија за заемни патувања на граѓаните со Протоколот за малограничен сообраќај кон Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Советот на министрите на Република Албанија за заемни патувања на граѓаните,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3379/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН**ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА СПОГОДБАТА МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И СОВЕТОТ НА МИНИСТРИТЕ НА РЕПУБЛИКА АЛБАНИЈА ЗА ЗАЕМНИ ПАТУВАЊА НА ГРАЃАНИТЕ СО ПРОТОКОЛОТ ЗА МАЛОГРАНИЧЕН СООБРАЌАЈ КОН СПОГОДБАТА МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И СОВЕТОТ НА МИНИСТРИТЕ НА РЕПУБЛИКА АЛБАНИЈА ЗА ЗАЕМНИ ПАТУВАЊА НА ГРАЃАНИТЕ**

Член 1

Се ратификува Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Советот на министрите на Република Албанија за заемни патувања на граѓаните со Протоколот за малограничен сообраќај кон Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Советот на министрите на Република Албанија за заемни патувања на граѓаните, склучена на 19 февруари 2008 година во Тирана.

Член 2

Спогодбата со Протоколот, во оригинал на македонски, албански и англиски јазик, гласи:

СПОГОДБА
МЕЃУ
ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
И
СОВЕТОТ НА МИНИСТРИ НА РЕПУБЛИКА АЛБАНИЈА

ЗА ЗАЕМНИ ПАТУВАЊА НА ГРАЃАНИТЕ

Владата на Република Македонија и Советот на министри на Република Албанија во името на нивните држави, во понатамошниот текст „Договорни страни“;

Со желба за подобрување и натамошен развој на пријателските односи кои постојат помеѓу двете земји;

Потврдувајќи дека почитувањето и имплементацијата на човековите права, основните слободи и принципи на демократијата, владеењето на правото и хуманизмот се основа за слобода, правда и мир;

Со цел да се олеснат контактите меѓу луѓето како важно средство за зајакнување на врските и за поддршка на развојот во сите области на дејствување;

Убедени дека слободата на движење на луѓето го конституира основниот развој кон натамошно зацврстување на напорите на секоја од државите за интеграција во Европската Унија.

Се договорија за следното:

Член 1

1. Државјаните на секоја Договорна страна, носители на валидни дипломатски, службени или национални пасоши, ќе бидат ослободени од обврската за добивање виза за влегување на територијата на Другата страна за посета или престој не подолг од 90 (деведесет) дена во период од 180 (сто и осумдесет) дена од денот на првиот влез.

2. Државјаните на секоја Договорна страна ќе влегуваат, транзитираат, привремено престојуваат и ќе ја напуштаат територијата на другата Договорна страна преку сите гранични премини отворени за меѓународен и меѓудржавен сообраќај, доколку поседуваат валиден патен документ кој е наведен во Прилогот на оваа Спогодба.

3. Државјаните на двете Договорни страни ќе влегуваат, транзитираат, привремено престојуваат и ќе ја напуштаат територијата на секоја Договорна страна во период определен во став 1 на овој член, без наплата на надомест и такса.

Член 2

1. Државјаните на Договорните страни, носители на важечки дипломатски или службени пасоши, издадени од Министерствата за надворешни работи на Договорните страни, можат да влегуваат, транзитираат, престојуваат и да ја напуштат територијата на Другата договорна страна без виза во период не подолг од 90 (деведесет) дена во период од 180 (сто и осумдесет) дена од денот на првиот влез.

2. Државјаните на секоја Договорна страна, носители на валидни дипломатски и службени пасоши, кои се членови на персонал на дипломатско-конзуларно претставништво, меѓународна организација, трговско и економско претставништво во рамките на дипломатска мисија или културно-информативен центар, основан со меѓувладин договор, кои се наоѓаат на територијата на другата договорна страна, првиот пат ќе влезат на територијата без виза. По регистрацијата во согласност со домашната процедура на Договорната страна на приемот, ќе престојуваат и ќе ја напуштат територијата на Договорната страна на приемот без виза за време на целиот период на нивната акредитација.

3. Одредбите на став 2 од овој член ќе се однесуваат и на членовите на семејствата на наведените државјани: сопружници, партнер во вонбрачна заедница, деца помлади од 26 години, кои немаат склучено брак и посетуваат редовна настава во образовните установи на територијата на Договорната страна на приемот, кои живеат заедно со нив за време на нивниот мандат, доколку исто така се носители на дипломатски или службени пасоши.

4. Одредбите на став 2 од овој член нема да се однесуваат на лицата наведени во став 3 доколку се државјани на трета држава, во однос на кои Договорните страни применуваат визен режим. Во тој случај, наведените лица треба да поседуваат соодветен тип на виза при првиот влез на територијата на Договорната страна на приемот.

Член 3

Малограничниот сообраќај помеѓу Договорните страни, ќе биде регулиран со Протокол кон оваа Спогодба, кој ќе претставува составен дел на оваа Спогодба.

Член 4

Државјаните на Договорните страни кои сакаат да останат подолг период на територијата на другата Договорна страна со цел студирање, вработување, обединување со семејството и т.н. ќе се повикуваат и придржуваат кон одредбите на домашното законодавство на другата Договорна страна.

Член 5

Доколку поради причини на виша сила, во рокот на важењето на престојот државјанинот не може да ја напушти територијата на другата Договорна страна, продолжувањето на престојот ќе биде регулирано од страна на Договорната страна на приемот, без наплата на трошоци.

Член 6

Државјаните на Договорната страна кои краткорочно престојуваат на територијата на другата Договорна страна нема да имаат право на вработување.

Член 7

Државјаните на секоја Договорна страна, за време на нивниот престој на територијата на другата Договорна страна ќе се придржуваат кон законодавството на истата.

Член 8

Секоја Договорна страна, може да го одбие влегувањето или да го откаже престојот на својата територија на државјани на другата Договорна страна кои ги смета за неприфатливи или непожелни, во согласност со своето домашно законодавство.

Член 9

Државјаните на секоја Договорна страна, кои за време на престојот на територијата на другата Договорна страна го имаат изгубено пасошот или друг соодветен патен документ, случајот веднаш ќе го пријават кај надлежните локални органи, кои издаваат документ со кој се потврдува тој факт. Дипломатското или конзуларното претставништво на државата чии државјани се, ќе им издаде нов соодветен патен документ. Новиот патен документ и потврдата заедно мораат да бидат покажани на граничните премини.

Член 10

1. Договорните страни ќе разменат примероци од нивните важечки патни документи, по дипломатски пат, не подоцна од 30 (триесет) дена пред влегувањето во сила на оваа Спогодба.

2. Кога едната Договорна страна издава нов тип на патен документ, или ги менува оние кои се веќе разменети, другата Договорна страна за таквата измена ќе биде известена по дипломатски пат 15 (петнаесет) дена пред датумот од кој ќе се применува новиот или изменетиот документ. Известувањето ќе вклучува примерок на новите или изменетите документи и информации за нивната применливост.

Член 11

Договорните страни, во рок од 60 (шеесет) дена по влегувањето во сила на оваа Спогодба ќе воспостават Заедничка Комисија која ќе има задача да ја надгледува примената на оваа Спогодба и да ги решава сите спорови кои ќе произлезат од толкувањето или примената на одредбите на оваа Спогодба. Комисијата ќе се состанува секогаш кога тоа ќе е потребно, на барање на една од Договорните страни и тоа најмалку два пати годишно.

Член 12

Оваа Спогодба и нејзиниот протокол можат да се дополнуваат и изменуваат со заемна согласност меѓу Договорните страни. Дополнувањата и измените ќе влезат во сила во согласност со член 14 став 1 на оваа Спогодба.

Член 13

1. Секоја од Договорните страни може да ја суспендира примената на оваа Спогодба во целост или делумно, во случај на природна катастрофа, епидемија или од причини кои ја загрозуваат националната безбедност или јавен ред, со неодложно известување на другата Договорна страна по дипломатски пат. Суспендирањето на примената на оваа Спогодба ќе влезе во сила од денот на приемот на известувањето.

2. Договорната страна која ги вовела мерките од став 1 од овој член, неодложно ќе ја извести другата Договорна страна по дипломатски пат за нивното укинување.

Член 14

1. Оваа Спогодба и нејзиниот Протокол се склучени на неопределено време и ќе влезат во сила од датумот на приемот на последното писмено известување со кое Договорните страни, заемно се известуваат по дипломатски пат, дека се исполнети нивните внатрешно правни услови за влегување во сила на оваа Спогодба.

2. Секоја од Договорните страни може да го откаже дејството на оваа Спогодба или негов дел, со доставување на писмено известување по дипломатски пат до другата Договорна страна. Во таков случај, Договорот или дел од него, ќе престане да важи по 60 (шеесет) дена сметано од денот на добивањето на таквото известување.

3. Од датумот на влегување во сила на оваа Спогодба, ќе престанат да важат Спогодбата меѓу Македонската Влада и Албанската Влада за укинување на визите за дипломатски и службени патни исправи и висината на таксите за издавање на други видови визи, склучена на 4 декември 1997 година, во Тирана и Договорот меѓу Македонската Влада и Албанската Влада за регулирање на малограничниот сообраќај на лица во пограничната зона, склучен на 4 декември 1997 година во Тирана.

Сочинет во Тирана на 19.02. 2008 година,
во два оригинални примерока, секој од нив на македонски, албански и англиски јазик, при што текстовите се еднакво автентични. Во случај на различности во толкувањето, ќе преовлада текстот на англиски јазик.

ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ЗА СОВЕТОТ НА МИНИСТРИ НА
РЕПУБЛИКА АЛБАНИЈА

П Р И Л О Г**КОН СПОГОДБАТА МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
И СОВЕТОТ НА МИНИСТРИ НА РЕПУБЛИКА АЛБАНИЈА****ЗА ЗАЕМНИ ПАТУВАЊА НА ГРАЃАНИТЕ**

**ЗА ВАЖЕЧКИ ДОКУМЕНТИ ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОВАА СПОГОДБА
ЌЕ СЕ СМЕТААТ:**

1. ВО ОДНОС НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА:

- а) пасош;
- б) дипломатски пасош;
- в) службен пасош;
- г) групен пасош;
- д) важечки патен документ за враќање во Република Македонија;
- ѓ) дозвола за малограничен сообраќај;
- е) патни документи издадени во согласност со меѓународното право, применливи за договорните страни.

2. ВО ОДНОС НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА АЛБАНИЈА:

- а) пасош;
- б) дипломатски пасош;
- в) службен пасош;
- г) важечки патен документ за враќање во Република Албанија;
- д) дозвола за малограничен сообраќај;
- ѓ) патни документи издадени во согласност со меѓународното право, применливи за договорните страни.

ПРОТОКОЛ
ЗА МАЛОГРАНИЧЕН СООБРАЌАЈ
КОН
СПОГОДБАТА
МЕЃУ
ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
И
СОВЕТОТ НА МИНИСТРИ НА РЕПУБЛИКА АЛБАНИЈА
ЗА ЗАЕМНИ ПАТУВАЊА НА ГРАЃАНИТЕ

Член 1

Со овој Протокол се воспоставува режим на малограничен сообраќај преку државните граници на двете земји, понатаму во текстот „Договорните страни“.

Член 2

Следните дефиниции се применуваат за целите на овој Протокол:

1. „Државна граница“ значи заедничка граница меѓу двете земји;
2. „Пограничен појас“ значи област на територијата на Договорните страни која не надминува 20 км од граничната линија. Локалните административни единици во оваа област се сметаат за дел од пограничниот појас, како што е наведено во Анекс А. Доколку некој дел од тие единици се наоѓа на оддалеченост од повеќе од 20 км од граничната линија, но не повеќе од 25 км, истиот се смета за дел од пограничниот појас;
3. „Корисници“ се државјаните на Договорните страни кои имаат законски регулиран престој во пограничниот појас во период од најмалку една година и имаат право да добијат и користат дозвола за малограничен сообраќај;
4. „Дозвола за малограничен сообраќај“ значи важечка патна исправа која му овозможува на корисникот да ја премине

државната граница и да престојува во пограничниот појас на другата Договорна страна во согласност со овој Протокол;

5. „Малограничен сообраќај“ е редовното прекугранично движење од страна на корисниците со цел да патуваат или престојуваат во пограничниот појас на другата Договорна страна, поради културни, економски или семејни причини, во одреден временски период, како што е наведено во овој Протокол.

Член 3

1. Корисниците кои поседуваат важечка дозвола за малограничен сообраќај може да патуваат и да престојуваат во пограничниот појас на другата Договорна страна не повеќе од 7 (седум) последователни дена.
2. За време на нивниот престој во согласност со став 1 од овој член, корисниците може да се занимаваат со профитабилна дејност, вклучувајќи и секојдневни или привремени дејности во согласност со националното законодавство на Договорната страна.
3. Вкупното времетраење на нивните последователни посети не смее да надмине 90 (деведесет) дена за период од 180 (сто и осумдесет) дена.

Член 4

1. Дозволата за малограничен сообраќај ја издава надлежниот државен орган на Договорната страна врз основа на барање одобрено во рок од 5 (пет) работни дена од страна на надлежните локални гранични полициски власти на другата Договорна страна.
2. Дозволата се издава со важност од 5 години.
3. Дозволата содржи:
 - а) Фотографија на носителот (во боја) не постара од 6 (шест) месеци, име и презиме, дата на раѓање, државјанство и место на живеење;
 - б) Орган кој ја издава, дата на издавање и важност;
 - в) Број на документот врз чија основа се утврдува идентитетот на носителот;
 - г) Податоци и фотографии на децата на носителот на дозволата кои се на возраст под 14 (четиринаесет) години;

- д) Објаснување дека носителот на дозволата може да се движи само во пограничниот појас и дека во случај на злоупотреба ќе следат санкции.

4. Дозволата треба да содржи заштитни карактеристики согласно стандардите на ЕУ колку што е можно поскоро.

Член 5

1. Договорните страни може да ја укинат обврската за ставање печат за влез и излез на дозволата.
2. Со цел водење евиденција за влезот, излезот и престојот, граничните власти на Договорните страни може, доколку сметаат за соодветно, да им издаваат на корисниците посебна потврда на која стои датата, местото и граничниот премин каде била премината државната граница.

Член 6

Договорните страни постојано ќе превземаат соодветни мерки за олеснување на преминувањето на државната граница. Тие мерки може да вклучуваат:

- а) отворање посебни гранични премини само за корисниците во согласност со националното законодавство;
- б) резервирање посебни линии за корисниците на меѓународните гранични премини;
- в) доколку е неопходно и во посебни случаи, земајќи ги предвид локалните околности, вклучувајќи и случаи на виша сила, да им се овозможи преминување на границата на корисниците на места каде нема гранични премини и/или надвор од утврденото работно време;
- г) корисниците кои им се познати на граничните полициски службеници поради нивните чести преминувања на границата може, кога е неопходно, да бидат подложени на случајни проверки.

Член 7

Корисниците од двете Договорни страни кои за време на својот престој на територијата на другата Договорна страна ја

изгубиле својата дозвола веднаш ќе го пријават случајот на локалните полициски власти, кои издаваат потврда за изгубен документ. Оваа потврда мора да биде покажана на граничниот премин.

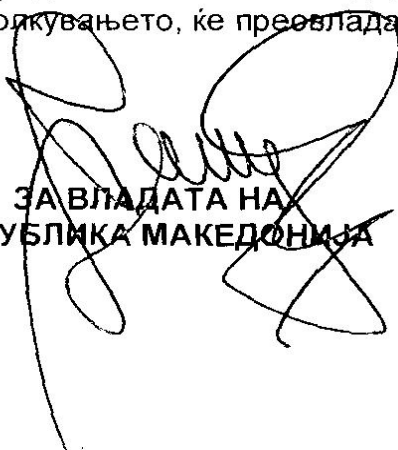
Член 8

Овој Протокол ќе се применува на сите постоечки и идни меѓународни и локални гранични премини, вклучувајќи и езерски патнички линии. Списокот на сите гранични премини е даден во Анекс Б.

Член 9

1. Корисниците не смеат да патуваат или да престојуваат надвор од пограничниот појас, како што е наведено во овој Протокол.
2. Во спротивно, истото ќе се смета за незаконски престој и ќе подлежи на соодветни мерки согласно националното законодавство на Договорната страна. Ова може да вклучува суспендирање на дозволата од страна на органот кој ја издал за период од најмалку една година.
3. Договорните страни редовно, секој месец, ќе разменуваат информации за корисниците против кои биле превземени мерки согласно став 2 од овој член.

Составено во Тисера на 19.02. 2008, во два оригинални примерока, секој на албански, македонски и англиски јазик, при што секој од овие текстови е подеднакво автентичен. Во случај на разлики во толкувањето, ќе преовлада англискиот текст.

ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ЗА СОВЕТОТ НА МИНИСТРИ НА
РЕПУБЛИКА АЛБАНИЈА

АНЕКС А

Листа на локални административни единици во пограничната зона (в. Член 2 став 2)

Листа на македонски села

ОПШТИНА ГОСТИВАР

1. град Гостивар
2. село Бродец
3. село Богдево
4. село Кракорница
5. село Тануше
6. село Грекај
7. село Нивиште
8. село Бибај
9. село Нистрово
10. село Рибница
11. село Видуше
12. село Жировница
13. село Врбјане
14. село Битуше
15. село Требиште
16. село Велебрдо
17. село Скудриње
18. село Ростуше
19. село Ациевци
20. село Присојница
21. село Жужње
22. село Ничпур
23. село Врбен
24. село Волковија
25. село Трница
26. село Маврови Анови
27. село Кичница
28. село Беличица
29. село Никифорово
30. село Галичник
31. село Јанче

32. село Селце
33. село Росоки
34. село Гари
35. село Тресонче
36. село Лазарополе

ОПШТИНА ДЕБАР

1. град Дебар
2. село Елевци
3. село Долгаш
4. село Новак
5. село Коџаџик
6. село Брештани
7. село Џепиште
8. село Саботишани
9. село Праленик
10. село Житинани
11. село Мал Папратник
12. село Голем Папратник
13. село Баланци
14. село Опсаци
15. село Бајрамовци
16. село Броштица
17. село Цареши
18. село Горенци
19. село Селокуќи
20. село Спас
21. село Бањиште
22. село Хаме
23. село Кривци
24. село Рајчица
25. село Татар
26. село Елвци
27. село Могорче
28. село Осој
29. село Горно Косоврасти
30. село Долно Косоврасти
31. село Г. Мелничани
32. село Д. Мелничани
33. село Бапа
34. село Шуан
35. село Коњаре
36. село Бомово
37. село Ехлонец

ОПШТИНА СТРУГА

1. град Струга
2. село Радожда
3. село Калишта
4. село Мали Влај

5. село Франгово
6. село Радолишта
7. село Шум
8. село Загарачани
9. село Вишни
10. село Горна Белица
11. село Долна Белица
12. село Октиси
13. село Вевчани
14. село Велешта
15. село Враништа
16. село Подгорци
17. село Лабуништа
18. село Боровец
19. село Лакавица
20. село Јабланица
21. село Пискупштина
22. село Брезово
23. село Нерези
24. село Луково
25. село Модрич
26. село Дренук
27. село Буринец
28. село Селци
29. село Локов
30. село Ржаново
31. село Збачди
32. село Присовјани
33. село Мислодежда
34. село Брчево
35. село Богојци
36. село Татежи
37. село Ташмаруништа
38. село Делождо
39. село Корошишта
40. село Џепин
41. село Бицево
42. село Ложани
43. село Ливада
44. село Волино
45. село Дрслајца
46. село Мороишта
47. село Мислешево
48. село Поум

ОПШТИНА ОХРИД

1. град Охрид
2. село Елшани
3. село Пештани
4. село Трпејца

5. село Љубаништа
6. село Горно Лакочереј
7. село Долно Лакочереј
8. село Подмоље
9. село Орман
10. село Лескоец
11. село Велгошти
12. село Велестово
13. село Рамне
14. село Коњско
15. село Шипокно

ОПШТИНА РЕСЕН

1. град Ресен
2. село Коњско
3. село Стење
4. село Лескоец
5. село Отешево
6. населба Сирхан
7. село Шурленци
8. село Волкодери
9. село Покрвеник
10. село Долно Перово
11. село Наколец
12. село Сливница
13. село Претор
14. село Асамати
15. село Евла
16. село Прељубје
17. село Лавци
18. село Горно Дупени
19. село Горно Перово
20. село Дрмени
21. село Царев Двор
22. село Козјак
23. село Бела Црква
24. село Долно Езерени
25. село Горно Езерени
26. село Грнчари
27. село Рајца
28. село Курбиново
29. село Маловиште
30. село Долно Дупени
31. село Љубојно
32. село Брајчино
33. село Штрбово
34. село Крани
35. село Арвати

ОПШТИНА ДЕБАРЦА

1. село Врбјани
2. село Годивје
3. село Лактиње
4. село Клинештани
5. село Ново Село
6. село Требеништа
7. село Оровник
8. село Горенци

Листа на албански села**Rrethi Diber****I. Qyteti Peshkopi****II. Komuna Maqellare**

1. Maqellare	12. Çernene
2. Pocest	13. Fushe e vogel
3. Katund i Vogel (Obok)	14. Kovashice
4. Kerçisht i Poshtem	15. Gradec
5. Kerçisht i Siperem	16. Pesjake
6. Kllobçisht	17. Grazhdan
7. Bllate e Siperme	18. Popinare
8. Bllate e Poshtme	19. Herbel
9. Majtare	20. Erebare
10. Burim	21. Dovolani
11. Potgorce	22. Vojnike

III. Komuna Melan

1. Melan	3. Pjeçe
2. Trepçe	4. Pejç

5. Trene	9. Bellove
6. Ilnice	10. Zagrad
7. Begjunec	11. Cerjan
8. Rabdisht	12. Greve

IV. Komuna Tomin

1. Tomin	8. Zdojan
2. Pollozhan	9. Rashnapoje
3. Çetush	10. Pilafe
4. Dohoshisht	11. Staravec
5. Selane	12. Shimçan
6. Ushtelenxe	13. Bahute
7. Brezhdan	14. Zimur
	15. Hotesht

V. Komuna Slllove

1. Shumbat	6. Trojak
2. Slllove	7. Sllatine
3. Dipjake	8. Kalis (Zallkalis)
4. Venisht	9. Vleshe
5. Palaman	10. Kalle

VI. Komuna Kala e Dodes

1. Vasie	5. Shulla
2. Ploshtan	6. Ujemire
3. Ceren	7. Tejse
4. Kullas	8. Radomire

VII. Komuna Kastriot

1. Vrenjt	3. Sohodoll
2. Limjan	4. Deshat

5. Borovjan
6. Brest i Eperm
7. Brest i Poshtem
8. Kander
9. Kishavec
10. Vakuf
11. Kastriot
12. Fushe Kastriot
13. Kukaj

Rrethi i Bulqizes

I. Komuna Shupenze

1. Shupenze
2. Vlashaj
3. Boçeve
4. Homesh
5. Kovashice
6. Okshatine
7. Zogjaj
8. Bllace
9. Stushaj
10. Gjuras
11. Mazhice
12. Topojan

II. Komuna Gjorice

1. Gjorice e Siperme
2. Gjorice e Poshteme
3. Çerenec i Siperme
4. Çerenec i Poshtem
5. Lubalesh
6. Viçisht i Siperme
7. Viçisht i Poshtem

III. Komuna Zerqan

1. Zerqan
2. Valikardhe
3. Peladhi
4. Godvi
5. Krajke
6. Sofraçan
7. Strikçan
8. Sopot
9. Zall Sopot
10. Smollnik
11. Ternove e Madhe
12. Ternove e Vogel
13. Zall Strikçan

IV. Komuna Ostren

1. Ostren i Madh
2. Ostren i Vogel
3. Tuçep
4. Radovesh
5. Pasinke
6. Lladomerice
7. Terbaç
8. Kojavec
9. Lejçan
10. Miresh
11. Sepatov

12. Okshtun i Madh

14. Oreshnje

13. Okshtun i Vogel

15. Orzhanov

V. Komuna Trebisht

1. Trebisht

5. Vernice

2. Trebisht bala

6. Gjinovec

3. Trebisht muçine

7. Klenje

4. Trebisht çelebi

I. Bashkia Prenjas

Rrethi i Librazhdit

1. Prenjas

3. Rrashta

2. Prenjas Fshat

II. Komuna Rrajce

1. Rrajce

6. Kovanik

2. Rrajce Fushe

7. Urake

3. Rrajce Sutaj

8. Katjel

4. Rrajce Skenderbe

9. Kotodesh

5. Bardhaj

III. Komuna Qukes

1. Qukes

7. Pishkash Veri

2. Qukes Shkumbin

8. Kakavec

3. Qukes Skenderbe

9. Gurre

4. Skroske

10. Berzershte

5. Menik

11. Fanje

6. Pishkash

12. Dritaj

IV. Komuna Hotolisht

1. Hotolisht

2. Vulçan

3. Dadhe
4. Kokreve
5. Xhyre
6. Velçan

V. Komuna Qender

1. Librazhd qender
2. Librazhd katund
3. Gizavesh
7. Arrez
8. Babje
9. Spathar
10. Dragostun
4. Qarrishte
5. Dorez
6. Togež
11. Kuterman
12. Marinaj
13. Merqize

VI. Komuna Stebleve

1. Stebleve
2. Fushe studen
3. Zabzun
4. Borove
5. Llange
6. Sebisht
7. Moglice
8. Prodan

VII. Komuna Lunik

1. Lunik
2. Zgosht
3. Letem
4. Kosharisht
5. Prevalle
6. Dranavice
7. Kodstenje

Rrethi i Pogradecit

I. Qyteti Pogradec

II. Komuna Bucimas (Starov)

1. Bucimas (Starov)
2. Tushemisht
3. Gurras (Zagorçan)
4. Remenj
5. Geshtenjas (Zervaske)
6. Verdove
7. Baçallek
8. Peshkepi

III. Komuna Hudenisht

1. Fshati Hudenisht
2. Memelisht
3. Piskupat
4. Buqeze
5. Lin
6. Çervenake

IV. Komuna Çerrave

1. Fshati Çerrave	5. Bletas (Bratomir)
2. Leshnice	6. Pretushe
3. Blace	7. Grabovice
4. Alarup	8. Nizhavec

V. Komuna Proptisht

1. Fshati Proptisht	8. Homesh
2. Verri	9. Kriçkove
3. Golik	10. Homçan
4. Zall – Torr	11. Somotine
5. Rrodokal Súper	12. Slatine
6. Rrodokal	13. Baribardhe
7. Poshte	14. Selce e Poshtme

VI. Komuna Beragozhd

1. Fshati Beragozhd	2. Stropcke

VII. Komuna Trebinje

1. Fshati Trebinje	6. Kalivaç
2. Pleshisht	7. Pervelan
3. Zemçe	8. Potgozha
4. Hoshteçe	9. Dunice
5. Selce e Siperme	

Rrethi i Korçes**I. Komuna Liqenas**

1. Gorice e madhe	6. Liqenas
2. Kallamas	7. Zaroshke
3. Gorice e vogel	8. Cerje,
4. Gollomboc	9. Lajthize
5. Diellas	10. Leskaj

II. Komuna Pojan:

1. Burimas
2. Zvezde
3. Shingjergj
4. Pojan
5. Pendavinj
6. Terove
7. Plase
8. Zemblak
9. Rembec
10. Rov
11. Orman
12. Pojan

III. Komuna Bulgarec

1. Dishnice
2. Belorta
3. Kuç iZi
4. Neviçisht
5. Malavec
6. Shamoll

АНЕКС Б**Листа на гранични премини за малограничен сообраќај
(в. Член 8)**

За Република Македонија

За Република Албанија

Во функција

1. Кафасан, Струга	-	Qafethane, Pogradec
2. Свети Наум, Охрид	-	Tushemisht, Pogradec
3. Стење, Преспа	-	Gorice, Liqenas
4. Блато, Дебар	-	Bllad, Maqellare

Премини кои ќе се отворат

1. Џепиште, Дебар	-	Trebisht, Bulqize ¹
2. Јабланица, Луково	-	Stebleve, Librazhdi
3. Шпилје, Дебар	-	Mireshe, Librazhdi

Меѓународни езерски патнички линии

1. Охрид	-	Pogradec ²
2. Ресен	-	Liqenas ³

¹ Билатерален договор, потпишан во Тирана, 16.11.2005

² Билатерална договор, потпишан во Охрид, 25.09.1999

³ Трилатерален општински Протокол за соработка Ресен-Ликенас-Преспа, потпишан во Лемос, 04.12.2007

MARRËVESHJE

NDËRMJET

QEVERISË SË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË DHE

KËSHILLIT TË MINISTRAVE TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

MBI LËVIZJEN E NDËRSJELLË TË SHTETASVE

Qeveria e Republikës së Maqedonisë dhe Këshilli i Ministrave të Republikës së Shqipërisë, në emër të Shteteve të tyre përkatëse, më poshtë të quajtura "Palë Kontraktuese";

Të nisura nga dëshira për zgjerimin dhe zhvillimin e mëtejshëm të marrëdhënieve miqësore që tashmë ekzistojnë ndërmjet dy vendeve;

Duke konfirmuar se respektimi dhe zbatimi i të drejtave të njeriut, lirive themelore dhe parimeve të demokracisë, shtetit të së drejtës dhe humanizmit përbëjnë bazën e lirisë, drejtësisë dhe paqes;

Me synimin për të lehtësuar kontaktet e shtetasve me njeri tjetrin si një instrument i rëndësishëm për forcimin e lidhjeve dhe mbështetjes për zhvillim në të gjitha fushat e veprimtarisë;

Të bindura se liria e lëvizjes njerëzore përbën një zhvillim themelor për forcimin e mëtejshëm të përpjekjeve të secilit vend për integrimin në Bashkimin Europian;

Janë marrë vesh si më poshtë:

Neni 1

1. Shtetasit e secilës Palë Kontraktuese, mbajtës të pasaportave diplomatike, të shërbimit ose pasaportave kombëtare do të përjashtohen nga detyrimi për t'u pajisur me vizë hyrëse në territorin e Palës tjetër Kontraktuese për një vizitë ose qëndrim jo më të gjatë se (90) ditë, brenda 180 (njëqind e tetëdhjetë) ditëve nga data e hyrjes së parë.

2. Shtetasit e secilit vend do të hyjnë, do të kalojnë transit, do të qëndrojnë përkohësisht dhe do të largohen nga territori i Palës tjetër Kontraktuese në të gjitha pikat e kalimit kufitar të hapura për qarkullimin ndërkombëtar dhe ndërshtetëror, duke patur një dokument të vlefshëm udhëtimi si ato që listohen në Shtojcën e kësaj Marrëveshjeje.

3. Shtetasit e secilit vend, do të hyjnë, do të kalojnë tranzit, do të qëndrojnë përkohësisht dhe do të largohen nga territori i secilës Palë Kontraktuese pa taksa dhe tarifa për periudhën e përcaktuar në Paragrafin 1 të këtij Neni.

Neni 2

1. Shtetasit e Palëve Kontraktuese, mbajtës të pasaportave të vlefshme diplomatike ose të shërbimit, të lëshuara nga Ministrinë e Punëve të

Jashtme të Palëve Kontraktuese, mund të hyjnë, të kalojnë transit, të qëndrojnë dhe largohen nga territori i Palës tjetër Kontraktuese pa vizë, për një periudhë jo më të gjatë se 90 (nëntëdhjetë) ditë brenda një periudhe 180 (njëqind e tetëdhjetë) ditore nga data e hyrjes së parë.

2. – Shtetasit e secilës Palë Kontraktuese, mbajtës të pasaportave të vlefshme diplomatike ose të shërbimit, të cilët janë pjestarë të stafit të një misioni diplomatik ose një posti konsullor, të një organizate ndërkombëtare, të një shërbimi tregtar dhe ekonomik brenda misionit diplomatik ose një qendër e infomacionit kulturor, e krijuar mbi bazën e një marrëveshjeje ndërqeveritare, të cilat ndodhen në territorin e Palës tjetër Kontraktuese, fillimisht do të hyjnë në territorin e saj pa vizë. Pasi të jenë rregjistruar në përputhje me procedurën e brendshme të Palës Kontraktuese pritëse, ata do të qëndrojnë pa vizë, deri në largimin e tyre nga territori i Palës Kontraktuese pritëse gjatë gjithë periudhës së akreditimit të tyre.

3. Dispozitat e Paragrafit 2 të këtij Neni shtrihen deri tek pjestarët e familjes së shtetasve në fjalë: bashkëshorti(ja) partneri civil, fëmijët nën moshën 26 vjeç, të cilët nuk kanë kryer martesë civile dhe që vazhdojnë mësimet me kohë të plotë në institucionet arsimore në territorin e Palës Kontraktuese pritëse dhe që jetojnë së bashku me ta gjatë mandatit të tyre në detyrë, nëse janë mbajtës të pasaportave diplomatike ose shërbimi.

4. Dispozitat e Paragrafit 2 të këtij Neni nuk do zbatohen për personat që mbulon Paragrafi 3, kur ata janë shtetas të një vendi të tretë, për të cilët Palët Kontraktuese zbatojnë rregjimin e vizave. Në këtë rast, personat në fjalë do të pajisen me llojin përkatës të vizës që në hyrjen e tyre të parë në territorin e Palës Kontraktuese pritëse.

Neni 3

Qarkullimi në zonat kufitare ndërmjet Palëve Kontraktuese do të rregullohet nga Protokolli i kësaj Marrëveshjeje, i cili do të jetë pjesë përbërëse e saj.

Neni 4

Shtetasit e Palëve Kontraktuese, të cilët dëshirojnë të qëndrojnë për periudha më të gjata kohore në territorin e Palës tjetër Kontraktuese për qëllime studimi, punësimi, bashkimi familjar, etj.

do t'u referohen dhe respektojnë dispozitat e legjislacionit të brendshëm të Palës tjetër Kontraktuese.

Neni 5

Në rast se për shkaqe të forcës madhore, një shtetas nuk ka mundësi për t'u larguar nga territori i Palës tjetër Kontraktuese, atëhere brenda afatit të vlefshmërisë së qëndrimit, Pala Kontraktuese pritëse do të bëjë falas zgjatjen e lejes së qëndrimit.

Neni 6

Shtetasit e Palëve Kontraktuese që qëndrojnë në territorin e Palës tjetër Kontraktuese për periudha të shkurtra kohore nuk do të kenë të drejtën e punësimit.

Neni 7

Shtetasit e secilës Palë Kontraktuese, gjatë qëndrimit të tyre në territorin e Palës tjetër Kontraktuese do të veprojnë në përputhje me legjislacionin e kësaj të fundit.

Neni 8

Secila Palë Kontraktuese mund t'u refuzojë hyrjen ose të shpallë të pavlefshëm qëndrimin në territorin e saj të shtetasve të Palës tjetër Kontraktuese, të cilët ajo, në përputhje me legjislacionin e saj të brendshëm, i gjykon si të papranueshëm ose të padëshirueshëm.

Neni 9

Kur shtetasit e Palës Kontraktuese, gjatë qëndrimit të tyre në territorin e Palës tjetër Kontraktuese humbasin pasaportat e tyre ose dhe ndonjë dokument tjetër zëvendësues udhëtimi, ata do të njoftojnë menjëherë për këto raste autoritetet përkatëse vendore, të cilat nga ana e tyre do t'u lëshojnë një dokument njoftues ndihmës. Misioni diplomatik ose përfaqësia konsullore e shtetit të shtetësisë do t'i pajisë ata me një dokument të ri të përshtatshëm udhëtimi. Të dy këto dokumente, dokumenti i ri dhe ai njoftues duhet të paraqiten në pikat e kalimit kufitar.

Neni 10

1. Palët Kontraktuese do të këmbejnë specimenet e pasaportave të tyre të vlefshme, nëpërmjet kanaleve diplomatike, jo më vonë se 30 (tridhjetë) ditë përpara hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshje.
2. Kur njëra palë Kontraktuese lëshon një model të ri të dokumentit të udhëtimit apo i modifikon dokumentet tashmë të këmbëra, për këto modifikime duhet të njoftohet Pala tjetër Kontraktuese nëpërmjet kanaleve diplomatike, 15 (pesëmbëdhjetë) ditë përpara datës së hyrjes në qarkullim të dokumentit të ri ose të modifikuar. Ky njoftim duhet të përfshijë modelin e dokumentave të reja ose të modifikuara dhe informacione mbi zbatueshmërinë e tyre.

Neni 11

1. Palët Kontraktuese do të krijojnë një Komitet të Përbashkët, brenda 60 ditëve nga hyrja në fuqi e kësaj Marrëveshje, i cili do të ketë për detyrë monitorimin dhe zbatimin e kësaj Marrëveshje dhe zgjidhjen e çdo mosmarrëveshjeje që rrjedh nga interpretimi apo zbatimi i dispozitave të Marrëveshjes. Komiteti do të mbledhet sa herë që të jetë e nevojshme, me kërkesën e njerës prej Palëve Kontraktuese dhe të paktën dy herë në vit.

Neni 12

Kjo Marrëveshje dhe Protokollin e saj mund të ndryshohen me pëlqimin e ndërsjellë të Palëve Kontraktuese. Ndryshimet do të hyjnë në fuqi në përputhje me Paragrafin 1 të Nenit 14 të kësaj Marrëveshje.

Neni 13

1. Secila nga Palët Kontraktuese mund të pezullojë, tërësisht ose pjesërisht veprimin e kësaj Marrëveshjeje, në rastin e një fatkeqësie natyrore, epidemie apo për shkak të konsideratave të sigurisë kombëtare dhe rendit publik, duke njoftuar menjëherë Palën tjetër nëpërmjet kanaleve

diplomatike. Pezullimi i veprimit të kësaj Marrëveshjeje do të hyjë në fuqi nga data e marrjes së këtij njoftimi.

2. Pala që ka marrë masat e treguara në paragrafin 1 të këtij Neni do të njoftojë menjëherë Palën tjetër Kontraktuese për këtë shfuqizim nëpërmjet kanaleve diplomatike.

Neni 14

1. Kjo Marrëveshje dhe Protokolli i saj do të jenë të vlefshëm për një periudhë të papërcaktuar kohore; ato do të hyjnë në fuqi në datën e marrjes së njoftimit të fundit me shkrim, nëpërmjet të cilit Palët Kontraktuese do të njoftojnë njëra tjetrën, nëpërmjet kanaleve diplomatike se janë përmbushur kërkesat e tyre të brendshme ligjore për hyrjen në fuqi të kësaj Marrëveshjeje.

2. Secila prej Palëve Kontraktuese mund të përfundojë vlefshmërinë e kësaj Marrëveshjeje ose pjesëve të saj, duke njoftuar me shkrim Palën tjetër Kontraktuese nëpërmjet kanaleve diplomatike. Në këtë rast, Marrëveshja ose pjesë të saj do të pushojnë së vepruari pas 60 (gjashtëdhjetë) ditëve nga dita e marrjes së këtij njoftimi.

3. Në datën e hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, do të pushojnë së vepruari Marrëveshja ndërmjet Qeverisë Maqedonase dhe Qeverisë Shqiptare për heqjen e kërkesave për vizë për pasaportat diplomatike e të shërbimit si dhe tarifave për lëshimin e llojeve të tjera të vizave, e nënshkruar në Tiranë, më 4 Dhjetor 1997 si dhe Marrëveshja ndërmjet Qeverisë Maqedonase dhe Qeverisë Shqiptare mbi Rregullimin e Qarkullimit në Zonat Kufitare të Individëve me banim në Zonat Kufitare, nënshkruar në Tiranë, më 4 Dhjetor 1997.

Bërë në Tiranë më 13.02.2008, në dy kopje origjinale, secila në gjuhët maqedonisht, shqip dhe anglisht, duke patur secili nga tekstet fuqi të barabartë. Në rast të ndonjë paqartësie në interpretim, epërsi do të ketë teksti anglisht.

Për Qeverinë e Republikës
së Maqedonisë

Për Këshillin e Ministrave të
Republikës së Shqipërisë

SHTOJCË**E MARRËVESHJES NDËRMJET QEVERISË SË REPUBLIKËS SË
MAQEDONISË DHE KËSHILLIT TË MINISTRAVE TË REPUBLIKËS SË
SHQIPËRISË MBI LËVIZJEN E LIRË TË SHTETASVE****PËR QËLLIME TË KËSAJ MARRËVESHJE, DOKUMENTA TË
VLEFSHME DO TË KONSIDEROHEN:****1. PËR SHTETASIT E REPUBLIKËS SË MAQEDONISË:**

- (a) pasaportë;
- (b) pasaportë diplomatike;
- (c) pasaportë shërbimi;
- (d) pasaportë grupi;
- (e) dokument i vlefshëm udhëtimi për kthim në Republikën e Maqedonisë;
- (f) leje për qarkullim në zonat kufitare;
- (g) dokumenta udhëtimi të lëshuara në përputhje me të drejtën ndërkombëtare të zbatueshme për Palët Kontraktuese.

2. PËR SHTETASIT E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË:

- (a) pasaportë
- (b) pasaportë diplomatike;
- (c) pasaportë shërbimi;
- (d) dokument i vlefshëm udhëtimi për kthimin në Republikën e Shqipërisë;
- (e) leje për qarkullim në zonat kufitare
- (f) dokumenta udhëtimi të lëshuara në përputhje me të drejtën ndërkombëtare të zbatueshme për Palet Kontraktuese.

PROTOKOLL

I

MARRËVESHJES

NDËRMJET

QEVERISË SË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË DHE

KËSHILLIT TË MINISTRAVE TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

MBI LËVIZJEN E NDËRSJELLË TË SHTETASVE

GJATË QARKULLIMIT NË ZONAT KUFITARE

Neni 1

Ky Protokoll vendos rregjimin e qarkullimit në zonat kufitare ndërmjet kufijve shtetërorë të dy vendeve, më poshtë të quajtura "Palë Kontraktuese".

Neni 2

Për qëllime të këtij Protokoll do të përdoren përkufizimet e mëposhtëme:

1. "Kufi shtetëror" nënkupton një kufi të përbashkët ndërmjet të dy vendeve;
2. "Zonë kufitare" nënkupton një zonë në territorin e Palës Kontraktuese e cila ndodhet jo më larg se 20 km nga vija kufitare. Njësitë vendore administrative brenda kësaj zone do të konsiderohen pjesë të zonës kufitare, ashtu siç tregohet në Aneksin A. Në rast se ndonjë pjesë e kësaj njësie do të ndodhet mbi 20 km larg nga vija kufitare, por jo më larg se 25 km, ajo sërish do të konsiderohet si pjesë e zonës kufitare;
3. "Përfituesit" janë shtetasit e Palëve Kontraktuese të cilët të paktën për një vit janë banues të ligjshëm në një zonë kufitare dhe që kanë të drejtë të pajisen dhe të përdorin një leje për qarkullim kufitar vendor;
4. "Leja për qarkullim kufitar" nënkupton një dokument të vlefshëm udhëtimi, i cili lejon përfituesin të kalojë kufirin shtetëror dhe të

qëndrojë në zonën kufitare të Palës tjetër Kontraktuese, ashtu siç përcaktohet në këtë Protokoll;

5. "Qarkullimi në zonat kufitare" është lëvizja e rregullt tejkufitare që kryhet nga përfituesit me qëllime udhëtimi ose qëndrimi në zonën kufitare të Palës tjetër Kontraktuese, për arsye kulturore, ekonomike ose familjare, për një periudhë të caktuar kohe, e cila përcaktohet në këtë Protokoll.

Neni 3

1. Përfituesit që zotërojnë një leje të vlefshme për qarkullim në zonat kufitare mund të udhëtojnë dhe të qëndrojnë në zonën kufitare të Palës tjetër Kontraktuese deri në 7 (shtatë) ditë resht.
2. Gjatë qëndrimit të tyre, që përcaktohet në Paragrafin 1 të këtij Neni, përfituesit mund të merren me veprimtari fitim - prurëse, duke përfshirë veprimtari ditore ose të përkohshme, në përputhje me legjislacionin kombëtar të Palës Kontraktuese.
3. Kohëzgjatja e përgjithshme e vizitave të tyre të radhës nuk duhet të jetë më e madhe se 90 (nëntëdhjetë) ditë brenda një periudhe prej 180 (njëqind e tetëdhjetë) ditësh.

Neni 4

1. Leja e qarkullimit në zonat kufitare lëshohet nga një autoritet kompetent shtetëror i Palës Kontraktuese, mbështetur në kërkesën e miratuar nga autoritetet kompetente të policore kufitare vendore të Palës tjetër Kontraktuese, brenda 5 (pesë) ditë pune.
2. Leja jepet me një vlefshmëri kohore prej 5 vjetësh.
2. Leja përmban:
 - a) Fotografinë e kërkuarit (me ngjyra) jo më të vjetër se 6 (gjashtë) muaj, emrin dhe mbiemrin, datëlindjen, shtetësinë dhe vendbanimin;
 - b) Autoritetin lëshues, datën e lëshimit dhe vlefshmërinë;
 - c) Numrin e dokumentit mbi bazën e të cilit përcaktohet identiteti i kërkuarit;
 - d) data dhe fotografia e fëmijve nën 14 (katërbëdhjetë) vjeç të përfituesit të lejes;

- e) Shpjegimin se zotëruesi i lejes mund të lëvizë lirisht vetëm në zonën kufitare dhe se në rastin e keqpërdorimit do të ketë sanksione.
4. Leja do të përfshijë sa më shpejt që të jetë e mundur karakteristikat mbrojtëse në pajtim me standardet e BE-së.

Neni 5

1. Palët Kontraktuese mund të heqin dorë nga detyrimi për të vendosur në leje vula hyrëse dhe dalëse.
2. Për qëllime të evidentimit të hyrjes, daljes dhe qëndrimit, autoritetet e pikave të kalimit kufitar të Palës Kontraktuese, sipas rastit mund t'u lëshojnë përfituesve një dëshmi të veçantë, në të cilën do të shënohen data, vendi dhe pika e kalimit kufitar ku është bërë kalimi i kufirit shtetëror.

Neni 6

Palët Kontraktuese do të marrin në vazhdimësi masat e duhura për lehtësimin e kalimit të kufirit shtetëror. Këto masa do të përfshijnë:

- a. Krjimin e pikave të veçanta të kalimit kufitar vetëm për përfituesit, në përputhje me legjislacionin kombëtar;
- b. Rezervimin e linjave të veçanta për përfituesit në pikat e kalimit kufitar ndërkombëtar;
- c. Mundësimin e përfituesve, sa herë që të jetë e nevojshme dhe në veçanti duke mbajtur parasysh rrethanat vendore, duke përfshirë dhe rastet e *forcës madhore* për të kaluar kufirin në vende ku nuk ka pika të kalimit kufitar dhe/ose jashtë orarit të shpallur të punës;
- d. Përfituesit që njihen nga oficerët e policisë kufitare për shkak të kalimit të tyre të shpeshtë të kufirit, sa herë që të jetë e nevojshme mund t'u nënshtrohen kontrolleve rutinore.

Neni 7

Përfituesit e secilës Palë Kontraktuese, që gjatë qëndrimit të tyre në territorin e Palës tjetër Kontraktuese humbasin lejen, duhet të njoftojnë për këtë rast menjëherë autoritetet e policisë vendore, të

cilat do të lëshojnë një dokument njoftimi ndihmës. Ky dokument njoftues duhet të paraqitet në pikën e kalimit kufitar.

Neni 8

Ky Protokoll do të zbatohet në të gjitha pikat e tanishme dhe të ardhshme të kalimit kufitar ndërkombëtar si dhe në pikat vendore të kalimit kufitar, duke përfshirë edhe linjën e udhëtarëve të liqenit. Lista e të gjitha pikave të kalimit kufitar tregohet në Aneksin B.

Neni 9

1. Përfituesit nuk mund të udhëtojnë apo të qëndrojnë jashtë zonës kufitare të përcaktuar në këtë Protokoll.
2. Mosrespektimi i kësaj dispozite do të konsiderohet qëndrim i paligjshëm dhe do t'i nënshtrohet masave të duhura në pajtim me legjislacionin kombëtar të secilës Palë Kontraktuese. Kjo mund të përfshijë edhe anulimin e lejes nga autoriteti lëshues, për një periudhë kohore prej jo më pak se një vit.
3. Palët Kontraktuese do të shkëmbejnë rregullisht informacion mujor mbi përfituesit që janë objekt i masave në përputhje me Paragrafin 2 të këtij Neni.

Bërë në TIRANË..... on 13.02..... 2008, në dy kopje origjinale, secila në gjuhën maqedonisht, shqip dhe anglisht, duke patur secili tekst fuqi të barabartë. Në rast të ndonjë paqartësie në interpretim, epërsi do të ketë teksti anglisht.

Për Qeverinë e Republikës
së Maqedonisë

Për Këshillin e Ministrave të
Republikës së Shqipërisë

ANEKSI A**LISTA E NJESIVE LOKALE ADMINISTRATIVE
NE ZONEN KUFITARE
(sh. N.2 P. 2)****LISTA E FSHATRAVE MAQEDONASE****ОПШТИНА ГОСТИВАР**

1. град Гостивар
2. село Бродец
3. село Богдево
4. село Кракорница
5. село Тануше
6. село Грекај
7. село Нивиште
8. село Бибај
9. село Нистрово
10. село Рибница
11. село Видуше
12. село Жировница
13. село Врбјане
14. село Битуше
15. село Требиште
16. село Велебрдо
17. село Скудриње
18. село Ростуше
19. село Аџиевци
20. село Присојница
21. село Жужње
22. село Ничпур
23. село Врбен
24. село Волковија
25. село Трница
26. село Маврови Анови
27. село Кичница
28. село Беличица
29. село Никифорово
30. село Галичник
31. село Јанче

32. село Селце
33. село Росоки
34. село Гари
35. село Тресонче
36. село Лазарополе

ОПШТИНА ДЕБАР

1. град Дебар
2. село Елевци
3. село Долгаш
4. село Новак
5. село Коџаџик
6. село Брештани
7. село Џепиште
8. село Саботишани
9. село Праленик
10. село Житинани
11. село Мал Папратник
12. село Голем Папратник
13. село Баланци
14. село Опсаџи
15. село Бајрамовци
16. село Броштица
17. село Џареши
18. село Горенци
19. село Селокуќи
20. село Спас
21. село Бањиште
22. село Хаме
23. село Кривци
24. село Рајчица
25. село Татар
26. село Елвци
27. село Могорче
28. село Осој
29. село Горно Косоврасти
30. село Долно Косоврасти
31. село Г. Мелничани
32. село Д. Мелничани
33. село Бапа
34. село Шуан
35. село Коњаре
36. село Бомово
37. село Ехлонец

ОПШТИНА СТРУГА

1. град Струга
2. село Радожда

3. село Калишта
4. село Мали Влај
5. село Франгово
6. село Радолишта
7. село Шум
8. село Загарачани
9. село Вишни
10. село Горна Белица
11. село Долна Белица
12. село Октиси
13. село Вевчани
14. село Велешта
15. село Враништа
16. село Подгорци
17. село Лабуништа
18. село Боровец
19. село Лакавица
20. село Јабланица
21. село Пискупштина
22. село Брезово
23. село Нерези
24. село Луково
25. село Модрич
26. село Дренук
27. село Буринец
28. село Селци
29. село Локов
30. село Ржаново
31. село Збажди
32. село Присовјани
33. село Мислодежда
34. село Брчево
35. село Богојци
36. село Татежи
37. село Ташмаруништа
38. село Делоогожда
39. село Корошишта
40. село Џепин
41. село Бицево
42. село Ложани
43. село Ливада
44. село Волино
45. село Дрслајца
46. село Мороишта
47. село Мислешево
48. село Поум

ОПШТИНА ОХРИД

1. град Охрид
2. село Елшани

3. село Пештани
4. село Трпејца
5. село Љубаништа
6. село Горно Лакочереј
7. село Долно Лакочереј
8. село Подмоље
9. село Орман
10. село Лескоец
11. село Велгошти
12. село Велестово
13. село Рамне
14. село Коњско
15. село Шипокно

ОПШТИНА РЕСЕН

1. град Ресен
2. село Коњско
3. село Стење
4. село Лескоец
5. село Отешево
6. населба Сирхан
7. село Шурленци
8. село Волкодери
9. село Покрвеник
10. село Долно Перово
11. село Наколец
12. село Сливница
13. село Претор
14. село Асамати
15. село Евла
16. село Прељубје
17. село Лавци
18. село Горно Дупени
19. село Горно Перово
20. село Дрмени
21. село Царев Двор
22. село Козјак
23. село Бела Црква
24. село Долно Езерени
25. село Горно Езерени
26. село Грнчари
27. село Рајца
28. село Курбиново
29. село Маловиште
30. село Долно Дупени
31. село Љубојно
32. село Брајчино
33. село Штрбово
34. село Крани
35. село Арвати

ОПШТИНА ДЕБАРЦА

1. село Врбјани
2. село Годивје
3. село Лактиње
4. село Климестани
5. село Ново Село
6. село Требеништа
7. село Оровник
8. село Горенци

LISTA E FSHATRAVE SHQIPTARE**Rrethi Diber****I. Qyteti Peshkopi****II. Komuna Maqellare**

1. Maqellare	12. Çernene
2. Pocest	13. Fushe e vogel
3. Katund i Vogel (Obok)	14. Kovashice
4. Kerçisht i Poshtem	15. Gradec
5. Kerçisht i Siperme	16. Pesjake
6. Kllobçisht	17. Grazhdan
7. Bllate e Siperme	18. Popinare
8. Bllate e Poshtme	19. Herbel
9. Majtare	20. Erebare
10. Burim	21. Dovolani
11. Potgorce	22. Vojnike

III. Komuna Melan

1. Melan	5. Trene
2. Trepçe	6. Ilnice
3. Pjeçe	7. Begjunec
4. Pejç	8. Rabdisht

9. Bellove
10. Zagrad

11. Cerjan
12. Greve

IV. Komuna Tomin

1. Tomin
2. Pollozhan
3. Çetush
4. Dohoshisht
5. Selane
6. Ushtelenxe
7. Brezhdan

8. Zdojan
9. Rashnapoje
10. Pilafe
11. Staravec
12. Shimçan
13. Bahute
14. Zimur
15. Hoteshe

V. Komuna Slllove

1. Shumbat
2. Slllove
3. Dipjake
4. Venisht
5. Palaman

6. Trojak
7. Sllatine
8. Kalis (Zallkalis)
9. Vleshe
10. Kalle

VI. Komuna Kala e Dodes

1. Vasie
2. Ploshtan
3. Ceren
4. Kullas

5. Shulla
6. Ujemire
7. Tejse
8. Radomire

VII. Komuna Kastriot

1. Vrenjt
2. Limjan
3. Sohodoll
4. Deshat

5. Borovjan
6. Brest i Eperm
7. Brest i Poshtem
8. Kander

9. Kishavec
10. Vakuf
11. Kastriot

12. Fushe Kastriot
13. Kukaj

Rrethi i Bulqizes

I. Komuna Shupenze

1. Shupenze
2. Vlashaj
3. Boçeve
4. Homesh
5. Kovashice
6. Okshatine
7. Zogjaj
8. Bllace
9. Stushaj
10. Gjuras
11. Mazhice
12. Topojan

II. Komuna Gjorice

1. Gjorice e Siperme
2. Gjorice e Poshteme
3. Çerenec i Siperme
4. Çerenec i Poshtem
5. Lubalesh
6. Viçisht i Siperme
7. Viçisht i Poshtem

III. Komuna Zerqan

1. Zerqan
2. Valikardhe
3. Peladhi
4. Godvi
5. Krajke
6. Sofraçan
7. Strikçan
8. Sopot
9. Zall Sopot
10. Smollnik
11. Ternove e Madhe
12. Ternove e Vogel
13. Zall Strikçan

IV. Komuna Ostren

1. Ostren i Madh
2. Ostren i Vogel
3. Tuçep
4. Radovesh
5. Pasinke
6. Lladomerice
7. Terbaç
8. Kojavec
9. Lejçan
10. Miresh
11. Sepatov
12. Okshtun i Madh
13. Okshtun i Vogel

14. Oreshnje

15. Orzhanov

V. Komuna Trebisht

1. Trebisht
2. Trebisht bala
3. Trebisht muçine
4. Trebisht çelebi

5. Vernice
6. Gjinovec
7. Klenje

I. Bashkia Prrenjas

Rrethi i Librazhdit

1. Prenjas
2. Prenjas Fshat

3. Rrashta

II. Komuna Rrajce

1. Rrajce
2. Rrajce Fushe
3. Rrajce Sutaj
4. Rrajce Skenderbe
5. Bardhaj

6. Kovanik
7. Urake
8. Katjel
9. Kotodesh

III. Komuna Qukes

1. Qukes
2. Qukes Shkumbin
3. Qukes Skenderbe
4. Skroske
5. Menik
6. Pishkash

7. Pishkash Veri
8. Kakavec
9. Gurre
10. Berzershte
11. Fanje
12. Dritaj

IV. Komuna Hotolisht

1. Hotolisht
2. Vulçan
3. Dadhe

4. Kokreve
5. Xhyre
6. Velçan

V. Komuna Qender

1. Librazhd qender	4. Qarrishte
2. Librazhd katund	5. Dorez
3. Gizavesh	6. Togež
7. Arrez	11. Kuterman
8. Babje	12. Marinaj
9. Spathar	
10. Dragostun	13. Merqize

VI. Komuna Stebleve

1. Stebleve	5. Llange
2. Fushe studen	6. Sebisht
3. Zabzun	7. Moglice
4. Borove	8. Prodan

VII. Komuna Lunik

1. Lunik	5. Prevalle
2. Zgosht	6. Dranavice
3. Letem	7. Kodstenje
4. Kosharisht	

Rrethi i Pogradecit**I. Qyteti Pogradec****II. Komuna Bucimas (Starov)**

1. Bucimas (Starov)	
2. Tushemisht	6. Verdove
3. Gurras (Zagorčan)	7. Baçallek
4. Remenj	8. Peshkepi
5. Geshtenjas (Zervaske)	

III. Komuna Hudenisht

1. Fshati Hudenisht	4. Buqeze
2. Memelisht	5. Lin
3. Piskupat	6. Çervenake

IV. Komuna Çerrave

1. Fshati Çerrave
2. Leshnice
3. Blace
4. Alarup
5. Bletas (Bratomir)
6. Pretushe
7. Grabovice
8. Nizhavec

V. Komuna Proptisht

1. Fshati Proptisht
2. Verri
3. Golik
4. Zall – Torr
5. Rrodokal Súper
6. Rrodokal
7. Poshte
8. Homesh
9. Kriçkove
10. Homçan
11. Somotine
12. Slatine
13. Baribardhe
14. Selce e Poshtme

VI. Komuna Beragozhd

1. Fshati Beragozhd
2. Stropcke

VII. Komuna Trebinje

1. Fshati Trebinje
2. Pleshisht
3. Zemçe
4. Hoshteçe
5. Selce e Siperme
6. Kalivaç
7. Pervelan
8. Potgozha
9. Dunice

Rrethi i Korçes

I. Komuna Liqenas

1. Gorice e madhe
2. Kallamas
3. Gorice e vogel
4. Gollomboc
5. Diellas
6. Liqenas
7. Zaroshke
8. Cerje,
9. Lajthize
10. Leskaj

II. Komuna Pojan:

1. Burimas
2. Zvezde
3. Shingjergj
4. Pojan
5. Pendavinj
6. Terove
7. Plase
8. Zemblak
9. Rembec
10. Rov
11. Orman
12. Pojan

III. Komuna Bulgarec

1. Dishnice
2. Belorta
3. Kuç iZi
4. Neviçisht
5. Malavec
6. Shamoll

АНЕКСИ В**LISTA E KALIMEVE KUFITARE PËR QARKULLIM NË ZONAT
KUFITARE
(sh. N.8)****Për Republikën e Maqedonisë****Për Republikën e Shqipërisë****Kalime kufitare në përdorim**

1. Кафасан, Струга	-	Qafethane, Pogradec
2. Свети Наум, Охрид	-	Tushemisht, Pogradec
3. Стење, Преспа	-	Gorice, Liqenas
4. Блато, Дебар	-	Bllad, Maqellare

Kalime kufitare për përdorim në të ardhmen

1. Џепиште, Дебар	-	Trebisht, Bulqize ¹
2. Јабланица, Луково	-	Stebleve, Librazhdi
3. Шпилје, Дебар	-	Miresht, Librazhdi

Linjat ndërkombëtare të udhëtarëve të liqenit

1. Охрид	-	Pogradec ²
2. Ресен	-	Liqenas ³

¹ Marëveshje bilaterale, nënshkruar në Tiranë, 16.11.2005

² Marëveshje bilaterale, nënshkruar në Ohër, 25.09.1999

³ Protokoli komunal trilateral për bashkëpunim Resnjë- Liqenas- Prespë, nënshkruar në Lemos, 04.12.2007

AGREEMENT
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA
AND
THE COUNCIL OF MINISTERS OF THE REPUBLIC OF ALBANIA
ON MUTUAL TRAVEL OF CITIZENS

The Government of the Republic of Macedonia and the Council of Ministers of the Republic of Albania on behalf of their respective States, hereinafter referred to as the "Contracting Parties";

Desirous to enhance and further develop the friendly relations already existing between two countries;

Confirming that respect for and implementation of human rights, fundamental freedoms and the principles of democracy, rule of law and humanism constitute the basis for freedom, justice and peace;

Aiming at facilitating people-to-people contacts as an important tool to strengthen ties and support development in all areas of activity;

Convinced that the freedom of movement of people constitutes a fundamental development to further consolidate each country's European Union integration efforts;

Have agreed as follows:

Article 1

1. Citizens of either Contracting Party, holders of valid diplomatic, service or national passports, shall be exempted from the obligation to obtain a visa for the purpose of entering the territory of the other Contracting Party for a visit or a stay not exceeding 90 (ninety) days within 180 (one hundred eighty) days from the date of the first entry.

2. The citizens of either Contracting Party shall enter, transit through, temporarily stay in and leave the territory of the other Contracting Party through all border crossing points open to international and interstate traffic, subject to the possession of a valid travel document from among those listed in the Addendum to this Agreement.

3. The citizens of either contracting party shall enter, transit through, temporarily stay in and leave the territory of either Contracting Party for the period provided in the paragraph 1 of this Article, fee and tax free.

Article 2

1. The citizens of the Contracting Parties, holders of valid diplomatic or service passports, issued by the Ministries of Foreign Affairs of the Contracting Parties, may enter, transit through, stay in and leave the territory of the other Contracting Party visa-free for a term not exceeding 90 (ninety) days within any 180 (one hundred eighty) days period, from the date of first entry.

2. The citizens of each Contracting Party, holders of valid diplomatic or service passports, who are members of staff of a diplomatic mission or consular post, an international organization, a trade and economic service within the diplomatic mission or a cultural information centre, established upon an intergovernmental agreement, that are located in the territory of the other Contracting Party, shall initially enter its territory visa-free. After registering in accordance with the domestic procedure of the receiving Contracting Party they shall stay in and leave the territory of the receiving Contracting Party visa-free for the entire term of their accreditation.

3. The provisions of Paragraph 2 of this Article shall extend to the family members of the said citizens: spouse, civil partner, children under the age of 26, who have not concluded a civil marriage and attend full-time classes at educational establishments in the territory of the receiving Contracting Party, who live together with them during their term of office, if likewise holders of diplomatic or service passports.

4. The provisions of Paragraph 2 of this Article shall not apply to the persons covered under Paragraph 3 when these are citizens of a third State, in respect of which the Contracting Parties apply a visa regime. In this case, the said persons shall hold the relevant type of visa upon their initial entry into the territory of the receiving Contracting Party.

Article 3

Local border traffic between the Contracting Parties, shall be regulated by the Protocol to this Agreement, which shall be an integral part of this Agreement.

Article 4

The citizens of the Contracting Party who wish to stay a longer period of time in the territory of the other Contracting Party for the purpose of study, employment, family reunion etc. shall refer to and abide by the provisions of domestic legislation of the other Contracting Party.

Article 5

If for reasons of force majeure a citizen cannot leave the territory of the other Contracting Party within the term of validity of stay, the extension to stay will be regulated by the receiving Contracting Party free of charge.

Article 6

The citizens of the Contracting Party staying for a short time in the territory of the other Contracting Party shall have no right to employment.

Article 7

The citizens of either Contracting Party, upon their stay in the territory of the other Contracting Party, shall abide by the legislation of the latter.

Article 8

Each Contracting Party may refuse the entry or terminate the stay on its territory of citizens of the other Contracting Party who it deems inadmissible or undesirable in accordance with its domestic legislation.

Article 9

The citizens of either Contracting Party who during their stay on the territory of the other Contracting Party have lost their passport or another substitute travel document, shall report the case immediately to the relevant local authorities, who issue a supporting document of notification. The diplomatic mission or consular post of the State of the citizenship, shall issue to them a new appropriate travel document. Both the new travel document and the notification have to be shown to the border crossing points.

Article 10

1. The Contracting Parties shall exchange specimens of their valid travel documents through diplomatic channels 30 (thirty) days before the entry in force of this Agreement, at the latest.

2. When one Contracting Party issues a new model of a travel document or modifies those already exchanged, the other Contracting Party shall be notified of such modifications through diplomatic channels 15 (fifteen) days before the date the new document or modification shall be implemented. The notification shall include a sample of new or modified documents and information on their applicability.

Article 11

The Contracting Parties shall set up a Joint Committee, within 60 (sixty) days after the entry into force of this Agreement, which will have the tasks of monitoring the implementation of this Agreement and settle any dispute arising from the interpretation or application of the provisions of this Agreement. The Committee shall meet whenever necessary at the request of one of the Contracting Parties and at least twice a year.

Article 12

This Agreement and its Protocol may be amended by mutual consent between the Contracting Parties. The amendments shall enter into force in accordance with Article 14, Paragraph 1 of this Agreement.

Article 13

1. Each of the Contracting Parties may suspend, in whole or in part, the effect of this Agreement in the event of a natural disaster, epidemic or on considerations of national security and public order, by immediately notifying through diplomatic channels the other Contracting Party. The suspension of the effect of this Agreement shall enter into force from the day of receipt of the notification.

2. The Contracting Party that has introduced the measures referred to in Paragraph 1 of this Article, shall promptly notify the other Contracting Party of the cancellation through diplomatic channels.

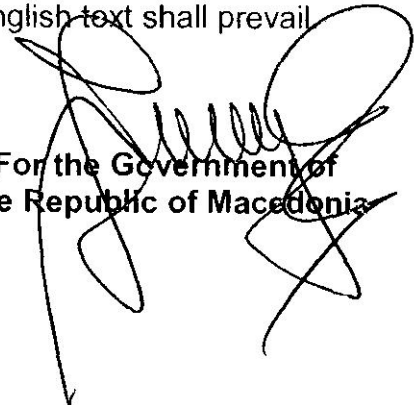
Article 14

1. This Agreement and its Protocol are concluded for an indefinite period of time and shall enter into force from the date of receipt of the last written notification by which the Contracting Parties have notified each other through diplomatic channels that their respective internal legal requirements for the entry into force of this Agreement have been fulfilled.

2. Each of the Contracting Parties may terminate the effect of this Agreement or part of it by giving written notice to the other Contracting Party through diplomatic channels. In such case, the Agreement or part of it shall cease to be in force after 60 (sixty) days from the day of receipt of such notice.

3. From the date of entry into force of this Agreement, the Agreement between the Macedonian Government and the Albanian Government for abolition of visa requirement for diplomatic and official passports and the fee cost for issuing of other types of visas, signed in Tirana on December 4, 1997 and the Agreement between the Macedonian Government and the Albanian Government on Regulation of the Local Border movement of Individuals in the Border Area, signed in Tirana on December 4, 1997, shall cease to be in force.

Done in Tirana on 19 02 2008, in two original copies, each one in Macedonian, Albanian and English language, each of these texts being equally authentic. In case of ambiguity in the interpretation, the English text shall prevail.

For the Government of
the Republic of Macedonia

For the Council of the Ministers
of the Republic of Albania

ADDENDUM
TO THE AGREEMENT
BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA
AND THE COUNCIL OF MINISTERS OF THE REPUBLIC OF ALBANIA
ON MUTUAL TRAVEL OF CITIZENS

VALID DOCUMENTS FOR THE PURPOSES OF THIS AGREEMENT
SHALL BE CONSIDERED:

1. APPLICABLE TO CITIZENS OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA:

- (a) passport;
- (b) diplomatic passport;
- (c) service passport;
- (d) group passport;
- (e) valid travel document for return to the Republic of Macedonia;
- (f) local border traffic permit;
- (g) travel documents issued in accordance with the international law applicable to the Contracting Parties.

2. APPLICABLE TO CITIZENS OF THE REPUBLIC OF ALBANIA:

- (a) passport;
- (b) diplomatic passport;
- (c) service passport;
- (d) valid travel document for return to the Republic of Albania;
- (e) local border traffic permit;
- (f) travel documents issued in accordance with the international law applicable to the Contracting Parties.

P R O T O C O L
TO THE
AGREEMENT
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA
AND
THE COUNCIL OF MINISTERS OF THE REPUBLIC OF ALBANIA
ON MUTUAL TRAVEL OF CITIZENS
ON THE LOCAL BORDER TRAFFIC

Article 1

This Protocol establishes a regime of local border traffic across the state borders of the two countries, hereinafter referred to as the "Contracting Parties".

Article 2

The following definitions shall apply for the present Protocol:

1. "State border" shall mean a joint border between the two countries;
2. "Border area" shall mean an area on the territory of the Contracting Party which does not exceed 20 km from the border line. The local administrative units within this area are considered to be a part of the border area, as specified in the Annex A. If some part of such unit is located further away than 20 km from the border line, but not more than 25 km, it should also be considered as a part of the border area;
3. "Beneficiaries" are the citizens of the Contracting Parties legally residing in a border area for at least one year and entitled to obtain and use a local border traffic permit;
4. "Local border traffic permit" shall mean a valid travel document which allows the beneficiary to cross the state border and to stay in the border area of the other Contracting Party as provided for in this Protocol;

5. "Local border traffic" is the regular cross-border movement carried out by the beneficiaries in order to travel or stay in the other Contracting Party's border area, due to cultural, economic or family reasons, for a specific period of time as provided for in this Protocol.

Article 3

1. The beneficiaries holding a valid local border traffic permit may travel to and stay in the border area of the other Contracting Party up to 7 (seven) consecutive days.
2. During their stay as provided in paragraph 1 of this Article, beneficiaries can engage into a profit-earning activity, including daily or temporary activities in respect of the national legislation of the Contracting Party.
3. The total duration of their consecutive visits should not exceed 90 (ninety) days within a period of 180 (one hundred eighty) days.

Article 4

1. The local border traffic permit is issued by a competent state authority of the Contracting Party, based on application endorsed within 5 (five) working days by the competent local border police authorities of the other Contracting Party.
2. The permit is issued with validity of 5 years.
3. The permit contains:
 - a) Applicant's photograph (color) not older than 6 (six) months, name and surname, date of birth, citizenship and residence;
 - b) issuing authority, date of issuance and validity;
 - c) number of the document on the basis of which the identity of the applicant is determined;
 - d) data and photo of the children under 14 (fourteen) years old, of the beneficiary of the permit;
 - e) Justification that the holder of the permit may move only in the border area and that in case of misuse sanctions will follow.
4. The permit should contain the protective features in accordance with the EU standards as soon as possible.

Article 5

1. The Contracting Parties may waive the obligation for putting entry and exit stamps in the permit.
2. In order to maintain records on the entry, exit and stay, the border crossing authorities of the Contracting Party, may, as appropriate, issue to beneficiaries a specific receipt stating the date, the place and the border crossing point where the state border was crossed.

Article 6

The Contracting Parties will continuously take appropriate measures to facilitate the state border crossing. Those measures may include:

- a. establishing separate border crossing points solely for the beneficiaries in accordance with the national legislation;
- b. reserving separate lines for the beneficiaries at the international border crossing points;
- c. when necessary and with special character, having in mind the local circumstances, including the cases of force majeure enable border crossing of beneficiaries at places where there are no border crossing points and/or beyond the specified working hours;
- d. beneficiaries who are known to the border police officers due to their frequent border crossing could, when necessary be subject to random checks.

Article 7

The beneficiaries of either Contracting Party who during their stay in the territory of the other Contracting Party have lost their permit, shall report the case immediately to the local police authorities, who issue a supporting document of notification. This notification has to be shown to the border crossing point.

Article 8

This Protocol will be applied on all the existing and future international as well as local border crossing points, including the lake passengers' lines. The list of all the border crossing points is given in Annex B.

Article 9

1. Beneficiaries may not travel or stay outside the border area as provided by this Protocol.
2. Failing to do so will be considered as an illegal stay and will be subject to appropriate measures in accordance with the national legislation of the Contracting Party. This may include retiring the permit by the issuing authority for a period of time of no less than one year.
3. The Contracting Parties will regularly exchange information on monthly basis on the beneficiaries subject to measures according to paragraph 2 of this Article.

Done in *Tirana*..... on *19.02*..... 2008, in two original copies, each one in Macedonian, Albanian and English language, each of these texts being equally authentic. In case of ambiguity in the interpretation, the English text shall prevail.

For the Government of
the Republic of Macedonia

For the Council of the Ministers
of the Republic of Albania

ANNEX A

List of local administrative units within the border area (s. Art. 2 Para. 2)

THE LIST OF THE MACEDONIAN VILLAGES

Municipality of Gostivar

1. City Gostivar
2. Village Brodec
3. Village Bogdevo
4. Village Krakornica
5. Village Tanushe
6. Village Grekai
7. Village Nivishte
8. Village Bibai
9. Village Nistrovo
10. Village Ribnica
11. Village Vidushe
12. Village Zhirovnica
13. Village Vrbiane
14. Village Bitushe
15. Village Trebishte
16. Village Velebrdo
17. Village Skudrine
18. Village Rostushe
19. Village Adzievci
20. Village Prisojnica
21. Village Zhuzhne
22. Village Nichpur
23. Village Vrben
24. Village Volkovia
25. Village Trnica
26. Village Mavrovi Anovi
27. Village Kichnica
28. Village Belichica
29. Village Nikiphorovo
30. Village Galichnik
31. Village Ianche
32. Village Selce
33. Village Rosoki
34. Village Gari
35. Village Tresonche
36. Village Lazaropole

Municipality of Debar

1. City Debar
2. Village Elevci
3. Village Dolgash
4. Village Novak
5. Village Kodzadzik
6. Village Breshtani
7. Village Dzepishte
8. Village Sabotishani
9. Village Pralenik
10. Village Zhitinani
11. Village Mal Papratnik
12. Village Golem Papratnik
13. Village Balanci
14. Village Opsaci
15. Village Bajramovci

16. Village Broshtica	27. Village Mogorche
17. Village Dzareshi	28. Village Osoi
18. Village Gorenci	29. Village Gorno Kosovrasti
19. Village Selokuki	30. Village Dolno Kosovrasti
20. Village Spas	31. Village Gorno Malnichani
21. Village Banishte	32. Village Dolno Melnichani
22. Village Hame	33. Village Bapa
23. Village Krivci	34. Village Shuan
24. Village Rajchica	35. Village Koniare
25. Village Tatar	36. Village Bomovo
26. Village Elvci	37. Village Ehloec

Municipality of Struga

1. City Struga	25. Village Modrich
2. Village Radozhda	26. Village Drenok
3. Village Kalishta	27. Village Burinec
4. Village Mali Vlaj	28. Village Selci
5. Village Frangovo	29. Village Lokov
6. Village Radolishta	30. Village Rzhanovo
7. Village Shum	31. Village Zbazhdi
8. Village Zagarachani	32. Village Prisoviani
9. Village Vishni	33. Village Mislodezhda
10. Village Gorna Belica	34. Village Brchevo
11. Village Dolna Belica	35. Village Bogoici
12. Village Oktisi	36. Village Tatezhi
13. Village Vevchani	37. Village Tashmarunishta
14. Village Veleshta	38. Village Delogozhda
15. Village Vranishta	39. Village Koroshishta
16. Village Podgorci	40. Village Dzepin
17. Village Labunishta	41. Village Bidzevo
18. Village Borovec	42. Village Lozhani
19. Village Lakavica	43. Village Livada
20. Village Jablanica	44. Village Volino
21. Village Piskupshtina	45. Village Drslaica
22. Village Brezovo	46. Village Moroishta
23. Village Nerezi	47. Village Misleshevo
24. Village Lukovo	48. Village Poum

Municipality of Ohrid

1. City Ohrid
2. Village Elshani
3. Village Peshtani
4. Village Trpeica
5. Village Lubanishta
6. Village Gorno Lakocherei
7. Village Dolno Lakocherei
8. Village Podmole
9. Village Orman
10. Village Leskoec
11. Village Velgoshti
12. Village Velestovo
13. Village Ramne
14. Village Konsko
15. Village Shipokno

Municipality of Resen

1. City Resen
2. Village Konsko
3. Village Stene
4. Village Leskoec
5. Village Oteshevo
6. Community Sirhan
7. Village Shurlenci
8. Village Volkoderi
9. Village Pokrvenik
10. Village Dolno Perovo
11. Village Nakolec
12. Village Slivnica
13. Village Pretor
14. Village Asamati
15. Village Evla
16. Village Prelubie
17. Village Lavci
18. Village Gorno Dupeni
19. Village Gorno Perovo
20. Village Drmeni
21. Village Carev Dvor
22. Village Koziak
23. Village Bela Crkva
24. Village Dolno Ezereni
25. Village Gorno Ezereni
26. Village Gmchari
27. Village Raica
28. Village Kurbinovo
29. Village Malovishte
30. Village Dolno Dupeni
31. Village Luboino
32. Village Brajchino
33. Village Shtrbovo
34. Village Krani
35. Village Arvati

Municipality of Debarca

1. Village Vrbiani
2. Village Godivie
3. Village Laktine
4. Village Klimeshtani
5. Village Novo Selo
6. Village Trebenishta
7. Village Orovnik
8. Village Gorenci

THE LIST
OF THE ALBANIAN VILLAGES

The District of Dibër

I. The Town of Peshkopi

II. Commune Maqellarë

1. Maqellare	12. Çernene
2. Pocest	13. Fushe e vogel
3. Katund i Vogel (Obok)	14. Kovashice
4. Kerçisht i Poshtem	15. Gradec
5. Kerçisht i Siperm	16. Pesjake
6. Kllobçisht	17. Grazhdan
7. Bllate e Siperme	18. Popinare
8. Bllate e Poshtme	19. Herbel
9. Majtare	20. Erebare
10. Burim	21. Dovolani
11. Potgorce	22. Vojnike

III. Commune Melan

1. Melan	7. Begjunec
2. Trepçe	8. Rabdisht
3. Pjeçe	9. Bellove
4. Pejk	10. Zagrad
5. Trene	11. Cerjan
6. Ilnice	12. Greve

IV. Commune Tomin

1. Tomin	5. Selane
2. Pollozhan	6. Ushtelenxe
3. Çetush	7. Brezhdan
4. Dohoshisht	

8. Zdojan
9. Rashnapoje
10. Pilafe
11. Staravec
12. Shimçan
13. Bahute
14. Zimur
15. Hoteshe

V. Commune Slove

1. Shumbat
2. Slove
3. Dipjake
4. Venisht
5. Palaman
6. Trojak
7. Slatine
8. Kalis (Zallkalis)
9. Vleshe
10. Kalle

VI. Commune Kala e Dodes

1. Vasio
2. Ploshtan
3. Ceren
4. Kullas
5. Shulla
6. Ujemire
7. Tejse
8. Radomire

VII. Commune Kastriot

1. Vrenjt
2. Limjan
3. Sohodoll
4. Deshat
5. Borovjan
6. Brest i Eperm
7. Brest i Poshtem
8. Kander
9. Kishavec
10. Vakuf
11. Kastriot
12. Fushe Kastriot
13. Kukaj

The District of Bulqizë

I. Commune of Shupenze

1. Shupenze	7. Zogjaj
2. Vlashaj	8. Bllace
3. Boçeve	9. Stushaj
4. Homesh	10. Gjuras
5. Kovashice	11. Mazhice
6. Okshatine	12. Topojan

II. Comune Gjorice

1. Gjorice e Siperme	5. Lubalesh
2. Gjorice e Poshteme	6. Viçisht i Siperme
3. Çerenec i Siperme	7. Viçisht i Poshtem
4. Çerenec i Poshtem	

III. Commune Zerqan

1. Zerqan	8. Sopot
2. Valikardhe	9. Zall Sopot
3. Peladhi	10. Smollnik
4. Godvi	11. Ternove e Madhe
5. Krajke	12. Ternove e Vogel
6. Sofraçan	13. Zall Strikçan
7. Strikçan	

IV. Commune Ostren

1. Ostren i Madh	11. Sepatov
2. Ostren i Vogel	12. Okshtun i Madh
3. Tuçep	13. Okshtun i Vogel
4. Radovesh	14. Oreshnje
5. Pasinke	15. Orzhanov
6. Lladomerice	
7. Terbaç	
8. Kojavec	
9. Lejçan	
10. Miresh	

V. Commune Trebisht

1. Trebisht	5. Vernice
2. Trebisht bala	6. Gjinovec
3. Trebisht muçine	7. Klenje
4. Trebisht çebebi	

The District of Librazhdi**I. Municipality Përrenjas**

1. Prenjas	
2. Prenjas Fshat	3. Rrashta

II. Commune Rrajce

1. Rrajce	6. Kovanik
2. Rrajce Fushe	7. Urake
3. Rrajce Sutaj	8. Katjel
4. Rrajce Skenderbe	9. Kotodesh
5. Bardhaj	

III. Commune Qukes

1. Qukes	7. Pishkash Veri
2. Qukes Shkumbin	8. Kakavec
3. Qukes Skenderbe	9. Gurre
4. Skroske	10. Berzershte
5. Menik	11. Fanje
6. Pishkash	12. Dritaj

IV. Commune Hotolisht

1. Hotolisht	4. Kokreve
2. Vulçan	5. Xhyre
3. Dadhe	6. Velçan

V. Commune Qender

1. Librazhd Qender	2. Librazhd katund

3. Gizavesh	5. Dorez
4. Qarrishte	6. Togež
7. Arrez	11. Kuterman
8. Babje	12. Marinaj
9. Spathar	
10. Dragostun	13. Merqize

VI. Commune Stebleve

1. Stebleve	5. Llange
2. Fushe studen	6. Sebisht
3. Zabzun	7. Moglice
4. Borove	8. Prodan

VII. Commune Lunik

1. Lunik	5. Prevalle
2. Zgosht	6. Dranavice
3. Letem	7. Kodstenje
4. Kosharisht	

The District of Pogradec

I. Town Pogradec

II. Commune Bucimas (Starov)

1. Bucimas (Starov)	
2. Tushemisht	6. Verdove
3. Gurras (Zagorčan)	7. Baçallek
4. Remenj	8. Peshkepi
5. Geshtenjas (Zervaske)	

III. Commune Hudenisht

1. Village Hudenisht	4. Buqeze
2. Memelisht	5. Lin
3. Piskupat	6. Çervenake

IV. Commune Çerrave

1. Village Çerrave	3. Blace
2. Leshnice	4. Alarup

5. Bletas (Bratomir)
6. Pretushe

7. Grabovice
8. Nizhavec

V. Commune Proptisht

1. Village Proptisht
2. Verri
3. Golik
4. Zall - Torr
5. Rrodokal Súper
6. Rrodokal
7. Poshte

8. Homesh
9. Kriçkove
10. Homçan
11. Somotine
12. Siatine
13. Baribardhe
14. Selce e Poshtme

VI. Commune Beragozhd

1. Village Beragozhd

2. Stropcke

VII. Commune Trebinje

1. Village Trebinje
2. Pleshisht
3. Zemçe
4. Hoshteçe
5. Selce e Siperme

6. Kalivaç
7. Perveian
8. Potgozha
9. Dunice

The District of Korça

I. Commune Liqenas

1. Gorice e Madhe
2. Kallamas
3. Gorice e vogel
4. Gollomboc
5. Diellas

6. Liqenas
7. Zaroshke
8. Cerje,
9. Lajthize
10. Leskaj

II. Commune Pojan:

1. Burimas
2. Zvezde
3. Shingjergj
4. Pojan

5. Pendavinj
6. Terove
7. Plase
8. Zemblak

9. Rembec
10. Rov

11. Orman
12. Pojan

III. Commune Bulgarec

1. Dishnice
2. Belorta
3. Kuç iZi
4. Neviçisht
5. Malavec
6. Shamol

ANNEX B**List of border crossing points for local border traffic
(S. Art. 8)**

For the Republic of Macedonia - For the Republic of Albania:

Currently functioning:

1. Kjafasan, Struga	-	Qafethane, Pogradec
2. Sveti Naum, Ohrid	-	Tushemisht, Pogradec
3. Stenje, Prespa	-	Gorice, Liqenas
4. Blato, Debar	-	Blad, Maqellare

To be opened:

1. Dzepishte, Debar	-	Trebisht, Bulqize ¹
2. Jablanica/Lukovo	-	Stebleve, Librazhdi
3. Spilje, Debar	-	Mireshe, Bulqize

International Lake Passangers' Lines:

1. Ohrid	-	Pogradec ²
2. Resen	-	Liqenas ³

¹ Bilateral Agreement signed in Tirana, 16.11.2005

² Bilateral Agreement signed in Ohrid, 25.09.1999

³ Trilateral municipal Protocol of Collaboration Resen - Liqenas - Prespa, signed in Lemos, 04.12.2007

Член 3

Министерството за надворешни работи и Министерството за внатрешни работи се определуваат како органи на државната управа што ќе се грижат за извршување на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Советот на министрите на Република Албанија за заемни патувања на граѓаните со Протоколот за малограничен сообраќај кон истата Спогодба.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

L I G J**PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES NDËRMJET QEVERISË TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË DHE KËSHILLIT TË MINISTRAVE TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË PËR UDHËTIMET E NDËRSJELLA TË QYTETARËVE ME PROTOKOLLIN PËR QARKULLIM KUFITAR ME PAKICË NDAJ MARRËVESHJES NDËRMJET QEVERISË SË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË DHE KËSHILLIT TË MINISTRAVE TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË PËR UDHËTIME TË NDËRSJELLA TË QYTETARËVE**

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshja ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë për udhëtimet e ndërsjella të qytetarëve me Protokollin për qarkullim kufitar me pakicë ndaj Marrëveshjes ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë për udhëtime të ndërsjella të qytetarëve, të lidhur në Tiranë më 19 shkurt 2008.

Neni 2

Marrëveshja me Protokollin, në origjinal në gjuhën maqedonase, shqipe dhe angleze, vijon:

Neni 3

Ministria e Punëve të Jashtme dhe Ministria e Punëve të Brendshme përcaktohen si organe të administratës shtetërore që do të kujdesen për zbatimin e Marrëveshjes ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë për udhëtime të ndërsjella të qytetarëve me Protokollin për qarkullim kufitar me pakicë ndaj Marrëveshjes së njëjtë.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

22.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА ЗА СОРАБОТКА ВО ОБЛАСТА НА СПРЕЧУВАЊЕ, ОГРАНИЧУВАЊЕ И УБЛАЖУВАЊЕ НА ПОСЛЕДИЦИ ОД НЕСРЕЌИ И КАТАСТРОФИ**

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Турција за соработка во областа на спречување, ограничување и ублажување на последици од несреќи и катастрофи,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 1 август 2008 година.

Бр. 07-3365/1
1 август 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА ЗА СОРАБОТКА ВО
ОБЛАСТА НА СПРЕЧУВАЊЕ, ОГРАНИЧУВАЊЕ И УБЛАЖУВАЊЕ НА
ПОСЛЕДИЦИ ОД НЕСРЕКИ И КАТАСТРОФИ

Член 1

Се ратификува Договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Турција за соработка во областа на спречување, ограничување и ублажување на последици од несреќи и катастрофи, склучен на 4 мај 2008 година, во Скопје.

Член 2

Договорот во оригинал, на македонски, турски и англиски јазик, гласи:

ДОГОВОР

ПОМЕЃУ

ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

И

ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА

ЗА СОРАБОТКА ВО ОБЛАСТА НА

СПРЕЧУВАЊЕ, ОГРАНИЧУВАЊЕ И УБЛАЖУВАЊЕ НА

ПОСЛЕДИЦИ ОД НЕСРЕКИ И КАТАСТРОФИ

Владата на Република Македонија и Владата на Република Турција, во понатамошниот текст: Договорни страни,

Со желба да ги поддржат напорите на сопствените држави и на Организацијата на Обединетите Нации во спречување и ограничување на последици од несреќи и катастрофи,

Имајќи ги предвид одредбите од соодветните билатерални и мултилатерални правни инструменти кои се обврзувачки за Договорните страни,

Свесни за заканата што ја предизвикуваат несреќите и катастрофите за нивните држави како и за соседните држави,

Имајќи предвид дека мерките за соработка во областа на спречување, ограничување и ублажување на последиците од несреќи и катастрофи може да придонесат за развој и безбедноста на двете држави,

се договорија за следното:

Член 1

Основни одредби

1. Целта на овој Договор е воспоставување на правна рамка неопходна за соработка помеѓу договорните страни со цел да се спречат, ограничат и ублажат последиците од несреќи и катастрофи и да се олесни обезбедувањето на взаемна помош.

2. Во рамките на овој Договор, Договорните страни, на меѓусебно барање, обезбедуваат едни на други взаемна помош во случај на појава на несреќи и катастрофи врз територијата на државата потписник на Договорот при што се предизвикани последици кои неможе целосно да се отстранат и ублажат со напорите и средствата на загрозената Договорна страна.

Член 2

Дефиниции

За целите на овој Договор, термините наведени подолу го имаат следното значење:

а) "Природни несреќи и катастрофи" – настан предизвикан од природата кој што предизвикува опасности и штети по животот и околината како што се земјотрес, лавина, лизгање на земјиштето, одрони, поплава, топлотни бранови, шумски пожари, метеоролошки инциденти со високи размери, цунами, вулкански експлозии, суша, епидемии и инвазија на инсекти.

б) "Несреќи и катастрофи предизвикани од човекот" - несреќи при транспорт, пожари, експлозии, несреќи предизвикани со хемиски, радиолошки и биолошки токсичен отпад, рушење на згради и фабрики, несреќи во електроенергетскиот систем, несреќи во инфраструктурата, несреќи во системите за прочистување на вода, несреќи во хидротехнолошки инсталации, несреќи во рафинерии, нафтоводи, гасоводи и друго;

в) "Страна која бара" - Договорна страна која бара помош;

г) "Страна од која се бара" - Договорна страна на која е упатено барањето за помош;

д) "Екипа за помош" – група на експерти назначени од Страната од која се бара да обезбеди помош, обучени во дадената област и кои се опремени со соодветна опрема, вклучувајќи и кучиња за трагање и спасување;

г) "Опрема" – материјали, технички средства и специјални транспортни средства кои се даваат на располагање на Страната која бара, или кои веќе ги има во донацијата на екипите за помош, како и оние добра кои се потребни за задоволување на личните потреби на членовите на екипите за помош;

е) "Помош" – основни материјални стоки кои се користат за ограничување и ублажување на ефектите од несреќата обезбедени на Страната која бара без надомест;

ж) "Обезбедување помош" – спроведување на акции како одговор на несреќи и катастрофи и/или обезбедување специјализиран персонал, опрема и други материјални стоки од Страната од која се бара помош на Страната која бара со цел да се спречат, ограничат и ублажат последиците од несреќи и катастрофи;

з) "Лични податоци" – информации за идентификувано физичко лице или физичко лице кое може да се идентификува, и тоа: име, презиме, датум на раѓање, адреса, податоци за вработувањето, професијата, работното место, а доколку е потребно и здравствената состојба;

с) "Параметри на состојбата" – големина/индекси кои ги дефинираат одредените карактеристики на несреќите и катастрофите во даден временски период.

Член 3

Надлежни органи

1. Со цел да се применат одредбите од овој Договор, Договорните страни ги назначуваат следните органи на државната управа, (во понатамошниот текст: "Надлежни органи"):

- За Владата на Република Македонија: Центар за управување со кризи,
- За Владата на Република Турција: Кабинетот на премиерот, Генерална дирекција за управување со вонредни состојби во Турција.

2. Со цел да се применат одредбите од овој Договор, Надлежните органи ќе соработуваат и комуницираат непосредно. За таа цел, во рок од 60 (шеесет) дена од влегувањето во сила на овој Договор, Надлежните органи меѓусебно ќе се информираат за телата и лицата надлежни за одржување на постојана врска, обезбедувајќи континуитет, како и ажурирајќи ги податоците за секоја регистрирана промена на определените локации и лицата за контакт.

Член 4

Заедничка комисија

1. Договорните страни ќе формираат Заедничка меѓувладина комисија за соработка во областа на спречување, ограничување и ублажување на последици од несреќи и катастрофи, во понатамошниот текст "Заедничка комисија".

2. Задачите на Заедничката комисија се да ги организира, планира и координира заедничките активности кои се подготвени во согласност со овој Договор, да го набљудува и оценува извршувањето на одредбите, како и да формулира предлози што се упатуваат до Договорните страни за оптимизирање и развивање на идната соработка.

3. Условите за формирање на Заедничката комисија, нејзината структура, должности, надлежности и правила за функционирање ги договараат Надлежните органи, кои таквите предлози ќе ги достават до Договорните страни.

4. Во рок од 60 (шеесет) дена од влегувањето во сила на овој Договор, Договорните страни меѓусебно ќе се информираат за составот на своите делегации во Заедничката комисија и ќе организираат состанок за нејзино формирање.

5. Заедничката комисија ќе се состанува најмалку еднаш годишно или по потреба, во Република Турција или во Република Македонија.

6. Во случај на конкретни несреќи и катастрофи предизвикани од човекот, Заедничката комисија ќе ги анализира причините, одговорностите и мерките за спречување повторна појава на истите.

Член 5

Барање помош и размена на информации

1. Во случај на појава на несреќи и катастрофи, Договорните страни обезбедуваат взаемна помош само врз основа на писмено барање од Надлежниот орган на Страната која бара. Барањето ќе се достави до Надлежниот орган на Страната од која се бара преку договорените средства за комуникација.

2. Во рамките на барањето, Страната која бара го наведува:

- a) Местото, датумот и времето, видот, големина и параметрите на состојба на опасноста / несреќата и катастрофата на денот на барањето;

- б) мерките кои веќе се преземени и кои веќе се испланирани;
- в) видот на помошта што се бара и нејзините приоритети;
- г) сите други потребни поединости.

3. Надлежните органи може да се договорот да користат стандарден формулар за барање/одговор за обезбедување помош.

4. Без одложување, Страната од која се бара одлучува за обезбедување помош и, во најкус можен рок, ја информира Страната која бара за нејзините способности за моментален одговор, како и за видот, количината и условите за обезбедување помош.

5. Размената на информации се врши согласно ставовите од 1 - 4, како и преку Надлежните органи и тела одредени за оваа цел и во рамките на активностите на Заедничката комисија.

6. Видот, количината, зачестеноста, форматот, предметот и другите важни карактеристики во врска со размената на информации од ставот 5 на овој член се утврдуваат со одобрување од страна на Заедничката комисија.

Член 6

Начин на обезбедување на помош

Согласно одредбите од овој Договор, помошта може да се обезбеди на тој начин што на Страната која бара и се дава на располагање опрема, стручен персонал, помош и информации, како и преку спроведување на акции за одговор, експертиза и операции за трагање и спасување, со цел да се спасат човечки животи, да се заштити здравјето на населението, да се ограничат штетите на материјалните и на културните вредности и секундарните последици во случај на појава на несреќи и катастрофи.

Член 7

Други форми на соработка

1. Договорните страни во рамките на овој Договор, покрај главната цел за обезбедување помош во случаи на несреќи и катастрофи ги остваруваат и следните форми на соработка:

а) Промовирање на заеднички проекти за предвидување, спречување, оценување, ограничување и ублажување на последици од несреќи и катастрофи, од страна на специјализирани институции на двете држави;

б) Организирање на конференции, студиски патувања, научни програми, курсеви за обука, размена на експертиза, заеднички

тактички вежби и вежби, по пат на соработка помеѓу Надлежните власти и соодветните институции на државите на Договорните страни;

в) Размена на информации за изворите на ризик кои може да предизвикаат несреќи и катастрофи, особено во оние случаи кога може да ја погодат територијата на Државата на другата Договорна страна. Взаемните информации се обезбедуваат во согласност со член 5, став 6 од овој Договор;

г) Размена на документација за резултати од научно истражување и заклучоци од истражување во врска со причините за несреќите и катастрофите, оценката на нивните последици и неопходните мерки на заштита.

2. Доколку е потребно, за остварување на целите од овој Договор, Заедничката комисија може да воспостави и други форми на соработка.

Член 8

Транзит

1. Во случаи кога се обезбедува помош на трета страна погодена од несреќа и катастрофа, секоја Договорна страна ќе ги поедностави и намали царинските формалности со цел да го олесни транзитот на персонал, материјал, опрема и помош што една од Договорните страни го дава на располагање на трета страна.

2. Транзитните формалности наведени во претходниот став се применуваат откако Надлежниот орган на Страната од која се бара ќе потврди дека прифатила да учествува во давањето помош.

3. Надлежните органи меѓусебе се информираат навремено за потребата од транзит, се договараат за редоследот и начинот на извршувањето, а доколку е потребно, обезбедуваат придружба на екипите за помош за време на транзитот.

Член 9

Координација и изведување операции за помош

1. Операциите што се вршат на територијата на државата на Страната која бара со цел да се спречат, ограничат и ублажат последиците од несреќи и катастрофи, ги координираат и изведуваат надлежните органи и лица на државата на Страната од која се бара.

2. За време на нивното ангажирање во операции согласно став 1 од овој член, екипите за помош што ги распоредила Страната од која се бара ќе примаат и ќе извршуваат наредби дадени само од страна на нивните претпоставени.

3. Лицата назначени од Надлежните органи на Страната која бара мора да ги информираат претпоставените на екипите за помош од Страната од која се бара за следното: состојбата што ја предизвикала несреќата, како таа се развива, акциониот план, задачите што им се доделени, моделот на соработка со другите екипи за интервенција, логистиката што ја имаат на располагање, како и да обезбедат преведувачи и други потребни услуги или средства.

4. Договорните страни се обврзуваат да ги користат екипите за помош што им се дадени на располагање, целосно во согласност со нивната специјалност, обука и донација.

5. Страната од која се бара, ги алоцира сите потребни ресурси на екипите за помош за преземање на нивните активности, најдоцна во рок од 7 дена од нивното пристигнување на зафатената област.

6. Страната која бара, до завршувањето на мисијата, без надомест, обезбедува сигурност на екипите за помош, итна медицинска заштита, соодветно лекување, храна, сместување, како и основни добра потребни за нивните членови.

7. Страната која бара обезбедува експедитивно завршување на царински и други формалности за превезување на помошта и нејзино дистрибуирање до погоденото население со поддршка на локалните власти. Во дистрибуирањето на помошта може да учествуваат претставници на Страната од која се бара.

8. Екипите за помош престануваат со својата активност во една од следните ситуации:

- а) По исполнувањето на мисијата;
- б) Надлежните органи на Договорните страни се договориле дека изведувањето на операциите повеќе не е потребно;
- в) Барањата и обврските пропишани во овој Договор не биле исполнети.

Член 10

Преминување на државната граница

1. Преминувањето на државната граница на членовите на тимовите за помош што се ставени на располагање на Страната која бара согласно одредбите од овој Договор, се врши на граничните премини, без предходно да се добие виза, со поединечен или збирен налог за движење кој го има шефот на екипата, и патните документи

пропишани во Договорот за заемни патувања на нивните граѓани, потпишан помеѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Турција. Налогот за движење се издава на барање на Надлежниот орган на Страната од која се бара во пишана форма, во кој се вклучени аспектите што ги утврдила Заедничката комисија.

2. Договорните страни разменуваат примероци од важечките документи.

3. За да се извршат обврските што се предмет на овој Договор согласно член 9, членовите на екипите за помош може да останат на територијата на другата држава во период за кој заеднички ќе се договараат Надлежните органи на Страната која бара и шефот на екипите на Страната од која се бара.

4. Ниту една од Договорните страни нема да забрани членовите на тимовите за помош да носат униформа и да користат јасно видливи знаци на транспортните средства на Страната која бара.

5. Договорните страни ја сметаат и ја прифаќаат како валидна возачката дозвола или сличен документ издаден од нивните надлежни органи, без било каков возачки испит и дополнителни надоместоци.

6. Членовите на екипите за помош се обврзани да се придржуваат кон националното законодавство на државата на Страната која бара, да не вршат активност која не е во согласност со одредбите на овој Договор а, особено да се воздржуваат од секаков политички акт на територијата на државата на Страната која бара. При такви случаи, Страната од која се бара ќе ги преземе сите неопходни мерки кон членовите на екипите за помош истите да бидат спречени.

7. Одредбите од овој член, освен ставовите 1 и 4, се применуваат во случај на транзит согласно член 8 од овој Договор.

Член 11

Пренос на материјални добра преку државна граница

За целите на овој Договор, Договорните страни се согласија за следното:

1. Секоја забрана или ограничување не се применуваат за размена на добра и материјали кои се дел од екипите за помош, се користат за справување со кризи или композиција на помош како што е утврдено во член 2 став 1 точката f од овој Договор.

2. Добрата што се предмет на помош и опремата која тимовите за помош ја носат за справување со кризи се ослободени од увозни давачки, акциза или друго увозно/извозно даночно оптоварување. Помошта што се дава е ослободена од увозни давачки, акциза или друго даночно оптоварување само според следните услови:

- а) Не смее да е предмет на натамошна трговија, и
- б) Не смее да се користи за плаќање на услуга на трета страна.

3. За транспортот не се бара меѓународно одобрение и се ослободува од обврските кои се однесуваат на користењето на возила, освен задолжителни осигурувања на транспортните средства што ги користат екипите за помош или транспортирање на помошта;

4. Олеснувањата наведени во ставовите 1, 2 и 3 од овој член, се применливи ако командирот на екипата за помош им го покаже на царинските власти на Страната која бара, налогот за движење и листата на опрема на екипата за помош и/или, доколку случајот е таков, друга листа на која се наведени добрата дадени како помош. Споменатите листи се составен дел на налозите за движење за кои постојат примероци од оригиналот и за нив взаемно се известени преку Заедничката комисија.

5. Листата на добра кои екипата за помош ги носи како и листата на добра што се даваат како помош, се изготвуваат во три примероци кои треба да се достават на следните адреси:

- а) примерокот бр. 1 ќе се достави до пограничниот царински орган задолжен за царински формалности при влез во земјата;
- б) примерокот бр. 2 ќе се достави до претставникот на Страната која бара што ја координира мисијата на екипата за помош;
- в) примерокот бр. 3 ќе го задржи командирот на екипата за помош.

6. На примероците 2 и 3 ќе бидат наведени потрошните добра или добрата дадени на располагање на Страната која бара, а примерокот бр. 3 ќе го потпише и на него ќе стави печат претставникот на надлежниот орган на Страната која бара со цел да се потврди и оправда трошењето.

7. Екипата за помош и возилата што ја превезуваат помошта обично ја напуштаат територијата на државата на Страната која бара преку истиот граничен премин што се користел при влез. Доколку операцијата за излегување се направи преку друг граничен премин, истиот е надлежен во рок од 15 дена да достави примерок од листата

на опрема до граничниот премин што се користел за влез на царинското подрачје.

8. Доколку, во исклучителни случаи, преминувањето на државната граница се врши преку други места, овие листи мора да се предадат без одложување до надлежните царински органи.

9. Стоките понудени како помош не смеат да бидат со поминат рок на употреба.

10. Во рок од 30 дена од завршување на мисијата, во зависност од случајот, ќе се применат следните постапки:

- За потрошените, искористените или уништените добра, од една договорна страна на територијата на државата на другата Договорна страна, за време на операцијата за помош, како и за добрата вклучени во листата за помош, претставникот на Надлежниот орган од член 3 на овој Договор, ќе достави детална царинска изјава на граничниот премин употребен за излез;
- Непотрошените добра кои треба да се вратат на Страната од која се бара, ќе се избришат од регистерот на надлежниот царински орган и ќе се изработат листи во кои не е вклучена опремата наведена погоре.

11. Царинските органи на Страната од која се бара, подоцна ќе бидат информирани дали деловите од опремата остануваат на територијата на државата на Страната која бара. Ова известување ќе ја содржи количината, видот и местото каде што се користеле овие делови од опремата. Истовремено ќе бидат информирани и Надлежните органи на Страната која бара од членот 3 став 1 од овој Договор. Доколку нивната намена е оправдана, за деловите од опремата кои остануваат на територијата на државата на Страната која бара, ќе се применат даночните ослободувања од став 2 на овој член.

12. Доколку помошта делумно се состои од фармацевтски производи кои содржат наркотици и/или психотропни супстанции, истите ќе се наведат на посебен лист. Надлежните органи на Договорните страни ќе постапат во согласност со препораките на Светската Здравствена Организација и Организацијата на Обединетите Нации и веднаш меѓусебно ќе се известат за овие производи, а за секој случај поединечно ќе ја известуваат Меѓународната програма за контрола на лекови на Обединетите Нации.

13. Одредбите од ставовите 1 и 10 на овој член, соодветно се применуваат и во случај на фармацевтски производи со наркотичен или психотропен состав. На екипите за помош дозволено им е да ги

поседуваат овие производи само во количини неопходни за потребите при итна медицинска помош и да ги употребува специјализиран медицински персонал, во согласност со конкретните медицински прописи кои се во сила на територијата на државата на Страната која бара. Договорните страни не сметаат дека внесувањето или изнесувањето на овие производи претставува тргување согласно обврските што ги презеле според меѓународните договори кои се однесуваат на наркотици и психотропни супстанции.

14. Забрането е да се внесува оружје, муниција и експлозиви на територијата на државата на Страната која бара.

15. На националните надлежни органи на државата на Страната која бара им е дозволено да го контролираат користењето и залихите на стоки, опрема и супстанции наведени во овој член.

16. Одредбите содржани во ставовите 1 – 4 и 11 – 12 на овој член, исто така се применуваат во случај на транзитен превоз.

17. Страната која бара се обврзува, да обезбеди хемиска, радиолошка и биолошка деконтаминација на опремата на крајот од мисијата. Доколку овие операции не може да се извршат, опремата што останува на територијата на државата на Страната која бара ќе се деконтаминира и ќе се врати во рок од 45 дена по завршување на мисијата.

18. Одредбите од овој член соодветно се применуваат во случај на оперативни активности, на пример тактички и воени вежби.

Член 12

Користење на авиони

1. Авионите може да се користат за транспорт на екипите за помош, опремата и помошта што се дава на располагање на Страната која бара, како и за извршување на интервентни операции со цел да се спречат, ограничат и ублажат последиците од несреќи и катастрофи.

2. Во случај да се користат авиони за обезбедување помош, информацијата која се пренесува во согласност со постапката утврдена во член 5, потребно е да ги содржи следните податоци: тип на авион, земја на регистрација, државни ознаки, број на пополнетост на авионот, вид на транспорт, носивост, распоред на летање, номинална листа на патници и екипаж, рута на летот, локација на слетување и сите други соодветни поединости.

3. Договорните страни ќе преземат мерки со кои ќе се овозможи на авионите што се користат за целите наведени во став 1 на овој член да им се дозволи да ги прелетуваат воздушните простори на своите држави согласно обележаните коридори на летање, да слетуваат и полетуваат на/од локации дадени од Надлежните органи на Страната која бара дури и без да се користат меѓународни аеродроми. Доколку авионите слетуваат/полетуваат на/од други локации покрај меѓународни аеродроми, надлежните органи утврдени во член 3 став 1 ќе ја известат, без никакво оддолжување, најблиската царинска власт во тие места, како и надлежниот Аеронаутички орган за да дозволи летовите да го прелетаат националниот воздушен простор, со тоа што ќе ги дадат податоците утврдени во став 2 на овој член".

4. Освен во ситуација кога Договорните страни ќе се договорот поинаку, за целите на овој Договор, летовите со авион се вршат во согласност со прописите на Меѓународната организација за цивилна пловидба (ICAO) и законодавството што се применува на териториите на државите на Договорните страни.

Член 13

Надоместоци

1. Секоја Договорна страна се откажува од секакво барање против другата Договорна страна во случај на било каква штета што е направена на нејзиниот имот од страна на член на екипата за помош за време на извршување на мисија која се однесува на примената на овој Договор, како и од секакво барање за штети до кои дошло поради повреди или смрт на член на екипата за помош, под услов штетата да се случила за време на извршување на задолженија кои произлегуваат од примената на овој Договор.

2. Во случај кога член на екипата за помош за време на извршување на задолженија кои произлегуваат од примената на овој Договор предизвика штета на трето лице на територијата на Државата на Страната која бара, надоместувањето е на товар на Страната која бара.

3. Одредбите од став 1 и 2 од овој член не се применуваат под услов штетата да е направена од намерно лошо однесување или голема небрежност и е утврдено од страна на суд на државата на Страната која бара.

4. Во случајот утврден во став 3 од овој член, како и тогаш кога барањето против член на екипата за помош произлегува од активности или пропусти кои не се случиле за време на извршување

на должностите за примена на овој Договор, а штетата е утврдена од страна на суд на државата на Страната која бара, надоместувањето е на товар на Страната од која се бара.

5. Одредбите од овој член се применуваат за штети предизвикани од член на екипата за помош сметано од влегувањето на територијата на државата на Страната која бара до излегувањето од неа.

6. Надлежните власти на Договорните страни соработуваат за да се проценат околностите под кои се случила штетата и за да се олесни решавањето на подмирувањето на надоместокот. За таа цел тие ги разменуваат сите расположливи информации.

Член 14

Трошоци

1. Обезбедувањето помош врз основа на одредбите на овој Договор е без надомест, освен доколку Договорните страни не се договорат поинаку.

2. Страната од која се бара е ослободена од плаќање трошоци во врска со воздушното водење и слетување, осветлување, стационарирање и кетеринг.

3. За надоместување на трошоците, документите за поддршка, рокови на плаќање и други поединости поврзани со овие аспекти, одлучува Заедничката комисија.

4. Потребните трошоци поврзани со реализирање на формите на соработка споменати во член 7 ќе ги сноси секоја Договорна страна, врз основа на реципроцитет, во рамките на ограничувањата на буџетите што ги предлага Заедничката комисија, а ги одобруваат Договорните страни.

Член 15

Соработка со меѓународни и национални организации

Договорните страни можат да побараат, по пат на заемна согласност, учество во специјализирани/засегнати меѓународни и национални организации во активностите што се извршуваат за спроведување на овој Договор.

Член 16

Заштита на лични податоци

1. Секоја договорна страна, на барање на другата Договорна страна ги доставува само оние лични податоци наведени во член 2, став 1 точка ж од овој Договор, според условите пропишани во член 5 од овој Договор и само за целите наведени во барањето. Договорната страна што ги добива овие податоци може да ги користи и за други цели, покрај утврдените, само во согласност со Договорната страна која ги обезбедува.

2. Добиените лични податоци Договорната страна која ги прима може да ги пренесува само на надлежните органи кои соработуваат заради примена на одредбите од овој Договор и имаат право да ги чуваат и пренесуваат личните податоци. Податоците може да се пренесат на други органи само по претходна согласност на Договорната страна која ги дава. Добиените податоци не смеат да се објавуваат во јавност.

3. Договорната страна која ги дава податоците е одговорна за нивната точност и исправност. Доколку се открие дека се пренесени неточни и неисправни податоци, Договорната страна која ги дава веднаш ќе ја извести договорната страна што ги прима, наведувајќи го начинот на коригирање или причината за нивно уништување. Договорната страна која ги прима податоците има обврска веднаш да ги коригира или доколку е предложено да ги уништи неточните податоци.

4. Договорните страни се обврзуваат, на барање, да ги известат лицата чии податоци ги обработиле во рамките на одредена цел и законската основа за тоа. На барање на лица на кои им е дозволено, Договорните страни ги коригираат неточните податоци, ги уништуваат оние кои незаконски се чуваат и меѓусебно се известуваат за мерките преземени за тие цели.

5. Договорната страна која ги дава личните податоци може да го забрани или ограничи нивното пренесување, согласно важечкото национално законодавство. Доколку Договорната страна која ги пренесува го има ова право, лицето предмет на лични податоци може да одбие да го оствари правото регулирано во став 4 од овој член. Договорната страна која ги дава податоците мора да ја информира Договорната страна која ги прима податоците за воведените ограничувања. Корисникот на податоците мора да го информира соодветното лице за причините за одбивање, освен во случаи пропишани со закон.

6. Податоците кои се дадени на располагање ќе се уништат на датумот утврден од страна на Договорната страна која ги дава или кога повеќе не се потребни за целта за која се побарале. Договорната страна која ги дава ќе биде информирана за соодветните податоци и причината за уништување.

7. Договорната страна ќе води евиденција за испратени и добиени лични податоци, за организационите и техничките мерки неопходни ефикасно да се заштитат податоците од неовластен пристап, нивно менување, уништување или објавување.

8. Во секој случај, пренесените лични податоци ќе имаат заштита која Договорната страна примател ја нуди за податоци од иста категорија.

Член 17

Заштита на податоци и класифицирани информации

За време на применување на одредбите од овој Договор, Договорните страни взаемно се обврзуваат да преземат неопходни мерки за заштита на добиени класифицирани информации или, најмалку да ги стават на исто ниво кое постои во важечкото национално законодавство на територијата на државата на Договорната страна примател за вакви информации.

Член 18

Однос кон другите меѓународно правни инструменти

Ниту една од одредбите на овој Договор не влијае врз правата и обврските на Договорните страни кои произлегуваат од други меѓународни правни инструменти на кои тие се потписнички.

Член 19

Решавање на спорови

Секој спор што ќе произлезе од толкувањето или применувањето на овој Договор ќе биде решен по пат на преговори во рамките на Заедничката комисија.

Член 20

Завршни одредби

1. Овој Договор ќе го потпишат надлежните министри или овластени од еднаков ранг функционери од Договорните страни.

2. Постапките за ратификување или одобрување на овој Договор се предмет на националното законодавство на Договорните страни.

3. Овој Договор ќе влезе во сила на 30-от ден од датумот на добивањето на последното известување преку дипломатски канали со кое Договорните страни заемно се информираат дека се завршени внатрешните правни постапки за негово влегување во сила. Овој Договор ќе важи една година. Овој Договор ќе се обновува автоматски секогаш и за ист период, доколку една од Договорните страни не ја извести другата Договорна страна по дипломатски канали за откажување на овој Договор, 90 (деведесет) дена пред истекот на периодот од една година.

4. Договорните страни, по пат на заемна согласност, може да го изменат или дополнат овој Договор. Измените и амандманите влегуваат во сила согласно постапката утврдена во став 3 од овој член.

5. Откажувањето на овој Договор не влијае врз обврските преземени за време на неговото реализирање во поглед на заедничките активности започнати или планирани најмалку 6 (шест) месеци пред датумот на откажувањето на Договорот.

Потпишан во Скопје, на 04.05.2008 година, во 2 (два) оригинални примероци, на македонски, турски и англиски јазик, при што сите текстови се подеднакво автентични. Во случај на разлики во толкување, ќе преовлада англискиот текст.

ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Центар за управување
со кризи

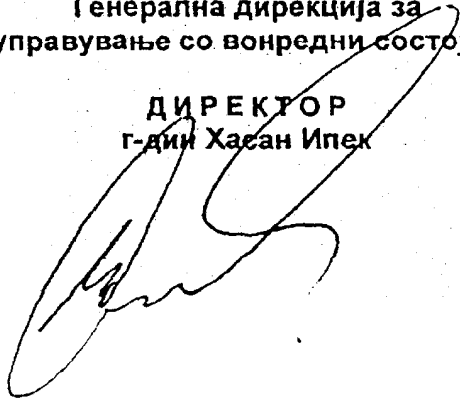
ДИРЕКТОР
д-р Панде Лазаревски

ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА

Генерална дирекција за
управување со вонредни состојби

ДИРЕКТОР
г-дин Хасан Ипек

**MAKEDONYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA
AFETLERİN SONUÇLARININ
ÖNLENMESİ, SINIRLANDIRILMASI VE HAFİFLETİLMESİ
ALANINDA İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI**

Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti (bundan sonra Akit Taraflar olarak atıfta bulunulacaktır)

Devletlerinin ve Birleşmiş Milletler Örgütü'nün, afetlerin sonuçlarının önlenmesi ve sınırlandırılması konusundaki çabalarını desteklemeye istekli olarak,

Akit Taraflar için bağlayıcı olan ikili ve çok taraflı anlaşmaların ilgili hükümlerini dikkate alarak,

Kendi Devletleri ve bunun yanısıra komşu Devletler için afetlerin yol açtığı tehditlerin bilincinde olarak,

Afetlerin sonuçlarının önlenmesi, sınırlandırılması ve hafifletilmesi konusunda alınacak işbirliği önlemlerinin her iki devletin kalkınmasına ve güvenliğine katkıda bulunacağını gözönünde tutarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

**Madde 1
Kapsam**

1. İşbu Anlaşma'nın amacı, afetlerin etkilerinin önlenmesi, sınırlandırılması ve hafifletilmesi ve karşılıklı yardımın kolaylaştırılması amacıyla gerekli hukuki çerçevenin oluşturulmasıdır.

2. İşbu Anlaşma ile oluşturulan çerçevede, Akit Taraflar, afet tehdidi altında olan/afete uğrayan Akit Tarafın topraklarındaki etkileri, o Akit Tarafın çabaları ve araçlarıyla bütünüyle hafifletilemeyen bir afetin ortaya çıkmasının muhtemel olması/ortaya çıkması durumunda birbirlerine, talep üzerine karşılıklı yardım sağlarlar.

Madde 2 Tanımlar

İşbu Anlaşma'nın amaçları doğrultusunda, aşağıda belirtilen kavramların ifade ettikleri anlamlar şunlardır:

- a) "Doğal Afet"- Deprem, çığ düşmesi, kaya düşmesi, heyelan, sel ve taşkınlar, sıcak hava dalgası, orman yangınları, büyük ölçekli meteorolojik olaylar, tsunami, volkanik patlamalar, kuraklık, çölleşme, salgın hastalık, böcek ve zararlı haşere istilası gibi hayata ve çevreye tehlike yaratan ve büyük hasar veren olay;
- b) "İnsan Kaynaklı Afet" – Ulaştırma kazaları, yangınlar, patlamalar, kimyasal, radyolojik ve biyolojik tehlikeli madde atıkları ile ilgili kazalar, bina ve tesislerin yıkılması, elektrik enerjisi sistemlerindeki kazalar, alt yapı sistemlerindeki kazalar, arıtma tesislerindeki kazalar, hidroteknik tesislerdeki kazalar, petrol ve gaz üretim ve rafineri tesislerindeki kazalar, ana boru hatlarındaki kazalar vs.
- c) "Talep Eden Taraf"- Yardım isteyen Akit Taraf;
- d) "Talep Edilen Taraf"- Yardımın istendiği Akit Taraf;
- e) "Yardım Ekibi"- Yardım istenen Akit Tarafça görevlendirilen, her biri kendi alanında yetiştirilmiş ve arama ve kurtarma köpekleri de dahil olmak üzere uygun teçhizatla donatılmış bulunan uzmanlar grubu;
- f) "Teçhizat"- Talep Eden Tarafın kullanımına sunulan veya yardım ekiplerinin donanımlarına dahil olan, yardım ekipleri üyelerinin şahsi ihtiyaçlarını karşılayan malları da içeren eşyalar, teknik araçlar ve özel nakliye araçları;
- g) "Yardım"- Talep Eden Tarafa karşılıksız olarak sağlanan ve afetin etkilerini sınırlandırmak ve hafifletmek amacıyla kullanılan zaruri eşyalar;
- h) "Yardım sağlama" – Afetlerin önlenmesi, sınırlandırılması ve hafifletilmesi amacıyla Talep Eden Tarafı desteklemek için Talep Edilen Tarafça afete müdahale eylemleri yürütülmesi ve/veya uzman personel, teçhizat ve diğer eşyaların sağlanması;
- i) "Kişisel Bilgiler"- Kimliği tespit edilmiş veya tespit edilebilir bir kişiye yönelik bilgiler, sırasıyla: ad, soyadı, doğum tarihi, adres, kişinin

istihdamına, mesleğine, çalıştığı yere ve gerektiği halde sağlık durumuna ilişkin bilgiler;

- j) "Durum Parametreleri" - Belirli bir anda afetin mutlak özelliklerini tanımlamaya yönelik ölçü/endeks.

Madde 3 Yetkili Makamlar

1. Akit Taraflar, işbu Anlaşma hükümlerinin uygulanmasında, bundan böyle "Yetkili Makamlar" olarak atıfta bulunulacak olan aşağıdaki makamları görevlendirirler:

- Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti adına: Makedonya Cumhuriyeti Kriz Yönetim Merkezi
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına: Başbakanlık Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü,

2. Yetkili Makamlar, işbu Anlaşma hükümlerinin uygulanmasında doğrudan işbirliği yapacaklar ve iletişim kuracaklardır. Bu amaçla, Yetkili Makamlar, işbu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesini takip eden 60 (altmış) gün içinde daimi irtibatı sağlamak üzere görevlendirilen organlar ve kişiler hakkında birbirlerini bilgilendirecekler, bunun sürekliliğini temin edecekler, bunun yanısıra, temas noktalarına ve kişilere dair verileri, herhangi bir değişiklik olur olmaz güncelleştireceklerdir.

Madde 4 Karma Komisyon

1. Akit Taraflar, afetlerin etkilerinin önlenmesi, sınırlandırılması ve hafifletilmesi alanındaki işbirliği için, bundan böyle "Karma Komisyon" olarak atıfta bulunulacak olan Hükümetlerarası bir Karma Komisyon oluşturacaklardır.

2. Karma Komisyon'un görevleri, işbu Anlaşma çerçevesinde geliştirilen ortak faaliyetleri düzenlemek, planlamak ve bunların eşgüdümünü yapmak, Anlaşma hükümlerinin yerine getirilmesini izlemek ve değerlendirmek, bunun yanısıra Akit Taraflara, belirli alanlardaki işbirliğini etkili kılmak ve daha da geliştirilmesini sağlamak üzere önerilerde bulunmaktır.

3. Karma Komisyon'un kuruluşuna yönelik şartlar, bunun yapısı, görevleri, yetkileri ve işleme kuralları, Akit Taraflara bu yönde önerilerde bulunacak olan Yetkili Makamlarca kararlaştırılır.

4. Akit Taraflar, işbu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesini takip eden 60 (altmış) gün içinde, Karma Komisyon'da yer alacak heyetlerinin oluşumu hakkında birbirlerini bilgilendirecekler ve sözkonusu Komisyon'u kuracak toplantıyı düzenleyeceklerdir.

5. Karma Komisyon, yılda en az bir kez veya ihtiyaç duyulduğu an, dönüşümlü olarak Makedonya'da ve Türkiye'de toplanacaktır.

6. Karma Komisyon, insanların neden olduğu afet durumlarında, afetin sebepleri, sorumluları ve bir daha tekrarlanmamasını teminen alınması gereken önlemleri inceleyecektir.

Madde 5

Yardım Talep Etme ve Bilgi Değişimi

1. Akit Taraflar, meydana gelmesi muhtemel/meydana gelmiş afet durumunda, sadece Talep Eden Tarafın Yetkili Makamlarının yazılı talebi üzerine karşılıklı yardım sağlarlar. Talep, Talep Edilen Tarafın Yetkili Makamlarına, daha önce üzerinde mutabık kalınmış haberleşme kanallarıyla iletilecektir.

2. Talep Eden Taraf, talebinde aşağıdakileri belirtir:

- a) talep anında tehlikenin/afetin yeri, tarihi ve zamanı, tipi, büyüklüğü ve durum parametrelerini;
- b) alınmış olan ve alınması planlanan önlemleri;
- c) talep edilen yardımın niteliğini ve buna ilişkin öncelikleri;
- d) diğer gerekli ayrıntıları.

3. Yetkili Makamlar, yardım sağlama konusunda standart talep/yanıt formu üzerinde mutabık kalabilirler.

4. Talep Edilen Taraf, yardım etme konusundaki kararını gecikmesizin verir ve Talep Eden Tarafı, mümkün olan en kısa sürede, acil müdahale kabiliyetleri, bunun yanı sıra sağlayacağı yardımın niteliği, miktarı ve bunun şartları hakkında bilgilendirir.

5. İşbu Anlaşma'nın uygulanmasında, 1–4. paragraflarda belirtilenler dışında yapılacak bilgi değişimi, Yetkili Makamlar ve bu amaçla özel olarak görevlendirilmiş organlar kanalıyla ve bunun yanısıra Karma Komisyon faaliyetleri zarfında yapılır.

6. 5. paragrafta belirtilen bilgi değişiminin niteliği, miktarı, sıklığı, biçimi, konusu ve diğer belirleyici özellikleri Karma Komisyon tarafından oybirliğiyle saptanır.

Madde 6 **Yardım Sağlama Yolları**

İşbu Anlaşma uyarınca, yardım, meydana gelmesi muhtemel/meydana gelmiş afet durumunda, insan hayatını kurtarmak, halk sağlığını korumak, maddi ve kültürel değerlere yönelik tahribatı ve ikincil etkileri sınırlandırmak amacıyla Talep Eden Tarafın kullanımına teçhizat, uzman personel, yardım ve bilgi sunmak, bunun yanısıra müdahale eylemleri yürütmek, uzmanlık temin etmek, arama ve kurtarma operasyonları icra etmek şeklinde yapılabilir.

Madde 7 **Diğer İşbirliği Şekilleri**

1. Akit Taraflar arasında işbu Anlaşma çerçevesindeki işbirliği, bir afet anında yardım sağlamaya yönelik temel amacın yanısıra, aşağıdaki şekilleri de içerebilir:

- a) Her iki devletin uzman kuruluşlarının, afetlerin etkilerinin tahmin edilmesi, önlenmesi, değerlendirilmesi, sınırlandırılması ve hafifletilmesine yönelik ortak projeleri teşvik etmesi,
- b) Yetkili Makamlar ve Akit Tarafların ilgili kurumları arasındaki işbirliği yollarıyla konferanslar, çalışma gezileri, bilimsel programlar, eğitim kursları düzenlenmesi, uzmanlık değişiminde bulunulması, ortak faaliyetler ve talimler gerçekleştirilmesi;
- c) Afetlere yol açabilecek, özellikle diğer Akit Taraf topraklarını etkileyebilecek durumdaki risk kaynakları hakkında bilgi değişimi yapılması. Karşılıklı bilgi, işbu Anlaşma'nın 5. maddesinin 6. paragrafında belirtilen sınırlar dahilinde sağlanacaktır.

- d) Afetlerin nedenlerine, bunların etkilerinin değerlendirilmesine ve gerekli koruma önlemlerine yönelik bilimsel araştırmaların ve tetkiklerin sonuçlarına dair belge değişimi yapılması.

2. Karma Komisyon, gerektiği durumda, işbu Anlaşma'nın amaçları doğrultusunda başka işbirliği şekilleri de saptayabilir.

Madde 8 **Transit Geçiş**

1. Her Akit Taraf, afete uğramış bir üçüncü tarafa yardım sağlanması durumunda, Akit Taraflardan biri tarafından üçüncü tarafın kullanımına sunulan personel, eşya, teçhizat ve yardımın o Akit Tarafın topraklarından transit geçişini kolaylaştırmak amacıyla ulusal transit geçiş prosedürleri uyarınca gümrük muamelelerini basitleştirecek ve azaltacaktır.

2. Yukarıdaki paragrafta belirtilen transit muameleleri, Talep Edilen Tarafın Yetkili Makamlarının kabulüne dair teyidin alınmasını takiben uygulanır.

3. Yetkili Makamlar, transit geçişin gerekliliği hakkında birbirlerini zamanlıca bilgilendirirler, bunun yerine getirilme düzeni ve şekli konusunda mutabık kalırlar ve gerektiği durumda, yardım ekiplerine transit geçiş sırasında eskort sağlarlar.

Madde 9 **Yardım Operasyonlarının Eşgüdümü ve Yürütülmesi**

1. Afetlerin sonuçlarının önlenmesi, sınırlandırılması ve azaltılması amacıyla Talep Eden Tarafın topraklarında yapılan operasyonların eşgüdümü Talep Edilen Tarafın yetkili organları ve görevlilerince gerçekleştirilir ve yürütülür.

2. Talep Edilen Tarafça gönderilen yardım ekipleri, 1. paragrafta belirtilen operasyonların yürütülmesi sırasında sadece kendi amirlerinin talimatını alacak ve buna uyacaklardır.

3. Talep Eden Tarafın Yetkili Makamlarının görevlendirdiği kişiler, Talep Edilen Tarafın yardım ekiplerinin amirlerini, afetin neden olduğu durum ve bunun gelişimi, eylem planı, verilen görevler, diğer müdahale ekipleri ile işbirliği şekli, mevcut lojistik imkanlar konusunda bilgilendirmeli, bunun yanı sıra, talep üzerine takdirde, tercüman ve diğer gerekli hizmet ve araçları sağlamalıdır.

4. Akit Taraflar, kullanimlarına sunulan yardım ekiplerini uzmanlıklarına, eğitimlerine ve donanımlarına uygun bir şekilde kullanmayı taahhüt ederler.

5. Talep Edilen Taraf, yardım ekiplerine, müdahale alanına varmalarını takip eden en az 7 gün için, özel faaliyetlerini yürütmelerini teminen ihtiyaçları olan tüm kaynakları tahsis eder.

6. Talep Eden Taraf, yardım ekiplerine, görevlerini tamamlayana kadar güvenlik, acil sağlık hizmeti, iâşe, ibate, bunun yanı sıra diğer zaruri malları ücretsiz sağlar.

7. Talep Eden Taraf, yardımın nakliyesi için gümrük ve diğer muamelelerin hızlı bir şekilde tamamlanmasını ve yardımın yerel makamların desteğiyle afetten etkilenen kişilere dağıtılmasını sağlar. Talep Edilen Tarafın temsilcileri yardımın dağıtımına katılabilir.

8. Yardım ekipleri aşağıdaki durumların herhangi birinde faaliyetlerini durdururlar:

- a) Görev tamamlanmıştır;
- b) Akit Tarafların Yetkili Makamları faaliyetlerin sürdürülmesine daha fazla gerek olmadığı konusunda anlaşmışlardır;
- c) İşbu Anlaşma'da şart koşulan talep ve yükümlülükler yerine getirilmemiştir.

Madde 10 **Sınır Geçişleri**

1. İşbu Anlaşma hükümleri çerçevesinde, Talep Eden Tarafın kullanımına sunulan yardım ekipleri üyelerince, sınır geçişleri, sınır geçiş noktalarından, önceden vize temin etmeksizin, ekip başkanının verdiği bireysel ya da topluca hareket emrine istinaden ve Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında, vatandaşlarının karşılıklı seyahatlerinde ilişkin Anlaşma'da şart koşulan seyahat belgeleriyle yapılır. Hareket emri, Talep Edilen Tarafın Yetkili Makamlarının talebi halinde, Karma Komisyonca tayin edilen şekiller dahil olmak üzere, daktiloyla yazılmış biçimde verilir.

2. Akit Taraflar, geçerli belgelerinin örneklerini birbirleriyle mübadele ederler.

3. Yardım ekipleri üyeleri, işbu Anlaşma'nın 9. maddesinde belirtilen görevleri yerine getirmek için, Talep Eden Tarafın Yetkili Makamları ve Talep Edilen Tarafın yardım ekiplerinin başkanının karşılıklı olarak mutabakata varacakları bir süre boyunca diğer devletin topraklarında kalabilirler.

4. Akit Taraflardan herhangi biri, yardım ekiplerinin üyelerince üniforma giyilmesini ve Talep Eden Tarafın ulaştırma araçlarında ayırt edici işaret kullanılmasını kısıtlamayacaktır.

5. Akit Taraflar, yetkili makamlarınca düzenlenen sürücü ehliyeti veya benzeri belgeleri, ehliyet sınavı ve ilave ücretler olmaksızın geçerli sayarlar ve kabul ederler.

6. Yardım ekipleri üyeleri, Talep Eden Tarafın ulusal yasalarına uymak, işbu Anlaşma'nın ruhuna aykırı faaliyetler yapmamak, özellikle Talep Eden Tarafın topraklarında siyasi faaliyette bulunmaktan kaçınmak zorundadırlar. Talep Edilen Taraf bu hususta bütün gerekli önlemleri alacaktır.

7. İşbu madde hükümleri, 1 ve 4. paragraflar hariç, 8. maddede belirtilen transit geçiş durumlarında da uygulanır.

Madde 11

Eşyaların Sınırdan Geçirilmesi

İşbu Anlaşma'nın amaçları doğrultusunda, Akit Taraflar aşağıdaki hususlarda mutabık kalırlar:

1. Yardım ekibinin donanımına dahil olan ya da 2. maddenin (f) bendinde belirtilen yardımın içeriğini oluşturan malların ve eşyaların Devlet sınırı üzerinden dolaşımına yasaklama ve kısıtlama uygulanmaz.

2. Yardıma konu mallar ve yardım ekibinin donanımına dahil olan teçhizat gümrük vergileri, resim veya diğer ihraç/ithal vergilerinden muafırlar. Sağlanan yardım, ancak aşağıdaki şartlarda gümrük vergileri, harçlar ve diğer verdilerden muafırlar:

- a) Müteakip ticarete konu olmamalıdır.
- b) Üçüncü tarafa kazanç getirici şekilde kullanılmamalıdır.

3. Uluslararası taşımacılık yetkilendirmesi talep edilmemekte ve yardım ekiplerince kullanılan ulaştırma araçlarının veya yardımın nakliyesine yönelik zorunlu sigortalar haricinde, araçların kullanımını etkileyen diğer yükümlülüklerden muaf tutulmaktadır.

4. 1-3. paragraflarda belirtilen imkanlar, ancak yardım ekibinin başkanının Talep Eden Tarafın gümrük makamlarına, hareket emrini ve yardım ekibinin teçhizatına ilişkin listeyi ve/veya, duruma göre, yardım olarak gösterilen malları içeren bir başka listeyi ibraz etmesi durumunda sağlanır. Bahsekonu listeler, örnek nüshaları Karma Komisyon aracılığıyla saptanan ve karşılıklı olarak tebliğ edilen hareket emrinin ayrılmaz bir parçasını oluştururlar.

5. Yardım ekibinin donanımına dahil olan malların listesi ile yardım olarak sağlanan mallara ilişkin liste aşağıdaki adreslere sunulmak üzere üç suret halinde hazırlanır:

- a) 1. suret: Gümrük muameleleri için, ülkeye giriş sırasında gümrük görevlilerine sunulacaktır;
- b) 2. suret: Yardım ekibinin eşgüdümünü sağlayan Talep Eden Taraf temsilcisine sunulacaktır;
- c) 3. suret: Yardım ekibinin başkanında kalacaktır.

6. 2 ve 3. suretlerde, kullanılan veya Talep Eden Tarafın kullanımına sunulan mallar yazılacak ve 3. suret, sözkonusu tüketimi teyit ve ispat etmek amacıyla Talep Eden Tarafın temsilcisince imzalanacak ve mühürlenecektir.

7. Yardım ekibi ve yardımı taşıyan araçlar Talep Eden Tarafın topraklarını, genel olarak giriş amacıyla kullandıkları sınır kapısından terk edeceklerdir. Çıkış işlemi farklı bir kapıdan yapılmış ise, bu sınır kapısı, giriş işleminin yapıldığı ilk kapıya, 15 gün içinde teçhizat listesinin bir suretini iletmekle yükümlüdür.

8. Önemli durumlarda, sınır geçişi farklı yerlerden yapılmış ise, sözkonusu listeler gecikmeksizin yetkili gümrük makamlarına iletilmelidir.

9. Yardım olarak sunulan malların kullanım günü geçirilmemelidir.

10. Görevin tamamlanmasını takip eden 30 gün içinde, duruma göre, aşağıdaki işlemler uygulanacaktır:

- Yardım operasyonu sırasında Akit Taraflardan birinin, bir diğerinin topraklarında kullandığı, tükettiği veya imha ettiği teçhizat, bunun

yanısına yardım listesinde yer alan mallar için, 3. maddede belirtilen Yetkili Makam temsilcisi, çıkış için kullanılan sınır kapısına ayrıntılı bir gümrük beyannamesi sunacaktır.

- Talep Edilen Tarafa iade edilecek kullanılmamış mallar, yukarıda belirtilen teçhizatı içermeyen listeler sunularak gümrük idaresi kaydından çıkartılacaktır.

11. Teçhizatın bir bölümünün, Talep Eden Tarafın topraklarında yardım olarak kalması halinde, Talep Edilen Tarafın gümrük makamları sonradan bilgilendirilecektir. Bu bildirim, teçhizatın kalan parçalarının miktarı, tipi ve kullanıldığı yeri kapsayacaktır. 3. maddenin 1. paragrafında belirtilen Talep Eden Tarafın Yetkili Makamları da eşzamanlı olarak bilgilendirilecektir. Talep Eden Tarafın topraklarında kalan teçhizat parçalarına, şayet ulaştırılacakları adres ispatlanıyor ise, 2. paragrafta belirtilen vergi muafiyetleri uygulanacaktır.

12. Şayet, yardım kısmen, bileşiminde narkotik ve/veya psikotropik maddelerin de bulunduğu farmasötik ürünlerden oluşuyor ise, bunlar ayrı bir listede gösterilecektir. Akit Tarafların Yetkili Makamları, Dünya Sağlık Örgütü ve Birleşmiş Milletler Örgütü'nün tavsiyelerine uygun hareket edecekler ve BM Uyuşturucu Kontrol Programı'na her bir durum için ayrı ayrı bildirimde bulunarak, birbirlerini bu tür ürünler hakkında doğrudan bilgilendireceklerdir.

13. 1 ve 10. paragraf hükümleri, narkotik veya psikotropik maddeler içeren farmasötik ürünler için de benzer şekilde uygulanır. Yardım ekiplerinin, Talep Eden Tarafın topraklarında yürürlükteki özel tıbbi düzenlemeler uyarınca, bu ilaçlardan, sadece acil yardım durumlarına yetecek miktarda bulundurmalarına ve bunları sadece uzman tıbbi personel eliyle uygulamalarına müsaade edilir. Bu maddelerin ülkeye getirilmesi veya ülkeden çıkartılması, Akit Taraflarca, narkotik ve psikotropik maddelere ilişkin uluslararası anlaşmalar yoluyla üstlenmiş oldukları yükümlülükler uyarınca, ticari bir işlem olarak değerlendirilmez.

14. Talep Eden Taraf topraklarına silah, cephane ve patlayıcı madde getirilmesi yasaktır.

15. Talep Eden Tarafın yetkili ulusal makamlarının, bu maddede bahsi geçen malların, teçhizatın ve maddelerin kullanımını ve depolanmasını kontrolüne müsaade edilir.

16. 1-4 ve 11-12. paragrafların hükümleri, transit taşıma durumunda da uygulanır.

17. Talep Eden Taraf, görev sonunda, teçhizatın kimyasal, radyolojik ve biyolojik maddelerden arındırılmasını sağlar. Şayet, bu işlemler yapılamaz ise, Talep Eden Taraf topraklarında kalan teçhizat, görevin tamamlanmasını takip eden 45 gün içinde ilgili maddelerden arındırılır ve iade edilir.

18. Bu maddenin hükümleri operatif faaliyetlerde, örneğin tatbikat ve talimlerde tatmin edici düzeyde uygulanır.

Madde 12

Uçakların Kullanımı

1. Talep Eden Tarafın kullanımına sunulan yardım ekiplerini, teçhizatı ve yardımı taşımak, bunun yanısıra afetlerin etkilerini önlemek, sınırlandırmak ve hafifletmek amacıyla müdahale operasyonları düzenlemek için uçaklar kullanılabilir.

2. Yardım sağlanırken uçakların kullanılması durumunda, 5. maddede belirtilen işleme uygun olarak iletilen bilgilerin şu verileri de içermesi gerekir: uçağın tipi, kayıtlı olduğu ülke, devlet işaretleri, mürettebat sayısı, nakliye şekli, yükün niteliği, uçuş takvimi, yolcu ve mürettebat isim listesi, uçuş rotası, iniş yeri, diğer ilgili ayrıntılar.

3. Akit Taraflar, 1. paragrafta belirlenen amaçlarla kullanılan uçakların, tahsis edilmiş hava koridorlarına uygun biçimde devletlerinin hava sahalarından geçmelerine, uluslararası havaalanlarını kullanmaksızın dahi, Talep Eden Tarafın Yetkili Makamlarınca gösterilen yerlere iniş ve bu yerlerden kalkış yapmalarına müsaade edilmelerini sağlamaya yönelik önlemleri alacaklardır. Şayet, uçaklar, uluslararası havaalanları dışındaki yerlerden iniş veya buralardan kalkış yapacaklar ise, 3. maddenin 1. paragrafında belirlenen Yetkili Makamlar bu yerlere en yakın gümrük makamına ve 2. paragrafta belirtilen verileri aktarmak suretiyle, milli hava sahasında üst uçuşa izin verilmesini sağlamak üzere yetkili havacılık makamına konu hakkında bildirimde bulunacaktır.

4. İşbu Anlaşma'nın amaçları doğrultusunda, Akit Tarafların, başka bir yol izlemek konusunda mutabık kalmaları hali dışında, uçuşlar, Uluslararası Sivil Havacılık Kuruluşu (ICAO) düzenlemelerine ve Akit Tarafların topraklarında uygulanan mevzuata uygun bir şekilde icra edilir.

Madde 13

Tazminatlar

1. Her Akit Taraf, işbu Anlaşma'nın uygulanmasına yönelik görevin ifası sırasında yardım ekibinin bir üyesince mülküne verilen zarardan, bunun yanısıra, yardım ekibinin bir üyesinin yaralanması veya ölümünden kaynaklanan zarardan doğan alacaktan, bu zararın, işbu Anlaşma'nın uygulanmasına yönelik görevlerin ifası sırasında meydana çıkmış olması kaydıyla sarfinazar eder.

2. Yardım ekibinin bir üyesinin, işbu Anlaşma'nın uygulanmasına yönelik görevlerin ifası sırasında, Talep Eden Tarafın topraklarında üçüncü bir kişiye yönelik zarara sebep olması halinde, tazminat, Talep Eden Tarafça üstlenilir.

3. Bu maddenin 1 ve 2. paragrafları hükümleri, zarara, kasıtlı kötü idare ve ağır ihmal ile sebep olunması ve bunun Talep Eden Taraf Devletin mahkemesince saptanması durumunda uygulanmaz.

4. Bu maddenin 3. paragrafında belirtilen durumda, bunun yanısıra, yardım ekibinin bir üyesine yönelik alacak talebinin, işbu Anlaşma'nın uygulanmasına yönelik görevlerin ifası sırasında meydana gelmeyen eylem veya ihmallerden kaynaklanması ve zararın Talep Eden Taraf mahkemesince saptanması halinde, tazminat, Talep Edilen Tarafça üstlenilir.

5. Bu madde hükümleri, yardım ekibinin bir üyesinin, Talep Eden Tarafın topraklarına girişinden çıkışına kadar sebep olduğu zararlara uygulanır.

6. Akit Tarafların Yetkili Makamları, zararın meydana geldiği durumu değerlendirmek ve tazminatı kararlaştırmak üzere işbirliği yaparlar. Bu amaçla mevcut bilgilerin değişimini sağlarlar.

Madde 14.

Giderler

1. İşbu Anlaşma uyarınca yardım sağlama, Akit Tarafların farklı yönde mutabık kalmaları hariç, ücretsizdir.

2. Talep Edilen Taraf, havayolu seyrüseferine ve iniş-kalkışa, ışıklandırma, konaklama ve işeye ilişkin giderlerden muafırlar.

3. Giderlerin geri ödenmesi, bunu destekleyici belgeler, ödeme koşulları ve bunlara yönelik diğer ayrıntılar Karma Komisyon tarafından kararlaştırılır.

4. 7. madde kapsamındaki işbirliği şekillerini gerçekleştirmek için gerekli olan ilgili giderler, Karma Komisyon tarafından önerilen ve Akit Taraflarca onaylanan bütçelerin sınırları dahilinde ve mütekabiliyet esasına uygun olarak her Akit Tarafça üstlenilir.

Madde 15

Uluslararası ve Ulusal Kuruluşlarla İşbirliği

Akit Taraflar, karşılıklı mutabakat ile uzman/ilgili uluslararası ve ulusal kuruluşların, işbu Anlaşma'nın uygulanmasına yönelik faaliyetlere katılmalarını talep edebilirler.

Madde 16

Kişisel Bilgilerin Korunması

İşbu Anlaşma hükümlerinin uygulanması sırasında, kişisel bilgi değişimi talep edilmesi halinde aşağıdaki hükümler uygulanacaktır:

1. Her Akit Taraf, talep üzerine, sadece 2. maddenin (h) paragrafında belirtilen kişisel bilgileri, işbu Anlaşma'nın 5. maddesinde hükmedilen şartlarda ve sadece talepte belirtilen amaçlar doğrultusunda iletir. Bu bilgileri alan Akit Taraf, bunları, ancak bilgiyi sağlayan Akit Tarafın rızası ile belirtilen amaç dışında kullanabilir.

2. Bilgiyi alan Akit Taraf, bu bilgiyi, sadece işbu Anlaşma'yı uygulama ve kişisel bilgiyi saklama ve iletme yetkisi olan makamlarına aktarabilir. Bilgiler, ancak bilgiyi sağlayan Akit Tarafın ön izni halinde diğer makamlara verilebilir. Alınan bilgiler kamuya açıklanamaz.

3. Bilgiyi sağlayan Akit Taraf, bu bilginin doğruluğundan ve tutarlılığından sorumludur. Doğru ve tutarlı olmayan bilgilerin iletildiği anlaşılır ise, bilgiyi sağlayan Akit Taraf, bilgiyi alan Akit Tarafı, bilginin doğrulanması yolları veya imha edilmesi gerekliliği konusunda ivedilikle haberdar edecektir. Bilgiyi alan Akit Taraf, ivedilikle bilgiyi düzeltmek veya durum gerektiriyor ise, doğru olmayan bilgiyi imha etmekle yükümlüdür.

4. Akit Taraflar, talep üzerine, kişisel bilgilerini işleme tabi tuttukları şahısları ilgili amaç ve yasal çerçeve dahilinde bilgilendirmeyi taahhüt ederler. İlgili kişilerin talebi üzerine, Akit Taraflar doğru olmayan bilgileri düzeltir, yasal olmayan bir şekilde saklanan bilgileri imha eder ve bu amaçlar doğrultusunda alınan önlemler hakkında birbirlerini haberdar ederler.

5. Bilgiyi sađlayan Akit Taraf, ilgili ulusal mevzuatı uyarınca bilginin yayılmasını yasaklayabilir ve sınırlandırabilir. Bilgiyi gönderen Akit Tarafın buna yetkisi olması durumunda, bilginin konusunu teşkil eden kişi, 4. paragrafta belirlenen hakları kullanmaktan imtina edilebilir. Bilgiyi sađlayan Akit Taraf bilgiyi alan Akit Tarafı uyguladıđı kısıtlamalar hakkında haberdar etmelidir. Bilgi kullanıcı, kanunda belirtilen haller dışında, ilgili şahsı, haklarından imtina edilmesinin sebebi hakkında bilgilendirmelidir.

6. Temin edilen bilgiler, bilgiyi sađlayan Akit Tarafın belirlediđi tarihte veya talep edildikleri amaç doğrultusunda daha fazla gerekli olmadıklarında imha edilecektir. Bilgiyi sađlayan Akit Taraf, bilgi bazında ve bunun imha edilme nedeni hakkında haberdar edilecektir.

7. Akit Taraf, kişisel bilginin gönderilmesine ve alınmasına, yetkili olmayanların erişiminden, deđiştirilmesinden, imha edilmesi ve düzeltilmesinden etkin bir şekilde korunmasına yönelik kurumsal ve teknik önlemlerin kaydını tutacaktır.

8. İletilen kişisel bilgiye, bilgiyi alan Akit Tarafça, her durumda, benzer kategorideki bilgiye tanınan koruma sađlanacaktır.

Madde 17

Bilginin Korunması ve Gizlilik Dereceli Bilgiler

İşbu Anlaşma hükümlerinin uygulanması sırasında, Akit Taraflar, gizlilik dereceli bilgileri korumak üzere gerekli önlemleri kararlaştırmayı veya bunları, en azından, bilgiyi alan Akit Tarafın topraklarında uygulanan ulusal mevzuatla saptanan seviyeye yerleştirmeyi karşılıklı olarak sađlarlar.

Madde 18

Diđer Uluslararası Hukuki Belgelerle İlişki

İşbu Anlaşma hükümleri, Akit Tarafların, taraf oldukları diđer uluslararası hukuki belgelerden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerine halel getirmeyecektir.

Madde 19

Anlaşmazlıkların Çözümü

İşbu Anlaşma'nın yorumlanması veya uygulanmasından kaynaklanabilecek anlaşmazlıklar Karma Komisyon'da müzakereler yoluyla çözümlenecektir.

Madde 20 Nihai Hükümler

1. İşbu Anlaşma, Akit Tarafların ilgili Bakanları veya buna eş düzeydeki yetkili üst düzey görevlileri tarafından imzalanacaktır.

2. İşbu Anlaşma'nın onay veya uygun bulma işlemleri, Akit Tarafların ulusal mevzuatlarına tabi olacaktır.

3. İşbu Anlaşma, Akit Tarafların, Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için iç yasal işlemlerin tamamlandığını diplomatik kanallarla birbirlerine bildirdikleri son bildirim alınmasını takip eden 30. günde yürürlüğe girecektir. İşbu Anlaşma 1 yıl süreyle yürürlükte kalacaktır. Anlaşma, Akit Taraflardan biri, diğer Akit Tarafa, diplomatik kanallarla, 1 yıllık sürenin dolmasından 90 (doksan) gün önce işbu Anlaşma'yı feshettiği yönünde bildirimde bulunmadığı müddetçe aynı süre için otomatik olarak yenilenecektir.

4. Akit Taraflar, karşılıklı mutabakat ile, işbu Anlaşma'yı değiştirebilir ve düzeltebilirler. Değişiklik ve düzeltmeler, bu maddenin 3. paragrafında belirtilen işlemler uyarınca yürürlüğe girer.

5. İşbu Anlaşma'nın sona ermesi, Anlaşma'nın sona ereceği tarihten 6 (altı) ay önce başlatılan veya programlanan ortak faaliyetler çerçevesinde Anlaşma'nın uygulanmasından doğan yükümlülükleri etkilemez.

İşbu Anlaşma Makedonca, Türkçe ve İngilizce olarak, her biri eşit şekilde geçerli olmak üzere 2 (iki) asıl nüsha halinde SKOPJE da 04.05.2008 tarihinde imzalanmıştır. Yorum farklılıkları halinde İngilizce nüsha geçerli olacaktır.

MAKEDONYA CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Makedonya Cumhuriyeti Kriz
Yönetim Merkezi Genel Müdürü

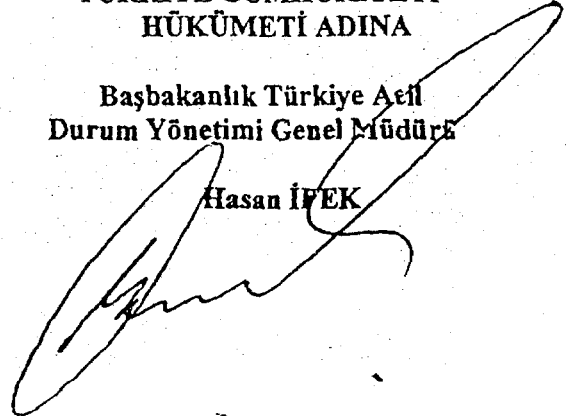
Pande LAZAREVSKI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Başbakanlık Türkiye Açık
Durum Yönetimi Genel Müdürü

Hasan İFEK

AGREEMENT**BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA
AND
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY
ON COOPERATION IN THE AREA
OF PREVENTION, LIMITATION AND MITIGATION
OF DISASTERS' CONSEQUENCES**

The Government of the Republic of Macedonia and the Government of the Republic of Turkey, hereinafter referred to as the Contracting Parties,

Wishing to support the efforts of their States and of the United Nations Organization in the prevention and limitation of the effects of disasters,

Taking into consideration the provisions of relevant bilateral and multilateral legal instruments binding for the Contracting Parties,

Aware of the threat raised by disasters for their own States and for neighboring States as well,

Considering that the cooperation measures in the area of prevention, limitation and mitigation of disasters' consequences can contribute to the development and security of both States,

Have agreed on the following:

**Article 1
Scope**

1. The aim of the present Agreement is the establishment of the legal framework necessary to cooperate in order to prevent, limit and mitigate the effects of disasters and to facilitate providing mutual assistance.
2. In the framework established by the present Agreement, the Contracting Parties provide each other, upon request, mutual assistance in case of imminence/occurrence of a disaster whose consequences in the territory of the State of the Contracting Party that is threatened/ stricken could not be wholly mitigated by the efforts and means of that Contracting Party.

Article 2

Definitions

For the purposes of the present Agreement, the notions listed below have the following meanings:

- a) "Natural Disaster" - an event causing hazard and inflicting damage to life and environment such as earthquake, avalanche, rock fall, landslide, flood, hot air wave, forest fire, large scale meteorological incidents, tsunami, volcanic explosions, draught, desertification, epidemics, insect invasion,
- b) "Man-made Disaster" – transport accidents, fires, explosions, chemical, radiological and biological toxic waste accidents, collapsing of buildings and plants, accidents involving electrical energy systems, infrastructure accidents, purification plant accidents, accidents involving hydrotechnical plants, accidents involving oil and gas production and refinery plants, main pipe accidents, etc.
- c) "Requesting Party" - the Contracting Party which requests assistance;
- d) "Requested Party" - the Contracting Party which the assistance request is addressed to;
- e) "Assistance team" - the group of specialists assigned by the Requested Party to provide assistance, trained in the respective field and which are endowed with appropriate equipment, including search and rescue dogs;
- f) "Equipment" - the materials, the technical means and specific transportation means put at the disposal of the Requesting Party or which already exist in the endowment of the assistance teams, including those goods necessary to meet the personal needs of the members of the assistance team;
- g) "Aid" – the essential material goods used for the limitation and mitigation of disaster effects provided free of charge to the Requesting Party;
- h) "Providing assistance" – conducting disaster response actions and/or providing specialized personnel, equipment and other material goods by the Requested Party to support the Requesting Party in order to prevent, limit and mitigate disasters;

- i) "Personal data" – the information about an identified or identifiable natural person, respectively: first name, surname, date of birth, address, data about employment, profession, working place and, if necessary, health state;
- j) "Status parameters" – the size/indexes which define certain characteristics of the disasters at a certain point in time.

Article 3 Competent Authorities

1. In view of implementing the provisions of the present Agreement, the Contracting Parties assign the following authorities, hereinafter referred to as "the Competent Authorities":

- for the Government of the Republic of Macedonia: Center for Crisis Management,
- for the Government of the Republic of Turkey: Prime Ministry, General Directorate of Turkish Emergency Management.

2. In view of implementing the provisions of the present Agreement, the Competent Authorities will directly cooperate and communicate. To this end, within 60 (sixty) days from the entry into force of the present Agreement, the Competent Authorities will inform each other about the bodies and persons assigned to maintain a permanent liaison, ensuring its continuity as well as updating the data on contact points and persons as soon as any change takes place.

Article 4 Joint Commission

1. The Contracting Parties will establish a Joint Intergovernmental Commission for cooperation in the field of prevention, limitation and mitigation of disasters' effects, hereinafter referred to as the "Joint Commission".

2. The tasks of the Joint Commission are to organize, plan and coordinate joint activities developed according to the present Agreement, to observe and evaluate the accomplishment of its provisions as well as to formulate proposals addressed to the Contracting Parties on optimizing and further developing specific cooperation.

3. The conditions to constitute the Joint Commission, its structure, duties, competencies and functioning rules are agreed by the Competent Authorities who will submit such proposals to the Contracting Parties.

4. Within 60 (sixty) days from the entry into force of the present Agreement, the Contracting Parties will inform each other about the composition of their own delegations in the Joint Commission and will organize the meeting to constitute it.

5. The Joint Commission will meet at least once a year or whenever necessary, alternately in Macedonia and Turkey.

6. In the event of certain disasters caused by human activities, the Joint Commission will analyze the causes, responsibilities and measures to prevent the recurring of such events.

Article 5

Requesting Assistance and Information Exchange

1. In the event of imminence/occurrence of a disaster, the Contracting Parties provide mutual assistance only based on a written request by the Competent Authority of the Requesting Party. The request will be transmitted to the Competent Authority of the Requested Party through the agreed communication channels.

2. Within the request, the Requesting Party states:

- a) the place, date and time, type, size and status parameters of the danger/disaster at the date of request;
- b) the measures already undertaken and those already planned;
- c) the nature of requested assistance and its priorities;
- d) any other necessary details.

3. The Competent Authorities may agree upon using a standard request/reply form for providing assistance.

4. Without delay, the Requested Party decides upon providing assistance and informs the Requesting Party, in the shortest time possible about its immediate response capabilities, as well as about the nature, quantity and conditions for providing assistance.

5. In view of applying the provisions of the present Agreement, the exchange of information other than those listed in paragraphs (1) – (4) is carried out through the Competent Authorities and the bodies specially assigned for this purpose, as well as within the activities of the Joint Commission.

6. The nature, quantity, frequency, format, subject and other defining characteristics regarding the exchange of information referred to in paragraph (5) are established by consent, by the Joint Commission.

Article 6 **Ways of Providing Assistance**

According to the present Agreement, assistance can be provided by putting at the disposal of the Requesting Party equipment, specialized personnel, assistance and information, as well as by conducting response actions, expertise, search and rescue operations, in order to save human lives, to protect the population's health, to limit the damages to both the material and cultural values and the secondary effects in the event of imminence/occurrence of a disaster.

Article 7 **Other Cooperation Forms**

1. Collaboration of the Contracting Parties within the framework of the present Agreement, may include, besides the main purpose of providing assistance in the event of a disaster, the following cooperation forms:

- a) promoting, by the specialized institutions of both States, of joint projects in the prediction, prevention, evaluation, limitation and mitigation of disasters' effects;
- b) organizing conferences, study trips, scientific programs, training courses, exchange of expertise, joint exercises and drills, by means of cooperation between the Competent Authorities and the relevant institutions of the States of Contracting Parties;
- c) exchange of information on the sources of risk which can generate disasters, especially in those cases where they can affect the territory of the State of other Contracting Party. The mutual information is provided within the limits established according to Article (5) paragraph (6);

- d) exchange of documentation on the results of scientific research and conclusions of investigation regarding disasters' causes, the evaluation of their effects and necessary protection measures.

2. If necessary, for the purposes of the present Agreement, the Joint Commission may establish other cooperation forms too.

Article 8 Transit

1. In the situation of providing assistance to a third party stricken by disaster, each Contracting Party will simplify and reduce customs formalities in order to facilitate the transit in the territory of the State of that Contracting Party, of personnel, material, equipment and aid put at the disposal of the third party by one of them.

2. The transit formalities mentioned in the previous paragraph are applied after confirmation of acceptance by the Competent Authority of the Requested Party.

3. The Competent Authorities inform each other in due time about the necessity to transit, agree upon its order and modality of execution and if necessary, provide escort for assistance teams during transit.

Article 9 Coordination and Conducting of Assistance Operations

1. The operations carried out on the territory of the State of the Requesting Party in order to prevent, limit and mitigate the disasters' consequences, are coordinated and conducted by the competent bodies and persons of the State of the Requested Party.

2. During their engagement in operations according to paragraph (1), the assistance teams deployed by the Requested Party will receive and follow orders given only by their commanders.

3. Persons designated by the Competent Authority of the Requesting Party have to inform the commanders of the assistance team of the Requested Party concerning the situation caused by the disaster and its evolution, the action plan, the tasks assigned, the modality of cooperation with the other intervention teams, the available logistic facilities, as well as they have to provide, upon request, interpreters and other necessary services or means.

4. The Contracting Parties commit themselves to use the assistance teams placed at their disposal, strictly in conformity with their specialty, training and endowment.

5. The Requested Party allocates to the assistance teams all the necessary resources to conduct their specific activities at least for 7 days as from their arrival in the intervention area.

6. The Requesting Party ensures, free of charge, the safety of the assistance teams, emergency medical care and appropriate treatment, food, accommodation as well as essential goods needed for their members, till the end of the mission.

7. The Requesting Party ensures the expedited fulfillment of customs and other formalities for aid transportation and their distribution to the affected population with the support of the local authorities. Representatives of the Requested Party may participate in aid distribution.

8. The assistance teams cease their activity in one of the following situations:

- a) The mission was accomplished;
- b) The Competent Authorities of the Contracting Parties agree that the conducting of the operations is no longer necessary;
- c) The requests and obligations stipulated by the present Agreement were not fulfilled.

Article 10

Crossing the State Border

1. Crossing the state border by the members of assistance teams put at the disposal of the Requesting Party under the provisions of the present agreement, is conducted at the border crossing points, without previously obtaining a visa, with an individual or collective movement order held by the head of the team, and the travel documents stipulated in the Agreement between the Government of the Republic of Macedonia and the Government of the Republic of Turkey on mutual travel of their own citizens. The movement order is issued upon the request of the Competent Authority of the Requested Party in typed form, including the aspects set up by the Joint Commission.

2. The Contracting Parties exchange samples of the valid documents.

3. To fulfill the duties subject to the present Agreement under the article 9, members of the assistance teams may stay on the territory of the other State during a period mutually agreed by the Competent Authority of the Requesting Party and head of the assistance teams of the Requested Party.

4. Any Contracting Party will not restrict the wearing of the uniform by the members of the assistance teams and utilization of distinct signs on transportation means of the Requesting Party.

5. The Contracting Parties consider and accept as valid the driving license or a similar document issued by their competent authorities, without any driving exam and additional fees.

6. The members of the assistance teams have to comply with the national legislation of the State of the Requesting Party, to have no activity which is not consistent with the spirit of the present Agreement and especially refrain from any political act on the territory of the State of the Requesting Party. The Requested Party will undertake all necessary measures in this respect.

7. The provisions of the present article, except paragraphs (1) and (4) are applied in case of transit under the article (8).

Article 11

Crossing Material Goods over the State Border

For the purposes of the present Agreement, the Contracting Parties agree upon the following:

1. Any prohibition and restriction are not applied for the circulation of goods and material, which constitute the endowment of the assistance teams or aid composition as defined in article 2 (f);

2. The goods subject to aid and the equipment the assistance teams are endowed with are exempt from customs duties, excise or other import/export tax burden. The aid provided is exempt from customs duties, excise or other tax burden only under the following conditions:

- a) must not be the object of a subsequent trade and
- b) must not be used for remunerative service to a third party.

3. International transport authorization is not requested and is exempt from the obligations affecting the use of vehicles, except compulsory assurances of transport means used by the assistance teams or transportation of aid;

4. The facilities listed in paragraphs (1) - (3) become available if the commander of the assistance team shows to the customs authorities of the Requesting Party the movement order and the list of the equipment of the assistance team and/or, if this is the case, a different list containing goods as aid. The mentioned lists are integral part of orders of movement whose specimen copies are established and mutually notified through the Joint Commission.

5. The list of goods with which the assistance team is endowed and the list of goods provided as aid, are drawn up in three copies, to be submitted to the following addressees:

- a) copy no. 1 will be submitted to the border customs office for customs formalities for entering the country;
- b) copy no. 2 will be submitted to the representative of the Requesting Party coordinating the mission of the assistance team;
- c) copy no. 3 will be kept by the assistance team commander.

6. On copies 2 and 3, the consumed goods or goods placed at the disposal of the Requesting Party will be written and copy no. 3 will be countersigned and stamped by the representative of the Requesting Party authority in order to confirm and justify the consumption.

7. The assistance team and vehicles transporting aid will generally leave the territory of the State of the Requesting Party, through the same border crossing point used at entry. If the move out operation is made through another border crossing point, this one has the responsibility to transmit a copy of the equipment list to the first border crossing point in 15 days.

8. If, for extreme cases, the crossing of the State border is done through other places, these lists must be handed over, without delay, to the competent customs authorities.

9. The goods offered as aid must not be expired.

10. Within 30 days from the completion of the mission, the following procedures will be applied, as the case may be:

- For the equipment consumed, exhausted or destroyed by one of the Contracting Parties in the territory of the State of the other Contracting Party during the assistance operation as well as for the goods included in the aid list, the Competent Authority representative mentioned in article 3 will submit a detailed customs statement to the border crossing point used for exit;
- Non-consumed goods which are to be returned to the Requested Party will be removed from the customs office registry by providing the lists which will not include the equipment mentioned above.

11. The customs authorities of the Requested Party will be subsequently informed if parts of the equipment remain in the territory of the State of the Requesting Party as aid. This notification will comprise the quantity, type and the place where these parts of the equipment were used. The Competent Authorities of the Requesting Party mentioned in paragraph (1) of Article 3 will be simultaneously informed as well. If their destination is justified, the tax exemptions mentioned in paragraph (2) will be applied to the equipment parts remained as such in the territory of the State of the Requesting Party.

12. If the aid is partially consisting of pharmaceutical products with a composition of narcotics and/or psychotropic substances, those will be mentioned in a separate list. The Competent Authorities of the Contracting Parties will proceed according to WHO and UNO recommendations and will directly inform each other, on these products, notifying case by case to the UN International Drug Control Program.

13. The provisions of paragraphs (1) and (10) are also applied accordingly in case of pharmaceutical products with narcotic or psychotropic composition. The assistance teams are allowed to have these products only in quantities necessary for emergency medical needs and to administrate them only by specialized medical personnel, according to specific medical regulations in force in the territory of the State of Requesting Party. Introducing or taking out these products are not considered by the Contracting Parties as trading acts according to obligations assumed by them through international agreements regarding narcotics and psychotropic substances.

14. It is forbidden to bring weapons, ammunition and explosives to the territory of the State of the Requesting Party.

15. The national competent authorities of the State of the Requesting Party are allowed to control the use and stock of goods, equipment and substances mentioned in this article.

16. The provisions comprised in paragraphs (1) – (4) and (11) – (12) are applied in case of transit transportation too.

17. The Requesting Party undertakes to provide the chemical, radiological and biological decontamination of the equipment at the end of the mission. If these operations can not be executed, the equipment remaining on the territory of the State of the Requesting Party will be decontaminated and returned within 45 days from the mission completion.

18. The provisions of the present article are adequately applied in case of operative activities, for example tactical exercises and drills.

Article 12 Using Aircrafts

1. Aircrafts may be used to transport the assistance teams, equipment and aid placed at the disposal of the Requesting Party, as well as for conducting intervention operations in order to prevent, limit and mitigate disasters' effects.

2. In case of using aircrafts to provide assistance, information which is transmitted according to the procedure specified in article 5 must contain the following data: aircraft type, country of registration, State signs, number of aircraft manning, type of transportation, load nature, flight timetable, nominal list of passengers and crew, flight route, landing location, any other relevant details.

3. The Contracting Parties will take measures to ensure that the aircrafts used for the aims mentioned in paragraph (1) are allowed to overfly air spaces of their States complying with the earmarked flight corridors, to land and take off in/from locations indicated by the Competent Authority of the Requesting Party even without using international airports. If the aircrafts are landing/taking off in/from other locations than the international airports, the Competent Authorities stipulated in article 3 paragraph (1) will notify, without delay, the nearest customs authority to those places, as well as the competent Aeronautics Authority for allowing the flights to overfly the national airspace, by transmitting the data specified in paragraph 2.

4. Except the situation when the Contracting Parties agree to proceed otherwise, for the purposes of the present agreement, aircraft flights are performed according to the regulations of the International Civil Aviation Organization (ICAO) and legislation applicable in the territories of the States of the Contracting Parties.

Article 13

Compensations

1. Each Contracting Party waives any claim against the other Contracting Party in case of any damage caused to its property by a member of the assistance team during the execution of the mission related to the application of the present Agreement, as well as any claim for damages arising from injuries or death of a member of the assistance team, provided that the damage occurred during the execution of the duties arising from the application of the present Agreement.

2. Where a member of the assistance team during the execution of the duties arising from the application of the present Agreement causes damage in the territory of the State of the Requesting Party to a third person, the compensation is borne by the Requesting Party.

3. The provisions of paragraph (1) and (2) of this article are not applicable provided that the damage was caused by willful misconduct or gross negligence and it was established by a court of law of the State of the Requesting Party.

4. In the case provided for in paragraph 3 of this article, as well as where the claims against a member of the assistance team arise from actions or omissions which have not occurred during the execution of the duties for the application of the present Agreement and the damage was established by a court of law of the State of the Requesting Party, the compensation is borne by the Requested Party.

5. The provisions of this article are applicable for damages caused by a member of the assistance team as of the entry in the territory of the State of the Requesting Party till the exit from it.

6. The Competent Authorities of the Contracting Parties cooperate for evaluating the circumstances in which the damage occurred and for the facilitation of the settlement of compensation. For this purpose, they exchange any available information.

Article 14

Expenses

1. Providing assistance based on the provisions of the present Agreement is free of charge, except when the Contracting Parties agree otherwise.

2. The Requested Party is exempt from paying the costs regarding aerial navigation and landing, lighting, stationing and catering.

3. Reimbursement of costs, supporting documents, payment terms and other details related to these aspects are decided by the Joint Commission.

4. The related costs needed to implement the forms of cooperation mentioned in Article 7 will be borne by each Contracting Party, on the basis of reciprocity, within the limits of the budgets proposed by the Joint Commission and approved by the Contracting Parties.

Article 15

Cooperation with International and National Organizations

The Contracting Parties may, by mutual agreement, request the participation of specialized/concerned international and national organizations in the activities deployed for the implementation of the present Agreement.

Article 16

Personal Data Protection

The following provisions will be applied if transmission of personal data is requested in view of implementing the provisions of the present Agreement:

1. Each Contracting Party transmits, upon request, to the other Contracting Party only those personal data listed in Article 2 (h), under the conditions stipulated in Article 5 of the present Agreement and only for the purposes specified in the request. The Contracting Party receiving these data may use it for other purposes than those specified only with the agreement of the providing Contracting Party.

2. The personal data received may be transmitted by the receiving Contracting Party only to its authorities that cooperate for the application of the provisions of the present Agreement and are entitled to keep and transmit the personal data. The data may be transmitted to other authorities only with the prior agreement of the providing Contracting Party. The received data can not be made public.

3. The Contracting Party providing the data is responsible for their correctness and accuracy. If incorrect or inaccurate data are found to have been transmitted, the providing Contracting Party would immediately inform the receiving Contracting Party specifying the way to correct them or the necessity to destroy them. The receiving Contracting Party has the obligation to immediately correct them or, as the case may be, destroy the incorrect data.

4. The Contracting Parties commit themselves to inform, upon request, the persons whose data they process within the framework of the relevant purpose and the legal basis. Upon the request of the entitled persons, the Contracting Parties correct the inaccurate data, destroy the illegally kept one and inform each other about the measures taken for those purposes.

5. The Contracting Party providing personal data may prohibit and limit their dissemination, according to the applicable national legislation. If the transmitting Contracting Party has this right, the person subject to personal data may be refused to exercise the right stipulated in paragraph 4. The providing Contracting Party must inform the receiving Contracting Party on imposed restrictions. Data user must inform the concerned person about the reason of refusal, except for the cases stipulated by law.

6. The data made available will be destroyed on the date determined by the providing Contracting Party or when they are no longer necessary for the aim they have been requested. The providing Contracting Party will be informed on the respective data and the reason of being destroyed.

7. The Contracting Party will keep the record of sending and receiving personal data, of the organizational and technical measures necessary to protect efficiently the data against unauthorized access, their alteration, destruction and editing.

8. The transmitted personal data will, in any situation, be provided the protection that the receiving Contracting Party offers to the data of the same category.

Article 17

Data Protection and Classified Information

During the application of the provisions of the present Agreement, the Contracting Parties mutually ensure to take necessary measures to protect the classified information received or place them at least at the same level established for those information by the national legislation applicable on the territory of the State of the receiving Contracting Party.

Article 18

Relation with Other International Legal Instruments

None of the provisions of the present Agreement will affect the rights and obligations of the Contracting Parties, deriving from other international legal instruments to which they are parties.

Article 19

Settlement of Disputes

Any dispute resulting from the interpretation or application of the present Agreement will be settled through negotiations within the Joint Commission.

Article 20

Final Clauses

1. The present Agreement shall be signed by concerned Ministers or authorized equally ranked high level officials of the Contracting Parties.

2. Ratification or approval procedures of the present Agreement shall be subject to national legislation of the Contracting Parties.

3. The present Agreement shall enter into force in the 30th day from the date of the receipt of the last notification through diplomatic channels by which the Contracting Parties inform each other that the internal legal procedures for its entry into force have been completed. The present Agreement shall be valid for one year. It shall be renewed automatically each time for the same period unless one of the Contracting Parties notifies the other Contracting Party through diplomatic channels, 90 (ninety) days before the expiry of the period of one year, the termination of the present Agreement.

4. By mutual agreement, the Contracting Parties may modify and amend the present Agreement. The modifications and amendments enter into force according to the procedure specified in paragraph 3 of the present article.

5. The termination of the present Agreement does not affect the obligations undertaken during its implementation as regards the joint activities initiated or scheduled at least 6-(six) months before the date of termination of the Agreement.

Signed in Skopje, on 04.05.2008, in 2 (two) original copies, in the Macedonian, Turkish and English languages, all texts being equally authentic. In case of differences of interpretation, the English text will prevail.

FOR THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA

Center for Crisis Management

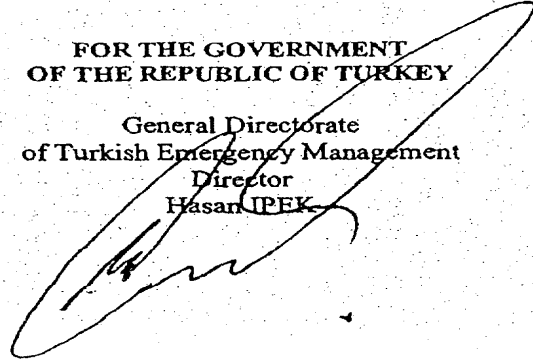
Director
Pande LAZAREVSKI

FOR THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF TURKEY

General Directorate
of Turkish Emergency Management

Director
Hasan IPEK

Член 3

Центарот за управување со кризи се определува како орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на Договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Република Турција за соработка во областа на спречување, ограничување и ублажување на последици од несреќи и катастрофи.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

LIGJ

PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES NDËRMJET QEVERISË TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË DHE QEVERISË TË REPUBLIKËS SË TURQISË PËR BASHKËPUNIM NË FUSHËN E PARANDALIMIT, KUFIZIMIT DHE ZBUTJES SË PASOJAVE NGA FATKEQËSITË DHE KATASTROFAT

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshja ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Qeverisë të Republikës së Turqisë për bashkëpunim në fushën e parandalimit, kufizimit dhe zbutjes së pasojave nga fatkeqësitë dhe katastrofat, e lidhur më 4 maj të vitit 2008 në Shkup.

Neni 2

Marrëveshja në original, në gjuhën maqedonase, turke dhe angleze, është si vijon:

Neni 3

Qendra për menaxhim me kriza përcaktohet si organ i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e Marrëveshjes ndërmjet Qeverisë të Republikës së Maqedonisë dhe Qeverisë të Republikës së Turqisë për bashkëpunim në fushën e parandalimit, kufizimit dhe zbutjes së pasojave nga fatkeqësitë dhe katastrofat.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

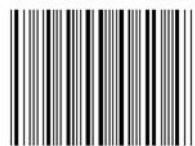

www.slvesnik.com.mk
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. "Партизански одреди" бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник - Тони Трајанов.
Телефони: +389-2-3298-860, 3290-471, 3290-449.
Телефакс: +389-2-3112-267.

Претплатата за 2008 година изнесува 9.200,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.
Жиро-сметка: 30000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

2008103